Bundel - PS-vergadering van 14 november 2022

Agenda bijlagen

Besluitenlijst PS 14 en 21 november 2022 -vastgesteld-

Notulen PS 14-11-2022 -vastgesteld-

Agenda PS 14-11-2022 -gewijzigd-

Spreektijden PS 14-11-2022

Plattegrond Statenzaal -gewijzigd-

1 Opening en mededelingen.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

M187-2022 AANGENOMEN VVD-D66-GL-DENK-50PLUS/PvdO-SP Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium.

M185-2022 VERWORPEN 50PLUS/PvdO Referendum windturbines.

M186-2022 VERWORPEN N-NH.Namen leden GS en PS correct uitspreken.

2.a Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

3.b Lijst geheimhouding PS.

2022-11-14 Lijst geheime stukken PS

4 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 10 oktober 2022.

Op verzoek van fractie VVD zijn na publicatie van de concept-notulen in regels 424 en 3007 twee wijzigingen in de tekst doorgevoerd (geel gearceerd).

2022-10-10 PS besluitenlijst -vastgesteld-

2022-10-10 PS notulen -gewijzigd vastgesteld-

5 Vaststelling Strategische Statenagenda.

StrA cie NLG november 2022

StrA cie M&B november 2022

StrA cie RWK november 2022

StrA cie EFB november 2022

6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.

2022-11-14 PS Ingekomen stukken oktober 2022.

7 Voortgangslijst van moties.

2022-11-14 Lijst moties memo PS -afdoeningsvoorstellen (aangevuld na Presidium van 7-11)

2022-11-14 Lijst moties PS (aangevuld na Presidium van 7-11)

8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.

8.a Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. uittreding van Weesp van Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (VD-56).

Dossier 10828 voorblad

Brief aan PS over zienswijze op de resultaatbestemming 2021, de derde begrotingswijziging 2022 en aanpassing gemeenschappelijke regeling uittreding Weesp van de OFGV

Brief Jaarstukken en rekeningresultaat OFGV 2021

3e Begrotingswijziging 2022

Brief OFGV

Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling OFGV

Jaarstukken 2021 OFGV gewaarmerkt

2022-11-14 Voordracht 56 Derde begrotingswijziging 2022, Resultaatbestemming 2021 en wijziging Gemeenschappelijke regeling OFGV

Advies cie NLG zienswijze resultaat 2021 3e begrotingswijziging 2022 OFGV

8.b Herbenoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer (VD-54).

2022-11-14 Voordracht 54 Herbenoeming plv bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

8.c Tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering (VD-61).

Op advies van het Presidium van 7 november jl. is hamerstuk 8c (voordracht 61-2022) als extra agendapunt toegevoegd.

2022-11-14 Voordracht 61 Tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor Statenvergadering

9 Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 (VD-57).

Dossier 10554 voorblad

Brief aan PS over integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030

1840198-1840206 iMPI 2023

2022-11-14 Voordracht 57 GEAMENDEERD integraal Meerjarenprogr Infrastructuur iMPI 2023-2030

Advies cie M&B 31-10-2022 bij Voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030

A60-2022 AANGENOMEN CDA N240-05.

M188-2022 VERWORPEN PvdD Opcenten voor OV en onderhoud

M189-2022 VERWORPEN JA21 Prioriteringsmechanisme ImpI

10 Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55).

In cie RWK van 24-10-2022 is geconstateerd dat bij de Memorie van Antwoord de antwoorden van vragen 125 en 126 waren verwisseld. Er is een correctie van die vragen toegevoegd bij de stukken.

Dossier 10581 voorblad

Brief aan PS over begroting 2023

Addendum begroting 2023 -voor PS

Begroting 2023 - voor PS

Brief aan PS over Memorie van antwoord bij de begroting 2023

Memorie van antwoord begroting 2023

2022-11-14 Voordracht 55 Begroting 2023 (GEAMENDEERD A63-2022)

Correctie Memorie van Antwoord na cie RWK 24-10-2022 m.b.t. vragen 125 en 126

Advies cie EFB Begroting 2023

Advies cie RWK begroting 2023

Advies-uittreksel conceptverslag cie NLG 24-10-2022 Voordracht Begroting 2023

Advies-verslag cie M&B 31-10-2022 Voordracht Begroting 2023

10.a Ingediende moties en amendementen bij Begroting 2023

A63-2022 AANGENOMEN D66-NNH.-CDA-SP-JA21 Maatregelen Masterplan Wonen.

M192-2022 AANGENOMEN CDA-VVD-JA21 Een veiligere rijksweg N9.

M200-2022 AANGENOMEN PvdD-SP-GL-D66-PvdA Klimaatbegroting.

M201-2022 AANGENOMEN PvdD-SP-D66-PvdA-GL-DENK Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar.

M202-2022 AANGENOMEN PvdD-DENK-GL Duurzaam doorhappen.

M203-2022 AANGENOMEN PvdD-GL Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen.

M205-2022 AANGENOMEN PvdD-PvdA-DENK-D66 Hernieuwde aandacht voor biologische landbouw.

M221-2022 AANGENOMEN 50PLUS/PvdO-DENK-PvdD Geen btw op OV-kaartjes.

M229-2022 AANGENOMEN GL-VVD-PvdA-D66 Gaan voor Goud inzake provinciale invulling nationaal strategisch plan.

M230-2022 AANGENOMEN D66-GL-CDA-PvdA-CU RES versnelling.

M233-2022 AANGENOMEN SP Wet Bibob toepassen bij recreatieparken.

A61-2022 VERWORPEN JA21 Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht.

A62-2022 VERWORPEN CDA Verhogen bijdrage aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen.

M190-2022 VERWORPEN JA21 Indexatie beleid.

M191-2022 VERWORPEN JA21-FvD Kerntakendiscussie.

M193-2022 AANGEHOUDEN CDA Ondersteuning project duurzame bloembollen.

M194-2022 VERWORPEN CDA Verstandig omgaan met kosten natuurbeheer.

M195-2022 INGETROKKEN CDA Invasieve exoten.

M196-2022 INGETROKKEN CDA Versneld voorbereiden MKB

M197-2022 VERWORPEN PvdD-CU-SP-DENK Trek vergunning Kookgasfabriek 2 in.

M198-2022 VERWORPEN PvdD-CU-SP Forse krimp Schiphol.

M199-2022 VERWORPEN PvdD-CU-SP-DENK 1,5C minimaal als maat.

M204-2022 INGETROKKEN PvdD Toegezegd geld voor opvangcentra voor wilde dieren

M206-2022 VERWORPEN PVV Verlagen opcenten.

M207-2022 VERWORPEN SP Fundamentele koerswijziging in IMPI Meer geld en ruimte OV.

M208-2022 AANGEHOUDEN SP De natuur kan wel een extra zetje in de rug gebruiken.

M209-2022 VERWORPEN SP Liever meer natuur dan meer infrastructuur.

M210-2022 VERWORPEN SP Geen sloop maar onderhoud.

M211-2022 VERWORPEN SP Geen verkoop sociale woningen.

M212-2022 VERWORPEN SP Leg cruiseverkeer aan banden.

M213-2022 AANGEHOUDEN SP-PvdD Leg privejets aan banden.

M214-2022 INGETROKKEN SP Wet Bibob toepassen bij recreatieparken.

M215-2022 VERWORPEN SP-PvdD Lutkemeerpolderen.

M216-2022 VERWORPEN CU-SP-PvdD Geen prijsstijging busvervoer in Noord-Holland.

M217-2022 VERWORPEN CU Tankstationconcessies herzien op basis van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

M218-2022 VERWORPEN CU-PvdD Versteviging van de omgevingsdiensten.

M219-2022 VERWORPEN 50PLUS/PvdO Aandacht voor zorg welzijn en ouderen.

M220-2022 VERWORPEN 50PLUS/PvdO Toegankelijker openbaar vervoer.

M222-2022 VERWORPEN 50PLUS/PvdO-SP Help ouderen van hoog naar laag en van groot naar klein.

M223-2022 VERWORPEN 50PLUS/PvdO-PvdD-SP Meer alternatieve woonvormen voor ouderen.

M224-2022 VERWORPEN 50PLUS/PvdO-PvdD Vaker uitzondering voor lintbebouwing.

M225-2022 INGETROKKEN 50PLUS/PvdO Uittreksels bij uitgebreide stukken.

M226-2022 VERWORPEN DENK-JA21 Ook bij evt versnelling RES zorgdragen voor gedegen participatie.

M227-2022 VERWORPEN DENK Partnergebieden provincie meenemen in klimaatopgave.

M228-2022 VERWORPEN N-NH. Versnelling toegankelijkheid openbaar vervoer.

M231-2022 INGETROKKEN D66-PvdD-PvdA-GL Drawdown - Op weg naar het kantelpunt voor het klimaat.

M232-2022 AANGEHOUDEN PvdA-DENK-SP-CU Noord-Holland laat niemand in de kou staan - deel 1.

M234-2022 INGETROKKEN 50PLUS/PvdO Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen.

M235-2022 INGETROKKEN N-NH. Geen verhoging opcenten.

M236-2022 VERWORPEN N-NH. Geen verhoging opcenten

11 Indien aan de orde: advies GS motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

12 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten PS 14 november 2022.

13 Schorsing tot 21 november 2022.

Besluitenlijst PS -vastgesteld-

Datum vergadering : **14 en 21 november 2022**
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier : mw. K. Bolt
Vergaderstukken : online beschikbaar PS 14-11-2022 en 21-11-2022

1. Opening en mededelingen.

- Afwezig vergadering van 14 november 2022:
  - dhr. Van der Maas (VVD) en dhr. Steeman (D66) zijn afwezig;
  - mw. Koning (CDA), dhr. Roosendaal (VVD) en mw. Vastenhouw (FvD) arriveren later;
  - gedeputeerde Loggen verlaat de vergadering eerder.

- Afwezig uitloopvergadering van 21 november 2022:
  - mw. Bezaan (PVV), dhr. Hartog (JA21), mw. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig;
  - mw. Abdi (PvdA) en mw. Van Meerten (VVD) arriveren later;
  - dhr. Van Dijk (voorzitter) arriveert om 16.00 uur en wordt vervangen door vicevoorzitter en Statenlid Van der Waart.

- De fractie van mw. Van Geffen gaat met ingang van 14 november 2022 onder een nieuwe naam verder: “Namens Noord-Hollanders.” afgekort als “N-NH.”

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Na publicatie van de vergaderstukken is hamerstuk 8c (voordracht 61-2022) inzake “Tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering” op advies van het Presidium van 7 november 2022 aan de agenda toegevoegd.
- Met betrekking tot 2 benoemingen in een functie bij Hamerstukken 8b en 8c, stemt PS in met stemming bij acclamatie. Besluitvorming volgt bij Hamerstukken.
- Er zijn geen actualiteiten ingediend.
- Er zijn 2 sets mondelinge vragen ingediend door:
  - fractie ChristenUnie inzake “Vergunning woontoren in BPL en NNN gebied Naarden”;
  - fractie SP inzake “Overlast en schade N243”.

  De vragen worden bij het Vragenuur behandeld in de uitloopvergadering van 21 november 2022.
- Er zijn 3 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - **M185-2022** door fracties 50PLUS/PvdO inzake “Referendum windturbines”;
  - **M186-2022** door fractie N-NH. inzake “Namen van leden GS en PS correct uitspreken”;

- **M187-2022** door fracties VVD, D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/PvdO en SP inzake "Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium".

Stemming over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag vindt plaats op 14 november 2022 bij agendapunt 12.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

2a Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).
Er is geen actualiteit ingediend,

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 10 oktober 2022.
In de notulen van 10 oktober 2022 is een tweetal wijzigingen doorgevoerd op verzoek van fractie VVD:

- Pagina 9, regel 424: *'… een aantal andere gedeputeerden, maar ook Statenleden…'* is gewijzigd in *'…een aantal gedeputeerden, maar ook andere Statenleden…'*
- Pagina 50, regel 3006/3007: *'We bemoeien ons met stemmingen. Ben je een ander bestuursorgaan.'* moet zijn *'We bemoeien ons met stemmingen van een ander bestuursorgaan.'*

De notulen en de besluitenlijst van 10 oktober 2022 zijn met in achtneming van deze wijziging vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
Conform voorstel van het Presidium van 7 november 2022 wordt het afdoeningsvoorstel van motie 4-2022 separaat in stemming gebracht. Voor afdoen van motie 4-2022 stemmen 30 leden, tegen het afdoen van de motie stemmen 23 leden. Daarmee wordt motie 4-2022 tezamen met de andere afdoeningsvoorstellen van PS 14 november 2022 afgedaan.
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.
Totaal aanwezig op 14 november 2022 bij vaststelling van dit punt: 52 leden.
Mw. Koning (CDA), dhr. Van der Maas (VVD) en dhr. Steeman (D66) zijn afwezig.

8a. Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3e begrotingswijziging 2022 en de wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. de uittreding van Weesp van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.
Voordracht 56-2022

8b. Herbenoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer.
Voordracht 54-2022

8c. Tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering.
Voordracht 61-2022

De besluiten behorende bij de punten 8a t/m 8c zijn aangenomen en zijn bij de hamerstukken van deze vergadering op de website gepubliceerd.

9. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030.
Voordracht 57-2022
Totaal aanwezig op 14 november bij stemming van dit punt: 53 leden.
Dhr. Van der Maas (VVD) en dhr. Steeman (D66) zijn afwezig.

Er is 1 amendement ingediend en aangenomen:

- **A60-2022 door fractie CDA inzake "Amendement N240-05" is unaniem aangenomen.**
  Dictum:
  PS besluit om het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:
  - Toe te voegen: *"in te stemmen met de promotie naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel N240-05, Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240."*

Er zijn 2 moties ingediend en verworpen:

- **M188-2022** door fractie PvdD inzake "Opcenten voor OV en onderhoud" is verworpen. Voor 7 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en ChristenUnie.
- **M189-2022** door fractie JA21 inzake "Prioriteringsmechanisme iMPI" is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en N-NH.

Voordracht 57-2022 "Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030" is geamendeerd en unaniem aangenomen.
Het geamendeerde besluit 57-2022 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van de vergadering van 14 november 2022 op de website gepubliceerd.

- Fractie SP wenst aantekening voor voordracht 57 te stemmen, met uitzondering van de afslag A9 bij Heiloo en de verbindingsweg A8-A9.
- Fractie FvD wenst aantekening voor voordracht 57 te stemmen; vindt het de kern van de begroting, maar met uitzondering van de financiering van alle duurzaamheidsmaatregelen.
- Fractie PVV wenst aantekening voor voordracht 57 te stemmen; heeft zorgen over de budgetten maar kan wel instemmen met de voorliggende voordracht, behoudens 7f en de maatregel SolaRoad II en de duurzaamheidsmaatregelen.

10. **Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.**
Voordracht 55-2022
Totaal aanwezig op 14 november bij stemming van dit punt: 53 leden.
Dhr. Van der Maas (VVD) en dhr. Steeman (D66) zijn afwezig.

Amendementen:
Er zijn 3 amendementen ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen en 1 is aangenomen:

- **A63-2022 door fracties D66, N-NH., CDA en SP inzake "Maatregelen Masterplan Wonen" is aangenomen.**
  Voor 37 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties GroenLinks, VVD en ChristenUnie.
  Dictum:
  PS besluit:
  - beslispunt 2 van het ontwerpbesluit van de voordracht te wijzigen zodat dit beslispunt luidt: "De begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2026 inclusief het addendum vast te stellen, met toevoeging van de zinsnede:
    '-onder voorbehoud van besluitvorming over het Masterplan Wonen 2.0 en de dekking daarvan-'
    in Programma 3 Ruimte en Water, paragraaf Maatschappelijk doel, 3e alinea op pdf-begroting pagina 56, na 'Om de woningen te realiseren maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen, zoals' en voor 'het instrument actief grondbeleid.'

- **A61-2022** door fractie JA21 inzake "Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht" is verworpen. Voor 13 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu, N-NH. en 1 lid van SP stemt voor *(mw. Alberts).*
- **A62-2022** door fractie CDA inzake "Verhogen bijdrage aan versnelling woningbouw-productie en binnenstedelijk bouwen" is verworpen. Voor 11 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, PVV, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en N-NH.

Moties:
Er zijn 47 moties ingediend waarvan er 12 zijn aangehouden/ingetrokken, er 25 zijn verworpen en 10 zijn aangenomen:

- **M192-2022 door fracties CDA, VVD en JA21 inzake "Een veiligere Rijksweg N9" is aangenomen.**
  Voor 46 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, SP en 1 lid van VVD stemt tegen *(dhr. Van Gilse).*
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  - Zowel bij Rijkswaterstaat als het Rijk aan te dringen op infrastructurele maatregelen die daadwerkelijk een grote bijdragen leveren aan het terugdringen van het aantal verkeersongevallen op de N9 en hierbij aan te geven dat zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten van Noord-Holland het Rijk verzoeken om de uitkomsten van de motie De Pater-Postma en Dijkstra een verder inhoudelijk vervolg te geven.

- **M200-2022 door fracties PvdD, SP, GroenLinks, D66 en PvdA inzake "Klimaatbegroting" is aangenomen.**
  Voor 38 en tegen 15 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  - te onderzoeken op welke wijze we onze ecologische en klimaatdoelen structureel kunnen borgen in de P&C cyclus via een Klimaatbegroting, en om daarvoor lessen te trekken van de inzet van andere overheden;
  - over de resultaten bij voorkeur voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren.

- **M201-2022 door fracties PvdD, SP, D66, PvdA, GroenLinks en DENK inzake "Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar" is aangenomen.**
  Voor 35 en tegen 18 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  - de baten van ons ecologisch- en klimaatbeleid meer in beeld te brengen, en daarvoor in gesprek te gaan met experts op dit gebied;
  - over deze mogelijkheden bij voorkeur voor 15 maart 2023 aan P5 te rapporteren.

- **M202-2022 door fracties PvdD, DENK en GroenLinks inzake "Duurzaam doorhappen" is aangenomen.**
  Voor 28 en tegen 25 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  - standaard plantaardige gerechten te serveren tijdens door de provincie georganiseerde bijeenkomsten, met de mogelijkheid om van tevoren andere eetwensen door te geven.

    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening voor motie 202 te stemmen; heeft even getwijfeld vanwege de focus op plantaardig in plaats van vegetarisch, denkt dat in een klimaatvriendelijk voedseldieet ook in beperkte mate zuivel past al was het maar omdat er koeien nodig zijn om het veenweidegebied -het gras- op te eten; maar het signaal van deze motie dat het aandeel plantaardig voedsel moet vergroten heeft de doorslag gegeven om voor te stemmen.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen motie 202 te stemmen; vindt de motie totaal overbodig met een hoog dramgehalte en vindt dat er niets aan de hand is; geeft aan dat er vanavond vegetarisch eten was en er was vlees.

- **M203-2022 door fracties PvdD en GroenLinks inzake "Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen" is aangenomen.**
  Voor 43 en tegen 10 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, FvD en fractie Baljeu.
  Dictum:
  PS verzoekt GS:
  - overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden. Daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is;
  - dit af ronden voor 15 maart 2023.

- **M205-2022 door fracties PvdD, PvdA, DENK en D66 inzake "Hernieuwde aandacht voor (meer) biologische landbouw" is aangenomen.**
  Voor 29 en tegen 24 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu, N-NH. en 2 leden van PVV stemmen tegen *(dhr. Deen en dhr. Van Hooff).*
  Dictum:
  PS verzoekt het college van GS:
  - de noodzaak van meer biologische agrarische activiteit - en met de Voedselvisie 'onder de arm' - nogmaals onder de aandacht te brengen van de sector, de organisaties die de sector vertegenwoordigen en de rest van de keten;
  - acties te ondernemen (door GS te beoordelen in hoeverre daar nu capaciteit voor is die een bredere inzet op biologisch verbouwen / telen stimuleert en/of die een bredere vraag (van consumenten) naar biologische producten genereren;
  - een brief te sturen aan PS over de vraag hoe de provincie kan bijdragen aan de Europese doelstelling tot verhoging van het biologisch areaal;
  - deze brief voor de zomer 2023 aan PS te doen toekomen.

    - Fractie VVD wenst aantekening tegen motie 205 te stemmen; is voor een toekomstbestendige en duurzame agrarische sector, dat gaat breder dan alleen biologische landbouw; ziet derhalve ook geen reden om daar nu het beleid op te verbreden.

- **M221-2022 door fracties 50PLUS/PvdO, DENK en PvdD inzake "Geen BTW op OV kaartjes" is aangenomen.**
  Voor 36 en tegen 17 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, D66 en JA21.
  Dictum:
  PS verzoekt het college van GS:
  - om er bij het kabinet op aan te dringen om de BTW op CV kaartjes af te schaffen.

- **M229-2022 door fracties GroenLinks, VVD, PvdA en D66 inzake "Gaan voor Goud inzake provinciale invulling Nationaal Strategische Plan" is aangenomen.**
  Voor 39 en tegen 13 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PVV en fractie Baljeu.
  Mw. Kapitein (D66) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.
  Dictum:
  PS verzoekt het College van GS:
  - De komende tijd met betrokkenen het pakket van regelingen en interventies uit het GLB-NSP toe te spitsen op de situatie in Noord-Holland om hiermee de deelname van boeren aan de eco-regelingen en het ANLb te stimuleren, onnodige belemmeringen weg te nemen en tegelijk bij te dragen aan de provinciale doelen voor een duurzame toekomst van de landbouw in Noord-Holland.
  - Begin volgend jaar (2023) een brede expertmeeting te organiseren met deelname van ondernemers en organisaties uit de sector w.o. mogelijke co-financiers en instituties die een rol spelen in de uitvoering van het GLB-NSP (zoals de Rijksdienst voor Ondernemend NL) om ideeën op te halen voor het provinciale plan.
  - In het provinciale plan extra aandacht te besteden aan voorlopers in de transitie waaronder biologische boeren en Caring Farmers die als voorbeeld kunnen dienen voor de vele boeren die ook bereid zijn verdere stappen te zetten naar duurzame landbouw.
  - Te onderzoeken of de aan te stellen erfcoaches een rol kunnen spelen in het stimuleren van deelname aan het GLB-NSP en of de capaciteit voor advies en ondersteuning kan worden uitgebreid met middelen uit het GLB-NSP.
  - De plannen die voortkomen uit bovenstaande initiatieven mee te nemen in het Provinciaal Programma Landelijke Gebied en de gebiedsgerichte processen en op termijn een effectrapportage te maken inzake de bestede middelen.

    - Fractie CDA wenst aantekening voor motie 229 te stemmen; heeft onderling discussie gehad in de fractie en er is ook veel debat over deze motie, maar zal met de uitleg die de gedeputeerde daaraan heeft gegeven voor deze motie stemmen.

- **M230-2022 door fracties D66, GroenLinks, CDA, PvdA en ChristenUnie inzake "RES versnelling" is aangenomen.**
  Voor 28 en tegen 25 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, FvD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS draagt Gedeputeerde Staten op om:
  - de gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de RES'sen;
  - te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden;
  - te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een RES-zoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden;
  - de bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.

- **M233-2022 door fractie SP inzake "Wet Bibob toepassen bij recreatieparken" is aangenomen.**
  Voor 51 en tegen 2 stemmen. Tegen stemmen de fracties Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
  - om gemeenten dringend te adviseren bij overname van een vakantiepark of nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek uit te voeren;
  - om in overleg te gaan met de gemeenten om een Bibob-onderzoek te starten bij parken die onlangs verkocht zijn maar waar nog geen plan ligt, zoals Camping Sandevoerde (Zandvoort) of Jachthaven De Otter (Wijdemeren).

Verworpen moties:

- **M190-2022** door fractie JA21 inzake "Indexatie beleid" is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en N-NH.
- **M191-2022** door fracties JA21 en FvD inzake "Kerntakendiscussie" is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, 50PLUS/PvdO en N-NH.
- **M194-2022** door fractie CDA inzake "Verstandig omgaan met kosten natuurbeheer" is verworpen. Voor 14 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
- **M197-2022** door fracties PvdD, ChristenUnie, SP en DENK inzake "Trek vergunning Kookgasfabriek 2 (Tata Steel) in" is verworpen. Voor 10 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, DENK en fractie Baljeu.
- **M198-2022** door fracties PvdD, ChristenUnie en SP inzake "Forse krimp Schiphol" is verworpen. Voor 16 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdD, SP en ChristenUnie.
  Dhr. Terwal (VVD) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.
  - Fractie PvdA wenst aantekening tegen motie 198 te stemmen; is voor een forse krimp, echter voor de omvang van de krimp van het aantal vliegbewegingen is voor de fractie de leefkwaliteit voor de omgeving leidend en stemt daarom tegen deze motie.
- **M199-2022** door fracties PvdD, ChristenUnie, SP en DENK inzake '1,5°C minimaal als maat" is verworpen. Voor 8 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en DENK.
- **M206-2022** door fractie PVV inzake "Verlagen opcenten" is verworpen. Voor 7 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV en fractie Baljeu.
- **M207-2022** door fractie SP inzake "Fundamentele koerswijziging zichtbaar in iMPI 2024-2031, nu echt meer geld en ruimte voor ons OV" is verworpen. Voor 13 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdD, PVV, SP en DENK.
- **M209-2022** door fractie SP inzake "Liever meer natuur dan meer infrastructuur" is verworpen. Voor 7 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en 1 lid van PVV stemt voor *(mw. Bezaan).*
- **M210-2022** door fractie SP inzake "Geen slop, maar onderhoud" is verworpen. Voor 10 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, SP en 50PLUS/PvdO.
  Dhr. Gringhuis (GroenLinks) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.
- **M211-2022** door fractie SP inzake "Geen verkoop van sociale woningen" is verworpen. Voor 7 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en 50PLUS/PvdO.
  Dhr. Gringhuis (GroenLinks) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.

- **M212-2022** door fractie SP inzake “leg cruiseverkeer aan banden” is verworpen. Voor 8 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en DENK.
- **M215-2022** door fracties SP en PvdD inzake “Lutkemeerpolderen” is verworpen. Voor 12 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.
  Dhr. Kanik (D66) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.
- **M216-2022** door fracties ChristenUnie, SP en PvdD inzake “Prijsstijging busvervoer in Noord-Holland” is verworpen. Voor 13 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, DENK en fractie Baljeu.
- **M217-2022** door fractie ChristenUnie inzake “Tankstation concessies herzien op basis van maatschappelijk verantwoord ondernemen” is verworpen. Voor 8 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en DENK.
- **M218-2022** door fracties ChristenUnie en PvdD inzake “Versteviging van de omgevingsdiensten” is verworpen. Voor 22 en tegen 31 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, DENK en fractie Baljeu.
- **M219-2022** door fractie 50PLUS/PvdO inzake “Aandacht voor zorg, welzijn en ouderen” is verworpen. Voor 11 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, 50PLUS/PvdO en DENK.
- **M220-2022** door fractie 50PLUS/PvdO inzake “Toegankelijker openbaar vervoer” is verworpen. Voor 21 en tegen 32 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, PVV, SP, 50PLUS/PvdO, DENK en N-NH.
- **M222-2022** door fracties 50PLUS/PvdO en SP inzake “Help ouderen van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein” is verworpen. Voor 16 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, DENK en fractie Baljeu.
  Statenlid Gringhuis (GroenLinks) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.
- **M223-2022** door fracties 50PLUS/PvdO, PvdD en SP inzake “Meer alternatieve woonvormen voor ouderen” is verworpen. Voor 22 en tegen 30 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, DENK en N-NH.
  Statenlid Gringhuis (GroenLinks) onthoudt zich van stemmen bij deze motie.
- **M224-2022** door fracties 50PLUS/PvdO en PvdD inzake “Vaker uitzondering voor lintbebouwing” is verworpen. Voor 23 en tegen 30 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, 50PLUS/PvdO, DENK, fractie Baljeu en N-NH.
- **M226-2022** door fracties DENK en JA21 inzake “Ook bij eventuele versnelling RES zorgdragen voor gedegen participatie” is verworpen. Voor 19 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, 50PLUS/PvdO, DENK en fractie Baljeu.
- **M227-2022** door fractie DENK inzake “Partnergebieden van de provincie meenemen in klimaatopgave” is verworpen. Voor 3 en tegen 50 stemmen. Voor stemmen fracties ChristenUnie, 50PLUS/PvdO en DENK.
- **M228-2022** door fractie N-NH. inzake “Versnelling toegankelijkheid openbaar vervoer” is verworpen. Voor 19 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS/PvdO, DENK en N-NH.
- **M236-2022** door fractie N-NH. inzake “Geen verhoging opcenten” is verworpen. Voor 3 en tegen 50 stemmen. Voor stemmen de fracties 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en N-NH.

Aangehouden/ingetrokken moties:

- **M193-2022** door fractie CDA inzake “Ondersteuning project duurzame bloembollen (Fieldlab) van Vertify” is aangehouden.

- **M195-2022** door fractie CDA inzake “Invasieve exoten” is ingetrokken.
- **M196-2022** door fractie CDA inzake “Versneld voorbereiden MKB” is ingetrokken.
- **M204-2022** door fractie PvdD inzake “Toegezegd geld aan opvangcentra voor wilde dieren” is ingetrokken.
- **M208-2022** door fractie SP inzake “De natuur kan wel een extra zetje in de rug gebruiken” is aangehouden.
- **M213-2022** door fracties SP en PvdD inzake “Leg vliegverkeer van privéjets aan banden” is aangehouden.
- **M214-2022** door fracties SP inzake “Wet Bibob toepassen bij recreatieparken” is ingetrokken en gewijzigd ingediend als motie M233.
- **M225-2022** door fractie 50PLUS/PvdO inzake “Uittreksels bij uitgebreide stukken” is ingetrokken.
- **M231-2022** door fracties D66, PvdD, PvdA en GroenLinks inzake “Drawdown: Op weg naar het kantelpunt voor het klimaat” is ingetrokken.
- **M232-2022** door fracties PvdA, DENK, SP en ChristenUnie inzake “Noord-Holland laat niemand in de kou staan” is aangehouden.
- **M234-2022** door fractie 50PLUS/PvdO inzake “Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen” is ingetrokken.
- **M235-2022** door fractie N-NH. inzake “Geen verhoging opcenten” is ingetrokken en gewijzigd ingediend als motie M236-2022.

Voordracht 55-2022 “Begroting 2023” is geamendeerd aangenomen.
Voor 47 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties FvD en PVV.
Het geamendeerde besluit 55-2022 alsmede amendement A63-2022 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10 van de vergadering van 14 november 2022 op de website gepubliceerd.

- Fractie JA21 wenst aantekening voor voordracht 55 te stemmen; heeft de afgelopen jaren tegen de begroting gestemd doordat de fractie zich niet herkent bij een aantal zaken die erin staan; geeft aan dat ook dit jaar een aardige discussie is gevoerd over de wijze hoe hier tegenaan gekeken wordt; de fractie heeft geprobeerd om een stukje realisme in de begroting aan te brengen door middel van een kerntakendiscussie, een helder indexatiebeleid en de heroverweging over het toekennen van nieuwe budgetten; geeft aan dat initiatieven hierbij van de fractie het niet hebben gehaald door een stukje politieke onwil en vindt dat jammer; de fractie wil zich toch constructief opstellen en ditmaal voor de begroting stemmen.
- Fractie PvdD wenst aantekening voor voordracht 55 te stemmen; was nogal kritisch tijdens het betoog op deze begroting en had een aantal moties ingediend voor klimaatverbetering, het beleid daarvan, en voor biologische landbouw; die moties hebben het gehaald en de fractie stemt daarom ook voor deze begroting.

11. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag:
GS heeft advies gegeven op de 3 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

12. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.
Totaal aanwezig op 14 november bij stemming van dit punt: 53 leden.
Dhr. Van der Maas (VVD) en dhr. Steeman (D66) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot voordracht 57 (punt 9) en voordracht 55 (punt 10) zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

De stemmingen moties Vreemd aan de Orde van de Dag:
Er zijn 3 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen en 1 is aangenomen:

- **M187-2022 door fracties VVD, D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/PvdO en SP inzake "Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium" is aangenomen.**
  Voor 31 en tegen 22 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdA, CDA, FvD, PvdD, PVV, ChristenUnie, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
  - het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de instandhouding van het Rijksmonument Artis-Aquarium met een substantiële bijdrage voor de restauratie van het pand;
  - PS over de vorderingen te informeren;
  - voorts te onderzoeken of de provinciale bijdrage aan de verduurzaming van het pand substantieel verhoogd kan worden tot maximaal 3 miljoen euro;
  - deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het provinciale Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds;
  - Artis bij een toekenning van een bijdrage, een tegenprestatie te vragen waar gedacht kan worden aan gratis toegang en natuureducatie voor alle scholen in Noord-Holland.

    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 187 te stemmen; vindt dat met drie miljoen euro de provincie bijvoorbeeld 1200 woningen van minima gratis zou kunnen voorzien van zonnepanelen zodat voorkomen kan worden dat 1200 gezinnen in de energiearmoede terechtkomen; de fractie kan zo nog een honderdtal goede doelen bedenken en vindt het bestuurlijk onverantwoord om nu zomaar op een achternamiddag te besluiten via een motie Vreemd nota bene om drie miljoen euro beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van een aquarium in Artis, hoe sympathiek dat doel ook is; als de gedeputeerde dan ook nog zegt dat er lenigheid nodig is om dit binnen de kaders te laten passen kan de fractie hier niet mee instemmen.
    - Fractie PVV wenst aantekening tegen motie 187 te stemmen; vindt het een sympathieke motie, maar vindt het vooral een Rijks kwestie; geeft aan dat de provincie al een bedrag heeft toegekend aan Artis en dat het Rijk miljarden voor onzin reserveert; wat de fractie betreft wordt er in Den Haag aangeklopt.
    - Fractie CDA wenst aantekening tegen motie 187 te stemmen; draagt Artis natuurlijk een warm hart toe, maar vindt drie miljoen echt ontzettend veel geld vergeleken met wat er voor vergelijkbare instellingen elders in de provincie wordt gedaan; vindt dat dat een scheve verhouding geeft en stemt daarom tegen deze motie.

- **M185-2022** door fractie 50PLUS/PvdO inzake “Referendum windturbines” is verworpen. Voor 9 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV, 50PLUS/PvdO, fractie Baljeu en 1 lid van PvdA stemt voor *(mw. Jellema)*.
- **M186-2022** door fractie N-NH. inzake “Namen van leden GS en PS correct uitspreken” is verworpen. Voor 5 en tegen 48 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, DENK en N-NH.

13. Schorsing tot 21 november 2022

14. Heropening.

15. Vaststellen Regionale Veenweide Strategie 1.0.
Voordracht 59-2022
Totaal aanwezig op 21 november bij stemming van dit punt: 48 leden.
Mw. Bezaan (PVV), dhr. Hartog (JA21), mw. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

Amendement
Er is 1 amendement ingediend en aangenomen:

- **A64-2022 door fracties D66, GroenLinks, PvdA, PvdD en SP inzake “Amendement Regionale Veenweide Strategie 1.0” is aangenomen.**
  Voor 28 en tegen 20 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS wijzigt het besluit van de Statenvoordracht als volgt:
  1. **Bullet 1**
     "de Regionale Veenweide Strategie 1.0 vast te stellen" te wijzigen in:
     "kennis te nemen van de Regionale Veenweide Strategie 1.0" en het document niet een *Regionale Veenweide Strategie* te noemen, maar *een Regionale Veenweide Verkenning* die kan dienen als handreiking;
  2. **Bullet 2**
     "de volgende fases en de uitvoering van de Regionale Veenweide Strategie op te pakken via het Provinciaal Programma Landelijk Gebied.” te wijzigen in:
     "in volle snelheid maatregelen te nemen tegen bodemdaling."

Moties:
Er zijn 2 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 1 is aangenomen:

- **M238-2022 door fracties GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD en ChristenUnie inzake “Regionale Veenweide Strategie (RVS) zo snel mogelijk concreet” is aangenomen.**
  Voor 34 en tegen 14 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.

Dictum:
PS verzoekt het College van GS:

1. In de eerste versie van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied concrete doelen te formuleren — bij voorkeur op gebiedsniveau - inzake remming en stoppen van bodemdaling, veenherstel, klimaat en water, inzichtelijk te maken wat nodig is om die doelen te halen en hiervoor de richtinggevende uitspraken van december 2018 als startpunt te nemen.
2. In het PPLG aan te geven welke instrumenten zullen worden ingezet om de doelen te halen - waaronder de systeemoplossingen zoals vermeld op pagina 20 van de RVS en instrumenten op het gebied van ruimtelijke ordening, teeltwijzen en het provinciale pachtbeleid - en alle instrumenten te bundelen in een zogenaamde 'instrumentenkoffer' voor de gebiedsgerichte aanpak.
3. Voor het proces van voorbereiding en uitvoering van de veenweidestrategie intensief samen te werken met alle betrokkenen in volle breedte zowel sectoraal als geografisch.
4. Bij de toegezegde maandelijkse agendering van het PPLG-proces in de commissie NLG uiterlijk in februari 2023 een update te geven over de beoogde aanpak inzake bodemdaling en veenherstel binnen het PPLG en hierover in gesprek te gaan met de commissie.
5. Tussen nu en de vaststelling van het PPLG onverwijld door te gaan met de aanpak in Laag Holland, de Ronde Hoep, Bovenkerkerpolder, Keverdijksepolder en Polder Westzaan.

    - Fractie VVD wenst aantekening voor motie 238 te stemmen, omdat die ook zeker in lijn ligt met de vervolgstap zoals de fractie die ziet; deelt echter op één punt het verzoek niet waar het gaat over de inzet van RO-instrumenten; vindt dat op dit moment echt een voorbarige oproep en denkt dat andere instrumenten eerst komen.

- **M237-2022** door fracties GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD en ChristenUnie inzake "Regionale Veenweide Strategie (RvS) zo snel mogelijk concreet!" is ingetrokken en gewijzigd ingediend als motie M238-2022.

Voordracht 59-2022 "Vaststellen Regionale Veenweide Strategie 1.0" is geamendeerd aangenomen.
Voor 31 en tegen 17 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
Het geamendeerde besluit 59-2022 behorende bij de voordracht alsmede amendement A64-2022, is bij agendapunt 15 van de vergadering van 21 november 2022 op de website gepubliceerd.

- Fractie CDA wenst aantekening tegen voordracht 59 te stemmen; vond het stuk, de Regionale Veenweide Strategie, ambitieus en realistisch en had voor willen stemmen, maar het geamendeerde voorstel wordt onrealistisch en onwenselijk en door de complexiteit niet haalbaar; is nu genoodzaakt tegen te stemmen.

- Fractie FvD wenst aantekening tegen voordracht 59 te stemmen; geeft aan dat we voor tientallen miljoenen euro's veenweide onder water laten lopen met brak water onder andere om, zoals de gedeputeerde heeft aangegeven, CO2 te gaan reduceren; geeft voorts aan dat daardoor boeren nog verder in de problemen worden gebracht en de biodiversiteit naar de haaien gaat; vindt dit een onhaalbaar en onbetaalbaar plan en zal dus met volle overtuiging tegen stemmen.
- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 59 te stemmen; vindt dat ook deze strategie helaas weer de kennelijk onvermijdelijke jacht op het CO2-molecuul bevat en daarnaast te veel onzekerheden bevat voor de waardevolle boeren; vreest dat mede door de verhoogde Europese doelstellingen, het CO2-sprookje uiteindelijk de belangen van boeren gaat overschaduwen en stemt daarom tegen.
- Fractie PvdD wenst aantekening tegen voordracht 59 te stemmen, juist omdat het niet ver genoeg gaat en er verschillende crises zijn die met urgentie moeten worden aangepakt.

16. Programma Natuurnetwerk 2023.
Voordracht 60-2022
Totaal aanwezig op 21 november bij stemming van dit punt: 48 leden.
Mw. Bezaan (PVV), dhr. Hartog (JA21), mw. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

Er zijn 6 moties ingediend waarvan er 3 zijn ingetrokken/aangehouden en 3 zijn aangenomen:

- **M241-2022 door fractie PvdA inzake "Stikstof gelijk speelveld" is aangenomen.**
  Voor 38 en tegen 10 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS verzoekt het college van GS:
  - bij het Rijk (en/of andere overheidsinstanties) herbevestiging te vragen aangaande het elkaar informeren over het opkopen van stikstofruimte door (semi)-overheidsinstanties in de provincies, juist om de gebiedsprocessen in de provincie te beschermen.

    - Fractie SP wenst aantekening voor motie 241 te stemmen; vindt het wel een heel goede motie van de Partij van de Arbeid, maar wel met het enige nadeel dat er niet bij het beperken van stikstof wordt gekoerst op natuurherstel; stemt desondanks voor de motie.

- **M243-2022 door fractie PvdD inzake "Uitwerken Aanvalsplan Landschaps-elementen" is aangenomen.**
  Voor 28 entegen 20 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.

Dictum:
PS verzoekt het college van GS:
- het Aanvalsplan Landschapselementen uit te werken in provinciaal beleid;
- daarbij de 10% groenblauwe dooradering conform de ambitie van het NPLG als ondergrens te hanteren.

- **M244-2022 door fractie PvdD inzake "Vrijkomende gronden na verplaatsing of beëindiging veehouderijen niet inzetten voor intensivering" is aangenomen.**
  Voor 28 en tegen 20 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
  Dictum:
  PS verzoekt het college van GS:
  - bij verplaatsing of beëindiging van veehouderijen mogelijkheden voor intensivering van veehouderijen zoveel mogelijk uit te sluiten.

- **M239-2022** door fractie PvdD inzake "Uitwerken Aanvalsplan Landschapselementen" is ingetrokken en opnieuw ingediend als motie M243-2022.
- **M240-2022** door fractie PvdD inzake "Vrijkomende gronden na verplaatsing of beeindiging veehouderijen niet inzetten voor schaalvergroting" is ingetrokken en opnieuw ingediend als motie M244-2022.
- **M242-2022** door fracties ChristenUnie, GroenLinks en PvdD inzake "Golfbaan Naarderbos aanwijzen als NNN gebied" is aangehouden.

Voordracht 60-2022 "Programma Natuurnetwerk" is aangenomen.
Voor 34 en tegen 14 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
Het besluit 60-2022 behorende bij de voordracht, is bij agendapunt 16 van de vergadering van 21 november 2022 op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 60 te stemmen; vindt het in tijden van samenleving ontwrichtende crises het onvoorstelbaar dat er voor de komende jaren in totaal 262 miljoen euro wordt uitgetrokken voor onder andere de aankoop van gronden en Natura 2000-herstelmaatregelen en stemt daarom tegen.
- Fractie FvD wenst aantekening tegen voordracht 60 te stemmen; wil niet meewerken aan de ontsnippering van het Noord-Hollandse tekentafelnatuurlandschap door middel van de aankoop van natuurgebieden; geeft aan dat het geld de komende tijd heel hard nodig zal zijn voor andere zaken en stemt daarom tegen deze voordracht.
- Fractie PvdD wenst aantekening voor voordracht 60 te stemmen; is van mening dat het aankopen en de realisatie van NNN altijd sneller mag, maar ziet ook wel dat er een goede slag gemaakt wordt en de situatie verbetert; geeft het College het vertrouwen en stemt voor.

17. Natuurbeheerplan 2023.
Voordracht 58-2022
Totaal aanwezig op 21 november bij stemming van dit punt: 48 leden.
Mw. Bezaan (PVV), dhr. Hartog (JA21), mw. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21), mw. Van Soest (50PLUS/PvdO) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

- **A65-2022** door fracties CDA en ChristenUnie inzake "Niet op voorhand subsidie-mogelijkheden uitsluiten" is verworpen. Voor 12 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties VVD, CDA, ChristenUnie en N-NH.

Er zijn 5 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 4 zijn verworpen:

- **M245-2022** door fractie JA21 inzake "Uitspreken dat de stikstofdeadline van 2030 niet dogmatisch moet zijn" is verworpen. Voor 20 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
    - Fractie FvD wenst aantekening voor motie 245 te stemmen; is van mening dat de stikstof totaal geen probleem is en daarom eigenlijk tegen deze motie zou moeten stemmen; maar vindt als die stikstoftrein toch doordendert elk uitstel na 2030 te verdedigen; alles afwegende stemt de fractie voor deze motie.
    - Fractie PVV wenst aantekening voor motie 245 te stemmen en sluit zich aan bij de stemverklaring van fractie FvD.
    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 245 te stemmen; ziet niets in acties die bijdragen aan het verder ingraven in een discussie die al heel erg gepolariseerd is; vindt dat deze motie helemaal niets toevoegt en stemt daarom tegen.
- **M246-2022** door fractie JA21 inzake "Herstel konijnenpopulatie" is ingetrokken.
- **M247-2022** door fracties PvdD en SP inzake "Inventarisatie mogelijkheden voor extensiever beheer van natuur en rewilding" is verworpen. Voor 12 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD en SP.
- **M248-2022** door fracties PvdD en SP inzake "Gebieden Aanvalsplan Grutto niet maaien en begrazen voor 1 juli" is verworpen. Voor 8 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PVV en SP.
- **M249-2022** door fracties PvdD en SP inzake "Meer regie op Bossenstrategie" is verworpen. Voor 6 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD en SP.

Voordracht 58-2022 "Natuurbeheerplan 2023" is aangenomen.
Voor 35 en tegen 13 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, PVV, fractie Baljeu en N-NH.
Het besluit 58-2022 behorende bij de voordracht, is bij agendapunt 17 van de vergadering van 21 november 2022 op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen voordracht 58 te stemmen; vindt dat in plaats van de natuur met rust te laten nogal wat mensen voor Onze Lieve Heer willen spelen en bepalen hoe een en ander eruitziet, de fractie is daar niet voor; geeft aan dat ook dit document weer de hardnekkige bestuurlijke dwaling bevat dat er sprake zou zijn van betekenisvolle invloed van de mens op het klimaat en stemt derhalve tegen.
- Fractie FvD wenst aantekening tegen voordracht 58 te stemmen; is ook van mening dat de natuur veel meer zijn gang moet gaan dan de tekentafelnatuur op een parkmatige manier te beheren; vindt bovendien de financiële tekorten die eraan zitten te komen ook een teken om tegen dit voorstel te moeten stemmen.

18. Vragenuur.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie ChristenUnie inzake “Vergunning woontoren in BPL en NNN gebied Naarden”, zijn door gedeputeerde Rommel beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie SP inzake “Overlast en schade N243”, zijn door gedeputeerde Olthof beantwoord.

19. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

De stemmingen met betrekking tot voordracht 59 (punt 15), voordracht 60 (punt 16) en voordracht 58 (punt 17) zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

20. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 14 en 21 november 2022.

Notulen vastgesteld

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	14 november 2022
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder – statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
Mw. S. Abdi (PvdA), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), Statenlid S. Becker (GL), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid J.W. Dulfer (GL), Statenlid Er (GroenLinks), mw. G. Van Geffen (N N-H.), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), Statenlid J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. J. Vastenhouw (FvD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD).

Afwezig: dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. M.C. Steeman (D66),

Agenda **Paginanummer:**

1.	Opening en mededelingen.	(3)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2a.	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)	(7)
3a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.	(7)
3b.	Lijst geheimhouding PS.	(7)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 10 oktober 2022.	(7)
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(7)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(7)
7.	Voortgangslijst van moties.	(8)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(8)
8a.	Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. uittreding van Weesp van Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (VD-56).	(8)
8b.	Herbenoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer (VD-54).	(8)
8c.	Tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering (VD-61).	(8)
9.	Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 (VD-57).	(8)
10.	Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55).	(17)
11.	Indien aan de orde: advies GS motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(130)
12.	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten PS 14 november 2022.	(132)
13.	Schorsing tot 21 november 2022.	(142)

Opening om 10.11 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Goedemorgen, dames en heren, ik open de vergadering, en verzoek u om de mobiele telefoons op stil te zetten en ieder, aan alle Statenleden, om te gaan plaatsnemen. Welkom natuurlijk aan alle Statenleden en de leden van Gedeputeerde Staten, hier rechts van mij. Bijzonder welkom aan de redacteuren van What's Next. What's Next is een tv en social mediaprogramma. Dat wordt voor en door jongeren gemaakt. Er is nu een initiatief op het gebied van jongerenparticipatie in samenwerking ook met onze provincie. De redacteuren komen vandaag wat opnames maken voor een nieuwe serie afleveringen en zullen ook wat Statenleden gaan interviewen en wat korte quotes vragen. Dus veel plezier hier vandaag en geniet van de vergadering. Natuurlijk ook een warm welkom aan alle belangstellenden, ambtenaren die er zijn, rechts van ons, en de mensen die ons online volgen, op de publieke tribune.

Bericht van verhindering ontvangen van de heer Steeman en de heer Van der Maas van de VVD. De heer Steeman van D66. Mevrouw Koning van het CDA komt wat later. Dat geldt ook voor mevrouw Vastenhouw, Mevrouw Kaamer van Hoegee van de VVD en mevrouw Er van GroenLinks. Die zullen iets later zijn. Ach, mevrouw Kamer van Hoegee is her et al. Dat is het nadeel van zo'n leesbril. Hoe kan ik u missen? Mevrouw Kamer van Hoegee is gewoon aanwezig, dames en heren.

Vervolgens, mevrouw Van Geffen heeft aangegeven dat haar fractie vanaf vandaag verder gaat onder de nieuwe fractienaam Namens Noord-Hollanders, afgekort als NNH. Dus vanaf vandaag zullen we Mevrouw Van Geffen als Namens Noord-Hollanders aankondigen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Ben ik bij agendapunt twee. Dat is het vaststellen van de primus. Zoals u weet, op grond van artikel 18 van ons Reglement van Orde, gaan we voor iedere vergadering vaststellen, als er hoofdelijk gestemd moet gaan worden, waar die dient aan te vangen. En vandaag is dat nummer 38. Dat is de heer Heijnen van het CDA. Gefeliciteerd.

Gaan we naar het vaststellen van de agenda. Er zijn twee voordrachten op de agenda die betrekking hebben op een- Misschien kunt u allemaal, ook naast mij in het vak van GS, maar ook in de zaal wat rustiger zijn, want we hebben een prachtige statenzaal, maar het geroezemoes is altijd heel goed hoorbaar. Twee voordrachten staan op de agenda die betrekking hebben op de benoeming van een functie. Bij hamerstuk 8.b staat de voordracht die betrekking heeft op de herbenoeming van een plaatsvervangend bestuurder bij de Randstedelijke Rekenkamer. En na het presidium van 7 november is hamerstuk 8.c aan de agenda toegevoegd. Dat betreft een voordracht die betrekking heeft op de tijdelijke benoeming van een tweede plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering. Inmiddels door de Statengriffier aan u gevraagd of u bij acclamatie kunt instemmen. En dat is in ieder geval het geval voor 8.b en 8.c. Ik neem aan dat u daarmee akkoord gaat.

Dan vindt besluitvorming plaats bij de hamerstukken.

Er is geen actualiteit aangekondigd.

Er zijn twee sets mondelinge vragen ingediend. Een door de ChristenUnie inzake vergunning, woontoren in BPL en NNN-gebied Naarden. En een fractie, SP, inzake overlast en schade N243. Die komen aan de orde op de uitloopdatum van 21 november aanstaande.
Dan zijn er een aantal, een viertal, moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. De fractie Ouderenpartij heeft aangekondigd een motie Vreemd aan de Orde van de Dag te willen indienen met als onderwerp windturbines en ik geef mevrouw Van Soest nu de gelegenheid om deze toe te lichten.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik lees alleen het dictum voor? Ja. Besluitvorming omtrent het heroverwegen referendumverzoek vooraf te laten gaan door een expertmeeting, waarin bezwaren aan aanwezigen van de technische sessie kunnen worden toegelicht en hierover met elkaar van gedachten te kunnen wisselen.

De **VOORZITTER**: U mag hem ook nog best wel iets verder toelichten, hoor, mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja?

De **VOORZITTER**: Jazeker.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, het gaat namelijk om Windalarm die bezwaar heeft gemaakt en dat zij in hun gelijk zijn gesteld. En zij hebben mij verzocht of ik dit zou willen inbrengen in de Statenvergadering. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 185-14 november 2022
Referendum windturbines

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De Provinciale Staten van Noord-Holland een referendumverzoek over de afstandsnorm van windturbines onterecht hebben geblokkeerd.*

Overwegende dat:

- *De stichting Windalarm begin van dit jaar genoeg handtekeningen verzamelde voor een referendumverzoek;*
- *De stichting een volksraadpleging wilde over de voorgenomen aanpassing binnen de omgevingsverordening NH2020 en NH2022 van een verlaging van de afstandsnorm van 600 meter tussen windturbines en woningen;*
- *De hoofdreden voor afwijzen van het referendumverzoek door Provinciale Staten was gelegen in de stellingname dat klimaatdoelen anders niet haalbaar zijn;*
- *De HAC heeft vastgesteld, nadat verweerders hebben erkend, dat bezwaarden de juiste cijfers conform RES hebben gehanteerd, dat deze stellingname niet correct is;*
- *Er dus bij bezwaarden en verweerders een wezenlijk verschil van inzicht bestaat over de wijze waarop WOL in de provincie noodzakelijk is voor het realiseren van de energietransitie;*
- *Het voor zorgvuldige en gedragen besluitvorming belangrijk is, dat hierover een correct beeld bestaat.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Besluitvorming omtrent heroverwegen referendumverzoek voorafte laten gaan door een expertmeeting, waarin bezwaarden aan aanwezigen van de technische sessie, kunnen toelichten en hierover met elkaar van gedachten kunnen wisselen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/PvdO)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Dank u wel. En deze motie is ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De volgende is ingediend door Namens Noord-Hollanders., door mevrouw Van Geffen en dat gaat over het uitspreken van namen en partijnamen. Het woord is aan mevrouw Van Geffen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u wel, voorzitter. De toenemende diversiteit in de samenleving leidt ertoe dat er steeds meer verschillende namen in Nederland voorkomen. En de algemene ervaring is dat veel mensen moeite hebben om diverse namen te onthouden en uit te spreken. Toen Dilan Yeşilgöz aantrad als minister van Justitie en Veiligheid ging er een bericht het ministerie in dat de minister eraan hechtte dat haar naam juist werd uitgesproken en gespeld. Dat leidde ertoe dat meerdere ambtenaren ineens durfden aangeven dat dat ook voor hen gold. Veel mensen ervaren het als vervelend dat hun naam slecht wordt uitgesproken, maar voelen niet altijd ruimte dat te zeggen. Hier in de Staten zijn wij er soms ook slordig mee. Ik heb het echt niet over kwade bedoelingen. Daar gaat het niet om. Maar in the heat of the moment, enzovoort. Het vraagt een bepaalde inspanning. De afgelopen twee maanden heb ik zowel de heer Koyuncu, als de heer Mangal, als 'de heer DENK' horen aanspreken. En toen dacht ik, ik maak er maar eens een motie van. Het correct uitspreken van diverse namen is een kleine moeite met groot effect, en dan horen we er allemaal bij. Daarom dien ik deze motie in met als dictum: verzoeken GS en PS zich in te spannen om voortaan de namen van alle leden van GS en PS correct uit te spreken. Dank u, voorzitter.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 186-14 november 2022
Namen van leden GS en PS correct uitspreken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De toenemende diversiteit in de samenleving ertoe leidt dat steeds meer verschillende namen in Nederland voorkomen;*
- *De algemene ervaring is dat veel mensen moeite hebben om diverse namen te onthouden en uit te spreken;*
- *In vergaderingen van Provinciale Staten Noord-Holland meermaals, ook door voorzitters, statenleden met een incorrecte of zelfs verkeerde naam of partijnaam worden aangesproken.*

Overwegende dat:

- *Het door veel mensen als onaangenaam wordt ervaren als zij (bij herhaling) met de verkeerde of incorrecte naam worden aangesproken;*
- *Het coalitieakkoord spreekt van een transparante en inclusieve bestuurscultuur ook intern in de Staten;*
- *Voorzitters daarin een voorbeeldrol hebben en tegelijkertijd voorbeeldgedrag van alle leden van GS en PS verwacht mag worden;*
- *Een kenmerk van een inclusieve bestuurscultuur het correct uitspreken van namen is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten:

- *Zich in te spannen om voortaan de namen van alle leden van GS en PS correct uit te spreken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Heeft u een- U heeft geen versie bij u? U kunt hem nog niet indienen. Die zou geprint worden. Dan levert u hem zo in. Ja? Dat is prima.

De Volgende is, motie Vreemd aan de Orde van de Dag wordt ingediend door de VVD en de indiening zal zijn mevrouw van Meerten-Kok. Het onderwerp is Artis.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ja, dank u wel voorzitter. Wie herinnert het zich niet: je eerste schoolreisje aan Artis? De foto's bij binnenkomst, het geluid en de geur van de dieren, de prachtige, oude monumenten, verkruimelde boterhammen in zakjes en plakkerige handen van het snoep. Voor generaties in Noord-Holland, jong en oud, is Artis een begrip en een onvergetelijke ervaring. Artis stond en staat voor een immense klus. Het beheert 26 iconische rijksmonumenten, waarin de afgelopen vijftien jaar maar liefst tachtig miljoen euro in is geïnvesteerd om de gebouwen te behouden. Voor Artis Aquarium is inmiddels 31 miljoen van de 47 miljoen opgehaald via fondsen, particulieren, Artis zelf en de gemeente Amsterdam. Bij het Rijk vangt Artis tot op heden bot. Niet alleen voor het aquarium, maar ook voor vele andere regelingen, ook in coronatijd. En hoewel de provincie al een bijdrage heeft gedaan voor de verduurzaming, vinden wij dat de provincie niet kan achterblijven en haar bijdrage moet verhogen, juist omdat we hier het sluitstuk van de begroting zijn en omdat Artis buiten andere regelingen valt. Daarom dienen wij deze motie in, Samen met D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/Partij van de Ouderen en de SP, met als dictum: verzoekt GS het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de instandhouding van het rijksmonument Artis Aquarium met een substantiële bijdrage voor de restauratie van het pand; PS over de vorderingen te informeren; voorts te onderzoeken of de provinciale bijdragen aan verduurzaming van het pand substantieel verhoogd kan worden tot een maximum van drie miljoen; deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het provinciale Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds; Artis bij toekenning van een bijdrage een tegenprestatie te vragen, waar gedacht kan worden aan gaat dus toegang en natuureducatie voor alle scholen in Noord-Holland, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 187-14 november 2022
Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Het iconische ARTIS-Aquarium op instorten staat en zonder (Rijks) overheidssteun het risico loopt verloren te gaan;*
- *De urgentie zo hoog is dat, ondanks de niet-sluitende begroting, het monument begin 2021gesloten is en de restauratie van start is gegaan;*
- *De restauratie financieel en bouwtechnisch een grote uitdaging is;*

- *Er sinds 1990 gesprekken gevoerd zijn met verschillende ministeries over de grootschalige restauratie van het Rijksmonument zonder resultaat;*
- *De provincie Noord-Holland een eenmalige verduurzamingsbijdrage heeft toegekend van 300.000 €.*

Overwegende dat:

- *ARTIS al sinds 1838 een plek van samenkomst is waar vele Noord-Hollanders komen om te leren over de natuur;*
- *De gemeente Amsterdam, naast vele fondsen en particulieren, een genereuze bijdrage heeft gedaan van 15 miljoen euro;*
- *Er nog een bedrag resteert van ruim 18 miljoen euro dat niet gedekt is;*
- *ARTIS tot op heden, ondanks aandringen vanuit de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland, bot heeft gevangen bij de verantwoordelijke ministeries.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de instandhouding van het Rijksmonument Artis Aquarium met een substantiële bijdrage voor de restauratie van het pand;*
- *PS over de vorderingen te informeren;*
- *Voorts te onderzoeken of de provinciale bijdrage aan de verduurzaming van het pand substantieel verhoogd kan worden tot maximaal 3 miljoen euro;*
- *Deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het provinciale Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds;*
- *Artis bij een toekenning van een bijdrage, een tegenprestatie te vragen waar gedacht kan worden aan gratis toegang en natuureducatie voor alle scholen in Noord-Holland;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Miriam van Meerten (VVD), Emre Kanik (D66), Robert Zaal (GL), Süleyman Koyuncu (DENK), Wil van Soest (50PLUS/PvdO) en Remine Alberts (SP)

De **VOORZITTER**: En deze motie maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen. Moet er nog wel een handtekening onder, denk ik, mevrouw Van Meerten. Het is echt vers van de pers.

Ondertussen ga ik door naar de volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Die zal worden ingediend door de heer Jensen van de partij JA21. Ik heb alleen geen onderwerp hier nog bij staan, maar dat gaat u ons ongetwijfeld vertellen.

De heer **JENSEN** (JA21): Voorzitter, maatregelen die ervoor zorgen dat Noord-Holland bereikbaar blijft, kunnen altijd op de steun van JA21 rekenen. Wat dat betreft zien wij dat de gedeputeerde deze zaak serieus oppakt. Helaas is de wereld niet meer hetzelfde als toen het iMPI werd opgesteld. Een van de oorzaken hiervan is onder andere de inflatie die op dit moment ongekende hoogten bereikt. We zien dat de stelpost vervangingsinvesteringen in 2026 negatief zal uitvallen. Dan kan het dus zo zijn dat volgend jaar al sommige projecten niet meer naar de planfase gepromoveerd kunnen worden. We maken ons dan ook zorgen over wat er wel en niet haalbaar is, als het gaat om projecten binnen het iMPI. Alles is belangrijk, daar zijn we het over eens, maar gezien de huidige situatie kan alles ook. Nu is het zo dat projecten op basis van het principe ‘wie het eerst komt, het eerst maalt’, promoveren naar de planfase. Gezien het gebrek aan financiële middelen is het volgens mijn fractie niet meer haalbaar. We zijn dan ook van mening dat dit aangepast moet worden om zo tot een goede, onderbouwde keuze te komen welke project wel en niet doorgang kan vinden, gebaseerd op verschillende indicatoren. Hiermee zouden onze Staten inzicht kunnen krijgen in welke projecten wel of niet haalbaar zijn, voordat er een nieuw project van start gaat. Hiertoe, voorzitter, dienen wij de volgende motie in. Alstublieft. Verzoekt het College van Gedeputeerde Staten: af te stappen van het ‘wie het eerst komt, het eerst maalt’-principe bij voorstellen tot opwaardering van projecten binnen het iMPI van de studiefase naar de planfase; in plaats hiervan een overzicht te maken van de financiën en prioritering van projecten in de studiefase; PS een prioriteringsmechanisme te bieden voor het iMPI; hierin tenminste aandacht te bieden aan noodzaak van een project als het gaat om veiligheid, uitval en doorstroming van verkeer; en dit mechanisme zodanig in te richten dat duidelijk wordt welke andere projecten financieel onhaalbaar worden bij accordering van een nieuw project. en gaat over tot de orde van de dag.

De **VOORZITTER**: Meneer Jensen, even een vraag. Wij gaan zo het iMPI behandelen. Is dit niet een motie die bij het iMPI hoort?

De heer **JENSEN** (JA21): Ja, maar u riep me op. Ik denk, nou, dan zal ik-

De **VOORZITTER**: Ja, u was aangemeld voor een motie Vreemd zonder onderwerp, maar u geeft hem nu. Ik zag al wat vingers omhoog gaan, maar ik zat het te lezen. Maar ik denk dat deze motie onderdeel uitmaakt van de discussie die we straks hebben.

De heer **JENSEN** (JA21): Ja.

De **VOORZITTER**: Maar dan heeft u hem in ieder geval al een keer kunnen inleiden. Dus hij beklijft wel heel goed bij iedereen.

De heer **JENSEN** (JA21): Op deze dag kunnen we dat wel gebruiken.

De **VOORZITTER**: Ja, dat kunnen we zeker gebruiken. Dank u wel. Zijn er nog andere partijen, of fracties, die een motie Vreemd willen indienen? Zo niet, dan gaan we verder. De stemming over deze ingediende moties zal plaatsvinden op 21 november.

Heeft iemand nog- Wil iemand nog het woord over de agenda zoals die voorligt? Zo niet, dan gaan we met deze agenda overeenkomstig het voorstel van het presidium verder.

De agenda is aldus vastgesteld.

2.a Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

De **VOORZITTER**: Zijn we bij agendapunt 2.a Actualiteiten. Er zijn geen actualiteiten ingediend.

3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichtingen tot geheimhouding. Die zijn niet binnengekomen.

3.b Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar 3.b. dat is de Lijst geheimhouding Provinciale Staten. Er zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daar het woord over? Zo nee, dan stel ik voor om ter kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 10 oktober 2022.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 4, dat is het Vaststellen van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 10 oktober 2022. Op verzoek van de fractie van de VVD zijn er na de publicatie twee wijzigingen doorgevoerd in de notulen. Dat is op pagina 9, regel 424, en op pagina 50, regel 3007. Die zijn overigens in het geel gearceerd in de notulen. Voor de rest zijn er voor de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand nog het woord over de notulen? Of over de besluitenlijst? Zo niet, dan zijn ze gewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 5. Dat is het vaststellen van de Strategische Statenagenda. Wenst iemand daar het woord over? Zo niet, dan is de strategische agenda vastgesteld.

En ondertussen is de motie Namens Noord-Hollanders.- De motie Vreemd maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank u wel.

Aldus vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar agendapunt 6, het Vaststellen van de lijst van ingekomen stukken. Er zijn ook door de griffie tot op heden geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand het woord over de ingekomen stukken? Zo niet, dan is conform het voorstel presidium besloten tot afdoening.

Aldus vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: En dan gaan we naar de Voortgangslijst. Agendapunt 7, de Voortgangslijst van moties. Het Presidium heeft 7 november besloten om het afdoeningsvoorstel voor motie 4-2022 – dat is de motie inzake modelshift voor leefbaarheid langs de N203 – afzonderlijk in stemming te brengen. Aan het eind van deze vergadering zal dan ook stemming plaatsvinden over motie 4. Bij de gebundelde stemmingen zal dat plaatsvinden. Verder zijn er tot op heden geen opmerkingen ontvangen over de lijst moties en overige afdoeningsvoorstellen. Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan stel ik voor om de lijst vast te stellen, uiteraard met uitzondering van het afdoeningsvoorstel van motie 4. En die zal nog later in stemming worden gebracht.

Aldus vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
8.a Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. uittreding van Weesp van Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (VD-56).
8.b Herbenoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer (VD-54).
8.c Tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering (VD-61).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 8. Dat zijn de hamerstukken. Het Presidium adviseert u in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten. Dat is 8.a, de Zienswijze Provinciale Staten resultaatbestemming 2021, de derde begrotingswijziging 2022 en de wijziging gemeenschappelijke regeling in verband met de uittreding van Weesp van de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek. 8.b, dat is de Herbenoeming van de plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer. En 8.c, dat is de Tijdelijke benoeming van de tweede plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? Verlangt iemand aantekening? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij 8.a tot en met 8.c aangenomen.

9. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 (VD-57).

De **VOORZITTER**: Dan komen we nu bij agendapunt 9. En agendapunt 9 is het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur, oftewel het iMPI, 2023-2030. Dat is voordracht 57. Dit meerjarenprogramma, dat geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangingsmaatregelen en de maatregelen ter verbetering en, of uitbreiding van de provinciale infrastructuur, maar ook de benodigde financiering. U heeft deze voordracht op 31 oktober jongstleden besproken in de Commissievergadering Mobiliteit & Bereikbaarheid. En de volgende sprekers, volgens mijn lijstje, hebben zich aangemeld. Dat is de heer Terwal van de VVD, mevrouw Kuiper-Kuijpers van het CDA, de heer Kanik van D66, de heer Carton van de PvdA en statenlid Van der Waard van GroenLinks. Klopt dat? De heer Zoon.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik ook graag, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik in eerste termijn het woord aan de heer Terwal van de VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ook dit jaar werden we als Staten weer voorzien van een mooie lijst aan projecten ter vervanging, verbetering en uitbreiding van onze mooie provinciale infrastructuur. Complimenten voor gedeputeerden en ambtenaren. Met dit Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur voor de jaren 2023-2030 geven we invulling aan een voor de VVD zeer gekoesterde kerntaak van de provincie, namelijk het bereikbaar houden van Noord-Holland voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Echter, alle projecten in het iMPI staan dit jaar en ook de komende jaren onder toenemende financiële druk. Dit betekent voor de VVD nog scherper prioriteren in wat we als provincie wel, maar vooral ook niet, doen. Prioriteit nummer één is voor mijn fractie dat de basis weer op orde is. Kortom, achterstallig onderhoud wegwerken en de noodzakelijke vervangingen op korte termijn realiseren. Doen wat nodig is, zodat een debacle, als het niet meer open kunnen van de brug bij Krommenie door het overschrijden van de levensduur, niet meer voorkomt. Ook kan een scherper geprioriteerd worden in hoeveel geld we als provincie, naast het verbeteren van de verkeersveiligheid en de doorstroming, uitgeven aan de verdere verduurzaming van onze infrastructuur. De VVD vindt duurzaamheid belangrijk, maar in deze financieel krappe tijden niet tegen elke prijs. Ledverlichting dat zichzelf terugverdient: prima. Maar sedum bovenop bushaltes, waar onlangs

een pilot mee plaatsvond met wisselend succes, ja, dat dan weer niet. En daarom vraag ik de gedeputeerde of hij bereid is om met een nog scherper oog naar alle infrastructurele duurzaamheidsinvesteringen te kijken en daarin te schrappen van wat niet succesvol is gebleken of waarvan de resultaten niet meetbaar zijn of wat aan andere bestuurslagen of, nog beter, aan de markt overgelaten kan worden.

Voorzitter, na deze algemene beschouwing van het iMPI graag nog een aantal woorden voor twee specifieke projecten, waar ik ook eerder aandacht voor heb gevraagd tijdens de afgelopen commissievergadering. De eerste betreft de mogelijkheid voor stil asfalt op de N243 bij Noordbeemster, wat een zeer grote wens is van de aanwonenden van deze weg. De gedeputeerde had aangegeven in gesprek te gaan met de wethouder van Purmerend om te kijken of deze gemeente bereid is tot een bijdrage in de bekostiging van het stille asfalt. Heeft dit gesprek inmiddels plaatsgevonden? En wat is het resultaat?

En dan, voorzitter, het tweede project. Dat betreft de afgeblazen verlenging van de Koopvaardersschutsluis in Den Helder. Ik heb er inmiddels met de gedeputeerde twee commissievergaderingen al over mogen debatteren. En ja, ik moet toch tot de conclusie komen dat de gedeputeerde mij niet in het gelijk zal stellen en dat de verlenging dus ook niet door zal gaan. Dat verlies neem ik. Maar ik vind het wel buitengewoon spijtig, want we dreigen nu een beetje in een kip-ei-discussie te geraken. Ik hoor namelijk geluiden vanuit de markt, vanuit de schippers, die zeggen, ja, wij gaan nu geen grotere schepen bouwen, want die sluis is nog niet verlengd. En ze willen graag grotere schepen bouwen. Daarmee kunnen ze ook invulling geven aan onze ambitie als provincie om meer goederenvervoer over water te laten plaatsvinden. En aan de andere kant zegt de gedeputeerde, ja, ik zie nog geen grotere schepen, dus ik ga die sluis niet verlengen. Dan zit het dus wel echt in een, nou ja, zoals ik het al zei, kip-ei-discussie. Dus laat ik dan in ieder geval de volgende toezegging van de gedeputeerde ontlokken: dat er echt snelheid wordt gemaakt met de kernnetstudie. Volgens mij hoeft dat niet lang te duren, want ik denk, als ik ook deze zaal rondkijk, als we met zijn allen zouden bedenken 'wat zijn nou de belangrijkste vaarwegen in Noord-Holland?', ja, dan komen we toch al snel uit op het Noordhollandsch Kanaal, het Noordzeekanaal en de Zaan. Maar goed, ik wacht de exercitie van de gedeputeerde en zijn ambtelijke ondersteuning af. Maar ik hoop dat daar snelheid in betracht kan worden. En het tweede – en volgens mij heb ik die toezegging al te horen gekregen tijdens commissievergadering, maar hou me ten goede en dan hoor ik hem hier graag nog een keer – dat bij de verlenging van de Koopvaardersschutsluis van uitstel geen afstel komt, want daarvoor is dit project te belangrijk voor de provinciale ambitie om meer goederen over water te vervoeren, waardoor minder goederen over de weg vervoerd hoeven te worden, waardoor de doorstroming daar op orde blijft. Iets wat voor de VVD zeer belangrijk is. Dat was hem. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Voordat we verder gaan, dan moet ik mezelf even corrigeren. We gaan vandaag stemmen over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. En dus niet volgende week. Alle moties ondertussen zijn ingediend en maken onderdeel uit van de beraadslagingen.

En dan geef ik het woord aan mevrouw Kuiper-Kuijpers van het CDA.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Voorzitter, van de orde.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel. Voorzitter, ik begreep uit de bespreking vanmorgen in het Presidium dat we die moties Vreemd juist volgende week zouden gaan doen. Maar heb ik het nou verkeerd onthouden, of- Dat kan, hè.

De **VOORZITTER**: Nee, ik dacht dat dat volgende week zou zijn, maar wij ronden dat vandaag af. We stemmen aan het eind van de vergadering. Daar worden dus ook de moties Vreemd aan de Orde van de Dag bij.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou, helder. Dat is verrassend voor mij weer. Dank u.

De **VOORZITTER**: Het was een foutje mijnerzijds. Ik had dat beter moeten lezen. Maar ik geef nu het woord aan mevrouw Kuiper-Kuijpers.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Voorzitter, dank u wel. En zoals wij bij de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid hebben aangegeven, wederom de complimenten voor de wijze van opstelling

van het iMPI 2023-2030. Het CDA kan zich onder andere vinden in de opname van dertien nieuwe projecten in de studiefase en de gevraagde kredietaanvragen. De toelichting op deze kredietaanvragen bieden een goede grondslag en motivering waarom deze kredieten noodzakelijk zijn. Voorzitter, we richten ons als CDA met name op projecten, die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid. En we zijn dan ook bijzonder verheugd met de promotie, want het al jarenlang lopende project van de aanleg van de parallelweg N240 en de aanleg van een rotonde op het kruispunt N239-N240 van de studiefase naar de planfase. Hiermee hoeft in de toekomst het agrarisch verkeer niet meer door de kern van Opperdoes te rijden en wordt ook de kruising en N239-N240 veel veiliger. Abusievelijk is echter verzuimd om deze promotie in het ontwerpbesluit op te nemen. En ik dien dan ook hierbij een amendement in, opdat PS ook op dit punt een juist besluit neemt. Het dictum van het amendement luidt: besluiten om het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen, toe te voegen in te stemmen met de promotie naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel N240-05, aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en de parallelweg N240. En hiermee, voorzitter, eindigt mijn inbreng.

Amendement 60-14 november 2022
N240-05

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Besluit:
Het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:
Toe te voegen: "in te stemmen met de promotie naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel N240-05, Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240;"

Toelichting
Abusievelijk is de promotie van de studiefase naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel van de N240-05, aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en de parallelweg N240 als beschreven op p. 3 van de voordracht niet opgenomen in het ontwerpbesluit. Met het aannemen van dit amendement wordt dit gecorrigeerd.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Christa Kuiper-Kuijpers (CDA)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ja, dank u wel. En hiermee maakt uw amendement onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik nu het woord aan de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, namens D66 pleit mijn fractiegenoot, de heer Steeman, vaak voor de optie 'niet reizen' in de mobiliteitsmix, het besparen van mobiliteit door werken en diensten op afstand en het dichter bij elkaar brengen van wonen en werken. Het is jammer dat dat pleidooi nog niet landelijk is verankerd in de wet en de tijdelijke Wet digitale beraadslagingen en besluitvorming niet permanent is geworden. Anders had hij zijn verhaal kracht bij kunnen zetten door deze bijdrage vanuit huis te doen. Maar helaas, jullie moeten het nu met mij doen. Ik ben dan wel niet zo ad rem als de heer Steeman, maar ik kan wel het D66-standpunt over het iMPI verkondigen.

Voorzitter, wat dat iMPI dan betreft, D66 stemt in met de voorgelegde besluiten. We zijn blij met de toezegging over de processtappen die gemaakt worden voor verschillende provinciale wegen en de manier waarop de provincie Noord-Holland met spoed gaat kijken naar de veiligheid op deze wegen en de maximaal toegestane snelheid daarbij serieus in de projecten heroverweegt. Verder zijn we blij met het enorme aantal fietsprojecten dat nu terugkeert in dit stuk. Het gedram van de heer Steeman op investeren laag op de ladder zien wij in provinciaal beleid terugkomen. Dus daar zijn complimenten op zijn plaats.

Wat niet goed zichtbaar is, voorzitter, is de inzet op de laagste trede: niet reizen. Het staat wel benoemd in het in het mobiliteitsbeleid, maar omdat die inzet niet te vatten is in fysieke projecten, lijkt het alsof er maar weinig gebeurt om reizen te voorkomen. Voorzitter, zou de gedeputeerde daar een toelichting op kunnen geven en wellicht de Staten daarover met enige regelmaat over kunnen blijven informeren?

Voorzitter, daar wil ik het graag bij laten in mijn eerste termijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Terwal van de VVD met een interruptie.

De heer **TERWAL** (VVD): Dank u, voorzitter. ja, laten we de traditie hier voortzetten. Normaal interrumpeer ik op de heer Steeman. Overigens, dat u niet zo gevat bent als hij, dat laat ik voor uw rekening. U doet het goed. Alleen het pleidooi van D66, het herhaaldelijke pleidooi van D66, om niet te reizen, vind ik nogal een rare, zeker in deze situatie. Want aan de andere kant wil D66 heel graag dat het openbaar vervoer in de benen blijft. Je ziet nu dat het aantal reizigers behoorlijk is afgenomen, in de trein, in de bus. En dan zegt u eigenlijk als d66 van, ja, blijft u vooral thuis, pak niet de bus en de trein. Hoe denkt u dan dat die vervoersmodaliteiten financieel rendabel kunnen blijven? En bijt dat niet op uw andere ambitie om juist mensen te verleiden met het openbaar vervoer te gaan?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, nee, wij pleiten niet voor 'blijft u maar thuis en neem niet de trein', we pleiten ervoor 'blijft u maar thuis, neem niet de auto'. Want als u ziet hoe wij de investeringen doen in Nederland, is het voornamelijk heel veel autogericht geweest. We moeten veel meer naar ov toe, zodat je dus die mensen, die nu in allemaal in de file staan. verleidt om naar het ov te gaan, zodat je het ov wel vol krijgt en dat de mensen af en toe ook nog eens een dagje kunnen thuiswerken, waardoor ook de filedruk afneemt bij de auto's, op de wegen.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank. Nou, dan heb ik hem zo niet begrepen, want ik hoor heel duidelijk een oproep, die zegt van, blijft u vooral thuis, blijf in bed liggen. Ik weet niet- Ga Netflix-en, ga vooral niet op pad om sociale contacten te doen. Een biertje in de kroeg te doen. Dus ik hoop dat u dat wil verduidelijken. Dat u zegt, nee, u mag wel op pad van D66, maar dan moet u wel de trein en de bus pakken. Dus misschien dat u dat nog kunt verduidelijken. Dank u wel, voorzitter.

De heer **KANIK** (D66): Nou, voorzitter, een heel mooie beschrijving wat de VVD doet als ze thuis zijn: niet te werken blijkbaar. Ik werk mij compleet kapot thuis. Ik kan het misschien beter uitleggen met een voorbeeld. Mijn vrouw, die moet elke dag, vijf dagen in de week naar haar werk rijden. Dat is veertig minuten met files en weet ik wat aan alles erbij. Als ze het openbaar vervoer neemt, is het anderhalf uur. Zover is het natuurlijk het VVD-verhaal van, nou, neem de auto. Dan zeggen wij van, nou, waarom niet twee dagen thuiswerken? En dan vermindert de druk op de wegen ook. Dan kan het een beetje doorstromen. En weet je waarom dat niet gaat? We hebben in de pandemie gewoon dat laten zien, dat we dat kunnen, maar vanwege de werkgever mag ze niet thuiswerken. Ze moet vijf dagen op kantoor zitten. Ik denk dat we allemaal in onze omgeving dat soort voorbeelden kennen. Ik ken er nog meer, waarvan mensen niet mogen thuiswerken terwijl het echt wel kan. En ik zou zeggen: ga in gesprek met die werknemers om dat op te lossen. Ga eens zeggen tegen ze: u met uw gedrag, dat werknemers altijd naar kantoor moeten komen, legt u een oneigenlijke druk op ons wegennet. Dat is de discussie die we willen hebben.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, een laatste om toch nog wat verduidelijking te krijgen wat de heer Kanik van D66 bedoelt. Kijk, ik ben het in die zin met u eens natuurlijk. We moeten ook kijken naar andere vervoersmodaliteiten. Maar ik zou hier wel heel nadrukkelijk onderscheid willen maken tussen het hoog verstedelijkt gebied in Amsterdam, rondom Amsterdam, en het landelijk gebied, met name in de Kop van Noord-Holland. Want mensen die niet de mogelijkheid hebben om thuis te werken – en dat zijn er een hoop in Noord-Holland – kunnen dan ook niet altijd de bus en de trein pakken. Of omdat de frequenties zeer laag zijn of omdat er überhaupt geen openbaar vervoer is. Dus ik hoop dat D66 in de overwegingen wel wil meegeven dat ook voor die mensen gewoon ruimte moet zijn in de auto, het liefst een elektrische auto, maar dat ze wel gewoon die auto moeten kunnen rijden, zodat mensen nog steeds naar hun werk kunnen gaan.

De heer **KANIK** (D66): Nou, voorzitter, daar ben ik het eens met VVD. Maar we moeten juist die mensen die de auto kunnen laten staan ook verleiden wel het openbare vervoer in te gaan, zodat die mensen die met de auto moeten geen file hebben. Dat is het hele verhaal.

De **VOORZITTER**: O, u was gelijk klaar. Nou, vrij eenvoudig. Gaan we naar de heer Carton van de PvdA.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank u, voorzitter. Er zijn toenemende zorgen over de financiering van onze infrastructurele opgaven in Noord-Holland. Zorgen die toenemen door de hoge energieprijzen, schaarste aan grondstoffen en hoge productiekosten van bouwmaterialen. Het

moment dat we met elkaar scherper moeten sturen op mobiliteitskeuzes en moeten prioriteren tussen ambities, kosten en risico's, komt sneller dan we denken. Extra belangrijk dat we goed inzicht en overzicht hebben over de projecten en de te maken keuzes en de consequenties die daarbij horen. Daarom de complimenten van mijn fractie voor de gedeputeerde en de organisatie voor de heldere technische briefings van het iMPI en het overzicht en de motivering van de lijst met projecten, ook in het iMPI, de scenario's van de Perspectiefnota Financiën en de technische briefing over het iNHi, waarin we ons goed kunnen voorbereiden om de keuzes die ons te wachten staan zorgvuldig met elkaar te maken. Voorzitter, in het kort kan mijn fractie instemmen met de voordracht van het iMPI en het bijbehorende kredietbesluit.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan statenlid Van der Waard van GroenLinks.

Statenlid **VAN DER WAART** (GL): Dank u wel, voorzitter. In de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid bespraken we het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur al, Volgens GroenLinks was dat een goede bespreking van een helder stuk met voldoende aandacht voor de individuele projecten. Waarbij GroenLinks al aangaf in te kunnen stemmen met de opname van de investeringsmaatregelen, het schrappen ervan of juist een promotie naar de planfase. De gemaakte keuzes zijn te verantwoorden en logisch, en passen binnen de kaders, waarvan het iMPI de uitvoering vormt.

De reden om nu het iMPI opnieuw te agenderen, was volgens mij om een klein puntje recht te zetten, waarvoor het CDA een amendement opstelt. Maar als de VVD de bijdrage In de commissie graag overdoet, kan ik de heer Terwal opnieuw benoemen dat GroenLinks blij is met de verduurzaming, zoals een bijenlint en groene daken op bushokjes. GroenLinks is juist heel blij dat we met onze infra-investeringen ook bijdragen aan biodiversiteit. Ook spraken we in de commissie al kort over de keuzes die nog voor ons liggen. We moeten ervoor zorgen dat onze ov-bereikbaarheid op peil is, dat we doorzetten met de mobiliteitstransitie, dat we overlast en aantasting en versnippering als gevolg van die bereikbaarheid verminderen. En dat we die veiligheid en bereikbaarheid betaalbaar houden. Het is al genoemd, heroverweging van nieuwe infrastructuur of uitbreiding hoort hierbij. Blijven werken aan efficiënte en duurzame mobiliteit hoort hierbij. Verduurzaming, minder uitstoot en overlast hoort hier allemaal bij. Dat is wat GroenLinks belangrijk vindt. Ik ben blij dat dit ook door een groot aantal partijen wordt gedeeld. Tenminste, in de commissiebespreking. Dit zullen we allemaal gaan bespreken bij de nieuwe kaders die bepalen wat er in de uitvoering van het iMPI komt, zoals het iNHi, het NIKG, maar ook bijvoorbeeld het coalitieakkoord in 2023. Dat is wat ons betreft dan ook hetgeen waar we die kaders weer op aan zullen gaan scherpen. Ik dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Zoon van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. ik kan kort zijn. Als aanvulling op de behandeling in de commissie zien we elk jaar een stijging van de kosten ontstaan, hoewel bruggen onderhouden moeten worden en we juist moeten inzetten op openbaar vervoer. Daarom een motie als handvat richting het volgende Integrale Meerjarenprogramma Infrastructuur met het dictum: verzoeken het college van Gedeputeerde Staten verhoging van de opcenten mee te nemen voor de dekking van toekomstige stijgende kosten voor openbaar vervoer en bij beheer en onderhoud, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 188-14 november 2022
Opcenten voor ov en onderhoud

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Goed openbaar vervoer noodzakelijk is;*
- *Er een grote vervangings- en beheeropgave aan zit te komen;*
- *De $C0_2$-impactanalyse Noord-Holland verhoging van de opcenten noemt als klimaatmaatregel;*
- *In de toekomst extra kosten voor beheer en onderhoud in de verwachting liggen;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten dat:

- *Verhoging van de opcenten mee te nemen voor de dekking van toekomstige stijgende kosten voor openbaar vervoer en bij beheer en onderhoud;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ja, en hiermee maakt uw motie onderdeel uit van deze beraadslagingen. En dan wil ik graag nog het woord geven aan de heer Jensen van JA21, want hij heeft volgens mij een motie in te dienen. Maar ik ga u alle gelegenheid geven om dat te doen.

De heer **JENSEN** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. En excuus voor het misverstand van zojuist, maar never aan dull moment in deze Staten. Ik zal het kort houden, want voor je het weet ga je dingen dubbel zeggen. In de commissie zien wij dat er heel hard gewerkt wordt aan allerlei verbeteringen om Noord-Holland bereikbaar te houden. En dat is ook nodig, want deze provincie wordt steeds voller, drukker. Steeds meer auto's op de weg. Het openbaar vervoer staat voor de nodige uitdagingen. Dat betekent dat je infrastructuur moet hebben die daarbij hoort. Nou zijn we natuurlijk altijd voor dingen die de infrastructuur verbeteren in Noord-Holland. We zijn ook helemaal niet tegen welk project dan ook in principe. Alleen, we kijken wel met enige zorg naar de financiën wat dat betreft. Dus ik verwijs naar de motie die ik zojuist bij u heb ingediend. Alles wat we willen, kan dat ook? We zien dat de infrastructuur die er is natuurlijk in toenemende mate onder druk komt te staan. Slijtage problemen, en dergelijke. Misschien is het handiger om eerst te kijken of we dat op orde kunnen krijgen, voordat we misschien heel veel geld gaan uitgeven aan projecten wat dat moeilijker gaat maken. En dan komen we misschien tot de conclusie dat sommige, heel mooie, projecten helemaal niet kunnen. En dat zou zonde zijn. Tot zover.

De **VOORZITTER**: U heeft hem nog niet ingediend.

De heer **JENSEN** (JA21): Ik heb hem aan u gegeven.

De **VOORZITTER**: Nee, ik heb hem teruggegeven.

De heer **JENSEN** (JA21): O, u heeft hem teruggegeven. O, u heeft helemaal gelijk.

De **VOORZITTER**: U wilt nog een derde keer terugkomen.

De heer **JENSEN** (JA21): Nog een keer. Nee, je kan niet vaak genoeg hier staan natuurlijk. Vandaar deze motie met het dictum – het spijt me, mensen, ik ga toch nog een keer oplezen: verzoekt het college af te stappen van 'wie het eerst komt, die het eerst maalt'-principe bij de voorstellen tot opwaardering van projecten binnen het iMPI van de studiefase naar de planfase; in plaats hiervan een overzicht te maken van financiën en prioritering van projecten in de studiefase; PS een prioriteringsmechanisme te bieden voor het iMPI; in dit mechanisme tenminste aandacht te bieden aan noodzaak van een project omtrent veiligheid, uitval en doorstroming; en dit mechanisme zodanig in te richten dat duidelijk wordt welke projecten financieel onhaalbaar worden bij accordering van een nieuw project, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 189-14 november 2022
Prioriteringsmechanisme iMPI

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De stelpost vervangingsinvesteringen in 2026 negatief wordt;*
- *Vanaf 2028 huidige studieprojecten niet meer gedekt kunnen worden uit de stelpost;*
- *Vanwege de lange looptijd in 2023 mogelijk projecten al niet meer gepromoveerd kunnen worden naar planfase;*
- *De toenemende inflatie er mogelijk voor zorgt dat de stelposten nog eerder de bodem bereiken, dan nu bekend;*
- *Binnen de projecten in de studiefase van het iMPI geen prioritering is opgenomen om aan te geven welke studieprojecten meer of minder belangrijk zijn;*
- *Het principe 'wie het eerst komt, die het eerst maalt wordt gehanteerd bij de promotie van projecten naar de ~~planfase~~;*
- *Gedeputeerde Staten ervanuit gaat dat alle projecten in de plan- en realisatiefase voor Provinciale Staten belangrijk genoeg zijn om te realiseren.*

Overwegende dat:

- *Door de stijgende inflatie en het leeglopen van stelposten niet alle projecten binnen het iMPI gerealiseerd kunnen worden;*

- *Provinciale Staten met de keuze voor een project in het heden mogelijk indirect een keuze maakt om een ander project in de nabije toekomst niet uit te voeren vanwege een gebrek aan financiële middelen;*
- *Het 'wie het eerst komt, die het eerst maalt' principe niet langer houdbaar is bij een gebrek aan financiële middelen in het iMPI;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten dat:

- *Af te stappen van het 'wie het eerst komt, die het eerst maalt' principe bij de voorstellen tot opwaardering van projecten binnen het IMPI van de studiefase naar de planfase;*
- *In plaats een overzicht te maken van financiën en prioritering van projecten in de studiefase;*
- *Provinciale Staten een prioriteringsmechanisme te bieden voor het IMPI;*
- *In dit mechanisme tenminste aandacht te bieden aan noodzaak van een project omtrent veiligheid, uitval en doorstroming;*
- *Dit mechanisme zodanig in te richten dat duidelijk wordt welke projecten financieel onhaalbaar worden bij accordering van een nieuw project;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Eric Jensen (JA21)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En nu neem ik hem in ontvangst. U heeft moeite om hem af te staan, denk ik. Ja. Maar maakt nu wel onderdeel uit van de beraadslaging. Dank u wel. Ik kijk naar gedeputeerde Olthof of hij schorsing nodig heeft of direct door kan. Nee, hij kan direct door. Dan geef ik het woord in de eerste termijn en beantwoording namens het college aan gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Dank in ieder geval ook aan alle inbreng over het iMPI en dank ook voor de complimenten die ik graag zou overbrengen naar de organisatie. Maar ik wil ook een compliment geven aan de commissie en de Staten die daar aanwezig zijn, omdat het altijd inhoudelijk goede discussies zijn, goede debatten zijn. Vooral tussen een aantal mensen weten we in ieder geval altijd dat het even spannend gaat worden, maar altijd met respect voor elkaar. Dat vind ik wel heel erg mooi. Dat zorgt ook dat we verder komen met elkaar.

Kort even een aantal vragen, opmerkingen die gemaakt zijn. Voor de VVD. Nou, ik denk dat het terecht is dat wij bij projecten scherp moeten zijn, maar dat moeten we in de volle breedte zijn en niet alleen als het gaat over duurzaamheidsambities. Ik denk dat sowieso de opgave is, gelet op de financiën, gelet op de opgave die er is, een stijging van kosten, dat we scherp moeten zijn bij projecten. En wat we ook met elkaar besproken hebben, dat we ervan moeten kunnen leren. Ik heb ook afgesproken dat we één of twee projecten eruit halen om dat eens te evalueren van, hoe loopt dat met elkaar. Dus ik denk dat het goed is dat we dat leerproces en die scherpte er absoluut in moeten houden met elkaar. Dus daar kan ik me absoluut in vinden.

Als het gaat over stil asfalt. Ik ben afgelopen vrijdag, samen met de wethouders van Purmerend, Koggenland en Alkmaar, zijn we bij een aantal mensen geweest bij de N243. Daar zijn we ook langs geweest bij een aantal van, nou, de mensen die wat moeite hadden met een aantal projecten. Hen hebben we ook bezocht. Waaronder inderdaad de bewoners die gepleit hebben hier – mevrouw Van Lent, voor stil asfalt. Ik heb daar ook wel even met de collega uit Purmerend over gesproken en daar komt deze week of begin volgende week een vervolgafspraak over. Dus daar zijn we mee bezig. Maar er is ook volop aandacht voor de N243.

Nou, de verlenging van de Koopvaardersschutsluis, daar hebben we volgens mij al lang bij stilgestaan, zijn we het niet helemaal met elkaar eens over of die nu verlengd moet worden of niet. Ik heb ook aangegeven dat het nu uitstel is en dat we ook dat moment, die afweging, later nog een keer moeten kunnen maken. Dus nu uitstellen betekent geen definitief afstel. Dat besluit gaan we later nemen, ook in relatie tot de kernnetstudie die we doen. Ik wil aangeven, de kernnetstudie is niet alleen aankijken van, hoe loopt het kernnet, maar het is ook de vraag van, wat voor klasse wil je daarop hebben en wat is nodig uiteindelijk ook voor de binnenvaart en de stimulering van de binnenvaart? Dus wat dat betreft is het wel wat breder. Maar de boodschap is helder: daar moeten we snel mee komen om ook een aantal projecten die ermee samenhangen, om die ook goed uit te kunnen voeren. Overigens, wel naar aanleiding van de commissie die we hebben gehad, heb ik afgelopen donderdag nog het Schuttevaer om de tafel gezeten en ook met Schuttevaer gezegd van, laten we eens even met een aantal binnenvaartschippers ook even verder praten: hoe zien zij de toekomstige ontwikkeling van de binnenvaart? Want ja, er wordt

automatisch van uitgegaan dat het allemaal groter moet, maar ik zou me ook met de huidige ontwikkelingen die er zijn- Dat het ook best wel eens kleiner zou kunnen zijn. Dat wil ik niet verzinnen. Dat wil ik graag ook met de binnenvaart bespreken. Dus ik heb met Schuttevaer daar ook- Nou ja, daar zijn we over in gesprek om daar eens ook een vervolg aan te geven, inhoudelijk, met een aantal binnenvaartschippers.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ik haak even aan op wat de gedeputeerde zegt over dat ze daarover met Schuttevaer willen praten. Schuttevaer gaat namelijk over de schepen die de vergrotingsslag willen doen. Ik neem aan dat er ook het gesprek met de Algemeene Schippers Vereeniging zal zijn, omdat die juist gaan over de kleine scheepvaart. En dat is natuurlijk hetzelfde onderdeel van deze discussie, neem ik aan?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, een terecht punt van de heer Dessing. Ook ASV, daar heb ik contact mee. Ik merk wel dat dat ze wat minder aangehaakt zijn dan Schuttevaer. zichzelf ook wat minder op de voorgrond- Maar een terecht punt dat ook ASV erop aangehaakt moet zijn.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Dank ook voor de beantwoording van de gedeputeerde. Ik denk dat de schippers hier inderdaad mee verder kunnen, dat van uitstel geen afstel komt. Alleen heb ik nog wel de vraag voor de gedeputeerde: wanneer kunnen we al Staten die kernnetstudie verwachten? Ik hoef geen week, ik hoef geen maand, maar ik hecht er wel waar dan om te weten: komt het nog dit jaar, komt dat volgend jaar? 2024? Want ook daar hangen investeringen van schippers op.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, maar daar ga ik nu geen- Dit jaar zeker niet. En als het komt, wordt het eind volgend jaar, begin 2024. Ik bedoel, eerder durf ik echt niet te zeggen, want dat moeten we wel zorgvuldig doen. En uiteindelijk het verlengen van de Koopschuttersluis, dat zal dan over een paar jaar sowieso zijn. Dus voordat we dat besluit nemen, moet die studie klaar zijn en moeten we het ook hier met elkaar besproken hebben. Dus wat dat betreft zal het elkaar niet bijten. Ik zal niet bij u terugkomen van, dat we uiteindelijk dat momentum voorbij zijn, omdat die kernnetstudie niet klaar is. Dus dat beloof ik u in ieder geval.

Het CDA, ik heb mevrouw Kuipers al een nieuwe baan aangeboden om mee te lezen bij de volgende begroting, want het is de tweede keer dat ze een omissie uit de voordracht haalt. Dus complimenten daarvoor. En ja, ik adviseer u zeker om het amendement, ingediend over de N240, ook aan te nemen. Dus daar zeker positief over.

Dan ja, we missen allemaal de heer Steeman en vooral de discussie tussen de heer Terwal en de heer Steeman. Dus ik ga het een klein beetje voor hem opnemen. In die zin dat, de heer Steeman gaat inderdaad over minder, minder, minder mobiliteit. Dat kan ik alleen maar toezeggen, want we hebben met elkaar het Perspectief Mobiliteit aangenomen en daar beginnen we mee uiteindelijk als het gaat over doorstroming en als het gaat over klimaat, uiteindelijk minder mobiliteit misschien wel het beste instrument wat je zou kunnen inzetten. Zeggen we daarmee dat mensen niet kunnen reizen? Nee, absoluut niet, want we zeggen ook, als we zouden kijken of reizen anders kan en anders moet, het ook nog verbeterd moet worden met wat we hebben. En daar zitten volgens mij al die elementen in. Als het gaat over toch het verminderen van mobiliteit – daar zijn we ook over in gesprek in navolging van de MRA, waar ook met bedrijven wordt gesproken, waar met het onderwijs wordt gesproken, om te kijken van, kunnen we uiteindelijk mobiliteit vermijden of spreiden? – hebben wij ook dat in Noord-Holland Noord opgepakt en worden er ook gesprekken met bedrijventerreinen, met bedrijven en met name ook met overheidsinstellingen, gesproken over, hoe kunnen we uiteindelijk het programma Mijden en Spreiden ook daar op tafel leggen, zodat daar actief mee aan de slag wordt gegaan. Dus we zijn er volop mee bezig. Ik denk ook een heleboel andere projecten – en dat hebben we niet zo expliciet benoemd – maar als het gaat over de ov-knooppunten samen met collega Loggen, kijken we natuurlijk ook of we juist de stedelijke ontwikkeling rondom die ov-knooppunten kunnen maken. Daar zit ook het element in dat mensen dus minder hoeven te reizen, want ze hoeven niet naar het knooppunt toe. Daar kunnen ze wonen. Dus het zit er denk ik op een heleboel plekken impliciet in. Maar een ander punt is, wat gevraagd wordt door D66, ja, we zullen ook een terugkoppeling gegeven van de resultaten als het gaat over het mijden en spreiden. Ik weet niet wanneer. We zullen dat, als de eerste resultaten er zijn, zal ik dat met u delen. Maar dat gaat te zijner tijd komen.

Dan nog van de heer Jensen, JA21, de zorgen over de financiën. Meneer Jensen, ik denk dat we allemaal die zorg hebben. Dat vraagt ook dat we daar met elkaar ook gewoon inhoudelijk en

kritisch naar moeten kijken. Uiteindelijk gaat de Staten er ook over welke projecten we promoveren van, nou, sowieso naar de studiefase, naar de planfase en naar de realisatiefase. Ik vind wel dat we met elkaar meer de nadruk in de toekomst moeten leggen: wat gaat er van de studie naar de planfase? Want op het moment dat het in de planfase zit, dan ga je namelijk ook afspraken met andere partijen aan. Dan ga je echt wel een stuk verder. Dan vraag je ook het commitment en dan moet je ook zelf het commitment geven, tenzij er heel gekke dingen gebeuren. Maar volgens mij loopt dat proces goed.

Voorzitter, dan naar de moties. De motie van de Partij van de Dieren. Ik vind het wat ingewikkeld, verhoging van de opcenten, want volgens mij staat er helemaal geen voorstel voor het verhogen van de opcenten op de agenda en zouden we uiteindelijk dit gesprek moeten gaan voeren op het moment dat het aan de orde is. Want volgens mij heb je twee momenten. Als het ov omhoog gaat, dan zitten er een aantal moties bij, of het beheer en onderhoud financieel. Dan zullen moeten gaan kijken: hoe gaan we dat financieren? En als opcenten aan de orde komt, dan zullen we met elkaar kijken van, hoe gaan we, als het ooit gaat gebeuren, dat besteden? Maar om nu in het algemeen zeggen ‘als er opcenten zijn, dan moet het voor het ov en toekomstige kosten voor beheer en onderhoud’- Volgens mij moeten we het dan, als dat aan de orde is, bespreken. Ik vind het nu wat voorbarig om daar nu al een voorschot op te nemen.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Maar, voorzitter, dan begrijpt de gedeputeerde mij uitstekend, volgens mij, want zijn eerste optie was: op het moment dat we zien dat er een extra kostenstijging gaat komen, dan gaan we erover spreken. En op dat moment zou ik willen zeggen, ja, neem dan ook die opcentenverhoging mee als een van de dragers om die stijging te kunnen dekken. Dus ik verzoek om dat in de toekomst ook als expliciete optie mee te nemen.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, kijk, als het in de toekomst gaat, dan denk ik dat we er in de toekomst ook over moeten gaan praten. En dan zullen meer mogelijkheden om iets uit te financieren- Dan zullen we keuzes met elkaar moeten maken. Maar ik vind het nu wat eenzijdig om nu te zeggen van nou, iets wat er nu niet op tafel ligt, de opcenten, en er eigenlijk geen verhogingen zijn, om dan nu al een voorschot met deze motie te doen. Dus ik ga deze ontraden, omdat die nu niet aan de orde is en we hem later ook met elkaar moeten gaan bespreken als we het er feitelijk over gaan hebben. Dus deze ontraad ik, omdat ik ook niet zo goed weet wat ik er op dit moment mee moet.

Dan hebben we Liever meer natuur dan infrastructuur, en die is van de SP maar ook een andere van de SP. Die wil ik allebei even nemen: Nu echt meer geld en ruimte voor ons ov.

De **VOORZITTER**: Meneer Olthof, volgens mij zijn die niet ingediend.

Gedeputeerde **OLTHOF**: O, dan scheelt dat.

De **VOORZITTER**: Misschien dat het in tweede termijn nog zou kunnen komen, maar die zijn niet ingediend.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan heb ik wat gemist, denk ik.

De **VOORZITTER**: De SP heeft ook geen spreektijd trouwens aangevraagd op dit onderwerp.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Misschien kan ik er helder over zijn waarom deze nu niet zijn ingediend: omdat we ervoor gekozen hebben om het bij de begroting te doen. Maar u heeft uw huiswerk goed gedaan.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan kom ik er later op terug.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Precies.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan heb ik volgens mij nog wel- Het amendement heb ik al op gereageerd. De motie van GroenLinks. Dan ligt er nog wel een andere motie volgens mij van JA21.

De **VOORZITTER**: Dat is motie 189.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik heb geen nummers. Dus ik heb hem ook nog niet gezien. Maar ik ga toch even reageren naar wat ik gehoord heb. Dat verbaast me een klein beetje, want volgens mij heb ik ook- En daar was de heer Hartog van JA21 ook bij. Hij verzuchtte toen ook van, ja, daar gaat mijn hele inbreng. Want we hebben bij de laatste commissie een presentatie geven over het iNHi. En het iNHi gaat er juist over om met elkaar een kwalitatieve afweging te maken. Dus ik snap niet dat u nu aan mij vraagt om met een voorstel te komen om een kwalitatieve afweging te maken, omdat ik dat al de vorige commissievergadering aan u gepresenteerd heb. Dus deze ga ik ook zeker ontraden, want volgens mij zijn we er volop mee bezig. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik ga even kijken of er nog behoefte is aan een tweede termijn. De heer Terwal? Nee. Mevrouw Kuiper? De heer Kanik? Nee. De heer Carton? Mevrouw- Statenlid Van der Waard, moet ik zeggen. Ik moet het goed uitspreken nu. De heer Zoon? De heer Jensen nog? Nee. Dan gaan we de beraadslaging over dit agendapunt afronden. U kunt dus nu geen aangepaste of nieuwe moties meer indienen. Ik kijk even of er nog behoefte is aan iemand om een motie of een amendement bij dit punt in te dienen. Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over agendapunt 9 nu afgerond. We gaan straks stemmen, aan het eind van deze vergadering, over het ingediende amendement en de moties.

De discussie is gesloten.

Voordat wij verder gaan met agendapunt 10 schors ik even vijf minuutjes de vergadering. Ik zag dat een aantal mensen nog moties aan het ondertekenen waren. Dan kunt u dat nog even afronden. Dan kunnen we dat tijdens de begrotingsbehandeling op een rustige manier doen. Ik schors vijf minuutjes de vergadering.

Schorsing 11.02 tot 11.11 uur.

10. Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55).

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt 10. Dat is de Begroting van 2023 en de Memorie van Antwoord. Het is voordracht 55. In onze begroting wordt vastgelegd wat we in 2023 willen bereiken en wat de provincie hiervoor gaat doen, maar vooral ook wat dit mag kosten. In de Memorie van Antwoord beantwoordt het College, Gedeputeerde Staten, de schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting hebben gesteld. En de voordracht en de begroting en de Memorie van Antwoord zijn allen in de commissievergadering besproken. In de commissievergadering Ruimte, Wonen en Klimaat van 24 oktober jongstleden is geconstateerd dat bij de Memorie van Antwoord de antwoorden van vragen 125 en 126 waren verwisseld. Er is een correctie van die vraag gepubliceerd bij de vergaderstukken van Provinciale Staten.

We hebben een vaste sprekersvolgorde bij de begroting. Dat doen we, de oppositie eerst, in volgorde van grootte. De sprekers die ik op mijn lijstje heb staan, zijn: de heer Hartog voor JA21, de heer Heijnen voor het CDA, de heer Dessing van Forum voor Democratie, de heer Zoon voor de Partij voor de Dieren, de heer Deen van de PVV, mevrouw Alberts van de SP, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw van Soest 50PLUS/Partij van de Ouderen, de heer Koyuncu van DENK, mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders., dan namens de coalitie statenlid Gielen van GroenLinks, mevrouw van Meerten van de VVD, mevrouw Strens van D66 en de heer Leerink van de PvdA. Klopt dat? Ja.

Dan ga ik in eerste termijn het woord geven aan de heer Hartog van JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, vandaag in Provinciale Staten de Begroting 2023. Bij de kaderbrief heeft onze fractie gewezen op de gevaren van inflatie. En het college heeft geprobeerd met die boodschap aan de slag te gaan. Zowel in de Perspectiefnota, als in het addendum wordt aandacht besteed aan het fenomeen indexeren. Toch lijkt het erop dat echte discussie over de gevolgen voor de begroting over de verkiezingen heen getild worden. En de vraag is of dat verstandig is. Bij het ene programma heeft inflatie meer effect dan bij het andere programma. Maar op een begroting van achthonderd miljoen euro zijn de consequenties groot. Als u, collega's, ziet aankomen dat de komende jaren de lasten stijgen, maar er geen evenredige toename van de inkomsten is, wanneer u op een luciferdoosje kunt uitrekenen dat u voor hetzelfde geld minder beleid kunt uitvoeren, wat is dan uw antwoord daarop? Laten wij als Provinciale Staten minder voor meer op ons afkomen? Of gaan we hierop anticiperen? Naar

aanleiding van vragen van JA21 heeft de gedeputeerde Financiën toegezegd dat er op korte termijn een Nota Indexatiebeleid komt. Onze fractie ziet dit als een randvoorwaarde om wel keuzes te kunnen maken. Het is dan ook belangrijk om dit indexatiebeleid te borgen in de planning en controlcyclus. Daarom leggen wij onze motie Indexatie beleid aan u voor.

Maar er is meer nodig om op korte termijn op de veranderende omstandigheden in te kunnen spelen en daarmee samenhangende beleidskeuzes te maken. Met onze motie Kerntakendiscussie, inmiddels mede ingediend door Forum voor Democratie, roepen wij het College op om dit proces te faciliteren en Provinciale Staten van de benodigde informatie te voorzien. In de commissie Economie, Financiën en Bestuur heb ik gemerkt dat er weinig fracties warmlopen voor dit idee. Aan de ene kant is dat begrijpelijk. Verandering vergt moed. Welke keuzes maken we dan en waar baseren we dat op? Aan de andere kant ontkomen wij, als Provinciale Staten, niet aan het maken van die keuzes, want de omstandigheden gaan ons dwingen. Waar gaat dan uw voorkeur naar uit? Houdt u zelf graag de regie? Of overkomt het u?

Voorzitter, laat ik in één ding helder zijn: voor de fractie van JA21 is het nog geen uitgemaakte zaak dat de provincie zich strikt móet beperken tot haar kerntaken. Maar de Perspectiefnota is helder over de nabije toekomst. Het is niet mogelijk om op basis van de huidige begroting alles bij het oude te laten. Wij vragen u dan ook, collega's, laten we op dit moment terughoudend zijn met de introductie van nieuw beleid. Vandaar ons amendement Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht. We kijken uit naar uw reacties en hopen op brede steun voor onze moties en amendement.

En dan, voorzitter, twee moties en een amendement waarvan ik het dictum zal voorlezen. Motie Kerntakendiscussie roept het college van Gedeputeerde Staten op het mogelijk te maken dat in 2023 een kerntakendiscussie kan plaatsvinden; daartoe te inventariseren wat de wettelijke taken zijn die de provincie verplicht moet uitvoeren; en in kaart te brengen welke middelen hiervoor minstens benodigd zijn; de Staten te informeren over het pakket Lodders+-taken wat in de vorige kerntakendiscussie als uitgangspunt is gebruikt; en op de kortst mogelijke termijn, maar in ieder geval vóór 15 maart 2023, de datum van de volgende verkiezingen voor Provinciale Staten, een voorstel tot behandeling aan Provinciale Staten voor te leggen.

Motie 191-14 november 2022
Kerntakendiscussie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *In de Kaderbrief 2023 staat dat macro economische ontwikkelingen, als stijgende energieprijzen en schaarste aan personeel en grondstoffen, de begroting sterk kunnen beïnvloeden;*
- *Uit de Perspectiefnota 2022 het beeld naar voren komt dat komende jaren sprake zal zijn van veel financiële onzekerheden;*
- *Onder andere inflatie en de vervangingsopgaven van onze infrastructuur de structurele lasten doen toenemen waardoor de financiële ruimte voor incidentele uitgaven in de begroting afneemt;*
- *Inmiddels ook de rente op geleend geld een sterk stijgende tendens vertoont en het moment waarop de provincie geld moet lenen steeds dichterbij komt.*

Overwegende dat:

- *Uit Bijlage 1 van de Perspectiefnota 2022 blijkt dat boven op de middelen uit de begroting, voor de jaren 2023 tot en met 2026 minstens €130 miljoen extra nodig is om het huidige beleid te continueren;*
- *De provinciale doelstellingen en ambities in de komende jaren niet alleen onverminderd groot zullen zijn maar met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op meerdere onderdelen zullen toenemen;*
- *Het minimale ambitieniveau vast ligt door de wettelijke taken waar de provincie aan moet voldoen.*

Spreekt uit dat:

- *In de voorliggende meerjarenbegroting onvoldoende middelen zijn geraamd om het huidige beleid te continueren;*
- *Het goed is om zicht te krijgen op de wettelijke taken die de provincie verplicht moet uitvoeren;*
- *Het wenselijk is dat Provinciale Staten op korte termijn van gedachten wisselen over het gewenste ambitie niveau en dat hiervoor meer informatie nodig is.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het mogelijk te maken dat in 2023 een kerntakendiscussie kan plaatsvinden;*
- *Daartoe te inventariseren wat de wettelijke taken zijn die de provincie verplicht moet uitvoeren en in kaart te brengen welke middelen hiervoor minstens benodigd zijn;*
- *De Staten te informeren over het pakket Lodders+ (Lodderstaken) wat in de vorige kerntakendiscussie als uitgangspunt is gebruikt;*
- *Op de kortst mogelijke termijn maar in ieder geval voor 15 maart 2023, de datum van de volgende verkiezingen voor Provinciale Staten, een voorstel tot behandeling aan Provinciale Staten voor te leggen;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gerard Hartog (JA21) en Johan Dessing (FvD)

De heer **HARTOG** (JA21): Het amendement Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht. Is het de bedoeling dat ik daar de toelichting voorlees?

De **VOORZITTER**: Wat u nodig acht. Als het dictum op zichzelf ook voldoende helder is, mag dat ook. Als u maar het dictum in ieder geval uitspreekt.

De heer **HARTOG** (JA21): Het voorstel is niet alleen om het huidige beleid te verlengen, maar daarnaast aanvullend budgetten ter beschikking te stellen voor- Ja. Provinciale Staten- Het addendum bij de begroting als volgt te wijzigen: in de laatste paragraaf OD 1.2.1 Kwaliteit van optimaal bestuur te optimaliseren worden de volgende gezinnen geschrapt: aangezien niet alle activiteiten in een uitvoeringsregeling zijn te voegen, stellen we voor budget beschikbaar te stellen voor opdrachtverlening, per jaar 245.000 euro; totaal komt het budget neer op 395. 000. De tekst, die ook zowel ambtelijk als door de griffie getoetst is, is zodanig vormgegeven dat het aanvullend budget, dus voor nieuw beleid, waarvoor we nog geen inhoudelijke discussie hebben gevoerd, dat die 245. 000 euro per jaar voor de komende drie jaren uit de begroting wordt geschrapt.

Amendement 61-14 november 2022
Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Besluit:
Het addendum bij de begroting 2023 wordt als volgt te wijzigen:
In de laatste paragraaf onder "OD 1.2.1 Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren" worden de volgende zinnen geschrapt:

"Aangezien niet alle activiteiten in een uitvoeringsregeling zijn te voegen, stellen we voor budget beschikbaar te stellen voor opdrachtverlening, per jaar €245.000. Totaal komt het budget neer op €395.000."

Toelichting:
Uitvoeringsregeling "Versterken bestuurskracht Noord-Holland vervalt op 1 januari 2023. Het voorstel is niet alleen om het huidige beleid te verlengen maar daarnaast aanvullend budget ter beschikking te stellen voor 'eigen' opdrachtverlening. Uit de beantwoording van technische vraag 9 blijkt dat de 245k een "inschatting op grond van de focuspunten zoals genoemd in het voorstel (bijvoorbeeld experimenten nieuwe vormen van democratische besluitvorming en pilots data en kennisdelen)" is. Vanuit de gemeenten is niet concreet gevraagd om deze nieuwe activiteiten. Er zijn ook geen ervaringsgegevens voorhanden uit andere provincies. De evaluatie van de huidige uitvoeringsregeling wordt op zijn vroegst in het voorjaar van 2023 opgeleverd en daarnaast loopt een verkenning naar onder andere het antwoord op de vraag of andere provincies dergelijk aanvullend beleid ook kennen.
Met het voorliggende voorstel wordt vooruitgelopen op de evaluatie van het tijdelijke beleid terwijl daarnaast nut en noodzaak van de nieuwe activiteiten nog niet gebleken is. Gezien de huidige financiële omstandigheden van de provincie vinden wij het op dit moment voorbarig om deze bedragen voor aanvullend beleid nu al ter beschikking te stellen en vast te leggen in de begroting en de meerjarenraming.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gerard Hartog (JA21)

De heer **HARTOG** (JA21): En dan de motie Indexatie beleid. Roept het College van Gedeputeerde Staten op het indexatiebeleid onder te brengen in de Financiële Verordening provincie Noord-Holland; voor de begroting 2024 de financiële verordening te actualiseren en daarin het indexatiebeleid op te nemen. Dank u.

Motie 190-14 november 2022
Indexatie beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Het beleid ten aanzien van indexeren niet in een afzonderlijke nota is vastgelegd, maar jaarlijks wordt beschreven in de Kaderbrief;*
- *Het gezien de huidige macro economische ontwikkelingen van belang is om te beschikken over actueel indexatie beleid;*
- *Uit de Memorie van antwoord bij de begroting 2023 (technische vraag 20) blijkt dat gewerkt wordt aan een notitie waarin het beleid wordt vastgelegd;*
- *De gedeputeerde in de commissie EFB van 31-10-2022 heeft toegezegd dat de notitie indexatiebeleid nog voor de verkiezingen van 15-03-2023 ter beschikking wordt gesteld aan Provinciale Staten.*

Overwegende dat:

- *het indexatie beleid niet behoort tot de financiële beleidskaders van provincie Noord-Holland.*

Spreekt uit dat:

- *het belangrijk is om het indexatie beleid onder te brengen in de Financiële verordening provincie Noord-Holland*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *het indexatie beleid onder te brengen in de Financiële verordening provincie Noord*
- *Holland;*
- *Voor de begroting 2024 de Financiële verordening te actualiseren en daarin het indexatie beleid op te nemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gerard Hartog (JA21)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een heel pakket. En hiermee maken uw moties en amendement onderdeel uit van de beraadslagingen. Ja, ze zijn ondertekend.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, een klein puntje van orde.

De **VOORZITTER**: De heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): De motie over de kerntakendiscussie, die hebben wij mede ingediend. Dat heeft de heer Hartog net vergeten te vermelden. Maar voor de volledigheid. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Waarvan akte.

Dan gaan we naar de volgende spreker. Dat is de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel, Voorzitter, op 25 februari van dit jaar, één dag na de aanval van Rusland op Oekraïne, had het NRC – toch niet de minste krant – de volgende kop op de voorpagina: Oekraïne staat aan de rand van de afgrond. Ik wil graag citeren uit dat artikel. “Op de tweede dag van de Russische invasie staat Oekraïne aan de rand van de afgrond. Russische tankcolonnes rukken uit verschillende richtingen op naar Kiev. Oleksij Reznikov – ik hoop dat ik voldoe hier aan de motie van mevrouw Van Geffen door dat goed uit te spreken – Oleksij Reznikov, de Oekraïense minister van Defensie, riep alle burgers op om hun vaderland te verdedigen. Volgens Nick Reynolds, militair expert bij een Britse denktank, zal de Volkswehr geen rol van betekenis spelen bij de verdediging van Kiev. Om de vrijwilligers effectief te laten optreden, had men eerder voorbereidingen moeten treffen. Volgens Reynolds, die twee weken geleden terugkwam van een wekenlange tour langs het Oekraïense leger, weet de generale staf in Kiev als geen ander dat het geen kans maakt in het open veld waar de Oekraïense artillerie te weinig bereik heeft en Russische gevechtsvliegtuigen de lucht beheersen.” Einde citaat. En, voorzitter, het NRC en deze militaire specialist waren niet de enigen die ervan overtuigd waren dat Oekraïne heel snel zou verliezen van de Russische overmacht. Vrijwel alle militaire

deskundigen waren het hiermee eens. En toch zaten zij er enorm naast. En ik denk niet dat deze deskundigen ernaast zaten, omdat zij niet deskundig waren, maar omdat in een snel veranderende wereld ook de best ingevoerde deskundigen niet alle informatie kunnen hebben. In de afgelopen maanden, waarin de ene na de andere politieke crisis elkaar opvolgt, mag dit besef van de beperktheid van onze kennis ons ook nederig maken, bijvoorbeeld in deze algemene beschouwingen. En, voorzitter, een andere belangrijke les die we kunnen trekken, is dat is onderschat wat de kracht van de samenleving is en was. Wat er kan gebeuren als mensen zich om elkaar bekommeren, om hun vrijheid te bekommeren. En, voorzitter, wat een voorrecht het is in een vrije democratie te mogen leven, waarin wij in alle vrijheid hier onze mening mogen geven over de politieke koers die wij in onze mooie provincie mogen voeren.

Voorzitter, dat ga ik nu ook doen. Natuurlijk met enige nederigheid, maar vergeeft u mij als ik denk het soms toch gewoon beter te weten. Want, voorzitter, dat is wel aan de hand bij de wooncrisis. De dubbele wooncrisis inmiddels. Er is een groot gebrek aan woningen voor onze eigen inwoners en aan woningen voor de vele nieuwkomers. En flexwoningen kunnen een oplossing bieden. Vraag aan de gedeputeerde: welke officiële verantwoordelijkheid / bevoegdheid heeft de provincie nu in het bouwen van genoeg tijdelijke flexwoningen? En welke morele verantwoordelijkheid vindt de provincie dat ze heeft? Want, voorzitter, gemeenten worstelen met deze opgave. In de afgelopen commissie Ruimte, Wonen en Klimaat bleek dat, wat een deel van de coalitiepartijen betreft, ze lekker verder mogen worstelen. D66 en Partij van de Arbeid weigerden mee te werken om ontheffing te verlenen om in een klein stukje BPL flexwoningen te kunnen bouwen, omdat andere gemeenten het maar moesten oplossen. Het ging om de gemeente Wormerland en Oostzaan, die hun verantwoordelijkheid wilden nemen in deze grote crisis. Voorzitter, dat standpunt vinden wij echt stuitend en een schoffering van alle gemeenten die in onze provincie hun stinkende best doen om te kijken wat zij kunnen doen voor de noodopvang van asielzoekers, voor de huisvesting van statushouders. Het is belangrijk dat iedere gemeente iets doet. Dat is solidariteit. In de gevallen van Oostzaan en Wormerland moest bijvoorbeeld Zaanstad het maar oplossen, vonden deze twee partijen. En, voorzitter, dat gaat niet. Zaanstad is vol voor extra statushouders. De gemeente wijst het verzoek af om sneller woningen af te leveren, aldus het Noordhollands Dagblad.

De **VOORZITTER**: Een interruptie van de heer Leerink.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik zat erop te wachten, voorzitter.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, echt waar? Nou, waar het mij even om gaat. Want er zijn natuurlijk meerdere gemeenten die omringd zijn door Bijzonder Provinciaal Landschap. En zou je zo'n opgave, zou het niet veel beter zijn als je zo'n opgave in regionaal verband vorm zou kunnen geven? Want we zijn het er allemaal over eens dat die opvang moet plaatsvinden, maar het is ook met elkaar zoeken naar de juiste plek waar dat het een goede manier zou kunnen. En bent u het niet met mij eens dat het veel beter zou zijn om dat op regionaal niveau te doen? En dat dat ook allerlei discussies over het Bijzonder Provinciaal Landschap zou kunnen voorkomen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Natuurlijk is het altijd goed om regionaal af te stemmen. Tegelijkertijd vraagt ook de staatssecretaris terecht, denk ik, aan alle gemeenten om te kijken wat ze kunnen doen. En zeker voor kleinere gemeenten is het gewoon ontzettend lastig om locaties te vinden binnen het bebouwde gebied. En als een gemeente dan zijn nek wil uitsteken, en het gaat om tijdelijke woningen in het Bijzonder Provinciaal Landschap, dan vind ik dat wij daar als provincie gehoor aan moeten geven. Want je kan niet alles bij een buurgemeente neerleggen, en dat zou wel kunnen gebeuren als je het alleen maar regionaal bekijkt. Ik vind dus eigenlijk dat iedere gemeente ook een zelfstandige verantwoordelijkheid heeft en dat de provincie daarin een faciliterende rol moet hebben.

De heer **LEERINK** (PvdA): Bent u van mening – gewoon voor mijn duidelijkheid ook – dat flexwoningen per definitie in Bijzonder Provinciaal Landschap zouden moeten mogen? Dat dat per definitie toegestaan zou moeten worden?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Als er geen mogelijkheden zijn binnen bestaand bebouwd gebied – want daar kijken we als eerste naar, en voor die kleine gemeente kan dat gelden – dan ja, vind ik dat dat moet kunnen in Bijzonder Provinciaal Landschap.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, de heer Heijnen gaat er wel heel scherp in door te zeggen dat onder andere D66 de mogelijkheid niet biedt om gemeenten haar

verantwoordelijkheid te laten nemen. Daar wil ik uiteraard de afstand van doen. Volgens mij hebben gemeenten zeker een verantwoordelijkheid om ook primair binnen hun bestaande gebied te kijken wat er mogelijk is. En even in reactie op de heer Leerink. Hoor ik u net zeggen van nou, wat ons betreft kunnen flexwoningen ook in BPL. Maar bent u het niet met ons eens dat we ook een belangrijke taak als provincie hebben in het beschermen van ons kwetsbare landschap? En u weet net zo goed als ik dat 'niets is zo permanent als tijdelijk'. Dus op het moment dat die flexwoningen er eenmaal staan, dan zullen ze zeker niet snel verdwijnen. Bent u dat met mij eens?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik ging er scherp in, voorzitter, omdat ik het echt een stuitend standpunt vind in deze tijd dat gemeenten worstelen en ik eigenlijk alleen maar trots kan zijn juist op die gemeenten die hun nek uitsteken. We weten uit landelijk nieuws dat er ook veel gemeenten zijn die niets doen. Dus op het moment dat gemeenten dat doen, staan ze voor een enorme opgave. En ja, ik vind dus dat dat moet kunnen in Bijzonder Provinciaal Landschap. En ik heb ook voldoende vertrouwen in gemeenten dat het dan gaat om tijdelijke woningen, want anders hoef je ze geen tijdelijke woningen te noemen. Dus ik vind dat wij daar als provincie een faciliterende rol moeten geven en als gemeenten het niet binnenstedelijk kunnen oplossen, het ook in Bijzonder Provinciaal Landschap moeten kunnen doen. Daarom ging ik daar ook enigszins scherp in.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik vind dat u daar op één stuk wel heel snel overheen stapt. En dat is het feit dat de gemeenten primair de verantwoordelijkheid hebben om te kijken wat er binnen hun gemeente nodig is. En ook de voorbeelden die u noemt, daar kennen we voorbeelden van die wél mogelijk zijn mits we daar ook als provincie faciliterend in zijn. Dus wat ons betreft heeft dat de voorkeur en is het zeker de bedoeling dat elke gemeente haar verantwoordelijkheid pakt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Een reactie nog. Want kijk, het kan misschien nog scherper. Het was nog helemaal bijzonder dat uw partij wel instemde met het bouwen van een aantal padelbanen in Bijzonder Provinciaal Landschap en vervolgens in dezelfde commissie 'nee' zei tegen flexwoningen voor de opvang van statushouders. Ik vind dat gewoon een raar standpunt.

Mevrouw **STRENS** (D66): Sorry, voorzitter. De laatste keer, hoor. Dan hou ik erover op. Maar even heel kort in reactie daarop, zonder de commissie opnieuw te willen doen. Dat was wat ons betreft echt een andere casus. En ik vind het heel kwalijk dat u de bestemming nu gebruikt om een debat, die we uitvoerig hebben gedaan met elkaar in de commissie, plat te slaan, want wij kijken gewoon naar een verstedelijking, ongeacht of daar een padelbaan komt of dat opvang is voor vluchtelingen en statushouders. Dus ik vind het niet fair wat u nu doet.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik heb het niet bedoeld om u te schofferen uiteraard. Voor ons is het ook, de bestemming speelt wel mee, juist omdat ik vind dat opvang van statushouders de urgentie heeft en dan kan je ook in Bijzonder Provinciaal Landschap een andere afweging maken. Maar nogmaals, geen bedoeling om uw ongetwijfeld integere afwegingen, want zo ken ik u, in twijfel te trekken, voorzitter.

Voorzitter, voordat de interrupties kwamen, wou ik nog wel een compliment geven, ook aan de gedeputeerde, omdat hij zijn nek heeft uitgestoken om toch met dit voorstel naar de Staten te komen en daar gelukkig wel een meerderheid achter zich trof.

Voorzitter, feit is dat bij deze worsteling ruimte nodig is. En de Omgevingsverordening knelt ook bij dit vraagstuk. Onze vraag aan het college: gaan wij afwachten hoeveel gemeenten er nog meer ontheffing aanvragen voor tijdelijke woningen in het BPL ten behoeve van statushouders? Of kijken wij zelf of gezamenlijk met de gemeenten wat er mogelijk is in deze uitzonderlijke situatie? Want hoe meer flexwoningen we kunnen plaatsen, hoe meer plek er ook is voor onze eigen inwoners van gemeenten die om een andere reden met spoed een dak boven hun hoofd nodig hebben.

Voorzitter, dan nog de reguliere woningnood. Dit College heeft bij het vaststellen van de knellende Omgevingsverordening ingezien dat de provincie toch iets moest doen. Oplossing: een Masterplan Wonen, inmiddels tweeëneenhalf jaar geleden voor het eerst aangekondigd. En voorzitter, daar is het bij gebleven, want er is nog precies niets gebeurd. Het plan is nog niet af. Sterker, er is geen euro voor gereserveerd. Volgens de gedeputeerde wordt dat geld buiten de begroting om gezocht. Voorzitter, dat leidt tot grote verbazing bij mij en ook bij mijn fractie.

Want blijkbaar staat er ergens anders, naast de begroting, een geldboom. En in zeven jaar statenlidmaatschap heb ik die boom nog niet ontdekt. En volgens mij, voorzitter, bestaat die ook niet. En moeten we concluderen dat dit masterplan opgaat in het verkiezingsgedruis en we er daarna wellicht nog maar weinig van gaan horen.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik vraag me af of het CDA ook een stikstofboom heeft, Want zoals het CDA weet, is stikstof een van de grote knelpunten. Ik vraag me dan heel erg af waar het CDA denkt dan die stikstofruimte vandaan te gaan halen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nou, als er misschien wat bomen groeien, zou dat een teken van biodiversiteitverbetering kunnen zijn. Dus we zouden daar niet tegen zijn. Ik kom later – stel ik de heer Zoon dan maar gerust – in mijn betoog nog uitvoerig of stikstof. Dus ik hoop u dan weer aan de interruptiemicrofoon te zien.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ja, ik denk dat u mij hier wel verwachtte. Bent u het met mij eens dat, als ik kijk naar zo'n Masterplan Wonen – want u stelt vrij bruusk 'er is niets gebeurd – dat het ook gaat over een bijzonder belangrijk plan, een plan dat de komende jaren eigenlijk op nummer één van levensbelang is voor alle Noord-Hollanders. Bent u het dan met mij eens dat, als we zo'n plan maken, dat daar ook heel gedegen naar wordt gekeken en dat dat tijd nodig heeft?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank u, voorzitter. Als ik verder ga met mijn betoog, dan beantwoord ik volgens mij uw vraag, en anders zie ik u graag ook weer terug. Want, voorzitter, het is eigenlijk jammer, wou ik zeggen, dat er zo weinig is gedaan met dat Masterplan Wonen, want in eerdere versies, die we hebben gezien, staan – afgezien van een aantal wel heel uitvoerbare plannen – ook ideeën die echt kunnen bijdragen aan de oplossing van de woningcrisis. Een deel daarvan wordt zelfs nu al uitgevoerd, bijvoorbeeld in het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en Versnelling woningbouwproductie. Maar dit succesvolle programma dreigt nu tussen wal en schip te vallen. Er is voor 2023 veel minder geld begroot dan voor 2022. Twee miljoen in 2023 versus 8,8 miljoen voor 2022. Voorzitter, dat is een bezuiniging van 6,8 miljoen. Er wordt wellicht gedaan alsof dat opgelost kan worden in het Masterplan Wonen, maar dan moet er dus nog wel van die geldboom geplukt worden. Voorzitter, en dat is zeer ongelukkig. Daarom hebben wij een amendement met het volgende dictum. Besluiten de bijdrage voor 2023 voor de bijdrage aan versnelling woningproductie en binnenstedelijk bouwen op pagina 78 van de begroting te verhogen van twee miljoen naar 8,8 miljoen en het daarvoor benodigde bedrag van 6,8 miljoen te dekken uit de ontvangen rijkssubsidie voor de inhuur ambtelijke capaciteit en uit de algemene reserve.

Amendement 62-14 november 2022
Verhogen bijdrage aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Besluit:
Besluiten de bijdrage voor 2023 voor de bijdrage aan Versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen op pagina 78 van de begroting te verhogen van 2.001.000 euro naar 8.830.000 euro.

En het daarvoor benodigde bedrag van 6.829.000 te dekken uit te ontvangen Rijkssubsidies voor inhuur ambtelijke capaciteit en uit de Algemene Reserve.

Toelichting:
Het bedrag voor het programma Versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen bedroeg in de rekening 2021 4.397.000 euro en in de begroting 2022 8.830.000 euro. Voor 2023 (en verder) is hiervoor slechts 2.001.000 euro begroot. De gedeputeerde heeft aangegeven dat voor dit programma ook middelen worden gereserveerd in het Masterplan Woningbouw. Voor dit Masterplan is de dekking echter nog niet rond. Met dit amendement wordt voorkomen dat er in 2023 veel minder geld is om vanuit de provincie te doen wat we kunnen doen om de woningbouwproductie aan te jagen. Het programma is succesvol in o.a. de mogelijkheid van de tijdelijke inhuur van ambtelijk personeel voor gemeenten voor het versnellen van de woningbouw. Ook kent het programma een knelpuntenbudget, waarmee maatwerkoplossingen kunnen worden gezocht voor knelpunten bij woningbouwplannen. Deze kunnen betrekking hebben op een financiële bijdrage, maar ook bijvoorbeeld denk- of lobbykracht, een bemiddelende rol tussen partijen, of het vinden van praktische oplossingen voor belemmerende (provinciale/rijks/milieu)kaders. Dit amendement stelt dit bedrag wat de provincie kan inzetten

om de woningnood te verkleinen nu bij de begrotingsbehandeling voor 2023 veilig, zodat we zeker weten dat dit bedrag aan een belangrijke provinciale ambitie: het verkleinen van de woningnood, wordt besteed. Daarna kan dit weer onderwerp van discussie worden voor de nieuwe periode.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dat was het wat betreft wonen. Dus ik kijk nog even naar mevrouw Van Meerten. Ik hoop antwoord te hebben gegeven op haar vraag.

Voorzitter, dan ga ik door naar een ander speerpunt van het CDA: verkeersveiligheid. Deze coalitie heeft met de VVD aanmerkelijk minder geld uitgetrokken voor het aanleggen van asfalt. Dat is een overwinning voor links. Maar voorzitter, daar waar het gaat over verkeersveiligheid mag het niet gaan over links of rechts. Dat is iets wat ons allemaal aangaat. En provinciale wegen zijn helaas nog steeds te gevaarlijk en er is meer gezamenlijke actie nodig. Mijn collega heeft daar zojuist bij het iMPI ook al wat over gezegd. Maar ik wil nu specifiek aandacht vragen voor een weg met een groot provinciaal belang, maar niet in provinciaal bezit: de N9. Ik heb daarvoor een motie die de gedeputeerde een steuntje in de rug kan geven in zijn overleg met Den Haag. Verzoeken het college van GS, zowel bij Rijkswaterstaat, als het Rijk aan te dringen op infrastructurele maatregelen die daadwerkelijk een grote bijdrage leveren aan het terugdringen van het aantal verkeersongevallen op de N9; en hierbij aan te geven dat zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten van Noord-Holland het Rijk verzoeken om de uitkomsten van de motie De Pater-Postma en Dijkstra een verder inhoudelijk vervolg te geven, en gaan over tot de orde van de dag. En deze dien ik in, mede namens de VVD en JA21.

Motie 192-14 november 2022
Een veiligere rijksweg N9

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *er wekelijks ongelukken gebeuren op de rijksweg N9;*
- *In de Tweede Kamer eind 2019 de motie De Pater-Postma en Dijkstra is aangenomen over een onderzoek naar de aanhoudende ongevallen op de N9;*
- *Er naar aanleiding van dit onderzoek in mei 2021 een eindrapportage is opgeleverd met mogelijke maatregelen voor de verkeersveiligheid op de N9 maar ook de N99 en de N250;*
- *Blijkens een artikel in het Noord-Hollands Dagblad van 29 oktober 2022 Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat met de 10 miljoen euro die beschikbaar is gesteld door de gemeente en het Rijk een aantal maatregelen kunnen worden genomen om de veiligheid op de N9 te verbeteren;*
- *Het bedrag van 10 miljoen euro niet toereikend is voor grote infrastructurele maatregelen die de veiligheid verbeteren zoals het uit elkaar halen van de rijbanen.*

Overwegende dat:
- *De gedeputeerde Mobiliteit heeft aangegeven dat de verkeersveiligheid op de N9 een grote zorg is en dat hij hiervoor aandacht bij het Rijk vraagt;*
- *Het van belang is dat ook de Provinciale Staten zich uitspreekt over het belang dat zij hechten aan het vergroten van de verkeersveiligheid op de N9 gezien het grote aantal verkeersongevallen op deze weg en het leed dat daarbij veroorzaakt wordt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Zowel bij Rijkswaterstaat als het Rijk aan te dringen op infrastructurele maatregelen die daadwerkelijk een grote bijdragen leveren aan het terugdringen van het aantal verkeersongevallen op de N9 en hierbij aan te geven dat zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten van Noord-Holland het Rijk verzoeken om de uitkomsten van de motie De Pater-Postma en Dijkstra een verder inhoudelijk vervolg te geven.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Jensen (JA21) en Terwal (VVD)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie is ondertekend en onderdeel van onze beraadslagingen geworden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik ga verder met landbouw en natuur. Vorig jaar bij de begroting dienden wij, samen met GroenLinks, SP, D66 en Partij voor de Dieren een motie Broedplaats blakende bollen in. Beoogd werd daarmee een broedplaats te creëren die verduurzaming van de bloembollensector kan stimuleren. En nu is er een project uit de Fieldlab Bloembollen vanuit de proeftuin Zwaagdijk, die hier concreet mee aan de slag gaat. De provincie heeft reeds een opstartsubsidie verleend, maar om door te kunnen gaan met het project is er vervolgsubsidie nodig. Gedeputeerde Zaal heeft in de commissie aangegeven dat ze positief is over het project, maar dat ze geen subsidie wil verlenen omdat er een EFRO-subsidie aangevraagd kan worden. Voorzitter, nu is er inderdaad een openstelling van de EFRO-subsidie en de betreffende partij is ook bezig daar een subsidieaanvraag neer te leggen voor de Fieldlab Bloembollen. Maar het is helaas absoluut niet zeker dat zij die ook krijgen. Dat zouden wij niet alleen erg zonde vinden, maar ook verspilling van al onze eerdere inspanningen. En daarom heb ik de volgende motie. Verzoekt GS om, indien de EFRO-subsidie niet of slechts gedeeltelijk wordt toegewezen, alsnog een provinciale subsidie te verlenen aan het Vertify voor de uitwerking van het project Fieldlab ter verduurzaming van de bloembollenteelt; dit aan PS voor te leggen middels een begrotingswijziging en daarvoor op dat moment dekking te zoeken in bijvoorbeeld de algemene middelen of ruimte in het budget van het Masterplan Biodiversiteit, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 193-14 november 2022
Ondersteuning project duurzame bloembollen (Fieldlab) van Vertify

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Vertify (Proeftuin Zwaagdijk) financiële steun nodig heeft voor een project (Fieldlab) aangaande de verduurzaming van de bloembollenteelt;*
- *Het stimuleren van duurzaamheid in de bloembollenteelt past binnen de beleidsdoelen van de Provincie Noord-Holland.*

Overwegende dat:

- *Vertify voornemens is een EFRO Subsidie aan te vragen;*
- *Het niet zeker is of de EFRO subsidie daadwerkelijk verleend zal worden;*
- *Het mogelijk is dat de EFRO subsidie slechts gedeeltelijk of helemaal niet verleend wordt;*
- *Het onwenselijk is om het project ter verduurzaming van de bloembollen af te blazen of on hold te zetten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om indien de EFRO subsidie niet of slechts gedeeltelijk wordt toegewezen alsnog een provinciale subsidie te verlenen aan Vertify voor de uitwerking van het project (Fieldlab) ter verduurzaming van de bloembollenteelt;*
- *Dit aan PS voor te leggen middels een begrotingswijziging en daarvoor op dat moment dekking te zoeken in bijvoorbeeld de algemene middelen of ruimte in het budget van het masterplan biodiversiteit.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA)

De **VOORZITTER**: Dank. En ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, en dan Stivas. Daar deel ik een compliment uit aan de gedeputeerde voor het meedenken om de financiële vraagstukken voor deze organisatie op te lossen. En de komende tijd zullen wij Stivas nog hard nodig hebben om de beleidsdoelen van deze provincie te realiseren, bijvoorbeeld bij de realisatie van het NNN. Voorzitter, de begroting lezend schrokken wij wel als het gaat om het NNN. Het CDA heeft altijd betoogd dat de doelstelling om het NNN in 2027 te realiseren onrealistisch hoog is, zeker als er geen agrarisch natuurbeheer mag worden toegepast. En GS lijkt dat nu inmiddels zelf ook te denken. Het blijkt dat helemaal niet zeker is of er na 2027 wel voldoende geld is voor het beheer van alle natuurgebieden. Het CDA vindt het niet acceptabel dat, nu wij extra natuur gaan aanleggen, bedrijven tegen hun zin gaan uitkopen, allerlei beheerdoelen opstellen, terwijl wij niet kunnen beloven dat er straks voldoende geld is voor het natuurbeheer. Als er niet voldoende financiële middelen zijn, moeten we dan niet zoeken naar andere aanleg van het NNN? In plaats van de regie, de manier waarop de provincie dit nu aanpakt. We moeten stoppen met het dreigen van onteigenen en kijken hoe we samen met ondernemers het natuurvraagstuk kunnen oplossen. Zorgen dat personen en familiebedrijven in kwestie weer uitzicht en toekomstperspectief krijgen, zodat zij meewerken. We moeten stoppen met de minachting van eigendomsrechten. En last but,

not least, we moeten zorgen dat agrarisch natuurbeheer binnen NNN mogelijk blijft, want dat zou weleens de oplossing kunnen zijn voor het afronden van het NNN. En daarvoor heb ik een motie, maar ik zie ook wat-

Statenlid **GIELEN** (GL): Voorzitter, dank. Ik heb een vraag aan de heer Heijnen. Ziet hij het belang van goede kwalitatieve natuur in Noord-Holland?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja.

Statenlid **GIELEN** (GL): Oké. Nou ja, ik vraag dat, omdat ik u vooral hoor zeggen dat het niet realistisch is om het NNN in 2027 volledig af te maken en dat u het ook niet realistisch vindt om dat te doen op de manier waarop nu wordt voorgesteld. Maar ik vraag mij dan af- Wat GroenLinks betreft is het juist onrealistisch om dat niet te doen. Want als we dat niet doen, dan lopen we tegen de grote uitdagingen aan waar we nu voor staan: biodiversiteitscrisis, stikstofcrisis, klimaatcrisis. En daarvan vraag ik mij nu af, is het niet juist onrealistisch om dat nog langer in de wacht te zetten en het NNN daarmee uitstel te geven?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, je ziet dus al jaren dat de doelen voor het NNN, al het laaghangend fruit, dat is wel geplukt. Dus het wordt steeds moeilijker om gronden toe te voegen aan het NNN. Wij maken ons dan zorgen, op het moment dat je ziet dat er ook geen voldoende geld is voor het beheer daarvan na 2027. Wij pleiten hier ervoor eigenlijk om agrarisch natuurbeheer toe te passen, waardoor je wel je NNN-doelen kan realiseren, samen met ondernemers en samen met agrariërs. Terwijl deze coalitie juist heeft gezegd: vanaf 2027 mag agrarisch natuurbeheer niet meer. Dus ja, wij zijn voor NNN, maar wij geloven niet dat het op de manier waarop het nu ingevuld wordt, haalbaar is. En dat blijkt ook wel, want al jarenlang worden de doelen niet gehaald en lopen we erachter, ook de afgelopen vier jaar, in het realiseren van voldoende NNN. Dus het is niet zo dat ik de ambitie niet heb. Ik denk alleen dat de manier waarop die nu ingevuld wordt, niet haalbaar is. Ik zie mij daar eigenlijk, nou ja, gelijk krijgen in wat in de afgelopen vier jaar is gebeurd.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, een laatste opmerking, voorzitter. Wij zien inderdaad ook dat de doelen op dit moment niet gehaald worden, maar we zien tegelijkertijd ook dat het NNN niet gerealiseerd gaat worden met alleen maar het laaghangend fruit en de makkelijke keuzes, maar dat we ook zullen moeten durven die moeilijke keuzes wel te maken.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Voorzitter, ik geloof helemaal niet dat de heer Heijnen het NNN wil afmaken. Wat ik vooral zie is dat de heer Heijnen vooral wil het de boeren door laten gaan op die NNN-gronden. En volgens mij hebben we heel duidelijk afspraken gemaakt dat we bepaalde hectares gaan realiseren van NNN. Wil de heer Heijnen nu onder deze afspraak uitkomen?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Er is geen afspraak die ik heb gemaakt, want ik geloof inderdaad dat wij NNN kunnen realiseren samen met boeren en ik denk dat boeren ontzettend goed in staat zijn om ook natuurbeheer voor ons uit te voeren. Dat is kostentechnisch interessant. Dat geeft toekomstperspectief voor boeren. En ja, zeg ik wel tegen de heer Zoon, dat betekent natuurlijk wel een andere manier van boeren en van agrarisch ondernemen. Volgens mij zou u dat juist moeten toejuichen.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik juich dat zeker toe inderdaad. We moeten juist naar die transitie gaan van het landelijk gebied en het gebruik van het land. Maar het agrarisch natuurbeheer valt niet onder de doelstellingen die we hebben voor NNN. Als je agrarisch natuurbeheer doet, haal je je NNN-doelstellingen niet. Dus u wilt de doelstelling van de NNN gaan verlagen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik wil dat we NNN realiseren, samen met agrarische ondernemers. En ja, als dat een aanpassing betekent van de huidige afspraken, dan pleit ik daarvoor.

Ik had nog de motie, voorzitter. Die ga ik nu voorlezen. Verzoekt het College om onderzoek te doen naar slimme en effectieve mogelijkheden van natuurbeheer die de kosten van natuurbeheer zo mogelijk verlagen; onderzoek te doen naar een uitbreiding van de mogelijkheden tot samenwerking tussen grondeigenaren, TBO's en provincie voor het beheer van de nog te verwerven een nieuw aan te leggen NNN, waarbij beheertypen en gebruiksmogelijkheden op elkaar worden afgestemd; en in 2026 te bekijken of het mogelijk is om agrarisch natuurbeheer in NNN voort te zetten op duurzame wijze, zodat er ook na 2027 voor natuurbeheer nog gebruik

gemaakt kan worden van de bijbehorende subsidies uit Brussel, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 194-14 november 2022
Verstandig omgaan met kosten natuurbeheer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Het nu nog niet duidelijk is of er na 2027 voldoende financiële middelen zijn om al het natuurbeheer in Noord-Holland te financieren;*
- *Er de komende jaren nog extra natuurgebieden worden toegevoegd o.a. door uitbreiding van het NNN;*
- *De kosten van natuurbeheer daardoor de komende jaren nog verder gaan toenemen.*

Overwegende dat:

- *Het verwerven van de gronden voor natuur, zoals o.a. voor uitbreiding van het NNN, vaak op veel weerstand stuit bij grondeigenaren omdat zij die gronden niet kunnen missen in hun bedrijfsvoering;*
- *Het niet uit te leggen is dat provincie gronden omzet naar natuur en er vervolgens geen zekerheid is dat er na 2027 nog voldoende financiële middelen zijn om het beheer goed uit te voeren;*
- *Het verstandig is om met elkaar na te nadenken over effectief en goed beheer van onze natuurgebieden op een wijze die in de toekomst ook nog betaalbaar is;*
- *In het natuurbeheerplan 2023 staat dat er na 2027 geen ANLB contracten meer afgesloten kunnen worden (dat betekend dat er nu al besloten zou wordt dat agrarisch natuurbeheer binnen NNN na 2027 niet meer mogelijk is).*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Onderzoek te doen naar slimme en effectieve mogelijkheden van natuurbeheer die kosten van natuurbeheer zo mogelijk verlagen;*
- *Onderzoek te doen naar een uitbreiding van de mogelijkheden tot samenwerking tussen grondeigenaren, TBO's en Provincie voor het beheer van nog te verwerven en nieuw aan te leggen NNN waarbij beheertypen en gebruiksmogelijkheden op elkaar worden afgestemd;*
- *In 2026 te bekijken of het mogelijk is om agrarisch natuurbeheer in NNN voort te zetten op duurzame wijze – zodat er oké na 2027 voor natuurbeheer nog gebruik kan worden gemaakt van de bijbehorende subsidies uit Brussel.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, dan iets anders wat in elke algemene beschouwingen terugkomt en waar de oppositie van links tot rechts vindt dat deze coalitie een foute keuze heeft gemaakt: het verhogen van de eigen risico bij de faunaschade zonder met alternatieven te komen om gewassen beter te beschermen. En wat is het resultaat? De faunaschade, en in het bijzonder de ganzenschade, stijgt enorm. We zijn bijgepraat door de faunabeheereenheid over aanpassingen in het beleid die nodig zouden zijn om een effectiever en daarbij ook een diervriendelijker beleid uit te voeren. Ziet de gedeputeerden in dat het ingezette beleid van deze coalitie niet werkt? Vraag ik haar. En is zij bereid tot evaluatie die input kan zijn voor de komende coalitieonderhandelingen?

Voorzitter, en dan, we kunnen er niet omheen – de heer Zoon stond al te trappelen –: stikstof. Want als je door de provincie heen rijdt, en dan met name boven Amsterdam, schrik je van de grote hoeveelheid omgekeerde vlaggen op boerenerven. Dat is geen extreme recalcitrantie. Dat zijn oprechte zorgen van boerenfamilies over hun toekomst. Boeren in de Beemster en in het duingebied zien hun toekomst op het spel staan. De gedeputeerde heeft maatwerk beloofd bij de uitwerking. Wat houdt dat in? Het CDA wil nogmaals benadrukken dat de KDW's uit het provinciale beleid moeten worden gehaald, omdat ze in veel gevallen onhaalbaar zijn. De Europese eis stuurt op de staat van de natuur, en daar willen we naartoe met realistische en haalbare doelstellingen. Want wij maken ons zorgen als we horen dat goede initiatieven van agrarische ondernemers om hun bedrijven duurzaam te maken en toe te werken naar maatschappelijke wensen en nieuwe kaders vaak niet gehonoreerd worden. Er moet veel meer oog komen voor initiatieven van onderop. De gedeputeerde geeft tevens aan dat er nog steeds

geen geld vanuit het Rijk los komt voor het vinden van de oplossingen voor het stikstofvraagstuk. Dat geld schijnt pas in 2024 beschikbaar te komen. Hoe gaan wij dan om met al die initiatieven die er nu zijn? Als bedrijven willen aanpassen of innoveren, dan is het niet acceptabel om hen twee jaar te laten wachten. Is er inmiddels meer zicht op het beschikbaar komen van gelden?

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u, voorzitter. Waar wil de heer Heijnen dan het geld voor gebruiken? Want ik kan maar één goede oplossing bedenken. Dat is het uitkoop van bedrijven. Pleit de heer Heijnen daar nu voor?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nee, voorzitter. Overigens, het CDA is nooit voor het verplicht uitkopen van bedrijven. Maar er kunnen gebieden zijn waarin wellicht verplaatsing nodig is. En dat kan ook, want een aantal boeren stoppen er uit zichzelf mee. Dus ook zonder dwang kom je al een behoorlijk eind. Maar ik denk nog veel meer dat er een hoop agrariërs zijn die over willen naar een nieuwe toekomstbestendigere manier van boeren, maar dat zij nu door het huidige financiële stelsel waar we in zitten, eigenlijk die keuzes niet kunnen maken, financieel niet haalbaar kunnen maken. Ik zou dat veel liever samen met de agrarische ondernemers willen gebruiken om dat geld daarvoor in te zetten, zodat zij ook hun toekomstperspectief – en zoals mijn collega Koning dat altijd zo mooi zegt – een realistisch verdienmodel hebben voor de toekomst. Ik denk dat dat de belangrijkste transitie is die we moeten maken in de landbouw.

En eigenlijk voorzitter, want dat is, wat ik nog zei, misschien nog wel belangrijker: wat doet de gedeputeerde om naar de boeren te luisteren?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijn vraag is, waar denkt u aan als u alternatieven bedenkt voor de boeren? Denkt u dan aan dagopvang voor gehandicapten? Kinderdagverblijven? Wat nu al aan de orde is. Denkt u daaraan?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat kan. Je kan nevenactiviteiten op het agrarisch bedrijf toestaan. Waar het mij eigenlijk meer om gaat, is dat je dus boert op een manier die ook voldoet aan de maatschappelijke wensen van deze tijd, ook meer natuurinclusief boert. Maar dat betekent wel dat er een vraag moet zijn, ook naar die producten. Dus dat betekent ook wat voor de veranderingen in de samenleving. Je ziet nu dat biologische producten in de supermarkt nog veel duurder zijn en die eigenlijk nauwelijks aftrek vinden. Dus als we die transitie willen maken – en daar zou ik dat geld dus ook voor willen inzetten – dan betekent dat, dat we dat met zijn allen moeten doen. We kunnen absoluut niet – en dat gebeurt nog veel te veel – het probleem alleen bij de boeren neerleggen, want het is eigenlijk een probleem van ons allemaal.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, dank u, voorzitter. Er zijn twee verschillen. De ene boer, die blijft door-boeren en de andere, die stopt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): En er zijn heel veel boeren al gestopt en die zitten met heel veel land en heel veel opstallen. Heeft u daar ook een idee over wat daar eventueel mee zou kunnen gebeuren om die mensen toch een bestaansrecht te geven?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dus als je kijkt naar een nieuwe manier- En overigens hebben we in Noord-Holland al grondgebonden landbouw. Dus er wordt al eigenlijk gebruik gemaakt van de grond die er is. Maar als je naar nieuwe manieren, toekomstbestendigere manieren van boeren wil gaan, dan heb je eigenlijk vaak meer land nodig, want dat betekent minder dieren op een hectare. En volgens mij kunnen veel van die landen daarvoor ingezet worden. Onder andere.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Maar dat is dus de door boeren die dus blijven boeren.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, maar nu zijn die mensen geen boer meer, hebben heel veel land, heel veel opstallen. En heeft u daar nog ideeën over wat ze eventueel- Wordt het dan toch kinderopvang of die mogelijkheid? Waar denkt u aan?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Het hangt natuurlijk heel erg af van wat de boer zelf wil. Veel boeren willen ook een deel van dat land verkopen. Ik vind dat ze daar een eerlijke prijs voor moeten krijgen, want dat is ook vaak hun pensioen. Dat zit gewoon in het bedrijf. Dus een aantal boeren

zouden daarmee kunnen ophouden. Wellicht kiezen een aantal boeren voor anderen verdienmodellen. Maar je ziet weinig opvang uitsluitend als activiteit. Het is altijd gecombineerd met het boerenbedrijf. En die combinatie kan een oplossing bieden voor een aantal boeren. Het belangrijkste pleidooi is dat je niet vanuit deze zaal of vanuit wie dan ook gaat bepalen wat de boer moet doen, maar dat samen met de agrarische ondernemer onderzoekt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, ik vroeg de gedeputeerde wat zij doet om naar de boeren te luisteren, om hun een hoopvolle en eerlijke toekomst te geven. Wij zijn in ieder geval blij dat ons initiatief bij de kaderbrief om onafhankelijke erfcoaches aan te stellen een plek heeft gekregen in deze begroting. Het is een mooie manier om naast de boeren te gaan staan in plaats van tegenover hen. En dat is hard nodig.

Voorzitter, dan hebben wij nog een motie over een nagenoeg klein onderwerp, maar met grote gevolgen. Want onze mooie Noord-Hollandse wateren zijn steeds minder toegankelijk voor zwemmers, watersporters en boten door invasieve exoten, zoals het fonteinkruid. In de begroting lijkt te worden bezuinigd op het beheer daarvan. En ik heb daarom de volgende motie. Verzoekt het College van GS in de begroting de komende jaren meer ruimte te reserveren voor het maaibeleid of vaarroutes ten behoeve van zwemmers en andere watersporters, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 195-14 november 2022
Invasieve exoten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *In de begroting de focus ligt op het uitvoeren van de afspraken over de aanpak van de*
- *waterplantenproblematiek in het zuidelijke deel van het IJsselmeergebied;*
- *Invasieve exoten, zoals fonteinkruid, zo hard groeien dat beroeps- en pleziervaart er grote hinder van ondervinden;*
- *Ook zwemmers en watersporters in het zuidelijk deel van het IJsselmeergebied en in de randmeren hinder ondervinden van het fonteinkruid;*
- *Er aanhoudend gemaaid moet worden om vaarroutes bevaarbaar te houden en het water begaanbaar te houden;*
- *Er een app is ontwikkeld (waterplanten.nu) die bijhoudt waar en wanneer vaarroutes gemaaid zijn.*

Overwegende dat:
- *Er situaties kunnen ontstaan die de veiligheid in het gedrang brengen;*
- *De provincie een belangrijke bijdrage blijft leveren in de ondersteuning van de gemeenten bij de bestrijding van invasieve exoten, zoals fonteinkruid;*
- *De begrote middelen achter blijven bij de ambities en focus.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *In de begroting komende jaren meer ruimte te reserveren voor het maaibeleid op vaarroutes en ten behoeve van zwemmers en andere watersporters.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik kom tot een eind, want ik eindig met onze huidige economische situatie. Dat is iets wat ons allemaal raakt, hier in de statenzaal en in de samenleving. We hebben te maken met een enorme inflatie. Dat is heftig voor de mensen die al net of misschien wel net niet konden rondkomen. Dat is ook heftig voor mkb'ers. Voor de bakkers die dicht moeten, omdat ze de hoge kosten niet meer kunnen betalen. En ik zou graag van het College willen weten of huidige subsidieprogramma's ten behoeve van innovatie en verduurzaming van het mkb een rol kunnen spelen bij het versneld voorbereiden van het mkb op de hoge energieprijzen. En ik heb daarvoor de volgende motie. Verzoeken GS te onderzoeken hoe de reeds bestaande subsidieprogramma's het mkb kunnen helpen versneld voorbereid te zijn op een mogelijk aanhoudende stijging van energiekosten en inflatie, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 196-14 november 2022
Versneld voorbereiden mkb

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De huidige economische situatie van stijgende rentes en absurd hoge inflatiecijfers van*
- *14,3% ongekend zijn;*
- *De hoge inflatiecijfers voor een groot deel veroorzaakt worden door de sterk stijgende energieprijzen;*
- *Veel inwoners en ondernemers in Noord-Holland hard worden geraakt door de economische situatie;*
- *Verschillende mkb'ers, zoals bakkerijen, de deuren hebben moeten sluiten omdat ze de kosten niet langer kunnen betalen.*

Overwegende dat:

- *Verduurzaming van gebouwen en productieprocessen kunnen bijdragen aan het beheersen van het energiegebruik en daarmee aan de kosten;*
- *Er in de provincie Noord-Holland verschillende subsidieregelingen zijn voor het MKB zoals:*
  - *Kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland, subsidie;*
  - *MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) Noord-Holland – Haalbaarheidsproject, subsidie;*
  - *MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) Noord-Holland R&D Samenwerkingsproject, subsidie*
- *Veel van deze subsidies voor dit jaar al uitgeput zijn;*
- *De Regionale OntwikkelingsMaatschappij (ROM InWest) ook programma's heeft ter ondersteuning van innovatie in het MKB.;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken hoe de reeds bestaande subsidieprogramma's het MKB kunnen helpen versneld voorbereid te zijn op mogelijk aanhoudende stijging van energiekosten en inflatie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van deze vergadering.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, want ook tijdens corona heeft deze Staten initiatief getoond extra economische middelen vrij te spelen. Tien miljoen voor cultuur en honderd miljoen voor het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. Die honderd miljoen is ook nog niet helemaal uitgegeven, maar kan wel bijdragen aan het herstel van corona en aan het herstel van hoge energieprijzen. En ik herhaal hier de oproep om zo snel mogelijk een extra tranche ter beschikking te stellen voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, zoals dorpshuizen, sportkantines en buurtcentra.

Voorzitter, ik rond af. Ik laat aan u of dit een nederige bijdrage was. Wellicht niet, maar er is wel genoeg, gelukkig, debat geweest en we kunnen hier verschillen van mening. Maar één ding weet ik wel: de crises in Noord Holland zijn groot, er is geen tijd te verliezen. Laten we er samen voor gaan in deze moeilijke tijd. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het is nu bijna 12.00 uur. We hebben in het Presidium afgesproken tussen 12.00 en 13.00 uur te lunchen. Dat betekent dat, als het goed is, de lunch- U kunt dan ook die tijd nog even gebruiken om wellicht nog wat zaken met elkaar af te stemmen. Ik schors de vergadering tot 13.00 uur.

Schorsing 11.55 tot 13.04 uur.

De **VOORZITTER**: Als alle Statenleden weer plaatsnemen in de bankjes, dan heropen ik de vergadering. We zijn bezig met agendapunt 10. Dat is de Begroting 2023 en de Memorie van Antwoord. We zijn toegekomen aan de bijdrage van de heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. Tja. De Begroting van 2023, wat moeten we daar nou eens van zeggen? De laatste begroting van deze coalitie van duurzaam doordrammen, een beleidsarme begroting vanwege de onzekere financiële situatie, zo lezen wij in de toelichting op de stukken. De korte samenvatting komt eigenlijk neer op het volgende: rearranging de chairs on

the deck of the Titanic. We gaan namelijk vol trots voor tientallen miljoenen euro's veenweide onder water laten lopen met brakwater om CO_2 te reduceren, waardoor boeren nog verder in de problemen worden gebracht en de biodiversiteit naar de haaien gaat, we gaan alle provinciale bushokjes voorzien van een mosdak ter waarde van één miljoen euro, we gaan 13,7 miljoen euro besteden aan het versnellen van de energietransitie van de circulaire economie en van duurzaam wonen en duurzame infrastructuur, we stimuleren verdere ontsnippering van de Noord-Hollandse tekentafelnatuur door de aankoop van grond, omdat Brussel dat van ons eist. Kortom, we volgen als provincie lijdzaam de opgelegde nationale en Europese decreten die volgen uit het Klimaatakkoord en de stikstofhoax. Voorzitter, waar zijn we in hemelsnaam mee bezig? We verkwanselen geld, het land staat in de fik, de bevolking is ten einde raad. Iceberg ahead, en wij kijken tevreden snorrend naar onze ecologisch verantwoorde bushokjes. En dat terwijl de provinciale infrastructuur piept en kraakt en waar er vanaf 2026 te weinig geld beschikbaar is voor vervangings- en verbeterinvesteringen om deze op peil te houden. Wij waarschuwden daar vorig jaar al voor, maar het wordt nu voor het eerst duidelijk en het komt ook steeds dichterbij. En dat nog zonder inflatiecorrectie, waardoor we waarschijnlijk al veel eerder in de problemen gaan komen. Problemen die er nu al zijn, want de brug in Krommenie en de N203 is al gedeeltelijk afgesloten, omdat deze onveilig is. Vrachtwagens boven de dertig ton kunnen al niet meer over de A7 bij Purmerend en de Coentunnelbrug over de A8 blijft nog twee jaar gesloten voor groot en hoog vaarverkeer op een van onze belangrijkste vaarroutes. Daarnaast kunnen door de doorgeslagen elektrificatie inmiddels al meer dan duizend bedrijven in deze provincie niet worden aangesloten op het overbelaste elektriciteitsnet. En dit is nog maar het begin.

Voorzitter, deze problemen nopen tot een rigoureuze herbezinning. We kunnen het ons niet meer veroorloven om geld te spenderen aan onnodige decadente duurzaamheidshobby's. We moeten terug naar de kerntaak van de provincie. En wat FvD betreft, is dat onze ruimtelijke ordening, maar vooral mobiliteit en bereikbaarheid waar we financieel moeten voorsorteren op de zojuist geschetste problemen die ons in de nabije toekomst te wachten staan om te voorkomen dat de provinciale mobiliteit piepend en krakend tot stilstand komt. En wij steunen daarom de motie van JA21 – en zijn ook mede-indiener – die oproept om de discussie over de kerntaken op fundamenteel niveau snel te gaan voeren. Die discussie is hard nodig. Schoenmaker, blijf bij je leest. Terug naar de kerntaak. Dan kunnen we ons ook weer richten op een realistisch en pragmatisch beleid met sterke gemeenschappen, een kleine provinciale overheid, drastisch beperken van provinciale subsidies en het behoud van ons mooie landschap zonder extra horizon vervuilende windturbines en zonneakkers. Dan kunnen we de boeren gewoon laten boeren en stoppen we met de bedreigende keukentafelgesprekken die onteigenen als ultieme doel hebben. Hoe makkelijk kan het zijn? En hoe mooi kan onze unieke provincie dan blijven?

Voorzitter, daar komt ie. Tot slot. Een zorgvuldig opgespaarde noviteit en nog niet eerder vertoond in deze statenperiode: FvD verandert van inzicht op een provinciale taak. Wij zijn namelijk van mening dat de centrale brugbediening, in tegenstelling tot wat wij daar eerder over hebben gezegd, een goede governance en uitvoeringsstrategie kent. En wij zijn er, na het bezoek aan de centrale in Heerhugowaard, van overtuigd dat de centrale brugbediening een goede keuze is om voort te zetten. Ik nodig de andere fracties van harte uit om ons voorbeeld te volgen. Hoe mooi zou het zijn als jullie ook het lef en het inzicht zouden hebben om je standpunt aan te passen aan wat de realiteit en de actualiteit vraagt? Hoe mooi zou het zijn als jullie bijvoorbeeld ook zouden inzien dat CO_2-reductie de temperatuur op aarde niet verlaagd? Of dat stikstof inderdaad een nuttige voedingsstof voor planten is die we niet hoeven te beperken? Ach, kom op. Doe nou niet zo flauw en neem deze uitdaging aan voor een mooi Noord-Holland. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar statenlid Zoon van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u, voorzitter. Centrale brugbediening is een goed idee. Tot zover ga ik mee met de vorige spreker.

Voorzitter, ik draag vandaag kaplaarzen. Die laarzen symboliseren dat ons voedselsysteem een belangrijke sleutel is voor een gezonde toekomst. Ze symboliseren dat we moeten stoppen met schijnoplossingen. Ze symboliseren dat we moeten gaan doen. Allerlei bioboeren zijn al aan het werk voor Noord-Holland. Ze is hier vandaag naartoe gekomen om ons te laten zien dat ons voedsel telen kan met behoud van gezonde bodem, water en lucht en natuur. Landschap dat gezond is, ook voor toekomstige generaties. Die biologische boeren, die willen we als Partij voor de Dieren vandaag op een voetstuk plaatsen. Met mijn groene laarzen, met mijn groene overhemd en met mijn groene zakdoek. Ze zijn de sleutel voor een gezond voedselsysteem, waarbij ze tegelijkertijd de uitstoot van stikstof verminderen en de biodiversiteit versterken. Ze

komen vandaag hun Groenboerenplan brengen, dat ik ook vanmorgen in ontvangst heb mogen nemen. Het is een plan voor de toekomst met een oproep aan politici om daadwerkelijk te gaan doen en niet langer te blijven praten. Al decennia leidt dat gepraat in de politiek tot geitenpaadjes. Dat klinkt misschien agrarisch, maar dat is het niet. Het zijn schijnoplossingen in de stikstofaanpak, in de kunstmestproductie vanuit dierlijke mest of bij de pulsvisserij. Politici proberen net zo lang om een onderwerp heen te draaien met het woordenboek in de hand, zoekende naar een schijnbare uitleg van een woord, om door te kunnen gaan op de oude voet. Voorzitter, het zijn allemaal praatjes. We proberen een krom systeem recht te praten. Praatjes die leiden tot geitenpaadjes. Ik noem dit dan ook geitenpraatjes: praatjes die niets oplossen. Geiten zijn trouwens veel inventiever.

En ondertussen tikt de tijd door. De Raad van State draait de duimschroeven aan. De hoogste rechter blokkeert, gelukkig, die geitenpaadjes en die constateert dat de politiek de afspraken niet nakomt. Dat zien we ook terug in de Staten. Dat begon nu bijna vier jaar geleden na de verkiezingen. De belofte was: duurzaam doorpakken. Ee schrijven 2019. Het doel was om NNN, dat in 2018 al af had moeten zijn, af te ronden in 2027. Met dat huidige tempo zijn we zeker nog tien jaar bezig om dat voor elkaar te krijgen. Dat is nog een uiterst positieve inschatting, want de laatste loodjes wegen doorgaans het zwaarst. De plannen schuiven steeds verder op in de tijd. In 2019 hadden we al een crisis door stikstof. De gedeputeerde zei dat dit onwenselijk was voor de natuur en voor vergunningverlening, vooral voor de bouw. Anno 2022 haalt de Raad van State een streep door alle geitenpaadjes. Zogenaamde emissiearme stalvloeren: een streep erdoor. Bouwvrijstelling: een streep. Extern salderen: ook deels een streep erdoor. Begin deze maand zegt de commissaris van de Koning nog dat de provincie onleefbaar wordt, omdat er geen vergunningen kunnen worden afgegeven. Nog steeds snapt dit college de reden van de Raad van State-uitspraken niet. Qua stikstofaanpak is er nul aan resultaat. Daardoor wordt de provincie onleefbaar.

In 2019 stond de biodiversiteitsindex voor Noord-Holland er slecht voor. Er moest echt iets gebeuren. De laatste rapportage van Compendium voor de Leefomgeving van dit jaar laat een afvlakking zien voor Nederland. In de bossen gaat de biodiversiteit iets beter, maar in agrarisch gebied en in open natuur is er sprake van een afname. U mag zelf even nadenken in wat voor provincie wij wonen. In 2019 nam GS zich voor om de prijsdoelen te halen, maar van de plannen en ideeën om daar te komen is heel veel weg gepraat. Krimp Schiphol: gaan we niet over. Tata verkleinen was onbespreekbaar, ondanks achterstallig onderhoud van vooral de kooksgasfabriek 2. Mondiaal stijgen we ondertussen richting een opwarming van 2,8 graden, een onleefbaar scenario. Het klimaat kan niet wachten. We moeten voortmaken. Dat zeggen we al jaren. Dat zeggen ook wetenschappers al jaren. Dat zeggen ook achthonderd Amsterdamse ambtenaren. Hun kunstgrasgroene gemeentebestuur onderneemt onvoldoende actie. Maar ook provincieambtenaren laten ons weten dat de catering niet duurzaam is. Vervolgens horen we allemaal redenen waarom we vooral alles bij het oude moeten laten om goed te praten dat het niet lukt of vooral anderen het maar moeten doen, of omdat het draagvlak zou ontbreken. Maar aan het draagvlak ligt het niet. De samenleving is gedraaid. Driekwart van de mensen eet niet meer dagelijks vlees, veelal vanuit dierenwelzijn, maar ook vanwege gezondheid, klimaat en milieu. Burgers plakken zich uit wanhoop vast aan schilderijen. Honderden burgers bezetten Schiphol uit protest tegen de meest vervuilende en zinloze vluchten, omdat de lucht voor ons allen is en niet van een paar procent superrijken met een jet. Een vlucht van Amsterdam naar Londen stoot ongeveer zesduizend kilo aan CO_2 uit. Dat is ongeveer evenveel als twee luxe appartementen per jaar. En er vertrekken circa zestig vliegtuigen vanaf Amsterdam naar Londen, elke dag, en die vliegen ook weer terug. De provincie noemt dit duurzame connectiviteit die goed is voor de economie.

Er is niet veel veranderd sinds 2019. Burgers die zich hier oprecht zorgen over maken, worden weggezet als radicaal. Ondanks hun vreedzame protest worden ze opgepakt. Voorzitter, toen ik me in 2019 zorgen maakte over onze waterkwaliteit, verwees de gedeputeerde naar het waterschap. Sindsdien volg ik het waterschap nauwkeuriger en zij wijzen weer naar de provincie. Alsof twee geiten naar elkaar zitten te mekkeren dat de ene maar moet gaan lopen. Ondertussen halen we nul procent van onze doelen en horen we vooral geitenpraatjes om anders te gaan meten; niet om doelen te gaan halen.

De verkiezingen zijn volgend jaar, maar nu al wordt deze begroting overschaduwd door die verkiezingen. Beslissingen worden doorgeschoven, omdat er straks een andere coalitie is. Alsof we alle tijd hebben om tot maart te wachten. En waar wachten we dan op? Want de opgave blijft hetzelfde, alleen nog urgenter. De CO_2-impactanalyse Noord-Holland had een duidelijke

boodschap: pak door, ga actief regie voeren over landbouw, de industrie en Schiphol. Ten behoeve van die regie hebben we moties om niet te wachten tot de verkiezingen maar om duurzaam door te pakken. Ik dank ook alle ambtenaren die hebben meegedacht met de technische toets over de moties, waarop ze ook nog enigszins zijn aangepast, en alle Statenleden die al hebben aangegeven te zullen meetekenen.

En dan ga ik nu over tot het voorlezen van de moties, voorzitter. Motie 1, met het dictum: verzoeken GS uiterlijk begin 2023 te besluiten de vergunningen van de kooksgasfabriek 2 in te trekken, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 197-14 november 2022
Trek vergunning Kooksgasfabriek 2 (Tata Steel) in

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Tata Steel een van de grootste bronnen is van uitstoot van C02, stikstof en giftige Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS);*
- *Het verouderde (50 jaar) en lekkende onderdeel Kooksgasfabriek 2 (KGF2) daar een belangrijke bijdrage aan levert;*
- *De OD en RIVM bevestigen dat het aannemelijk is dat de KGF2 fabriek het meeste bijdraagt aan uitstoot van kankerverwekkende PAK's met een gezondheidsrisico op lokaal niveau;*
- *Het bedrijf sinds 2020— pas na druk van burgers – drie keer een Last Onder Dwangsom is opgelegd voor het uitstoten van rauwe kooks, wat zorgt voor luchtverontreiniging met ZZS en gezondheidsrisico's;*
- *Onlangs bij metingen bij KGF2 bleek dat de fabriek milieunormen overschrijdt en te veel kankerverwekkende PAK's uitstoot.*

Overwegende dat:

- *Door de vervuiling van KGF2 jarenlang door te laten gaan het mensenrecht op leven en gezondheid geschonden wordt;*
- *De provincie na aandringen van de omwonenden onderzoek laat doen naar de vraag of ze de vergunning van de kooksgasfabrieken in kan trekken, maar het bovengenoemde meer dan voldoende onderbouwing is voor de provincie om te besluiten de vergunning voor de KGF2 in te trekken;*
- *De omwonenden en hun kinderen al te lang in de schadelijke uitstoot van de KGF2 hebben moeten leven, met daarmee gepaard gaande stress;*
- *De sluiting van KGF2 ook stikstofruimte zou vrijmaken die nu nodig is voor o.a. natuur en woningbouw.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Uiterlijk begin 2023 te besluiten de vergunning van de Kooksgasfabriek 2 in te trekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie), Anna de Groot (SP) en Süleyman Koyuncu (DENK)

Statenlid **ZOON** (PvdD): Motie 2, spreekt provinciale Staten zich uit het aantal vliegbewegingen op Schiphol te willen verlagen naar een maximum van driehonderdduizend vluchten in 2024, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 198-14 november 2022
Forse krimp Schiphol

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan het op tijd en in samenhang aanpakken van de klimaat- en biodiversiteitscrisis;*
- *Noord-Holland niet op koers ligt om de eigen geformuleerde klimaatdoelstellingen tijdig te realiseren;*
- *Steeds meer burgers, ambtenaren en wetenschappers de straat op gaan en naar de rechter stappen om meer actie van overheden te eisen;*

Overwegende dat:

- *Om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5˚C een sterke krimp van het*
- *vliegverkeer is vereist;*

- *De luchthaven Schiphol in de top van landelijke piekbelasters NOx-uitstoot staat';*
- *De Randstad in het lijstje van gebieden met meest vervuilde lucht in Europa staat, waarbij rond Schiphol en Amsterdam de gezondheidsrisico's hoog zijn;*
- *Korte vluchten kunnen worden vervangen door snelle, comfortabele en betaalbare treinverbindingen;*
- *Er op Schiphol in 2021 267.000 vluchten waren3 en we nu de kans hebben om dit positieve Corona-effect vast te houden;*
- *Noord-Hollanders in het publieksonderzoek ten behoeve van de Omgevingsvisie Noord-Holland hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen, waaronder meer vluchten op Schiphol.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het aantal vliegbewegingen op Schiphol te willen verlagen naar maximaal 300.000 in 2024.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren, Michel Klein (ChristenUnie) en Remine Alberts (SP)

Statenlid **ZOON** (PvdD): En ik bedenk me, voorzitter, motie 1 dienen wij samen in met de ChristenUnie, SP en DENK en motie 2 samen met de ChristenUnie en de SP.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, ik wou u het volgende vragen. U heeft net geschetst dat voor sommige partijen de verkiezingen begonnen lijken te zijn. En als ik dan die moties bekijk, dan denk ik dat u gelijk heeft. Vandaar dat ik vooral even zou willen vragen, bijvoorbeeld als het gaat om Tata. U vraagt iets over die kooksgasfabriek. We weten dat we daarover in deze commissie gesproken hebben, of in de Staten gesproken hebben. We weten ook dat er toegezegd is dat er een onderzoek gaat plaatsvinden wat de mogelijkheden zijn om die kooksgasfabriek inderdaad te sluiten. Vindt u dat we die zorgvuldigheid daar niet moeten betrachten en zonder onderzoek nu maar gewoon moeten zeggen: dicht? Oftewel, er is een enorme draai gemaakt als het gaat om Tata. Er is ontzettend veel gebeurd. En volgens mij zeilen we scherp aan de wind. Maar u gooit nu alles overboord en zegt: huppakee, motie, dicht die fabriek. Denkt u dat dat kan?

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, ik denk dat het kan en ik denk ook dat het moet. We zien dat het een fabriek is die jarenlang stil heeft gestaan in allerlei duurzaamheidseisen en verbeteringen. Het is vooral geld dat richting India is gegaan. Ze zijn pas de laatste paar jaren, juist door de politiek, bewuster geworden van de impact die zij hebben op hun omgeving. Ik denk dat wij als politici, als volksvertegenwoordigers recht achter onze burgers moeten gaan staan en moeten zeggen: wij willen, niet alleen de luchtkwaliteit verbeteren, maar we willen ook de stikstofproblemen oplossen en we willen de CO_2-uitstoot minimaliseren. En de enige manier waarop we dat kunnen doen, is het sluiten van die kooksgasfabriek 2.

De heer **LEERINK** (PvdA): Maar dan nu toch het volgende. Kijk, ik denk we elkaar nog kunnen vinden in het feit dat er snel iets gebeuren móet. Maar mijn vraag gaat over of het kán. Er is een onderzoek toegezegd over de vraag of het kan. En als u hier de suggestie wekt, dat wij hier per motie kunnen beslissen dat op 1 maart die kooksgasfabriek dichtgaat, dan wekt u hier valse verwachtingen. Volgens mij moeten we dat niet doen. Want als we in dit dossier iets geleerd hebben, is dat we vooral eerlijk en straight moeten communiceren naar de bewoners. Wij kunnen hier die kooksgasfabriek niet sluiten met het aannemen van een motie. Dus laten we ook de suggestie niet wekken.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Kijk, ten eerste, wij eisen niet van GS-

De **VOORZITTER**: Even in het kader van de orde: niet applaudisseren of op de tafels slaan, alstublieft.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nou, dat mag voor mij best, hoor, voorzitter, als het een goed voorstel is.

De **VOORZITTER**: Nee, want u mag het ook niet. Dus niemand mag het.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Oké. Nou, jammer. Kijk, wij eisen niet van GS om die kooksgasfabriek te sluiten. Wij verzoeken GS die kooksgasfabriek te sluiten. En zoals u weet, is er de afgelopen jaren heel weinig gebeurd. Er is heel veel gepraat. Ik noemde dat net al: geitenpraatjes. Ik zie dat ook

heel sterk terug in de Tata Steeldiscussie die we voeren. Wat zie je in de afgelopen jaren gebeurd zijn? Er is een filter geplaatst, er is een dak geplaatst over een vervuilende installatie. Dat maakt het probleem daar niet beter. Er is maar één manier waarop het beter moet en dat is dat ze deels moeten gaan afschalen. En dat roept deze motie op.

Dan ga ik verder met de moties. De derde motie, samen met de ChristenUnie, SP en DENK, roepen het college van Gedeputeerde Staten op om er bij het Rijk op aan te dringen om het beleid erop te richten om onder de anderhalve graad opwarming te blijven, om in lijn met het advies van het Bureau Berenschot eigen doelstellingen per sector te definiëren en vast te stellen, zodat we onder de anderhalve graad opwarming blijven, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 199-14 november 2022
1,5˚C minimaal als maat

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat we een opwarming van meet dan 1,5˚C moeten zien te voorkomen, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen';*
- *Met het huidige klimaatbeleid de kans groot is dat we deze eeuw uitkomen op 2,8 graden opwarming, wat desastreuze gevolgen (overstromingen, watersnoden, voedselproblemen, etc.) zal hebben;*
- *Steeds meer burgers, ambtenaren en wetenschappers de straat op gaan en naar de rechter stappen om meer actie van overheden te eisen.*

Overwegende dat:

- *Het PBL in zijn recent uitgebrachte jaarlijkse Klimaat- en Energieverkenning (KEV) constateert dat ook als het kabinet al zijn plannen weet uit te voeren, de kans klein is dat het landelijk lukt de uitstoot van broeikasgassen met 55 procent te verminderen in 2030';*
- *De verwachte reductie van broeikasgassen in de provincie Noord-Holland in 2030 t.o.v. 1990 slechts 26 procent is;*
- *Het PBL stelt dat alleen met extra nieuwe maatregelen in o.a. de sectoren Industrie, Landbouw en Gebouwde omgeving, het Europese doel van 55 procent minder broeikasgasuitstoot in 2030 nog haalbaar is;*
- *Elke tiende graad minder opwarming de ernst van klimaatverandering en het risico op gevaarlijke kantelpunten vermindert;*
- *De provincie momenteel geen reductiedoelen per transitiepad heeft en bureau Berenschot in het rapport 'C02-impactanalyse Noord-Holland' de provincie adviseert om eigen concrete ambitie en doelstelling te definiëren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om er bij het Rijk op aan te dringen om het beleid erop te richten om onder de 1,5˚C opwarming te blijven;*
- *Om in lijn met het advies van bureau Berenschot eigen doelstellingen (per sector) te definiëren en vast te stellen, zodat we onder de 1,5˚C opwarming blijven.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie), Remine Alberts (SP) en Süleyman Koyuncu (DENK)

Statenlid **ZOON** (PvdD): Motie 4, samen met de SP, GroenLinks, D66 en PvdA, verzoeken GS te onderzoeken op welke wijze we onze ecologische en klimaatdoelen structureel kunnen borgen in de P&C-cyclus via een klimaatbegroting en om daarvoor lessen te trekken van de inzet van andere overheden; over de resultaten bij voorkeur voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 200-14 november 2022
Klimaatbegroting

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Provinciale Staten van Noord-Holland uitgesproken hebben meet aandacht te willen voor de klimaat- en biodiversiteitscrisis;*

- *Internationale wetenschappers van de Verenigde Naties laten zien dat we een opwarming van meer dan 1,5C moeten zien te voorkomen, om grote rampen en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen;*
- *Er volgens de huidige koers rekening gehouden moet worden met 2,8 graden opwarming', wat desastreuze gevolgen (overstromingen, watertekorten, droogte, bosbranden, voedselproblemen, etc.) zal hebben;*
- *Noord-Holland ook niet op koers is om de eigen klimaatdoelen te halen, waarbij de verwachting is dat de uitstoot van broeikasgassen in de provincie met slechts 26% zal afnemen in 2030, terwijl we dan idealiter klimaatneutraal zouden moeten zijn.*

Overwegende dat:

- *De provincie stappen zet om de vorderingen op het gebied van ecologische en klimaatdoelen te monitoren;*
- *De provincie nog onvoldoende voorziet in het meer structureel kunnen borgen van klimaatdoelen in een planning & control (P&C) cyclus;*
- *Ook de Noord-Hollandse C02-impactanalyse en het Drawdownmodel van Utrecht hier nog niet in voorziet;*
- *Een aantal overheden, zoals gemeente Breda en provincie Utrecht, daarmee al aan het experimenteren zijn, bijvoorbeeld via een Klimaatbegroting;*
- *Grotere bedrijven vanaf volgend jaar in hun jaarverslag moeten rapporteren over duurzaamheidsprestaties;*
- *Een Klimaatbegroting bijdraagt bij bewustwording en het provinciebestuur kan helpen bij het beoordelen of middelen in verschillende portefeuilles doelmatig en doeltreffend worden ingezet, en daarmee bijdraagt aan tijdig behalen van de klimaatdoelstellingen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken op welke wijze we onze ecologische en klimaatdoelen structureel kunnen borgen in de P&C-cyclus via een Klimaatbegroting, en om daarvoor lessen te trekken van de inzet van andere overheden;*
- *Over de resultaten bij voorkeur voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP), Anouk Gielen (GroenLinks), Emre Kanik (D66) en Annette de Vries (PvdA)

Statenlid **ZOON** (PvdD): Een motie samen met de SP, D66 en DENK: verzoeken GS de baten van ons ecologisch en klimaatbeleid meer in beeld te brengen en daarvoor in gesprek te gaan met experts op dit gebied; over deze mogelijkheden bij voorkeur vóór 15 maart 2023 aan PS te rapporteren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 201-14 november 2022
Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Provinciale Staten van Noord-Holland uitgesproken hebben meet aandacht te willen voor de klimaat- en biodiversiteitscrisis;*
- *Als iedereen zoals een Noord-Hollander zou leven, we bijna 4 aardes nodig zouden hebben om in onze behoefte te voorzien;*
- *We daarmee dus in het rood staan en meer aan de aarde onttrekken dan dat ze terug kan geven;*
- *Noord-Holland niet op koers is om eigen klimaat- en natuurdoelen te halen;'*
- *Uit verschillende onderzoeken blijkt dat ecologisch en klimaatbeleid uiteindelijk ook financieel veel meer oplevert dan het kost.*

Overwegende dat:

- *Er nu alleen de kosten van ecologisch- en klimaatbeleid inzichtelijk worden gemaakt in o.a. de provinciale begroting;*
- *De baten van dat beleid nu onzichtbaar blijven, wat een vertekend beeld geeft;*
- *Het in kaart brengen van de opbrengsten het draagvlak voor beleid zou vergroten;*
- *Het in kaart brengen van de baten van klimaat- en natuurbeleid nieuw is, maar o.a. RIVM met het Natuurlijk Kapitaal Model, CE Delft en Wageningen Universiteit daarvoor ideeën en tools hebben uitgewerkt;*
- *Ook de Noord-Hollandse C02-impactanalyse en het Drawdownmodel van Utrecht deze baten nog niet in kaart brengen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De baten van ons ecologisch- en klimaatbeleid meer in beeld te brengen, en daarvoor in gesprek te gaan met experts op dit gebied;*
- *Over deze mogelijkheden bij voorkeur voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren), Remine Alberts (SP), Emre Kanik (D66), Süleyman Koyuncu (DENK), Annette de Vries (PvdA) en Anouk Gielen (GroenLinks)

Statenlid **ZOON** (PvdD): En dan een volgende motie, die we samen met DENK en GroenLinks indienen, waarbij ik wil benadrukken, voorzitter, dat we vooral de keuzevrijheid willen laten behouden. En daar is nog wel eens een keer discussie over. Maar die keuzevrijheid is er daadwerkelijk. Daarbij verzoeken we het College van Gedeputeerde Staten, standaard plantaardige gerechten te serveren tijdens de provinciaal georganiseerde bijeenkomsten met de mogelijkheid om van tevoren andere eetwensen door te geven, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 202-14 november 2022
Duurzaam doorhappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Noord-Holland niet op koers is om eigen klimaat- en natuurdoelen te halen;*
- *Een meer plantaardig en minder dierlijk voedingspatroon niet alleen bevorderlijk is voor de gezondheid, maar ook duurzamer is en een grote positieve bijdrage levert aan het behalen van de klimaat-, natuur- en milieudoelen;*
- *De wetenschappelijke consensus is dat de transitie naar meer plantaardig onvermijdelijk is om milieu-, klimaat- en biodiversiteitsdoelen te halen. Ook het nieuwste grote internationale onderzoek naar de voortgang van het terugbrengen van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen ("State of Climate Action 2022"), geeft aan dat we veel minder vlees moeten eten;*
- *De hoogste belasting voor het klimaat in de provinciale catering de consumptie van zuivel (plek 1) en vlees (plek 2) is, volgens het provinciale team Duurzaamheid;*
- *Dat de voedselkeuze volgens wetenschappers in sterke mate wordt bepaald door het aanbod en de sociale norm;*
- *Het concept Carnivoor? Geef het door!' van professor, gedragseconoom en voormalig D66-senator Henriëtte Prast, hierop inspeelt door plantaardige maaltijden als uitgangspunt te nemen in de menukaart, met behoud van volledige keuzevrijheid.*

Overwegende dat:

- *Steeds meer mensen plantaardig willen gaan eten, o.a. om redenen van gezondheid, klimaat en dierenwelzijn;*
- *Provincie Noord-Holland een voorbeeldfunctie heeft en zegt vanuit de provinciale organisatie te willen bijdragen aan een duurzaam, meer plantaardig voedselsysteem en dat ook in eigen communicatie te verwerken;*
- *De provincie Groningen, de gemeenten Zutphen, Zwolle, Amsterdam, Haarlem, Delft, Rotterdam, Nijmegen en Eindhoven, de ministeries OCW en I&W, de publieke organisaties Universiteit van Wageningen, Universiteit Utrecht, Erasmus Universiteit Rotterdam, Radbouduniversiteit, Universiteit Tilburg en TU Delft (Bouwkunde) het concept al toepassen;*
- *Door de norm in de provinciale catering om te draaien van dierlijke producten als standaard, naar plantaardige producten als standaard, communiceert de provincie dat ze duurzaamheid, dierenwelzijn en gezondheid serieus neemt;*
- *Door het principe "Carnivoor? Geeft het door!" toe te passen, blijft de keuzevrijheid van mensen behouden en iedereen die alsnog dierlijke producten wil eten kan dat gewoon doorgeven.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Standaard plantaardige gerechten te serveren tijdens door de provincie georganiseerde bijeenkomsten, met de mogelijkheid om van tevoren andere eetwensen door te geven.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren), Süleyman Koyuncu (DENK) en Anouk Gielen (GroenLinks)

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. U zegt, ik wil de keuzevrijheid bevorderen. Maar hoe wordt aan je keuzevrijheid op dit moment dan geen invulling gegeven volgens u?

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, die keuzevrijheid is er nu ook inderdaad, voorzitter. Die keuzevrijheid is er ook. Iedereen die plantaardig wil, die kan het nu doorgeven. Alleen, het is een heel goed duidelijk signaal wat we geven. We zien dat driekwart van de mensen al dagelijks geen vlees meer eet. We zien dat we een enorme klimaataanpak moeten gaan hebben waarbij voedsel een heel belangrijke draaiknop is. Als wij hier, als Provinciale Staten, niet het goede voorbeeld kunnen geven, wat moeten de mensen dan thuis wel niet denken?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Kijk, u spreekt in uw betoog over honderden mensen op Schiphol die demonstreren. Tegelijk zijn er tientallen duizenden mensen die op die dag het vliegtuig hebben gepakt. U spreekt over Tata wat dicht moet, U spreekt over Schiphol wat moet verkleinen. U spreekt over de landbouw die weg moet. U wilt allerlei dingen stoppen. Maar welke toekomst ziet u dan voor u? Welke innovatie en, ook nu in de provincie, welke verbetering is er als mensen niet de keuzevrijheid hebben die ze nu pakken. En ik zal u een geheimpje verklappen: ook ik heb net nog een veganistisch broodje gepakt, omdat het er lag. Dat was best lekker. En dat doe ik wel vaker. Dus wat gaat er nu mis als wij inzetten op innovatie, veranderingen in de samenleving, in plaats van u een complete economie om zeep geholpen, mensen werkloos maken en eigenlijk geen toekomst in dit land meer bieden door alles maar dicht te doen.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Kijk, voorzitter, en daar gaat het inderdaad mis bij het CDA. We hebben hier te maken met het CDA-beleid van de afgelopen jaren, waarbij de vleesindustrie, de boeren, naar een enorm grote schaalvergroting hebben moeten gaan, de dieren in hokken hebben gestopt, zonder uitweg, zonder daglicht, een enorm groot klimaatprobleem heeft veroorzaakt, een enorm stikstofprobleem heeft veroorzaakt. We moeten dat gaan keren. Daar had u het net ook in uw eigen bijdrage over. We moeten naar een ander landbouwsysteem toe. En als u mij goed heeft gehoord, en dat ziet u ook: ik sta hier voor het groene landbouwsysteem. Ik sta voor die natuurinclusiviteit. Ik sta voor dat we goede omgang hebben met het water, met het klimaat, met de natuur, met de grond. Als we dat allemaal op orde hebben, ja, dan komt ook dat verdienmodel van die boeren goed, want dan eten we lokaal en we geven die boeren ook een goede prijs daarvoor. En dan is het in samenhang. En die samenhang is er op dit moment uit. Dat probeer ik ook bij deze motie, door te zeggen van, we gaan plantaardig eten, bij voorkeur of standaard, maar u kunt het doorgeven. Als u een broodje ham wilt eten, dan is dat geen probleem. U geeft het door. Net zoals dat ik ook al die jaren heb doorgegeven, dat ik graag plantaardig wil eten. Want dat was er niet. We zien nu dat de meeste mensen niet meer dagelijks vlees eten. Dan is het toch logischer om gewoon mee te gaan met de tendens van een maatschappij? Of bent u iemand die tegen blijft werken en vast probeert te houden aan een oud systeem dat niet werkt?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Kijk, ten eerste, in Noord-Holland hebben we geen intensieve veehouderijen. Dus we hebben hier al jarenlang een ander beleid gevoerd, wat leidt tot volgens mij een mooie agrarische sector. Ja, er moeten veranderingen plaatsenvinden. Maar wat u doet, is, u gooit net alle innovaties aan de kant. U doet dat niet samen met de sector, maar u doet dat tegenover de sector. Dat werkt gewoon niet, omdat je vervolgens geen stap verder komt. Ik bedoel, er is niet voor niets grote onvrede in de samenleving bij die groep, omdat het voelt alsof ze gedwongen worden in een nieuw systeem overnight. Ik bepleit- Ik bedoel, niet alles wat u zegt is onzin. Alleen de radicaliteit waarmee het wordt uitgevoerd is gewoon iets wat voor kloven zorgt in de samenleving, terwijl we volgens mij juist op dit moment moeten zoeken naar verbinding. En dat neem ik uw partij onder andere – er zijn anderen ook hier in deze Staten – wel kwalijk, want ik denk dat dat niet helpt.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, voorzitter, dan nemen we elkaar dingen kwalijk, want ik neem het CDA inderdaad kwalijk het systeem waar we hier terecht zijn gekomen. Ik ben er inderdaad voor om het gesprek te blijven aangaan met boeren, maar vooral met de goede boeren die het goede voorbeeld geven. En dan kom ik weer op die groene boeren uit, op die natuurinclusieve boeren, die biologische boeren, juist waar we meer van moeten hebben, omdat dat niet alleen goed is voor onze samenleving, voor onze landbouw, voor die boeren zelf, maar ook voor water- en luchtkwaliteit.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Zoon.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, sorry, we zijn het volgens mij gewoon pertinent oneens, het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Daar lijkt het op.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Daar lijkt het op, helaas. Maar dan moeten we daar nog eens goed over gaan praten, want ergens staan we wel voor eenzelfde doelgroep.

Goed, de motie die ik ga indienen samen met GroenLinks. Verzoeken GS overleggen met onder andere gemeenten en de wildopvangsectoren te organiseren met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provinciaal dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden, daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is en dit af te ronden voor 15 maart 2023, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 203-14 november 2022
Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Mede door provinciaal beleid in de vorm van o.a. ruimtelijke ordening en infrastructurele projecten, het leefgebied van wilde dieren steeds beperkter wordt en wilde dieren daarom steeds vaker in nood komen;*
- *Wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;*
- *Deze opvangcentra al jaren moeten vechten om te overleven, omdat voor hun structurele financiering wettelijk gezien niets geregeld is, terwijl ze wel plichten hebben en belangrijke maatschappelijke diensten leveren;*
- *Provincie Noord-Holland erkent dat de wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten leveren voor de provincie.*

Overwegende dat:

- *De Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) adviseert om samen met de sector en andere overheden in te zetten op de zorg voor continuïteit en afspraken over structurele financiering van wildopvangcentra;*
- *De RDA adviseert om met de wildopvangcentra samen te werken aan de concrete invulling en vormgeving van de ondersteuningsstructuur, aangezien de sector goede ideeën hierover heeft (bijvoorbeeld instandhoudingsbijdrage, professionaliseringsbijdrage, kosten per dier, fonds);*
- *De RDA daarbij een belangrijke rol ziet voor de provincie;*
- *De opvang van wilde dieren gemeentegrenzen overschrijdt en de provincie juist gezien haar verbindende bovenregionale functie en haar verantwoordelijkheid m.b.t. natuur, een logische rol heeft om de gesprekken met o.a. gemeenten en de sector te organiseren. De provincie kan daarbij aansluiten bij de betrokkenheid die een aantal gemeenten nu al tonen bij wildopvang;*
- *Alle wildopvangcentra in Noord-Holland, Stichting Wildopvang.nl en Stichting Dierenlot de provincie hebben opgeroepen om deze taak op zich te nemen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden. Daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is;*
- *Dit af ronden voor 15 maart 2023.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Ruchama Bwefar (GroenLinks)

Statenlid **ZOON** (PvdD): Motie 10. Verzoeken GS het resterende bedrag à honderdduizend euro niet langer voor één externe deskundige op de plank te houden, maar te luisteren naar de Noord-Hollandse wildopvangcentra en Stichting Dierenlot en voor maart 2023 in overleg het geld zo te besteden dat het maximaal bijdraagt aan de behoefte van de opvangcentra, en geen over tot de orde van de dag.

Motie 204-14 november 2022
Toegezegd geld aan opvangcentra voor wilde dieren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022

Constaterende dat:

- *Wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;*
- *Deze opvangcentra al jaren moeten vechten om te overleven, omdat voor hun structurele financiering wettelijk gezien niets geregeld is, terwijl ze wel plichten hebben en belangrijke maatschappelijke diensten leveren;*
- *Provincie Noord-Holland erkent dat de wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten leveren voor de provincie en daarvoor €200.000 euro opzij heeft gezet voor de periode 2019-2023.*

Overwegende dat:

- *€100.000 euro echter na drie jaar nog ligt te wachten op besteding, terwijl de wildopvangcentra het geld hard nodig hebben;*
- *Die €100.000 in 2019 gereserveerd is voor een externe deskundige die de wildopvangcentra zou begeleiden naar het schrijven van uniforme protocollen, in de verwachting dat de Rijksoverheid snel met nieuwe beleidsregels zou komen;*
- *Die nieuwe beleidsregels er nog niet zijn en ook niet voor de verkiezingen van 2023 komen;*
- *Het lastig is uit te leggen dat zoveel geld zolang op de plank wordt gehouden voor inhuur van één externe kracht, terwijl wildopvangcentra het al jaren moeilijk hebben en er nog geen aanzet is gedaan voor het regelen van structurele financiering;*
- *Het uitgangspunt altijd was om in overleg met opvangcentra en op basis van hun behoeften tot besteding van het gereserveerde geld te komen;*
- *Gedeputeerde Zaal in commissie van 5 september 2022 aangaf dat op het moment dat "er signalen zijn van alle opvangcentra" over de besteding, daar natuurlijk naar gekeken moet worden;*
- *De wildopvangcentra gezamenlijk, Stichting Wildopvang.nl en Stichting Dierenlot duidelijk zo'n signaal hebben gegeven en hebben laten weten dat gezien de ontwikkelingen het niet wenselijk is dat de €100.000 euro aan een externe wordt besteed en zeker niet voor zo'n groot bedrag.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het resterende bedrag è €100.000,- niet langer voor één externe deskundige op de plank te houden, maar te luisteren naar de Noord-Hollandse wildopvangcentra en Stichting Dierenlot, en vóór maart 2023, in overleg, het geld zo te besteden dat het maximaal bijdraagt aan de behoeften van de opvangcentra.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren)

Statenlid **ZOON** (PvdD): En voorzitter, dan ben ik gekomen, dan eindig ik daar waar ik mee begonnen was. We hebben meer biologische landbouw nodig. Meer groene zakdoekjes, zou je kunnen zeggen, en minder rode zakdoeken. Dat past bij de visie van Europa, van Nederland, maar vooral ook van Noord-Holland. En daarvoor dien ik een motie in – en dan moet ik even een brilletje pakken, want dat ga ik niet meer redden – die we samen met PvdA, DENK en D66 indienen. Verzoeken het college van GS de noodzaak voor meer biologische agrarische activiteiten en met de Voedselvisie onder de arm nogmaals onder de aandacht te brengen van de sector, de organisaties die de sector vertegenwoordigen en de rest van de keten, acties te ondernemen door GS, te beoordelen in hoeverre daar nu capaciteit voor is die een bredere inzet op biologisch verbouwen, telen stimuleren en, of die een bredere vraag van consumenten naar biologische producten genereren, een brief te sturen aan PS over de vraag hoe de provincie kan bijdragen aan de Europese doelstelling tot verhoging van het biologische areaal, deze brief voert de zomer van 2023 aan PS te doen toekomen, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 205-14 november 2022
Hernieuwde aandacht voor (meer) biologische landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van bestrijdingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van biodiversiteit;*
- *De Voedselvisie nog onvoldoende duidelijk lijkt over hoe we het areaal biologische landbouw kunnen verhogen;*

- *De Voedselvisie niet over sierteelt/bollenteelt gaat;*
- *De Europese Unie onder de Green Deal het doel heeft gesteld om de consumptie van biologische producten te stimuleren, en uiterlijk in 2030 ten minste 25 ¾ van de landbouwgrond te gebruiken voor biologische landbouw;*
- *Noord-Holland en Nederland op dit punt nog wel een achterstand in te halen heeft bij veel andere Europese landen;*
- *De concurrentiepositie van biologische agrarische ondernemers nog altijd achterloopt op de reguliere agrarische ondernemers.*

Overwegende dat:

- *Het percentage areaal biologische landbouw jarenlang ongeveer gelijk is gebleven. Door de bank genomen in Noord Holland nog maar zo'n 1 tot 5%;*
- *Dit terwijl we met een omslag naar biologisch grote vooruitgang kunnen boeken op het gebied van water- en bodemkwaliteit en gezondheid van mensen en dieren;*
- *Om hier verbetering in te brengen een plan nodig is, dat niet alleen gaat over voedselbeleid, maar ook over sier- en bollenteelt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De noodzaak van meer biologische agrarische activiteit – en met de Voedselvisie 'onder de arm' – nogmaals onder de aandacht te brengen van de sector, de organisaties die de sector vertegenwoordigen en de rest van de keten;*
- *Acties te ondernemen (door GS te beoordelen in hoeverre daar nu capaciteit voor is die een bredere inzet op biologisch verbouwen / telen stimuleert en/of die een bredere vraag (van consumenten) naar biologische producten genereren;*
- *Een brief te sturen aan PS over de vraag hoe de provincie kan bijdragen aan de Europese doelstelling tot verhoging van het biologisch areaal;*
- *Deze brief voor de zomer 2023 aan PS te doen toekomen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren), Aukelien Jellema (PvdA), Süleyman Koyuncu (DENK) en Amelie Strens (D66)

De **VOORZITTER**: We lopen ze nog even na, maar u bent zeer accuraat. Dus we kunnen ervan uitgaan dat deze moties onderdeel uitmaken van onze beraadslagingen. Ik telde er negen. U had het net over tien, maar volgens mij is het negen ingediende moties. Ja.

Dan gaan we naar de heer Deen van de PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Vandaag bespreken we de Begroting voor 2023. Wij gebruiken al een aantal jaar deze vergadering om met veel passie, onze mening en ideeën te ventileren en daarbij wat moties en amendementen in te dienen. En waar leidt dit iedere keer toe, voorzitter? Is dan de grote vraag. Dit leidt iedere keer tot het feit dat er straks in maart weer partijen staan te trappelen om de PVV uit te sluiten. Dit zijn dan weer dezelfde partijen die in elke zin het woord 'samen' uitspreken en zogenaamd pleiten voor een democratische aanpak. Deze partijen, voorzitter, zijn op dit moment ook verantwoordelijk voor de huidige situatie in Nederland. En als een schoothondje voert het College in Noord-Holland het opgelegde beleid vanuit Den Haag en Brussel uit. Hierdoor hebben wij te maken met een wooncrisis, een asielcrisis, een koopkrachtcrisis, klimaatcrisis, stikstofcrisis en een energiecrisis. Het water, voorzitter, staat de Noord-Hollander aan de lippen. De portemonnee is leeg. Mensen zitten in de kou en kunnen geen boodschappen meer doen. Dat is de realiteit, voorzitter. Daarom dienen wij vandaag één motie in met het dictum: roept het college op om de koopkracht van onze burgers te verbeteren door de opcenten met zestien procent te verlagen.

Motie 206-14 november 2022
Verlagen opcenten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De koopkracht van veel Noord-Hollanders zienderogen afneemt door het afbraakbeleid van kabinet Rutte IV.*

Overwegende dat:

- *De enige manier waarop de provincie de koopkracht van haar burgers op directe wijze kan verbeteren, is via de opcenten;*
- *De provincie per jaar vele miljoenen euro's aan belastinggeld verkwanselt aan beleid voor niet-bestaande problemen, zoals klimaat, stikstof en natuur.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De koopkracht van onze burgers te verbeteren door de opcenten met 16% te verlagen en dekking daarvoor zoveel mogelijk te halen uit de budgetten voor genoemde niet-bestaande problemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Marco Deen (PVV)

De heer **DEEN** (PVV): Voorzitter, veel woorden gaan wij niet meer vuil maken aan deze begroting, want dat is zinloos. De stoomwals dendert gewoon onverminderd door. Eén vraag willen wij daarom wel stellen aan de Noord-Hollandse inwoner en ondernemer.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik werd toch wel even verrast door uw motie. Maar hoe denkt u dat die motie de koopkracht gaat versterken van de mensen aan de onderkant van de samenleving die geen auto hebben en die juist die versterking van de koopkracht nodig hebben?

De heer **DEEN** (PVV): Nou, voorzitter, daar heeft de heer Klein een punt. Je moet natuurlijk wel een auto hebben om de opcenten te kunnen verlagen, maar in ieder geval help je die mensen wel. Ja. Misschien trouwens ook een idee nu de heer Klein toch even opstond. Misschien dat we al dan vervroegd de mensen mee kunnen pakken met een elektrische auto in plaats van daarmee te wachten tot 2024. Dat scheelt ook weer een aanzienlijk deel. Kunnen we misschien die mensen aan de onderkant van de maatschappij-

De **VOORZITTER**: Meneer Deen, u interrumpeert natuurlijk niet meneer Klein; meneer Klein interrumpeert u, hè?

De heer **DEEN** (PVV): Ja, ik haak alleen even in op de heer Klein. Dat vind ik toch wel prettig. Ja.

Voorzitter, ik wilde zeggen dat veel woorden wij niet meer vuil gaan maken aan deze begroting. Zinloos, want de stoomwals dendert gewoon door. Eén vraag willen wij stellen aan de Noord-Hollandse inwoner en ondernemer. En inderdaad, ik heb het al een paar keer gehoord, de verkiezingen zijn wat mij betreft begonnen. Wilt u hierin verandering? Wilt u weer een onbezorgd leven? Maak dan het juiste vakje rood in maart en de PVV gaat dat regelen. Dank u.

De **VOORZITTER**: U wilde nog een motie indienen, meneer Deen. [...] En deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan ga ik het woord geven aan mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, TINA. Ja, u kijkt mij nu allemaal verdwaasd aan, want waar heeft ze het over? Ik kijk nog even de zaal rond om te kijken of er iemand is waar al een lichtje gaat branden. Welnu, There Is No Alternative. Iemand had het goed. Dat is een heel beroemde uitspraak van Margaret Thatcher, de IJzeren Dame uit het Britse Koninkrijk. Het was de start van een ongeluk in slow motion. En waar we nu nog mee zitten. Waar doelde mevrouw Thatcher eigenlijk op dat er geen alternatief was? Het zou allemaal goedkoper worden. En efficiënter. En vooral met veel minder bureaucratie, want de markt zou het oplossen. There is no alternative. Voorzitter, in willekeurige volgorde werden de volgende zaken aanbesteed: de energievoorziening, publieke werken, volkshuisvesting, ouderenzorg, jeugdzorg, gehandicaptenzorg, openbaar vervoer, posterijen. De rij is haast eindeloos. En ik zal er zeker een paar niet genoemd hebben. De overheid mocht het niet langer zelf doen. Dus werden diensten en instanties verzelfstandigd of zelfs in de verkoop gedaan. Denk aan de gemeentelijke en provinciale energiebedrijven. Ze werden Nuon. En vervolgens verkocht aan het Zweedse overheidsbedrijf Vattenfall. Denk aan de hoogovens. Ze werden Corus, nu Tata Steel. Denk aan de Noord- en Zuid-Hollandse Busmaatschappij, nu Connexxion, of moet ik nu eigenlijk inmiddels alweer spreken van Transdev? Werd het nou goedkoper? Nee, natuurlijk niet. Want als de overheid iets wilde, dan moest er een heel aanbestedingscircus worden opgezet met consultants en juristen en allemaal geen goedkope 'jongens'. Ik zet ze even tussen aanhalingstekens, dat niemand zich aangesproken voelt voor het verkeerde woord gebruik. De afdeling juridische zaken groeide explosief, want contracten moesten worden opgesteld en er moesten rechtszaken worden gevoerd tegen bedrijven die het dan met de gang van zaken oneens waren. En om die rechtszaken te vermijden, moesten er weer meer juristen in dienst genomen worden. Of niet? Want die juristen, die hadden door dat ze niet in dienst van de overheid moesten treden, maar zich extern moesten laten inhuren. Pels Rijcken is er groot mee geworden. En werd het nou

efficiënter? Nee, natuurlijk. Want bij wie moest je aankloppen als er iets niet in orde was? En zeker voor gewone mensen werden het kastje en de muur bekende objecten waar ze mee te maken kregen. Ooit bedacht een reclamebureau zelfs de paarse krokodil. Kwam er dan minder bureaucratie? Ik denk dat u inmiddels het antwoord wel stiekem zit in te vullen. Want omdat bedrijven vooral bezig waren om hun eigen zin te doen – namelijk denken aan winstmaximalisatie – moesten er steeds meer regels bedacht worden om ze in toom te houden. Dat was zelfs niet genoeg. Want we hebben natuurlijk daarnet de heer Zoon horen praten over zijn geitenpaadjes. Want er werden steeds nieuwe geitenpaadjes verzonnen, waardoor weer nieuwe juristen- Dit bewust ingezette ongeluk in slow motion heeft ervoor gezorgd dat wegenbouw standaard drie keer zo duur werd. Of misschien wel meer. En er werd toen een nieuwe oplossing gevonden. De juristen bedachten het volgende systeem van Design, Finance, Construct and Maintain. Dus ontwerp, financier, bouw en onderhoud. En wat kregen we? De Leeghwaterbrug. Er mocht worden bijgelapt. Of de nieuwe zeesluis. Nou, er werd vooraf al bijgelapt, want hij moest groter en sneller klaar zijn. Wat kregen we? Hij was dus niet op tijd klaar. Zeker niet sneller. En we kregen busvervoer, inderdaad, maar het is zo duur geworden dat het niet meer in de haarvaten van onze provincie komt en daarmee de leefbaarheid op de tocht is komen te staan. En wat was de oplossing? U mag de laatste anderhalve kilometer lopen. Of we bedenken de Texelhopper. Een ongeluk in slow motion? Met dat de overheid, diensten en instanties op afstand zette, gebeurde er nog iets anders. Want voor sommigen is het woord 'overheid' een vies woord, maar overheid staat voor iets anders. Namelijk, voor democratische zeggenschap. En die zijn we kwijt. Probeer nog maar eens wat voor mekaar te krijgen als overheid, want alles is op afstand gezet. Ja, we mogen betalen. Ik vind het dan ook zeer opmerkelijk dat het de overheid zelf was – althans, bepaalde politieke partijen – die die democratische zeggenschap uit handen heeft gegeven. En nu zijn er de beroemde, nou nee, beruchte gebakken peren. De energiecrisis drukt ons met de neus op de feiten. Straks gaat de regering vanwege het energieplafond 23 miljard overmaken aan het Zweedse staatsbedrijf Vattenfall. Vattenfall, wat destijds voor twintig miljard de overname betaalde van onze eigen energievoorziening. O ja, en die 23 miljard is voor één jaar. Nou, het blijkt dus ook dat we er totaal geen zeggenschap over hebben. Dat geld kunnen we zo overmaken. Ook alle toestanden rond Tata laten dat zien. De overheid gaat straks kapitalen investeren in groen staal, maar krijgt er niets voor terug. Geen zeggenschap. En de winst verdwijnt naar India.

Voorzitter, binnen deze omstandigheden komt de SP met een aantal voorstellen. Het blijft behelpen, want veel van onze voorstellen gaan over praten, over bespreken, over lobbyen. Maar we gaan ervan uit dat u, ondanks dat, geen van de voorstellen wegwuift, want ze gaan-

De **VOORZITTER**: De heer Heijen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, sorry, ja, ik wou het even afronden. Een laatste zin en dan- Ze gaan namelijk over schone lucht. Ze gaan over natuur, over leefbaarheid, over gezondheid, over volkshuisvesting. Allemaal zaken die onze inwoners aangaan.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ik moest bij 'Tina' denken aan het meidenblad dat mijn zusje vroeger las. Ik werd daar overigens beduidend opgewekter van dan van wat u net naar voren bracht.

De **VOORZITTER**: U las het ook dus?
De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik las het ook. Ja. Kunt u nou uit het buitenland veel voorbeelden noemen waar ze een grote overheid hebben waar het allemaal beduidend beter is geregeld dan hier?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Kijk, dit is de ouderwetse dooddoener. De overheid kon het niet zelf. Nee, de overheid maakte fouten, maar we hadden wel de zeggenschap en we hadden wel de mogelijkheid op het moment dat een directeur niet functioneerde, omdat hij er een potje van maakte, om hem de laan uit te sturen. En nu hebben we niks. Het enige wat er is: we mogen betalen of niet betalen. Ik vind dat een vrij slechte verhouding voor iets wat alle inwoners aangaat. Begrijpt u een beetje wat ik bedoelde? Er werden fouten gemaakt door die overheid. Natuurlijk. En nu nog. Maar nog steeds blijkt dat die democratische controle wat mij betreft een groter goed is dan alles maar op afstand te zetten.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Volgens mij worden overal fouten gemaakt, waar mensen werken. Maar u heeft geen antwoord geven op mijn vraag. Noemt u nou eens voorbeelden uit het buitenland

met een sterke overheid of met een overheid die alles regelt waar het beduidend veel beter gaat dan hier in Nederland.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou ja, de vraag is dan of u dan meteen erachteraan zet of ik daar dan naartoe wil emigreren. Dat is dan niet het gebeuren. Maar ik weet dat er een aantal Scandinavische landen zijn die het redelijk aardig doen. Kijk eens naar het onderwijs, hoe dat daar geregeld is, bijvoorbeeld.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Volgens mij is de- Nou, jawel, maar volgens mij is ook het onderwijs juist een van de zaken in Nederland die nog behoorlijk door de overheid worden. Gebouwen zijn vaak van gemeenten en alle financiën lopen keurig via het ministerie. Maar ik constateer dat u dus niet met een land komt die en ik- U hoeft- Ik zou het heel jammer vinden als u emigreert, want het is volgens mij veel te leuk als je hier blijft. Maar ik constateer dat u niet met een groot voorbeeld komt van, kijk, dit is een land met een overheid waar de overheid nagenoeg alles regelt en daar gaat het beduidend beter dan hier in Nederland.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nog eventjes terugkomend op het onderwijs. Dan gaan we wel een beetje van het provinciale padje af, om het maar zo te zeggen. Maar in zijn algemeenheid. Wat er nu gebeurd is, is dat we het onderwijs aan de schoolbesturen hebben overgelaten en dat we alleen kunnen betalen. We gaan niet over meer- Dus je hoeft niet meer inderdaad bij de dienst in drievoud in te dienen of je nog een pakketje kleurpotloden mag hebben voor in je klas. Dat is afgeschaft. Dat was ook raar aan de overheid. Maar nu staat het zo ver weg en krijg je dus nu dat er op de schoolpleinen mensen staan te flyeren om bijlesbureautjes aan het werk te helpen. “Komt u maar bij mij, want ik geef beter onderwijs”, al dat soort zaken. Ja, Ik weet niet of u daar blij mee bent. Het is een korte, qua antwoord, maar het is een voorbeeld.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wilde toch even ingaan op het pleidooi eigenlijk van mevrouw Alberts om toch te pleiten voor een grotere overheid. Als Forum voor Democratie zijn wij eigenlijk voor een kleinere overheid. Maar we hebben natuurlijk intern ook die discussie, omdat we zien- Dat heb ik vorig jaar bij de Algemene Beschouwing ook aangegeven, dat wij ook vinden dat de liberalisering van de energiemarkt enorm is doorgeslagen. Dus ik zie ook dat dat wel negatieve kanten heeft. Nu kan het bedrijfsleven, zou daar een efficiëntieslag in kunnen hebben betekend. Aan de andere kant heeft dat ook- Nou ja, omdat die connectie verdwenen is. Maar die overheid is ook een waterhoofd. Dus als u zegt- Correctie. Als mevrouw Alberts zegt dat we meer overheid zouden moeten doen, hoe voorkomen we dan in dit geval dat het een waterhoofd wordt en dat het een inefficiënte, onuitvoer-machine eigenlijk wordt?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Bij dé overheid in zijn algemeenheid valt hier en daar wel wat te schrappen. Ik vind bijvoorbeeld het enorme aantal voorlichters, vind ik gigantisch. Die zouden ook bij de krant kunnen gaan werken bijvoorbeeld. Maar ik heb net in mijn verhaal laten zien dat de juridische afdeling zo groot wordt. Alles is gejuridificeerd. En dat zijn enorme hoeveelheden, nou ja, mensen in dienst van de overheid waarvan je je kunt afvragen of dat nou wel de zaak dient. Nogmaals, ik begrijp uw twijfel. Ik zou zeggen, denk gerust nog eens met elkaar daarover na en kom op het pleidooi wat ik hou – ik kan het ook aan u doorgeven – kom daar nog eens op terug en maak er een studieobject van.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Studie, dat is een mooi haakje. Heeft u geschiedenis gestudeerd?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): U heeft geschiedenis gestudeerd. Dat maakt het nog interessanter. Ik ook. U houdt een prachtig betoog. Wat u doet, is dat u een situatie van de jaren ‘80 volledig plakt op de situatie in 2022 zonder enige rekenschap te houden van een enorme periode die daartussen heeft plaatsgevonden. En u maakt dus een vergelijking van twee zaken die niet te vergelijken zijn. Ik vind het prachtig, hoor, hoe u het vertelt en ik ga volledig met u mee. Maar in die zin gaat uw betoog gewoon absoluut niet op. Bent u dat niet met mij eens? Als we kijken naar de historie.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Terwijl u bezig was met deze vraag te formuleren, stond ik al ‘nee’ te schudden. Want wat ik gedaan heb, dat is in feite het

startpunt – de overheid kan het niet en je moet allemaal aan de markt- – en het eindpunt – de markt domineert. Daartussen is natuurlijk een heleboel gebeurd en het werd steeds meer in de richting van het marktdenken gebracht. En nu zijn we op het punt waarvan ik heb gezegd: dat zijn gebakken peren. Natuurlijk, ik kan het hele verhaal met u doornemen, maar ja, dan is mijn spreektijd op en dan heb ik die moties nog niet opgelezen. Dus dat is ook niet helemaal de bedoeling.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Voor u zijn het gebakken peren, voor mij is het appels en peren vergelijken. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nee, want ik heb het proces beschreven. Weliswaar, alle tussenliggende stappen heb ik overgeslagen. Maar dan kan je dus wel degelijk zeggen: nu, op dit moment, als resultaat van deze historische ontwikkeling zitten we met iets waarvan we moeten zeggen 'dit is het niet meer, dat moet anders'.

Ik ga de moties voorlezen. O ja, en ik had het preadvies eigenlijk al voorgezegd. Namelijk, niet wegwuiven. Maar dat laat ik geheel aan het College over verder. Ik hoop dat ze daarnaar luisteren.

De eerste motie, die heet Lutkemeerpolderen. Mensen die in de commissie aanwezig waren, weten wat ik daarmee ga bedoelen. Het dictum is: verzoekt Gedeputeerde Staten in overleg te treden met de initiatiefnemers van Voedselpark Amsterdam, de gemeente Amsterdam, de aandeelhouders van SADC en de overige betrokken gemeenten. Het tweede verzoek: zich te buigen over de ontwikkeling en realisatie van een voedselpark in de Lutkemeerpolder en de uitkomsten van dit overleg te rapporteren aan Provinciale Staten. Medeondertekend door de Partij voor de Dieren.

Motie 215-14 november 2022
Lutkemeerpolderen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Overwegende dat:

- *Ahold zich heeft teruggetrokken uit de Lutkemeerpolder;*
- *Verschillende betrokken partijen hebben aangegeven bereid te zijn om in overleg te treden over de toekomst van de Lutkemeerpolder;*
- *Een groeiende groep Amsterdammers een voedselpark in de Lutkemeerpolder wil realiseren;*
- *Stadslandbouw goed past in de transitie naar een circulaire economie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In overleg te treden met de initiatiefnemers van het Voedselpark, de gemeente Amsterdam, de aandeelhouders van SADC en de overige betrokken gemeenten;*
- *Zich te buigen over de ontwikkeling en realisatie van een Voedselpark in de Lutkemeerpolder;*
- *En de uitkomsten van dit overleg te rapporteren aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): De tweede motie, die heet Wet Bibob toepassen bij recreatieparken. Als u ons gevolgd heeft, weet u dat we ons daar erg druk om maken. Hier is het dictum: verzoekt Gedeputeerde Staten om in overleg te gaan met de gemeenten om bij overname van een recreatiepark of nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek verplicht te stellen en om in overleg te gaan met gemeenten om een Bibob-onderzoek te starten bij parken die onlangs verkocht zijn, maar waar nog geen plan ligt – zoals camping Sandervoerde in Zandvoort en Jachthaven De Otter in Wijdemeren.

Motie 214-14 november 2022
Wet Bibob toepassen bij recreatieparken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De berichten in de media betreffende de handel en wandel aangaande de vakantieparken zeer verontrustend zijn;*

- *Investeerders die vakantieparken opkopen vaak al aan herstructurering beginnen terwijl de vergunningen nog niet rond zijn;*
- *De recreanten vaak angst aangejaagd wordt door de investeerders.*

Overwegende dat:

- *Voorkomen moet worden dat de provincie Noord-Holland onbedoeld en ongewild strafbare activiteiten faciliteert;*
- *Investeerders dienen aan te tonen waar hun investering vandaan komt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om in overleg te gaan net de gemeenten om bij overname van een recreatiepark of nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek verplicht te stellen;*
- *Om in overleg te gaan net de gemeenten om een Bibob-onderzoek te starten bij parken die onlangs verkocht zijn maar waar nog geen plan ligt zoals Camping Sandevoerde (Zandvoort) of Jachthaven De Otter (Wijdemeren).*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Derde motie. Die gaat weer over schone lucht, in dit geval CO_2-uitstoot en de motie heet Leg vliegverkeer van privéjets aan banden. Besluit GS opdracht te geven om het gebruik van privéjets te ontmoedigen door bij het Rijk te pleiten voor het invoeren van een belasting op kerosineverbruik voor privévluchten – is er niet –, privévluchten te laten meetellen bij het maximaal aantal toegestane vliegbewegingen vanaf Schiphol – worden niet meegeteld namelijk –, een onderzoek naar de mogelijkheden om gebruik van privévluchten te verbieden en te onderzoeken hoe binnen de EU de belastingvoordelen voor gebruik en bezit van privéjets afgeschaft kunnen worden en hoe gebruik van en bezit zwaarder belast kan worden. Dit komt misschien voor een heleboel van u- Vrij nieuw. Maar vrij kortgeleden hebben wij gehoord namelijk dat privéjets buiten zo'n beetje alles en nog wat vallen. En als dan bijvoorbeeld een beperking gaat komen op de reguliere vluchten – er wordt nu gewerkt van vijfhonderd naar 440. 000 vluchten per jaar, dan kan je rustig met je privéjet die vluchten gaan invullen. Niemand let erop. Dus zitten we nog op vijfhonderdduizend vliegbewegingen voor je het weet. Dus dat is een heel essentiële om daar notie van te nemen. We gaan niet zelf verbieden, maar we gaan wel vragen: Rijk, let op, want je wordt in de maling genomen, want de privéjets gaan achterom gewoon door met waar ze mee bezig waren. Medeondertekend door de Partij voor de Dieren.

Motie 213-14 november 2022
Leg vliegverkeer van privéjets aan banden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Overwegende dat:

- *Er jaarlijks duizenden privévluchten vanaf Schiphol vertrekken;*
- *Veel van deze privévluchten relatief korte afstanden betreffen van nog geen 500 kilometer;*
- *Het aantal vliegbewegingen moet worden teruggebracht om de $C0_2$-ultstoot te verminderen, de luchtkwaliteit te verbeteren en de geluidsoverlast voor omwonenden te verminderen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
Het gebruik van privéjets te ontmoedigen door bij het Rijk te pleiten voor:

- *Het Invoeren van een belasting op kerosineverbruik voor privévluchten;*
- *Privévluchten te laten meetellen bij het maximaal aantal toegestane vliegbewegingen vanaf Schiphol;*
- *Een onderzoek naar de mogelijkheden om gebruik van privévluchten te verbieden;*
- *Te onderzoeken hoe binnen de EU de belastingvoordelen voor gebruik en bezit van privéjets afgeschaft kunnen worden en hoe gebruik en bezit zwaarder belast kan worden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP) en Fabian Zoon (Partij voor de Dieren)

Motie 213 'Leg vliegverkeer van privéjets aan banden', ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
Motie 213 is met aantal stemmen voor en aantal stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: fractienamen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Volgende motie: Leg cruiseverkeer aan banden. Dit gaat ook weer over schone lucht trouwens. Namelijk, besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven in de overleggen met gemeente Amsterdam of NZKG, of wat dan ook, erop aan te dringen om grote cruiseschepen niet meer door het Noordzeekanaal te laten varen en aan te laten meren in de Amsterdamse haven. Even voor de duidelijkheid, één cruiseschip heeft een CO_2-uitstoot van 84.000 personenauto's en aan fijnstof uitstoot een miljoen auto's. Dus cruiseschepen.

Motie 212-14 november 2022
Leg cruiseverkeer aan banden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Overwegende dat:

- *Cruiseschepen zwaar vervuilend zijn;*
- *De $C0_2$-uitstoot van een groot cruiseschip gelijk staat aan de uitstoot van 84.000 personenauto's;*
- *De fijnsuitstoot van een groot cruiseschip gelijk staat aan de uitstoot van een miljoen personenauto's;*
- *In het Noordzeekanaalgebied in de nabije toekomst nog altijd '190 calls' met cruiseschepen worden toegestaan;*
- *Het nog lang zal duren voordat cruiseschepen echt schoon en uitstootvrij zullen*
- *zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de overleggen met de Gemeente Amsterdam erop aan te dringen om grote cruiseschepen niet meer door het Noordzeekanaal te laten vaten en aanmeren in de Amsterdamse haven.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dan in het onderdeel, wat ik daarnet noemde, volkshuisvesting, de motie Geen verkoop van sociale huurwoningen. Namelijk, besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven met gemeenten afspraken te maken dat zij het verkopen van sociale huurwoningen niet langer in de prestatieafspraken die ze maken met corporaties opnemen.

Motie 211-14 november 2022
Geen verkoop van sociale woningen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Er nog steeds te veel sociale huurwoningen verkocht worden;*
- *Er een groot tekort is aan sociale huurwoningen;*
- *De verhuurdersheffing afgeschaft wordt, waardoor de prikkel om te verkopen, vervalt.*

Overwegende dat:

- *Wanneer sociale huurwoningen niet meer verkocht worden de woningvoorraad in deze categorie niet mee krimpt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Met gemeenten afspraken te maken dat zij het verkopen van sociale huurwoningen niet langer in de prestatieafspraken opnemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dan ook over volkshuisvesting: Geen sloop, maar onderhoud. Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven samen met woningcorporaties, renovatie en onderhoud voorop te stellen, waardoor de weg naar sloop vermeden wordt.

Motie 210-14 november 2022
Geen sloop, maar onderhoud

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Er nog steeds te veel sociale huurwoningen gesloopt worden;*

- *Sociale huurwoningen die gesloopt worden, plaats moeten maken voor duurdere nieuwbouw;*
- *Bewoners, van woningen die gesloopt worden, uit hun vertrouwde omgeving worden gerukt en in andere buurten moeten gaan wonen; veelal verder weg van hun sociale leven.*

Overwegende dat:

- *Veel sociale huurwoningen nog lang mee kunnen gaan wanneer deze onderhouden worden;*
- *Om sloop te voorkomen ingezet moet worden op onderhoud.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Samen met woningcorporaties renovatie en onderhoud voorop te stellen, waardoor de weg naar sloop vermeden wordt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): En dat zijn dan de sociale huurwoningen. Dan een iets langere. Dat is de motie Liever meer natuur dan meer infrastructuur. Daar was dus daarnet eventjes zodat hij misschien bij het iMPI zou worden ingediend, maar we vinden het meer een algemeen verhaal. Dus vandaar dat die nu komt. Dat is namelijk, besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven de bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de projecten afslag A9 Heiloo en project Aanpak Guisweg te schrappen. Dan, de opdracht te geven het investeringsbedrag van ongeveer 55 miljoen te investeren in het NNN en onderzoeken welke andere infrastructurele projecten in Noord-Holland vanwege de uitspraak van de Raad van State inzake de Tussenuitspraak Porthos geen doorgang kunnen vinden en deze op een andere wijze te alloceren, zodat deze ten gunste komen van natuurontwikkeling.

Motie 209-14 november 2022
Liever meer natuur dan meer infrastructuur

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *de Raad van State onlangs uitsprak dat voor de aanlegfase van infrastructuurprojecten de bouwvrijstelling niet meer van toepassing is;*
- *Dit tot gevolg heeft dat ook voor de aanleg van infrastructuur een individuele beoordeling moet worden gemaakt van de stikstofgevolgen;*
- *Diverse projecten uit het iMPI (integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur) wellicht niet of wellicht op een veel later tijdstip dan gepland doorgang kunnen vinden;*
- *Er in elk geval twee infrastructuurprojecten zijn waartegen de bewoners van onze provincie zich verzetten;*
- *Voor de projecten Afslag A9 Heiloo en het project Aanpak Guisweg geen natuurcompensatie gevonden is;*
- *Verwacht wordt dat de beide projecten stranden, omdat voor beide projecten de Passende Beoordeling een significant negatief effect heeft op Natura 2000;*

Overwegende dat:

- *Door af te zien van de Afslag A9 Heiloo en de bijdrage van Noord-Holland aan het project Aanpak Guisweg veel geld kan worden bespaard;*
- *Met het afzien van de beide projecten een besparing van ongeveer € 55 miljoen in investeringen kan worden gerealiseerd;*
- *Investeren in natuur in plaats van infrastructuur en positieve bijdrage zal leveren aan de natuurkwaliteit;*
- *De mens – en daaromheen ook de Noord-Hollandse mens – niet kan leven en de natuur wordt opgeofferd;*
- *Noord-Holland, door middel van een investering een bedrag van euro 55 miljoen kan toevoegen aan de instandhouding van de natuur.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de projecten Afslag 49 Helloo en project Aanpak Guisweg te schrappen;*
- *Het investeringsbedrag van ongeveer € 55 miljoen te investeren In het NNN;*
- *Te onderzoeken welke andere infrastructurele projecten in Noord-Holland, vanwege de uitspraak van de Raad van State inzake de tussenuitspraak Porthos, geen doorgang kunnen vinden;*

- *Deze op een andere wijze te alloceren, zodat deze ten gunste komen van natuurontwikkeling*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): En ik heb er nog eentje. Dat gaat ook over natuur. We zijn er bijna, hoor. Ik heb er nog twee. De natuur kan wel een extra zetje in de rug gebruiken. Dan is het, besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven over te gaan op het versneld verwerven van gronden voor en inrichten van het NNN en daarvoor onder meer gebruik te maken van de MGA-2 – tweede tranche maatregelen, aankoop en beëindiging veehouderijlocaties – van het Rijk; indien de genoemde middelen ontoereikend zijn voor de versnelde inzet dekking te zoeken in de Reserve groen, de Reserve groene uitweg, de Reserve Oostelijke Vechtplassen, de Reserve waardevermindering, grondaankopen, groen en, of de secundaire dekkingsbronnen programma Natuurnetwerk. Als laatste in dit verhaal: de eventuele extra, structurele kosten die voor rekening van de provincie Noord-Holland komen, te dekken uit het positieve structurele begrotingssaldo.

Motie 208-14 november 2022
De natuur kan wel een extra zetje in de rug gebruiken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Er in Nederland vanaf 1 januari 2022, nog 34.432 ha NNN (Natuurnetwerk Nederland) moet worden ingericht;*
- *De provincie Noord-Holland hiervan nog 4.695 ha voor haar rekening moet nemen;*
- *In 2021 alle provincies slechts 1.922 ha NNN hebben ingericht;*
- *De provincie Noord-Holland hier slechts 150 ha voor haar rekening nam;*
- *Wanneer in dit tempo wordt doorgegaan met de inrichting van NNN het beoogde doel in 2027 niet gehaald is.*

Overwegende dat:

- *Het programma PNN onderdeel is van de gebiedsgerichte aanpak stikstof en het programma Natuur.*
- *Weliswaar aan de gebiedsgerichte aanpak stikstof en het programma Natuur wordt gewerkt, maar er nog niet heel veel resultaten worden geboekt;*
- *De teruggang van de biodiversiteit in de provincie Noord-Holland is gestopt, maar er nog geen voortgang gemaakt wordt met het herstel;*
- *Daarom versneld moet worden ingezet op de verdere voltooiing van het NNN.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Over te gaan op het versneld verwerven van gronden voor en inrichten van het*
- *NNN;*
- *Daarvoor onder meer gebruik te maken van de MGA-2 (tweede tranche maatregelgerichte aankoop en beëindiging veehouderijlocaties) van het Rijk;*
- *Indien de genoemde middelen ontoereikend zijn voor de versnelde inzet dekking te zoeken in de Reserve Groen, de Reserve Groene Uitweg, de Reserve Oostelijke Vechtplassen, de Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen en/of de secundaire dekkingsbronnen programma Natuurnetwerk;*
- *De eventuele extra structurele kosten die voor rekening van de provincie Noord-Holland komen te dekken uit het positieve structureel begrotingssaldo.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): En als laatste, Fundamentele koerswijziging zichtbaar in iMPI – Nu echt meer geld voor ruimte voor ons ov. Besluit het college van GS op te roepen de noodzaak tot beter, kwalitatief en kwantitatief, openbaar vervoer te onderschrijven, dit zichtbaar te maken in de PS-voorstellen en een groter budget beschikbaar te stellen voor ov-verbindingen in onze provincie, waarbij ook fijnmazig ov een grotere rol krijgt, dit vorm te geven in een actualisering van het iMPI 2023-2030, welke verschijnt in het voorjaar van 2023, en deze actualisering van het iMPI 2023-2030 te verwerken in een wijziging van de begroting van 2023, te verschijnen in het eerste kwartaal van 2023. En dit was de laatste.

Motie 207-14 november 2022

Fundamentele koerswijziging zichtbaar in iMPI 2024-2031 – 'Nu echt meer geld en ruimte voor ons ov'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *In deze Statenvergadering voorligt het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 20232030r als VD-57;*
- *Het deel van het totale budget ten behoeve van infrastructurele projecten steeds kleiner wordt;*
- *De projecten in plan- en realisatiefase van het iMPI 2023-2030 steeds meer budget vragen, door ontwikkelingen in de macro-economie;*
- *Er maatschappelijk neer behoefte is en komt aan kwalitatief (en kwantitatief) goed ov in ons land, alsook in Noord-Holland;*
- *In de commissiebehandeling door veel partijen de wens en noodzaak tot meer ov-voorzieningen beider is geworden.*

Overwegende dat:

- *Het alsmaar Investeren In 'nieuw asfalt' steeds meer onder druk komt te staan, mede doordat betreffende projecten alsmaar duurder worden en zullen gaan worden;*
- *Het wens-en-noodzaak uitspreken van kwalitatief en kwantitatief beter 0V zal moeten leiden tot een verschuiving in de budgettering, als we het hebben over budgetten voor het komende iMPI;*
- *Er door allerlei ontwikkelingen in de samenleving kansen liggen voor meer ov;*
- *Veel gebieden, vooral buiten de stedelijke gebieden meer en meer verstoken blijven van goede bereikbaarheidsmogelijkheden, en ook een groot deel van de Staten dit zorgelijk vindt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De noodzaak tot beter (kwalitatief en kwantitatief) openbaar vervoer te onderschrijven;*
- *Dit zichtbaar te maken In de PS-voorste3en en een groter budget beschikbaar te stellen voor ov-verbindingen in onze provincie, waarbij ook 'fijnmazig ov een grotere rol krijgt;*
- *dit vorm te geven in een actualisering van het iMPI 2023-2030. welke verschijnt in het voorjaar van 2023;*
- *Deze actualisering van het iMPI 2023-2030 te verwerken in een wijziging van de begroting van 2023, te verschijnen in het eerste kwartaal van 2023.;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Langer dan mijn speech. Alstublieft.

De **VOORZITTER**: Ik heb er negen geteld.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja.

De **VOORZITTER**: Die maken alle negen onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel.

Dan gaan we naar de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, tijdens de commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid hadden we het al even over de mooiste zin in de begroting. Op pagina 94 staat "Iedere dag zijn in Noord-Holland mensen op weg naar hun bestemming". En hoewel dat natuurlijk niet filosofisch bedoeld is, vond ik het eigenlijk wel een heel treffende uitspraak. Want is dat het niet waar we het als provinciebestuur allemaal voor doen? Dat we de randvoorwaarden creëren, zodat zoveel mogelijk van onze inwoners hun bestemming kunnen vinden, tot hun recht kunnen komen, tot bloei kunnen komen. De vraag die in de commissie onbeantwoord bleef, is, wat die bestemming dan is. Dat is gelukkig niet aan ons als provinciebestuur. Maar ik geloof wel dat ieder mens de opdracht heeft om zelf een antwoord te vinden op de vraag wat je bestemming is. Wat je doet met het leven dat je gegeven is. Het is een vraag van alle tijden. Al zo'n 2700 jaar geleden werd zo'n vraag ook gesteld door inwoners van Israël. Wat vraagt God van ons? En er was een profeet, Micha, die antwoord gaf. "God heeft jullie al verteld wat hij van jullie verlangt. Hij vraagt alleen dit: wees eerlijk, rechtvaardig en trouw. En denk niet alleen aan jezelf, maar leef dicht bij God." Nou, of je nou in die God gelooft of niet, ik denk dat het in ieder geval voor veel mensen een aansprekend levensdoel is: eerlijk, rechtvaardig en trouw zijn. En het is daarmee ook voor de

ChristenUnie een mooi leidmotief om een beschouwing over een aantal aspecten van de begroting te geven.

En dan wil ik beginnen met het programma Bereikbaarheid. Immers, het gaat om die bestemming. Maar hoe bereik je dan die bestemming? Voor een groot gedeelte van onze inwoners is dat niet een heel ingewikkelde vraag. Ze pakken de fiets, de tram, de bus of de auto of – ik kijk even naar de heer Kanik – ze hoeven niet eens naar buiten, omdat ze Zoomen vanaf huis. En wij zijn heel blij dat GS in deze begroting na onze oproep heeft besloten om verder te investeren in de mobiliteitstransitie en fietsinfrastructuur. Maar dat is nog niet voldoende, want er zijn ook gebieden in de provincie waar mensen minder keus hebben. Omdat ze geen auto hebben en de voorzieningen op grote afstand zijn gekomen. Omdat er geen of maar af en toe een bus rijdt. En daarbij komen ook nog de aangekondigde prijsstijgingen. De Vervoersregio Amsterdam heeft recent zelfs besloten om de prijs voor het reizen buiten de stad verder te verhogen dan het reizen binnen de stad. En dat vinden wij niet eerlijk. Juist nu zoveel mensen gebukt gaan onder hoge prijzen, moet het kaartje voor de bus niet duurder worden. Nou denkt u misschien, ja, zet het college zich dan niet in voor het ov? Afgelopen week werd immers bekend dat de provincie 1,2 miljoen investeert in het busvervoer, dat ze bussen overneemt om de kosten voor de maatschappijen te verlagen en dat er in 2023 niet minder bussen hoeven te rijden. Heel goed allemaal. Maar gaat een prijsverhoging dan helpen om mensen terug de bus in te krijgen? De vraag stellen is hem beantwoorden. Juist wanneer de kosten over de hele breedte stijgen, moet de overheid durven om te investeren om de koopkracht van mensen op peil te houden. En de ChristenUnie wil dat Noord-Holland de prijzen voor het openbaar vervoer in het komend jaar bevriest. We dienen daarom een motie in: Geen prijsstijging ov in Noord-Holland. En dat doen we samen met de SP en de Partij voor de Dieren. Dan wil ik graag het dictum voorlezen. Wij verzoeken GS de ambitie uit te spreken het tarief voor het busvervoer in Noord-Holland in 2023 gelijk te houden aan het tarief in 2022; met de concessiehouders voor busvervoer in gesprek te gaan om te bepalen met welke extra provinciale bijdrage een prijsverhoging voor reizigers is te voorkomen en hiervoor ruimte te zoeken in de begroting en PS een voorstel voor te leggen bij de eerste begrotingswijziging.

Motie 216-14 november 2022
Geen prijsstijging busvervoer in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Er momenteel sprake is van ongekend inflatie;*
- *Veel inwoners in de problemen komen door deze prijsstijgingen;*
- *De verwachting is dat het tarief voor de bus in 2023 met 7% zal stijgen.*

Overwegende dat:
- *De vervoerders vrijheid hebben om tarieven wel of niet te verhogen;*
- *De provincie de bijdrage aan de vervoerders kan verhogen om een prijsverhoging voor reizigers te voorkomen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *De ambitie uit te spreken dat het tarief voor het busvervoer in Noord-Holland in 2023 gelijk blijft aan het tarief in 2022;*
- *Met de concessiehouders voor het busvervoer in gesprek te gaan om te bepalen met welke extra provinciale bijdrage een prijsverhoging voor reizigers te voorkomen;*
- *Hiervoor ruimte te zoeken in de begroting en PS een voorstel voor te leggen bij de eerste begrotingswijziging.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Remine Alberts (SP) en Fabian Zoon (Partij voor de Dieren)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Het tweede onderwerp wat ik aan wil snijden is het programma Klimaat en Milieu. Het klimaat staat volop in de aandacht deze weken. Met de COP 27-top in Caïro, de protesten op Schiphol en de acties in musea. En het is terecht, want de gevolgen van klimaatverandering zien we de laatste jaren steeds scherper. Extremer weer, droogte in Afrika overstromingen in Pakistan, en de gevolgen zullen waarschijnlijk alleen maar ernstiger worden. En weet u wat het nare is? De klimaatproblemen vergroten de tegenstellingen tussen arm en rijk. Juist kwetsbare mensen worden als eerste slachtoffer van veranderingen. Mensen aan de andere

kant van de wereld met weinig geld, levend in lage delta's of in droge woestijnen. En in ons land, juist de mensen die geen zonnepanelen konden kopen, elektrische auto's konden aanschaffen, warmtepompen, die voelen de effecten van de energieprijzen extra zwaar. Uit de CO_2-impactanalyse van de provincie is gebleken dat het huidige beleid nog tekortschiet. Er moet meer. Niet alleen na de verkiezingen, ook nu al. Wij sluiten ons daarom aan bij de motie van D66, die straks gaat komen, om te onderzoeken hoe de RES-uitvoering versneld kan worden. En ook dienen we samen met de Partij voor de Dieren de motie in waarin we oproepen om maximaal anderhalve graad ambitie te vertalen in provinciaal beleid. En ook de luchtvaartmotie dat Schiphol zal moeten krimpen doen we in mee, want dat is ook nodig voor de uitstoot van stikstof, luchtvervuiling en geluidsoverlast.

Wij zullen met elkaar de schouders moeten zetten onder een ambitieuze aanpak van klimaatveranderingen. Iedereen zal zijn bijdrage moeten leveren. Maar helaas is dat nog niet helemaal de praktijk. Vorige week maakte Shell bekend dat het 9,4 miljard euro winst heeft gemaakt. Winst overigens, niet vanwege uitzonderlijk ondernemerschap, maar vanwege mazzel door de hoge energieprijzen en daarmee vooral betaald door gewone mensen. En nou zou zo'n winst op zich helemaal niet erg zijn, als Shell die winst investeert in de noodzakelijke energietransitie, want daar is namelijk nog heel veel geld voor nodig. Maar dat doet Shell niet. Van de 31 miljard euro die Shell in 2022 tot nu toe heeft verdiend, keert Shell 26 miljard euro uit aan haar aandeelhouders. Dat is niet rechtvaardig. Het bedrijf ligt op ramkoers met de samenleving. Een samenleving die zijn uiterste best doet om te verduurzamen, om te zorgen dat inwoners niet in de kou komen te zitten deze winter. En voorzitter, een bedrijf dat op ramkoers ligt met de samenleving, verliest zijn licence to operate. En wat de ChristenUnie betreft, kunnen we dat best letterlijk maken. De provincie is concessieverlening voor de exploitatie van tankstations in Noord-Holland. Wij willen niet dat bedrijven, wiens inzet haaks staat op provinciale doelen, over de hoofden van onze inwoners geld kunnen verdienen. Wij dienen daarom een motie in Tankstationconcessies herzien op basis van verantwoord ondernemen. En ik zal het dictum voorlezen. Wij verzoeken GS de oliemaatschappijen met tankstations op provinciale grond in Noord-Holland, die extreme winst aan aandeelhouders uitkeren, aan te spreken op dit gedrag; te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om binnen bestaande concessies consequenties te verbinden aan een gebrek aan maatschappelijke verantwoordelijkheid; te onderzoeken op welke manier aanvullende voorwaarden kunnen worden gesteld aan concessiehouders; en PS hierover te informeren en op basis hiervan een voorstel te doen waarmee beter gestuurd kan worden op duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Motie 217-14 november 2022
Tankstationconcessies herzien op basis van maatschappelijk verantwoord ondernemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland zo'n 24 concessies heeft uitgegeven voor de exploitatie van tankstations op (deels) provinciale grond;*
- *De provincie de ambitie heeft om klimaatneutraal te zijn in 2050;*
- *De provincie een breed palet aan beleid, maatregelen en activiteiten in om invulling te geven aan deze opgave;*
- *Oliemaatschappijen dit jaar enorme winsten maken en sommige bedrijven er voor kiezen om die winsten voor het overgrote deel uit te keren aan aandeelhouders;*
- *In de evaluatie van het provinciale tankstationbeleid uit 2017 door Decisio al is gesuggereerd duurzaamheidseisen te formuleren en die op te nemen in de overeenkomsten met exploitanten;*
- *GS in het voorjaar van 2017 het standpunt heeft ingenomen dat bij de actualisatie van het tankstationbeleid meer rekening dient te worden gehouden met duurzaamheid.*

Overwegende dat:

- *Er brede maatschappelijk verontwaardiging is over de keuze van oliemaatschappijen om winsten uit te keren aan aandeelhouders;*
- *Deze keuze geen enkele bijdrage levert aan de provinciale ambities, en er zelfs mee in tegenspraak is;*
- *De winst mede gemaakt wordt binnen de concessie die de provincie heeft verleend voor de exploitatie van tankstations;*
- *Dat van samenwerkingspartners van de provincie maatschappelijk verantwoord gedrag mag worden vereist.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De oliemaatschappijen met tankstations op provinciale grond in Noord-Holland die extreme winsten aan aandeelhouders uitkeren aan te spreken op dit gedrag;*
- *Te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om binnen bestaande concessies consequenties te verbinden aan een gebrek aan maatschappelijk verantwoordelijkheid;*
- *Te onderzoeken op welke manier aanvullende voorwaarden kunnen worden gesteld aan concessiehouders;*
- *PS hierover te informeren en op basis hiervan een voorstel te doen waarmee beter gestuurd kan worden op duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie)

De **VOORZITTER**: Interruptie van de heer Hartog van JA21. En ondertussen heb ik uw motie ontvangen. Die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, er zijn meerdere zaken die mij tot deze microfoon brachten, maar laat ik me beperken tot uw opmerking dat de doelen van Shell haaks staan op de ambities van deze provincie. Of woorden van een soortgelijke strekking. Kunt u dat toelichten?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, u vraagt het mij toe te lichten. Ik heb het volgens mij vrij duidelijk gemaakt. Wij zetten ons als provincie in voor een energietransitie. Wij proberen te zorgen dat mensen niet in energiearmoede vervallen. En dan zien wij dat zo'n bedrijf als Shell enorme winsten maakt en die niet maatschappelijk verantwoord investeert, maar uitkeert aan haar aandeelhouders. En daarmee vind ik dat het gedrag van Shell – ik heb het niet over de doelen – het gedrag van Shell staat haaks op onze provinciale doelen.

De heer **HARTOG** (JA21): Bent u het met mij eens dat Shell een private vennootschap is en in beginsel de belangen van haar aandeelhouders moet dienen? En dat hier nog niet zo lang terug een discussie is gevoerd over de vraag of ABP haar belangen in Shell moest afstoten?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben het met u eens dat Shell een private onderneming is. Ik ben het niet met u eens dat Shell daarmee de belangen van haar aandeelhouders moet dienen. Ik vind dat ieder bedrijf de belangen van alle betrokkenen, alle stakeholders, moet dienen. Dat is juist ook de maatschappij, juist ook de inwoners van onze provincie.

De heer **HARTOG** (JA21): Ja, nou, dan hoop ik dat u het met mij eens bent dat als u vindt dat een private vennootschap met name maatschappelijke doelen moet dienen, dat je dan ook als overheid daar groot aandeelhouder in moet zijn en dat je zulke belangen niet moet afstoten.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, wilt u er nog op reageren of ga ik naar mevrouw Van Soest?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Gaat u maar naar mevrouw Van Soest.

De **VOORZITTER**: Dat dacht ik. Mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijn vraag is: waarom valt u alleen de Shell aan als er zoveel andere- Als u de speech goed heeft beluisterd van de SP, dan heeft u heel veel antwoorden al gekregen. En dan gaat u nu alleen de Shell aanvallen. Dan denk ik bij mezelf, maar hoe dan met de zorg? Hoe dan met Vattenfall?

De **VOORZITTER**: Misschien toch even een verzoekje: wilt u niet alles becommentariëren, alstublieft? Ja, ik kijk even naar rechts van mij, voor de kijkers thuis links. Mevrouw Van Soest, gaat u verder.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Vattenfall doet precies hetzelfde, en alle andere energiemaatschappijen. Bent u nou voor of tegen de privatisering? Want daar komt het uiteindelijk op neer.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, mevrouw Van Soest. Het is natuurlijk breder dan Shell, daar heeft u helemaal gelijk in. Maar ik las de krant en ik las dit bericht en ik kookte van woede. Ik denk, dit kan toch niet dat een bedrijf zich zo opstelt in deze tijd? Vandaar dat ik Shell als voorbeeld nam. Maar als u het dictum van de motie hebt geluisterd, gaat het over alle

maatschappijen en vind ik dat iedere organisatie in Noord-Holland daar verantwoordelijkheid in heeft. U vraagt ook, is het niet breder en heeft het niet met de privatisering te maken? Er zijn zeker grote uitwassen van de privatisering. In dit geval helaas niet, of misschien helemaal niet, helaas: Shell is al volgens mij meer dan honderd jaar een privaat bedrijf.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dan kom ik bij het onderwerp gezondheid. Want wat de ChristenUnie betreft, is het nu echt tijd geworden om een lijn te trekken voor Tata. Het mag niet zo zijn dat de gezondheid van onze inwoners minder belangrijk is dan het functioneren van een bedrijf. En jarenlang blijken regels te worden overtreden, wordt er meer uitgestoten dan vergund. We horen dat er bij Tata jarenlang niet is geïnvesteerd in echte vernieuwing. Sommige installaties zijn run to failure en pas na heel lang klagen, vinden burgers gehoor en komt de OD in beweging. Dat is niet rechtvaardig. De ChristenUnie staat voor een samenleving waarin we inzetten op het welzijn van inwoners. Een samenleving waarin niet economische groei centraal staat, maar waarin iedereen tot zijn recht kan komen. En wij willen daarom nu de druk bij Tata maximaal opvoeren en de handhaving versterken. Wij dienen daarom mede de motie in over het intrekken van de vergunning voor de kooksgasfabriek 2 en wij hebben een motie Versteviging van de omgevingsdiensten. En vervolgens zal ik het dictum voorlezen. Wij verzoeken GS in de begroting voor de komende voor jaar driehonderdduizend euro per jaar extra op te nemen voor de uitvoering van VTH-taken; deze lasten te dekken uit de last onder dwangsom die door de OD's zijn verbeurd en met de omgevingsdienst een plan uit te werken voor een vijfjarig versterkingsprogramma dat de effectiviteit en kwaliteit van de VTH-taken ten goede komt. En deze motie wordt mede ingediend door de Partij voor de Dieren.

Motie 218-14 november 2022
Versteviging van de omgevingsdiensten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De vergunningverlening en handhaving rondom een aantal grote bedrijven in Noord-Holland veel aandacht vraagt, waaronder bij TATA Steel;*
- *Er situaties zijn geweest waarin de omgevingsdiensten pas na veel klachten en handhavingsverzoeken vanuit inwoners aan de slag zijn gegaan;*
- *De OD NZKG verschillende lasten onder dwangsom heeft opgelegd aan TATA Steel.*

Overwegende dat:

- *Wij verschillende signalen horen dat de mankracht bij de omgevingsdiensten te beperkt is en het verloop onder personeel groot;*
- *Het voor de geloofwaardigheid van de het provinciale milieubeleid essentieel is dat er voldoende mankracht en expertise aanwezig is bij de omgevingsdiensten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de begroting voor de komende 5 jaar 300.000 euro extra op te nemen voor de uitvoering VTH taken (2.2.1);*
- *Deze lasten te dekken uit de lasten onder dwangsom die door de OD's zijn verbeurd;*
- *Met de omgevingsdiensten een plan uit te werken voor een 5-jarig versterkingsprogramma dat de effectiviteit en kwaliteit van de VTH taken ten goede komt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie) en Ines Kostić (Partij voor de Dieren)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt ook onderdeel uit van onze beraadslaging. Gaat u verder.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ten derde, het programma Natuur, Landbouw en Stikstof. We zitten in een soort tussentijd. We wachten op de beloofde inventarisatie van GS over de bijdrage van de industrie aan de stikstofreductie. We wachten op de uitwerking van de landelijke en provinciale programma's voor het landelijk gebied. De ChristenUnie vindt het heel belangrijk om vast te houden aan de doelstellingen om de uitstoot terug te brengen en de natuur te versterken. Maar tegelijkertijd willen we ook vasthouden aan het uitgangspunt om dat samen met boeren te doen en perspectief te bieden aan de agrarische sector. Ook hier geldt het adagium eerlijk en trouw. De provincie moet voorkomen dat Rijkswaterstaat boerderijen opkoopt in onze provincie buiten onze gebiedsprocessen om. En we horen graag van GS of zij dat kan garanderen dat het

niet gebeurt. En het is ook aan de provincie om te zorgen dat boeren die natuurinclusief ondernemen een gezonde bedrijfsvoering kunnen hebben. De provincie zal zich moeten inzetten voor nieuwe verdienmodellen, voldoende ruimte voor extensivering, stimulering van de korte keten en het kunnen sluiten van kringlopen. Wij zien uit naar de presentatie van het PPLG in het voorjaar, en we leggen de lat hoog.

Tenslotte, geacht College, ik begon met de constatering dat mensen zelf antwoord mogen geven op de vraag wat hun bestemming is. Voor ons, als gekozen vertegenwoordigers en hun bestuurders, klopt dat niet helemaal, want de kiezer bepaalt wie hier in de zaal mogen zitten. Daarmee is u en onze bestemming voorlopig maart 2023, het einde van deze bestuursperiode. En tot die tijd mogen wij, mag u zich inzetten voor het welzijn van de Noord-Hollandse inwoners, met als richtlijn de woorden eerlijk, rechtvaardig en trouw. En ik wens u daarbij de zegen van God toe. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik het woord aan mevrouw Van Soest van 50PLUS/Partij van de Ouderen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, afgelopen zomer mocht ik in mijn stad Amsterdam uit de handen van burgemeester Halsema de Andreaspenning ontvangen. Een mooie onderscheiding die me, volgens de burgemeester, werd uitgereikt voor mijn jarenlange inzet voor de ouderenemancipatie. Wie hier denkt dat de strijd voor onze ouderen met een mooie onderscheiding in de zak ten einde is, moet ik teleurstellen. Zolang het kan ga ik door. Ik heb liever een zetel dan een lintje. En als Statenlid, die net iets ouder is dan collega's hier in de zaal, kan ik u vertellen hoe belangrijk het is, geheugen in de politiek. Steeds vaker zien we namelijk passanten in de politiek die het na vier jaar voor gezien houden of richting de landelijke politiek gang. En zo geen onderdeel zijn van de dossiers waar we met zijn allen over moeten beslissen. En voorzitter, dat holt de democratie uit. Het holt de democratie uit, omdat grote lijnen niet langer zichtbaar zijn en de focus vooral ligt op de waan van de dag. Beeldvorming boven inhoud.

En dan het vertrouwen in de politiek. Voorzitter, dat gezegd hebbende, kom ik bij het vertrouwen of het gebrek eraan in de politiek, want het houdt mijns inziens sterk verband met de huidige passantenpolitiek. Met een 3,8 uit tien is het vertrouwen van de regering nog nooit zo laag geweest. Ook wij in de provincie moeten ons dat aantrekken. Want hoe wordt er hier omgegaan met de mensen?

De windturbines. Begin dit jaar verzamelde de Stichting Windalarm genoeg handtekeningen voor een referendumverzoek. Zij wilden terecht een volksraadpleging over de afschaffing van de afstandsnorm van zeshonderd meter tussen de windturbines en de woningen. Door het verdwijnen van deze norm kan de gemeente Amsterdam nu bijvoorbeeld windturbines bouwen langs de randen van de stad. Niemand zit op de komst van die mega-turbines te wachten, die wel tot tweehonderd meter hoog te verwachten zijn. En hopen dat met het democratische instrument van het referendum dit te stoppen. Hulde voor zoveel burgerbetrokkenheid, zou je denken. Niet in Noord-Holland. De coalitiepartijen hier bepalen zelf wel wat democratie is en bestempelen het onderwerp als ongeschikt voor een referendum. Bizar natuurlijk. Gelukkig werd de provincie genadeloos teruggefloten door de Bezwaarschriftencommissie, die dit besluit ‘onterecht’ noemde. En mijn vraag is: wat denkt het College van Gedeputeerde Staten dat deze handelwijze doet met het vertrouwen van deze mensen? Hoe kijkt het college terug op deze handelswijze? En zou ze het met de kennis van nu nog steeds zo doen? Later vandaag dien ik een motie in om tegemoet te komen aan de bezwaarmakers tegen windturbines, om het vertrouwen in de politiek enigszins te herstellen. En daarbij reken ik op uw steun.

Voorzitter, ik begon mijn betoog met onze ouderen en de belofte dat ik blijf strijden. Dat zie ik en dat voel ik. Want het is voor de ouderen overleven. Het is toch godgeklaagd dat ze de oorlog hebben meegemaakt en de hele rotzooi hebben opgebouwd en dan nu letterlijk weer in de kou zitten, maar dan naar de voedselbank. En dat raakt me. Bij de tweede energietoeslag van 2023 krijgen mensen een vermogenstoets om de oren. Ouderen met enkel AOW en een klein pensioentje, maar wel wat spaargeld hebben voor hun begrafenis, krijgen geen toeslag. Maar, voorzitter, ouderen die opgegroeid zijn in de tijd van vadertje Drees hebben dat geld apart gezet voor hun uitvaart: het trieste, onvermijdelijke, maar peperdure sluitstuk van hun leven, waar ze hun kinderen niet mee willen opzadelen. Ik vind het verschrikkelijk dat zij het energietoeslag of bijzondere bijstand mislopen, omdat ze spaargeld apart hebben gezet voor hun uitvaart. Middels

een motie wil ik het college van Gedeputeerde Staten vragen om aan het kabinet over te brengen dat de provincie Noord-Holland deze onrechtvaardige vermogenstoets onwenselijk vindt.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): En voorzitter, dan gaan we door op het gebied van zorg en welzijn en van ouderen, vind ik dat onze provincie een voorbeeld kan nemen aan de provincie Drenthe. Want waar het hier klimaat, windmolens, verstedelijking is wat de klok slaat, heeft het College in Drenthe een uitgebreide zorg- en welzijnsparagraaf waarin ook ouder worden een centrale plek heeft. Wij zien graag dat het nieuwe college de thema's zorg en welzijn en ouderen ook meer naar zich toetrekt door hier in het nieuwe collegeakkoord ook een hoofdstuk over op te nemen. Ook hiertoe dien ik een motie in. Want dat ouder worden, wordt in de provincie moeilijker. En dat is zo helder als glas.

Dan het openbaar vervoer. Bus- en tramlijnen, haltes, verdwijnen als sneeuw voor de zon. Het fijnmazige ov is tot op de draad uitgekleed, waardoor de wereld voor veel ouderen kleiner en kleiner wordt. Afgelopen maand bleek uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving dat de beschikbaarheid van het ov buiten de steden alleen maar verder is afgenomen. Dertig procent van de ouderen kan binnen een halfuur geen ziekenhuis of polikliniek bereiken als ze geen auto hebben. Voor twaalf procent van hen lukt het zelfs niet binnen 45 minuten. Onacceptabel. Daarom dien ik een motie in waarin het College gevraagd wordt om te onderzoeken hoe en waarmee het openbaar vervoer in de provincie verbeterd kan worden en ruimer beschikbaar kan worden voor ouderen.

Motie 220-14 november 2022
Toegankelijker openbaar vervoer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Haltes, bus- en tramlijnen op steeds meer plekken opgeheven zijn of opgeheven worden waardoor het ov voor veel mensen, zeker in de kernen, moeilijker of zelfs niet bereikbaar*
- *geworden is.*

Overwegende dat:

- *Uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gebleken is dat de beschikbaarheid van het CV buiten de steden alleen maar verder is afgenomen;*
- *30 procent van de ouderen binnen een half uur geen ziekenhuis of polikliniek kan bereiken als ze niet met de auto kunnen en 12 procent van hen dat zelfs niet binnen 45 minuten lukt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om te onderzoeken hoe- en waarmee het openbaar vervoer in de provincie verbeterd kan worden en ruimer beschikbaar kan worden, zeker voor ouderen en mindervaliden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): En voorzitter, waar de kwaliteit van het ov achteruit holt, schieten de prijzen door het dak, los van de bereikbaarheid die te wensen overlaat. Ook is de financiële bereikbaarheid in toenemende mate een drempel in het ov. In navolging van diverse steden, waaronder Den Haag, wil de Partij van de Ouderen dat de provincie er bij het kabinet op aandringt om de btw op de kaartjes voor het openbaar vervoer af te schaffen. Zo kunnen de prijzen voor een ritje echt omlaag en wordt het ov weer aantrekkelijker. Ook hiertoe dienen wij straks een motie in.

Voorzitter, sinds de invoering van de participatiesamenleving – een ander woord voor 'zoekt u het zelf maar uit' – moeten mensen langer thuis wonen. Maar dan moeten de mensen hiertoe wel de gelegenheid krijgen. Woningcorporaties, aangejaagd door de landelijke verhuurdersheffing, hebben massaal sociale huurwoningen verkocht. De SP sprak daar ook al over. De woningen op de begane grond en de eerste verdieping gaan we als eerste de deur uit, omdat deze het meest opbrengen. Maar dit zijn nu juist de huizen waar de ouderen, en zeker met minder mobiliteit of na een operatie, prettig kunnen wonen.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag aan u. Bent u het met mij eens dat we in deze Staten erg terughoudend moeten zijn met het oproepen van GS om zich richting gemeenten of richting landelijke overheid namens de Staten uit te spreken over zaken waar wij niet over gaan?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dat ben ik helemaal met u eens. Ik hoop dat de provincie het namelijk zelf oppakt en dat we niet afhankelijk zijn van de gemeenten of het Rijk.

De heer **HARTOG** (JA21): En dan nog een tweede vraag, mevrouw Van Soest. Kunt u mij helpen? Wat is ongeveer ook alweer het bedrag voor die vermogenstoets?

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De vermogenstoets is zeventien- Voor die voor de energietransitie, bedoelt u? Ja? De energietoeslag, bedoel ik. Die is 17.000.

De heer **HARTOG** (JA21): Want ik kreeg net te horen dat het 31.000 was.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Nee.

De heer **HARTOG** (JA21): Maar hoe dan ook, het is een substantieel bedrag.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik vul namelijk de belasting ook in voor de ANBO-leden. En daaruit weet ik dus dat je 17.000- Heb je aan spaargeld, dan krijg je het niet. Dus het is heel laag. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder. Ik had een glas water voor u neergezet.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, maar ik drink nooit zoveel. Maar hartstikke bedankt. Waar waren we gebleven? De verkoop van de sociale huurwoningen van de begane grond en eenhoog. Maar dit zijn juist de huizen waar ouderen, zeker met minder mobiliteit of na een operatie, prettig kunnen wonen. In Amsterdam kennen we het begrip 'van hoog naar laag en van groot naar beter'. Dit geldt voor mensen van 65 jaar en ouder die van een bovenwoning naar de begane grond of de eerste verdieping willen verhuizen. Dat kan voor hetzelfde huurbedrag. Dus betaal je nu vierhonderd euro in een heel grote sociale huurwoning, dan mag je die huur meenemen als je kleiner gaat wonen. En dat is de afspraak die we gemaakt hebben in Amsterdam en die zou ik dolgraag ook hier in de provincie willen hebben. Met deze regeling kunnen huurders van de sociale huurwoning van een woningcorporatie voorrang krijgen en komen er broodnodige woningen voor gezinnen beschikbaar. De Partij van de Ouderen zou graag zien dat deze regeling provinciebreed uitgerold wordt en roept middels een motie het college op om dat zoveel mogelijk te stimuleren.

Voorzitter, ook zien wij graag meer woonvormen voor ouderen en verzorgingshuizen in de provincie. Mensen met een beperking, die de nodige zorg nodig hebben, zouden daar kunnen blijven wonen. Er is sinds het verdwijnen van het verzorgingshuis geen alternatief meer. Het klinkt hard, maar tussen het verpleeghuis en het kerkhof zit niets meer.

De **VOORZITTER**: Ik wil toch even verzoeken om wat rustiger in de zaal te doen. Ik kan bijna letterlijk meeluisteren wat er achterin wordt gezegd. Dank u wel.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Laat ik een citaat voorlezen van mevrouw Grouwstra uit Vriezenveen, die zij in 2020 aan de toenmalige minister schreef. "Geachte minister De Jonge, toen ik mijn dromen voor het nieuwe jaar overpeinsde kwam ik tot één wens: een eigen leven. Ik ben al meer dan tien jaar mantelzorger voor mijn ouders en ik kan niet meer." En zoals deze mevrouw zijn er honderdduizend Nederlanders. Ook deze situatie legt pijnlijk bloot dat het wegvallen van het verzorgingshuis een gat heeft veroorzaakt tussen zelfstandig wonen aan de ene kant en opgenomen worden in een verpleeghuis anderzijds. De Partij van de Ouderen wil graag de provincie de meest ouderenvriendelijke provincie van Nederland wordt. Daarom dien ik ook een motie in om het College een voortrekkersrol te laten spelen in de bewerkstelliging van meer alternatieve woonvormen en verzorgingshuizen voor ouderen in diverse gemeenten van onze provincie. Voorzitter, kent u het begrip kangoeroewoning? Een kangoeroewoning is een combinatie van twee zelfstandige wooneenheden onder één dak. De woningen hebben allebei een eigen voordeur en een interne, afsluitbare binnendeur waarmee ze verbonden zijn. Op veel boerderijen wordt dit principe gebruikt om de ouders onder het dak te laten wonen – waar de familie vaak al vele generaties wonen – en de kinderen die het overnemen om het hoofdhuis te laten bewonen. Zo kunnen de kinderen ook mantelzorg verlenen aan hun ouders. Liberaler kan het toch niet? Zelf je eigen broek ophouden. Maar geef die mensen dan ook de mogelijkheden. Zo kunnen de kinderen ook de mantelzorg verlenen aan hun ouders. Vandaar het begrip kangoeroewoning: de kinderen in de buidel van de moeder. En uiteindelijk-

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest, u bent door uw tijd heen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): O, sorry.

De **VOORZITTER**: Nou ja, nee, ik weet niet of u nog veel heeft, want u moet ook nog een groot aantal moties-

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Anderhalve bladzijde.

De **VOORZITTER**: Dat gaat u niet halen, denk ik. Dus misschien is het verstandig om een keuze te maken en vervolgens uw moties te gaan indienen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ik ga mijn moties indienen, voorzitter. Ik heb een motie over Geen vermogenstoets bij ouderen met een klein pensioentje. En het dictum luidt: om aan het kabinet over te brengen dat de provincie Noord-Holland deze onrechtvaardige vermogenstoets onwenselijk vindt.

Motie 234-14 november 2022
Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Ouderen met enkel AOW en een klein pensioentje maar wel over wat spaargeld beschikken, geen recht hebben op de energietoeslag of bijzondere bijstand vanwege de vermogenstoets.*

Overwegende dat:
- *Veel ouderen een bescheiden spaarbedrag achter de hand houden voor hun uitvaart om er zodoende hun kinderen/nabestaanden niet mee op te hoeven zadelen.*

Van mening dat:
- *Het niet eerlijk is dat deze bescheiden reservering erin resulteert dat ouderen de broodnodige energietoeslag en/of bijzondere mislopen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Om aan het kabinet over te brengen dat de provincie Noord-Holland deze onrechtvaardige, vermogenstoets onwenselijk vindt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen)

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Aandacht voor zorg en welzijn van de ouderen. Het dictum is: om aan de toekomstige onderhandelingen en partijen voor het nieuwe college over te brengen dat de paragraaf zorg, welzijn en ouderen wordt opgenomen in het nieuwe collegeakkoord.

Motie 219-14 november 2022
Aandacht voor zorg, welzijn en ouderen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een uitgebreide Zorg en Welzijn paragraaf heeft opgenomen in haar coalitieakkoord waarin ook ouder worden in de provincie een centrale plek inneemt.*

Overwegende dat:
- *De provincie Noord-Holland hier een voorbeeld aan kan nemen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Om aan de toekomstige onderhandelende partijen voor een nieuw college, over te brengen dat er een paragraaf 'Zorg, Welzijn en Ouderen' wordt opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen)

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Geen btw op ov-kaartjes. Die is mede ingediend namens DENK en de Partij voor de dieren. Om er bij het kabinet op aan te dringen om de btw op ov-kaartjes af te schaffen.

Motie 221-14 november 2022
Geen btw op ov-kaartjes

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Ondanks dat haltes, bus- en tramlijnen op steeds meer plekken opgeheven zijn of opgeheven worden het ov wel steeds duurder wordt.*

Overwegende dat:
- *Ook de financiële bereikbaarheid in toenemende mate een drempel vormt om het ov te*
- *nemen;*
- *Diverse steden, waaronder Den Haag, er bij het kabinet op aandringen om de BTW op de kaartjes voor het openbaar vervoer af te schaffen;*
- *De prijzen voor een ritje zo wezenlijk omlaag gaan en het CV aantrekkelijker maakt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Om er bij het kabinet op aan te dringen om de BTW op ov-kaartjes af te schaffen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen, Süleyman Koyuncu (DENK) en Fabian Zoon (Partij voor de Dieren)

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dan, Help de ouderen van hoog naar laag en van groot naar klein. Om de gemeenten in de provincie actief te stimuleren om het principe van hoog naar laag en van groot naar klein binnen hun gemeente in te voeren. En die is medeondertekend door de SP.

Motie 222-14 november 2022
Help ouderen van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Ouderen sinds de invoering van de 'participatiesamenleving' langer thuis moeten wonen.*

Overwegende dat:
- *Woningcorporaties, aangejaagd door de landelijke verhuurdersheffing, in grote mate sociale huurwoningen verkocht hebben;*
- *Woningen op de begane grond en eerste verdieping, als eerste verkocht zijn omdat deze het meeste opbrengen;*
- *Dit juist de huizen zijn waar ouderen, zeker met mindere mobiliteit of na een operatie, nog prettig zelfstandig kunnen wonen;*
- *In Amsterdam het principe 'Van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein' gehanteerd wordt;*
- *Dit geldt voor mensen van 65-jaar en ouder die van een bovenwoning naar begane grond of eerste verdieping willen verhuizen en dit kan dan voor hetzelfde huurbedrag;*
- *Van Groot naar Klein huurders stimuleert die (te) groot wonen om te verhuizen naar een kleinere, meer comfortabele woning;*
- *Huurders met deze regeling in een sociale huurwoning van een woningcorporatie voorrang krijgen en er daardoor broodnodige woningen voor gezinnen beschikbaar komen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *om gemeenten in de provincie actief te stimuleren om het principe van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein binnen hun gemeente in te voeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen) en Heidi Bouhlel (SP)

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Meer alternatieven voor woonvormen voor ouderen. Luidt het dictum: om een voortrekkersrol te spelen in de bewerkstelliging van meer alternatieve woonvormen en verzorgingshuizen voor ouderen en de diverse gemeenten in deze provincie. Deze is medeondertekend door Partij voor de Dieren en de SP.

Motie 223-14 november 2022
Meer alternatieve woonvormen voor ouderen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Ouderen sinds de invoering van de 'participatie-samenleving' langer thuis moeten wonen;*
- *Er voor mensen die (in beperkte mate) wat zorg nodig hebben om zo op zichzelf te kunnen blijven wonen, er sinds het verdwijnen van het verzorgingshuis geen alternatief meer is.*

Overwegende dat:
- *Er sinds het wegvallen van het verzorgingshuis een gat is ontstaan tussen zelfstandig thuis wonen aan de ene kant en opgenomen worden in een verpleeghuis anderzijds.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Om een voortrekkersrol te spelen in het bewerkstelligen van meer alternatieve woonvormen en verzorgingshuizen voor ouderen in de diverse gemeentes van onze provincie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Heidi Bouhlel (SP)

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): De volgende motie, Vaker uitzondering voor lintbebouwing. Dit is een aangepaste motie. Die is mede ingediend door de Partij voor de Dieren, om vast te leggen onder welke specifieke ruimtelijke voorwaarden gemeenten een ontheffing van Gedeputeerde Staten kunnen krijgen om extra woningen in de dorpslinten te kunnen realiseren.

Motie 224-14 november 2022
Vaker uitzondering voor lintbebouwing
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Op 17 november 2020 de Omgevingsverordening NH2020 in werking is getreden;*
- *Vaststelling van de beleidsnotitie 'Wonen in de tweede lijn' op dit moment niet mogelijk zal zijn;*
- *De beschermingsregimes in de Omgevingsverordening NH2020 ruimtelijke ontwikkelingen in de dorpslinten binnen de MRA feitelijk onmogelijk maken;*
- *Bij de vaststelling van de Omgevingsverordening Gedeputeerde Staten daarom hebben toegezegd een Notitie Lintbebouwing te zullen opstellen;*
- *Op 2 november 2021 Gedeputeerde Staten besloten de Notitie Lintbebouwing: probleemlocaties in dorpslinten vast te stellen waarmee bij wijze van uitzondering 22 problematische locaties in lintbebouwing in de MRA limitatief kunnen worden aangepakt.*

Overwegende dat:
- *De hoop en verwachting was dat gemeenten door de Notitie Lintbebouwing aanzienlijk meer ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zouden krijgen in het lint;*
- *Het toevoegen van woningen in de linten kan bijdragen aan de invulling van de woningbouwopgave en bovendien van belang is met het oog op de leefbaarheid in de kernen en linten;*
- *De overtuiging op gemeentelijk niveau bestaat dat er in de dorpslinten aanzienlijk meer ruimtelijke ontwikkelingen kunnen worden gerealiseerd met inachtneming van de kernkwaliteit van het Bijzonder Provinciale Landschap en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie dan de limitatieve uitzonderen zoals besloten in de Notitie Lintbebouwing.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Om vast te leggen onder welke specifieke ruimtelijke voorwaarden gemeenten een ontheffing van Gedeputeerde Staten kunnen krijgen om extra woningen in de dorpslinten te kunnen realiseren.;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren)

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): En dan heb ik een motie. Ik wil graag dat wij een uittreksel krijgen in plaats van al die uitgebreide stukken: om te onderzoeken hoe en op welke wijze de griffie versterkt kan worden om zodoende ook in de gelegenheid te zijn om bij uitgebreide stukken een uittreksel aan te leveren bij de Provinciale Statenleden.

Motie 225-14 november 2022
Uittreksels bij uitgebreide stukken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De Provinciale Statenleden veelvuldig uitgebreide beleidsstukken ontvangen.*

Overwegende dat:

- *Het voor de controlerende taak van de Statenleden van groot belang is dat zij hier ook kennis van kunnen nemen;*
- *Het voor kleine fracties/eenpitters ondoenlijk is om dit volledig eigen te kunnen maken;*
- *In de gemeenteraad van Amsterdam om deze reden ook uittreksels worden aangeleverd bij uitgebreide stukken.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om te onderzoeken of-, hoe- en op welke wijze de griffie versterkt kan worden om zodoende ook in de gelegenheid te zijn om bij uitgebreide stukken een uittreksel aan te leveren bij de Statenleden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen)

De heer **HARTOG** (JA21): Ja, voorzitter, u heeft de motie Vermogenstoets al voorgelezen en ingediend. Maar ik geef u toch één ding mee. Wellicht kunt u hem nog intrekken. Zoals we hem nu indient gaan ook mensen met een klein pensioen en een groot vermogen – en gelooft u me, die zijn er ook heel veel – die gaan dus wel profiteren.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ben ik met u eens. Ik neem hem even terug. Ik kan hem altijd in de tweede termijn nog indienen. Nou, kijk eens aan. Dank voor uw-

De **VOORZITTER**: Dat is de eerste. Dan geef ik deze aan u terug. Dat is de motie Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja.

Motie 234 'Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dan heb ik ze, geloof ik, allemaal gehad.

De **VOORZITTER**: Eén, twee, drie, vier- Dan heeft u zeven moties ingediend.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja.

De **VOORZITTER**: En die maken onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel.

Dan geef ik het woord aan de heer Koyuncu van DENK.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Voorzitter, dank u wel. Ik heb nogal last van mijn keel, dus ik zal het houden bij het formeel indienen van de moties die wij hebben. Mijn eerste motie is: verzoekt het college haar huidige partnerschappen c.q. zusterrelaties in te zetten om ook daar klimaatmaatregelen proberen te treffen van ongeveer gelijke strekking als in Noord-Holland.

Motie 227-14 november 2022
Partnergebieden van de provincie meenemen in klimaatopgave

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Wij in de Provincie ons uiterste best proberen te doen om de klimaatdoelen voor 2030 te*
- *behalen;*
- *We in de Provincie bedrijven en burgers aanspreken en onderwerpen aan maatregelen, wetten en regelgeving ter verbetering van het klimaat;*
- *Er zelfs sprake is van eventuele versnelling van de RES;*
- *Het klimaat echter niet bij de provinciegrenzen ophoudt en daarom onze inspanningen ook niet daar zouden moeten eindigen.*

Overwegende dat:

- *We moeten voorkomen dat bij het behalen van de klimaatdoelen in onze Provincie, vervuilende activiteiten buiten de Provinciegrenzen onze inspanningen teniet doen;*
- *Gedeputeerde Staten zich eerder heeft uitgesproken dat zij het met bovenstaande overweging van de DENK-fractie eens is;*
- *De provincie partnergebieden heeft waarmee zij een samenwerking mee heeft, zo geheten 'zusterrelaties'.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Haar huidige partnerschappen c.q. zusterrelaties inzet om ook daar klimaatmaatregelen proberen te treffen van ongeveer gelijke strekking als in Noord-Holland.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Süleyman Koyuncu (DENK)

De heer **KOYUNCU** (DENK): En de tweede motie is: dringen er bij het college op aan dat ook bij een eventueel versneld vergunningstraject van de RES zorg te dragen voor een gedegen participatietraject. Dank u wel.

Motie 226-14 november 2022
Ook bij eventuele versnelling RES zorgdragen voor gedegen participatie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Er op Europees- en Rijksniveau beleid gemaakt wordt om de vergunningverlening voor duurzame projecten te versnellen;*
- *Er ook fracties zijn in de Provinciale Staten die de RES willen versnellen.*

Overwegende dat:

- *Actieve betrokkenheid van inwoners en het ontwikkelen van breed maatschappelijk draagvlak noodzakelijk zijn voor het realiseren en het uitvoeren van de RES;*
- *Eventuele versnelling van de RES de participatietrajecten niet negatief mogen beïnvloeden.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Ook bij een eventueel versneld vergunningstraject van de RES zorg te dragen voor een gedegen participatietraject.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Süleyman Koyuncu (DENK) en Daniël van den Berg (JA21)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En uw beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank.

Dan ga ik het woord geven aan mevrouw Van Geffen van namens Noord-Hollanders. Ik heb het goed uitgesproken. Ja, ik heb heel de tijd zitten oefenen. Dat snapt u wel.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u wel, voorzitter. Mijn opa was een echte Brabander. Dat is iemand die verhalen vertelt. Een van de verhalen van mijn opa ging over een gelijkwaardige kruising: een viersprong zonder stoplichten of haaientanden. Op zo'n kruising vallen we terug op de basisregel, dat verkeer van rechts voorgaat. Daar moet je dan natuurlijk goed op letten, want anders gebeuren er ongelukken. In de tijd van mijn opa was gedeputeerde Olthof er nog niet met zijn onderzoek en veiligheidsmaatregelen, dus niemand dacht eraan zo'n viersprong veiliger te maken. En zo gebeurde het, vertelde mijn opa, dat op een dag van vier kanten tegelijk precies vier auto's op de kruising afkwamen. Zij keken naar de viersprong en dachten: ik kom van rechts, dus ik heb voorrang. Ze reden allemaal door. En dus, klabang, een botsing tussen vier auto's tegelijk. In het zuiden van Nederland komt dan zoete lieve Gerritje met zijn liedje "en wie zal dat betalen?". Niemand wilde betalen en dus kwam de zaak voor de rechter. Op dat punt aangeland, keek mijn opa ons, kleinkinderen, altijd verwachtingsvol aan. "En wat denkte gullie dat die een rechter zal besluiten?" Misschien weet iemand in de zaal het? Geen liefhebbers. Oké, dan. Ja, misschien is het ook zo dat alleen maar iemand als mijn opa zo'n antwoord kon bedenken. De rechter vroeg: wie van jullie had de zon in zijn gezicht? "Ik", zei een van de vier chauffeurs. "Dan hadde gij veurrang", zo concludeerde mijn opa tevreden. Een soort Mr. Visser die zegt, dit is mijn uitspraak en daar moet u het mee doen. Of voor de christelijke collega's, een salomonsoordeel. Nog weken hebben wij, kleinkinderen, nagepraat over dit verhaal, in verwarring over wat de betekenis nu precies was en of het eerlijk was wat die rechter

deed. Sinds ik in de actieve politiek zit, nu onder de vlag van de nieuwe partij Namens Noord-Hollanders., denk ik weer na over dit verhaal. Het lijkt wel of de overheid van nu zich op de stoel van die rechter waant. Die rechter, die kon dat besluiten. omdat de positie van de rechter een onomstreden gezagspositie was. Er moest een besluit genomen worden en iemand moest dat nou eenmaal nemen. Het hoefde niet navolgbaar te zijn; je had het gewoon met die uitspraak te doen. Zo'n coalitie hebben we hier in deze provincie ook. “Hou jij je mond – mevrouw Van Soest refereerde daarnet ook al aan – wordt gezegd tegen de duizenden burgers die geheel volgens de regels een referendum over windmolens vragen. Het is beschamend om te zien wat er uit de kast wordt gehaald om te voorkomen dat zij hun stem laten horen. En het speelt op meer terreinen. Het gevoelen slecht gehoord en betrokken te worden, leeft breed in deze provincie. U begrijpt dat ik persoonlijk me daar alles bij kan voorstellen. De PvdA, VVD, D66 en GroenLinks hebben veel moeite met tegenspraak. De coalitiepartijen houden elkaar in een wurggreep en daar kan geen interne discussie of tegengeluid vanuit de maatschappij meer bij. Ongewild heeft deze coalitie zo zelf de nieuwe partij Namens Noord-Hollanders. gecreëerd, want de tijd van autoritaire rechters die anderen de mond snoeren, is voorbij.

Voorzitter, ik kaart hier nog kort drie thema 's aan. 1.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb wat moeite, mevrouw Van Geffen, met de woorden die u hier gebruikt en het plakkertje wat u even op de coalitie plakt. Dus ik ben wel benieuwd, als u dan zo overtuigd bent dat wij geen tegenspraak dulden, waar u dat dan op baseert. Want u gooit zomaar zo'n statement hier de zaal in.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik heb al gerefereerd aan het referendum.

Mevrouw **STRENS** (D66): Over het referendum hebben we uitvoerig gedebatteerd en van de mogelijkheid gebruik gemaakt die de Referendumverordening biedt om een uitzondering te maken. Dus ik zou graag een ander voorbeeld horen dan dit voorbeeld waaruit dan blijkt dat het zo dictatoriaal is, zoals u dat-

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik geloof niet dat ik het woord ‘dictatoriaal’ in de mond heb genomen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Volgens mij begrijpt u mijn vraag prima. Dus waar u het dan op baseert dat er geen tegenspraak mogelijk is in deze coalitie.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dat dingen in de achterkamers worden geregeld en dan gewoon voorgesteld, en daar hebben wij het mee te doen. Ik ben zelf onvrijwillig tot oppositie verklaard bijvoorbeeld, ook door deze coalitie.

De heer **LEERINK** (PvdA): Gaan we het nog één keer proberen. U zegt dat deze coalitie verantwoordelijk is voor het feit dat u uit de VVD gestapt bent. Dat hoeft geen half uur te duren, maar misschien dat u ons toch in twee minuten even mee kan geven wat wij daarmee te maken hebben.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Nou, ten eerste ben ik niet uit de VVD gestapt. Daar bent u van op de hoogte. En wat het daarmee te maken heeft, is dat, als er sprake is van ongewenst gedrag, dat je daar misschien iets aan zou kunnen doen. En dat toch wel in ieder geval- Maar nu ga ik wel persoonlijk, maar ik weet niet of dat hier de bedoeling is. Maar tegen mij is wel gezegd dat bepaalde mensen in de coalitie vanuit GS moeite met mij hadden. Dat is wel degelijk ter sprake gekomen.

De **VOORZITTER**: De heer Leerink. Maar dit gaat wel ver van de discussie af waar wij over-

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik ga hier verder niet op in, maar ik wil de conclusie dat deze coalitie de oorzaak zou zijn van het feit dat u en de VVD uit elkaar zijn gegaan – laat ik het daar dan bij houden – die conclusie werp ik echt ver van mij. En volgens mij zou u er verstandig aan doen om dat ook niet hier door te trekken. Het is zoals het is. En laten we vanaf dit punt met elkaar verdergaan en elkaar niet op deze manier proberen op de een of andere manier de maat te nemen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja. voorzitter, ik zou eigenlijk bijna een punt van orde hier gewoon van willen maken, want volgens mij is, wat hier nu gebeurt, dat er persoonlijke feiten met elkaar

uitgewisseld worden over een interne gelegenheid van een fractie, dat er beschuldigingen worden gemaakt aan het adres van GS die volgens mij nergens op gebaseerd zijn. Dus ik zou echt zeggen, volgens mij is dat ver buiten de orde van deze vergadering.

De **VOORZITTER**: Zoals ik al zei: we gaan het hebben over de Begroting 2023. Wilt u het daarbij houden, mevrouw Van Geffen?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ja, het was het antwoord op een vraag die mij gesteld werd. Goed.

Punt 1, mobiliteit is niet alleen voor de rijken. De coalitie heeft een hoofd vol transities – klimaattransitie, energietransitie – en rolt dit uit over de Noord-Hollandse burgers en ondernemers. Vele tientallen miljoenen, die bestemd waren voor mobiliteit, zijn door deze coalitie verlegd naar maatregelen rond duurzaamheid en klimaat. En ondertussen worstelt de gewone burger, zoals Pien in het filmpje van Namens Noord-Hollanders.. Pien woont in Assendelft, werkt in Zaandam, zorgt voor haar moeder in Landsmeer, brengt de kinderen naar school, voetbal en andere activiteiten. Een elektrische auto is voor haar onhaalbaar en de stijgende kosten voor brandstof en parkeren, die nekken haar. Namens Noord-Hollanders. wil dat mobiliteit niet alleen voor de rijken is en dat de provincie rekening houdt met hardwerkende mensen zoals Pien.
2, mobiliteit betekent vrijheid en zelfstandigheid en sociale contacten. De afgelopen jaren heeft Namens Noord-Hollanders. herhaaldelijk de toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor mensen met een handicap geagendeerd. En dan tekent de provincie Noord-Holland nu met droge ogen het Bestuursakkoord Toegankelijk Openbaar Vervoer, dat belooft het in 2040 geregeld te hebben. 2040. En we leven nu in 2022. Dat is toch volstrekt niet acceptabel? Namens Noord-Hollanders. wil niet nog achttien jaar wachten en, ik hoop, GS ook niet. Daarom heb ik deze motie die als dictum heeft: verzoeken GS voor Noord-Holland als termijn voor toegankelijkheid het jaar 2030 te nemen. En dien ik bij deze in.

Motie 228-14 november 2022
Motie Versnelling toegankelijkheid openbaar vervoer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Vervoerders, overheden waaronder de provincie Noord-Holland en belangenorganisaties van mindervaliden op maandag 7 november het Bestuursakkoord Toegankelijkheid ov 2022-2032 hebben getekend;*
- *In Nederland zo'n 2 miljoen mensen met een beperking obstakels in het 0V ervaren, omdat zij een fysieke of verstandelijke beperking of psychische problemen hebben.*

Overwegende dat:

- *Het bovengenoemde bestuursakkoord als termijn voor toegankelijkheid het jaar 2040*
- *noemt;*
- *Het onderwerp toegankelijkheid niet nieuw is – al in de jaren '90 werd hieraan gewerkt;*
- *Veel terugkerende problemen worden veroorzaakt omdat het onderwerp niet standaard onderdeel van de werkwijze is (denk aan problemen die telkens opnieuw ontstaan na het bestellen van nieuwe metrotoestellen of bussen).*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Voor Noord-Holland als termijn voor toegankelijkheid het jaar 2030 te nemen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En daarmee maakt hij ook onderdeel uit van onze beraadslagingen, ja.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): En punt 3, hoe werkt het nou eigenlijk met financiën in deze coalitie? Ook hier is al door de heer Heijnen een opmerking over gemaakt. Er ligt een beleidsarme begroting, omdat het financieel onzekere tijden zijn, maar de wandelgangen fluisteren over een akkoord in de coalitie waarmee nog voor de komende verkiezingen extra middelen vrijgemaakt worden voor met name het Masterplan Wonen. Het antwoord op mijn technische vraag was dat het besluit daarover nog komt. Daarmee heeft deze begroting in feite een gat. Het geld voor het nog komende tussentijdse besluit zal komen uit een verhoging van de opcenten. Die belastingverhoging werd vorig jaar, hier, door de VVD, al voorgesteld. Hoe zit dit

nu precies? Graag een toelichting van GS. Ik heb hierover ook twee beoogde moties, maar ik wacht eerst even de beantwoording af.

Voorzitter, ik rond af. In het licht van het feit dat de wereld vergaat door klimaatverandering zijn deze onderwerpen, die burgers direct raken, voor de coalitie natuurlijk minder belangrijk. Echter, ik wijs erop dat hun politiek van bovenaf steeds slechter geaccepteerd wordt. En ik ben het laatste stukje van mijn toespraak kwijt, dus dat zit er niet meer achteraan. Dat is echt geweldig. Maar ik wilde in ieder geval eindigen dat ik sta voor politiek voor gewone Noord-Hollanders en dat ik daar de komende maanden zeer actief in zal zijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaan we nu naar de bijdrage van statenlid Gielen van GroenLinks.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, dank u wel. Emhil, Mary, Marisa, Charlie, Iris en Allen. Deze week interviewde de Volkskrant zeven jongeren van over de hele wereld die opgroeien tijdens de klimaatcrisis. Ze wonen op smeltende gletsjers in Peru, in de hitte van Kenia, aan de kust van Engeland of hier in Nederland. “Als dit zo blijft en de geiten gaan allemaal dood, dan sterven wij ook”, zegt Mary, die in de droogte van Kenia een bestaan probeert op te bouwen. Het café van de oma van de Britse Faith was na een nacht hevige storm opeens weggespoeld, net zoals vele huizen die ook aan de kust stonden. De plekken waar ze eerst nog picknicken, zijn inmiddels, letterlijk, in het water gevallen. En volgens de autoriteiten kan ze nog maximaal vijf jaar blijven wonen aan deze kust. Marisa vertelt vanuit het hoge noorden van Canada over het verdwijnen van de kou. Ze is onderdeel van de Inuit-gemeenschap en haar dorp bevindt zich in de frontlinie van de klimaatcrisis. De gemiddelde temperatuur is er de afgelopen 75 jaar met meer dan 2,7 graad gestegen tegenover de rest van Canada, waar dat 1,7 graad is. En dan is er Iris uit Limburg, die in de zomer van 2021 ervaarde hoe de klimaatcrisis er ook bij ons uit zal zien: overstromingen, water, onwetendheid. En al deze jongeren, die maken zich grote zorgen. Hoe komen we de crisis te boven? Is de urgentie wel ver genoeg doorgedrongen? Hoe gaat dit verder? En hoe lang kan ik hier nog blijven wonen?

Deze zeven jongeren, die staan niet alleen. Over de hele wereld komen mensen al jaren massaal in actie. Ze gaan met miljoenen de straat op, ze lijmen zich vast aan talkshowtafels, ze gaan de politiek in, ze komen op voor de belangen van inheemse groepen, ze laten zich horen voor klimaatrechtvaardigheid. En ik, ik sta naast hen. Mijn generatie groeit op in een wereld waar de gevolgen van de klimaatcrisis pijnlijk duidelijk zijn en we het inmiddels eens kunnen zijn over de enige oplossing daarvoor: systeemverandering. Want we kunnen het ons niet blijven veroorloven om steeds maar weer andere belangen te zetten boven ons welzijn en boven de leefbaarheid van de wereld, van onze planeet. Zeker niet vanuit onze westerse samenleving, waarin we een grote verantwoordelijkheid dragen voor het veroorzaken van deze crisis. Het resultaat van ons systeem van ongebreidelde economische groei zien we nu. En de VN secretaris-generaal verwoordde het deze week op de COP ook nog maar eens even extra pijnlijk, wat laat zien dat wij hier niet alleen in staan. Hij zei, “we bevinden ons op de snelweg richting de klimaathel met de voet nog steeds op het gaspedaal.” Dat zijn rake woorden. Want als je blijft doen wat je al deed, kun je niet verwachten dat daar opeens andere resultaten uit voortvloeien. En dat betekent: vechten tegen het systeem én binnen het systeem aanpakken wat er wel kan.

Want als we kijken naar wat we doen als provincie, is dat ook de insteek die we nodig hebben. Waar kunnen we meer doen? Hoe wenden we onze invloed aan? En welke belangen dient dat dan? Waar kunnen we een extra tandje bijzetten voor onze inwoners, ons klimaat en onze natuur? Nou, en als we dan kijken naar de begroting, bepalend voor onze invloedssfeer vanuit deze arena, is GroenLinks dan ook dus blij om te zien dat bijvoorbeeld de brede basismonitor is toegevoegd. Een van de grote opgaven, begrotingstechnisch, deze periode was de modernisering van de oude beleidsmonitoring. En met de brede basismonitor hebben een transitie doorgemaakt van een, nou ja, nogal eng financieel-economische invalshoek naar een bredere maatschappelijke beleidsevaluatie. En eindelijk kunnen we dus ook het provinciaal beleid toetsen op de bredere maatschappelijke opgave die we hebben en krijgt naast welvaart ook welzijn de verdiende aandacht. Precies om dat te kunnen doen, waar ik ook mee begon: ons beleid meten aan de impact, die dat heeft, op de grote uitdagingen waar we voor staan en aan de behoeften van onze inwoners; onze inwoners van vandaag én van morgen. En de beleidsindicatoren kunnen de komende jaren scherper worden gedefinieerd, maar de belangrijke beginstappen van de transitie zijn gezet. GroenLinks blijft ook graag meedenken met het College over een zinvolle toepassing en aanscherping van dit stuurinstrument.

De afgelopen collegeperiode waren er begrotingstechnisch nog twee belangrijker opgaven Het is bij deze laatste begroting van dit College goed om eens te kijken welke resultaten daarop behaald zijn. De kwaliteit van de begroting en het proces van de P&C-cyclus moest nog nodig worden verbeterd. Daarvoor is met name het programma Financiële Hygiëne voortvarend uitgevoerd. Dit heeft tot een veel betere, transparantere en leesbaardere begroting geleid. Daar verdient het College, wat GroenLinks betreft, echt complimenten voor. Ook is het interne proces en de grip van het bestuur op de interne bedrijfsvoering sterk verbeterd. Daarnaast willen we ook de bestuurlijke vernieuwing in het begrotingsproces een plek geven om daarmee Provinciale Staten een plek te geven in het opstellen van de begroting en met name ook de partijen die niet in deze coalitie zitten hier ruimte gaat dat regelen. We hebben daar nu twee jaar mee geëxperimenteerd. In het eerste jaar met het mandje van voorstellen, waar fracties voorstellen kunnen doen om de financiële ruimte uit de jaarrekening in te vullen. En dit jaar door het addendum wat bij de begroting is gevoegd. En ik wil hier ook wel zeggen: beide vormen zijn nog verre van ideaal. GroenLinks wil hier ook graag verder aan werken om dit blijvend te ontwikkelen. We zijn wel heel tevreden dat het College in het addendum duidelijk gehoor heeft gegeven aan de geluiden die PS heeft afgegeven en dat nu de doorontwikkeling van het Huis van Hilde, de indexering van de bibliotheken en de decentralisatiemiddelen van het erfgoed zijn gedekt, alsmede het voorstel van het CDA rondom erfcoaches daar ook een plek in heeft gevonden. En in deze onzekere tijden van oorlog, inflatie, pandemie en de andere grote uitdagingen die we ook al hadden, is het best lastig om tot zo'n begroting te komen. En gelukkig is de gepresenteerde begroting nog in evenwicht en zijn het weerstandsvermogen en onze algemene reserves voldoende robuust. Dat stemt ons tevreden. Want grote uitdagingen, die zijn er. Uit de recent verschenen CO_2-impactanalyse bleek dat we met het huidige beleid Europees, landelijk, provinciaal en lokaal afstevenen op een reductie van 26 procent CO_2 in Noord-Holland in 2030. Nog niet de helft van wat er nodig is om onze doelen te halen en niet genoeg om onder de anderhalve graad opwarming te blijven. GroenLinks vindt dat onverteerbaar. Daarom is de insteek van het College in deze ook een goede: nu doorpakken.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik ben het helemaal eens met GroenLinks, dat het inderdaad onvoldoende is zoals het nu in de begroting staat. Gaat GroenLinks dan ook tegen deze begroting stemmen?

Statenlid **GIELEN** (GL): Nee, we gaan niet tegen deze vergroting stemmen, want volgens mij zien we dat het college op punten echt zijn best doet en dat we goede voorstellen doen om de goede richting op te gaan. Maar we zien ook de punten waar het nog beter kan. Ik vind het ook niet fair om hier een totaal positief verhaal te gaan houden, want er zijn ook punten waar echt nog verbetering op mogelijk is. Die stip ik hier aan. Dat betekent niet dat we de inspanning van het College op de verschillende punten niet waarderen.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Maar, voorzitter, al die goede inspanningen die er zijn en die mooie verhaaltjes die er zijn, nog steeds zijn er kinderen die in de krant staan, waar u net aan het begin van uw verhaal aan refereerde, die gewoon het einde zien naderen. En dat gebeurt niet met mooie praatjes om dat om te keren. Dat gebeurt door daadkrachtig en goed beleid te maken.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ik vind mooie praatjes wel een beetje een afdoener, want volgens mij hebben wij een College wat ontzettend mooie plannen maakt en daar ook uitvoering aan geeft en daadkrachtig beleid neerzet. Maar ik zie tegelijkertijd ook – en dat probeer ik ook te benadrukken bij het benoemen van die verschillende jongeren – dat wij niet in de provincie, helaas, de klimaatcrisis in ons eentje kunnen stoppen en dat we daar andere partijen bij nodig hebben om ook daaraan bij te dragen. En daarnaast geef ik ook toe, ja, waar we de afgelopen jaren keihard op hebben ingezet, is misschien nog niet genoeg. Daarom dienen we bijvoorbeeld de motie van D66 over het versnellen van de RES ook mede in. Dus er is altijd mogelijkheid tot verbetering.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, u gaat niet tegen de begroting stemmen. Vind ik ook een heel terechte. Maar we zijn – hoe noemde u dat – met de voet op het gaspedaal op weg naar de hel. Wat draagt u het College dan op om die reis voortijdig te beëindigen?

Statenlid **GIELEN** (GL): Dat was niet mijn quote. Dat was de quote van de secretaris-generaal van de VN, om maar eens even te benadrukken hoe urgent de klimaatcrisis is waar we in zitten. Hij noemde dat de klimaathel, waar we op afstevenen met de voet op het gaspedaal. Ik kan hem daar alleen maar gelijk in geven, want als we nu zien wat er gebeurt, stevenen we af op een veel te hoge opwarming van deze aarde.

De heer **HARTOG** (JA21): Ja. Maar u geeft nog steeds geen antwoord op mijn vraag: wat draagt u het College dan op om daar iets aan te doen?

Statenlid **GIELEN** (GL): Als u nou even de rest van mijn betoog zou afluisteren, dan kom ik met een heleboel plannen. En volgens mij heeft u ook gezien dat wij een aantal moties mede-indienen bijvoorbeeld en straks zelf ook nog een motie zullen indienen. Dus genoeg ideeën.

De heer **HARTOG** (JA21): Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder?

Statenlid **GIELEN** (GL): Even kijken. Afgelopen jaren hebben we veel gedaan voor het klimaat. De RES'en gaven ons een stevig document met zoekgebieden om meer duurzame energie op te wekken. En met de afschaffing van de extra regels voor windmolens maken we het mogelijk dat we als Noord-Holland onze verantwoordelijkheid nemen in de klimaatcrisis. De inzet op warmte, voedsel, landbouw, mobiliteit, moeten bijdragen aan een verlaging van de uitstoot. Maar we zien nu ook – het bleek net al even – het is niet genoeg. Daarom is extra inzet echt nodig. Te beginnen met een helder en duidelijk overzicht van de totale, potentiële impact van maatregelen die we nu kunnen nemen, waarbij het niet alleen gaat om de energietransitie, maar waarbij ook gezonde landbouw, landgebruik, sociale duurzaamheid, nieuwe banen, biodiversiteit, herstel van de bodem en het reduceren van de uitstoot van verschillende broeikasgassen allemaal een rol spelen. En de motie die D66 hier straks over indient, steunen we dan ook van harte. We zijn benieuwd naar de reactie van GS daarop.

Samen met de Partij voor de Dieren dienen we daarnaast ook een motie in voor een klimaatbegroting en het inzichtelijk maken van de klimaatdoelen, precies om dat te doen wat nodig is, niet langer economische belangen als enige uitgangspunt, maar bij elke beslissing die we maken rekening houden met het klimaat en de gevolgen daarvan in kaart brengen.

Dan over stikstof, met de afgelopen weken ook weer de ingrijpende uitspraak van de rechter, die uitzonderingen voor de bouw niet meer mogelijk maakt. Dat maakt het nog urgenter dat we zo snel mogelijk duidelijkheid bieden aan boeren en natuur. Een urgente opgave die er al heel erg lang ligt. En innovatie is daarbij geen toverwoord en de focus daarop vertraagd en verward eerder dan dat we daar nu mee verder komen. Door nu met heldere gebiedsgerichte aanpakken te werken zorgen we ervoor dat de landbouw in Noord-Holland een duurzame toekomst tegemoet kan gaan. Het is tijd om het dan juist ook te gaan hebben over natuurherstel en natuurverbetering. En daarom noem ik hier graag het voorbeeld uit de film The Biggest Little Farm van filmmaker John en zijn vrouw Molly – voor u allen te bekijken op Netflix – waarin we zien hoe het ook kan. Zij wonen in California, een droog gebied dat geteisterd wordt door tal van plagen. Molly en John nemen zich voor om het anders te doen, om geen bestrijdingsmiddelen te gebruiken en om het ene gewas, het ene dier, het andere te laten helpen. En zo ontstaat een mooi samenspel van natuur, mens en dier, waarin alles met elkaar samenhangt. Kippenrennen tussen fruitbomen, woelratten zijn er goed in om de grond los te krijgen – noodzakelijk in dat gebied – en er worden zelfs uilenkasten opgehangen, zodat ook die woelratten niet weer de overhand krijgen. De landbouw in samenhang met de natuur, biologisch en natuurinclusief. Een mooi voorbeeld, zoals we ook veel mooie voorbeelden van groene boeren kennen in Noord-Holland, waar meneer Zoon vandaag de personificatie van vertegenwoordigd. En de adviezen van Remkes zijn daarbij een leidraad. We moeten het rapport, wat wel kan, zo snel mogelijk opvolgen. Met daarin als een van de belangrijkste punten het vasthouden aan de halvering van de uitstoot in 2030, de aanpak van piekbelasters en het blijven gebruiken van de kritische depositiewaarde als richtlijn.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. U haalt de film aan. Ik heb hem zelf ook gezien. Het is een heel mooi, bijna paradijselijk beeld wat er wordt geschetst. Maar bent u het er ook mee eens dat, als we dat willen realiseren, het ook nodig is dat er verdienmodellen voor boeren komen? Dat wij, als provincie, ook zorgen dat de boeren in staat zijn om op een natuurinclusieve manier te boeren en dat wij daar dus ook geld voor beschikbaar stellen? Want voor niks gaat er zon op.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dat ben ik met u eens. Volgens GroenLinks is de toekomst van de landbouw natuurinclusief en biologisch. Dat is de enige manier waarop we dat moeten doen. Wat GroenLinks al heel lang zegt, is dat het nu nodig is om een helder en duidelijk toekomstperspectief daarvoor te geven aan boeren.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): En bent u het dan ook met mij eens dat het beeld van de film één kant van het perspectief is en dat de tweede kant nog wel concreet gemaakt moet worden?

Statenlid **GIELEN** (GL): Daar zoek ik even naar wat u daarmee bedoelt.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, ik kan het concreet maken. Ik zie zelf in die film dat het geld verdiend wordt, doordat er allerlei vrijwilligers over de hele wereld komen werken op die boerderij daar, dat ze wat verkopen op de markt in de stad in de buurt en dat het uiteindelijk eigenlijk nog niet rendeert om op die manier de landbouw of de agrarische sector vorm te geven. En ik denk dat wij ernaartoe moeten, dat we de agrarische sector zo kunnen vormgeven dat er ook verdienmodellen zijn, dat het ook lukt om dit te realiseren. En niet alleen maar doordat we vrijwilligers uit Australië laten komen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Dat lijkt me ook geen goed idee. Nou, ik denk dat u er daar een heel belangrijk punt aansnijdt, want wat we volgens mij zien in die film, is wat het betekent om te pionieren met natuurinclusieve en biologische landbouw in het huidige systeem. U heeft mijn betoog ook horen beginnen met 'systeemverandering'. Dat is volgens mij ook in de landbouw broodnodig om die omslag naar duurzaamheid te kunnen maken.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, en dan de laatste vooral follow-up-vraag: denkt u dus ook dat wij, als provincie, geld beschikbaar moeten stellen, zodat die nieuwe verdienmodellen, zodat dat pionieren, ook vertaald kan worden in situaties waarin het uiteindelijk opgepakt kan worden door de agrarische sector?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, nou denk ik in eerste instantie dat het fonds wat vanuit het rijk daarvoor is, de 25 miljard rondom het Stikstoffonds, een belangrijke rol zal spelen om ook de verdienmodellen van boeren vervolgens weer te kunnen maken en eigenlijk daar een soort transitiefonds van te maken.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Voorzitter, volgens mij kan GroenLinks en de Partij voor de Dieren elkaar heel erg vinden in de transitie van de landbouw en de vee-industrie. Maar de industrie, de gewone industrie, de ouderwetse industrie, de vervuilende industrie als Tata Steel en Schiphol, wat bij ons de twee grootste uitstoters zijn van stikstof, waar GroenLinks juist ook snel actie op wil ondernemen, hoe denkt GroenLinks dat te gaan doen? Inderdaad door minder vliegtuigen en de kooksgasfabriek 2 te gaan sluiten?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, ook GroenLinks wil graag de kooksgasfabriek 2 sluiten en is voor minder vliegbewegingen op Schiphol. Als u hiermee bedoelt, ga ik uw motie op dat punt steunen, dan is het antwoord 'nee'. En waarom niet? Omdat we volgens mij als PS vorige maand of de maand daarvoor al best wel een heel duidelijke motie rondom Tata hebben aangenomen en volgens mij ook, omdat het college bezig is juist met een onderzoek naar: hoe kunnen we nou tot die sluiting komen? Dat is niet iets wat we in een motie gieten. Dat is niet iets wat we hier eventjes nu vandaag met elkaar regelen. Wij zijn voor het sluiten van de kooksgasfabriek, maar niet met uw motie.

Dan ga ik verder. Even kijken. Duidelijkheid in dit proces is van het grootste belang, was mijn volgende zin. Nou dat mag blijken.

En dan over de landbouw. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied gaat niet alleen over stikstof. Ook op klimaat, water, biodiversiteit, voedsel en gezondheid hebben we grote doelen te bereiken. Want wat GroenLinks betreft is de leefbaarheid van het platteland daar ongelooflijk belangrijk in. Initiatieven die de leefbaarheid vergroten, reuring geven en nieuwe duurzame verdienmodellen introduceren, moeten we omarmen en ondersteunen. We willen samenwerking met de boeren die voorop lopen en met organisaties als Caring Farmers daarbij graag vooraan zetten. Voor een leefbaar platteland en een duurzame landbouw hebben we hun visie nodig. Ook de voedselvisie blijft relevant. De versnelling naar natuurinclusieve en biologische landbouw is kansrijk en bovendien broodnodig. Dus extra inspanning daarop is van GS gewenst.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. U zegt net, ik wil samenwerken met boeren die vooroplopen. Wat doet u dan met de andere boeren?

Statenlid **GIELEN** (GL): Nou, die moeten we meenemen in deze transitie, volgens mij. Maar ik zie wel dat- Ik heb het ook niet zo heel graag meer over 'de boeren', want ik zie daar best wel een groot verschil. We zien boeren die het omarmen en we zien boeren die graag mee willen doen en biologisch willen boeren en natuurinclusief willen boeren. Maar ik zie ook boeren met omgedraaide vlaggen, die terechte zorgen hebben, wat ik begrijp, maar die ook blijven zitten in een soort nee-stand. En volgens mij, wat wij hier als politiek moeten doen, is juist die duidelijkheid bieden van, we gaan daar naartoe, het toekomstperspectief is biologisch en is natuurinclusief, en dat doen we samen. Maar we kunnen niet vanuit hun reactiviteit daarop ingaan.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat we dat samen moeten doen, dat ben ik helemaal met u eens. Maar als ik nou bij die boeren kom met omgekeerde vlaggen – overigens, die zeiden, ja, voordat het CDA kwam, heb ik hem maar snel even weggehaald, want ik vond het ook zo onaardig; dus dat was dan wel weer sympathiek – dan zeggen ze dat het – ze noemen vaak partijen als de uwe – waarom ze juist zo boos zijn. Ze zeggen: dat gedram, dat werkt helemaal niet. Terwijl, wij willen best, maar de manier waar er over ons gesproken wordt, maakt ook dat ze vaak die omgekeerde vlaggen ophangen. Hoe reflecteert u op zulk soort geluiden? Terwijl volgens mij uw intenties een heel andere zijn.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, ik vind dit toch wel een frappante opmerking van het CDA, want volgens mij is de oorzaak van de stikstofcrisis precies wat uw partij de afgelopen jaren heeft gedaan: dralen uitstellen, verder vooruitkijken, geen helder toekomstperspectief. Wat GroenLinks zegt, is dat we gewoon een duurzame en biologische, natuurinclusieve landbouw willen. Dat roepen wij al jaren. Als we de stikstofcrisis twintig jaar geleden hadden aangepakt, dan waren we misschien hier nu niet geweest. Maar volgens mij is juist het uitstelgedrag, wat we hebben gezien de afgelopen jaren op dit dossier, de oorzaak van de onzekerheid hierop bij boeren.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Volgens mij is juist een manier van verbinding leggen met de agrarische sector en samen stappen vooruit zetten de weg voorwaarts, in plaats van wat u doet: tegenover de boeren gaan staan, zaken afdwingen en groepen verliezen in de samenleving. Ik denk echt dat, waar we uiteindelijk naartoe willen met de agrarische sector, helemaal niet zo ver van elkaar verschilt, maar de manier waarop je dat bereikt, daar verschillen we echt duidelijk van mening.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Gielen, gaat u verder.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ik denk ook dat het maar goed is, dat we daar van mening op verschillen, want volgens mij zien we dat u vooral nog pleit voor uitstel.

Even kijken. Waar was ik gebleven? Landbouwgif past niet bij de landbouw van de toekomst. Welke kansen ziet het College voor een actievere rol in het verminderen van het gebruik van gif, zeker in de bollen- en sierteelt? GroenLinks ziet op deze onderwerpen graag een proactievere houding. Omschakeling naar groene landbouw, die maken we zo snel mogelijk. De groene regelingen uit Europa die hiervoor bestaan, stimuleren we graag waar dat kan. Met het ingaan van het GLB-NSP geven we daar ook invulling aan. Wat GroenLinks betreft moeten boeren hier makkelijker hun weg in kunnen vinden. Daarmee dragen we bij aan een mogelijk verdienmodel voor boeren die stappen willen zetten naar verdere vergroening van de landbouw, maar kunnen we ook bijdragen aan provinciale doelen, zoals verwoord in de Voedselvisie en op het gebied van klimaat, natuur, bodemdaling en water. De provincie kan zelf regie nemen door samen met betrokkenen een pakket te ontwikkelen dat aansluit of specifieke behoeften van boeren in Noord-Holland en op provinciale doelen. En om dat te bespoedigen, dienen wij graag een motie in, getiteld Gaan voor goud, waarvan ik het dictum even zal voorlezen. Verzoeken het College van GS de komende tijd met betrokkenen het pakket van regelingen en interventies uit het GLB-NSP toe te spitsen op de situatie in Noord-Holland om hiermee de deelname van boeren aan de eco-regelingen en het ANLb te stimuleren; onnodig belemmeringen weg te nemen en tegelijk bij te dragen aan de provinciale doelen voor een duurzame toekomst van de landbouw in Noord-Holland; begin volgend jaar een brede expert meeting te organiseren met deelname van ondernemers en organisaties uit de sector, waaronder mogelijke co-financiers en instituties die een rol spelen in de uitvoering van het GLB_NSP, zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland; om ideeën op te halen voor het provinciale plan; in het provinciale plan extra aandacht te besteden aan voorlopers in de transitie, waaronder biologische boeren en Caring Farmers, die als voorbeeld kunnen dienen voor de vele boeren die ook bereid zijn verdere stappen te zetten naar duurzame landbouw; te onderzoeken of de aan te stellen erfcoaches een rol kunnen spelen in het stimuleren van deelname aan het GLB-NSP en of de capaciteit voor

advies en ondersteuning kan worden uitgebreid met middelen uit het GLB-NSP; de plannen die voortkomen uit bovenstaande initiatieven mee te nemen in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied en de gebiedsgerichte processen; en op termijn een effectrapportage te maken inzake de bestede middelen, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie 229-14 november 2022
'GAAN voor GOUD' inzake provinciale invulling Nationaal Strategisch Plan

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Onlangs het Nationaal Strategisch Plan (NSP), de Nederlandse invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), is vastgesteld en per 1januari 2023 van kracht wordt;*
- *Het nieuwe GLB-NSP meer dan eerdere versies van het GLB is gericht op groene ontwikkeling van de landbouw en daarmee aansluit op onze provinciale Voedselvisie 2020-2030 waarin we ambities, doelstellingen en instrumenten hebben opgenomen die leiden naar een verdere verduurzaming van ons voedselsysteem;*
- *Het NSP ook aansluit op landelijk en provinciaal beleid inzake klimaat, bodemdaling, biodiversiteit, water- en luchtkwaliteit en op de gebiedsgerichte aanpak zoals deze vorm zal krijgen via het Nationaal en Provinciaal Programma Landelijk Gebied (NPLG resp. PPLG);*
- *Het NSP belangrijk kan bijdragen aan toekomstperspectief en nieuwe verdienmodellen voor boeren en andere ondernemers op het platteland en in de voedselketen.*

Overwegende dat:

- *Het NSP ruimte biedt voor regionale initiatieven en maatwerk op gebiedsniveau veenweidegebieden en overgangszones nabij Natura 2000-gebieden – o.a. voor en daarmee provincies de kans biedt hieraan een invulling te geven die bijdraagt aan het bereiken van landelijke en provinciale doelen.*
- *Het NSP ook specifieke interventies kent voor jonge boeren, bijvoorbeeld via verhoogde subsidies bij investeringen, en voor samenwerkingsverbanden van boeren w.o. vouchers voor advisering via de Subsidiemodule agrarische bedrijfsadvisering en educatie (SABE).*
- *Een grote deelname van boeren aan de groene regelingen uit het GLB-NSP niet alleen kansen biedt voor de deelnemende ondernemers zelf, maar ook provinciale doelen en succes in de gebiedsgerichte aanpak kan bevorderen.*
- *Diverse actoren zoals de agrarische collectieven nu al druk bezig zijn om voorstellen te ontwikkelen binnen de kaders van GLB-NSP en er dus urgentie is om snel aan de slag te gaan.*
- *De provincie zelf de regie kan nemen door samen met betrokkenen een samenhangend pakket te ontwikkelen dat aansluit op de specifieke behoeften van boeren in Noord-Holland én op de provinciale doelen;*
- *Aanvullende middelen uit de programma's inzake klimaat, water, bodemdaling, stikstof (transitiefonds) en natuurherstel/biodiversiteit mogelijk kunnen bijdragen om de aanpak op provinciaal niveau extra (financiële) impulsen te geven.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De komende tijd met betrokkenen het pakket van regelingen en interventies uit het GLB-NSP toe te spitsen op de situatie in Noord-Holland om hiermee de deelname van boeren aan de eco-regelingen en het ANLb te stimuleren, onnodige belemmeringen weg te nemen en tegelijk bij te dragen aan de provinciale doelen voor een duurzame toekomst van de landbouw in Noord-Holland;*
- *Begin volgend jaar een brede expertmeeting te organiseren met deelname van ondernemers en organisaties uit de sector w.o. mogelijke co-financiers en instituties die een rol spelen in de uitvoering van het GLB-NSP (zoals de Rijksdienst voor Ondernemend NL) om ideeën op te halen voor het provinciale plan;*
- *In het provinciale plan extra aandacht te besteden aan voorlopers in de transitie waaronder biologische boeren en Caring Farmers die als voorbeeld kunnen dienen voor de vele boeren die ook bereid zijn verdere stappen te zetten naar duurzame landbouw.*
- *Te onderzoeken of de aan te stellen erfcoaches een rol kunnen spelen in het stimuleren van deelname aan het GLB-NSP en of de capaciteit voor advies en ondersteuning kan worden uitgebreid met middelen uit het GLB-NSP.*
- *De plannen die voortkomen uit bovenstaande initiatieven mee te nemen in het Provinciaal Programma Landelijke Gebied en de gebiedsgerichte processen en op termijn een effectrapportage te maken inzake de bestede middelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Rien Cardol (GroenLinks), Amélie Strens (D66), Aukelien Jellema (PvdA) en Bas de Wit (VVD)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Er is een interruptie door de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik zat sterk te twijfelen of ik nou toch kwam, maar ik vind dat toch ook goed om dat hier te doen. U spreekt in uw motie over de erfcoaches. U noemde net nog terecht – en daar ben ik zeer blij mee – de manier waarop GroenLinks de transparantie en de manier waarop de begroting tot stand komt ook op een nieuwe, moderne manier heeft vormgegeven. Maar daar waren die erfcoaches onderdeel van. En nu zitten ze in een motie verpakt eigenlijk, nou ja, more or less niet helemaal precies zoals het bedoeld was, zonder dat daar nou afstemming over heeft plaatsgevonden met onze partij. Hoe vindt u dat passen in de nieuwe bestuurscultuur die u zo voorstaat?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dank u wel voor deze vraag, meneer Heijnen. De erfcoaches, zoals ze in de motie bedoeld zijn, zijn bedoeld wat ons betreft altijd als onafhankelijke erfcoaches. [ringtone] Misschien kunnen ze deze tune meenemen als ze het erf oplopen of zo. Ik weet het niet. En die onafhankelijkheid, die moet daar ook bij blijven. En wat wij proberen met deze motie is om eigenlijk te zeggen van, ga nou niet dit proces, wat de motie voorstelt, echt los doen van die erfcoaches, maar laat hen die onafhankelijke rol, zoals u hem volgens mij ook echt bedoeld heeft, houden, maar geef hun wel mee welke doelen we nou als provincie hebben. Want het lijkt me ook heel erg onhandig als die erfcoaches niet op de hoogte zijn van de doelen die wij als provincie hebben. Dat is wat we daarmee bedoelen. En dus niet om een aanpassing te doen aan uw voorstel rondom de erfcoaches.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, ik dank u voor uw toelichting. Het was fijn geweest dat iets ruimer van tevoren te krijgen dan in dit overleg, of gistermiddag eigenlijk toen de motie is opgestuurd. Dank u wel.

Statenlid **GIELEN** (GL): Dat ben ik met u eens. Dat klopt.

Even kijken, we nemen stikstofmaatregelen voor onze natuur die ons zo dierbaar is. Het is daarom moeilijk te verteren dat de realisatie van het Natuurnetwerk vertraging oploopt. Voor GroenLinks blijft de inzet het afronden van het netwerk in 2027. En dat betekent dat we de komende jaren echt flink aan de slag zullen moeten. De laatste maanden van deze periode moeten we dus ook echt versnellen. Welke inzet gaat het college daar nu op plegen? En welke doelen gaan we daarbij wel halen? Alles wat deze periode niet lukt, zal namelijk na de verkiezingen gewoon door moeten gaan. En natuur heeft niet zo heel veel boodschappen aan of het 15 of 16 maart is. We kunnen nu echt al wel randvoorwaarden creëren voor een eindsprint in de volgende collegeperiode.

Dan dierenwelzijn. Dat heeft GroenLinks ook hoog in het vaandel staan. We zijn geschrokken van het feit dat volgens de Nederlandse Jagersvereniging achttien procent van de knobbelzwanen rondvliegen met hagel in hun lijf. We kijken dan ook uit naar de expertmeeting die we begin volgend jaar samen met de Partij voor de Dieren zullen organiseren, waarin we willen kijken naar andere mogelijkheden voor het beperken van de ervaren overlast van knobbelzwanen. De mening, kennis en kunde van dierenwelzijnsorganisaties moeten standaard worden bij het vaststellen van beleid als er overlast van wilde dieren wordt ervaren in de provincie. En ter ondersteuning van de wilde dieren in onze provincie vinden we het ook belangrijk dat de wildopvangcentra in onze provincie hun werk goed en professioneel kunnen doen. Daarvoor is geld uitgetrokken en is er een professionele neringsslag nodig, maar ook gestructureerde financiering is nodig. Daarom dienen we de motie van de Partij voor de Dieren op dit punt ook van harte mede in.

Bovenaan het lijstje grootste uitstoters van Nederland – meneer Zoon noemde het net al – staat Tata Steel een Noord-Hollands bedrijf. De overlast- Of nou ja, een bedrijf in Noord-Holland, moet ik eigenlijk zeggen. De overlast die inwoners van Wijk aan Zee ervaren, lijkt op die van de klimaatjongeren waar ik mee begon. Allen zien zij economische groei ten koste gaan van hun leefomgeving. We snappen de zorgen van inwoners maar al te goed. Hun gezondheid is veel belangrijker dan de winsten van multinationals. We zijn blij met de gedeputeerde die de zorgen van inwoners op dit dossier heel serieus neemt. Hoewel langzamer dan wenselijk voor de

omgeving, zien we ook dat er vooruitgang is. Dat blijft aandacht vragen en dat moet ook sneller. Wat GroenLinks betreft sluiten we de kooks 2 en de Hoogoven 6 fabriek dan ook zo snel mogelijk. Ook het Rijk hebben we daarbij nodig. Niet Alleen voor de problemen rondom Tata, maar ook voor de beperking van de uitstoot en overlast van de luchtvaart en betere regelgeving en de handhaving rondom zeer zorgwekkende stoffen. Een gezond Noord-Holland voor al onze inwoners staat voor GroenLinks altijd voorop.

En een gezond Noord-Holland, dat betekent ook een bereikbare provincie. De ambities voor de mobiliteitstransitie waren hoog gesteld, waarbij we het openbaar vervoer voor iedereen aantrekkelijk maken en zorgen dat niemand meer afhankelijk is van de vervuilende of ruimte slurpende auto. Toch lijkt dat nog niet te lukken altijd. Juist meer mensen hebben geen openbaar vervoer in de buurt en hebben geen alternatief om bijvoorbeeld bij zorg te komen. GroenLinks vindt dat we het geld dat we hebben, moeten inzetten voor goede bereikbaarheid voor iedereen en de omslag moeten maken naar schone mobiliteit van fiets en ov. Daar moeten we ook in blijven investeren. Dat betekent soms ook maatwerk voor de individuele reiziger. Laten we geen frequente bus rijden, maar we zorgen wel dat iedereen, die het nodig heeft, bij zorg en voorzieningen kan komen. En tegelijkertijd kijken we met de Vervoerregio Amsterdam en het Rijk naar gerichte uitbreidingen of opwaarderingen van het netwerk openbaar vervoer.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. Ik grijp even terug op een klein stukje terug uit het betoog van GroenLinks, waarin wordt gezegd dat er wordt geluisterd naar de inwoners rondom Tata Steel, hè, omdat die gezondheidsklachten uiten. Het is goed dat GroenLink0s daarnaar luistert. Ik vraag me even af, in hoeverre luistert GroenLinks ook naar de opmerkingen van burgers als het gaat om de gezondheidsschade die wordt veroorzaakt door windturbines?

Statenlid **GIELEN** (GL): Wij nemen de zorgen van burgers altijd serieus. Volgens mij mag u dat van ons alle 55, hier in de zaal, aannemen. Daarvoor zitten we hier. Daarvoor zijn we volksvertegenwoordigers. Wat we volgens mij zien in de windmolendiscussie, is dat er nogal veel informatie rondgaat over wel en niet schadelijk. Volgens mij zetten we alles op alles en hebben we daar ook gewoon de regels voor rondom afstand, die vanuit landelijk zijn vastgesteld. Die moeten voldoen aan die gezondheid. Dus die zorg is er. En de bovenliggende regels die we daar als provincie bij hadden, maken daar geen verschil in.

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank voor het antwoord. Maar als mevrouw Gielen zegt dat er verschillende opvattingen zijn over de gezondheid voor windturbines, dan is het toch juist goed om, voordat je verder gaat met het uitrollen van meer windturbines, om de diverse onderzoeken die daar nog over moeten plaatsvinden, om die af te wachten totdat je daar volle kracht mee doorgaat? Wat is de mening daarover van GroenLinks?

Statenlid **GIELEN** (GL): Nee hoor, want volgens mij worden de regels voor windturbines landelijk bepaald. Aan die regels voldoen we ook. U heeft mij niet horen voorstellen dat we dat niet zouden doen. Maar wat we hier in Noord-Holland deden, is dat we extra regels hadden voor windturbines bovenop die landelijk al geldende regels, die juist heel erg rekening houden met die gezondheid en met overlast. Want dat is ontzettend belangrijk, dat vinden wij ook. Maar die extra regels zijn natuurlijk niet nodig.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Wacht even, hoor. Ik snap hem niet goed. Zijn dus extra gezondheidsregels voor het beschermen van bewoners voor windturbines niet nodig? Hoor ik dat nou GroenLinks zeggen?

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, ik snap niet zo goed waar uw verbazing zit, want dat is helemaal geen nieuw standpunt. Wat ik zeg, is dat de extra regels die Noord-Holland had rondom windturbines, dus de extra afstandsregels, dat die kop op landelijk beleid, dat die nergens voor nodig is. Volgens mij moeten we gewoon voldoen aan de regels zoals die landelijk zijn vastgesteld. Dat doen we ook, juist om die gezondheid bijvoorbeeld ook te waarborgen. En dat is wat we als provincie moeten doen. Niet nog allemaal extra regels, dat doen we op andere dossiers ook niet.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **GIELEN** (GL): Even kijken. Wij blijven het ook belangrijk vinden om te investeren in het fietsnetwerk, vaak samen met gemeentes. Het fietsgebruik stijgt, ook vanwege de pandemie. En nu moeten we hierop doorpakken. Fietsen kan de meest aantrekkelijke vorm van vervoer zijn in onze provincie, al dan niet in combinatie met het openbaar vervoer. En veiligheid blijft daar, wat

GroenLinks betreft, altijd een belangrijk punt bij, waarbij we ook moeten denken aan oplossingen als snelheidsverlaging, wat bovendien kan leiden tot een betere beleefbaarheid.

Voorzitter, dan over wonen. Voor veel mensen in Noord-Holland is het haast onmogelijk om een huis te vinden. De wooncrisis bespreken we veelvuldig met elkaar in deze Staten. We wachten nog steeds in spanning op het Masterplan Wonen. Dat moet er voornamelijk op toezien dat we versnellen, wat we toch al willen. Dat is hard nodig. De nood blijft stijgen en de risico's op vertraging zijn echt groot. GroenLinks wil voor iedere Noord-Hollander een passende woning. Die moet ook betaalbaar zijn. Het Rijk wil dat alle gemeenten tenminste dertig procent sociale huur hebben. Daar moet GS op toe gaan zien. Een einde aan wachtlijsten van decennia, zoals in bijvoorbeeld Landsmeer en Wormerland, maakt wonen toegankelijk voor groepen die nu nauwelijks aan een huis kunnen komen. En ook het huisvesten van statushouders is daarbij heel belangrijk. We zien dat de gedeputeerde zich hier hard voor maakt, maar ook dat gemeenten in de provincie worstelen met deze opgave. Het moge duidelijk zijn, wat GroenLinks betreft, zoeken we altijd naar ruimte voor statushouders, want juist kwetsbare groepen hebben een goede woning van harte nodig. De spreidingwet die er landelijk aankomt, helpt daarbij enorm. Solidariteit onder Noord-Hollandse gemeenten is van groot belang.

Wonen moet ook duurzaam, zeker kijkende naar de stijgende energie- en gasprijzen. De uitvoering van motie 42 met het herstel en duurzaamheidsfonds is daarbij belangrijk. En ook de inzet van het college om energiearmoede tegen te gaan, waarderen we. Het blijkt soms lastig om een rol te pakken ten opzichte van gemeenten, maar wat GroenLinks betreft, blijven we daarbij kijken vanuit de lens wat er wel kan, waar we van weer meerwaarde zijn en waar we een grotere rol kunnen pakken. We waarderen de inzet van de gedeputeerde hierop. We zien ook de meerwaarde van bijvoorbeeld de aangenomen motie rondom de FIX-brigades van twee vergaderingen geleden daarop.

Voorzitter, ik begon mijn betoog met de zeven klimaatjongeren die hun leefwereld zien instorten. Hun zorgen zijn meer dan terecht. De vragen ‘waar kan ik wonen, hoe ziet mijn leefomgeving, hoe ziet onze provincie er straks uit’, Dat zijn de heel wezenlijke. GroenLinks is er trots op dat we met dit college bijdragen aan de oplossingen van die grote uitdagingen. Terugkijkend op de afgelopen jaren zie ik echt dat we de provincie een stuk groener, duurzamer en socialer hebben weten te maken. Er is tegelijkertijd nog een wereld te winnen, dat zeker. Als het gaat over de bestuurscultuur, de aanpak van de stikstofcrisis en het terugdringen van de klimaatcrisis: we zijn er nog niet, maar we zien wel dat het uitmaakt wat we deden. Want we staan voor een toekomstig Noord-Holland, waar iedereen is schone lucht in ademt, we de klimaatcrisis aanpakken, de energierekening betaalbaar is en iedereen een betaalbare woning heeft, met ruimte voor onze prachtige natuur en een ruimte om te zijn wie je bent én waar we samenwerken om dat voor elkaar te krijgen. Emhil, Mary, Faith, Marisa, Charlie, Iris en Allen, allemaal zetten zij zich in voor hun leefomgeving. Net zoals talloze Noord-Hollanders, die vrijwilligerswerk doen, die in actie komen en die zich uitspreken. Zij willen het tij keren, omdat ze de veranderingen om zich heen zien en omdat ze weten dat hun inzet uitmaakt. Iris, de klimaatjongere uit Limburg, vertelde dat het water haar bang maakte, maar dat ze ook zag dat mensen in actie kwamen om elkaar te helpen. Iedereen was druk met elkaar, zegt ze. Als je mobiel genoeg was, dan probeerde je te helpen. Ik zeg, laten we daarmee niet wachten tot het water ons aan de lippen staat, maar laten we nu al naar elkaar blijven omkijken, samen de schouders eronder. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw van Meerten van de VVD. [...] Even kijken, is er- Heb ik net mevrouw van Meerten naar voren gehaald, maar er is toch behoefte aan een pauze? Ik kijk even naar mevrouw Van Meerten of ze dat goedvindt? Ja? Tot 15.30 uur. Om 15.30 uur gaan we verder. Ik schors de vergadering tot 15.30 uur.

Schorsing 15.19 tot 15.35 uur.

De **VOORZITTER**: Als alle Statenleden weer zijn gaan zitten, dan heropen ik de vergadering. We zijn bij agendapunt 10, de bespreking van de Begroting 2023 en de Memorie van Antwoord. Ik wil u verzoeken om vanuit de zaal zo stil mogelijk te zijn en, als u wat moet bespreken met iemand, om dat zo zachtjes mogelijk te doen, want het is allemaal heel goed hoorbaar. Dan ga ik nu het woord geven aan mevrouw Van Meerten van de VVD.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Hartelijk dank, voorzitter. Het is de laatste keer dat we in deze politieke samenstelling de Algemene Politieke Beschouwingen doen. We hebben er als Staten in deze samenstelling alweer bijna vier jaar op zitten. Vier interessante, boeiende en zeer

uitdagende jaren, die begonnen met een ongekende verkiezingsuitslag, de uitslag waar maar moeilijk een stabiel provinciaal bestuur uit de smeden was. Vooral ook, omdat de grootste partij geen verantwoordelijkheid wilde nemen en zichzelf buitenspel zette. Uiteindelijk hebben vier partijen van nogal uiteenlopend pluimage-

De **VOORZITTER**: Dan had ik moeten zeggen 'de grootste partij', maar het is de heer Dessing van Forum voor Democratie die wil interrumperen.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter, voor deze fantastische introductie. Ja, dit is een handschoen die ik natuurlijk even niet kan laten liggen. Die pak ik even op. Misschien wel aardig om te melden dat de grootste partijen inderdaad, van de afgelopen vier jaar, straks lijst één op de kieslijst in de provincie zal zijn. Dus dat wil ik toch graag wel even memoreren. Geen verantwoordelijkheid willen nemen. Nou, dat is dus absoluut bezijden de waarheid. Ik heb met uw fractievoorzitter, de heer Van der Maas, zeg ik tegen de VVD, deze discussie al vaker gehad en we hebben natuurlijk altijd verantwoordelijkheid willen nemen, maar daar moet wel bereidheid voor zijn bij alle partijen om een werkbare meerderheid te vormen. Dat was helaas niet het geval. Dat wil ik hier nogmaals, voor de derde keer denk ik in deze statenperiode, gezegd hebben.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ja, dank u wel. Dan wil ik u toch in ieder geval antwoorden, want ik hoorde uw betoog en toen dacht ik dus meteen: waar was u vier jaar geleden? Want u had die bestuurlijke verantwoordelijkheid kunnen nemen en er ook iets van met uw standpunten van kunnen maken. Dat was mijn gedachte. Maar ik denk dat we moeten concluderen dat we agree to disagree op dit topic.

We hebben- En ik moet zeggen, dat is dus buiten verwachting, boven verwachting goed gegaan: een stabiele, solide en goed samenwerkende coalitie bestuurt nu bijna vier jaar lang deze mooie provincie. Daar waren soms erg pijnlijke compromissen van alle partijen voor nodig. Maar als ik zo terugkijk en ook als ik het vergelijk met andere provincies, dan is de balans toch echt positief. In deze bijdrage doet het me genoegen om nog eenmaal de inbreng van de VVD op de plannen voor de toekomst te mogen geven. Bij deze inbreng staat bestaanszekerheid en het hebben van de middelen om het levensonderhoud en het levenspatroon te kunnen waarborgen, voorop. Dat betekent dat er een huis moet zijn voor iedereen die dat wil, dat er een baan moet zijn voor iedereen die dat wil, dat er natuur en recreatie moet zijn voor iedereen en dat er mobiliteit moet zijn voor iedereen. Dat is voor de VVD de bestaanszekerheid. Onze inspanningen moeten erop gericht zijn om die bestaanszekerheid te bereiken en te behouden met toepassing van de liberale beginselen van de VVD. In vrijheid, met het nemen van verantwoordelijkheid op een verdraagzame wijze met sociale rechtvaardigheid, waarbij iedereen gelijkwaardig is. Dat is ons uitgangspunt. Dat is waar de VVD voor staat. In deze bijdrage staat VVD ook nog voor iets anders. Namelijk, voor onze vorderingen en hoe we het hebben gedaan, hoe de huidige uitdagingen een vuurproef vormen en hoe we als politiek gaan doorpakken. VVD dus. Goed, voorzitter, het gaat dus om de bestaanszekerheid wat de VVD betreft en dan vooral de druk op die bestaanszekerheid. Die druk is ontstaan doordat het geopolitieke en het financiële weer is omgeslagen het laatste jaar. Er zijn grote zorgen, want er is zeer hoge inflatie en dat raakt de portemonnee van onze inwoners en bedrijven. En door COVID en de oorlog in Oekraïne is er veel onrust. Dat maakt het bestaan onzeker en werpt vragen op over voedselvoorziening en over de beschikbaarheid van betaalbare energie. Al deze zaken zijn recente ontwikkelingen. Het is van groot belang dat wij als politici ons afvragen wat dit betekent voor Noord-Holland en de Noord-Hollanders. We moeten ervoor zorgen dat we snel en adequaat reageren op kansen en bedreigingen. Het goed monitoren van de maatschappelijke ontwikkelingen en het goed daarop inspelen is daarbij van groot belang. De VVD vraagt het College op welke wijze zij dat doet in deze turbulente tijden.

Dan de verschillende onderdelen van bestaanszekerheid, voorzitter. Te beginnen bij een huis voor iedereen die dat wil. Dit is een van de grootste uitdagingen van onze tijd, want er is een tekort aan woningen. En gezien de groei van de bevolking wordt deze uitdaging steeds groter. Het College heeft de doelstelling afgesproken van bijna 184.000 nieuwe woningen in Noord-Holland erbij tot en met 2030. Dit zijn bijna 23.000 woningen per jaar gemiddeld. De afgelopen jaren realiseerden we gemiddeld 12.500 woningen per jaar. Dus er zal flink bijgeschakeld moeten worden. Terecht dat de gedeputeerde nogal wat randvoorwaarden heeft geformuleerd bij deze doelstelling. Met het afschieten van de bouwvrijstelling voor stikstof is de uitdaging alleen maar groter geworden. Als we daarnaast de krappe arbeidsmarkt, de hoge bouwprijzen, de onduidelijkheid over de regulering van de middenhuur, de komst van de Omgevingswet met nieuwe regelgeving en de capaciteit op het elektriciteitsnetwerk in ogenschouw nemen, dan zal

het ontzettend lastig worden om die doelstelling te halen. Voorzitter, mijn fractie maakt zich dus zorgen. Daarom kijken we reikhalzend uit naar het Masterplan Wonen. We zijn blij met het zorgvuldige proces tot nu toe, waarin de Staten stap voor stap zijn betrokken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, mevrouw Van Meerten blikt terug op vier jaar. Weet zij nog wat voor de VVD het belangrijkste verkiezingsitem was, vier jaar geleden?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ik denk niet dat je dat terug kunt brengen tot één punt. We hadden er verschillende. En die had zeker ook als eerste met sluitstuk financiën bijvoorbeeld te maken.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Zeker. Maar ik kan me ook herinneren op zijn VVD 's ‘bouwen, bouwen, bouwen’, was ook een die toch veelvuldig naar voren kwam. Ik hoor u net een paar keer zeggen: we moeten snel en adequaat op zaken inspelen; we moeten nu doorpakken. Maar op woningbouw wachten we nu al tweeëneenhalf jaar op het Masterplan Wonen. En u zei net, concludeerde net zelf: er is eigenlijk heel weinig of te weinig gebouwd de afgelopen vier jaar. Bent u nu tevreden met de inzet van deze coalitie voor een van uw belangrijkste verkiezingsitems van vier jaar geleden ‘bouwen, bouwen, bouwen’?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, volgens mij kwam die ‘bouwen, bouwen, bouwen’ van het Tweede Kamerlid van de VVD en stonden wij niet met ‘bouwen, bouwen, bouwen’ hier in de provincie. Wel over het onderwerp uiteraard, even toch ter verduidelijking. Maar ik was midden in een zin. En die zin eigenlijk, als ik denk ik met mijn verhaal doorga, dat ik in ieder geval u tegemoet ga komen in uw vraag over hoe belangrijk we dit nu vinden. Want we vinden het nog steeds belangrijk en we hebben dus ook een aantal punten nog daarover. Dus als ik mijn verhaal vervolg, hoop ik dat ik daar een antwoord op uw vraag geef.

De **VOORZITTER**: U heeft ons in ieder geval nieuwsgierig gemaakt.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, precies. En alvast als voorschot op onze inzet denken we dat zachte plancapaciteit snel in harde plancapaciteit moet worden omgezet. Welke mogelijkheden ziet het College om dit te doen? Daarnaast moet er ruimte worden geboden. We hebben gezien dat de Notitie Lintbebouwing diverse probleemlocaties heeft kunnen oplossen en daarmee een aantal dorpen soelaas heeft geboden. De oproep van het Economisch Instituut voor de Bouw om, naast alle binnenstedelijke inspanningen er in ieder dorpje een straatje erbij te bouwen, spreekt ons aan. Graag horen we van GS hoe deze oproep gevallen is.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik word even wakker, omdat u het heeft over het document van het Instituut voor de Bouw. Moeten wij niet constateren dat dat document haaks staat op ons provinciale beleid, waarin we juist proberen om te bouwen bij ov-knooppunten, waarin we juist proberen te bouwen voor iedereen, waarin we de groene longen proberen te sparen? En het Economisch Instituut van de Bouw stelt voor om allemaal villawijkjes aan de randen van dorpen te maken. Dat staat toch haaks op ons beleid? Zou uw vraag aan GS niet moeten zijn: wilt u daar afstand van nemen?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, dat zal mijn vraag niet zijn. We hebben gewoon- Ik heb het niet over het hele rapport. Ik heb het in ieder geval over die zinsnede uit het rapport. Ik ben het geheel met u eens: we moeten natuurlijk heel breed gaan kijken. Maar het is zeker niet mijn vraag vanuit de VVD aan GS. Mijn vraag vanuit mij is van, wat vindt u van dát onderdeel van het rapport?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): En bent u het dan met mij eens dat al die voorstellen, die worden gedaan, om overal maar in het groen te gaan bouwen waar geen ov is, alleen maar voor rijke mensen, omdat er grote kavels worden uitgegeven, een idioot plan is?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, u weet het goed te chargeren, maar u weet net zo goed als ik dat wij er ook niet voor zijn om zomaar ergens in het groen allerlei villawijken te bouwen. Wij staan ook voor een goede verdeling. Wij zien ook zeker dat er een aantal problematische groepen zijn waar gewoon voor gebouwd moet worden. Nogmaals, dat ligt er ook aan van hoe de gemeenten dat oppakken, want over dat onderdeel gaan wij niet.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik bleef even hangen bij uw tekst over ‘doe er maar een straatje bij’. Ik denk, zitten we nou hier met elkaar Monopoly’tje te spelen of niet? Maar

goed, u noemt dat zo. En tegelijkertijd hoor ik ook de VVD vaak zeggen en constateren dat we genoeg plancapaciteiten hebben, zelfs meer dan de bouwopgave die we hebben. Dus ik vraag me af, hoe verhoudt dat punt, wat u ook vaak omarmt, zich nou tot 'doe er maar even een straatje bij in elk dorp en stad'?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou ja, het is niet zozeer in elk dorp en stad, maar het is daarnaast. Dus het is niet on top of. Ja, het is meer on top of, maar het is niet dat je zegt 'alleen dat moet gebeuren'. Dus dat is niet wat ik zeg in ieder geval. Het is ook geen monopolie. Het stond dus aanhalingstekens. Dus misschien had ik dat zo moeten doen. Dat doet een andere politicus, geloof ik, ook in Den Haag.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, voorzitter, dank. Maar bent u het dan toch ook met D66 eens dat, als we naar die uitbreiding gaan kijken, naar dat straatje, dat het dan primair is op de plekken waar al bestaande plancapaciteit is, voordat we naar nieuwe plekken gaan zoeken?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, we zijn bij de VVD wel altijd, voordat we gewoon kijken, naast wat we hebben afgesproken, dat we onze ogen en oren openhouden van wat er wel mogelijk is.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Bij een huis voor iedereen hoort ook energie voor iedereen. Helaas staat dit onder druk vanwege netwerkcongestie. Daar vragen we al jaren achtereen extra aandacht voor.

Ja, ik geloof niet dat ik de vraag van het CDA voldoende heb beantwoord.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Nee, want u ging wel heel snel. Ik vroeg u eigenlijk om even terug te blikken op die afgelopen vier jaar. En vindt u nu dat er genoeg is gebeurd? U kijkt, nou ja, vooruit. Er zijn een aantal zaken die beter kunnen, dat zijn we met elkaar eens. Maar is er nu genoeg gebeurd de afgelopen vier jaar op dit belangrijke onderwerp bouwen? Want, laten we wel wezen, ook vier jaar geleden was dit een van onze grootste opgaves.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Is er voldoende gebeurd? Ik denk dat we in ieder geval in deze provincie – en dat hebben we heel goed met elkaar en samen ook opgepakt – we hebben gezien dat die urgentie de afgelopen jaren alleen maar groter is geworden. We begonnen natuurlijk in de provincie met de stikstofproblematiek en noem maar op. Daar is bouwen on top of it een nog een groter probleem door geworden of is het. Dus ik denk dat we met dat Masterplan Wonen juist hebben laten zien dat we voor in die toekomst een versnelling moeten gaan aanbrengen als we dit willen gaan halen. En hebben we dan voldoende gedaan? Ik denk dat we uiteindelijk, zeker ook met de akkoorden die er in de regio zijn – daar moeten we natuurlijk op voortbouwen – dat we voldoende hebben gedaan. Maar ja, we kunnen meer doen en we moeten ook meer doen. Maar dat is niet alleen hier in deze provincie het geval. Dat is overal het geval.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik vind het wel mooi dat u verwijst naar dat Masterplan Wonen, want dat is het grote probleem volgens mij. Dat is er nog niet of nog niet in een vorm dat het ook daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. Volgens mij zit daar precies het probleem dat we hier onvoldoende snelheid maken. Ik wou nog iets anders melden over 'dat extra straatje erbij', want wij zijn daar wel erg voor. Dus ik was ook blij dat u dat noemde. Dat gaat denk ik een hoop dorpen in Noord-Holland ook helpen met de verbetering van de leefbaarheid in die dorpen. Maar bent u dan ook bereid om te kijken naar die beknellende Omgevingsverordening waar, als er een straatje bij moet en dat kan niet, om daar ruimte te bieden aan die dorpen?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, als u mij ook goed heeft geluisterd, is dat ook een vraag van mij aan GS, van hoe dit is gevallen. Dus ik hoor ook heel graag van hen wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn op dat gebied.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Even kijken, hoor. Ik was gebleven bij de netwerkcongestie. Ja, precies. Daar vragen we al jaren achtereen extra aandacht voor. En ja, dit is een zeer hardnekkig en moeilijk op te lossen probleem. Dat zorgt er ook nog eens voor dat de

energietransitie gaat vertragen. GS heeft een taskforce ingesteld om de problemen aan te pakken en wel in 2023 verdere uitvoering te geven aan de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-Infrastructuur, waarbij de algemene doelstellingen zijn benoemd. Graag horen we welke concrete resultaten GS in de rest van 2022 en in 2023 verwacht en wat er nog meer gedaan kan worden. Trouwens, als we de problemen op de woningmarkt, de netwerkcongestie en de energietransitie samennemen, is het dan een idee om te onderzoeken of er ruimte is in Noord-Holland voor een off-grid bouwproject? Dus een project dat zelfvoorzienend is in de energieconsumptie. Welke gedachte heeft GS bij deze suggestie?

Wat goed om te zien dat het aandeel groene zoom snel groeit. Dat is hoopvol. Maar toch wordt tweederde van onze elektriciteit nog steeds fossiel opgewekt. In combinatie met de beperking van het netwerk die de snelle elektrificatie niet aankan, is inzetten op verder versneld elektrificeren voor de VVD niet de juiste weg. We moeten waken voor symboolpolitiek en de beperkte capaciteit en die zo efficiënt mogelijk voor de transitie inzetten.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wilde een vraag stellen, maar die komt in een iets ander licht te staan aan de hand van wat mevrouw Van Meerten net nog eventjes zei. Ik ben wel benieuwd, het verhaal van die elektrificatie, wat ik zelf ook al noemde – meer dan duizend bedrijven die niet aangesloten kunnen worden; ik neem aan dat de VVD hier al jaren langer ook mee bezig is om dit probleem aan te kaarten – maar dan zie je toch dat in combinatie met die energietransitie, dat het eigenlijk tot een soort van onoplosbaar probleem leidt. Is op een gegeven moment niet het punt ook dat je een signaal moet geven richting het Rijk of, ja, richting al die opdrachten die er samen liggen, om te zeggen van dat het op een gegeven moment niet meer haalbaar is. Hoe kijkt de VVD daartegenaan? Voor het afgeven van zo'n signaal?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, ik ga eigenlijk ook wel- We hebben daar een bepaald idee over, waar ik het zo eventjes over wil hebben en waar ik ook GS een vraag over wil gaan stellen. Ja, dat klinkt een beetje flauw. Ja, en hoe denken wij daarover? Wij zien gewoon dat er een behoorlijk probleem ligt wat opgelost dient te worden en ook snel. We denken ook dat we moeten gaan denken in: wat voor kansen liggen er nog meer? Dus we gaan niet denken in eerste instantie 'het kan niet, het is onmogelijk', maar laten we zien van wat er al ligt in Nederland. Als je kijkt naar onze in infrastructuur, hoe kunnen we bijvoorbeeld het gasnet ook op een andere manier gaan gebruiken? Dus daar willen we ook naar kijken. Dus die vraag wilde ik ook nog gaan stellen.

De heer **DESSING** (FvD): Ik kan me voorstellen dat mevrouw Van Meerten hint op het gasnet te gebruiken voor een soort van waterstoftransitie. Dat kan ik me voorstellen. Maar dat zegt nog niets over het elektriciteitsnet, want dat elektriciteitsnet – dat benoemde zij net ook – dat is gewoon vol en daar moet dus concreet iets aan gebeuren. Of je moet wat doen aan de capaciteit of je moet wat doen aan die vraag van de elektriciteit om daar een signaal af te geven dat die combinatie van die twee niet meer haalbaar is. Dat is mijn vraag: hoe kijkt de VVD tegen dat dilemma aan?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ja, daar heeft u een goede vraag. Ik moet zeggen, ik ben niet de specialist op dit gebied. Ik heb op dat punt, heb ik het enige wat ik kan zeggen, is dat wij vinden, als VVD – maar zo kijken we tegen een heleboel zaken aan – we moeten gewoon zien van, wat kan die innovatie ons brengen op korte termijn? Dat is wat ik u als antwoord kan geven. En ook op het gebied van de innovatie zelf. Maar niet zozeer van dat ik denk van, hoe kijken we daar nu tegenaan? We hebben een bepaald idee. Dat willen we aan GS voorleggen. We zijn ook benieuwd wat daar terugkomt.

De heer **DESSING** (FvD): Heel kort. Innovatie: prima, hoor. Maar het is denk ik een heel concrete vraag, want het aanbod en de vraag dat past gewoon niet en dat los je met innovatie denk ik niet op, tenzij we ineens een andere manier van elektriciteit verzinnen die met meer elektriciteit door één draad heen gaat. Maar ik neem niet aan dat mevrouw Van Meerten daar op doelt dus. Nogmaals de vraag: hoe kunnen we dat dilemma oplossen? Kunt u daar toch een iets meer concreet antwoord op geven?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nee, voor dit moment heb ik daar geen oplossing voor. Maar wellicht heeft u er een oplossing voor, behalve dan dat u zegt, nou ja, het kan niet.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, die handschoen neem ik graag aan, want het gaat natuurlijk om de elektrificatie. Die wordt opgelegd door de verplichte energietransitie. Op een gegeven moment

zou het signaal ook kunnen zijn dat je zegt van, je gooit misschien niet helemaal de kont tegen de krib, maar je kunt zeggen van, deze consequenties, die kleven aan de energietransities, die zijn gewoon niet haalbaar. Die zijn ook onbetaalbaar. Die zorgen ervoor dat de burger van Noord-Holland ook straks misschien niet meer het licht kan aandoen, omdat dat licht straks uitgaat, omdat we zoveel wiebelstroom creëren dat dat ook geen stabiel netwerk oplevert. Dus je zou wat moeten doen aan het verminderen van die wiebelstroom. Gewoon zorgen dat we inderdaad een stabiele stroomvoorziening kunnen hebben.

De **VOORZITTER**: Ik ga nu, als u het goed vindt, deze interruptie- Want ik vind het natuurlijk aardig, maar dan gaan we een soort van tweede inspreker krijgen. Heeft u nog een concrete vraag aan mevrouw Van Meerten? U heeft drie keer dezelfde vraag gesteld en volgens mij geen antwoord gekregen wat bevredigend voor u is. Anders ga ik naar de heer Klein, die ook nog een interruptie heeft.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik maak me toch een beetje zorgen wat u voorstelt en misschien kunt u mij geruststellen. Heb ik u verkeerd begrepen. Maar ik hoor u zeggen: er is een probleem met het elektriciteitsnetwerk. Dat is iets wat niemand zal ontkennen. En er zal ook niemand ontkennen dat we heel hard ons best moeten doen om dat snel op te lossen. Maar dan zegt u ook: ja, daarom moeten we die elektrificatie maar even in de ijskast zetten. En dat kan toch niet de bedoeling zijn van een partij als de VVD die innovatie altijd hoog in het vaandel heeft staan? Ee moeten toch en-en? Volle kracht door met het aanpakken van de bottleneck op het elektriciteitsnetwerk. En volle kracht door met innovatie, zodat we af kunnen van de fossiele energie, en de industrie en alle andere bedrijven kunnen verduurzamen?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ik geloof niet dat ik u daarin tegenspreek. Ik zeg, wij moeten zeker volle kracht vooruit, maar er is wel een probleem. We moeten wel gewoon gaan kijken van, hoe kunnen we dat op deze manier gaan oplossen voor de bedrijven en voor de inwoners natuurlijk. Maar volle kracht vooruit, ja, ik bedoel, daar zijn we het niet oneens met elkaar.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dus ik heb u verkeerd begrepen dat we niet de elektrificatie in de pauze moeten zetten, in de wachtkamer? We moeten gewoon doorgaan en kijken hoe de bedrijven verduurzaamd kunnen worden, zodat we van die fossiele energie af kunnen?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, we moeten in ieder geval zo efficiënt mogelijk ook voor die transitie blijven inzetten. Ja?

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Even kijken, waar ben ik gebleven? Dus we moeten waken voor symboolpolitiek en de beperkte capaciteit op het net zo efficiënt mogelijk voor de transitie inzetten. En dat is voor ons: eerst inzetten op voldoende netinfrastructuur. Volgens mij was ik daar gebleven. Dus eerst het netwerk op orde, dan overschakelen op warmtepompen en hybride ketels. Daarnaast is voor de VVD een hybride energie infrastructuur, en dus het behoud van het gasnet voor toekomstige, duurzame toepassingen, van belang. Deelt het College deze mening?

Naast een huis is het belangrijk dat er een baan is voor iedereen. Dit gaat over de economische kracht van de provincie, over het bedrijfsleven en het hebben van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een level playing field, banen creëren, banen hebben en banen behouden, dat moet het uitgangspunt zijn. De grote bedreiging hiervoor is de stikstofcrisis. Die legt het economisch verkeer plat. Daarbij denken we dat we een goede basis hebben staan in de gebiedsgerichte aanpak stikstof. En daar hebben we het volste vertrouwen ook in de gedeputeerde. Maar met de alleen de basis redden we het niet. Wij verzoeken het College om aan het kabinet instrumenten en vooral ook geld te vragen, zodat we aan de slag kunnen. We moeten ons daarbij niet alleen maar richten op de enige door het kabinet genoemde concrete maatregel, zoals de opkoop van bedrijven. We willen inwoners en bedrijven, die onderdeel van de oplossing kunnen zijn, wat te bieden hebben als provincie. En daar is komend jaar cruciaal voor. We hebben gezien dat onze aanpak werkt. Kijk maar naar de verduurzamingsplannen van Tata Steel, waarvoor Rijk, provincie en Tata plannen hebben uitgewerkt en inmiddels uitvoeren. Dat kunnen we ook voor de verduurzaming van andere bedrijven en sectoren doen zonder afbreuk te doen aan ons goede ondernemersklimaat en de werkgelegenheid. Door te investeren in de gebiedsgerichte stikstofaanpak en innovatie in de landbouw en industrie zorgen we voor meer ruimte voor economische activiteit en voor verduurzaming van bedrijven. Een snelle

verduurzaming van Tata is noodzakelijk voor de verbetering van de leefomgeving in de IJmond en tegelijkertijd een trekker voor waterstofproductie en infrastructuur. Dat is een kans voor de hele industrie om duurzaam en gezonder te produceren, nu en in de toekomst. Zo behouden we welvaart en versterken we onze gezondheid en welbevinden. Daarmee moet het halen van natuurdoelen voorop staan, want – ik heb het al eerder gezegd – er moet ook natuur zijn voor iedereen. Dit komt de volksgezondheid ten goede. En zo blijven banen bestaan, wordt er aan een betere natuur gewerkt en verbetert de leefomgeving.

Dan de laatste door mij genoemde pijler, voorzitter. Dat is mobiliteit en bereikbaarheid voor iedereen. Daar zijn goede wegen, busbanen, fietspaden en vaarwegen voor nodig, want die zijn cruciaal voor die goede bereikbaarheid. Goede bereikbaarheid leidt weer tot een goed vestigingsklimaat, bedrijvigheid en werkgelegenheid. We hebben ons hard gemaakt voor goede bereikbaarheid van stad, dorp en platteland. We zijn dan ook blij met de resultaten die we hebben geboekt, zoals het verder brengen van de noodzakelijke verbinding tussen de A8-A9, met een robuust landschapsplan. Of de verbreding van de Nieuwe Bennebroekerweg in de gemeente Haarlemmermeer en het aanpakken van de N247 van Amsterdam Noord naar Edam-Volendam met hopelijk een onderdoorgang in Broek in Waterland. Allemaal goede ontwikkelingen, die de bereikbaarheid ten goede zullen komen. Maar we zien door de aanhoudende stikstofcrisis en de oplopende financiële tekorten in het provinciale infrastructuurprogramma dat over niet al te lange tijd het vervangen en aanleggen van infrastructuur gaat stagneren. Dit zal met de toenemende bevolkingsgroei en de toenemende economische bedrijvigheid in onze provincie leiden tot nog langere files en daarmee gepaard gaan tijdsverlies, frustratie en hoge kosten. De VVD wil dit doemscenario echt voorkomen en pleit daarom voor de volgende statenperiode voor meer geld voor het op orde brengen van de huidige infrastructuur en het aanleggen van nieuwe infra om zo Noord-Holland in beweging te houden. Ik weet het, het hoort niet bij onze begroting, of deze begroting, maar het is alvast maar duidelijk wat de inzet van de VVD zal zijn bij de komende verkiezingen.

Goed, voorzitter, ik heb het gehad over een huis voor iedereen, een baan voor iedereen, natuur voor iedereen en mobiliteit en bereikbaarheid voor iedereen.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, mevrouw Van Meerten pleit voor meer geld voor mobiliteit, infrastructuur. Mijn fractie uit het hart gegrepen. Heeft u enig idee waar die middelen dan vandaan zouden moeten komen?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou ja, deze begroting die voorligt, is gewoon sluitend, maar we zien dus inderdaad problemen in de toekomst. Maar daarbij kijken we niet alleen maar naar de opbrengstenkant. En ja, we moeten ook kijken naar hoe we dus diverse middelen alloceren. Wellicht ook uit andere portefeuilles, deelportefeuilles en ook hoe slimmer met het geld in het budget omgesprongen kan worden. Maar dat is een mooi onderwerp voor de komende verkiezingen, meneer Hartog.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik ging heel goed gemutst naar deze interruptiemicrofoon toe, maar nu schrik ik toch een beetje. U stelt dus voor om het mobiliteitsbudget, wat eigenlijk al het hoogste budget is van alle programma's, nog verder te verhogen ten koste van de andere budgetten. Klopt dat?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nee, de heer Hartog, die vroeg mij van, hoe denkt u dat te gaan financieren? Dat is een terechte vraag. Ik heb ook gezegd dat dit voor de komende- Dus niet voor deze periode meer, maar voor de komende verkiezingen. En wat ik heb gezegd is van, nou ja, goed, we moeten ook slimmer kijken. We hoeven niet alleen naar de opbrengstenkant te kijken. Dus we kunnen ook in andere portefeuilles kijken, deelportefeuilles. Je zou ook op een andere manier kunnen gaan schuiven. Ja, dat kan pijnlijk uitvallen voor onderwerpen die u van groter belang vindt. Dat klopt.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, en u hoorde ik u toch ook zeggen: je kunt óók kijken naar andere dingen dan de opbrengstkant. Maar bent u het met ons eens dat het ook goed is om de opbrengstenkant te betrekken? En mag ik concluderen dat de VVD dus openstaat om te kijken of er aan de opbrengstenkant ook mogelijkheden zijn om extra geld te vinden? De volgende periode uiteraard.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): In de volgende periode staat in ieder geval dat wij niet willen dat- En daar ben ik ook het verhaal mee begonnen. Onze inwoners, die hebben al

voldoende zorgen en kosten op dit moment. Dus wij staan niet vooraan om de kosten voor onze inwoners te verhogen. En daarbij willen we in ieder geval altijd de laagste blijven van heel Nederland.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, ik wil u danken voor deze samenvatting, die toch een beetje wel inzicht geeft op wat er straks in het VVD verkiezingsprogramma komt te staan. Dank u wel.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Dat kunt u al lezen.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, dat zou ik toch wel graag willen weten hier, waar u dan op wil gaan bezuinigen. Want dat zegt u zo, hè, op een aantal dingen gaan bezuinigen. Ik kan me voorstellen dat dat natuur is. Wilt u gaan bezuinigen op natuur? En wilt u dus de afspraken die zijn gemaakt, wilt u die teniet doen?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ja, u vult in. Ik niet. Ik kijk gewoon naar een volgende periode, maar ik ga niet over mijn graf heen regeren in ieder geval. En ik ga ook niet zeggen dat we op natuur gaan bezuinigen. Helemaal niet. Ik ga zeggen- Wat ik zeg hier: het is een onderwerp voor een volgende periode. Daar moet een volgende coalitie over gaan. De inzet van de VVD is in ieder geval om te zorgen dat die infrastructuur goed op orde blijft. Dat is de inzet.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik meen me toch te herinneren dat uw collega hier vorig jaar een vurig pleidooi heeft gehouden, waar hij het verhogen van de opcenten wel degelijk als optie heeft genoemd. Ik hoor u hier nou wel heel voorzichtig in zijn. Dus ik ben benieuwd hoe u dat ziet.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, het enige wat ik hier zeg, is dat we gewoon kijken naar van, hoe er innovatief ook kan worden gekeken in andere portefeuilles. Dus het is inderdaad niet dat ik zeg meteen: we gooien alles omhoog. Bovendien, nogmaals, ik ga niet over mijn graf heen regeren. Dat is ook voor een volgende coalitie en een volgende VVD Statenfractie.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, mevrouw Van Meerten wordt herinnerd aan een uitspraak van de fractievoorzitter van de VVD die vorig jaar – in mijn herinnering – heeft gezegd dat voor de uitvoering van het Masterplan Wonen dekking gezocht kon worden in een verhoging van de opcenten. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ne, dat ben ik niet geheel met u eens. Ik ben het wel met u eens, dat kan ik hier ook nog beamen- Want, kijk, dat Masterplan Wonen moet er nog komen. Dat gaan wij op zijn merites dan beoordelen en wat er voor nodig is. Dat weten we gewoon nog niet. Dat staat er niet in. Dat weet ik niet op dit moment. Het staat nog niet in de begroting. Op dat moment kijken we verder. Het bouwen van woningen is voor ons gewoon van groot belang. Maar uitgangspunt voor de VVD is altijd om de kosten voor onze inwoners zo laag mogelijk te houden. Dat is in deze periode waar we voor staan. En we gaan kijken van wat er in het masterplan staat. Ja, daar moeten we dan op dat moment verder over debatteren. Maar dat gesprek moet nog plaatsvinden.

De heer **HARTOG** (JA21): Uiteraard. Ik probeerde u alleen uw geheugen nog even te activeren, dat het niet de bedoeling was om de verhoging van de opcenten aan de algemene middelen te doen toekomen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, ik ben in verwarring, want mevrouw Van Meerten zei eerder in antwoord op mijn vraag: het masterplan gaat het oplossen. En ze zegt net in beantwoording op de vraag van collega Hartog: ik ga kijken wat in dat masterplan staat. Hoe gaat dat masterplan nu voor een oplossing zorgen? En vraag twee, want dat is wel een terecht punt: Hoe gaat u dat betalen? Gaat u inderdaad zeggen, de woorden echoën van uw fractievoorzitter vorige periode, vorig jaar: deze periode gaan de opcenten nog omhoog om dat masterplan te bekostigen?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, ik denk dat u de woorden gewoon heel letterlijk heb- Wat ik bedoel- Nee, eerst terug. Wat ik zei over 'we gaan kijken wat in het masterplan staat', daar refereerde ik eigenlijk meer aan de vraag van de heer Hartog, niet zozeer van 'wat staat erin om het bouwen op te lossen' Snap je wat ik bedoel? Snapt u wat ik bedoel? Sorry. En wat betreft de financiën, daar moeten we gewoon op dat moment naar gaan kijken. Ook kijken wat het voorstel is. Ik weet zeker, ik heb op zich een prima geheugen. Ik weet wat mijn fractievoorzitter heeft

gezegd vorig jaar bij de begrotingsbehandeling. Bouwen is voor ons een ongelooflijk belangrijk onderwerp, nu en ook in de komende periode. En we gaan doen wat we moeten doen op dat moment. Maar het is wel zo- En hoe ga ik dat financieren? Dat weet ik niet, want daar moeten we het dan over gaan hebben. Op welke wijze- Waar ik het hier had over- Op dit moment, in deze had ik het over infrastructuur: hoe we dat in de volgende periode op de kaart willen zetten en hoe we dat willen gaan financieren; dat we dan niet alleen kijken naar de opbrengstenkant.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Begrijpt me niet verkeerd, hoor. Ik ben heel blij met veel van wat u zegt. Maar over dat masterplan zegt u, ja, daar gaan we nog kijken hoe- Maar ja, 15 maart is nog vier maanden, volgens mij. Is dat nog realistisch? Gaat u dat nog fixen deze periode? Of is dit iets voor een volgende statenperiode?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Wat ons betreft niet. Wij kijken reikhalzend uit naar het Masterplan Wonen.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter eigenlijk enigszins in vervolg op meneer Heijnen, want ik ben dan wel benieuwd, wanneer gaat de VVD dat dan doen? We hebben nog een krappe vijf maanden tot de Statenverkiezingen. Volgens mij is het nog steeds de intentie van de gedeputeerde om het masterplan inderdaad deze periode vast te stellen. Wij hopen dat ook van harte. Maar u zegt nu aan de ene kant, ik wil niet over mijn graf heen regeren en we gaan dan kijken en de volgende statenperiode. En aan de andere kant dat het masterplan er nu nog wel uitkomt. Wanneer gaat de VVD dan een standpunt innemen over hoe die financiering eruit zou moeten zien? Want ik meen mij de opmerking van de fractievoorzitter van de VVD van de vorige Algemene Beschouwingen ook nog best goed te herinneren.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Dat is heel goed, maar ik had het hier over de infrastructuur. U neemt de wijk naar het Masterplan Wonen. Vind ik prima. Maar ik heb het hier over het belang van de infrastructuur voor de VVD in de volgende periode, waarbij we ook gaan kijken, niet alleen naar de opbrengstenkant. Dus waar we ook qua financiering ook op een andere manier naar de infrastructuur gaan kijken. En wat ik al zeg over het masterplan: wij kijken reikhalzend uit naar het plan en willen we dit deze periode nog behandelen.

De heer **DEEN** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, dan even voor de duidelijkheid: u neemt dus afstand van de woorden van uw fractievoorzitter, de heer Van der Maas, die duidelijk heeft gezegd dat het masterplan gefinancierd kon worden uit de verhoging van de opcenten. Dat klopt dus niet.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): De heer Van der Maas heeft dat niet op die manier zo uitdrukkelijk gezegd. Hij heeft gezegd van, we gaan naar het masterplan kijken. Als daar meer financiering voor nodig is, zijn wij bereid op allerlei manieren naar die financiering te kijken. Dat is wat er gezegd is.

De heer **DEEN** (PVV): Nou, duidelijk voor deze veranderende houding. Dank u.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Van Meerten.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Goed. Goed, voorzitter. Ik heb het gehad over een huis voor iedereen. Ja, dan gaan we het dus hebben nog over het huishoudboekje van de provincie. Dat was mijn laatste punt. Ondanks een vrijwel sluitende begroting wordt de uitvoering van beleid duurder en de onzekerheden nemen toe. Voorop moet blijven staan dat we onze kerntaken adequaat uitvoeren en bereid zijn om de financiële tering naar de nering te zetten als dat nodig is. Dat mogen de inwoners van ons verwachten. Het is dan ook te zien, ook goed te zien, dat in deze periode de provinciale belastingen gelijk blijven en dat we onze inwoners niet extra hoeven te belasten met het dekken van deze begroting. En dat is een prestatie waar we, zeker nu in barre tijden met hoge inflatie en grote persoonlijke financiële uitdagingen voor Noord-Hollanders, heel blij mee zijn.

Goed, voorzitter, ik ga afsluiten met de persoonlijke noot. Toen ik me realiseerde dat dit de laatste keer in deze periode is, kwamen er een paar gedachten op. De eerste gedachte was dat het proces omtrent de begroting, zoals eigenlijk alle jaren, soepel en goed georganiseerd is verlopen. En dat gaat vanzelf, maar is zeker niet vanzelfsprekend. Het is een gevolg van de grote inzet van de griffie, van de ondersteuning, van de ambtenaren en van uw zachte doch standvastige leidende hand. En ook is het een gevolg van een goed samenwerkend College van Gedeputeerde Staten. Graag dank ik namens de VVD u allen voor uw inzet, voor uw flexibiliteit en

vindingrijkheid, niet alleen bij deze begroting, maar voor al uw inzet gedurende de gehele periode. We waarderen dit ten eerste. Tot zover mijn persoonlijke reflecties en daarmee sluit ik mijn eerste termijn af. Hartelijk dank.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Strens van D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. We houden deze Algemene Beschouwingen vandaag wederom in een roerige tijd. We hebben wereldwijd te maken met een recordaantal uitdagingen die veel effect hebben op onze inwoners. Crises die allesbepalend zijn voor de leefbaarheid en het voortbestaan van onze provincie. Door de Russische inval in Oekraïne zijn duizenden mensen op de vlucht. De energieprijzen zijn gestegen naar ongekende hoogtes. Veel mensen hebben moeite de eindjes aan elkaar te knopen. Omgekeerde vlaggen in ons landschap tonen de protesten van de Noord-Hollandse boeren, die niet weten of zij nog wel een toekomst hier hebben. De naweeën van de Covidcrisis zijn zichtbaar in onze provincie en hebben impact op onze ondernemers. Klimaatactivisten lijmen zich vast aan tafels en zien zich genoodzaakt om stevige actie te voeren in de strijd voor een beter klimaat. Wij nemen onze verantwoordelijkheid door duidelijke keuzes te maken voor het klimaat, voor groen van allemaal, voor de banen van de toekomst en voor een betrouwbaar Noord-Holland. Omdat ik hier niet voor mezelf zit, maar voor de volgende generatie. Omdat het mijn droom is dat ook mijn zoontje, en met hem nog vele anderen, gezond en gelukkig in Noord-Holland kunnen leven.

Voorzitter, klimaatverandering is geen abstract begrip meer dat in de toekomst zichtbaar wordt. Het speelt nu. Want hoewel het wellicht heerlijk was om in oktober nog zonder jas naar buiten te kunnen, de gevolgen van de klimaatverandering zijn ook in Noord-Holland nu al groot. Langere periodes van droogte hebben invloed op onze drinkwatervoorziening. Hevige buien zorgen voor ondergelopen straten en stevige schade. Het is daarom noodzakelijk dat we de aanpak van ons klimaatprobleem prioriteit maken in alles waar we als provincie mee bezig zijn. De dertigers van nu, waaronder ikzelf, zijn de eerste generatie die tijdens hun leven de impact van de klimaatverandering gaan meemaken en de laatsten die er nog iets aan kunnen doen. De alarmbellen gaan echt overal af, maar het lijkt ons nog niet echt goed te lukken om daar voldoende op te reageren. Er is echter geen tijd meer. Nederland moet meer doen. Alle facetten van de samenleving hebben te maken met die klimaataanpak en het is onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat iedereen op volle kracht aan deze transitie mee kan doen. Ook de provincie, u en ik. En daarom komen wij met voorstellen om beleid hierop te maken. Zo wordt er zowel in Europa als bij het Rijk andere manieren gezocht om vergunningverlening voor duurzame energieprojecten te versnellen. D66 vindt dat de provincie naar haar eigen regels moet kijken en daarmee meer regie kan pakken in de regionale energiestrategieën die op dit moment om allerlei verschillende redenen vertraging oplopen. Daarom dienen wij samen met GroenLinks, het CDA, Partij van de Arbeid en ChristenUnie en motie in met het volgende dictum: dragen GS op om de gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de RES'en; te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen, mocht de opgave echt niet gehaald worden; te onderzoeken of met één loket, waar integraal alle provinciale regels / beleid die voor RES-zoekgebied of wind-zon-project gelden snel in beeld kunnen worden gebracht; een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden. En als laatste, de bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan PS.

Motie 230-14 november 2022
RES versnelling

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan het klimaatakkoord;*
- *De provincie Noord-Holland klimaat in veel programma's meeneemt als doelstelling en in de regio's gewerkt wordt aan de regionale energie strategie (RES), maar de regio's dreigen hun doelstellingen in de energietransitie niet te halen;*
- *Er recent een C02 impactanalyse voor Noord-Holland gepubliceerd is waaruit blijkt dat de verwachte reductie van de uitstoot van broeikasgassen onvoldoende is om een evenredige bijdrage te leveren aan de nationale klimaatdoelstelling;*
- *Er op Europees- en Rijksniveau beleid gemaakt wordt om vergunningverlening voor duurzame projecten te versnellen.*

Overwegende dat:

- *Er bij sommige gemeenten een gebrek aan capaciteit is om de uitvoering met daadkracht op te pakken;*
- *Er veel obstakels in de uitvoering zijn waar gemeenten onvoldoende op (kunnen) ingrijpen;*
- *Sommige gemeenten het bod van de RES'en niet kunnen waarmaken;;*

Zijn van mening dat:

- *de provincie een stevigere regierol moet oppakken om minimaal het bod van de RES'en te gaan halen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de RES'en;*
- *Te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden;*
- *Te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een RES-zoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden;*
- *De bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Emre Kanik (D66), Anouk Gielen (GroenLinks), Dennis Heijnen (CDA), Annette de Vries (PvdA) en Michel Klein (ChristenUnie)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja. Even kijken waar ik natuurlijk weer was gebleven met al deze mooie papiertjes. Ja, met de uitvoering van deze motie gaan we sneller over op duurzame energie. Maar klimaatbeleid gaat over meer dan alleen het opwekken van die duurzame energie. Het zit verweven in al ons beleid en daarom moeten we ook op andere terreinen meer doen. Want de CO_2-impactanalyse maakt duidelijk dat we de afspraken uit het Klimaatakkoord nog lang niet gaan halen. Het is goed dat de CO_2-impactanalyse ons deze informatie geeft, maar is nu te eendimensionaal gericht op alleen het reduceren van CO_2-uitstoot. De gedeputeerde heeft in de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat een toezegging gedaan om de CO_2-impactanalyse verder uit te werken. Deze toezegging is ons op dit vlak echter nog niet scherp genoeg. Wij willen graag dat de CO_2-impact analyse zo wordt uitgewerkt, dat duidelijk is wat de maatregelen voor andere doelen en beleidsterreinen gaan betekenen, zodat wij na de verkiezingen afgewogen, integrale keuzes kunnen maken. De provincie Utrecht heeft al zo'n instrument, project Drawdown, dat zich bezighoudt met het ontsluiten en doorrekenen van integrale klimaatoplossingen die sectoren overstijgen, waarbij kosten, broeikasgasreductiebaten – een lekker scrabblewoord – en het tijdpad inzichtelijk worden gemaakt. Daarom dienen wij een motie in, samen met GroenLinks, Partij voor de Dieren en Partij van de Arbeid, met het dictum: de CO_2-impactanalyse door te trekken naar het Drawdown-model naar het voorbeeld van Utrecht; een goed communicatieplan richting de Noord-Hollanders op te stellen, zodat de eigen informatie van de provincie toegankelijk en begrijpelijk is voor iedereen; en daarover vóór 15 maart aan PS te rapporteren.

Motie 231-14 november 2022
Drawdown: Op weg naar het kantelpunt voor het klimaat

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland (PNH) zich heeft gecommitteerd aan het klimaatakkoord en het in samenhang aanpakken van de klimaat- en biodiversiteitscrisis;*
- *PNH ook niet op koers ligt om de eigen geformuleerde klimaatdoelstellingen tijdig te realiseren;*
- *Er recent een C02 impactanalyse voor Noord-Holland gepubliceerd is, waaruit blijkt dat de verwachte reductie van de uitstoot van broeikasgassen onvoldoende is om een evenredige bijdrage te leveren aan de nationale klimaatdoelstelling;*
- *PNH geen goed en vergelijkbaar inzicht heeft in de totale potentiële impact van de maatregelen die we nu nemen (kosten, broeikasgasbaten, doorlooptijd) en nog kunnen en moeten gaan nemen;*
- *Inzicht noodzakelijk is om onze financiële en andere middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten om alsnog de provinciale doelstellingen op tijd te realiseren.*

Overwegende dat:

- *Het urgent is om inzicht te krijgen in de totale potentiële impact van de te nemen maatregelen en een tandje bij te zetten;*
- *'Project Drawdown" zich bezighoudt met het ontsluiten en doorrekenen van integrale klimaatoplossingen die sectoren overstijgen, waarbij kosten, broeikasgasreductiebaten en tijdpad inzichtelijk worden gemaakt;*
- *Daarbij niet alleen de energietransitie centraal staat, maar een integrale aanpak van de klimaatcrisis, waarbij gezonde landbouw, landgebruik, sociale duurzaamheid, nieuwe banen, biodiversiteit, herstel van bodem en het reduceren van de uitstoot van verschillende broeikasgassen allemaal een rol spelen;*
- *Dit voor de provincie Utrecht heeft geresulteerd in een regeneratief klimaatplan, waarbij natuurlijke hulpbronnen worden versterkt in plaats van uitgeput, en een overzicht van de impact van de verschillende mogelijkheden, waardoor participatie, prioritering, sturing én verantwoording zijn verbeterd;*
- *Daarmee deze methode de potentie in kaart brengt om meer te doen voor het klimaat, waarbij ook inzichtelijker wordt hoe iedereen bij kan dragen, omdat het duidelijk maakt aan welke knoppen de provincie kan/moet draaien om haar klimaatdoelstellingen te halen;*
- *Een dergelijke aanpak en uniforme werkwijze nieuwe inzichten kan opleveren voor optimalisatie van het huidige beleid;*
- *Een totaaloverzicht voor de provincie Noord-Holland ook van toegevoegde waarde is voor de RES-regio's, de gemeenten en waterschappen in de provincie;*
- *Dit totaaloverzicht in voor iedereen begrijpelijke en toegankelijke taal moet worden gemaakt, waarbij een goede communicatiecampagne naar de Noord-Hollanders essentieel is om iedereen mee te nemen, inclusief een communicatieplan richting de Noord-Hollanders.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De $C0_2$-impactanalyse door te trekken naar het Drawdownmodel, naar het voorbeeld van*
- *Utrecht;*
- *Een goed communicatieplan richting de Noord-Hollanders op te stellen, zodat de eigen informatie van de provincie toegankelijk en begrijpelijk is voor iedereen;*
- *Daarover voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Emre Kanik (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Anouk Gielen (GroenLinks) en Annette de Vries (PvdA)

Mevrouw **STRENS** (D66): Deze. En wacht ik even op de heer Klein.

De **VOORZITTER**: Deze motie maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen. En de heer Klein van de ChristenUnie komt met een interruptie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik vind het op zich best een aardig idee om na te denken of onze monitoring voldoende is, maar ik ben ook wel wat verrast dat u eigenlijk een heel gedetailleerd voorstel over een specifieke methode zo maar hier bij de begrotingsbehandeling suggereert, zonder dat we er eerst bijvoorbeeld een keer in de commissie over hebben gesproken. Zou het niet beter zijn geweest om dit te agenderen als een discussienota, zodat we de voors en tegens in kaart kunnen brengen? Want ik moet eerlijk zeggen, dat ik het heel moeilijk vind om in te schatten wat de toegevoegde waarde is van dit voorstel ten opzichte van wat we al doen en wat het voorstel dan precies inhoudt.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dat had gekund. Natuurlijk. In de commissie is hierover gesproken en heeft de gedeputeerde ook al toegezegd om die CO_2-impactanalyse verder uit te willen werken. Wij zagen hier juist een mooie mogelijkheid in. Maar wellicht komt de gedeputeerde zo ook met een reactie hoe dat dan op een goede manier ingevuld kan worden. Want ik begrijp best dat u zegt: er zijn meerdere mogelijkheden om die breedte op te zoeken.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **STRENS** (D66): En de wens dat wij meer inzicht willen op de maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan, is ook de reden dat wij de motie Klimaatbegroting en Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar, die al door de Partij voor de Dieren zijn ingediend, mede indienen.

Voorzitter, als ik verder droom over de toekomst van mijn zoontje, wordt daar niet alleen klimaatverandering serieus aangepakt. Er is een energiezuinig huis voor hem om in te wonen en hij kan in de supermarkt kiezen voor gezonde producten die in balans met de natuur zijn geteeld. Hoewel het woord stikstofcrisis niet eens voorkwam in ons coalitieakkoord, is het niet meer weg te denken uit het huidige provinciebeleid. Onze natuur staat onder druk en de bouw van honderden woningen staat stil. In de meest recente uitspraak van de Raad van State is een streep gezet door de stikstofvrijstelling bij de bouwfase. Hoewel dit formeel geen bouwstop is, betekent dat dit de facto wel, want er zal nog meer papierwerk nodig zijn en vooral nog meer mensen die al die berekeningen kunnen maken. Die mensen zijn er nauwelijks en dus zal het zeker voor kleinere gemeenten lastig worden. De uitspraak heeft gevolgen voor een deel van de 151 grote bouwprojecten in Noord-Holland. 96 van die 151 projecten hebben in potentie een stikstofprobleem. Dat komt neer op 132.000 van de totaal bijna 144.000 woningen tot 2030. En natuurlijk betekent het ook dat het kabinet maatregelen moet nemen om uit deze impasse te komen. Maar het enige wat echt gaat helpen, is het aan de slag gaan met het terugdringen van de stikstofuitstoot en te zorgen dat onze natuur weer gezond kan worden. Alle partijen, die ook nu nog blijven ontkennen dat er een stikstofprobleem is en niet willen meewerken aan de transitie in de landbouw, zijn medeverantwoordelijk voor deze problemen. Ik roep die partijen dan ook op: laat de stikstofcrisis geen bouwcrisis worden.

En stikstof is niet het enige probleem waar de landbouw mee kampt. Naast de dwingende eisen aan stikstofuitstoot spelen er ook eisen mee vanuit klimaat, onder andere terugtrekking van de CO_2-uitstoot; water, van dreigende tekorten aan zoet water tot het omgaan met opdringende verzilting; bodem, het tegengaan van bodemdaling, herstel van het bodemleven; biodiversiteit en gezondheid, het beperken onder andere van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Al deze factoren samen maken dat het anders moet en kan. Tegelijkertijd moeten we bedenken dat de boer dat niet alleen kan. In het nationaal strategisch plan zit veel potentie voor boeren voor een groene ontwikkeling van de landbouw. Wij zijn daarom ook mede-indiener van de motie Gaan voor goud die door collega Gielen van GroenLinks is ingediend om deze potentie, die wij zien binnen het plan, om te zetten naar concrete Noord-Hollandse resultaten. Want wat D66 betreft kan de toekomst van de landbouw leiden tot een bredere en meer diverse landbouw met een gezonde bodem die beter in staat is water vast te houden en gezonde producten te leveren. Een divers landschap waarin de boer niet alleen producten teelt, maar ook bijdraagt aan natuurwaarden. Een landbouw waarin de boer een eerlijke prijs ontvangt voor zijn producten en de maatschappelijke waarde die hij levert. Deze toekomst voor onze boeren is mogelijk en vraagt een betrouwbaar bestuur die duidelijk is over wat wel en niet kan. Wat D66 betreft zijn hier al goede stappen in gezet. We hebben duidelijke doelen gesteld over de noodzakelijke stikstofuitstoot, de natuur en in de Voedselvisie de route naar een natuurinclusievere landbouw. We zijn er echter nog niet. Ook op het gebied van biologische landbouw zien wij nog ruimte om te versnellen. Daarom hebben wij ook de motie Hernieuwde aandacht voor biologische landbouw van de Partij voor de Dieren mede-ingediend. D66 wil dat de provincie een grotere rol gaat spelen in het grondbeleid. Door bijvoorbeeld met aankoop van gronden actief te sturen, is het mogelijk om meerdere provinciale doelen te halen. En in het pachtbeleid met termijnen te gaan werken die voor boeren zekerheid bieden en het mogelijk maken te investeren in een bedrijf wat klaar is voor de toekomst. Er wordt ook in deze begroting weer veel geld vrijgemaakt voor groen van iedereen. Ook landelijk wordt er hard gewerkt aan verschillende fondsen die moeten zorgen voor de noodzakelijke transities. Geld lijkt in deze tijden dan ook niet het probleem. D66 wil dat het voor betrokken partijen in het gebied mogelijk is om langjarig, duurzame afspraken te kunnen maken over hun toekomst en dat ze een reële vergoeding ontvangen voor de waarde die zij leveren aan bijvoorbeeld het natuurbeheer. Is de gedeputeerde het met D66 eens? En kan zij toezeggen dat zij hierop inzet?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Kan mevrouw Strens wat toelichten wat zij bedoelt met 'een actievere rol in het grondbeleid'? Want vrij recent hebben we besloten in de Nota Grondbeleid – of hoe dat ook heet – dat wij juist minder actief grondbeleid gaan voeren, gronden gaan afstoten en, nou ja, eigenlijk geen gronden meer op de balans houden die we niet nodig hebben. Maar ik begrijp dat u dat anders wil. En zo ja, wat dan?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Wat je ziet in de gebiedsprocessen is dat het hebben van grond natuurlijk een heel belangrijke randvoorwaarde is om ook echt mee te doen in die gebiedsprocessen. Dat vaak voor agrariërs, die willen extensiveren of die wel iets anders willen of willen verplaatsen, het dan wel nodig is dat je daar grond in hebt. Dus als je als provincie meer grond in bezit hebt, heb je in onze ogen ook meer positie om die transitie

mogelijk te maken, omdat je daadwerkelijk iets te bieden hebt en niet alleen afhankelijk bent van die grondeigenaren.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Oké, een interessant idee, waar ik best eens over zou willen doorpraten. Maar u realiseert zich ook dat grondbeleid heel veel geld kost, want je kan dat niet afpakken; je moet dat kopen. En waar gaat dat geld vandaan komen?

Mevrouw **STRENS** (D66): Eens. En dan zal je ook moeten kijken wat die waarde van die grond is, want een hectare landbouwgrond heeft natuurlijk een andere waarde dan een hectare natuurgrond. Maar dat zal, wat ons betreft, een van onderwerpen zijn die mogelijk in een volgende periode gaan spelen, om te kijken wat daar mogelijk in is. Maar wij denken wel dat het gaat helpen om die gebiedsprocessen te versnellen als je iets te bieden hebt, ook in de vorm van grond.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Mevrouw **STRENS** (D66): Voorzitter, uitgedroomd ben ik nog niet. In mijn toekomst woont mijn zoon in een groene stad of dorp, waar lopen de standaard is en er flexibel en duurzaam gereisd kan worden. Er volop ruimte is voor ontspanning en hij en zijn vrienden kunnen genieten van een rijk cultureel aanbod. Een van de belangrijkste doelen van mobiliteitsbeleid is het mogelijk maken dat mensen mee kunnen doen, gelijke kansen hebben. Dat mensen naar hun werk kunnen komen, naar voorzieningen en hun sociale contacten kunnen ontmoeten. In de praktijk echter zie je vaak dat mobiliteitsbeleid is beperkt tot het bestrijden van files en het faciliteren van een snelle doorstroming. Wat D66 betreft, is dit een gemiste kans. Het financiële vooruitzicht voor de investeringen en het onderhoud van de provinciale infrastructuur laten dikke rode cijfers zien. Dit wordt de komende jaren onbetaalbaar als we niet structureel andere keuzes gaan maken. D66 is voorstander van nu investeren in innovatie en verduurzaming van onze infrastructuur. En te stoppen met een inefficiënte en ineffectieve investering in nieuwe wegen. Je euro heeft het meeste effect door te investeren in veilig, betaalbaar en betrouwbaar ov, deelvervoer, actieve mobiliteit en zelfs door te investeren in het voorkomen van vervoersbewegingen. Door bijvoorbeeld het maken van meer afspraken over thuiswerken, beperken we het aantal reiskilometers. D66 ziet graag dat de provincie hier in samenwerking met werkgevers en actieve rol in blijft pakken. Ook door functies dicht bij elkaar te brengen en de openbare ruimte weer op menselijke maat in te richten, is het mogelijk om kansen bereikbaar te maken. D66 is dan ook blij met de inzet van het College in het programma Ov-knooppunten en ziet graag dat er hier in de toekomst een vervolg aan wordt gegeven.

Noord-Holland is een aantrekkelijke provincie. Veel mensen vinden hier een baan, genieten van het grote culturele aanbod en onze mooie landschappen en willen hier graag komen wonen. Helaas is de realiteit dat veel mensen al jaren op een wachtlijst staan voor een huurwoning, noodgedwongen nog langer thuis bij hun ouders wonen, wonen is een huis waar ze eigenlijk allang uitgegroeid zijn en niet in staat zijn de hoge prijs voor hun woning te kunnen betalen. Een actieve provincie is noodzakelijk om ervoor te zorgen dat we de wooncrisis te lijf gaan. Niet alleen in ons ruimtelijk beleid kunnen en moeten we hier sturend in zijn, ook de hulp die we gemeenten kunnen bieden met kennis en expertise is en blijft belangrijk. De begroting loopt echter nu al vooruit op de besluitvorming rondom het Masterplan Wonen. Of we actief grondbeleid als een van de opties willen inzetten, moeten we nog als Staten besluiten. Wij dienen daarom een amendement in, samen met Namens Noord-Hollanders. – zeg ik het goed – het CDA, SP en JA21, waarin wij voorstellen de begroting vast te stellen onder voorbehoud van besluitvorming over het Masterplan Wonen 2.0 en de dekking daarvan. Omdat er een zin in staat, en ik citeer: “Om de woningen te realiseren, maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen, zoals het instrument actief grondbeleid”.

Amendement 63-14 november 2022
Maatregelen Masterplan Wonen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Besluit:
beslispunt 2 van het ontwerpbesluit van de voordracht te wijzigen zodat dit beslispunt luidt:
“De begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2026 inclusief het addendum vast te stellen, met toevoeging van de zinsnede:
‘onder voorbehoud van besluitvorming over het Masterplan Wonen 2.0 en de dekking daarvan –
‘in Programma 3 Ruimte en Water, paragraaf Maatschappelijk doel, 3e alinea op pdf-begroting

pagina 56, na 'Om de woningen te realiseren maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen, zoals' en voor 'het instrument actief grondbeleid.'

Toelichting
Het voorstel van de statenvoordracht uitgebreid is besproken in de commissievergadering ruimte, wonen & klimaat van 24 oktober, maar het Masterplan Wonen nog niet door Provinciale Staten is vastgesteld. Maatregelen voor het Masterplan Wonen kunnen pas worden vastgesteld na behandeling in de commissie en vaststelling van dit plan door Provinciale Staten. De tekst die nu in de begroting staat hierover moet om die reden worden aangepast en de betreffende zinsnede verwijderd.
Dit amendement is ambtelijk en door de griffie getoetst.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Sijmen Mülder (D66), Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.), Dennis Heijnen (CDA) en Heidi Bouhlel (SP)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dit amendement maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dan ga ik door, voorzitter, naar ruimte voor ontspanning. Want ontspanning, rust en onthaasting zijn belangrijk voor de gezondheid en het geluk van onze inwoners. Zij moeten ruimte hebben om bijvoorbeeld te sporten, te wandelen, te dansen op een festival, de hond uit te laten en te genieten van cultuur en erfgoed. Daarnaast is toerisme een belangrijke economische sector in Noord-Holland. Met 35 miljoen overnachtingen per jaar is Noord-Holland de grootste provincie op het gebied van verblijfsrecreatie. Recreatie en toerisme bieden kansen, maar we zien ook steeds vaker uitdagingen door de groei van de bevolking en de verstedelijking. De natuurgebieden zijn te druk, de wegen naar de stranden zijn overvol en sommige recreanten en toeristen veroorzaken overlast. Ook is het belangrijk dat het besteden van de vrije tijd op een zo duurzaam mogelijke manier gebeurt. Het is niet alleen van belang dat we zorgen dat we onze bezoekers spreiden over de provincie, maar ook dat we rekening houden met de sociale en ecologische impact die deze bezoekers hebben. De gemeente Amsterdam, die alweer meer bezoekers telt dan voor corona, heeft onlangs aangekondigd extra maatregelen te nemen om de balans tussen leefbaarheid en economie weer te herstellen. Andere delen van de provincie kunnen profiteren van een meer verspreid toeristisch aanbod. Feesten en het genieten van muziek is voor veel Noord-Hollanders een vorm van ontspanning. Festivals horen wat D66 betreft dan ook bij ons culturele aanbod. We zouden het goed vinden als er gebieden worden aangewezen waar dit, met regels, mogelijk moet blijven, zodat er niet steeds weer een discussie tussen voor- en tegenstanders ontstaat en ondernemers en festivalgangers niet weten waar ze aan toe zijn. Een plek waar veel Noord-Hollanders dagelijks van genieten is Artis, de oudste dierentuin van ons land. Met een schat aan waardevolle monumenten. Een van die monumenten staat onder druk: het aquarium. Wij vinden het belangrijk dat toekomstige generaties hier op een moderne en diervriendelijke manier van kunnen blijven genieten en we scholen uit Noord-Holland een kans bieden om Artis te bezoeken. Daarom hebben we ook samen met de VVD de motie Artis ingediend. Kortom, wat D66 betreft is ruimte voor ontspanning en onderwerp wat de komende periode hoog op onze politieke agenda mag staan.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik weet dat mevrouw Strens ook een beetje geniet van een interruptie.

Mevrouw **STRENS** (D66): Kom maar door.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Daarom doe ik dat graag. Ja, het gaat even om de Artis-motie, want u begint erover. Het was een motie Vreemd, dat is eigenlijk jammer, want ik had daar wel een vraag over. Op zich, Artis is natuurlijk ontzettend waardevol. Daar zijn we het allemaal over eens. Die motie spreekt over een bijdrage van maximaal drie miljoen. En tegelijkertijd weten we dat we in de provincie ontzettend veel oude raadhuizen, oude kerken, oude cultuurhistorische gebouwen hebben, waar we nu regelingen voor hebben die max veertigduizend euro krijgen en er ontzettend bij geholpen zijn. Hoe ziet u nu de verhouding tussen wat wij kunnen doen voor de rest van de provincie, van heel lokale partijen, die het vaak heel moeilijk hebben en ontzettend blij zijn met veertigduizend euro ten opzichte van de drie miljoen die wij willen geven aan het grote Artis?

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, maximaal natuurlijk. Maar ik denk dat Artis- Als je kijkt naar Artis, dan gaat het niet alleen over verduurzaming van die gebouwen. Maar ook als je recreatief bekijkt,

is het natuurlijk een enorme trekpleister in onze provincie, waar heel veel Noord-Hollanders van genieten. En, met alle respect, is dat wellicht met een lokale kerk, iets dergelijks, heeft dat een andere uitstraling, kunnen er minder mensen direct van genieten. Dus vandaar dat wij het verantwoord vinden om hier te zeggen: kijk naar maximaal een bijdrage tot drie miljoen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Maar ziet u dan ook niet dat juist die dorpshuizen, oude raadhuizen zijn het ook vaak, van gefuseerde gemeenten en dergelijke, dat die eigenlijk maar beperkt andere mogelijkheden hebben om dat geld bij elkaar te krijgen? Terwijl Artis, met, nou ja, in ieder geval eigenlijk wel het nationale belang wat het heeft, daar veel beter toegang toe heeft. Ja, misschien is het mijn eigen worsteling, hoor. Maar aan de ene kant willen we wat doen voor Artis, maar ik vind de verhouding zo scheef. Ziet u dat ook niet?

Mevrouw **STRENS** (D66): Nou, wij komen tot een andere weging daarvan, omdat u terecht zegt: Artis heeft een heel andere uitstraling. We hebben ook als randvoorwaarde natuurlijk in die motie heel bewust gesteld dat ook de gemeente en het Rijk wat moeten doen en dat je echt het als een collectieve verantwoordelijkheid ziet en mogelijkheid om daar iets aan te doen. Dus vandaar komen wij tot deze overweging.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nu lijkt het net voorkomen alsof heel Artis afhangt van deze motie. Volgens mij is dat helemaal niet het geval. Volgens mij gaat het over een groot gebouw, maar is dat een heel klein onderdeel van het hele Artis. Kunnen wij die drie miljoen niet op een veel betere manier gaan besteden dan aan het opknappen van één gebouw?

Mevrouw **STRENS** (D66): Wij vinden dit een goede besteding.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik zoek naar de onderbouwing om nou specifiek een gebouw in Amsterdam in een dierentuin zomaar te fêteren met mogelijk drie miljoen euro, want er zijn zoveel prachtige initiatieven in onze provincie. Kunt u die onderbouwing geven?

Mevrouw **STRENS** (D66): Het is een plek waar heel veel Noord-Hollanders van genieten, waar veel kinderen ook – daarom noem ik dat ook bewust – schoolkinderen langskomen. Dus het heeft wat ons betreft echt een andere uitstraling. Het is ook een recreatieve plek, een toeristische plek, waardoor wij het op dit moment wel verantwoord vinden om hier een budget voor vrij te maken.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel voor het antwoord. Ik denk dat er nog veel meer plekken zijn waar veel mensen van genieten. Dus ik vind het zo ontzettend arbitrair en ik vind het zelfs neigen naar cliëntelisme. Ik vind het echt heel ingewikkeld om via een motie één specifiek initiatief op deze manier te suggereren, dat wij daar een oplossing voor kunnen betekenen.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dat is een afweging die u op uw manier maakt en ik op mijn manier, meneer Klein.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, in dat geval zouden we- U ziet de tegenstand vanuit de Staten komen om inderdaad die drie miljoen te gaan geven aan een stichting die dieren in kleine hokjes opsluit. Ik zou u toch willen verzoeken dan om deze motie in te trekken of in ieder geval aan te gaan houden. Want volgens mij moeten we hier in de commissie over gaan spreken en is dat niet nu het moment via een motie Vreemd.

Mevrouw **STRENS** (D66): Dieren in kleine hokken. Ze zijn ook heel erg bezig – en dat weet u ook, meneer Zoon – met juist natuurontwikkeling. En nee, wij hebben de motie ingediend en daar blijven wij op dit moment bij. Ik zie mijn collega Van Meerten-Kok knikken.

Voorzitter, dan ga ik verder met mijn betoog. Want in de toekomst wordt er niet alleen gewoond, gegeten en gefeest, maar zeker ook gewerkt. In mijn toekomst gaan we uit van groene groei, waarin innovatie en ondernemerschap zorgen voor de duurzame banen van morgen. Op dit moment staat de economie meer dan ooit onder druk. In de eerste plaats door de hoge energiekosten moeten bedrijven versneld verduurzamen. In de tweede plaats zien we een schreeuwend tekort aan werknemers. En in de derde plaats, gezondheid van omwonenden van bedrijven is al lang niet serieus genomen, zodat die bedrijven nu versneld moeten aanpassen. D66 is blij met de inzet van dit College om de bedrijven in corona tijd te helpen en de fondsen die we daarvoor hebben opgericht. D66 wil bedrijven blijven steunen met de verduurzaming om zo ook de overgang van een lineaire naar een circulaire, duurzame energie te maken. Onze banen

van de toekomst zijn schoon. D66 ziet ruimte voor een bloeiende economie binnen de grenzen van onze planeet. Met een ROM InWest heeft de provincie haar rol gepakt en een prachtig instrument gerealiseerd, dat blijvend zal bijdragen aan innovatie en verduurzaming van onze economie. In Noord-Holland hebben we, nog meer dan andere provincies, te maken met grote krapte op onze arbeidsmarkt, juist in die sectoren die hard nodig zijn, zoals de bouw, de energietransitie, voor de omvorming van onze economie. Het tekort aan arbeidskrachten is nog lang niet opgelost, maar D66 vindt wel dat de provincie haar rol hierin goed oppakt door meer in te zetten op bijvoorbeeld campusvorming en het stimuleren van publiek-private samenwerking. Samenwerking tussen opleiders en werkgevers blijft wat ons betreft dan ook een must. Wij zien graag dat het College hier blijvend op inzet. Een gezonde en schone leefomgeving is een harde randvoorwaarde voor het realiseren van brede welvaart voor alle Noord-Hollanders. Maar de leefomgeving in de IJmond en rond Schiphol staan onder druk. Met het dossier Tata heeft ons College laten zien hier stappen in te zetten. Wij zullen hier blijvend aandacht voor hebben en ons er hard voor maken dat de noodzakelijke transitie ook daar wordt ingezet.

De kwaliteit van ons water, zowel grond- en oppervlakte water, staat onder druk. We weten dit al langer. Toch zijn de afgelopen periode echter weinig concrete verbeteringen gerealiseerd. Een gemiste kans wat D66 betreft, zeker met de datum van 2027 die steeds dichterbij komt. De komende jaren zal hier wat ons betreft stevig op moeten worden ingezet.

Voorzitter, ik kom tot mijn laatste onderwerp: een betrouwbaar bestuur. De uitdagingen van deze tijd vragen om empathie en samenwerking. Geen overheid die tegenwerkt, maar een overheid die meedenkt met haar inwoners, in nauw contact staat en zaken mogelijk maakt. Sterke gemeenten en sterke regio's zijn noodzakelijk om dit mogelijk te maken. Wij zijn ook blij met de inzet van dit College om ervoor te zorgen dat we samen sterker worden. Laten we hier proactief mee doorgaan en vanuit één overheid samen met onze inwoners bouwen aan de toekomst van Noord-Holland. In tijden van polarisatie is het van belang om ook in Europa verbinding te houden. Oekraïne bewijst maar weer hoe fragiel de verhoudingen zijn. Europese samenwerking en solidariteit is nodig voor een sterk Europa. Ook de kansen die Europa biedt om duurzame banen te creëren, moeten we met beide handen aan blijven grijpen.

Voorzitter, ik rond af, en ergens ook wel met een beetje een dubbel gevoel. Met een gevoel van trots over wat we hier de afgelopen vier jaar met elkaar en met deze coalitie hebben bereikt, maar ook met een onrustig gevoel. Het politieke debat verhardt. Politici, ook ikzelf, hebben steeds vaker te maken met haat en bedreigingen. Na de Statenverkiezingen van volgend jaar maart zitten we hier met een nieuwe Staten. De inwoners van Noord-Holland bepalen welke richting we opgaan en welke mensen en partijen deze staal dan zullen vullen. De uitdagingen en keuzes waar we voor staan, hebben gevolgen voor alle Noord-Hollanders. Ik hoop dat we, ondanks onze politieke verschillen, kunnen laten zien dat empathie en samenwerking loont en dat het een grote eer en verantwoordelijkheid is om als Statenlid in deze mooiste provincie aan de slag te mogen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Over het laatste zijn we het allemaal eens, denk ik. En dan geef ik het woord aan de heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ik zet de bril erbij op. En ik heb hem ook nog, dus dat valt weer mee. Voorzitter, aan de Partij van de Arbeid de eer om deze eerste ronde van de Algemene Beschouwingen af te mogen sluiten. Bij de Algemene Beschouwingen heeft de Partij van de Arbeid het laatste woord altijd. Ik stel voor dat we die erin houden. Maar zonder gekheid, hekkensluiter of niet, fijn om hier te staan en om vanaf deze plek onze zorgen en ambities met u te mogen delen.

Zorgen en ambities die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en samenvallen in de vraag: hoe zorgen we ervoor dat we in deze voor iedereen onzekere tijd de boel bij elkaar houden? Want, voorzitter, met veel Noord-Hollanders gaat het gelukkig goed, maar dat geldt helaas niet voor iedereen. Er is ook in Noord-Holland een steeds diepere tweedeling zichtbaar. De tweedeling tussen mensen die een huis hebben en mensen die daar alleen maar van kunnen dromen. De tweedeling tussen mensen die in zonnepanelen kunnen investeren en mensen die in een tochtig huurhuis de energierekening omhoog zien vliegen. De tweedeling tussen mensen die iedere tien minuten op de metro kunnen stappen en mensen die allang geleden de laatste buurtbus uit hun dorp hebben zien vertrekken. En die tweedeling groeit. De kloof wordt groter tussen mensen die zichzelf heel goed kunnen redden en de mensen voor wie het leven, het overleven, steeds

ingewikkelder wordt. De Partij van de Arbeid in Noord-Holland ziet werk aan bestaanszekerheid voor iedereen in Noord-Holland dan ook als onze belangrijkste kerntaak.

Bestaanszekerheid begint voor veel mensen met het hebben van een goed en betaalbaar huis. Voor veel mensen is dat echter niet mogelijk. Ze kunnen geen huis huren of kopen. Denk aan veel starters, jongeren en jonge gezinnen, maar ook ouderen die geen passend huis kunnen vinden of passender huis kunnen krijgen. Of mensen die in huizen wonen van slechte kwaliteit. Kortom, ik denk dat we het hier allemaal over eens zijn: er moet snel meer worden gebouwd. Huizen, die duurzaam, energiezuinig en wel mogelijk energieneutraal zijn. Dat is hard nodig voor het klimaat, maar ook omdat de woonlasten hierdoor lager worden. We kijken uit daarom naar de concretisering van het Masterplan Wonen – het is hier al meerdere keren genoemd. Goed dat dit door het College op de agenda is gezet. Maar het is inmiddels inderdaad alweer een jaar geleden dat de VVD het door henzelf gekoesterde taboe op het verhogen van de opcenten – wij hebben dat toch echt zo gehoord – en aangaf, omdat ook zij zien dat er moet worden doorgepakt. En een jaar is lang, voorzitter, als je zit te wachten op een huis. Dus laten we dat dan ook doen.

Maar wat de Partij van de Arbeid betreft, beperkt een extra provinciale impuls in goed wonen zich niet alleen tot nieuwe woningen. De energiecrisis maakt pijnlijk duidelijk dat de mensen met het minste geld veroordeeld zijn tot de slechtste huizen en de hoogste energierekening. Als het aan de Partij van de Arbeid ligt, zetten we alles op alles om zo snel mogelijk alle bestaande huizen te verduurzamen en op zijn minst alle huizen, die nu slechts over enkelglas beschikken, te voorzien van dubbel glas, want het vliegt er aan alle kanten uit. Zo helpen we niet alleen onze kwetsbare inwoners vooruit, maar ook het klimaat. Dat kunnen we als provincie natuurlijk niet alleen. Daar moeten vooral de gemeenten ook voor aan de bak. Maar daar kunnen we gemeenten, indien nodig, wel bij ondersteunen. Daarom dienen we hierbij, mede namens de SP, DENK en de ChristenUnie de motie Noord-Holland laat niemand in de kou staan in, waarvan het dictum luidt: verzoekt het College de gemeenten te ondersteunen bij het maken van een plan, waarbij alle Noord-Hollandse woningeigenaren sneller geholpen kunnen worden bij het verduurzamen van hun woning, om te beginnen met de woningeigenaren met een kleinere beurs; met de gemeenten en andere belanghebbenden ernaar te streven de verduurzaming van deze woningen zo snel mogelijk gerealiseerd te hebben; te monitoren of het geldende rijksbeleid met betrekking tot huurwoningen toereikend is om ook deze zo snel mogelijk te verduurzamen; en hierover terug te koppelen naar het PS. Die motie, die heb ik hier.

Motie 232-14 november 2022
Noord-Holland laat niemand in de kou staan

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *Enkel glas een van de belangrijkste 'energielekken' is bij bestaande woningen;*
- *Ongeveer 1 op de 7 woningen nog steeds voorzien zijn van enkel glas;*
- *De urgentie van versneld isoleren wordt steeds groter met de stijgende energieprijzen;*
- *De energiecrisis pijnlijk duidelijk maakt dat veel mensen met een kleine en veel Noord-Hollanders met een middeninkomen in de slechtst geïsoleerde woningen wonen en daardoor de hoogste energierekening ontvangen;*
- *Dit invloed heeft op het comfort in de woningen en het welzijn van de bewoners;*
- *De Woonbond aanraadt enkel glas als onderhoudsgebrek te bestempelen bij huurwoningen en grote vaart te maken in het installeren van dubbel glas.*

Overwegende dat:

- *Er vanuit het Rijk een nationaal isolatie programma met bijbehorende middelen is;*
- *In sommige gemeenten al concrete initiatieven zijn ontwikkeld om isolatiemaatregelen te stimuleren. Een voorbeeld is de gemeente Amsterdam die reeds is begonnen met het verduurzamen van de buurten die het meest lijden onder de stijgende energieprijzen.*
- *Andere regio's en gemeenten hebben het energiezuinig maken van de bestaande woningvoorraad nog niet opgenomen in hun plannen;*
- *Veel kleinere gemeente last hebben van onderbezetting en daardoor geen leidende rol kunnen nemen in dergelijke nieuwe en ingewikkelde projecten. Als provincie willen we dat alle Noord-Hollanders gelijk behandeld worden en er geen grote onderlinge verschillen ontstaan tussen gemeenten;*
- *Een sterkere provinciale regie, waarbij gemeenten, marktpartijen, woningcorporaties en andere belanghebbenden gezamenlijk optrekken, ongelijkheid tussen gemeenten kan voorkomen;*
- *Hiermee zowel onze meest kwetsbare inwoners worden geholpen als het klimaat.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *de gemeenten te ondersteunen bij het maken van een plan waarmee alle Noord-Hollandse woningeigenaren sneller geholpen kunnen worden bij het verduurzamen van hun woning, om te beginnen met de woningeigenaren met een kleine beurs;*
- *Met de gemeenten en andere belanghebbenden ernaar te streven de verduurzaming van deze woningen zo snel mogelijk gerealiseerd te hebben;*
- *Te monitoren of het geldende rijksbeleid met betrekking tot huurwoningen toereikend is om ook deze zo snel mogelijk te verduurzamen;*
- *Dit terug te koppelen naar PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Annette de Vries (PvdA), Süleyman Koyuncu (DENK) en Remine Alberts (SP)

De **VOORZITTER**: Dank u. En die motie maakt hiermee-

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, u gaat nu natuurlijk vragen of wij ook iets willen doen aan dat er hier niemand in de kou zit.

De **VOORZITTER**: Maar misschien, meneer Leerink, voordat u de vergadering overneemt, wil ik wil ik even aan de vergadering melden dat deze motie nu onderdeel uitmaakt van de beraadslagingen. En dan geef ik de heer Heijnen de ruimte voor een interruptie. En hij gaat denk ik zelf zijn vraag formuleren.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Het is inderdaad koud, maar dat hebben we ook met elkaar afgesproken. Dus dan moet je er ook-

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, wij willen met de PvdA- Met rode dekentjes zouden we iedereen graag- Maar daar wordt aan gewerkt.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Of donkergroen mag ook. Anyways, ik had eigenlijk een vraag over uw best wel mooie motie net. Alleen, wat is zo'n motie waard zonder dekking?

De heer **LEERINK** (PvdA): Nou ja, kijk, wat wij in eerste instantie willen- Kijk, er ligt een verantwoordelijkheid bij gemeenten. Niet iedere gemeente kan dat. En wij willen in eerste instantie dat de provincie in kaart brengt en om tafel gaat en kijkt of ze samen met gemeenten kijkt of dat in actieprogramma's zou kunnen komen. Het zou ertoe kunnen leiden- Maar dat weten we niet op voorhand, want Er zijn ook volop rijksmiddelen hiervoor beschikbaar. Dus ik zou niet op voorhand daar een dekking bij willen zoeken, maar ik vind het wel belangrijk dat we als provincie daar als aanjager kunnen fungeren, zoals we dat op een aantal andere fronten ook doen. De gemeente kan daar regie bij nemen, et cetera.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, u noemt – en daar verbaas ik mij ook altijd over, over enkel glas – dat er nog steeds veel woningen zijn die dat hebben, terwijl-

De heer **LEERINK** (PvdA): Heel veel.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat hoorde je volgens mij dertig jaar terug al, was het al een al een slag om enkel door dubbel en inmiddels heb je triple en ++-glas en dergelijke. Hebben we daar nou echt een plan voor nodig of moeten we dat niet gewoon gaan doen? ik zoek een beetje naar, wat gaat uw motie nu – die ik op zichzelf dus heel sympathiek vind – oplossen voor mensen die eigenlijk morgen of overmorgen dubbelglas nodig hebben?

De heer **LEERINK** (PvdA): Mijn verzuchting is dezelfde als die u heeft als die u heeft. We weten allemaal dat die woningen van dubbel glas moeten worden voorzien. We weten ook dat er voor een deel rijksmiddelen voor beschikbaar zijn. En we weten ook dat het sommige gemeenten wel lukt en anderen niet. Dus daarom vragen we juist aan de provincie: ga er nou voor en zorg ervoor dat die gemeenten die dat niet van de grond krijgen, daar ook mee aan de slag gaan.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, ik vind het een heel sympathieke motie, vooral omdat we natuurlijk daar als provinciaal servicepunt al wel inzet op hebben. Maar we zien in de praktijk dat we kansen laten liggen en dat we daar beter op in kunnen zetten. Op dat punt ben ik heel positief. Het enige waar we mee worstelen, is dat we ook een natuurinclusieve opgave hebben. We willen niet alleen de woning isoleren, maar we willen ook graag een meerwaarde zijn voor de

biodiversiteit bij die woningen. We zien heel vaak dat het tegengesteld belang is. En misschien niet dat u daar, maar misschien dat de gedeputeerde daar nog een antwoord op kan geven, hoe dat spanningsveld zit, of daar misschien een meerwaarde in beide te halen is.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat lijkt me heel goed. En ik ben blij dat u de vraag via mij zo naar de gedeputeerde doorgeleid. Dus daar krijgen we vast antwoord op. Eén ding zou ik er wel over willen zeggen. Waar ik bang voor ben- Laten we nou niet altijd het beste de grootste vijand laten zijn van het goede. Je kunt op een gegeven moment alles aan elkaar willen koppelen. Uiteindelijk zitten de mensen met dubbel glas en er moet dubbel glas in. En zo simpel is het ook. En ik ben, als het half kan, zal ik maar zeggen, laten we het wel bij elkaar trekken. En ik ben ook benieuwd naar hetgeen de gedeputeerde erover te zeggen heeft. Tegelijkertijd ben ik in dit soort gevallen af en toe ook wel huiverig om alles er weer bij te betrekken, om vervolgens hier volgend jaar weer te staan, of het jaar daarna, om te zeggen, ja, het was zo ingewikkeld, het is allemaal niet gelukt. Dus, nou, dat tot zover.

Het is nu leeg, dus ik ga weer door, denk ik. Want, voorzitter-

De **VOORZITTER**: U heeft mij helemaal niet nodig, meneer Leerink, merk ik. Dus ik laat u maar gewoon uw gang gaan.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, want, voorzitter, bestaanszekerheid is ook zeker kunnen zijn van een gezonde en veilige leefomgeving. Ook, ja, misschien wel juist als je in het IJmondgebied woont. De afgelopen jaren is de provincie als bevoegd gezag richting Tata scherper aan de wind gaan varen. Veel scherper aan de wind gaan varen. En terecht. Er breken spannende tijden aan, want het is inmiddels tot alle geledingen doorgedrongen: de toekomst van Tata zal groen en schoon zijn of niet zijn. En de Partij van de Arbeid is heel lang de partij geweest van ‘werk, werk, werk’ en dat zijn we nog steeds. Maar laat één ding duidelijk zijn: voor ziekmakende bedrijven is geen plek in deze provincie. En dan hebben we het niet alleen over Tata, maar net zo goed over Schiphol – geen herrie, maar huizen – en andere bedrijven waarbij groeien en winst maken hoger op de prioriteitenlijst lijkt te staan dan de gezonde leefomgeving. Inmiddels zijn we bij Tata begonnen met het tegen het licht houden van alle vergunningen. Wat de PvdA betreft, is dit slechts het begin en gaan we de komende jaren alle bestaande milieuvergunningen waar mogelijk verscherpen en verbeteren. En als dat niet kan, omdat we daar als provincie niet over gaan, knokken we samen met bewoners voor betere milieuregels waar de Rijksoverheid of in Europa onze plek is naast de inwoners van Noord-Holland, niet ertegenover.

Voorzitter, hoewel Noord-Holland relatief verstedelijkt is, bestaat nog altijd de helft van de provincie uit landbouw en natuurgebied. En ook hier gaat het om bestaanszekerheid. De Partij van de Arbeid vindt zowel de natuur als de agrarische sector van groot belang. De agrarische sector is niet alleen belangrijk voor onze voedselzekerheid, maar ook voor het behoud van het typisch Noord-Hollands landschap. Er liggen in Noord-Holland grote kansen om verbeteringen aan te brengen voor zowel de landbouwsector als voor de natuur. Er zal dan wel een omslag en een versnelling moeten plaatsvinden naar grondgebonden landbouw, biologische landbouw en het minder intensief gebruiken van grond. Als het om biologische landbouw gaat, zullen we echt alles uit de kast moeten halen en willen halen. Daarom hebben we hierover, inmiddels samen met de Partij voor de Dieren, D66 en GroenLinks, ook mede een motie ingediend.

Voorzitter, we hebben het over alle aspecten van deze problematiek – of het nu gaat over stikstof, bodemdaling, de transitie van de landbouw of dierenwelzijn – uren en uren met elkaar gesproken in deze zaal. En als we heel eerlijk zijn, weten we heel goed wat er moet gebeuren. De stikstofuitstoot moet omlaag, het waterpeil moet omhoog en boeren moeten zich niet alleen richten op grondgebonden landbouw, maar ook de sleutelspelers worden als het gaat om natuurherstel en -beheer. Waar we nu bovenal behoefte aan hebben, is dat praatcircus Remkes wordt omgebouwd tot een doe-machine. Aan de slag dus met de gebiedsgerichte aanpak. Niet wachten op de zoveelste twijfelnota uit Den Haag; het erf op, meters maken. Tegen de gedeputeerde zou ik daarom willen zeggen: steek niet langer energie in de zoveelste versie van weer een beleidsnota; het is tijd voor actieoverzicht.

Bestaanszekerheid raakt ook aan voor iedereen goed bereikbare dorpen en steden. Alle inwoners van Noord-Holland moeten de mogelijkheid hebben om schoon, betaalbaar en veilig te kunnen reizen voor hun werk of om deel te nemen aan sociale en maatschappelijke activiteiten. En als ik zeg ‘alle’, dan bedoel ik ook ‘alle’. Omdat deelnemen aan het verkeer steeds duurder wordt, is het niet meer voor iedere inwoner vanzelfsprekend om te kunnen reizen. Deze zogenaamde

vervoersarmoede groeit. Wij zouden graag zien dat het College plannen maakt om het openbaar vervoer voor deze groep betaalbaar en bereikbaar te houden. Kunnen wij in deze op het College rekenen? Ook zijn vervoersmogelijkheden voor een grote groep groeiende mensen- Nee, niet een grote groep groeiende mensen. Maar de- Dat zou ook interessant zijn. Dan komen we bij het zoontje van Amélie uit. Maar, nee. Ook zijn vervoersmogelijkheden voor een groeiende groep mensen niet beschikbaar en is het ov oneerlijk over onze provincie verdeeld. Waar men in Amsterdam op de achterste benen staat als de bus in plaats van vier keer per uur drie keer per uur langskomt en er op alle niveaus miljoenen wordt verzameld voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn – we begrepen dat daar nu, as we speak, een deal is dat er inderdaad miljarden voor zullen worden uitgetrokken – is in veel dorpen en steden elders in de provincie de laatste bus al jaren geleden vertrokken. Daar waar voor nieuwe ov-voorzieningen in de MRA miljoenen wordt gereserveerd, moeten we bij het oplossen van de problemen voor het ov in de regio vooral denken in slimme oplossingen. Voorzitter, ik twijfel niet aan de goede intenties van het College. En het lijkt ons inderdaad onverstandig om voor iedere bestemming weer een grote bus uit de garage te halen. Maar zelf afkomstig uit de regio, denk ik dan wel: jullie Amsterdammers zeggen altijd dat je zo slim bent. Nou, laten we het dan voor één keertje omdraaien. Doe ons het geld, gaan jullie nadenken over slimme oplossingen. Nu snap ik natuurlijk ook wel dat het niet zo simpel ligt, dat er echt heel veel mensen wonen in de MRA en dat het iets vraagt van de infrastructuur. En ik zie echt ook dat het College haar best doet voor de regio. Maar toch, iedere Noord-Hollander heeft, waar hij of zij woont, recht op een bepaald voorzieningenniveau. Daar hoort wat ons betreft goed openbaar vervoer nadrukkelijk bij. Prima en juist noodzakelijk dat we investeren in de MRA, maar mag er dan ook in de regio boter bij de vis?

Voorzitter, ook klimaatproblemen raken direct aan bestaanszekerheid. De gevolgen van klimaatverandering worden ook in Noord-Holland steeds duidelijker. Niets doen om die gevolgen te verminderen is geen optie. Akkers die verdrogen, steden die verstikken: de kwaliteit van leven voor veel inwoners staat onder druk. En dan lopen we in Noord-Holland nota bene achter met de ambitie om 49, laat staan 55 procent CO_2-reductie te realiseren. En daarom dienen we samen met D66, de Partij voor de Dieren en GroenLinks de motie Drawdown in. We zullen moeten versnellen en aan de juiste knoppen moeten draaien.

En dan hebben we het nog niet eens gehad over klimaat of energiearmoede. Je kunt niet investeren in groen als je aan het eind van de maand rood staat. En het aantal mensen dat rood staat, neemt in schrikbarend tempo toe. Dat is niet iets waarvan we kunnen zeggen: jammer, maar dat behoort niet tot onze kerntaken; daar moet de gemeente maar mee dealen. Net zoals we in RES-verband met elkaar verantwoordelijkheid nemen voor de regionale energiestrategie, zullen we ook in RES-verband verantwoordelijkheid moeten nemen voor de aanpak van energiearmoede. Het één kan, wat ons betreft, niet zonder het ander. En ik zou het College dan ook willen vragen er samen met het SPDE en de Noord-Hollandse gemeenten voor te zorgen dat het niet uitmaakt in welke gemeente je woont. Als het om de aanpak van energiearmoede gaat, pak waar nodig de regie.

Als we het hebben over bestaanszekerheid, is ook het hebben van goed werk cruciaal. Er is nu volop werk voor veel mensen en toch lukt het veel mensen niet om aan een baan te komen. En hierbij speelt niet zelden en slechte beheersing van de Nederlandse taal een belangrijke rol. Alleen met een goede beheersing van het Nederlands kun je contacten met anderen leggen, je talenten ontplooien en werk vinden. Wat de Partij van de Arbeid betreft, komen we samen met de bibliotheek zo snel mogelijk met een Aanvalsplan Laaggeletterdheid. We hebben hiervoor al een uitgewerkte voorzet gedaan in de commissie Economie, Financiën en Bestuur. We proeven dat dit bij veel partijen op zich in goede aarde valt en ook bij GS, en we hopen dan ook dat we dit voorstel nog voor het eind van deze periode een slag verder kunnen brengen.

En last, but not least, voorzitter, bestaanszekerheid gaat ook over het voorzieningenniveau in dorpen en steden. Als sociaaldemocraten geloven wij in de kracht van de gemeenschap. Daarom vinden we het zorgelijk dat er in dorpen en steden steeds minder voorzieningen zijn voor de inwoners. Waar bedrijven wegtrekken, de laatste winkels zijn scholen sluiten en de bus uit het straatbeeld verdwijnt, vertrekken uiteindelijk ook veel inwoners en verdwijnt de gemeenschapszin. De achterblijvers, die om wat voor reden dan ook niet in staat zijn ook op zoek te gaan naar een betere, leefbare plek, voelen zich vaak in de steek gelaten en keren zich af van overheid en politiek. Waarom zou je je druk maken om een systeem dat zich niet druk maakt om jou? De dit jaar verschenen Atlas van Afgehaakt Nederland brengt akelig precies in beeld hoe en waar dit proces zich ook in Noord-Holland aan het voltrekken is. Gemeenten kunnen de problemen van deze mensen onmogelijk in hun eentje oplossen. Uiteindelijk zal in veel gevallen

een oplossing op regionaal gevoel niveau gevonden moeten worden. En daarom mag ook van het Rijk en de provincie worden verwacht dat ze meedenken en bijdragen. Waar iemand ook woont, iedereen moet gebruik kunnen maken van een basisniveau aan voorzieningen; of het nu om goed onderwijs, sportcultuur of openbaar vervoer gaat.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ja, het betoog van de heer Leerink spreekt mij erg aan, want er zijn veel dorpen waar die leefbaarheid zwaar onder druk staat. U zegt terecht, daar moeten we als gemeente, als provincie, als Rijksoverheid wellicht bij elkaar komen, zoeken naar oplossingen. Maar wat zouden nou volgens u oplossingen kunnen zijn?

De heer **LEERINK** (PvdA): Dat begint met de constatering dat het wel degelijk gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is. En ik, ja, zou er dadelijk ook nog wat over willen zeggen. Maar wij vinden het heel normaal dat wij regionale woonakkoorden sluiten, maar waarom zou je geen regionaal voorzieningenakkoord kunnen sluiten of- Nou ja, noem maar op. Je zou daar heel actief over kunnen nadenken. Wij doen dat in Noord-Holland niet. Maar als je kijkt naar bijvoorbeeld een provincie als Groningen, daar werkt men heel actief samen met provincies als het gaat om leefbaarheidsplannen: hoe zorgen we ervoor dat niet alleen de stad, maar ook het ommeland, zal ik maar zeggen, voor iedereen goed en kwalitatief blijft, inclusief het voorzieningenniveau dat daarbij hoort. Daar wordt nadrukkelijk gekozen voor een gemeenschappelijke aanpak en is de provincie veel actiever op dat terrein dan de provincie Noord-Holland is. En wij denken, ja, dat dat kan dus en we zien in andere provincies dat dat gebeurt. En hoe het precies in Noord-Holland moet, ja, dat zou ik hier niet een-twee-drie – hoe laat is het – om vijf uur willen zeggen. Maar dat de knop om moet en dat we daar ook als provincie over na moeten willen denken, samen met gemeenten, kijkend naar wat andere provincies daarin doen, ja, dat is wat ons betreft wel duidelijk. Want alléén gaat zo'n gemeente het niet redden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): U heeft het concept CDA-verkiezingsprogramma gelezen, waarin wij pleiten voor een gedeputeerde Landelijk Gebied die onder andere juist met zulk soort problematiek, de leefbaarheid van die dorpen, aan de slag gaat. Maar is niet een van die problemen daar dat veel van die jongeren zeggen: ik zou best graag in mijn dorp willen blijven wonen, want daar wonen mijn ouders, daar woont mijn oma daar, daar ben ik opgegroeid, maar er gewoon absoluut geen huizen te vinden zijn waardoor die school eigenlijk omvalt, doordat jongeren niet in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Bent u dan ook bereid om te zoeken naar oplossingen, ook in ruimtelijke zin, zodat die dorpen, nou ja, kunnen groeien wellicht of in ieder geval met een aantal woningen hun eigen jongeren van woningen kunnen voorzien? En daarmee ook voorzieningen op peil kunnen houden.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, u bent al bezig met de invulling. Het is ook, denk ik, als het om de leefbaarheid gaat, een complex aan factoren die meespelen. En wat mij betreft, zou je inderdaad in regionaal verband moeten kijken hoe je dat doet. Maar ik zeg op voorhand geen 'nee' tegen wat u tegen zegt. Er kunnen situaties zijn, inderdaad dat je zegt 'omwille van de leefbaarheid' zul je inderdaad misschien iets meer ruimte moeten geven op dat gebied.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

De heer **LEERINK** (PvdA): Wel, voorzitter, dan heb ik datgene wat ik over het voorzieningenniveau heb willen zeggen, wel ook wel zo'n beetje gezegd aan de hand van uw vraag. Dank daarvoor.

En dan kom ik tot een afronding. Wat de Partij van de Arbeid betreft, staan we als provincie voor de bestaanszekerheid van onze inwoners. Dat moge duidelijk zijn. En dan hoor ik sommige partijen al mompelen: daar gaan we niet over. Want als we hier ergens goed in zijn, dan is het over het soebatten over onze kerntaken. Je zou eens een stap te veel doen. Maar de mensen in Noord-Holland zijn in deze turbulente en onzekere tijd niet geholpen met een terugtrekkende overheid. Steeds meer mensen komen in de knel. Niets doen is geen optie. Meer dan ooit is er behoefte aan een overheid die naast mensen gaat staan, aan een provincie die een stap naar voren doet, omdat ze ziet dat de bestaanszekerheid van de inwoners in het geding is.

De **VOORZITTER**: U heeft een aantrekkingskracht: mevrouw Strens van D66 met een interruptie.

Mevrouw **STRENS** (D66): Zeker. Nee, ik haak natuurlijk even aan op hetgeen u zegt over de kerntaken. Kijk, want de manier waarop u het hier nu brengt lijkt het dat de mensen er last van hebben als we ons er niet mee willen bemoeien. Maar als ik dan even kijk hoe D66 in de wedstrijd zit... Het gaat over kerntaken, omdat we daar ons geld voor hebben. Daar worden we ook in die

zin op afgerekend. Dat zijn onze formele taken die ons gegeven zijn. En ook het feit dat er vaak anderen al zijn die primair de verantwoordelijkheid hebben om die andere zaken op te lossen. Dus dan maak je het elkaar toch als overheden ook alleen maar lastig als je alle drie – of misschien zelfs vier, als je Europa meerekent – er allemaal mee gaat bemoeien en het daarom ook heel goed is om heel kritisch te zijn over wat doe je wel en wat doe je niet. Bent u het daar met mij eens?

De heer **LEERINK** (PvdA): Over het laatste ben ik het zeker met u eens. Je moet altijd kritisch zijn over wat je wel doet en wat je niet doet. Maar dan toch even over die kerntaken. Allereerst, het woord 'kern' herbergt in zich dat er ook iets omheen zit. Daar zijn we het over eens, volgens mij. Dus alleen die kerntaken is al een raar concept. En ik constateer net, dat bij wijze van spreken in Groningen men ervoor gekozen heeft om op het gebied van leefbaarheid veel meer te doen. In Zuid Holland, als het gaat om wonen, bemoeit de provincie zich heel actief met problematieken in wijken waar slechte wijken zijn, et cetera. En doen ze heel actief zaken als het gaat om jongerenhuisvesting. In Brabant geeft de provincie tien keer zoveel – ik zeg: tien keer zoveel – uit aan cultuur als dat we dat hier in Noord-Holland doen. Oftewel, datgene wat onze kerntaken zijn, is geen gegeven van buitenaf. Dat is datgene wat wij met elkaar belangrijk vinden. Dat is een politieke uitspraak. En mijn uitspraak is dat, als het gaat om de kerntaken, ik het de allerbelangrijkste kerntaak vind dat wij staan voor de bestaanszekerheid van de mensen en de leefbaarheid van de mensen in onze dorpen en steden.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, voorzitter, dank u wel, want u loopt hier een heel mooi rijtje op, maar ik ben wel benieuwd of u daar dan ook bij zegt dat in die provincies de rekening voor al die taken wel een stuk hoger is. Als u staat voor de bestaanszekerheid, daar heb je toch een ander belastingniveau dan we hier te maken hebben. Dus neemt u dat verhaal dan ook meer mee, meneer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, meneer Leerink vindt dat- Wil- Ja, zo vaak word ik- Maar mevrouw Strens, uiteindelijk, u begint bij kerntaken en bij een bestuurlijk model; ik begin bij mensen. Mensen die in de knel zitten. Dorpen en steden die in de knel zitten. En vervolgens gaat het er mij om dat we die problemen oplossen. Daar gaat het om. En dan vind ik zo'n heel abstracte discussie over bestuursmodellen, kerntaken, et cetera, ja, het zal allemaal wel. Uiteindelijk zijn wij er hier voor om iets te doen voor de mensen in dorpen en steden. En als wij met elkaar het belangrijk vinden dat we dan een stapje harder zetten op een bepaald terrein, dan moeten we dat doen. Zo zitten wij in de wedstrijd.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Nou, mijn opmerking of vraag gaat eigenlijk wel over hetzelfde, want u raakte mij toen u zei: nou, we zouden toch eens een stapje meer doen; oei, oei, oei, oei. En dan denk ik, nou, als ik kijk wat wij hier doen, bent u het niet met mij eens dat we juist rondom die kernraken veel meer doen, en misschien op andere gebieden, dan in andere provincies? Maar laten we ook eerlijk zijn: in onze provincie hebben onze mensen misschien ook andere behoeften liggen. Bent u dat met mij eens?

De heer **LEERINK** (PvdA): Nou, ik ben het absoluut met u eens als u zegt dat geen enkele provincie hetzelfde is en dat dus wij hier met elkaar moeten kijken wat hier noodzakelijk is. Ik zeg alleen wel dat wij op een aantal fronten wel heel erg teruggegaan zijn als het gaat om wat wij als mede onze verantwoordelijkheid ervaren. En ik gewoon simpelweg zie dat een aantal dorpen en steden er niet uitkomt, zal ik maar zeggen, op het moment dat wij zeggen van, ja, wij doen niet mee. Kijk, dat vind ik ook het lastige van wat hetgeen wat mevrouw Strens aangeeft. Ik durf te zeggen, als iedere overheidslaag zich terugtrekt op haar eigen kerntaken, dan zijn er uiteindelijk een aantal mensen die met hun vingers tussen de deur komen, omdat er dan problemen overblijven die niet worden opgelost. Dat kan dus niet. We zullen elkaar moeten opzoeken en we zullen met elkaar moeten kijken hoe we oplossingen vinden voor problemen, ook al vallen die niet altijd direct in datgene waar we volgens de commissie Lodders – was het, geloof ik – voor in het leven geroepen zijn.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Voorzitter, ik denk dat we hier een beetje toch echt wel van mening gaan verschillen, want het Huis van Thorbecke is er juist op ingericht dat het gewoon goed aansluit op elkaar, juist die taken. Tegelijkertijd zie ik ook altijd wel dat er mensen tussen wal en schip dreigen te vallen. Klopt helemaal. En daar moeten we ook voor staan. Maar ik denk niet – dat is mijn mening in ieder geval en de mening van onze fractie – dat de kerntaken, die we hier hebben, dat we hier in de provincie compleet alleen maar gericht zijn op die kerntaken.

Sterker nog, ik denk dat we er heel veel omheen doen en dat we het wat dat betreft bijzonder goed doen in deze provincie.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, toch nog een laatste keer, want ik voel me natuurlijk nog enigszins aangesproken. Kijk, het feit dat wij scherp zijn op die kerntaken maakt ook dat het duidelijk is wie waar over gaat. Want u werkt ook en ik denk dat we allemaal situaties herkennen dat er een afspraak wordt gemaakt met collega's 'we gaan het doen' en als het niet duidelijk is wie er over gaat, gebeurt er helemaal niks. Dus een duidelijke verantwoordelijkheidsafbakening maakt ook dat het heel duidelijk is over wie, waarvoor aan de lat staat. En ik wil toch ook nogmaals benoemen dat het feit, dat als je daar ruimer in zit, het ook betekent dat mensen daar meer voor gaan betalen. Dus dan moet u ook het volledige verhaal vertellen en ook zeggen: dat kan, maar dan gaan we hier een groter ambtelijk apparaat optuigen, dan gaan we hier meer geld naartoe doen. Dat betekent dat mensen meer moeten betalen. Ook dat is het verhaal wat er dan naar mijn smaak wel bij hoort als u pleit voor een verruiming van onze kerntaken.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, voorzitter het heeft te maken met kiezen en niet alles wat we doen, kost geld, laat ik dat zeggen. Het heeft te maken met kiezen. En ja, we denken na over hoe we meer financiën kunnen besteden, bijvoorbeeld in een Masterplan Wonen, et cetera. Dus u heeft gelijk: als je meer wil, dan kost dat inderdaad ook meer geld. En op het moment dat dat geld maar op de goede plek terechtkomt, dan zult u mij daar in dit geval niet over horen.

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil nog een klein ander aspect inbrengen in deze discussie over de kerntaken. Want ik denk inderdaad juist dat wij al behoorlijk wat doen in de provincie, dat het misschien zelfs wel wat minder zou moeten kunnen. Maar hoe denkt de heer Leerink van de Partij van de Arbeid over de constructie dat je in plaats van een heel ambtelijk apparaat optuigen, wat misschien heel veel geld en moeite en ambtenaren kosten, die er misschien niet eens zijn te vinden- Je kunt ook denken aan, als je bij het Huis van Thorbecke kijkt, naar het interbestuurlijk toezicht. Als je dus die lagen goed scheidt van elkaar, zonder overlap, dan kun je door middel van de Wet interbestuurlijk toezicht toch ook die controle, waar u het over heeft, die regierol van de provincie, toch wat kaderen en wat optimaliseren en klein houden? Hoe ziet de Partij van de Arbeid dat?

De heer **LEERINK** (PvdA): Nou ja, ik sluit op dit moment helemaal niks uit. Ik heb gezegd wat ik wil en daar begint- Kijk, iedere discussie begint bij mij. Wat we kunnen doen voor de situatie van mensen in dorpen en steden, daar begin ik. Dat is steeds iedere keer weer ons uitgangspunt bij alles. En vervolgens gaan we met elkaar kijken hoe we dat op een goede manier kunnen doen. En uw suggesties wijs ik helemaal niet op voorhand van de hand. Maar het lijkt me ook niet iets waar we op maandagmiddag vijf uur over door hoeven te discussiëren. Mijn punt, ja, ik kan het nog een keer herhalen, is wat mij betreft helder: wij zullen altijd kijken wat we kunnen doen om de situatie, de bestaanszekerheid en de leefbaarheid van mensen in dorpen en steden te verbeteren. Wij denken dat dat op dit moment harder noodzakelijk is dan ooit, omdat veel mensen in de knel zitten en dat dit ook de tijd is dat je niet moet spreken van een terugtrekkende overheid, maar dat je moet waar kijken waar je mogelijk een stapje meer kunt zetten. En daar ga ik mijn betoog denk ik ook mee afronden, want daar kom ik niet overheen. Dus dat was het.

De **VOORZITTER**: Dank. Dit was de laatste bijdrage vanuit de Staten in de eerste termijn. Tot 17.30 uur, is dat genoeg? Ja? Dan schors ik tot 17.30 uur. Dan gaan we daarna de reactie van het College op de eerste termijn krijgen en daarna zullen wij pauzeren voor het diner. Ik schors de vergadering.

Schorsing 17.10 tot 17.43 uur.

De **VOORZITTER**: Excuses voor het feit dat het ietsje uitliep, maar het waren natuurlijk een hoop moties. Dus die hebben we met elkaar even doorgesproken. Alle Statenleden verzoek ik om te gaan zitten en te gaan luisteren naar de beantwoording vanuit het College in eerste termijn. Daar geef ik als eerste het woord aan gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. En dank u wel, Staten, voor alle mooie bijdragen. De een veel bevlogener dan de ander, maar iedereen met een kleur. Hartelijk dank ook voor diegenen die nog complimenten hebben uitgesproken, met name denk ik voor de ambtenaren die echt ontzettend veel werk hebben gehad aan een enorme begroting, het beantwoorden van allerlei vragen. Dus die neem ik graag namens hen in ontvangst. Ik zal u niet al te zeer vervelen, want volgens mij denkt u ook allemaal, o, maar hoe gaat het eigenlijk straks met het diner? Dus

Ik had mij voorgenomen om de tijd van GS in ieder geval niet zelf helemaal op te souperen. Maar goed, ik weet niet wat de rest van plan is. Daar sta ik dan niet voor in. Maar in ieder geval, ik ga proberen om alles wat u heeft aangehaald wat een reactie van mij nodig maakt in ieder geval te behandelen. Dat ga ik voornamelijk doen aan de hand van de moties, maar er zijn volgens mij ook een paar mensen die alleen de suggestie van een motie hebben gedaan. En daar begin ik dan, denk ik, voor het makkelijke maar even mee. Dat is, als ik het goed heb, op mijn terrein eigenlijk alleen mevrouw Van Geffen. Dat is een beetje een motie die op twee terreinen valt. Dan gaat aan de ene kant namelijk over wel of niet actief grondbeleid willen, maar aan de andere kant ook over daar dan vervolgens een beslissing nemen over 'waar ga je wel en waar ga je geen opcenten voor benutten'. Dat is dan een beetje mijn portefeuille. Daar zit eigenlijk het heel eenvoudige antwoord aan dat, de opcenten worden in principe geïnd en daarna gaan ze gewoon in de algemene pot. En ik zou het echt afraden om nu allerlei labels daar op en daar af te halen. Dus, hier mag het wel aan besteed worden, daar mag het niet aan besteed worden. Ja, dat past helemaal niet in de structuur die we hebben. Dus ik zou dat niet willen aanraden. Ook een beetje, omdat het nu niet aan de orde is. Maar als het dat wel is, zal ik dat ook ontraden. Dus, nou ja, goed, als u daar wel een motie over wil indienen, dan weet u alvast wat ik daarvan zal zeggen.

Dan ga ik beginnen, denk ik, met de moties. Die van JA21 waren mijn eerste. 191. Ik zal zoveel mogelijk proberen de getallen erbij te noemen. Het indexatiebeleid. Daar hebben we het in de commissie ook even over gehad. Ik heb al eerder bij de behandeling van de kaderbrief aangegeven dat ik een notitie aan jullie zal sturen. Ik heb in de afgelopen commissie gezegd dat u die nog dit jaar mag verwachten. Ik raad u aan om eerst dat overzicht eens eventjes af te wachten, zodat u weet: wat indexeren wij; op welke grond indexeren we wel of juist niet; is het verplicht, is het een vrije keuze? En ook te bezien wat de consequentie is als u beslist om alles voortaan standaard te indexeren. Nou, al die keuzes, die moet u straks nog maar eens bekijken. En of u dat wil vastleggen in de verordening, dat is eigenlijk algemeen af te raden, omdat u daarmee vooral heel veel ruimte van uzelf ontneemt. Het is misschien nog te overwegen om in de verordening op te nemen dat wij een indexatiebeleid moeten hebben, maar het hele beleid zelf in die verordening vastleggen, is echt onverstandig. Dus die ontraad ik.

Dan de motie die daarna kwam over de kerntakendiscussie. Ja, daar viel op zich mij wel op dat volgens mij de ene indiener aangaf 'het zou best eens meer kunnen zijn'; dat was meneer Hartog. En de andere indiener vond dat we toch echt verder moeten inperken. Daarmee doet u denk ik wat er hier zou moeten gebeuren, maar vooral aan uw kant: namelijk, met elkaar bediscussiëren waar de provincie voor staat. Die discussie zal zeker ook na de verkiezingen gevoerd moeten worden voor alle onderhandelende partijen. Dan zal er ook beschikbaar zijn en overzicht van hoe je daar naar kunt kijken. Dus wat u in de motie op zich vraagt, is min of meer in voorbereiding. Maar zoals u het nu vraagt, kunnen wij dat niet op zeer korte termijn aanleveren. Dus die wil ik u echt ontraden, want dat krijgen wij niet- [...] Sorry? Motie nummer 192, is dat. [...] O. Nou, ik heb 91 als indexatie. Of heb ik dan- O, pardon. Oké. Excuses, dan heb ik dat niet goed genoteerd. 190 ontraden en 191 dus ook.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, wat ik niet begrijp, is dat u de motie ontraadt, omdat u niet op korte termijn die informatie kunt leveren. Maar u zegt, die informatie komt wel beschikbaar bij de volgende coalitieonderhandelingen. Maar dat is toch juist wat in mijn motie ook gevraagd wordt? In onze motie ook gevraagd wordt.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik ga ervan uit dat u dat met elkaar zou willen bespreken. Althans, dat is de sfeer die ik nu voel, dat u dat allemaal met elkaar nog wilt bespreken. Als u dat wil doen, en u wilt het dus agenderen nog in een commissievergadering, dan kunnen wij dat niet tijdig aanleveren. Dan zult u zelf een discussienota op moeten stellen en het op uw eigen vergadering op de agenda zetten. Dat lijkt me ook de geëigende weg hiervoor. Als u zegt 'ik wil dat graag hebben na de verkiezingen', nou, voor de mensen die er dan zijn: dat kan, want dat wordt aangeleverd.

De heer **HARTOG** (JA21): Ja, voorzitter volgens mij, ik heb de tekst niet helemaal letterlijk in mijn hoofd, maar als u naar de tekst kijkt, is de vraag om dat ook uiterlijk bij de verkiezingen aan te leveren. Dus om en nabij 15 maart.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Als dat uw insteek is tegen die tijd, zal daar een notitie over beschikbaar zijn. Dus in die zin, dan laat ik dat verder aan uw Staten. Volgens mij is de behoefte onderling om hier met elkaar over van gedachten te wisselen vrij groot. En daar zal het niet op tijd voor zijn.

Dus dan raad ik u aan om daar een discussienota over op te stellen en met uw commissie te bespreken. Maar dat is verder aan u.

Ik kijk dan naar, volgens mij, de volgende motie voor mij. Dat is nummer 202. Dat is Duurzaam doorhappen. Ja, nou ja, daar kan ik eigenlijk van zeggen: dat laat ik aan u. De keuze, zoals we het nu georganiseerd hebben, kan; andersom kunnen we het net zo goed. Het maakt in die zin operationeel niet veel verschil. Nu moet degene die zeg maar de minder duurzame keuze maakt, hoeft niks te doen en degene die daar veel belang aan hecht moet wel iets doen. U zegt: draai het om. Sommigen van u zeggen dat. Die keuze is echt aan u. Als u dat uw meerderheid vindt, dan zullen we dat gewoon zo kunnen gaan doen. Dat was 202.

Dan heb ik volgens mij 206, het verlagen van de opcenten. Ja, daar heb ik eigenlijk ook vooral een vraag aan de PVV, of het beoogde doel echt bereikt wordt op deze manier. Ik heb heel snel en met heel natte vinger, moet ik dat wel zeggen, berekend. Dit kost ons ongeveer dertig miljoen. En de gemiddelde autobezitter krijgt er waarschijnlijk ongeveer tien euro lastenverlichting op drie maanden door. Als dat echt het doel is wat u beoogt, dan moet ik u zeggen: ik kan niet meteen zien waar ik dertig miljoen kan wegstrepen. Dus dan wil ik graag dat u veel concreter bent. Of dat bij natuurbeleid weg moet of dat het bij iets anders weg moet. Zoals u het nu heeft voorgesteld, kan ik niet anders dan ontraden.

Dan hebben we nog motie 212 van de SP over het cruiseverkeer. Die ontraad ik ook op dit moment. Joh, ja. Zei u dat? Joh. Ja, nou, dat had u misschien al zien aankomen. Daar heb ik op zich ook nog een reden voor. Die zal ik u toch nog meegeven. En dat is eigenlijk, omdat wij met de partners in het Noordzeekanaalgebied – en dat zijn de gemeente Amsterdam, ook de Port of Amsterdam, de Passenger Terminal Amsterdam – al verre gesprekken voeren over het verduurzamen van de cruisevaart. De huidige schepen voldoen aan de internationale milieueisen en de samenwerkende partijen hebben ambities om dat naar 2030 al emissieloos te laten zijn. Daarvoor worden al maatregelen genomen en is dit een te vergaande maatregel die u nu voorstelt.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat is heel interessant, want die verduurzamingsmaatregelen zijn – hou je vast – walstroom. Maar daarmee heb je natuurlijk niet dat enorme flatgebouw, het draaien van het flatgebouw van A naar B. Dan stoot hij nog steeds uit. En de andere verduurzamingsmaatregel was, geloof ik, dat het iets minder schepen zouden zijn. Ik geloof iets van twintig of zo per jaar. Nou, u begrijpt: het zet geen zoden aan de dijk. Dat was de mededeling. Het gaat natuurlijk om het terugdringen van de CO_2-uitstoot. Dan is het raar als die cruiseschepen buiten beeld blijven op deze manier, want het is minimaal wat er wordt aangepast. Maar ik hoor graag daar nog iets meer commentaar over dan.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Nou ja, u zegt 'het is minimaal'. Ik denk dat we ergens ook te maken hebben met- We maken met elkaar allemaal regels en daarop past iedereen zich hopelijk aan. Wie dat niet doet, die zet zichzelf buitenspel. Maar het gaat niet aan om, terwijl er al verduurzamingsmaatregelen worden genomen, hier een streep door te zetten. Wat ons betreft, vanuit dit College, vinden wij dat er, als het gaat over- En daar heeft u wel gelijk in, dat het gaat over bijvoorbeeld walstroom. Dat is zo'n maatregel, waardoor ze in ieder geval, als ze daar zijn, emissieloos daar kunnen verblijven. Als dat in 2030 al bereikt is, dan vinden wij dat een mooie ambitie.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. 2030, hè? 2030. Ja. Ja, ik zeg altijd maar: je moet die tijd niet op-

De **VOORZITTER**: Heeft u ook nog een vraag?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou ja, u vindt dat afdoende. Kijk, de mededeling van deze motie was: zorg er nou voor dat het sneller en effectiever gaat. Kennelijk ziet u daar iets anders in dan ik, in die motie. Want het is een aansporing. hè? Heeft u het zo gelezen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Een aansporing voor de cruisemaatschappijen? Voor mijn College? Wie wordt er aangespoord? Zegt u nog eens wat u nou eigenlijk met de motie bedoelt?

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Wat ik met de motie bedoelde? Het is duidelijk maken dat die maatregelen, die nu genomen worden, nog heel erg ten gunste zijn van de

cruisemaatschappijen en niet ten gunste van de omwonenden van het gebied en heel Nederland wat te maken heeft met CO_2-reductie.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik denk dat ik dan de motie toch wel heb gelezen, zoals u hem heeft bedoeld. Dan blijf ik bij mijn eerdere antwoord dat ik hem op dit moment ontraad. Ik denk dat er op dit onderdeel echt al stappen genomen worden met alle betrokken partijen en dat dat ook de cruisevaart internationaal ten goede kan beïnvloeden. Want als wij onze eisen verhogen, dan heeft dat effect op de internationale cruisevaart. Ik denk dat dat een mooie ambitie is.

Dan kom ik bij motie, even kijken. Ja, dit is zo'n motie, volgens mij heeft u hem ingediend en toch nog even teruggenomen. Wilt u wel al een reactie van het College? Ik kijk even naar mevrouw Van Soest. Dat ging over de motie over de vermogenstoets. Houdt u hem in uw achterzak afhankelijk van wat ik nu zeg of bent u zelf nog met onderzoek bezig? [...] Ja, u wilt toch wel-

De **VOORZITTER**: Mevrouw Kocken, ik wil toch voorkomen dat u straks met de hele Staten dit soort discussies gaat voeren. Dus ik zou u willen voorstellen: geef uw reactie en dan kan mevrouw Van Soest bepalen in het tweede termijn of ze wel of niet die motie wil indienen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan ga ik ervan uit dat u hem in ongewijzigde vorm indient. Dan is het antwoord, wat mij betreft, dat ik die moet ontraden, vooral omdat er eigenlijk geen vermogenstoets is. Althans, het Rijk heeft bij de regeling aan de gemeenten geadviseerd geen vermogenstoets aan te leggen. Het kan zijn dat er bepaalde gemeenten zijn die dat wel doen. Ik heb heel snel even gekeken naar een aantal grote gemeenten bij ons. Die doen het in ieder geval niet. We hebben geen overzicht daarvan. En ja, het advies is al gegeven. Dus ik denk dat we ons hier niet op zouden moeten richten.

Dan motie 219, Aandacht voor ouderen en welzijn van ouderen. Of, sorry, Zorg en welzijn voor ouderen. Ja, dat vond ik een iets wat merkwaardige, want eigenlijk vraagt deze Staten dan aan dit College om aan de volgende Staten te adviseren wat zij in hun akkoord moeten zetten. Ik zou zeggen, u zegt, als u dit allemaal belangrijk vindt, dan zet u het in uw verkiezingsprogramma. En dan zorgt u straks met elkaar dat het in het akkoord komt. Het lijkt me niet dat wij dat aan hen moeten adviseren of opdragen. Dus die, ja, nou ja, persoonlijk zou ik zeggen 'ontraden', maar u moet doen wat u daarvan vindt.

Dan heb ik nog, volgens mij, alleen de laatste en die beantwoord ik dan maar eventjes. Dat is het amendement 63 over het schrappen van een stuk van de tekst. Daarvan kan ik alleen maar vanuit financieel perspectief zeggen dat dat volgens mij niet per se nodig is. Het gaat natuurlijk niet aan om in een begroting kosten op te nemen die nergens een dekking hebben. Maar dat is niet wat hier gebeurt. Er is hier in de tekst iets opgeschreven, wat verder in de getallen niet terugkomt. Dus er is in ieder geval geen formele regel die zegt: dit moet er per se uit. Dus wat mij betreft laat ik aan u of het dan wel of niet passend is om dat in de tekst te memoreren, als er geen financiële consequenties aan zijn.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Voorzitter. Sorry, ik ben even-

De **VOORZITTER**: Heeft u een ordevoorstel?

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Ja, nee, nee, geen ordevoorstel, maar een vraag.

De **VOORZITTER**: Ja, maar dan moet u gewoon interrumperen. [...] Nee, maar ik- Daarom corrigeerde ik net even gedeputeerde Kocken, dat we dus niet in onze bankjes blijven zitten, maar dat als u wil interrumperen, dan mag dat, maar dan moet u naar de- [...] Ja, komt u toch even aan de microfoon en stelt u dan de vraag, want anders dan wordt het wel zeer onduidelijk waar we hier mee bezig zijn. Het woord aan mevrouw Van Meerten, VVD.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Kunt u even de titel en het nummer van de motie, of het amendement is het.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Volgens mij is dat, maar dat is- In mijn overzicht heb ik het kort gemaakt. Volgens mij gaat dat over amendement Geen majeure, maar ongedekte activiteiten vaststellen in de begroting. [...] Nee?

De **VOORZITTER**: Die is er niet.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, kan iemand mij dan even helpen wat de titel van A63 is? [...] Ja, Maatregelen Masterplan Wonen. Zo heet die.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u. Ik hoor u zeggen dat u aan het eind van uw betoog bent. Dus dan mis ik nog een antwoord van, ligt er inderdaad op de achtergrond in ieder geval een begin van een akkoord om deze periode nog toch met een voorstel voor verhoging van de opcenten te komen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ligt er een akkoord? Ik ben me daar niet van bewust. Ik kan u allen alleen maar meegeven dat, als wij in 2023 hogere of andere opcententarieven willen hanteren, dan moet dat voor 1 december hier vastgesteld worden. Dus dan weet u hoeveel tijd u daar nog voor heeft. Ik heb in ieder geval van niemand een stiekem plan.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel. Even nog een reactie op amendement 63, want dat gaat wel over het Masterplan Wonen? Want uw reactie verrast me een beetje, omdat het vanuit een financieel verhaal is, terwijl, er wordt niks geschrapt, maar we willen iets toevoegen aan de voordracht. Dus dat advies klopt wel bij het nummer?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Als ik het goed begrijp, er is aan mij gevraagd om daar vanuit financieel perspectief iets over te zeggen: mag het er wel in, mag het er niet in? Nou, daar is verder niet zoveel over te zeggen. De discussie leek te gaan over of het erin hoort. Nou, daar kan vervolgens meneer Olthof, als woordvoerder volgens mij of als vervanger van meneer Loggen, u straks nog weer de inhoudelijke kijk op geven. En de slotsom is eigenlijk: u mag het met elkaar bepalen. Maar goed. Dan wilde ik het daar bij laten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ja, ik hou me ook maar even bij de moties en een enkele vraag die naar aanleiding daarvan ook is gesteld.

Ik begin met amendement A61 met als titel Intrekking aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht. Dit amendement ga ik ontraden. Het is ook vandaag door een aantal fracties gezegd: de gemeenten hebben het moeilijk. Er komt veel op hen af. De taken worden steeds groter, complexer, terwijl we zien dat de financiën vanuit het Rijk daarbij achterblijven. En wij hebben het juist heel nodig geacht om die gemeenten te ondersteunen bij hun gesprekken over de toekomst bij regionale samenwerkingsvraagstukken. En in tegenstelling tot wat het amendement suggereert, hebben de gemeenten daar ook uitdrukkelijk bij ons om gevraagd. Zowel in bilaterale gesprekken, die ik heb als gedeputeerde Bestuur, maar ook die de commissaris heeft met de gemeenten. Maar ook op het congres dat wij twee weken geleden hebben georganiseerd, waar een aantal van u ook aanwezig was – helaas niet de indiener van dit amendement – waarin dit ook duidelijk uit een enquête volgt die wij onder alle gemeenten hebben uitgevaardigd. Dus dit is echt uitdrukkelijk de wens van de gemeenten. En vind ik ook, als gedeputeerde Bestuur, een heel belangRijke taak om de gemeenten hierin ook te ondersteunen, dat zij toekomstgericht kunnen blijven voorzien in de belangRijke taak die zij hebben als primaire overheid richting de inwoners, die in hun gemeenten, maar ook natuurlijk in onze provincie, wonen.

Dan 193. Het gaat alle kanten van mijn portefeuille op, maar ik weet dat u het fijn vindt als ik alle nummers in volgorde doe. Dat gaat over de ondersteuning van het duurzame bollenproject van het CDA. Deze ga ik ontraden. Uiteraard is het aan de aanvrager zelf om te zorgen dat ze die subsidie ook binnen krijgen. Ik vind het niet passen bij een overheid als de provincie, om vooraf een garantie te geven van: als dit niet lukt, dan krijgt u toch wel de financiering. Dat is denk ik niet behoorlijk bestuur. Ik vraag me ook af of de staatssteunregeling, dat dat de toets kan doorstaan. Maar we hopen natuurlijk dat dit project wel doorgaat. Die EFRO-subsidie is ook specifiek voor de verduurzaming van de bollensector gedaan.

Dan ga ik maar meteen even een uitstapje maken, want GroenLinks heeft ook gevraagd, statenlid Gielen, naar ‘wat doet de provincie nou om ook gewasbeschermingsmiddelen te verminderen?’. Nou, dat speelt bijvoorbeeld in de bollen en het Fieldlab is natuurlijk één van de onderdelen. We hebben die EFRO-subsidie die ook voor andere projecten openstaat. En daarnaast hebben we natuurlijk in de Voedselvisie ook bijvoorbeeld op het gebied van bodem, in de akkerbouw,

hebben wij verschillende maatregelen die ertoe leiden dat uiteindelijk minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn in onze land- en tuinbouw.

Een heel ander onderwerp, ook van het CDA, motie 196 over het versneld voorbereiden van het mkb. Hier spelen denk ik twee zaken. Aan de ene kant zien we natuurlijk dat het mkb ontzettend hoge kosten heeft op het gebied van energie, maar ook op het gebied van inflatie. Dat vind ik echt een taak voor het Rijk. En als ik nu ook onze mkb-ondernemers in Noord Holland spreek, dan zijn ze ook heel erg blij met de nieuwe mkb-regeling, zoals die is aangepast door het Rijk. Wat wij natuurlijk wel doen – dat zit deels in mijn portefeuille, maar ook deels in de portefeuille van de heer Stigter – is dat we allerlei regelingen hebben, die mkb'ers helpen bij verduurzamen en circulair worden. Daar gaan we natuurlijk mee door. En wat ik u wil toezeggen aan de hand van deze motie, is dat we gewoon goed blijven kijken dat die die regelingen beschikbaar zijn en dat als er een openstelling vol is, dat we weer zorgen dat er een nieuwe openstelling komt. Uiteraard alles binnen de bestaande budgetten wat de Staten ons hebben meegegeven. Maar dat we zorgen dat die mkb'ers zoveel mogelijk ook gebruik kunnen maken van de maatregelen die wij hebben op het gebied van energiebesparing en duurzame opwek. En misschien verleidt dit u wel om de motie in te trekken, want zoals de tekst er nu staat, vind ik hem niet scherp genoeg. Maar ik ben wel bereid om daar iets mee te doen.

Dan kom ik bij het kopje wildopvangcentra. Twee moties van de Partij voor de Dieren. Motie 203 is de Toekomst van de wildopvangcentra borgen. Daar sta ik positief in. Er is inderdaad recent het onderzoek geweest van de RDA. Het RDA constateert dat er structurele financiering nodig is, ook om de professionaliteit van alle wildopvangcentra in Noord-Holland en daarbuiten te garanderen. Ik heb al tijdens een bijeenkomst aangegeven, ook richting het Rijk, dat ik heel graag het gesprek aanga met LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), met de sector, met deskundigen en met gemeenten om daar ook voor de volgende periode- Ik ga uiteraard nog niet vooruitlopen over wat Noord-Holland kan bijdragen, maar wij hebben deze periode verantwoordelijkheid genomen en ik vind het ook wel mijn taak om dat warm over te dragen en ook met andere partijen te gaan praten hoe we dit structureel kunnen borgen. Ik heb wel ervaringen ook opgedaan deze periode met wat we zouden kunnen verbeteren en hoe dat eruit kan zien. Dus dat doe ik met liefde.

Motie 204, die ga ik wel ontraden. Maar wel u toezeggen dat die honderdduizend euro goed terecht gaat komen in professionalisering. Dus niet alleen aan één deskundige. Wat we willen doen, is de professionalisering van de wildopvangcentra in Noord-Holland in het algemeen waarborgen of verbeteren, waarbij die protocollen ook een onderdeel zijn. Maar het is niet zo dat we die middelen allemaal, alle honderdduizend naar één deskundige gaan. Het is een breder pakket in het kader van professionalisering, zoals ook eerder afgesproken met de dierenopvangcentra en ook zoals eerder ook uit het RDA rapport blijkt dat daar een belangrijke uitdaging ligt voor de sector.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nu is de gedeputeerde al een tijdje bezig om te zoeken naar de invulling van die honderdduizend euro en vanuit de wildopvangcentra krijgt u duidelijk het signaal van, doe dit nou niet op deze manier. Waarom houdt de gedeputeerde hier dan toch aan vast, als er een betere invulling mogelijk is?

Gedeputeerde **ZAAL**: Voorzitter, de betere invulling, die ik tot nog toe heb gehoord van de dierenopvangcentra, is dat ze die honderdduizend euro willen verdelen over die dierenopvangcentra. Daar ga ik ook echt niet in mee, want dat vind ik geen goed beleid van deze Gedeputeerde Staten, omdat je honderdduizend euro gewoon verdeeld. Ik wil wel dat daar beleid onder ligt. En het beleid van de professionalisering is enerzijds met de opvangcentra en andere deskundigen aan het begin van deze periode afgestemd. En in de tweede plaats blijkt nu ook uit het onderzoek van de RDA dat daar ook echt een uitdaging ligt voor de sector. Dus ik wil daar heel graag mee doorgaan. Dat het wat langer duurt, komt ook omdat LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) nog niet over de brug is gekomen met de beleidsregels. Maar ik beloof u, deze periode gaan we nog een goede besteding vinden voor die honderdduizend euro, maar ik trek wel een grens. Het is niet zo dat we die honderdduizend euro gewoon random gaan verdelen over dertien opvangcentra. Dat zou ook per opvangcentrum zo weinig zijn, dat ik niet het gevoel heb dat we daar nu echt het verschil mee kunnen maken. Dus ik wil iets wat voor de lange termijn tegemoet komt aan de professionalisering van deze organisaties.

Dan motie 205. Meer hernieuwde aandacht voor biologische landbouw. Daar sta ik positief in. Sowieso ben ik blij dat er vandaag heel veel aandacht is gevraagd voor het verduurzamen van de

land- en tuinbouwsector voor het beter voedsel produceren, consumeren en alles wat daartussen zit; met aandacht voor de bodem en het klimaat, maar ook natuurlijk voor het verdienmodel. Biologische landbouw is een onderdeel van onze Voedselvisie, valt onder regeneratief. Maar ik vind het op zich ook in het kader van wat er vanuit Brussel komt, maar ook wat we 25 november verwachten van het Rijk, het best een goed idee om de laatste maanden, zoals de motie al zegt, met de Voedselvisie onder de arm nog te kijken wat we kunnen doen om die biologische landbouw te stimuleren en daarover een brief te sturen aan PS. Het dictum van deze motie, het duizelt me, het is absoluut niet BIJ1. Maar ik denk dat ik hem goed begrijp en ik denk ook dat ik ermee aan de slag kan. Dus die wil ik overnemen.

De Lutkemeerpolder. Blijven we even over het voedsel- Die ga ik ontraden. Daar hebben we het in de commissie ook uitgebreid over gehad. Nummer motie 215. Het initiatief ligt hier nu gewoon bij Amsterdam. Die hebben een bestemmingsplan. Een provincie kan niet interveniëren in een bestemmingsplan van de gemeente Amsterdam. Tenzij die natuurlijk in strijd is met ons beleid, maar dat is niet zo. Integendeel. Er ligt een recente Plabeka-raming, waaruit blijkt dat we in een laag scenario 630 hectare, in een hoog scenario 1100 hectare, extra bedrijventerreinen nodig hebben in de Metropoolregio Amsterdam. Maar als Amsterdam een ander inzicht heeft, dan zijn ze welkom om te komen praten, maar het initiatief ligt daar.

Motie 229 over het NSP. Daar sta ik ook positief in. Ik denk dat het heel goed is- We hebben het NSP eindelijk vastgesteld, ook in overeenstemming met Brussel. Ik ben het helemaal met de indieners van deze motie eens dat we heel snel aan de slag moeten om zoveel mogelijk van die verduurzamingsmaatregelen, die Europa ons biedt, naar Noord-Holland te halen. Zo'n expertmeeting lijkt me een heel goede start om ook onze boeren en ook onze andere ondernemers te informeren over wat de mogelijkheden zijn, zodat we inderdaad allemaal voor goud kunnen gaan. Dan ben ik erdoorheen.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan ga ik nu het woord geven aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Nou ja, volgende week hebben we natuurlijk de Statenvergadering Natuur. Maar nu even, een paar vragen heb ik gekregen. Een van het CDA. Daar begin ik maar even mee. Dat gaat over de evaluatie van het ganzenbeleid. Nou ja, die komt pas bij de herziening van het beheerplan. Dat, ja, wordt nu voorzien voor 2025. Maar we kunnen wel voor u een laatste scan maken van ons beleid over eigen risico en de stand van de ganzen en dergelijke, natuurlijk voor de onderhandelingen voor de volgende periode.

Dan hebben we de vraag – even kijken, hoor – van de ChristenUnie. Ja, u vraagt mij om te garanderen dat het Rijk niet bij ons opkoopt in de provincie. Dat is helaas een hé; lastige, want dat kan ik niet garanderen. Wij hebben wel gevraagd om ons in ieder geval op de hoogte te stellen, als er aankopen gedaan worden, zodat we ook kunnen zien wat er met die gronden gebeurt, omdat wij zelf een, ja, een actief grond- Ja, strategisch grondbeleid hebben. Ik vind het zelf ook heel vervelend als het gebeurt of als ik geruchten horen, ook in andere provincies. We hebben dat natuurlijk ook met Brabant al meegemaakt, waarin we ook gezegd hebben: verras ons niet. Maar ja, dat is toch in Den Haag zo: het zijn verschillende ministeries en we hebben ze niet allemaal in de hand. Ik ben wel een tweetal keer geïnformeerd dat er mogelijk – maar dat is al langer geleden, een paar jaar geleden – dat dat zou spelen. Maar ja, dat gebeurt niet altijd.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nee, mevrouw Van Soest, dat was geen motie. Is het mogelijk om dan wellicht in IPO-verband daar samen een vuist te maken tegen het Rijk, want het is natuurlijk belachelijk dat wij als provincies hier ons best doen met gebiedsprocessen, proberen iedereen mee te krijgen, en dat Rijkswaterstaat een paar snelwegprojecten heeft en daar dwars doorheen fietst.

Gedeputeerde **ROMMEL**: We maken daar zeker een vuist voor. Ook juist in de overleggen met de ministers, ja, dat wij ook zeggen: dit kan gewoon niet. Wij zijn met die gebiedsgerichte aanpakken bezig. Dat is echt maatwerk. En als iemand ons dan- En daar spreken we ook het Rijk wel op aan. Als we het horen, dan gaan we ook naar Den Haag toe en dan zeggen we ook: ja, maar dit kan toch niet waar zijn?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dan plakt u zich vast aan de deur?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, mevrouw Van Soest, ik was nog bezig met de vragen. Dus ik zal bij de moties straks de nummers noemen.

Dan heb ik nog een vraag, en dat sluit er wel een beetje op aan, maar misschien heb ik u ook verkeerd begrepen, mevrouw Strens. Ja, u zegt: het hebben van de grond is belangrijk om mee te doen; gaat GS dat ook doen? Ja, wij hebben de vijfde nota voor het grondbeleid. Dat is niet om zo snel mogelijk van onze gronden af te zijn. Wij zetten dat ook strategisch in. Misschien heb ik dat verkeerd van u begrepen, want het is juist heel belangrijk in die gebiedsgerichte aanpakken dat wij ook kunnen meedenken, meehelpen, met bijvoorbeeld een kavelruil of, nou ja, het intensiveren- Of, sorry, extensiveren van bedrijven, goed kijken 'wat gaan we met die gronden doen'. Want we hebben de boeren ook nog steeds heel hard nodig, ook voor het beheer. Dus dat helpt ons juist nu ook wel.

Dan kom ik bij de moties. Motie 194, het verstandig omgaan met kosten van natuurbeheer. Ja, daar heeft u mij ook wel – van het CDA – aan uw zijde, want er is natuurlijk nog winst te halen bij het natuurbeheer. Maar dat doen we juist ook al. We hebben alleen wel gezien dat bij, ja, die slimme en effectieve oplossingen, dat moeten we met de partijen doen in de gebieden. Dus met de belangenorganisaties, maar juist ook met de boeren in die gebieden. U heeft het over, ja, ook het ANLb, het agrarisch natuurbeheer. Als ik kijk dan naar het ANLb, ja, in het verkenningsjaar is dat gewoon heel moeizaam verlopen. En juist in overleg met TBO en de agrariërs en de LTO zijn we gekomen dat het nu vastgesteld is, zoals we dat hebben vastgesteld. Ik zou daar ook nog wel even aan vast willen houden, omdat we anders heel veel onrust krijgen en dat iedereen dan ook weer achterover gaat hangen en niet meer meedoet. Wat ik juist zo belangrijk vind, is dat ook na 2027, dat natuurbeheer door agrariërs wel mogelijk blijft. En dat we dus nu bezig zijn om te kijken dat we de natuur dus centraal stellen, maar dat we ook langduriger, of langjarig zelfs, afspraken kunnen maken met niet alleen de agrariërs – want er zijn ook particulieren die in het NNN zitten – dat we afspraken kunnen maken over het beheer en het gebruik. Ik zou dus nu even, ja, – en vandaar dat ik deze motie ontraad – niet inzetten op weer het gesprek daarover, maar gewoon nu zorgen dat wij in die gebieden goed aan de slag kunnen, want we hebben ook echt wel al wat tegenslagen gehad.

Dan kom ik bij motie 208 en mevrouw Alberts. Ja, uw preadvies 'niet wegblijven', die heb ik meer dan dat gevolgd, want wij zijn al vooruitgelopen. Wat u een beetje ook voorstelt, niet helemaal precies zoals het hier staat, maar wij verkennen al hoe we de verwerving van die gronden kunnen laten plaatsvinden. En dat doen we ook namelijk nu met die versnellingsgelden met het Rijk, dat we ook met maatwerk en een maatpakket naar het Rijk gaan en zeggen, ja, misschien kunnen we het op deze manier nog sneller maken. En geloof mij, als het nodig is, dat dat op korte termijn geen soelaas biedt, dan kom ik ook wel weer terug. Maar deze, die u genoemd hebt, dat doen we al. Dus vandaar dat deze motie overbodig is en daarmee ontraad ik die.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Nou vertelt u een prachtig verhaal. U zegt, we zijn er heel erg mee bezig. Dan zou je ook zo'n motie kunnen benaderen als 'dit is een steuntje in de rug' en 'dit is een uitspraak namens PS en daar kan ik fiks mee aan de slag'; dus ik neem de motie over. Wat dacht u daarvan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik vind het altijd heel interessant hoe u dat altijd probeert, maar dat is nou juist wat- Kijk, de motie, die voeren we al uit. Dus dat is overbodig. En dan, ja, dan zeg ik toch, dan ontraad ik hem. Maar dat u mij een steuntje in de rug geeft met dit gesprek, dat waardeer ik zeer. Dat zie ik ook bij de verschillende bijdragen van de partijen. Dus dat weet u.

Dan de tankstationconcessies. Ja, ook wel ook wel weer zo'n interessante motie, want het is al heel lang geleden dat daarover gesproken is in de Staten. Dus ik vond hem zelf ook wel weer bijzonder en ook voor mij wel helpend. Ik ben er dus ook wel ingedoken om te kijken wat daar dan nu ook speelt. Het is alleen wel zo dat wij- Het is een privaatrechtelijke overeenkomst. Daar kunnen wij niet zomaar ingrijpen. Maar wat wel heel interessant is – en dat gaan we wel doen –is gewoon dan bij de aanbestedingen, die straks nog zullen komen, dat we wel gaan kijken ook naar het productaanbod wat gewenst is met de energietransitie, met waterstof. En dat we dat wel meenemen ook in die aanbestedingsvoorwaarden. Dus wat dat aangaat, de motie, die ga ik wel ontraden, maar u heeft me in ieder geval wel zelf ook aan het denken gezet. Dus dank daarvoor.

En dat waren ze, voorzitter.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, voorzitter, een korte vraag. Of u van de laatste motie nog even het nummer zou kunnen herhalen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zeker. Dat is nummer 217.

De **VOORZITTER**: En dan, voordat ik naar gedeputeerde Stigter ga, dan heb ik nog één vraag die gedeputeerde Kocken heeft laten liggen. Van het CDA, volgens mij. Dus ik geef u nu nog even de gelegenheid om dat in tweede instantie in de eerste termijn te doen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, hartelijk dank, voorzitter. Dat was niet helemaal goed gegaan. Meneer Heijnen, u vroeg om een snelle vervolgtranche voor de maatschappelijke sector en sportondersteuning, hoe snel dat zou doorkomen? Nou, gedeeltelijk weet u dat denk ik eigenlijk al, want op 3 oktober heeft u een brief gekregen over de Uitvoeringsregeling Versterking Maatschappelijke Sector. Die regeling is verlengd tot augustus 2023 en die wordt inmiddels goed gevonden. Althans, van de 44 gemeenten zijn er inmiddels 35 die daar of al iets hebben ingediend of daarmee bezig zijn. Dus dat stond ook in die brief, dat weet u. En binnen die projecten worden zowel sociale ontmoetingen hersteld, projecten die daarop gericht zijn, als ook binnen het ontzorgingstraject, over advies op verduurzaming, loopt ook het een en ander. Dat gaat ongeveer over 125 gebouwen op dit moment. Voor sport komt de brief vermoedelijk snel naar u toe, want die moet morgen nog in GS worden vastgesteld. Maar als het allemaal meezit – en dat verwacht ik eigenlijk wel – zult u die waarschijnlijk overmorgen dan wel volgende week ontvangen. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Ik had in ieder geval één hoofdvraag rondom de problemen op de elektriciteitsnetten en een aantal moties. En rondom de elektriciteitsnetten was ook een debat onderling. Een aantal vragen en opmerkingen zijn daarin gesteld. De belangrijkste vraag nog 'wat gaat u het komende halfjaar nog opleveren, de komende tijd? Want met mevrouw Van Meerten ben ik het eens dat het natuurlijk een drama is op ons elektriciteitsnet net en dat het inmiddels iedere opgave, waar we voor staan als provincie, begint te raken. De hele verduurzaming van de industrie, de woningbouwopgave, netcongestie, raakt inmiddels iedere opgave. Nou, wat doen wij daaraan? Nou, wij werken daaraan aan de hand van drie belangrijke sporen, die ook het komend halfjaar nog de nodige resultaten moet gaan opleveren. Allereerst hebben wij ieder versterkingsproject wat nu in beeld is bij de netbeheerders – dat zijn er ongeveer honderd binnen de provincie – vandaag per project uitgeletterd: wat zijn de cruciale momenten waarin een volgende stap moet worden gezet, zodat we per project kunnen volgen of daar, samen met de gemeenten of de netbeheerders, versnelling in aangebracht kan worden. Dus daar zitten we inmiddels bovenop. Het tweede is dat wij ook aan het kijken zijn hoe wij, indachtig de toekomstige opgave die wij zien, de ruimtelijke opgave die we zien, woningbouw, laadinfrastructuur, de verduurzaming van de industrie en andere sectoren, dat hebben we bij elkaar verzameld en gekeken 'en welke energievraag komt daar achterweg'. Elektriciteit, warmte, gast, wat dan ook. En op basis daarvan kunnen we eigenlijk toewerken naar een toekomstig energiesysteem in Noord-Holland. De eerste stap daartoe is een concept-energievisie voor Noord-Holland Noord en op dit moment werken we aan een concept-energievisie voor Noord-Holland Zuid. Het moet alles binnen een halfjaar resulteren in een investeringsprogramma en dat noemen we tegenwoordig een provinciaal MIEK, een investeringsprogramma, wat uiteraard moet landen in de investeringsprogramma's van de netbeheerders. Dus dat moet er over een halfjaar liggen. Dat hebben we ook met het Rijk afgesproken, dat we dat landsdekkend eigenlijk gaan opbrengen. Daar zitten we bovenop. En een derde, indachtig dat we eigenlijk dit probleem ook niet morgen, ook niet overmorgen, gedekt zullen hebben, zullen we het heel erg moeten hebben van slimme netoplossingen: hoe kunnen we het bestaande net beter benutten? Er zijn honderdeneen verschillende mogelijkheden voor. Daar hebben we als provincie een regeling voor geopend, ook een regeling voor gemeenten, om eigenlijk capaciteit te regelen voor de slimme oplossingen. We hebben de FIX, die gaat langs die bedrijven. Nou, de nood is zo hoog dat de regeling binnen tien dagen op was en ook dat de fixer eigenlijk zwaar overbezet is. Nou, dat gaan we de komende maanden aanvullen, versterken, met een nieuwe regeling. Hier zit ook een heel belangrijke lobby-kant op richting het Rijk, omdat we zien, vooral bij die slimme netoplossingen, dat we aanlopen tegen de geldende wet- en regelgeving: wat we inmiddels wel, niet kunnen, wat je collectief kunt afspreken. Dus daar zit onze lobby volop. En als u goed heeft opgelet de afgelopen week, beginnen we ook als provincie dit steeds meer te escaleren, want we lopen echt vast als deze provincie. En in het plannen, programmeren en prioriteren is het ook van belang dat je gaat kijken: wat moet elektrisch, wat kan op gas, groen gas, en wat kan met warmte? En om die reden

is het ook van belang – dat is een vraag van u – om in ieder geval te kijken hoe we die gasleiding op zijn minst overeind kunnen houden, omdat voor sommige oplossingen groengas wel degelijk een oplossing kan zijn, omdat elektriciteit veel lastiger is of nog onzekerder is naar de langere termijn.

Dan ben ik bij de moties, voorzitter, en dan ben ik bij motie 199. En dat vraagt om anderhalve graad minimaal als maat te nemen. Deze motie moet ik ontraden, omdat het eerste deel, waarin wordt gevraagd om vast te houden aan die anderhalve graad, overbodig is. Dat hebben we eigenlijk al onderkend bij het onderschrijven van het Klimaatakkoord, wat uitgaat van anderhalve graad en dat hebben wij het nieuwe kabinet nogmaals onderschreven, als gezamenlijke provincies, dat nog steeds het uitgangspunt is. En het tweede deel moet ik echt ontraden, waarin wordt gevraagd om dat te vertalen naar sectorale doelstellingen. Ja, dan kom je op een heel ingewikkelde rekenkundige exercitie uit, waar je vooral bezig bent met rekenen zonder dat je op de uitvoering bezig bent. Ook omdat we hebben gezien bij de CO_2-impactanalyse, dat we de doelstelling niet halen. Daar is geen misverstand over. Dat vraagt een schepje erbovenop van ons allemaal. Maar ook dat we een van de partijen zijn en sterk afhankelijk zijn van andere partijen. En als je dan gaat kijken naar 'wat is dan per sector en de bijdrage die geleverd kan worden aan die anderhalve graad', ja, daar kom je dan niet helemaal uit. En bovendien, het laatste is ook dat het natuurlijk heel erg dicht zit bij de verkiezingen en dat het bij uitstek een verkiezingsitem is om eigenlijk de ambitie te formuleren en ook te vertalen naar een nieuw coalitieakkoord.

Dan ben ik bij motie 200 en dat vraagt om een klimaatbegroting. Deze motie kan ik omarmen. Daar sta ik positief tegenover. Eigenlijk zie je bij alle overheden een trend om het klimaatbeleid te vertalen en te borgen, ook in een P&C-cyclus. Dat kan op heel veel verschillende manieren, zien we ook bij andere overheden. Het is goed dat die motie oproept om dat in kaart te brengen en op basis daarvan gaan we opnieuw het gesprek aan.

Dan ben ik bij motie 201, Maak opbrengsten van klimaatbeleid zichtbaar. Ook ten aanzien van deze motie sta ik positief. Ik denk dat het heel goed is voor het gesprek onderling dat we het niet alleen hebben over 'wat wordt van ons gevraagd, wat kost het, het draagvlak', maar dat we ook in kaart brengen, ja, wat brengt ons eigenlijk het hele klimaatbeleid, naast ecologisch, maar ook financieel en economisch en maatschappelijk op dat vlak. Dus prima om dat in kaart te brengen. En dat zal voor 15 maart inzichtelijk worden gemaakt.

dDn ben ik bij motie 226. Ook bij eventuele versnelling van de RES zorgdragen voor gedegen participatie. Deze motie ontraad ik, omdat die overbodig is. Wij zijn er sterk voorstander van om de uitvoering van de RES'en te versnellen, omdat de uitvoering stagneert. Ik kom daar zo meteen ook nog eventjes op terug bij een andere motie. Maar wij denken dat het wel degelijk samen kan gaan met een goed participatieproces en inspraak. Er wordt een tegenstelling gecreëerd die oneigenlijk is. Daarom ontraad ik deze motie.

Dan ben ik bij motie 227, de partnergebieden van de provincie meenemen in de klimaatopgave. Deze motie ontraad ik evenzeer, omdat die partnergebieden niet zozeer het doel hebben, ja, om te komen tot uitvoering van onze ambities. Daar zou je kunnen zeggen, daar is het nationale klimaatbeleid, gericht eigenlijk- Wat landen helpt in die klimaatopgave. Maar er is natuurlijk wel contact met die relaties, met die met die gebieden, onder andere over die informatie-uitwisseling. Ik denk dat het goed idee is, als daar vraag naar is, om eigenlijk de ervaring die we in Nederland hebben, uit te wisselen.

Dan ben ik bij motie 230, wat vraagt om een RES-versnelling. Hier hebben we ook uitgebreid bij stilgestaan in de commissie. We zien dat de uitvoering van de RES, ja, behoorlijk stagneert, om heel veel verschillende redenen. Ik denk dat deze motie op een heel goede manier invulling geeft, aan de ene kant aan hulp bieden aan partijen die dat nodig hebben. Goed volgen, ook je rol pakken in dat proces goed te volgen als provincie en tegelijkertijd nu niet een discussie aan te gaan over bevoegdheden op dat vlak, want dat moet echt liggen bij de partijen die nu ook aan zet zijn in eerste instantie om ook die rol te gaan pakken. Dus in die zin sluit deze motie goed aan. Dat is denk ik ook de conclusie die we uit RES-monitor hebben getrokken.

Dan ben ik bij motie 231, de motie Drawdown, op weg naar het kantelpunt voor het klimaat. Nou, we hebben in de commissie vrij uitgebreid natuurlijk gesproken over de CO_2-impactanalyse. Met ook de conclusie van, nou ja, een groot deel van de Staten, en zeker ook van het College, dat de uitkomst ons niet per se vrolijk stemt. We richten ons ongeveer op 26 procent van de CO_2-reductie, terwijl de doelstellingen veel hoger zijn. We hebben ook gezegd, van ja, we zullen er

verder stappen in moeten gaan zetten, maar op zijn minst biedt die CO_2-impactanalyse in ieder geval dat inzicht dat we dat moeten gaan doen. Ik heb in de commissie toegezegd dat we er op basis van het inzicht eigenlijk nog wel een tandje dieper in moeten gaan en dat we gaan kijken of we maatregelen die mogelijk zijn, nog verder kunnen doorrekenen. En de Drawdown-methode is daar een goede methode voor. Daar hebben ze onder andere in Gelderland of Utrecht ervaring mee opgedaan. Dus dat heb ik toegezegd in de commissie dat we dat gaan doen en dat ook die informatie beschikbaar is voor 15 maart. De uitdaging zal zijn, en of je nou een Drawdown-methode gebruikt – het wordt al vrij technisch, voorzitter – of de CO_2-impactanalyse, dat je daarmee niet automatisch het inzicht hebt wat dat betekent voor allerlei andere opgaven die je als provincies hebt. Dus dat is nog steeds- Ja, sorry, we daar toch kwalitatief het gesprek moeten voeren, want ook dat komt niet automatisch uit een Drawdown-methode. Maar we gaan in ieder geval ons best om te kijken om dat zoveel mogelijk te benoemen. En omdat de toezegging die ik heb gedaan, eigenlijk heel dicht zit op wat ons wordt gevraagd in deze motie, ontraad ik deze motie, omdat hij overbodig is.

En dan ben ik bij de laatste motie, voorzitter. De motie Noord-Holland laat niemand in de kou staan. Nou, uiteraard laten wij niemand in de kou staan, voorzitter. Dat spreekt voor zichzelf. We hebben, ook in de vorige commissie, gesproken over de verschillende initiatieven die wij hebben genomen als provincie eigenlijk al richting met name de gemeenten, die als eerst aan de lat staan voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. En dit zet er nog een schepje bovenop. Ik denk dat het een goed idee is om eigenlijk nogmaals te kijken 'hoe kunnen we de gemeenten helpen in die warmtetransitie'. Dus ik ben bereid om deze motie uit te voeren. Maar hij zit eigenlijk wel heel dicht al tegen de toezegging die we hebben gedaan om gemeenten te helpen bij het maken van zo'n plan. Hierbij zullen we wel pleiten dat we ook de gemeenten attenderen dat ze dat doen, integraal, en dat ze niet alleen kijken naar glas, maar gewoon integraal kijken naar de verduurzaming van de woningen, omdat soms ook isolatie misschien nog een betere oplossing is. En dat je altijd moet gaan kijken ook – en dat is een vraag van de Partij voor de Dieren – naar mogelijke ecologische effecten van bepaalde maatregelen met name op isolatie. Dat vraagt eigenlijk een integrale benadering van de verduurzaming van de gebouwde omgeving. We zien de enorme opgave voor de gemeenten. Dus wij pakken graag die rol op om die gemeenten daarbij te helpen.

En dan ben ik volgens mij in een behoorlijk tempo door de moties en vragen heen, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. En ik denk dat er zeker wat mensen in de zaal zitten die zich solidair voelen met Noord-Hollanders in de kou. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Ik zal proberen wat tijd in te halen, want we hebben niet zo heel veel tijd meer als College hier. Dus ik moet opschieten. Ik zal eerst wat vragen voor collega Loggen beantwoorden en ook de moties en amendementen van een reactie voorzien.

De eerste vraag van het CDA was de rol van de provincie Noord-Holland bij het bouwen van flexwoningen. Daar hebben we ook een formele rol als het gaat over de rol die we hebben bij, nou ja, het omgevingsbeleid, het ruimtelijke beleid: waar mag je wel bouwen, waar mag je niet bouwen? Maar dat is een formele rol. Als het gaat over het bouwen zelf, hebben we geen rol verder. Dat is echt aan de gemeenten om daar het initiatief in te nemen en de lead in te nemen. Wij stellen alleen de kaders ruimtelijk vast. Dat wil niet zeggen dat we geen informele rol hebben. Want juist, denk ik, als het gaat over het woondossier, is het College in de persoon van collega Loggen de laatste drie jaar heel erg actief geweest om juist die gemeenten te ondersteunen bij de ambities die we met elkaar hebben. Dus formeel gezien is het een heel beperkte rol; informeel denk ik dat we ontzettend veel doen om die gemeenten te ondersteunen bij het realiseren van.

Aansluitend daarop ook, de VVD had twee vragen in ieder geval: hoe kunnen we die zachte plannen hard maken? Nou, daar hebben we in de eerste plaats het formele deel, dat die plannen hard gemaakt moeten worden via de bestemmingsplannen. Dat is een rol die de gemeente ook heeft. Maar ook zijn er wel fysieke punten die vaak tot problemen leiden en daar proberen we ook wel die gemeenten in te ondersteunen. Ook het Knelpuntenbeleid is daarvoor. Dus zowel in het punt als het gaat over het hard maken bij de bestemmingsplannen kijken we waar we de gemeenten kunnen ondersteunen, hoe we het mogelijk kunnen maken. Maar ook als het gaat over fysieke knelpunten proberen we die gemeenten te ondersteunen. Dus dat zijn twee trajecten. Overigens, die bestemmingsplannen zijn wel een heel lastige, want, zoals u allemaal

weet, ook gewoon capaciteit bij gemeenten om uiteindelijk met name juist die ruimtelijke plannen te realiseren, is heel erg lastig. Daar is ook onze flexibele schil zo een welkome aanvulling op dat beleid. Dus daar steunen we ze in. En als het gaat over 'ieder dorp een straatje erbij', hoe was dat ontvangen bij GS? Ja, hoe moet ik dat zeggen? We hebben er kennis van genomen, laat ik het maar zo zeggen. Ja, kijk, en daarmee doen we eigenlijk dit vraagstuk daarmee tekort en met zo'n opmerking ook, denk ik, want volgens mij is het een samenhang van een heleboel randvoorwaarden waar we mee te maken hebben, zowel ruimtelijk, kwalitatief, maar ook als het gaat over bereikbaarheid, de leefbaarheid. En ik denk dat je ook naar de behoefte moet bouwen en dat we daar ook op een serieuze manier gaan kijken van, waar kun je dat wel doen en waar kun je dat niet doen. En om op deze manier random te zeggen van nou, elk dorp een straatje erbij, doet geen recht aan het vraagstuk, doet ook geen recht aan de kwaliteit waar we met zijn allen mee bezig zijn.

Voorzitter, dan naar de amendementen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, ik ben ontzettend blij dat gedeputeerde Olthof hier staat. Zoals u weet, zit de voorzitter van de fanclub van gedeputeerde Olthof in mijn fractie. Dus- Maar, voorzitter- [...] Ja, ja, ja. Maar het is toch lastig om niet aan gedeputeerde Loggen te kunnen vragen hoe het nou zit met dat Masterplan Wonen, want daar is het ook verder over gegaan. Ik had toch eigenlijk wel verwacht dat u dan in zijn plaats eens wat klare wijn zou schenken wat we nou aan moeten met dat document. Want als ik de discussie hier in de Staten hoor, dan is er eigenlijk ontzettend veel vraag naar, goh, er wordt nu tweeëneenhalf jaar over gepraat, er zijn nog precies vier maanden tot de verkiezingen: wat gaat er nu nog gebeuren? Want de tijd is erg kort en we begrijpen inmiddels – dat wist ik ook niet – dat het in ieder geval, als er geld nodig is, niet uit de verhoging van de opcenten komt, want dat gaan we voor 1 december niet meer halen. Wat gaat er überhaupt gebeuren met dat Masterplan Wonen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, ik denk een terechte vraag, maar ik had die ook graag bij uw amendement mee willen nemen. Dus die die zal ik ook beantwoorden. Uw collega in de fractie heeft over het algemeen wat meer geduld als het gaat om mijn beantwoording. Maar laat ik daar dan toch toe komen, want dan kom ik ook op het punt, het terechte punt, van het Masterplan Wonen. Dat is het amendement 62. Dat gaat over het verhogen van de bijdrage aan de versnelling van de bouwproductie en binnenstedelijk bouwen. Die zullen we ontraden. En niet, omdat het geen belangrijk punt is, maar omdat het op dit moment nog niet nodig is. Voor 2023 is er voldoende dekking voor de cofinanciering om die flexibele schil ook voor 2023 mogelijk te maken was. Pas in 2024 is daar extra budget voor nodig. Dus dat is prima om dat ook bij de Begroting 2024 mee te nemen. Dus dat kan daar prima in meelopen. Als het gaat over ook die flexibele schil, maar ook als het gaat over het knelpuntenbudget – dus dan heb ik eigenlijk ook de punten van de VVD als het gaat over de ondersteuning met die flexibele schil en het knelpuntenbudget – zal dat straks ook een plek krijgen in het Masterplan Wonen. En het Masterplan Wonen, dat zal ook opgebouwd worden in verschillende onderdelen, pakketjes, waarbij u dus ook als Staten straks een keuze kan maken en ook kan beïnvloeden van, waar gaat welk geld naartoe? Dus dat zal op die manier ook gepresenteerd gaan worden. En de verwachting is dat dat eind van dit jaar klaar zal zijn, zodat u in januari ook als Staten hierover kunt spreken. Dat is op dit moment even de planning die daar ligt, onder voorbehoud van allerlei, nou ja, dingen die nog kunnen gebeuren. Maar we verwachten dat eind van dit jaar, begin volgend jaar – en dan heb ik het over januari – er in deze Staten in ieder geval over gesproken kan worden. Dus dat is op dit moment de planning. Daar zit ook, nou, een financiële paragraaf bij. Waar die uit gefinancierd gaat worden, dat gaan we dan op dat moment zien. Maar daar zit ook de opbouw in waar we dat geld aan willen besteden en welke onderdelen daar en welke instrumenten daarin gaan zitten.

Want dan kom ik namelijk ook bij amendement 63. Er is al door collega Kocken aangeven dat er financiële consequenties in zitten, maar ook ten aanzien van de tekst, die is in de commissie al aan de orde geweest, zien we ook met dit amendement ook tekstueel geen probleem, omdat dit eigenlijk ook inderdaad wel wat voorbarig is en voor, nou ja, voor de troepen uitloopt. Dus dit amendement, daar kunnen we positief over zijn.

Dan kom ik naar motie 195, de motie Invasieve exoten. De eerste opmerking even-

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ik durfde niet te snel te gaan, anders zou ik natuurlijk ongeduldig genoemd worden. Maar toch, hè, over amendement- Niet die laatste, maar die daarvoor. 62. Er gaat daar wel 6,8 miljoen van het budget af. Dus er is vorig jaar 8,8 uitgegeven en nu gaan we

naar twee. Dan zegt u, nou ja, er zijn wellicht onderdelen daarvan die we dan in dat Masterplan Wonen gaan organiseren. Dus die flexibele schil kunnen we blijven organiseren, maar er zat meer in en dat zit straks in het Masterplan Wonen en komt in januari terug. Maar waar is dat geld dan gebleven? Want nu is er toch gewoon 6,8 miljoen ten opzichte van vorig jaar minder voor dit belangrijke onderwerp beschikbaar?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, ik heb hem niet zo geformuleerd, zoals u het nu zegt. Ik heb gezegd, voor 2023 is het probleem er nog niet, want met de cofinanciering ook van het Rijk zijn er voldoende middelen om dat in die flexibele schil gewoon in stand te houden. Dus daar gaan we niet minder op doen. Dus dat budget met die cofinanciering is ook gewoon beschikbaar. Voor 2024 is dit wel belangrijk en dat kunnen we ook bij de Begroting 2024 regelen. En bij het Masterplan Wonen maken we dat ook inzichtelijk. En dan zit die flexibele schil erin en dan wordt het knelpuntenbudget er apart in benoemd. Als het gaat nu over van, als u van mij een specificatie wil van, wat is er uiteindelijk nou van die 8,8 gegaan naar de twee? Waar is dat gebleven? Ja, dan zou ik die graag op een andere manier wel graag willen beantwoorden. Maar wij zien op dit moment, uiteindelijk met dit budget kunnen we het doen wat we nu ook deden. Ja? Dus dat zit ook in een stukje cofinanciering. Maar als u een specificatie wil, ik hoop dat u begrijpt dat ik die nu niet voorhanden heb.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Dat snap ik zeker. Ik vind het wel ontzettend fijn dat u daar toch zo op ingaat. Maar ik zou dat dan toch- Wellicht lukt dat we in de tweede termijn. We hebben 8,8 uitgegeven. We gaan nu twee uitgeven. Dan ga je taken minder doen. Ik bedoel, voor dat hele programma Versnellen Binnenstedelijk Bouwen en, nou, nog wat heet het. En mijn vraag is dus: wat gaat daar dan minder gebeuren voor dat geld? En dan is ook in de commissie, is dat gevraagd en is gezegd: dat zit straks in dat Masterplan Wonen, wat we minder gaan doen. Dus dat komt straks weer opnieuw bij u terug. Maar dan zeg ik, waar is dan die 6,8 gebleven? En wij stellen nu dus voor om in ieder geval dat geld voor die goede dingen die in dit programma zijn gebeurd de afgelopen jaren, vast te houden, zodat we daar in ieder geval mee kunnen doorgaan.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik zeg wel toe dat we door kunnen gaan, ook met de cofinanciering. Wij doen de cofinanciering, maar met de subsidie van het Rijk kunnen wij doorgaan met wat we deden. Dus dat geef ik u aan, dat er voor ons in 2024 een financieel probleem gaat ontstaan en dat dan ook bij de Begroting 2024 geregeld moet worden. U vraagt om een specificatie van, wat gebeurt er dan niet meer? Ik zeg niet dat er geen dingen gebeuren. Ik geef aan dat er met de middelen die van het Rijk beschikbaar zijn en onze cofinanciering we door kunnen gaan met die flexibele schil. Dus dat probeer ik u aan te geven.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Op het gevaar af dat u mijn collega Kuiper ook echt vele malen leuker gaat vinden dan ik, maar ik ga toch nog even door. Dat snap ik. Die flexibele schil kunnen we blijven uitvoeren. Maar er zat veel meer in dat uitvoeringsprogramma dan dat. En ja, het gaat er niet in dat we precies hetzelfde kunnen doen, maar nu voor twee miljoen waar we vorig jaar nog 8,8 voor konden uitgeven. Dus waar stoppen we dan mee en waarom is dat geld dan weg, terwijl we dat straks bij het masterplan opnieuw moeten, ja, zoeken, vinden.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, als we straks echt omkomen van de honger, dan stel ik voor dat we die voor straks even parkeren en daar kom ik straks nog even op terug. Ja?

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. En collega Kuiper vind ik inderdaad veel leuker. Maar goed. Ja, nu ga ik me echt in een heel gek- Maar goed.

De invasieve exoten. Ja, dat is ook een favoriet onderwerp van mij. Overigens, het fonteinkruid is geen invasieve exoot, lees ik hier. Dat is een inheemse waterplant. Maar goed, dat is even ter lering en vermaak. Maar er kunnen inderdaad wel situaties ontstaan dat de veiligheid in het gedrang komt en daar is het Rijk primair verantwoordelijk als het gaat over die veiligheid. De provincie heeft wel vijf jaar lang een belangrijke bijdrage geleverd in de ondersteuning van die gemeenten aan – ik moet het wel goed doen – aan het Markermeer en het IJmeer bij het maaien van fonteinkruid op die vaarroutes. Maar die begrote middelen van de afgelopen vijf jaar blijken ook voldoende te zijn. Ja. En inmiddels is dat robuust genoeg dat die inmiddels ingezette middelen hebben geleid dat die gemeenten dat zelf kunnen oppakken. Dus daar is dit niet voor nodig. Dus die motie, die zullen we ook ontraden.

Ik moet even goed kijken of ik nu alles goed doe. Ja.

Dan gaan we naar een ander onderwerp wat me heel erg aan het hart ligt. Dat gaat over wonen. En niet alleen omdat het belangrijk is, maar omdat ik acht jaar wethouder Wonen ben geweest. En dat gaat over geen sloop, motie 210. Motie Geen sloop, maar onderhoud. Die willen we ontraden, omdat dat vooral is van, dat je soms ook wel sloop nodig hebt als het gaat over de kwaliteit. Dat wil niet zeggen dat sloop vermindering van je sociale huurvoorraad betekent, maar je hebt uiteindelijk met de duurzaamheidsambities die we hebben, heb je soms ook wel sloop nodig om uiteindelijk ook die ambities te realiseren. Dus om kwalitatief goede woningen te krijgen, red je het niet met alleen maar onderhoud en renovatie. Dus van dat oogpunt is dat soms ook hard nodig. Dus deze motie willen we ontraden.

Dat geldt ook voor het niet verkopen van sociale huurwoningen. Er liggen afspraken met het Rijk en ook in de woningakkoorden als het gaat over de voorraad sociale huur. En hoe je daar komt, dat laten we in het midden. Dat corporaties soms wat moeten verkopen om op andere plekken kwalitatief betere en meer sociale huurwoningen terug te kunnen bouwen, dat is ook een gegeven. Dat ligt ook in de prestatieafspraken met de gemeenten, waar gemeenten, corporaties en ook de huurdersverenigingen bijzitten, wordt dat ook besproken met elkaar.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, Lucky Luke, die schoot sneller dan zijn schaduw, maar u praat sneller dan dat ik hier kan komen. Ik wilde nog even terugkomen op de motie ‘zet nou in op onderhoud om te voorkomen dat er gesloopt wordt’. U zegt, nou, soms is dat nodig. Het is zo dat te lang, en soms al 25 of 30 jaar, er gewoon niets aan onderhoud wordt gedaan en vervolgens zegt men, ja, maar nu moeten we slopen. En dat betekent dus dat als je nu zegt van, we gaan gemeenten aanbieden of vertellen van, ‘jongens, doe dat nou niet meer, want dan wordt er onnodig gesloopt’, dat is in feite wat de motie vraagt. Er staat een argument misschien niet helemaal expliciet bij, maar slopen is ook niet zo milieuvriendelijk, want je zit met de troep. En architect Van Stigt, die zegt: renoveren, renoveren, renoveren. Kortom, heel veel argumenten om dus dat gesprek de andere kant op te krijgen. Want slopen was een verdienmodel.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, maar u benadert altijd alles vanaf een bepaalde negatieve kant, terwijl ik denk van- En ik heb dat zelf als wethouder ook meegemaakt. Er zijn woningen, die zijn gebouwd voor een periode van vijftig, zestig jaar. En dan heb je soms uiteindelijk gewoon met de huidige eisen die we eraan stellen als het gaat over de grootte van de woning, de inrichting van een woning, maar ook over de kwaliteit en met name de duurzaamheidseisen, dan ontkom je er niet aan dat je soms woningen moet slopen. Dat ontslaat overigens de corporatie en de gemeente er niet van om uiteindelijk je bestaande voorraad goed te onderhouden. Ik bedoel, laten we daar geen misverstand over hebben. Maar ik wil uiteindelijk, nou ja, in ieder geval de indruk weg helpen dat alleen maar onderhoud en renovatie voldoende is om uiteindelijk kwalitatief goede woningen te hebben.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat beweren wij ook niet, Maar we zeggen juist, we hebben in de afgelopen tijd gezien dat er gewoon geen onderhoud wordt gepleegd en vervolgens doelbewust op sloop wordt aangestuurd. Dat is geen negatieve benadering. Dat is de constatering van een feit. Uiteindelijk zien we het allemaal gebeuren. Kijk, ik zeg altijd maar, de Jordaan staat er ook nog, hè.

De **VOORZITTER**: Dat was geen vraag, volgens mij. Nee, maar dan gaat de heer Olthof verder, want ik denk dat iedereen ook graag verder wil. De heer Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik zei het al: tijd wordt een knelpunt.

Nou, geen verkoop van sociale woningen, die heb ik al aangegeven. Dat is overigens motie 211. Die ontraden wij ook.

Dan komen we bij twee moties en die wil ik in een keer meenemen even. Motie 222 en motie 223. Die ontraden we. En niet, omdat we het er niet meer eens zijn, maar omdat ze overbodig zijn. We zijn er namelijk druk mee bezig. Er wordt het komende jaren ook gewerkt aan de Woonzorgvisies en daar gaan deze twee moties, die u aangeeft, zijn daar een onderdeel van. Die worden daar verder ook uitgewerkt. Dus ook als het gaat over meer alternatieve woonvormen, dat zit in die Woonzorgvisie, waar ook gekeken wordt: hoe kun je uiteindelijk geclusterd- En nultredewoningen en hoe kun je dat soort elementen daar een plek in geven? En als het gaat over ‘help ouderen van hoog naar laag en van groot naar beter’, dan is dat waar een aantal gemeenten

al mee bezig zijn. Dat gaat ook een plek krijgen in die Woonzorgvisie. Maar daar waar gemeenten al bezig zijn, wordt het ook ondersteund vanuit de provincie, ook financieel, om dat mogelijk te maken. Dus dit zijn twee moties die in dat opzicht overbodig zijn en daarom willen ze ook ontraden. En dus niet, omdat we het er niet mee eens zijn.

Voorzitter, dan motie 224, motie Lintbebouwing. Nou, er is een Notitie Lintbebouwing. Daar zijn we ook bezig. Er zijn ook 22 plekken voor aangewezen. Daar wordt op dit moment hard aan gewerkt. Daar hebben we ook gekeken naar de kwaliteit, ook als het gaat over de ruimte. Wij stellen nu voor om dit nu niet aan te nemen, deze motie; die willen ook ontraden. Maar volgend jaar wordt uiteindelijk ook die notitie geëvalueerd. Dan kunnen we daarvan leren en dan is het ook het moment om te kijken van of we daar mee door moeten gaan of op een andere manier. En dan kunnen we dat gesprek gaan voeren en niet tussentijds in een lopend traject deze motie aannemen. Dus wij stellen voor om deze motie nu niet aan te nemen. Die ontraden we, maar later eventueel aan de orde te brengen op het moment dat we het over de huidige notitie en de huidige maatregelen gaan hebben.

Voorzitter, volgens mij waren dat de moties en amendementen van mijn collega Loggen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn er nog twee moties niet beantwoord. Die hoeft u niet te beantwoorden, maar die ga ik zelf beantwoorden. O, u gaat nog verder. U was alleen nog maar bezig met de heer Loggen. [...] Ik herkende u al niet helemaal.

Gedeputeerde **OLTHOF**: [...] Sorry, volgens mij was ik prima te verstaan. Maar nee, voorzitter, voordat ik met de moties verder ga, wil ik twee opmerkingen maken. Ik vind wel, het heugelijke moment waar we hier toch even bij stil moeten staan, is wat landelijk niet lukt, in de rest van het land niet, dat Forum voor Democratie in ieder geval overtuigd is dat er ook ander beleid mogelijk is en in ieder geval nu begrijpt dat centrale brugbediening een heel goed voorstel is geweest. Dus, dank u wel daarvoor.

En dan werd ik ook wel door de Partij van de Arbeid toch flink aangesproken op het ov en betaalbaar en de inzet van provincie Noord-Holland als het gaat over, nou Ja, Noord-Holland Noord om het maar even zo te zeggen. Voorzitter, laten we daar geen discussie- En dat hebben we in de commissie veel besproken. Ook de SP is ervoor en eigenlijk iedereen: het ov moet kwalitatief goed zijn en het moet betaalbaar zijn. En daarom zijn we ook met name ook in Noord-Holland Noord bezig om opnieuw te kijken van, wat voor model past erbij? Want de illusie dat we met meer openbaar vervoer de vraagstukken die er liggen, gaan oplossen, dat is onmogelijk. Dus daarom kijken we ook met alle partners, met de NS, met Connexxion, maar ook met andere partners: hoe kunnen we uiteindelijk zorgen dat er beter openbaar vervoer gaat komen? En daar hoop ik ook begin volgend jaar, januari, met de startnotitie bij u te komen, om dat in ieder geval te bespreken met u, om te kijken van, wat betekent dat voor de volgende concessies, voor de volgende aanbestedingen en misschien tussentijds al een aantal dingen te doen. En als het gaat over die inzet van provincie Noord-Holland, daar zijn we vaak op aangesproken. Ook met collega Loggen zijn wij het met zijn tweeën ook, die constant in de MRA aan de orde stellen dat er uiteindelijk, ook in het belang van Noord-Holland Noord als toch ook een belangrijke pijler ook richting de toekomst van de MRA, wordt dat constant genoemd. Daarom zijn ook Alkmaar en Hoorn meegenomen in bereikbare steden, hebben ze ook middelen gekregen – het is daar vandaag gepresenteerd – uit de MIRT-middelen om juist die woningbouw mogelijk te maken. Dat is ook door de inzet van de provincie Noord-Holland. Maar ook de grote investeringen – en ik ben blij dat dat vandaag naar buiten is gekomen – ook het doortrekken van de Noord/Zuidlijn, wat absoluut geen Amsterdams feestje is – laat ik dat weghalen –, maar dat is een landelijke belangrijk punt voor de toekomstige ontwikkeling van Schiphol, maar ook om uiteindelijk te zorgen dat er meer ruimte komt op het spoor voor Noord-Holland Noord, zodat er meer treinen naar Alkmaar kunnen rijden. Dus dit zijn investeringen die niet voor Amsterdam zijn, maar voor heel Nederland en voor heel Noord-Holland belangrijk zijn. En ik moet eerlijk zeggen, dat vinden wij belangrijk en daarom staan we er ook voor en daarom strijden we daar ook voor.

Dan ga ik naar de moties en amendementen, voorzitter. Motie 192, de N9, veiligheid. Ja, die laat ik graag aan de Staten over. Positief over– want volgens mij is het een belangrijk punt. Komende woensdag zit ik ook met Rijkswaterstaat om de tafel om onder andere over, nou ja, niet alleen over de veiligheid in dit soort investeringen te praten, maar ook als het gaat over – en dat is een ander geweest, door iemand gemeld – beheer en onderhoud van de bestaande infrastructuur. We kunnen investeren in allemaal nieuwe projecten, maar als de basis niet op orde is – en we zien het bij de Coenbrug, we zien het bij de A7, we zien het bij onze eigen brug bij Krommenie – dan

hebben we een veel groter probleem. Dus daar zijn we ook over in gesprek met Infrastructuur en Waterstaat, maar ook met Rijkswaterstaat als uitvoerder.

Voorzitter, dan motie 197. Dat is de motie over Trek de vergunning van de kooksgasfabriek 2 in. Ik moet u eerlijk zeggen, voorzitter, toen ik deze motie zag, raakte me dat. En de bijdrage van de Partij voor de Dieren raakte me daarin nog meer, omdat, als ik kijk wat we de afgelopen twee jaar met elkaar gerealiseerd hebben, wat u als Staten heeft gedaan, wat we als College hebben gedaan, maar waar elke dag door de omgevingsdiensten en ambtenaren hard aan wordt gewerkt, dan doet het te kort door te zeggen van, er is de afgelopen jaren niets gebeurd. Want er ligt een uitvoeringsprogramma door de omgevingsdienst. Ja? Er is een keuze gemaakt als het gaat over de toekomst van Tata Steel. Dat hebben we hier ook gezegd: er is alleen een toekomst als die groen en schoon is. Dat er een keuze is gemaakt om naar een heel ander soort productieproces te gaan. Dat er op dit moment geïnvesteerd wordt in maatregelen voor de korte termijn. En laat ik dan even duidelijk zijn: bij de kooksgasfabriek worden op dit moment ook investeringen gedaan. We hebben de eerste paal geslagen voor de palletfabriek voor de ontstoffingsinstallatie die er wordt gedaan. Bij de Sinterfabriek een elektrofilterinstallatie voor vermindering van de uitstoot van stof. De koudbandwalserij is gedaan. Er is een afdekking van de convertorslak. En de komende jaren staan er nog veel meer. Er staan nog zes, zeven, acht concrete projecten, die bijdragen in ieder geval aan de leefbaarheid van de omgeving. Is het voldoende? Nee. En dat weten we allemaal. Want er moet veel meer gaan gebeuren. En daar werken we elke dag ontzettend hard aan. En ik heb de vorige commissie ook gezegd van, dat bij die Kooksgasfabriek, dat we allemaal ervan overtuigd zijn dat daar wat moet gaan gebeuren, maar dat we dat ook naar iedereen moeten doen. Daar moeten we op een zorgvuldige manier doen. Want als het gaat over VTH-taken, dan mag iedereen verwachten dat er een overheid staat die dat zorgvuldig doet en ook daarin de wet gewoon navolgt. En wat ik u heb toegezegd, dat wij uiteindelijk ook, als deze last onder dwangsom drie is volgelopen, dat we op dit moment aan het onderzoeken zijn wat dat kan betekenen voor de vergunning. En als u dat afdoet dat er de afgelopen jaren niks is gebeurd, dan denk ik van, dan doet u daar u, maar daar doet u iedereen mee tekort die er elke dag mee bezig is. En we moeten nog veel meer gaan doen en dat zullen we doen, maar ik wil deze motie echt ten zeerste ontraden.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik ben daar een beetje verdrietig, voorzitter, want ik zeg niet dat er niks gebeurd is. Ik zeg dat er te weinig gebeurd is en dat de komende jaren er nog steeds te weinig gebeurt. Dat zeggen wij niet alleen, dat zegt zelfs de gedeputeerde eigenlijk. Dan zou deze motie toch juist een steun in uw rug zijn om te zeggen van, inderdaad, wij zien dat er wat moet gaan gebeuren bij de kooksgasfabriek 2; en deze motie helpt mij daarin om deze urgentie waar te maken.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar, voorzitter, met alle respect: als wij hier in Nederland, waar de SP pleit voor een belangrijke rol van de overheid, als we uiteindelijk majeure maatregelen rondom het sluiten van een kooksgasfabriek, maar wat voor VTH-deel ook, dat hier in deze Staten gaan afdoen met de motie, dan vraag ik me af waar uiteindelijk dan de mensen buiten op straat nog op kunnen vertrouwen. Want volgens mij zegt u hiervan: wat er uit het onderzoek komt, of het nou wel of niet kan, u zegt hier duidelijk van ‘begin 2003 te besluiten de vergunning in te trekken’. Volgens mij heb ik gezegd van, daar zijn we naar aan het kijken of dat ook mogelijk is. Want ik zal dat moeten kunnen onderbouwen, want als ik bij een rechter sta, zullen ook moeten laten zien dat dit kan. En daarmee zeg ik dat we met het onderzoek ook bij u terugkomen om dat met u te bespreken.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, ik ga nu in herhaling vallen, voorzitter, want daarmee geven wij als PS alvast een signaal af aan deze gedeputeerde dat, wat er uit het onderzoek komt, hij heeft onze toezegging, dat hij die fabriek zou mogen sluiten.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar, voorzitter, ja, nou word ik gewoon boos, want dan moet u naar uw eigen motie kijken. Daar staat letterlijk: verzoeken GS uiterlijk begin 2023 te besluiten de vergunning van de kooksgasfabriek in te trekken. Het woord ‘onderzoek’ komt er niet in voor. U zegt gewoon, u moet hem intrekken, dat moet u besluiten. Nou, ik zeg alleen, ik wil een besluit nemen op basis van het onderzoek wat we nu doen. En als daaruit komt dat die gesloten kan worden, dan gaan we dat besluit dan nemen. Maar dat doen we wel op basis van een zorgvuldig traject wat we doen.
Punt.

De **VOORZITTER**: Nee, u gaat nog verder.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dat ben ik met u eens. Maar, voorzitter. dit raakt me wel, omdat ik ook gewoon elke dag ook met de bewoners van Wijk aan Zee- En we allemaal die druk voelen. Ik vind het dan te kort door de bocht om op een gegeven moment op dit moment dan even te roepen van, terwijl u allemaal weet dat het onderzoek loopt, nu even te zeggen van, 'maar wij vinden eigenlijk dat die gesloten moet worden'. Dat vinden we allemaal.

De **VOORZITTER**: Daar komt de heer Zoon nog een keer terug.

Statenlid **ZOON** (PvdD): We weten waar het heen gaat. En deze discussie voeren we niet zo heel erg veel op dit niveau hier in deze Staten. En we willen juist die gedeputeerde helpen in dat onderzoek, in die discussie die gaat komen, naar een duidelijke uitweg. En u weet allemaal welke uitweg dat gaat zijn. Dat zegt de gedeputeerde ook. Laten we daar dan gebruik van maken nu we hier allemaal bij elkaar zijn.

De **VOORZITTER**: Volgens mij kunt u door, want er was geen vraag.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Er was geen vraag. Ik ga door.

Dan ga ik naar motie 198. Nou, volgens mij is dat niet aan mij, maar dat vraagt u aan de Staten. Dus daar ga ik ook verder niets over zeggen.

Dan motie 207, Een fundamentele koerswijziging – nu echt meer geld en ruimte voor ons ov. Ik wil die ook even koppelen aan motie 209. Want aan de ene kant zegt de SP van, wij moeten uiteindelijk een aantal projecten, daar moeten we mee stoppen. En die moeten we in het ov stoppen. En het andere moment zeggen ze om het iMPI te herzien en dat moeten we in de natuur stoppen. Dus u gaat eigenlijk die euro twee keer uitgeven: één keer voor de natuur en één keer voor het ov. Daar zit iets geks in. Maar ondanks dat wil ik beide moties toch ontraden. Want als het gaat over de motie 207, nu echt meer geld en ruimte voor ons ov: er zitten op dit moment al de grootste posten in het iMPI, die gaan naar ov-trajecten. En waar u het over heeft, dat gaat over de exploitatie van het openbaar vervoer: dat zit niet in het iMPI. En volgens mij hebben wij ook- Ik heb het net gezegd, als het gaat over beheer en onderhoud, vervangingsinvesteringen, verbeterinvesteringen, dat zijn ook projecten in het iMPI. En als deze Staten vinden dat er andere keuzes gemaakt moeten worden, dan moeten deze Staten beslissen. We hebben volgens mij een heel zorgvuldig traject in het iMPI afgesproken. En volgens mij liggen daar bij de Staten heel veel mogelijkheden om daarop te interveniëren als u wat anders vindt. Maar niet via deze motie. Dus deze motie ontraden we. En als het gaat over motie 209, u noemt daar een bedrag van 55 miljoen. Als ik het bij elkaar optel, gaat het over slechts- Nou ja, 'slechts' is niet helemaal waar. 21,2 miljoen. Want u noemt het hele bedrag van Heiloo en die heeft u vaker genoemd, maar daar zit een heleboel financiering bij van de gemeente en van andere partijen. Dus dat is overigens een stuk minder. En de Guisweg is juist heel erg belangrijk om juist de treinen door te kunnen laten rijden bij de ongelijkvloerse kruising. Dus u gaat vervolgens een maatregel eruit halen die juist bijdraagt. En vanuit Zaanstad denkt u er misschien anders over, maar als het gaat over de Guisweg is dat juist de maatregel die bijdraagt aan een beter ov. En het onderzoek van effecten van Porthos, de uitspraak, daarvan hebben we nu een eerste inschatting even. En dan ben ik even voorzichtig, want ik kom er nog bij u op terug. Maar ongeveer de helft van de projecten heeft daar last van. En ik zal niet zeggen dat ze niet kunnen, maar dat betekent of er een nieuw onderzoek moet plaatsvinden of er moet een onderzoek plaatsvinden. Ja, er zijn ook een aantal, daar is geen last van. Die kunnen gewoon doorgaan, omdat ze in uitvoering zitten. Maar motie 209 ontraad ik u dus ook.

Dan motie 213, Leg vliegverkeer van privéjets aan banden. Ik worstel er even mee. In die zin, ik ga hem ontraden, omdat- Ja, en ik begrijp dat u dat jammer vindt. Er zitten best een aantal punten in, waarvan ik denk van, die moeten we in de bredere Schipholdiscussie als het gaat over 'het aantal vluchten meetellen bij het totaal', ben ik dat met u eens. Daar zit ook geen verschil in. Maar ik kan niet overzien wat deze motie betekent, omdat hij best wel ver kan gaan. Want als het gaat over het aantal privévluchten, wij zijn ook bevoegd gezag als het gaat over de regionale vliegvelden. En u heeft een beeld van, nou, de mooie jets van de rijken van deze wereld, maar er is veel meer als het gaat over privévliegtuigen en privévluchten. Ik vind dat we eerst zorgvuldig moeten kijken met elkaar van, waar hebben we het nu eigenlijk over en wat betekent deze motie, voordat ik hiermee aan de slag ga. Ik stel ook voor – mevrouw Van der Waart heeft al eerder ook aangegeven om daar ook in een breder verband wat vaker over Schiphol te praten – en laten we dan ook deze motie en 'wat betekent dit', laten we die daar eens meenemen in dat benen-op-

tafel-overleg om dat eens met elkaar te beschouwen en dan kunt u altijd nog een keer besluiten om deze motie in te dienen. Dus ik stel voor- Ik ontraad hem, maar ik stel eigenlijk voor om hem in te trekken en eventueel later weer op te voeren.

Voorzitter, dan gaan we naar de motie – ik denk dat ik nog goed ben – motie 216, Geen prijsstijging voor busvervoer. Voorzitter, deze ga ik ontraden. Om een paar redenen. Ik ga de motie van de Partij van de Ouderen en 50PLUS, als het gaat over die btw, graag aan de Staten overlaten, omdat we daar ook namelijk met het IPO- Dat de maatregel landelijk gaat gelden. want wat u hier doet, is dat u zegt: voor de concessies van Noord-Holland, daar gaan we dan geen prijs van- Dat kost overigens, niet eenmalig, maar structureel 3,4 miljoen, met ook de jaarlijkse indexatie. Dus dat is een stijgend bedrag. Terwijl we nu al best wel wat inzetten om uiteindelijk de huidige concessie overeind te houden. Maar wat u ook doet, als u dit doet, dat uiteindelijk de verschillen in Amsterdam en omgeving, in Zaanstad, in Zaanstreek Waterland, alleen maar groter worden. Want Amsterdam verhoogt wel. En dat betekent dus dat je in dezelfde gemeente heel grote verschillende tarieven gaat maken. Dus deze ontraden we. Heb ik ook overigens met onder andere ROCOV besproken. En die kwam ook met het voorstel van de btw. Daar kan ik positief over zijn en dan laat ik graag aan de Staten over. Maar deze ontraden we.

Voorzitter, dan 218. Dat gaat over de versteviging van de omgevingsdiensten, 218. Die ontraden we ook. Niet, omdat ik het probleem bij de omgevingsdiensten niet herken, maar omdat het probleem niet zozeer in de financiële kant zit, maar dat zit veel meer dat er gewoon op de arbeidsmarkt niet voldoende mensen beschikbaar zijn. Wij hebben juist, naar het programma Tata Steel is er twee miljoen- Nou, meer, want in deze begroting zit er nog meer geld bij. In totaal vier miljoen extra middelen beschikbaar gesteld om juist uiteindelijk die vergunning aan te scherpen en het toezicht en handhaving ook aan te scherpen. Volgens mij staat er een heel mooie paragraaf in dat er ook, als we kijken naar de Omgevingswet, dat er straks vanuit leges een stuk gefinancierd kan worden, dat er vanuit de klimaatmiddelen van de heer Jetten ook middelen beschikbaar zijn, is nu niet zozeer een financieel vraagstuk. Is het vooral: kunnen we voldoende en de juiste mensen krijgen om dit allemaal goed uit te voeren? Dus deze motie ontraden we ook.

Dan kom ik bij de motie 220, Toegankelijk openbaar vervoer. Die ontraad ik. Ook niet, omdat ik het er niet mee eens ben, mevrouw Van Soest, maar twee weken geleden hebben wij een bestuursakkoord getekend met het Rijk en met alle provincies en met de vervoersregio's juist om uiteindelijk met de toegankelijkheid van het openbaar vervoer aan de slag te gaan. Maar dan niet alleen wij, want we waren er al mee bezig, maar landelijk dit op te pakken. Dus daar wordt hard aan gewerkt. Wij zijn ook met een uitvoeringsprogramma bezig voor de komende jaren. Voor nu ligt het er, maar dat gaan we ook weer verbeteren en vernieuwen.

Ik heb ook gezegd, over geen btw. Dus dat laat ik graag aan de Staten over. Motie 221.

Dan motie 228, mede namens mij denk ik, want er staat ‘Namens Noord-Hollanders.’. Ja, eigenlijk best wel een goeie om eens over na te denken. Wij moeten eens praten, want ik weet niet of u namens mij praat. Maar daar gaan we nog een keer over hebben. Dan ga ik hem toch ontraden. Ja, het is wel een heel gekke. Dit voelt een beetje gek, Maar ik ga hem ontraden. En nee, even serieus, om het volgende: is dat namelijk die toegankelijkheid, ja, we willen het zo snel mogelijk gerealiseerd hebben. En die 2040, dat is wel een grote opgave van al die landelijke partijen die ermee zijn. Dat moet je je ook voorstellen dat elk stationnetje in Noordoost Groningen daarop aangepast is. U zult begrijpen: dat is niet van vandaag op morgen gebeurd. Dat gaat over onnoemelijk veel trajecten. Als het gaat over Noord-Holland zijn we bezig. Hebben we op dit moment een subsidieregeling, ook voor gemeenten, om te zorgen dat uiteindelijk de toegang voor openbaar vervoer verbeterd wordt. Daar zijn we ook mee bezig om te kijken of we die kunnen verlengen. We zijn bezig met onze eigen infrastructuur om te kijken, waar kunnen we het nu al doen bij het beheer en onderhoud om die aan te passen en waar mogelijk extra dingen te doen. Maar we hebben ook te maken met een VRA, we hebben te maken met veel gemeenten waar subsidieregelingen voor zijn, maar er zijn veel meer partijen die hier een rol in spelen. En die hebben met capaciteit te maken, die hebben met financiën te maken. Dus deze motie, 228, wil ik ontraden.

Voorzitter, ik geef u graag- Nee, u bent voorzitter. Daar hebben we al Partij van de Arbeid allemaal een handje van.

De **VOORZITTER**: Ik weet niet wat het is vanavond, maar als die microfoon aan staat heeft, wil iedereen hem gebruiken, en maximaal. Maar inderdaad, het klopt. Er zijn nog twee moties niet van commentaar voorzien. Dat zal ik gaan doen. En de vicevoorzitter van de Raad, Statenlid-

Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, na u wil ik toch het laatste woord hebben, want dan wil ik nog de vraag van de heer Heijnen nog even beantwoorden.

De **VOORZITTER**: Dat is in tweede termijn.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Tweede termijn. Ook goed.

De **VOORZITTER**: Volgens mij gaan we dat doen in tweede termijn. Dan kunt u er nog even over nadenken tijdens het diner. En dan draag ik nu even het voorzitterschap over aan onze vicevoorzitter Statenlid Van der Waart.

De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Dan mag ik meteen de commissaris het woord geven voor de beantwoording van een tweetal moties. Aan u het woord.

De heer **VAN DIJK**: Ja, open stond nog motie 214, ingediend door de SP. Dat was de Wet Bibob toepassen bij recreatieparken. Ik ga hem ontraden. Niet, omdat ik het geen belangrijk onderwerp vind, maar omdat het een discretionaire bevoegdheid is van bestuursorganen zelf. En in het Bibobbeleid is dat per bestuursorgaan neergelegd. Dus dat geldt voor de provincie, maar dat geldt ook voor de gemeenten. Maar dat betekent niet dat we het niet belangrijk vinden. Zoals u weet, hebben we als provincie in het kader van Weerbaarheid Lokaal Bestuur de afgelopen tijd veel geïnvesteerd in het ondersteunen van gemeenten, onder andere in de Handreiking Vakantieparken, maar ook door een gerichte enquête door provincies te wijzen op het feit hoe belangrijk het is om goed Bibobbeleid te hebben. En dat geldt niet alleen voor vakantieparken, maar bijvoorbeeld ook voor vastgoed, voor horeca, et cetera. We hebben zelf in het SBA-team een stevig Bibobteam en wij ondersteunen ook gemeenten daarbij. Dus het is zeker niet zo dat we dit geen belangrijk onderwerp vinden. Maar, zoals de motie is geformuleerd, kunnen wij eigenlijk daar niets aan doen anders dan de provincies ondersteunen en wijzen op het feit dat het instrument belangrijk is en dat ze het vooral moeten inzetten, maar ook vooral dat de gemeenteraden afzonderlijk beleid moeten maken, zodat ze Bibobbeleid ook toepassen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank voor het antwoord. En toch gaat het een beetje langs de bedoeling heen, want u zegt: wij zijn in gesprek. Wij zeggen: ga in gesprek. En we benadrukken juist, omdat er zo enorm veel geldstromen richting die recreatieparken gaat, waar we geen grip op hebben, dat is de nieuwe, ja, gliproute bijna voor het grote geld om het verkeerd te doen, dan is dit juist zo belangrijk. Wij willen dus benadrukken: wijs iedereen daar nou op hoe belangrijk het is. En uiteindelijk, we hebben nu net gehoord – dat bericht kwam zojuist binnen – dat in de Tweede Kamer daar ook over gesproken is vandaag en dat zelfs de minister heeft gezegd: ik ben om, ik vind ook dat we van alles en nog wat moeten doen met die vakantieparken. En ja, ik zou bijna zeggen: pak het op en ga met deze motie ook aan de slag, want het is juist nu een vrij hot item. Vindt u dat ook zo?

De heer **VAN DIJK**: Dat zou ik graag doen, maar dan moet u het woordje ‘verplicht’ eruit halen. Want ik kan ze het niet verplichten. Ik kan ze dus wel steunen. Dat doen we dus ook. Want wat dat betreft verschillen we niet van mening. Sterker nog, ik heb u net proberen uit te leggen dat wij dus continu – en overigens, volgende week hebben we hier ook een weerbaarheidscongres, gaat het er ook weer over – ook over de inzet van het instrument Bibob. We ondersteunen de gemeente erbij. Dus dat doen we eigenlijk al. Het enige is eigenlijk, ik kan het ze niet verplichten. Ik kan ze wel zover brengen dat ze in de gemeenteraad zelf beleid- Dat kan ik ze adviseren. Dat doen wij ook. Stel nou gemeentelijk beleid vast, zodat ook iedereen weet, buiten, als je een vergunning aanvraagt of voor een vakantiepark of voor vastgoed of horeca of wat dan ook, dat de gemeente, net als wij dat doen bij de provincie- Want wij doen dat dus wel al en heel veel gemeenten doen het ook. Dus eigenlijk doe ik al wat u vraagt in de motie. Het enige wat ik niet kan doen is de verplichtstelling.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Maar hoor ik u nu zeggen: als je dat woordje er nou uit schrapt, dan omarm ik die motie?

De heer **VAN DIJK**: Als u het woordje eruit schrapt, dan is het eigenlijk een ondersteuningsmotie van wat wij op dit moment doen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): En is er dus geen bezwaar.

De heer **VAN DIJK**: Als u een motie wil aannemen om mij nog een keer te ondersteunen met wat ik doe, dan heeft de motie als zodanig geen bezwaar.

De **VOORZITTER**: Goed. Dank u wel.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dan komt er een gewijzigde motie.

De **VOORZITTER**: Dat horen wij dan in tweede termijn. Dat was het voor de advisering van motie 214. U heeft er nog eentje.

De heer **VAN DIJK**: Ja, ik heb er nog eentje. Dat is motie 225, ingediend door Partij van de Ouderen/50PLUS. Ik was eigenlijk een beetje verbaasd over dat hier de motie werd ingediend, want er is onlangs ook een onderzoek naar de Griffie van de Toekomst- Daar bent u allemaal op geënquêteerd. In het Presidium is het ook niet teruggekomen. Overigens, voor alle duidelijkheid, we hebben in Noord-Holland wel een structuur, waarbij wij hoge fractiebijdragen hebben. Van daaruit wordt de ondersteuning van de fractie gefinancierd. Dat geldt voor iedere fractie hier aanwezig. Desalniettemin hebben wij besloten om in het kader van Griffie van de Toekomst- Er is een onderzoek gestart. er is ook een enquête, daar komen een aantal zaken uit. En als daar dit soort zaken uitkomen, dan zal dat in ieder geval in het Presidium besproken worden en wellicht ook in de werkgeverscommissie met de griffie. Want op dit moment heeft de griffie daar geen mankracht voor, of menskracht moet ik eigenlijk zeggen. En daarbij komt ook nog dat je er heel goede afspraken over moet maken, want als de griffie uittreksels zou maken, zoals u vraagt, en ja, u bent uiteindelijk degene die politiek bepaalt wat u belangrijk vindt in sommige stukken. En dat gaat de griffie een-twee-drie niet voor u bepalen. Dus deze motie, zoals die hier ligt, ontraden wij.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Blijft u nog heel even staan, want ik heb dan ook de eer om de schorsing aan te kondigen, want daar gaan wij zo naartoe. Wij gaan namelijk dineren. Het diner staat al even voor ons klaar. Wij nemen daar een uur de tijd voor. Dus dat betekent dat wij om 20.10 uur- [...] 20.00 uur? [...] Ja, 20.00 uur. Dus we nemen geen uur maar vijftig minuten. Om 20.00 uur gaan we deze vergadering hervatten voor de tweede termijn van de begroting. Ik schors de vergadering.

Schorsing 19.13 tot 20.10 uur.

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, dames en heren, kijkers, luisteraars, we zijn ietsje verlaat, maar dat had ik ook een beetje afgesproken, omdat een aantal fracties nog even wat moties wilde doorspreken. We zijn aangekomen bij de tweede termijn. En ik ga kijken of de heer Hartog van JA21 behoefte heeft aan een tweede termijn. Komt u maar. Het woord is aan de heer Hartog van JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, geachte collega's, dank u wel. Ik kan namens mijn fractie zeggen dat ik blij ben dat we de informatie over de kerntaken krijgen. Ik denk dat het belangrijk is dat we daar over een paar maanden, laat ik het dan zoveel verwoorden, op basis van die informatie een goede discussie met elkaar kunnen voeren. En of dat nu al voor de nieuwe coalitie is, of dat dat bij de coalitieonderhandelingen gebeurt, maakt niet uit. Als het maar gebeurt. En daar zijn we blij mee.

In mijn motie, in onze motie, heb ik opgeroepen om dat indexatiebeleid in de planning en controlcyclus op te nemen en dan met name dus in de Financiële Verordening. Waarom? Daarmee krijgt het inderdaad de status dat dat beleid ook gehanteerd en gebruikt moet worden. Volgens mij is dat ook de bedoeling. Het kan niet zo zijn dat een beleidsstuk willekeurig wordt gebruikt. Of dat het tot willekeur leidt. Als je met elkaar beleid hebt om op een bepaalde manier te indexeren, dan is het ook de bedoeling dat we dat doen. En waarom? Dat geeft het voordeel dat we weten wat op een bepaald moment de consequenties zijn van inflatie. Dan kun je meerjarig doorgerekend zien in de begroting wat dat betekent voor je bestedingsruimte. En dat vinden wij belangrijk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik kijk terug op een mooi debat vandaag. Volgens mij hebben we verschillende onderwerpen goed voor mekaar met gedachten gewisseld. Ik dank de gedeputeerde Rommel voor de toezegging op de scan voor het ganzenbeleid. Of het eigen risicobeleid op het beheer. Het lijkt me goed om dat ook mee te nemen inderdaad in de coalitie. Dan heeft u mij vandaag veel gehoord over wonen. Voor degene die de aanloop naar de verkiezingen gaat volgen: dat zal dan vandaag niet voor het laatst zijn, want het is een ontzettend belangrijk onderwerp, omdat wonen waar je wil ook, ja, een van de grootste goederen is of een van het grootste, een van het belangrijkste, de grootste levensvreugde kan geven. En volgens mij moeten we nog veel doen om dat voor mekaar te krijgen. We wachten dus even, wat we verder gaan doen met amendement 62, af op het antwoord wat wij nog gaan krijgen van gedeputeerde Olthof.

Voorzitter, dan loop ik even onze moties af. Begin ik even bij motie 193 over de bloembollen. Ik snap eigenlijk wel wat de gedeputeerde zegt van, ja, laten we nou eerst even kijken wat daar uit dat EFRAG-traject komt. Dat wachten wij dan ook graag af. Ik wil eigenlijk vragen, kan de gedeputeerde ons dan toezeggen te informeren en als dat, mocht dat nou niet lukken met die EFRAG-subsidie, dat ze dan in ieder geval even bij ons terugkomt. Als ze dat kan toezeggen, dan zullen wij de motie aanhouden.

Motie 194, daar heb ik toch nog wel even wat vragen bij aan de gedeputeerde, want eigenlijk zegt ze, ja, ik ondersteun dit en wat mij betreft zou er na 2027 nog wel agrarisch natuurbeheer toegepast kunnen worden. Klopt dit? Hebben we dat nu goed gehoord? Want daarmee zegt ze eigenlijk wat er in die motie staat. Dus misschien kan ze daar nog even op ingaan.

Dan motie 195 over de inheemse- Ja, niet inheemse exoten, maar in ieder geval inheems- Nou ja, plantje. Fonteinkruid. Duidelijk antwoord van de gedeputeerde. Dank. Bij deze trekken we deze motie in. Het gaat om motie 195.

Motie 195 'Invasieve exoten' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **HEIJNEN** (CDA): En wij gaan ook motie 196 intrekken, want we zijn blij met de heldere toezegging van de gedeputeerde over de ondersteuning van het mkb en ook het, nou ja, zicht, die zij daarop heeft.

Motie 196 'Versneld voorbereiden mkb' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dan kom ik nog met een laatste motie, waar mijn fractie gewoon mee worstelt en dat gaat over motie 229, Gaan voor goud. Want dat is gewoon een ontzettend complexe motie. Wij hebben dat nog eens even goed bekeken. Klopt het nu- Volgens ons zit er een onjuistheid in als het gaat om het verschil tussen de eco-regelingen en het ANLb, omdat in die eco-regelingen, ja, daar kan de provincie eigenlijk niks aan doen en bij dat ANLb kan je wel impact hebben, maar dat ligt bij de collectieven. Die maken de pakketten voor het ANLb. Dus wat is de rol van de provincie dan? Ik heb hier nog een mooi printje en daar staan allerlei ingewikkelde tabellen in met cijfertjes. Ik vraag me eigenlijk af, als wij nu voor deze motie stemmen, waar stemmen wij dan voor? Wat gaan wij doen? Want eigenlijk hebben wij gewoon helemaal niet het overzicht op dit moment wat deze motie inhoudt. Hij is, weet ik, al door de coalitie breed ingediend, aangekondigd, uit onderhandeld, et cetera. Maar goed, wij willen- Nou ja, ik vraag eigenlijk of aan de coalitiepartijen of aan Gedeputeerde Staten om ons even mee te nemen: wat betekent dit nu precies als wij instemmen bij deze motie. Want het lukt ons eigenlijk niet, zeg ik dan maar hier, om op dit moment een afweging te maken. En het gaat dan over veel meer dan over die rol van die erfcoaches. Het ziet hem eigenlijk op de motie in brede zin. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie. Geen tweede termijn. Gaan we naar de statenlid Zoon van Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ja, highway to climate hell. Dat was wel een beetje hetgeen wat bij mij bleef hangen bij de bijdrage van GroenLinks. Ik denk dat dat misschien ook wel een deel van deze begroting samenvat of in ieder geval de toekomst waar we naartoe gaan als we instemmen met deze begroting. Excuus daarvoor, want ik weet hoe hard er gewerkt wordt aan deze begroting en hoeveel goede dingen erin staan. Alleen, is het genoeg?

Dan wil ik even ingaan op een paar moties. Ik ben heel blij met de toezegging van de gedeputeerde over onze ene dieren- Het is laat. De hele dag ben je al bezig. Ja, precies. Zwerfdieren- Goed. Het gaat lekker, hè, voorzitter? Nee, precies.

De **VOORZITTER**: U bent van de Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik weet het, ja.

De **VOORZITTER**: U heeft een prachtig groene strik om.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u, gedeputeerde. Voor de in het wild levende dieren. Daar zijn we heel blij mee.

Bij de andere zouden we graag nog even willen horen of we inderdaad dan een brief krijgen – dat is motie 204 – voor het einde van deze periode, hoe dat geld dan ingezet is. Die honderdduizend euro, waar u nu nog mee bezig bent om die in te zetten. Hoe u dan dat heeft ingezet, voor het einde van deze periode. Als dat zo is, dan zullen we deze motie intrekken.

Ik zou het CDA willen ondersteunen bij motie 229 over dat hij inderdaad heel erg ingewikkeld is, die Gaan voor goud. Wij zaten ook al te puzzelen en wij kwamen er ook niet helemaal uit. Maar we dachten, ja, volgens mij is de intentie goed, laten we maar- Goed. Hier laat ik het bij, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ik was even bang dat u het weer vergeten was, maar dat is niet zo. Nee, dank u wel. Gaan we naar de heer Deen van de PVV? Nee? Mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil het hebben over drie moties. Eerst is het motie 208. Daar kregen we een uitgebreid advies over. Dat is de motie De natuur kan wel een extra zetje in de rug gebruiken. Ik wil aan de gedeputeerde vragen, als u nou de toezegging doet dat, wat in de motie staat, dat dat ook inderdaad allemaal uitgevoerd wordt – u heeft al zoiets gezegd namelijk, maar dat wil ik nog een keertje als toezegging horen – dan zouden we die motie kunnen intrekken.

Dan de motie over de Wet Bibob toepassen bij recreatieparken. Nou heb ik daar even het nummer niet van opgeschreven. [...] 214. U weet dat natuurlijk, want het was een motie voor u. Ik had gezegd, ik ga hem aanpassen. Dat is het volgende. Dat is in feite, de verplichting is eruit gehaald. Dat is namelijk om gemeenten dringend te adviseren bij overname van een vakantiepark of een nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek uit te voeren. Dus 'dringend te adviseren'. Volgens mij kunt u daar ontzettend mee leven. Dit is de aangepaste versie. Dank u wel.

Motie 214 'Wet Bibob toepassen bij recreatieparken' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 233-14 november 2022
Wet Bibob toepassen bij recreatieparken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:

- *De berichten in de media betreffende de handel en wandel aangaande de vakantieparken zeer verontrustend zijn.*
- *Investeerders die vakantieparken opkopen vaak al aan herstructurering beginnen terwijl de vergunningen nog niet rond zijn.*
- *De recreanten vaak angst aangejaagd wordt door de investeerders.*

Overwegende dat:

- *Voorkomen moet worden dat de provincie Noord-Holland onbedoeld en ongewild strafbare activiteiten faciliteert;*
- *Investeerders dienen aan te tonen waar hun investering vandaan komt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om gemeenten dringend te adviseren bij overname van een vakantiepark of nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek uit te voeren.*

- *Om in overleg te gaan met de gemeenten om een Bibob-onderzoek te starten bij parken die onlangs verkocht zijn maar waar nog geen plan ligt, zoals Camping Sandevoerde (Zandvoort) of Jachthaven De Otter (Wijdemeren).*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Remine Alberts (SP)

De **VOORZITTER**: Daarmee is deze gewijzigde motie ingediend. Die krijgt een nieuw nummer.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Precies.

En dan nog eventjes het vliegverkeer over de privéjets. Nou is dit een motie die heel erg gericht is op Schiphol. En Schiphol heeft vanuit het Rijk de opdracht gekregen: je moet krimpen. Je moet van 500.000 naar 440.000. Daar wordt aan gewerkt, heb ik begrepen. Maar toen werd duidelijk dat in die telling van 500.000 of 440.000 of 300.000 – doet er niet toe – zitten de privéjets niet in. Dat is bijzonder, want zij zijn natuurlijk wel degelijk toestellen die verkeersbewegingen maken. Ze komen aan, ze landen en ze vertrekken weer. Dat zijn twee verkeersbewegingen per jet. Dat betekent dus dat ik nog een keertje aan de gedeputeerde wil vragen of u toch de motie goed wil lezen, want wat wij nu zeggen is: het gaat om die Schipholvluchten, de privéjets zitten er niet in; klopt nou bij het Rijk aan om daarvoor te pleiten dat die wel moeten worden meegenomen. Dat is in feite wat de bedoeling is. En als u zegt, ja, maar dat heeft u niet opgeschreven, dan moeten we misschien even kijken hoe we het dan wel opschrijven, want dit is de bedoeling van die motie. En ook hier is het- Het zou natuurlijk best fair zijn om te zeggen van nou, dat hoort er inderdaad wel bij, ja. Want privéjets- Het is sabotage: de microfoon gaat uit. Die worden als het ware gesubsidieerd en deze worden nog eens een keertje extra gesubsidieerd in aanschaf, in weet ik veel wat dan ook. En dat betekent dat, als er strenger wordt gekeken naar het verminderen van de vluchten van Schiphol, dat dit de gliproute wordt. Want dan ga je niet meer met een lijnvliegtuig of met een charter, maar dan ga je gewoon met een privéjet. En dus neemt het aantal vliegbewegingen niet af. Dat is de redenering die achter deze motie zit. Dus ik wil daar nogmaals op wijzen, dat het eigenlijk misschien wel een heel verstandige is om deze motie positief te adviseren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank aan GS voor de reactie op de voorstellen. Allereerst, fijn dat gedeputeerde Rommel heeft toegezegd dat ze in IPO-verband wil blijven aangeven bij het Rijk dat het Rijk de gebiedsprocessen niet mag doorkruisen met allerlei opkoopacties. Want dat is echt heel schadelijk.

Dan even in reactie op het advies over de moties. Motie M217 over de tankstations. Het is al heel fijn dat u zegt dat u bij de aanbestedingen ook duurzaamheidsaspecten, zoals brandstofsoort, wil meenemen. Maar de motie vroeg nog twee dingen. Namelijk ook of andere maatschappelijk verantwoord ondernemers-aspecten meegenomen kunnen worden. En dan heb ik het bijvoorbeeld over: hoe ga je om met je maatschappelijke verantwoordelijkheid; en wat kunnen we verwachten van een samenwerkingspartij die de provinciale grond van de provincie mag gebruiken? En het tweede punt was: bent u ook bereid om de oliemaatschappijen aan te spreken op het uitkeren van deze excessieve winsten? Daar hoor ik graag uw reactie op.

Dan rondom motie M216 over de oproep om de prijzen van het busvervoer niet te verhogen. Een van de argumenten die de gedeputeerde aangeeft, is dat het grote verschillen gaat opleveren met de gemeente Amsterdam. Ja, dat kan natuurlijk nooit een argument zijn om dan maar zelf ook onze prijzen te verhogen. Mijn moeder zei altijd: als iemand anders in de sloot springt, hoef jij nog niet in de sloot te springen. Ik voel wel met u mee dat de kosten natuurlijk structureel zijn en dat het ook om een aardig bedrag gaat. Aan de andere kant, dat kun je ook in perspectief zien: als wij de opcenten voor één cent zouden verhogen, dan zouden we de hele dekking hebben voor de extra kosten die u noemt. En ik heb voorgesteld dat u bij de eerste begrotingswijziging met een dekkingsvoorstel komt. Nou is dat net na de verkiezingen. Dan geldt het coalitieakkoord niet meer. Dus u heeft alle ruimte natuurlijk om dat dan voor te stellen.

En dan nog even de motie over Tata. Daar reageerde u nogal geërgerd over. Ik begrijp dat aan de ene kant. Aan de andere kant denk ik ook, het is ook heel goed dat wij als Staten aangeven: hier willen we echt- Wij willen u ondersteunen in het beleid dat er nu echt geen gemarchandeer meer mag komen met de uitstoot en dat het echt moet gebeuren dat Tata- De vergunning ingetrokken

gaat worden voor de kooksgasfabriek als die niet aan de eisen voldoet. Dus u kunt het wat dat betreft zien als ondersteuning van het beleid. Het moet uiteraard aangetoond worden. En het had misschien in de motie iets helderder geformuleerd kunnen worden.

Dan tenslotte over de versteviging van de OD. Klopt het nu dat er echt alleen een arbeidsmarktprobleem is? Wij horen zoveel signalen dat de OD echt te kampen heeft met tekorten. En als het alleen een arbeidsmarktprobleem is, ja, dan zitten we met onze handen in het haar. Maar het klinkt toch heel raar dat een bijdrage van de provincie niet ook kan helpen om die problemen op te lossen.

En dan helemaal tenslotte, motie M229 Gaan voor goud. Ja, wij vonden hem ook heel complex. We snappen niet precies wat er bedoeld wordt. Het gaat aan de ene kant over de eco-regelingen. Daar kunnen boeren zelf voor kiezen. Aan de andere kant het ANLb en dat is iets wat door de agrarische natuurverenigingen wordt uitgevoerd. Dus wat daar nou precies mee wordt beoogd, daar horen wij nog graag een toelichting op.

De **VOORZITTER**: Precies door uw tijd. Dank u wel. Mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen, aan u is het woord.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, even terugkomend op mijn motie van Geen vermogenstoets bij ouderen met een klein pensioen. De gedeputeerde zei dat dat al gebeurt. Dat moet ik echt tegenspreken. Er zijn alleen nu- Voorheen deden alle gemeenten dat. Die brachten gewoon de vermogenstoets in werking. Daar komen ze nu een beetje op terug, maar nog niet allen. Ik weet van de gemeente Amsterdam en nog wat omliggende, maar voor de rest is het in Noord-Holland niet gebruikelijk dat ze geen vermogenstoets hanteren. Dus ik dien hem bij deze alsnog een keertje in.

Motie 234-14 november 2022
Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Constaterende dat:
- *Ouderen met enkel AOW en een klein pensioentje maar wel over wat spaargeld beschikken, geen recht hebben op de energietoeslag of bijzondere bijstand vanwege de vermogenstoets.*

Overwegende dat:
- *Het niet eerlijk is dat deze bescheiden reservering erin resulteert dat ouderen de broodnodige energietoeslag en/of bijzondere mislopen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Om aan het kabinet over te brengen dat de provincie Noord-Holland deze onrechtvaardige, vermogenstoets onwenselijk vindt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wil van Soest (50PLUS/Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Verder moet ik u erop wijzen dat u ondertussen door uw spreektijd bent, maar ik ga ervan uit dat u dat ook al wist. Maar u heeft nog wel de motie in kunnen dienen en die maakt ook onderdeel uit van de-

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO):

De **VOORZITTER**: Dan heb ik nog één mededeling, voorzitter. Dat is dat ik motie 225 wil intrekken na de toezegging die u heeft gedaan over de griffie. Dank u wel.

Motie 225 'Uittreksels bij uitgebreide stukken' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Motie 225 is ingetrokken.

Dan geef ik het woord aan de heer Koyuncu van DENK, maar hij is niet meer aanwezig. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders..

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Voorzitter, vandaag was het weer zo'n dag dat ik dacht: dit is het bestaan van een statenlid B. In feite bestaan we niet eens. Er wordt met

droge ogen in deze vergadering gezegd dat alle fracties een ruime vergoeding hebben en dus geen samenvatting nodig hebben. Er zitten hier twee fracties in de zaal voor wie dat helemaal niet geldt, maar die tellen blijkbaar niet. Er worden kwesties hier persoonlijk gemaakt. Vervolgens word ik daarop aangesproken. De naam van mijn nieuwe partij wordt belachelijk gemaakt. Ik wijs er even op dat het gaat over de motie voor- In Nederland zijn er twee miljoen mensen met een beperking. Dat zijn er voor Noord-Holland al gauw tweehonderdduizend. Dan kan je heel makkelijk grappig gaan doen over dat het Namens Noord-Hollanders. is en dat ook de gedeputeerde namens Noord-Hollanders spreekt. Ik vind het belangrijk dat die tweehonderdduizend mensen tijdig toegankelijk openbaar vervoer krijgen. En het feit dat hier blijkbaar achttien jaar gewoon weggelachen kan worden... Achttien jaar lang hebben we dan nog geen toegankelijk openbaar vervoer. Dat is waar mijn motie tegen protesteert. En ik denk dat dat terecht is.

Ik had een motie aangekondigd over verhoging van de opcenten. Die heb ik ingekort. Dus die wil ik nu in verkorte zin indienen. Ik heb een heel korte overweging: een solide, realistisch financieel beleid met zo laag mogelijke lasten voor inwoners en bedrijven. Sorry. Wenselijk is. Ja, sorry. Wel. Vooral nu we allemaal te maken hebben met enorme stijgingen van energieprijzen en hoge inflatie. Verzoeken GS de komende vier maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen over de verhoging van de opcenten en de komende maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen om te putten uit de reserves anders dan uit- Sorry, daar moet een zin weg nog. Dat was hem. Excusé. Even de zin doorstrepen. Die was ik vergeten te schrappen. En het doel hiervan is dat volstrekt duidelijk is dat je niet twee maanden voor de verkiezingen en buiten de begroting om majeure financiële besluiten neemt.

Motie 235-14 november 2022
Geen verhoging opcenten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Overwegende dat:

- *Een solide realistisch financieel beleid met zo laag mogelijke lasten voor en bedrijven wenselijk is – vooral nu we allemaal te maken hebben met enorme stijgingen van energieprijzen en hoge inflatie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De komende 4 maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen over de verhoging van de opcenten;*
- *De komende 4 maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen om te putten uit reserves.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Tenslotte, ik zie het een beetje somber in-

De **VOORZITTER**: U bent door uw spreektijd heen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Mag ik geen ‘tenslotte’ meer uitspreken?

De **VOORZITTER**: Nou, u mag nog één- Maar ik weet niet, gaat u nog een motie indienen?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik ga geen motie meer indienen.

De **VOORZITTER**: Ander rondt u af, alstublieft.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik zie het een beetje somber in dat we een toekomst krijgen dat anderen gaan bepalen wat je eet, dat je hier in de kou zit. Ik denk dat heel veel mensen best enthousiast te krijgen zijn voor duurzaamheid, maar niet voor de drang en dwang die in deze coalitieperiode en ook in dit soort uitingen bestaat. Het is tijd voor de nieuwe politiek. Daar sta ik voor. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: En uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan statenlid Gielen van GroenLinks.

Statenlid **GIELEN** (GL): Meneer Heijnen zegt 'nu opletten', maar ik hoop toch dat hij dat altijd doet bij mijn bijdrage? Dank, voorzitter. Ja, volgens mij hebben we een goed debat met elkaar gehad vandaag. Veel urgentie ook gehoord bij alle partijen op alle verschillende crises die genoemd werden. We kijken misschien anders naar hoe dat dan opgelost moet worden, maar ik merk wel dat eigenlijk het feit dat we echt met heel grote, nou, crises – volgens mij het woord wat door bijna iedereen wel in de mond is genomen – zitten, dat we het daar in ieder geval over eens zijn. En dat is toch fijn om te bemerken.

Dan wilde ik even een aantal moties langslopen. Te beginnen met onze eigen moties. Gaan voor goud, waarbij ik heel blij ben met het advies van de gedeputeerde daarover en de positieve houding die zij daarover inneemt. Maar ik hoorde ook van zowel de heer Heijnen als meneer Klein daar nog een aantal vragen over: wat bedoelt u nu eigenlijk met die motie? En ik kan me dat best voorstellen. Het is best een uitgebreide motie en ergens ook nog wel een motie die eigenlijk vooral zegt, ja, maak nou een plan om de deelname aan die eco-regelingen en aan het ANLb te bevorderen. En zorg er nou voor dat we die regelingen zo kunnen inzetten en zo kunnen specificeren dat het belemmeringen wegneemt. En nou ja, dus eigenlijk ook ophaalt bij betrokkenen wat we nou kunnen doen om die regelingen zo aantrekkelijk mogelijk te maken. En dat is enigszins nog wel een beetje vaag. Dus ik snap uw vragen wel over waarom moet dat nou precies op die manier? Maar volgens mij zeggen we namelijk heel duidelijk in de motie van, maak nu een plan en neem die belemmeringen nou weg en specificeer die regelingen daarin. Dus ik hoop daarin enigszins aan uw zorgen tegemoet te kunnen komen.

Dan nog even een aantal moties die zijn ingediend en wat GroenLinks daarmee gaat doen. Motie 205 over de versnelling van de biologische landbouw. We zijn daar ook heel erg blij mee dat GS die motie omarmt. Dus wij zullen daar ook zeker voorstemmen. Volgens mij is dat een goed initiatief.

Dan ligt er ook het amendement 63 van D66 rondom maatregelen voor het Masterplan Wonen. Ja, en we hebben daar best wel mee geworsteld, omdat, we snappen het wel. Het is een procesargument eigenlijk en het is ook bedoeld als een procesmotie, maar we willen nou ook weer niet de suggestie wekken dat vergaande maatregelen, zoals die in de te schrappen tekst eigenlijk staan, voor ons een punt zouden zijn. Want dat zijn het namelijk niet en we houden die optie heel erg nodig. En we vertrouwen ook GS dat zij de Staten daarin betrekken, mocht dat aan de orde zijn. Daarom zullen we toch tegen dit amendement stemmen, om eigenlijk die schijn te voorkomen.

Dan de motie 198 rondom de forse krimp van Schiphol, ingediend door de Partij voor de Dieren. Daar zullen we voorstemmen. Niet zozeer, omdat in die motie het getal driehonderdduizend staat, want driehonderdduizend is voor ons, nou ja, in die zin een getal. We hebben het ook weleens over vierhonderdduizend. Driehonderdduizend is een ander getal. Wat ons betreft staat vooraan dat de krimp van de luchtvaart gewoon een heel belangrijk, nou ja, initiatief is en belangrijk dat we daar als Staten een signaal over afgeven. Dus we zullen die motie ook steunen, omdat we echt wel de meerwaarde zien om nu als Staten een initiatief aan te nemen om, nou ja, ons uit te spreken voor de krimp van de luchtvaart. Want dat is broodnodig en daar zijn we het over eens.

En dan danken wij ook GS voor de toezegging – om nog even bij de luchtvaart te blijven – rondom de motie van de SP over de privéjets. Ik denk dat het heel goed zou zijn als we inderdaad dat onderwerp meenemen richting de verschillende overleggen. Ik ben ook wel benieuwd naar de beantwoording van de gedeputeerde rondom de specificatie die mevrouw Alberts daar nog op uitbracht.

En dan zou ik eigenlijk willen afsluiten met een oproep rondom motie 202, en dat is Duurzaam doorhappen, omdat ik toch merk dat om die motie veel te doen is in deze Staten en ik ook vaak het argument hoor: ja, er wordt ons iets opgedrongen of er wordt klimaatbeleid doorgedramd of iets dergelijks. Maar dat is volgens mij juist precies niet het punt van deze motie. Wat deze motie beoogd te doen is de keuzevrijheid vooral vooraan laten staan – als u vlees wilt eten, dan kunt u dat nog steeds doen – maar alleen maar de status quo daarbij probeert om te draaien. Dus ik wil dat toch nog even benadrukken, omdat ik denk dat het echt heel erg mooi is als we als overheid daar het goede voorbeeld in kunnen geven.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Kijk, ik kom wel aan mijn eten. Dus dat is niet de reden dat ik zo op deze motie zie, maar ik zie die motie wel exemplarisch voor hoe we de

dingen doen. Je gaat het moeilijk maken. Het betekent dat je dus van tevoren moet gaan bellen of gaan appen of gaan mailen. Met een beetje een druk bestaan, zoals de meeste politici, komen daar moeilijk aan toe. Mensen zonder ondersteuning nog minder. Maar ik denk dat dit ook voor veel van die maatregelen geldt die hier genomen worden. Ik begrijp het gewoon ook oprecht niet: waarom je dat een ander zou opdringen. Want dat is wel de praktijk van wat er gebeurt. Ik heb net ook geen vlees gehad, was er niet meer. Het is er gewoon niet. Ja, dat is toch raar? Ik vind dat echt heel raar. Kijk ik overleef wel, hoor.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, mevrouw Van Geffen, ik zou bijna willen zeggen: precies hierom. Want dit is wat er voor mensen, die vegetarisch willen eten of veganistisch willen eten, natuurlijk de hele tijd al gebeurt. Die moeten bellen, die moeten het doorgeven, die moeten moeite doen. En volgens mij is het helemaal niet zo erg dat we zeggen: we draaien dat om. En meneer Zoon zei ook al: het merendeel van de Nederlanders eet niet meer dagelijks vlees. Dus het is voor heel veel mensen helemaal geen probleem. Daarnaast denk ik dat het ook niet zo heel veel kwaad kan om daar als overheid juist het goede voorbeeld in te geven. En tegelijkertijd zeggen we, als u daar zoveel waarde aan hecht dat u dat stukje vlees wel wilt eten: be my guest, zou ik willen zeggen. U kunt dat aangeven, u kunt dat doen. En volgens mij is het precies het punt dat we het dus niet opdringen, maar juist mensen verleiden, wat volgens mij voor de liberale flank altijd een fijn argument is, om daaraan mee te doen. Dus ik zou zeggen: omarm dat nou, doe daar aan mee. En als u dan vervolgens zelf ervoor kiest om niet veganistisch te eten, dan is dat natuurlijk uw goed recht.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Wij komen uit de hoek van diversiteit, zoals u weet. Ik denk dat het niet goed was als u altijd hebt moeten bellen voor vegetarisch of veganistisch. Ik ben daar geen voorstander van. Ik vind het ook een hele rare redenering dat je dan eigenlijk nu zegt: nou, dan draaien we het nu om; ha ha, nou mag jij lekker bellen. Dat is toch niet hoe we met elkaar omgaan? Er hoort voor iedereen eten naar behoren te zijn. En ik weet dat dat ingewikkeld is. Menig cateraar klaagt erover. Maar dat kan wel.

Statenlid **GIELEN** (GL): Volgens mij trekt u-

De **VOORZITTER**: Het was niet een echte vraag.

Statenlid **GIELEN** (GL): Nee, daarom. Ik wilde het ook even kort houden. Volgens mij trekt u het nu enigszins in het ridicule. Dit is natuurlijk zo geregeld, voor veganisten geldt ook dat je dat één keer aangeeft. Dan wordt dat heel netjes door onze catering, die ook grote complimenten verdient, gewoon geregeld. Het hoeft volgens mij helemaal niet zo'n ingewikkeld punt te zijn.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Ja, ik twijfelde een beetje of ik naar voren zou gaan, want het is eigenlijk maar een klein punt wat over onze eigen organisatie gaat en ik weet niet of we daar nu heel veel tijd aan moeten besteden. Maar ik doe daar nu zelf aan mee. Maar waar ik eigenlijk op aanhaak, is uw opmerking dat u de status quo wil omdraaien. Maar volgens mij is de status quo dat er altijd een ruime hoeveelheid vegetarisch eten beschikbaar is en vlees eten, en iedereen komt op die manier aan zijn trekken. Dus er is toch helemaal geen reden nu om een soort extreem beleid, waar je één keuze voortrekt te gaan invoeren?

Statenlid **GIELEN** (GL): Nou, volgens mij is het zo – maar ik vind ook inderdaad dat het een vrij klein punt is, wat volgens mij gewoon ook een mooi, nou ja, teken geeft als we daar gewoon in mee zouden gaan – dat nu inderdaad er veel keuze in vlees is en veel vegetarische en vegan, omdat er heel veel Statenleden in deze Staten hebben aangegeven veganistisch of vegetarisch te willen eten. Daarom is er nu vrij ruime keuze. Maar het blijft zo staan dat de huidige status quo is dat je dat apart moet aangeven. En dat we volgens mij dat prima kunnen omdraaien naar dat je één keer aan moet geven of je dan wel vlees zou willen geserveerd krijgen. Dan blijft er nog steeds een ruim aanbod. Maar de status quo wordt er wel door omgedraaid, dat we de standaard een duurzame keuze maken. Volgens mij is dat ook eerlijk naar onze inwoners toe, want wat we met ons beleid doen is heel vaak duurzaam de standaardkeuze maken en daar allerlei beleid op ontwerpen. Dus dan is het wel mooi als we zelf het goede voorbeeld geven.

De **VOORZITTER**: Ik rond deze even af. Ik kijk nog even naar de heer Zoon, of hij nog vragen heeft. Want ik heb het idee dat we een kringetje aan het maken zijn.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nou, volgens mij maakt mevrouw Gielen het veel te groot. We hebben allerlei activiteiten, waarbij we klimaat al voorop stellen. We proberen elektrische auto's te gaan

rijden. We proberen de verwarming hier een graadje lager te zetten, zoals u ook voelt. Dus maakt GroenLinks het nou niet veel te groot, deze motie? Het is volgens mij een motie die als voorbeeld dient van, als wij iets organiseren, dan doen we dat standaard veganistisch, omdat het beter is voor het klimaat.

Statenlid **GIELEN** (GL): Nou, ik probeerde het inderdaad een klein punt te houden en te zeggen, goh, dit lijkt me een vrij logische maatregel, kunnen we dat nou gewoon niet met zijn allen doen? Een aantal andere Statenleden dachten daar een beetje anders over. Maar ik ben het natuurlijk helemaal met u eens: dit zou gewoon een vanzelfsprekendheid moeten zijn.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dat was eigenlijk het einde van mijn bijdrage, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Van Meerten van de VVD.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Dank u, voorzitter. Even dank aan GS voor de heldere beantwoording ook van onze vragen. We zijn blij met het driesporenbeleid dat zo voortvarend wordt ingezet voor het elektriciteitsnet, alsook de goed beantwoorde vragen ten aanzien van het Masterplan Wonen. En toen ik zo vandaag het debat volgde, constateerde ik dat de wijze van interactie in de Staten eigenlijk wel weer heel goed verloopt. We hebben zeker stevige debatten en we zijn het over verschillende zaken niet eens. En dat moet me ook nog wel even van het hart: ik zie toch ook wel heel veel moties voorbijkomen, waarvan je je kunt afvragen of we daar in dit huis over gaan of dat het in een ander democratisch huis zijn plek zou moeten vinden. Maar wat me wel opvalt, is dat het altijd respectvol gebeurt, de discussie: hard op de zaak, zacht op de inhoud. Nee, zacht op de persoon. Toen ik het zei, dacht ik, nee. Dat is heel prettig. Maar dat is zo langzamerhand in de politiek eigenlijk niet meer comme il faut. We zien in gemeenteraden en ook in de landelijke politiek met enige regelmaat dat debatten uit de bocht vliegen en er hard op de persoon gespeeld wordt. Of dat er gedreigd wordt met allerlei onverkwikkelijke sancties. En dat gaat dus echt niet de goede kant op, want dat leidt uiteindelijk tot polarisatie en tot verlies van vertrouwen in de politiek en de overheid. Dat is gevaarlijk, want dan komt die rechtsstaat, die mooie, democratische rechtsstaat van ons, in gevaar. En gelukkig wordt dat in dit huis niet vertoond, dat gedrag. Dat is goed en dat is waardevol. Ik wilde u allen, als Statenleden en ook het College, GS, daar hartelijk voor danken, want het is heel erg belangrijk om dat vertrouwen van die kiezer te behouden. Dat is ook weer een voorwaarde om te komen tot goed, mooi, provinciaal beleid. En dan even met een oproep richting de verkiezingen: ik hoop dat alle toekomstige Statenleden deze mooie politiek op die wijze ook blijven bedrijven. En dat maakt – en dat is eigenlijk het allerbelangrijkste ook – dat we goede besluiten nemen, maar het maakt het statenwerk zo ontzettend leuk. Dat is ook heel veel waard. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze mooie woorden. Dan gaan we naar mevrouw Strens van D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ook namens D66 dank voor de reactie en de beantwoording vanuit het College. Om even op een specifiek punt terug te komen, uit de portefeuille van mevrouw Rommel, over het grondbeleid. Ik stel voor dat niet nu nog vanavond uit te willen discussiëren, maar dat komt ongetwijfeld nog een keer terug als we het PPLG bespreken in de commissie Natuur, Landbouw & Gezondheid. En ten aanzien van onze voorstellen, die wij hebben ingediend: blij met het positieve advies over het amendement voor het Masterplan Wonen en de motie 230 RES- versnelling. Ook dank voor de uitvoerige toezeggingen die de heer Stigter heeft gedaan op onze motie Drawdown. Dus ons voorstel is om die motie in te trekken.

Motie 231 'Drawdown: Op weg naar het kantelpunt voor het klimaat' *maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Mevrouw **STRENS** (D66): En dan heb ik nog een aantal andere moties, waar ik toch nog een aantal woorden aan wil wijden. In de eerste plaats is dat nummer 198, de forse krimp Schiphol. De manier om dit zo te doen en hier een getal van driehonderdduizend toch uit het niets even neer te leggen, doet wat ons betreft echt geen recht aan de discussie die je wel degelijk moet hebben over de toekomst van Schiphol, maar niet op deze manier. Dus wij zullen daar dan ook zeker tegen stemmen.

Een andere – hij kwam net even kort al aan bod en laten we er niet weer een debatje over voeren –de motie duurzaam doorhappen. Ik denk dat wij daar, mijn fractie, het langst over hebben gesproken van bijna alle moties, maar wij zullen daar voorstemmen. Want mevrouw Gielen noemde het al: de liberalen zijn dol op verleiden. Nou, wij ook. Wij denken dat dit juist een heel mooi voorbeeld kan zijn om te laten zien ook hoe lekker het is om af en toe vegan te eten en dat we daar ook niet te moeilijk over moeten doen. Jongens, het is een kleine stap. Laten we het goede voorbeeld geven en goede inspiratie. Dus wij zijn daar voor.

Voorzitter, hier wil ik het denk ik bij laten. Volgens mij was vandaag in ieder geval een heel mooi voorproefje ook richting de campagne en ik kijk uit naar de verkiezingstijd die we ook met elkaar tegemoet gaan.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. We krijgen om 21.30 uur een snack. Ik ben benieuwd wat dat wordt. De heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Het kan nog net.

De **VOORZITTER**: Dat moet dan wel vóór de stemming gebeuren.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, ik denk dat ik even in het midden houd, wat wij- Want anders is de doorslag geweest en dan moet er iets anders in het frituurvet misschien.

Voorzitter, het is misschien wat onderbelicht gebleven, maar we hebben in onze eerste termijn geprobeerd aan te geven dat de Partij van de Arbeid werk aan bestaanszekerheid en leefbaarheid voor alle Noord-Hollanders als onze belangrijkste kerntaak beschouwt. Dat is de reden dat we onder andere de motie Noord-Holland laat niemand in de kou staan hebben ingediend en de gedeputeerde heeft aangegeven dat GS bereid is deze motie uit te voeren en daarvoor een deel ook al mee bezig is. Daar zijn we blij mee. Daarom zullen wij die motie aanhouden en nauwlettend blijven volgen welke stappen hier verder zullen worden gezet.

Motie 232 'Noord-Holland laat niemand in de kou staan' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De heer **LEERINK** (PvdA): Het College heeft her en der meer toezeggingen en antwoorden gegeven. Dank daarvoor. Daarnaast hebben zich – inderdaad, mevrouw Strens zei het ook al – al een paar mooie debatonderwerpen aangediend voor de komende maanden, als we de Noord-Hollanders duidelijk moeten maken dat er echt wat te kiezen valt. En voorzitter, daarover wat mij betreft na dit debat geen zorgen. Ook bij het beoordelen van de moties hebben we geprobeerd zoveel mogelijk recht te doen aan onze politieke missie. Dat betekent dat we bijvoorbeeld voor motie 221 van de Partij van de Ouderen zullen stemmen om er bij het kabinet op aan te dringen om btw op ov-kaartjes af te schaffen. Maar na lang wikken en wegen tegen de motie voor een bijdrage van drie miljoen voor het aquarium van Artis. Lang wikken en wegen, omdat ook wij Artis een warm hart toedragen. Maar als we moeten kiezen – en mij is net voorgehouden dat we moeten kiezen als het om kerntaken gaat –, voorzitter, als er scherpe keuzes moeten worden gemaakt, dan gaan wij voor dubbel glas voor mensen en niet voor dit toch wat aan de-hokkerig aandoende voorstel voor nieuw glas voor vissen.

Voorzitter, dat tot zover. Dank aan iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van deze begroting. En dank eenieder hier voor een mooi en levendig debat.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn we aangekomen aan de tweede termijn voor het College. Heeft u daar nog een schorsing voor nodig? [...] Zullen we eerst- Gedeputeerde Kocken in tweede termijn namens het College.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ik meen dat er drie dingen zijn waar ik op zou moeten reageren. Dat is nog een keertje, een soort herhaald pleidooi, waarom de indexering toch echt in de verordening moet worden opgenomen. Nou, volgens mij praten we een klein beetje langs elkaar heen. Ik denk dat het op zich geen kwaad kan om in de verordening op te nemen dat wij indexeringsbeleid zouden moeten hebben, maar het vastleggen van hoe wij indexeren in de verordening, daarmee ontneemt u ons ontzettend veel ruimte. Uzelf ook vooral. Dat is ook niet wat u bedoelt? Nou ja, dan zou je kunnen overwegen om de zin 'wij maken indexeringsbeleid' op te nemen. Dan moet dat daarna nog worden opgesteld. Ik zou nogmaals zeggen: wacht nou even tot u het overzicht krijgt over hoe het ervoor staat en ook wat de consequenties zijn, want die

zijn nog best groot. En u kunt zeggen ‘we horen gewoon alles te indexeren en dat is dan het beleid’, maar dat is alweer iets heel anders of we het daar snel over eens zijn. U bent wat mij betreft gewoon te vroeg. Mijn toezegging bij de vorige PS- U heeft in uw motie opgenomen: hij komt dan vóór 15 maart. Volgens mij heb ik in de commissie gezegd: dit jaar nog. Nou, dat zou voor het eind van dit kalenderjaar dus moeten zijn. Ik raad u echt aan om dat gewoon even af te wachten en daarna kunt u altijd nog zien wat u daar verder dan van vindt. En op zich ben ik het – maar daarom kom ik ook met het overzicht – helemaal met u eens dat het goed is om in ieder geval een overzicht te hebben over wat we wel en niet indexeren en op welke gronden. Daarna kunt u kijken wat u daar verder voor conclusies aan verbindt, wat mij betreft.

De motie die mevrouw Van Soest toch heeft ingediend. Ja, u voegde mij net nog even toe: google het maar. Dat heb ik dus ook gedaan. Ik kan eigenlijk niet anders dan concluderen dat ik toch iets anders op Google vind dan u kennelijk, want de gemeente Amsterdam, de gemeente Zaanstad, de gemeente Hilversum, de gemeente Haarlem, de gemeente Alkmaar en de gemeente Haarlemmermeer hebben allemaal geen vermogenstoets. Nou kan het heel goed zijn dat er ergens een van onze andere gemeenten er misschien toch nog eentje heeft. Maar als ik naar dit beeld kijk, ik heb er tot nu toe niet één kunnen vinden. Dus ik denk echt dat dit probleem niet zo groot is als u het voorstelt. U doet eigenlijk: er zijn overal vermogenstoetsen. Die zijn er echt niet. En als er dan een gemeente is die die vermogenstoets wel hanteert, dan is daar misschien ook wel een reden voor. Meneer Hartog zei dat, volgens mij, liet u dat ook al weten, dat de vermogenstoets afschaffen er dan toe leidt dat juist de mensen die het toch iets minder moeilijk hebben dan de minima er aanspraak op maken. Dus ik weet niet of dat de mensen zijn die u wilt helpen, de mensen die al meer hebben. Als dat in de gemeente zo wordt beoordeeld dat die niet voor die toeslag in aanmerking moeten komen in die betreffende gemeente, dan lijkt mij dat toch echt een lokale keuze. Het Rijk heeft al geadviseerd om het niet te doen. Bijna niemand doet het. Ik zie er echt niks in. Dus die ontraad ik.

En dan is er, even kijken, ik had nog een derde, volgens mij. 235. O, de opcenten van mevrouw Van Geffen. Ja, dank. Heel nuttig, een souffleur. Ja, nou ja, die motie zou ik u ook niet kunnen aanraden. Simpelweg, omdat u volgens mij niet nu moet zeggen- Want wij weten nou eenmaal niet wat er gebeurt. Dan ga ik toch maar naar iets heel groots terugverwijzen: de oorlog in de Oekraïne kwam toch als een verrassing, en de wereld was opeens heel anders. Misschien niet als een verrassing als je daar al heel lang goed te kijk erop had, maar voor heel veel mensen hier was het wel een abrupte verandering van de wereld waarin wij leven. En dat kan natuurlijk weer gebeuren. En om nu te zeggen, u mag gewoon de komende vier maanden niets uit een reserve halen en u mag ook niets met opcenten doen... Ik zie, heb ik u net al gezegd, helemaal niet aankomen dat GS nu met een voorstel komt om opeens de opcenten nog te verhogen voor 1 december. Volgens mij redden we het in de tijd ook niet, maar die discussie nog daargelaten. Ik wil mij er eigenlijk niet door u op laten vastleggen dat ik ook de reserves niet zou kunnen benutten als dat nodig blijkt. Die keuze moeten we maken als die zich aandient en die moeten we niet op voorhand vastzetten.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Nou, ik ben wel onder de indruk van het argument over de oorlog van Oekraïne, moet ik zeggen. Maar ik wijs erop dat de motie gelimiteerd is tot vier maanden. En ik denk niet dat, als er inderdaad zo'n event zou voorvallen, dat er dan zo snel zo'n besluit daarover zou liggen. En anders zou daar met mij wel over te praten zijn. Hoe klinkt dat voor u?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ja, ik vind het dan eigenlijk een beetje aandoen als dat we elkaar nogal bezighouden met ‘u geeft mij een soort algemene beperking, maar als er toch een aanleiding is, dan kunt u naar mij toekomen’. Op het moment dat zich de gelegenheid voordoet, of de ramp misschien wel zich voordoet, dat wij echt een grondige herziening moeten doen, dat er echt een aanleiding is om opeens iets te doen wat we op dit moment nog niet voorzien, dan zou ik niet weten waarom we ons op dat moment aan een beperking moeten houden, omdat we die nu nog niet voorzien. We hebben reserves. Die zijn er voor het geval er iets misschien wel verandert. Daar hebben we ook reserves voor. Niet de per se daarvoor. Die hebben ook andere doelen. Maar die hebben wij. We willen niet alles op slot zetten en al onze mogelijkheden beperken. Ik zie de meerwaarde er niet van om nu te zeggen: u mag de komende vier maanden geen reserve meer benutten.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik begrijp uw punt. En als ik die laatste zin eruit haal over de reserves, zou u dan wel mee kunnen gaan met de motie?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan is de motie dat u zegt, de opcenten mogen de komende vier maanden niet meer verhoogd worden?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Er mag geen voorstel ter besluitvorming worden voorgelegd. Dus discussie kan, besluitvorming niet.

Gedeputeerde **KOCKEN**: En dat voorstel mag niet uit GS komen, bedoelt u? Dus u mag het wel doen, maar wij mogen het niet doen.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik wil best 'PS' eraan toevoegen.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, het lijkt mij echt een- Nou ja, ik ontraad deze motie. Ik denk dat we elkaar echt bezighouden met- U ontlokt misschien een politieke stellingname. Volgens mij weet iedereen waar die staat als het over de opcenten gaat. Er zijn partijen voor verhogen, er zijn partijen die daar al dan niet mordicus tegen zijn, sommigen onder voorwaarden. Volgens mij is er niet zo heel veel veranderd. Ik denk ook dat u iets veilig probeert te stellen, wat nu helemaal niet aan de orde is. Ik zie er geen meerwaarde in.

De **VOORZITTER**: Dank. Het woord is aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Heel kort. De Partij voor de Dieren, er komt een brief over de inzet van de honderdduizend euro voor de verkiezingen. Ik denk dat ik u dat ook verschuldigd ben, want die middelen zijn voor deze periode ter beschikking gesteld.

Ik zal het CDA en de rest van de Staten te informeren als de subsidie, de EFRO-subsidie voor het Fieldlab niet wordt gehaald. En dan hebben we het daar verder over.

En ik zal een kleine poging doen om in ieder geval te laten weten hoe GS de motie over NSP zal uitvoeren, want de heer Klein en het CDA – ik denk dat het vanuit mevrouw Koning komt – hebben natuurlijk gelijk dat het ANLb en ook de eco0regelingen door RVO worden uitgevoerd en wij als provincie eigenlijk niet aan de knoppen zitten voor die regelingen. Dat zijn gewoon nationaal uitgevoerde regelingen. Alleen het niet grondgebonden gedeelte, wat eigenlijk nu POP is en LEADER, daar kunnen we zelf openstellingen voor doen. Maar wat denk ik wel belangrijk is om te doen – en zo lees ik de motie in ieder geval en zo ga ik hem uitvoeren – is dat we natuurlijk wel kunnen proberen onze boeren zoveel mogelijk te helpen om aanspraak te maken op die landelijk uitgevoerde regels. Dat zou ik eigenlijk wel willen omarmen, omdat het best ingewikkeld is en dat we daar of de erfcoaches of een expertmeeting waar we RVO voor uitnodigen, om onze boeren in ieder geval uit te leggen wat ze moeten doen en ook te horen wat zij eventueel nodig hebben om die aanvragen bij de landelijke organisaties te doen, zodat eigenlijk zoveel mogelijk boeren in Noord-Holland die gouden status halen. Zo zou ik ermee aan de slag willen gaan.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk of er nog meer leden zijn van GS die vragen hebben? Ja, de heer Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Een paar vragen zijn nog wel even gesteld. Mevrouw Alberts, motie 213 over de privéjets. Ik blijf de motie ontraden. Daar ben ik duidelijk in geweest, volgens mij. Maar ik wil u wel een toezegging doen. Ik heb de toezegging gedaan om hem mee te nemen in een benen-op-tafel-overleg over de breedte van Schiphol. En als u het belangrijkste vindt dat uiteindelijk de privéjets meegenomen moeten worden in de discussie rondom Schiphol, dan wil ik dat punt toezeggen, dat ik dat bespreek met de minister, maar dan uiteindelijk de motie an sich ontraad. En ik hoop dat dat dan voldoende is, dat ik zeg 'die toezegging doe ik', maar deze motie in zijn geheel ontraad ik, omdat die veel verder gaat. Er staan een aantal punten bij waar ik veel meer moeite mee heb. Dus dat is mijn toezegging, en doe ermee wat u wilt. Maar ik ontraad de motie in zijn geheel nog steeds.

Als het gaat over de ChristenUnie, motie 197 over Tata Steel, en ik begrijp ook Partij voor de Dieren dat u mijn beleid wilde ondersteunen. Dat waardeer ik zeer. Maar deze motie ging een stuk verder. En ik vind – en dat ben ik met u eens: geen gemarchandeer – maar ik vind, juist bij het VTH-deel moet je uiteindelijk gewoon zorgen dat je de wet volgt en dan moet je niet uiteindelijk vooruitlopend op een onderzoek wat er loopt, dat je dan vervolgens bij moties zegt van 'we geven uw opdracht om die vergunning in te trekken', want dat doet u concreet en dat vind ik te ver gaan. Nogmaals, volgens mij zijn we er goed mee bezig, zetten we echt stappen,

maar deze motie gaat veel verder dan alleen maar een ondersteuning van het beleid wat we aan het doen zijn. Dus die motie blijf ik ontraden.

Als het gaat over de omgevingsdienst, alleen personeel. Ja, de financiën, maar laten we eerlijk zijn, dat ook gemeenten bijdragen aan de financiën van een omgevingsdienst. Als wij kijken waar we als provincie voor staan, dan is goed gekwalificeerd personeel een uitdaging. Daarom gaan we ook kijken of je veel meer kan samenwerken tussen de omgevingsdiensten, dat je niet elk specialisme zelf in huis hebt. En is financiën niet bij ons het vraagstuk. Sterker nog, in deze begroting is ook specifiek opgenomen wat de totale kosten zouden moeten zijn, maar dat we zeggen, die gaan we nu nog niet claimen, omdat er ook geld vanuit het Rijk komt en er vanuit de Omgevingswet de mogelijkheid komt om die leges te vragen. Op het moment dat het niet is, dan komen we zeker bij u terug bij de eerste of de tweede begrotingswijziging om daar alsnog een vraag bij u te doen. Dus financieel gezien is het niet het probleem.

Dan de vraag, amendement 62 van het CDA. Dat klopt inderdaad. Ik zat er wat dat betreft goed bij, want die acht miljoen, daar is voor 2023 1,6 miljoen aan cofinanciering van het Rijk beschikbaar. En dan is er nog een klein stukje vanuit de gemeenten cofinanciering. En daarom is die twee miljoen, die wij nu beschikbaar hebben voor die cofinanciering, voldoende om uiteindelijk het totale bedrag in stand te houden. Dus dat is de bijdrage die ik- Althans, wat ik heb opgehaald.

En dan wil ik een laatste punt, want dat vind ik vervelend. Ik kan in mijn bijdrage weleens, nou, misschien vanuit de emotie wat, nou, emotioneel klinken, laat ik het zo zeggen. Ik kan soms wel een dolletje maken als het gaat over de fanclub. Maar wat ik absoluut niet wil – ik wil het toch wel benadrukken, mevrouw Van Geffen, want het gaat over u – dat ik op geen enkele wijze welke partij dan ook hier uiteindelijk wil beschimpen of niet serieus wil nemen. En zeker niet als het over een onderwerp gaat, als het gaat over toegankelijkheid van mensen met een beperking, ja, dan vind ik dat een van de belangrijkste onderwerpen waar we als overheid voor staan. Iedereen moet in mijn beeld mee kunnen doen en moet ook toegang hebben tot het openbaar vervoer. Wat ik alleen wilde aangeven dat het uiteindelijk voor Noord-Holland complexer is, dan alleen maar de bijdrage van de provincie Noord-Holland en dat ik afhankelijk ben ook van andere partijen om dat mogelijk te maken en ik daarom deze toezegging niet kan doen en daarom deze motie ontraadt. Dat betekent niet dat wij niet ons stinkende best gaan doen om het zo snel mogelijk voor elkaar te krijgen.

Een laatste punt, voorzitter, dan stop ik ermee. Nou, voor vanavond. De ChristenUnie nog over het openbaar vervoer. Wij vinden dat we in ieder geval landelijk het tarief moeten verlagen. Daarom die btw. Als we dat per concessie gaan doen, wordt die ingewikkeld. Wat ik wel – en dat gesprek voeren we wel – om te kijken of je de mensen die het nodig hebben, bijvoorbeeld gezinnen, door te zeggen, bepaalde periodes en vakanties, dat kinderen tot een bepaalde leeftijd gratis mee kunnen. Daar zijn we wel naar aan het kijken. Maar nu, om generiek in Noord-Holland voor een aantal concessies de verhoging niet door te voeren, kost structureel veel geld, maar is denk ik ook niet de oplossing waar we naartoe moeten. We willen gewoon generiek dat het tarief naar beneden toe gaat. Dus nogmaals, deze blijf ik ontraden.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Daar ben ik weer over dat amendement. Begrijp ik nu dus goed dat u zegt, vorig jaar gaven we als provincie 8,8 uit, voor komend jaar geven wij twee, ontvangen wij zes van het Rijk en komt er nog wat van gemeenten. Maar is het dan de facto zo dat er dus vanuit provinciaal geld 6,8 miljoen minder naar woningbouw gaat? Dus we ontvangen het weliswaar van het Rijk, maar de provinciale gelden gaan naar iets anders toe. En had het dan niet verstandig geweest dat misschien alvast te reserveren voor dat masterplan woningbouw?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat hadden we kunnen doen als het geld er was. Maar uiteindelijk is dat totale budget wat er was, dat is daarmee ook op. Dus we kunnen wat dat betreft voor 2023 nog de afspraak nakomen die we hadden en daarmee uiteindelijk die bijdrage van zes miljoen. Maar het is niet dat er ergens nu zes miljoen in de provincie in een ander potje terecht is gekomen. Dus het is niet zo geweest dat wij dat geld op een andere manier besteed hebben. Dat geld is er niet.

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Het CDA, meneer Heijnen, u vroeg mij om het nog even goed uit te leggen. We hebben het hier natuurlijk al eerder ook over gehad met mevrouw Koning. In 2015 hebben de Staten gezegd van nou, die ANLb binnen het NNN, dat gaan we afschaffen. Het ANLb, dat is het agrarisch natuurbeheer binnen het NNN. Buiten het NNN is dat nog wel toegankelijk. Toen hebben we op een gegeven moment bij de werkwijze en bij de NNN realisatiestrategie ook gezegd: als we dat nu echt daadwerkelijk in 2023 afschaffen, dan komen we een beetje klem te zitten met onze gebiedsprocessen. Dus de Staten, willen jullie dat nog toestaan? Met wel de toezegging dat we tussendoor binnen het NNN, als mensen, boeren, natuur gaan beheren met agrarisch gebruik, dan gaan we al wel kijken naar de andere verdienmodellen en subsidies. Dat is wat er is gezegd. Wat ik ook net heb willen aangeven, is dat na 2027 dus het natuurbeheer met agrarisch gebruik niet wijzigt. Dat kan nog steeds. Alleen, we moeten daar goed kijken naar maatwerk, dat ook het verdienmodel goed is. Dus dat is wat ik heb willen aangeven hiermee. Dus het ANLb, dat heeft uw Staten ook besloten van, dat kan dan niet meer binnen het NNN. Maar gewoon echt langjarige afspraken, daar kijken wij naar met particulieren, met agrariërs die het NNN moeten beheren, om dat daar te gaan doen. Dat is motie 194.

Dan motie 208, mevrouw Alberts. Ik ga daar even op in. Ja, ik had gezegd dat het overbodig is, want ik zou het nooit af kunnen doen, omdat we het al doen. Om dan u even misschien wat meer gemak te geven. Wij zijn al bezig met het versneld verwerven van de gronden, maar daar zijn we ook in overleg met het Rijk, om daar ook middelen voor te krijgen. Binnen het NNN kunnen we al heel veel. Alleen, ja, dat is ook wel maatwerk wat je moet regelen. De MGA-2, die gaat per 2023 in. Die lijken wel wat ruimte te bieden voor Noord-Holland, want die eerste regeling, die werkte niet voor Noord-Holland. Dan, als die middelen ontoereikend zijn, kunt u dan ook kijken naar de andere reserves? Natuurlijk kijken we naar onderbesteding als dat daar is. Maar als ik even noem van de Reserve Groene Uitweg, daar doen we heel veel natuurbeleid ook voor. Als ik denk aan de Horstermeerpolder om dat te realiseren, faunapassages. Dus het is ook niet zomaar dat je daar geld uit kan plukken. Maar zoals ik het lees, wat u zegt, om daar dekking te zoeken, ja, dat kan ik daar wel in lezen. Maar ik wil daar wel even dan die waarschuwing geven. Binnen het NNN is het ook niet echt het geld wat de uitdaging is, maar ook meer van de maatwerkafspraak.

En dan het laatste, de eventuele extra structurele kosten die voor rekening komen te dekken uit het positieve structureel begrotingssaldo. Ja, Dat is iets waar ik wat van gezegd heb van, nou ja, als dat zo zou moeten zijn – u heeft mevrouw Kocken ook al gehoord – dan zal ik natuurlijk bij u naar de Staten moeten komen om te kijken of u daar dekking voor wilt geven. Dus vandaar, ja, ik hoop dat ik hier dan dus duidelijker op uw motie ben ingegaan, waarom ik zeg, het is overbodig en waarom ik het nog steeds ook ontraad.

Dan met betrekking tot de tankstationconcessies. Ja, daar wilde ik eigenlijk- Ik heb het misschien wel een beetje te snel gezegd, want het gaat daarover- Het is een privaatrechtelijke overeenkomst. Daar kunnen wij niet in de aanbesteding zeggen dat we op winst gaan sturen. Maar wat ik wel gezegd heb, wat we wel doen, is natuurlijk op die verduurzaming te sturen. Dus wij kunnen daar- Ja, dat is gewoon niet in een open marktfilosofie, dat je dat in een aanbesteding kan zetten. Dus ik hoop dat ik daar ook weer wat duidelijker geweest ben. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dit was volgens mij de laatste bijdrage. De heer Zoon wil nog één opmerking. Heeft u een interruptie of een ordevoorstel? Of u wilt-

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik zou graag motie 204 willen intrekken.

Motie 204 'Toegezegd geld aan opvangcentra voor wilde dieren' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Oké.

Statenlid **ZOON** (PvdD): 204.

De **VOORZITTER**: 204 ingetrokken.

Ja, u bent met eigenlijk net voor. Ik wilde even kijken of er nog meer fracties zijn die- Mevrouw Van Geffen van-

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik wil van mijn motie het tweede deel van het dictum intrekken, over de reserves. Dus dan staat er alleen nog maar ‘over de opcenten’. Ik weet alleen het nummer van die motie even niet.

De **VOORZITTER**: Daar moet u wel een gewijzigde motie indienen. [...] Dat kan, want dan schors ik zo de vergadering.

Ik kijk nog even. Anderen? Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. We hebben van twee gedeputeerden een uitgebreide toelichting gehad en dat betekent dat wij motie 208, dat is de motie ‘natuur, zetje in de rug’ en 213, De privéjets aan banden, dat we die aanhouden.

Motie 208 ‘De natuur kan wel een extra zetje in de rug gebruiken’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 213 ‘Leg vliegverkeer van privéjets aan banden’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): En ik heb een motie gewijzigd ingediend. Daar heeft de commissaris niks op gezegd, maar ik kan me zo voorstellen, afgaande op dat hij stuiterde over het woord ‘verplichte’ en dat we dat veranderd hebben in ‘een dwingend advies’ dat hij nu gewoon zegt, ja, nee, nu kan hij gewoon in stemming komen.

De **VOORZITTER**: Als u mij toestaat om dat vanaf deze plek te zeggen, dan kan die gewoon in stemming komen.

Zijn er nog andere fracties? Ja. De heer Hartog.

De heer **HARTOG** (JA21): Is er nog ruimte voor een korte derde termijn, voorzitter?

De **VOORZITTER**: Nee. Nee.

Heeft u nog iets- Anderen nog? Ja. Mevrouw Strens, D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, voorzitter, ik heb motie 231 ingetrokken, maar dat zie ik nog niet verwerkt in iBabs in de lijst. Ik check of die goed is doorgekomen.

De **VOORZITTER**: Ja, hij staat op mijn lijstje als ingetrokken.

Ja. Mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, dank u, voorzitter. Ik wil graag motie 234 intrekken. Dank u wel.

Motie 234 ‘Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog even rond. Zijn er nog anderen die een motie willen intrekken of aanhouden, of wijzigen? Dan schors ik nu even de vergadering, zodat mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders. haar motie kan wijzigen. Ik schors de vergadering tot 21.15u.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Voorzitter. Voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Meerten.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Wij wilden nog wel even een aantal moties doornemen. Kan die schorsing iets langer?

De **VOORZITTER**: Ja, maar dan moet deze motie-

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): O. En daarna wordt er dan wat langer geschorst.

De **VOORZITTER**: Ik schors nu even vijf minuutjes. Daarna krijgt u de gelegenheid. En u krijgt nog tijd om over de moties na te denken.

Schorsing 21.10 tot 21.18 uur.

De **VOORZITTER**: Dan heropen ik de vergadering. U krijgt straks nog tijd genoeg om met elkaar te praten. De vergadering is heropend. Motie 235, ingediend door Namens Noord-Hollanders. is ingetrokken en er is een nieuwe motie ingediend. Dat is motie 236 geworden, Namens Noord-Hollanders, Geen verhoging opcenten. Het is een aangepaste motie.

Motie 235 'Geen verhoging opcenten maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Motie 236-14 november 2022
Geen verhoging opcenten
Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022
Overwegende dat:

- *Een solide realistisch financieel beleid met zo laag mogelijke lasten voor en bedrijven wenselijk is – vooral nu we allemaal te maken hebben met enorme stijgingen van energieprijzen en hoge inflatie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De komende 4 maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen over de verhoging van de opcenten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

De **VOORZITTER**: Ik kijk nog een keer of er nog fracties zijn die iets willen wijzigen, aanpassen aan moties of moties willen intrekken. Dat is niet het geval. Dan is agendapunt 10 nu afgerond en dan vindt stemming plaats aan het eind van de vergadering.

De discussie is gesloten.

11. Indien aan de orde: advies GS motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: En voordat ik ga schorsen, zodat u nog even over de verschillende moties kunt praten, gaan we de moties Vreemd aan de Orde van de Dag- Krijgt u het advies van het College. En daarna is er bij partijen behoefte om over alle moties met elkaar nog even te overleggen. [...] Nou, dan bent u daar niet eensgezind over, maar dat gebeurt wel vaker in deze Staten. En u weet, als daar iemand om vraagt, dat ik dat ook zeker zal honoreren. Maar we gaan eerst nu over naar agendapunt 11, get advies van Gedeputeerde Staten over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Dat is allereerst motie 185. Die zal ik zelf van advies voorzien. Dat is de motie ingediend door de Partij van de Ouderen en dat gaat over het referendum windturbines. Die motie moet ik ontraden. Vanochtend hebben we daar in het presidium nog over gesproken. De afspraak is gemaakt om het advies van de Hoor- en Adviescommissie te gaan bespreken op de eerstvolgende commissie. In die commissievergadering is daar gelegenheid om over het advies van de Hoor- en Adviescommissie van gedachten te wisselen, om vervolgens in de eerstvolgende Statenvergadering uiteindelijk een besluit te gaan nemen hoe daarmee om te gaan. En dat gaat over de juridische discussie over hoe je met dat advies verder wil. Blijft staan dat u al eerder een besluit genomen heeft op basis waarvan u in eerste instantie het referendumverzoek heeft afgewezen en daar gaan eigenlijk de vervolgvergaderingen over. En dat betekent in principe dat een expertmeeting daar nu niet meer toe doet, tenzij – maar daar gaat natuurlijk uw Staten zelf over, dus het Presidium kan daar natuurlijk altijd over besluiten als ze dat zou willen om een expert meeting te gaan doen – maar zoals deze motie nu is ingediend ontraad ik deze motie.

Dan motie 186. Motie Namens Noord-Hollanders ingediend, om ons in te spannen om namen van leden van GS en PS correct uit te spreken. Ja, ik denk dat deze motie overbodig is. Ik doe in ieder geval altijd mijn best om uw naam goed uit te spreken, maar u zult merken dat dat soms best ingewikkeld is. Het ene lid wil als Statenlid, een ander als meneer of mevrouw. Daar maken we soms wel een foutje in, maar ik heb hier nog niemand ooit kunnen betrappen dat dat bewust niet goed zou gebeuren. Ook, als het al niet goed gebeurt, dan is dat onbewust. De organisatie, maar ook de griffie, we werken inclusief, divers. Volgens mij is de provincie Noord-Holland een toonbeeld van hoe wij proberen om divers en inclusief te werken. Dus ik wil deze motie ontraden.

Dan heb ik de volgende motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Dat is motie 187, ingediend door VVD, D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/Partij van de Ouderen, de SP: Instandhouding en duurzaam herstel Artis Aquarium. Gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter, ja, ik sta hier eigenlijk vanuit twee hoedanigheden denk ik. Aan de ene kant als gedeputeerde Financiën en aan de andere kant als gedeputeerde Cultuur en Erfgoed. En deze persoon heeft wat dat betreft misschien wel twee kijken op dezelfde zaak. Enerzijds kan ik natuurlijk niet eraan voorbijgaan dat dit wel een wat bijzondere manier is. Normaal gesproken is het de bedoeling dat wij een integrale afweging maken, alles bij elkaar zien, en niet, als zich een gelegenheid voordoet, daar op dat moment direct grote gevolgen aan verbinden. In die zin is zoeken naar drie miljoen euro, mag ik hopen, een incident en heeft u niet de indruk dat u de volgende vergadering ergens anders nog weer drie miljoen of vijf miljoen of twee miljoen aan kunt besteden. Want zo kunnen we uiteindelijk niet naar een robuust financieel systeem werken, wat wel onze doelstelling is. Aan de andere kant, als gedeputeerde Monumenten moet ik ook wel vaststellen dat dit renovatieverzoek eigenlijk niet in onze regeling past. We hebben een regeling waar elk monument een aanvraag kan doen en maximaal vijfhonderdduizend euro bijdrage kan krijgen. Dat is bij een renovatieopgave van vijftig miljoen niet een heel dienend bedrag. Als we dan kijken naar wat hier gebeurt en hoe Artis tot nu toe monumenten heeft gerestaureerd, waar ze volgens mij regelmatig over gecomplimenteerd worden, begrijp ik best dat we hier op een andere manier naar willen kijken. Dat geeft misschien toch ook – wil ik daar wel opmerken – scheve ogen bij sommige monumenten die in de regeling hun aanvraag doen. Ik zou dan eigenlijk ook nog wel een aantal voorwaarden bij de motie willen lezen. Bijvoorbeeld de voorwaarde dat Artis hiervoor niet ook nog in de regeling, die we wel hebben, een aanvraag gaat doen. Ik vertrouw er eerlijk gezegd op dat dat voor hen niet belemmerend is, want ik heb hun begroting gezien. En als zij inderdaad hun drie miljoen krijgen, dan is het ook rond. Maar ik denk dat het wel fair is dat alle monumenten die alleen maar binnen die regeling normaal gesproken voor een tegemoetkoming in aanmerking komen, dan in ieder geval niet daar ook nog een keer met deze grote speler te maken krijgen zogezegd. Een ander punt is dat ik ook denk dat het reëel is dat wij, zoals we dat namelijk ook in onze monumentenverordening doen, dit zien als een sluitsteen. Dat betekent dat we deze- Nou, dan ga ik er even vanuit, er staat nu 'maximaal drie miljoen'. Als we daarvan uitgaan, dat we dat alleen doen als het voor Artis ook echt rondkomt. Ik wil me zeker inzetten voor een lobby richting het Rijk. Die heb ik eigenlijk ook al eerder geprobeerd in te zetten. Ik heb de staatssecretaris hier ook al naar gevraagd. Dat lijkt me heel reëel om dat voort te zetten. Stel dat het Rijk niet over de brug komt en er een gat van tien miljoen blijft, ja, dan heeft het uiteindelijk ook weinig zin om onze drie miljoen er wel aan te besteden. Dus het lijkt mij dat de begroting daar rond moet zijn en dat er ook daadwerkelijk een bijdrage van het Rijk moet zijn. Dat hoeft denk ik niet per se de volle tien te zijn, maar het moet wel rond zijn en het Rijk moet ook meedoen. Die voorwaarden, als u die erbij neemt, hebben we denk ik een iets beter uitlegbaar voorstel. En dan komt daar nog het volgende bij. U heeft een tegenprestatie gevraagd als het gaat over educatie en jeugd. Ik ben zo vrij geweest om daar ook wel al eventjes bij Artis over te vragen of dat überhaupt enigszins realistisch is, omdat ik het ook wel een beetje moeizaam vind om dit aan te nemen. Ik wil dan niet bij u terugkomen met nou, dat kon niet, maar we gaan het toch doen. Als ik het goed begrijp, moet dat inderdaad tot de mogelijkheden behoren. Ze zijn heel graag bereid om een tegenprestatie te leveren. En dan is eigenlijk volgens mij het laatste nog wat ik in ieder geval dan aan u teruggeef, dat ik zou zeggen dat naar de letter van uw motie 42 dit enige lenigheid vraagt. Maar het is uw motie. En als u zegt, daar past het in, dan neem ik dat van u aan. Dus ik ben benieuwd wat u daar verder dan met elkaar van vindt.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de toelichting en het advies vanuit het college op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Dan gaan wij straks over tot de gebundelde stemming. We hebben dan de moties Vreemd, dan hebben we nog motie 4 waar we over de afdoening moeten stemmen, het iMPI en we hebben de begroting. Motie 4, ja, daar gaan we ook nog over stemmen. Die is op verzoek van het Presidium naar het College gebracht, omdat er in de commissievergadering niet duidelijk was of de afdoening, of men vond dat die was afgedaan, of niet. Dus de stemming zal hier worden gedaan n de Staten.

Ik kijk nu even of er nog steeds behoefte is. Er was net behoefte bij een aantal Statenleden om even te schorsen en nog te overleggen over de moties. Is daar nog- Een minuut? Nee. Nee, dan stel ik voor, tien minuutjes? Vijf minuten. Dan gaan we om 21.35 uur verder met de stemming. Dan schors ik tot 21.35 uur.

Schorsing 21.28 tot 21.38 uur.

12. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten PS 14 november 2022.

De **VOORZITTER**: We zijn toegekomen aan, ik heropen de vergadering, agendapunt 12, de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en de voordrachten. We beginnen zo met de stemming Moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Als ik goed heb geteld, zijn wij met 53 Statenleden aanwezig. Er zijn er twee afwezig. Ik wil verzoeken of iedereen wil gaan zitten op de plek waar hij oorspronkelijk ook hoort te zitten, want anders gaat het systeem niet goed functioneren.
De heer **HARTOG** (JA21): Wat bedoelt u, voorzitter, met 'waar je oorspronkelijk hoort te zitten'?
De **VOORZITTER**: Nou, gewoon je eigen- Voor uw gemoedsrust: u zit goed, meneer Hartog. Ik weet niet of dat zo blijft. Dat gaan we zien.

Even een ander punt. Er zijn een paar Statenleden die bij een aantal amendementen, moties of wellicht ook voordrachten niet mee kunnen stemmen vanwege hun beroep of andere redenen. Ik zal dat straks per stemming even aanvragen, want het zijn er een aantal die dat hebben gezegd. Als u dan even uw hand wil opsteken. U weet, als u het plusje indrukt, stemt u voor. Met het minnetje stemt u tegen. En als u niet meestemt, drukt u nergens op. Dus niet op 'onthouden' drukken. U hoeft helemaal niets te doen. En het aantal handen wat zal worden opgestoken, zullen bepalen hoeveel geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Dus bij het onthouden, als u niet meestemt, doet u niets. Dat kunt u wel onthouden, denk ik.

Ik hoor de bel voor de eerste ronde. In het midden van de zaal verwacht ik- Nee.

We gaan beginnen met de eerste stemming. Aan de orde is nu de stemming over de motie Vreemd aan de Orde van de Dag, dat is motie 185, ingediend door Partij van de Ouderen/50PLUS, met als titel Referendum windturbines. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? Iemand aantekening? Dan open ik nu de stemming, nummer 1.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 185 'Referendum windturbines', ingediend door 50PLUS/PvdO.
Motie 185 is met 9 stemmen voor en 44 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: PvdA met 1 stem, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 186, ingediend door Namens Noord-Hollanders., met als titel Namen van leden GS en PS correct uitspreken. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring of aantekening? Dan open ik stemming nummer 2 voor motie 186. Er kunnen weer 53 stemmen worden uitgebracht. 53 stemmen zijn binnen. De stemming is gesloten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 186 'Namen van leden GS en PS correct uitspreken', ingediend door Namens Noord-Hollanders..
Motie 186 is met 5 stemmen voor en 48 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, DENK en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 187, ingediend door de VVD, D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/PvdO en SP. Dat gaat over de instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium. Iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? Ja, de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Meneer de voorzitter, met drie miljoen euro zou de provincie bijvoorbeeld 1200 woningen van minima gratis kunnen voorzien van zonnepanelen, zodat we voorkomen dat 1200 gezinnen in de energiearmoede terechtkomen. Zo kan ik nog een honderdtal goede doelen bedenken. Wij vinden het bestuurlijk onverantwoord om nu zomaar op een achternamiddag te besluiten via een motie Vreemd nota bene om drie miljoen euro beschikbaar te stellen voor de verduurzaming van een aquarium in Artis, hoe sympathiek dat doel ook is. En als de gedeputeerde dan ook nog zegt dat er lenigheid nodig is-

De **VOORZITTER**: Kunt u uw stemverklaring kort houden, alstublieft? Want anders gaat het een heel lange avond worden. Dat wil ik aan iedereen verzoeken.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik zal het afronden. Als de gedeputeerde dan ook nog zegt dat er lenigheid nodig is om dit binnen de kaders te laten passen, kunnen wij hier niet mee instemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Deen, PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Een sympathieke motie, maar het is vooral een rijkskwestie. De provincie heeft al een bedrag toegekend aan Artis. Het Rijk reserveert miljarden voor onzin. Dus wat ons betreft wordt er in Den Haag aangeklopt.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog anderen die een stemverklaring- De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): We dragen Artis natuurlijk een warm hart toe, maar we vinden drie miljoen echt ontzettend veel geld vergeleken met wat wij doen voor vergelijkbare instellingen elders in de provincie. Dat geeft een scheve verhouding. Daarom stemmen wij tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: Ik zie verder geen handen. Dan open ik stemming nummer 3 voor motie 187. 53 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 187 'Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS-Aquarium', ingediend door VVD, D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/PvdO en SP.
Motie 187 is met 31 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PvdA, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dat waren de moties Vreemd. Dan gaan we nu naar de stemming over het afdoeningsvoorstel motie 4-2022. Die is van de lijst moties van punt zeven. Als u tegen deze motie bent, dat hij niet is afgedaan – sorry, zo moet ik het zeggen – dan zal deze motie terugkomen in de commissievergadering van Mobiliteit & Bereikbaarheid. Als die wel als afgedaan beschouwd wordt uiteraard, dan is die afgedaan. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? Iemand aantekening? Dan open ik nu de stemming, motie 4. Ja, meneer Heijnen, een ordevoorstel?

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, een punt van orde, want het lijkt een beetje op: als je het groene kaartje omhoog doet, dan stem je tegen. Dat kennen wij. Dus om dat te voorkomen. Als wij nu voorstemmen, vinden we dat de motie is afgedaan?

De **VOORZITTER**: Inderdaad.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Oké.

De **VOORZITTER**: Dus als u op het plusje drukt, is die afgedaan. Drukt u op het minnetje, dan – en daar zal een meerderheid voor zijn – dan komt die terug in de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid. Dan open ik nu de stemming over de afdoening van motie 4. We wachten nog op één statenlid. De stemming is gesloten.

Afdoening motie 4 'Modal shift voor leefbaarheid langs N203', ingediend door D66.
De afdoening van motie 4 is met 30 stemmen voor en 23 stemmen tegen als afgedaan beschouwd. Tegen hebben gestemd: GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie, DENK en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over tot stemming over punt 9, de moties en amendementen en voordracht 57, Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2023-2030, ook wel bekend als het iMPI. Als eerste ga ik in stemming brengen het amendement, nummer 60, ingediend door het CDA. Dat is het amendement met als titel N240-05. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement 60. De stemming is gesloten.

Amendement 60 'N240-05', ingediend door CDA.
Amendement 60 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Vervolgens breng ik in stemming motie 188, ingediend door Partij voor de Dieren, met als titel Opcenten voor ov en onderhoud. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring of aantekening? Is er iemand die zich van stemming wil onthouden?

Dat moet u ook zelf even aangeven als u dat wil doen. Dat is ook niet het geval. Dan open ik de stemming voor motie 188. Nog één stem. Ja. De stemming is gesloten.

Motie 188 'Opcenten voor ov en onderhoud', ingediend door Partij voor de Dieren.
Motie 188 is met 7 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 189, ingediend door JA21. De titel is Prioriteringsmechanisme iMPI. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring of aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 189. 53 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 189 'Prioriteringsmechanisme iMPI', ingediend door JA21.
Motie 189 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 57, Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2023-2030. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand een stemverklaring? Ja, mevrouw Alberts, SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Het is een beetje een terugkerende stemverklaring, maar bij het iMPI stemt de SP altijd voor het iMPI met uitzondering van de afslag A9 bij Heiloo en de verbindingsweg A8-A9.

De **VOORZITTER**: De heer Dessing van Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ook van ons een stemverklaring over het iMPI. Wij vinden het de kern van de begroting. Wij zullen voor het iMPI stemmen, maar dit is met uitzondering van de financiering van alle duurzaamheidsmaatregelen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Deen, PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Dank u wel. We hebben onze zorgen over de budgetten, voorzitter, maar we kunnen wel instemmen met de voorliggende voordracht, behoudens 7f en de maatregel SolaRoad II en de duurzaamheidsmaatregelen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk nog even naar de andere kant. Geen stemverklaringen meer. Geen aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 57. De stemming is gesloten.

Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 (VD-57).
Voordracht 57 is met algemene stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER**: Dan komen wij nu bij de stemming over de moties en amendementen en de voordracht 55. Dat is de begroting voor het jaar 2023. Nogmaals, als er moties langskomen waar u zich wil onthouden van stemmen, wil ik u graag verzoeken om dat aan het begin aan te geven, zodat bij de stemming kunnen aangeven hoeveel geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. En nogmaals, voor de moties of amendementen of voordracht is een plus; tegen min. En als u zich onthoudt, hoeft u niets te doen.

Als eerste gaan we in stemming brengen, dat is amendement 61, ingediend door JA21, met als titel Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement, genummerd 61. De stemming is gesloten.

Amendement 61 'Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht', ingediend door JA21.
Amendement 61 is met 13 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, SP, 50PLUS, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar amendement 62, ingediend door het CDA. Amendement met als titel Verhogen bijdrage aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? In stemming wordt gebracht, amendement 62. Dat gaat over het amendement Verhogen bijdrage aan versnelling woningbouwproductie en

binnenstedelijk bouwen. Is er iemand die een stemverklaring wenst af- Of hoofdelijke stemming? Onthouden van stemming? Dan open ik nu de stemming voor amendement 62. De stemming is gesloten.

Amendement 62 'Verhogen bijdrage aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen', ingediend door CDA.
Amendement 62 is met 11 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: CDA, PVV, ChristenUnie, 50PLUS, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we nu in stemming brengen amendement 63, ingediend door D66, Namens Noord-Hollanders., CDA en SP. Amendement Maatregelen Masterplan Wonen. Is er iemand die een hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring of aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement 63. 53 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Amendement 63 'Maatregelen Masterplan Wonen', ingediend door D66, Namens Noord-Hollanders., CDA en SP.
Amendement 63 is met 37 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: GroenLinks, VVD en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de moties. De eerste motie, die ik in stemming zal brengen, is motie 190, ingediend door JA21, met als titel Indexatie beleid. Is er iemand die hoofdelijke stemming- Een stemverklaring of aantekening? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 190. Ja. De stemming is gesloten.

Motie 190 'Indexatie beleid', ingediend door JA21.
Motie 190 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 191, ingediend door JA21 en Forum voor Democratie. De titel is Kerntakendiscussie. Motie 191. Iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 191. De stemming is gesloten. 53 stemmen binnen.

Motie 191'Kerntakendiscussie', ingediend door JA21 en Forum voor Democratie.
Motie 191 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Motie 192, ingediend door het CDA, VVD en JA21. De titel is Een veiligere rijksweg N9. Motie 192. Iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring of aantekening? Dan open ik nu de stemming voor 192. 53 stemmen binnen.

Motie 192 'Een veiligere rijksweg N9', ingediend door CDA, VVD en JA21.
Motie 192 is met 46 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD 1 stem, Partij voor de Dieren en SP.

De **VOORZITTER**: De volgende motie die ik in stemming breng, is motie 193, ingediend door het CDA. De titel is Ondersteuning project duurzame bloembollen (Fieldlab) van Vertify. [...] Aangehouden. Die is aangehouden. 194 is ook aangehouden. [...] Dan ga ik toch mijn eigen lijst weer pakken, want dan heb ik hier een lijst gekregen die niet klopt.

194, gaan we nu in stemming brengen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring of aantekening? Nee? Dan open ik nu de stemming. 194. Ja, de stemming is gesloten.

Motie 194 'Verstandig omgaan met kosten natuurbeheer', ingediend door CDA.
Motie 194 is met 14 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, ChristenUnie, 50PLUS, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Motie 194 is ingetrokken. Motie 196 is ook ingetrokken.

Dan zijn we aanbeland bij motie 197, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, SP en DENK. De titel is Trek vergunning Kooksgasfabriek 2 in. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 197. De stemming is gesloten.

Motie 197 ‘Trek vergunning Kooksgasfabriek 2 (Tata Steel) in’, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, SP en DENK.
Motie 197 is met 10 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie, 50PLUS, DENK en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 198, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en SP. De titel is Forse krimp Schiphol. Hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring of een onthouding? Stemverklaring. Gaat uw gang. De heer Carton.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. Mijn fractie is voor een forse krimp. Voor de omvang van de krimp van het aantal vliegbewegingen is voor mijn fractie de leefkwaliteit voor de omgeving leidend. Daarom stemmen we nu tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: Heeft u het allemaal verstaan? Ik denk het niet. Mijn microfoon stond nog open. Sorry, meneer Carton. Wilt u het nog één keer herhalen?

De heer **CARTON** (PvdA): Voorzitter, mijn fractie is voor een forse krimp. Voor de omvang van de krimp van het aantal vliegbewegingen is voor mijn fractie de leefkwaliteit voor de omgeving leidend. Daarom stemmen we nu tegen deze motie.

De **VOORZITTER**: Nog anderen die een stemverklaring willen afleggen? U wilt onthouden of een stemverklaring?

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, u vroeg of mensen zich ook wilden onthouden van stemming. Dus ik wil me graag onthouden van stemming.

De **VOORZITTER**: ik kijk even. Nog anderen een stemverklaring? Nog meer onthoudingen? Dat betekent dat er dus nu 52 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. De heer Terwal zal niet aan de knopjes zitten. Dan open ik nu de stemming voor motie 198. De stemming is gesloten. 52 stemmen zijn binnen.

Motie 198 ‘Forse krimp Schiphol’, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en SP.
Motie 198 is met aantal 16 voor en aantal 36 tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 199, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, SP en DENK. 1,5˚C minimaal als maat, dat is de titel. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 199. 53 stemmen binnen. Ik sluit de stemming. Dat was op het nippertje.

Motie 199 ‘1,5˚C minimaal als maat’, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, SP en DENK.
Motie 199 is met 8 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en DENK.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 200, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, GroenLinks, D66 en PvdA. Dat gaat over Klimaatbegroting. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 200. De stemming is gesloten.

Motie 200 ‘Klimaatbegroting’, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, GroenLinks, D66 en PvdA.
Motie 200 is met 38 stemmen voor en 15 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Nog even volhouden, dames en heren. Motie 201, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, D66, PvdA, GroenLinks en DENK. De titel is Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 201. De stemming is gesloten.

Motie 201 ‘Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar’, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, D66, DENK, PvdA en GroenLinks.

Motie 201 is met 35 stemmen voor en 18 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 202, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK en GroenLinks. De titel is Duurzaam doorhappen. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Een stemverklaring? Ja, de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. We hebben even getwijfeld vanwege de focus op plantaardig in plaats van vegetarisch. Wij denken dat in een klimaatvriendelijk voedseldieet ook in beperkte mate zuivel past, al was het maar omdat we koeien nodig hebben om het veenweidegebied, het gras, op te eten. Maar het signaal van deze motie, wat eruit spreekt, dat het aandeel plantaardig voedsel moet vergroten, dat geeft voor ons de doorslag. Dus we zullen voorstemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Deen, PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Kijk naar vanavond: er was vegetarisch eten, er was vlees. Helemaal niets aan de hand. Een totaal overbodige motie met een hoog dramgehalte. Iedereen kan voortaan ook zijn eigen eten meenemen. Dat is misschien ook een-

De **VOORZITTER**: Andere stemverklaringen nog? Niet. Dan open ik de stemming voor motie 202. De stemming is gesloten.

Motie 202 'Duurzaam doorhappen', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK en GroenLinks.
Motie 202 is met 28 stemmen voor en 25 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Motie 203, ingediend door Partij voor de Dieren en GroenLinks. De titel is Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen. Is er iemand die hier hoofdelijk over wil stemmen? Of een stemverklaring? Aantekening? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 203. De stemming is gesloten. 53 stemmen zijn binnen.

Motie 203 'Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen', ingediend door Partij voor de Dieren en GroenLinks.
Motie 203 is met 43 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, Forum voor Democratie en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Motie 204 is ingetrokken.

Gaan we naar motie 205, ingediend door Partij voor de Dieren, PvdA, DENK en D66, Hernieuwde aandacht voor – tussen haakjes – meer biologische landbouw. Is er iemand die hoofdelijk wil stemmen? Een stemverklaring? Ja, VVD, de heer De Wit.

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, dank. De fractie van de VVD is voor een toekomstbestendige en duurzame agrarische sector. Dat gaat breder dan alleen biologische landbouw. Derhalve zien we ook geen reden om daar nu het beleid op te verbreden. Dus we zullen tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog andere stemverklaringen? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 205. 53 stemmen binnen.

Motie 205 'Hernieuwde aandacht voor (meer) biologische landbouw', ingediend door Partij voor de Dieren, PvdA, DENK en D66.
Motie 205 is met 29 stemmen voor en 24 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, 50PLUS, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 206, ingediend door de PVV met als titel Koopkracht zienderogen afneemt- U kunt het lezen. Eigenlijk staat er geen titel boven. Maar goed, het is de motie ingediend door de PVV. Het gaat over de koopkracht van de burgers verbeteren door 16procent te verlagen. Zo was die. Motie 206. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Open ik nu de stemming voor motie 206. 53 stemmen zijn binnen.

Motie 206 ‘Verlagen opcenten’, ingediend door PVV.
Motie 206 is met 7 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 207, ingediend door de SP. De titel is Fundamentele koerswijziging zichtbaar in iMPI, nu echt meer geld en ruimte voor ons ov. Iemand die een hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring? Iemand aantekening. De stemming is geopend voor motie 207. De stemming is gesloten. [...] 52, ja. Een iemand moet nog op het knopje drukken. De stemming is gesloten.

Motie 207 ‘Fundamentele koerswijziging zichtbaar in iMPI 2024-2031 – ‘Nu echt meer geld en ruimte voor ons ov’’, ingediend door SP.
Motie 207 is met 13 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP en DENK.

De **VOORZITTER**: Motie 208 is aangehouden.

Motie 209 ga ik nu in stemming brengen. Ingediend door SP: Liever meer natuur dan meer infrastructuur. Iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend voor motie 209. De stemming is gesloten.

Motie 209 ‘Liever meer natuur dan meer infrastructuur’, ingediend door SP.
Motie 209 is met 7 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV 1 stem en SP.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 210, ingediend door de SP. De titel is Geen sloop, maar onderhoud. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Ja, meneer Gringhuis.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ja, dank, voorzitter. ik zou mezelf graag willen onthouden van stemming op deze motie.

De **VOORZITTER**: Prima. Dat is goed. Dan gaan we dus naar 52 geldige stemmen. Verder geen aantekeningen. Dan gaan we de stemming openen voor motie 210. De stemming is gesloten.

Motie 210 ‘Geen sloop, maar onderhoud’, ingediend door SP.
Motie 210 is met 10 stemmen voor, 42 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, PVV, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 211. Iemand hoofdelijke stemming, een stemverklaring of aantekening? Uw wenst weer te onthouden, denk ik.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Zeker, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja. De heer Gringhuis gaat onthouden. Dat betekent dus weer 52 geldige stemmen uit te brengen voor motie 211. De stemming is geopend. Iemand zijn knopje zit vast. Er moet nog één lid stemmen. De stemming is gesloten.

Motie 211 ‘Geen verkoop van sociale woningen’, ingediend door SP.
Motie 211 is met 7 stemmen voor, 45 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 212, ingediend door de SP: Leg cruiseverkeer aan banden. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend voor motie 212. Er kunnen 53 stemmen nu uitgebracht worden. De stemming is gesloten.

Motie 212 ‘Leg cruiseverkeer aan banden’, ingediend door SP.
Motie 212 is met 8 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en DENK.

De **VOORZITTER**: 213 is aangehouden. Motie 214 is ingetrokken. En dan komen we bij motie 215, ingediend door de SP en Partij voor de Dieren en gaat over de Lutkemeerpolderen. Iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring? Iemand aantekening. Dan is de stemming nu geopend. O, sorry, meneer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik wil me onthouden van stemmen bij deze.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaan we naar 52 geldige stemmen. De stemming is geopend voor motie 215. De stemming is gesloten.

Motie 215 'Lutkemeerpolderen', ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
Motie 215 is met 12 stemmen voor, 40 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie, Partij van de Ouderen en DENK.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 216, ingediend door ChristenUnie, SP en Partij voor de Dieren: Geen prijsstijging busvervoer in Noord-Holland. Iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring of aantekening? Is er iemand die- Nee. Dan is de stemming geopend voor motie 216. Er kunnen 53 stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Motie 216 'Geen prijsstijging busvervoer in Noord-Holland', ingediend door ChristenUnie, SP en Partij voor de Dieren.
Motie 216 is met 13 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS, DENK en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Motie 217, ingediend door de ChristenUnie met als titel Tankstationconcessies herzien op basis van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Is er iemand die een hoofdelijke stemming wil? Een stemverklaring? Aantekening? Dan is de stemming nu geopend voor 217. De stemming is gesloten.

Motie 217 'Tankstationconcessies herzien op basis van maatschappelijk verantwoord ondernemen', ingediend door ChristenUnie.
Motie 217 is met 8 stemmen voor en 45 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en DENK.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 218, ook ingediend door de ChristenUnie en Partij voor de Dieren. De titel is Versteviging van de omgevingsdiensten. Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor 218. 53 stemmen binnen.

Motie 218 'Versteviging van de omgevingsdiensten', ingediend door ChristenUnie en Partij voor de Dieren.
Motie 218 is met 22 stemmen voor en 31 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, DENK en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 219, ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen. De titel is Aandacht voor zorg, welzijn en ouderen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend voor 219. De stemming is gesloten.

Motie 219 'Aandacht voor zorg, welzijn en ouderen', ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen.
Motie 219 is met 11 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, 50PLUS en DENK.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 220, ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen: Toegankelijker openbaar vervoer. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend voor motie 220. De stemming is gesloten.

Motie 220 'Toegankelijker openbaar vervoer', ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen.
Motie 220 is met 21 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, 50PLUS, DENK en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: De volgende motie die ik in stemming breng, is motie 221, ingediend door Partij van de Ouderen, DENK en Partij voor de Dieren. De titel is Geen btw op ov-kaartjes. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor 221. De stemming is gesloten.

Motie 221 'Geen btw op ov-kaartjes', ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen, DENK en Partij voor de Dieren.
Motie 221 is met 36 stemmen voor en 17 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, D66 en JA21.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 222, ingediend door Partij van de Ouderen en de SP. De titel is Help ouderen van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein. Iemand hoofdelijke stemming? Meneer Gringhuis?

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ik wil me graag weer onthouden van stemming, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ja. Gaan we naar 52 stemmen. Iemand aantekening of stemverklaring? Zo niet, dan openen we de stemming voor motie 222. We wachten nog op één stem. Ik heb de tijd. Ja. De stemming is gesloten.

Motie 222 'Help ouderen van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein', ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen en SP.
Motie 222 is met 16 stemmen voor, 36 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, SP, ChristenUnie, Partij van de Ouderen, DENK en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 223, ingediend door Partij van de Ouderen, Partij voor de Dieren en de SP: Meer alternatieve woonvormen voor ouderen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Onthouding van de heer Gringhuis. Gaan we naar 52 geldige stemmen. Open ik de stemming nu voor 223. De stemming is gesloten.

Motie 223 'Meer alternatieve woonvormen voor ouderen', ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen, Partij voor de Dieren en SP.
Motie 223 is met 22 stemmen voor, 30 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS, DENK en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 224. 50PLUS, Partij voor de Dieren. De titel is Vaker uitzondering voor lintbebouwing. Motie 224. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming. Er kunnen weer 53 geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Motie 224 'Vaker uitzondering voor lintbebouwing', ingediend door 50PLUS/Partij van de Ouderen en Partij voor de Dieren.
Motie 224 is met 23 stemmen voor en 30 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, 50PLUS, DENK, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Motie 225 is ingetrokken.

Dan gaan we naar motie 226, ingediend door DENK en JA21. De titel is Ook bij eventuele versnelling RES zorgdragen voor gedegen participatie. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring of aantekening? Dan open ik de stemming voor 226. De stemming is gesloten.

Motie 226 'Ook bij eventuele versnelling RES zorgdragen voor gedegen participatie', ingediend door DENK en JA21.
Motie 226 is met 19 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, 50PLUS, DENK en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 227, ingediend door DENK. Het gaat om partnergebieden van de provincie meenemen in klimaatopgave. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring, aantekening? Dan open ik de stemming voor 227. De stemming is gesloten.

Motie 227 ‘Partnergebieden van de provincie meenemen in klimaatopgave’, ingediend door DENK.
Motie 227 is met 3 stemmen voor en 50 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: ChristenUnie, 50PLUS en DENK.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 228, ingediend door Namens Noord-Hollanders. De titel is Versnelling toegankelijkheid openbaar vervoer. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor 228. De stemming is gesloten.

Motie 228 ‘Versnelling toegankelijkheid openbaar vervoer’, ingediend door Namens Noord-Hollanders..
Motie 228 is met 19 stemmen voor en 34 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, 50PLUS, DENK en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 229, ingediend door GroenLinks, VVD, PvdA en D66. De titel is GAAN voor GOUD’ inzake provinciale invulling Nationaal Strategisch Plan. Iemand die hoofdelijke stemming wil? Stemverklaring? De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Veel debat gehad, ook onderling discussie in de fractie, over deze motie. Maar met de uitleg die de gedeputeerde daaraan heeft gegeven, zullen wij voor deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Nog andere stemverklaringen? Ja, mevrouw Kaptein, D66.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Dank u, voorzitter. ik wil me graag onthouden voor stemming hier.

De **VOORZITTER**: 52 geldige stemmen. Geen anderen meer? Dan open ik de stemming voor motie 229. Er kunnen 52 stemmen worden uitgebracht. 52 stemmen binnen.

Motie 229 ‘GAAN voor GOUD’ inzake provinciale invulling Nationaal Strategisch Plan’, ingediend door GroenLinks, D66, PvdA en VVD.
Motie 229 is met 39 stemmen voor, 13 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV en Fractie Baljeu.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 230, ingediend door D66, GroenLinks, CDA, PvdA en ChristenUnie. De titel is RES versnelling. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 230. 53 stemmen zijn uitgebracht.

Motie 230 ‘RES versnelling’, ingediend door D66, GroenLinks, CDA, PvdA en ChristenUnie.
Motie 230 is met 28 stemmen voor en 25 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, Forum voor Democratie, PVV, SP, 50PLUS, DENK, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 231. Die is ingetrokken. Motie 232 is aangehouden.

Gaan we naar motie 233. Dat is aangepaste motie, ingediend door de SP, over de Wet Bibob toepassen bij recreatieparken. Iemand die hoofdelijke stemming wil? Stemverklaring? Aantekening? Motie 233, de stemming is geopend. Alle stemmen zijn binnen. De stemming is gesloten.

Motie 233 ‘Wet Bibob toepassen bij recreatieparken’, ingediend door SP.
Motie 233 is met 51 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 234, die is ingetrokken. Motie 235 is ook ingetrokken.

En dan kom ik bij de laatste motie aan en dat is motie 236, ingediend door Namens Noord-Hollanders. De titel is Geen verhoging opcenten – aangepast, zoals dat heet. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 236. 53 stemmen kunnen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

Motie 236 ‘Geen verhoging opcenten’, ingediend door Namens Noord-Hollanders..
Motie 236 is met 3 stemmen voor en 50 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: 50PLUS, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 55. Dat is de begroting van 2023. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Iemand een stemverklaring? De heer Hartog, JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, de afgelopen jaren heeft de fractie van JA21 tegen de begroting gestemd. Dat heeft met name te maken tegen een aantal zaken die erin staan, waarin onze fractie zich niet herkent. Ook dit jaar hebben wij een aardige discussie gevoerd over de wijze hoe we hier tegenaan kijken. Wij hebben geprobeerd door middel van een kerntakendiscussie, een helder indexatiebeleid en de heroverweging over het toekennen van nieuwe budgetten geprobeerd een stukje realisme in de begroting aan te brengen. Onze initiatieven hebben het niet gehaald. Een stukje politieke onwil, dat is jammer.

De **VOORZITTER**: Kunt u uw stemverklaring inkorten, alstublieft? Een korte stemverklaring.

De heer **HARTOG** (JA21): Toch zullen wij ons constructief opstellen en ditmaal voor de begroting stemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog andere stemverklaringen? De heer Zoon, Partij voor de Dieren. Even nog concentratie, alstublieft. Het zit er bijna op.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Wij waren nogal kritisch tijdens ons betoog op deze begroting. We hadden een aantal moties ingediend voor klimaatverbetering, het beleid daarvan, en voor biologische landbouw. Die hebben het gehaald. Dus we zullen ook voor deze begroting stemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 55, de Begroting 2023. Er kunnen 53 stemmen worden uitgebracht. [...] Dames en heren, het systeem is vastgeslagen. Dus ik stel voor dat wij een alternatieve stemming gaan uitdoen met handopsteken. Dan gaan we heel goed tellen.

Dames en heren, wij gaan over tot stemming over de voordracht 55. Ik zou graag willen zien: wie is tegen voordracht 55? Dat is Forum voor Democratie, drie, en PVV, drie.

Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55).
Voordracht 55 is met 47 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Voor hebben gestemd: Forum voor Democratie en PVV.

13. Schorsing tot 21 november 2022.

De **VOORZITTER**: De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik schors hierbij de Statenvergadering, want wij gaan maandag 21 november om 13.00 uur met elkaar verder. Ik zie dat een aantal mensen al opgestaan is. ik ben nog niet helemaal uitgesproken. Ik zie u graag volgende week terug. Dank u wel. Ik schors de vergadering.

Schorsing 22.34 uur

Provincie Noord-Holland

Agenda PS-vergadering

Datum	14 november 2022
Tijd	Aanvang 10:00 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Toelichting	Uitloop van deze vergadering vindt plaats op 21 november 2022. Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

Gewijzigde agenda: extra hamerstuk 8c (voordracht 61-2022) is aan de agenda toegevoegd op advies van het Presidium van 7 november jl.

1	**Opening en mededelingen.**
2	**Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
2.a	**Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).** Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.
3.a	**Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.**
3.b	**Lijst geheimhouding PS.**
4	**Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 10 oktober 2022.**
5	**Vaststelling Strategische Statenagenda.**
6	**Vaststelling lijst ingekomen stukken.**
7	**Voortgangslijst van moties.**
8	**Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.** Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.

Provincie Noord-Holland

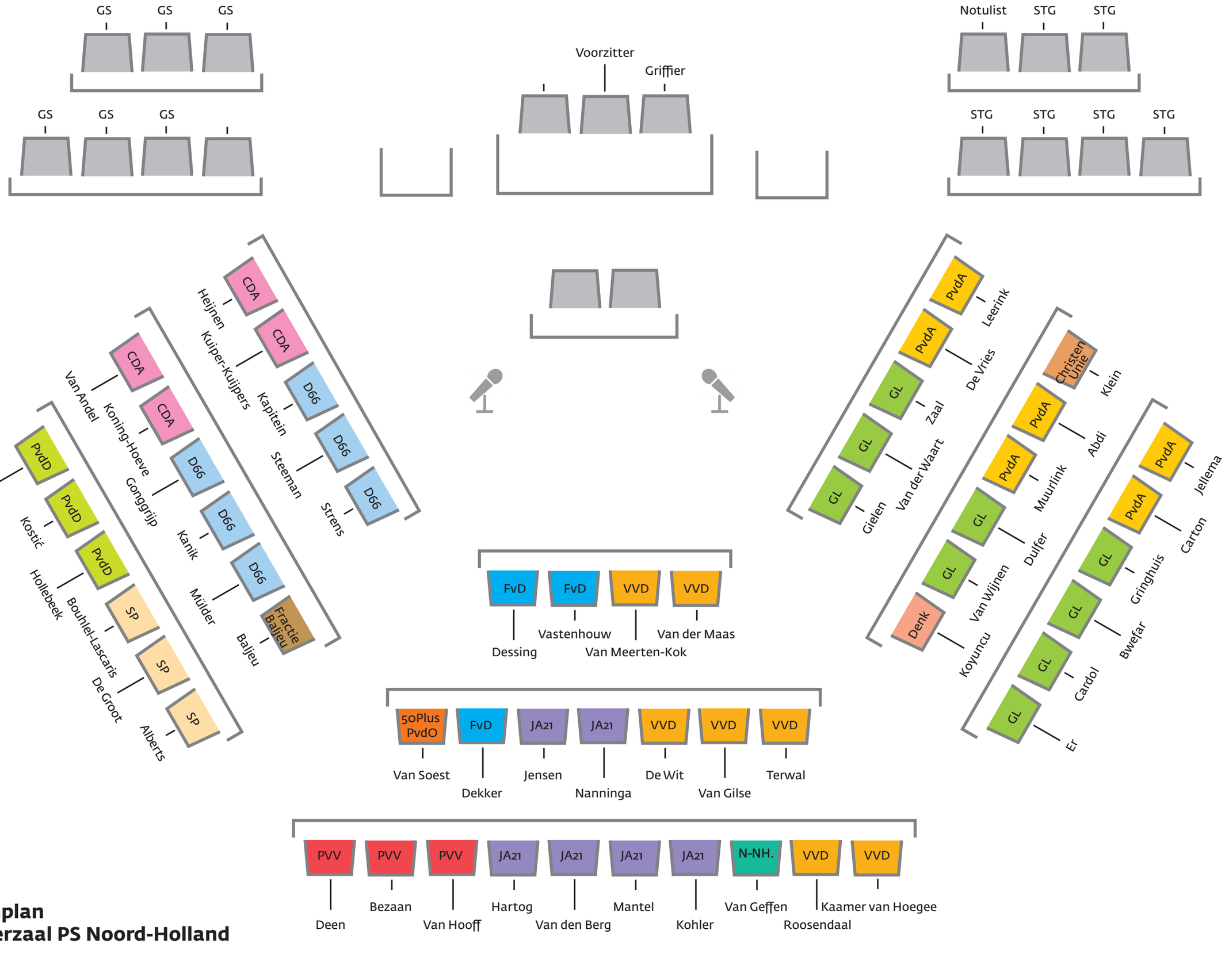
8.a	**Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en de wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. de uittreding van Weesp van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.** Voordracht 56-2022
8.b	**Herbenoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer.** Voordracht 54-2022
8.c	**Tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor de Statenvergadering.** Voordracht 61-2022
9	**Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPi) 2023-2030.** Voordracht 57-2022
10	**Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.** Voordracht 55-2022
11	**Indien aan de orde: advies GS motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**
12	**Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten PS 14 november 2022.**
13	**Schorsing tot 21 november 2022.**

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 14 november 2022

Het presidium heeft besloten de spreektijdverdeling voor PS van 14 november a.s. te baseren op 9 uren vergaderen. Houdt u rekening met doorvergaderen na het diner.
Voor de uitloopvergadering van 21 november a.s. wordt een nieuwe spreektijd gehanteerd.

Voor de vergadering van 14 november a.s. wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	Spreektijd PS
GroenLinks	41 min.
VVD	31 min.
D66	31 min.
PvdA	31 min.
JA21	28 min.
CDA	23 min.
FvD	14 min.
Partij voor de Dieren	20 min.
PVV	20 min.
SP	20 min.
ChristenUnie	13 min.
50PLUS/Partij van de Ouderen	13 min.
DENK	13 min.
Fractie Baljeu	7 min.
Liberaal NH *(nieuwe naam per 14-11-2022: N-NH.)*	7 min.
Totaal PS	*308 min.*
GS	123 min.
Technische tijd	109 min.
Totaal	**540 min.**

Vlekkenplan
Vergaderzaal PS Noord-Holland

AANGENOMEN M 187/14-11-2022

Motie vreemd aan de orde van de dag

Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS- Aquarium

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022

constaterende dat:

- Het iconische ARTIS-Aquarium op instorten staat en zonder (Rijks) overheidssteun het risico loopt verloren te gaan;
- De urgentie zo hoog is dat, ondanks de niet-sluitende begroting, het monument begin 2021 gesloten is en de restauratie van start is gegaan;
- De restauratie financieel en bouwtechnisch een grote uitdaging is;
- Er sinds 1990 gesprekken gevoerd zijn met verschillende ministeries over de grootschalige restauratie van het Rijksmonument zonder resultaat;
- De provincie Noord-Holland een eenmalige verduurzamingsbijdrage heeft toegekend van 300.000 euro;

Overwegende dat:

- ARTIS al sinds 1838 een plek van samenkomst is waar vele Noord-Hollanders komen om te leren over de natuur;
- De gemeente Amsterdam, naast vele fondsen en particulieren, een genereuze bijdrage heeft gedaan van 15 miljoen euro;
- Er nog een bedrag resteert van ruim 18 miljoen euro dat niet gedekt is;
- ARTIS tot op heden, ondanks aandringen vanuit de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland, bot heeft gevangen bij de verantwoordelijke ministeries;

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de instandhouding van het Rijksmonument Artis - Aquarium met een substantiële bijdrage voor de restauratie van het pand;
- PS over de vorderingen te informeren;
- Voorts te onderzoeken of de provinciale bijdrage aan de verduurzaming van het pand substantieel verhoogd kan worden tot maximaal 3 miljoen euro;
- Deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het provinciale Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds;
- Artis bij een toekenning van een bijdrage, een tegenprestatie te vragen waar gedacht kan worden aan gratis toegang en natuureducatie voor alle scholen in Noord-Holland.

En gaan over tot de orde van de dag.

Miriam van Meerten	Emre Kanik	Robert Zaal	Suleyman Koyuncu	Wil van Soest
VVD	D66	GL	Denk	50Plus/PvdO
Remine Alberts				
SP				

M185 /14-11-2022

VERWORPEN

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Referendum windturbines

Constaterende, dat:

- de Provinciale Staten van Noord-Holland een referendumverzoek over de afstandsnorm van windturbines onterecht hebben geblokkeerd;

Overwegende, dat:

- de stichting Windalarm begin van dit jaar genoeg handtekeningen verzamelde voor een referendumverzoek;
- de stichting een volksraadpleging wilde over de voorgenomen aanpassing binnen de omgevingsverordening NH2020 en NH2022 van een verlaging van de afstandsnorm van 600 meter tussen windturbines en woningen;
- de hoofdreden voor afwijzen van het referendumverzoek door Provinciale Staten was gelegen in de stellingname dat klimaatdoelen anders niet haalbaar zijn;
- de HAC heeft vastgesteld, nadat verweerders hebben erkend, dat bezwaarden de juiste cijfers conform RES hebben gehanteerd, dat deze stellingname niet correct is;
- er dus bij bezwaarden en verweerders een wezenlijk verschil van inzicht bestaat over de wijze waarop WOL in de provincie noodzakelijk is voor het realiseren van de energietransitie;
- het voor zorgvuldige en gedragen besluitvorming belangrijk is, dat hierover een correct beeld bestaat.

Verzoekt aan Provinciale Staten:

- besluitvorming omtrent heroverwegen referendumverzoek vooraf te laten gaan door een expertmeeting, waarin bezwaarden aan aanwezigen van de technische sessie, kunnen toelichten en hierover met elkaar van gedachten kunnen wisselen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Wil van Soest

50Plus/PvdO

VERWORPEN

M 106/14-11-2022

Namens Noord-Hollanders.

Motie Namen van Leden GS en PS correct uitspreken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022,

Constaterende dat:

- De toenemende diversiteit in de samenleving ertoe leidt dat steeds meer verschillende namen in Nederland voorkomen;
- De algemene ervaring is dat veel mensen moeite hebben om diverse namen te onthouden en uit te spreken;
- In vergaderingen van Provinciale Staten Noord-Holland meermaals, ook door voorzitters, statenleden met een incorrecte of zelfs verkeerde naam of partijnaam worden aangesproken;

Overwegende dat:

- Het door veel mensen als onaangenaam wordt ervaren als zij (bij herhaling) met de verkeerde of incorrecte naam worden aangesproken;
- Het coalitieakkoord spreekt van een transparante en inclusieve bestuurscultuur ook intern in de Staten;
- Voorzitters daarin een voorbeeldrol hebben en tegelijkertijd voorbeeldgedrag van alle leden van GS en PS verwacht mag worden;
- Een kenmerk van een inclusieve bestuurscultuur het correct uitspreken van namen is;

Verzoeken GS en PS:

- Zich in te spannen om voortaan de namen van alle leden van GS en PS correct uit te spreken.

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Namens Noord-Hollanders.

Lijst geheime stukken PS 14 november 2022. (bekrachtiging geheimhouding in PS)

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2022-47	Geheimhouding op: - het overzicht van potentiële locaties voor tijdelijke woningen van spoedzoekers (nr. 1787332/1854893) - het memo van de taskforce (nr. 1787332/1854984) - de brief gericht aan PS (nr. 1787332/1855019)	De geheimhouding duurt voort tot het moment dat de gemeenten over deze locaties hebben besloten.	Totdat de gemeenten over deze locaties hebben besloten.	21-06-2022	04-07-2022	
2021-25 *2020-42* *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding van het onderzoeksrapport van EIFFEL inzake de invordering van verbeurde dwangsommen d.d. 29 juli 2020 met kenmerk 1472671/1472670.	GS-besluit 01-06-2021: - i.v.m. informatie over dossiers die onder de rechter zijn, blijft het rapport vertrouwelijk totdat de gerechtelijke procedures zijn afgerond; - geheimhouding voort te laten duren tot in ieder geval 1 mei 2022 en dan opnieuw te bezien of de geheimhouding voort moet duren. *GS-besluit 25-08-2020: ter inzage legging rapport voor PS;*	Tot 1 mei 2022 en daarna geheimhouding opnieuw bezien.	01-06-2021 *25-08-2020*	28-06-2021 *14-09-2020*	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
		geheimhouding voort te laten duren tot in ieder geval 1 mei 2021 en dan opnieuw te bezien of de geheimhouding voort moet duren.				
2020-38 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding op brief van GS met kenmerk 1447583/1447586 over het circuit Zandvoort.	Ter inzagelegging brief voor PS; geheimhouding voor onbepaalde tijd. ***Aanvullende motivering n.a.v. presidium 21-06-2021:*** De reden hiervoor is dat het openbaar worden van deze informatie de positie van de provincie in een lopende juridische procedure kan schaden en de economische en financiële belangen van de provincie daarbij mogelijk in het geding kunnen komen.	Voor onbepaalde tijd	23-06-2020	29-06-2020	
2020-10 *(nr. PS-besluit)*	Geheimhouding opgelegd op de rapporten van Integis en Tauw betreffende de aansturing bij PWN. (1363522/1363523)	Ter inzagelegging voor PS; geheimhouding van de rapporten duurt om redenen van privacy en bedrijfsgevoeligheid van de informatie voort voor onbepaalde tijd.	Voor onbepaalde tijd.	17-02-2020	09-03-2020	
2019-84 *(nr. PS-*	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten	Ter inzage legging voor PS; geheimhouding duurt voort tot 5 november 2029.	Tot 5 november 2029	5-11-2019	11-11-2019	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
besluit)	is opgelegd (nr. 1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 -kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.					
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Dit document is onder geheimhouding ter inzage gelegd voor PS bij de Statengriffie. De geheimhouding duurt voort gedurende het bestaan van SolaRoad B.V.	Gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	04-12-2018	10-12-2018	
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy& (1083186/1083817).	Geheimhouding duurt voort totdat de exploitatie van de Pallas-reactor is beëindigd, waarbij elke tien jaar wordt beoordeeld of de geheimhouding al dan niet dient voort te duren.	Gedurende exploitatie Pallasreactor; elke 10 jaar beoordelen; 1e beoordeling in	29-05-2018	11-06-2018	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
			2028.			
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken "wonen en vliegen" (910083/1064974).	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023). ***Aanvullende motivering n.a.v. presidium 21-06-2021:*** Het belang van geheimhouding bestaat er uit dat de adviezen specifiek zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en in het advies persoonlijke beleidsopvattingen zijn opgenomen. Openbaarmaking van dergelijke interne adviezen kan de interne beraadslaging schaden. Ook de belangen van Pels Rijcken zouden er door geschaad kunnen worden. Daarnaast kan openbaarmaking de onderhandelingspositie waarin de betrokken partijen binnen het 'wonen en vliegen' dossier zich bevinden schaden.	Tot april 2023	10-04-2018	23-04-2018	
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12-02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar.	Gedurende looptijd lening, tot 2027	09-01-2018	12-02-2018	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	**Betreft onderwerp en zaaknummer** ***(uit GS-besluit)***	**Motivering GS**	**Voorstel GS tot wanneer geheimhouding**	**Besluitdatum GS geheimhouding**	**Besluitdatum PS bekrachtiging**	**Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding**
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV-concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Concurrentiegevoelige informatie. Niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en de WOB.		28-11-2017	18-12-2017	
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Geheimhouding duurt voort totdat besluitvorming over het project heeft plaatsgevonden. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe kunnen leiden dat de deelnemers aan de vergadering niet langer vrijuit hun gedachten willen uitspreken.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	16-05-2017	29-05-2017	
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Geheimhouding opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, welke wordt voorzien in 2035, dan wel zoveel eerder als het project is afgerond.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob Het genoemde belang bestaat eruit dat vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie een vertekend beeld zou kunnen opleveren en de	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is.	15-09-2015	28-09-2015	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		voortgang van het project ernstig zou kunnen belemmeren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond.				
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaanstad) inzake de RON (375176/537299).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van de definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	03-02-2015	02-03-2015	
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	25-11-2014	02-02-2015	
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94-2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke	Artikel 10, tweede lid, sub e, bescherming persoonlijke levenssfeer. Het gaat om gespreksverslagen over functioneren van	01-01-2035 of zoveel eerder als mogelijk is.	n.v.t.	*Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhoudin g op de*	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	Rekenkamer.	bestuurder/directeur. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.			*bijlagen gelegd op 15-12-2014.*	
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de randstedelijke rekenkamer. Omdat over vijf jaar de privacy nog steeds een zwaarwegend belang zal zijn wordt de geheimhouding opgelegd voor langere duur.	01-01-2035	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06-2014	23-06-2014	
2014-02	Het onderzoeksrapport “notitie financiële analyse van de Fast Flying Ferry” kenmerk 311187/312241.	Artikel 10, tweede lid, sub g en sub e, Wob Het is een intern stuk met persoonlijke beleidsopvattingen. Het dossier is nog steeds niet helemaal afgerond. Openbaarmaking zou gevolgen kunnen hebben voor de interne advisering. Ambtenaren zouden zich niet langer vrij voelen advies uit te brengen.	01-01-2023 of zoveel eerder als mogelijk is	28-01-2014	03-02-2014	
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob. De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	12-06-2012	25-06-2012	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		en economische belangen van de provincie en van derden schaden.				
2012-8	Brief GS als reactie op brief van minister BZK d.d. 13 maart 2012 over Herindeling Gooi en Vechtstreek (2012-15911).	Artikel 10, tweede lid, sub b en g, Wob Arhi procedure is gestart. Vroegtijdige openbaarmaking kan leiden tot onnodige vertraging en financiële en economische schade toebrengen aan betrokken partijen.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	04-04-2012	07-05-2012	
2011-3	• aandeelhoudersovereenkomst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor Noordzeekanaalgebied (RON); • Ondernemingsplan RON; • Samenvatting Businesscase RON; • Term scheet Hoogtij.	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	31-05-2011	27-06-2011	
2010-9	Bijlage 5 “werkplan en begroting Pallas” behorende bij de openbare voordracht “behoud onderzoeksreactor Pallas	Artikel 10, eerste lid, sub c, en tweede lid, sub b, Wob De stukken bevatten concurrentiegevoelige informatie. Er zijn onderhandelingen gaande. Openbaarmaking kan financiële	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	25-05-2010	27-09-2010	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage".	en economische belangen van de provincie en van derden schaden.				
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. cie FEPO.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	16-03-2010	12-04-2010	
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	Artikel 10, tweede lid, sub b, Wob. Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	24-11-2009	07-12-2009	
2009-10	Businesscase SADC.	Artikel 10, eerste lid, sub c, Wob. Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden.	01-01-2023 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode (kenmerk GS 2009-47179).	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	18-8-2009	28-09-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.				
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob In deze stukken komt het functioneren van medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035 of zoveel eerder als daartoe aanleiding is.	14-04-2009	15-06-2009	
2009-3	Onderzoekscommissie: 1. Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007.	Artikel 10, tweede lid, sub e, Wob De documenten bevatten privacy gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	01-01-2035	Door onderzoeks-commissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer *(uit GS-besluit)*	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	2. De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3. De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4. De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. *(beheerder dossier: statengriffie)*					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob. Het fonds	01-01-2023 of zoveel eerder als	03-02-2009	16-03-2009	

PS-besluit-nummer *(t/m 2018 ID-nr.)*	Betreft onderwerp en zaaknummer ***(uit GS-besluit)***	Motivering GS	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	2009, Life Science Fund (2008-53600).	is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Het gaat om concurrentiegevoelige informatie.	daartoe aanleiding is.			
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Artikel 10, eerste lid, sub c en tweede lid, sub b, Wob Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.	01-01-2035	Door GS aan te geven	22-09-2008	

■ **Provinciale Staten**

Provincie Noord-Holland

Besluitenlijst PS -vastgesteld-

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering	:	**10 oktober 2022**
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Vergaderstukken	:	online beschikbaar PS 10-10-2022

1. Opening en mededelingen.

Afwezig zijn mw. Abdi (PvdA), dhr. Baljeu (fractie Baljeu), mw. Bezaan (PVV), dhr. Deen (PVV), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD), Statenlid Er (GroenLinks), mw. Kapitein (D66), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhouw (FvD).

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- PS heeft ingestemd met het behandelen van twee ingediende actualiteiten ingediend door:
  - fracties JA21, PVV en Liberaal N-H inzake “Provinciale Staten en inwoners niet geïnformeerd over mogelijke opvang statushouders Zwaagdijk-west”;
  - fracties JA21 en CDA inzake “Gevolgen rapport Remkes voor agrarische bedrijven Noord-Holland”.

  De actualiteiten worden behandeld bij agendapunt 2b.
- Er zijn geen mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur.
- Er zijn 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
  - **M178-2022** door fractie SP inzake “Tijdige beëindiging internationale relaties”;
  - **M179-2022** door fracties CDA en JA21 inzake “Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf”;
  - **M180-2022** door fracties PvdD, GroenLinks, SP en DENK inzake “De wolf welkom in Noord-Holland”;
  - **M181-2022** door fracties PvdD, SP, GroenLinks en PvdA inzake “Steun het recht op zelfbeschikking”.
  - **M182-2022** door fracties VVD, GroenLinks, D66, PvdA, CDA en SP inzake “Deelname Provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade”.

  De stemming over deze moties is uitgewerkt bij agendapunt 12.

De agenda wordt vastgesteld.

2a. Installatie en beëdiging duo-commissielid fractie CDA.

Dhr. Dijk (CDA) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van de Provincie Noord-Holland. Hij heeft in handen van de voorzitter de belofte afgelegd.

2b. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).

Totaal aanwezig bij stemming: 45 leden.
Mw. Abdi (PvdA), dhr. Baljeu (fractie Baljeu), mw. Bezaan (PVV), dhr. Deen (PVV), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD), Statenlid Er (GroenLinks), mw. Kapitein (D66), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

Eerste actualiteit:
De actualiteit ingediend door fracties JA21, PVV en Liberaal N-H inzake "Provinciale Staten en inwoners niet geïnformeerd over mogelijke opvang statushouders Zwaagdijk-west" is behandeld.

Er is een motie ingediend en verworpen:

- **M183-2022** door fractie JA21 inzake "Betrek de omwonenden en informeer Provinciale Staten" is verworpen. Voor 8 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, 50PLUS/PvdO en Liberaal N-H.

Tweede actualiteit:
De actualiteit door fracties JA21 en CDA inzake "Gevolgen rapport Remkes voor agrarische bedrijven Noord-Holland" is behandeld.
Er zijn geen moties ingediend voor deze actualiteit.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.
De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 19 september 2022.
De notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 19 september 2022 worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.
De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.
Totaal aanwezig bij vaststelling: 45 leden.
Mw. Abdi (PvdA), dhr. Baljeu (fractie Baljeu), mw. Bezaan (PVV), dhr. Deen (PVV), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD), Statenlid Er (GroenLinks), mw. Kapitein (D66), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

8a. Aanwijzen nieuw lid namens PS in Algemeen Bestuur Recreatieschap Spaarnwoude.
Voordracht 52-2022

8b. Naar een toekomstbestendig Randstedelijke Rekenkamer.
Voordracht 50-2022

8c. Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2022.
Voordracht 48-2022

8d. Vaststelling legesverordening 2023 en tarieventabel 2023.
Voordracht 49-2022

8e. Zienswijze PS ontwerp meerjarenbegroting 2022-2023 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.
Voordracht 51-2022

De besluiten behorende bij punten 8a t/m 8e zijn aangenomen en zijn bij de hamerstukken van deze vergadering op de website gepubliceerd.

9. Initiatiefvoorstel ChristenUnie en PvdD inzake "Noord-Holland Impact, 15 voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving". Nummer 53-2022
Totaal aanwezig bij stemming: 45 leden.
Mw. Abdi (PvdA), dhr. Baljeu (fractie Baljeu), mw. Bezaan (PVV), dhr. Deen (PVV), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD), Statenlid Er (GroenLinks), mw. Kapitein (D66), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

Er is 1 motie ingediend en verworpen:
- **M184-2022** door fractie Liberaal N-H inzake "Respect voor, luisteren naar en samenwerken met ondernemers" is verworpen. Voor 8 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, 50PLUS/PvdO, Liberaal N-H en 1 lid van fractie GroenLinks stemt voor *(Statenlid Van Wijnen).*

Initiatiefvoorstel 53-2022 "Noord-Holland Impact" is aangenomen.
Voor 26 en tegen 16 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, PVV, 50PLUS/PvdO en Liberaal N-H.
Dhr. Heijnen (CDA), dhr. Roosendaal (VVD) en dhr. De Wit (VVD) onthouden zich van stemmen bij initiatiefvoorstel nr. 53-2022.

Het besluit 53-2022 behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen initiatiefvoorstel 53 te stemmen; ziet geen enkele nut en noodzaak om de economie te transformeren op basis van een zinloze samenleving ontwrichtende duurzaamheidsevangelie, laat staan deze transformatie nog verder te versnellen, wat dit initiatiefvoorstel beoogt.
- Fractie VVD wenst aantekening tegen initiatiefvoorstel 53 te stemmen; met uitzondering van punt 16, het onderzoek naar de toekomst toe.

10. Vragenuur.

Er zijn geen mondelinge vragen voor het Vragenuur ingediend.

11. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

12. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig 45 leden.
Mw. Abdi (PvdA), dhr. Baljeu (fractie Baljeu), mw. Bezaan (PVV), dhr. Deen (PVV), dhr. Dekker (FvD), dhr. Dessing (FvD), Statenlid Er (GroenLinks), mw. Kapitein (D66), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

De stemming met betrekking tot de motie bij de eerste actualiteit en de stemming over de motie en het initiatiefvoorstel zijn uitgewerkt bij het betreffende agendapunt.

De stemmingen moties Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er zijn 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 2 zijn aangenomen, en 3 zijn ingetrokken/aangehouden:

- **M181-2022 door fracties PvdD, SP, GroenLinks en PvdA inzake "Steun het recht op zelfbeschikking" is aangenomen.**
  Voor 26 en tegen 19 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, D66, PvdA, PvdD, SP en 2 leden van VVD stemmen voor *(dhr. Roosendaal en mw. Van Meerten).*
  Dictum:
  PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:
  om voorafgaand aan de stemming in de Tweede Kamer, de publiekelijke steun van Provinciale Staten voor het recht op zelfbeschikking van de trans, intersekse en non-binaire personen, en voor de wijziging van de Transgenderwet aan de Tweede Kamer over te brengen.
  - Fractie D66 wenst aantekening voor motie 181 te stemmen; heeft de naam niet verbonden aan deze motie omdat die al onder het wetsvoorstel in de Tweede Kamer staat waar deze motie steunt voor oproept; vindt deze motie staatsrechtelijk lastig en heeft niet de illusie dat met deze motie twijfelende partijen binnen de Tweede Kamer over de streep getrokken worden;

steunt desalniettemin de motie wel omdat de fractie het belangrijk vindt dat trans, intersekse en non binaire personen binnen onze provincie zich gesteund voelen in hun strijd voor zelfbeschikkingsrecht.

- Fractie VVD wenst aantekening verdeeld te zullen stemmen op motie 181; de fractie heeft behoorlijk geworsteld met deze motie en het is binnen de fractie een vrije kwestie, een aantal zal voorstemmen, een aantal tegen.
  Dhr. Terwal vertolkt hier de stemverklaring van de tegenstemmers: hij is het helemaal eens met de inhoud van de motie, vindt hem alleen staatsrechtelijk niet zuiver om als ander bestuursorgaan zich te bemoeien met stemmingen, omdat het ook niet wenselijk is dat de Tweede Kamer zich met de stemmingen binnen Provinciale Staten bemoeit; geeft aan dat Statenlid Kostić in ieder geval de verzekering van dhr. Terwal krijgt dat hij niet als Statenlid, maar wel als individueel VVD-lid en ook de tegenstemmers in deze fractie, wel degelijk de boodschap zullen overbrengen naar de VVD-Tweede Kamerfractie om voor de wijziging van de transgenderwet te stemmen.

- Fractie JA21 wenst aantekening tegen motie 181 te stemmen; vindt dat het feit dat Noord-Holland zich een regenboogprovincie noemt, dat niet betekent dat elk initiatief met betrekking tot gender en geslacht omarmt moet worden; meldt dat recent in de Tweede Kamer is gedebatteerd over dit onderwerp en de Kamerfractie JA21 daar een gedegen en professionele analyse van heeft gegeven; de fractie onderschrijft de uitkomst daarvan en vindt dat de Transgenderwet het mogelijk maakt om op basis van gevoel het geslacht te wijzigen, ook door minderjarigen en dat zal de fractie niet gaan steunen, niet in de Tweede Kamer en niet in Provinciale Staten van Noord-Holland.

- Fractie 50PLUS/PvdO wenst aantekening tegen motie 181 te stemmen; heeft problemen met het zelfbeschikkingsrecht omdat er ook ouderen zijn die graag zelfbeschikking zouden willen hebben over hun overlijden en dat kan niet, want daar wordt niet in voorzien; de fractie heeft derhalve een beetje moeite met het zelfbeschikkingsrecht en stemt daarom tegen.

- Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 181 te stemmen; vindt het heel pijnlijk om de voorbeelden te horen van mensen die zich uitgesloten voelen; vindt het heel belangrijk dat transgenders volwaardig kunnen meedoen in de samenleving en zegt daarom ‘ja’ tegen de oproep voor medemenselijkheid, maar denkt eerlijk gezegd niet dat deze discussie nu makkelijk plat geslagen kan worden in een ‘ja’ of ‘nee’ tegen de wet met daarnaast ook nog de staatsrechtelijke bezwaren die eerdergenoemd zijn.

- Fractie Liberaal N-H wenst aantekening tegen motie 181 te stemmen; heeft ook de eerder genoemde staatsrechtelijke bezwaren dat er tweede-kamertje wordt gespeeld eigenlijk voor iets wat een beter debat verdient.

- Fractie CDA wenst aantekening tegen motie 181 te stemmen; denkt dat iedereen hier ook terecht een stemverklaring over afgeeft, zeker na toch het indringende betoog van Statenlid Kostić, wat iedereen raakt;

geeft aan dat niemand in deze provincie en in Nederland zich een tweederangsburger mag voelen, maar tegelijkertijd is het een onderwerp waarover in de Tweede Kamer zorgvuldig gedebatteerd wordt, waar partijen over nadenken en denkt dat het ook die zorgvuldige behandeling verdient; vindt dan een motie Vreemd vanuit deze provincie eigenlijk niet behulpzaam in de zorgvuldige behandeling die het in de Tweede Kamer krijgt, waarbij de Kamerfractie CDA ook openingen biedt om toch de transgenderwet erdoor te krijgen op een manier die voor veel mensen acceptabel is; laat dat proces graag gaan en stemt daarom tegen de motie.

- **M182-2022 door fracties VVD, GroenLinks, D66, PvdA, CDA en SP inzake "Deelname Provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade" is aangenomen.**
  Voor 37 en tegen 8 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, PVV, ChristenUnie en DENK.
  Dictum:
  PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
  - om ook de komende edities van de Canal Parade met een gezamenlijke provincieboot deel te nemen en ernaar te streven dat alle twaalf provincies meevaren;
  - Om bij de komende edities nog zichtbaarder te zijn door de gezamenlijke provincieboot nog feestelijker aan te kleden;
    - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 182 te stemmen; geeft aan dat het voor de fractie buiten kijf staat dat LHBTIQ'ers een volwaardige plek verdienen in onze samenleving, vindt emancipatie en gelijkwaardigheid belangrijk en daar doet de provincie gelukkig ook verschillende dingen voor; het is wat de fractie betreft aan iedere provincie zelf om de afweging te maken hoe ze dit beleid willen ondersteunen en kan zich goed vinden in het huidige provinciale beleid op dit gebied en ziet geen toegevoegde waarde in deze motie.

- **M178-2022** door fractie SP inzake "Tijdige beëindiging internationale relaties" is ingetrokken;
- **M179-2022** door fracties CDA en JA21 inzake "Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf" is aangehouden;
- **M180-2022** door fracties PvdD, GroenLinks, SP en DENK inzake "De wolf welkom in Noord-Holland" is aangehouden.

13. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 10 oktober 2022.

Notulen -gewijzigd vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	10 oktober 2022
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder – statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:
Mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), Statenlid S. Becker (GL), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), Statenlid J.W. Dulfer (GL), mw. G. Van Geffen (Liberaal Noord-Holland), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid R.P.M. Kocken (GL), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (50PLUS/PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD).

Afwezig: Mw. S. Abdi (PvdA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid Er (GL), mw. A.C. Kapitein (D66), mw. A. Nanninga (JA21), mw. J. Vastenhouw (FvD).

Agenda **Paginanummer:**

1.	Opening en mededelingen.	(3)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2a.	Beëdiging en installatie duo-commissielid fractie CDA.	(10)
2b.	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)	(11)
2b.1	Actualiteit JA21/PVV/Liberaal Noord-Holland “PS en inwoners niet geïnformeerd over mogelijke opvang statushouders Zwaagdijk-West”.	
2b.2	Actualiteit JA21/CDA “Gevolgen rapport Remkes voor agrarische bedrijven NH”.	(23)
3a.	Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.	(34)
3b.	Lijst geheimhouding PS.	(34)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 19 september 2022.	(34)
5.	Vaststelling Strategische Statenagenda.	(34)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken.	(34)
7.	Voortgangslijst van moties.	(35)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(35)
8a.	Aanwijzen nieuw lid namens PS in Algemeen Bestuur Recreatieschap Spaarnwoude (VD-52).	(35)
8b.	Naar een toekomstbestendig Randstedelijke Rekenkamer (VD-50).	(35)
8c.	Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2022 (VD-48).	(35)
8d.	Vaststelling legesverordening 2023 en tarieventabel 2023 (VD-49).	(35)

8e.	Zienswijze PS Ontwerp meerjarenbegroting 2022-2023 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD-51).	(35)
9.	Initiatiefvoorstel ChristenUnie en PvdD inzake "Noord-Holland Impact" (NR-53).	(35)
10.	Vragenuur	(47)
11.	Indien aan de orde: advies GS motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(47)
12.	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en initiatiefvoorstel.	(49)
13.	Sluiting	(52)

Opening om 13.04 uur.

1. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**: Goedemiddag, dames en heren, welkom. 10 oktober 2022, Statenvergadering van de provincie Noord-Holland. Ik open de vergadering. Ik verzoek u mobiele telefoons op stil te zetten. We gaan niet beginnen nadat we eerst mevrouw De Vries van de PvdA hebben gefeliciteerd, want het is haar verjaardag vandaag. Hoe mooi is dat. Zingen. Ja, als u dan toch zingt, wilt u dan tegelijkertijd inzetten? En dan zou ik willen zeggen dat we driestemmig canon doen. Nee. Maar wel fijn dat u op uw verjaardag hier bent. En na afloop zullen we zeker met u daar nog even een drankje op drinken.

Natuurlijk ook welkom aan de overige Statenleden, de leden van GS. De heer Olthof zal om 14.15 uur heel even de zaal verlaten vanwege een versneld gesprek met de minister; of die minister komt hier om iets te tekenen. Natuurlijk ook hartelijk welkom aan de belangstellende mensen die ons volgen via de website of hier aanwezig zijn op de publieke tribune. En natuurlijk ook welkom aan onze ambtelijke ondersteuning.

Voordat ik ga beginnen, wilde ik ook even melden dat, als u goed gekeken heeft beneden, dan kunt u zien dat de tentoonstelling 'Verborgen Noord-Holland' vandaag is beëindigd, eigenlijk vrijdag, en alles is ook weer keurig opgeruimd. En zoals toegezegd hebben wij een kunstwerk van Frederick Calmes, de kunstenaar die aantal schilderijen heeft gemaakt, hebben wij aangeschaft en dat hangt beneden nu ook in de hal. En dat is het schilderij met als titel 'Wortels'. Het is nu een beetje een rommeltje beneden, want het moet nog allemaal een beetje opgeruimd worden, maar uiteindelijk krijgt het schilderij een iets prominentere plek dan dat het nu heeft. Maar vorige week hebben we dat onthuld en daar is een filmpje van gemaakt. Ik weet niet precies wanneer, maar dat zal binnenkort op onze website worden geplaatst.

We hebben bericht van verhindering, en dat hebben we eigenlijk nog nooit zoveel gehad, van tien Statenleden. Dat is de heer Baljeu van Fractie Baljeu, mevrouw Bezaan van de PVV, de heer Deen van de PVV, de heer Dekker van Forum voor Democratie, de heer Dessing van Forum van Democratie, mevrouw Kapitein van D66, mevrouw Nanninga van JA21, mevrouw Er van GroenLinks, mevrouw Vastenhouw van Forum voor Democratie, mevrouw Abdi van de PvdA. In ieder geval, wij weten dat de Eerste Kamerleden iets koninklijks hebben. Dus die met een dubbelfunctie met de Eerste Kamer. Het is denk ik een van de eerste keer dat wij tien afwezig hebben. Dat is veel.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan ben ik bij agendapunt twee. Dat is de regeling van de werkzaamheden. En u weet, op grond van ons Reglement, dient voor aanvang van deze vergadering het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen. Dat is nummer 25 en dat is mevrouw Kaamer Van Hoegee.

Gaan we naar het vaststellen van de agenda. Op de agenda bij hamerstuk 8a staat een voordracht. Die heeft betrekking op het benoemen van een Statenlid in de functie. De griffier heeft u per mail gevraagd of deze stemming bij acclamatie kan plaatsvinden en dat, als dat akkoord is, dan zal dat bij hamerstuk 8a gaan plaatsvinden.

Er zijn twee actualiteiten ingediend voor deze Statenvergadering. Het eerste verzoek tot het houden van een actualiteit conform ons Reglement van Orde is ingediend door de fracties van JA21, de PVV en Liberaal Noord-Holland, met als titel 'Provinciale Staten en inwoners niet geïnformeerd over mogelijke opvang van statushouders in Zwaagdijk-West. Het presidium heeft daar positief over geadviseerd. Ik zou u willen vragen of u met het advies van het presidium kunt instemmen. En ik heb afgesproken in het presidium om te vragen of er iemand is die stemming nog noodzakelijk acht. Anders kan worden aangenomen dat u instemt. Ik zie geen handen van iemand die specifiek stemming vraagt. En voor de luisteraars: een vijfde van de Staten moet instemmen voor het houden van een actualiteit. Maar u ziet het, de hele Staten gaan daarin mee.

Dan gaan we naar het tweede verzoek tot het houden van een actualiteit conform ons Reglement van Orde. Dat is ingediend door de fracties JA21 en CDA, met als titel 'Gevolgen rapport Remkes voor de agrarische bedrijven in Noord-Holland'. Ook daar heeft het presidium positief geadviseerd. En de gelijke procedure of er iemand is die stemming wil houden? Of neemt u het

advies van het presidium over? Ik zie geen handen omhooggaan. En daarmee hebben we ook besloten de tweede actualiteit door te laten gaan.

Er zijn geen mondelinge vragen ingediend voor het vragenuur.

Dan kom ik aan de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. We hebben een vijftal moties Vreemd aan de Orde van de Dag. En de eerste is ingediend door de SP. En die heeft het onderwerp 'Beëindiging internationale relaties' en dan stel ik mevrouw De Groot daartoe nu in de gelegenheid om deze nader toe te lichten.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dank u wel, voorzitter. De SP heeft de motie Vreemd voorbereid. Het blijkt namelijk dat het buiten Provinciale Staten om mogelijk is om internationale relaties aan te gaan. Ongetwijfeld zal Provinciale Staten dit op enig moment hebben gemandateerd aan Gedeputeerde Staten. Het is niet anders. Wat ook blijkt, is dat het beëindigen van internationale relaties nogal wat voeten in de aarde heeft. We hebben het gezien bij de beëindiging van de relatie met Shandong, waarom de SP al jaren geleden vroeg. Nu zien we dat we nog steeds een relatie hebben met Kyonggi en Niigata – ik spreek het vast verkeerd uit – in Zuid-Korea en Japan. Met deze regio's is sedert 2002 geen actief contact geweest. De relaties zijn dus slapend. Ongeacht de mensenrechtensituaties in deze landen kunnen, wat ons betreft, deze relaties worden beëindigd. Maar wellicht zijn ze nog waardevol. Dan verdient het een onderzoek. In onze motie vragen wij tevens om te onderzoeken of een buitenlandse relatie nog waardevol is als er gedurende vijf jaar geen contact is geweest, dan kunnen de relaties eventueel beëindigd worden. Dat lijkt ons ook een stap in de goede richting. Het dictum van onze motie luidt: besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven te onderzoeken of de relaties met Kyonggi en Niigata op de een of andere wijze nog waardevol zijn; als dat niet het geval is de relaties met Kyonggi en Niigata te beëindigen; voortaan bij elke internationale relatie, indien er langer dan vijf jaar geen actief contact is geweest, te onderzoeken of deze relatie op de een of andere wijze nog waardevol is; en als dat niet het geval is, deze relaties te beëindigen, ongeacht in welk buitenlands gebied deze relaties zich bevinden. En gaat over tot de orde van de dag, moet ik dan zeggen. En hierbij dienen we hem in. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En maakt hij onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 178-10 oktober 2022
Tijdige beëindiging internationale relaties.

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 oktober 2022
Constaterende dat:

- *De zusterrelatie met de Chinese provincie Shandong op 7 juli 2022 beëindigd werd;*
- *De zusterrelatie beëindigd werd omdat u overging van een 'country based economic policy naar een 'more task orientated policy;*
- *De provincie Noord-Holland in het verleden ook relaties Legde met de provincie Kyonggi in Zuid-Korea in 1995 en met de prefectuur Niigata in Japan in 1997;*
- *Met deze regio's sedert 2002 (20 jaar geleden) geen actief contact is geweest.*

Overwegende dat:

- *Het Langdurig ontbreken van contact met internationale relaties een reden is om deze relaties te beëindigen;*
- *Ook de relaties met Kyonggi en Niigata relaties zijn in verband met 'country based economic policy;*
- *Op dit moment internationale samenwerking vooral wordt gezocht in Europese regio's en landen.*

Verzoeken GS:

- *Te onderzoeken of de relaties met Kyonggi en Niigata op de een of andere wijze nog waardevol zijn;*
- *Als dat niet het geval is de relaties met Kyonggi en Niigata te beëindigen;*
- *Voortaan bij elke internationale relatie, indien er langer dan vijf jaar geen actief contact is geweest, te onderzoeken of deze relatie op de een of andere wijze nog waardevol is;*
- *Als dat niet het geval is, deze relaties te beëindigen, ongeacht in welk buitenlands gebied deze relaties zich bevinden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anna de Groot (SP).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag eb zal worden ingediend door het CDA, met als titel 'Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf'. En de indiener is mevrouw Koning van het CDA. Ik stel u in de gelegenheid om deze motie toe te lichten.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben in Nederland te maken met een groeiend aantal wolven. Het gaat vandaag niet over de vraag of de wolf er wel of niet zou moeten zijn. We pleiten ook niet voor afschot van wolven, maar wij willen wel aandacht vragen voor het beschermen van landbouwhuisdieren tegen de wolf. We hebben onlangs dit besproken met een discussienota en de commissie NLG. Wat is namelijk het probleem? In Nederland zijn dit jaar in bijna zevenhonderd bevestigde gevallen landbouwhuisdieren slachtoffer geworden van de wolven. Onder de slachtoffers veel schapen, koeien, kalveren, pony's en ezels. Door de beschermde status van de wolf mag een dierhouder nu helemaal niets doen. Ze mogen hem niet eens van het erf afjagen.

De wolf is een roofdier en weet zijn prooi op een gruwelijke wijze te verwonden en te verscheuren. Daarbij pakt en doodt hij meestal meerdere dieren, terwijl hij die niet nodig heeft om zijn honger te stillen. De taferelen zijn afschuwelijk. Naast enorm veel dierenleed veroorzaakt de wolf ook veel emotioneel leed bij de verzorgers van de dieren. Verdriet en angst gaan overheersen. Je ziet ook dat steeds meer mensen hun dieren niet meer buiten durven laten lopen. Dat is toch niet een richting die we op willen gaan met elkaar? We willen landbouwhuisdieren zoveel mogelijk buiten laten lopen, maar daar hoort wel bij dat we ze moeten kunnen beschermen tegen gevaar, net zoals we ze met een stal beschermen tegen weersinvloeden. Daarmee lijkt het ons ook logisch dat we landbouwhuisdieren beschermen tegen de wolf. Partijen die hier in de Staten vragen om bescherming met schuilstallen tegen de zon lijkt me logisch dat ze die dieren ook willen beschermen tegen de wolf.

De eerste wolf is gesignaleerd in Noord-Holland. We vinden het belangrijk dat GS aan de voorkant regelt dat wij kunnen ingrijpen om de landbouwhuisdieren te beschermen. Er is een landelijke schaderegeling voor wolvenschade. Die loopt via BIJ12. Veel provincies hebben de landelijke regeling uitgebreid en provinciaal beleid gemaakt en regelingen voor preventieve maatregelen, zoals het plaatsen van rasters. We moeten met elkaar bepalen wat in onze Noord-Hollandse situatie nodig is. Ik zeg het nogmaals: het gaat dus niet over afschot van de wolf, maar we moeten met elkaar monitoren en voldoende mogelijkheden hebben voor het beschermen van landbouwhuisdieren, het verjagen van de wolf en eventueel vaststellen van wolfvrije gebieden door bijvoorbeeld rasters.

Is het te vroeg? Nee, wij denken van niet. Voorbereiden van beleid leidt tot discussie, maar niet voorbereiden leidt tot verwijten achteraf. Daarom – en ik lees nu dictum van de motie voor – verzoeken wij GS om bij het Rijk duidelijk te maken dat er meer mogelijkheden moeten komen om landbouwhuisdieren te beschermen tegen wolven; beleid op te stellen voor bescherming van landbouwhuisdieren tegen de wolf in Noord-Holland; en, naast schadevergoeding, ook een regeling te maken voor vergoeding van preventieve maatregelen; in de uitvoering aan de slag te gaan met het bijhouden van het monitoringsdossier rond de wolf, kennis op te bouwen over het voorkomen van predatie van landbouwhuisdieren en te zorgen dat deze kennis actief ter beschikking komt van individuele eigenaren van landbouwhuisdieren. En let op: het dictum is iets aangepast na de eerste versie. Dus dit laatste dictum is het goede.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan gaat u hem vast indienen. Ja, dank u wel. Ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 179-10 oktober 2022
Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 oktober 2022
Constaterende dat:

- *Dit jaar volgens meldingen van Bijl2 in Nederland al in bijna 700 bevestigde gevallen landbouwhuisdieren slachtoffer zijn geworden van wolven, waaronder schapen, koeien, kalveren, pony's, en ezels. (Herkomst cijfers Bijl2);*
- *Deze wolvenaanvallen vaak groot dierenleed veroorzaken door de manier waarop de wolf zijn prooi aanvalt en verscheurt. Dat het verscheurd worden van landbouwhuisdieren daarnaast ook groot emotioneel leed betekend voor hun eigenaren, familie en andere betrokkenen;*

- *Dat de wolf dit jaar is gesignaleerd in Noord-Holland in het Goois Natuur Reservaat.*

Overwegende dat:

- *De beschikbaarheid van natuurlijk habitat voor de wolf – zeker in Noord-Holland – beperkt is.*
- *Daardoor jaarlijks veel uitzwervende jonge dieren zijn te verwachten;*
- *Juist landbouwhuisdieren op brute wijze ten prooi vallen aan wolven;*
- *In Nederland landbouwhuisdieren vaak op percelen lopen die op afstand liggen van de boerderij, waardoor dieren in de nacht niet naar binnen kunnen;*
- *Er nu geen juridische mogelijkheden zijn voor het verjagen van wolven;*
- *De mogelijkheden voor individuele houders van landbouwhuisdieren om preventieve maatregelen in te zetten beperkt zijn;*
- *Niet iedereen een wolfwerend raster kan zetten. Dat bovendien grote impact op het landschap heeft;*
- *Het verstandig is om beleid te ontwikkelen ter bescherming van landbouwhuisdieren dat ingezet kan worden als de wolf in Noord-Holland wordt gesignaleerd, c.q. zich verder verspreidt;*
- *Een optie zou kunnen zijn om te onderzoeken of het mogelijk is om wolfvrije gebieden aan te wijzen.*

Verzoeken GS:

- *Bij het Rijk duidelijk te maken dat er meer mogelijkheden moeten komen om landbouwhuisdieren te beschermen tegen wolven;*
- *Beleid op te stellen voor bescherming van landbouwhuisdieren tegen de wolf in Noord-Holland en naast schadevergoeding ook een regeling te maken voor vergoeding van preventieve maatregelen;*
- *In de uitvoering aan de slag te gaan met het bijhouden van een monitoringsdossier rond de wolf, kennis op te bouwen over het voorkomen van predatie van landbouwhuisdieren en te zorgen dat deze kennis actief ter beschikking komt van individuele eigenaren van landbouwhuisdieren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Willemien Koning (CDA) en Gerard Hartog (JA21).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd. Dat is de motie met als titel 'De wolf welkom in Noord-Holland' en die zal worden ingediend door de Partij voor de Dieren. De heer Hollebeek zal deze nader toelichten.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Volgende maand is het vier jaar geleden dat toenmalig PvdD fractievoorzitter Bram van Liere hier op deze plek stond tijdens de behandeling van de begroting, uitgedost als sprookjesfiguur. Wie kan het zich nog herinneren? Hij waarschuwde toen al voor het Roodkapje-syndroom: de oneigenlijke angst van mensen die op basis van sprookjes geloven dat de wolf sluw, meedogenloos en gewelddadig zou zijn. Termen als 'gruwelijk' en 'verscheuren' worden gebruikt om hier nog een stukje extra dramatiek aan toe te voegen. Een paar dagen geleden hebben we gezien waar dit toe kan leiden, dit soort veronderstellingen. Vijftig Friese ruiters hebben zaterdag symbolisch de wolf verdreven uit hun provincie. Het was weliswaar, gelukkig, maar een symbolische actie. Maar toch was het beangstigend, een beangstigend beeld. Het leek wel een scène uit Game of Thrones of the Lord of the Rings. Voorgegaan door enkele aanvoerders met vlaggen en vaandels reden ruiters in linie langs spandoeken met afbeeldingen van de wolf. Dit had niet eens meer de sfeer van sprookjes, maar meer van middeleeuwse sagen, waarin dappere ruiters het opnemen tegen een verschrikkelijke vijand. Maar, voorzitter, gelukkig laten wij als volksvertegenwoordigers ons zelden leiden door sprookjes en oude volksverhalen, maar bij voorkeur door de wetenschap. In april nog bevestigde gedeputeerde Rommel dat het bezoek van een wolf van 't Gooi aantoont dat het steeds beter gaat met de natuur aldaar. Tevens onderschrijft onze provincie op haar website dat de wolf een belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit, omdat de wolf namelijk vooral zieke en zwakke hoefdieren dood. Hiermee houdt de wolf de populatie van die prooidieren gezond. Ook laat de wolf prooiresten achter, waar bijvoorbeeld vossen, buizerds, raven en kraaien van kunnen profiteren. Dit zorgt voor een betere balans In het ecosysteem. Dat zijn geen sprookjes, voorzitter, dat zijn feiten.

Voorzitter, de fracties van GroenLinks, Partij voor de Dieren, SP en DENK vinden het belangrijk dat we als Provinciale Staten de gedeputeerde steunen in het positieve verhaal over de wolf. Daarom dienen wij gezamenlijk een motie in, met als dictum" spreken uit dat de wolf welkom is in Noord-Holland, en gaan over tot de orde van de dag. Dank u wel voor uw aandacht.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En hiermee is ook deze motie een onderdeel van onze beraadslaging geworden.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 180-10 oktober 2022
De wolf welkom in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 oktober 2022
Constaterende dat:

- *Begin april 2022 het Goois Natuurreservaat bezoek heeft gehad van een wolf.*

Overwegende dat:

- *Gedeputeerde Rommel over het bezoek van de wolf zich uitsprak dat de komst van de wolf aan het Gooi aantoont dat het steeds beter gaat met de natuur aldaar en dat de provincie daar samen met het Goois Natuurreservaat ook hard voor heeft gewerkt2;*
- *Zij tevens uitsprak dat de wolf een belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit, omdat de wolf vooral zieke en zwakke hoefdieren doodt. Hiermee houdt de wolf de populatie van die prooidieren gezond. Ook laat de wolf prooiresten achter, waar bijvoorbeeld vossen, buizerds, raven en kraaien van profiteren. Dit zorgt voor een betere balans in het ecosysteem;*
- *De wolf een beschermde diersoort is;*
- *De provincie op haar website op 21 april 2022 over "Wolf ook in Noord-Holland" stelt over eventuele gevolgen voor boeren: "De verantwoordelijkheid om vee te beschermen ligt bij de dierhouder.";*
- *Die verantwoordelijkheid een wettelijke verplichting is, zoals vermeld staat in de algemene huisvestings- en verzorgingsnormen van het Besluit houders van dieren (art. 1.6, lid 3: "Een dier wordt, indien het niet in een gebouw wordt gehouden, bescherming geboden tegen slechte weersomstandigheden, gezondheidsrisico's en zo nodig roofdieren.;*
- *Er bewezen effectieve bescherming bestaat waarvan voorbeelden worden gegeven op de site van de provinciale uitvoeringsorganisatie Bli125;*

Verzoeken GS:

- *Dat de wolf welkom is in Noord-Holland.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Ruchama Bwefar (GroenLinks), Remine Alberts (SP) en Süleyman Koyuncu (DENK).

De **VOORZITTER**: Gaan we door naar de volgende. Die zal worden ingediend door de Partij voor de Dieren, de SP en GroenLinks, met als titel 'Steun voor het recht op zelfbeschikking'. Statenlid Kostić zal nader toelichten.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Allereerst welkom aan de gasten die hier zitten. Heel fijn dat jullie er zijn en dat we extra publiek hebben vandaag, want dit is een belangrijk onderwerp; voor mij persoonlijk ook. In de Tweede Kamer wordt binnenkort gestemd over de wijziging van de Transgenderwet. Daarmee krijgen transgender, intersekse en non-binaire personen eindelijk meer recht op zelfbeschikking. Dat is het mensenrecht om zelf de keuze te mogen maken over wie je bent. De overheid heeft in het verleden schade aangericht bij onder andere transgenderpersonen met bijvoorbeeld het verplichten van sterilisatie. Met deze wijziging wordt weer een stapje gezet in het repareren van het onrecht dat ze is aangedaan. Met deze motie willen we de transinwoners van onze provincie een hart onder de riem steken en onze steun uitspreken voor hun recht op zelfbeschikking. Ik noem daarvoor twee redenen, voorzitter.

1, de provincie noemt zich een regenboogprovincie en zegt in haar beleid actief op te komen voor de rechten van onder andere transgenderpersonen en uit te dragen dat iedereen zichzelf mag zijn. Ook hebben de meeste partijen hier, waaronder de VVD, vlak voor de verkiezingen het Regenboogakkoord getekend. Daarin staat dat de provincie zich inzet voor een samenleving waar onder andere transpersonen zich veilig en geaccepteerd voelen, met name kwetsbare groepen, zoals jongeren, ouderen en biculturele.

En als tweede argument, onze inwoners vragen ons om steun uit te spreken Misschien wel het belangrijkste argument, want transpersonen hebben bovengemiddeld veel te maken met discriminatie en geweld. Meer dan 73 procent van transjongeren heeft te maken met depressie en zelfmoordgedachten, omdat ze weinig sociale steun ervaren en niet zelf mogen beslissen over wie ze zijn. Ik sprak een vriendin die trans is over deze motie. Zij benadrukte hoe belangrijk het

is als meer mensen opkomen voor de transgemeenschap. Ze benadrukte dat veel transpersonen zich eenzaam voelen. Met de discussie rondom hun zelfbeschikkingsrecht, lezen zij bijna dagelijks op social media en in de krant hoe ze tot in de Tweede Kamer worden vergeleken met potentiële verkrachters. Ze zei, en ik quote: "Ik voel me al jaren een soort tweederangsburger. Het gaat in Nederland heel vaak over vrijheid, maar ik heb nooit de vrijheid gehad om zelf te beslissen over wie ik ben. Het zou rust en zelfvertrouwen geven als dat verandert." Transgender personen hebben dus behoefte aan overheden die actief laten zien dat ze nu en in de toekomst achter ze staan.

Voorzitter. Ik begrijp dat sommige collega's hier nog worstelen met de motie, omdat dit een zaak van de Tweede Kamer zou zijn. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat we elke maand de landelijke overheid ergens toe oproepen. Dat snapt iedereen hier heel goed. Maar een oproep wordt af en toe wel al gedaan als het nodig is, zoals eerder met Tata Steel of waterrecreatie door de VVD. Ik was onlangs in een Gronings dorpje bij mijn schoonmoeder. Haar buurman, een soort kerstmanversie van Johan Derksen, had een progressieve regenboogvlag hoog bij zijn huis wapperen. Wat bleek? Hij had een transgender meisje in huis genomen, omdat ze door haar ouders uit huis is gezet om wie ze is. De vlag is hoe hij haar zich welkom en geliefd wilde laten voelen. Hij had ongetwijfeld veel argumenten kunnen bedenken om het niet te doen, maar hij had er maar een nodig: medemenselijkheid. Een ander gunnen wat je jezelf ook zou gunnen. Het gaat hier dus niet om abstracte hokjes om woke-gedoe en cijfers. Het gaat hier om onze inwoners, onze vrienden, kennissen, familieleden. Het gaat om mentale gezondheid en het recht om zelf te beslissen wie ze zijn en daarin gesteund te worden. Daarom vraag ik de collega's, alle collega's hier, om over de eigen procedurele bezwaren heen te stappen. Ik doe een beroep op de liberale waarden waar nodig of juist de sociale waarden waar nodig. Het zelfbeschikkingsrecht is een mensenrecht en dus partijen overstijgend. De keuze zou dus heel simpel moeten zijn: kies vandaag voor medemenselijkheid. Daarom dien ik een motie in, mede namens SP, GroenLinks en Partij van de Arbeid. Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om voorafgaand aan de stemming in de Tweede Kamer de publiekelijke steun van Provinciale Staten voor het recht op zelfbeschikking van de trans, intersekse en non-binaire personen; en voor de wijziging van de Transgenderwet aan de Tweede Kamer over te brengen. En gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt ook onderdeel uit van de beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 181-10 oktober 2022
Steun voor het recht op zelfbeschikking

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 oktober 2022
Constaterende dat:

- *Provincie Noord-Holland zich sinds 31 januari 2019 officieel een Regenboogprovincie noemt;*
- *In het afgesproken Regenboogbeleid van de provincie onder andere staat dat we "ons inzetten om de veiligheid, zichtbaarheid en sociale acceptatie" van LHBTQIA+ inwoners verder te bevorderen en dat we "actief uitdragen dat iedereen in Noord-Holland kan en mag zijn wie men is";*
- *Er binnenkort in de Tweede Kamer wordt gestemd over de wijziging van Transgenderwet die recht doet aan zelfbeschikking van trans, intersekse en non-binaire personen;*
- *Persoonlijke vrijheid en het recht op zelfbeschikking mensenrechten zijn en dus partij overstijgend;*
- *Het college en de raad van Amsterdam onlangs al steun hebben uitgesproken voor de wijziging van de Transgenderwet en ook de Tweede Kamer opriepen dit te doen;*

Overwegende dat:

- *Het belangrijk is ons in te zetten tegen alle vormen van discriminatie;*
- *Het van groot belang is om het zelfbeschikkingsrecht van alle inwoners van provincie Noord-Holland zo goed mogelijk te waarborgen;*
- *Het steunen van de wijziging van de Transgenderwet goed aansluit op het eerdergenoemde Regenboogbeleid van Noord-Holland om actief uit te dragen dat we achter LHBTQIA+-gemeenschap staan;*
- *Erkenning van wie ze zijn van belang is voor de (mentale) gezondheid van trans en non-binaire personen;*
- *Trans en non-binaire personen al decennialang te maken hebben met bovengemiddeld veel discriminatie en geweld en nu extra onder druk staan door de haat en desinformatie die verspreid worden;*

- *Daarom juist nu de LHBTQIA+ gemeenschap zoveel mogelijk steun sterk kan gebruiken;*

Verzoeken GS:

- *Om voorafgaand aan de stemming in de Tweede Kamer, de publiekelijke steun van Provinciale Staten voor het recht op zelfbeschikking van de trans, intersekse en non-binaire personen, en voor de wijziging van de Transgenderwet aan de Tweede Kamer over te brengen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Anna de Groot (SP), Robert Zaal (GroenLinks) en Jorrit Carton (PvdA).

De **VOORZITTER**: En dan gaan we bij de laatste, althans de mij bekende laatste, motie Vreemd en die zal worden ingediend door de VVD met als titel 'Canal Pride'. De indiener is de heer Terwal.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Als mobiliteitswoordvoerder heb ik hier een aantal keren mogen staan toen het over auto's ging, over treinen, over fietsen, maar dit keer gaat het over boten. En wel een bijzondere boot, namelijk de boot van de Canal Parade, waar ik met een aantal gedeputeerden, maar ook andere Statenleden, 6 augustus op heb mee mogen varen samen met de provincies Limburg en Gelderland. En ik kan u niet anders zeggen: het was één groot feest. Niet alleen voor ons als Staten en gedeputeerden, maar nog belangrijker: ook voor de inwoners uit Noord-Holland die mee mochten varen en zo uiting konden geven aan hun gevoel wie ze waren en wie ze willen zijn.

Dus vandaar, voorzitter, dient mijn fractie, en mede ook dank aan de mede-indieners PvdA, SP, CDA, GroenLinks en D66, de volgende motie in. En staat u mij toe om toch even kort de constateringen en overwegingen dus voor te lezen? Want dan zult u ook zien waarom wij tot dit dictum zijn gekomen. Ik vind het wel belangrijk om dat ook te noemen. Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 10 oktober 2022 constaterende dat de provincie Noord-Holland met de provincies Gelderland en Limburg op 6 augustus met een gezamenlijke boot hebben deelgenomen aan de Canal Parade 2022. Hiermee de provincie actief uitvoering geeft aan haar beleid om als regenboogprovincie de emancipatie van LHBTIQ+ – en voor de mensen thuis: dat staat voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse, queer en andere vormen van diversiteit in gendersekse en seksualiteit – om dit te bevorderen. Ook constaterende dat naast enkele gedeputeerden en Statenleden ook een aantal inwoners van onze provincie de kans kreeg om mee te varen onder de boodschap 'We've got stories to share' en zo de zichtbaarheid van LHBTIQ+ konden vergroten. Overwegende dat op basis van de reacties van de deelnemers op de boot en het publiek langs de kant, de deelname van de provincieboot aan de Canal Parade 2022 op veel enthousiasme kon rekenen, er meerderen media aandacht hebben geschonken aan de deelname van de provincieboot en hiermee het proactieve LHBTIQ+-beleid dat de provincie Noord-Holland voert een groot podium heeft gekregen en zo tot steun kan zijn voor iedereen in onze provincie die wil kunnen zijn wie die is en mag houden van wie die wil. Verzoekt Gedeputeerde Staten om ook de komende edities van de Canal Parade met een gezamenlijke provincieboot deel te nemen en daarna te streven dat alle twaalf provincies meevaren. Om bij de komende edities nog zichtbaarder te zijn door de gezamenlijke provincieboot nog feestelijker aan te kleden. Het was al een feest, maar het kan altijd meer, zeker voor een partij als de VVD. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 182-10 oktober 2022
Deelname provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 oktober 2022
Constaterende dat:

- *De provincie Noord-Holland met de provincies Gelderland en Limburg op 6 augustus met een gezamenlijke boot hebben deelgenomen aan de Canal Parade 2022;*
- *Hiermee de provincie actief uitvoering geeft aan haar beleid om als regenboogprovincie de emancipatie van LHBTIQ+ (Lesbisch, Homoseksueel, Biseksueel, Transgender, Intersekse, Queer en andere vormen van diversiteit in gender, sekse en seksualiteit) te bevorderen;*
- *Naast enkele Gedeputeerden en Statenleden ook een aantal inwoners van onze provincie de kans kregen om mee te varen onder de boodschap 'We've got stories to share' en zo de zichtbaarheid van LHBTIQ+ konden vergroten;*

Overwegende dat:

- *Op basis van de reacties van de deelnemers op de boot en het publiek langs de kant de deelname van de provincieboot aan de Canal Parade 2022 op veel enthousiasme kon rekenen;*
- *Er meerdere media aandacht hebben geschonken aan de deelname van de provincieboot en hiermee het proactieve LHBTIQ+-beleid dat de provincie Noord-Holland voert een groot podium heeft gekregen en zo tot steun kan zijn voor iedereen in onze provincie die wil kunnen zijn wie die is en mag houden van wie die wil;*

Verzoeken GS:

- *Om ook de komende edities van de Canal Parade met een gezamenlijke provincieboot deel te nemen en ernaar te streven dat alle twaalf provincies meevaren;*
- *Om bij de komende edities nog zichtbaarder te zijn door de gezamenlijke provincieboot nog feestelijker aan te kleden;*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Anouk Gielen (GroenLinks), Emre Kanik (D66), Jorrit Carton (PvdA), Dennis Heijnen (CDA) en Remine Alberts (SP).

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere fracties die een motie Vreemd aan de Orde van de Dag willen indienen? Zo niet, dan zal stemming over deze moties plaatsvinden aan het eind van de vergadering.

Wenst iemand over deze agenda nog het woord? Zo niet, dan is deze agenda overeenkomstig het voorstel van het presidium vastgesteld.

Aldus vastgesteld.

2a. Beëdiging en installatie duo-commissielid fractie CDA.

De **VOORZITTER:** Dan kom ik bij agendapunt 2a. Dat is de installatie en de beëdiging van het duocommissielid van de fractie van het CDA. De fractievoorzitter van het CDA heeft de heer Dijk als duocommissielid bij mij voorgedragen. Op grond van artikel 61 lid 4 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van onze Provinciale Staten en Staatscommissies dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is in de vergadering van Provinciale Staten in de handen van uw voorzitter de eed of verklaring en belofte af te leggen. Ik verzoek dan ook de heer Dijk naar voren te komen in het midden van de zaal en ik verzoek u allen te gaan staan.

Welkom in deze prachtige zaal. Ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de eed of de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u straks, als ik u naam noem, onder het opsteken van uw voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand uit te spreken, de woorden 'zo waarlijk helpe mij God Almachtig' of 'dat verklaar en beloof ik'. Dat kan. Het is de belofte wat u gaat afleggen. U gaat de belofte afleggen? Ja. Ga ik eerst de formule van de belofte voorlezen.

Ik verklaar dat ik om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks nog middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Dijk.

De heer **DIJK**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Van harte gefeliciteerd en ik wens u heel veel geluk met uw duocommissielidmaatschap. Ik hoop dat u een fijne tijd gaat meemaken hier in de Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland. Aan mij de eer om u als eerste te feliciteren. Dus ik schors nog even niet. U wacht nog even netjes en dan daarna schors ik even de vergadering, zodat u gefeliciteerd kan worden.

Schorsing 13.31 tot 13.37 uur.

2b. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten)
2b.1 Actualiteit JA21/PVV/Liberaal N0H "PS en inwoners niet geïnformeerd over mogelijke opvang statushouders Zwaagdijk-West"

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Ik ben bij agendapunt 2b, de actualiteiten. In principe hebben wij met elkaar afgesproken dat we elke actualiteit in zestig minuten proberen af te ronden. De aangemelde sprekers hebben dus drie minuten spreektijd, GS vijftien minuutjes en de spreektijd is inclusief interrupties en antwoorden daarop. Uiteraard bij het indienen van de motie wordt de klok stilgezet.

De eerste actualiteit is ingediend door de fracties JA21, de PVV, Liberaal Noord-Holland. Die heeft als titel 'Provinciale Staten en inwoners niet geïnformeerd over mogelijke opvang statushouders Zwaagdijk-West. De volgende sprekers hebben zich aangemeld: dat is natuurlijk de indiener, de heer Köhler van JA21, de mede-indiener mevrouw Koning van het CDA, Statenlid- O, sorry, de heer Van den Berg. Ik zit al bij twee- Dit is waarschijnlijk 2b.1. De heer Van den Berg van JA21; excuses. Mede-indieners mevrouw Van Geffen van Liberaal Noord-Holland, de heer Van Hooff van de PVV, de heer Mülder van D66, Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, mevrouw Van Andel van het CDA, Mevrouw Bouhlel van de SP, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren, de heer Klein van de ChristenUnie en de heer Koyuncu van DENK. Als het goed is, heb ik daar alle sprekers mee genoemd.

Dan verzoek ik nu aan de heer Van den berg om de actualiteit aan de orde te stellen. Daar heeft u drie minuten voor. Dan ga ik achtereenvolgens het woord aan de Statenleden geven die zich hebben aangemeld. Het woord is nu aan de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik vond het eigenlijk wel een compliment dat ik voor de heer Köhler werd aangezien. Dus dank daarvoor.

Voorzitter, enkele weken geleden kregen wij signalen van verontruste inwoners uit Zwaagdijk-West over de mogelijke komst van huisvesting voor statushouders. Wij hebben vervolgens schriftelijke vragen ingediend over dit onderwerp. In de beantwoording gaf u aan in overleg te zijn met gemeenten en de Staten vanzelfsprekend te informeren als er meer nieuws is. Die vanzelfsprekendheid, die trekken wij zo langzamerhand in twijfel. De gemeente Medemblik heeft namelijk op raadsvragen van lokale fracties aangegeven dat de provincie een haalbaarheidsstudie uitvoert naar een locatie in Zwaagdijk-West. Dat leidt dus in een verder stadium dan enkel overleg met de gemeente. Wij zien dan ook een discrepantie of verschil tussen de beantwoording van de provincie en de beantwoording van Medemblik. Ook zien de inwoners allerlei activiteiten, zoals het slopen van een kas, die duiden op ontwikkelingen op deze locatie. Inwoners worden echter niet op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen. Ja, en dit leidt tot onrust in een klein dorp met slechts 575 inwoners. Graag willen wij vandaag focussen op een drietal zaken: die discrepantie tussen de beantwoording van de provincie en de gemeente; de informatievoorziening aan de omwonenden; en de impact van de huisvesting van statushouders op een dorp met slechts 575 inwoners.

Provinciale Staten heeft een controlerende taak. Wij moeten in staat zijn Gedeputeerde Staten goed te controleren, zeker op gevoelige kwesties als deze. Wij vragen ons af of Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning zich bewust zijn van het feit dat Provinciale Staten het hoogste orgaan van de provincie is. Bent u zich bewust van de actieve informatieplicht die u aan ons heeft? Waarom blijft de actieve informatievoorziening op dit dossier uit? Het is niet een middel wat je willekeurig kan inzetten, alleen wanneer het uitkomt. Om inzicht te verkrijgen in het verloopproces en om opheldering te verkrijgen, stellen wij u de navolgende vragen. Hoe kan het zijn dat er verschil zit tussen de beantwoording van de provincie – alleen in gesprek – en de gemeente Medemblik naar een haalbaarheidsstudie? Wanneer en op welke wijze heeft het college van Gedeputeerde Staten de gemeente in Noord-Holland gevraagd c.q. opdracht gegeven voor het inventariseren en gereed maken van provinciaal vastgoed voor asielopvang en, of de opvang voor statushouders aan gemeenten? Klopt het concrete signaal dat de provincie Noord-Holland bezig is met plannen in deze richting in Zwaagdijk-West in de gemeente Medemblik? In welke fase bevindt de haalbaarheidsstudie zich? Is de gemeente volledig op de hoogte van iedere stap die door de provincie wordt gezet in deze concrete casus? En wat is de reden van dat op het terrein in kwestie inmiddels werkzaamheden worden verricht, namelijk het verwijderen van een kas? We sluiten uit dat de werkzaamheden worden verricht ten behoeve van opvang op dit terrein, zonder dat de gemeente van deze stap in het proces op de hoogte is. Buiten provinciale Staten zijn ook omwonenden overvallen door de vergevorderde stappen die op deze locatie gaande zijn. De

onrust wordt verder aangewakkerd door de sloop van de kas op deze locatie. Wij vragen ons af of Gedeputeerde Staten zich voldoende realiseert wat de impact van dergelijke ontwikkelingen op een kleine gemeenschap is. Begrijpt u de grote behoefte aan informatie onder omwonenden? Hoe gaat het college van Gedeputeerde Staten inwoners en de gemeenteraad proactief informeren? En wordt-

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, uw spreektijd is bijna voorbij. Dus wilt u afronden?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik wil gaan afronden, maar tegelijkertijd ben ik ook de indiener van deze actualiteit. Dus dan heb ik ook tijd om het aan de orde te stellen. Volgens mij-

De **VOORZITTER**: Ja, nee, ik bepaal hier hoe de orde van de vergadering is. U heeft drie minuten spreektijd en ik verzoek u nu om uw bijdrage af te ronden.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Alright. Dat is vervelend. Ik ga het afronden.

De **VOORZITTER**: U zit al in de reservetijd. Dus ik zou, als ik u was-

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb er begrip voor, maar dit zijn natuurlijk ook belangrijke vragen die wij wel willen stellen. Ja, en er zijn nogal wat vragen die we dan-

De **VOORZITTER**: Wilt u het nu afronden, meneer Van den Berg?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, maar ik wil wel mijn punten van orde daarop maken. JA21 vindt het belangrijk dat zowel Provinciale Staten, gemeente als omwonenden goed meegenomen worden in processen met zoveel impact op de omgeving als de huisvesting voor statushouders in een klein dorp. Wij zien dan ook graag de beantwoording van GS tegemoet om tot inzicht te komen in het gelopen proces omtrent Zwaagdijk-West en ruis in de toekomst te voorkomen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.
De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u wel, voorzitter, en ook voor de mede-indieners een woord van dank.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Geffen van Liberaal Noord-Holland.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): De heer Van den Berg heeft namens mij ook gesproken.

De **VOORZITTER**: Geldt dat ook voor de heer Van Hooff?

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Nee, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan de heer Van Hooff van de PVV.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, de PVV heeft deze actualiteit mede-ingediend met JA21 en Liberaal Noord-Holland – we zitten achterin – omdat ook wij ons zorgen maken over de gang van zaken in Zwaagdijk-West. Waar de overheden wordt gewezen op participatie, transparantie en draagvlak zie je hier de zaal met onze werkgroep burgerparticipatie, een aantal heel positief ingestelde mensen, het beleid bepalen richting de kiezer wat ze dan van ons mogen verwachten, lijken die zaken steeds meer onder druk te komen. Immers, je haalt niet voor niks, ogenschijnlijk zonder bijvoorbeeld PS te informeren, een kassenbedrijf weg dat al jaren leeg staat. Daarbij komt de ogenschijnlijke discrepantie tussen de beantwoording van de provincie en de gemeente Medemblik inzake het haalbaarheidsonderzoek en de betrokkenheid van een woningcorporatie. Er dient dan ook zo snel mogelijk volledige openheid van zaken gegeven te worden inzake de ontwikkelingen in Zwaagdijk-West, voordat onomkeerbare stappen worden genomen. Wanneer is bijvoorbeeld dat haalbaarheidsonderzoek klaar? Want, voorzitter, wanneer het kabinet Rutte IV niet alleen bereid is om gemeenten genadeloos te omzeilen via artikel 3.2, besluit Omgevingsrecht, maar dat in geval van bijvoorbeeld Tubbergen ook daadwerkelijk heeft gedaan, leert onze fractie de vrees dat de provincie mogelijk ook die kant op gaat via artikel 3.1 van datzelfde besluit Omgevingsrecht. Daarom wil onze fractie, ondanks onder andere de opmerkingen van ons college inzake goede communicatie en overleg in de beantwoording van onze statenvragen en die van JA21, de volgende vraag stellen: is het college bereid de garantie te geven dat nooit gebruikt zal worden gemaakt van artikel 3.1?

Voorzitter, onze fractie is niet tegen het huisvesten van statushouders. Wat de PVV steekt is dat statushouders onterecht enorm worden voorgetrokken ten opzichte van andere groepen woningzoekers. Er is vanuit de provincie geen enkele wil om tegen Rutte IV te zeggen dat je onmogelijk kunt dweilen met de kraan open en dat de informatievoorziening niet volledig lijkt te zijn. In het kader van 'de aanhouder wint', zullen wij het college wederom oproepen zich uit te spreken tegen het samenleving ondermijnende migratiebeleid van Rutte IV en waar mogelijk geen medewerking meer te verlenen. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, meneer de voorzitter, voor het woord. De actualiteit van de vluchtelingenopvang is al maanden urgent. De onmenselijke omstandigheden in het opvangcentrum in Ter Apel zijn schrijnend en zouden elke overheid en de Nederlander tot barmhartigheid moeten stemmen. De opgave tot het vinden van huisvesting voor statushouders is een gevoelige, een kwestie waarin alle gemeenten moeten kijken naar creatieve oplossingen. Helaas zijn er nog altijd gemeenten die statushouders niet de voorrang geven die we nodig hebben om een menselijke opvang te kunnen garanderen. Een twintigjarige die op zolder woont bij zijn ouders, is nog steeds niet te vergelijken met een vluchteling die veiligheid zoekt in ons land en moet slapen in de buitenlucht. De actualiteit die nu voorligt, is opmerkelijk. Het lijkt voornamelijk gebaseerd op een vermoeden van omwonenden, zonder dat er daadwerkelijk feitelijk een verandering is. Ik steun de vraag van JA21 dat de informatievoorziening zo goed mogelijk moet plaatsvinden naar omwonenden, maar ben ook van mening dat een debat als dit de angstgevoelens van inwoners alleen maar extra aanwakkert. Ik hoop dat gedeputeerde ons en de inwoners gerust kan stellen, maar ook wil ik wijzen op het belang van het regelen van de opvang voor deze statushouders. Daarnaast hoop ik dat niet elke sloop van vervallen vastgoed een aanleiding zou zijn voor JA21 om een actualiteitendebat aan te vragen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

[...]

Ja, komt u maar terug. Een korte interruptie, ongetwijfeld, van de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Korte benen. Excuus, voorzitter. Ik denk dat het voor JA21 duidelijk is dat wij niet voor een opengrenzenbeleid zijn, maar is dan de heer Mulder het niet met ons eens dat dit simpelweg gaat om transparantie en om communicaties naar de inwoners? Het heeft niets te maken met die kassen, maar gewoon het gebrek aan communicatie, dat heeft nu de onrust veroorzaakt. En dat heeft verder niks te maken met de vraag of we wel of niet daar mensen moeten gaan opvangen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ik ben helemaal voor transparantie. De vraag is wanneer u dat doet. Ik denk dat het op dit moment, nu er nog een haalbaarheidsstudie wordt gedaan, nog niet hoeft te gebeuren.

De **VOORZITTER**: Oké, dank u wel. En dan is nu het woord aan Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, de heer Van den Berg begon ook al over onze verschillende rollen; kaderstellend, controlerend, volksvertegenwoordigend. Ik was daar ook een beetje mee bezig, maar ik kwam toch tot een andere conclusie. Ik dacht eigenlijk, toen ik het allemaal zo las van, nou, dat gaat heel keurig, zoals het hier voorgesteld wordt. Het zoeken van bouwlocaties, het overleggen met gemeentes, ja, dat is de core business van de provinciale afdeling Wonen. Ik kan eigenlijk ook wel snappen dat, als de haalbaarheid nog helemaal niet bekend is van die locatie, dat je dan ook weinig hebt om mee naar de bewoners toe te gaan, dat je ze ook niet ongerust wil maken met niks. Dus dat vond ik eigenlijk wel netjes als ik dat zo las. Als ik ook naar de agenda kijk van de commissie RWK volgende week, dan zie ik het onderwerp daar ook weer op terugkomen, het huisvesten van spoedzoekers en van statushouders. En dan zie ik daar ook weer diverse locaties op staan waar we dan zeg maar meer uitgebreid informatie over krijgen. Dus ik kreeg ook niet echt het gevoel dat het nou de stijl van GS is om dingen er tussendoor te rommelen. Dus ik wou dat er ook wat dat betreft- Kom ik tot een andere conclusie.

En dan, ja, volksvertegenwoordigend, dat vond ik dan wel verontrustend. Het ergert me een beetje dat asielzoekers en statushouders in het voorstel, in de titel van deze actualiteit, op één hoop gegooid worden. Dat zijn verschillende groepen, die via heel verschillende trajecten gehuisvest worden. En volgens mij is het helemaal niet aan de orde, om dat, ja, nu door elkaar te laten lopen. Ik vraag me heel erg af waarom JA21 en de andere indieners van deze actualiteit ervoor kiezen om deze groepen zo concreet te benoemen in hun actualiteit.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Zou mevrouw Van Wijnen van GroenLinks kunnen aangeven wanneer ik op welk moment het woord 'asielzoekers' in mijn mond heb genomen?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Volgens mij is het niet in de mond genomen, maar volgens mij staat het in de titel van uw actualiteit.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg, via de voorzitter, alstublieft.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Via de voorzitter inderdaad. Jazeker, ja. Het ging in de titel van de actualiteit over het opvangen van statushouders. Dus daar zijn we heel specifiek in geweest. Het is voor ons, nogmaals, niet de vraag van, gaan wij wel, niet asielzoekers, statushouders, spoedzoekers, noem het maar, opvangen. Ik snap dat die behoefte er ligt, zelfs voor een partij als die van ons. Maar het gaat hier om de transparantie en de communicatie naar de inwoners. Het is GS te sieren – en ik hoop dat u dat met mij eens bent – dat ze dit nu op de agenda zetten, maar als we dat tegelijkertijd ook in een vertrouwd document, zoals dat wel vaker gebeurt, dit van tevoren kunnen delen met Provinciale Staten, zeker in een gevoelige kwestie als deze.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik heb geen vraag gehoord, dus ik vraag me een beetje af of de heer Van den Berg zijn interruptietijd nu gebruikt om een punt te maken. Maar ik zal verder gaan met mijn betoog. Mijn klok loopt wel.

Mijn vraag is dan ook eigenlijk, waarom in de titel- Als de heer Van den Berg zegt, ja, het gaat ons zuiver om transparantie- U noemt die groepen- De heer Van den Berg noemt die groepen wel heel duidelijk in zijn actualiteit. Dus bij ons roept dat de vraag op: is het een probleem dat een dorpsraad wellicht overvallen wordt met een mogelijk groot bouwproject of is het probleem dat het gaat om asielzoekers of statushouders?

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg heeft nog een vraag voor u, Statenlid van Wijnen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, het ging mij juist net om of u het niet met mij eens bent dat die communicatie en die transparantie naar de inwoners dus juist goed moet zijn en dat dat losstaat van de vraag of het om asielzoekers, statushouders, dan wel spoedzoekers gaat. En één toevoeging daarop met een andere vraag. Ik hoop dat u begrijpt dat inwoners na het verhaal Tubbergen voorzichtig zijn en soms ook angstig van, wat gaat hier gebeuren? En de woorden van de provincie Noord-Holland-

De **VOORZITTER**: Wilt u tot een vraag komen, meneer Van den Berg?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Of ze dat met mij eens is.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik ben ontzettend blij dat de provincie ontzettend zorgvuldig omgaat met het onderzoeken van bouwlocaties en de mogelijkheden daarmee, voordat ze naar bewoners gaat, zodat ze ook alle vragen van bewoners gelijk zorgvuldig kunnen beantwoorden als die aan de orde zijn.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het standpunt van GroenLinks is, wat dat betreft, voor ons eenvoudig. In alle groepen gaat het gewoon om mensen die ten alle tijde een veilig dak boven hun hoofd moeten kunnen hebben. En, nou, dat is eigenlijk waarom we blij zijn met de zorgvuldigheid die de provincie in deze betracht.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Bouhlel van de SP.

[...]

Een moment, want eerst komt mevrouw Van Soest van de Partij van de Ouderen met een interruptie voor Statenlid Van Wijnen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil graag weten van GroenLinks hoe we dat doen met onze economisch daklozen? Krijgen die ook opvang zoals deze mensen?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Nou, ik zou ontzettend graag willen dat de provincie meer doet voor, onderzoek doet naar de economisch daklozen: hoeveel dat er zijn en hoe we die ook goed kunnen huisvesten.

De **VOORZITTER**: Ach, ik heb eerst mevrouw Van Andel staan van het CDA. Excuses aan mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, wij hebben er als CDA eerder op aangedrongen dat de provincie ook zijn eigen vastgoed inzet om bij te dragen aan het lenigen van de nood die de heer Mülder al genoemd heeft. In april, mei heeft het CDA vragen gesteld van, zijn er mogelijkheden met het eigen vastgoed? En toen is ook de mogelijkheid in Medemblik genoemd, en volgens mij nog in twee andere plekken in deze provincie. We hebben contact gehad met het CDA in Medemblik om te vragen wat ze nu van deze locatie vinden nu er kennelijk wat ontwikkelingen zijn. En die geven ons ook aan dat het op deze locatie wellicht kansrijk is en dat het in ieder geval goed is dat het onderzocht wordt. De dorpsraad is op de hoogte en zij heeft ook eerder gezegd dat er uiteraard wel rekening moet gehouden worden met de grootte van Zwaagdijk-West. De lokale bevolking moet de groei van de bevolking op kunnen vangen. Maar zo'n initiatief als dit kan natuurlijk ook een impuls voor voorzieningen betekenen. Dus wij zijn benieuwd hoe het staat met dat onderzoek naar de maatschappelijke consequenties, want dat werd ook meegenomen in het onderzoek, lazen wij.

Op 6 oktober, dus afgelopen donderdag, heeft de gemeente nog een brief aan de gemeenteraad geschreven, dat het college van Medemblik graag randvoorwaarden wil meegeven voor onder andere het ontwerp van de tijdelijke woningbouw, een groene inpassing, de verkeerssituatie en de ontsluiting. En daarnaast wil het college van Medemblik onderzocht zien of het gekoppeld kan worden aan toekomstige woningbouw voor met name starters en senioren uit Zwaagdijk-West. Hoe dan ook zal een vergunningverlening procedure gevolgd moeten worden, schrijft het college. Daarom de vraag hoe de formele bevoegdheden in dit gebied precies liggen. Hoe kan Medemblik die eisen- Kan zij die ook formeel stellen? En hoe gaat het daar nu mee verder? Is er een koppeling te maken met ook woningen voor starters en senioren, samen met statushouders? Waaraan wordt gedacht? De gemeente schrijft dat de provincie samen met een lokale woningcorporatie en de gemeente een definitief besluit gaat nemen. Hoe gaat dat in zijn werk? En wanneer zal het ongeveer zijn?

En dan over de communicatie. Ja, het is in dit soort projecten altijd ook de vraag wanneer omwonenden precies te betrekken. De dorpsraad is op de hoogte. Dat is een goede zaak. Moet je dan ook nog richting omwonenden eerst vragen of dit een goed idee is of moet je eerst onderzoeken of het plan eigenlijk wel kansrijk is? Als je tot die conclusie komt, dat het kansrijk is, in hoeverre laat je het dan nog weer van de omwonenden afhangen? Dat is ook hartstikke lastig. Daarom zeggen wij: goed dat de dorpsraad al betrokken is. Gaat de provincie ook zelf met hen in overleg, zodat op die manier getracht kan worden het draagvlak onder de bevolking te verkrijgen? En bent u het met ons eens dat als de gemeenteraad openbaar geïnformeerd wordt, de stukken in de krant staan en de dorpsraad het gelukkig ook weet, het dan misschien ook wel tijd wordt om de omwonenden op de hoogte te brengen in welk stadium, welke plannen verkeren? En wiens taak is het dan precies om deze voor deze communicatie te zorgen? Deze, ja, vragen, nu dit zo op tafel wordt gelegd, deze casussen, hebben wij – maar ondertussen sluit ik me eigenlijk ook aan bij de woorden van mevrouw Van Wijnen – niet de indruk dat hier nu iets heel raars gaat of op een verkeerde manier. Dus wat dat betreft steun voor de ontwikkelingen in Zwaagdijk-West. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan nu het woord aan mevrouw Bouhlel van de SP.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel. Het Rijk heeft zijn provincies opdracht gegeven te onderzoeken waar in iedere gemeente statushouders gehuisvest kunnen worden en waar noodopvang voor asielzoekers gerealiseerd kan worden. Het artikel vermeldt alleen dat de vervallen kassen zijn gesloopt en onderzocht wordt of de Balkweiterhoek een serieuze optie is

voor noodopvang. Er is verder nog niks bekend. Dus welke informatie hadden JA21 en de rest van de partijen dan willen hebben? Of weten zij meer dan de rest van PS? Iedere gemeente, dus ook Zwaagdijk-West, dient solidair te zijn met gemeenten die wel al voor opvang gezorgd hebben in welke vorm dan ook. Dan kan je beter kleinschalige opvanglocaties hebben. Dat is voor iedereen beter.

Ik ben het wel eens met de communicatie. Bewoners zijn vaak al snel tevreden als ze kennis hebben gemaakt met de locatie. Zodra dat in beeld is, is open en eerlijk communiceren belangrijk.

Ik snap niet zo goed, wat JA21, de PVV en Liberaal Noord-Holland met deze actualiteit willen bereiken. Ze ondermijnen hierin in ieder geval de solidariteit. Ik word ook een beetje moe van het framen van sommige partijen en dat ze doen alsof statushouders voorgetrokken worden, et cetera. Dit is niet zo. Voer eens een gesprek met ze. Statushouders kunnen ook een verrijking zijn voor cultuur en leefomgeving. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: U ziet mij 'nee' schudden naar de heer Van den Berg. Dit was uw maidenspeech, mevrouw Bouhlel.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dat klopt.

[applaus]

De **VOORZITTER**: Nee, het is gebruik dat u gewoon mag zeggen wat u wilt, en dat heeft u keurig gedaan. Gefeliciteerd.

Dan geef ik nu het woord aan de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

En even voor de indiener. U bent door uw spreektijd heen. Als er straks nog echt een interruptie moet komen, dan wil ik één ding nu vragen. Dat is dat u geen standpunten herhaalt dat u slechts kort uw vraag neerlegt, want anders ga ik u het woord ontnemen, want u heeft geen spreektijd meer. Maar ik snap dat bij een actualiteit geldt, dat geldt ook voor de volgende straks, dat het voor de indieners soms belangrijk kan zijn dan toch die vraag te stellen. Maar dan wil ik aan u verzoeken om dat heel kort te doen.

Het woord is aan de heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Fijn, voorzitter, dank u wel. Ja, voor veel mensen in andere delen van de wereld ontbreekt het aan veiligheid en bestaanszekerheid. Klimaatcrisis en biodiversiteitscrisis zorgen er niet alleen voor dat gebieden onleefbaar worden en dat voedselzekerheid van mensen in gevaar komt, ze zijn ook een bron van conflicten. Wanneer mensen door conflicten bedreigd worden, wanneer land onvruchtbaar wordt of wanneer er niet meer genoeg water is om te drinken, slaan mensen op de vlucht. De Partij voor de Dieren wil de grondoorzaken aanpakken, zodat mensen zich niet langer genoodzaakt voelen om te vluchten. Zo hebben we deze zomer al 33 miljoen ontheemden gezien door de overstromingen in Pakistan. Dat zullen er in de toekomst steeds meer worden, tenzij rijke landen nu echt serieus werk gaan maken van de klimaat- en biodiversiteitsopgave.

Maar, voorzitter, waar vluchtelingen zijn, zal hun huisvesting zorgvuldig plaats moeten vinden; evenredig verdeeld over gemeenten, waar het kan zelfs op wijkniveau. Veel mensen zijn huiverig voor grote aantallen mensen die hier komen wonen en aanspraak maken op de Nederlandse voorzieningen en schaarse woningen. Dat is begrijpelijk, want veel jongeren, studenten en gezinnen hebben moeite om een passende woning te vinden. Daarom moeten we meer woningen bouwen en moeten de opvang zorgvuldig plaatsvinden. Wanneer mensen eenmaal elkaar kennen, leert de ervaring dat we vaak begripvol en behulpzaam zijn voor de opgevangen vluchtelingen. Excuses. Recent onderzoek onderschrijft dat ook. En ja, daar hoort het tijdig informeren van mensen ook bij, want ook in dat opzicht maakt onbekend dikwijls onbemind. Maar wat is tijdig? Te vroeg, als er nog niets aan de hand is en men reden tot paniek geeft om iets wat wellicht helemaal niet staat te gebeuren. Te laat, als mensen voor voldongen feiten worden gesteld. Dat is een interessante vraag. Ik ben dan ook wel benieuwd naar de visie van GS daarop, als ik naar de heer Van den Berg zijn vragen luister.

Dus laten we inzetten op structurele en kleinschalige opvang, waarbij de menselijke waardigheid en de menselijke maat centraal staat. Waarbij niet vergeten mag worden dat we nu wel even een inhaalslag te maken hebben, omdat in de afgelopen jaren onze asielopvang dusdanig is aangekleed, dat het niet altijd mogelijk is om dit te doen. 'Helaas', zeg ik daarbij. Maar laten we vooral de oorzaken aanpakken als het gaat om klimaat en biodiversiteit, zodat niemand in ieder geval daarvoor haard en huis hoeft achter te laten. En, laten we ons blijvend verzetten tegen onderdrukking door de Poetins en de Khameneis van deze wereld. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij zagen niet zoveel toegevoegde waarde in dit actualiteitsdebat, want volgens ons is er niet zoveel aan de hand. Het is heel goed dat de provincie invulling geeft aan haar belofte om het eigen vastgoed te onderzoeken, om te kijken of dat een bijdrage kan leveren aan het oplossen van de opvangcrisis in de asielketen. Want dat is heel erg belangrijk. We moeten voorkomen dat vluchtelingen in Nederland buiten moeten slapen. Maar ja, om dan voor iedere locatie een spoeddebat aan te vragen, is wat ons betreft wat overdreven.

GS doet nu onderzoek naar een aantal locaties en betrekt de beide gemeenten en de dorpsraad, in dit geval. Goede communicatie is wat ons betreft van groot belang en we roepen GS dan ook op om die goede communicatie te blijven betrachten en proactief alle betrokkenen te informeren, want we moeten voorkomen dat er geruchtencircuits rond staan. En dat is ook wat wij horen vanuit onze fracties in de regio. En gaan er allemaal verhalen in de rondte. Dat voedt onrust en daar is niemand bij geholpen. Kortom, laten we met elkaar de schouders zetten onder het oplossen van de opvangcrisis en daarbij de omgeving goed blijven betrekken.

De **VOORZITTER**: Een korte vraag, interruptie, door de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Ik ben benieuwd wat de meneer Klein ervan vindt dat de dorpsraad geïnformeerd is en daarin werd gevraagd om vooral niet te communiceren over de studie die nu gaande is naar de inwoners.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik weet niet wat er precies aan de dorpsraad gevraagd is. Ik ben blij dat de dorpsraad geïnformeerd is en betrokken is in dit traject. En het lijkt me ook heel goed dat alle aandachtspunten vanuit de omgeving meegenomen worden in het beslisproces.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Een korte-

De **VOORZITTER**: Een heel korte vraag dan.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Bent u dan niet met mij eens dat die dorpsraad dan juist moet communiceren naar inwoners? Want als het enkel bij die dorpsraad blijft liggen, dan gaan er juist verhalen ontstaan wat dus nu die onrust heeft gecreëerd. We proberen dat te voorkomen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik denk dat het belangrijk is, wat ik gezegd heb, dat de provincie met alle betrokkenen communiceert over wat er feitelijk aan de hand is, welke fase van de besluitvorming dat is. En dat ze daarbij als eerste naar de dorpsraad kijken, lijkt mij heel logisch.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu naar de heer Koyuncu van DENK.

De heer **KOYUNCU** (DENK): Ja, dank u wel, voorzitter. Op zich heb ik er begrip voor dat sommige collega's vragen hebben over de manier van communicatie over de mogelijke komst van een opvang voor statushouders in Zwaagdijk. Met het vertrouwen dat het college haar best doet om de communicatie zo goed mogelijk in te richten, wacht ik ook de beantwoording van deze vragen af.

Voorzitter, we kunnen het hebben over de manier hoe er gecommuniceerd wordt, maar de discussie over wel of niet en in hoeverre opvangen van asielzoekers vind ik erg ongelukkig. Het is wat mij betreft vanzelfsprekend dat we asielzoekers opvangen. Want stelt u eens voor? We hebben in dit prachtige land oorlogen meegemaakt, enorme natuurrampen ook. Ik wens het niet, maar als dat weer gebeurt, waar gaan we dan heen? Dan zou ik het voor ons allemaal heel erg fijn vinden als er een plek is waar we heen kunnen. Het liefst met een dak boven ons hoofd. En dat dat niet afhangt van allerlei politieke discussies. Wat mij betreft is het dan ook vanzelfsprekend

dat wij asielzoekers opvangen en een veilig, warm verblijf faciliteren. Maar is er dan helemaal geen ruimte voor discussie? Juist wel. Laten we het bijvoorbeeld hebben over de gemeenten die al jaren hun verantwoordelijkheid niet nemen in deze. Laten we met zijn allen deze gemeenten oproepen om een bijdrage te leveren in de opvang van asielzoekers.

Voorzitter, in plaats van heel erg te focussen op politieke verschillen, en wat mij betreft ook hierdoor onnodig energie te verspillen, kunnen we met zijn allen één stevig signaal afgeven richting Den Haag. Afgelopen week vroeg ik wethouder Groot Wassink van Amsterdam over asielzoekers, waarvan we weten dat ze een grote kans maken op een verblijf in Nederland in zeer vroege stadium al kunnen voorbereiden op een baan, bijvoorbeeld binnen de sectoren waar personeelstekorten zijn. Het antwoord deed heel erg pijn. Hij gaf namelijk aan dat hij het heel graag zou willen, maar dat het niet mag. 'Waarom?', denk ik dan. We hebben er toch allemaal baat bij dat deze mensen, als ze eenmaal statushouder zijn, zo snel mogelijk aan het werk gaan? Ook begrijp ik dat asielzoekers soms maanden moeten wachten om te horen of ze mogen blijven. Dit moet en kan sneller. Maanden in onduidelijkheid verblijven is zowel voor de asielzoeker, als voor de overheid onwenselijk. Voorzitter, ik zou het graag over dit soort obstakels willen hebben met zijn allen en kijken hoe we een bijdrage kunnen leveren aan oplossingen. Ik denk dat we daar wat aan hebben. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Als het goed is, heb ik daarmee alle sprekers vanuit de Staten gehad. Ik kijk even naar de gedeputeerde, de heer Loggen. Kan u gelijk antwoorden? Ja. Dan is het woord namens GS aan gedeputeerde Loggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, het is niet gebruikelijk, maar ik zou toch bijna in de verleiding komen om een wedervraag aan de heer Van den Berg van JA21 te stellen om, toen hij benaderd werd door de bewoners van Zwaagdijk, die hem vroegen van 'goh, wat gebeurt daar nou allemaal?', dat hij natuurlijk vanzelfsprekend wel de positie van Provinciale Staten teruggelegd zou hebben van, goh, de Staten hebben opgeroepen, GS, om ook het provinciaal vastgoed in te zetten. Wij waren het er niet mee eens – dat gun ik hem dan nog – wij waren het er niet mee eens, maar dat je in ieder geval wel uitlegt wat de provincie dan aan het doen is. Want ik denk dat je daar al de eerste lijn van communicatie te pakken hebt. Maar kennelijk is dat dus niet gebeurd. En leidt dat niet alleen tot schriftelijke vragen, maar ook nog tot dit actualiteitsdebat in deze Staten, waarvan ik denk, dat draagt niet bij aan verdere rust op dit dossier, maar het is meer zorgen dat er onrust ontstaat. Want wat is er nu feitelijk aan de hand? Want dat is namelijk de kernvraag die hier gesteld wordt. Wat is er daar nu aan de hand? Nou, u weet allemaal dat wij, mede ook door een oproep van u, maar ook door het inzicht dat GS zichzelf al had verschaft op basis van de signalen en de contacten met het Rijk, met wat onze taakstelling zal zijn. Dat wij ook moeten kijken naar ons provinciaal vastgoed in deze discussie als het gaat over statushouders. En tegelijkertijd zijn we ook met de gemeenten in overleg, dus ook op deze locatie, met welke doelgroepen zou je dat toch nog meer kunnen uitbreiden? Ik denk dat het CDA dat heel terecht stelt, dat we ook moeten kijken welke andere doelgroepen – spoedzoekers, et cetera – daarin passen. Nou, dat wordt ook meegenomen in het haalbaarheidsonderzoek: kunnen wij nou – en daar zijn we ook op zoek naar – in deze provincie- En we kijken ook wel degelijk of daar het provinciale vastgoed een rol in kan spelen, naar permanent tijdelijke locaties. Dat zijn locaties die er voor wat langere periode zijn om tijdelijke huisvesting te kunnen realiseren. En dat niet alleen voor de doelgroep statushouders, maar ook voor de spoedzoekers. Ook voor degenen die al heel lang wachten op een woning, hè, de starters. Kortom, het wordt breder getrokken. Wij proberen dat wel vooralsnog te trekken over de hele breedte van die startersvraag, of die vraag van de woningmarkt. Dat is wat er feitelijk aan de hand is, voorzitter. En nu zijn we aan het inzoomen op een locatie of het daar mogelijk is. Daar is niks geheims aan. Dat wordt ook met u- U weet dat wij bezig zijn met dit soort onderzoeken. En in samenspraak met de gemeente zijn we aan het onderzoeken of dit zo'n locatie zou kunnen zijn. We weten nog helemaal niet of het daarvoor geschikt is. Dat weten we nog helemaal niet. Daarom ben je ook zeer zorgvuldig in de communicatie, want het levert gelijk heel veel onrust op als je daar de verkeerde communicatie op loslaat. Dus, voorzitter, ook hier geldt dat je het eerst onderzoekt. Als het kansrijk is, dan ga je een communicatieslag dieper. En ik zou het heel verkeerd vinden als wij de dorpsraad, die de bewoners vertegenwoordigt, gaan inzetten om de communicatie van de overheid met die eigen inwoners te gaan opzetten. Ik vind, dat is een taak voor de gemeente, dan wel, mocht het ooit leiden tot een Provinciaal Inpassingsplan – waar ik op dit ogenblik helemaal geen aanwijzingen voor heb – dat de provincie dat gaat doen. Maar dat is wel de koninklijke route waarop dat gebeurt. En dan gaan we niet vragen aan mensen die in hun vrije tijd in zo'n dorpsraad gaan zitten om te vragen of ze zo'n zwaar dossier met hun eigen inwoners, met hun eigen omgeving, voor de overheid willen gaan verrichten. Ik vind het echt een

fundamenteel verkeerde beweging als we dat op die manier zouden doen, voorzitter. Dus dat even vooraf.

Nou, wat is het probleem? U weet, wij worden geconfronteerd met een hoge instroom in het asiel. Dat speelt hier niet. Dat gaat hier over statushouders. Alleen in die opvang zitten op dit ogenblik heel veel mensen die statushouders zijn. Die hebben een status gekregen en die zouden eigenlijk uit die opvang moeten waar de asielzoekers in zouden moeten. Dat is de enige relatie die er op dit ogenblik tussen die twee groepen is. Dus ik ga er ook verder niet op in als het gaat over de asielzoekers. De heer Koyuncu zei er wel wat over, maar dat speelt hier nu niet. Het gaat echt over de statushouders.

Dus op het moment, voorzitter, dat wij het dan hebben over 'we proberen dit in een wat bredere, een brede context te plaatsen, op permanent tijdelijke locaties in onze provincie waar provinciaal vastgoed een rol kan spelen, dat is het probleem waar wij mee te maken hebben. Dan is het proces als volgt, voorzitter. We hebben een vraag, een aanleiding. Dan vervolgens gaan we dat onderzoeken. We treden in overleg met de gemeenten. Daar gaan we kijken van, wij denken dat dit een goed idee is; vindt u dat ook? Dan gaan we dat onderzoeken. En mocht het zo zijn – dat zeg ik dan ook maar even in alle openheid, in alle eerlijkheid – als de gemeente het geen goed idee vindt en wij zouden het wel een goed idee vinden, dan sluit ik niet uit dat we dat alsnog gaan onderzoeken. Maar dan gaan we met de gemeente later, proberen we te kijken op basis van hun argumenten en op basis van zo'n onderzoek of het dan wel of niet een goed idee is. Maar dan hebben we het in ieder geval onderzocht. En op het moment dat wij met elkaar constateren dat het een kansrijke locatie is, dan gaan we die communicatie opschalen. Dan gaan we de omgeving daarbij betrekken. In eerste aanleg ga ik ervan uit dat we dat altijd in harmonie met de gemeente doen. Dan is dat ook de taak aan de gemeente om die eerste communicatie op te pakken. Pas als de provincie een heel actieve rol, bijvoorbeeld middels een PIP – nogmaals, geen aanleiding voor – middels een PIP, dan komt de rol van de provincie nader in beeld om daar die communicatie op te doen. Maar in de eerste aanleg de gemeente. Natuurlijk zullen we als provincie daar de gemeente wel in ondersteunen en bij helpen. Nou, voorzitter, in zoverre het proces. Hoe gaan we om dan met de uitkomsten en hoe gaan we dan om met de communicatie? Volgens mij heb je dan de kern van de discussie die hier vandaag op tafel ligt, te pakken.

En als ik dan kijk, nog heel even, naar van, goh, de relatie met de kassen. Want, ja, we leven helaas in een samenleving, dat al heel snel verbanden worden getrokken, gelegd die er niet zijn. Hier gaat het over, voorzitter, dat er al jaren geleden een vergunning is aangevraagd voor de sloop van die kassen, dat die zeer recentelijk is afgegeven. Dat er al schade is. Dat er nevenschade is op die complexen. Dat het verloedering met zich meebrengt. En daarvoor is er gekozen om meteen na het afgeven van die vergunning ook de sloop ter hand te nemen. En natuurlijk snap ik best wel dat er iets achter gezocht wordt, maar dat is op dit ogenblik absoluut niet aan de hand, voorzitter.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, allereerst neem ik afstand van de persoonlijke feiten die er net op mij werden gelegd, want daar is niks van waar. Ten tweede zegt u dat er al jarenlang een sloopvergunning wordt aangevraagd bij de gemeente. Wanneer zou die vergunning dan aangevraagd zijn?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, kijk, als ik kijk wat van- Volgens mij is het al enige tijd geleden, en dan praten we over een aantal jaar terug, is die aangevraagd en die is recentelijk afgegeven. Als u vraagt 'tijd en datum', die heb ik hier niet paraat. Dan zou ik die even moeten nazoeken.

En dan zou ik ook wel willen weten welke persoonlijke aantijging ik naar u gedaan heb. Volgens mij heb ik alleen gezegd: ik zou het heel logisch gevonden hebben – en die vraag heb ik aan u gesteld – heeft u dat ook teruggelegd aan die bewoners die u benaderd hebben?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb beperkt de tijd, voorzitter. Het gaat mij vooral om de sloopvergunning, dat u net zegt van, ja, ik weet niet wanneer die is aangevraagd. Maar de gemeente Medemblik, die vereist enkel een sloopmelding. Bent u zich daar bewust van?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, nu gaan we in een uitvoeringsproces, dat ik me afvraag of de heer Van den Berg wel snapt hoe bepaalde zaken binnen overheden werken. Ik sta als gedeputeerde niet met- Bij van, hoe wordt nou zo'n vergunning precies aangevraagd? Dat hoort gedaan te worden. Dat hoort volgens de regels gedaan te worden. En hoe dat nou precies zit?

Voorzitter, dit is een sub-detailniveau. Dat is misschien voor u heel erg interessant, maar het is gewoon voor het bestuur in Nederland echt niet relevant.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg, de laatste interruptie.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Zeker, ja, het is nog een persoonlijk feit dat dat vooral voor mij interessant is, maar ik sta hier niet voor mezelf; ik sta hier voor die inwoners. En waar het om gaat, is dat die mensen in één keer van de ene op de andere dag volledig vrachtverkeer in hun boonwijk hebben en dat daar ineens een kas wordt gesloopt, terwijl zij ook de geluiden horen dat er mensen opgevangen zouden kunnen worden. En dat is de een plus een die mensen maken. Daarover wil ik duidelijkheid. En het zou u sieren, denk ik, zeker als Gedeputeerde Staten- Kijk, u zegt wel dat u jarenlang een sloopvergunning aanvraagt, maar het gaat om sloopmeldingen. Dan zou ik ook willen vragen of u dan accuraat zou willen zijn in wat u zegt.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, ik constateer dat de heer Van den Berg en ik allebei van vissen houden, alleen ik doe dat in helder water en de heer Van den Berg kennelijk in troebel water. Ik vind dat echt een insinuatie, die slaat kant noch wal, voorzitter. Dus ik- We gaan nu naar een detailniveau in deze discussie, die volgens mij de hoofdlijnen van het proces, zoals ik dat zojuist geschetst heb, ernstig verlaten; dragen ook niet bij de oplossing. Dus, voorzitter, ik kan daar niet zoveel mee.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **LOGGEN**: O, nou, voorzitter, volgens mij kwam ik tot de afronding om dan heel even- Zal ik volledigheidshalve kijken wat de andere partijen misschien nog hebben gevraagd. Ja, ik deel wel wat de woordvoerder van DENK daarover zegt. Er zit natuurlijk ook nog een hele wereld achter, die eigenlijk ook aanpak verdient. Dat deel ik met u. Want op het moment dat de mensen toegelaten zijn, zou je ze ook liefst zo snel mogelijk aan het werk hebben om ook optimaal te kunnen integreren. Alleen, dat is een discussie die thuishoort bij de Rijksoverheid. Dat maakt natuurlijk wel onderdeel uit van de gesprekken. Op het moment dat we dit met het rijk zouden hebben, zou ik dat zeker inbrengen. Maar daar hebben wij als middenbestuur geen positie in. Ik vind het alleen verstandig om, op het moment dat wij met die permanent tijdelijke locatie aan de slag gaan, dat we ook proberen met het Rijk daar ook afspraken over te maken. En dan zeg ik ook eerlijkheidshalve, dan moet je ook wel kijken naar een schaal en een omvang, waarin het ook allemaal wel op een goede manier vormgegeven kan gaan worden. Hetzelfde met het aanbrengen van voorzieningen.

Nou, volgens mij heb ik, wie informeert, heb ik volgens mij ook wat over gezegd. Informatievoorziening bij de partijen, heb ik al wat over gezegd. Haalbaarheidsonderzoek.

O ja, artikel 3.1. Ja, die garantie ga ik natuurlijk helemaal niet afgeven, want dat weet ik helemaal niet of we daar wel of geen gebruik van maken. Kennelijk heeft u een glazen bol, waarmee u wel in de toekomst kan kijken. Ik helaas niet. Ik kijk graag een keer met u mee. Maar daarom kan ik deze garantie nooit afgeven.

De **VOORZITTER**: Dat was uw bijdrage. Nog een interruptie?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, eerder een punt van orde, voorzitter. Het gaat me meer om dat er nog veel meer vragen zijn gesteld dan de vragen die nu enkel beantwoord zijn door de gedeputeerde en ik zou daar graag antwoord op willen namens onze fractie.

De **VOORZITTER**: De heer Loggen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, kijk, nogmaals, ik heb geantwoord op hoofdlijnen. En de heer Van den Berg gaat wel over zijn vragen, maar ik ga over mijn antwoorden. Ik denk dat al mijn antwoorden de essentie van uw vragen regarderen.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik denk dat dit-

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, we gaan daar nu niet over in discussie.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nogmaals, het was een punt van orde en die ga ik wel maken. Maar dit is exact het punt wat hier gemaakt is, dat we antwoorden krijgen op schriftelijke vragen-

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, volgens mij-

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): -volgens inzet van de gedeputeerde. Wij hebben een controlerende functie. Ik wil die antwoorden hebben. Daar zitten wij voor. En nu bepaalt de gedeputeerde van-

De **VOORZITTER**: Ik wil u nu verzoeken, meneer Van den Berg, om bij de microfoon weg te gaan. Ik heb u al heel veel extra ruimte gegeven. U heeft overigens geen tweede termijn meer. Dan moet ik u zeggen, er zijn nog een aantal Statenleden die dat wel hebben, een korte spreektijd. Volgens mij was de heer Loggen klaar namens het college.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, ik denk dat in aanvulling op de schriftelijke vragen die gesteld zijn, waar ook op geantwoord is, en op de vragen die gesteld zijn, waar in hoofdlijnen op geantwoord is, dat ik volledig ben en zorgvuldig ben geweest in mijn antwoorden richting JA21, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we nu door naar de tweede termijn. Er zijn nog een aantal-

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nog een punt van orde dan.

De **VOORZITTER**: Nou, ik wil u verzoeken terug te gaan naar uw plaats. Mag u een ordevoorstel doen als u dat wilt, maar niet bij de interruptiemicrofoon.

We gaan verder met de tweede termijn. Er zijn nog een aantal partijen die spreektijd hebben in de tweede termijn. En dat is mevrouw Van Geffen. Wilt u daar nog gebruik van maken? Nee? De heer Van Hooff, ook niet. De heer Mülder van D66? Nee. Dan heb ik staan, mevrouw Bouhlel van- Nee. De heer Hollebeek. De heer Klein. Nee. De heer Koyuncu, ook niet. Dan zijn er ook geen vragen meer namens het college. Dan sluit ik hiermee deze actualiteit.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel. Ik zou enkel nog een motie willen indienen, los van het spreken in de tweede termijn. Het is enkel een motie.

De **VOORZITTER**: Die ruimte is er zeker. Als u dat had gezegd, dan is het geen enkel probleem.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik wilde u niet verder-

De **VOORZITTER**: Maar komt u maar naar voren.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik wilde u niet verder tegenspreken, voorzitter. Maar ik kom eraan.

De **VOORZITTER**: Dat kan ook niet van uw spreektijd afgaan, het voorlezen van een dictum. Maar ik hou u wel strak als indiener van de motie.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u wel voor uw coulance, voorzitter. Ik snap trouwens dat u ook een rol moet nemen in deze en ik denk dat u dat goed heeft gedaan. Ik hoop dat u ons ook begrijpt met de insteek van zojuist. Ik heb nog wel een motie die wij willen indienen namens JA21 met de navolgende titel en dat is: Betrek de omwonenden en informeer Provinciale Staten. Met het volgende dictum, en ik zal hem zo laten verspreiden voor de rest van de Provinciale Staten: wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten nauw contact te houden met de inwoners en de dorpsraad van Zwaagdijk-West en de gemeente Medemblik over de ontwikkelingen, zoals zojuist besproken, en in de toekomst bij soortgelijke casussen proactief omwonenden en dorpsraden in een vroeg stadium te gaan betrekken; en over de ontwikkelingen rondom huisvesting statushouders, spoedzoekers en asielzoekers Provinciale Staten actief te informeren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): In tweevoud.

De **VOORZITTER**: Ja, in tweevoud en ondertekend. Prima gedaan.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Allemaal ondertekend, ja.

De **VOORZITTER:** En daarmee is deze motie ingediend en maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel.

Motie 183-10 oktober 2022
Betrek de omwonenden en informeer Provinciale Staten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 oktober 2022
Constaterende dat:

- *Provincie Noord-Holland op dit moment een haalbaarheidsonderzoek doet naar de eventuele mogelijkheid tot huisvesting van statushouders in Zwaagdijk-West, middels tijdelijke woningen;*
- *Zwaagdijk-West een kleine dorpskern is in de gemeente Medemblik met 575 inwoners;*
- *Gedeputeerde Staten een actieve informatieplicht heeft richting Provinciale Staten.*

Overwegende dat:

- *De provincie Noord-Holland zelf stelt dat het informeren en betrekken van inwoners essentieel is voor het draagvlak.*

Verzoeken GS:

- *Nauw contact te houden met de inwoners en dorpsraad van Zwaagdijk-West en de gemeente Medemblik over de ontwikkelingen;*
- *In de toekomst bij soortgelijke casussen proactief omwonenden en dorpsraden in een vroeg stadium te betrekken;*
- *Over de ontwikkelingen rondom huisvesting statushouders, spoedzoekers en asielzoekers Provinciale Staten actief te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21).

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Zou die voor de overwegingen en constateringen verspreid kunnen worden?

De **GRIFFIER**: Daar gaan we voor zorgen.

De **VOORZITTER**: Daarmee zijn we aan het eind gekomen van deze actualiteit.

[...]

Nee, meneer Loggen.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Voorzitter, een punt van orde.

De **VOORZITTER**: Ja, meneer Van der Maas.

[...]

De motie moet eerst verspreid worden. Dan schorsen we even voor vijf minuutjes de vergadering.

Schorsing 14.24 tot 14.39 uur.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, ik heropen de vergadering en ik geef kort het woord aan de gedeputeerden om als laatste in de bespreking van deze actualiteit het preadvies mee te geven van het college op de ingediende motie. En dat is, als het goed is, motie 183, ingediend door JA21 met als titel 'Betrek de omwonenden en informeer Provinciale Staten.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, ik kon mij niet geheel aan de indruk onttrekken dat de heer van den Berg mij toch enigszins verweet dat ik niet naar hem zou luisteren. Wat natuurlijk niet waar is, want ik luister naar iedereen. Maar ook hier kan ik weer de wedervraag stellen dat,

als ik naar de motie kijk, dan kan ik met toch zelf niet aan de indruk onttrekken dat die al van tevoren geprepareerd was. Dus had het geen enkel effect of geen enkele zin om te vertellen wat ik heb verteld, omdat hier toch al een vooringenomen motie lag. Maar dat is een observatie mijnerzijds, voorzitter. Maar ik ben het ook niet eens-

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik ben niet bij machte om hierop te kunnen reageren.

De **VOORZITTER**: Meneer van den Berg, we krijgen nu een reactie van het college en daar moeten we het mee doen. De heer Loggen, uw advies.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, ik zou op allerlei details kunnen ingaan. Of het nou wel hier gaat over een actieve of een passieve informatieplicht van GS, maar dat laat ik maar even buiten beschouwing. Dan ga ik naar het dictum, voorzitter. “Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten nauw contact te houden met de inwoners en dorpsraad van Zwaagdijk.” Daar heb ik zojuist van gezegd in mijn beantwoording dat wij daar een proces voor hebben. Wij onderzoeken dat. Wij doen het in samenwerking met de gemeente en dan is de gemeente de eerste aangewezen partij om dat contact ook te onderhouden. Pas op het moment dat er een Provinciaal Inpassingsplan zou zijn, dan komt de communicatielijn van Gedeputeerde Staten in beeld. En dan zullen we dat natuurlijk in samenspraak met bewoners en dorpsraden doen. Maar zolang we in het normale, reguliere proces zitten, is dat aan de gemeente. “In de toekomst soortgelijke casussen proactief omwonenden en dorpsraden in een vroegtijdig stadium te betrekken.” Ja, ook die moet ik afwijzen, voorzitter, verwijzend naar mijn bijdrage in mijn reguliere termijn. “En de ontwikkelingen rondom huisvesting statushouders, spoedzoekers en asielzoekers Provinciale Staten actief te blijven informeren.” Voorzitter, volgens mij doen we dat al. Ook daarbij is dit overbodig en moet ik u een negatief stemadvies voor deze motie geven.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan sluiten we hiermee de beraadslagingen over deze actualiteit.

2b.2 Actualiteit JA21/CDA "Gevolgen rapport Remkes voor agrarische bedrijven NH"

De **VOORZITTER**: En dan gaan we naar de volgende actualiteit. Die is ingediend door JA21 en het CDA. En daarvan is de titel ‘Gevolgen rapport Remkes voor agrarische bedrijven Noord-Holland’. De indiener, de heer Köhler, geef ik graag het woord. Aangemeld hebben zich – ik kijk even – mede-indiener is ook het CDA, mevrouw Koning, Statenlid Van Wijnen van GroenLinks, mevrouw Alberts van de SP, Statenlid Zoon van de Partij voor de Dieren, de heer Klein van de ChristenUnie, de heer van Hooff van de PVV, de heer De Wit van de VVD, de heer Leerink van de PvdA, mevrouw Strens van D66. Als het goed is, heb ik iedereen gehad. Ja. Dan geef ik nu het woord aan de heer Köhler. En ik moet u er al op wijzen dat, u heeft drie minuten inclusief interrupties.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Dat is me opgevallen. Dus ik heb mijn betoog met vijftig procent ingekort. Dus eigenlijk, de jeu is eraf vind ik zelf, maar ik zal-

De **VOORZITTER**: Alle vertrouwen in u, meneer Köhler, alle vertrouwen in u.

De heer **KÖHLER** (JA21): En die tijd loopt maar door. Maar desalniettemin toch even mijn dank aan de fractie van GroenLinks en aan de griffie, dat ze de hobbels op de weg naar deze actualiteit voor mij weg hebben genomen. Nogmaals dank.

Vorige week verscheen dan het rapport Remkes over de stikstofkwestie. En hoewel wij zelf weinig van het rapport verwachtten, hadden de media die verwachtingen wel flink opgeblazen. We hebben inmiddels diverse reacties van de verschillende spreekbuizen tot ons kunnen nemen.

Dan over het rapport. Wij zijn blij met de erkenning voor het boerenbedrijf, maar tegelijkertijd bezorgd over de acute problematiek voor die boerenbedrijven. Remkes adviseert namelijk om vijf- tot zeshonderd piekbelasters van stikstof binnen een jaar uit te kopen. Even een quote van de reactie van de provincie: “het is niet duidelijk of er op de lijst ook Noord-Hollandse veetelers komen te staan”. Onze provincie kent weinig intensieve veehouderij, maar industriële spelers als Tata Steel en Schiphol voeren de lijst van grootste uitstoters aan. Deze uitspraak klopt helemaal, maar het is te afwachtend. Een afwachtende houding van de provincie kan enkel leiden tot meer onrust en dat willen we nou juist voorkomen.

Even technisch. In Noord-Holland zijn er slechts 27 intensieve melkveehouders, waarbij aangetekend moet worden dat juist deze veehouders door de industriële bedrijfsvoering vaak

geen piekbelasters zijn. We zien dan ook in de verschillende stikstof tophonderds – want er zijn er meer – geen veehouderijen uit Noord-Holland voorkomen. Er zou dus inderdaad reden kunnen zijn om rustig achterover te leunen en af te wachten in onze provincie. Echter, we lezen in het rapport dat er wordt geadviseerd om de grootste piekbelasters in nabijheid van Natura 2000-gebieden uit te kopen. Een kleine uitstoter vlakbij Natura 2000 kan onder deze voorwaarden zomaar ineens het piekbelastersetiket krijgen, terwijl een groter bedrijf verder weg van Natura 2000 niet als piekbelaster wordt aangemerkt. Met andere woorden, niet de hoeveelheid stikstofuitstoot van je bedrijf, maar de ligging bepaalt of je piekbelaster bent of niet. In de duinen, in de Kop van Noord-Holland, voornamelijk akkerbouw- en bollengebied, alsmede in zeevang, worden binnen onze provincie hoge stikstofwaarden gemeten. Gezien de hoofdzakelijk zuidwestelijke winden in onze provincie, kan dat niet anders dan door Tata en de Zaanse cacao worden aangevoerd. Toch kunnen we verwachten dat, gezien de onmogelijkheden de cacao- en staalfabrieken uit te kopen, de focus in de provincie op de veehouderij zal komen te liggen. Hierdoor vrezen wij dat ook in de provincie Noord-Holland agrarische bedrijven onder de vijf- tot zeshonderd piekbelasters van het rapport Remkes vallen. Om dit zo snel mogelijk in kaart te brengen, willen wij van de gedeputeerde weten of er een lijst beschikbaar is binnen de provincie van de uitstoot – ik moet echt vaak voortmaken; ik ben er bijna – per veehouderij. Is er een beeld van de effecten van de ligging van de agrarische bedrijven en de gevolgen die het mogelijk heeft?

Remkes toont zich met dit plan voorstander om vooral heel gericht op plekken waar de juridische nood hoog is boeren uit te kopen. Dat schept juridische ruimte om PAS-melders te legaliseren en vergunningen voor de woningbouw te verstrekken. Is dit ook een overweging voor de provincie? En zo ja, waarom?

Remkes stelt in zijn rapport ook dat provincies er verschillend inzitten. Sommige provincies willen een zo duidelijk mogelijk rijksbeleid, andere pleiten voor zoveel mogelijk maatwerk. Wat is daarin de lijn van de provincie? En waarom? Een belangrijke vraag hierin: welk standpunt heeft u ingenomen in het IPO?

En tot slot, deze wil ik toch ook nog even doen. Voorzitter, tot slot namelijk een vraag over het dierenwelzijn. In de fabriekshallen kan met nieuwe technologie veel emissie verwerkt worden, maar daar is dan ook geen weidegang meer nodig. Dit is ook in de ogen van JA21 ongewenst. Een ontwikkeling die met name in de provincie Friesland zich al voltrekt. Hoe denkt onze provincie deze ontwikkeling te voorkomen en zich daarmee van Friesland te onderscheiden? Ik doe een appèl op de Gedeputeerde Staten om zo snel mogelijk, zo zorgvuldig mogelijk duidelijkheid te realiseren. Er is geen tijd voor achterover leunen, maar een tijd voor duidelijkheid. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, de heer Köhler. U voelt dat ik u iets meer tijd heb gegeven, dus ik wil u verzoeken om straks qua interrupties daar heel voorzichtig mee om te gaan. De mede-indiener, mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, Statenleden, Remkes heeft zijn bevindingen over de aanpak van de stikstofreductie gepresenteerd. Wij zien een samenleving, die over het algemeen houdt van het platteland en van de agrarische ondernemers die daar voedsel produceren. Wij zien een samenleving, die houdt van de natuur en de natuur ook verder wil versterken. Dat kan samen. De politiek gaat daar echter veel harder in. Het is belangrijk dat polarisatie wordt weggenomen, dat de kloof tussen stad en platteland wordt weggenomen. We moeten het met elkaar doen. In grote lijnen is het CDA blij dat Remkes op veel punten aanpassing van het beleid van het kabinet vraagt. Het kabinet heeft een forse tik op de vingers gehad. Remkes heeft gezien hoe redelijke, normale, toekomstgerichte boeren wanhopig zijn geworden doordat het onmogelijke van hen wordt gevraagd. De tijdlijn wordt soepeler en krijgt ijkmomenten. Remkes geeft daarnaast aan dat het goed is om de KDW uit de wet te halen en te sturen op de staat van de natuur. Er ligt een breed pakket met aanbevelingen. Daarbij een afrekenbare stoffen balans en veel meer ruimte voor innovatie. Dat vinden wij positief. Toch hebben wij ook zorgen en vragen bij de adviezen uit dit rapport. Zorgen zijn er op het gebied van het matchen van extensivering met een verdienmodel. Zorgen of het wel gaat lukken om zonering te combineren met goede gebiedsprocessen die bottom-up worden ingestoken. En is het in deze tijd van oorlog en hongersnoden nog wel verstandig om de agrarische sector te sturen naar krimp? Wij maken ons ook zorgen over de rol van de keten en de consument. Kunnen zij bij de transitie langdurig voldoen aan wat er van hen wordt verwacht?

Statenlid **ZOON** (PvdD): Is het CDA het ook met ons eens dat de natuur ook in staat van paniek is?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Als er wordt gezegd dat het vijf voor twaalf is: nee, de natuur is heel sterk en er kunnen dingen verbeterd worden, maar paniek is niet de juiste reactie.

Statenlid **ZOON** (PvdD): En dat vindt dan ook het CDA, dat dan 2035 ook een mooie tijdlijn is? Dus zo weinig paniek is er dat er zelfs nog uitstel kan plaatsvinden.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik ga daar verder op in zo meteen nog in mijn betoog.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, u noemt allerlei zorgen. Ik vraag me even af wat de portee is van die boodschap. Wat wilt u ermee? Wat gaat u ermee doen?

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ik vervolg mijn betoog. Dat zal blijken.

Is het in deze tijd van oorlog en hongersnoden nog wel verstandig om de agrarische sector te sturen naar krimp? En dan dus die zorg en ook over de consument: kunnen zij bij de transitie langdurig voldoen aan wat er van hen wordt verwacht? Zijn zij bereid en in staat structureel nog meer te betalen voor voedsel dan ze nu al doen? Geldt dat voor alle bevolkingsgroepen in Nederland? Als dat niet lukt, kunnen landbouwbedrijven na een eventuele transitie niet langdurig voortbestaan. De effecten moeten dus goed in beeld zijn, voordat aanpassing van bedrijven wordt gevraagd. In onze concrete vragen aan GS willen wij vooral inzoomen op de processen die provinciaal spelen.

1, het is waarschijnlijk lastig om nu al aanpassingen te doen aan de gebiedsprocessen naar aanleiding van dit adviesrapport van Remkes, maar het wordt misschien ook lastig om nu gewoon door te gaan met de gebiedsprocessen. Hoe gaat GS hiermee om?

2, herkent GS de uitspraak van Remkes dat er een kloof is tussen stad en platteland en dat polarisatie het moeilijker maakt om uit de stikstofimpasse te komen? Welke inzet kunt u en wilt u plegen om die kloof tussen stad en platteland en de polarisatie in Noord-Holland te verkleinen?

3, Remkes gaf aan dat er voor piekbelasters verschillende opties zijn: uitstoot reduceren tot nul, verplaatsen of laten opkopen. En hij wil dat dat binnen een jaar gebeurt. GS, kunt u in beeld brengen hoeveel industriële en hoeveel agrarische piekbelasters er zijn in Noord-Holland? En wij verzoeken u bij het beschikbaar stellen van de gegevens alleen de aantallen te benoemen en hun gezamenlijke uitstoot op de N2000-gebieden zonder dat er direct wordt verwezen naar specifieke bedrijven.

4, onlangs heeft Noord-Holland In het kader van de versnellingsvoorstellen stikstof van het Rijk vijftig miljoen ontvangen voor de opkoop van gronden. Op vragen van het CDA heeft GS aangegeven dat ze die vijftig miljoen waarschijnlijk niet gaan inzetten, omdat de voorwaarden niet passend zijn om stikstof te reduceren. Is GS bereid bij het Rijk te pleiten voor aanpassing van de voorwaarden, zodat deze vijftig miljoen gebruikt kan worden voor het realiseren van oplossingen voor PAS-melders en interimmers?

De **VOORZITTER**: Mevrouw Koning, uw tijd is op.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Nog drie regels. Waarvan Remkes ook aangeeft dat legaliseren prioriteit moet krijgen. En wanneer kunnen wij een uitgebreide reactie van GS verwachten op het rapport? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Volgens mij had u ook de vragen keurig al in iBabs gezet, hè? Dus de gedeputeerde kan daarnaar kijken.

Statenlid Van Wijnen van GroenLinks.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, nou, vorige week dus het langverwachte rapport van Remkes, het nieuwe rapport, wat wel kan. Een goede reden om hier met elkaar weer over stikstof te gaan praten. En als ik het rapport samen zou mogen vatten, dan zou ik het zien vooral ook als een oproep om wat meer nuance ook in het debat weer te brengen, met oog voor verschil tussen Randstad en omliggend gebied – volgens mij had het CDA het daar ook al – over diversiteit tussen agrariërs. 'De boeren', kunnen we dat wel zo benoemen? Betrokkenheid van natuurorganisaties blijkt ook nog wel verbetering– Een mogelijkheid te zijn. En samenhang met

andere opgaves. We kunnen de vragen van het CDA ook echt wel goed begrijpen. We vinden het wel inderdaad, als je het hebt over piekbelasters en je gaat dat zo met naam en toenaam noemen, ja, dat kan ook afleiden. Hebben we in Noord-Holland wel echt die piekbelasters? Gaat het wel echt om die piekbelasters? We willen niet de indruk wekken dat het probleem niet opgelost zou worden. Nou ja, ik ga nu heel warrig worden volgens mij. Ik wil in ieder geval niet de suggestie wekken dat als we alleen de piekbelasters aanpakken die in een lijstje staan, dat we dan ook het probleem, waar het echt om gaat, oplossen. En dat wordt ook in dat rapport zo benoemd: we moeten het gaan hebben over natuurherstel en natuurverbetering, en daar moet het over gaan.

Maar we zien het rapport ook als een bestendiging van de koers en juist ook een onderstreping van de kwaliteit daarvan. En eigenlijk zijn de belangrijkste vragen van GroenLinks op dit moment ook of GS hier nu voldoende aan heeft om zich ook echt te committeren aan het halen van stikstofdoelen in 2030. En dat zouden we echt graag concreet bevestigd willen. En of we ons nu ook echt gaan committeren aan die kritische depositiewaarde, KDW, als norm voor wat we moeten gaan halen en daar niet elke keer opnieuw een discussie over gaan starten. Dus dat zijn voor ons eigenlijk de belangrijkste vragen die daar op dit moment uit voortvloeien.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Bent u het met mij eens dat er juist staat dat die KDW's, dat daar een aanpassing voor nodig is en dat daar naar gezocht moet worden?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik ben het volledig met u eens dat dat daar staat, maar daar staat ook bij dat dat op termijn moet en dat we nu moeten gaan focussen op het juist wel hanteren van die KDW's, omdat we anders helemaal geen steek opschieten. En ik herinner me ook, hè, nu we bijna tegen het einde van onze eerste termijn zitten allemaal hier, of nou ja, in ieder geval deze termijn, dat deze discussie vier jaar oud is inmiddels en dat we nog steeds aan het hakkentakken zijn over wie, wat, wanneer, waarom en hoe. En dat we het dus nog steeds niet hebben over natuurherstel en natuurverbetering.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Bent u het met mij eens dat het inderdaad gaat om natuurherstel en dus niet om het halen van cijfertjes zoals de KDW?

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ik vind dat het halen van cijfertjes, zoals de KDW, fundamenteel zijn voor het bevorderen van natuurherstel.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Daar constateer ik dat we het daarin niet met elkaar eens zijn, maar voor de rest wel over de kloof dichten tussen stad en platteland.

De **VOORZITTER**: Graag tot een vraag komen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Bent u dat met mij eens?

De **VOORZITTER**: Ja, nee, dat snap ik. Maar ik ga u in de gaten houden. Statenlid Van Wijnen, u mag afronden.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, dat was het wel. De kloof moeten we dichten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Alberts van de SP.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wou zelf iets minder op de inhoud van het rapport ingaan, maar vooral blijven stilstaan bij de noodzaak om inderdaad aan stikstofreductie te doen. We hebben eigenlijk al zo lang erop zitten wachten. Ik vond het rapport zelf overigens ook een soort van vertragingstactiek. Maar goed, als daarmee alle neuzen dezelfde kant op komen te staan, is dat alleen maar mooi.

Ik heb aan de gedeputeerde, heb ik een soort van procesmatige vraag, want dat is dan wel weer een beetje de inhoud. Die 2500 PAS-melders bijvoorbeeld, hoeveel hebben wij daarvan in de provincie? Kunnen we dat al te horen krijgen? Ik heb bij een eerder gesprek in de Commissie, heb ik ook al gezegd over de piekbelasters, dat wij onze top-piekbelasters, Tata en Schiphol, natuurlijk niet mogen overslaan.

Maar dat neemt natuurlijk niet weg dat er voor de boeren wel degelijk een taak ligt en die zal niet makkelijk zijn. Daarom moet het ook zorgvuldig gebeuren, maar het moet wel nu- We moeten nu

wel aan de slag en niet weer proberen terug te onderhandelen en weer vertraging daarin toepassen. Dus dat is de opmerking die ik daarover wil maken namens de SP. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Zoon, Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): De groenknolorchis, het pimpernelblauwtje, wilde tijm, de nauwe korfslak, ronde zonnedauw. Voorzitter, een handvol soorten van heel veel soorten in Noord-Holland die te lijden hebben onder de stikstofdruk. We lijken het wel eens te vergeten. Het gaat niet om het mogelijk maken van staalproductie, vee-industrie of de export, maar het gaat om de natuur. Remkes had woensdag deels dezelfde boodschap als twee jaar geleden: pak het probleem aan bij de wortels. Zolang het grote uitsterven van planten en dieren nog geen halt is toegeroepen en gaat herstellen, zijn we illegaal bezig.

Met de focus op de vijfhonderd, zeshonderd piekbelasters landelijk gaan we het niet redden. Met de latente ruimte die nu nog vergund is, zal onze natuurlijke omgeving alleen maar achteruit gaan. Met het toestaan van megastallen en uitbundige groei in de vee-industrie, bijvoorbeeld in Alkmaar, Enkhuizen en Purmerend, door gebruik te maken van dubieuze technische maatregelen in oude vergunningen zal het ook alleen nog maar verslechteren. Onze afwachtende houding zorgt dat we de verkeerde keuzes gaan maken met het risico dat een biologische boer nabij een Natura 2000-gebied straks moet worden gestopt om vervolgens een gigakippenschuur te laten groeien. Prioriteer de vee-industrie en de akkerbouw die niet toekomstbestendig is. Niet-natuurinclusief heeft uiteindelijk geen toekomstperspectief. Gebruik die ruimte om natuur, inclusief voorbeelden, de ruimte te geven tot extensivering. Het stoppen van de piekbelasters moet ook snel, maar ook slim gebeuren. Room als eerste die latente ruimte af. Daarmee verbetert de natuur nog niet, maar stopt tenminste de grootste groei aan uitstoot van stikstof. Dat zal alleen landelijk moeten gaan gebeuren. En kijk naar de industrie. De mega uitstoters Tata en Schiphol hebben ook een opgave. Niet alleen, omdat ze bovenaan het stikstofuitstootlijstje staan, maar ook, omdat de leefomgeving, de natuur en de biodiversiteit in zijn algemeenheid wordt aangetast.
Tot slot-

De heer **KÖHLER** (JA21): Vraagje aan collega van de Partij voor de Dieren. Begrijp ik uit uw betoog dat u de piekbelastersbenadering uit het rapport Remkes, dat u dat afwijst?

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nee, ik denk dat dat heel goed is om juist te kijken naar die piekbelasters, maar ik denk dat het ook heel goed is om te kijken naar de voorbeeldorganisaties, boeren die er zijn, die nu al biologisch en natuurinclusief aan het werken zijn, om die niet het kind te laten zijn van de rekening.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, u doet net alsof er een uitbundige groei komt van de vee-industrie in Noord-Holland, maar bent u ermee bekend dat door de fosfaatregels er geen één koe bij komt en dat in Noord-Holland de koeien buiten lopen? Dat er helemaal geen sprake is van vee-industrie.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik geloof dat de definitie van vee-industrie van het CDA en de Partij voor de Dieren definitief anders is. Nee, ik zie nog steeds een grote groei aan de hoeveelheid melkkoeien die in Noord-Holland gaan staan. Ik zie dat er bij Purmerend een grote varkenshouder gaat uitbreiden. Ik zie nog heel veel vergroting van die vee-industrie. Dus als ze dat nou eens een keer- En ik roep u ook op om dat te gaan doen, juist om toekomstgericht te gaan kijken, om juist de megastallen en dergelijke uit onze verordening te schrappen en juist in te zetten op het toekomstgerichte boerenbedrijf.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): U geeft geen antwoord. Door de fosfaatregels kan er geen één koe bijkomen. Dus ik hoop dat u dat ook in uw betogen laat zien en niet de verkeerde vooronderstelling wekt.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ik geloof dat we het daar ook over hebben inderdaad, voorzitter, over dan die latente ruimte die er is. Want we zien dat er nog zoveel ruimte vergund is, dat er nog zoveel groei kan bijkomen, dat we dat juist een halt toe moeten roepen.

Tot slot, voorzitter. Kom snel met een twee kilometerzone rondom natuurgebieden, plekken waar stikstof, landbouwgif en kunstmest moeten verdwijnen. Want laten we duidelijk zijn: niet alles kan overal, want wat wel kan is natuurinclusief. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Meneer Klein van de ChristenUnie. O, mevrouw van Soest. Ik denk dat de heer Zoon voor u nog wel tijd heeft voor één vraag.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Dank u wel. Dank u wel, voorzitter. Nee, mijn vraag is: wat doen we nou eigenlijk met die heel grote bedrijven die zo vervuilend zijn? Gaan we daar ook eens een keer iets aan doen? Zoals Tata Steel.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, ik geloof dat ik het helemaal met u eens ben. Ja, daar moeten we inderdaad wat aan doen. Volgens mij zijn we daarin bezig vanuit de provincie. U weet onze oproep om juist te kijken naar die vervuiling van Tata Steel en dat te verminderen en sterk terug te dringen. Misschien zelfs wel richting sluiting. Maar dat is niet iets waar wij over gaan. Dat is iets wat ook bij het land ligt. Dus ja, ook een landelijke oproep om daarnaar te kijken.

De **VOORZITTER**: Mevrouw van Soest, u- Ja? Dan gaan we nu naar de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u voor het woord, meneer de voorzitter. Wat ons betreft had deze actualiteit ook afgedaan kunnen worden met een rondvraag. Het zijn op zich goede vragen van het CDA en JA21, maar we gaan ervan uit dat GS ook hard bezig is, dat het rapport ook ontvangen heeft. En we zitten hier allemaal zo bovenop dat wij ervan uit gaan dat we binnenkort een reactie krijgen, bijvoorbeeld op onze wekelijkse of maandelijks bijpraatsessie in de commissie.

Nou, laten we dan iets meegeven voor die bijpraatsessie en de reactie. Onze piekbelasters zijn voornamelijk industrieel. Dus wellicht ziet GS kans om deze mogelijkheid aan te grijpen om te combineren met andere provinciale doelen, zoals bijvoorbeeld het verbeteren van de leefomgeving. Het zou natuurlijk geweldig zijn als we hiermee kunnen zorgen dat bijvoorbeeld de meest vervuilende fabriek van Tata gesloten kan worden. Of wellicht zijn er nog wat banen op Schiphol die we uit kunnen kopen. En wellicht kunt u ook eens kijken naar de piekbelasting in de Zandvoortse duinen in september. Goed. Wij wachten de reactie van GS af.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Van Hooff van de PVV.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, het stikstofrapport van Remkes. Van de PVV kon het meteen de shredder in. Maar het enige juiste advies had moeten zijn van het kabinet Rutte IV: haar samenleving ontwrichtende en op drijfzand gebouwde stikstofbeleid volledig zou moeten schrappen. Er wordt doodleuk aanbevolen dat de beoogde halvering van de stikstofuitstoot in 2030 vooralsnog voorrang heeft en overeind moet blijven en binnen een jaar vijfhonderd tot zeshonderd piekbelasters uitgekocht moeten worden, waarbij dwang niet wordt uitgesloten. Wie die vijf- tot zeshonderd piekbelasters precies zijn, is nog niet bekend, maar, voorzitter, je kunt er vergif op innemen dat ook Noord-Holland hier zwaar getroffen gaat worden. Misschien moeten we eens praten over Tata Steel en Schiphol. Het zou een leuke discussie zijn. En dat allemaal in een onzekere tijd waarin bijvoorbeeld de voedselcrisis dreigt, de Nederlandse industrie onder andere door wanbeleid van het kabinet Rutte IV al te maken heeft met explosief gestegen energiekosten met alle mogelijke gevolgen van dien. Voorzitter, de PVV vindt het dan ook betreurenswaardig dat het college – ik heb nog twee minuten – een afwachtende houding aanneemt en eerst wil kijken waar het keuzes van kabinet Rutte IV gaat maken. Nu is juist een goed moment om als provincie duidelijk richting Rutte IV aan te geven dat we honderd procent staan voor onze boeren en industrie. En dat we niet accepteren dat voor een niet-bestaand probleem onze economie en voedselvoorziening in welke mate dan ook beschadigd wordt.

Voorzitter, Jesse Klaver liet zich verleden week per ongeluk ontvallen dat hij snel een reactie van het kabinet wil, omdat hij vreest dat er weer boerenprotesten komen als boeren doorhebben dat alles waar ze boos over waren gewoon is blijven staan. En dat onderstreep ik helemaal. Dat gebeurt niet vaak, maar nu wel. De PVV staat honderd procent achter ons boeren en steunen volmondig eventuele protesten. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. En toch even fijn om de gelegenheid te hebben om iets te zeggen over het rapport van Remkes. Hoewel uiteraard de reactie van het kabinet van volgende week, of van deze week ondertussen, natuurlijk minstens zo belangrijk is

en we daar ook graag zien hoe ons college daarop uiteindelijk gaat doorpakken. Maar we zijn toch voorzichtig positief over een wellicht prille kentering van de toon van het gesprek van, 'niet alles kan overal' naar 'wat kan er wel?'. En dat is natuurlijk veel uitnodigender om samen met elkaar hier de schouders onder te zetten. En heb ik het over alle sectoren die moeten bijdragen aan het oplossen van dit probleem. Dus niet alleen de boeren, maar ook de industrie. Maar denk bijvoorbeeld ook aan wij hier allemaal als individuen door misschien eens na te denken: waar halen we ons voedsel op; of wat heb ik überhaupt over voor dat voedsel wat hier dichtbij gemaakt wordt? Maar ook, kijk niet alleen naar het opkopen van bedrijven, maar geef wel een toekomst aan bedrijven. En dat zijn precies de woorden die wij ook nodig denken te hebben om uiteindelijk in onze provincie Noord-Holland tot concrete maatregelen te kunnen komen. En daarbij – en daar sluit ik aan bij de woorden van het CDA – is wat ons betreft niet de KDW heilig, maar uiteindelijk staan natuur en biodiversiteit daarin centraal. Daar moet ons beleid op focussen, en niet op de KDW. Waarbij ik me wel aansluit bij de kanttekening die Remkes daarbij ook terecht maakt: laten we nu niet, voordat we onze problemen hebben opgelost, ons hele systeem overhoop halen, want daarmee creëren we nog meer problemen op korte termijn als we dat wel zouden doen.

Het sleutelwoord van de VVD betreft 'vertrouwen'. Vertrouwen in mensen die dit uiteindelijk mogelijk moeten maken. En onze insteek daarvoor is dat mensen wel willen veranderen, maar niet veranderd willen worden. En dat betekent dat wij mensen en bedrijven zelf de regie willen geven over hun omgeving en over hun bedrijf. En dat wij als overheid daartoe in staat moeten zijn, dat zij weten wat ze kunnen doen en dat wij ook de hulp kunnen bieden die daarvoor nodig is. En dat zou wat ons betreft ook de belangrijkste vraag zijn van ons college aan het kabinet: kom uit Den Haag nou een keer door met die gereedschapskist, waarmee wij en de bedrijven aan de slag kunnen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, ik hoor een mooi betoog over het vertrouwen in mensen en ik hoop dat ik dat ook met u kan delen. Tegelijkertijd betaalt eigenlijk elke Noord-Hollander mee aan natuurherstel en natuurverbetering. En moet dan elke Noord-Hollander maar wachten totdat andere mensen willen veranderen, zodat ze eindelijk een keer waar krijgen voor het geld wat zij bijdragen aan natuurverandering?

De heer **DE WIT** (VVD): Voor mij is het wel gepast, voorzitter, dat mensen meebetalen aan iets wat ons allemaal aangaat, namelijk de kwaliteit van onze leefomgeving en onze natuur. Daar plukken we allemaal de vruchten van in dit ecosysteem waarin we leven. Dus volgens mij zit daar niet zo'n heel gekke redenatie achter. En waar het ons om gaat is, we kunnen wel van bovenaf aansturen hoe het land eruit zal moeten komen te zien, maar volgens mij is het de kwaliteit van onze liberale democratie dat het initiatief juist van onderaf, van vrije verantwoorde mensen, moet komen en dat we daarmee uiteindelijk de mooiste uitkomsten in deze samenleving kunnen creëren.

De **VOORZITTER**: Statenlid Van Wijnen.

De heer **DE WIT** (VVD): Goed, ik verwijs nog even naar een werkbezoek dat wij vorige week hebben gehad, om af te sluiten op mijn inbreng. Dat ging namelijk over de gebiedsprocessen en 'hoe pak je dat nou aan'. En uiteindelijk staan we voor een heel grote verbouwing van Nederland op dit punt. En wat de VVD betreft, stellen we onszelf de vraag: wie geef je nou uiteindelijk de sleutel van je huis in handen om die verbouwing te regelen? Is dat aan de aannemer die koste wat kost je budget gaat opmaken? Of is dat aan de aannemer die met je meedenkt, die kijkt wat je wensen zijn en de beste oplossing kiest om je huis aan te passen aan de toekomst. En wat ons betreft is het antwoord op die vraag volstrekt helder. Wij vertrouwen de mensen die aan de lat staan voor deze opgave en willen ze helpen daar waar het onze taak is. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Het woord aan de heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Jammer dat het nodig was, maar goed dat het tweede rapport Remkes er is. Laten we hopen dat het kabinet de aanknopingspunten, die het rapport zeker biedt om van vanaf nu samen vooruit te komen, ook daadwerkelijk aangrijpt. Op zich snappen we dat partijen deze actualiteit hebben aangevraagd. De presentatie was bijna een landelijk evenement, het werd rechtstreeks uitgezonden op tv. En je wilt toch laten merken als partij dat je daar bovenop zit. En tegelijkertijd gebiedt eerlijkheid natuurlijk te zeggen dat we, denk ik allemaal, ook wel weten dat alle vragen die worden gesteld, ook de relevante vragen die voorbij zijn gekomen, op deze korte termijn in deze vergadering eigenlijk niet te beantwoorden zijn. Goed daarom dat het onderwerp op de agenda staat van de eerstvolgende agenda NLG, want

ook wij willen natuurlijk weten wat dit alles betekent voor de vastgestelde aanpak in Noord-Holland. En ook wij willen natuurlijk weten hoe dat in Noord-Holland zit met die piekbelasters, et cetera.

Voorzitter, wat voor dit moment overblijft, is wat ons betreft een vraag en een opmerking. En de vraag is, ik heb begrepen dat het IPO nog voornemens is om met een reactie te komen op het rapport Remkes, voordat het kabinet eind deze week met een kabinetsreactie komt. En ik zou graag willen weten: wat is daarbij de insteek van de provincie Noord-Holland? En wat ons betreft is dat in ieder geval niet dat weer van alles ter discussie te gaan stellen, maar zou de basis van die reactie moeten zijn: laten we nu zo snel mogelijk met mekaar aan de slag gaan. Want praten hebben we nu ondertussen wel genoeg gedaan. Er moet tempo worden gemaakt. In het verlengde hiervan een opmerking: laat al het gepraat over het rapport Remkes en ook alle discussie die weer kan oplaaien ons niet afleiden van het eigenlijke werk. We hebben in Noord-Holland stikstofdoelen vastgesteld. Er is een plan om die doelen via een gebiedsgerichte aanpak te realiseren. Laten we daar in ieder geval in volle vaart mee doorgaan, want de opgave zal eerder groter worden dan kleiner. Ik dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En als laatste geef ik het woord aan mevrouw Strens van D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, het is natuurlijk verleidelijk om op dit moment uitvoerig en inhoudelijk stil te staan bij het rapport, maar waar een aantal anderen ook al aan hebben gerefereerd: het staat op onze volgende NLG-agenda en ook het kabinet komt nog met een reactie. Het rapport van Remkes onderstreept wat D66 betreft de noodzaak tot natuurherstel in combinatie met het bieden van perspectief, houdt vast aan de gestelde reductiedoelen en het voorlopig blijven hanteren van de KDW. Daar bovenop adviseert Remkes extra tempo te maken om op korte termijn te zorgen dat ons land weer van het slot kan en er oplossingen kunnen worden gevonden voor de PAS-melders en de interimmers. Daarvoor stelt Remkes voor om op korte termijn wat aan de piekbelasters te doen, waarbij hij zelf ook een actieve rol voor het Rijk weggelegd ziet. En daarover, voorzitter, hebben wij juist een vraag, want hoe kijkt GS aan tegen onze rol bij de aanpak van de piekbelasters? Zeker als het zou betekenen dat het Rijk mogelijk gronden of bedrijven gaat opkopen. Want we weten dat voor extensivering en transitie van de landbouw grond noodzakelijk is. En wat D66 betreft is het cruciaal in de gebiedsprocessen dat juist wij als provincie gronden in handen hebben om onze doelen te kunnen bereiken. Is GS het met D66 eens? En is dat ook de inzet van GS richting het Rijk?

Tot slot nog een laatste opmerking. Het rapport van Remkes benadrukt de noodzaak om snel stikstof te reduceren en te werken aan sterke natuur. Laten we in de Noord-Hollandse gebiedsaanpak vooral tempo blijven maken en het proces niet te veel laten afleiden door keuzes en discussies die ongetwijfeld nog veel in de Tweede Kamer en op landelijk niveau worden gevoerd. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Rommel, die namens GS zal reageren en de vragen beantwoorden.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, het is goed dat deze actualiteit voorligt en ik zou het op zich heel kort af kunnen doen door te zeggen van, we moeten er nog in GS over spreken en ook binnen IPO en het Rijk. Het is een advies aan het Rijk. Maar zoals u mij kent, zal ik dat niet doen. En ook even een duiding geven van hoe ik erin sta. Ik moet zeggen, ik ben wel blij dat het advies er nu ligt, want net als dat u ook aangaf, het was iedere keer: eerst het rapport van Remkes en dan gaan we wel weer kijken. En nou ja, ook al wat de PvdA- Om aan te geven: wij zijn daar niet van. Wij zijn nog steeds bezig, heel druk, met onze eigen gebiedsgerichte aanpak en daar gaan wij ook mee door.

Dan over het rapport. Ja, ik vind het zelf wel een evenwichtig rapport. Ook wel een, ja, een rapport waarin je ziet dat hij wel duidelijk ook naar iedereen heeft geluisterd. Want ik ben zelf bij de gesprekken geweest van onze provincies en daar zie je ook dat wat hij noemt, de PAS-melders, ammoniak uit zee – alhoewel in hele kleine lettertjes, maar ik heb het gevonden – nou ja, dus minder strenge voorwaarden aan de financiële middelen, maar ook de staat van de natuur. Het staat er allemaal in; met de emotie en de waardering, ook voor de agrarische sector. En waar het hier en daar is gaan schuren en hoe dat dan gekomen is. Dus die zorgen die hij benoemt en ook dat hij schrijft van, ja, ik ben gewoon geschrokken van de wanhoop. Het is ook weleens goed om dat ook een keer op te schrijven. Want ja, ik bel dagelijks met boeren en dagelijks heb ik ook te maken met die wanhoop die er is en dat Iedereen eigenlijk zo zat van, ja,

ik weet het gewoon even niet meer. Wat moet ik nou doen? Moet ik gaan investeren? Moet ik mijn dochter of mijn zoon of mijn kinderen, moet ik die gaan zeggen van, ja, neem dat bedrijf maar over en dan heb je een pracht van een toekomst met alle zorgen die ze ook aan de keukentafel meemaken.

Maar we zijn al drie jaar bezig, hè, in Noord-Holland. En ook dat is wel genoemd. En we komen echt wel een heel eind. Maar ook in de gebiedsgerichte aanpakken zijn we goed aan het kijken van, waar gaat het nou over? Maar we hebben nog steeds dat geld in de instrumenten over. En daarom is het ook goed dat Remkes ook tegen het kabinet heeft gezegd: kom nou dan ook met die middelen. Alleen, ja, wat ook bekend is: er komt gewoon geen stikstofruimte vrij op dit moment, omdat niemand beweegt. Dus er moet echt wel wat gebeuren. Dus we kunnen ook niet, zelfs niet, de agrariërs helpen die zeggen van, ja, ik wil wel ergens anders naartoe of ik wil stoppen. Daar kunnen we gewoon niks mee doen. En gelukkig ben ik- Ik ben ook blij dat Remkes hier ook echt aandacht voor vraagt.

Ja, er zijn heel veel vragen over de piekbelasters van, wat is dat nou eigenlijk? Nou, zoals u ook in het rapport heeft kunnen lezen, zegt Remkes van, nou, ministerie, geef daar nou eens een definitie van. Nou, ik heb mijn eigen definitie van piekbelasters. En dat is gewoon grote uitstoters. Dus dat is inderdaad de- Ja, u lacht erom, meneer Zoon. Maar dat moet je soms doen als je door wil pakken. Wij hebben een lijstje ook gezien van het ministerie. Nou ja, bijvoorbeeld waar ik mee in gesprek ben, dat zijn de vijftien industriële piekbelasters bij ons in de provincie. En die gesprekken zijn veelbelovend. Dus we maken ook grote stappen. We hebben met Tata al afspraken gemaakt, en daar gaan we ook mee door. Die vergroening, die er gaat komen, de roadmap zeg maar, die er is. En gelukkig benadrukte Remkes ook dat de provincie nog steeds een heel belangrijke taak heeft in die oplossing. Daar ben ik ook blij om, want je moet toch niet willen dat we weer wildwestpraktijken krijgen. Dat het Rijk – wat ze overigens al wel hier en daar doen – maar de provincies in gaat en gaat opkopen, zoals Brabant dat heeft gedaan. Ik heb het al eerder genoemd. Wij hebben bij ons, hebben we de beheercheck waar we aandacht aan geven. Van, hoeveel boeren heb je nodig of koeien heb je nodig om te beheren? Want we willen die natuur ook behouden. En we hebben die boeren nodig en die pinken hebben we nodig om bijvoorbeeld veengebieden ook te helpen. Een agrarische kaart zijn we aan het maken. En ik heb u ook de afgelopen jaren, heb ik u regelmatig ook meegenomen de gebieden in. En ik vind het ook goed om hier, omdat het zo'n belangrijk onderwerp is, om daar goed aandacht aan te besteden. Nou ja, ik heb webinars. Ik spreek met iedereen, maar zeker ook met jullie. Dus dit is wel een aanvulling op wat we doen op onze gebiedsgerichte aanpak. Maar het is het Rijk die hier nog wat mee gaat doen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel. U zei van, ja, dat het Rijk alles over gaat nemen. Dat er een rol blijft voor de provincies. Nou adviseert Remkes zo'n landelijk procesteam. Hoe staat u daar tegenover? Want dat wordt als onafhankelijk betiteld en om de boel vlot te trekken. Maar ik kan me voorstellen dat u daar positief tegenover staat? Klopt dat?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, op zich sta ik daar wel positief tegenover, als het maar net is- Want het is eigenlijk een soort kopie – zoals ik het zie – van onze Regietafel over de NNN. En als dat het is, dan is dat wel een heel handige- Nou ja, even een link om misschien die integraliteit te bevorderen.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): En heeft u daar al signalen over opgevangen of is dat iets wat uit het Rijk nog benoemd moet gaan worden van 'dat gaan we doen'? Want dat is het advies van Remkes aan het Rijk. Maar heeft u daar al signalen over opgevangen? Want ik kan me zo voorstellen dat dat vlot trekken – u zegt, niemand beweegt – dat dat vlottrekken wel handig is.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het Rijk heb ik nog niet over het advies gehoord, maar die Regietafel, daar hebben we wel al over gehoord. Dus als dat zeg maar samen opgaat, dan kan ik daar wel blij mee zijn. Dus wij gaan nu ook het rapport van Remkes wel verder bestuderen en daar komen we met een reactie. En ook om, naar de PvdA, door te geven bij het IPO, wat zou dan mijn inbreng zijn? Nou, dat is puur en alleen de Noord-Hollandse inbreng, zoals ik dat ook altijd doe. Ik kom daar verder bij de andere vragen nog op terug.

Op, nou ja, 14 oktober komt dan het advies. En wij als provincies willen inderdaad wel al eerder ook duiden, zodat we ook aan het kabinet mee kunnen geven, hoe wij ook op verschillende onderdelen nadenken.

Dan heeft JA21 een aantal vragen gesteld en CDA ook. Daar ga ik toch even op in, ook al is het specifiek en komt er nog veel meer later.

Er is een vraag van, is er een lijst van uitstoot per veehouderij? Nee, die lijst is er niet. Wel heeft u zelf gezien – maar de minister heeft dat teruggetrokken – dat lijstje met de piekbelasters, die – wat is het, honderd waren het – die gelijk met de industrie meegegeven waren. Dus wij hebben dat zelf niet. En dat is ook heel lastig, want het heeft ook natuurlijk met AGV te maken.

U zegt dat – even kijken, hoor – dat provincies – even kijken, hoor- U zegt: tijdens het overleg met de overheid is duidelijk geworden dat provincies er verschillend in zitten. Sommige provincies willen een zo duidelijk mogelijk beleid. De opdracht voor Gelderland en Noord-Brabant is hoger. Welk standpunt heeft de provincie in het IPO ingenomen? Ja, ik heb het standpunt ingenomen wat ik altijd al met u deel. Wij zijn- Dit is echt maatwerk in al die gebieden. En dat is ook waarom wij nog steeds ook doorgaan met die 24 gebiedsprocessen. En een herstel van de natuur maakt daar ook natuurlijk een heel groot onderdeel van uit. Want, nou ja, iemand heeft ooit gezegd: dat is een doodzieke patiënt. Maar ja, we moeten daar gewoon wel goed naar kijken, maar we moeten ook dat perspectief nog bieden. Het buitenland, ammoniak uit zee, de scheepvaart, nou, dat zie je ook in het rapport van Remkes wel terug, dat hij ook zegt van, Rijk, kom ook eens ergens mee. Nou ja, wij zijn in Noord-Holland- Moet ik wel trouwens zeggen, dat wij een grote vrager van stikstof zijn. Dus dat maakt het ook allemaal niet makkelijk.

U heeft het ook over Friesland. Nou ja, dat wij- Hoe denken we met deze ontwikkelingen te voorkomen dat wij ons van Friesland gaan onderscheiden? Ja, wij herkennen ons in de belangen die Remkes dus ook uitgeeft. En ook, nou ja, de bevindingen vanuit de historie. Maar op zich hoeven wij ons niet te onderscheiden van Friesland, want, nou ja, door alle verschillen die we als provincies met elkaar al hebben, daar zorgt het onderscheid zichzelf al voor.

Dan naar het CDA. U heeft een vraag – even kijken hoor – misschien ook last om- Ja, hoe gaat u door met de gebiedsprocessen? Misschien is dat wel lastig. Nee, het is zeker niet verantwoord als we nu een rem zouden zetten naar aanleiding van dit advies aan het Rijk. Wij gaan gewoon door met wat u heeft- Nou ja, met die gebiedsprocessen. Want daar is het allemaal gewoon veel te urgent voor.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Houdt u zich dan wel aan het rapport van Remkes? Want Remkes zegt heel duidelijk: eerst tot 2030 proberen wat ruimte te scheppen en daarna eens een keer de gebiedsprocessen te gaan doen. Ik ben het met u eens, om nu eerst die gebiedsprocessen wel door te laten gaan, maar daarmee gaat u niet in lijn met het Remkes-rapport.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Wij moeten met die gebiedsgerichte aanpak doorgaan om de doelen, die u als Staten heeft gesteld tot 2030, te halen. Dus nee, wij gaan gewoon door. En u heeft als Staten doelen gesteld. Het is net al ook gevraagd. En als die doelen moeten wijzigen doordat er wettelijke iets gewijzigd wordt – die 2035 in het regeerakkoord bijvoorbeeld – dan kom ik bij uw Staten terug. Maar u heeft mij een opdracht gegeven en daar luister ik naar. Ik heb het vandaag al gehoord: natuurlijk het hoogste orgaan. Dus daar luister ik naar. En de wet, die in Den Haag wordt vastgesteld. Maar dan kom ik bij u terug.

Dan, herkent GS de uitspraak van Remkes dat er een kloof is? Ja, de voorbeelden die Remkes noemt, dat is helder en dat willen we nou juist ook gaan voorkomen. Want je ziet dat inderdaad, het is echt van, nou ja, ik tegen u, u tegen mij, wij tegen zij, en de Randstad tegenover het platteland. Ja, dat dat zie je gewoon in deze tijden, die onzekere tijden, zie je dat gebeuren. En daarom moeten we ook zo snel mogelijk ook die duidelijkheid en helderheid geven. En ik wil dat dus ook doen met, nou ja, om plannen, echt plannen, te maken in een gebied en niet weer met vier kaartjes te komen.

Dan- Die heb ik al gehad. Ja, dat is mijn-

Dan had ik nog een paar vragen opgeschreven. De doelen van GroenLinks heb ik beantwoord. Dan die vijfhonderd- Nou, hoeveel? Vijfhonderd piekbelasters. Hoeveel zijn dat er? Dat weten wij dus niet. Wij hebben daar geen overzicht van. Wij kennen alleen de industrie, die vijftien waar ik mee spreek. Het is heel erg afhankelijk van, ga je dus kijken zoals ik het zeg. Van, wat zijn de grote uitstoters? Of ga je kijken – zoals ook al genoemd werd – wat zit het dichtst bij een N2000-gebied en heeft daar effect op? We zullen dat zien en we zullen ook zien hoe het kabinet daarmee omgaat. Ik dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Köhler heeft nog een interruptie, maar mevrouw Koning is sneller dan- Mevrouw Koning.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, de interruptie is: kunt u ook op onze vraag vier nog antwoord geven? Die vijftig miljoen die het Rijk ons heeft gegeven, maar die u zegt niet te gaan gebruiken, of u daar kan pleiten voor andere voorwaarden, zodat u het in kan zetten?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, die vijftig miljoen hebben we nog niet gekregen. Die 250 miljoen, die nog verdeeld moet worden, die is voor de PAS-melders. En die vijftig miljoen, dat was voor ons, omdat we een aantal bedrijven hadden die opgekocht wilden worden. Daar wordt nu een plan voor gemaakt, omdat wij zien dat op deze manier- Want dat overleg moet nu plaatsvinden met Rijk. Want die zeggen: je mag alleen de gronden opkopen. Ja, op deze manier komen we er niet. Dus er wordt nu een plan gemaakt en dan gaan we naar het Rijk en dan gaan we kijken of we die vijftig miljoen kunnen krijgen.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, dank u wel. Fijn, het zijn goede antwoorden. Ik ben er heel, heel blij mee dat u de meeste van onze vragen beantwoord heeft. Daarom heb ik eigenlijk één ding wat u zei. Vertaal ik het goed als u zei: wij geven onze eigen gebiedsprocessen voorrang. Met andere woorden, datgene wat in het rapport van Remkes staat, die vijf- tot zeshonderd piekbelasters in nabijheid van natuurgebieden, van Natura 2000-gebieden, dat we ons daarop moeten focussen, dat laat u los. U laat onze eigen gebiedsprocessen prevaleren en gooit wat betreft die aanbeveling van Remkes, dat deel in de prullenbak?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nee, we zullen afwachten waar het Rijk mee gaat komen, hoe de definitie is van piekbelasters. En dan zullen wij kijken van hoe zich dat vertaalt over alle provincies. Want wat ik u ook al vaker verteld heb, dat in Brabant en Gelderland, dat er driehonderd bedrijven al gezegd hebben van, we stoppen ermee. Ja, dan moeten we gewoon kijken van, wat betekent dat, de definitie van het Rijk? Wij zijn in onze gebiedsgerichte aanpak al bezig met het kijken- Want we willen ook- We hebben ook boeren nodig om te beheren en we hebben ook heel veel extensieve boeren, hebben we al. En als je die kwijtraakt, dan kan je je natuur ook niet realiseren.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik dacht, ik doe het toch even zo. Dat scheelt weer een tweede termijn. Ik had nog een vraag gesteld over de aankoop van gronden, omdat Remkes in zijn advies ook aangeeft, dat het Rijk daar wellicht centraal een actieve rol op zou moeten spelen. Terwijl ons idee is dat het juist heel zinvol is als wij zelf grond in handen hebben als provincie. Of u het daarmee eens bent. En hoe u daarmee kijkt, ook richting het Rijk.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dat is heel goed opgemerkt, want dat is nou juist ook wat ik mee zal nemen naar het IPO toe. Want er stond een grondbank in en ik weet wel dat het Rijk daar heel fond of is, maar wij hebben zelf al onze eigen grondstrategie en wij weten precies in welke gebieden wij gronden op zouden willen kopen om anderen, ja, zeg maar, agrarisch te helpen te extensiveren. Dus ik heb het liever in eigen hand. Als het Rijk daar zelf iets in wil doen, omdat het staatssteun zeg maar voorkomt, ja, dan moeten we het daar goed over hebben. Maar dan moet het wel in overleg met de provincies. Want als je lukraak opkoopt, dan gaat het ook niet goed.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was het, denk ik. Volgens mij heeft u uitgebreid geantwoord op alle gestelde vragen. Mevrouw Van Wijnen heeft nog een laatste interruptie.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, misschien dan ook om een tweede termijn te voorkomen. Maar u begon uw betoog met een lofzang- Of, nou ja, een lofzang is misschien overdreven, maar waardering voor de aandacht die Remkes had voor de wanhoop bij boeren. Ik las in het rapport van Remkes ook waardering voor de frustratie bij natuurorganisaties om betrokken te zijn, vooraf, bij beleid, maar dat dat ook de reden is geweest dat ze uiteindelijk een gang naar de rechter hebben gemaakt. Hoe kijkt u daar tegenaan?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Nou ja, dat is met dit stikstofdossier, wat ik net ook al zei: wij tegen zij, jullie tegen ons, ga zo maar door. Nee, we moeten dit samen doen en we zullen allemaal een transitie door moeten maken. Ook de natuurorganisaties die natuurlijk- Waar de boeren ook mee in overleg zijn van, hoe kunnen we die extra stap maken om die natuur te herstellen en te verbeteren? En ik vind dat iedereen daar zijn eigen verantwoording ook in moet nemen.

Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Dus daar moeten agrariërs, natuurorganisaties, overheden en burgers, iedereen moet zijn verantwoording nemen.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zeker.

De **VOORZITTER**: Het is allemaal lastig vandaag, hè, van iedereen via de voorzitter.

Dat was een uitgebreide beantwoording van de gedeputeerde. Er zijn nog een paar partijen die wat spreektijd hebben voor een tweede termijn. Ik kijk eerst naar de heer Köhler of hij nog behoefte heeft om een motie in te dienen. Nee? Dan kijk ik even van de partijen, die nog spreektijd hebben, of daar nog behoefte is voor een tweede termijn. Ik zie verder geen handjes. Dan neem ik zomaar aan dat ook de gedeputeerde in tweede termijn- Geen ruimte meer heeft. Dan sluit ik hiermee deze actualiteit.

En dan stel ik voor dat we even tien minuten schorsen, zodat u allen even uw neus kunt poederen.

Schorsing 15.31 tot 15.43 uur.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, ik heropen de vergadering. En ik ben aangekomen bij agendapunt 3a. Dat is Bekrachtiging besluit inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding. Er zijn geen stukken ter bekrachtiging binnengekomen.

Aldus vastgesteld.

3b. Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 3b, lijst geheimhouding PS. Er zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen van iemand. Iemand van u die het woord verlangt? Zo niet, dan stel ik voor deze lijst ook ter kennisgeving aan te nemen.

Aldus vastgesteld.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 19 september 2022.

De **VOORZITTER**: Dan hebben we de vaststelling van de notulen, agendapunt 4, en de besluitenlijst van de vergadering van 19 september 2022. Ook door de griffie zijn tot op heden geen opmerking ontvangen. Verlangt iemand het woord over de notulen of over de besluitenlijst? Zo niet, dan zijn de notulen en de besluitenlijst ongewijzigd vastgesteld.

Aldus vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de Vaststelling van de Strategische Statenagenda. Wenst iemand daar het woord over? Zo niet, dan is die ook vastgesteld.

Aldus vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De **VOORZITTER**: Dan hebben we agendapunt 6, de Vaststelling van de lijst ingekomen stukken. Er zijn door de griffie ook tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daar het woord over? Ook niet. Dan is die conform het voorstel van het presidium afgedaan.

Aldus vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar 7. En zouden de nieuwe gedeputeerden wat rustiger kunnen doen hier rechts van mij? We gaan naar agendapunt 7. Dat is de Voortgangslijst van de moties. Er zijn ook door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over de lijst moties? Zo niet, dan stel ik voor deze lijst zo vast te stellen.

Aldus vastgesteld.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
8a. Aanwijzen nieuw lid namens PS in Algemeen Bestuur Recreatieschap Spaarnwoude (VD-52).
8b. Naar een toekomstbestendig Randstedelijke Rekenkamer (VD-50).
8c. Protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2022 (VD-48).
8d. Vaststelling legesverordening 2023 en tarieventabel 2023 (VD-49).
8e. Zienswijze PS Ontwerp meerjarenbegroting 2022-2023 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD-51).

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de hamerstukken, agendapunt 8. Op het advies van het presidium wordt geadviseerd om in te stemmen met de nagenoemde voordrachten en die ook als hamerstuk te behandelen. Dat is 8a, het aanwijzen wat een nieuw lid namens PS in Provinciale Staten in het Algemeen Bestuur Recreatieschap Spaarnwoude. Dit voordracht 52. Agendapunt 8b, Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer, voordracht 50. 8c, dat is het Protocol voor de accountantscontrole op de Jaarstukken 2022, voordracht 48. 8d, vaststelling Legesverordening 2023 en de Tarieventabel 2023, voordracht 49. En 8e, Zienswijze van Provinciale Staten Ontwerp meerjarenbegroting 2022-2023 betreffende het Gemeenschappelijke Orgaan Hollandse Waterlinies, voordracht 51. Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring? Zo niet, dan zijn de besluiten behorende bij de punten 8a tot en met 8e aangenomen.

9. Initiatiefvoorstel ChristenUnie en PvdD inzake "Noord-Holland Impact" (NR-53).

De **VOORZITTER**: Daar komen we nu bij agendapunt 9. Dat is het initiatiefvoorstel van de ChristenUnie, de Partij voor de Dieren inzake Noord-Holland. Impact. Dat is nummer 53. Op 6 mei jongstleden ontving Gedeputeerde Staten het initiatiefvoorstel van de ChristenUnie en de Partij voor de Dieren, het voorstel, het stimuleren van de economie die van waarde is voor de samenleving. Het initiatiefvoorstel doet voorstellen voor nieuw economisch beleid onder de noemer betekeniseconomie. Gedeputeerde Staten heeft in de brief aan u, aan Provinciale Staten, reactie gegeven op de verschillende afzonderlijke voorstellen in het initiatiefvoorstel. Deze brief en het initiatiefvoorstel zijn behandeld in de commissie van EFB van 29 september jongstleden. En aan het eind hebben de indieners aangekondigd een aantal tekstuele wijzigingen in het voorstel aan te brengen, die ze toen op hoofdlijnen hebben samengevat. Deze wijzigingen vanuit de commissievergadering zijn in de roze kleur aangegeven in het initiatiefvoorstel. Na publicatie van de vergaderstukken van uw vergadering hebben de indieners nog wat aanvullende wijzigingen doorgevoerd in het initiatiefvoorstel en het ontwerpbesluit. Deze zijn in geel gearceerd in het initiatiefvoorstel. Het is een kleurrijk voorstel. En voor nu ligt het definitieve voorstel, inclusief voordracht en ontwerpbesluit.

De volgende sprekers, naast de indieners, hebben zich aangemeld. Naast de indiener Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren, de heer Klein van de ChristenUnie, hebben zich aangemeld: mevrouw van Geffen van Liberaal Noord-Holland, mevrouw Gonggrijp van D66, Mevrouw De Groot van de SP, de heer Hartog van JA21, mevrouw Kuiper van het CDA, Mevrouw van Meerten van de VVD, Statenlid Zaal van GroenLinks en de heer Carton van de PvdA. Heb ik Iedereen gehad? Dan nodig ik nu, als het goed is, Statenlid Kostić uit om het initiatiefvoorstel toe te lichten. Of is dat de heer Klein? Statenlid Kostić, gaat uw gang.

Ik heb u al aangegeven, het zal even wennen zijn vanaf die kant. Ja, succes.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij willen allereerst onze collega van de ChristenUnie heel erg bedanken voor de fijne samenwerking, maar ook de ondernemers, wetenschappers en burgers die ons hebben geïnspireerd en die al het goede voorbeeld geven. Daarnaast ook GS en alle partijen die in de commissie waardevolle feedback hebben geleverd en zich echt open hebben gesteld voor onze voorstellen. Grote dank daarvoor. Het resultaat is dan ook een gezamenlijk gedragen initiatiefvoorstel. Met de voorliggende vijftien voorstellen laten we

samen zien dat politiek voorbij partijpolitiek en de korte termijn kan kijken. Daar kunnen we allemaal trots op zijn.

Met het initiatiefvoorstel sluiten we deels aan bij wat de provincie al doet, maar maken we ook grofweg nog vier stappen. 1, we geven letterlijk en figuurlijk toekomstige generaties een centrale plek bij het maken van beslissingen. 2, we zetten een volgende stap in het groen, rechtvaardig en realistisch maken van ons economisch beleid. Realistisch over wat onze economie echt aan waarde en kosten met zich meebrengt. Het oude model liet vooral zien hoeveel we produceerden en consumeerden. Niets over de kosten voor de gezondheid en de leefomgeving. Niets over de realiteit dat, als iedereen zou leven zoals een gemiddelde Nederlander, we 3,5 aarde nodig zouden hebben. Hoe goed de financiële cijfers soms ook doen lijken, in werkelijkheid staan we in het rood en hebben we ons huishoudelijk boekje niet op orde. Dat gaan we hiermee veranderen. 3, we stimuleren en helpen ondernemers die interesse hebben in het maken van positieve maatschappelijke impact. In 2020 hadden we in deze zaal een Noord-Hollandse ondernemer die over haar eigen bedrijf zei: "Moeder Aarde is onze CEO". Ze snapte goed dat niemand perfect is, maar streefde steeds naar verbetering en positieve impact op ecologie en de maatschappij. Hoe mooi zou het zijn als dat gewoon de norm was? Toch wordt het ondernemers in het huidige systeem makkelijker gemaakt om negatieve maatschappelijke impact te leveren dan positieve. Dat kunnen we alleen samen veranderen. In provincies als Friesland zijn ze daarmee aan het experimenteren. Centraal staat daar niet meer economische groei, maar welzijn van alle inwoners. Bovendien laat onderzoek van de Kamer van Koophandel zien dat zo'n 70 procent van de ondernemers behoefte heeft aan praktijkvoorbeelden, informatie of ondersteuning op het gebied van ondernemen met positieve maatschappelijke impact. Met dit initiatiefvoorstel zorgen we ervoor dat de provincie verder aan die behoeften kan voldoen. En 4, we versterken de voorbeeldrol van de provincie en gebruiken die om de overweging te maken om de overgang te maken naar de economie die meer aansluit bij de uitdagingen van de 21e eeuw.

Kortom, met dit voorstel maken we samen een stap naar een betekeniseconomie, die niet per se gaat om economische groei, maar om bloei van onze samenleving. Een economie waarin we binnen ecologische grenzen blijven en waarin het welzijn van mensen en andere dieren centraal staan, ongeacht of er economische groei is of niet. Wat ons betreft is dat geen verhaal van rechts, links of het midden. Het zijn partijpolitiek overstijgende stappen noodzakelijk om ons huishoudboekje echt op orde te krijgen en iedereen een gezonde toekomst te bieden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik nu het woord aan de tweede indiener. En dat is de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, collega's, "een fabriek of een bedrijf binnenhalen voor banen en inkomen, dat kale recept werkt niet meer om de regionale economie aan te zwengelen; burgers vinden veel meer belangrijk dan centen alleen". Het zijn niet mijn woorden. Dit is de opening van een artikel in Trouw van afgelopen donderdag. Het beschrijft onder andere de Friese paradox, want hoewel Friesland consequent laag scoort op zaken als inkomen en opleiding zijn Friezen gelukkiger dan gemiddeld in de rest van Nederland. Het is daarom de reden geweest om brede welvaart centraal te zetten in het Friese coalitieakkoord, met als motto 'geluk op één. De economie moet niet alleen gericht zijn op financiële winst, maar op brede welvaart. En dat is meer dan logisch, want wat heb je eraan als inwoner dat de economie draait als een tierelier als je leeft in de rook van een vervuilende fabriek? Wat koop je voor hoge winstcijfers als je hoort dat jouw baan vervalt, omdat het werk wordt geautomatiseerd? En kun je werkelijk voldoening halen uit alles wat je voor weinig geld kunt kopen, wanneer je weet dat daarvoor aan de andere kant van de wereld mensen worden uitgebuit? Ja, moet er dan geen geld verdiend worden, zegt u misschien. Want al die mooie dingen moeten natuurlijk wel betaald worden. Dat is ook helemaal waar. Bedrijven zullen geld moeten verdienen om hun doelen te kunnen bereiken. Of misschien denkt u: alles is al zo duur en er is een enorme inflatie; de energiekosten rijzen de pan uit. Moeten we niet voorkomen dat alles nog duurder wordt? En dat is ook voorstelbaar. Niemand zit te wachten op een kostenverhoging. En misschien vindt u dat er al genoeg gedaan wordt aan duurzaamheid en milieu. Het is nu wel een keer genoeg. En inderdaad, we hebben het heel vaak over duurzaamheid. Het is ook bijna relevant in alle beleidsterreinen en dus ook in het economisch beleid. Joks Janssen, praktijkhoogleraar Brede Welvaart in de Regio aan de Universiteit van Tilburg, zegt: je ziet de behoefte aan een ander perspectief op de economie toenemen en dit is een repliek op doorgeschoten neoliberaal beleid van groeien om te groeien, zonder te bedenken wat die groei doet en voor wie die groei positief of negatief uitpakt.

Voorzitter, het is inderdaad tijd voor een andere blik op de economie, een integrale blik. Een blik die niet alleen oog heeft voor financiële winst, maar voor het brede effect op de samenleving. Wat betekent economische activiteit voor werknemers? Halen zij zin, voldoening en voldoende inkomen uit hun werk? Wat betekent het voor de leefomgeving? Draagt het bij aan natuur? Heeft het geen ontwrichtend effect op klimaat? Wat doet het voor de wereldwijde rechtvaardigheid en de kloof tussen arm en rijk? Alle bedrijven zouden met die factoren rekening moeten houden. Het gaat erom wat je bijdraagt aan de samenleving, aan de welvaart, aan het welzijn van de inwoners, aan de omgeving en aan de natuur en aan de brede wereld. En, voorzitter, dit mag dan wellicht nieuw klinken, maar het was eigenlijk jarenlang de gewoonste zaak van de wereld. De missie van de bakker was om te zorgen dat er gebakken brood was voor zijn dorpsgenoten. En in ruil daarvoor kreeg hij geld om in zijn levensonderhoud te voorzien. De smid zorgde voor het onderhoud van machines van de boeren in de omgeving en zorgde voor de opleiding van jongeren uit het dorp, zodat zij het vak konden leren. De vraag wat een bedrijf bij bijdraagt aan de samenleving, moet weer prominenter op tafel. En er zijn daarvan talrijke mooie voorbeelden. Denk aan Fairphone, dat probeert geld te verdienen met een verkoop van telefoons, maar tegelijkertijd als expliciet doel heeft om de arbeidsomstandigheden ver weg te verbeteren. Of denk aan Roots, dat nieuwe fietsen maakt van oude ov-fietsen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst heeft om hen een baan te geven. Of denk aan de bollenboer die bodemverbetering en natuurherstel tot expliciet doel heeft gemaakt. Het gaat er dus om dat bedrijven impact maken op de samenleving.

Nou, het initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren en de ChristenUnie heeft als doel dit brede perspectief steviger te verankeren in het provinciaal beleid. Het is een volgende stap op weg naar een economie waarin brede welvaart centraal staat. De voorstellen die in dit plan staan helpen om dit concreter te maken, maar het moet natuurlijk niet blijven bij nieuwe doelenbomen, nieuwe indicatoren of nieuwe stoelen. Nee, het moet handen en voeten krijgen in de praktijk. Daarom wil ik GS graag uitdagen met twee concrete suggesties. De laatste vrijdag van de maand is het traditioneel Black Friday. Dat is een rare gewoonte die is overgewaaid uit Amerika en steeds meer bedrijven zien daar de keerzijde van. Daarom is de Green Friday bedacht, een dag om extra aandacht te vragen voor de natuur. Grote organisaties, zoals bijvoorbeeld Decathlon en Dille & Kamille sluiten die dag de deuren. Zou het nou niet mooi zijn als de provincie op die dag extra aandacht vraagt voor Green Friday, bijvoorbeeld op social media. En ten tweede, u krijgt eigenlijk een kans in de schoot geworpen: volgend jaar is het Social Enterprises World Forum. Dat is de wereldwijde conferentie van sociaal ondernemen in Noord-Holland, in Amsterdam. Zou het ook niet mooi zijn als de provincie daar een prominente bijdrage aan levert? Wij dagen u uit.

Ter afronding, voorzitter. Wij willen graag GS en de andere partijen heel hartelijk danken voor hun reactie op ons voorstel en het constructief meedenken. Wij hebben naar aanleiding daarvan nog een paar kleine aanpassingen gedaan, zoals u heeft gezien, ten opzichte van de versie die we eerder hebben besproken. En we willen u graag dan de definitieve versie aanbieden. Daarvoor wil ik Statenlid Kostić naar voren vragen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we nu voor de beantwoording- Of tenminste, de sprekerslijst af voor de eerste termijn en de Statenleden die zich hebben aangemeld. Als eerste geef ik het woord aan mevrouw Van Geffen van Liberaal Noord-Holland.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Dank u wel, voorzitter. Beste collega's, het gaat wat mij betreft niet goed met de toon van de overheid richting bedrijfsleven. We zijn echt op een toch wel economisch dieptepunt gekomen als deze provincie gaat beoordelen wie er maatschappelijk verantwoord en sociaal ondernemer zijn. Ik kon eerlijk gezegd mijn ogen niet geloven toen ik las dat dit wordt voorgesteld. Maatschappelijk verantwoord en sociaal ondernemer, wie zijn dat dan? Zijn dat onze slagers, bakkers, kappers of het café om de hoek? Is dat het bedrijf dat tickets verkoopt aan toeristen? Of het bedrijf dat zeilen maakt voor zeilschepen? Of is dat het, in mijn ogen, fantastische Noord-Hollandse bedrijf dat voor de industrie op duizend manieren buizen weet te buigen? En dan kijk ik naar mezelf als ondernemer met twee bedrijven. Deug ik zelf in de ogen van deze provincie of kom ik op een zwarte lijst, omdat ik niet sociaal of maatschappelijk verantwoord genoeg ben? De overheid, ook deze provincie, denkt steeds meer te bepalen. Het denken krijgt steeds meer de vorm van een planeconomie. Dat gaat ons het tegendeel opleveren van wat we beogen.

Ik zal u als ervaren ondernemer iets verklappen. In het bedrijfsleven wordt al van oudsher diepgaand gediscussieerd over maatschappelijke verantwoordelijkheid en deze verantwoordelijkheid is door heel veel ondernemers ook genomen. En natuurlijk zijn er altijd

uitzonderingen, zoals de oprichter van Ikea. Toen hij een geslaagd, rijk man was, ging hij in een Zwitsers dorp wonen. Daar was hij welkom. De plaatselijke voetbalclub vroeg hem de T-shirts van het kinderelftal te sponsoren. En wat denk je? Hij weigerde dat. Dat was geen reclame voor het ondernemerschap. Echter, besef je wel dat menige sportclub in Noord-Holland door veel kleinere ondernemers dan Ikea wordt gesponsord. En gelukkig is er ook gerechtigheid. Toen de eerste Ikea in Rusland de deuren opende – inmiddels zijn die trouwens weer dicht – wilde de gepensioneerde oprichter er toch nog persoonlijk langs, want hij gelooft in persoonlijk contact met klanten. Hij stapte op klanten af en vroeg wat hen ertoe bracht bij Ikea te komen. Daarop diende een vrouwelijke klant een klacht in bij Ikea, omdat ze werd lastiggevallen door een enge, oude man.

Dus nogmaals, we moeten niet doen of de slechte uitzondering de regel is en ondernemers de maat nemen, omdat wij, de Staten van Noord-Holland, zo goed deugen. Onze provincie dreigt steeds verder van ondernemers af te staan. Niet alleen bij de boeren, ook bij andere ondernemers holt de verstandhouding met de overheid achteruit. En ik was wat dat betreft blij met het verhaal van mevrouw Rommel net. Dat gaf een ander geluid. Dit was zichtbaar op het congres over het Noordzeekanaalgebied vorige week en ook op het IPO-congres. Al wat ondernemers gedaan en bereikt hebben, wordt nu simpelweg afgeschreven als oude economie, een economie waarin het alleen om geld verdienen draaide. En het rare zelfbeeld van de politiek en de overheid is, dat zij degenen zijn die nu een economie gebaseerd op waarden gaan ontwikkelen. Niet alleen kan dat niet, het is ook een totale ontkenning van de betekenis die ondernemers voor Noord-Holland hadden en hebben. Dit initiatiefvoorstel spreekt over gedragsverandering. Nou, deze gedragsverandering is vooral nodig bij de overheid zelf, want het besef ontbreekt dat al die gewenste transities rond energie, duurzaamheid en klimaat ook betaald moeten worden en dat het geld daarvoor verdiend moet worden door ondernemers. Het besef ontbreekt dat het geld van de overheid eindig is, wat ook blijkt uit het leeghalen van tientallen miljoenen aan reserves deze collegeperiode, waarmee de rekening tot en met vijftig jaar vooruit is geschoven. Daarom dien ik een motie in die oproept tot respect voor luisteren naar en samenwerken met ondernemers.

Provinciale Staten in Noord-Holland in vergadering bijeen op 10 oktober 2022 constateren we dat goed ondernemerschap in toenemende mate wordt beschouwd als oude economie waarin het alleen draait om geld verdienen. Ondernemerschap alleen gedurende langere tijd kan bestaan als de inkomsten de uitgaven dekken en er bovendien ruimte is voor investeringen. Veel ondernemers in Noord-Holland aan het begin hebben gestaan van tal van maatschappelijke en sociale initiatieven. Veel ondernemers in Noord-Holland optreden als sponsor van sociale en maatschappelijke activiteiten als bestuurder van stichtingen en verenigingen en via goed werkgeverschap bijdragen aan sociaal en maatschappelijk welzijn en verbinding. En van de overwegingen, ik zal ze niet allemaal opnoemen, wil ik in ieder geval deze noemen. Overwegende dat ondernemers geen tijd hebben om voortdurend van de daken te schreeuwen hoe sociaal en maatschappelijk verantwoord zij bezig zijn en dat dat niet betekent dat ze het niet doen. Kijk, wij, politici, hebben daar tijd voor, maar voor ondernemers ligt dat wat moeilijker. Verzoeken GS en PS waardering te tonen voor ondernemers en de materiële en immateriële waarden die ze hebben toegevoegd en nog steeds toevoegen aan de samenleving, te luisteren naar ondernemers en met hen samen te werken, terughoudend te zijn met de neiging te oordelen over ondernemers en hun sociale karakter of maatschappelijke verantwoordelijkheid en proactief het gesprek op te zoeken met ondernemers over hun zorgen en hun perspectieven op oplossingen; en gaan over tot de orde van de dag. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank je wel. En daarmee maakt deze motie onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel voor uw bijdrage.

Motie 184-10 oktober 2022
Respect voor, luisteren naar en samenwerken met ondernemers

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 oktober 2022
Constaterende dat:

- *Goed ondernemerschap in toenemende mate wordt beschouwd als oude economie waarin het alleen draait om geld verdienen;*
- *Ondernemerschap alleen gedurende langere tijd kan bestaan als de inkomsten de uitgaven dekken en er bovendien ruimte is voor investeringen;*
- *Veel ondernemers in Noord-Holland aan het begin hebben gestaan van tal van maatschappelijke en sociale initiatieven;*

- *Veel ondernemers in Noord-Holland optreden als sponsor van sociale en maatschappelijke activiteiten, als bestuurder van stichtingen en verenigingen en via goed werkgeverschap bijdragen aan sociaal en maatschappelijk welzijn en verbinding.*

Overwegende dat:

- *De afgelopen jaren zich voor veel ondernemers kenmerkten door gedwongen sluitingen en schuldenopbouw door Covidl9;*
- *De economie op veel plekken nog steeds niet draait zoals voorheen;*
- *Problemen als inflatie en energie voor een aantal ondernemers herstel bijna onmogelijk maken en voor andere ondernemers de continuïteit ernstig belemmeren;*
- *Het geld voor de grote transities als duurzaamheid, klimaat en energie verdiend moet worden door ondernemers;*
- *Ondernemers geen tijd hebben om voortdurend van de daken te schreeuwen hoe sociaal en maatschappelijk verantwoord zij bezig zijn (wat niet betekent dat ze het niet doen);*
- *De overheid gebaat is bij een goede relatie met ondernemers en mede afhankelijk is van hun ideeën en oplossingen.*

Verzoeken GS en PS:

- *Waardering te tonen voor ondernemers en de materiële en immateriële waarden die zij hebben toegevoegd en nog steeds toevoegen aan de samenleving;*
- *Te luisteren naar ondernemers en met hen samen te werken;*
- *Terughoudend te zijn met de neiging te oordelen over ondernemers en hun sociale karakter of maatschappelijke verantwoordelijkheid;*
- *Proactief het gesprek op te zoeken met ondernemers over hun zorgen en perspectieven op oplossingen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Liberaal Noord-Holland).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar mevrouw Gonggrijp van D66.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Voorzitter, in de commissie hebben we al onze complimenten gegeven voor dit voorstel. En ik herhaal nog maar eens een keer: dank hiervoor. De provincie en haar ondernemers hebben de afgelopen periode al stappen gezet naar een robuuste, duurzame economie met verschillende instrumenten, zoals de ROM in West, wordt het gestimuleerd: een overgang van een waarde-economie naar een waarden gedreven economie. Met dit voorstel wordt de ingezette koers – dit is al gezegd – nog eenmaal geborgd en op punten versneld. Het is een voorstel om focus te leggen op de maatschappelijke bijdrage en brede welvaart. En dat kan op de steun rekenen van D66. Want voor D66 is het duidelijk dat economische groei alleen kan binnen ecologische grenzen en maatschappelijke grenzen. Dus groei, dat niet ten koste gaat van de ecologie en het welzijn niet schaadt. Economische groei dat waarde toevoegt voor de samenleving. Dus de obsessie met het BBP moeten we misschien wat loslaten en een nadruk leggen op waar het in economie werkelijk om gaat en wat er gebeurt. En dan kan het betekenen dat je op basis van de traditionele groeicijfers nog niet groeit, maar dat je het altijd minder uitstoot. Of dat er groei is, zodat er een eerlijke prijs wordt betaald. Of dat er veel investeringen nodig zijn om een duurzame groei mogelijk te maken. Want laten we eerlijk zijn, de energietransitie zal zelf nooit lukken als de economie moet krimpen. De transitie vergt enorme investeringen in windmolens, warmtepompen, CO2-afvang en noem het meer. Daar krijg je economische groei van, of je wil of niet. Dus voor D66 is economische groei geen taboe, zolang het geen schade brengt aan de samenleving en de natuur. Ik sta hierbij wel stil, omdat in het voorstel bij de definitie van betekeniseconomie staat: ongeacht of de economie groeit of niet. Maar onze fractie is niet an sich tegen groei, zoals ik eerder aangaf.

D66 is partij voor ondernemers en vrije burgers. We steunen het mkb als de motor van onze economie. We hebben ze keihard nodig om onze ambitieuze, economische agenda te realiseren. Dus stimuleren of inspireren om hun maatschappelijke impact zichtbaar te maken: akkoord. Extra eisen opleggen zijn wat D66 betreft niet passend, zeker in deze tijden waarin ondernemers niet alleen worden geconfronteerd met torenhoge energieprijzen, oplopende rente en schaarste op de arbeidsmarkt en ook nog eens een keer geconfronteerd worden met loonsverhogingseisen zijn extra verplichtingen niet, wat ons betreft, passend op dit moment. En we zijn dus ook blij dat de initiatiefnemers dat voorstel hebben aangepast op ons verzoek.

Op 5 september ontving PS van GS een reflectie algemene economie en circulaire economie. Daarin wordt gesteld dat het voor het volgende college wenselijk is om met een nieuw beleidskader economische visie te komen, waarin wellicht meer thema's worden geïntegreerd.

Onze fractie vindt dat dat goed aansluit bij de aangepaste wens van de initiatiefnemers op punt één, zes en zeven, waarbij er ook nog ruimte is voor de precieze benaming van het economisch model. Want het is niet vast of het betekenis moet krijgen, maar dat er ook een andere bewoording aan kan worden geven, zolang maar duidelijk is welke kant onze economische groei op gaat. Wij zullen dus ook voorstemmen voor het initiatiefvoorstel. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw De Groot van de SP.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dank u wel. Over het algemeen vindt de SP dit initiatiefvoorstel goed. De ChristenUnie en de Partij voor de Dieren hebben dit voorstel nog iets beter gemaakt door het woord 'rechtvaardig' toe te voegen onder de inzet van de provincie Noord-Holland. Inderdaad moet de provincie ook sturen op het op een rechtvaardige wijze veranderen van de Noord-Hollandse economie. Maar al te vaak worden plannen zo gemaakt dat er vergeten wordt om te zien naar de noden van de allerarmsten in de Noord-Hollandse samenleving. Overigens, niet alleen in de Noord-Hollandse samenleving, maar ook in de samenlevingen elders, overal op de wereld. Natuurlijk wordt gestuurd op de zogenaamde brede welvaart. Echter, het CBS berichtte op 18 mei – Centraal Bureau voor de Statistiek – dat laagopgeleiden en mensen met een migratieachtergrond de laagste brede welvaart hebben. Ze scoren ongunstig op alle indicatoren die het CBS hanteert. De verdeling van de brede welvaart is gemeten aan de hand van dertien indicatoren voor de thema's welzijn, materiële welvaart, gezondheid, arbeid en vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Dus eigenlijk alle indicatoren die je hier bijna kunt verzinnen. Wij maken ons dan ook ernstige zorgen om deze groep, die de allerarmsten in de Nederlandse, dus ook Noord-Hollandse, samenleving representeert. Door het woord 'rechtvaardig' toe te voegen aan het initiatiefvoorstel is er ook enigszins omgezien naar de mensen die het op alle vlakken moeilijk hebben en die niet van de algemene brede welvaart profiteren. Door het toevoegen van het woord 'rechtvaardig' is het initiatiefvoorstel beter geworden.

Nu komt het aan op de uitvoering, want woorden hebben lang niet altijd daden tot gevolg. Ongeacht of dit initiatiefvoorstel wordt aangenomen of niet, verzoeken wij Gedeputeerde Staten om in alle uitvoeringen de plannen ook, maar eigenlijk vooral, te richten op mensen die niet mee kunnen komen in de brede welvaart. Op degenen voor wie begrippen als betekeniseconomie en donuteconomie niets betekenen. Op degenen die weliswaar gelijke kansen krijgen, maar deze kansen nooit kunnen verzilveren. Op degenen die halverwege de maand nog een week of twee moeten zien te overleven. Op degenen voor wie een sociale huurwoning nog te duur is en die hun kinderen zonder ontbijt naar school moeten sturen. Op degenen die geen welvaart hebben, hoe breed die ook is. We verwachten van Gedeputeerde Staten dat die zich volledig gaat inzetten voor brede welvaart voor iedere inwoner van Noord-Holland. We horen graag een toezegging. En dan kunnen we, behalve met het initiatiefvoorstel – want we gaan voorstemmen – ook instemmen met het erop volgende beleid van Noord-Holland. Dank je wel.

De **VOORZITTER**:

De heer **HARTOG** (JA21): Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Hartog van JA21.

De **VOORZITTER**: Voorzitter, in de commissie hebben we uitgebreid met elkaar gesproken over dit initiatief. Het is duidelijk dat de indieners hier veel tijd en moeite aan besteed hebben. Onze fractie kan en wil het stuk als geheel niet onderschrijven. Toch waren we aanvankelijk wel bereid om op enkele onderdelen onze steun te geven. Het stuk had dan wel opgeknipt dienen te worden. Zoals het nu ter besluitvorming voorligt, ademt het naar onze mening te veel de sfeer uit van een partijmanifest, te ideologisch getint en te betuttelend. En wij zien de optelsom van de verschillende uitgangspunten niet bijdragen aan een duurzamere provinciale economie. Of moet ik zeggen: betekeniseconomie? JA21 zal om die reden dan ook tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Dank u. Mevrouw Kuiper van het CDA.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Allereerst nogmaals dank aan de ChristenUnie en de Partij voor de Dieren voor het inbrengen van dit initiatiefvoorstel om de betekeniseconomie te versnellen. Ook het CDA vindt het belangrijk uit oogpunt van goed rentmeesterschap dat onze economie verder toegroeit naar een meer duurzame en toekomstbestendige economie. Economie draait niet alleen om geld, maar ook om mensen en de toekomst van onze aarde. En wij noemen dit graag een eerlijke of een nieuwe economie. Voorzitter, dit proces vraagt een andere waardering van economische activiteiten, zowel door het bedrijfsleven, inwoners en politiek. De provincie is hiermee al aan de slag gegaan met meerdere

economische stimuleringsprogramma's met duurzaamheid als hoofddoel of als belangrijke voorwaarde.

Het valt zeer te waarderen dat de ChristenUnie en de Partij voor de Dieren willen kijken waar wij als provincie Noord-Holland nog een extra zetje kunnen geven aan deze verandering en daarvoor concrete voorstellen doen. Maar zoals wij ook al bij de behandeling in de Commissie EFB hebben aangegeven, zijn wij niet voor het inwisselen van de term 'economie' naar 'betekeniseconomie'. We zijn het met GS in haar reactie op deze voorstellen eens dat de inrichting van bijvoorbeeld onze jaarstukken een reflectie zijn van ons huidige beleid. En als er in een volgende statenperiode andere ambities, andere prioriteringen plaatsvinden, dan is dat ook het moment om de eventuele benamingen aan te passen of om een bredere monitoring te vragen. En daarnaast vinden wij het ook belangrijk dat onze jaarstukken zo inzichtelijk en begrijpelijk mogelijk zijn voor onze inwoners, alhoewel de term betekeniseconomie uiteraard kan worden toegelicht, zou denk ik voor vele mensen de term 'economie' veel duidelijker zijn.

Voorzitter, in het initiatiefvoorstel is ook het voorstel opgenomen om als provincie Noord-Holland aan te sluiten bij de City Deal Impact Ondernemen. Een van de aandachtspunten hierbij is het laten rapporteren door bedrijven over hun maatschappelijke impact en dat op te nemen in aanbestedingsvoorwaarden of subsidievereisten. Wij vinden niet dat bedrijven vanuit de provincie extra lasten opgelegd moeten krijgen. Dat is aan Europa of aan de Rijksoverheid. En dat stellen de indieners ook. Onze vraag aan hen is: hoe verhoudt zich dat dan met elkaar? Als je je aansluit bij de City Deal Impact Ondernemen of als je zegt dat een integrale rapportage een onderdeel uitmaakt van je aanbestedingsprocedure of subsidie vereisten, dan gebeurt dat juist dus toch wel? En we zouden daar graag een reactie van de initiatiefnemers op willen.

En, voorzitter, zoals gezegd in de commissie, steunen wij de reactie van GS voor de punten die ze wel willen overnemen. Er zijn echter meerdere voorstellen die onze steun niet hebben en zoals het stuk nu voorligt, zullen we dan ook tegenstemmen. Dit was onze reactie, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw van Meerten, VVD.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Noord-Holland wil vooroplopen in de omschakeling naar een circulaire economie. Dat is beter voor het klimaat en de natuur en kan een verdienmodel worden voor onze ondernemers. De VVD is trots op onze ondernemers. Zij zorgen voor banen, brede welvaart en een sterke uitgangspositie om onze provincie verder te verduurzamen. Noord-Holland heeft met 21 procent het grootste aandeel in de Nederlandse economie. Ons verdienvermogen staat of valt met onze ondernemers. En de afgelopen jaren hebben zij het verdomde zwaar gehad door de gevolgen van de corona-epidemie, de fors gestegen energie- en grondstofprijzen en de inflatie die ook hun klanten raakt. Onze ondernemers verdienen onze steun om te doen wat zij zo uitstekend doen: ondernemen en innoveren. En de rol van de provincie is in onze ogen daarbij faciliterend en ondersteunend. De VVD wil verder op de reeds ingeslagen weg. Want als je de inbreng van de heer Klein en Statenlid Kostić hoort en het initiatiefvoorstel leest, zou je denken dat er nog niets op het gebied van brede welvaart gebeurt, maar niets is minder waar. De afgelopen vier jaar heeft de coalitie hard getrokken aan economische stimuleringsprogramma's en fondsen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het Economisch Herstelfonds, waarbij duurzaamheid en brede welvaart al belangrijke randvoorwaarden zijn. We maken al volop werk van de transitie. En gelukkig doen onze ondernemers dat ook. Een naamsverandering, aanpassing van de doelenboom of andere aanpassingen op het gebied van namen, zoals wordt voorgesteld in het voorliggende initiatiefvoorstel, heeft voor de VVD daarom geen enkele toegevoegde waarde.

De ChristenUnie en de Partij voor de Dieren hebben een aantal aanpassingen doorgevoerd naar aanleiding van onze discussie in de commissie. Maar echter, ook met deze aanpassingen, staan we achter geen enkel voorstel ben ik bang, met uitzondering van punt zestien. Dat is namelijk 'de toekomststoel'. Die vinden we wel heel aardig, met name, omdat deze stoel goed past in het instrumentarium van onze participatie, waar we zo druk mee bezig zijn geweest en ook omdat het goed is om de toekomst en jongeren een stem te geven. En eigenlijk vind ik daarbij het allerbelangrijkste, dat daar misschien ook nog wel een jonge ondernemer op staat, die werkt aan deze toekomststoel of die heeft geparticipeerd. Want uiteindelijk gaat het daarom, dat we nog meer goede ondernemers in Noord-Holland krijgen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Zaal van GroenLinks.

De heer **ZAAL** (GL): Dank u wel, voorzitter. GroenLinks is erg blij met dit initiatief van de collega's van ChristenUnie en Partij voor de Dieren. Het is belangrijk om op een andere, eigentijdse wijze naar economie en economische groei te kijken nu we weten en in ons dagelijks leven ervaren dat we onze gezondheid en onze omgeving te veel belasten. We weten inmiddels dat we een ander, duurzaam pad moeten inslaan als internationale gemeenschap, als land, als provincie, als individuele burgers. De provincie kan en wil daaraan bijdragen en dit initiatiefvoorstel beoogt daaraan een impuls te geven. In de commissievergadering gaven wij al aan dat we van het college een positieve reactie op die voorstellen verwachten, passend bij de urgentie die Noord-Hollanders van vandaag en van 2050 zo hard nodig hebben. En die positieve reactie hebben we in de commissie gehoord en gezien.

Voorzitter, voor GroenLinks is er geen plaats meer voor een economie die niet duurzaam en circulair is. Het huidige coalitieakkoord ademt al die geest en hopelijk zal dat voor het volgende ook zo zijn. Maar veel van wat we gisteren als maatschappij in gang gezet hebben om te verduurzamen, blijkt vandaag alweer onvoldoende te zijn. Daarom zien we het initiatief van ChristenUnie en Partij voor de Dieren als een aansporing om kritisch naar onze terminologie en onze instrumenten te kijken, omdat wat we gisteren bedachten niet voldoende is en we moeten onderzoeken wat we morgen nog meer kunnen doen. We zijn benieuwd naar de reactie van GS vandaag en hopen van harte dat ook zij in dit voorstel die aansporing zien om op de provinciale doelen van de betekeniseconomie, de economie waarin duurzaamheid en circulariteit centraal staan, extra in te zetten.

Dank aan de indieners. En wat ons betreft kan de ontwerpwedstrijd voor die toekomststoel uit het laatste voorstel morgen uitgeschreven worden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Carton van de PvdA.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. De economische ontwikkeling heeft ook een keerzijde, waaronder schaarse grondstoffen, vervuiling en overlast en nog heel veel meer. Het is daarom goed dat ChristenUnie en Partij voor de Dieren met het initiatiefvoorstel met zestien voorstellen extra aandacht vragen voor een economie waarin welzijn, welvaart en welbevinden in evenwicht zijn, zoals ook verwoord in het voorstel. Dank daarvoor. Een ander perspectief is namelijk nodig op het beleid om ons bewust na te laten denken over de effecten van de economie op onze samenleving, leefomgeving en de kwetsbare inwoners van Noord-Holland. Dank ook aan de indieners voor de aanpassingen en nuances die zijn gedaan naar aanleiding van de behandeling van het voorstel in de commissievergadering. Mijn fractie kan de voordracht steunen. Hierbij zijn we vooral nieuwsgierig naar de toekomststoel, zodat we stilstaan bij en een stem geven aan de toekomstige generaties, want het doel van dit voorstel is misschien wel het allerbelangrijkste om in onze oren te knopen als we dit perspectief op de economie willen veranderen.

Maar mijn fractie heeft ook een kritische noot bij een aantal voorstellen die voortvloeien uit het beleid, zoals het aanpassen van de doelenboom, de naam van de portefeuille en de bijbehorende indicatoren, omdat wij juist als Staten aan de slag moeten met het aanpassen van het economisch beleid en de impact daarvan. En graag pakken we dit dan ook samen met de indieners en ook met de Staten op. De doelenboom en die indicatoren volgen daaruit ook weer verder. Maar mijn fractie stemt uiteindelijk wel voor, juist vanwege het belang om werk te maken van de betekeniseconomie of duurzame economie. Dank, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik voor de beantwoording in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Dank u wel, voorzitter. Allereerst ook namens GS complimenten aan de indieners van dit initiatiefvoorstel Statenlid Kostić en de heer Klein van ChristenUnie en Partij voor de Dieren; ook voor het aanpassen van dit voorstel naar aanleiding van de commissiebehandeling. En ik denk dat we hier zo eigenlijk vlak voor de verkiezingen een heel mooi voorbeeld hebben van hoe boven partijen wordt samengewerkt en ook hoe samengewerkt wordt tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. En dit voorstel sluit heel erg mooi aan bij het beleid, wat al is ingezet door dit college. Want ook in deze periode heeft deze coalitie, dit college, al de omslag gemaakt naar een economie van brede welvaart. We streven in deze provincie naar een concurrerende economie, waarin geen energie en grondstoffen worden verspild en waar geen schade wordt aangebracht aan de ecologie. Een economie waarbij innovatie leidend staat, maar waarbij technische innovatie ook hand in hand dient te gaan met sociale innovaties. Want uiteindelijk streven wij ook hier naar een economie waarin iedereen kan

meedoen. En die focus op brede welvaart is terecht. Uit recent onderzoek van Rabobank blijkt dat in de MRA de economische groei decennialang heel hoog is geworden, maar dat de brede welvaart niet is meegegaan. En daar moet echt verandering in komen, want economische groei is belangrijk voor werkgelegenheid. Ondernemerschap is belangrijk. Ook sociaal, bijvoorbeeld met de sportvereniging. Maar uiteindelijk moet iedereen ook profiteren daarvan en moet het welzijn en het geluk van onze inwoners centraal staan. Het is geen kwestie van dat we bepaald ondernemerschap afkeuren, maar waar we hier natuurlijk met elkaar over gaan, is: wat stimuleren we, waar zetten we de belastingmiddelen van deze provincie op in? En dat zou mijns inziens alleen maar moeten gaan om die brede welvaart. En dat doen we al. We werken natuurlijk al met onze mkb-instrumenten, we hebben een ROM, die inzet op energietransitie en circulaire economie. En deze voorstellen dragen mijns inziens gewoon bij aan die definitie van brede welvaart en aan ons economisch beleid. Ze geven een bepaalde concretisering waar wij als Gedeputeerde Staten mee aan de slag kunnen.

Wat ik wel wil meegeven, is dat in de uitvoering zal GS heel erg gaan opletten: wat is proportioneel? Het is ook door een aantal van jullie gezegd: kijk nu goed dat je niet te veel lasten oplegt aan ondernemers. En dat vind ik wel belangrijk, want uiteindelijk willen we dat ons provinciale beleid ertoe bijdraagt dat ondernemers bijvoorbeeld die zonnepanelen op het dak leggen of die warmtepomp aanschaffen of omgaan naar circulair en niet alleen maar daartoe gedwongen worden, omdat ze dat moeten rapporteren. Dus het moet wel gaan om echt concrete maatregelen. Maar de aanpassing van dat voorstel leidt tot die verbreding. Dus ik ga ermee aan de slag.

En richting mevrouw Van Geffen: geen zorgen, onze relatie met de ondernemers is ontzettend goed. En als je kijkt naar de energietransitie en de circulaire economie, dan hebben daar de ondernemers een sleutelrol in. En zij vragen ons ook daarbij om te ondersteunen. Dus dit is ook een uitdrukkelijke wens van de ondernemers zelf om ze te ondersteunen bij de verduurzaming en transitie.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Nou, er zijn wel kanttekeningen te maken bij die goede relatie. Ik denk dat GS er goed aan doet zich te realiseren dat ondernemers voorzichtig zijn zich te uiten, omdat ze de overheid overal tegenkomen. En dat dingen, geluiden die ik hoor de laatste twee jaar, die heb ik eigenlijk de afgelopen tien jaar daarvoor niet gehoord. Dus je gaat wel de echte samenwerking missen, Mensen gaan voldoen aan wat je nog van ze wil, maar je kunt veel meer met ondernemers. Dus daar heb ik op willen wijzen. Ik hoop dat dat is overgekomen.

De **VOORZITTER**: Dat was de vraag.

Gedeputeerde **ZAAL**: Volgens mij was er geen vraag.

De **VOORZITTER**: Of dat is overgekomen.

Gedeputeerde **ZAAL**: Of dat is overgekomen. Uw betoog was luid en duidelijk, mevrouw Van Geffen. Ik herken alleen niet wat u zegt in de relatie die wij als provincie hebben met onze ondernemers. En als je kijkt naar die verduurzaming, dan gaan die ondernemers eigenlijk sneller dan dat wij als overheid soms kunnen bijhouden. En de wens is uitdrukkelijk om ze daarbij te ondersteunen. En dat gaan we doen. Dit initiatiefvoorstel draagt daar alleen maar aan bij.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag aan de gedeputeerde. Misschien praat ik voor mijn beurt, hoor, dat kan, maar misschien is het ook zo dat zij het voor mij in elk geval niet voldoende duidelijk beantwoord heeft. Maar wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat de mensen die, ja, nu in elk geval weinig mee kunnen doen aan die brede welvaart- Dus over het algemeen gaat het over de arme mensen. Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat zij net zo kunnen profiteren van de brede welvaart als alle andere mensen?

Gedeputeerde **ZAAL**: Wat we natuurlijk wel moeten realiseren, dat het hier gaat om het economisch beleid en dat we het hier hebben over ondernemerschap en het stimuleren van de economie. Nogmaals, in ons economisch beleid staat ook dat iedereen daarin mee moet kunnen doen. Dus bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsmarkt is een van onze doelstellingen ook een inclusieve arbeidsmarkt. Maar hier voeren we natuurlijk in de provincie geen armoedebeleid. Het gaat hier wel om economie. En die economie moet ook sociale impact hebben. Maar als het aankomt op armoedebeleid, dan zullen we toch moeten verwijzen naar de gemeenten.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ja, dus als ik het goed begrijp, gaat u ervoor zorgen de economie op die wijze te stimuleren dat zeg maar ook de mensen die, ja, arm zijn eraan mee kunnen doen?

Gedeputeerde **ZAAL**: Ja, dank u, voorzitter. Absoluut. Als we kijken naar bijvoorbeeld sociale innovaties en sociale impact, dan is dat onderdeel van ons economisch beleid. Dat stimuleren wij. En ook in de arbeidsmarkt zorgen we dat ook mensen bijvoorbeeld met een achterstand tot de arbeidsmarkt ook toegang krijgen tot die arbeidsmarkt en dat het inclusief is. En ook natuurlijk in ons eigen beleid, wat onder gedeputeerde Kocken valt, hebben we ook nadrukkelijk aandacht voor inclusiviteit.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dank u wel. We gaan het monitoren.

De **VOORZITTER**: Dat is een mooi compliment. Was u klaar?

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik was klaar met mijn betoog, Misschien nog wel ter afsluiting. De brede welvaart, die monitoren we natuurlijk. En die monitor is geen beleidsinstrument Als we kijken naar ons beleid, dan richt zich dat vooral op de economie en op het ondernemerschap. Maar de effecten daarvan, die proberen we zoveel mogelijk te verbreden naar welzijn en brede welvaart.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even of er nog vanuit de portefeuille van mevrouw Kocken- Nee. Dan kijk ik naar de indieners. Er zijn ook nog vragen gesteld. Ik dacht dat de heer Klein als eerste het woord- Of Statenlid Kostić?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Als we het mogen verdelen, voorzitter, dan doe ik een setje vragen en-

De **VOORZITTER**: Oké, u bent welkom hier naast me.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. En dank voor alle reacties. Heel veel positieve reacties. Dat is echt heel fijn om te horen.

Ik hoorde allereerst Liberaal Noord-Holland. Dat waren denk ik de meest kritische reacties. Dus daar zullen we mee beginnen. We waarderen Liberaal Noord-Holland en de altijd inhoudelijke inbreng. Het verbaast ons wel enigszins dat het zo negatief is opgevat. We hebben juist heel goed proberen mee te denken met ondernemers en waar zij behoefte aan hebben. Zoals ook in mijn bijdrage vermeld, heeft de Kamer van Koophandel een onderzoek gedaan onder de ondernemers. Die hebben duidelijk aangegeven dat ze heel graag die positieve maatschappelijke impact verder willen maken en groter willen maken, maar dat ze daarvoor goede voorbeelden nodig hebben, hulp van de overheid en een beetje informatie. En daar draagt dit voorstel aan bij. Dus ik zou eigenlijk hopen dat u uw motie voor deze ene keer in ieder geval intrekt, want het is tegenovergestelde van wat u zegt in uw bijdrage, dat ons initiatiefvoorstel is bedoeld.

Daarna kwam D66. En nou ja, ik ben ontzettend blij – ik denk dat ik ook namens ChristenUnie mag spreken – dat D66 onze voorstel omarmt en ook ziet dat we weg moeten van de focus van die economische groei. En dan hoeven we nu niet die discussie te voeren 'moet economische groei nu of moet het later' maar wat we allemaal volgens mij erkennen, is dat we ons daarop niet moeten focussen. Dat het gaat om welzijn van mensen, binnen ecologische grenzen, ongeacht of die economie groeit of niet. En dat is even wennen. Dat snappen wij. Jarenlang is het ons geleerd die economische groei centraal te stellen, maar daar moeten we dus vanaf. En volgens mij hebben we vandaag – tenminste hopelijk – een duidelijk punt samen gemaakt.

Daarna GroenLinks. Die was heel positief. Ik kan eigenlijk niks anders zeggen dan: dank jullie wel, ook voor de steun en voor het initiatief om meteen met het ontwerp van de stoel te beginnen. Dat steunen wij natuurlijk van harte.

SP, heel, heel sterke punten over de armsten in de samenleving, die ook nog eens het minst profiteren van de brede welvaart. Ons initiatiefvoorstel gaat juist over die betekeniseconomie, waarin de sociale ongelijkheid, die de SP terecht benoemd, juist in wordt meegenomen en zichtbaar wordt gemaakt. Want als je kijkt naar dit huidige systeem, die allerarmsten, die zijn natuurlijk het slachtoffer van dit systeem. En die worden vaak ook weggemoffeld. Je ziet ze vaak niet in de statistieken. Daar willen wij verandering in brengen. Dit is een kleine stap, want er moet inderdaad veel meer gebeuren. Volgens mij heeft u dat ook gezegd, de SP, dat er niet alleen

maar op papier en de eerste stappen op papier, maar er moet straks veel meer gebeuren. Dus daar zijn we het helemaal mee eens.

Volgens mij ben ik klaar met mijn behandeling. Ik kan collega Michel Klein plaatsnemen.

De **VOORZITTER**: Dan gaat het woord naar de heer Klein. En ik zal in ieder geval straks het college nog even de gelegenheid geven om te reageren op de ingediende motie. Dus dan kan gedeputeerde Zaal zich daar vast op voorbereiden. Het woord is aan de heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ook namens mij dank voor jullie reacties. Ik zou even kort de overgebleven partijen nog langslopen.

De heer Hartog van JA21. U heeft inderdaad in de commissie aangegeven dat u een aantal voorstellen steunt, maar dat u toch niet met het geheel kan instemmen, want het ademt te veel de sfeer van een partijmanifest. Nou, ik denk dat het niet zo is, want het ademt vooral heel erg de sfeer van het beleid, wat we al voeren in de provincie. En we zullen daarom ook in dit voorstel, doen we juist een aantal concrete voorstellen om dat nog een stap verder te concretiseren.

Mevrouw Kuiper van het CDA, ja, ook dank voor uw reactie. En toen u begon denk ik, tjonge, u staat voluit achter het voorstel. Wat een mooie woorden over hoe een nieuwe of een eerlijke economie belangrijk is. Ik denk dat we elkaar heel erg vinden ik. Ik ben ook een beetje verbaasd over jullie uiteindelijke conclusie dan om tegen te stemmen, want ook hier denk ik dat we nou niet zulke gekke dingen gaan doen, waardoor we het economisch- Waardoor we individuele ondernemers gaan dwarszitten. Nou, u had een heel concrete vraag over: hoe verhoudt zich nou dat aansluiten bij dat City Deal Impact en het daarmee wellicht opleggen van extra aanbestedingsvoorwaarden tot onze uitspraak dat we bedrijven geen lasten willen opleggen? Ja, dat is inderdaad een spannende vraag. Tegelijkertijd denk ik, het is allemaal gebaseerd op vrijwilligheid. En wat dit voorstel wil laten zien of eigenlijk concreter wil maken, is dat we bedrijven die hun best doen daarbij helpen, zonder dat je bedrijven die die stap nog niet kunnen maken om bepaalde redenen, dwarszit. En dat betekent soms dat je bepaalde bedrijven, die goed hun best doen, een extra pluimpje mag geven.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Dan toch even de opmerking. Dat wordt ook gesuggereerd van, kijk ook als provincie, hoe stimuleer je nu bedrijven om zich meer ook op de maatschappelijke impact te werpen? En een van de voorbeelden die daarbij ook genoemd werd, naast die City Impact, was het bij de gunning van de aanbestedingen, die we hier doen, om daar extra punten toe te kennen voor de aanbestedingen die daar wel oog voor hebben; of bij subsidievoorwaarden. Dus impliciet of heel expliciet ga je daarmee eigenlijk mensen die in een aanbesteding of bij een subsidieaanvraag meedoen, ga je die toch echt dwingen om zo'n maatschappelijke impactanalyse toe te voegen. Dat verhoudt zich toch niet met 'we willen geen extra lasten opleggen'? Dat doet u dan toch juist wel?

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik zou het willen noemen een extra bonus of een extra pluim die je bedrijven kunt geven. Het is ook goed om te bedenken: wij besluiten hierover de voorgestelde besluiten die we hebben voorgelegd. De voorbeelden zijn bedoeld om inkleuring te geven aan de manier waarop je dit zou kunnen vormgeven. En natuurlijk is op ieder voorbeeld, zijn dingen af te dingen. Ik denk ook dat het heel goed is dat wij, als het college hiermee aan de gang gaat, dan vragen wij om: onderzoek op welke manieren bedrijven gestimuleerd kunnen worden; en we noemen een aantal voorbeelden. Bij dat onderzoek zullen alle mitsen en maren in kaart moeten worden gebracht. En ook deze mitsen en maren die u noemt. Tegelijkertijd, ja, het is niet helemaal vrijblijvend, want als wij bedrijven willen stimuleren, dan zullen we ze ook af en toe een, ja, een iets extra's moeten kunnen gunnen.

Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Nou, ja, ik denk als je een aanbesteding verliest, dat je dan dat niet zozeer ziet als een pluim die je wordt gegeven. Dat je dan gewoon denkt van, wat ontzettend vervelend dat ik deze aanbesteding op basis van die puntentoekenning toch heb verloren. Bent u dat niet met me eens? Dat het woord 'pluim' dan bij deze mensen niet gauw naar boven zal komen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik denk, als je de aanbesteding wint, omdat je al jarenlang je best doet om een brede maatschappelijke impact te hebben, dat je het wel eens een pluim ervaart. Zo zou ik hem willen omdraaien.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dan wil ik doorgaan naar de VVD, mevrouw Van Meerten. U geeft terecht aan dat ondernemers een heel zware periode achter de rug hebben gehad. En niet alleen ondernemers, maar juist ook bij ondernemers hebben we natuurlijk gezien dat de coronacrisis er heel erg heeft ingehakt. En u zegt: ondernemers verdienen steun bij ondernemen en innoveren. Daar vindt u ons helemaal. Tegelijkertijd denk ik wel dat het niet waardevrij is. We kunnen wel aangeven in welke richting wij ontwikkeling en innovatie waardevoller vinden dan andere richtingen. Dat is precies wat dit voorstel doet. Het geeft eigenlijk de kleur aan de focus, die we als provincie leggen op ons economisch beleid. U suggereert bijna alsof alles wat er in dit voorstel staat, behalve de toekomststoel, geen goed idee is. En dat verbaast mij toch ook een beetje, want een heleboel is eigenlijk een invulling van het beleid wat de provincie heeft. Ik hoorde ook een positief advies van het college. Dus het is ook best opmerkelijk moet ik zeggen dat u niet met een aantal van die voorstellen dan kan instemmen.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Maar bent u het ook niet met me eens dat als u de reactie van GS leest, dat zij ook een heleboel voorstellen, dat ze daar niet mee akkoord gaan.

De **VOORZITTER**: Momentje, hoor, maar mevrouw Van Soest moet even geholpen worden met haar telefoon. De telefoon is gehackt. Dat gebeurt in meer landen. Mevrouw Van Meerten, gaat u verder.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): Als ik de reactie van GS lees op uw voorstellen, dan zie ik eigenlijk ook maar op één punt, namelijk punt zestien, dat zij daar volledig mee- Ze gaan wel met u mee, want er zijn een heleboel zaken inderdaad ook staand beleid en daar zijn we natuurlijk ook al vier jaar mee bezig. Ik heb dat de gedeputeerde ook horen zeggen. Er zijn verschillende fondsen. We hebben natuurlijk ook de ROM West, hebben we allemaal opgericht. Dus daarin gaan ze mee. Maar niet zozeer met de nieuwe voorstelling. Bent u dat niet met me eens? Behalve dan die leerstoel, nummer zestien.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Kijk, het idee van een initiatiefvoorstel is dat Provinciale Staten een voorstel doen voor een aanscherping of bijsturing van het beleid. Dus als GS bij alles had moeten zeggen dat ze het al deden, dan hadden wij ons huiswerk niet goed gedaan. Dus dat is de consequentie.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dan ben ik volgens mij tenslotte aangekomen bij de heer Carton van de PvdA. Dank voor uw positieve woorden, dat u ook het doel van dit initiatiefvoorstel geheel kan onderschrijven. U maakt een aantal kritische noten en die gingen met name over het aanpassen van de doelenboom en de teksten die zijn grondslag vinden in het economisch beleid. Daar heeft u een terecht punt. Dat is ook al door GS gemaakt. Wij hebben ook in ons voorstel aangegeven dat we goed begrijpen dat dat parallel moet gaan en dat het werken aan het nieuwe economisch kader ook zal betekenen dat dan pas goed dit uiteindelijk ingevoerd kan worden. Tegelijkertijd, het denkwerk daarover kan natuurlijk nu al wel starten en dat is precies wat we hiermee beogen.

Dan hebben we volgens mij alle reacties gehad en dan geef ik het woord aan GS.

De **VOORZITTER**: Aan GS? Nee, we gaan de tweede termijn doen.

Gedeputeerde **ZAAL**: De motie.

De **VOORZITTER**: Ja, nou ja, u mag het van mij nu ook doen, maar eigenlijk kan u dat ook in de tweede termijn doen. Ik denk dat dat beter is, want dan kunt u gelijk alle vragen erbij pakken die- Want tenslotte heeft u allemaal nog spreektijd genoeg voor een tweede termijn. Ik ga even kijken, mevrouw Van Geffen, heeft u behoefte aan tweede termijn? Nee. Mevrouw Gonggrijp, D66? Mevrouw De Groot van de SP? De heer Hartog? Meneer Hartog, heeft u behoefte aan de tweede termijn? [...] Oké, ja, u keek alsof u niet oplette. Mevrouw Kuiper? Mevrouw Kuiper? Mevrouw van Meerten? Statenlid Zaal? De heer Carton? En gedeputeerde Zaal, die denkt, nou, ik wel. Voor de tweede termijn namens GS, gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Kijk, ik wist dat al, voorzitter, maar u wilt me gewoon de hele tijd heen en weer laten lopen. Dat is het, hè?

Nog even voor de duidelijkheid: het aangepaste voorstel zoals het nu ingediend is, dat kan GS volledig omarmen. Dus het advies is positief op alle vlakken met uitzondering van de kanttekeningen, die ik n de eerste termijn heb gemaakt, dat er bij de uitvoering wel op moet worden gelet dat we de lasten voor de mkb'ers niet te groot maken.

De motie. Ja, als ik die motie lees, dan doen we dit al en straalt het ook een bepaalde vijandigheid uit die ik niet herken en die vandaag ook niet onderbouwd is met wat dan de negatieve effecten zijn van ons beleid. Dus ik zou hem als overbodig willen kwalificeren. En dan is het altijd de vraag, als die overbodig is, ga je hem dan ontraden of ga je hem dan omarmen als bestaand beleid? En hier ben ik geneigd om dan de indieners van het initiatiefvoorstel te volgen en volgens mij hebben zij aangegeven dat zij de motie ontraden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik of er nog een behoefte is in deze tweede termijn bij de indieners om nog te reageren. Ja, de heer Klein, die durft het aan.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nog een heel korte afsluitende opmerking. Het lijkt bijna wel dat dit voorstel een beetje polariserend heeft gewerkt, in de zin dat er een aantal partijen ook echt zeggen, ja, hier kunnen we ons niet in vinden. Dat was natuurlijk niet onze bedoeling. En ik weet ook dat het uw bedoeling niet is, want ik weet dat wij allen willen blijven werken aan het welzijn van Noord-Hollandse inwoners. Dus dat zou ik nog graag als afsluitende opmerking willen maken. Dank u.

De **VOORZITTER**: Volgens mij een prachtige afsluiting. En dan mag u weer teruggaan naar uw plaats in de Statenzaal. En dan kunnen ook de twee gedeputeerden, die daar op het strafbankje zaten, de heer Loggen en de heer Olthof, weer terug. Maar u zat daar wel heel gebroederlijk naast elkaar, moet ik zeggen.

We ronden nu de beraadslagingen af. Ik vraag of er nog aangepaste of nieuwe moties of amendementen worden ingediend. Even centraal nog. Zijn er nog wijzigingen op moties of amendementen? Zo niet, dan zijn de beraadslagingen over het initiatiefvoorstel afgerond en zullen we daar straks aan het eind van de agenda over gaan stemmen.

10. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 10. Dat is het vragenuur. Er zijn geen verzoeken tot het stellen van mondelinge vragen binnengekomen.

11. Indien aan de orde: advies GS motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij agendapunt 11 en dat zijn de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. En ik geef nu – er zijn er vijf ingediend – de gedeputeerden de kans om u daar een advies over te geven over deze moties. Zoals u weet, interrupties niet mogelijk.

Als eerste is motie 178 van de fractie SP 'Tijdige beëindiging internationale relaties'. Die zal ik zelf vanaf deze plek toelichten. Ik denk dat deze motie overbodig is. Tijdens de commissie hebben we hier ook over gesproken. Ik heb een aantal toezeggingen gedaan, onder andere dat op basis van de leidraad internationale betrekkingen die wij sinds 2020, en ook besproken in de commissie, als GS toepassen, is eigenlijk wat in de motie staat, is het uitgangspunt waar we mee bezig zijn. Dus in die zin is hij overbodig. We hebben er ook over gesproken, over de internationale relaties. En ja, ik wil benadrukken dat nog steeds internationale relaties ook voor ons een middel zijn om vooruitgang te boeken, ook in verbinding te blijven. Onlangs heeft gedeputeerde Olthof bijvoorbeeld de relatie met Nissan Noord-Amerika verlengd. Ik hoef u er niet op te wijzen dat Nissan haar thuisbasis in Japan kent en dat binnenkort ook daar een delegatie van hier, het provinciehuis, zal gaan bezoeken. Kortom, er zijn dus een aantal zaken die lopen. Ik heb ook toegezegd dat wij in ieder geval geen nieuwe verbindingen meer aangaan voor onbepaalde tijd, maar dat we dat altijd voor bepaalde tijd zullen doen, of met een evaluatiemoment. Dus in die zin denk ik dat deze motie overbodig is. Ik laat het dan aan de Staten wat u ermee wil. Maar hij is in ieder geval wat mij betreft overbodig.

Gaan we naar motie 179, ingediend door de fractie CDA en JA21 'Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf'. En die zal worden beantwoord door- Van advies worden voorzien, ik denk door gedeputeerde Rommel.

Ja, er was even verwarring wie de ene en de andere wolf zou doen, maar gedeputeerde Rommel- Even voor uw duidelijkheid: dat is motie 179. Heeft u alle een nummers daarop? 'Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf'. Gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Ja, we hebben hier al eerder – en mevrouw Koning refereerde er al aan – uitvoerig over gesproken, over wat wij allemaal doen. En ja, wat u in de motie vraagt, dat wordt allemaal- Dat is staand beleid. Dat doen we allemaal bij IPO. En ik begrijp uw zorg voor de wolf en de aanwezigheid die hier zou komen, maar die is er nog niet. Hij is heel even op bezoek geweest, Er is nog geen roedel verder. En ja, wat ik kan zeggen is, nou, het plan wordt nu geactualiseerd. We zijn er heel sterk mee bezig met die wolven, omdat in andere provincies, ja, daar lopen die roedels al. Er wordt veel ervaring mee op gedaan. Het enige wat ik u zou kunnen zeggen, dat zo gauw de actualisatie er ook is dat we dan ook het plan, zullen zorgen dat het bij u in de commissie terechtkomt en dan kunt u ernaar kijken. Maar dat is iets wat we landelijk al doen. En het andere punt wat u vraagt voor de monitoring, ook dat wordt al landelijk gedaan. Dus ja, ik zou zeggen: ontraden van deze motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaan we naar motie 180, ingediend door de Partij voor de Dieren, GroenLinks, SP en DENK, 'De wolf welkom in Noord-Holland. En gedeputeerde Zaal zal deze motie nader van advies voorzien.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ja, als gedeputeerde van in het wild levende dieren zal ik deze beantwoorden. En mevrouw Rommel heeft zich al uitgesproken dat de wolf welkom is. Dus laat ik vanuit deze portefeuille Dierenwelzijn ook de wolf van harte welkom heten in Noord-Holland. Hij heeft de weg al gevonden. En het tweede deel van de- Dus GS spreekt zich uit dat de wolf welkom is. Als jullie je vandaag ook nog uitspreken, volgens mij hebben we deze motie dan het snelst afgedaan ooit en hoeven we daar dan ook verder niet meer op te reageren. Maar het is aan jullie of jullie ook je willen uitspreken voor de- We gaan geen spandoeken ophangen of een rode loper uitleggen, maar de wolf is van harte welkom.

De **VOORZITTER**: Ik ga geloof ik over het gebouw, hè? Dus pas op.

Motie 181, de Fractie Partij voor de Dieren, de SP, GroenLinks en Partij van de Arbeid, denk ik, 'Steun voor het recht op zelfbeschikking'. En gedeputeerde Kocken zal hem nader toelichten.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Het verzoek om dit bericht door te laten klinken in Den Haag was in de Commissie al gedaan. Ik ben blij dat er een motie ligt. Dat legitimeert iets meer dat GS eigenstandig dit soort berichten overbrengt. Als er hier een meerderheid is voor dit bericht, dan zal ik dat met alle plezier overbrengen. Ik denk, ben het op zich met de indiener eens dat dat prima past in het zijn van een regenboogprovincie. We hebben uitgesproken dat wij dat belangrijk vinden en ook dat we dat willen uitdragen. En dat er tweederangsburgers zouden zijn, zoals u dat zegt, dat zouden we niet moeten willen. Dus in die zin het geluid van uw Staten zal ik zeker overbrengen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan motie 182, ingediend door de fracties van de VVD, maar ondertussen ook door GroenLinks, D66, PvdA, CDA en de SP, 'Deelname provincie Noord-Holland aan de komende edities van de Canal Parade. En wederom gedeputeerde Kocken die deze motie van advies zal voorzien.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, ook daar kan ik eigenlijk positief over zijn. Ook ik was enthousiast over het meevaren. En ik ben het helemaal met de indieners eens dat het mooi zou zijn als we dat met twaalf provincies zouden doen in plaats van met drie en dat er nog wel wat feestelijkheid bij kan. Is het wel zo dat in al die feestelijkheid, elke feestelijkheid maar gewoon gemiddeld is, maar we kunnen daar vast wel wat beter ons best voor doen. Dus ik kan alleen maar zeggen: ik ben eigenlijk ook blij met deze motie, en verder laat ik het aan u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat waren de moties Vreemd. Ik zie een vinger van mevrouw De Groot van de SP. U heeft een ordevoorstel.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Nou, voorzitter, eigenlijk wil ik motie 178 gezien uw toezeggingen intrekken.

De **VOORZITTER**: Motie 178 is ingetrokken. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 178 'Tijdige beëindiging internationale relaties' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**: Ik zag, ja, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter. Ik wil graag naar aanleiding van de beantwoording van de gedeputeerde even een korte schorsing hebben om te overleggen met de mede-indieners van de motie om te kijken wat we daarmee gaan doen.

De **VOORZITTER**: Zeker. Het is nu- Hoeveel heeft u nodig? Tien minuutjes? Ik schors de vergadering voor tien minuten.

Misschien, dames en heren, even nog voor alle duidelijkheid. Daarna gaan we dus over tot de stemming. Dus ik zal tot 17.10 uur schorsen. Dan kunt u ook nog even de stemmingen voorbereiden en de moties die er liggen. Dank u wel.

Schorsing 16.54 tot 17.11 uur.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, mag ik alle Statenleden verzoeken te gaan zitten, zodat wij kunnen zien uiteindelijk ook dat alle Statenleden- Als het goed is, zijn we met 45 Statenleden op dit moment. Tenzij er Statenleden tussendoor vertrokken zijn, maar voor zover mij bekend niet. Volgens mij hebben we 45. Dus dan kunnen er vanavond 45 geldige stemmen worden uitgebracht. En dat doen we door het plusje en het minnetje. En mocht u – en daar is straks sprake van – zich onthouden van stemming, dan doet u niets. Maar dat zal ik melden als dat aan de orde is.

12. Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en initiatiefvoorstel.

De **VOORZITTER**: Allereerst agendapunt 12, zijn we aan de gebundelde stemming toe van de moties en de amendementen en de voordrachten. En dan gaan we eerst stemmen over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. En aan de orde is- Ja, mevrouw Koning van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel. Wij hebben een motie 179 ingediend, maar gezien de toezeggingen van de gedeputeerde zullen wij die nu niet in dienen, maar aanhouden en volgen hoe het verder loopt.

De **VOORZITTER**: Motie 179 is aangehouden; met als titel 'Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf'.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 179 'Bescherming landbouwhuisdieren tegen de wolf' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: De heer Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, gezien de beantwoording van de gedeputeerden, waar wij zeer blij mee waren, en het feit dat er verder nu niet heel veel verandert, willen wij onze motie ook graag aanhouden.

De **VOORZITTER**: En dat is uw motie 'De wolf welkom in Noord-Holland', motie 180.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja.

De **VOORZITTER**: Ja. Motie 180 is ingetrokken. Aangehouden.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Aangehouden.

De **VOORZITTER**: Ja, weet u, feitelijk juridisch maakt het niks uit, maar hij is aangehouden.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 179 'De wolf welkom in Noord-Holland' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dan, dit gaat snel zo, zijn we toe aan de stemming over de motie Vreemd aan de Orde van de Dag en dat is motie 181, ingediend door de Partij voor de Dieren, de SP, GroenLinks en de PvdA. Titel is 'Steun voor het recht op zelfbeschikking'. Mijn vraag is, heeft iemand behoefte aan hoofdelijke stemming? Wil iemand een stemverklaring? Ja, de heer Kanik van D66.

De heer **KANIK** (D66): Dank u wel, voorzitter. Onze naam hebben we niet verbonden aan deze motie, omdat die al staat onder het wetsvoorstel in de Tweede Kamer waar deze motie steunt voor oproept. Ook staatsrechtelijk vinden wij deze motie lastig en onze fractie heeft niet de illusie dat we met deze motie twijfelende partijen binnen de Tweede Kamer over de streep zullen trekken. Desalniettemin steunen we de motie wel, omdat wij het belangrijk vinden dat trans, intersekse en non binaire personen binnen onze provincie zich gesteund voelen in hun strijd voor zelfbeschikkingsrecht. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Terwal, VVD.

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank. Ja, ook de VVD-fractie heeft behoorlijk geworsteld met deze motie en ik persoonlijk ook, want ik ben een onderdeel van die LHBTQIA+-gemeenschap. Ik struikelde er bijna over; het zijn inmiddels zoveel letters. En dat maakt ook dat het bij ons een vrije kwestie is. Een aantal zullen voorstemmen een aantal tegenstemmen, Maar ik vertolk hier de stemverklaring van de tegenstemmers. Ik ben het helemaal eens met de inhoud van de motie, alleen, ik vind hem staatsrechtelijk niet zuiver. We bemoeien ons met stemmingen van een ander bestuursorgaan. We willen ook niet dat de Tweede Kamer zich met de stemmingen binnen Provinciale Staten bemoeit. Maar Statenlid Kostić heeft in ieder geval van mij de verzekering dat ik niet als Statenlid, maar wel als individueel VVD-lid, en ook de tegenstemmers in deze fractie, wel degelijk onze boodschap zullen overbrengen naar de VVD-Tweede Kamerfractie om voor de wijziging van de Transgenderwet te stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Hartog, JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Ja, voorzitter, het feit dat Noord-Holland zich een regenboogprovincie noemt, betekent niet dat elk initiatief met betrekking tot gender en geslacht omarmt moet worden. Recent is in de Tweede Kamer gedebatteerd over dit onderwerp. En onze partijgenoot Nicky Pouw-Verweij heeft daar een gedegen en professionele analyse van gegeven. Wij onderschrijven de uitkomst daarvan. De Transgenderwet maakt het mogelijk om op basis van gevoel het geslacht te wijzigen, ook door minderjarigen. JA21 gaat het niet steunen. Niet In de Tweede Kamer en niet in Provinciale Staten van Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Mevrouw van Soest, Partij van de Ouderen.

Mevrouw **VAN SOEST** (50PLUS/PvdO): Ja, dank u, voorzitter. Voorzitter, ik heb ook problemen met het zelfbeschikkingsrecht, want we hebben ook ouderen die graag zelfbeschikking zouden willen hebben over hun overlijden. En dat kan niet, want daar voorzien we niet in. Dus ik heb een beetje moeite met het zelfbeschikkingsrecht. Dus ik stem deze motie niet voor. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Wij willen Statenlid Kostić danken voor haar mooie bijdrage. En het is natuurlijk heel pijnlijk om de voorbeelden te horen van mensen die zich uitgesloten voelen. Het is heel belangrijk dat transgenders volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. En we zeggen daarom 'ja' tegen de oproep voor medemenselijkheid. Maar we denken eerlijk gezegd niet dat we deze discussie nu makkelijk kunnen platslaan in een 'ja' of 'nee' tegen de wet. En daarnaast komen ook nog de staatsrechtelijke bezwaren die eerdergenoemd zijn.

De **VOORZITTER**: Had ik daarmee- Ja, mevrouw Van Geffen, Liberaal Noord-Holland.

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Liberaal Noord-Holland): Ja, ook van mijn kant de staatsrechtelijke bezwaren dat we tweede-kamertje gaan spelen eigenlijk voor iets wat een beter debat verdient.

Dus daarom zal ik tegen stemmen, hoewel ik de zaak die mevrouw Kostić bepleit- De voorbeelden ken ik uit mijn eigen omgeving en ik weet dat het moeilijk is.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. En ik denk terecht dat iedereen hier ook een stemverklaring over afgeeft, zeker na toch het indringende betoog van Statenlid Kostić, wat ons allemaal raakt. En laat mij duidelijk zijn dat niemand in deze provincie en in Nederland zich een tweederangsburger mag noemen of mag voelen. Tegelijkertijd is het een onderwerp wat In de Tweede Kamer volgens mij zorgvuldig gedebatteerd wordt, waar partijen over nadenken. En ik denk dat het ook die zorgvuldige behandeling verdient. En dan is eigenlijk een motie Vreemd vanuit deze provincie, ja, niet behulpzaam in de zorgvuldige behandeling die het in de Tweede Kamer krijgt, waarbij het CDA volgens mij openingen biedt om toch de Transgenderwet erdoor te krijgen op een manier die voor veel mensen acceptabel is. Dus dat proces laten wij graag gaan en we zullen daarom ook tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER**: Dan heb ik, denk ik, alle Statenleden gehad die een stemverklaring willen afleggen. Ja, dan gaan wij nu over tot stemming voor motie 181. De stemming is geopend. 45 stemmen binnen. De stemmingen zijn gesloten.

Motie 181 'Steun voor het recht op zelfbeschikking', ingediend door Partij voor de Dieren, SP, GroenLinks en PvdA.
Motie 181 is met 26 stemmen voor en 19 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: 5 fractieleden van de VVD, JA21, CDA, PVV, ChristenUnie, 50PLUS/Partij voor de Ouderen, DENK en Liberaal Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming motie 182. Dat is de motie ingediend door de VVD, GroenLinks, D66, Partij van de Arbeid, CDA, de SP, met als titel 'Deelname aan de komende edities van de Canal Parade. Iemand hoofdelijk stemming? Iemand stemverklaring? Ja, de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Ook hier dank aan de initiatiefnemers. Het staat voor de ChristenUnie buiten kijf dat LHBTIQ'ers een volwaardige plek verdienen in onze samenleving. Emancipatie is belangrijk, gelijkwaardigheid is belangrijk en daar doet de provincie gelukkig ook verschillende dingen voor. Het is wat ons betreft aan iedere provincie zelf om de afweging te maken hoe ze dit beleid willen ondersteunen. Wij kunnen ons goed vinden in het huidige provinciale beleid op dit gebied en we zien geen toegevoegde waarde in deze motie.

De **VOORZITTER**: Nog anderen die een stemverklaring willen afleggen? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 182. 45 stemmen binnen.

Motie 182 'Deelname provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade', ingediend door VVD, GroenLinks, D66, PvdA, CDA en SP.
Motie 182 is met 37 stemmen voor en 8 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, PVV, ChristenUnie en DENK.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming de motie 183, die behoort bij de actualiteiten ingediend door JA21, inzake dat inwoners niet geïnformeerd over mogelijke opvang statushouders. De titel van de motie is, motie 183, 'Betrek de omwonenden en de informeer Provinciale Staten'. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil of een stemverklaring? Aantekening? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 183. 45 stemmen binnen. Ik sluit de stemming.

Motie 183 'Betrek de omwonenden en informeer Provinciale Staten', ingediend door JA21.
Motie 183 is met 8 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: FRACTIES.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu- En dan ben ik bij de stemming over punt 9. Dat is het initiatiefvoorstel 53. Daar is een motie ingediend, 184 'Noord-Holland Impact', dat is het initiatiefvoorstel. Motie 184 is ingebracht door liberaal Noord-Holland, met als titel 'Respect voor luisteren naar en samenwerken met ondernemers'. Is er iemand die hoofdelijke stemming vereist? Iemand die een stemverklaring wil afleggen? Iemand wil aantekening? Nee. Dan open ik nu de stemming voor motie 184. 45 stemmen binnen. Stemming is gesloten. Met 38- Dat was net

op de valreep. De stemming is gesloten. Dat ging net goed, maar hij was binnen de tijd, want de griffier, die drukt op het knopje en dan kan je niet meer wijzigen.

Motie 184 'Respect voor, luisteren naar en samenwerken met ondernemers', ingediend door Liberaal Noord-Holland.
Motie 184 is met 8 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, JA21, 50PLUS/Partij van de Ouderen en Liberaal Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming-

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, u leest het niet helemaal correct voor.

De **VOORZITTER**: Wat lees ik niet- Met 37 stemmen tegen en 8 stemmen voor is motie 184 verworpen. Ach- één, ja, ik zie het nu. Die is op de laatste manier. Dus GroenLinks heeft één voorstemmen van de acht zetels. En voor hebben gestemd- Ik zal het nog een keer goed herhalen.

Motie 184 is met 8 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: met 1 stem GroenLinks, 1 JA21, 50PLUS/Partij van de Ouderen en Liberaal Noord-Holland.

De **VOORZITTER**: Het is goed dat u dat nog even zo zegt. Dank u wel.

Dan breng ik nu in stemming initiatiefvoorstel nummer 53 inzake 'Noord-Holland Impact'. De heer De Wit en de heer Roosendaal van de VVD zullen afzien van stemming, gelet op conflicterende belangen. Dat betekent dat we dus 43 geldige stemmen kunnen uitbrengen voor het initiatiefvoorstel. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Is er iemand die een stemverklaring wil afleggen? Ja, de heer Van Hooff van de PVV.

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, onze fractie ziet geen enkele nut en noodzaak om onze economie te transformeren op basis van een zinloze samenleving ontwrichtende duurzaamheidsevangelie, laat staan deze transformatie nog verder te versnellen, wat dit initiatiefvoorstel beoogt. Onze fractie zal dan ook tegenstemmen. Dank u.

De **VOORZITTER**: De heer Heijnen, CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, geen stemverklaring, maar ook ik zie af van stemmen vanwege conflicterende belangen.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar 42. En dat heeft onder andere te maken met bedrijven die specifiek worden genoemd, in ieder geval voor een aantal, in dit initiatiefvoorstel. Ik kijk nog even of een andere- Mevrouw van Meerten.

Mevrouw **VAN MEERTEN-KOK** (VVD): De VVD zal tegen dit initiatiefvoorstel stemmen met uitzondering van punt 16, het onderzoek naar de toekomst toe.

De **VOORZITTER**: Nog anderen die een stemverklaring willen afleggen? Wil iemand nog aantekening? Ik wil verzoeken aan degene die zich onthouden van het stemmen om niet op de knopjes te drukken. Dat betekent dat we dus 42 geldige stemmen kunnen uitbrengen en dat betekent dat de heer De Wit, de heer Roosendaal en de heer Heijnen zich van stemming zullen onthouden. Dan open ik nu de stemming voor initiatiefvoorstel nummer 53. Er zal nog één Statenlid moeten stemmen. 42. Stemming is gesloten.

Initiatiefvoorstel VD-53 'Noord-Holland Impact', ingediend door ChristenUnie en Partij voor de Dieren.
Initiatiefvoorstel VD-53 is met 26 stemmen voor en 16 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, PVV, 50PLUS/Partij van de Ouderen en Liberaal Noord-Holland.

13. Sluiting.

De **VOORZITTER**: Dames en heren, zijn we bij agendapunt 13 aangekomen. Dat is de sluiting. De eerstvolgende Statenvergadering vindt plaats op 14 en 21 november. We hadden er rekening mee gehouden en dat is ook aardig uitgekomen. Dank aan de griffie voor alle werkzaamheden en de bodes en de ambtelijke ondersteuning. Er staat een hapje en drankje voor u klaar; en het drankje

natuurlijk mede in het kader van de verjaardag van mevrouw De Vries. En er is voor u voor een avondmaaltijd gezorgd. Ik hoop u daar nog even te zien. Ik sluit de vergadering en tot de 14e november.

Sluiting 17.27 uur

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	30-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	13-06	Q3	Q4	Q1		
Technische briefing: Algemeen ZZS en Vermijdings- en Reductieprogramma Tata Steel.Algemeen														
1e Begrotingswijziging													allen	2022: 07-02 NLG (A-agenda), 07-03 PS
2e Begrotingswijziging													allen	2021: 20-09 NLG, 11-10 PS 2022: 05-09 NLG, 19-09 PS
Laatste begrotingswijziging													allen	2021: 22-11 NLG, 13-12 PS 2022: 28-11 NLG, 09-12 PS
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2022: 13-06 NLG (A-agenda), 04-07 PS
Begroting													allen	2021: 25-10 NLG (A-agenda), 08-11 PS 2022: 24-10 NLG (A-agenda), 14-11 PS
Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu														
Interbestuurlijk toezicht (VTH-taken) en omgevingsdiensten algemeen													Olthof	15-03-2021 VTH taken/Ruimte: C- naar B-verzoek (SP) inz. datacenters Hollands Kroon (zie ag.pnt. 17d), met uitnodiging van cie. RWK) 04-10-2021 werkbezoek omgevingsdienst NZKG - Tata Steel 10-1-2022: GS heeft met de commissie afgesproken dat de commissie elke twee maanden een update ontvangt over de VTH taken ipv elke maand. Daarnaast geldt natuurlijk wel de actieve informatieplicht voor GS bij relevante ontwikkelingen (was voorheen maandelijks een VTH-brief).
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)													Olthof	*13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS* 7-02-2022 Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst NZKG A-stuk Voordracht
Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)													Olthof	22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 *13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS*
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)													Stigter	22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 07-02-2022 Zienswijze Kadernota 2023 OD NHN (A-agenda), 07-03-2022 in PS *13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS*
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)													Stigter	20-09-2021 Resultaatbestemming 2020 (A-agenda), 11-10 in PS *13-06-2022 Jaarstukken 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 in PS* *05-09-2022 Resultaatbestemming 2021 (A-agenda), 19-09-2022 in PS* *24-10-2022 Resultaatbestemmign 2021, 3e begrotingswijzing ivm uittreding Weesp, 14-11-2022 in PS*
Programma gezonde leefomgeving -Geur -Geluid -Stiltegebieden -Luchtmeetnet IJmond - varend ontgassen													Olthof	Met dit programma wordt invulling gegeven uit de ambities uit het coalitieakkoord om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren door middel van een programmatische aanpak. Het Programma Gezonde Leefomgeving geldt als een vrijwillig programma onder de Omgevingswet. Het Programma Gezonde Leefomgeving is behandeld tijdens de commissie NLG van 22 juni 2020. Daarbij heeft de commissie aangegeven de bij het programma behorende uitvoeringsregeling apart te willen bespreken. De concept-uitvoeringsregeling van het Programma Gezonde Leefomgeving komt op de B-agenda van de commissie NLG van 21 september 2020. 22-06-2020 Programma Gezonde Leefomgeving (van C- naar B-agenda)

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		~~21-09-2020 Uitvoeringsregeling Gezonde Leefomgeving (B-agenda)~~ 30-08-2021 Technische briefing gezonde leefomgeving 07-02-2022 Beleidsregel stilliggend ontgassen c-brief 10-01-2022 convenant e-noses (c-brief) 14-3-22 Vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie Gezonde Leefomgeving Industrie Noord-Holland 2022 (c-brief)
Programma Tata Steel 2020-2050													Olthof	25-06-2020 Commissiebijeenkomst over concept-programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond 24-08-2020 Onderzoek ultrafijn stof IJmond (B-agenda) 11-01-2021 Technische briefing Programma Tata Steel 2020-2050 en Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022 14-01-2021 Programma Tata Steel 2020 - 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond (B-agenda) 27-01-2021 Presentatie Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport “stof tot nadenken” 11-02-2021 Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport "stof tot nadenken" (A-agenda), 08-03-2021 in PS *Voortgangsrapportage*: In het Programma Tata Steel 2020-2050 is opgenomen dat Provinciale Staten jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van het programma. Q3 2021 volgt de eerste rapportage. De motie M25/PS08-03-2021 “Motie Duurzaam doorpakken Tata” gevraagde informatie wordt daar ook in opgenomen. 30-08-2021 Jaarlijkse Voortgangsrapportage incl. afdoeningsvoorstel motie M25-2021 “motie duurzaam doorpakken Tata” (B-agenda) Gezondheidsonderzoek RIVM: Naar aanleiding van de grafietregens zijn door het RIVM verschillende vragen en zorgen van bewoners verzameld. Een deel is beantwoord met het onderzoek “grafietregen en gezondheid” van 2019. Een ander deel is beantwoord op basis van bestaande rapporten en onderzoeken. Daarna bleven nog een aantal vragen over. Deze vragen zijn ingedeeld in drie clusters met in totaal acht onderwerpen die in een vervolg (verder) onderzocht kunnen worden. Het RIVM heeft mede op basis van afstemming met een klankbordgroep (met bewoners en experts) in maart 2020 een onderzoeksvoorstel (advies) gegeven over de vraag welke onderwerpen verder te onderzoeken en met welke prioritering. In 2021 worden verschillende onderdelen van het onderzoeksvoorstel uitgevoerd en opgeleverd. Het betreft: Q2: Voorstellen om inzicht te geven in “pieken” van bijvoorbeeld fijnstof, in aanvulling op jaargemiddelden, inzicht in acute klachten (op basis van huisartsenregistratie) en een advies over het uitvoeren van dagboekonderzoek door bewoners (zelfmelding van klachten) (B-agenda) 14-04-2021: Toelichting RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond(webinar) 19-04-2021 RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (B-agenda) 07-06-2021 Voordracht Provinciale coördinatieregeling (PCR) afvang Co2- Everest 02-09 19.30 uur webinar RIVM onderzoek 20-09-2021 Rapportage RIVM stofdepositie (B-agenda) 22-11-2021 Geur - Ontwerpbesluiten I en II Tata Steel (B-agenda)

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
														~~10-01-2022 Kamerbrief Tata Steel en Plan van Aanpak I&W "Op naar een gezondere leefomgeving in de IJmond" c-brief~~ 07-02-2022 RIVM rapport Onderzoek naar de herkomst van neergedaald stof en stoffen in de lucht in de IJmond regio (B-agenda) in januari zijn webinars over het rapport gehouden. (B-agenda) *Planning Herhaling stofdepositieonderzoek verwachting rapportage Q4 2022* Het Roland Berger onderzoek naar de “waterstofroute” van Tata Steel is gepubliceerd op 23 nov 2021. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Tata Steel en FNV. 11-04-2022 Tata Steel en de route richting groen staal (C- naar B verzoek) 05-09-2022 jaarlijkse Voortgangsrapportage Programma Tata Steel 2020 – 2050; Brief aan PS herziene Expression of Principles Tata Steel; Planning: *Q4 expertmeeting mogelijkheden mbt gezondheid en Tata Steel dec 2022/jan 2023* *TB in nov tijdpad Groen Staal (nadere uitwerking GS brief Tata Steel en route naar Groen Staal)*
Schone luchtakkoord													Olthof	Jaarlijkse voortgangsrapportage via uitvoeringsplan 30-08-2021 Uitvoeringsplan Schone luchtakkoord 2021 (C- naar B-verzoek PvdD 19-04-2021)
ZZS-inventarisatie													Olthof	07-06-2021 Eerste rapportage uitkomsten inventarisatie ZZS (B-agenda) 25-10-2021 Inventarisatie en rapportage Tata Steel B-agenda 13-06-2022 Uitkomsten beoordeling Vermijdings- en reductieprogramma Tata Steel 2020-2025 B-agenda 13-6-2022 technische briefing ZZS en modellenvergelijking 05-09-2022 Uitkomsten expertmeetings RIVM-Tata Steel
PFAS													Olthof	Landelijk Definitief handelingkader en consequenties EFSA opinie voor grondwater. 07-02-2022 C-brief PFAS: informeren over de resultaten van de onderzoeken naar PFAS in grondwater in de kuststrook Planning: *Q2 publicatie door IenW/RIVM. Hierdoor mogelijke aanpassing beleidsregel PFAS Noord-Holland*
Bodem en bodemsanering													Olthof	25-10-2021 Bodem: voortgang warme overdracht bodemtaken inzake Omgevingswet (C-stuk) Verwachting 7-02-2022 Voortgang Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2021 en wijziging Uitvoeringsregeling subsidie bodemsanering 2022 c-brief Eind Q1, verwachting 14-03-2022 Technische briefing bodemonderwerpen (incl PFAS) Verwachting 10-01-2022 Overdracht bodemtaken en bodemdata Weesp c-brief
Natuur														
Uitvoeringsplan NNN – *Voorheen Programma Natuurontwikkeling (PNO)*													Rommel	*Jaarlijks vast te stellen/ BOB* Onderwerp komt jaarlijks terug (september/oktober 2021) Bespreking in cie NLG op 19 oktober 2020 en vaststelling in PS op 9 november 2020. Op 29 september jl. heeft het college de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waardoor de sturing op de afronding van het NNN wordt aangescherpt. Dit betekent dat 2020 het laatste jaar was waarin het PNO in deze vorm is verschenen. Vanaf 2021 zal gewerkt worden met een ‘uitvoeringsplan NNN’. Dit plan bevat uitgangspunten en ambities, zicht op planning, realisatie en kosten en prognoses op de voltooiing van het NNN. Met het uitvoeringsplan vindt jaarlijkse verantwoording over de voortgang plaats. De beschrijving van de overige beleidsinstrumenten ter bevordering van de biodiversiteit zal al vanaf dit jaar onderdeel uitmaken van het Masterplan biodiversiteit. 24-10 bespreking als (A stuk)

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~**30-08**~~	~~**20-09**~~	~~**25-10**~~	~~**22-11**~~	~~**10-01**~~	~~**07-02**~~	~~**14-03**~~	~~**11-04**~~	~~**13-06**~~	~~**Q3**~~	~~**Q4**~~	~~**Q1**~~		
Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof													Rommel	De planning van dit onderwerp is sterk afhankelijk van de politieke ontwikkelingen. In 2020 start de gebiedsgerichte aanpak. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november 2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. Sept 2020: komt er een brief met update voor de cie NLG op 21 september. Feb 2021 Technische briefing & in commissie brief stikstof strategie besproken. Ook in de regietafel besproken. De besprekingen verwerkt in de definitieve opmaak van de stukken. Bij de bespreking van de rol van PS en bij het vaststellen van de doelen is uitvoerig stilgestaan bij de ambitie die PS heeft op dat vlak. Dat is aanleiding geweest om te komen tot een concept-voordracht aan PS, waarmee de staten in positie komen om naast hun budgetrecht kaders te stellen voor de verdere aanpak. Het GS-voorstel is nu ook daarop ingericht en een concept-voordracht is voorbereid, waarbij de doelen en de bijdrage vanuit alle sectoren in evenredigheid is gekwantificeerd per kwetsbaar natura-2000- gebied. De uitvoeringsvragen, die hiermee gemoeid zijn, zijn vervolgens dan ook echt de verantwoordelijkheid van GS. De bespreking van een voordracht volgt in de commissie NLG van 19 april en vervolgens de PS-vergadering van 17 mei 2021. PS 17 mei 2021: Het onderdeel Verleasen komt nog terug in de commissie als A-stuk. Mei 2021: NA het zomerreces wordt er een collegetour georganiseerd voor de Staten om de GGA in de polder Westzaan in samenhang met OLAM te organiseren. (4 oktober 2021) In april 2022 komt er een TB over de stand van zaken. Op 29 augustus 2022 volgt nog een collegetour. Op 5 september 2022 is er een technische briefing. Op 3 oktober 2022 wordt er vanuit de commissie NLG een werkbezoek georganiseerd waarin ook de GGA aan bod komt.
Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG)														Sept 2022: tijdens de commissievergadering NLG 26 sept is besloten om het PPLG maandelijks op de agenda te plaatsen om de stand van zaken te bespreken.
Ganzen & Faunabeheer													Rommel	Op 24 augustus 2020 besproken in de commissie. Het ganzenbeheerplan komt in het derde kwartaal 2021 aan de orde. (na de zomer 2021) 24 okt 2022 technische briefing stand van zaken FBE ganzenbeheer
Landbouw / Fauna														
Voedselvisie													Zaal	De Voedselvisie is inmiddels vastgesteld. In 2025 zal een tussentijdse beleidsevaluatie worden uitgevoerd. Q1 2023 wordt de uitvoeringsagenda 2023-2024 vastgesteld door GS en wordt de commissie over geïnformeerd.
Gemeenschappelijk Landbouw beleid (GLB) en Nationaal Strategisch Plan (NSP)													Zaal	NSP is door het Rijk ingediend. Eind dit jaar volgt het Convenant en Aansturingsprotocol. PS worden hierover geïnformeerd via een brief. De openstelling ANLb (provincie) en ecoregeling (Rijk) volgt in eerste kwartaal 2023. De 2de pijler, de openstelling niet gronden gebonden regelingen volgt 2de helft 2023. PS wordt hierover geïnformeerd via brief. Hierbij stemmen we zorgvuldig af met programmering en financiën van het PPLG.
Water														
Waddenfonds													Loggen	Tussentijdse evaluatie Waddenfonds komt als C-stuk op de agenda van NLG 7 juni 2021. Het Uitvoeringskader staat op de agenda van 30 augustus 2021 als A-stuk. De begroting 2023 van het Waddenfonds komt naar verwachting In juni 2022 aan de orde. Q4 2022: Komt er vanuit het Investeringskader Waddengebied een voorstel over de inzet van de algemene reserve van het Waddenfonds.
Ruimtelijk programma Markermeerdijken													Loggen	voorstel voor besteding van de meekoppelkansen naar PS. Ruimtelijk programma MMD (eigenlijk: AmbitieprogrammaRuimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam): In april jl.

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	~~30-08~~	~~20-09~~	~~25-10~~	~~22-11~~	~~10-01~~	~~07-02~~	~~14-03~~	~~11-04~~	~~13-06~~	~~Q3~~	~~Q4~~	~~Q1~~		
														~~Hebben de RvS een definitief besluit genomen over de versterking van de Markermeerdijken.~~ Daarbij zijn alle beroepen en bezwaren ongegrond verklaard. Dit betekent dat de versterking van de Markermeerdijken uitgevoerd gaat worden. En dit betekent tevens dat de bestuurlijke besluitvorming over het Ambitieprogramma kan gaan plaatsvinden. Doel is voor het einde van 2020 het Ambitieprogramma aan PS voor te kunnen leggen. Na het zomerreces 2020 volgt een Technische Briefing Markermeerdijken. In Nov 2020 komt het onderwerp aan de orde in de commissie 1 januari 2021 moet het ontwerp gereed zijn 2e kwartaal 2021 volgt brief mbt participatietraject.
Voortgangsrapportage Watervisie / stand van zaken Watervisie													Loggen	Voortgangsrapportage komt naar PS. Commissie NLG 16 april 2020. De watervisie loopt tot en met 2021. Er komt nog eén (afrondende) voortgangsrapportage. Deze zal ongeveer samenvallen met de vaststelling van de vier verplichte programma's voor de komende Jaren (het jaarlijks zwemwaterprogramma en zes (22-27) jarige ROR, KRW en grondprogramma). De planning daarvan volgt op een later moment. De voortgangsrapportage volgt 10 januari 2022 in de commissie en op 31 januari in PS.
Regionaal Waterprogramma NH 2022–2027													Loggen	PS worden in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang. Technische Briefing is in februari 2019 voor de verkiezingen georganiseerd. In maart 2020 zou een tweede technische briefing hebben plaatsgevonden rond de voorbereiding van het regional KRW-programma 2022-2027. Vanwege de coronamaatregelen werd deze briefing uitgesteld tot oktober 2020, als ook het concept ontwerp regional KRW-programma in de commissie NLG wordt besproken. Het KRW programma is 1ste kwartaal 2021 (14 janauri 2021) behandeld. Komt terug Q1 2022 (besluitvorming)
Verdroging / bodemdaling													Rommel	Najaar 2018 is het vervolg over programma Bodemdaling besproken in NLWM. Vervolg na PS-verkiezingen. Het rapport-Veerman over de bodemdalingsproblematiek is in februari 2020 in de Statencommissie besproken. Het thema bodemdaling zal worden meegenomen in de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma Laag Holland. Dit gebiedsprogramma wordt in 2020 verder uitgewerkt. De startnotitie van dit gebiedsprogramma wordt in het najaar 2020 geagendeerd. Voor de commissievergadering NLG 21 sept 2020 ligt er een brief van GS aan PS over de toekenning impulsgelden bodemdaling ter vaststelling voor. Verder wordt er gewerkt aan een integraal gebiedsprogramma voor het veenweidegebied van Laag Holland. De Staten worden hiervan op de hoogte gehouden. PS zijn in september 2020 geïnformeerd over de toekenning van de impulsgelden bodemdaling. Deze middelen van het Rijk (18 miljoen) worden voor het Noord-Hollandse deel in de lopende gebiedsprocessen in het veenweidengebied ingezet, om hierbij, samen met de partijen in het gebied, zoveel mogelijk synergie te verkrijgen met andere provinciale doelen, zoals de realisatie van het NNN, het verbeteren van de natuurkwaliteit in de Natura2000-gebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot. Op 3 okt 2022 is er een werkbezoek vanuit de commissie NLG georganiseerd wat in het teken stond van bodemdaling in Veenweidegebied en gebiedsgericht aanpak
Recreatie														
Transitie Recreatieschappen													Zaal	Om beleid en uitvoering te scheiden is de governance van de recreatieschappen aangepast. Er is een gezamenlijk Bestuursbureau ingesteld in 2022, die namens de recreatieschappen het opdrachtgeverschap aan RNH verzorgt. In januari 2023 nemen GS een besluit over de verkoop van de aandelen RNH. De eerste stappen in dit proces worden nu genomen. In januari zullen PS hierover worden geïnformeerd.

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				**2022**					**2022**		**2023**	**GS**	**Behandeling**
	~~**30-08**~~	~~**20-09**~~	~~**25-10**~~	~~**22-11**~~	~~**10-01**~~	~~**07-02**~~	~~**14-03**~~	~~**11-04**~~	~~**13-06**~~	~~**Q3**~~	~~**Q4**~~	~~**Q1**~~		
~~Visie Recreatie & Toerisme~~													Zaal	~~De Visie Recreatie & Toerisme komt naar verwachting in juni of augustus 2021 in de~~ commissie. Het Masterplan biodiversiteit en de Voedselvisie zijn in januari 2021 ter besluitvorming aan PS voor te leggen. Maart 2021: BOT-overleg 80% versie

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
Commissies Algemeen														
1e Begrotingswijziging													allen	2022: 1e Begrotingswijziging 14-02 M&B, 07-03 PS 2023: 1e Begrotingswijziging 20-02 M&B, 06-03 PS
2e Begrotingswijziging													allen	2022: 2e Begrotingswijziging 12-09 M&B, 19-09 PS
Laatste begrotingswijziging														2022: laatste Begrotingswijziging 01-12 M&B, 19-12 PS Let op: de commissievergadering is verplaatst van 5-12 naar 1-12
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2022: 20 juni in commissie M&B (A-agenda) en 4 juli in PS
Begroting													allen	2022: 31 oktober in commissie M&B (A-agenda) en 14 november in PS
Mobiliteit/ Bereikbaarheid														
Algemeen													Olthof	12-09-2022 technische briefing financiële opgaven infrastructuur met uitnodiging van cie. EFB
Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG)													Olthof	28-09-2020 Technische briefing (met uitnodiging van de cie. EFB) 26-10-2020 Voordracht in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Nadere invulling van de duurzaamheidsambities binnen de infrastructurele projecten 2021-2023 zoals eerder aangekondigd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). 22-04-2021 Voordracht Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur '21-'23 in cie. M&B, 17-05-2021 in PS Q1 2024 Vaststelling NIKG in commissie Mobiliteit / PS
Bijpraatmoment Rocov-NH (Regionaal Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer NH)													Olthof	Halfjaarlijks bijpraatmoment over recente ontwikkelingen. Het is gebruikelijk dat Rocov de cie. 2 x (soms 1 x) per jaar informeert. Voorafgaand aan M&B 21-03-2022 Voorafgaand aan M&B 12-09-2022 Na verkiezingen 15 maart 2023
Verkeersveiligheid													Olthof	17-01-2022 C-agenda Uitvoeringsregeling subsidie Verkeerseducatie Scholieren Noord-Holland 2022 en de Uitvoeringsregeling subsidie Doortrappen Noord-Holland 2022. 14-02-2022 C-agenda Infrastructuursubsidies 2022 en jaarverantwoording 2021 09-05-2022 C-agenda Regionale contourendocumenten verkeersveiligheid Expertmeeting verkeersveiligheid en gedrag: 12 september 2022 Verkeersveiligheid Zeeweg N200: 29-09-2022 Literatuuronderzoek naar aanrijdingen met damherten C (20-06-2022) – naar B-verzoek PvdD 29-09-2022 Verkeersveiligh. Zeeweg N200, C (12-09-2022) - naar B-verzoek D66 Verwacht 20-02-2023: Jaarverantwoording verkeersveiligheid 2022 (C-agenda)
Snelheidsinrichting N-wegen														09-05-2022 Technische briefing (verzoek GL 7 maart 2022)
Perspectief Mobiliteit (v/h Agenda Mobiliteit)													Olthof	*Perspectief Mobiliteit* is de nieuwe titel van Agenda Mobiliteit. Onder de nieuwe naam *Perspectief Mobiliteit* bespreekt GS graag: 22-04-2021 concept-Agenda Perspectief Mobiliteit (B-agenda) 06-09-2021 voordracht definitief Perspectief Mobiliteit (A-agenda) (13-09 in PS)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
Verbinding A8-A9 / Landschapsplan													Olthof	Juni 2019: Dit onderwerp maakt deel uit van het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken” 11-01-2022 19.00-21.00 uur technische sessie Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9, met uitnodiging van de commissie EFB 17-01-2022 Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9 (A-agenda), met uitnodiging van de commissie EFB *Krommenie/Assendelft:* Informeren over het uitvoeringsprogramma Krommenie/Assendelft cie M&B april 2021 (C-stuk) 31-10-2022 cie. M&B Brief over aanbieden Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9 door ministerie OCW aan UNESCO, incl. afdoeningsvoorstel M4-2022 Modal shift voor leefbaarheid langs N203
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek													Olthof	Juni 2019: dit onderwerp staat in het coalitieakkoord “duurzaam doorpakken”: *Netwerkstudie Haarlemmermeer* PNH start samen met Haarlemmermeer (penvoerder) en Vervoerregio Amsterdam een Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (zie brief 1440252/1440261 van 24-06-2020, C-agenda alle commissies aug. 2020). 20-05-2021 gezamenlijke online informatiebijeenkomst, organisatie vanuit Haarlemmermeer 06-09-2021 Gezamenlijke actie-agenda netwerkstudie Haarlemmermeer (B-agenda) *Bennebroekerweg* Begin oktober 2020 hebben wij u geïnformeerd over de intentieovereenkomst die wij hebben afgesloten met onze partners de Vervoerregio en gemeente Haarlemmermeer. Cie M&B 22 maart 2021 (C-agenda) Aanpak en een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de gecombineerde verkenning- en planfase. In de SOK maken wij afspraken over de organisatie, planning en financiën van het project (Nieuwe) Bennebroekerweg voor het komende jaar. Gedurende het jaar werken we toe naar een voorkeursalternatief voor de (Nieuwe) Bennebroekerweg. Op 14 juli 2022 is een realisatieovereenkomst getekend voor de HOV-brug waar ook een fietspad op ligt. Deze overeenkomst is na ondertekening ook naar PS gestuurd. C-agenda M&B 12-09-2022 Voor het vervolg van het HOV-tracé en het fietspad ligt er een concept Voorlopig Ontwerp en Beeldkwaliteitsplan. Ook is er een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) opgesteld. Naar verwachting wordt het PIP in december 2022 ter inzage gelegd. Daarvoor zal een overeenkomst worden getekend. Gelijktijdig met het GS-besluit volgt een brief richting PS. (C-stuk M&B 23-01-202**3**). Q2 2023 voordracht PIP in cie. M&B en PS

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
Broek in Waterland													Olthof	De gekozen vorm van co-creatie is ingezet door PS en wordt doorgezet in de vervolgaanpak. Het Plan van Aanpak voor het vervolg zal in april 2020 worden voorgelegd aan de Stuurgroep. Vervolgens zal dit door GS worden vastgesteld. De aanpak is in lijn met het reeds doorlopen proces. Als onderdeel hiervan worden de commissieleden Mobiliteit en Bereikbaarheid uitgenodigd voor specifieke inloopavonden/workshops. In Q4 2020 wordt een moment gezocht om de commissie bij te praten over deze aanpak. 26-10-2020 Nota vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in Broek in Waterland, N247 (B-agenda) De vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in de N247 in Broek in Waterland is gestart. Hiervoor hebben de leden van de Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid een uitnodiging ontvangen om dit proces van dichtbij te volgen via ateliers. Streven is om in Q2 van 2022 een uitgewerkt voorstel voor de onderdoorgang voor te kunnen leggen aan GS en PS waarbij er inhoudelijk nog een keuze kan worden gemaakt over de inrichting van de N247 qua rijstrookindeling, mede in relatie tot de financiering. Door extra uitvragen en kosten studie en o.a. corona verschuift dit. 20-06-2022 cie. M&B stand van zaken (C-stuk) 06-07-2022 Atelier waarin eerste conceptontwerpen worden besproken met bewoners en belanghebbenden (cie. M&B als toehoorder) Na de zomervakantie volgt nog één atelier waarin de resultaten van de onderzoeken en de MKBA worden gepresenteerd. Afsluitend zal er een inloopavond komen waarin de eindresultaten van deze vervolgstudie worden getoond (cie. M&B kan daar in gesprek gaan met bewoners en belanghebbenden over deze resultaten) Oktober 2022 De vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in de N247 in Broek in Waterland bevindt zich in de afrondende fase. Streven is om in Q1 van 2023 een uitgewerkt voorstel voor de onderdoorgang voor te kunnen leggen aan GS en PS waarbij er inhoudelijk nog een keuze kan worden gemaakt over de inrichting van de N247 qua rijstrookindeling, mede in relatie tot de financiering. **30-11-2022 Afsluitende inloopbijeenkomst over de vervolgstudie naar een mogelijke (onder)doorgang in de N247 in Broek in Waterland van de provincie Noord-Holland en de Dorpsraad Broek in Waterland. (18.00 tot 21.30 uur, vrije inloop; Van der Valk Hotel Volendam, Wagenweg 1, 1145 PW Katwoude.)** 20-02-2023 cie. M&B (B-stuk) De verwachting is dat in Q2 2023 een definitieve keuze worden voorgelegd aan PS over de realisatie van een onderdoorgang.
N247-16, Bereikbaarheid Waterland													Olthof	29-11-2021 Voortgang project N247-16, Bereikbaarheid Waterland (B-agenda) 14-02-2022 Voordracht Vaststelling partiële herziening PIP N247, kavelpad Molenkade 2, 07-03 in PS

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland													Olthof	Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland: De eerste stap is gezet: het verbeteren van de spoorverbinding tussen Amsterdam/Haarlem en Zandvoort. De regio is uitgenodigd om voorstellen te doen hoe om te gaan met het resterende budget. De coronaperikelen en beperkte capaciteit bij de gemeenten hebben er toe geleid dat niet meer in Q3 2020 maar voor de zomer van 2021 de voorstellen gereed zijn voor besteding van het resterende budget. Doel van de strategische samenwerkingsagenda is om eind dit jaar een PvA te hebben en daarin voorstellen voor het resterende te doen. Dat komt dan in de eerste helft van 2022 terug in de commissie M&B. Verwachting: eind Q4 2022 (C-agenda)
Houtribdijk													Olthof	In Q1 en Q2 2020 inventariseren we bij RWS de huidige situatie en ambities voor de Houtribdijk, zowel op het gebied van mobiliteit als de potentie om de biodiversiteit van het Markermeer te versterken. Ook met Flevoland gaan we in gesprek om de ontwikkelingen aldaar te bespreken. De verwachting is dat PS in Q4 2020 een notitie ontvangt wat de inventarisatie tot dan toe heeft opgeleverd en waar we als provincie eventueel op zouden kunnen inspelen. De inventarisatie is nodig om richting te kunnen bepalen. Hierin betrekken we ook de Omgevingsvisie en het OV Toekomstbeeld. RWS beheert de Houtribdijk, IJsselmeer en het Markermeer. Noord-Holland gaat over het Natura 2000 beleid van het Markermeer. 26-10-2020 in cie. M&B (B-agenda)
iDienst VMAAS (Verkeersmanagement as a Service)														Nieuw onderwerp betreffende de verkeersmanagement IDiensten: MAAS/IDiensten, eerder Verkeersmanagement as a Service genoemd. (Samenhang met andere onderwerpen zoals smart mobility en toekomst bediening kunstwerken.) 14-06-2021 Afnemen iDienst VMaaS (‘Verkeersmanagement as a Service’) door en voor provincie Noord-Holland (B-agenda)
Smart Mobility													Olthof	Er wordt jaarlijks gerapporteerd over de activiteiten in het Uitvoeringsprogramma. De Voortgangsrapportage 2019 Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018 - 2020 is voor het zomerreces toegezonden. (C-agenda 31-08) 30-11-2020 technische briefing 22-04-2021 Voordracht Focus Smart Mobility in cie. M&B, 17-05 in PS
Gebiedscontracten														30-11-2020 technische briefing
OV Toekomstbeeld **OV jaarverslag** **OV-concessies** **OV-concessie Gooi en Vechtstreek**													Olthof	22-06-2020 Technische briefing over de winnende aanbieder van de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek 31-08-2020 input PS voor de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek (B-agenda). In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. 31-08-2020 Ter kennisname Het Jaarverslag 2019 concessies Openbaar Vervoer (C-agenda) Er is een start gemaakt met het opstellen van een Ketenaanpak Noord-Holland. Dit is een vertaling van de opdracht om een OV-visie te maken: Beleidsmatig is namelijk met alle partners het Regionaal OV toekomstbeeld opgesteld. Hierin is feitelijk een visie voor heel NH geschetst (stip aan de horizon). Het ontbreekt nu aan een aanpak voor de komende jaren en de rol van PNH hierin. Voor de zomer hebben wij een inventarisatie gemaakt van de knelpunten in de

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
														concessiegebieden en met de aangrenzende concessies. Daarvoor doen we een ronde langs de aangrenzende provincies, de VRA, de gemeenten (via de PVVB'n), ROCOV NH, ROVER en PS. Deze laatste willen wij inplannen op 20 april 2020. Omdat er natuurlijke momenten zijn om aanpassingen door te voeren in de concessies (herijking NHN in 2021, HIJ in 2022 en start nieuwe concessie GV in 2021), gebruiken we Q2 en Q3 2020 voor de inventarisatie. In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. In de ketenaanpak worden alle OV gerelateerde werkzaamheden met elkaar in verband gebracht en met andere beleidsvelden/programma's, zoals OV-knooppunten/Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de Verstedelijkingsstrategie. OV Toekomstbeeld: De provincie Noord-Holland werkt samen met vervoerders en overheden in de regio aan een sterk OV-netwerk in de provincie. Eind 2019 is het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 voor Noord-Holland en Flevoland (ROVT) opgeleverd en bestuurlijk vastgesteld. Met de vaststelling van het ROVT hebben de betrokken bestuurders besloten om vervolgstappen te zetten om het voorkeursnetwerk ROVT te realiseren. Dit netwerk is een visie op het toekomstig OV-netwerk dat in 2040 gerealiseerd moet zijn. Voordat daadwerkelijke realisatiebesluiten van ambities in het netwerk aan de orde zijn, zal eerst nog verkennend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Na vaststelling van het ROVT eind 2019 is de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid in 2020 geïnformeerd over de voortgang van het vervolg op het ROVT: - 20 januari 2020 : B-agenda – kenmerk 1309457/1309462; - 31 augustus 2020 : C-agenda – kenmerk 1440972/1440978; - 30 november 2020 : B-agenda – kenmerk 1510902/1519010. 15-02 vaststellen onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 01-03-2021 TB Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis 22-03-2021 Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis (B-ag) 06-09-2021 Beschikbaarheidsvergoeding 2021 en transitieplan OV NH (C-agenda) 14-02-2022 jaarrapportage Onderzoeksagenda ROVT 2040 (C-agenda) Naar verwachting cie 20-6 informeren PS OV: • De Beschikbaarheidsvergoeding OV • Transitieplan OV Noord-Holland • Het nieuwe betalen/EMV betalen • Betaalbaarheid van het OV • De voortgangsrapportage Onderzoeksagenda vervolg ROVT 20-06-2022 Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer en transitieplan Openbaar Vervoer (B-agenda) 20-06-2022 Verzamelbrief met ontwikkelingen en stand van zaken OV (B-agenda) 29-09-2022 Stand van zaken beschikbaarheidsvergoeding OV (B-agenda) **22-11-2022 IPO: digitale technische briefing Openbaar Vervoer (18.00-19.00 u.)** **01-12-2022 cie. M&B Aanpassingen concessies en aangaan financieringsovereenkomsten ZE-materieel n.a.v. Transitieplan OV NH (B-ag.)**

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
														01-12-2022 cie. M&B Bestuursakkoord toegankelijkheid OV 2022-2032 (C-stuk) 01-12-2022 cie. M&B OV tariefaanvraag 2023 (C-stuk)
Fiets													Olthof	31-08-2020 Uitvoeringsregeling subsidie regionaal fietsnetwerk 2020 en intentieverklaring doorfietsroute regio Alkmaar (C-agenda) 15-02-2021 Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid (incl fiets) 2021 (C-agenda) Begin Q2 2021 zullen wij een Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit voorleggen aan PS. Onderdeel daarvan is een bestedingsplan voor de bestaande en nieuw beschikbare middelen uit het coalitieakkoord. In de regio's Alkmaar en Gooi- en Vechtstreek is inmiddels een intentieverklaring voor regionale doorfietsroutes ondertekend. In 2021 verwachten we ook in de regio Zuid-Kennemerland-IJmond bestuurlijk gedragen plannen te kunnen bekrachtigen. In samenwerking met de partners in de MRA werken we aan een plan om gezamenlijk de fietsparkeervoorzieningen bij R-Net haltes te gaan verbeteren. Met ProRail en gemeenten werken we samen aan een plan om fietsparkeervoorzieningen bij stations in Noord-Holland in beeld te brengen bij het door het Rijk beschikbaar gestelde gelden vanuit het Klimaatakkoord. Bij het BO-Mirt van 26-27 november 2021 zijn voor diverse stations gelden beschikbaar gesteld. Binnen de INHI nemen we fietsveiligheid mee in de beoordeling van onze wegen. In 2021 lanceren wij een vernieuwde en met de (door-)fietsopgave samengevoegde uitvoeringsregeling Kleine Infrastructuur met hoge subsidiepercentages voor investeringen in fietsveiligheid (70%) en doorfietsroutes (80%). Vooralsnog zijn er voor de Spitspont Velsen geen nieuwe afspraken nodig. Wij houden de ontwikkelingen in de gaten. *Proces Nationaal Toekomstbeeld Fiets, Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger Actieve Mobiliteit* De besluitvorming over het Nationaal en het Regionaal Toekomstbeeld zal in november 2021 op het BO MIRT plaatsvinden. De eerste fase voor het Nationaal Toekomstbeeld fiets (NTF) is een Nationale Contourenschets van het NTF. Onze input hiervoor zal geleverd worden via een Regionale Contourenschets voor Noord-Holland, VRA en Flevoland. De verwachting is om in Q2 de Regionale Contourenschets, tezamen met een eerste concept van de 'oplegger Actieve Mobiliteit' (eerder ook genoemd Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit), voor te leggen. Als B-stuk om te bespreken. 14-06-2021 Concepten actieve mobiliteit en regionaal toekomstbeeld fiets (B-agenda) 21-03-2022 Voortgang oplossen fietsknelpunten C-agenda 09-05-2022 Voordracht Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 & Regionaal Toekomstbeeld Fiets (23-05-2022 in PS) **23-01-2023 Voordracht nota Fietsbeleid Randstedelijke Rekenkamer incl. bestuurlijke reactie (06-02-2023 in PS)**
N241 - AC de Graafweg													Olthof	19 september 2019: Provinciale Staten heeft het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) definitief vastgesteld op 4 maart 2019. Er lopen dertien beroepszaken tegen het

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
														PIP, waaronder één van gem Opmeer. GS heeft 14 mei 2019 het Landschappelijk Inpassingsplan(LIP) vastgesteld. 31-08-2020 Onteigening N241 (C-agenda) 28-10-2021 Voordracht Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) in cie. M&B (8-11 in PS)
PIP vernieuwing en verbreding Cruquiusbrug													Olthof	Q3 2020 ontwerp PIP ter kennisname naar PS (C-agenda 28-09-2020). 18-01-2021 Samenwerkingsovereenkomst Cruquiusbrug (C-agenda) 22-03-2021 Voordracht vaststelling PIP in cie. M&B (12-04 in PS)
Programma centrale bediening kunstwerken													Olthof	30-03-2020 Werkbezoek Bediencentrale en Vrouwenverdrietbrug is i.vm. het coronavirus vervallen. In de cie. M&B van 24-02-2020 heeft u besloten 32 kunstwerken volgens de veiligheidseisen van de machinerichtlijnen (MRL) te koppelen aan de bediencentrale in Heerhugowaard en daarvoor het benodigde budget beschikbaar te stellen. Dit besluit is in uw PS-vergadering van 09-03-2020 bekrachtigd. Met dit besluit is een extra investering van € 9,5 miljoen gemoeid. In de Statencommissie is reeds aangegeven dat niet met zekerheid te zeggen is of dit bedrag voldoende is, omdat op dit moment niet exact bekend is wat de status van de kunstwerken is. Ook is er een diversiteit van de kunstwerken waardoor ieder kunstwerk apart moet worden beoordeeld. GS zullen u spoedig informeren over de ontwikkelingen. 22-06-2020 Brief PS over 24u centrale bediening (van C naar B-agenda) 31-08-2020 Voortgang transitie brug- en sluisbediening (van C naar B-agenda) 17-09-2020 werkbezoek aan de bediencentrale Langebalk in Heerhugowaard en de Kogerpolderbrug bij De Woude (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen) 27-09-2021 Vervolg centrale bediening kunstwerken (B-agenda) **01-12-2022 Voortgangsrapportage 2022 project 24-uurs centrale bediening (C-agenda)**
Herstel bruggen Krommenie													Olthof	28-09-2020 Stand van zaken via brief van GS (C-agenda) 21-03-2022 Voortgang bruggen Krommenie (C-agenda)
Leeghwaterbrug													Olthof	14-02-2022 Cie. M&B Evaluatie gehele project (C-agenda) 21-03-2022 Cie. M&B bespreking evaluatie (C- naar B-verzoek Liberaal NH)
Agenda slimme en schone logistiek													Olthof	Nieuwe onderwerp, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. De provincie stelt een agenda slimme en schone logistiek op om de provinciale inzet betreffende het goederenvervoer verder vorm te geven. 30-09 (uitloop 27-09) concept Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-Holland (B-agenda) Q4 '21/Q1 '22: Verwerken feedback commissie en stakeholders tot definitieve agenda slimme en schone logistiek 21-03-2022 cie. M&B Voordracht Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-Holland (04-04-2022 PS) 16-05-2022 werkbezoek aan WFO bedrijventerrein in Zwaagdijk (ontsluiting/rotonde)
Goederenvervoer over water en Regionaal													Olthof	Goederenvervoer over water: Op 4 februari 2020 hebben wij kennis genomen van het rapport 'Vervolgonderzoek goederenvervoer over water, provincie Noord-Holland'. We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit het onderzoek en

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									**2023**		**Na 15-3**	**GS**	**Behandeling**
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
Mobiliteitsprogramma (RMP) / Duurzame Mobiliteit														werken dit de komende periode uit in beleidsvoorstellen. Het genoemde onderzoek wordt als input gebruikt voor de totstandkoming van het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). De provincie Noord-Holland en de provincie Flevoland werken samen met gemeenten en andere relevante partijen de afspraken uit het Klimaatakkoord uit via het RMP. De aanbevelingen uit het genoemde onderzoek zullen landen in het concept-RMP dat in Q3 aan u wordt voorgelegd ter bespreking. Op basis van uw bespreking en de bespreking in andere bestuursorganen in de regio wordt eind 2020 een definitief RMP opgesteld dat aan u begin 2021 ter besluitvorming voorgelegd wordt. 20-04-2020 Technische briefing Duurzame Mobiliteit 28-09-2020 concept-RMP in cie. M&B (B-agenda) 27-09-2021 Definitief RMP in cie. M&B (B-agenda)
Onderzoeken doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend en Schiphol/Hoofddorp													Olthof	*Onderzoek doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend:* Samen met onze partners VRA, gemeente Amsterdam, Zaanstad en Purmerend zijn we gestart met het uitvoeren van een probleemanalyse naar de HOV capaciteit tot en met 2040 op de ZaanIJ-corridor en de verbinding Amsterdam-Purmerend. In het onderzoek is gekeken naar de Ruimtelijke ontwikkelingen in Amsterdam-Noord en Zaanstad, ook in samenhang met Haven-Stad. De probleemanalyse is de eerste fase in het onderzoek naar het doortrekken van de noord-zuidlijn richting Zaanstad en Purmerend en het project loopt richting zijn einde. Naar planning worden de resultaten in Q1 2021 vastgesteld en verwachten wij PS in een gezamenlijke informatiebijeenkomst met raadsleden te informeren over de resultaten. 01-03-2021 19.00-21.00 uur online presentatie aan raads- en Statenleden over de onderzoeksresultaten naar het HOV op de Zaan-IJ corridor en de corridor Amsterdam-Purmerend (i.s.m. en georganiseerd door Vervoerregio Amsterdam) 22-03-2021: rapport in cie. M&B ter bespreking (B-agenda) In de volgende fase wordt onderzocht welke oplossingsrichting het meest geschikt is om de reizigersgroei op de corridors op te vangen. Het is de intentie om het onderzoek uit te voeren onder het programma SBaB. *Doortrekken NZ-lijn naar Schiphol/Hoofddorp:* Onze belangrijkste prioriteit in het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (ROVT) is deze doortrekking. Het ROVT is aangeboden aan de Minister van I&W in het BO MIRT 2019. Een nationale alliantie van zeven partijen, waaronder de provincie Noord-Holland, heeft in november 2020 een bod neergelegd bij het Rijk met het voornemen om gezamenlijk circa € 1 miljard bij te dragen ten behoeve van het doortrekken van de NZ-lijn en het sluiten van de ringlijn Amsterdam. In het BO MIRT 2020 is vervolgens geconstateerd dat er nu geen middelen beschikbaar zijn voor het starten van een MIRT-verkenning. De afspraak is gemaakt om in het project ZWASH (Zuidwestcorridor Amsterdam/Schiphol/ Hoofddorp) gezamenlijk door te gaan met de verdere uitwerking van een integrale ontwikkelstrategie, waarin de ruimtelijke economische ontwikkelingen inclusief versnelling woningbouw en de ontwikkelingen omtrent luchtvaart en internationaal treinverkeer aansluiten op de bereikbaarheidsmaatregelen in openbaar vervoer, weg en fiets. In het BO MIRT 2021 moet dan een besluit worden genomen. Dit

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
														project is één van de onderdelen van het Rijk/Regio programma Samen Bouwen aan bereikbaarheid (SBAB). Voor beide onderzoeken zal aan PS worden gevraagd hoe zij hierbij betrokken willen worden. 07-12-2021 Digitale bijeenkomst op 7 december over Hoogwaardig OV corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam 2040. Dit is een technische briefing waar PS-leden technische en verhelderende vragen kunnen stellen over de studie. 17-01-2022 cie M&B Bekostigen doortrekken Noord/Zuid-lijn naar Schiphol en Hoofddorp (C-agenda) 14-02-2022 rapport Hoogwaardig OV corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam 2040 (B-agenda)
Verdubbeling spoor Alkmaar-Den Helder													Olthof	Met de regio is gesproken over de ontwikkeling van deze spoorverbinding in het samenwerkingsprogramma De Kop Werkt! Er ligt een niet-gepubliceerd rapport, waarin gekeken is naar een aantal mogelijkheden (andere spoorproducten). De regio wil echter vooral vasthouden aan wat ze nu hebben, namelijk een IC, en van daaruit verder (een verdubbeling, die zo'n 400 mln. euro kost). In Q2 van 2021 zullen PS worden geïnformeerd over de resultaten van onze inzet rond de opgave. Op initiatief van de NS is de provincie samen met de gemeenten gestart met het opstellen van een ontwikkelagenda voor de corridors in Noord—Holland waaronder de Zaancorridor. Stand van zaken van deze regionale ontwikkelagenda (C-agenda cie. M&B 22-03-2021) 21-03-2022 Voortgang Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland (C-agenda) De provincie Noord-Holland werkt samen met gemeenten, NS en ProRail aan regionale actieprogramma's voor een aantal spoorcorridors. Deze actieprogramma's vormen samen de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland. Het doel van de Regionale Ontwikkelagenda is de ontwikkelingen rondom OV-knooppunten, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking en het openbaar vervoer, in samenhang te bekijken en te versterken.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
Oplossen knelpunten Den Helder													Olthof / Pels	Eind 2020 worden maatregelen uitgevoerd aan de N250. Hierbij worden intelligente verkeersregelinstallaties geplaatst en een kruising aangepast. De fysieke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Verder is binnen het samenwerkingsverband De Kop Werkt! onderzoek gedaan naar verkeers-/mobiliteitsmanagement maatregelen om de verkeersstromen te spreiden/reguleren. Ook is nader onderzoek gedaan naar meer grootschalige infrastructurele oplossingen. Zoals een nieuwe brug ter hoogte van de Ravelijnweg en het verplaatsen van de Moormanbrug. Deze maatregelen zullen in samenhang met de ontwikkeling van het maritiem cluster verder worden uitgewerkt en beoordeeld. In Q2 2022 zullen PS over de voortgang van het maritiem cluster geïnformeerd worden. 09-05-2022Technische briefing terug- en vooruitblik proces Maritiem Cluster
Koopvaardersschutsluis Den Helder														20-06-2022 M&B (C-stuk)
Herallocatie Investerings-pakket Bereikbaarheid Regio Alkmaar													Olthof	06-09-2021 Voordracht Herallocatie van de middelen in het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar (13-09-2021 in PS) Ontwikkeling haven Boekelermeer 20-06-2022 M&B (C-stuk)
Duurzame oeververvangingen													Olthof	22-03-2021 technische briefing
Infrastructuur														
PMI/PMO: Doorontwikkeling Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur& Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud iMPI (incl. doorfietsroute N232 bij Badhoevedorp)													Olthof	In april 2020 ontvangt de cie. een enquête over de doorontwikkeling PMI/PMO, waarvan de uitkomsten worden besproken in een BOT-overleg op 15-06. N.a.v. de uitkomsten van de enquête is dit BOT-overleg vervallen (zie nieuwsmail 27 mei 2020): *BOT-overleg PMI/PMO commissie M&B 15 juni vervalt vanwege aangeleverde informatie in de enquête* De enquête over de doorontwikkeling van het PMI/PMO is met veel aandacht ingevuld door PS. De duidelijke onderbouwde antwoorden geven een goed beeld van de wensen en verbetervoorstellen van PS. Daarbij valt op dat uw ideeën over het PMI/PMO verder reiken dan enkel het visueel samenvoegen van beide meerjarenprogramma's. Bijvoorbeeld de wijze van de politieke agendering van de geprogrammeerde projecten komt als thema naar voren. PS bevragen met een digitale enquête is een nieuwe methode en past goed in deze 'corona-tijd'. De uitgebreide antwoorden en de reikwijdte van de verbetervoorstellen vragen een bredere analyse dan voorzien. Voor de aankomende commissie M&B zal daarom het BOT-overleg komen te vervallen. Uw input gaan wij meenemen en wij zullen u voor het zomerreces informeren over de resultaten en de vervolgstappen. De eerste laagdrempelige aanpassingen die uit de enquête komen kunnen we wel al meenemen in de behandeling van het nieuwe meerjarenprogramma 2021-2028, hierover zullen wij u ook informeren. Uiteindelijk zal de eerste 'concept'versie van het samengevoegde PMI/PMO onder de nieuwe naam 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI) komend najaar, tegelijk met de nieuwe begroting, geagendeerd worden in de vergadering van PS.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
														31-08-2020 Uitkomsten enquête en bespreken stand van zaken doorontwikkeling PMI/PMO (B-agenda) 26-10-2020 Voordracht iMPI (v/h PMI/PMO) in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Actualisatie iMPI zit bij de Eerste begrotingswijziging 2021: M&B 15-02-2021, PS 08-03-2021 (zie schema bovenaan) 22-04 BOT-overleg Financiële opgave bouwen en onderhouden infrastructuur (komt aan de orde bij behandeling in de kaderbrief in juni) 06-09-2021 Actualisatie werkafspraken met PS over het iMPI (C-agenda) 06-09-2021 Technische briefing Pitch promoties infraprojecten 27-09-2021 2e Technische briefing over projecten iMPI 28-10-2021 Voordracht iMPI 2022-2029 en voordracht bij Begroting 2022, 08-11 in PS 27-01-2022 Halfjaarlijkse technische briefing “Projecten iMPI” 14-02-2022 Actualisatie iMPI, 07-03-2022 in PS 29-09-2022 Halfjaarlijkse technische briefing “Projecten iMPI” 31-10-2022 Actualisatie iMPI, 14-11-2022 in PS 2023 e.v.: 1 cie.verg. eerder dan behandeling EBW en Begroting: technische briefing “Projecten iMPI” 23-01-2023 Halfjaarlijkse technische briefing “Projecten iMPI” 20-02-2023 Actualisatie iMPI, 06-03-2023 in PS
investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)														De investeringsstategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) heeft raakvlakken met de commissies NLG (biodiversiteit) en RWK (wonen/bereikbaarheid/ruimte). 22-04-2021Technische briefing Algemene beeldvorming iNHi, met uitnodiging van NLG en RWK In plaats van het BOT-overleg op 17-01-2022 een ambtelijke toelichting middels een technische briefing in Q2-2022 en daarna voor bespreking agenderen op de B-agenda. Het ‘instrument’ iNHi wordt voor het eerst toegepast als uitwerking van het nieuwe coalitieakkoord (2023). Daarna zal de toegepaste iNHi (de ‘iNHi 2023-2027’) het formele traject doorlopen van met uiteindelijke vaststelling in PS rond Q4-2023 / Q1-2024. Na vaststelling kunnen de resultaten geborgd worden in het iMPI en vergelijkbare programma’s. 31-10-2022 technische briefing iNHi – prioriteren infrastructuurmaatregelen 20-02-2023 cie. M&B iNHi (B-agenda) – prioriteren infrastructuurmaatregelen na de verkiezingen
Duurzame infrastructuur														01-12-2022 technische briefing duurzame infrastructuur
Verandering Onteigeningsprocedure													Rommel (Grond)	Omdat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld wordt de technische briefing ‘verandering Onteigeningsprocedure’ voor de commissies NLG (trekkende commissie) en M&B (Infrastructuur) vooralsnog verplaatst naar …….
Luchtvaart (incl. Schiphol)														

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
Luchtvaart													Olthof	Zoals in het coalitieakkoord al is aangegeven, is het Rijk bevoegd gezag ten aanzien van Schiphol. Daarmee is het overleg op nationaal niveau richtinggevend. Dit voorjaar wordt vanuit het kabinet de concept-luchtvaartnota 2020-2050 verwacht. Deze nota dient antwoord te geven op de vraag hoe de luchtvaart zich kan ontwikkelen in balans met andere maatschappelijke belangen zoals veiligheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Inzet vanuit het kabinet is dat de luchtvaart stiller en duurzamer wordt, waarbij veiligheid steeds voorop staat. De Bestuurlijke Regie Schiphol – het samenwerkingsverband van provincies en gemeenten die binnen het werkingsgebied van Schiphol (48 Lden) – zal een zienswijze voorbereiden op de concept-luchtvaartnota. De Staten zullen daarover worden geïnformeerd. 15-06-2020 Masterclass Luchtvaart 22-06-2020 Bespreken Zienswijze BRS op Luchtvaartnota (B-agenda) 15-02-2021 Zienswijze BRS op ontwerp-Voorkeursbesluit luchtruimherziening (B-agenda) 15-02-2021 Position paper BRS governance omgeving Schiphol (C-agenda) 22-03-2021 Technische briefing planning en proces komende 2 jaar April 2021: - Schiphol (LVB1) initiatiefwet nachtsluiting. PS informeren over de ter visielegging van twee ontwerpbesluiten over luchtvaart en insteek BRS bij de inhoudelijke beoordeling daarvan. 14-06-2021 Zienswijze van de Bestuurlijke Regie Schiphol op de “ontwerpwijziging Luchthavenindelingbesluit Schiphol vanwege technische wijzigingen” van het kabinet (C-agenda). 20-05-2021 voorbereiden BOT overleg proces luchtvaart 27-09-2021 technische briefing proces luchtvaart / samenhang met RO, met uitnodiging van cie. RWK 28-10-2021 o.v.b. BOT overleg proces luchtvaart, met uitnodiging van cie. RWK 29-11-2021 Informeren PS over aanpassing luchthavenbesluiten in de omgevingsverordening 09-05-2022 Voordracht Aanpassing luchthavenregeling Middenmeer 20-06-2022 BOT overleg luchtvaart
Luchthavenbesluit (LHB) Amsterdam Heliport (Westpoort)													Olthof	De provincie is ten aanzien van de regionale luchtvaart wél bevoegd gezag. De agendering van het Ontwerp-Luchthavenbesluit (LHB) Westpoort in de cie. volgt naar verwachting in oktober of november (C-stuk). 18-01-2021 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in cie. M&B 01-02-2021 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in PS
NZKG en (Zee)havens														
Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren													Kocken	De Noord-Hollandse zeehavens staan voor grote maatschappelijke uitdagingen. In de komende jaren wordt de transitie gemaakt van fossiele energie naar duurzame bronnen. Dit is nodig om de klimaatdoelstellingen te behalen, de kwaliteit van de leefomgeving in de havengebieden te verbeteren en om als zeehavens ook in de nabije toekomst economisch competitief te zijn. En juist dankzij de reeds aanwezige energie-infrastructuur en het feit dat de havengebieden de aanlandingspunten zijn voor de windparken op zee zijn er volop kansen. Ook voor het op industriële schaal toepassen van circulaire economie zijn de havengebieden goed gesitueerd. Maar net als bij de

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
voor PS 14 november 2022

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022									2023		Na 15-3	GS	Behandeling
Commissie M&B	**17-01**	**14-02**	**21-03**	**09-05**	**20-06**	**12-09**	**29-09**	**31-10**	**01-12**	**23-01**	**20-02**			
														energietransitie is hier zowel fysieke ruimte als milieuruimte nodig is. Naast deze opgaven dienen maatregelen genomen te worden om ook in de toekomst klimaatbestendig en waterrobuust te zijn en is het uitgangspunt dat de waardevolle landschappen rondom te zeehavens behouden dienen te blijven. Tot slot speelt het Noorzeekanaalgebied een rol om een deel van de aanzienlijke woningbouwopgave in de Metropoolregio Amsterdam te accommoderen en is er in Den Helder behoefte aan extra kaderuimte voor de Koninklijke Marine. Het moge duidelijk zijn dat de ruimtedruk in beide gebieden groot is. Het leggen van deze ruimtelijke puzzel nemen we samen met onze partners ter hand. Binnen de Nationale Omgevingsvisie is het Noordzeekanaalgebied aangewezen als gebied om nader uit te werken (NOVI-NZKG). Wij werken dit verder in met onze partners in het Bestuursplatform NZKG in samenwerking met het Rijk. Doel is om tot regionale afspraken te komen over de volgordelijkheid waarin maatschappelijke opgaven gerealiseerd kunnen worden in het NZKG en hiertoe ondersteunende afspraken te maken met het Rijk. Verwachting is dat dit product in najaar 2023 wordt opgeleverd in het Bestuursplatform NZKG. Daarnaast zijn we rondom de haven van Den Helder in gesprek over de visie op het Maritiem Cluster Den Helder. Het kader waarbinnen we opereren in beide samenwerkingsverbanden willen we graag nader aanscherpen. Daartoe stellen we een Havennota op die we eind 2022 aan u voor willen leggen. 30-05 werkbezoek Amsterdamse haven (i.s.m. ORAM), met cie. RWK (ruimte) 29-09 Technische briefing havennota **01-12- 2022 Voordracht Havennota (19-12-2022 in PS)**

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 7-2-2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Algemeen																	
Begrotingswijziging															Allen		
Jaarstukken en Kaderbrief															Allen		
Begroting															allen		
Ruimte & Wonen																	
Voortgang Woonopgave/ uitvoering Woonagenda 2020-2025															Loggen		N.a.v. toezegging in cie. RWK 10-02-2020: Mogelijk rondom P&C cyclus met de commissie de voortgang van de Noord-Hollandse woonopgave bespreken (2x per jaar op de B-agenda). Toezegging: uitgebreide stand van zaken en tussentijdse rapportage in 4e kwartaal van 2022
Masterplan Wonen															Loggen		Masterplan Wonen 2.0 op 11 april in de commissie
Rapport "Locatieanalyse naar middelgrote locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers, Provincie Noord Holland en gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen"															Loggen		Onderwerp komt tzt terug om voortgang te volgen Na het zomerreces volgt een voortgangsrapportage met verzoek om bespreking in de commissie (B-stuk): Voortgangsrapportage huisvesting buitenlandse werknemers Kop van NH 2020-2021 **Verschuift naar eerste commissie 2023**
Voortgang fonds OV-knooppunten															Loggen / Olthof	Cie RWK en M&B gezamenlijk	Besproken op B-agenda in commissie van 08-06-2020 Voordracht over besloten agenda in PS 14-09-2020 Jaarlijkse voortgang staat op de C-agenda
Monitor OV-knooppunten															Loggen		Jaarlijks t.k.n. op c-agenda
Kustvisie															Loggen	BOB	**Kustvisie wordt het eerste kwartaal van 2023 verwacht als a-stuk**

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 7-2-2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
Potentiële locaties spoedzoekers																	Vervolg op de geheime beraadslaging op 27 juni
Voortgang bouwambassadeur																	**Komt in de commissie van 13 januari**
MRA verstedelijkingsstrategie																	TB 22-11-2021 Commissie 10-01 PS 31-01
Omgevingsverordening																	
Omgevingsverordening NH 2020																	Betreft een partiele herziening van de OV NH2020, alleen t.a.v. regels RES'en leidend voor wind op land identiek aan OV NH2022 Besluitvorming op 23 mei 2022 in PS
Omgevingsverordening NH 2022															Loggen	BOB	Hieronder de voorgenomen gewijzigde planning op hoofdlijnen van de Omgevingsverordening NH2022: Besluitvorming: – September 2020: Eerste ronde externe ambtelijke inputsessies (voorleggen concept regels en kijken waar dit knelt) – 19 oktober 2020: Technische briefing over de Omgevingsverordening NH2022 – 19 November 2020: Externe bestuurlijke inputsessies (bestuurders van gemeenten, waterschappen etc. van de provincie N-H wordt om input gevraagd) – December 2020: Eventueel Tweede ronde ambtelijke input-sessies Besluitvorming: 13 april 2021 GS; vaststellen ontwerp- OV NH 2022 19 april 2021 Commissie RWK 26 april 2021 Extra cie. RWK Start ter inzage legging 19 juni 2021 Einde ter inzage legging 7 september 2021 GS; OV NH2022 20 september 2021 Commissie RWK

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 7-2-2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
																	7 februari 2022* PS; vaststellen OV NH2022 N.t.b. na uitstel besluitvorming op 23 mei 2022 Inwerkingtreding bij invoering omgevingswet
2022 1e ronde wijziging werkingsgebieden OV																	
2022 2e ronde wijziging werkingsgebieden OV																	
2022 wijzigingsronde OV																	De OV wordt jaarlijks herzien. Dit wordt een vast cyclisch proces. 2022 geldt als overgangsjaar en vanaf 2023 geldt een hier een vast terugkerend besluitvormingsproces voor. De herziene OV treedt 1 januari van het nieuwe jaar in werking.
Klimaat & Energie																	
RES 2.0															Stigter	n.n.b.	Er komt een voortgangsmonitor voor de RES medio zomer 2022, na de gemeenteraadsverkiezingen 2022, deze wordt na de zomer ter kennisname naar PS verstuurd. Hierna, in het voorjaar van 2022, wordt een voortgangsrapportage opgesteld met daarin uitgangspunten voor de verdere uitvoering van de RES 1.0 als opmaat naar herijking/RES 2.0. Indien deze voortgangsrapportage aanleiding geeft tot het bijstellen van de kaders van de RES 1.0 wordt hierover een voordracht voorbereid. Zo niet, dan ligt de voortgangsrapportage ter bespreking voor in de commissie. De RES 2.0 wordt voor het zomerreces van 2023 vastgesteld.
Uitvoeringsprogramma RES																	
Provinciaal inpassingsplan (Pip) 150 Kv															Stigter		Voorbereidingsbesluit is reeds via voordracht in PS geweest (RWK 08-06-2020)
Warmtestrategie															Stigter		Na gereed komen van het warmtebronnenregister medio 2020, zullen Statenleden hierover worden geïnformeerd. Naar verwachting komt voor de zomer van 2020 het Rijks duurzaamheidskader voor biomassa gereed. PS

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
voor RWK 7-2-2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2021				2022									2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie RWK	**30-08**	**20-09**	**25-10**	**22-11**	**10-01**	**7-02**	**14-3**	**11-4**	**13-6**	**5-09**	**26-9**	**24-10**	**28-11**				*Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK*
																	(commissies RWK en EFB) worden na het zomerreces van 2020 betrokken bij de ontwikkeling van het Noord-Hollandse duurzaamheidskader voor biomassa. De wijze waarop PS wordt betrokken stemmen GS af met PS nadat het duurzaamheidskader van het Rijk is verschenen.
Voortgangsrapportage actieprogramma Klimaat																	
Voortgang energie infrastructuur																	
Discussienotitie JA21 Ontlasting overbelaste energienetwerken/congestieproblematiek																	Naar aanleiding van de discussie in de commissie zegt dhr. Daniël van de Berg met een initiatiefvoorstel te komen.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2022						2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**				**Roodgedrukte teksten** *zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB*
Algemeen										
1e begrotingswijziging 2023								Allen		2023: Cie EFB: 13 februari 2023 PS: 20 februari 2023
Jaarstukken 2021								Allen		2022: Rekeningencommissie Maandag 30 mei 2022 en Mondelinge technische vragen sessie op 30 mei Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Quickscan begrotingsproces 2021										21-3-2022 BOT overleg geweest Voor meireces komt GS met brief Format indienen moties/amendementen Kaderbrief/begroting Format behandeld in EFB van 9 mei 2022. Nav opmerkingen van de commissie wordt dit aangepast. Proefdraaien met format bij Kaderbrief
Kaderbrief 2023								Allen		Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Perspectiefnota	Technische briefing over reserves/perspectiefnota									Itt eerder berichten zal de perspectiefnota niet bij de Kaderbrief maar in de laatste vergadering van de commissie EFB (29 september 2022) voor de begrotingsbehandeling worden behandeld. GS stellen voor in de brief bij de Kadernota risicomanagement en weerstandsvermogen om het gesprek over de algemene reserves (normen tav de gewenste omvang) te voeren bij de perspectiefnota (september 2022). Ter voorbereiding hierop is op 9 mei 2022 een technische briefing gehouden over dit onderwerp
2e begrotingswijziging 2022								Allen		maandag 5 september NLG en RWK Maandag 12 september EFB en M&B - PS 19 september 2022
Begroting 2023								Allen		24 oktober 2022 in commissie NLG en RWK 31 oktober 2022 in commissie EFB en M&B 14 november 2022 in PS.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Laatste begrotingswijziging 2022								Allen		cie EFB :5 december 2022 PS :19 december 2022
Motie 41 (noodfonds)								Pels		10-01-2022 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel geholpen hebben. Het restant van het noodfonds is in 2021 ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Hiermee zijn in november 2021 nogmaals 46 culturele instellingen geholpen die in het voorjaar van 2021 als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen. Doordat instellingen ook een beroep hebben kunnen doen op o.a. de algemene rijksmaatregelen zoals NOW vloeit een bedrag van ongeveer € 2.000.000 aan subsidies van de 1e tranche terug naar de provincie. Gezien de recente Covid-19 ontwikkelingen en dreigende effecten van de sluitingen en tekorten in 2022/2023 voor de culturele sector, stelt GS voor om, bij de eerste begrotingswijziging 2022, de middelen die terugvloeien van de 1e tranche beschikbaar te houden voor herstel van de culturele infrastructuur.
motie 42 (herstelfonds)					?			Div		Cie EFB 9-5-2022: Op dit moment wordt een evaluatie uitgevoerd van het fonds teneinde vast te stellen of de fondsen effectief worden ingezet en of aanpassingen in de regeling noodzakelijk zijn. Richting het einde van het jaar kan de regeling opnieuw worden uitgezet. Voorgesteld wordt om vanwege de huidige grote onzekerheden in het najaar met elkaar in gesprek te gaan over de stand van zaken van de bestedingen waarbij de wijze van financiering van onderdelen helder in het schema wordt opgenomen. Over hoe de € 47 miljoen precies wordt ingezet met allerlei huidige en binnenkort uit te zetten regelingen en hoe GS naar de derde tranche kijken en de noodzaak om deze wel of niet verder uit te werken, besluiten PS. In het gesprek in het najaar kunnen PS een uitspraak doen over de derde tranche en kunnen richting de coalitieonderhandelingen nadere afspraken gemaakt worden. 10-01-2022 In december is een bestuurlijke informatiebijeenkomst gehouden om betrokken wethouders te informeren over de regeling voor de versterking van de maatschappelijke sector. Vanaf januari 2022 is de Cultuurlening beschikbaar voor culturele en erfgoedorganisaties die in Noord-Holland zijn gevestigd.
Financiën, Cultuur en Erfgoed (Pels)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**	**2023**			
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken (indicatoren)								Pels		In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken. In rekeningencommissie van september 2022 zal dit weer besproken worden.
Legesverordening								Pels		Legesverordening 2022 vastgesteld in PS van 13-12-2022 met Amendement 41-2022: stikstofvergunningen kostendekkend. Legesverordening 2023: ?

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Kostendekkendheid Milieuleges Omgevingswet								Pels		Wordt in IPO verband besproken: hoe richten we dit in. Moet voor 1/1/2023 op orde zijn. Met commissie bespreken in Q3/ Q4 afhankelijk van invoering Omgevingswet
Nazorg stortplaatsen .						of 23 januari 2023		Pels		Cie EFB 17-1-2022: Gedeputeerde Pels gaat onderzoeken wat 'eeuwigdurende nazorg' betekent, hoe deze door de provincie kan worden afgehecht en op welke wijze hieraan kan worden voldaan. Rekenrentes: In februari a.s. worden de uitkomsten van het gezamenlijke onderzoek en het opstellen van scenario's verwacht en kan een besluit worden genomen. De resultaten van de scenario's kunnen verwerkt worden in de begroting nazorg 2023
Nota Verbonden Partijen								Pels		Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen is in de commissie van 31 augustus 2020 behandeld en als hamerstuk in PS van 5 oktober 2020. In de jaarstukken zal hier aandacht aan worden besteed.
Actualisatie Cultuurnota								Pels		Op 13-12-2021 heeft PS de Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 vastgesteld. Hierbij zijn 2 moties aangenomen: M237-2021: inspiratie her- en bijbestemmingen M239-2021: inbreng van de makers bij cultuurbeleid (voor de zomer 2022 worden PS geïnformeerd over de Stvz) Zie ook brief GS C-agenda EFB inz. verlenging bestuurlijk kader Cultuur en onderwijs. Bij behandeling cultuurnota in EFB van 29 november is aangegeven: Beperkte ambtelijke capaciteit gemeenten erfgoed: De risico's van de beperkte ambtelijke capaciteit bij gemeenten, zeker voor erfgoed, zijn bekend. Mw. Pels zegt toe dit mee te nemen naar de MRA en het cultuurprofiel NHN en de stand van zaken na een jaar te melden aan PS Cultuureducatie: Voorgesteld wordt om eerst af te wachten wat in het regeerakkoord beschikbaar komt voor cultuureducatie. Het is jammer dat elke coalitieperiode opnieuw moet worden beoordeeld of incidenteel geld beschikbaar moet worden gesteld voor cultuureducatie omdat telkens de inzet van het Rijk moet worden afgewacht. Dat doet geen recht aan het belang van cultuureducatie. Zodra bekend is wat het nieuwe kabinet gaat doen met cultuureducatie, dan komen GS terug bij PS. Vouchers voor onderwijs: Het gebruik van vouchers voor het onderwijs wordt meegenomen bij de uitwerking van de derde tranche van het herstelfonds Stolpen: Na een jaar zal mw. Pels een terugkoppeling geven over de voortgang van het beleid voor stolpen, dan zijn de gesprekken met gemeenten gevoerd en is de waarderingskaart onder de aandacht gebracht van eigenaren
Discussienotitie PvdA inz. laaggeletterdheid										Mw. Pels zegt toe een verkenning uit te laten voeren naar de mogelijkheden (inzet van ProBiblio, de motie van PS over het hanteren van taalniveau B1 in de eigen communicatie en arbeidsmarkt), maar wel binnen deze kaders. Ook zal ze in de verkenning meenemen welke regie- en coördinatierol de provincie kan spelen bij het faciliteren van gemeentelijke regelingen. De resultaten zullen na de zomer voorgelegd worden

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Investeren in behoud van archeologisch erfgoed								Pels		Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak. Financiële bijdrage Kaap Skil voor tentoonstellen Palmhoutwrak-collectie (28-9 c-agenda)
Stelling van Amsterdam								Pels		Technische briefing gehouden op 6/9/2021
Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (Pels)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	5-12	**2023**			
Sport								Pels		Op 8 november 2021 hebben PS de motie Toekomstperspectief Sport aangenomen. PS vragen GS: - Een toekomstperspectief of discussienota uit te werken over sport in Noord-Holland in de vorm van een update over de beleidsnotitie Sport (2020), bestaande uit: • de stand van zaken van de beleidsnotitie Sport; • een uiteenzetting van de taken van de Provincie Noord-Holland op dit gebied; • een vergelijk van het sportbeleid met andere provincies; • de (mogelijk structurele) rol die Sportservice Noord-Holland of anderen hierin kunnen spelen> GS hebben aangegeven met een dergelijke notitie te komen (september 2022) Voortgang Beleidsnotitie Sport EFB besproken in EFB 18 januari 2021. Toegezegd is: Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.
Goed werkgever- en opdrachtgeverschap								Pels		Zie GS brief c-agenda EFB 26 oktober 2020 over duurzaam doorpakken en rol als werkgever - diversiteit op de werkvloer Binnen de ambtelijke organisatie is 'goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen' één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema's, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen GS de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten.
Voortgang Social Return								Pels		Zie ook brief C-agenda EFB 29-11-2021 Social Return Statushouders. Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020) Voortgang 2021: 'Social return in één oogopslag 2021 met daarin de voortgang vanaf januari 2015 tot mei 2021 (C-agenda EFB 6-9-2021);

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Eerste kwartaal 2022: voortgang social return in 1 opslag Herijking social return 1e kwartaal 2023
Initiatiefvoorstel van fractie DENK inzake Arbeidsmarktdiscriminatie NH										
Inkoopbeleid								Pels		**Besproken in commissie EFB 22 maart 2021**
Circulaire economie en PDNH Per 1-1-2021 van M&B naar EFB (Pels)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	5-12	**2023**			
Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025								Pels		18-1-2021 concept-Actieagenda in cie. EFB (besproken B-agenda) Werkbezoek circulaire economie 31 oktober 2022 (ochtend) Europabijeenkomst circulaire economie 14 juni 2022
PDENH (Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland)								Pels		Bij de behandeling van de Mid Term Review heeft Gedeputeerde Pels aangegeven: PDNH loopt af in 2024, daarom is het idee om voor/na de zomer in 2022 het toekomstscenario PDNH te gaan bespreken zodat alle instrumenten op elkaar aansluiten en elkaar blijven versterken Zal op 20-6-2022 in de commissie worden behandeld N.a.v. veel vragen over dit onderwerp is op verzoek van PS een technische briefing PDENH gehouden op 3 september 2020 in de commissie M&B. Op 7 december 2020 heeft er een expertmeeting plaats gevonden over revolverende fondsen. .
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	5-12	**2023**			
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard								Zaal		Op 6 Sept 2021 is het nieuwe uitvoeringsprogramma in EFB besproken
Initiatiefvoorstel CU/PvdD "Noord-Holland Impact; zestien voorstellen voor het stimuleren van een economie die van waarde is voor de samenleving										
Voortgang Pallas project								Zaal		29-11-2021 is uitstel terugbetaling lening besproken. In Q4 2022 wordt de toekomst van Pallas besproken en kan een besluit worden genomen (na het besluit van het Rijk). De speciaal gezant zal voor de commissie uitgenodigd worden.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Bespreking in EFB zal naar alle waarschijnlijkheid op 5/12/2022 plaatsvinden; vooraf technische briefing
HIRB/werklocaties								Zaal		Zie c-agenda EFB 17-1-2022: -wijziging uitvoeringsregeling HRB duurzaamheid; - vaststelling HIRB regelingen 2022 - Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet. In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Zie brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties 2020 c-agenda EFB 30 november 2020
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').			??					Zaal		Jaarrapportage 2021 staat op C-agenda EFB 9 mei 2022 Samenwerking is per 1-1-2022 beëindigd. GS laten onderzoeken of de investeringen uit het programma hebben bijgedragen aan een toekomstbestendige regio waar het goed wonen, werken en recreëren is. (onderzoek naar naar economische en maatschappelijke effecten van het programma De Kop Werkt!) Bij de start van het programma is een nulmeting uitgevoerd waaraan de effecten zullen worden gemeten. Naast het meten van de economische en maatschappelijke effecten is ook de governance van het programma geëvalueerd. De rapportages zullen na de zomer 2022 aan PS worden gezonden. De Halfjaarrapportage 2021 van het programma 'De Kop Werkt! staat op C-agenda EFB 17-1-2022 FB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31/8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden 2e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld. Jaarrapportage 2020 staat op c-agenda EFB 14-6-2021
Herstructurering Winkelgebieden								Zaal		EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

.										zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd
Continuering regionale economische samenwerking NHN								Zaal		.De provincie en 18 NHN gemeenten hebben op 17 december 2017 een aandeelhouders- en dienstverleningsovereenkomst ondertekend, waarin de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in NHN is vastgelegd. In deze overeenkomsten is bepaald dat uiterlijk in oktober 2021 een tussenevaluatie is uitgevoerd en uiterlijk in mei 2023 een eindevaluatie is uitgevoerd. De tussenevaluatie wordt opgeleverd in oktober 2021 en in het Bestuurlijk Afstemming Overleg NHN (BAO) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 november 2021 vastgesteld, opdat de uitkomsten van de evaluatie kunnen worden vertaald in het Jaarplan ONHN van 2022. De resultaten van deze tussenevaluatie zullen na deze datum aan de Commissie worden voorgelegd.
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid								Zaal		Zie ook brief GS inz. monitor detailhandel op c-agenda EFB 31-8-2020
Hoogwaardige en digitale verbindingen								Zaal		Bij de behandeling van de MId Term review in EFB van 29-11-2021 heeft de commissie aangeven dit onderwerp ter bespreking te willen agenderen. Is op 9 mei 2022 besproken in de cie EFB: afgesproken wordt om eerst af te wachten of de motie Van Dijk in de Tweede Kamer leidt tot het beschikbaar stellen van voldoende middelen om de laatste echt witte vlekken op te lossen, want het kost in totaal ongeveer € 11 en € 31 miljoen voor de provincie (een paar duizend euro per adres). Nadat het besluit van de Tweede Kamer bekend is geworden, zullen PS geïnformeerd worden
Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt								Zaal		GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen								Zaal		6 september is een technische briefing gehouden door de werkambassadeur en op 27 september is de uitvoeringsagenda besproken. De door GS vastgestelde definitieve uitvoeringsagenda staat op de c-agenda van EFB van 17-1-2022
Nieuwe Europastrategie								Zaal		De Europastrategie is op 13 december 2021 door PS vastgesteld met 2 amendementen: A 38-2021: In 2026 tussentijdse beschouwing Europastrategie A 40-2021: verdienmodel agrariers.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

										Teven is motie 233-2021 aangenomen: Europa dichter bij PS. Afdoeningsvoorstel EFB 21-3-2022 EFB 21-3-2022: motie afgedaan
Sponsoring								Zaal		In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats. Zie ook c-agenda EFB 22-4-2021: Brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022 In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren. 18 Januari 2021 is de Voortgangsbrief dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2020 op B-agenda EFB.
Initiatiefvoorstel wijziging Referendumverordening van FvD								Zaal		Behandeld in cie EFB van28-9-2020:. Toegezegd is: GS zullen goed blijven volgen of sprake is van gestrande pogingen en in dat geval zullen PS worden geïnformeerd Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. De vraag van de PVV over de geschatte kosten van een referendum (bedrag concretiseren) is schriftelijk beantwoord. Zie ook Statenvragen FvD 115-2020 Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt
Beleidskader bestuurskracht								Zaal		Momenteel wordt bezien of het nodig is om deze aan te passen (itt tot hetgeen in de MTR staat, dat er begin 2022 een startnotitie voor een nieuw beleidskader komt)
Beleidskader Inter Bestuurlijk Toezicht										Cie EFB 14 februari 2022: mw. Zaal stelt voor om het beleidskader over 2 jaar (febr. 2024) weer op de agenda te zetten om ontwikkelingen in het beleid af te stemmen met PS
Datacenterstrategie								Zaal		Definitieve versie in EFB van 17-1-2022 en PS van 31-1-2022 Na een jaar zal de strategie geëvalueerd worden (februari 2023) BOT overleg heeft plaatsgevonden op 10 mei 2021 Eerste contouren 6 september 2021 in cie EFB Voordracht Datacenterstrategie op 17/1/2022 in EFB behandeld en op 31/1/2022 geamendeerd vastgesteld in PS (A1-2022/tegengaan lichtoverlast) Aangenomen moties: M9-2022 Hyperscales M10-2022 Zorgen om hyperscales M13-2022 Restwarmte
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**	**2023**			

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)										
Bestuurscultuur/werkgroep burgerparticipatie								CdK		Concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie/notitie bevoegdheidsverdeling GS/PS is besproken in EFB 18 januari 2021 Werkgroep burgerparticipatie is nieuw leven ingeblazen. Resultaten werkgroep burgerparticipatie en voorstel GS September 2022
inspraak en participatieverordening.								CdK		Mededeling CDK EFB 6/9/2021: Het aangekondigde wetsvoorstel met als titel 'Versterking Participatie Decentrale overheden' is nog niet behandeld door de Tweede Kamer. Daarom kan de toezegging om de inspraak- en participatieverordening uit te breiden en voor de zomer van 2022 af te ronden, niet nagekomen worden. Er wordt gestart met een bijeenkomst over digitale participatie op 6 oktober a.s. met burgemeesters en wethouders. Het resultaat hiervan wordt verwerkt in het grotere geheel. De aangekondigde conferentie over participatie is voorlopig uitgesteld.
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2023								CdK/PS		Februari 2023
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022								CdK/PS		April 2022
Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren								CdK		De cdK zal over de voortgang van de agenda ten minste een keer per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus;(eerste voortgangsrapportage is 27 september 2021 in EFB behandeld). Ten aanzien van de interne weerbaarheid: zoals in de Agenda Weerbaar NH opgenomen zal een provinciaal weerbaarheidsbeeld wordt opgesteld. De oplevering wordt eind december verwacht en zal input vormen voor een actieplan interne weerbaarheid. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021 en 29-11-2021: Brief van GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling subsidie bestuurlijke weerbaarheidsscans
Statenvoordracht - Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020-2021								CdK		EFB 17 januari 2021 en PS 31-1-2022
Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen,								CdK		GS stellen voor in de brief bij de Kadernota om het gesprek over de algemene reserves (normen tav de gewenste omvang) te voeren bij de perspectiefnota (juni 2022). Ter voorbereiding hierop zal op 9 mei 2022 een technische briefing worden gehouden over dit onderwerp
MRA versterkte samenwerking								CdK		Samenwerkingsvoorstellen tussen GS en PS hebben besproken in EFB 14-2-2022 en motie 52-2021 (governance MRA) afgedaan. Samenwerkingsafspraken zijn op 15/11/2021 in PS vastgesteld.
Beleidskader verboden handelingen										C-agenda EFB 17-1-2022
Initiatiefvoorstel van Denk inz. uitgebreid onderzoek naar het slavernijverleden en de rol van de Provincie Noord-Holland								CdK		Aangehouden in cie EFB van 17 januari 2022. Technische briefing met Amsterdamse onderzoeker en voorzitter Ninsee. diepgaand onderzoek Rijk naar Slavernijverleden wordt in 203 verwacht

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
juni 2022

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

MRA AV vergadering (Olthoff)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**	**2023**			
Agenda's AV en Raadtafel MRA										Data vergaderingen AV 18/2; 20/5; 16/9; 18/11 Data vergaderingen Raadtafel: 9/2 (schriftelijk); 10/5; 7/9 (schriftelijk); 8/11
Meerjarenbegroting MRA										20-6-2022
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)	**9-5**	**20-6**	**12-9**	**29-9**	**31-10**	**5-12**	**2023**			
Kaderbrief 2023/IPO begroting 2023								Stigter		Kaderbrief 2023 van het IPO 9mei 2022 Begroting IPO 2023: oktober 2022
Datastrategie								Stigter		In 2022 (sept) zal er een voortgangsrapportage komen en in 2023 een evaluatie en een geactualiseerde datatstrategie. 31-8-2020: technische briefing datastrategie. Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan. Geactualiseerde datastrategie 14 juni in cie behandeld en op 28/6 door PS vastgesteld.

Provincie Noord-Holland

Lijst Ingekomen stukken oktober voor PS van 14 november 2022

Nr.	Omschrijving
1	**Bestuur: Steunbetuiging nieuwe Transgenderwet (B-agenda EFB 05-12-22)** Gedeputeerde Staten van Noord-Holland hebben de Tweede Kamer middels een brief laten weten dat zij de invoering van de nieuwe Transgenderwet van harte steunen. Dit naar aanleiding van een door Provinciale Staten op 10 oktober 2022 aangenomen motie.
2	**Economie: Monitor Werklocaties Noord-Holland 2021-2022 (C-agenda EFB 05-12-22 & RWK 28-11-22)** De Monitor Werklocaties 2021-2022 geeft informatie over feitelijke ontwikkelingen op bedrijventerreinen, kantoorlocaties en gemengde locaties in Noord-Holland. De monitor laat de ontwikkelingen in 2021 zien, met peildatum van 1 januari 2022. Het afgelopen jaar is de Noord-Hollandse kantorenmarkt in evenwicht, maar de bedrijventerreinenmarkt is krap gebleven.
3	**Energie: Monitor Regionale Energie Strategie (RES) Noord-Holland Zuid (B-agenda RWK 28-11-22)** Op 25 oktober 2022 hebben Gedeputeerde Staten kennisgenomen van de monitor van de Regionale Energie Strategie van Noord-Holland Zuid (RES NHZ). De monitor is met begeleidende brief ter informatie gestuurd aan Provinciale Staten.
4	**Water: Vergelijking grondwaterheffingsbeleid Noord-Brabant en Noord-Holland (C-agenda NLG 29-11-22)** Naar aanleiding van vragen bij bespreking van de kaderbrief 2023 worden Provinciale Staten geïnformeerd over hoe de grondwaterheffing in Noord-Brabant en in Noord-Holland wordt ingezet. Daarbij wordt de vraag beantwoord of dit wellicht tot inspiratie kan leiden om, zonder in strijd te komen met de wet, hier in Noord-Holland ruimhartiger mee om te gaan.
5	**PS-zaken/Bestuur: Brief rechtbank aan PS inzake intrekken beroep stichting NH Referendum (t.k.n. Presidium 7-11-2022)**
6	**Ruimte & Natuur: Compensatieovereenkomst NNN reconstructie Postweg gemeente Texel (C-agenda RWK en NLG 28-11-22)** Het college stemt in met de compensatieovereenkomst NNN tussen de provincie en de gemeente Texel, met daarin maatregelen die ervoor zorgen dat de reconstructie van de Postweg aan de voorwaarden van de provinciale Omgevingsverordening NH2020 voldoet.
7	**Mobiliteit: Noord-Hollands convenant waterstof in zware mobiliteit (C-agenda M&B 01-12-2022)** Waterstof is een essentiële energiedrager voor de toekomst. Noord-Holland is uitstekend gepositioneerd om een belangrijke rol in de waterstoftransitie te spelen. Voor de industrie en voor voertuigen die niet batterij-elektrisch kunnen rijden is waterstof een belangrijke oplossing. Met het Noord-Hollands convenant waterstof in zware mobiliteit wordt toegewerkt naar een basisnetwerk van 8 waterstofvulpunten voor zware mobiliteit in Noord-Holland. Door het

	convenant worden vraag en aanbod bij elkaar gebracht en de ontwikkeling van de tankstations en gebruik van waterstofvoertuigen gestimuleerd.
8	**Ruimte: Intrekking reactieve aanwijzing bestemmingsplan Agriport A7, deelgebied B1 (datacenter Microsoft) (C-agenda RWK 28-11-22)** In vervolg op de zitting van de Afdeling bestuursrechtspraak van 11 juli 2022 waarin de beroepen tegen de reactieve aanwijzing zijn behandeld heeft de gemeenteraad van de gemeente Hollands Kroon op 15 september 2022 besloten om het bestemmingsplan Uitbreiding Agriport A7, deelgebied B1 te wijzigen. De wijzigingen komen overeen met de ter zitting gemaakte afspraken. Door bovenstaande wijzigingen komt de verdere afname van de verkeersveiligheid op het kruispunt Agriport—Coppershorn—Koggenrandweg—N239 niet langer in het geding en komt daarmee het belang bij de reactieve aanwijzing te vervallen.
9	**Zeehavens: Nota Zeehavens Noord-Holland (A-agenda M&B 01-12-2022)** Het College van GS heeft de concept Nota Zeehavens Noord-Holland vastgesteld en aangeboden aan Provinciale Staten ter besluitvorming. In deze nota wordt de gewenste ontwikkelrichting voor de zeehavens in het Noordzeekanaalgebied en de zeehaven van Den Helder beschreven. Het dient als vertrekpunt voor de provinciale inzet in samenwerkingsverbanden zoals NOVEX-NZKG en de Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder de komende jaren.
10	**PS-zaken / Bestuur: Advies referendumcommissie aan PS en GS over Referendumverordening NH (agenda presidium 07-11-2022)**
11	**Voortgang en vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda EFB 31-10-22)** Provinciale Staten wordt geïnformeerd over het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De situatie in oktober 2022 met betrekking tot Corona lijkt gelukkig ten goede gekeerd. Hoewel er uiteraard op dit moment andere urgente maatschappelijke vraagstukken spelen die onzekerheid met zich meebrengen, is de crisissfeer rond Corona grotendeels voorbij en het Rijk verwacht ook geen grote lockdowns meer. GS willen meer focus leggen op de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de technische arbeidsmarkt, maar zien op dit moment geen aanleiding nieuwe maatregelen te nemen bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is.
12	**PS-zaken: Advies Hoor- en adviescommissie aan PS over bezwaar tegen PS-besluit 20-2022 (agenda presidium 07-11-2022)**
13	**Natuur: Brief van Landelijk Netwerk Bossen over bescherming van bossen in partijprogramma opnemen (C-agenda NLG 28-11-2022)**
14	**PS-zaken: Brief min. BZK over wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (t.k.n. presidium 07-11-2022)**
15	**Ruimte: Bijlage inspraakreactie Karst Boomsma m.b.t. agendapunt 5a - RWK 24-10-22 (Verzoek ontheffing natuurijsbaan Wormerland)**

16	**Ruimte: Inspreektekst gemeente Waterland m.b.t. agendapunt 5a – RWK 24-10-22 (Verzoek ontheffing natuurijsbaan Wormerland)**
17	**Water: Initiatiefvoorstel CU grijs- en regenwatersystemen (Agenda Cie NLG 16-01-2022)**
18	**Ruimte: Brief van Stichting Behoud Waterland m.b.t. agendapunt 5a – RWK 24-10-22 (Verzoek ontheffing natuurijsbaan Wormerland) (B-agenda RWK 24-10-22)**
19	**MRA: Afdoening motie M96-2021 gezonde leefomgeving en leefbaarheid in de MRA (B-agenda RWK 28-11-2022)** Bij de behandeling van het ontwerp van het Verstedelijkingsconcept MRA hebben PS in het kader van het aangeven van wensen en bedenkingen een motie over leefomgeving en leefbaarheid aangenomen. Dit besluit gaat over de afhandeling van die motie M96-2021.
20	**Energie: Advies op aanvraag opsporingsvergunning geothermie Andijk2 (C-agenda RWK 28-11-2022)** ECW Geo Andijk BV (ECW) heeft een opsporingsvergunning voor aardwarmte aangevraagd voor de locatie Andijk 2. Dit valt onder de Mijnbouwwet; het Rijk is hiervoor het bevoegd gezag. Aan onze provincie is gevraagd om, afgestemd met andere betrokken overheden, advies uit te brengen omdat het zoekgebied in Noord-Holland valt. Het advies over de opsporingsvergunning voor aardwarmte voor de locatie Andijk 2 is positief van aard, maar benoemt wel een aantal zaken die voor ons van belang zijn in het geval dat de vergunning zou worden toegekend aan ECW.
21	**Energie: Concept Energievisie Noord-Holland Noord (C-agenda RWK 28-11-2022)** Door rijk, provincies, gemeenten en waterschappen is afgesproken dat op provinciale schaal het regionale energiesysteem wordt geprogrammeerd. In Noord-Holland Noord zijn we in maart 2022 gestart met de Pilot Integraal Programmeren van het Energiesysteem. Het eerste resultaat van deze pilot is de concept Energievisie. Op basis van de Energievisie zullen GS voor 31 maart 2023 een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) vaststellen en aan de netbeheerders en het ministerie van EZK sturen
22	**Energie: Intentieovereenkomst OER-project A9-A5-A22 (C-agenda RWK 28-11-2022)** Rijk, provincie en gemeenten werken langs de A9-A5-A22 en noordelijke gedeelten A1 en A2 samen aan een zogenoemd OER (Opwek Energie Rijksvastgoed)-project om de mogelijkheden voor hernieuwbare energie langs deze wegen te onderzoeken. Gedeputeerde Staten hebben kennisgenomen van de resultaten van de voorverkenningsfase van dit project en spreken de intentie uit tot de samenwerking met de projectpartners gedurende de hierop volgende verkenningsfase. Hiertoe tekent de portefeuillehouder Klimaat en Energie namens het college van Gedeputeerde Staten de intentieovereenkomst.
23	**Energie: RES Monitor NHN, actualiteiten en update RES-moties (B-agenda RWK 28-11-2022)** Op 11 oktober hebben Gedeputeerde Staten kennisgenomen van de monitor van de Regionale Energie Strategie van Noord-Holland Noord (NHN). De monitor voor Noord-Holland Zuid (NHZ)

	wordt op 25 oktober in GS besproken. De monitor NHN is met begeleidende brief ter informatie gestuurd aan Provinciale Staten. Met de begeleidende brief wordt ook een update gegeven over een aantal RES-gerelateerde moties. Provinciale Staten wordt voorgesteld om motie M51-2022 over voorkomen faunaslachtoffers bij windturbines als afgedaan te beschouwen.
24	**Natuur: Vaststelling Natura 2000 beheerplan Oostelijke Vechtplassen (C-agenda NLG 28-11-2022)** Voor alle Natura 2000-gebieden dient op grond van de Wet natuurbescherming een door Gedeputeerde Staten vastgesteld beheerplan te bestaan. Oostelijke Vechtplassen is aangewezen als Natura 2000-gebied, waarvoor Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland een beheerplan moet vaststellen. Dit gebeurt met instemming van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht omdat een deel van het gebied in die provincie ligt. In het beheerplan wordt de natuur in het gebied beschreven en de maatregelen die nodig zijn om dieren, planten en hun leefgebieden te beschermen. Het ontwerp beheerplan heeft vanaf 21 maart 2022 6 weken ter visie gelegen. Er zijn 45 zienswijzen ingediend. In de Nota van Antwoord worden de ingediende zienswijzen beantwoord en waar nodig is het beheerplan aangepast. Na instemming van Provincie Utrecht treedt het Natura 2000 beheerplan in werking.
25	**Landbouw: Openstelling POP 3 onderdeel LEADER projecten (C-agenda NLG 28-11-2022)** GS hebben besloten om het onderdeel LEADER-projecten van de uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland open te stellen.
26	**Visserij: Besluit verlenging 'Samenwerkingsovereenkomst Monitoringsprogramma Vismigratie Noordzeekanaal en Ommelanden' (C-agenda NLG 28-11-2022)** In 2017 is door Gedeputeerde Staten het besluit genomen de Samenwerkingsovereenkomst Monitoringsprogramma Vismigratie Noordzeekanaal en Ommelanden' aan te gaan. Het doel van de samenwerking is als volgt geformuleerd: 'Het vergroten van het ecologisch, financieel en communicatief rendement van de investeringen in vismigratie en ecologie door samenwerking tussen publieke, maatschappelijke en private partijen in het Noordzeekanaalgebied.' Gedeputeerde Staten hebben ingestemd om de samenwerkingsovereenkomst te verlengen tot en met 2027. De looptijd van de samenwerkingsovereenkomst sluit dan aan bij de huidige uitvoeringsperiode van de Kaderrichtlijnwater (2022-2027).
27	**Infrastructuur: Ambitiebepaling Provinciale Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (PKCI) (C-agenda M&B 31-10-2022)** N.v.t.
28	**Mobiliteit: Ingekomen mail Stichting Freedom of Mobility (C-agenda M&B 31-10-2022)**
29	**Luchtvaart/Schiphol: Bestuursovereenkomst Intenties Samenwerking NOVEX Schipholregio (C-agenda M&B 31-10-2022)**

30	**PS-zaken: Afschrift brief minister BZK aan Tweede Kamer met Kabinetsstandpunt advies vergoeding Statenleden en Algemeen bestuursleden van de waterschappen (ter kennisname presidium 07-11-2022)**
31	**Cultuur: Toekomst agenda vitale buitenplaatsen (C-agenda EFB 31-10-2022)** De toekomstagenda gaat in op de verschillende aspecten met betrekking tot buitenplaatsen.
32	**MRA: Brief uitvoering MRA agenda (C-agenda EFb 31-10-2022)**
33	**Economie: Economisch Forum, Manifest Provinciale Statenverkiezingen (C-agenda EFB 31-10-2022)** Een manifest van het Economisch Forum Holland boven Amsterdam met het oog op de Provinciale verkiezingen in 2023. In het manifest wordt ingegaan op verschillende opgaven die de provincie volgens het Economisch Forum HBA heeft.
34	**Bestuurlijke afspraken woningbouw Rijk - provincie (C-agenda RWK 24-10-22)** In juni hebben wij een indicatief woningbouw bod aan het Rijk gedaan. In vervolg hierop volgt nu het definitieve, randvoorwaardelijk bod. Via een zogenaamde reality check bij gemeenten, waterschappen, huurdersorganisaties, woningcorporaties en bouwende partijen zijn de aantallen en genoemde randvoorwaarden getoetst. Om het woningbouw bod te kunnen realiseren, dient het Rijk te leveren ten aanzien van de genoemde randvoorwaarden. Op 13 oktober ondertekenen we met de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening het bestuurlijke afsprakenkader met ons woningbouw bod. Dit zal in de periode tot eind 2022 uitgewerkt worden in regionale woondeals voor Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam.
35	**Dierenwelzijn: initiatiefvoorstel PvdD beperking hobbyjacht (A-agenda NLG 28-11-2022)**
36	**Mobiliteit: Ingekomen mail Waldenbuurtgroep over veiligheid N236 (C-agenda M&B 31-10-2022)**
37	**Natuur: Natuurbeheerplan 2023 (A-agenda NLG 24-10-2022)** Het Natuurbeheerplan wordt jaarlijks geactualiseerd en bevat de kaders en de natuurdoelen voor de subsidiëring van het natuurbeheer door de provincie. Het Natuurbeheerplan heeft van 23 mei t/m 3 juli 2022 ter inzage gelegen. Met dit besluit worden de Nota van Beantwoording en het Natuurbeheerplan 2023 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.
38	**Natuur: Programma Natuurnetwerk 2023 (A-agenda NLG 24-10-2022)** Met het Programma Natuurnetwerk (PNN) wordt verantwoording afgelegd over de voortgang en programmering van het Natuurnetwerk Nederland. Het programma sluit aan bij de gebiedsgerichte en integrale werkwijze die vanaf 2020 is ingezet en steeds meer vorm krijgt in de verschillende (deel)gebieden. Het PNN is een groeidocument, ook andere opgaven krijgen komende jaren een plek in het PNN. Het Programma Natuurnetwerk wordt jaarlijks geactualiseerd en ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

39	**Ondertekening Samenwerkingsconvenant Kansen voor West 2021 - 2027 (C-agenda EFB 31-10-22 & RWK 24-10-22)** Noord-Holland kan via het Europese subsidieprogramma 'Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling' (EFRO) middelen toekennen aan innovatieve en duurzame projecten. Sinds 2007 gebeurt dit vanuit het programma 'Kansen voor West'. Dit is een samenwerkingsverband met de vier Randstadprovincies en de vier grote steden; Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht (G4/P4). Gezamenlijk wordt een Operationeel Programma opgesteld en uitgevoerd. De Management Autoriteit Kansen voor West geeft uitvoering aan dit programma. Het samenwerkingsconvenant Kansen voor West 2021 - 2027 regelt de uitvoering van het Operationeel Programma Kansen voor West en bestendigt de afspraken die hierover zijn gemaakt tussen de partners.
40	**Uitvoeringsprogramma Hollandse Waterlinies Noord-Holland 2022 - 2025 (C-agenda EFB 31-10-22)** De provincie Noord-Holland heeft een nieuw uitvoeringsprogramma voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies opgesteld. In dit nieuwe programma, dat tot en met 2025 loopt, staan de activiteiten opgenomen die de provincie en de betrokken partners de komende jaren uitvoeren in het Noord-Hollandse deel van de Hollandse Waterlinies. De provincie heeft de ambitie om toe te werken naar een toekomstbestendig werelderfgoed.
41	**Bodemdaling: Vaststellen Regionale Veenweide Strategie 1.0 (A-agenda NLG 24-10-2022)** Toelichting: De Regionale Veenweide Strategie 1.0 (RVS 1.0) beschrijft de strategie voor het verminderen van broeikasgasemissies (CO2) uit veenbodems en het daaraan gekoppelde afremmen van bodemdaling in het landelijk gebied van de provincie Noord-Holland. Het is een strategie voor de (middel)lange termijn: 2030 met een doorkijk naar 2050. De kaders uit het landelijke Klimaatakkoord zijn leidend in de aanpak. Gedeputeerde Staten leggen met bijgaande voordracht de RVS 1.0 aan Provinciale Staten ter besluitvorming voor. Na vaststelling wordt de Veenweide Strategie en de uitvoering daarvan opgenomen in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied
42	**Gezondheid: Vaststellen jaarverslag vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsdiensten 2021 (C-agenda NLG 24-10-2022)** Het Jaarverslag Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) 2021 geeft inzicht in de uitvoering en voortgang van het VTH-beleid van de provincie Noord-Holland. Wij hebben de uitvoering van de VTH-taken gemandateerd aan de omgevingsdiensten. Het Jaarverslag VTH 2021 is hoofdzakelijk gebaseerd op de afzonderlijke jaarverslagen van deze omgevingsdiensten. Het Jaarverslag VTH 2021 is door middel van een dashboard opgesteld.
43	**Dierenwelzijn: Initiatiefvoorstel PvdD Dierenwelzijn (A-agenda NLG 16-01-2022)**
44	**Financiën: Auditopvolging peildatum 1 september 2022 (A-agenda alle commissies)**

	Voorstel voor behandeling: Brief kan betrokken worden voor de relevante onderwerpen van de commissie EFB bij de bespreking van de Begroting 2023. Auditopvolging is een instrument om de overgenomen aanbevelingen van de externe accountant, de Randstedelijke Rekenkamer, de provinciearchivaris en Concerncontrol systematisch door te voeren. Het dient tevens als verantwoordingsinstrument naar PS en sturingsinstrument voor PS. Per halfjaar wordt gerapporteerd aan de directie, GS en PS.
45	**Financiën: Memorie van antwoord begroting 2023 (C-Agenda EFB, RWK, M&B en NLG)** In de memorie van antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten de schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting 2023 hebben gesteld.
46	**Ruimte: Verzoek ontheffing natuurijsbaan Wormerland (B-agenda RWK 24-10-2022)** Conform eerdere afspraken met de commissie Ruimte, Wonen en Klimaat en de gemeente Wormerland leggen GS het totaalplan voor de woningbouw op de huidige drie locaties van de drie tennisclubs en het verplaatsen van sportvoorzieningen naar de natuurijsbaan voor aan de Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat voor een advies.
47	**Ruimte: Bezwaarschrift GS besluit ontheffing wet natuurbescherming "buurtschap crailo" (c-agenda RWK 24-10-2022)**
48	**Ruimte: Brief aan stichting omgeving ruïne (C-agenda RWK 24-10-2022)** De inhoud van de brief heeft een relatie met de inspraakreactie van de heer Bongenaar in de RWK commissie van 5-09-2022, zie agendapunt 3.
49	**Wonen: Brief Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (MinVRO) (c-agenda RWK 24-10-2022)**
50	**Financiën: Motie vreemd - geef de Regenbooggemeentes zekerheid over de regenbooggelden (C-agenda EFB 31-10-2022)**
51	**Energie: Voortgang verduurzaming bedrijventerreinen (C-agenda RWK 24-10-22)** Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang bij de verduurzaming van bedrijventerreinen.
52	**Klimaat: Eindrapporten 'CO2 Impactanalyse Noord-Holland' en 'Effecten van Europese klimaatwetgeving op PNH' (C-agenda RWK 24-10-22)** In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft Berenschot een analyse gedaan op de verwacht CO2 uitstoot binnen de provincie in 2030 en een Quick Scan op de impact van Rijks en Europees beleid voor de klimaatambities van de provincie.
53	**Luchtvaart (Schiphol) / MRA: Connectiviteit MRA in kaart (Schiphol) (C-agenda M&B -trekkende commissie- en EFB 31-10-2022)** De provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam hebben de internationale connectiviteitsbehoefte van de Metropoolregio per trein en vliegtuig in kaart laten brengen en laten analyseren in hoeverre het aansluit bij het aanbod.

54	**Mobiliteit: Evaluatie pilot: sedum-dakbedekking abri's (C-agenda M&B 31-10-2022)** De provincie Noord-Holland heeft op 4 verschillende locaties bushaltes voorzien van sedum-dakbedekking. Met de vergroening van deze bushaltes wordt een bijdrage geleverd aan verbetering van de biodiversiteit. Uit deze proef is gebleken dat sedum-dakbedekking in de bebouwde omgeving een positief effect heeft op de biodiversiteit en in mindere mate ook op fijnstof, CO2, geluid en de waterhuishouding. In het buitengebied en langs de kust is het effect minder of slaat het sedum niet aan.

Provincie Noord-Holland

Aan

Provinciale Staten

Uw contactpersoon

mw V. Mulder

AD/STG

Telefoonnummer 0235143001

statengriffie@noord-holland.nl

Bijlage: overzicht openstaande moties

Betreft: lijst moties PS 14 november 2022

Memo

2 november 2022

Inleiding:
Bijgevoegd treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs.
In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M4-2022	31-01-2022	Motie mobiliteit: Modal shift voor leefbaarheid langs N203 (D66)	In november is er een actualisatie vanuit cie M&B bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie M&B van 31-10-2022 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen. *Aanvulling: het Presidium van 7-11-2022 heeft besloten het afdoeningsvoorstel van motie 4-2022 afzonderlijk in stemming te brengen in PS van 14-11-2022.*
M192-2021	08-11-2021	Motie Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies (PvdD)	In oktober en november is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 31-10-2022 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

M51-2021	17-05-2021	Motie Voorbereiden op 55% co2-reducatie. (GL, D66, PvdA, SP)	In oktober en november is er een actualisatie vanuit GS en cie RWK bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie RWK van 24-10-2022 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M147-2020	22-10-2020	Functiewijziging agrarisch bouwperceel (ChristenUnie, CDA, PvdA)	In november is er een actualisatie vanuit cie RWK bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Er is geen afzonderlijk afdoeningsvoorstel voor deze motie verzonden, omdat het afdoeningsvoorstel was verwerkt in bijlage "moties en toezeggingen voortgangslijst OVNH" dat bij de vergaderstukken PS 23-05-2022 inzake Omgevingsverordening NH 2022 is behandeld. Ter verduidelijking is de tekst van genoemde bijlage m.b.t. afdoeningsvoorstel motie 147-2020 ook als bijlage in de motiemodule gepubliceerd. In cie RWK van 24-10-2022 is het afdoen van deze motie mondeling aan de orde geweest. Cie RWK van 24-10-2022 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 14 november 2022.

Lijst openstaande moties voor PS van 14 november 2022

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, juli, oktober en december 2022. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd.

(aangevulde versie na Presidium van 7 november jl. m.b.t. motie M4-2022, tevens zijn de mede-indienende fracties toegevoegd)

Nummer *(hyperlink)*	**Datum PS**	**Onderwerp en fractie**	**Voorstel voor PS/Presidium**
M182-2022	10-10-2022	Motie Deelname provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade (VVD, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, SP)	
M181-2022	10-10-2022	Motie Steun voor het recht op zelfbeschikking (PvdD, SP, GroenLinks, PvdA)	
M175-2022	19-09-2022	Motie Vluchtelingenopvang (GroenLinks, D66, DENK, PvdA, PvdD)	
M174-2022	19-09-2022	Motie Extra inzet op besparing van energiegebruik door provincie (ChristenUnie, PvdD, D66, DENK, 50PLUS/PvdO, SP, JA21, CDA, PvdA)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M172-2022	19-09-2022	Motie De Bonte Piet (PvdA, PvdD, GroenLinks, CDA, SP)	
M170-2022	19-09-2022	Motie Haalbaarheid Planning Groen Staal (VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21)	
M154-2022	04-7-2022	Motie Provinciale ambities dierenwelzijn concreter maken. (PvdD, GroenLinks, PvdA, DENK, JA21)	
M153-2022	04-7-2022	Motie Aandacht voor bescherming dieren tegen extreem weer. (PvdD, GroenLinks, DENK, JA21)	
M152-2022	04-7-2022	Motie Noord-Holland roept klimaat-en biodiversiteitscrisis uit. (PvdD, GroenLinks, DENK)	

Nummer *(hyperlink)*	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M151-2022	04-7-2022	Motie Erfcoaches voor toekomstbestendig landelijk gebied. (CDA)	
M147-2022	04-7-2022	Motie Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee. (SP)	
M146-2022	04-7-2022	Motie Perspectief voor natuurinclusieve landbouw. (D66, GroenLinks)	In november is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M138-2022	04-7-2022	Motie Sociaal economische impactanalyse gebiedsprocessen. (CDA)	
M135-2022	04-7-2022	Motie Evenredige reductie Schiphol. (ChristenUnie)	
M133-2022	04-7-2022	Motie Organiseren expertmeeting retail-organisaties. (ChristenUnie)	
M132-2022	04-7-2022	Motie Lobby aanpassing Europese staatssteunregeling. (ChristenUnie)	
M130-2022	04-7-2022	Motie Fiks de Fixsteams. (PvdA, GroenLinks, PvdD, DENK)	
M126-2022	04-7-2022	Motie Input boeren en tuinders bij Omgevingsverordening. (GroenLinks, PvdD, PvdA)	
M68-2022	23-05-2022	Motie Betrek mensen met een mobiliteitsbeperking. (D66, PvdD, CU, GroenLinks, VVD)	
M61-2022	23-05-2022	Motie Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen. (SP, D66, PvdD)	
M57-2022	23-05-2022	Motie Waterbelangen borgen. (PvdD, SP)	
M53-2022	23-05-2022	Motie Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB). (PvdD, SP)	
M51-2022	23-05-2022	Motie Voorkomen faunaslachtoffers bij windenergie borgen.	

Nummer *(hyperlink)*	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
		(PvdD, DENK, SP, Liberaal NH, JA21)	
M43-2022	04-04-2022	Motie Afstand doen van schadelijke biobrandstoffen. (PvdD, SP, GroenLinks)	
M37-2022	07-03-2022	Motie Verkenning bouwteam, kostentafel en risicotafel als standaardprocedure bij grote infrastructurele projecten. (VVD, CDA, PvdA, D66, JA21)	
M23-2022	07-03-2022	Motie Zicht op verbetering leefomgeving. (D66, PvdA, GroenLinks, VVD)	
M10-2022	31-01-2022	Motie Zorgen om hyperscales. (GroenLinks, PvdA, JA21, ChristenUnie)	
M9-2022	31-01-2022	Motie Hyperscales. (VVD, D66, JA21, Liberaal NH)	
M7-2022	31-01-2022	Motie Innovatieve mogelijkheden ter beperking van overlast. (JA21, Liberaal N-H, 50PLUS/PvdO, VVD)	
M4-2022	31-01-2022	Motie mobiliteit: Modal shift voor leefbaarheid langs N203. (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA)	In november is er een actualisatie vanuit cie M&B bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie M&B van 31-10-2022 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen. *Aanvulling: het Presidium van 7-11-2022 heeft besloten het afdoeningsvoorstel van motie 4-2022 afzonderlijk in stemming te brengen in PS van 14-11-2022.*
M239-2021	13-12-2021	Motie cultuur: Inbreng van de makers bij cultuurbeleid. (GroenLinks, PvdD, SP, CDA, D66, VVD, PvdA, ChristenUnie)	
M237-2021	13-12-2021	Motie Inspiratie her- en bijbestemming. (PvdD, SP, D66, GroenLinks, JA21, DENK)	

Nummer *(hyperlink)*	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M221-2021	15-11-2021	Motie: Terughoudend met betonnen fietspaden in NNN. (JA21)	
M216-2021	08-11-2021	Motie Bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid. (PvdA, CDA, SP, PvdD, DENK)	
M214-2021	08-11-2021	Motie Broedplaats Blakende Bollen. (GroenLinks, PvdD, SP, D66, CDA)	
M192-2021	08-11-2021	Motie Ecologie en natuur bij nieuwe organisatie Hollandse waterlinies. (PvdD, JA21, SP, D66)	In oktober en november is er een actualisatie vanuit GS en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie EFB van 31-10-2022 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M187-2021	08-11-2021	Motie toekomstperspectief sport Noord-Holland. (CDA, SP, ChristenUnie, JA21)	
M173-2021	11-10-2021	Motie Inclusievere communicatie over deelmobiliteit. (DENK)	
M167-2021	13-09-2021	Motie Verdere uitrol infrastructuur van gerecycled plastic bij positieve pilotresultaten. (VVD, D66, PvdA)	
M127-2021	05-07-2021	Motie Windturbines en gemeentegrenzen. (VVD, D66, PVDA, DENK, SP, JA21)	
M124-2021	05-07-2021	Motie Uitdaagrecht bij RES. (D66, GL)	
M112-2021	05-07-2021	Motie monitoring gezondheids - en veiligheidseffecten. (DENK, CDA)	
M108-2021	05-07-2021	Motie gesprekken tussen buurgemeenten. (DENK, PvdD)	
M106-2021	05-07-2021	Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer. (PvdD, PVDA, GL, D66, DENK)	

Nummer *(hyperlink)*	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M104-2021	05-07-2021	Motie RES: Meer initiërende rol provincie. (PvdD, PVDA, DENK)	
M96-2021	05-07-2021	Motie Wensen en opvattingen Verstedelijkingsstrategie MRA : leefomgeving en leefbaarheid. (PvdD, CU, PVDA, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, D66, GL)	In oktober en november is er een actualisatie vanuit GS en cie RWK bij de motie gepubliceerd.
M51-2021	17-05-2021	Motie Voorbereiden op 55% co2-reducatie. (GL, D66, PvdA, SP)	In oktober en november is er een actualisatie vanuit GS en cie RWK bij de motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Commissie RWK van 24-10-2022 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M24-2021	08-03-2021	Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines. (DENK, JA21)	
M4-2021	01-02-2021	Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum. (PvdA, SP, DENK, VVD, ChristenUnie, JA21, PVV)	
M187-2020	16-11-2020	Optimaal onderhouden snelfietsroutes (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, PvdD)	
M185-2020	16-11-2020	Varende fietspaden . (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA)	
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe -en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	
M147-2020	22-10-2020	Functiewijziging agrarisch bouwperceel (ChristenUnie, CDA, PvdA)	In november is er een actualisatie vanuit cie RWK bij deze motie gepubliceerd. **Voorstel Presidium:** Er is geen afzonderlijk afdoeningsvoorstel voor deze motie verzonden, omdat het afdoeningsvoorstel was verwerkt in bijlage "moties en toezeggingen

Nummer *(hyperlink)*	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
			voortgangslijst OVNH" dat bij de vergaderstukken PS 23-05-2022 inzake Omgevingsverordening NH 2022 is behandeld. Ter verduidelijking is de tekst van genoemde bijlage m.b.t. afdoeningsvoorstel motie 147-2020 ook als bijlage in de motiemodule gepubliceerd. In cie RWK van 24-10-2022 is het afdoen van deze motie mondeling aan de orde geweest. Cie RWK van 24-10-2022 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M135-2020	05-10-2020	Motie bij concept-RESsen over burgerparticipatie. (D66, PvdA, VVD)	
M127-2020	5-10-2020	Onderzoek Zon-op-dak (RES 1.0). (CDA, PvdD, ChristenUnie)	13-10-2022: deze motie is abusievelijk niet eerder op de lijst aangenomen moties vermeld en derhalve nog niet geactualiseerd.
M125-2020	05-10-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie. (PvdD)	
M116-2020	05-10-2020	Leidraad Weidevogels. (GroenLinks, PvdD)	
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	
M97-2020	05-10-2020	Aanpassen begrenzing bij terrein Tergooi ziekenhuis in Blaricum. (CDA, FvD)	
M75-2020	14-09-2020	Pont Ilpendam-Landsmeer. (ChristenUnie, PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, VVD, SP)	
M42-2020	18-05-2020	Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. (VVD, GroenLinks, PvdA, D66, CDA)	In november is er t.k.n. een actualisatie vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd.
M41-2020	18-05-2020	Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur. (PvdA, VVD, D66, SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA)	

Nummer *(hyperlink)*	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M21-2020	09-03-2020	Vang de kinderen van Moria op. (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)	
M107-2019	18-11-2019	Natuurinclusief bouwen meenemen in klimaatambities voor gebouwde omgeving. (PvdD)	
M68-2019	11-11-2019	Bomen voor klimaat en stikstof. (PvdD)	

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	10828
Extern Zaak ID	1904581
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 november 2022
Agendapunt	8.a
Titel	Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. uittreding van Weesp van Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (VD-56).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2022
PS-vergadering	**14 november 2022**

Toelichting

De resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en de gewijzigde gemeenschappelijke regeling i.v.m. de uittreding van Weesp zijn door het dagelijks bestuur van de OFGV verzonden aan de raden en staten van deelnemers in deze gemeenschappelijke regeling. Provinciale Staten kunnen een zienswijze naar voren brengen op deze stukken en dienen GS toestemming te geven voor het aangaan van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. M.W. Vos
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145010
vosm@noord-holland.nl

Verzenddatum

28 SEP. 2022

Kenmerk
1904581/1904594

Uw kenmerk

Betreft: Zienswijze op de resultaatbestemming 2021, de 3de begrotingswijziging 2022 en aanpassing gemeenschappelijke regeling uittreding Weesp van de OFGV

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de zienswijze op de resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en de wijziging van de gemeenschappelijke regeling uittreding Weesp van de omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV).

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

6 bijlage(n)

1. Voordracht PS
2. Brief Jaarrekening 2021 en Resultaatbestemming 2021 OFGV
3. 3de begrotingswijziging 2022 OFGV
4. Brief wijziging GR OFGV
5. Wijzigingsbesluit GR OFGV
6. Jaarstukken 2021 OFGV

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Provinciale Staten van de
provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Verzenddatum	Bijlagen	Kenmerk
27-6-2022	3	2022 OFGV ivw02

Onderwerp:
Jaarstukken 2021 en bestemming jaarrekeningresultaat 2021 OFGV

Geachte heer, mevrouw,

Conform artikel 25 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling ontvangt u hierbij ter kennisneming de door het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) vastgestelde Jaarstukken 2021. Deze zijn voorzien van goedkeurende controleverklaring.

Wij verzoeken u uiterlijk 1 oktober 2022 uw zienswijzen kenbaar te maken inzake de in deze brief voorgestelde bestemming van het rekeningresultaat 2021. Het Algemeen Bestuur stelt de definitieve resultaatbestemming zo spoedig mogelijk na deze datum vast.

Jaarverslag 2021
Vergunningverlening
De OFGV verleent vergunningen en beoordeelt meldingen binnen de wettelijk gestelde termijnen. In 2021 heeft de OFGV 97% van de producten met een wettelijke termijn binnen die termijn afgerond. Er zijn 1.474 producten binnen de termijn en 45 producten buiten de termijn afgerond. Bij 25 producten betrof het asbestsloopmeldingen die te laat door de gemeenten aan de OFGV zijn doorgezet. Hierdoor kon de melding niet binnen vijf werkdagen kon worden afgerond. Dit is met de betreffende gemeenten besproken. De vergunningverlening is voor zowel de deelnemende partijen als de bedrijven naar tevredenheid uitgevoerd.

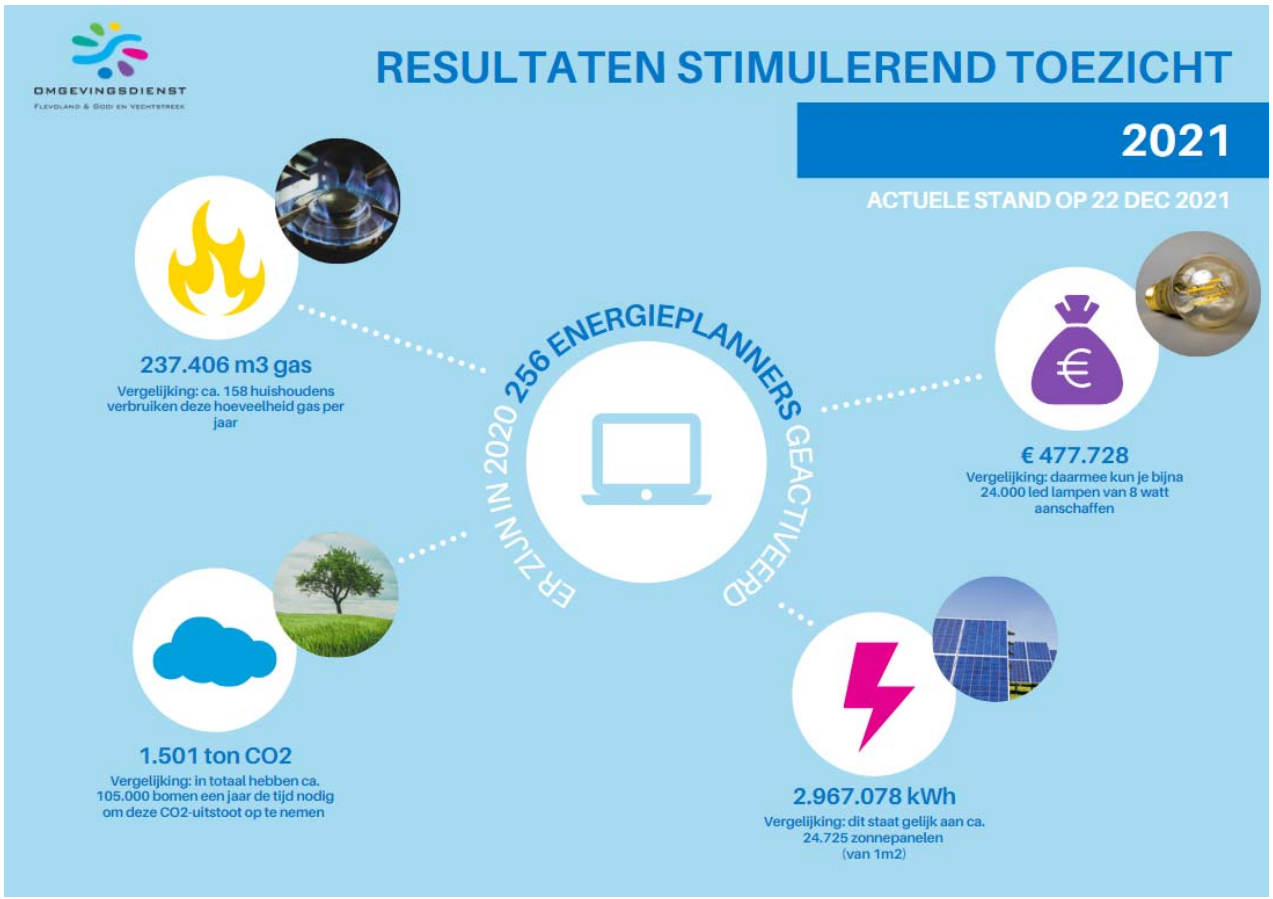
Door het voeren van vooroverleg, het actueel houden van vergunningen en het behandelen van meldingen heeft de OFGV aan aanvragers duidelijk gemaakt aan welke milieuregels zij zich moeten houden. Hiermee heeft de OFGV bijgedragen aan een schone, veilige en gezonde leefomgeving.

Expertise
De OFGV verstrekt adequaat en kwalitatief advies aan de deelnemers over het ontwikkelen, inrichten en beheren van een duurzame fysieke leefomgeving. In 2021 zijn meer adviezen verstrekt aan de deelnemers dan in de prognose was opgenomen. Het betreffen onder andere adviezen over bodem en PFAS, het uitvoeren van een milieutoets bij bouwaanvragen, geluidsadviezen en adviezen over bestemmingsplannen. De adviezen zijn naar tevredenheid van de deelnemers verstrekt.

In 2021 heeft de OFGV plannen en evaluatieverslagen van bodemsaneringen beoordeeld. De (grondwater)saneringen van diverse spoedlocaties zijn in 2021 afgerond. Hiermee heeft de OFGV bijgedragen aan het verbeteren van de bodemkwaliteit en het beperken van illegale en schadelijke handelingen.

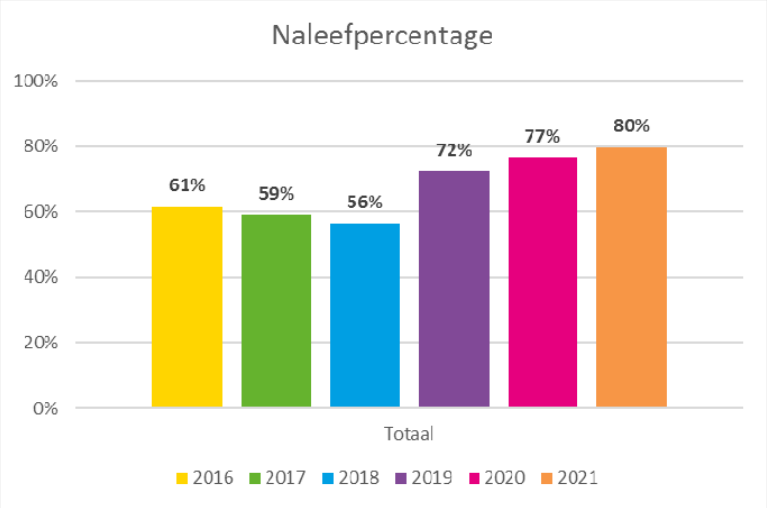
Alle medewerkers van de OFGV zijn in 2021 inhoudelijk opgeleid op het gebied van de Omgevingswet. Samen met de partners zijn werkprocessen beschreven zoals het vergunningverleningsproces en de omgevingstafels. De OFGV heeft factsheets opgesteld over milieu-onderwerpen die gemeenten in hun omgevingsplannen moeten opnemen.
Daarnaast heeft de OFGV in 2021 de handhavingsestafette met als thema Natura 2000 georganiseerd en is de OFGV gestart met de actualisatie van het VTH-uitvoeringskader. Hiermee heeft de OFGV bijgedragen aan de kwaliteit en effectiviteit van de samenwerking en de uitvoeringstaken.

Middels Stimulerend Toezicht heeft de OFGV 256 bedrijven in de periode 2020-2021 gestimuleerd energiebesparende maatregelen toe te passen. Energiebesparing levert een positieve bijdrage aan het beperken van de klimaatverandering. De energiebesparing ziet u in onderstaande infographic.

Toezicht en Handhaving
De inzet van de OFGV is gericht op een zodanige naleving van wet- en regelgeving, dat de kwaliteit van de leefomgeving (veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid) wordt bevorderd. In 2021 zijn meer milieucontroles uitgevoerd dan in de prognose was opgenomen. Er zijn minder hercontroles uitgevoerd als gevolg van een hoog naleefpercentage. De klachten zijn binnen de afgesproken termijnen afgehandeld.

Bij de milieucontroles is het beeld dat de meeste bedrijven in 2021 hebben voldaan aan wet- en regelgeving. Het naleefpercentage voor bedrijven onder het bevoegd gezag van de deelnemers is gestegen naar 80% ten opzichte van 77% in 2020. Dit betekent dat bij 80% van de bedrijven bij de eerste milieucontrole geen overtredingen is geconstateerd. Hoe meer bedrijven zich houden aan de milieuregels, hoe minder vervuiling en schade wordt veroorzaakt. De OFGV heeft middels hercontroles en handhaving bereikt dat de milieuovertredingen ongedaan zijn gemaakt.

De OFGV heeft in 2021 voor alle gemeenten asbestcontroles uitgevoerd. Door het behandelen van meldingen en het uitvoeren van toezicht en handhaving heeft de OFGV bijgedragen aan het voorkomen van milieu- en gezondheidsschade als gevolg van asbest.

De toezichthouders van de OFGV hebben diverse controles uitgevoerd in Flevoland om toezicht te houden op natuur, bodem, grondwater en ontgrondingen. Door toezicht en handhaving heeft zo min mogelijk verstoring en vervuiling van de watervoerende pakketten, de bodem en de natuur plaatsgevonden.

Jaarrekening 2021
De jaarrekening bevat de financiële verantwoording over 2021. De verantwoording toont een positief resultaat van € 153.954,- op de reguliere bedrijfsvoering en € 415.845,- op de overige inkomsten. Dit is gelijk aan het resultaat vóór accountantscontrole waarover u bent geïnformeerd via de brief “Voorlopige jaarrekening 2021” die op 14 maart 2022 is toegezonden.

a. Voordelig resultaat op de reguliere budgetten: € 153.954.
Het positieve resultaat op de reguliere lasten is in belangrijke mate gerelateerd aan het thuiswerken. Dit heeft geresulteerd in aanzienlijke lagere reiskosten woon-werkverkeer en lagere huisvestingskosten omdat het kantoor nauwelijks is gebruikt.

b. Voordelig resultaat door extra baten: € 415.845.
De extra baten bestaan uit:
- meerwerkopdrachten voor de deelnemende partijen;
- opbrengsten uit de opleidingen georganiseerd voor andere overheden;
- detacheringsopbrengsten;
- afwikkelingsverschillen.

De opbrengsten in 2021 zijn hoger dan de raming voor overige opbrengsten.

c. Het resultaat op de directe productie budgetten is nihil.
Met ingang van 2021 worden de bijdragen voor de directe productiekosten verantwoord als voorschotbedragen van overheden voor een specifiek bestedingsdoel. De restantbudgetten zijn op de balans verantwoord bij de overlopende passiva, in plaats van als rekeningresultaat. Dat zorgt voor meer transparantie over deze budgetten en geeft de partners die de bijdragen betalen meer flexibiliteit om na afloop van de accountantscontrole te besluiten over de bestemming van de restantbudgetten. De provincie Flevoland heeft aangegeven het restant van de door haar betaalde directe productie budgetten te willen aanwenden voor de OFGV.

d. Het resultaat uit reservemutaties is nihil.
In 2021 wordt € 186.533 onttrokken aan de Bestemmingsreserves Innovatie en Ontwikkeling voor de kosten van innovatieprojecten. Dat is lager dan geraamd omdat de looptijd van de projecten niet gelijk is aan het kalenderjaar. Aan de reserves worden alleen de werkelijke gemaakte kosten binnen één kalenderjaar onttrokken.

e. Het resultaat uit subsidies is nihil.
In 2021 is € 19.329 subsidie ontvangen voor de voorbereiding op het Register Externe Veiligheid en voor de versterking van Omgevingsveiligheid Cluster 2 PGS. De subsidies zijn namens het Rijk verstrekt door de provincie Zuid-Holland en Omgevingsdienst NL. Deze projecten vallen buiten de reguliere taak Omgevingsveiligheid.

Voorstel resultaatbestemming 2021
Conform artikel 25 lid 6 en 7 van de Gemeenschappelijke Regeling, artikel 11 van de Financiële Verordening en artikel 6.2 van de Nota Weerstandsvermogen stellen wij voor het jaarrekeningresultaat over 2021 onder voorbehoud van zienswijzen als volgt te bestemmen:

a) het resultaat aan te wenden voor de kosten voor invoering van de Omgevingswet in 2022 ad € 121.287 en 2023 ad € 347.636 via dotatie en onttrekking aan de Reserve Innovatie en Ontwikkeling (in totaal € 468.923).
b) het overige resultaat te doteren aan de Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling ten behoeve van innovatieprojecten ad € 100.876.
c) De restanten op de directe productiekosten van Gooise Meren ad € 12.633 en Noord-Holland ad € 8.507 terug te betalen aan deze partners.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan uw college.

BIJLAGEN:
- Jaarstukken 2021
- Controleverklaring was getekend
- Accountantsverslag was getekend

Hoogachtend,

mw. C.W. Smelik
Voorzitter Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Toelichting 3e Begrotingswijziging 2022

1	Beslispunt	Het onttrekken van € 232.420 in 2022 en € 237.068 in 2023 aan de “Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR” in verband met de frictiekosten als gevolg van de uittreding van de gemeente Weesp uit de Gemeenschappelijke Regeling OFGV.
	Argument	Met de gemeente Weesp en de gemeente Amsterdam is een overeenkomst uittredingskosten OFGV-Weesp-Amsterdam opgesteld. De gemeente Amsterdam betaalt een eenmalige afkoopsom van € 469.489 ter dekking van frictiekosten en instandhoudingskosten.
	Argument	Op 24 november 2021 besloot het AB tot het instellen van de “Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR OFGV”. Toen is gemeld dat de dotatie aan deze reserve wordt meegenomen in de reguliere zienswijzeronde van het voorjaar 2022. De onttrekking wordt aan de raden en Staten voor zienswijzen voorgelegd bij het behandelen van het rekeningresultaat 2021.

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Bijlage 3e Begrotingswijziging 2022

Baten en lasten reserves

Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2022 is de mutatie van de Bestemmingsreserve “Weesp uittreding uit de GR OFGV” als volgt veranderd:

MUTATIES RESERVES		Begroting na 2e BW	Begroting na 3e BW	Begroting na 3e BW
Nummer	Post	2022	2022	2023
2	OVERIGE BIJDRAGEN - BATEN RESERVES			
2.3	Bijdrage gemeente Amsterdam	€ 469.489	€ 469.489	€ -
2.4	Onttrekking Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR OFGV	€ -	€ 232.420	€ 237.069
Totaal baten reserves		**€ 469.489**	**€ 701.909**	**€ 237.069**
7	OVERIGE KOSTEN - LASTEN RESERVES			
7.11	Dotatie Bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR OFGV	€ 469.489	€ 469.489	€ -
7.12	Salarissen (frictiekosten en instandhoudingskosten)	€ -	€ 232.420	€ 237.069
Totaal lasten reserves		**€ 469.489**	**€ 701.909**	**€ 237.069**

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Holland
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

Verzenddatum	**Bijlagen**	**Kenmerk**
5 april 2022	1	2022 OFGV ms21

Onderwerp:
Wijzigingsbesluit OFGV i.v.m. uittreden gemeente Weesp

Geacht college,

Bij deze vraag ik u het wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (GR-OFGV) i.v.m. de uittreding van Weesp per 1/01/2022 vast te stellen nadat u hiervoor toestemming heeft gekregen van de gemeenteraad, respectievelijk Provinciale Staten. Het wijzigingsbesluit is bij deze brief bijgesloten.

Omdat gemeente Weesp wordt opgeheven en samengevoegd met gemeente Amsterdam treedt gemeente Weesp uit de GR-OFGV. De uittreding is per 1 januari 2022 ingegaan. Het Dagelijks Bestuur OFGV stemde op 27 oktober 2021 in met het voorstel het bijgaande wijzigingsbesluit bij de deelnemers in procedure te brengen zodra tussen gemeenten Weesp en Amsterdam en de OFGV een uittreedovereenkomst zou zijn afgesloten. Deze overeenkomst, waarin de (financiele) voorwaarden van de uittreding zijn geregeld, was op 16 maart jl. door beide partijen ondertekend.

<u>Procedure</u>
De Gemeenschappelijke Regeling OFGV is een zogenaamde collegeregeling. Het is aan de colleges van de deelnemers om een dergelijke regeling 'met elkaar te treffen' (art. 51 lid 1 Wet op de gemeenschappelijke regelingen). De colleges kunnen zo'n regeling pas treffen nadat zij daartoe toestemming krijgen van de gemeenteraad resp. Provinciale Staten (art. 51 lid 2 WGR). Dit vaststellingsproces geldt ook voor wijzigingen van de regeling (art. 51 lid 3 WGR).

<u>Publiceren</u>
Op grond van artikel 26 lid 1 en artikel 52 lid 1 Wgr publiceert GS van Flevoland na de besluitvorming de onderhavige wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling OFGV in het Provinciaal Blad van Flevoland.

De OFGV draagt er vervolgens zorg voor dat deze wijziging wordt verwerkt in het openbaar elektronisch register van krachtens de Wgr getroffen regelingen en dat wordt verwezen naar een geconsolideerde versie van de regeling.

Wij verzoeken u ons te informeren als het college een besluit heeft genomen over het wijzigingsvoorstel en daarvoor de toestemming heeft gekregen van de gemeenteraad/ Provinciale Staten. Zodra alle deelnemers, inclusief Weesp, hebben ingestemd met het

Wijzigingsbesluit is de GR-OFGV, die de dan 14 deelnemers met elkaar zijn aangegaan, formeel gewijzigd. Uw reactie kan naar info@ofgv.nl of aan Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, postbus 2341, 8203 AH LELYSTAD.

Hoogachtend,
Namens het Dagelijks Bestuur van de
Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

dhr. P.M.R. Schuurmans
Secretaris Bestuur Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

OMGEVINGSDIENST
FLEVOLAND & GOOI EN VECHTSTREEK

Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling OFGV

1. Wijziging Gemeenschappelijke Regeling OFGV

Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland en de provincie Noord-Holland en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Zeewolde, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren, ieder voor zover bevoegd,

Overwegende dat
de gemeente Weesp per 24 maart 2022 wordt opgeheven en samengevoegd met de gemeente Amsterdam (Wet van 9 juni 2021 tot herindeling van de gemeenten Amsterdam en Weesp, Stb. 2021, 296);

de gemeente Weesp daarom per 1 januari 2022 uit de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek wenst te treden (brief burgemeester en wethouders d.d. 17 december 2020);

Gelet op
de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Provinciewet, de Gemeentewet en de Algemene wet bestuursrecht; de toestemmingen van Provinciale Staten van Flevoland en Noord-Holland; de toestemmingen van de gemeenteraden van de gemeenten;

Besluiten:
vast te stellen de volgende wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek:

Artikel I (Wijziging GR OFGV)
De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek wordt gewijzigd als volgt:

A. In de aanhef in de opsomming van de deelnemers, vervalt “Weesp”.

B. In artikel 1, eerste lid onder a, vervalt “Weesp”.

C. In artikel 3, derde lid, vervalt “Weesp”.

Artikel II (Inwerkingtreding)
Deze wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling OFGV treedt in op 1 januari 2022.

2. Toelichting bij wijziging GR OFGV

Bij Wet van 9 juni 2021 tot herindeling van de gemeenten Amsterdam en Weesp (Stb. 2021, 296) wordt de gemeente Weesp per 24 maart 2022 opgeheven. Vanaf 24 maart 2022 wordt Weesp onderdeel van de gemeente Amsterdam. Gelet op deze aanstaande samenvoeging van gemeenten heeft de gemeente Weesp op 17 december 2020 aangegeven per 1 januari 2022 uit deze Gemeenschappelijke Regeling te willen treden.

De onderhavige wijziging van de GR OFGV voorziet in de uittreding van de gemeente Weesp uit de GR OFGV. Vanzelfsprekend betekent deze wijziging dat in de eerder gepubliceerde toelichting op de GR OFGV bij artikel 3 (instelling) de verwijzing naar Weesp geen betekenis meer heeft en het aantal deelnemers waarnaar wordt verwezen in de toelichting op artikel 7 (stemverdeling) niet 15 maar 14 dient te worden gelezen.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 27 september 2022

Onderwerp: Zienswijze 3de begrotingswijziging 2022, Resultaatbestemming 2021 en wijziging van de Gemeenschappelijke regeling van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Kenmerk: 1904581/1904592

Bijlagen:

1. **Brief Jaarrekening 2021 en Resultaatbestemming 2021 OFGV**
2. **3de begrotingswijziging 2022 OFGV**
3. **Aanbiedingsbrief gewijzigde Gemeenschappelijk Regeling OFGV**
4. **Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling OFGV**
5. **Vastgestelde Jaarrekening 2021 OFGV**

1. Inleiding

Zienswijze 3de Begrotingswijziging 2022 en Resultaatbestemming 2021

Op 28 juni 2022 is door het dagelijks bestuur (DB) van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) de 3de begrotingswijziging 2022 en de resultaatbestemming 2021 ter zienswijze aangeboden aan de raden en staten van participanten verstuurd. Hierdoor heeft u Provinciale Staten (PS) de mogelijkheid om een zienswijze kenbaar te maken aan de OFGV met betrekking tot de eerder genoemde financiële stukken. Na behandeling tijdens de vergadering van de commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid op 24 oktober 2022 wordt onder voorbehoud van de PS vergadering op 14 november 2022 de voorlopige zienswijze met de OFGV gedeeld.

Wijziging Gemeenschappelijke Regeling OFGV

De gemeentelijke herindeling tussen Weesp en Amsterdam heeft ook gevolgen voor de gemeenschappelijke regeling (GR) OFGV. Nu de gemeente Weesp per 24 maart 2022 is opgeheven kan zij ook geen deelnemer meer zijn in de GR OFGV. Weesp is nu onderdeel van de gemeente Amsterdam en deze heeft al haar taken ondergebracht bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. De gemeente Weesp heeft daarom de wens om op 1 januari 2022 uit de GR OFGV te treden. Dankzij deze uittreding van Weesp moet de GR van de OFGV worden aangepast.

Jaarrekening 2021 OFGV

Ter informatie voegen wij de vastgestelde jaarrekening 2021 van de OFGV toe aan deze voordracht. Bij de voordracht Zienswijze begroting 2023 (behandeld tijdens de PS-vergadering van 4 juli 2022) was alleen de voorlopige jaarrekening beschikbaar. De nu meegestuurde jaarrekening is

door de accountant gecontroleerd en vastgesteld tijdens de vergadering van het algemeen bestuur (AB) van de OFGV in juli.

2. Toelichting

3de begrotingswijziging 2022

Op 24 november 2021 heeft het AB van de OFGV besloten tot het instellen van de "bestemmingsreserve Weesp uittreding uit de GR OFGV" in verband met de frictiekosten die zullen ontstaan als gevolg van de uittreding van de gemeente Weesp. De gemeente Amsterdam heeft een eenmalige afkoopsom betaald van €469.489 ter dekking van de frictiekosten en instandhoudingskosten. Middels deze begrotingswijziging wordt geregeld dat er in 2022 € 232.420 en in 2023 €237.068 wordt onttrokken aan deze reserve om de gemaakte kosten te kunnen dekken. De onttrekking uit deze reserve heeft geen gevolgen voor de financiële bijdrage van de deelnemers aan de OFGV. Ook de stemverhouding zal hierdoor niet veranderen.

Advies is om geen zienswijze in te dienen op de 3de begrotingswijziging 2022

Resultaatbestemming 2021

De OFGV heeft in 2021 een voordelig resultaat geboekt op reguliere bedrijfsvoering van € 153.954 en een voordelig resultaat door extra baten van €415.845. Het resultaat op reguliere bedrijfsvoering komt met name voort uit het thuiswerken in 2021 i.v.m. de corona pandemie. Dit heeft geleid tot aanzienlijk lagere reiskosten en huisvestingskosten. Het resultaat door extra baten komt met name voort uit meerwerkopdrachten, georganiseerde opleidingen voor andere overheden, detacheringsopbrengsten en afwikkelingsverschillen.

Tijdens de vergadering van het AB op 22 juni 2022 is het voorstel aangenomen om de extra kosten als gevolg van de invoering van de Omgevingswet te dekken uit het geboekte resultaat in 2021. Op deze manier hoeft de bijdrage van de participanten niet te worden verhoogd. Het voorstel is daarom om conform artikel 25 lid 6 en 7 van de GR, artikel 11 van de Financiële Verordening en artikel 6.2 van de Nota Weerstandsvermogen het rekeningresultaat als volgt te bestemmen:

1. Het rekeningresultaat van €569.799 te doteren aan de bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling
    a. Voor de kosten voor invoering van de Omgevingswet in 2022 ad €121.287 te onttrekken aan deze bestemmingsreserve;
    b. Voor de kosten voor invoering van de Omgevingswet in 2023 ad €347.636 te onttrekken aan deze bestemmingsreserve;
    c. €100.876 wordt ingezet ten behoeve van innovatieve projecten en ontwikkeling van de organisatie conform de daarover gemaakte afspraken.
2. Het restant van de directe productiekosten van de gemeente Gooise Meren ad €12.633 en de provincie Noord-Holland ad €8.507 terug te betalen aan deze deelnemers.

Advies is om geen zienswijze in te dienen op de resultaatbestemming 2021 van de OFGV. Deze is gebaseerd op eerder gemaakte afspraken waarmee de provincie heeft ingestemd.

Wijziging Gemeenschappelijke Regeling OFGV

De GR van de OFGV wordt op één onderdeel gewijzigd: het uitreden van de gemeente Weesp als deelnemer van de OFGV. Dit betekent dat in de doorlopende tekst van de GR, overal waar deze

staat genoemd, de gemeente Weesp wordt weggehaald. Verder worden er geen grote wijzigingen doorgevoerd. De OFGV is op dit moment nog bezig met een voorstel om de GR te herzien aan de hand van de vernieuwde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) die op 1 juli 2022 in werking is getreden. Deze wordt in een later stadium aan uw Staten voorgelegd.

Advies is om geen zienswijze in te dienen op het wijzigen van de GR van de OFGV en toestemming te verlenen aan Gedeputeerde Staten tot het treffen van de gewijzigde GR OFGV.

4. Proces en procedure

De zienswijze op de 3de begrotingswijziging 2022 en de resultaatbestemming 2021 worden geagendeerd voor de vergadering van het AB op 17 november 2022.

Wanneer de gewijzigde Gemeenschappelijke regeling van de OFGV is vastgesteld door de raden en staten van de participanten wordt deze gepubliceerd in de Staatscourant door de provincie Flevoland.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 56-2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

overwegende dat Provinciale de mogelijkheid hebben om hun zienswijze kenbaar te maken aan de OFGV m.b.t. de 3de begrotingswijziging 2022, resultaatbestemming 2021 en de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek en daarnaast hun toestemming moeten verlenen aan Gedeputeerde Staten voor het aangaan van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 27 september 2022;

gelet op:

- Artikel 23 van de gemeenschappelijke regeling;
- artikel 25 lid 6 en 7 van de gemeenschappelijke regeling, artikel 11 van de Financiële Verordening en artikel 6.2 van de Nota Weerstandsvermogen;
- de bepalingen, vervat in hoofdstuk IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluiten:

1. Geen zienswijze in te dienen op de 3de begrotingswijziging 2022 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek;
2. Geen zienswijze in te dienen op de resultaatbestemming 2021 van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
3. Geen zienswijze in te dienen op de gewijzigde tekst van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek;
4. Toestemming te verlenen aan Gedeputeerde Staten tot het treffen van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek.

Haarlem, 14 november 2022

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie
Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
J. Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**21-11-2022**
Commissie NLG	
Datum commissievergadering	**24-10-2022**

3 november 2022

Onderwerp:
Voordracht Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3e begrotingswijziging 2022 en de wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. de uittreding va Weesp van de OFGV.

Advies commissie NLG:

de Voordracht Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en de wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. de uittreding van Weesp van de OFGV als hamerstuk door te geleiden naar PS van 21 november 2022.

Uittreksel van het concept-verslag NLG 24 oktober 2022:

8 A-agenda Leefbaarheid, Gezondheid (en Milieu) - 11:50

8.a Zienswijze PS resultaatbestemming 2021, 3de begrotingswijziging 2022 en de wijziging gemeenschappelijke regeling i.v.m. de uittreding van Weesp van de OFGV (A-agenda NLG 24-10-22)

Er is geen inbreng vanuit de commissie op dit onderwerp. De **voorzitter** concludeert dat dit agendapunt tijdens de Statenvergadering van 14 november als hamerstuk zal worden behandeld.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 10 oktober 2022

Onderwerp: herbenoeming plaatsvervangend bestuurder Randstedelijke Rekenkamer

Inleiding

Per 17 juli 2023 eindigt de eerste termijn van zes jaar van de plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer, de heer M.M.S. (Michael) Mekel. Deze termijn ligt kort na de verkiezingen van maart 2023. Het is waarschijnlijk dat een nieuw samengestelde Programmaraad en de daarmee samenhangende adviescommissie (artikel 5, lid 1 Gemeenschappelijke Regeling) nog niet benoemd is en daarmee in functie zal zijn. De procedure voor de (her)benoeming van een (plaatsvervangend) bestuurder wordt voorbereid door de adviescommissie uit de Programmaraad. In dat kader is de huidige adviescommissie van mening dat het verstandig zou zijn om de procedure voor de herbenoeming van de plaatsvervangend bestuurder voor de verkiezingen van maart 2023 af te ronden. In een gesprek met de adviescommissie op 21 april 2022 heeft de heer Mekel aangegeven beschikbaar te zijn voor een tweede termijn als plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer.

Profiel van de heer Mekel

De heer Mekel is geboren op 2 januari 1968 te Arnhem. Hij is plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer sinds 17 juli 2017. Hij is werkzaam als coördinerend adviseur bij de Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen en is daarnaast voorzitter van het college van bestuur van de Rekenkamer Oost Nederland (provincies Gelderland en Overijssel).

Samenstelling adviescommissie

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 5 van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer is voor het herbenoemingsproces een adviescommissie uit de Programmaraad samengesteld bestaande uit vier Statenleden van de Randstedelijke provincies, te weten:

Namens Zuid-Holland	- De heer W. Minderhout
Namens Noord-Holland	- Mevrouw T. van Wijnen
Namens Utrecht	- de heer B. de Brey
Namens Flevoland	- De heer N. Beenen

Mevrouw Hoenderdos was als bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer adviseur van de adviescommissie. Het secretariaat van de adviescommissie is gevoerd door de plaatsvervangend griffier van Zuid-Holland.

Herbenoemingsproces

Brief van de heer Mekel

Op verzoek van de adviescommissie heeft de heer Mekel een brief gestuurd aan de commissie waarin hij zijn motivatie voor herbenoeming beschrijft en waarin hij ingaat op zijn plannen voor de komende periode. Hij heeft drie speerpunten benoemd te weten verstevigen provinciale volksvertegenwoordiging, vergroten van de nabijheid van de Rekenkamer en continuering bestuur en ontwikkeling van het bureau van de Rekenkamer.

Consultatie Programmaraad

In overeenstemming met artikel 5, lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling, heeft de adviescommissie de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer over een mogelijke herbenoeming van de heer Mekel geraadpleegd.

De meeste programmaraadsleden uit de vier provincies zijn positief over een mogelijke herbenoeming. Zij vinden dat de Randstedelijke Rekenkamer in de heer Mekel een goed gekwalificeerde plaatsvervangend bestuurder heeft. Mede door zijn voorzitterschap van het college van bestuur van de Rekenkamer Oost-Nederland, is hij zeer kundig en ervaren op het gebied van Rekenkameronderzoek. Hij is een goede sparringpartner voor de bestuurder/directeur van de Rekenkamer. Dit blijkt ook uit het door de vier Provinciale Staten vastgestelde onderzoek naar het bestuursmodel van de Randstedelijke Rekenkamer waarin is geconcludeerd om het bestuurder/ directeursmodel met een plaatsvervangend bestuurder te handhaven. Sommige leden hebben aangeven onvoldoende zicht te hebben op de werkzaamheden van de plaatsvervangend bestuurder om een goed onderbouwd oordeel te kunnen geven.

Consultatie personeel van de Randstedelijke Rekenkamer

Op verzoek van o.a. de provincies Utrecht en Noord-Holland, zijn ook de medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer gevraagd te reflecteren op een mogelijke herbenoeming van de heer Mekel.

De medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer steunen zijn kandidatuur voor herbenoeming. Hij vervult zijn bestuurlijke rol met een positief kritische houding, heeft ervaring buiten de Rekenkamer die voor de medewerkers een waardevolle aanvulling is en hij is zeer benaderbaar en prettig in de omgang.

Gesprek tussen adviescommissie en de heer Mekel

De adviescommissie heeft op 7 juli 2022 een gesprek gevoerd met de heer Mekel. In het gesprek zijn de in de brief genoemde thema's te weten het verstevigen van de provinciale volksvertegenwoordiging, het vergroten van de nabijheid van de Rekenkamer en de continuering van het bestuur en de ontwikkeling van het bureau van de Rekenkamer verdiepend aan de orde geweest. Daarnaast is gesproken over mogelijke synergie van kennis opgedaan bij de Raad voor het Openbaar Bestuur die van nut kan zijn voor (het functioneren van) de Randstedelijke Rekenkamer. Tot slot is gesproken over de samenwerking tussen de Programmaraad, Griffies en de Randstedelijke Rekenkamer vooral op het gebied van voorlichting richting nieuwe Statenleden over het werk van de Randstedelijke Rekenkamer en de Programmaraad.

Advies van de adviescommissie

Gelezen het bovenstaande stelt de adviescommissie de vier Provinciale Staten voor om de heer drs. M.M.S. Mekel, geboren op 2 januari 1968 te Arnhem, met ingang van 1 januari 2023 her te benoemen als plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer. De datum van herbenoeming is in overleg met de kandidaat bepaald op 1 januari 2023. Aangezien de procedure en de besluitvorming zijn gedaan in de huidige Statenperiode, ligt het voor de hand om de effectuering ervan ook in deze statenperiode te laten plaatsvinden.

Rechtspositie en arbeidsvoorwaarden

De rechtspositie en arbeidvoorwaarden worden gecontinueerd in overeenstemming met artikel 4, lid 4 van de Gemeenschappelijke Regeling. Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland voeren de regeling mede namens de drie overige provincies uit.

Besluitvorming in de vier provincies

Een gelijkluidend ontwerpbesluit wordt aan de Provinciale Staten van Noord-Holland, Utrecht en Flevoland voorgelegd.

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het ontwerpbesluit.

Den Haag, 7 juli 2022

Adviescommissie uit de Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer

De heer W. Minderhout, Zuid-Holland

Mevrouw T. van Wijnen, Noord-Holland

De heer B. de Brey, Utrecht

De heer N. Beenen, Flevoland

Ontwerpbesluit

Nr. 54-2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van de adviescommissie uit de Programmaraad Randstedelijke Rekenkamer, via het presidium van 10 oktober 2022;

gelet op;

- artikel 79c van de Provinciewet;
- artikel 4, lid 2 van de Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer,

besluiten:

1. De heer drs. M.M.S. Mekel, geboren 2 januari 1968 te Arnhem, met ingang van 1 januari 2023 her te benoemen als plaatsvervangend bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer;
2. Gedeputeerde Staten van Flevoland te verzoeken ter zake van de uitvoering van het gestelde onder 1, indien van toepassing, de nodige nadere rechtspositionele besluiten te nemen.

Haarlem, 14 november 2022

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 7 november 2022

Onderwerp: tijdelijke benoeming 2e plaatsvervangend Statengriffier voor Statenvergadering

Bijlage:
- Ontwerpbesluit.

Inleiding.

Artikel 104d van de Provinciewet schrijft voor dat de Statengriffier bij diens afwezigheid in vergaderingen van Provinciale Staten moet worden vervangen. Dit is onder meer van belang voor het rechtsgeldig kunnen ondertekenen van de door Provinciale Staten genomen besluiten.

De huidige 1ste en 2de plaatsvervangend Statengriffier zijn voor een bepaalde periode niet in de gelegenheid de werkzaamheden van plaatsvervangend Statengriffier uit te oefenen. Om de continuïteit te kunnen waarborgen stelt de werkgeverscommissie aan PS voor dat het zeer wenselijk is dat Provinciale Staten de heer K. Konings (sinds september 2021 ingehuurd door de Statengriffie) tijdelijk als extra plaatsvervangend Statengriffier aanwijzen. Deze aanwijzing geldt dan in het bijzonder voor de werkzaamheden samenhangend met de vergaderingen van Provinciale Staten.

Deze tijdelijke aanwijzing van een extra plaatsvervangend Statengriffier stopt zodra de 1ste of de 2de plaatsvervangend Statengriffier weer in de gelegenheid is om de werkzaamheden van plaatsvervangend Statengriffier te hervatten.

Voordracht.

De werkgeverscommissie adviseert aan Provinciale Staten om de heer K. Konings, tijdelijk vanaf 1 december 2022, te belasten met het in voorkomende gevallen in hun vergaderingen vervangen van de Statengriffier.

M. Klein, voorzitter werkgeverscommissie

K. Bolt, griffier

Ontwerpbesluit

nr. 61-2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

tijdelijke benoeming extra plaatsvervangend Statengriffier voor Statenvergadering;

gelezen de voordracht van het Presidium van 7 november 2022;

gelet op artikel 104d van de Provinciewet;

besluiten:

1. De heer K. Konings tijdelijk te belasten met het in voorkomende gevallen in hun vergaderingen vervangen van de Statengriffier.

2. Deze aanwijzing geldt vanaf 1 december 2022 tot het moment dat de 1ste of de 2de plaatsvervangend Statengriffier weer in de gelegenheid is om de werkzaamheden van plaatsvervangend Statengriffier te hervatten.

Haarlem, 14 november 2022

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	10554
Extern Zaak ID	1840198
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 november 2022
Agendapunt	9
Titel	Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 (VD-57).
Organisatieonderdeel	BEL/MOB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2022
PS-vergadering	**14 november 2022**

Toelichting

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangingsmaatregelen en de maatregelen ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
mw T. van Egmond
BEL/MOB

Telefoonnummer 023 5145233
egmondt@noord-holland.nl

Verzenddatum

31 AUG. 2022

Kenmerk
1840198/1840204

Uw kenmerk

Betreft: integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de voordracht van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030.
In deze voordracht vragen wij een aantal kredietaanvragen op te nemen in de Voordracht van de Begroting 2023. In de Voordracht van de Begroting vragen wij u deze kredieten beschikbaar te stellen.
Daarom verzoeken wij u de voordracht van het iMPI 2023-2030 voorafgaand aan de Begroting te behandelen in uw vergadering van 14 november a.s.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

Bijlage(n):
Voordracht
iMPI 2023-2030

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie
Noord-Holland

integraal MeerjarenProgramma Infrastructuur 2023-2030

INFRASTRUCTUUR

INHOUD

1. Inleiding 3

1.1. Doel document 4

1.2. Provinciale infrastructuur 4

2. Visie en beleidskaders 6

2.1. Beleidskaders 7

2.2. Strategie 8

3. Programmering infrastructuur 10

3.1. Onderhouds-, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten 11

3.2. Programmering en projecten 12

3.3. Dekking infrastructuurprojecten 15

3.4. Planning en control cyclus (P&C-cyclus) 16

4. Projecten en programmering 17

4.1. Gebied 1 – Kop van Noord-Holland 19

4.2. Gebied 2 - Alkmaar e.o. 22

4.3. Gebied 3 - West-Friesland 25

4.4. Gebied 4 – Zuid-Kennemerland/IJmond 27

4.5. Gebied 5 – Zaanstreek-Waterland 30

4.6. Gebied 6 – Noord-Holland Zuid 33

4.7. Gebied 7 – Gooi en Vechtstreek 37

4.8. Gebiedsoverstijgende deelprogramma's 39

4.9. Gerealiseerde projecten en areaaluitbreiding 40

4.10. Geschrapte projecten 41

5. Financieel overzicht programma infrastructuur 42

5.1. Vast en variabel onderhoud 43

5.2. Investeringen 44

5.3. Kapitaallasten 45

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst 47

Bijlage 2: Gebruikte afkortingen 49

1 INLEIDING

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangings-maatregelen en de maatregelen ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur.

De maatregelen worden per gebied weergegeven. In het iMPI wordt 8 jaar vooruit gekeken, waarvan de laatste 3 jaar een doorkijk is; deze programmering is nog niet volledig.

1.1. Doel document

Het doel van dit document is inhoudelijk en financieel informeren over het meerjarenprogramma infrastructuur. Het programma is opgesteld binnen de geldende beleids- en financiële kaders. De financiële gegevens in het iMPI vormen de basis voor de Begroting 2023.

Aan Provinciale Staten wordt met de voordracht van het iMPI gevraagd in te stemmen met:
- de opname van nieuwe projecten in de studiefase;
- de promotie van projecten naar de planfase;
- de promotie van projecten naar de realisatiefase;
- het schrappen van projecten.

In de Financiële Verordening Provincie Noord-Holland 2019 is opgenomen dat kredieten in de voordracht van de Begroting(-swijziging) worden aangevraagd. Door het iMPI voorafgaand aan de Begroting in dezelfde PS vergadering te behandelen, wordt de verbinding tussen de inhoud van de projecten en de besluitvorming over de financiën behouden.

De promotie naar de realisatiefase resulteert in een kredietaanvraag in de voordracht van de Begroting.
In paragraaf 3.2 wordt de rol van Provinciale Staten bij het opnemen en promoveren van projecten nader uitgelegd.

De uitvoering van vast en variabel onderhoud wordt georganiseerd binnen de financiële en kwalitatieve kaders van de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG2020-2023). Dit wordt in het volgende hoofdstuk toegelicht. Het budget voor vast en variabel onderhoud komt uit de reserves groot onderhoud wegen en vaarwegen. Voor deze werkzaamheden zijn geen kredietaanvragen nodig.

1.2. Provinciale infrastructuur

De provinciale infrastructuur bestaat uit drie netwerken: wegen, vaarwegen en vrijliggende busbanen, ook wel OV-banen genoemd. Langs een groot deel van onze wegen liggen parallelwegen, fietspaden en bermen, die ook eigendom van de provincie zijn. Figuur 1 geeft een overzicht van de drie netwerken.

FIGUUR 1 – PROVINCIALE NETWERKEN: ROOD = WEGEN, BLAUW = VAARWEGEN, GEEL = OV-BANEN (EN TER INFORMATIE: ORANJE = RIJKSWEGEN)

De Wegenwet en de Scheepvaartverkeerswet schrijven voor dat de provincie verplicht is de provinciale infrastructuur in stand te houden. De provincie doet dit door de infrastructuur te onderhouden of te vervangen als het einde van de (technische) levensduur is bereikt.
De provinciale infrastructuur is van groot maatschappelijk belang. Aanleg, verbetering en onderhoud van de infrastructuur is erop gericht op een duurzame manier optimale prestaties te bereiken op het gebied van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid. In Tabel 1 is de totale omvang van de provinciale infrastructuur weergegeven.

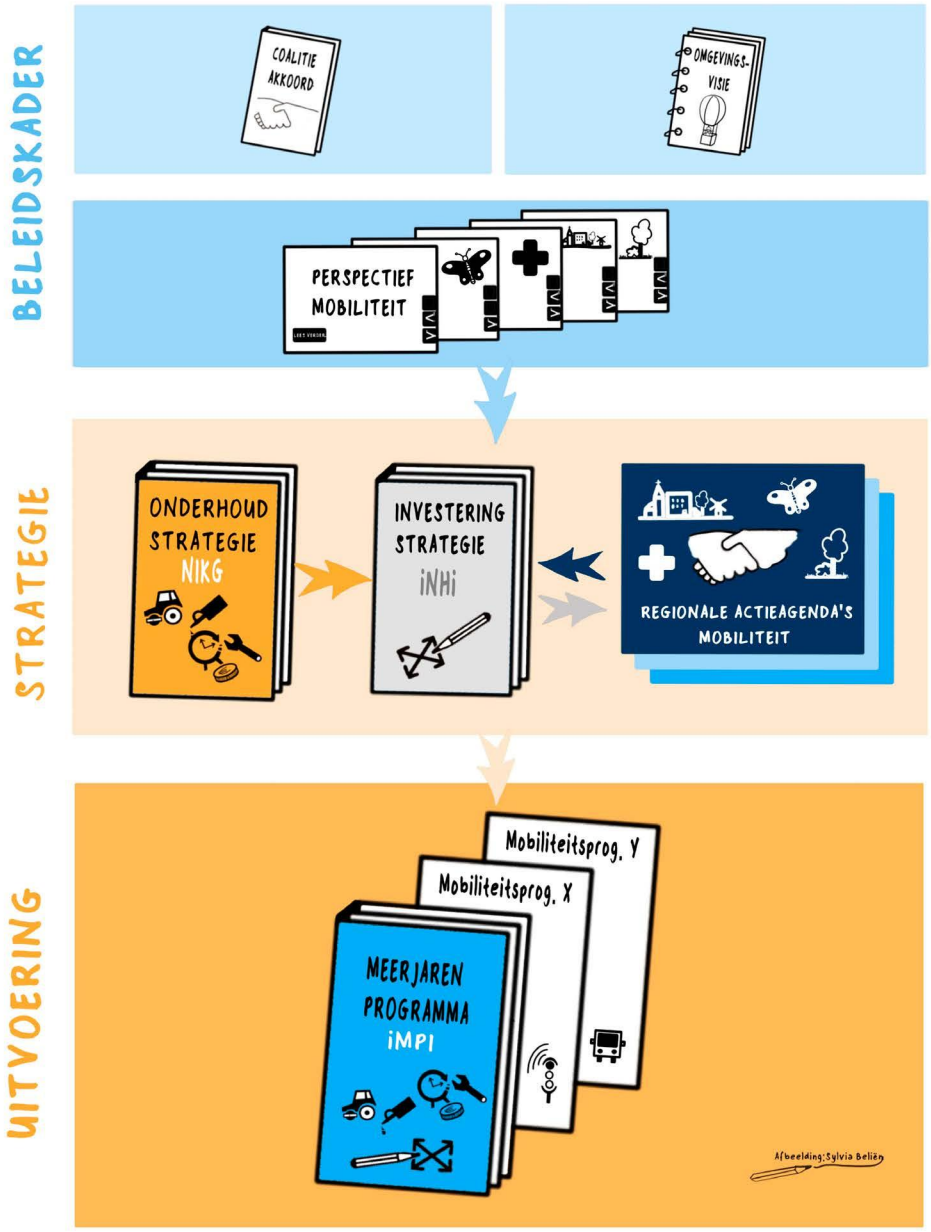
TABEL 1 – HOEVEELHEDEN INFRASTRUCTUUR

Type areaal	Hoeveelheid (stand 1-1-2022)	Eenheid
Wegen (enkel- en meerbaans)	645	kilometer
Fietspaden	384	kilometer
Vrij liggende busbanen	50	kilometer
Openbare verlichting	11.470	stuks
Verkeersregelinstallaties (VRI's)	256	stuks
Dynamisch route-informatiepanelen (DRIP's)	30	stuks
Haltes/stations/HOV-baan	64	stuks
Haltes langs provinciale wegen	489	stuks
Vaste kunstwerken (incl. ecoducten en tunnels)	525 (resp. 4 en 2)	stuks
Beweegbare kunstwerken (incl. pontjes en sluizen)	65 (resp. 2 en 10)	stuks
Vaarwegen	246	kilometer
Brugbedieningscentrale	1	stuks
Verkeerscentrale	1	stuks
Tunnelcentrale	1	stuks
Steunpunten	8	stuks
Faunapassages/dassenrasters	80/2200	stuks /meters
Bomen	49.169	stuks
Struweel	1.260	hectare
Grasberm	1.492	hectare
Sloten	560	hectare
Slootoevers	70	kilometer

2 VISIE EN BELEIDSKADERS

Het iMPI heeft een relatie met andere documenten die door de provincie Noord-Holland worden opgesteld. In deze documenten staat haar visie en zijn beleidskaders en ontwikkelingen vastgelegd in relatie tot de infrastructuur. In onderstaande figuur is dit weergegeven.

Figuur 2 – Relatie iMPI met andere documenten binnen Provincie Noord-Holland

2.1. Beleidskaders

Op het hoogste niveau draagt de provincie haar langetermijnvisie uit door zich te verbinden aan landelijke akkoorden, convenanten en dergelijke. De nadere uitwerking vindt vervolgens plaats in beleidskaders.

Coalitieakkoord

Bij het uitvoeren van infrastructurele projecten wordt waar mogelijk invulling gegeven aan de speerpunten uit het coalitieakkoord ten aanzien van verduurzaming, verbetering leefbaarheid, energietransitie, klimaatadaptatie en verbeteren biodiversiteit.

In het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken” (2019-2023) is het volgende over de ontwikkeling en instandhouding van provinciale infrastructuur opgenomen:

- **Duurzaamheid en innovatie:** De provinciale infrastructuur moet op termijn voldoen aan onze duurzaamheidsambities. Innovatie is een voorwaarde om de klimaatdoelstellingen te realiseren.
- **Fiets:** Wij investeren in nieuwe snelfietsroutes in de regio’s Alkmaar, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek. Fietsveiligheid is een randvoorwaarde bij de aanleg en het beheer van provinciale infrastructuur.
- **Faunapassages/bermbeheer:** Om versnippering van natuurgebieden tegen te gaan en de biodiversiteit te versterken, nemen wij de aanleg van faunapassages standaard mee bij de aanleg en het beheer van provinciale wegen. We beheren onze bermen natuurvriendelijk.
- **Zonne-energie:** We gaan onze provinciale wegen en gebouwen optimaal benutten voor de opwekking van zonne-energie.

Individuele projecten op de provinciale infrastructuur, die in het coalitieakkoord worden genoemd, zijn:

- Verbinding A8-A9
- Bereikbaarheid Bollenstreek
- Broek in Waterland
- Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland

Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 is het integrale beleid van de provincie opgenomen. De Omgevingsvisie laat de ontwikkelprincipes voor de hele provincie zien om een hoge kwaliteit van de leefomgeving te kunnen bieden. Hierbij komen de thema’s gezondheid, veiligheid, klimaatadaptatie en landschap aan bod. Mobiliteit is een van de hoofdthema’s in de Omgevingsvisie.
De nadere uitwerking van het thema mobiliteit in het Perspectief Mobiliteit brengt alle inzichten en beleidskeuzes samen in relatie tot de andere hoofdthema’s zoals verstedelijking, klimaat en energie. Met behulp van onder andere de iNHi en de NIKG kiezen en prioriteren we projecten die deels tot aanpassingen van de provinciale infrastructuur leiden. Deze projecten worden in het iMPI opgenomen.

2.2. Strategie

De strategie voor de langere termijn voor de provinciale infrastructuur ligt vast in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) en de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). Ook worden ontwikkelingen, zoals duurzaamheid en innovatie, in deze documenten beschreven. De NIKG en de iNHi worden elke 4 jaar herzien en vastgesteld door Provinciale Staten. Deze documenten vormen de kaders voor de programmering van vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten op onze infrastructuur en voor het uitvoeren van vast en variabel onderhoud.

investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)

De iNHi vertaalt het provinciale beleid naar een concrete belangenafweging voor verbeteringen en uitbreidingen aan de provinciale infrastructuur. De trajecten zijn geprioriteerd op de beleidsonderwerpen verkeersveiligheid fiets- en wegverkeer, doorstroming OV- en wegverkeer, gezonde leefomgeving, ontsnippering natuur en klimaatadaptatie. Trajecten die matig scoren op deze indicatoren, kunnen worden geprogrammeerd in het iMPI als infrastructurele maatregelen nodig zijn. Ook kunnen initiatieven uit de regio, politiek of eigen organisatie worden getoetst op nut en noodzaak. Volgens planning wordt de nieuwe iNHi in 2023 vastgesteld.

Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020-2023

De NIKG stelt kaders voor het onderhoud van de provinciale infrastructuur. De NIKG legt de kwaliteitsniveaus vast waaraan de infrastructuur moet voldoen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn gebaseerd op de eisen voor verkeersveiligheid, bereikbaarheid, comfort, aanzien, leefbaarheid en milieu. Met de NIKG is aangesloten op het landelijke ABCD-kwaliteitssysteem van de CROW. Hierin is het hoogste kwaliteitsniveau A, B het basisniveau en D het laagste niveau. De gehanteerde beeldkwaliteitsniveaus bij onze provincie zijn:

TABEL 2 – BEELDKWALITEITSNIVEAU AREAAL

Type areaal	Beeldkwaliteit
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrijliggende busbanen	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vaarwegen/oevers	C/D

Beeldkwaliteitseisen alleen zijn niet altijd toereikend. De uiteindelijke uitvoering van het onderhoud wordt ook gevoed door richtlijnen, normen en de uitkomsten van inspecties.

Regionale Actieagenda's Mobiliteit

Samen met de partners worden regionale, integrale agenda's opgesteld, waarin de infrastructurele netwerken worden geanalyseerd en met alle ruimtelijke ontwikkelingen in verband worden gebracht. Hieruit volgen integrale maatregelpakketten van de partners die goed op elkaar zijn afgestemd. Dit zijn vaak niet-infra-structurele maatregelen, maar bevatten ook infrastructurele maatregelen gebaseerd op het STOMP[1] -principe. De maatregelen op provinciale infrastructuur worden aangedragen voor opname in de studiefase van het iMPI.

[1] *STOMP staat voor Stappen, Trappen, OV, MaaS en Privé-auto, waarbij S de meeste prioriteit krijgt en P de minste. STOMP vormt de basis voor de ruimtelijke inpassing van mobiliteit.*

3 PROGRAMMERING INFRASTRUCTUUR

Op onze infrastructuur voeren we verschillende maatregelen uit. Deze maatregelen worden geprogrammeerd en vervolgens als projecten in uitvoering gebracht. Daarbij doorlopen ze een aantal fasen. De projectfasen en het programmeren van projecten worden in dit hoofdstuk toegelicht. De dekking van de kosten van infrastructurele projecten wordt uitgelegd en tot slot wordt aandacht besteed aan de werkafspraken tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten over infrastructurele projecten.

3.1. Onderhouds-, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Om de provinciale infrastructuur goed te laten functioneren is onderhoud nodig. Er zijn twee soorten onderhoud: vast en variabel. Wanneer infrastructuur aan het einde van de levensduur is gekomen en de levensduur redelijkerwijs niet door middel van renovatie kan worden verlengd, wordt zij volledig vervangen. Indien sprake is van een verkeersveiligheids-, leefbaarheids- of doorstromingsknelpunt, kan worden besloten de bestaande infrastructuur te verbeteren en/of uit te breiden. De relatie tussen deze activiteiten is weergegeven in Figuur 3.

FIGUUR 3 - SAMENHANG ACTIVITEITEN INFRASTRUCTUUR

Vast onderhoud

Voorbeelden hiervan zijn (ecologisch) bermbeheer, snoeien, smeren en reinigen.
Vast onderhoud is kleinschalig onderhoud dat kort-cyclisch op de infrastructuur wordt uitgevoerd. Het is goed voorspelbaar en de kosten tussen de jaren fluctueren weinig. Vast onderhoud wordt daarom niet geprogrammeerd.

Variabel onderhoud

Een voorbeeld van variabel onderhoud is het asfalteren van de bovenste asfaltlaag van wegen en fietspaden.
Variabel onderhoud is veelal ingrijpend van aard, dat na een langere gebruiksperiode op een groot deel van de infrastructuur wordt uitgevoerd. Het wordt ook wel ‘groot onderhoud’ genoemd. De maatregelen zijn nodig om de technische levensduur van de infrastructuur te behouden.
Variabel onderhoud wordt met intervallen van meerdere jaren uitgevoerd en wordt geprogrammeerd.

Vervangingsprojecten (inclusief renovatieprojecten)

Voorbeelden zijn de vervanging van een volledige brug of het afbreken en opbouwen van alle asfaltlagen en (een gedeelte van) de fundering van een weg.
Infrastructuur wordt vervangen indien de economische of technische levensduur is bereikt. Met behulp van renovatie van een deel van de infrastructuur, kan in sommige gevallen de totale levensduur worden verlengd zonder de gehele infrastructuur volledig af te breken en te herbouwen. Renovaties vallen ook onder de definitie van een vervangingsproject.

Verbeter- en uitbreidingsprojecten

Voorbeelden zijn het ombouwen van een kruispunt naar een rotonde, het aanleggen van een nieuwe (parallel)weg of het aanleggen van een fietstunnel.
Het betreft projecten ter verbetering en/of uitbreiding van de infrastructuur. Verder in de tekst wordt hiernaar verwezen met ‘verbeter- en uitbreidingsprojecten’.

Ter illustratie een voorbeeld van een beweegbare brug

In de levenscyclus van een stuk infrastructuur kunnen alle soorten activiteiten een keer voorbij komen. Het volgende fictieve voorbeeld illustreert het verschil tussen de verschillende activiteiten.
Het smeren van de lagers, het schilderen van de stalen onderdelen en het schoonmaken van de regenwaterafvoer is allemaal **vast onderhoud**.
Het vervangen van lagers en hekwerken is **variabel onderhoud**.
Als een val (de beweegbare klep), ophanging en bewegingswerken worden vervangen en gemoderniseerd, is sprake van **renovatie**, indien hiermee de technische levensduur (significant) wordt verlengd.
Het vervangen van de volledige brug en de funderingen onder de grond door een nieuwe brug op dezelfde locatie, is een **vervangingsproject**.
Indien ook fietsers gebruik gaan maken van de brug en daarvoor een fietspad aan de brug wordt toegevoegd, is sprake van **uitbreiding**.
In sommige gevallen zijn de verschillen tussen de activiteiten niet zwart/wit te onderscheiden.

Gebiedscontracten

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten programmeren we in het iMPI en worden door integrale projectmanagement (IPM-)teams voorbereid en uitgevoerd. Het vast en variabel onderhoud is zoveel mogelijk in gebiedscontracten ondergebracht. De provincie is ingedeeld in 7 beheergebieden en er zijn 6 gebiedscontracten, aangezien de gebieden 2 en 3 zijn ondergebracht in één gebiedscontract.
Gebiedscontracten zijn integrale onderhoudscontracten met een looptijd van 10 jaar, waarbij de gebiedsaannemers verantwoordelijk zijn voor een belangrijk deel van het vast en variabel onderhoud van de infrastructuur.
Het beheer en onderhoud van tunnels, het baggeren van vaarwegen en de constructieve veiligheid van bruggen zijn niet opgenomen in de gebiedscontracten en worden op een andere manier georganiseerd.

TABEL 3 – GEBIEDSCONTRACTEN EN BIJBEHORENDE GEBIEDSOPDRACHTNEMERS

Gebiedscontract	Gebiedsopdrachtnemer (combinatie)	Ingangsdatum	Looptijd
1. Kop van Noord-Holland	Dura Vermeer Divisie Infra, Ploegam, Van den Biggelaar Grond- en waterbouw en Van Doorn Geldermalsen	1-6-2015	10 jaar
2. & 3. Midden Noord	BAM Infra, ENGIE Services en Krinkels	1-1-2017	10 jaar en 3 maanden
4. Zuid Kennemerland - IJmond	BAM Infra en Krinkels	24-11-2017	10 jaar en 3 maanden
5. Zaanstreek Waterland	KWS Infra Amsterdam – Heerhugowaard en Van Hattum en Blankevoort	30-3-2018	10 jaar en 3 maanden
6. Noord-Holland Zuid	Mobilis TBI, Aannemingsmaatschappij Van Gelder en De Jong Zuurmond	18-6-2018	10 jaar en 3 maanden
7. Gooi en Vechtstreek	KWS Infra Amsterdam - Heerhugowaard en Van Hattum en Blankevoort	2-5-2017	10 jaar

3.2. Programmering en projecten

Programmering

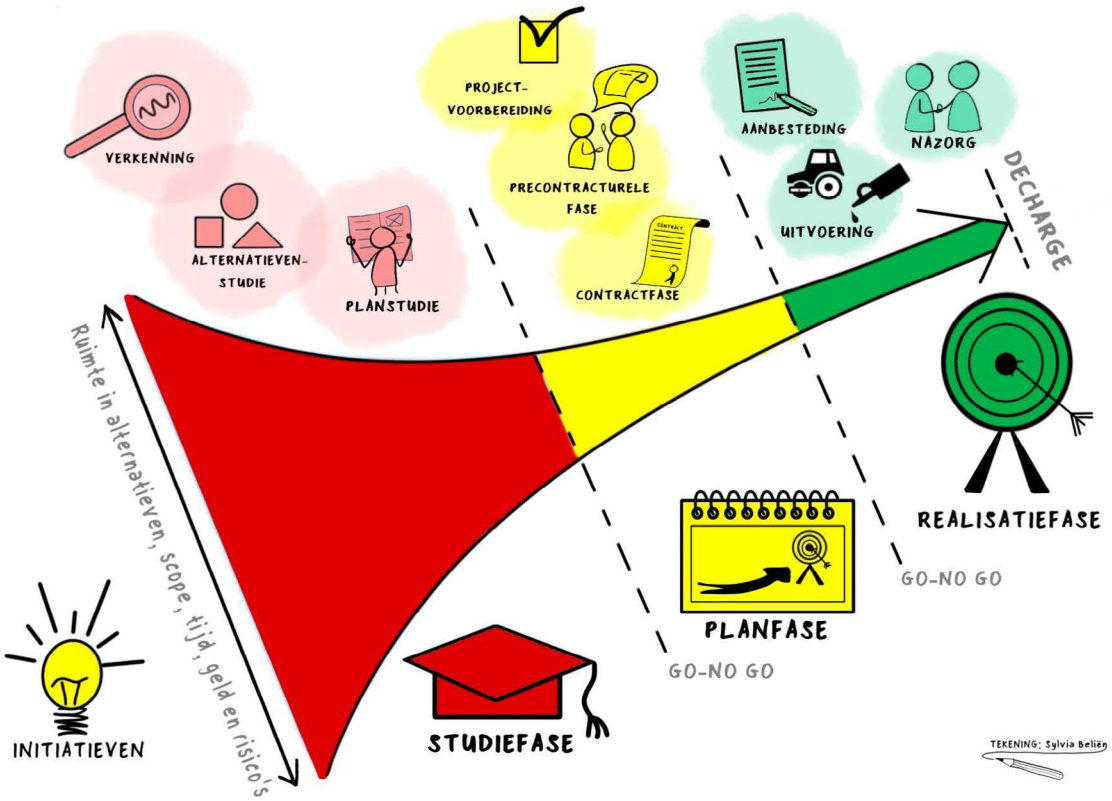
Projecten beginnen met een initiatief. Dit is niet een echte projectfase, maar een proces waarbij initiatieven, beleidskaders en analyses kunnen leiden tot een studieproject dat in het iMPI wordt opgenomen.
Het komt regelmatig voor dat een verbeter- en uitbreidingsinitiatief de studiefase niet bereikt. In de initiatieffase is het immers nog niet zeker of de oplossing wordt gevonden in het verbeteren of uitbreiden van de provinciale infrastructuur. De verbeter- en uitbreidingsinitiatieven zijn dan ook niet opgenomen in het iMPI.
Vervangingen worden wel als initiatief in het iMPI opgenomen op het moment dat het verwachte jaar van vervanging binnen de meerjaren¬programmering van het iMPI valt. Deze initiatieven komen in principe altijd tot uitvoering. Het exacte vervangingsmoment kan echter nog wijzigen op basis van onder andere inspectiegegevens. Een vervangingsinitiatief promoveert naar de studiefase wanneer het daadwerkelijke vervangingsmoment dichterbij komt en het project opgestart moet worden voor een tijdige uitvoering.

Variabel onderhoud, vervangings-, verbeter- en uitbreidingsmaatregelen worden waar mogelijk samengevoegd in één project. Dit noemen we trajectbenadering. De gebiedsaannemers zijn grotendeels verantwoordelijk voor de planning van het variabel onderhoud, maar ook hun plannen worden betrokken bij deze afstemming. Het resultaat is een afgestemde

programmering van projecten in het iMPI.
Wanneer bij een onderhouds- of vervangingsproject vertraging optreedt, moeten eventuele risico's worden beperkt. Bijvoorbeeld door het nemen van een tijdelijke maatregel, zoals het verlagen van de maximumsnelheid, het instellen van een aslastbeperking of het uitvoeren van een levensduurverlengende maatregel.

Projecten

Alle vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten doorlopen drie hoofdfasen: de **studie-, plan- en realisatiefase**. De hoofdfasen zijn opgedeeld in verschillende subfasen, die worden uitgewerkt door projectteams.

FIGUUR 4 - PROJECT HOOFDFASEN, SUBFASEN EN BEÏNVLOEDINGSRUIMTE AFHANKELIJK VAN DE PROJECTFASE

Opname in de studiefase

Het besluit voor opname van een project in de studiefase wordt door Gedeputeerde Staten genomen (gemandateerd aan de portefeuillehouder). Bij de voordracht van (de actualisering van) het iMPI wordt de lijst met nieuw opgenomen studieprojecten ter instemming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Studiefase

In de studiefase worden, samen met de omgeving en partners, verkenningen uitgevoerd naar het knelpunt en worden mogelijke alternatieven verkend. Zodra een integrale afweging heeft geleid tot een voorkeursvariant, wordt deze verder uitgewerkt in een planstudie. Het resultaat is een uitgebreide scopebeschrijving.

Promotie naar planfase

Aan het einde van de studiefase leggen Gedeputeerde Staten een besluit aan Provinciale Staten voor over de oplossingsrichting en de promotie van het project naar de planfase. Het is mogelijk dat aan het einde van de studiefase de conclusie wordt getrokken dat het project niet verder wordt uitgewerkt, bijvoorbeeld als een knelpunt onvoldoende aanwezig blijkt of er onvoldoende draagvlak is voor mogelijke oplossingen. In zo'n geval wordt het project geschrapt. Bij de voordracht van (de actualisering van) het iMPI worden de te schrappen en te promoveren studieprojecten ter instemming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Planfase

In de planfase wordt de gekozen oplossing verder uitgewerkt door een integraal projectmanagementteam (IPM-team). Het IPM-team gaat aan de slag met onder andere de technische uitwerking, participatie en inspraaktrajecten, vergunningen en contractdocumenten. Dit levert een uitvoeringsspecificatie op die nauwkeurig kan worden geraamd, op basis waarvan het benodigde krediet kan worden aangevraagd. De uiteindelijke kosten kunnen hoger of lager uitvallen dan bij de promotie naar de planfase bekend was.

Promotie naar realisatiefase

In de voordracht van (de actualisering van) het iMPI - die voorafgaand aan de Begroting(-swijziging) in dezelfde vergadering wordt behandeld - wordt eerst het besluit genomen het project op inhoudelijke gronden te promoveren naar de realisatiefase. Daarna stellen Provinciale Staten bij de behandeling van de Begroting(swijziging) het uitvoeringskrediet beschikbaar.

Realisatiefase

In de realisatiefase wordt het project aanbesteed en voert de aannemer de werkzaamheden uit. Wanneer het beschikbaar gestelde krediet onvoldoende is, wordt een kredietverhoging voorgelegd aan Provinciale Staten.

Nazorgfase

Nadat het project is opgeleverd en het areaal is opengesteld voor het verkeer, start de nazorgfase en wordt het project afgerond en overgedragen aan de beheerder.

Schatting, prognose en raming uitvoeringskosten

Het benodigde budget voor een project wordt met het doorlopen van de verschillende fasen steeds nauwkeuriger. De uitvoeringskosten van de verbeter- en uitbreidingsprojecten in de studiefase zijn schattingen en nog met onzekerheden omgeven. Deze bedragen zijn dan ook niet opgenomen in de tabellen in hoofdstuk 4. Voor vervangingen wordt vaak gebruik gemaakt van normkosten (eenheidsprijzen) en deze zijn wel terug te vinden in eerdergenoemde tabellen.
In de planfase is meer inzicht in de kosten en spreken we van een prognose. In de loop van de planfase wordt deze prognose steeds nauwkeuriger en op het eind van de planfase wordt het uitvoeringskrediet op basis van een raming bij Provinciale Staten aangevraagd.
In de nazorgfase wordt het project financieel afgerond (decharge), waarna het krediet officieel wordt afgesloten door Provinciale Staten.

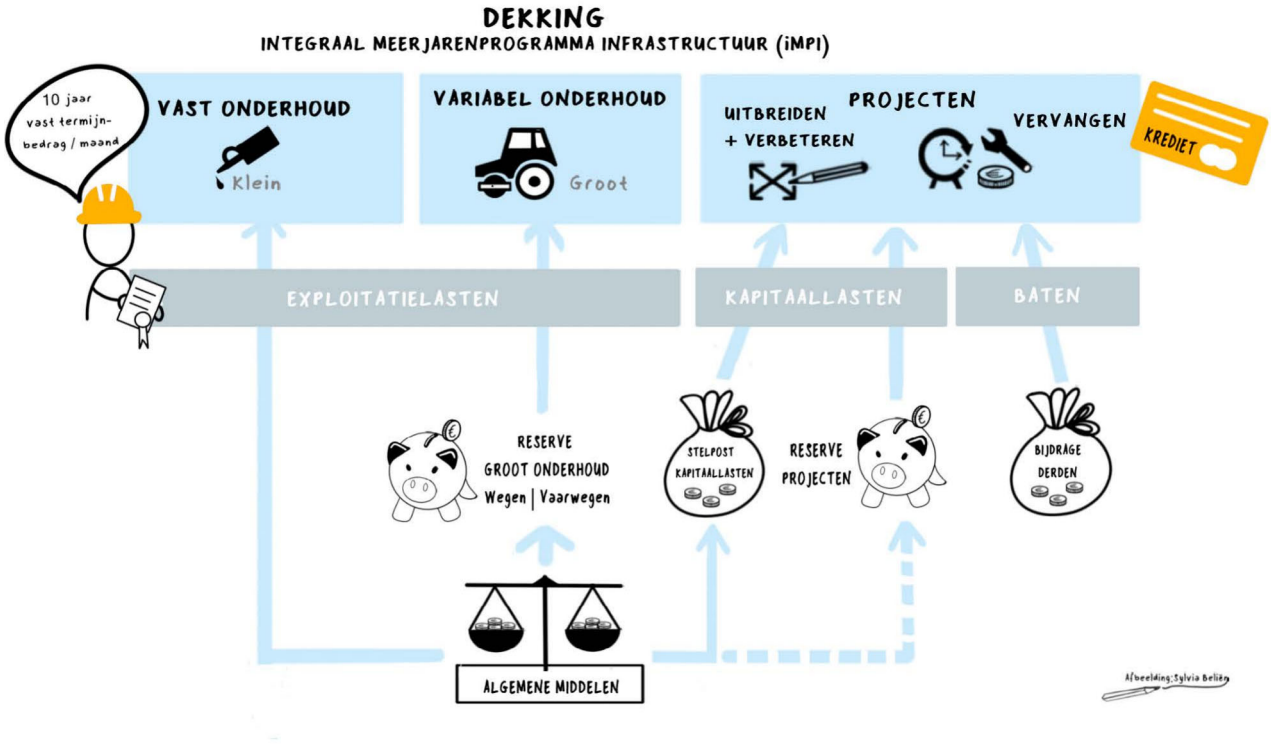
3.3. Dekking infrastructuurprojecten

De dekking van de werkzaamheden aan infrastructuur vallen onder begrotingsprogramma 4 - Bereikbaarheid van de Begroting. De begrotingsprogramma's zijn opgedeeld in beleidsdoelen en daaronder in operationele doelen. De werkzaamheden die in het iMPI zijn geprogrammeerd, zijn terug te vinden onder beleidsdoel 4.4.

TABEL 4 – PROGRAMMA 4 BEREIKBAARHEID – OPERATIONELE DOELEN IN RELATIE TOT HET IMPI

4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1	Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4	Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

De verschillende activiteiten hebben hun eigen dekkingsbronnen, zoals in figuur 5 wordt toegelicht.

FIGUUR 5: DEKKING VAN HET INTEGRALE MEERJARENPROGRAMMA INFRASTRUCTUUR

Vast onderhoud

Het vast onderhoud wordt door de gebiedsaannemers uitgevoerd aan de hand van de gebiedscontracten. Daarvoor krijgen zij gedurende de looptijd van het contract een vast termijnbedrag per maand. Deze kosten zijn zeer constant en voorspelbaar en worden rechtstreeks gedekt uit de exploitatie. Het risico van opvangen van fluctuaties in de bestedingen ligt met deze gebiedscontracten bij de aannemer. In de Begroting wordt jaarlijks een budget voor het vast onderhoud opgenomen.

Variabel onderhoud

Ook het variabel onderhoud wordt voor een belangrijk deel door de gebiedsaannemers uitgevoerd. Hiervoor geldt hetzelfde zoals is toegelicht bij het vast onderhoud.
Voor het variabel onderhoud dat niet is ondergebracht in de gebiedscontracten, is er een fluctuatie in budgetbehoefte per jaar. Om grote schommelingen in de exploitatie tegen te gaan, zijn daarvoor twee bestemmingsreserves ingesteld: Groot onderhoud wegen en Groot onderhoud vaarwegen. Deze worden jaarlijks met een storting gevoed. Onttrekking uit de bestemmingsreserve vindt plaats op basis van de werkelijke kosten.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten zijn investeringen waarvoor Provinciale Staten kredieten verstrekt. De kredieten leiden tot kapitaallasten, nadat de bijdragen van derden zijn afgetrokken van het bruto krediet. Het netto krediet wordt gekapitaliseerd. De afschrijvingskosten en de rentekosten van externe financiering vormen samen de kapitaallasten en worden over de toekomstige gebruiksduur als last genomen op de balans. De financiering van de kapitaallasten vindt momenteel plaats uit eigen middelen en bestaan daardoor momenteel alleen uit afschrijvingslasten. De geldende afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

TABEL 5 - AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN INVESTERINGEN

Kredietsoort	Afschrijvingstermijn (jaren)
Krediet bruggen	50
Krediet sluizen	50
Krediet wegen	50
Krediet vaarwegen (inclusief oevers)	40 (houten damwand/staal koudgevormd)
Krediet vaarwegen (inclusief oevers)	80 (stalen damwand warmgewalst)
Krediet technische installaties	5 / 8 / 15

3.4. Planning en control cyclus (P&C-cyclus)

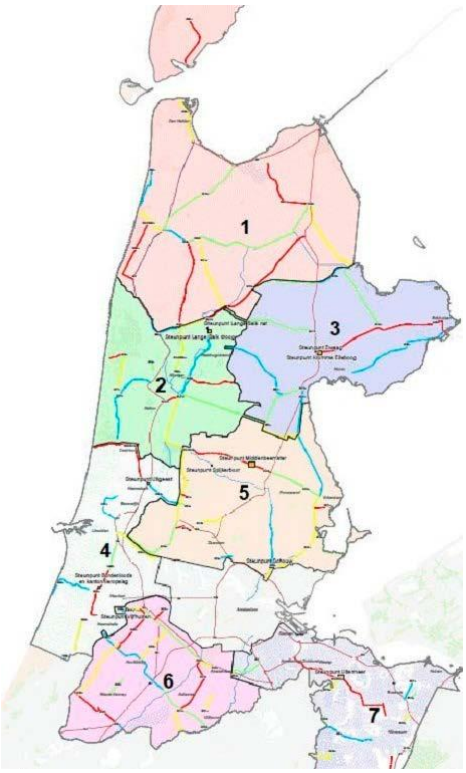
De aanvraag van financiële middelen voor projecten volgt de bestaande P&C-cyclus. Bij de Kaderbrief worden voorstellen gedaan wanneer het huidige financiële kader ontoereikend is. Afweging van deze voorstellen vindt plaats op nut, noodzaak, haalbaarheid etc. Na vaststelling van de Kaderbrief vormt deze de basis voor de nadere uitwerking van de meerjarenbegroting. Met de vaststelling van de begroting of een begrotingswijziging komen de financiële middelen beschikbaar. Kredieten noodzakelijk voor de realisatie van een iMPI-maatregel worden in principe bij de begroting en/of de eerste begrotingswijziging aangevraagd, maar hier kan gemotiveerd van worden afgeweken.

4 PROJECTEN EN PROGRAMMERING

In dit hoofdstuk wordt per onderhoudsgebied een toelichting gegeven op de geprogrammeerde infrastructurele projecten. De grenzen van de onderhoudsgebieden komen grotendeels overeen met de grenzen van de bestuurlijke regio's. Afwijkingen zijn te vinden daar waar de regiogrenzen de provinciale infrastructuur op onlogische plekken doorkruisen, bijvoorbeeld een weg die in twee gebieden valt. Deze gebiedsindeling is ook gebruikt voor de gebiedscontracten.

De provincie Noord-Holland is opgedeeld in de volgende gebieden:
1. Kop van Noord-Holland
2. Alkmaar en omgeving
3. West-Friesland
4. Zuid-Kennemerland/IJmond
5. Zaanstreek-Waterland
6. Noord-Holland Zuid
7. Gooi en Vechtstreek

FIGUUR 6:GEBIEDSINDELING

In de tabellen in de volgende paragrafen staan per gebied de vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten met de daarbij behorende bruto bedragen (i.e. inclusief bijdragen van derden). Het betreft schattingen voor projecten in de initiatief- en studiefase, prognoses voor projecten in de planfase en kredieten voor projecten in de realisatiefase[2]. De kostenschattingen in de studiefase zijn voor de vervangingsprojecten wel opgenomen; voor de verbeter- en uitbreidingsprojecten niet.

Per project is aangegeven waarom het wordt gerealiseerd: 'einde levensduur' in het geval van vervangingsprojecten en 'verkeersveiligheid', 'leefbaarheid' of 'bereikbaarheid' in het geval van verbeter- en uitbreidingsprojecten. Verder is vermeld wanneer de uitvoering is gepland. Wanneer een project in meerdere gebieden plaatsvindt, wordt het benoemd in de tabellen van het gebied waar het zwaartepunt van het werk ligt. Voor het variabel onderhoud worden per gebied de meest relevante projecten in de tekst benoemd.

De in 2022 gerealiseerde projecten worden aan het einde van het hoofdstuk genoemd. Deze projecten bevinden zich dan in de nazorgfase of zijn al geheel afgerond. Hierover wordt in het iMPI niet meer gerapporteerd.

De aandachtspunten voor de gehele iMPI-programmering worden aan het einde van dit hoofdstuk kort beschreven.

[2] *De schattingen voor vervangingsinvesteringen zijn herzien in januari 2022. Dit betekent dat de prijsstijgingen als gevolg van de Oekraïne oorlog hierin niet zijn verwerkt. Gezien de onzekerheid van deze gevolgen, is dit ook moeilijk in te schatten.*

Digitale kaart

Het gehele iMPI 2023-2030 is op een digitale kaart in te zien. De projecten zijn te vinden op de geografische locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden. Het gehele programma bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten (terug te vinden in de tabellen in hoofdstuk 4)
- Gebiedsoverstijgende programma's (terug te vinden in Tabel 13 in hoofdstuk 4)
- Variabel onderhoud (buiten gebiedscontracten) ('highlights' zijn tekstueel beschreven per gebied in hoofdstuk 4, gehele omvang op de digitale kaart)
- Variabel onderhoud (Meerjaren Onderhoudsplanning (MJOP) van de gebiedsaannemers) - vooruitblik tot einde looptijd gebiedscontracten (programmering wordt gedaan door de gebiedsaannemer; 'highlights' zijn tekstueel beschreven per gebied in hoofdstuk 4; de gehele omvang is op de digitale kaart weergegeven)

4.1. Gebied 1 – Kop van Noord-Holland

Gebiedsgrens

De Kop van Noord-Holland bestaat uit de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Medemblik (gedeeltelijk), Schagen en Texel.

Gebiedskenmerken

De Kop van Noord-Holland kenmerkt zich door overwegend landelijk wonen, recreëren en landbouw, met enkele stedelijke (woonwerk)gebieden zoals Schagen en Den Helder. In de landelijke gebieden is vervoer per auto belangrijk voor de langere afstanden. De regio bezit met Greenport Noord-Holland Noord een sterke werkgelegenheidsmotor met een eigen patroon aan verkeersbewegingen. Openbaar vervoer heeft een functie op enkele sterke verbindingen en van en naar de knooppunten.
De resultaten van het programma De Kop Werkt!, dat in 2021 is afgelopen, worden meegenomen in de op te stellen regionale samenwerkingsagenda. Hierbij wordt uiteraard de relatie gelegd met de reeds lopende samenwerking rondom het Maritiem-cluster in Den Helder, de Waddenbaai en de IJsselmeer-kustontwikkeling.

Variabel onderhoud

Bermonderhoud wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt.
De komende jaren wordt op onder andere op de N240, N245, N250 (buiten de bebouwde kom Den Helder) en de N502 onderhoud uitgevoerd, waarbij onder andere de stille deklagen worden vervangen. Tevens wordt er onderhoud uitgevoerd aan de kunstwerken Schagerbrug, Waardbrug en de Zijperbrug.

Vervangings- en verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 6 – GEBIED 1: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
09D01-01 - Vervanging - Burg. Visserbrug - Remmingwerken De remmingwerken van de Burg. Visserbrug zijn ernstig aangetast door bacteriën en houtrot op de waterlijn en dienen te worden vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	€ 620.000
14B12-01 - Vervanging - Onderdelen Vlotbrug 't Zand	Einde levensduur	Initiatief	2027	€ 1.451.000
14C02-01 - Vervanging - Onderdelen St. Maartensvlotbrug	Einde levensduur	Plan	2024	€ 2.116.000
14D35-90 - Vervanging - Stolperbasculebrug Zie N248-15	Einde levensduur	Plan	2023-2025	€ 11.600.000
14G07-01 - Vervanging - Alkmaarsche brug - Remmingwerken A	Einde levensduur	Initiatief	2027-2028	€ 324.000
19D07-90 - Vervanging - Koopvaardersschutsluis - kolk en damwand Zie **K20-07**	Einde levensduur	Realisatie	2022-2024	€ 11.600.000
alg-41 - Verbetering - Bereikbaarheid Den Helder De kortetermijnmaatregelen op de N250 zijn gerealiseerd (N250-01). Er is een integrale studie uitgevoerd naar het verbeteren van de Bereikbaarheid in Den Helder. De haalbaarheid van een nieuwe brug ter hoogte van de Koopvaardersschutsluis en een ongelijkvloerse kruising N250-Havenweg is onderzocht. Verder zijn "zachte maatregelen" onderzocht, zoals dynamisch verkeersmanagement, beperkt parkeren, P+B en een ticketsysteem voor de veerboot. Deze maatregelen hebben slechts deels betrekking op de N250 en worden beschouwd in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad en de haven. De resultaten van het onderzoek worden meegenomen in de ontwikkeling van het "Maritiem cluster".	Bereikbaarheid	Studie	n.n.b.	€ -
K01-01 - Vervanging - 4 km - 0 km - Vaarwegvak 14 - Schagerkanaal: Noordhollandsch Kanaal – Schagerkoggekanaal (Schagen) en Vaarwegvak 15 Vervanging slechte oevers (750 m staal); geen natuurvriendelijke oevers.	Einde levensduur	Initiatief	2027	€ 3.635.000
K01-02 - Vervanging - Zijperbrug - 14D30 - Brug en remmingwerk	Einde levensduur	Initiatief	2026-2027	€ 7.202.000
K03-01 - Vervanging - 7,7 km - 0 km - Vaarwegvak 15 - Schagerkoggekanaal en Kolhornerdiep: Schagen - splitsing Waardkanaal Deel oeverconstructie voor de Westfriesesluis. Betreft 126 meter hout voor staal.	Einde levensduur	Initiatief	2024	€ 644.000
K06-10 - Vervanging - Braaksluis (14G28) wachtplaats Noord en Zuid De wachtplaatsen aan de noord- en zuidzijde van de Braaksluis worden vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	€ 1.285.000
K18-05 - Vervanging - Westfriesesluis - 14G31 - Wachtplaats Oost, wachtplaats West en remmingwerken, meerstoelen, steigers.	Einde levensduur	Plan	2030	€ 655.000
K18a-01 - Vervanging - 7,8 km - 0 km - Vaarwegvak 16 - Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km. 7,8 Vervangen van 2 km houten oeverconstructie voor hout (daar waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd).	Einde levensduur	Realisatie	2021-2023	€ 2.580.000
K18a-02 - Vervanging - 7,8 km - 0 km - Vaarwegvak 16 - Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km. 7,8 Vervangen van ca. 4 km houten oeverconstructie voor 2 km hout en 2 km staal. Beide met natuurvriendelijke oevers.	Einde levensduur	Initiatief	2027	€ 10.724.000
K18b-01 - Vervanging - 14,6 km - 7,8 km - Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaart; zijsloot bij km. 7,8 Medemblik Vervangen van 1600 m houten oeverconstructie voor hout (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Realisatie	2021-2023	€ 6.184.000
K18b-02 - Vervanging - 14,6 km - 7,8 km - Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaart: zijsloot bij km. 7,8 - Medemblik Vervangen van ca. 4 km houten oeverconstructie voor 2 km hout en 2 km staal. Beide met natuurvriendelijke oever.	Einde levensduur	Initiatief	2027	€ 10.724.000
K20-07 - Verbetering - Verlenging Koopvaardersschutsluis, gemeente Den Helder Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt de kolklengte van de sluis verlengd tot 115 meter. Het verlengen van de Koopvaardersschutsluis tot 115 meter sluit aan bij de ambitie van de provincie om het Noordhollandsch Kanaal als kernnet aan te wijzen, die in de toekomst geschikt wordt voor minimaal CEMT-klasse 4, waarbij de sluis een kolklengte moet hebben van 115 meter. Door het verlengen van de sluis kunnen langere schepen via het Noordhollansch Kanaal richting Amsterdam varen.	Bereikbaarheid	Realisatie	2022-2024	€ 7.700.000

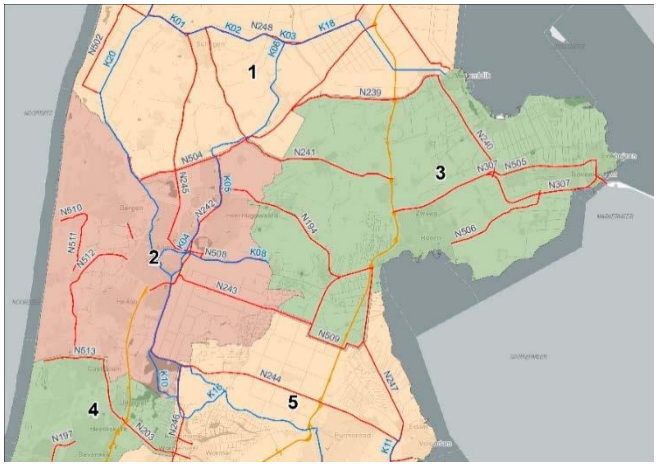
Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
K20n-06 - Vervanging - Kooysluis- 14B17 - Remming- en geleidewerken	Einde levensduur	Initiatief	2026	€ 348.000
K20n-b-01 - Vervanging - 71,3 km - 62,9 km - Vaarwegvak 3 - Noordhollandsch Kanaal: Sint Maartensvlotbrug - Splitsing Schager Kanaal Vervanging 1000 m - Houten oevers (verankerd) door staal (verankerd) met basalton oeververdediging (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Initiatief	2026	€ 5.406.000
K20n-c-02 - Vervanging - 62,9 km - 55,5 km - Vaarwegvak 2 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Schagerkanaal - Pontveer Westeind Vervanging houten oevers door staal. De scope betreft vervanging van 588m oeverconstructie voor een nieuwe stalen damwand. Vanuit het project 'Stolperbasculebrug' wordt hieraan nu aan toegevoegd 200m damwand vervanging, nieuwe wachtplaats en baggerwerkzaamheden.	Einde levensduur	Initiatief	2026	€ 6.179.000
K20n-d-01 - Vervanging - 78,6 km - 71,3 km - Vaarwegvak 1 - Noordhollandsch Kanaal: Pontveer Westeinde - KVSS Vervanging ca. 800 m houten oever door staal.	Einde levensduur	Studie	2024	€ 3.970.000
K20n-d-02 - Vervanging - 78,6 km - 71,3 km - Vaarwegvak 1 - Noordhollandsch Kanaal: Pontveer Westeinde - KVSS Vervanging 680 meter houten oever.	Einde levensduur	Initiatief	2029	€ 4.167.000
N240-14 - Verbetering - Trajectbenadering N240b, gedeelte A7-Medemblik, gemeente Hollands Kroon Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N240, gedeelte A7-Medemblik, wordt ter verbetering van de verkeersveiligheid bermverharding aangebracht. Tevens worden de kruispunten voorzien van openbare verlichting en een middengeleider.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2023-2025	€ 3.750.000
N240-16 - Verbetering - Bermverharding N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes De N240, ged. Slootdorp-De Haukes, heeft een rijbaan van 5,85 meter. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt aan de westzijde van de weg bermverharding aangebracht.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2023	€ 700.000
N240b-01 - Vervanging - Kunstwerk 14H02 en 14H04 Afstemming met maatregel N240-05 en N240-14.	Einde levensduur	Realisatie	2023-2025	€ 5.200.000
N241-14 - Verbetering - Maatregelen parallelweg N241 oostzijde, gemeente Hollands Kroon De parallelweg oostzijde wordt oneigenlijk gebruikt en op verschillende locaties rijdt het verkeer over de berm van de parallelweg naar de N241 om omrijden of rijden door de bebouwde kom te voorkomen. Door het realiseren van snelheidsremmende maatregelen en het aanbrengen van een obstakel in de tussenberm kan dit gebruik worden teruggedrongen en wordt er minder hard gereden.	Verkeersveiligheid	Studie	2025	€ -
N242-24 - Verbetering - Noordelijke ontsluiting Agriport A7 op de N242, gemeente Hollands Kroon Aan de noordzijde van Agriport is een aansluiting op de A7 gewenst. De gemeente Hollands Kroon heeft de provincie gevraagd deze ontsluiting in de vorm van een rotonde uit te werken.	Bereikbaarheid	Studie	2025	€ -
N248-15 - Verbetering - Verbreding Stolperbrug, gemeente Schagen De Stolperbasculebrug wordt vervangen. Er wordt een nieuwe, bredere brug ten noorden van de huidige brug gerealiseerd met een gescheiden, fietspad op de brug. De nieuwe Stolperbrug wordt circulair, energieneutraal en zo onderhoudsarm mogelijk gebouwd.	Verkeersveiligheid	Plan	2023-2025	€ 4.400.000
N248-17 - Verbetering - Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg (LT-maatregelen), gemeente Hollands Kroon Om de verkeersveiligheid op de kruispunten van de N248 met de Wadweg en de Waardpolderhoofdweg te verbeteren, wordt gekeken welke korte- en langetermijnmaatregelen genomen kunnen worden. Gekeken wordt naar zowel infrastructurele als gedragsmaatregelen.	Bereikbaarheid	Studie	2026-2027	€ -
N248b-03 - Vervanging - Schagerbrug A - 14G14 Schagerbrug A wordt vervangen. Gesprekken zijn gevoerd met HHNK en de gemeente Hollands Kroon over de Slootvaart (waar de Schagerbrug over heengaat) De mogelijkheid is er om van de Schagerbrug een vaste kunstwerk te maken, e.e.a. nog bestuurlijk en met stakeholders af te stemmen. De besluitvorming hierover wordt verwachting eind 2022.	Einde levensduur	Plan	2025	€ 9.500.000
N248b-05 - Vervanging - Waardbrug -14G11	Einde levensduur	Initiatief	2027-2028	€ 10.687.000
N250-04 - Verbetering - N250-Hoofdgracht, gemeente Den Helder Doordat de TESO een nieuwe, grotere veerboot in gebruik heeft genomen, kan - vanwege de grotere capaciteit - het schip bij volledige bezetting niet tijdig worden gelost. Daardoor kan de veerboot ook niet tijdig worden geladen en komt de dienstregeling in gevaar.	Bereikbaarheid	Studie	2025	€ -
N501-03 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/ Westerweg, gemeente Texel Ter verbetering van de verkeersveiligheid wordt op dit kruispunt een enkelstrooksrotonde gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Plan	2024-2025	€ 1.054.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N501-05 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N501-Redoute, gemeente Texel Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. Op het kruispunt wordt een middengeleider voor overstekend langzaam verkeer gerealiseerd, zodat fietsers in twee fasen de N501 kunnen oversteken. Door de realisatie van de middengeleider ontstaat tevens de ruimte om een linksafstrook aan te leggen.	Verkeersveiligheid	Plan	2024-2025	€ 500.000
VRI-geb1-02 - Vervanging - VRIs einde levensduur door iVRI's Voorzien voor periode 2025 - 2030 (dus buiten VRI-programma), deze worden in een latere periode end-of-life. Scope: N503-Rijksweg (2027) / N245-Zuiderweg (2030) / N245-Havenstraat (2030) / N245-Warmenhuizerweg (2030).	Einde levensduur	Initiatief	2025-2030	€ 1.400.000

4.2. Gebied 2 - Alkmaar e.o.

Gebiedsgrens

Het gebied Alkmaar e.o. bestaat uit de gemeenten Alkmaar (exclusief gebied van voormalige gemeente Graft-De Rijp), Bergen, Castricum (gedeeltelijk), Dijk en Waard, Heiloo en Uitgeest (gedeeltelijk).

Gebiedskenmerken

Het gebied Alkmaar e.o. kent als stedelijk woon-werkgebied een relatief hoge dichtheid van wonen en werken. Het ligt aan de rand van de Metropoolregio Amsterdam, waarmee het belangrijke relaties heeft. Dit uit zich onder andere in een sterke pendel richting het zuiden in de ochtend. Naast deze woon-werkrelaties is de kuststrook een sterke recreatieve trekpleister, net als de binnenstad van Alkmaar. De regio heeft een grote woningbouwopgave, waardoor naar verwachting de druk op de regionale infrastructuur van auto en fiets en het spoor toeneemt. Het betreft een regio met een groeiende werkgelegenheidsstructuur, veel vitale, regionaal gewortelde bedrijven en een sterke logistieke en agribusiness-sector. In de landelijke gebieden is het vervoer per auto belangrijk voor de langere afstanden en het vrachtvervoer.

Variabel onderhoud

Bermonderhoud wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt.
De komende jaren wordt gefaseerd variabel onderhoud uitgevoerd aan de bermen van de N245 bij Alkmaar. Daarnaast vindt op meerdere provinciale wegen, zoals de N242 en de N512, onderhoud aan het asfalt plaats.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 7 – GEBIED 2: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

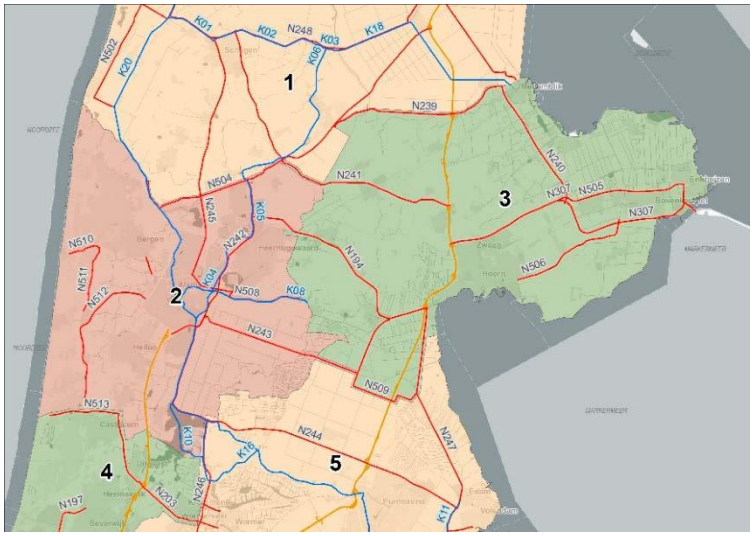
Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
19B08-01 - Vervanging - Huygenbrug A - Remming- en geleidewerken De remming- en geleidewerken Huijgenbruggen zijn einde levensduur en dienen te worden vervangen. Vooralsnog wordt uitgegaan van de vervanging remmingwerken ten oosten van de bruggen en de remmingwerken tussen de beide bruggen in. Daarnaast is bij recente inspecties geconstateerd dat de damwanden onder kunstwerk 19B09 aan de zuidzijde einde levensduur zijn.	Einde levensduur	Studie	2024	€ 300.000
19B09-01 - Vervanging - Huygenbrug B - Remming- en geleidewerken en damwanden Zie 19B08-01	Einde levensduur	Studie	2024	€ 300.000
alg-13 - Uitbreiding - Nieuwe aansluiting op de A9, gemeente Heiloo Er wordt een nieuwe aansluiting op de A9 ter hoogte van de Lagelaan in Heiloo gerealiseerd. Deze aansluiting maakt deel uit van het programma De Nieuwe Strandwal, dat tot doel heeft een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het gebied. Naast de aansluiting bestaat het programma uit groenprojecten, bedrijventerrein Boekelermeer en woningbouw in Castricum/Limmen. De aansluiting is nodig om de ruimtelijke ontwikkelingen te faciliteren, en levert daarnaast een bijdrage aan verbetering van knelpunten in de huidige situatie. Tevens wordt de aanleg van een fietsverbinding over de A9 meegenomen in dit project.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2024-2026	€ 45.899.331
K07/K08-02 - Vervanging - 0/0 km - 2,2/7 km - Vaarwegvak 21 - Hoornsevaart (K07) en Huigenvaart (K08) Vervanging 400 m oeverconstructie hout voor hout, met natuurvriendelijke oevers op verschillende locaties.	Einde levensduur	Plan	2023-2024	€ 1.800.000
K20/10/09-b-01 - Vervanging - 38,4 km - 32 km - Vaarwegvak 7 - Noordhollandsch Kanaal: Gat van de meer (Akersloot) - Splitsing Omval	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	€ 3.400.000
K20a-01 - Vervanging - 44,9 km - 38,4 km - Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Omval – Alkmaar Noord	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	€ 4.120.000
K20a-02 - Vervanging - Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Omval Alkmaar Noord - vervolg K20a-01	Einde levensduur	Initiatief	2026	€ 1.300.000
K20n-a-01 - Vervanging - 55,5 km - 44,9 km - Vaarwegvak 4 - Noordhollandsch Kanaal: Alkmaar Noord - St. Maartensvlotbrug	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	€ 1.985.000
N242-25 - Verbetering - Verkenning N242, gedeelte N508 (Nollencircuit)-N241 (Verlaat), gemeente Dijk en Waard Er wordt in een verkenning uitgevoerd om de knelpunten in beeld te brengen, die zich op de N242 voordoen.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N242-26 - Verbetering - Verkeersmanagement N242, gedeelte A9-N508, gemeente Alkmaar Het wegbeeld op de N242 tussen de A9 en de N508 komt niet overeen met de toegestane maximumsnelheid. Het traject wordt door weggebruikers als onveilig ervaren door de combinatie van de werkelijk gereden snelheid, brugopeningen, bochten en landbouwverkeer. Door het plaatsen van portalen met matrixborden, waarop de maximumsnelheid is aangegeven, wordt de verkeersveiligheid verbeterd.	Verkeersvei-ligheid	Plan	2023-2024	€ 3.000.000
N242-27 - Verbetering - Ontbrekende schakel fietsroute Heerhugowaard-Noord/ Noord-Scharwoude, gemeente Dijk en Waard Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. Er is geen rechtstreekse fietsverbinding tussen Heerhugowaard-Noord en Broek op Langedijk/Noord-Scharwoude. Er wordt onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2026	€ -
N242-28 - Verbetering - Fietsknelpunt kruispunt N242-Smuigelweg, gemeente Dijk en Waard Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. Op het kruispunt N242-Smuigelweg moeten fietsers gelijkvloers oversteken, waarbij gemotoriseerd verkeer net onder een spoorbrug vandaan komt. Daarnaast moeten fietsers vanuit het zuiden naar het kruispunt toe eerst de Smuigelweg oversteken om de opstelplaats van het kruispunt te bereiken. Er wordt onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2025-2026	€ -
N242a-06 - Vervanging - 45,6 km - 46,92 km - Rehabilitatie Een deel van de N242a heeft een (theoretische) End of Life van 2024. Afstemming met de verkenning N242, gedeelte N508-N241 (N242-25).	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 1.450.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N242Ld-02 - Vervanging - Fietsbrug 19B10 Vervangen fietsbrug 19B10.	Einde levensduur	Studie	2024	€ 640.000
N243-06 - Verbetering - Trajectbenadering N243a, gemeenten Alkmaar, Beemster en Koggenland Het traject loopt van de N242 naar de nieuwe aansluiting met de Westfrisiaweg ter hoogte van de N507. Met de reconstructie van de N243 wordt de verkeerveiligheid verbeterd, de doorstroming geborgd en waar mogelijk de ruimtelijke karakteristieken van het gebied versterkt. Daarenboven is de reconstructie noodzakelijk, omdat de weg voor een deel aan het einde van de levensduur is. Het ontwerp is gericht op de aanleg van rotondes en een uniform profiel op basis van een weg van 7,05 meter, een vergevingsgezinde berm van 3 meter en een fietspad van 3 meter.	Verkeersveiligheid	Realisatie	2021-2023	€ 41.820.000
N243a-03 - Vervanging - 0,68 km - 15,7 km - Wegconstructie en kunstwerken Trajectbenadering. Gelijktijdig met de uitvoering van maatregel N243-06 wordt groot onderhoud uitgevoerd aan het traject N243a tussen km. 0.680 (N242)-15.700 (N23). Onder andere het (gedeeltelijk) vervangen van kunstwerken 19E09, 19E10, 19E11, 19E12, 19E13, 19E14, 19G03, 19G04, 19G05,19G07,19G08 en 19G09. Groot onderhoud aan VRI km 9.6 Jisperweg en VRI km 14.7 Kathoek. Openbare verlichting: km 14.6-15.2 armaturen vervangen en dimmers aanbrengen.	Einde levensduur	Realisatie	2021-2023	€ 9.480.000
N244a-07 - Vervanging - 0 km - 5,33 km - Gefaseerde bomenkap en aanplant – 2e fase Het gefaseerd kappen en herplant van bomen langs het tracé van de N244 tussen Alkmaar en Akersloot. De te kappen bomen, een rij populieren van ca. 30-40 jaar oud, bevinden zich tussen de rijbaan van de N244 en het Noordhollandsch kanaal. Fase 1 (zie N244a-01 en N244a-06) is in 2022 uitgevoerd en fase 2 duurt t/m winter 2028/2029.	Einde levensduur	Studie	2023-2029	€ 450.000
N504a-01 - Vervanging - Schoorldammerbrug - 19A04 - civiel, vervanging (renovatie) val	Einde levensduur	Initiatief	2029	€ 1.220.000
N508-05 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N508-Herenweg, gemeente Alkmaar Er is onvoldoende capaciteit op dit kruispunt. Het kruispunt wordt heringericht ten behoeve van een betere doorstroming van onder andere het openbaar vervoer en een betere ontsluiting van het bedrijventerrein Beverkoog.	Bereikbaarheid	Studie	2025	€ -
N510b-01 - Vervanging - 10,45 km - 12,28 km - Rehabilitatie Een deel van het traject N510b heeft een (theoretische) End of Life van 2028. Het betreft km 10.450 - 12.280.	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 1.870.000
N512-07 - Verbetering - Fietsoversteek kruispunt N512-Weg naar de Bleek (Rinnegom), gemeente Bergen Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. Op dit kruispunt is geen aparte fietsoversteek aanwezig. Fietsers steken samen met het autoverkeer over. Er wordt onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen.	Verkeersveiligheid	Studie	2025-2026	€ -
VRI-geb2-03 - Vervanging - VRIs einde levensduur door iVRI's Voorzien voor periode 2025 - 2030 (dus buiten VRI-programma), deze worden in een latere periode end-of-life. Scope: N241-Heerenweide Opmeer (2028) / N241-Lindengracht Opmeer (2028) / N241-Verlaat Heerhugowaard (2027) / N242- Edisonstraat Heerhugowaard (2029) / N242-Zuidtangent Heerhugowaard (2028) / N245-Nauertogt Broek op Langedijk (2028) / N504-Rijksweg Schoorldam (2027) / N512-Heilooerzeeweg Egmond (2028).	Einde levensduur	Initiatief	2027-2029	€ 328.000

4.3. Gebied 3 - West-Friesland

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik (gedeeltelijk), Opmeer en Stede Broec.

Gebiedskenmerken

West-Friesland kent zowel landelijke als stedelijke gebieden. Het betreft een regio met veel externe relaties, een sterke werkgelegenheidsstructuur, veel vitale, regionaal gewortelde bedrijven en een sterke logistieke en agribusiness-sector. Daarbij werken velen buiten West-Friesland. Ook hier geldt dat in de landelijke gebieden het vervoer per auto belangrijk is voor de langere afstanden en het vrachtvervoer. De noord-zuidverbinding (A7 en spoorverbinding Amsterdam/West-Friesland) is de belangrijkste (economische) verbinding voor de regio.
Er worden de komende jaren veel woningen gebouwd in de regio. Hoorn zet in op een meer hoog stedelijk karakter rond het OV-knooppunt de Poort van Hoorn. Voor toeristen is het een aantrekkelijke regio door de natuur, het water en de historische steden.

Variabel onderhoud

Bermonderhoud wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt.
Daarnaast vindt op meerdere provinciale wegen, zoals de N247, onderhoud aan het asfalt plaats.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 8 – GEBIED 3: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

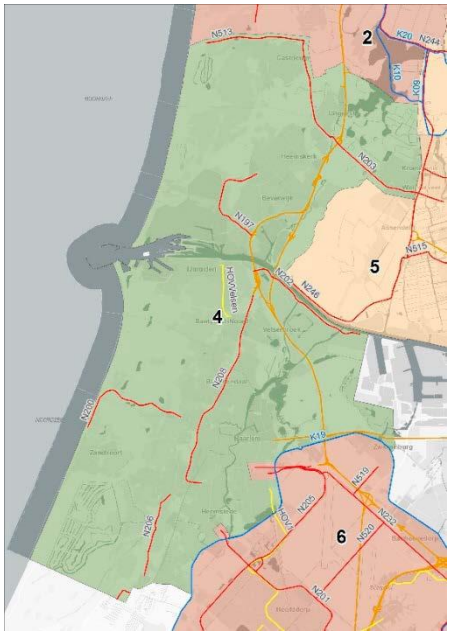
Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
ALG-Vaarwegen - Vervanging - SCADA installaties Bediening Centrale Heerhugowaard	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 4.500.000
N023-05 - Verbetering - Restpunten Westfrisiaweg Er is nog een aantal restwerkzaamheden die moeten worden afgerond en waarvan het niet is gelukt deze uit te voeren voor de beoogde dechargedatum van het project. De werkzaamheden zijn zeer divers van aard qua financiële omvang en uitvoeringswijze. De locaties van de uit te voeren werkzaamheden zijn verspreid over het gehele traject van het project N23 (N194 en N307).	Bereikbaar-heid	Realisatie	2022-2023	€ 7.700.000
N194-01 - Uitbreiding - Aanleg turborotonde ontsluiting nieuwe woonwijk Tuindersweijde, gemeente Koggenland In verband met woningbouw Tuindersweijde in Obdam wordt een turborotonde op de N194 gerealiseerd. Dit is een project dat op verzoek van de gemeente Koggenland wordt uitgevoerd en betaald.	Bereikbaar-heid	Studie	-	€ -
N239-03 - Verbetering - Ontsluiting Agriport A7 en reconstructie kruispunten N239/op- en afritten A7, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon De hoofdontsluiting van het Agriport A7-gebied is voorzien bij het kruispunt N239-Coppershorn. De op- en afritten van de A7 naar de N239 liggen op korte afstand van dit kruispunt. Om een goede doorstroming op dit wegdeel te verkrijgen en de verkeersveiligheid te waarborgen worden deze drie kruispunten met behulp van drie gekoppelde verkeersregelinstallaties op elkaar aangesloten.	Bereikbaar-heid	Studie	2026	€ -
N239-09 - Verbetering - Tijdelijke maatregelen kruispunt N239-Agriport/Coppershorn Op het kruispunt is geen vrijliggende fietsoversteek aanwezig. Fieters moeten met het overige verkeer - waaronder zwaar vrachtverkeer van en naar Agriport - oversteken. Vooruitlopend op de definitieve oplossing (zie project N239-03) wordt een vrijliggend fietspad/oversteek aangelegd op het kruispunt voor een periode van circa 4 jaar.	Verkeersvei-ligheid	Plan	2023	€ -
N240-05 - Verbetering - Aanleg rotonde kruispunt N240-N239 en parallelweg N240, gedeelte Almereweg-N239, gemeenten Medemblik en Hollands Kroon Ter verbetering van de verkeersveiligheid wordt op het kruispunt N239-N240 een rotonde gerealiseerd. Daarnaast wordt het ontbrekende deel parallelweg langs de N240 aangelegd tussen de Almereweg en de N239, zodat het agrarisch verkeer niet meer door de kern van Opperdoes hoeft te rijden. Voor de parallelweg wordt een doorsteek door de Westfriesedijk naar de Koggenrandweg gemaakt. Ook wordt de fietsoversteek bij het Opperdoezerpad (uit het Programma provinciale fietsknelpunten) aangepast.	Verkeersvei-ligheid	Plan	2025-2026	€ -
N241-13 - Verbetering - Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7, gemeenten Dijk en Waard, Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N241b, gedeelte N242-A7 worden - ter verbetering van de verkeersveiligheid - verschillende maatregelen genomen. De weg, bermen en het fietspad worden verbreed. De kruispunten worden heringericht. En ter hoogte van de Trambaan wordt de N241 naar het noorden omgelegd. Ook worden grootschalig kabels en leidingen verlegd, waaronder waterstransportleidingen.	Verkeersvei-ligheid	Realisatie	2022-2025	€ 60.000.000
N241b-03 - Vervanging - 10,2 km - 22,6 km - Wegconstructie en kunstwerken 19E03, 19E04, 19E07 zie N241-13	Einde levensduur	Realisatie	2022-2025	€ 17.600.000
N247-17 - Verbetering - Trajectbenadering N247b, gedeelte N244-A7, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N247, gedeelte N244-A7, worden twee vaste bruggen vervangen (vervangingsinvestering) en tevens verbreed (nieuwe investering).	Verkeersvei-ligheid	Plan	2023-2025	€ 1.451.000
N247b-02 - Vervanging - Kunstwerken 19G33 en 19E20 Trajectbenadering: Vervangen van twee kunstwerken: KW 19G33 en KW 19E20. zie N247-17	Einde levensduur	Realisatie	2023-2025	€ 3.600.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N247-23 - Verbetering - Aanpassingen parallelweg/fietspad N247, gedeelte Oosthuizen-Grosthuizen, gemeenten Edam-Volendam en Koggenland Het upgraden van de fietsroute Hoorn - Purmerend tot een regionale fietsroute is onderdeel van het programa Fietsinfrastuctuur van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam Hoorn. De route gaat over gemeentelijke en provinciale wegen/ fietspaden; dit project betreft het provinciale fietspad/parallelweg langs de N247. De maatregelen bestaan uit het verbreden van de fietsstrook op de parallelweg langs de N247, ged. Oosthuizen-Dorpsweg (Oudendijk), het verbreden van het fietspad N247, ged. Dorpsweg-Grosthuizen tot 3 meter en maatregelen in de fietstunnels N247.	Verkeersveiligheid	Studie	2026-2027	€ -
N307-01 - Verbetering - Veiligheid bij incidenten Op enkele locaties kunnen weginspecteurs in geval van incidenten het verkeer onvoldoende veilig stilzetten en afschermen. Dit wordt veroorzaakt door beperkt zicht op het verloop van de weg op een aantal locaties, de afwezigheid van een vluchtstrook en het ontbreken van signalering boven de weg in combinatie met de gereden snelheid. Dit zelfde probleem speelt ook bij de N242 (zie project N242-26).	Verkeersveiligheid	Studie	2025-2026	€ -
N505-01 - Verbetering - Trajectbenadering N505a, gemeenten Drechterland, Stede Broec, Enkhuizen De N505a loopt van de N240 naar de N302 (v/h deel van de N302, maar heet vanaf 2019 N505). Het onderhoudsproject is opgenomen in de studiefase van het iMPI, zodat onderzocht kan worden of gelijktijdig met het groot onderhoud (vervanging verkeersregelinstallaties) aanpassingen aan de kruispunten op het traject worden gerealiseerd. Op deze manier wordt de overlast voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperkt.	Verkeersveiligheid	Studie	2027	€ -
N505a-01 - Vervanging - 0 km - 9,8 km - Rehabilitatie Een deel van het traject N505a dient gereconstrueerd te worden, dit betreft de locaties waar hoogovenslakken aanwezig zijn (en welke nog niet zijn aangepakt).	Einde levensduur	Initiatief	2027	€ 2.970.000
VRI-geb3-02 - Vervanging - VRIs einde levensduur door iVRI's Voorzien voor periode 2025 - 2030 (dus buiten VRI-programma), deze worden in een latere periode end-of-life. Scope: N239-Coppershorn Lambertschaag (2026) / N247-Op- en afritten A7 Scharwoude (2025) / N505-de Weed Lutjebroek (2025) / N505-Esdoornlaan Bovenkarspel (2025) / N505-Kerspelweg Hoogkarspel (2025) / N505-Lindenlaan Enkhuizen (2025) / N505-Sluisweg Hoogkarspel (2025) / N505-Veilingweg Bovenkarspel (2025) / N505-Verlengde Raadhuislaan Grootebroek (2025) / N505-Westeinde Enkhuizen (2025) / N506-Markerwaardweg Venhuizen (2027) / N506-Zuiderdracht Blokker (2027)	Einde levensduur	Initiatief	2025-2029	€ 4.200.000

4.4. Gebied 4 – Zuid-Kennemerland/IJmond

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Castricum (gedeeltelijk), Haarlem, Haarlemmermeer (gedeeltelijk), Heemskerk, Heemstede, Uitgeest (gedeeltelijk), Velsen, Zaanstad (gedeeltelijk) en Zandvoort.

Gebiedskenmerken

Het gebied Zuid-Kennemerland/ IJmond is op te delen in een toeristisch kustgedeelte, de historische stad Haarlem en de industrie en bedrijven in de IJmond. Het gebied wordt doorsneden door het Noordzeekanaal. Zandvoort en Bloemendaal kenmerken zich door strand en natuurgebied en het circuit Zandvoort. De IJmond kenmerkt zich door Tata Steel dat een grote impact heeft op het omliggende gebied en de aanlanding van windenergie en verdere distributie het land in. Binnen dit gebied zijn geen vaarwegen in beheer of onderhoud.

Variabel onderhoud

Bermonderhoud wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt.
De komende jaren worden op een aantal wegen de stille deklagen vervangen. Op de N202a wordt variabel onderhoud uitgevoerd.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 9 – GEBIED 4: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

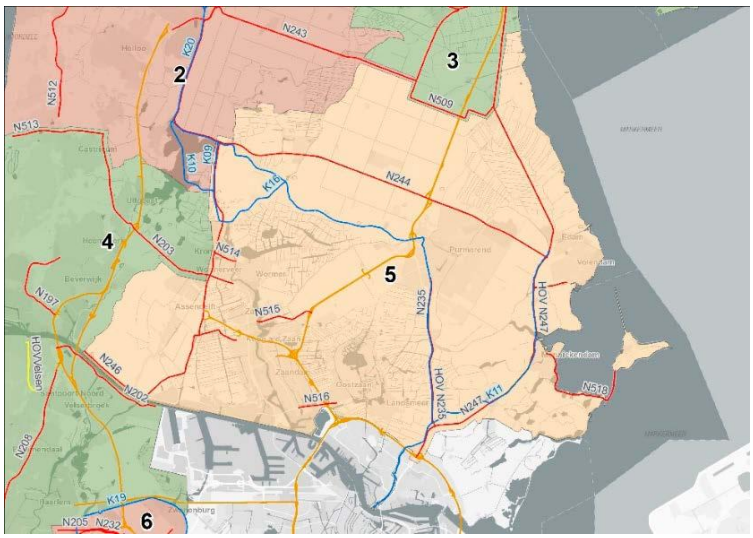
Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
alg-42 - Verbetering - Busbaan Wijckermolen (busstation Beverwijk - Wijckermolen) Dit project is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Investeringsagenda Openbaar Vervoer 2015-2020. In 2010 zijn plannen gemaakt voor een nieuw busstation in Beverwijk. Inmiddels is het busstation mede door financiering van de provincie gereed gekomen. In de plannen voor het busstation is tevens voorzien in een goede en snelle route van en naar het station. Door de nieuwe ligging van het station moeten de bussen nu meer omrijden dan in het verleden het geval was (om de bioscoop heen). Daarom is in de plannen zowel aan de oost- als westzijde van het busstation een busbaan omgenomen. Er wordt een korte busbaan tussen het busstation van Beverwijk en de ontsluitingsweg Wijckermolen gerealiseerd. De busbaan wordt gesitueerd tussen het spoor en het stationsgebouw.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2023-2024	€3.200.000
N197-04 - Verbetering - Busbaan Wijckerpoort (Velsertraverse-busstation Beverwijk) Dit project is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Investeringsagenda Openbaar Vervoer 2015-2020. De bussen van Beverwijk naar Haarlem en IJmuiden lopen vertraging op op de route tussen het busstation Beverwijk en de Velsertunnel. In de spitsuren ontstaat er filevorming op de Velserweg en Velsertraverse door het grote verkeersaanbod. Dit leidt tot oponthoud voor de bus en tot een onbetrouwbare dienstregeling. Het probleem wordt verergerd bij de passage van goederentreinen (soms ook in de spitsperiode) van Tata-Steel. Er wordt een vrijliggende busbaan aangelegd, inclusief halte voor Velsen Noord tussen het busstation Beverwijk en de Velsertraverse, die ook een kortere route kent. Tevens wordt een voet-fietsonderdoorgang onder de Velsertraverse met een verbinding naar station Beverwijk gerealiseerd.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2023-2024	€ 19.600.000
N197-05 - Verbetering - Ontbrekende schakel fietspad N197, gedeelte Zeestraat-Waterweg, gemeente Beverwijk Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. Langs de N197, gedeelte Zeestraat-Waterweg ligt geen fietspad. De aanleg van deze ontbrekende fietsverbinding tussen Wijk aan Zee en Heemskerk wordt onderzocht.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2026	€ -
N200-05 - Verbetering - Trajectstudie N200a, gemeenten Bloemendaal en Zandvoort Op de Zeeweg vinden veel ongevallen plaats. Naast een gedragscomponent speelt ook de piekdrukte op zomerse dagen en bij evenementen een rol. In 2028 staat het groot onderhoud gepland. Er wordt een trajectstudie uitgevoerd, waarin eventueel oplossingsrichtingen uit Bereikbaarheid Kust kunnen worden uitgewerkt.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2028	€ -
N202-05 - Verbetering - Trajectbenadering N202a, gemeente Velsen Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N202 tussen hmp. 1.9 en 7.0 wordt bermverharding aangebracht om de 'vergevingsgezindheid' van de weg te vergroten, wordt de ambulance-uitrit aangepast en wordt een faunapassage gerealiseerd.	Verkeersvei-ligheid	Realisatie	2022-2023	€ 660.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N203-01 - Uitbreiding - Verbinding A8/A9, gemeenten Zaanstad en Heemskerk Een nieuwe weg tussen de A8 en de A9 zorgt voor een betere bereikbaarheid van de regio's Zaanstreek en IJmond. Ook verbetert hierdoor de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft. Samen met de Vervoerregio Amsterdam, de regiogemeenten en het Rijk onderzoekt de provincie de mogelijkheden. Een belangrijk gegeven is dat deze weg het UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam kruist, waarvoor een goede oplossing nodig is. Het opgestelde landschapsplan geeft aan hoe de bijzondere waarde van het werelderfgoed ter plaatse zo goed mogelijk kan worden hersteld en versterkt. De nieuwe wegverbinding wordt ingepast via het tracé van het Golfbaanalternatief. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar een verdiepte ligging van de weg of een tunnel. Verder is in het onderzoek aandacht voor het opvangen van veranderingen in het klimaat.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N203-17 - Verbetering - Trajectbenadering N203c, gedeelte A9-N513, gemeenten Uitgeest en Castricum Deze trajectbenadering is opgenomen in de studiefase van het iMPI, zodat onderzocht kan worden of er gelijktijdig met het groot onderhoud maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid kunnen worden getroffen.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2028	€ -
N203-18 - Verbetering - Kortetermijnmaatregelen N203, gedeelte Uitgeest-N513 Het verbeteren van de verkeersveiligheid op de N203 tussen Uitgeest en de aansluiting met de N513 door het nemen van de volgende kleine verkeersmaatregelen: het instellen van een inhaalverbod (in combinatie met ribbelmarkering middenas), het aanbrengen van kantmarkering op het fietspad en het planten van een haag tussen de rijbaan en het fietspad.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2022-2023	€ -
N203b-06 - Vervanging - 50,17 km - 51,4 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2029	€ 2.920.000
N206-05 - Verbetering - Smal fietspad N206, ged. Boekenrodeweg-nabij Woestduinweg, gemeente Bloemendaal Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. Het onverplichte, tweerichtingen fietspad langs de oostzijde van N206 tussen de Boekenroodeweg en (ter hoogte van oversteek naar) de Woestduinweg is smal, ligt tussen bomen en kronkelt langs diverse uitritten van woningen. Het is daarom toegestaan op de rijbaan de fietsen. De N206 heeft een snelheidsregime van 60 km/u en een doorgetrokken asmarkering. Er zijn geen fietsstroken, waardoor het voor automobilisten onduidelijk is dat fietsers op de rijbaan fietsen. Er wordt onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2025-2026	€ -
N206-06 - Verbetering - Verharding fietspad N206, ged. nabij Woestduinweg-Vogelenzang, gemeente Bloemendaal Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. Vanaf oversteek nabij de Woestduijnweg tot Vogelenzang heeft het fietspad een oncomfortabele wegverharding. Vanwege de aanwezigheid van kabels en leidingen liggen er afwisselend stoeptegels en betonplaten. Door boomwortels wijken de tegels en platen in de loop der tijd. Het probleem is niet urgent door recent uitgevoerd onderhoud.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2025-2026	€ -
N206b-02 - Vervanging - 39,1 km - 39,45 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2027	€ 316.000
N208-05 - Verbetering - Aanleg fietsverbinding langs de N208, gedeelte Munsterslaan-Wagenweg, gemeenten Haarlem en Bloemendaal Het oorspronkelijke project "N208-05 Aanleg fietsverbinding langs de N208, gemeenten Haarlem en Bloemendaal" is opgedeeld in twee aparte projecten: een oostelijk en een westelijk deel, die gefaseerd worden uitgevoerd. Het oostelijke deel bestaat uit de realisatie van een fietsverbinding tussen de Leidsevaartweg en de Wagenweg en het westelijke deel tussen de Munterslaan en de Leidsevaartweg.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2024	€ 3.250.000
N208-08 - Verbetering - Aanleg fietsverbinding langs de N208, gedeelte Jan Gijzenkade-Hoofdstraat, gemeenten Haarlem en Velsen Dit project is onderdeel van het traject Haarlem-Velsen van de doorfietsroute F9, Den Helder-Muiden. Tussen de Jan Gijzenkade (Santpoort-Zuid/ Haarlem Delftwijk) en de Hoofdstraat (Santpoort-Noord) ontbreekt aan de westzijde van de N208 een fietspad, waardoor fietsers moeten omfietsen of de N208 twee keer moeten kruisen en gebruikmaken van oncomfortabele routes door Haarlem-Noord. Als onderdeel van de doorfietsroute is de aanleg van een fietspad wenselijk.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2026	€ -
N513a-06 - Vervanging - 21,44 km - 22,8 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2024-2025	€ 1.200.000
VRI-geb4-02 - Vervanging - VRIs einde levensduur door iVRI's Voorzien voor periode 2025 - 2030 (dus buiten VRI-programma), deze worden in een latere periode end-of-life. Scope: N197-Wenckebachstraat Beverwijk (2025) / N200-VOP Bezoekerscentrum Overveen (2029) / N202-Op- en afrit A22 Oost Velsen-Zuid (2026).	Einde levensduur	Initiatief	2025-2029	€ 1.050.000

4.5. Gebied 5 – Zaanstreek-Waterland

Gebiedsgrens

Het gebied Zaanstreek-Waterland bestaat uit de gemeenten Amsterdam (gedeeltelijk), Alkmaar (v/h Graft-De Rijp), Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad (gedeeltelijk).

Gebiedskenmerken

Zaanstreek-Waterland maakt deel uit van het gebied van de Vervoerregio Amsterdam (VRA). De druk op wonen en werken neemt - net als in Amsterdam - ook in deze gebieden sterk toe. Het gebied heeft een sterke (woon-werk)relatie met Amsterdam en de gebieden ten zuidwesten daarvan. Door doorgaand woon-werkverkeer richting Amsterdam worden de dorpen geconfronteerd met grote hoeveelheden verkeer in de ochtend- en avondspits. Het gebied kenmerkt zich door meerdere waterverbindingen, zoals het Noordhollandsch Kanaal, het Noordzeekanaal en de Zaan. Het gebied heeft ook een belangrijke toeristische functie, met historische steden en De Zaanse Schans. Maar ook De Beemster en Stelling van Amsterdam, die beide de status Unesco Werelderfgoed hebben en de natuurgebieden Eilandspolder, het Markermeer en Polder Zeevang.

Variabel onderhoud

Bermonderhoud wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt.
De komende jaren worden op een aantal wegen de stille deklagen vervangen.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 10 – GEBIED 5: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
19D03-01 - Vervanging - Brug Krommenie A - doorstart deel 1 zie **19D03A-90**	Einde levensduur	Plan	2022-2025	€ 7.000.000
19D03A-90 - Vervanging - Brug Krommenie A Beide bruggen Krommenie zijn opgenomen in het project, waarbij het uitgangspunt was: gehele vervanging van brug A (ophaalbrug) en vervanging val van brug B (basculebrug). Aanvullend dient de onderbouw van de brug te worden hersteld. Dit is de huidige programmering, die uit 2016 stamt. In 2022 wordt de aanpak en het benodigde krediet geactualiseerd.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2025	€ 8.762.500
19D04-01 - Vervanging - Brug Krommenie B - doorstart deel 2 zie 19D03A-90	Einde levensduur	Plan	2022-2025	€ 14.000.000
19D04-90 - Vervanging - Brug Krommenie B zie 19D03A-90	Einde levensduur	Realisatie	2022-2025	€ 8.762.500
25E22-02 - Vervanging - Pontveer 't Schouw De pont is einde levensduur. Er wordt onderzocht wat de precieze scope wordt.	Einde levensduur	Studie	2026	€ 1.500.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
alg-29b - Verbetering - Vervangen Zaanbrug, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het programma 'Vaart in de Zaan!' heeft tot doel de bevaarbaarheid van de Zaan te verbeteren, zodat bedrijven de modaliteit vervoer over water blijvend kunnen benutten en uitbreiden. De provincie realiseert namens de gemeenten de vernieuwing van de Zaanbrug tussen Wormer en Wormerveer. Het project draagt bij aan de opwaardering van de Zaan tot een volwaardige CEMT-klasse Va vaarweg.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2020-2023	€ 28.470.771
K09-01 - Vervanging - 2,5 km - 0 km - Vaarwegvak 8 - Markervaart Noord en Kogerpolderkanaal: Stierop – Noordhollandsch Kanaal Gedeelten van de bestaande houten oeverconstructies naderen einde levensduur en worden vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2020-2023	€ 1.940.000
K11a-01 - Vervanging - 0 km - 8 km - Vaarwegvak 22 - Broekervaart: 't Schouw - splitsing Gouwe en Purmer Ee Vervangen 2500 m hout door hout (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Initiatief	2025-2026	€ 3.391.000
K11b-01 - Vervanging - 8 km - 13 km - Vaarwegvak 23 - Trekvaart Schouw - Edam Splitsing Gouwe - beheergrens Purmerringvaart; vervangen 2000 m hout voor hout (daar waar mogelijk natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2025-2026	€ 3.100.000
K20m-a-01 - Vervanging - 16 km - 24,8 km - Vaarwegvak 10 - Noordhollandsch Kanaal: Sluis Purmerend - Knollendammervaart Vervangen houtenconstructie ca. 400 m door staal (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Plan	2024	€ 2.014.000
K20m-b-01 - Vervanging - 24,8 km - 32 km - Vaarwegvak 11 - Noordhollandsch kanaal; Knollendammervaart - Gat van de meer (Akersloot) Vervangen 2,5 km houten oeverconstructie door staal (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Plan	2024	€ 9.454.000
K20z-a-01 - Vervanging - 8,15 km - 0 km - Vaarwegvak 12 - Noordhollandsch Kanaal: Amsterdam tot duiker onder busbaan (km. 8.15) Tot duiker onder busbaan bij km 8.15. Vervanging oevers 840 m staal voor staal (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2025-2026	€ 3.200.000
K20z-b-01 - Vervanging - 16 km - 8,15 km - Vaarwegvak 13 - Noordhollandsch Kanaal: duiker onder busbaan (km, 8.15) tot Sluis Purmerend Duiker onder busbaan km. 8,15 tot Sluis Purmerend, 2500 m, staal voor staal (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Realisatie	2023-2024	€ 12.205.000
N203-01 - Uitbreiding - Verbinding A8/A9, gemeenten Zaanstad en Heemskerk Een nieuwe weg tussen de A8 en de A9 zorgt voor een betere bereikbaarheid van de regio's Zaanstreek en IJmond. Ook verbetert hierdoor de leefbaarheid in Krommenie en Assendelft. Samen met de Vervoerregio Amsterdam, de regiogemeenten en het Rijk onderzoekt de provincie de mogelijkheden. Een belangrijk gegeven is dat deze weg het UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam kruist, waarvoor een goede oplossing nodig is. Het opgestelde landschapsplan geeft aan hoe de bijzondere waarde van het werelderfgoed ter plaatse zo goed mogelijk kan worden hersteld en versterkt. De nieuwe wegverbinding wordt ingepast via het tracé van het Golfbaanalternatief. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar een verdiepte ligging van de weg of een tunnel. Verder is in het onderzoek aandacht voor het opvangen van veranderingen in het klimaat.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N203-16 - Verbetering - Kortetermijnmaatregelen Krommenie Het project N203-01 onderzoekt de aanleg van een nieuwe weg tussen de A8 en de A9. Tegelijkertijd wordt op korte termijn (tot 2025) de leefbaar-heid in Krommenie verbeterd, door onder meer (onderzoek te doen naar) het verbeteren van de stationsomgeving, het nemen van geluids-reducerende maatregelen, de snelheid te verlagen en een doorfiets-route te realiseren.	Leefbaarheid	Studie	2023-2025	€ -
N246a-03 - Vervanging - Kunstwerken 25B03 en 25B05 Beide duikerbruggen veroorzaken een oneffenheid in het wegdek die op niet al te lange termijn moet worden opgelost.	Einde levensduur	Studie	2025	€ 2.500.000

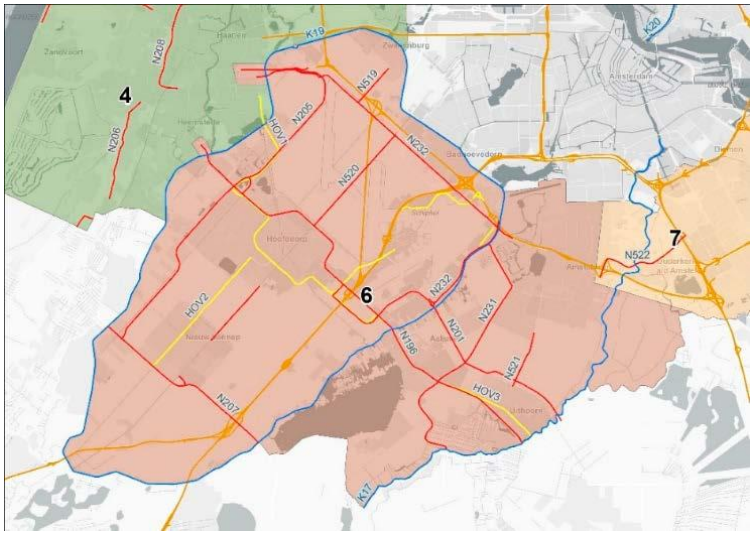
Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N247-16 - Verbetering - Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-N517 De bereikbaarheid van Waterland verslechtert. De N247 is zwaar belast met zowel autoverkeer als openbaar vervoer. De samenwerkende overheden willen de bereikbaarheid op de N247 voor fietsers, automobilisten en openbaar vervoerreizigers bevorderen. De verkeersveiligheid moet daarbij verbeteren en de leefbaarheid en de natuur mogen er niet op achteruitgaan. Om de doorstroming te verbeteren, worden de opstelvakken bij het kruispunt N247-A10 aangepast en de verkeersstromen (openbaar vervoer/ autoverkeer/ fietsers) rondom kruispunt Het Schouw ontvlochten door een complete reconstructie met aanleg van diverse kunstwerken. Daarnaast wordt bij kruispunt Het Schouw een busoverstappunt, een P+R en P+B aangelegd en wordt het huidige brandstofverkooppunt verplaatst. Rond kruispunt Bernhardlaan in Monnickendam wordt de (aansluiting met de) parallelweg verplaatst, een P+R aangelegd en een bushalte verplaatst. Kruispunt Nieuwendam, Hoogedijk en Wagenweg worden aangepast. Tussen de Hoogedijk en de Wagenweg wordt een fietspad aan de oostzijde van de N247 aangelegd en het wegprofiel tussen de Hoogedijk en de Zeddeweg (N517) wordt verbreed zodat er meer ruimte komt tussen de busbaan en de rijbaan.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2020-2023	€ 56.695.000
N247-18 - Verbetering - Reconstructie Bernhardbrug (hefbrug Monnickendam) en studie hoogwaardige fietsverbinding Amsterdam-Noord - Edam/Volendam (N247) De Bernhardbrug bij Monnickendam vormt de hoofdontsluiting van zowel Monnickendam als Marken richting de N247. De brug is te smal om alle verkeersstromen gescheiden te kunnen verwerken, de vele fietsers zitten tussen het gemotoriseerd verkeer. Ook op de kruispunten aan beide zijden van de brug is een verwarrende verkeerssituatie aanwezig. Tevens is de Bernhardbrug als knelpunt geïdentificeerd in de verkenning van de VRA naar een hoogwaardige fietsverbinding van Amsterdam-Noord naar Edam/Volendam.	Verkeersveilig-heid	Studie	2027-2028	€ -
N247-19 - Verbetering - Verkeersstudie knooppunt A10-N247-S116 (KANS) Samen met RWS, de gemeente Amsterdam en de Vervoerregio Amsterdam wordt een studie uitgevoerd voor het uitwerken van een langetermijnoplossing voor dit knelpunt. Tijdens de spitsperioden staan hier vrijwel altijd files, wat mede veroorzaakt wordt door de vele bussen die vanuit Amsterdam naar de regio Waterland v.v. rijden. Dit openbaar vervoer heeft absolute prioriteit, waardoor de doorstroming van het overige verkeer verder wordt gefrustreerd.	Bereikbaar-heid	Studie	2024	€ -
N247-22 - Verbetering - Onderzoek N247, gedeelte Het Schouw-Broek in Waterland-Dijksbrug Samen met de dorpsraad Broek in Waterland onderzoekt de provincie en haar samenwerkingspartners de mogelijkheid de N247 in Broek in Waterland verdiept aan te leggen. In eerste instantie waren er 5 varianten. In 2020 is besloten 2 varianten verder uit te werken: een variant met 2x1 rijstroken met vluchtstroken en een variant met 2x1 rijstroken met busstroken. Parallel aan deze studie wordt gezocht naar financieringsmogelijkheden.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N247a-03 - Vervanging - Dijksbrug	Einde levensduur	Realisatie	2020-2023	€ 1.600.000
N247a-06 - Vervanging - 29,9 km - 32,5 km - Slochterbrug/duikers Trajectbenadering: Vervangen kunstwerk(en): vervangen KW 25E12 in traject in combinatie met N247a-05. Van kunstwerk 25E11 (Slochterbrug) alleen de westelijke helft vervangen.	Einde levensduur	Realisatie	2020-2023	€ 2.000.000
N247a-07 - Vervanging - 40,93 km - 41,23 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 550.000
N515-02 - Verbetering - Fietstunnel kruispunt N515-Zuiderweg, gemeenten Wormerland en Zaanstad Op het kruispunt N515-Zuiderweg, dat is voorzien van een verkeersregelinstallatie, zijn geen aparte fietsvoorzieningen voor het overstekende (brom-) fietsverkeer. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt een fietstunnel gerealiseerd, mede omdat de Zuiderweg onderdeel is van een snelfietsroute.	Verkeersveilig-heid	Studie	2026-2027	€ -
N515-06 - Verbetering - Uitbreiding P+R Wijdewormer bij de op-/afrit A7, gemeente Wormerland Het P+R-terrein wordt intensief gebruikt en heeft te weinig capaciteit. Om misbruik door forenzen te voorkomen, heeft het fastfood restaurant, dat op hetzelfde terrein gevestigd is, paaltjes geplaatst. Als gevolg hiervan word er geparkeerd in de nabijgelegen woonwijk. Gelijktijdig met het groot onderhoud van het P+R-terrein worden de parkeervakken heringericht en uitgebreid (45 extra parkeerplekken). Tevens wordt een hoogtebeperking aangebracht, zodat campers en touringcars geen gebruik kunnen maken van de P+R.	Bereikbaar-heid	Studie	2023	€ -

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N515-07 - Verbetering - Aanbrengen rood asfalt fietspad N515, gedeelte A7-De Zaan, gemeenten Wormerland en Zaanstad Het upgraden van de fietsroute Purmerend - Zaanstad tot een metropolitane (snel)fietsroute is onderdeel van het programa Fietsinfrastuctuur van de bestuurlijke overeenkomst MIRT-verkenning Corridor Amsterdam Hoorn. De route gaat over gemeentelijke en provinciale wegen; dit project betreft het provinciale fietspad langs de N515. Op dit fietspad wordt rood asfalt gerealiseerd.	Verkeersveiligheid	Studie	2023	€ -
N515b-04 - Vervanging - 9,1 km - 11,88 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 2.630.000
N516-04 - Verbetering - Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg (AVANT), gemeenten Zaanstad en Oostzaan De VRA werkt samen met de provincie en de gemeenten Zaandstad en Oostzaan aan AVANT (Aanpak Verkeersdruk Ambacht-N516-Thorbeckeweg). De N516 kan het verkeer op termijn niet meer verwerken. Er zijn nu al verschillende knelpunten (bijvoorbeeld de kruising met de Wibautstraat in beheer bij Zaanstad). Daarnaast vinden tal van ruimelijke ontwikkelingen plaats (o.a. transitie van een deel van de Achtersluispolder van bedrijventerrein naar woningbouw), waardoor de verkeersdruk op de N516 toeneemt. De scope van het project AVANT is - in afstemming met de Corridorstudie Amsterdam Hoorn - uitgebreid met dat deel van de N516 dat de twee kruisingen met de (op-/afritten van de) A8 omvat, alsook met een fietsbrug over de N516 en een fietstunnel onder de Verlengde Stellingweg.	Bereikbaarheid	Realisatie	2023-2026	€ 15.167.000
VRI-geb5-03 - Vervanging - VRIs einde levensduur door iVRI's	Einde levensduur	Initiatief	2025-2030	€ 4.900.000

4.6. Gebied 6 – Noord-Holland Zuid

Gebiedsgrens

Het gebied bestaat uit de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen (gedeeltelijk), Haarlemmermeer en Uithoorn.

Gebiedskenmerken

Noord-Holland Zuid maakt net als Zaanstreek-Waterland deel uit van het gebied van de VRA. Ook hier neemt de druk op wonen en werken sterk toe. De komende jaren worden veel woningen in de regio gebouwd. Door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Royal FloraHolland Aalsmeer is in dit gebied veel (internationale) bedrijvigheid gevestigd. Dit zorgt voor veel doorgaand en bestemmingsverkeer, en specifiek veel vrachtverkeer, waardoor de infrastructuur in beide richtingen - zowel in de ochtend- als de avondspits -zwaar wordt belast. Het gebied heeft naast de weginfrastructuur ook een omvangrijk netwerk van HOV-banen.

De provincie heeft samen met de gemeente Haarlemmermeer en de VRA een Netwerkstudie opgesteld, die in 2022 is uitgewerkt tot een adaptieve agenda mobiliteit Haarlemmermeer. Jaarlijks wordt besloten welke studies en projecten in het iMPI worden opgenomen.In 2022 is ook de Bereikbaarheidsagenda Zuidlob vastgesteld. De provincie werkt deze samen met de gemeenten Amstelveen, Aalsmeer, Uithoorn en Ouder-Amstel en de VRA uit in een prioritering van concrete voorstellen, gericht op opname in de meerjarenprogramma's van de afzonderlijke partijen, zoals het iMPI.

Variabel onderhoud

Bermonderhoud wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt. Op de N201a wordt de alternatieve markering vervangen en onderhoud uitgevoerd aan de geleiderail en de groenvoorzieningen. Er wordt onderhoud uitgevoerd aan de N520 tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. De Waterwolftunnel wordt voorzien van een digitaal camerasysteem. Daarnaast wordt de projectiewand in de tunnelcentrale in Hoofddorp vervangen door een nieuw weergavesysteem.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 11 – GEBIED 6: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
alg-36 - Verbetering - Nieuwe Bennebroekerweg Voor de (economische) toekomst van de regio is het belangrijk dat het gebied rondom de Duin- en Bollenstreek, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer goed bereikbaar is en blijft. Er wordt onderzoek gedaan naar het verbeteren van de verkeersafwikkeling op de (gemeentelijke) Nieuwe Bennebroekerweg, die van de N205 naar de A4 loopt.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
HOV-11 - Verbetering - Trajectbenadering busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep (v/h zuidtak Zuidtangent), gemeente Haarlemmermeer Gelijktijdig met het groot onderhoud van de busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep wordt de verkeersveiligheid van de gelijkvloerse oversteken voor het langzaam verkeer verbeterd. Er wordt een middeneiland gecreëerd, zodat het langzaam verkeer de busbaan in twee fasen kan oversteken. Daarnaast worden - ter verbetering van de verkeersveiligheid - enkele verkeersregelinstallaties geoptimaliseerd. Er worden attentielichten geplaatst, die alleen gaan branden als een bus de oversteeklocatie nadert.	Verkeersvei-ligheid	Plan	2023-2024	€ 3.500.000
HOV-12 - Uitbreiding - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Noordwijk-Schiphol Dit is een gezamenlijk project van de provincies Noord- en Zuid-Holland, de VRA, het Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland en de gemeenten Noordwijk, Teylingen, Lisse en Haarlemmermeer. Het betreft de aanleg van een vrije busbaan tussen Noordwijk en Schiphol en maatregelen om de doorstroming van de bus te verbeteren. De provincie Noord-Holland realiseert een lage, beweegbare HOV-brug over de Ringvaart ter plaatse van het Sportlaangebied in Lisse en de IJs- en Skeerclub in Lisserbroek met fietsvoorzieningen en het tracé met doorfietsroute tussen de brug en Nieuw-Vennep.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2026	€ -
HOV-13 - Verbetering - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost, ged. Oude Meer-Schiphol Rijk (SOOMR) De provincie, VRA, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is om een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. Er wordt een vrijliggende busbaan gerealiseerd langs de Fokkerweg tussen de Boeingavenue en de Capronilaan.	Bereikbaar-heid	Studie	2026-2027	€ -
HOV-14 - Verbetering - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Legmeerdijk (N231)/halte Royal FloraHolland De R-netlijnen 357 en 358 voldoen in de huidige situatie niet aan de streefwaarden wat betreft snelheid en betrouwbaarheid. Door de aanleg van een HOV-halte bij de hoofdingang van Royal FloraHolland en het in aanleg zijnde Experience Center Floriworld kan de route voor beide buslijnen met 6 minuten worden versneld. De huidige haltes worden opgeheven. Over de N231 wordt een loopbrug (met liften en trappen) aangelegd, zodat buspassagiers veilig de N231 kunnen oversteken.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2022-2023	€ 12.242.000
HOV-16 - Verbetering - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Westtangent, gemeente Haarlemmermeer Tussen station Amsterdam Sloterdijk en Schiphol Plaza wordt een hoogwaardige en hoogfrequente busverbinding gerealiseerd. Op de route wordt een aantal aanpassingen doorgevoerd, waardoor de bus beter en comfortabeler door kan rijden. Dit project is in het iMPI opgenomen, omdat de provincie een aantal kunstwerken in eigendom, beheer en onderhoud neemt. Het bestaande KW20 over de A9 gaat dan naar de gemeente Haarlemmermeer.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2020-2023	€ -
HOV-17 - Verbetering - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Fokkerweg, gemeente Haarlemmermeer De provincie, VRA, gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn en Schiphol werken aan hoogwaardig openbaar vervoer rondom Schiphol. Het doel is een ringlijn rond Schiphol aan te leggen. Als onderdeel van deze ringlijn is een busbaan gerealiseerd vanaf Schiphol Oost Stationsplein tot de Southern Crossstraat. De fly-over is nu alleen geschikt voor busverkeer in zuidelijke richting. De bedoeling is de fly-over in twee richtingen geschikt te maken.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2027-2028	€ 13.228.000

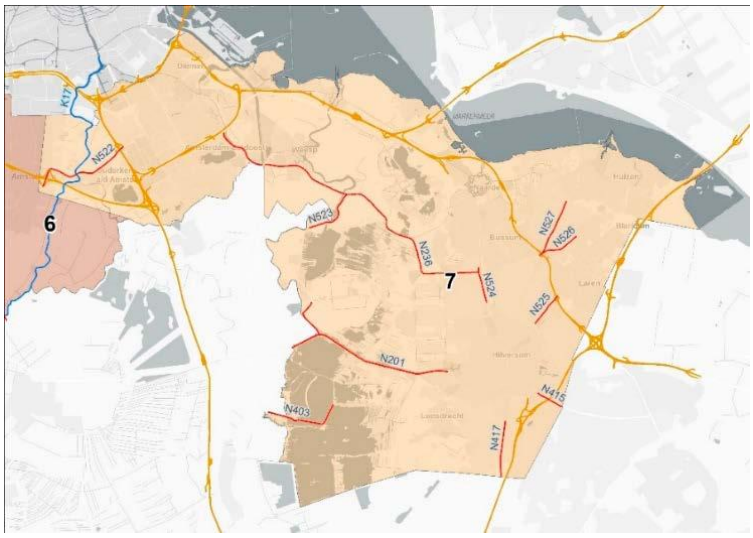
Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
HOV1-02 - Vervanging - 38,8 km - 61,2 km - Trappen	Einde levensduur	Plan	2024	€ 1.500.000
K190-a-02 - Vervanging - 35,3 km - 43,8 km - Vaarwegvak 32 - Ringvaart Oost; Nieuwe Meer - Aalsmeerderbrug Delen van oopspronkelijke scope van K190-a-01 en K190-b-01 zijn geherprioriteerd. Deze delen worden onder deze maatregel geherprogrammeerd.	Einde levensduur	Initiatief	n.t.b.	€ -
K190-b-01 - Vervanging - 45,49 km - 46,2 km - Vaarwegvak 33 - Ringvaart Oost: Aalsmeerderbrug - Nieuwe Wetering Vervanging 710 m hout voor stalen damwand (gestaffeld)	Einde levensduur	Studie	2024-2025	€ 3.610.000
K19w-a-01 - Vervanging - 0 km - 8 km - Vaarwegvak 27 - Ringvaart West: Kagerplassen - Zijvaart Hillegom & Vaarwegvak 28 - Ringvaart Zijvaart Hillegom Zuider buiten Spaarne Bij km 8,0 vervangen houten oeverconstructie voor de vaarwegvakken 27 en 28 in totaal 858 m door hout (geen natuurvriendelijke oevers).	Einde levensduur	Studie	2024-2025	€ 3.400.000
N196-03 - Verbetering - Fietsverbinding N196/N201 Hoofddorp-Aalsmeer De fietsverbinding N196/N201 is een deel van de doorfietsroute Uithoorn-Zandvoort. Het project heeft een relatie met de fietsdoelstellingen uit de Kruisweg-corridor (N201-35). Het is tevens onderdeel van een lopende ontwikkeling voor de verbetering van de fietsverbinding Hoofddorp-Aalsmeer van de gemeente Haarlemmermeer en de VRA, waaraan een Rijkssubsidie is verbonden. Door het verbeteren van het fietsnetwerk wordt de verkeersveiligheid verbeterd en wordt het aantrekkelijker om per fiets te reizen.	Bereikbaar-heid	Studie	2025	€ -
N201-29a - Verbetering - Verbreding Cruquiusbrug, gemeenten Heemstede en Haarlemmermeer De Cruquiusbrug A (zie 25C02A-91) wordt vervangen. Gelijktijdig met de vervanging wordt de brug verbreed en een onderdoorgang voor fietsers aangelegd om een veiligere en betere doorstroming te realiseren. Tevens wordt het fietspad tussen Heemstede en Cruquius verbreed.	Verkeersvei-ligheid	Realisatie	2021-2024	€ 12.570.000
25C02A-91 - Vervanging - Cruquiusbrug A Zie **N201-29a**	Einde levensduur	Realisatie	2021-2024	€ 17.705.000
N201-35 - Verbetering - Kruisweg-corridor, gemeente Haarlemmermeer Dit is een gezamenlijk project van de VRA, de gemeente Haarlemmermeer, de Schiphol Group en de provincie. Er zijn meerdere knelpunten en ontwikkelingen in en rondom de Kruisweg-corridor waarin de A4, de N201 en de N196 belangrijke verkeersaders zijn. Partijen hebben de handen ineen geslagen om te komen tot integrale oplossingsrichtingen (fiets, HOV en weg) voor de middellange/lange termijn, die de bereikbaarheid van de gehele corridor verbeteren.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N201-36 - Verbetering - Verplaatsen aansluiting N201 Noord, gemeente Haarlemmermeer In verband met woningbouw Nieuw Noord, waar circa 1.000 woningen worden gerealiseerd, moet de afrit Weg om de Noord (N201) naar de Hoofdweg worden verschoven/verlengd. Dit is een project dat op verzoek van de gemeente Haarlemmermeer wordt uitgevoerd en betaald.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N201a-03 - Vervanging - 20,71 km - 23,5 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2029	€ 4.800.000
N231-15 - Verbetering - Legmeerdijk Zuid, gemeenten Aalsmeer en Uithoorn Op grond van de Vervolgstudie N201 is geconcludeerd dat er meer inzicht nodig is in de samenstelling van het verkeer op de Legmeerdijk Zuid. Pas dan kan worden bepaald of de grootschalige oplossingen (zoals verdiepte ligging) die in de vervolgstudie worden gesuggereerd, ook gewenst en nodig zijn.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N231-17 - Verbetering - Ongestoord Logistieke verbinding Greenport Aalsmeer Het project zet in goede bereikbaarheid van de Greenport Aalsmeer en het veilingcomplex van RoyalFloraHolland door infrastructurele maatregelen aansluitend op de N201. De gemeente Aalsmeer realiseert een extra uitgang langs de Middenweg naar de N201, die alleen tijdens venstertijden wordt gebruikt. De provincie realiseert een extra ingang op de Legmeerdijk (N231) ten noorden van de hoofdingang en sluit aan op de te realiseren rotonde op het RoyalFloraHolland-terrein. De afslag is alleen te bereiken vanuit de richting van de Waterwolftunnel en hoewel de ingang alleen voor vrachtverkeer was bedoeld, is ervoor gekozen de aansluiting open te stellen voor al het gemotoriseerd verkeer.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2022-2023	€ 2.862.000
N231-18 - Verbetering - Verbreden fietspad Bosrandweg (N231), gemeente Aalsmeer Uit de Verkenning Bosrandweg/Fokkerweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). Het verbreden van het fietspad langs de Bosrandweg (N231) is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2030	€ -
N231b-06 - Vervanging - 22,4 km - 25,2 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2026	€ 4.000.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N232-14 - Verbetering - Studie Fokkerweg (N232)/Bosrandweg (N231), gemeenten Haarlemmermeer en Aalsmeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, nader onderzoek naar de kruispunten N231-Nieuwe Meerlaan, N231-Rietwijkeroordweg en fietsverbindingen naar Fokker Logistics Park en Schiphol-Oost Zuideinde.	Bereikbaar-heid	Studie	n.n.b.	€ -
N232-15 - Verbetering - Doorfietsroute Schiphol: fietspad N232, gemeente Haarlemmermeer Het fietspad langs de Schipholweg wordt verbreed en opgewaardeerd tot doorfietsroute. Door het verbeteren van het fietsnetwerk wordt de verkeersveiligheid verbeterd en wordt het aantrekkelijker om per fiets te reizen. Het opwaarderen tot doorfietsroute leidt tot een stijging in het fietsgebruik en draagt bij aan de stedelijke bereikbaarheid in de regio.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2026	€ -
N232-16 - Verbetering - Kortetermijnmaatregelen Fokkerweg (N232)/ Bosrandweg (N231), gemeenten Haarlemmermeer en Aalsmeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de korte termijn (2022-2025): K-02 opknappen entree fietsers Schiphol-Oost, K-04 voetpad Renaissance Hotel Schiphol-Oost, K-05 houten vangrail tussen weg en fietspad Bosrandweg, K-06 voetpad tussen Bosrandweg 25 en rotonde Nieuwe Meerland en K-11 verbeteren verlichting fietspad Bosrandweg.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2024-2025	€ -
N232-17 - Verbetering - Zuidelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232, gemeente Haarlemmermeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). De realisatie van een zuidelijke ontsluiting van Schiphol-Oost op de N232 ter hoogte van de Southern Crossstraat is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2030	€ -
N232-18 - Verbetering - Noordelijke ontsluiting Schiphol-Oost op de N232, gemeente Haarlemmermeer Uit de verkenning Fokkerweg/ Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). De realisatie van een noordelijke ontsluiting van Schiphol-Oost op de N232 ter hoogte van de A9 is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2030	€ -
N232-19 - Verbetering - HOV-baan Fokkerweg (N232), gemeente Haarlemmermeer Uit de verkenning Fokkerweg/Bosrandweg is een adaptief programma bereikbaarheid gekomen met, onder andere, maatregelen voor de middellange termijn (2025-2030). Een onderzoek naar de haalbaarheid van een vrijliggende HOV-baan langs de Fokkerweg (N232) is onderdeel van de maatregelen op middellange termijn.	Bereikbaar-heid	Studie	2025-2030	€ -
N232b-03 - Vervanging - 23,33 km - 33,15 km - Kunstwerken 25C31, 25D10, 25D11 Vervangen van KW 25C31, KW 25D10 en KW 25D11 door een grote duiker (Spirosol o.g.). Afstemming met de maatregelen N232b-02 en N232-06 voor kruispunt N232-N520.	Einde levensduur	Plan	2024	€ 1.600.000
N232b-06 - Vervanging - Kunstwerken 25D13, 25D14, 25D26 en 25D27 - Kruispunt N232-N520	Einde levensduur	Studie	2030	€ 3.000.000
N232b-07 - Vervanging - 23,33 km - 25,52 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 1.280.000
N232b-08 - Vervanging - 25,52 km - 27,5 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 1.230.000
N519a-02 - Vervanging - 0,05 km - 1,95 km - Rehabilitatie				
Rehabilitatie verharding wegvak, km 0,05-0,33 en km 0,53-1,95	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 1.370.000
N520b-04 - Vervanging - 9,47 km - 11,47 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ -
N521a-02 - Vervanging - 0,05 km - 1,83 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2025	€ 1.370.000
SOLAROAD-2 - Vervanging - 23,1 km - 23,2 km - Innovatie - toepassing zonnefietspad Het asfalt fietspad wordt vervangen door een fietspad dat zonne-energie in de verharding opwekt, het zogenaamde zonnefietspad. Dit vindt plaats op het fietspad parallel aan de N232 ter hoogte van de rotonde Kromme Spieringweg (hectometer 23.1) richting Haarlem. Het zonnefietspad wordt tussen de 100 en 420 meter lang.	Einde levensduur	Realisatie	2023-2024	€ 2.700.000
V**RI-geb6-02** - Vervanging - VRIs einde levensduur door iVRI's (2025-2030)	Einde levensduur	Initiatief	2025-2030	€ 8.050.000

4.7. Gebied 7 – Gooi en Vechtstreek

Gebiedsgrens

Het gebied Gooi en Vechtstreek bestaat uit de gemeenten Amstelveen (gedeeltelijk), Blaricum, Diemen, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Ouder-Amstel, Weesp en Wijdemeren.

Gebiedskenmerken

Het Gooi en de Vechtstreek is strategisch gelegen tussen Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht en heeft een aantal verstedelijkte gebieden en een aantrekkelijk landschap om te recreëren, zoals de Heuvelrug, de Vechtstreek en de Randmeren. Hoewel de regio bestaat uit middelgrote en kleinere gemeenten, zijn de mobiliteitsopgaven groot vanwege de scharnierfunctie tussen Utrecht, Flevoland en Noord-Holland. Het gebied wordt doorkruist door grote rijkswegen en spoorlijnen. Het Gooi en de Vechtstreek kenmerkt zich onder andere door een groene woonomgeving, een forse woningbouwopgave, met name in de omgeving van Amsterdam, veel natuurgebieden, een cluster van (digitale) creatieve bedrijven en Media Valley en het Unesco werelderfgoed De Stelling van Amsterdam.

Variabel onderhoud

Bermonderhoud wordt ecologisch uitgevoerd, zodat de biodiversiteit langs de provinciale wegen toeneemt.
Eind 2022 start de trajectbenadering N201c. Het project omvat onder andere rijbanen, bruggen en fietspad. Naast de onderhoudswerkzaamheden worden ook vervangingen en verbeteringen, inclusief faunamaatregelen, meegenomen.

Vervangings-, verbeter- en uitbreidingsprojecten

TABEL 12 – GEBIED 7: VERVANGINGS-, VERBETER- EN UITBREIDINGSPROJECTEN

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N201-33 - Verbetering - Trajectbenadering N201c, gemeente Wijdemeren Gelijktijdig met het groot onderhoud (zie N201c-03) worden kleine verbetermaatregelen uitgevoerd en wordt vanuit het PMI een bijdrage geleverd aan de vervanging van 2 vaste bruggen voor het verbreden van het profiel op de bruggen, zodat er meer ruimte is tussen de rijbaan en het fietspad.	Verkeersveilig-heid	Realisatie	2022-2023	€ 460.000
N201c-03 - Vervanging - 70 km - 77,5 km - Wegconstructie en 3 kunstwerken KW 31F01, KW 31F02 en 31F0 zie N201-33	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	€ 2.156.000
N201c-04 - Vervanging - 70 km - 77,48 km - Rehabilitatie Trajectbenadering N201c. Rehabilitatie van diverse wegvakken : km70-71,1 km71,6-73,2 km 73,9-75,95 en km 76,5-77,48	Einde levensduur	Initiatief	2028	€ 4.410.000
N236-11 - Verbetering - Reconstructie N236, deel 6: Faunapassage (hmp. 13,2)-Noordereind, gemeente Wijdemeren Gelijktijdig met het groot onderhoud wordt de verkeersveiligheid op dit wegvak verbeterd door een verbreding van de rijbaan en het fietspad en worden de uitritten beter herkenbaar gemaakt.	Verkeersveilig-heid	Realisatie	2022-2023	€ 1.500.000

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
N417-02 - Verbetering - Herinrichting N417, gemeente Hilversum Op de N417 wordt te hard gereden en de oversteken voor het langzaam verkeer (waaronder ruiters) zijn onvoldoende zichtbaar. De weg wordt heringericht en aan de westzijde wordt een eenzijdig, in twee richtingen bereden fietspad aangelegd. Het fietspad aan de oostzijde komt te vervallen.	Verkeersveilig-heid	Realisatie	2022-2023	€ 3.700.000
N417a-01 - Vervanging - 8,9 km - 10,8 km - Utrechtse weg zie N417-02	Einde levensduur	Realisatie	2022-2023	€ 1.200.000
N522-05 - Verbetering - Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk, gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel De huidige brug wordt vervangen door twee nieuwe bruggen. Het kruispunt aan de westzijde van de brug verdwijnt. De ontsluiting van de Amstelzijde verloopt dan via een parallelroute langs de Oranjebaan.	Bereikbaar-heid	Realisatie	2017-2023	€ 28.990.000
25G16/17-90 - Vervanging - Brug Ouderkerk a/d Amstel Zie N522-05	Einde levensduur	Realisatie	2017-2023	€ 22.810.000
N524-01 - Verbetering - Smalle fietspaden langs de N524, gemeente Hilversum Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. De tweezijdige, éénrichtingen fietspaden langs de N524 zijn smal. Het is een prioritaire doorfietsroute en daarmee voldoet deze fietsroute niet aan de eisen en het gebruik. Er wordt onderzoek gedaan naar mogelijke oplossingen.	Verkeersveilig-heid	Studie	2025-2026	€ -
N525-05 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N525-Westerheide/ Oude Postweg, gemeente Laren Op het kruispunt met de Westerheide/ Oude Postweg maken veel fietsers geen gebruik van de aanwezige fietstunnel en steken de N525 gelijkvloers over. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt op het kruispunt een LARGAS-verkeersplein gerealiseerd. Vooruitlopend op de reconstructie zijn er tijdelijke, snelheidsremmende maatregelen genomen.	Verkeersveilig-heid	Realisatie	2022-2023	€ 2.006.000
N525-06 - Verbetering - Fietstunnel N525, strekken toeleidend fietspad, gemeente Laren Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt het steile, toeleidende fietspad naar de fietstunnel gestrekt, zodat de haakse bocht aan het begin van de tunnel en het grote hoogteverschil verdwijnt.	Verkeersveilig-heid	Studie	2023	€ -
N527-07 - Verbetering - Reconstructie kruispunt N527-Trappenberg, gemeenten Huizen en Blaricum Deze maatregel is onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten. De fietsoversteek op het kruispunt N527-Trappenberg is niet optimaal. Daarnaast wordt het terrein van de Trappenberg herontwikkeld en worden er circa 300 zorgwoningen gerealiseerd. Er wordt een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de verkeersveiligheid op dit kruispunt te verbeteren.	Verkeersveilig-heid	Studie	2025-2026	€ -
N527a-02 - Vervanging - 0 km - 2,75 km - Rehabilitatie	Einde levensduur	Initiatief	2027	€ 2.910.000
VRI-geb7-02 - Vervanging - VRIs einde levensduur door iVRI's (2025-2030)	Einde levensduur	Initiatief	2025-2028	€ 1.050.000

4.8. Gebiedsoverstijgende deelprogramma's

In onderstaande tabel staan de werkzaamheden en projecten die in deelprogramma's op de provinciale infrastructuur worden uitgevoerd, verspreid over meerdere gebieden. Deze deelprogramma's zijn gericht op het aanpakken van één opgave op verschillende locaties in de provincie, zoals de aanpak van verkeersveiligheids-knelpunten of de uitrol van intelligente verkeerslichten.

TABEL 13 – GEBIEDSOVERSTIJGENDE DEELPROGRAMMA'S

Maatregel omschrijving	Thema	Fase	Uitvoerings-periode	Totaal budget/ krediet
24BB-95 - Vervanging - Centrale afstandsbediening (CAB) - 2e gedeelte fase 1 De aansluiting van 28 objecten op de Bediencentrale in Heerhugowaard. Tevens worden derden gestimuleerd ook op de Bediencentrale aan te sluiten.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2025	€ 17.000.000
alg-45 - Verbetering - Kantmarkering fietspaden Een groot deel van de provinciale fietspaden is onverlicht. Door het aanbrengen van kantmarkering op circa 200 km fietspad verbetert de verkeersveiligheid op relatief eenvoudige wijze en tegen lage kosten.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2023-2025	€ -
alg-46 - Verbetering - Aanleg bermverharding De provincie ontvangt subsidie voor de aanleg van bermverharding langs provinciale wegen. Deels moet de aanleg van bermverharding worden toegevoegd aan bestaande projecten en deels worden het zelfstandige projecten.	Verkeersvei-ligheid	Studie	2023-2024	€ -
Duurzaamheid - Vervanging - Extra budget voor infraprojecten 2021-2023 Met aanleg en beheer van infrastructuur levert de provincie haar eigen bijdrage aan duurzaamheid. Bij de nota infrastructurele kapitaalgoederen (NIKG) is voor de periode 2021-2023 jaarlijks € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld.	Einde levensduur	Realisatie	2021-2023	€ 7.500.000
IVRI-01 - Vervanging - Bestaande VRIs aanpassen naar iVRI's Als onderdeel van Smart Mobility worden de bestaande verkeersregelinstallaties (VRI's) aangepast naar intelligente VRI's (iVRI's). Intelligente voertuigen die informatie ontvangen van en delen met intelligente infrastructuur dragen bij aan leefbaarheid en verkeersveiligheid. iVRI's kunnen aankomend verkeer herkennen en via apps en navigatiesystemen met verkeersdeelnemers communiceren over bijvoorbeeld tijd tot rood of tijd tot groen. Wegbeheerders kunnen met iVRI's bepalen welke verkeersstromen meer prioriteit krijgen, bijvoorbeeld openbaar vervoer, vrachtverkeer of fietsers.	Einde levensduur	Realisatie	2022-2025	€ 4.725.000
LED-02 - Vervanging - Openbare verlichting door LED in de gebieden - fase 2 De openbare verlichting wordt voorzien van ledlampen, wat een reductie van circa 20-30 % op het totale energieverbruik oplevert.	Einde levensduur	Realisatie	2022	€ 5.950.000
MRL-07 - Vervanging - MRL - 2e gedeelte fase 1 CAB en overige lokale objecten De provincie is wettelijk verplicht haar beweegbare kunstwerken te laten voldoen aan de Machinerichtlijn (MRL). De MRL is wetgeving voor veilig gebruik en beheersing van risico's voor gebruikers en het bedienend en onderhoudspersoneel van machines (inclusief beweegbare bruggen en sluizen).	Einde levensduur	Realisatie	2022-2025	€ 11.000.000
OVL-programma - Vervanging - Kasten Openbare Verlichting De kasten voor de openbare verlichting zijn aan het einde van hun levensduur, voldoen niet meer aan de norm en worden daarom vervangen.	Einde levensduur	Studie	2024	€ 600.000
SLS-01 - Vervanging - Sleutelsysteem objecten Vervanging van de bestaande sleutelsysteem voor de diverse objecten, zoals openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en bruggen. Het huidige sleutelsysteem is sterk verouderd. Hierdoor is het toegangsbeheer 'vervuild', wat onveilige situaties kan veroorzaken.	Einde levensduur	Realisatie	2023-2024	€ 1.400.000
VRI-programma - Vervanging - VRI's einde levensduur door iVRI's Een groot aantal verkeersregelinstallaties is aan het einde van de levensduur en worden vervangen door iVRI's. Aangezien de werkzaamheden in alle gebieden plaatsvinden, worden de vervangingen binnen een programma uitgerold. Tevens worden vanuit beleid de mogelijkheden tot het uitbreiden van voetgangersoversteken meegenomen.	Einde levensduur	Studie	2023-2025	€ 11.800.000

4.9. Gerealiseerde projecten en areaaluitbreiding

In onderstaande tabel zijn de projecten opgenomen, die naar verwachting in 2022 zijn gerealiseerd. Aangezien het iMPI al medio 2022 is opgesteld, zijn er mogelijk maatregelen in onderstaande tabel opgenomen, die nog niet volledig in 2022 zijn afgerond.

TABEL 14 – GEREALISEERDE PROJECTEN IN 2022 (ALLE GEBIEDEN)

Maatregel omschrijving	Thema
alg-40 - Verbetering - Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland De volgende maatregelen zijn gerealiseerd:• vraaggestuurd brugbedienen: Brugopening als er geen piekbelasting is op de weg; • optimalisatie verkeersmanagement in niet reguliere situaties door versnelling van detectie van verstoringen; • optimalisatie verkeersmanagement in reguliere situaties door anticiperend het verkeer te regelen.	Bereikbaarheid
HOV-03 - Uitbreiding - Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi (Huizen-Hilversum) De provincie heeft samen met de gemeenten Huizen, Eemnes, Laren en Hilversum een HOV-verbinding (R-net) tussen busstation Huizen en NS-station Hilversum gerealiseerd. De regio heeft hierdoor een frequente, snelle en betrouwbare OV-verbinding met Amsterdam, Schiphol en Almere gekregen. Belangrijk onderdeel hiervan was de aanleg of uitbreiding van P+R-terreinen met HOV-haltes. Daarnaast is het leefklimaat en de verkeersveiligheid verbeterd en de natuur versterkt (natuurbrug bij Anna's Hoeve). Met de ondertunneling van de bus- en spoorbaan bij de Oosterengweg in Hilversum is bovendien een groot knelpunt van de Hilversumse ring opgelost.	Bereikbaarheid
HOV-07 - Verbetering - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ), gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn Het tracé loopt van de Fokkerweg in de Haarlemmermeer naar de Poelweg in Uithoorn. Er is een geheel vrije busbaan op de "oude" N201 aangelegd. Daarnaast is de N196, gedeelte Fokkerweg-Legmeerdijk, versmald van 2x2 rijstroken naar 2x1 rijstrook. Tevens is een fietstunnel gerealiseerd en een fietsoverdoorgang onder de Aalsmeerderbrug.	Bereikbaarheid
N231a-02 - Variabel onderhoud - Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ), gemeenten Haarlemmermeer, Aalsmeer en Uithoorn zie HOV-07	Onderhoud
K4/5/6-a-02 1 - Vervanging - Roskamsluis Zelfbediening	Einde levensduur
K4/5/6-a-02 2 - Vervanging - Roskamsluis aanpassingen in het kader van de Machinerichtlijn	Einde levensduur
N239-08 - Verbetering - Trajectbenadering N239a, gedeelte N242-A7, gemeenten Hollands Kroon, Opmeer en Medemblik Gelijktijdig met het groot onderhoud op de N239, gedeelte N242-A7, zijn rotondes gerealiseerd op de kruispunten N239-Langereis en N239-Zuiderzeestraat, is een nieuwe fietsbrug aangelegd en zijn kleine verkeersveiligheidsmaatregelen uitgevoerd. Op het kruispunt N239-Alkmaarseweg (uit het Programma provinciale fietsknelpunten) is een middengeleider voor overstekend langzaam verkeer aangelegd.	Verkeersveiligheid
N239a-03 - Vervanging - 13,67 km - 22,56 km - Wegconstructie en kunstwerken zie N239-08	Einde levensduur
N244-10 - Uitbreiding - Nieuwe aansluiting op het kruispunt N244-N247, gemeente Edam/Volendam De gemeente realiseert een nieuwe ontsluitingsweg, die aansluit op het kruispunt van de N244-N247. Hiervoor is het kruispunt N244-N247 aangepast.	Bereikbaarheid
N244a-01 - Vervanging - Herplant bomen N244 / Noordhollandsch Kanaal De kap en herplant van zieke bomen langs de N244b en het Noordhollandsch Kanaal wordt gefaseerd uitgevoerd. Tijdens de voorbereiding van de eerste fase is besloten, mede door de wens van omwonenden, de zieke bomen zo lang mogelijk te behouden. In 2022 zijn de werkzaamheden van kap en herplant 1e fase (N244a-01) en het levensduurverlengd onderhoud (N244a-06) van de bomen afgerond.	Einde levensduur
N244a-06 - Variabel onderhoud - Levensduur verlengend onderhoud bomen De kap en herplant van zieke bomen langs de N244b en het Noordhollandsch Kanaal wordt gefaseerd uitgevoerd. Tijdens de voorbereiding van de eerste fase is besloten, mede door de wens van omwonenden, de zieke bomen zo lang mogelijk te behouden. In 2022 zijn de werkzaamheden van kap en herplant 1e fase (N244a-01) en het levensduurverlengd onderhoud (N244a-06) van de bomen afgerond.	Onderhoud
N248-16 - Verbetering - Verkeersveiligheid kruispunten N248-Wadweg en N248-Waardpolderhoofdweg (KT-maatregelen), gemeente Hollands Kroon Om de verkeersveiligheid te verbeteren zijn op kruispunt N248-Wadweg drempels gerealiseerd en is de maximumsnelheid ter hoogte van het kruispunt verlaagd naar 50 km/uur. Op het kruispunt N248-Waardpolderhoofdweg is een aantal maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid uitgevoerd, zoals 2 asverspringingen gerealiseerd en het afsluiten van de Ansjoviskade.	Verkeersveiligheid
gebiedsaannemer - 14D30 Zijperbrug Aanbrengen rampalen achter remmingwerken	Onderhoud
gebiedsaannemer - 14D35 Stolperbasculebrug Maatregelen civieltechnisch onderhoud + vervangen 1/3 brugdek	Onderhoud
gebiedsaannemer - 14G14 Schagerbrug A Maatregelen civieltechnisch onderhoud	Onderhoud
gebiedsaannemer - 14G14 Schagerbrug A Vervangen remmingwerken	Onderhoud
gebiedsaannemer - N240a Vervangen deklaag rijbaan + fietspad km 1,320 - km 6,600	Onderhoud
gebiedsaannemer - N250a (rotonde) Vervangen deklaag rijbaan + fietspad km 116,350 - km 116,800	Onderhoud
gebiedsaannemer - N242a Groot onderhoud asfaltverhardingen km 45,525 - km 46,900	Onderhoud
gebiedsaannemer - N243 Groot onderhoud asfaltverhardingen km 1,300 - km 1,700	Onderhoud
gebiedsaannemer - N243 Groot onderhoud asfaltverhardingen km 4,500 - km 7,000	Onderhoud
gebiedsaannemer - N245a Groot onderhoud asfaltverhardingen km 20,100 - km 20,840	Onderhoud
gebiedsaannemer - N512a Groot onderhoud asfaltverhardingen km 5,525 - km 8,700	Onderhoud
gebiedsaannemer - N239a Groot onderhoud asfaltverhardingen km 19,675 - km 20,775	Onderhoud
gebiedsaannemer - N240c Groot onderhoud asfaltverhardingen km 23,300 - km 31,050	Onderhoud
gebiedsaannemer - N243 Groot onderhoud asfaltverhardingen km 11,500 - km 13,000	Onderhoud

Maatregel omschrijving	Thema
gebiedsaannemer - N247b Groot onderhoud asfaltverhardingen km 57,450 - km 57,675	Onderhoud
gebiedsaannemer - N509a Groot onderhoud asfaltverhardingen km 2,500 - km 6,100	Onderhoud
gebiedsaannemer - N509a Groot onderhoud asfaltverhardingen km 7,050 - km 7,750	Onderhoud
gebiedsaannemer - N202a Groot onderhoud asfaltverhardingen km 5,525 - km 6,900	Onderhoud
gebiedsaannemer - N235a Levensduur verlengend onderhoud km 4,700 - km 8,100	Onderhoud
gebiedsaannemer - N246a-04 Vervangen deklaag km 21,600 - km 23,600	Onderhoud
gebiedsaannemer - HOV-2 Levensduur verlengend onderhoud km 0,000 - km 6,160	Onderhoud
gebiedsaannemer - N207b Levensduur verlengend onderhoud km 52,040 - km 58,890	Onderhoud
gebiedsaannemer - N231b Levensduur verlengend onderhoud km 27,500 - km 27,800 t.h.v. Bosrandbrug	Onderhoud
gebiedsaannemer - N232b Vervangen deklaag (incl. herstel onderlagen) km 25,500 - km 27,300	Onderhoud
gebiedsaannemer - N232c Levensduur verlengend onderhoud km 33,150 - km 33,800	Onderhoud
gebiedsaannemer - N232d Levensduur verlengend onderhoud km 40,000 - km 43,950	Onderhoud
gebiedsaannemer - N201c Vervangen deklaag km 70,000 - km 77,500	Onderhoud

Areaaluitbreiding

Indien met een verbeter- of uitbreidingsproject extra infrastructuur is gerealiseerd, bijvoorbeeld omdat een weg breder is geworden of bermverharding is aangelegd, is sprake van areaaluitbreiding'. Dit leidt tot hogere kosten voor het vast en variabel onderhoud.
Jaarlijks wordt gekeken of inderdaad sprake is van areaaluitbreiding en worden hiervoor de gemiddelde, jaarlijkse kosten voor het vast en variabel onderhoud berekend. Dit wordt vervolgens via de kaderbrief verwerkt in de meerjarenbegroting. In sommige gevallen wordt infrastructuur verwijderd en is sprake van areaalvermindering. Dit wordt eveneens meegenomen in de jaarlijkse evaluatie van het benodigde onderhoudsbudget.
Als een (deel van een) weg wordt overgedragen aan of overgenomen van een andere wegbeheerder wordt dit ook verwerkt in de berekening van de jaarlijkse onderhoudskosten.

TABEL 15 – AREAALUITBREIDING – JAARLIJKSE TOENAME KOSTEN VAST EN VARIABEL ONDERHOUD

(Bedragen x € 1 miljoen)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Vast onderhoud - cumulatief	-0,01	0,08	-0,34	0,20	0,10	-0,01	-0,20	-1,66
Variabel onderhoud - cumulatief	-0,01	0,09	-0,37	0,22	0,11	-0,01	-0,22	-1,82
Totaal - cumulatief	**-0,02**	**0,18**	**-0,70**	**0,42**	**0,21**	**-0,01**	**-0,43**	**-3,47**

4.10. Geschrapte projecten

In onderstaande tabel zijn de projecten opgenomen, die in 2022 zijn geschrapt.

TABEL 17 - GESCHRAPTE PROJECTEN IN 2022

Maatregel omschrijving	Thema
alg-43 - Verbetering - Programma provinciale fietsknelpunten (rapport Fietsersbond) De Fietsersbond heeft op verzoek van de provincie een rapport opgesteld met infrastructurele knelpunten voor het fietsverkeer in de provincie Noord-Holland. De 14 provinciale knelpunten worden nader uitgewerkt. De aanpak is per knelpunt verschillend. *De knelpunten op de N244 en N203 zijn gerealiseerd. Knelpunt N208-Leidsevaart is opgenomen in N208-05, knelpunt N239-Alkmaarseweg in N239-08 en knelpunt N240-Oosteinde in N240-05. De overige knelpunten zijn als aparte maatregelen opgenomen in het iMPI en het programma wordt als apart project geschrapt.*	Verkeersveiligheid
N197a-01 - Vervanging - Oplossen wateroverlast N197 door vervanging wegconstructie km 5,6 tot 6,0. *De situatie is een jaar gemonitord en gebleken is dat de grondwaterstand onder de streefwaarden valt, waardoor maatregelen niet nodig zijn. Het project wordt geschrapt.*	Einde levensduur
N205-05 - Verbetering - Verdubbeling N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207, gemeente Haarlemmermeer Er ligt een voorontwerp. Het project blijft in de studiefase totdat er duidelijkheid is over de woningbouwontwikkeling in het westen van de Haarlemmermeer. *De provincie heeft samen met de gemeente Haarlemmermeer en de VRA een Netwerkstudie opgesteld. Maatregelen en oplossingsrichtingen zijn in 2022 uitgewerkt tot een gezamenlijke adaptieve agenda. Een mogelijke verdubbeling N205 komt nu niet als oplossingsrichting naar voren. Het project wordt daarom geschrapt. Mocht later blijken dat de verdubbeling van de N205 in het kader van gebiedsontwikkeling nodig is, kan het project weer terugkomen in de adaptieve agenda en opgenomen worden in het iMPI.*	Bereikbaarheid

5 FINANCIEEL OVERZICHT PROGRAMMA INFRASTRUCTUUR

In dit hoofdstuk wordt nader inzicht gegeven in de kosten van het iMPI. Deze financiële gegevens zijn opgenomen in de Begroting 2023 en de meerjarenraming.
Conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is in het financiële overzicht onderscheid gemaakt tussen de verschillende kapitaalgoederen, namelijk wegen (wegen en bruggen) en vaarwegen (oevers, vaarwegen en sluizen).

5.1. Vast en variabel onderhoud

Netto budgetten vast en variabel onderhoud

Jaarlijks worden de budgetten voor het vast en variabel onderhoud geactualiseerd. In de begroting worden de onderhoudsbudgetten gecorrigeerd met het indexatiepercentage gebaseerd op de GWW-index. De contractprijzen voor het vast en variabel onderhoud komen ten laste van de exploitatie. Het variabel onderhoud wordt ten laste gebracht van de bestemmingsreserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen.

TABEL 18 - NETTO BUDGETTEN VAST EN VARIABEL ONDERHOUD WEGEN/VAARWEGEN (BEDRAGEN X € 1 MILJOEN)

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
A: Vast onderhoud wegen	18,01	16,15	15,94	15,95	16,17	16,17	16,17	16,17
B: Vast onderhoud vaarwegen	5,09	5,04	4,92	4,53	4,22	4,22	4,22	2,16
C: Variabel onderhoud wegen	18,93	20,61	3,96	3,01	3,50	2,61	5,42	5,90
D: Variabel onderhoud vaarwegen	1,52	2,05	0,41	0,41	0,31	4,04	0,21	0,67
E: Gebiedscontracten - contractprijzen	34,58	35,12	36,04	36,25	36,34	36,34	36,34	36,34
GBC vast onderhoud wegen	*30,43*	*30,97*	*31,90*	*32,10*	*32,19*	*32,19*	*32,19*	*32,19*
GBC vast onderhoud vaarwegen	*4,15*	*4,15*	*4,15*	*4,15*	*4,15*	*4,15*	*4,15*	*4,15*
F: Gebiedscontracten - variabel onderhoud	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00
GBC variabel onderhoud wegen	*6,50*	*6,50*	*6,50*	*6,50*	*6,50*	*6,50*	*6,50*	*6,50*
GBC variabel onderhoud vaarwegen	*2,50*	*2,50*	*2,50*	*2,50*	*2,50*	*2,50*	*2,50*	*2,50*
Totaal	**87,13**	**87,97**	**70,26**	**69,15**	**69,53**	**72,37**	**71,35**	**70,23**

Verloop bestemmingsreserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen

Het verloop van de bestemmingsreserve volgt uit de jaarlijks verwachte uitgaven voor variabel onderhoud. Volgens het BBV mag het saldo van een reserve per ultimo boekjaar niet negatief zijn. Door de bestemmings-reserve is het mogelijk de fluctuerende uitgaven te egaliseren.

TABEL 19 - VERLOOPSTAAT RESERVE GROOT ONDERHOUD WEGEN (BEDRAGEN X € 1 MILJOEN)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo per 1-1	20,93	12,30	0,05	4,97	14,78	22,06	32,77	47,58
Stortingen	20,19	15,53	19,38	22,70	19,70	22,62	22,85	20,79
Overhevelingen	2,60	5,10	0,70	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00
Beschikbaar	**43,71**	**32,92**	**20,13**	**27,67**	**34,98**	**44,68**	**55,61**	**68,37**
Onttrekkingen	-30,02	-31,47	-13,76	-12,90	-12,92	-11,92	-8,03	-8,03
Vrijval	-1,40	-1,40	-1,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo per 31-12	**12,30**	**0,05**	**4,97**	**14,78**	**22,06**	**32,77**	**47,58**	**60,34**

TABEL 20 - VERLOOPSTAAT RESERVE GROOT ONDERHOUD VAARWEGEN (BEDRAGEN X € 1 MILJOEN)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo per 1-1	3,92	2,20	1,32	0,51	4,32	3,71	3,78	7,77
Stortingen	8,18	11,66	5,66	7,26	5,16	7,16	7,16	6,00
Overhevelingen	-2,60	-5,10	-0,70	0,00	-0,50	0,00	0,00	0,00
Beschikbaar	**9,50**	**8,76**	**6,28**	**7,77**	**8,98**	**10,87**	**10,94**	**13,77**
Onttrekkingen	-5,59	-5,60	-3,95	-3,45	-3,45	-7,09	-3,17	-3,17
Vrijval	-1,71	-1,84	-1,82	0,00	-1,82	0,00	0,00	0,00
Overheveling	2,20	1,32	0,51	4,32	3,71	3,78	7,77	10,60
Saldo per 31-12	**3,92**	**2,20**	**1,32**	**0,51**	**4,32**	**3,71**	**3,78**	**7,77**

De bedragen in Tabel 19 en Tabel 20 voor de jaren 2028-2030 zijn een doorkijk. De programmering van het variabel onderhoud is voor deze jaren nog niet volledig. Mede hierdoor lopen de saldo's voor deze periode sterk op. Bij de herziening van de huidige NIKG 2020-2023 wordt het normbudget voor onderhoud opnieuw vastgesteld. Dit is het moment om vast te stellen of de stortingen in de reserves Groot onderhoud wegen en vaarwegen in lijn zijn met de te verwachten uitgaven.

5.2. Investeringen

Het vervangen, verbeteren en uitbreiden van bestaande infrastructuur wordt in begrotingstermen gezien als investeren; eenmalige uitgaven die gedurende de levensduur van de infrastructuur (maatschappelijke) baten opleveren. Om te kunnen investeren worden door Provinciale Staten kredieten verstrekt. In de Financiële verordening Provincie Noord-Holland 2019 is opgenomen dat de afschrijving van een investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut start in het jaar volgend waarop het werk in gebruik is genomen. Dit leidt vervolgens tot kapitaallasten, waarbij de afschrijvingstermijnen - zoals vermeld in hoofdstuk 3, Tabel 5 - worden toegepast.

Vervangingsinvesteringen

Er is een stelpost in de begroting opgenomen voor de dekking van de kapitaallasten van toekomstige vervangingsinvesteringen. De hoogte hiervan is bepaald op basis van het normbudget in de NIKG 2020-2023. De gemiddelde jaarlijkse investeringssom voor vervangingsinvesteringen is circa € 40 miljoen per jaar. Verder is nog rekening gehouden met een vast bedrag van € 5 miljoen per jaar aan indexering. De kapitaallasten lopen jaarlijks op tot uiteindelijk een bedrag van € 45 miljoen in 2070. De kapitaallasten worden in de begroting geraamd in het jaar volgend op ingebruikname. Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost in het jaar volgend op de ingebruikname van de vervangingsinvesteringen verlaagd, waarbij de begrotingspost kapitaallasten vervangingsinvesteringen gelijktijdig wordt verhoogd (communicerende vaten).
Ten slotte, het niet tot besteding komende budget in de stelpost valt bij de jaarrekening vrij naar de algemene middelen.

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

Net als bij de vervangingsinvesteringen is voor de dekking van de kapitaallasten van toekomstige verbeter- en uitbreidingsinvesteringen een stelpost opgenomen in de begroting. Deze stelpost wordt niet geïndexeerd. Op basis van de kredietbesluiten wordt de stelpost in het jaar volgend op de ingebruikname van de investeringen verlaagd, waarbij de begrotingspost kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen gelijktijdig wordt verhoogd (communicerende vaten).
Ook hier valt het niet tot besteding komende budget in de stelpost bij de jaarrekening vrij naar de algemene middelen.

Naast de stelpost is er nog een provinciale dekkingsbron, namelijk de reserve OPI (Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur). Alle middelen binnen deze reserve zijn door Provinciale Staten gekoppeld aan provinciale infrastructuurprojecten.
Daarnaast is het mogelijk dat derden (bijvoorbeeld de VRA, het Rijk of een gemeente) een bijdrage leveren aan een verbeter- of uitbreidingsinvestering. De dekking uit de reserve OPI en de bijdragen van derden worden in mindering gebracht op het te kapitaliseren bedrag. Het bedrag dat na aftrek van de bijdragen derden en de reserve OPI overblijft, wordt gekapitaliseerd en gedekt uit de stelpost.

5.3. Kapitaallasten

Vervangingsinvesteringen

Het verloop van de stelpost vervangingsinvesteringen is te vinden in Tabel 21. Allereerst is de huidige stand van zaken gegeven, waarin het effect van de kredietbesluiten tot de Begroting 2023 is doorgerekend. Vervolgens is voor de kredieten die bij de Begroting 2023 worden aangevraagd het effect in kaart gebracht. Als laatste is voor alle geprogrammeerde, toekomstige vervangingsprojecten in de studie- en planfase het verloop van de stelpost inzichtelijk gemaakt, wanneer deze projecten volgens programmering promoveren naar de realisatiefase.

TABEL 21 - VERLOOP STELPOST VERVANGINGSINVESTERINGEN (BEDRAGEN X € 1 MILJOEN)

Verloop stelpost Vervangingsinvesteringen bedragen x € 1 mln	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
huidige stand stelpost	0,14	0,82	1,57	1,38	2,27	3,17	4,05	4,95	5,85
stand stelpost na vaststelling kredieten BG2023	0,14	0,75	1,51	1,05	1,94	2,84	3,72	4,62	5,52
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde vervangingsinvesteringen studie- en planfase iMPI2023-2030	0,14	0,75	1,43	0,13	-0,26	0,16	0,11	-0,48	-0,16

Dit overzicht laat zien dat er voldoende ruimte is voor de kredieten die bij de Begroting 2023 worden aangevraagd. Echter, als alle vervangingsprojecten in de studie- en planfase conform de huidige programmering worden uitgevoerd, is in 2026 binnen de stelpost onvoldoende ruimte. Hierbij de kanttekening dat de kosten van studie- en planfaseprojecten nog nader moeten worden geraamd. De focus voor de programmering zal het komende jaar nog scherper liggen op prioritering van de werkzaamheden. Dit betekent een afweging van prestaties, risico's en kosten. Het effect van de zeer forse grondstoffenstijgingen is in de doorrekening van de stelpost niet verwerkt, omdat die zich zeer lastig meerjarig laat voorspellen. Hierdoor kan bij de realisatie van infrastructurele projecten temporisering optreden. Gegeven de huidige programmering en de geschetste ontwikkelingen is de verwachting dat binnen enkele jaren de grens van de huidige stelpost wordt bereikt. Dit vraagt om een nadere afweging in de brede beschouwing van de provinciale ambities bij de totstandkoming van het nieuw op te stellen coalitieakkoord in 2023.

Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen

Het verloop van de stelpost verbeter- en uitbreidingsinvesteringen is te vinden in Tabel 22. Allereerst is de huidige stand van zaken gegeven, waarin het effect van de kredietbesluiten tot de Begroting 2023 is doorgerekend. Vervolgens is voor de kredieten die bij de Begroting 2023 worden aangevraagd het effect in kaart gebracht. Als laatste is voor de projecten in de studie- en planfase het verloop van de stelpost inzichtelijk gemaakt, wanneer deze volgens de huidige programmering promoveren naar de realisatiefase. Hierbij de kanttekening dat met name de uitvoeringskosten van de studieprojecten vaak nog grove schattingen zijn.

TABEL 22 – VERLOOP STELPOST VERBETER- EN UITBREIDINGSINVESTERINGEN (BEDRAGEN X € 1 MILJOEN)

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen bedragen x € 1 mln	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 e.v.
huidige stand stelpost	0,51	0,76	0,49	0,96	1,34	1,21	0,84	0,84	0,84
stand stelpost na vaststelling kredieten BG2023	0,23	0,44	0,12	0,58	0,96	0,83	0,46	0,46	0,46
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen planfase iMPI2023-2030	0,23	0,43	0,04	0,37	0,65	0,52	0,15	0,15	0,15
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen studie- en planfase iMPI2023-2030	0,23	0,41	0,01	0,13	0,09	-0,24	-0,93	-0,93	-4,34

Dit overzicht laat zien dat in de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen voldoende ruimte is voor de kredieten die bij de Begroting 2023 worden aangevraagd. Tevens is uit deze tabel op te maken dat binnen de stelpost ook nog voldoende ruimte is voor de realisatie van projecten in de planfase. De realisatie van de huidige studieprojecten kunnen vanaf 2028 niet meer worden gedekt uit de stelpost. Het saldo van de stelpost wordt dan negatief. Hierbij dezelfde kanttekening als bij de stelpost Vervangingsinvesteringen dat het effect van de zeer forse grondstoffenstijgingen niet is verwerkt in de doorrekening van de stelpost. Dit kan betekenen dat mogelijk volgend jaar al onvoldoende middelen in de stelpost aanwezig zijn om een studieproject te promoveren naar de planfase en hiervoor te zijner tijd een uitvoeringskrediet aan te vragen.

Voor de toekomst moet worden gekeken welke mogelijkheden er zijn en welke keuzes moeten worden gemaakt om de meerjarenraming sluitend te krijgen. Gedacht kan worden aan het schrappen van studieprojecten en/of meer geld beschikbaar stellen (ophoging budget stelpost). Zoals bij de vervangings¬investeringen reeds is opgemerkt, vraagt dit om een nadere afweging in de brede beschouwing van de provinciale ambities bij de totstandkoming van het nieuw op te stellen coalitieakkoord in 2023.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

BIJLAGE 1

Projecten	Algemene term gebruikt in het iMPI voor infrastructurele werkzaamheden voor wat betreft onderhoud, vervanging, verbetering, en uitbreiding. Al deze projecten resulteren in een fysieke verandering in de infrastructuur. Een project kan bestaan uit meerdere infrastructurele maatregelen die mogelijk een verschillend financiële dekking hebben. Een voorbeeld hiervan is een project waarin groot onderhoud tegelijkertijd met een vervanging wordt uitgevoerd.
Investeringen	Uitgave om duurzame kapitaalgoederen aan te schaffen of te vervangen. Deze kapitaalgoederen hebben een levensduur van meerdere jaren.
Kredieten	Budget beschikbaar voor een vervanging, verbetering, of uitbreidingsinvestering. Voor de financiering van vervanging, verbetering- en uitbreidingsprojecten worden kredieten aangevraagd bij Provinciale Staten. Na goedkeuring is het budget voor het investeringsgedeelte van het project beschikbaar. Het is dus niet altijd het totale budget van het project wanneer dit uit meerdere activiteiten bestaat. Ook geldt dat de dekking varieert, deze kan geheel door de provincie beschikbaar gesteld worden maar het kan ook derde partijen betreffen.
Dekking	Bij de jaarlijkse begroting dienen de middelen voor de dekking van uitgaven aangewezen te worden. Dit kunnen naast eigen provinciale middelen ook bijdragen derden zijn.
Financiering	De wijze waarop uitgaven worden betaald (vanuit eigen vermogen of vreemd vermogen).
Exploitatie (begroting)	Een exploitatie(begroting) is het overzicht van uitgaven en inkomsten die worden verwacht in het lopende begrotingsjaar.
Kaderbrief	In de kaderbrief geeft het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland zijn visie op de te verwachten financiële ontwikkelingen en op het beleid in de komende jaren. Met deze brief vraagt het college aan Provinciale Staten aan te geven wat de financiële kaders zijn voor de begroting en de meerjarenraming. De kaderbrief is daarmee de start van de jaarlijkse beleids- en begrotingscyclus.

GEBRUIKTE AFKORTINGEN

BIJLAGE 2

Afkortingen	
BG	begroting
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
CA	Coalitieakkoord
CAB	Centrale afstandsbediening
CEMT-klasse	Conférence Européenne des Ministres de Transport-klasse Klasses om de afmetingen van vaarwegen in West-Europa op elkaar af te stemmen.
DGD	dunne geluidreducerende deklaag
DRIP	dynamisch route-informatiepaneel
EBW	eerste begrotingswijziging
GS	Gedeputeerde Staten
HOV	hoogwaardig openbaar vervoer
iMPI	integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur
iNHi	investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur
IPM	integraal projectmanagement
iVRI	intelligente verkeersregelinstallatie
KW	kunstwerk
LARGAS	LAngzaam Rijden GAat Sneller
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MRL	Machinerichtlijn
NIKG	Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen
NVO	natuurvriendelijke oever
OV	openbaar vervoer
OVL	openbare verlichting
P+B	Park + Bike
P+R	Park + Ride
PNH	Provincie Noord-Holland
PS	Provinciale Staten
SCADA	Supervisory Control And Data Acquisition
STOMP	Stappen, Trappen, OV, MaaS en Privé-auto
TESO	Texels Eigen Stoomboot Onderneming
TTI	tunnel technische installatie
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VRA	Vervoerregio Amsterdam
VRI	verkeersregelinstallatie

HAARLEM, AUGUSTUS 2022

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Directie BU, Sector BSP en Directie BEL,
Sector Mobiliteit

Fotografie
Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, augustus 2022

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 augustus 2022

Onderwerp: integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030

Kenmerk: 1840198/1840203

Bijlagen: iMPI 2023-2030

1. INLEIDING

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangingsmaatregelen en de maatregelen ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering. Dit gebeurt in een gebiedsgerichte vorm. In het iMPI kijken we 8 jaar vooruit, waarvan de laatste 3 jaar een doorkijk is; deze programmering is nog niet volledig.

In deze voordracht leggen wij de volgende besluiten aan uw Staten voor:

a. instemmen met:
   - de opname van investeringsmaatregelen in de studiefase;
   - het schrappen van investeringsmaatregelen;
   - de promotie van investeringsmaatregelen naar de realisatiefase, wat resulteert in een kredietaanvraag;
b. de kredietaanvragen van de maatregelen die promoveren naar de realisatiefase en een aantal kredietverhogingen op te nemen in de voordracht van de Begroting 2023, waar de besluitvorming plaatsvindt;
c. de inhoud van het iMPI 2023-2030 vast te stellen.

2. BELEIDSKADER

De beleidskaders voor de langere termijn voor de provinciale infrastructuur liggen vast in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020-2023 en de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). Volgens planning wordt de nieuwe iNHi in 2023 vastgesteld.
Ook worden ontwikkelingen, zoals duurzaamheid en innovatie, in deze documenten beschreven. De NIKG en de iNHi vormen de kaders voor het iMPI.

3. FINANCIËN

Inflatie

Zoals wij in onze brief van 13 april jl. (kenmerk 1812709/1812843) hebben gemeld, zijn door de COVID-19 pandemie en de oorlog in Oekraïne de prijzen voor aanleg en onderhoud van onze provinciale (vaar-)wegen enorm gestegen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hoge energieprijzen, schaarste aan grondstoffen en hoge productiekosten van bouwmaterialen.
Voor een aantal realisatieprojecten wordt daarom een aanvullend krediet aangevraagd (zie hoofdstuk 5 van deze voordracht) en naar verwachting zullen meer realisatieprojecten volgen.

Uiteraard heeft de inflatie ook grote gevolgen voor de geprogrammeerde maatregelen in de studie- en planfase van het iMPI. De huidige inflatie is niet verwerkt in de berekende budgetbehoefte, omdat de prijzen zo volatiel zijn dat schattingen snel zijn achterhaald.
Voor vervangingsinvesteringen is een vast bedrag beschikbaar voor inflatie. Dit bedrag dekt echter de huidige inflatiecijfers niet. Het budget voor de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen wordt niet geïndexeerd. Dit betekent dat voor alle investeringen de beschikbare ruimte afneemt.

Dekking kredietaanvragen bij Begroting 2023
In de begroting zijn stelposten opgenomen voor de dekking van kapitaallasten van investeringen[1]. Op basis van de kredietbesluiten worden de stelposten na ingebruikname van de investeringsprojecten verlaagd, waarbij de kapitaallasten gelijktijdig worden verhoogd (communicerende vaten). In de stelpost voor zowel de Vervangings- als Verbeter- en Uitbreidings-investeringen is voldoende ruimte voor de huidige kredietaanvragen bij de Begroting 2023.

Het verloop van de stelposten wordt op basis van de geprogrammeerde vervangings- en verbeter- en uitbreidingsinvesteringen doorgerekend. In de doorrekening zien we dat door capaciteitsgebrek binnen het ambtelijke apparaat vertraging is opgetreden in de voorbereiding, waardoor projecten later worden gerealiseerd en de verwachte investeringen naar latere jaren doorschuiven.

In onderstaande tabel is te zien dat in de stelpost Vervangingsinvesteringen in 2026 onvoldoende ruimte is wanneer alle vervangingsprojecten in de studie- en planfase conform de huidige programmering worden uitgevoerd.

Verloop stelpost Vervangingsinvesteringen bedragen x € 1 mln	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
huidige stand stelpost	0,14	0,82	1,57	1,38	2,27	3,17	4,05	4,95	5,85
stand stelpost na vaststelling kredieten BG2023	0,14	0,75	1,51	1,05	1,94	2,84	3,72	4,62	5,52
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde vervangingsinvesteringen studie- en planfase iMPI2023-2030	0,14	0,75	1,43	0,13	-0,26	0,16	0,11	-0,48	-0,16

In onderstaande tabel is te zien dat in de stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen voldoende ruimte is voor de realisatie van de verbeter- en uitbreidingsprojecten in de planfase. De realisatie van de huidige studieprojecten kunnen vanaf 2028 niet meer worden gedekt uit de stelpost. Vanwege de lange doorlooptijd van de voorbereiding van projecten kan dit betekenen dat volgend jaar al een project niet kan promoveren naar de planfase[2].

Verloop stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 e.v.
huidige stand stelpost	0,51	0,76	0,49	0,96	1,34	1,21	0,84	0,84	0,84
stand stelpost na vaststelling kredieten BG2023	0,23	0,44	0,12	0,58	0,96	0,83	0,46	0,46	0,46
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen planfase iMPI2023-2030	0,23	0,43	0,04	0,37	0,65	0,52	0,15	0,15	0,15
stand stelpost na uitvoering geprogrammeerde verbeter- en uitbreidingsinvesteringen studie- en planfase iMPI2023-2030	0,23	0,41	0,01	0,13	0,09	-0,24	-0,93	-0,93	-4,34

[1] Voorbeeld: een reconstructie van een weg van € 50 mln wordt in 50 jaar afgeschreven. Dit betekent 50 jaar lang een kapitaallast van € 1 mln.
[2] Voorbeeld: een promotiebesluit naar de planfase wordt in 2023 genomen, het project is in 2027 gerealiseerd en leidt in 2028 tot kapitaallasten.

Harde keuzes programmering
Gegeven de huidige programmering en de geschetste ontwikkelingen worden naar verwachting de grenzen van beide stelposten binnen enkele jaren bereikt en mogelijk sneller dan uit voorgaande tabellen is op te maken.
In de programmering moet nog scherper worden gestuurd op de balans tussen kosten, prestaties en risico's. Vervangingsinvesteringen zijn onvermijdelijk; onderzocht wordt of het moment van vervanging kan worden uitgesteld of de scope kan worden gereduceerd. Bij verbeter- en uitbreidingsinvesteringen worden keuzes voorzien een maatregel wel of niet te realiseren of een beperkte scope uit te voeren.

4. OPNAME EN PROMOTIE VAN INVESTERINGSMAATREGELEN

Voor het iMPI 2023-2030 stellen wij voor:

de volgende verbeter- en uitbreidingsmaatregelen op te nemen in de studiefase:
a. alg-46, Aanleg bermverharding
b. N194-01, Aanleg turborotonde ontsluiting nieuwe woonwijk Tuindersweijde, Obdam
c. N197-05, Ontbrekende schakel fietspad N197, gedeelte Zeestraat-Waterweg*)
d. N200-05, Trajectstudie N200a
e. N203-17, Trajectstudie N203c, gedeelte A9-N513
f. N203-18, Kortetermijnmaatregelen N203, gedeelte Uitgeest-N513
g. N206-05, Smal fietspad N206, gedeelte Boekenrodeweg-nabij Woestduinweg*)
h. N206-06, Verharding fietspad N206, gedeelte nabij Woestduinweg-Vogelenzang*)
i. N239-09, Tijdelijke maatregel kruispunt N239-Agriport/Coppershorn
j. N242-27, Ontbrekende schakel fietsroute Heerhugowaard-Noord/Noord-Scharwoude*)
k. N242-28, Fietsknelpunt kruispunt N242-Smuigelweg*)
l. N512-07, Fietsoversteek kruispunt N512-Weg naar de Bleek (Rinnegom)*)
m. N524-01, Smalle fietspaden langs de N524, gemeente Hilversum*)

*) Deze maatregelen waren onderdeel van het Programma provinciale fietsknelpunten (alg-43) en zijn nu als aparte maatregelen in het iMPI opgenomen; project alg-43 is geschrapt (zie hieronder).

de volgende verbeter- en uitbreidingsmaatregel te promoveren naar de planfase:
a. N240-05, Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240

de volgende verbeter- en uitbreidingsmaatregel te promoveren naar de realisatiefase (=nieuwe kredietaanvraag):
a. N240-16, Bermverharding N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes

de volgende vervangingsmaatregelen op te nemen in de studiefase:
a. K19w-a-01, Vervanging oevertraject vaarwegvak 27 - Ringvaart West
b. N244a-07, Gefaseerde bomenkap en aanplant – 2e fase

de volgende vervangingsmaatregelen te promoveren naar de realisatiefase (= nieuwe kredietaanvraag):
a. K06-10, Wachtplaats Noord en Zuid Braaksluis
b. K20z-b-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 13
de volgende verbeter- en uitbreidingsmaatregelen te schrappen uit de studiefase:
a. alg-43, Programma provinciale fietsknelpunten
b. N205-05, Verdubbeling N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207

de volgende vervangingsmaatregel te schrappen uit de planfase:
a. N197a-01, Vervanging - km 5,6 tot 6,0 - Wegconstructie

De maatregelen, waarvoor krediet wordt aangevraagd, zijn in paragraaf 5 nader omschreven. In het iMPI staat een uitgebreidere omschrijving van alle verbeter- en uitbreidingsmaatregelen en van een aantal vervangingsmaatregelen.

5. KREDIETAANVRAGEN

In de voordracht van de Begroting 2023 worden voor de uitvoering van het iMPI de volgende kredieten (exclusief btw) aangevraagd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen krediet-aanvragen van maatregelen, die promoveren naar de realisatiefase en kredietverhogingen van maatregelen die al in realisatie zijn. Door verschillende redenen zijn wij bij meerdere maatregelen geconfronteerd met extra kosten, waardoor de bestaande kredieten moeten worden verhoogd. In deze paragraaf geven wij een korte financiële toelichting, een omschrijving van de maatregel, de reden van de kredietaanvraag en de dekking van het krediet.
Bij projecten die bestaan uit meerdere maatregelen (bijvoorbeeld zowel vervanging als verbetering/uitbreiding) worden de kredieten separaat aangevraagd vanwege het bestaande financiële onderscheid tussen vervanging en verbetering/uitbreiding. De toelichting van deze projecten is wel gebundeld. De kredietaanvragen zijn in onderstaande tabellen samengevat.

Verbeter- en uitbreidingsmaatregelen

project-nummer	Begroting 2023 kredietbesluiten verbeter- en uitbreidingsmaatregelen	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	bijdragen derden	provinciaal financieringsbudget		totaal krediet
					reserve OPI	t.l.v. kapitaal-lastenbudget	
HOV-03	HOV in 't Gooi	115.335.000	10.100.000			10.100.000	125.435.000
HOV-07	HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)	42.425.500	3.500.000			3.500.000	45.925.500
HOV-14	HOV Legmeerdijk (N231)/bushalte Royal FloraHolland	8.856.000	3.386.000	2.669.600		716.400	12.242.000
N231-17	Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport Aalsmeer	1.760.000	1.102.000			1.102.000	2.862.000
N201-29a	Verbreding Cruquiusbrug	9.700.000	2.870.000	332.400		2.537.600	12.570.000
N240-16	Bermverharding N240, ged. Slootdorp-De Haukes		700.000	102.050		597.950	700.000
	Totaal kredietbesluiten		**21.658.000**	**3.104.050**	**0**	**18.553.950**	

Vervangingsmaatregelen

project-nummer	Begroting 2023 kredietbesluiten vervangingsinvesteringen	kredietsoort	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	totaal krediet
25C02A-91	25C02A-91 - Vervanging - Cruquiusbrug A	wegen	12.250.000	5.455.000	17.705.000
K06-10	K06-10 - Vervanging - Braaksluis (14G28) wachtplaats Noord en Zuid	vaarwegen	0	1.285.000	1.285.000
K20z-b-01	K20z-b-01 - Vervanging - 16 km - 8,15 km - Vaarwegvak 13 - Noordhollandsch Kanaal: duiker onder busbaan (km, 8.15) tot Sluis Purmerend	vaarwegen	0	12.205.000	12.205.000
K18a-01	K18a-01 - Vervanging - 7,8 km - 0 km - Vaarwegvak 16 - Westfriesche Vaart: splitsing Waardkanaal - zijsloot bij km. 7,8	vaarwegen	2.355.000	225.000	2.580.000
K18b-01	K18b-01 - Vervanging - 14,6 km - 7,8 km - Vaarwegvak 17 - Westfriesche Vaart; zijsloot bij km. 7,8 Medemblik	vaarwegen	5.654.000	530.000	6.184.000
K20n-a-01	K20n-a-01 - Vervanging - 55,5 km - 44,9 km - Vaarwegvak 4 - Noordhollandsch Kanaal: Alkmaar Noord - St. Maartensvlotbrug	vaarwegen	1.635.000	350.000	1.985.000
K20a-01	K20a-01 - Vervanging - 44,9 km - 38,4 km - Vaarwegvak 5 - Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Omval – Alkmaar Noord	vaarwegen	3.400.000	720.000	4.120.000
K20/10/09-b-01	K20/10/09-b-01 - Vervanging - 38,4 km - 32 km - Vaarwegvak 7 - Noordhollandsch Kanaal: Gat van de meer (Akersloot) - Splitsing Omval	vaarwegen	2.800.000	600.000	3.400.000
N197a-01	N197a-01 - Vervanging - 5,6 km - 6 km - Wegconstructie	wegen	betreft eenmalige afschrijving ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen		
	Totalen		**28.094.000**	**21.370.000**	**49.464.000**

Nieuwe kredietaanvragen

a. **N240-16, Bermverharding N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes € 700.000**
Financieel: € 597.950 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidings-investeringen. Het Rijk geeft een subsidie van € 102.050.
Uitvoering: 2022-2023
Omschrijving maatregel: De N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes, heeft een rijbaan van 5,85 meter. Om de verkeersveiligheid te verbeteren wordt aan de westzijde van de weg bermverharding aangebracht.
Reden kredietaanvraag: Het project is uitvoeringsgereed en de aanbesteding kan worden opgestart.

b. **K06-10, Wachtplaats Noord en Zuid Braaksluis € 1.285.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
Uitvoering: 2022-2023
Omschrijving maatregel: De wachtplaatsen aan de noord- en zuidzijde van de Braaksluis naderen einde levensduur en worden vervangen.
Reden kredietaanvraag: Het project is uitvoeringsgereed en de aanbesteding kan worden opgestart.

c. **K20z-b-01 Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 13 € 12.205.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
Uitvoering: 2022-2024
Omschrijving maatregel: Vaarwegvak 13 maakt deel uit van het Noordhollandsch Kanaal tussen de duiker onder de busbaan Purmerend en sluis Purmerend. Een deel van de bestaande (houten en betonnen) oeverconstructies in dit vaarwegvak nadert einde levensduur en wordt daarom vervangen.
Reden kredietaanvraag: Het project is uitvoeringsgereed en de aanbesteding kan worden opgestart.

Kredietverhogingen

d. **HOV-03, HOV in ’t Gooi € 10.100.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidings-investeringen.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 115.335.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 125.435.000.
Binnen het project was een reservering van € 9.500.000 voor het opvangen van tegenvallers. Deze reservering is in 2019 vervallen en ingezet ter dekking van het nieuwe coalitieakkoord.
Uitvoering: 2019-2022/2023
Omschrijving project: De aanleg van een HOV-verbinding tussen busstation Huizen en NS-station Hilversum. De regio krijgt hiermee een frequente, snelle en betrouwbare OV-verbinding met Amsterdam, Schiphol en Almere. Belangrijk onderdeel is de aanleg en uitbreiding van P+R-terreinen met HOV-haltes. Daarnaast wordt het leefklimaat en de verkeersveiligheid verbeterd en de natuur versterkt (natuurbrug bij Anna's Hoeve). Met de ondertunneling van de bus- en spoorbaan bij de Oosterengweg in Hilversum wordt bovendien een groot knelpunt van de Hilversumse ring opgelost.

Reden kredietaanvraag:

1. ***Prijsstijgingen (€ 8.100.000)***
   Het afgelopen anderhalf jaar zijn de prijzen van arbeid en grondstoffen enorm toegenomen. Voor het grootste uitvoeringscontract (in deelproject Laren-Hilversum) is het indexeringsrisico van de aannemer overgenomen. Door eerdere prijsstijgingen was al circa € 2.000.000 meerkosten voorzien. Met de recente prijspeilstijgingen komt daar naar verwachting € 2.000.000 extra bij.
   Voor de deelprojecten Blaricum en Eemnes zijn de kostenramingen geactualiseerd naar prijspeil december 2021 (circa € 1.100.000 extra). Dit jaar wordt nog circa € 15.000.000 aanbesteed. De verwachting is dat door de recente schaarste in grondstoffen en arbeidskrachten de aanbiedingen circa 10-20% hoger liggen. Om geen risico in de gunning te lopen, wordt hiervoor nog € 3.000.000 extra krediet aangevraagd.
2. ***Meerkosten door onvoorziene, noodzakelijke ontwerpaanpassingen (€ 2.000.000)***
   Bij de uitwerking van ontwerpen en in de uitvoering van het contract Laren-Hilversum zijn diverse kostenverhogende ontwikkelingen geweest. In Hilversum heeft vertraging door onder andere een rechtszaak en coronamaatregelen voor hogere kosten bij de aannemer en de opdrachtgevers (PNH en ProRail) gezorgd. Ook bleek een aantal contractwijzigingen nodig voor onder andere een extra damwand in het talud van de A27 en aanpassingen in het ontwerp (o.a. door eisen van de Welstandscommissie, inspraak inzake verkeersveiligheid en gesprekken met Rijkswaterstaat).
   Een deel van de meerkosten wordt opgevangen door diverse versoberingen door te voeren en de post onvoorzien in te zetten, maar dat is onvoldoende voor alle contractwijzigingen.

c. **HOV-07, HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ) € 3.500.000**

Financieel: Het krediet komt vooralsnog ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen. Met de partners wordt overlegd over een aanvullende bijdrage conform de afgesproken verdeelsleutel in de samenwerkingsovereenkomst. Zodra hier definitieve afspraken over zijn gemaakt, wordt de dekking van dit krediet aangepast.
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 42.525.500. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 45.925.500.
Uitvoering: 2019-2021
Omschrijving project: Het tracé loopt van de Fokkerweg (Haarlemmermeer) naar de Poelweg (Uithoorn). Er is een vrije busbaan op de ‘oude’ N201 gerealiseerd. Daarnaast is de N196, gedeelte Fokkerweg-Legmeerdijk, versmald van 2x2 rijstroken naar 2x1 rijstrook. Tevens is een fietstunnel en een fietsoverdoorgang onder de Aalsmeerderbrug gerealiseerd.
Reden kredietaanvraag:
Het werk is vorig jaar al opgeleverd, maar aangezien er nog geen overeenstemming was over de hoogte van de door de aannemer ingediende claims, is de kredietaanvraag uitgesteld tot nu er wel overeenstemming is.

1. Een vertraging van 5 maanden in de mijlpaal “busbaan gereed” door knelpunten met bestaande kabels en leidingen en een daaruit volgende ontwerp- en faseringswijziging van de fietstunnel Legmeerdijk. Hiervoor heeft de aannemer een claim ingediend.
2. Diverse contractwijzigingen en onvoorziene omstandigheden.
3. Claims met betrekking tot coronamaatregelen en onderzoeken naar stikstof.
4. Hogere projectteamkosten door de opgelopen vertraging.

d. **Bereikbaarheid Royal FloraHolland**

Maatregel HOV-14, HOV Legmeerdijk (N231)/bushalte Royal FloraHolland ***€ 3.386.000***

Financieel: € 716.400 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen. De VRA geeft een subsidie van € 2.669.600.
Voor deze maatregel is reeds een krediet beschikbaar van € 8.856.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 12.242.000.

Maatregel N231-17, Ongestoord Logisitieke Verbinding Greenport Aalsmeer ***€ 1.102.000***

Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen.
Voor deze maatregel is reeds een krediet beschikbaar van € 1.760.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 2.862.000.
Het totale krediet voor Bereikbaarheid Royal FloraHolland is € 15.104.000.
Uitvoering: 2022-2023
Omschrijving project: Door de aanleg van een HOV-halte bij de hoofdingang van Royal FloraHolland en het in aanleg zijnde Experience Center Floriworld kan de route voor buslijnen 357 en 358 met 6 minuten worden versneld. De huidige haltes worden opgeheven. Over de N231 wordt een loopbrug (met liften en trappen) aangelegd, zodat buspassagiers veilig de N231 kunnen oversteken. Daarnaast realiseert de provincie een extra ingang op de Legmeerdijk (N231) ten noorden van de hoofdingang en de gemeente Aalsmeer realiseert een extra uitgang langs de Middenweg naar de N201.
Reden kredietaanvraag: Bij de Eerste Begrotingswijziging 2022 is een aanvullend krediet aangevraagd, waarbij rekening is gehouden met 10% risicoreservering om eventuele tegenvallers op te vangen (o.b.v. kostenraming december 2021). Na aanbesteding bleken de inschrijvingen echter hoger uit te vallen, vanwege kostprijsstijgingen (zie ook onze brief van 19 juli 2022, kenmerk 1856428/1856432). De raming is geactualiseerd naar prijspeil april 2022; een prijsstijging van 12,4% ten opzichte van december 2021. Daardoor is er onvoldoende budget om het werk te gunnen. Daarnaast zijn de capaciteitskosten gestegen.

e. **Cruquiusbrug**

Maatregel N201-29a, Verbreding Cruquiusbrug ***€ 2.870.000***

Financieel: € 2.537.600 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidings-investeringen. De VRA geeft een (aanvullende) subsidie van € 332.400.
Voor deze maatregel is reeds een krediet beschikbaar van € 9.700.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 12.570.000.

Maatregel 25C02A-91, Vervanging Cruquiusbrug A ***€ 5.455.000***

Financieel: € 5.320.000 komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (wegen).
Voor deze maatregel is reeds een krediet beschikbaar van € 12.250.000. Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 17.705.000.
Het totale krediet voor de vervanging en verbreding van Cruquiusbrug A is € 30.275.000.
Uitvoering: 2022-2024
Omschrijving project: Gelijktijdig met de vervanging van de Cruquiusbrug A wordt de brug verbreed en een onderdoorgang voor fietsers aangelegd om een veiligere en betere doorstroming te realiseren. Tevens wordt het fietspad tussen Heemstede en Cruquius verbreed. Naast de vervanging van Cruquiusbrug A wordt ook groot onderhoud uitgevoerd aan Cruquiusbrug B. Dit onderhoud (ad € 10.960.000) wordt betaald uit de reserve Groot Onderhoud.

Reden kredietaanvraag: Begin 2021 heeft de aanbesteding van het bouwteam plaatsgevonden. De onderhandelingsfase voor gunning van het definitief ontwerp is inmiddels afgerond. De realisatieraming blijkt hoger dan het beschikbare krediet, doordat hierin nog geen rekening is gehouden met de huidige sterke kostprijsstijgingen (materialen en energie) en de verstoorde toeleverancierketens. In het bouwteam zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met de te verwachten onzekerheden op deze factoren tijdens de bouwwerkzaamheden.

f. **Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 16 en 17 € 755.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 8.009.000 (K18a-01: € 2.355.000 en K18b-01: € 5.654.000). Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 8.764.000.
Uitvoering: 2021-2022
Omschrijving project: Het vervangen van de huidige oeverconstructie van de Westfriesche Vaart vaarwegvak 16 (2 km hout voor hout) en 17 (1,6 km hout voor hout), omdat deze einde levensduur naderen. De nieuwe oeverconstructie dient onderhoudsarm te zijn.
Reden kredietaanvraag: Voor de realisatie van beide oevertrajecten is een overeenkomst gesloten. In het contract zijn marktconforme afspraken gemaakt over de indexatie van de kosten en is een verrekeningsbeding van toepassing om latere prijsstijgingen en prijsdalingen tussen offerte en daadwerkelijke inkoop van materiaal (hoofdzakelijk staal) te verrekenen. Als gevolg van extreme prijsstijgingen (mede door de oorlog in Oekraïne) is er een tekort aan projectbudget om te voldoen aan de contractuele verplichtingen. Om te voorkomen dat de uitvoering niet kan worden afgerond en/of contractuele verplichtingen niet kunnen worden nagekomen, wordt een aanvullend krediet aangevraagd.
Dit is als volgt onderverdeeld:
1. K18a-01, Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 16 €255.000
2. K18b-01, Vervanging over Westfriesche Vaart vaarwegvak 17 € 530.000

g. **Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal, vaarwegvak 4, 5 en 7 € 1.670.000**
Financieel: Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
Voor dit project is reeds een krediet beschikbaar van € 7.835.000 (K20n-a-01: € 1.635.000, K20-a-01: € 3.400.000 en K20/10/09b-01: € 2.800.000). Met deze kredietaanvraag komt het totale krediet op € 9.505.000.
Uitvoering: 2021-2023
Omschrijving project: Het vervangen van de huidige oeverconstructie Noordhollandsch Kanaalvaarwegvak 4,5 en 7 (ca. 2,5 km), omdat deze oevers einde levensduur naderen. De nieuwe oeverconstructie dient onderhoudsarm te zijn. De huidige functie dient in stand gehouden te worden volgens de huidige scheepvaartfunctie CEMT4-klasse.
Reden kredietaanvraag: Voor de realisatie van de oevertrajecten 4, 5 en 7 is een overeenkomst gesloten. In het contract zijn marktconforme afspraken gemaakt over de indexatie van de kosten en is een verrekeningsbeding van toepassing om latere prijsstijgingen en prijsdalingen tussen offerte en daadwerkelijke inkoop van materiaal (hoofdzakelijk staal) te verrekenen. Als gevolg van extreme prijsstijgingen (mede door de oorlog in Oekraïne) is er een tekort aan projectbudget om te voldoen aan de contractuele verplichtingen. Om te voorkomen dat de uitvoering niet kan worden afgerond en/of contractuele verplichtingen niet kunnen worden nagekomen, wordt een aanvullend krediet aangevraagd, dat als volgt is onderverdeeld:
1. K20n-a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 4 € 350.000
2. K20a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 5 € 720.000
3. K20/10/09b-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 7 € 600.000

h. **Aanvulling Algemeen Voorbereidingskrediet planfase B&U** **€ 60.000**
Dit betreft een eenmalige afschrijving ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen. Voor de voorbereiding van projecten in de planfase is een Algemeen Voorbereidingskrediet beschikbaar van € 10.000.000. Bij de toekenning van een uitvoeringskrediet worden de gemaakte voorbereidingskosten teruggeboekt op dit krediet.
Het project N197a-01 wordt echter niet gerealiseerd, waardoor de gemaakte voorbereidingskosten niet kunnen worden teruggestort. Deze kosten kunnen niet kunnen worden gekapitaliseerd en dienen in één keer te worden afgeschreven.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 57-2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2022 over het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030;

besluiten geamendeerd:
amendement A60-2022 (bijgevoegd) is aangenomen en wordt bij dit besluit betrokken

1. in te stemmen met de opname van de volgende verbeter- en uitbreidingsmaatregelen in de studiefase:
   a. alg-46, Aanleg bermverharding;
   b. N194-01, Aanleg turborotonde ontsluiting nieuwe woonwijk Tuindersweijde, Obdam;
   c. N197-05, Ontbrekende schakel fietspad N197, gedeelte Zeestraat-Waterweg;
   d. N200-05, Trajectstudie N200a;
   e. N203-17, Trajectstudie N203c, gedeelte A9-N513;
   f. N203-18, Kortetermijnmaatregelen N203, gedeelte Uitgeest-N513;
   g. N206-05, Smal fietspad N206, gedeelte Boekenrodeweg-nabij Woestduinweg;
   h. N206-06, Verharding fietspad N206, gedeelte nabij Woestduinweg-Vogelenzang;
   i. N239-03, Tijdelijke maatregel kruispunt N239-Agriport/Coppershorn
   j. N242-27, Ontbrekende schakel fietsroute Heerhugowaard-Noord/Noord-Scharwoude;
   k. N242-28, Fietsknelpunt kruispunt N242-Smuigelweg;
   l. N512-07, Fietsoversteek kruispunt N512-Weg naar de Bleek (Rinnegom);
   m. N524-01, Smalle fietspaden langs de N524, gemeente Hilversum;

2. in te stemmen met de promotie naar de realisatiefase van de verbeter- en uitbreidings-maatregel N240-16, Bermverharding N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes;

3. in te stemmen met de opname van de volgende vervangingsmaatregelen in de studiefase:
   a. K19w-a-01, Vaarwegvak 27 - Ringvaart West;
   b. N244a-07, Gefaseerde bomenkap en aanplant – 2e fase;

4. in te stemmen met de promotie naar de realisatiefase van de volgende vervangingsmaatregelen:
   a. K06-10, Wachtplaats Noord en Zuid Braaksluis;
   b. K20z-b-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 13;

5. in te stemmen met het schrappen van de volgende verbeter- en uitbreidingsmaatregelen:
   a. alg-43, Programma provinciale fietsknelpunten;
   b. N205-05, Verdubbeling N205, gedeelte Nieuwe Bennebroekerweg-N207;

6. in te stemmen met het schrappen van de vervangingsmaatregel
   N197a-01, Vervanging - km 5,6 tot 6,0 – Wegconstructie

7. de volgende kredietaanvragen op te nemen in de voordracht van de Begroting 2023:

a.	N240-16, Bermverharding N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes	€ 700.000
b.	K06-10, Wachtplaats Braaksluis	€ 1.285.000
c.	K20z-b-01, Vervanging oevertraject vaarwegvak 13	€ 12.205.000
d.	HOV-03, HOV in ’t Gooi	€ 10.100.000
e.	HOV-07, HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)	€ 3.500.000
f.	HOV-14, HOV Legmeerdijk (N231)/bushalte Royal FloraHolland	€ 3.386.000
g.	N201-29a, Verbreding Cruquiusbrug	€ 2.870.000
h.	N231-17, Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport	€ 1.102.000
i.	25C02A-91, Vervanging Cruquiusbrug A	€ 5.455.000
j.	K18a-01, Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 16	€ 225.000
k.	K18b-01, Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 17	€ 530.000
l.	K20n-a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 4	€ 350.000
m.	K20a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 5	€ 720.000
n.	K20/10/09b-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 7	€ 600.000
o.	Aanvulling Algemeen Voorbereidingskrediet planfase B&U	€ 60.000

7.1 (A60-2022) in te stemmen met de promotie naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel N240-05, Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240;”

8. en daartoe het iMPI 2023-2030 vast te stellen.

Haarlem, 14 november 2022

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Bijlage, pagina 1 van 1
aangenomen amendement te
betrekken bij PS-besluit nr. 57-2022.

AANGENOMEN

A60 / 14-11-2022

CDA
NOORD-HOLLAND

Amendement N240-05

Provinciale Staten van Noord-Holland , in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022, ter bespreking van de voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2023-2030,

Besluiten om het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

Toe te voegen: "in te stemmen met de promotie naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel N240-05, Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240;"

Toelichting

Abusievelijk is de promotie van de studiefase naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel van de N240-05, aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en de parallelweg N240 als beschreven op p. 3 van de voordracht niet opgenomen in het ontwerpbesluit. Met het aannemen van dit amendement wordt dit gecorrigeerd.

CDA

Christa Kuiper

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Tbv Statenvergadering d.d	**14-11-2022**
Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid	
Datum commissievergadering	**31-10-2022**

Onderwerp:
Voordracht 57, Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31235144628
boheemenm@noord-holland.nl

7 november 2022

De commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid adviseert:

De Voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 als bespreekstuk door te geleiden naar de Statenvergadering van maandag 14 november 2022.

Uittreksel concept-verslag commissie M&B 31-10-2022:

4. A-agenda Mobiliteit, Bereikbaarheid en Infrastructuur

4a. Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030

Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 geeft inzicht in de geprogrammeerde onderhouds- en vervangingsmaatregelen en de maatregelen ter verbetering en/of uitbreiding van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering.
De commissie bespreekt met elkaar en gedeputeerde Olthof het iMPI. De voordracht wordt geagendeerd voor de PS-vergadering van 14 november a.s.

Eerste termijn

De heer **Hoogervorst** (SP) ziet de afgelopen jaren een enorme verbetering in de informatievoorziening wat betreft realisatie van infrastructuur projecten. Gemist wordt nog een evaluatieoverzicht met informatie over hoe projecten zijn verlopen, de kosten en welke hindernissen er waren. De SP constateert enorme prijsstijgingen voor projecten. Het is niet duidelijk wat hier de consequenties van zijn behalve kredietverhoging. Is dit voor de uitvoering in de aanbesteding afgesproken met de aannemer? Hoe denkt GS over het schrappen van projecten om zo ruimte te bieden aan projecten die al lopen of echt dringend

noodzakelijk zijn. De SP vindt dat de bekostiging van de A8-A9 verbindingsweg een hopeloze weg is ingeslagen. Een verdubbeling van de bekostiging komt in beeld.
De heer **Terwal** (VVD) wijst op de mogelijkheid van het vastlopen van andere wegen wanneer de verbinding van A8-A9 niet wordt gerealiseerd.
De heer **Hoogervorst** (SP) reageert dat hij dat begrijpt maar vindt de verbindingsweg dan toch geen optie.
De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt zich af of er heldere keuzes gemaakt kunnen worden en er geen voorrang gegeven moet worden aan projecten die de verkeersveiligheid verbeteren.
Uitvoering van project HOV in 't Gooi heeft opnieuw miljoenen extra nodig. Klopt het dat de provincie enkele financiële risico's van de aannemer heeft overgenomen? Wat zijn gevolgen van de vertragingen in het project met betrekking tot de dienstregeling?
Het rapport van het planbureau voor de leefomgeving verhaalt over de onmogelijkheid voor vele mensen in de buitengebieden om met fiets of ov naar hun bestemming te komen door slechte en onveilige fietsverbindingen en slechte ov-verbindingen. Dit vraagt om hoog noodzakelijke verlegging van accenten.
De afwikkeling Westfrisiaweg gaat restwerkzaamheden uitvoeren welke zeer divers van aard zijn. Dit kost 8 miljoen euro extra. De SP vraagt zich af waarom deze extra werkzaamheden niet binnen het project en het krediet vallen. De SP krijgt graag een overzicht van deze werkzaamheden en vraagt de gedeputeerde een toezegging te doen.

Mevrouw **Tolhuis** (ChristenUnie) dankt voor het duidelijke iMPI. Nieuw N524-01 in de voordracht mist in het iMPI, graag correctie. Goed om te lezen dat de veiligheid van de fietser de aandacht heeft. De ChristenUnie vraagt zich af of er ook rekening gehouden wordt met schoolroutes bij het realiseren van de projecten.
De N240 is af en aan open gegaan voor diverse werkzaamheden. Was het niet goedkoper geweest om de werkzaamheden dusdanig af te stemmen dat dit in één keer had gekund?. Wordt hier rekening mee gehouden, dit zou schelen in de kosten.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) dankt voor de heldere formulering van het iMPI. Zo wordt de besluitvorming gemakkelijker. De technische vragen zijn inmiddels beantwoord.
Het CDA is blij met de promotie van de studiefase naar planfase van de aanleg van de parallelweg N240 en de aanleg rotonde op kruising van de N240 en N239. Abusievelijk is verzuimd deze promotie op te nemen in het ontwerpbesluit zoals deze in de voordracht staat opgenomen. Het CDA wil daarom dat het iMPI een bespreekpunt is in de PS-vergadering van 14 november en het CDA zal daarom een amendement indienen.

De heer **Terwal** (VVD) dankt ook voor het overzichtelijke iMPI. Onoverzichtelijk zijn de financiële onzekerheden die weerslag hebben op investeringen in de infrastructuur. Schaarste en inflatie zorgen voor het aanvragen van extra krediet. De VVD pleit voor pas op de plaats maken en wil alleen de infrastructuur aanpassen daar waar dit strikt noodzakelijk is voor de verkeersveiligheid en doorstroming. Duurzaamheid is van belang maar mag niet leiden tot aanzienlijk hogere kosten waardoor sommige projecten niet kunnen worden uitgevoerd.
Statenlid **van der Waart** (GroenLinks) vraagt naar voorbeelden van duurzaamheid die niet nodig is.
De heer **Terwal** (VVD) geeft de voorbeelden van de bijsnelweg van de Legmeerdijk en de geprinte fietsbruggen van de N243 die haarscheurtjes hebben. Dat zijn innovatieve initiatieven in tijden dat er geld genoeg is, maar dat is wat de VVD betreft niet geschikt in tijden van inflatie en tekorten.
De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt of de heer Terwal voorbeelden van grotere projecten kan noemen.

De heer **Terwal** (VVD) reageert dat het inzaaien van een bijsnelweg onnodig is op dit moment en de kosten voor de fietsbruggen is geen kleingeld. Juist in een tijd waarin het geld niet tegen de plinten opklotst zal er beknibbeld moeten worden. De VVD geeft voorrang aan veiligheid en doorstroming.
De heer **Steeman** (D66) vraagt of bij financiële onzekerheid we fundamenteel naar onze vervoersmogelijkheden moeten kijken. Is de VVD het eens met D66 dat de prioritering van veiligheid en doorstroming onvoldoende is.
De heer **Terwal** (VVD) reageert dat er duurzaamheidsmaatregelen zijn waar de VVD het mee eens is zoals het vervangen van de verlichting voor Ledverlichting. Maar bij andere projecten moeten we pas op de plaats maken.
Statenlid **Zoon** (PvdD) is verbaasd. Waren we 10 jaar geleden begonnen met duurzaamheid dan was de Ledverlichting allang aangebracht.
De heer **Terwal** (VVD) laat weten dat wanneer hij 10 jaar geleden Statenlid was geweest, hij dan voor de Ledverlichting had gestemd. Omdat het innovatief is én zichzelf terugverdient.
De heer **Terwal** (VVD) vervolgt zijn betoog. De kostenoverschrijdingen zijn een punt van zorg. Bij het project HOV in 't Gooi is het indexeringsrisico van de aannemer is overgenomen. Wat is de reden hiervan en gaat dit vaker voorkomen?
De vervanging van de brug in Krommenie: dit project loopt nu 6 jaar en naast levensduur verlengend onderhoud is er niet veel gedaan. De brug kan inmiddels niet meer bediend. Dit leidt tot files en voor problemen in de toelevering van bedrijven waaronder Forbo. Kan de gedeputeerde ons meenemen in de laatste stand van zaken, hoe dit op korte termijn wordt opgelost en hoe op lange termijn de bruggen zo snel mogelijk kunnen worden vervangen nu de kans toeneemt dat dit soort effecten zich in de toekomst vaker gaan voordoen.
Het afblazen van de verlenging van de Koopvaardersschutsluis: Gaat gedeputeerde conform de provinciale ambities werk maken van goed vervoer over water of krijgt de teleurstelling van de schippers over het niet verlengen van de sluis pas zijn beslag bij de actualisatie van het iMPI in maart 2023.
Noordbeemster – N243: Bewoners uiten hun bezorgdheid over de veiligheid van deze weg. Gaat de gedeputeerde met de gemeente Purmerend in gesprek over het meebetalen aan stil asfalt. Is gedeputeerde bereid te onderzoeken of het plaatsen van een flitspaal een optie is voor het handhaven van de snelheid van 80 km/u.
Statenlid **Zoon** (PvdD) is wederom verbaasd. Stil asfalt is duur. Het is logischer om de snelheid te verlagen en het zo te laten bij normaal asfalt.
De heer **Terwal** (VVD) reageert dat hij daarom ook de gedeputeerde vraagt om de gemeente Purmerend te laten meebetalen aan het stil asfalt.
De Rijksweg N9 - kruisingen Sint Maartensvlotbrug en Burgervlotbrug - staat niet in het iMPI omdat het een rijksweg is. De verkeersonveilige situatie van de kruisingen baren de bewoners al enige tijd zorgen. Wat kan de gedeputeerde samen met rijk en gemeente Schagen doen, zodat inwoners en de vele toeristen in de zomer de N9 veilig kunnen oversteken.

De heer **Steeman** (D66) uit zijn zorgen over de betaalbaarheid van de infrastructuur. Vraag is hoe om te gaan met de openbare ruimte en de beschikbare financiële middelen. Steeds meer mensen zijn in de buitengebieden afhankelijk van privé vervoer. Het antwoord hierop is niet meer auto's maar wel een beter ov, meer deelvervoer en meer fietsen en thuiswerken.
Mevrouw **Kuiper** (CDA) mist het commerciële vervoer in het betoog van de heer Steeman. Zij moeten ook over een goed systeem kunnen beschikken.
De heer **Steeman** (D66) reageert dat bij het hele mobiliteitssysteem ook commercieel/ goederenvervoer hoort.

De heer **Terwal** (VVD) hoopt op een adhesiebetuiging van D66 wat betreft het bevorderen van het goederenvervoer over water en de verlenging van de Koopvaardersschutsluis.
De heer **Steeman** (D66) reageert dat goederenvervoer over water ook voor D66 belangrijk is, maar wel op een duurzame wijze.
D66 is blij dat het Perspectief Fiets en de Actieagenda Mobiliteit tot gevolg hebben dat er nu zichtbaar inzet is op actieve mobiliteit met de focus op de fiets. En met de motie om het bouwteam kostentafel en risicotafel standaard bij grote infraprojecten in te zetten. We worden nu namelijk geconfronteerd met onvoorziene kosten. Het uitvoeren van de motie gaat helpen om meer grip te hebben op de projecten. Wat betreft D66 zou een snelheidsverlaging meegenomen moeten worden in de afweging en uitvoering van projecten.
De heer **Terwal** (VVD) interrumpeert dat een automobilist zich toch in eerste instantie moet houden aan de afgesproken snelheidslimiet. Dit kan worden gereguleerd met een flitspaal.
De heer **Steeman** (D66) reageert dat mensen zich moeten houden aan de snelheid, daar moet de weg ook op ingericht worden. D66 wil hier op handhaven, niet alleen voor de veiligheid maar ook voor de leefbaarheid en de uitstoot, stikstof etc.

De heer **Dessing** (FvD) vindt de concrete voorstellen uit het iMPI positief. Er zijn wel onzekerheden over de financiële ruimte en de kostenvergroting. De inflatie is niet meegenomen in de getallen. Het roept de vraag op wanneer de tekorten zichtbaar worden. Kan de gedeputeerde hierop reflecteren. De heer Dessing pleit voor pas op de plaats.
De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt wat pas op de plaats inhoudt voor FvD.
De heer **Dessing** reageert dat er gekeken moet worden naar vervangingsinvesteringen. Hier komen de knelpunten op korte termijn.
De heer **Dessing** vervolgt dat hij op werkbezoek is geweest bij de bewoners aan de N243. Opvallend is dat de weginrichting uitnodigt tot hard rijden, dat in combinatie met de enorme geluidsoverlast voor bewoners het grootste probleem is. FvD stelt voor om het geld dat wordt besteed aan mos op bushokjes te besteden aan het stil asfalt.
Goed idee om een flitspaal in te zetten voor 80km/u. Als second best stelt FvD voor om matrixborden te plaatsen om de gereden snelheid in beeld te brengen voor de automobilist. Dat kan voor een deel van de weggebruikers reden zijn om zelf al langzamer te gaan rijden.

Statenlid **Zoon** (PvdD) is kritisch op het iMPI omdat de kosten toenemen maar het is goed te zien dat er wordt ingezet op fiets- en ov-voorzieningen. De dekking voor de kostenstijgingen van de vervangingsopgave kan gevonden worden in de opcenten. Mooi dat het bermonderhoud ecologisch wordt uitgevoerd. Veel dieren zijn nog slachtoffer op de weg. PvdD pleit voor een meldpunt om problemen te kunnen signaleren zodat er maatregelen genomen kunnen worden.

De heer **Deen** (PVV) dankt alle betrokkenen voor het uitgebreide, duidelijke document, maar ziet dat de stijging van de kosten van aanleg en onderhoud van wegen en vaarwegen enorm is. De stelpost vervangingsinvesteringen geeft mogelijk onvoldoende ruimte in 2026 om alle projecten in studie- en planfase conform de huidige programmering uit te voeren. De realisatie van de huidige studieprojecten kunnen waarschijnlijk vanaf 2028 niet meer gedekt vanuit de stelposten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen. Daarbij is het effect van de stijging grondstoffen niet verwerkt in de stelposten en dit baart de PVV zorgen. Waar moet de PVV aan denken wat betreft het reduceren van projecten is een vraag aan de gedeputeerde.

Statenlid **van der Waart** (GroenLinks) dankt voor het heldere stuk. GroenLinks sluit aan bij de zorgen over de financiën. Dit is echter geen reden om te twijfelen aan de nu gemaakte keuzes. Ook is er geen twijfel wat betreft de geschrapte projecten. Jammer dat het fietsproject is geschrapt maar dit is wel goed onderbouwd. Eens met de sprekers die pas op de plaats willen maken. Goed om kritisch te kijken naar alle projecten en de bestaande ambities. GroenLinks is net als de SP voorstander van een evaluatieoverzicht van de projecten, maar dat mag breder dan de financiële tafel van de motie. GroenLinks denkt aan meekoppelkansen etc.

Mevrouw **van Geffen** (Liberaal N-H) dankt de gedeputeerde voor de beantwoording van de technische vragen. Eén van de technische vragen ging over het project SLS01, dit vraagt zorgvuldigheid om tot dit systeem te komen. Toch zijn er zorgen over risico's die er zijn totdat dit systeem er is. Hoe worden de risico's met een sterk verouderd systeem ondervangen.
Liberaal N-H is blij dat er een oplossing komt voor Opperdoes. Wel zijn er zorgen over de rotonde bij WFO, deze zit nog niet eens in de studiefase. Kan de gedeputeerde hier een tijdspad aan geven.
Voor HOV in 't Gooi is er een reservering van 9,5 miljoen voor het opvangen van tegenvallers. Deze reservering is in 2019 vervallen en ingezet ter dekking van het nieuwe coalitieakkoord. Zijn er nog meer zaken in het coalitieakkoord die gedekt zijn vanuit de reserves voor mobiliteitsprojecten, naast HOV 't Gooi en de eerder besproken Duinpolderwerg?

De heer **Hartog** (JA21) Net als de andere fracties heeft JA21 zorgen over de schaarse middelen en de keuzes die gemaakt worden. JA21 wil komen tot een duidelijk prioriteringsmechanisme zonder de technische veiligheid bij de bruggen en viaducten uit het oog te verliezen.

De heer **Carton** (PvdA) ziet genoeg om zich op korte en vooral lange termijn zorgen over te maken. Belangrijk om met een perspectief nota al vooruit te kijken en met een beleidsnota te bekijken hoe om te gaan met de indexeringen. Nu is er nog ruimte maar de situatie voor 2026 en 2028 e.v. ligt alweer anders en de grenzen zijn mogelijk nog sneller bereikt dan we nu denken. Extra belangrijk om inzicht te hebben op de projecten en de consequenties van de te maken keuzes. Dank daarom ook voor de technische briefing en perspectiefnota financiën die nodig zijn om zorgvuldige afwegingen te maken. De heer Carton is, net als eerdere sprekers, blij met de technische briefing iNHi van vandaag. Dat gaat echt de basis zijn om de juiste keuzes / prioritering met elkaar te maken.
De heer **Hoogervorst** (SP) is het eens met de PvdA dat er scherpere keuzes gemaakt moeten worden. De SP vraagt zich af of de PvdA nu al die keuzes wil maken of liever in 2023.
De heer **Carton** (PvdA) reageert dat het nodig is om voldoende inzicht te hebben in de keuzes die we nu maken met de perspectiefnota financiën die eerder is aangeboden, en de methodiek uit de technische briefing van vandaag die in 2023 terugkomt.

Gedeputeerde **Olthof** deelt de zorgen omtrent de stijgende kosten, de indexaties, de personeelstekorten en het tekort aan grondstoffen. Afgelopen jaren waren de ambities hoog en daarmee ook de kosten. Dat maakt dat er financiële uitdagingen zijn. Bij nieuwe coalitieonderhandelingen zullen er keuzes gemaakt moeten worden. Dit wordt een uitdaging om als provincie iedereen snel, schoon en veilig door Noord-Holland te laten reizen. Gedeputeerde geeft aan dat de risico's nu wel goed in beeld zijn.
Evaluatie van projecten: de kostentafel komt er aan. Het kost te veel tijd om alle projecten te evalueren maar de gedeputeerde neemt de suggestie mee en zal de mogelijkheden bekijken de evaluatie in de toekomst mee te nemen in de P&C cyclus.

Bedragen in de aanbesteding zijn afgesproken. Echter er zijn clausules om extra kosten als kostenverhoging van 30% in rekening te kunnen brengen. Dat is logisch want anders zou niemand de klus meer aannemen.
In 2019 is er een afweging gemaakt bij HOV in 't Gooi om het risico over te nemen. Hier liep de realisatie vast. Er is uiteindelijk een afweging gemaakt om zelf het risico over te nemen. In 2019 kon dit maar de wereld is nu veranderd.
De A8/A9 en de onderdoorgang bij Broek in Waterland bevinden zich in de studiefase dus daar zit nog geen kostenstijging in. De gedeputeerde begrijpt dat er zicht op financiering moet zijn. De gedeputeerde vindt dat er een weging gemaakt moet worden, daar is het iMPI voor.
Vorig jaar heeft de Westfrisiaweg minder gekost dan geraamd. Na ingebruikneming van de Westfrisiaweg is een aantal zaken naar voren gekomen die gecorrigeerd moeten worden. Er is aan de gemeenten gevraagd waar zij in relatie tot het aanleggen van de Westfrisiaweg tegenaan lopen. De gedeputeerde gaat aan de commissie de resultaten van deze uitvraag terugkoppelen.
De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt of bij het overleg met de gemeenten langs dit tracé zaken aan de orde zijn die nu al worden aangepakt.
Gedeputeerde **Olthof** is dit niet bekend. Hij sluit niet uit dat er deelprojecten zijn die aan elkaar gekoppeld zijn. Hij neemt dit mee in de terugkoppeling van de resultaten.
Gedeputeerde Olthof laat weten dat de correctie die werd aangekaart door de ChristenUnie volgens hem wel in het iMPI zit. Hij hoort het graag als dit toch niet het geval is. De schoolroutes zijn niet specifiek benoemd. De doorfietsroutes hebben wel de aandacht wat betreft verkeersveiligheid.
De heer **Steeman** (D66) vraagt of de benaming van de diverse fietsroutes nog wel voldoet aan de hedendaagse invulling. De categorisering van de fietsroutes is nu beperkt. Bij uitbreiding kunnen de Staten beter grip krijgen en beter sturen op waar het geld in te zetten.
Volgens de gedeputeerde voldoen de benamingen nog. Alle benamingen hebben een beperking. De essentie en het gebruik van het fietspad heeft de benaming die de lading dekt. Er is nu geen aanleiding om de benaming aan te passen.
Wat betreft de N240 kent gedeputeerde de details niet. Het is de bedoeling om de koppelkansen te benutten. Maar sommige trajecten moeten nu eenmaal uitgevoerd omdat de staat van de infrastructuur dusdanig slecht is dat deze trajecten voorrang verdienen.
De gedeputeerde dankt het CDA voor het indienen van het amendement.
De Koopvaardersschutsluis is een voorbeeld van een 2 fase aanbesteding waarin is bekeken hoe het slimmer kan. Dit is juist een voorbeeld waarbij wordt bekeken wat nu noodzakelijk is. Bij de geprinte fietsbruggen gaat het niet alleen over duurzaamheid maar ook over innovatie, om dit samen met aannemers te ontwikkelen. Het is de gedeputeerde niet duidelijk wat de VVD nu werkelijk belangrijk vindt.
De heer **Terwal** (VVD) reageert dat duurzaamheid van belang is. Daar waar we te maken hebben met financiële tekorten kan duurzaamheid pas als er weer wat rust in de markt is. De VVD wil tempo maken met het verlengen van de Koopvaardersschutsluis en alles wat qua innovatie kan wachten heeft nu geen prioriteit.
Gedeputeerde **Olthof** vertelt dat de havenmeester en binnenvaartschippers begrijpen waarom de verlenging van de Koopvaardersschutsluis nu niet noodzakelijk is. De renovatie kan gedaan zonder de omvaarroute (slechts een stukje).
De heer **Terwal** is bang dat dit onderwerp verzandt in een kip-ei discussie. Over een jaar zegt de gedeputeerde wellicht dat het Noordhollandsch kanaal niet hoeft te worden aangepast omdat de sluis niet is verlengd. Nu zegt de gedeputeerde dat de verlenging niet kan omdat het Noordhollandsch kanaal

niet is aangepast. De binnenvaartschippers die met de VVD hebben gesproken zijn teleurgesteld. De heer Terwal hoopt dat de kernnetstudie snel verschijnt.
Gedeputeerde **Olthof** weet niet wat de planning is en kan dus niet zeggen wanneer de kernnetstudie er is. Ook de gedeputeerde heeft mails gekregen van ondernemers die gebruik maken van de Koopvaardersschutsluis. Er is een brede afweging gemaakt gelet op de voortgang en de financiële situatie. De kernnetstudie wordt op inhoud beoordeeld.
Gedeputeerde vertelt dat hij volgende week op werkbezoek gaat bij de N243. Ook staat er een afspraak met een wethouder van Purmerend gepland. De Beemster is niet bereid de kosten te dragen. Het OM is niet van plan mee te werken aan meer flitspalen op de N243.
Mevrouw **Van Geffen** (Liberaal N-H) wijst er op dat eerder is aangegeven dat stil asfalt niet voldoet aan de criteria. Wat maakt dat de situatie nu anders is.
Gedeputeerde **Olthof** laat weten dat stil asfalt duurder is en het moet eerder worden vervangen. Het effect is daarom beperkt. Maar als de gemeente Purmerend bereid is de meerkosten te betalen, dan is dat hun keuze. De gedeputeerde wil geen precedent scheppen om te voorkomen dat velen stil asfalt willen, dat zijn kosten die de provincie niet kan dragen.
Een matrixbord zal waarschijnlijk niet leiden tot langzamer rijden.
De heer **Terwal** (VVD) vraagt zich af of bij elke vernieuwing van een weg een uitvraag gedaan kan worden naar de gemeente met de vraag mee te betalen aan stil asfalt.
Gedeputeerde **Olthof** wil dit meenemen in het actieplan geluid. Dit moet nieuw beleid worden.
De N9 is een hoofdpijndossier. De provincie heeft gepleit om de ongelijkvloerse kruising van het fietspad bij de Kogendijk op te pakken. Dit was een moeizaam traject. Daar wil Rijkswaterstaat zo snel mogelijk mee aan de slag. De N9 heeft dus alle prioriteit en aandacht.
Binnenkort komt er een terugkoppeling over hoe om te gaan met het ov in 2023, ook in relatie tot corona en de beschikbaarheidsvergoeding vanuit het Rijk.
Het ov in het buitengebied is een zorg. Ook voor corona werd er beperkt gebruik gemaakt van enkele ov-lijnen. Er zijn gesprekken met NS en Transdev, en GS is ook gestart met een eigen project voor ander ov in buitengebieden door middel van maatwerk. Gedeputeerde is bereid om hier met ook andere partners naar te kijken. De gedeputeerde zegt toe de statenleden te zijner tijd hierin mee te nemen.
De heer **Steeman** (D66) vraagt of maatwerk een oplossing is die past bij de huidige vraag of een oplossing is die er van uitgaat dat ov meer wordt gestimuleerd.
Gedeputeerde **Olthof** vindt dat iedereen recht heeft op vervoer. De provincie probeert het ov te veranderen, te verbeteren en te stimuleren. De gedeputeerde verwijst hierbij ook naar het convenant ‘waterstof in zware mobiliteit’ dat vorige week is ondertekend. Doel van het convenant is een dekkend basisnetwerk in de provincie van minstens acht waterstoftankstations voor zware voertuigen.
De matrixborden neemt gedeputeerde mee in zijn gesprek over de N243.
Wat betreft de dierlijke slachtoffers, de provincie investeert in faunapassages en ontsnippering. Bij projecten nemen we dit mee. Gedeputeerde doet geen toezeggingen over de het optuigen van een meldpunt. Hij wil dan eerst weten wat precies de vraag is.
De provincie loopt een risico met het sleutelsysteem, we proberen dat zo klein mogelijk te houden. Er wordt vaart gemaakt dit te herstellen.
Mevrouw **Van Geffen** (Liberaal N-H) vraagt wat er in de tussentijd gebeurt om de risico’s af te dekken.
Gedeputeerde Olthof laat weten dat dit zit in gedrag.
Zijn er meer projecten uit het coalitieakkoord gefinancierd zijn uit mobiliteit middelen. Gedeputeerde verwijst hiervoor naar pagina 29 van het coalitieakkoord.
Gedeputeerde is op de hoogte van de wens van een turborotonde bij het WFO-terrein. Dit zit nog in de verkenningsfase. Planning is dit eind 2022 te bespreken met ondernemers op het WFO-terrein.

De technische veiligheid is een punt van zorg. De provincie neemt soms noodmaatregelen om de levensduur van infra te verlengen. Beheer en onderhoud aan rijkswegen is een zorg. Hier zitten risico's in, deze moeten goed in beeld gebracht. De provincie is hierover in gesprek met Rijkswaterstaat en I&W. De basis moet op orde zijn, dat heeft voorrang op nieuwe projecten.
De heer **Dessing** (FvD) vraagt zich af in hoeverre de statenleden hier periodiek over geïnformeerd worden.
Gedeputeerde **Olthof** vindt het lastig om een toezegging te doen om periodiek te informeren omdat een dergelijk overzicht moeilijk up-to-date is te houden. Gedeputeerde is bereid om actueel en actief te informeren als er iets speelt. En als er vragen zijn zal gedeputeerde de commissie bijpraten.
De zaak van de brug bij Krommenie speelt reeds vanaf 2016. Het college van Zaanstad is er niet uitgekomen met de provincie. Hierdoor is het stil komen te liggen. Nu is het dossier weer opgepakt. Conclusie is dat de fundering van de brug vervangen moet worden. Verwachting is op korte termijn tot aanbesteding over te kunnen gaan om vervanging zo snel mogelijk te realiseren. Het is een complexe opgave.
De heer **Terwal** (VVD) vraagt of het mogelijk is om ambtelijke capaciteit weg te halen bij andere projecten ten behoeve van de brug bij Krommenie.
Gedeputeerde Olthof reageert dat dit gebeurt waar mogelijk.

Tweede termijn

De heer **Terwal** (VVD) is teleurgesteld dat de Koopvaardersschutsluis vooralsnog niet wordt verlengd. De binnenvaartschippers zeggen dat bij het ontbreken van de verlenging er niet geïnvesteerd kan worden in langere schepen. De gedeputeerde ziet geen grote schepen en dus ook geen noodzaak om te verlengen. Hoe kan deze kip-ei discussie worden doorbroken? De heer Terwal vreest anders dat de provinciale ambitie meer goederenvervoer over water en de door de VVD gewenste doorstroming op de weg niet gaan plaatsvinden.

De heer **Steeman** (D66) reageert op de pas op de plaats van een aantal fracties en het prioritair maken van veiligheid en doorstroming. Volgens D66 komt onveiligheid en opstroping op de wegen door het aantal auto's. D66 ziet graag dat daar wat aan gedaan wordt.
Mevrouw **Kuiper** (CDA) vindt investeren in verkeersveiligheid op bestaande wegen absoluut een goede besteding van de beschikbare middelen.
De heer **Steeman** (D66) geeft aan dat D66 hoog in het vaandel heeft staan en dat o.a. minder auto's daartoe bijdragen.

De heer **Hartog** (JA21) heeft nog steeds niet helder welke keuzes er nu worden gemaakt in de prioritering.

Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat de verlenging van de Koopvaardersschutsluis een zorgvuldig proces is. Zonder een omvaarroute kan de Koopvaardersschutsluis worden gerenoveerd. Uiteindelijk is het financieel gezien verstandiger om nu in de eerste fase te renoveren wat nodig is. Op dit moment is er geen enkele partij die wensen heeft om met grotere schepen te varen waardoor de verlenging nodig zou zijn. Partijen worden dus niet tekortgedaan, gedeputeerde vreest hier niet uit te komen met de VVD.
De heer **Terwal** (VVD) wijst erop dat schippers niet investeren in grotere schepen als de verlenging er niet is. Er kan geïnvesteerd in grotere schepen als van uitstel geen afstel komt.

Gedeputeerde **Olthof** kan toezeggen dat de optie van verlenging nog helemaal openstaat. In de toekomst is nog van alles mogelijk. Hier kan geen tijdspad aan gekoppeld worden. Over een jaar of 6 moet het besluit over de verlenging opnieuw terugkomen. Wat betreft prioritering: op basis van levensduur wordt de sluis vervangen. Er wordt gekeken naar risico's en knelpunten. In de toekomst wordt de prioritering nog beter inzichtelijk op basis van de criteria.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht van het iMPI, met een aangekondigd amendement van het CDA, als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de PS vergadering van 14 november a.s.

AANGENOMEN

A 60 / 14-11-2022

CDA
NOORD-HOLLAND

Amendement N240-05

Provinciale Staten van Noord-Holland , in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022, ter bespreking van de voordracht Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2023-2030,

Besluiten om het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

Toe te voegen: "in te stemmen met de promotie naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel N240-05, Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240;"

Toelichting

Abusievelijk is de promotie van de studiefase naar de planfase van de verbeter- en uitbreidingsmaatregel van de N240-05, aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en de parallelweg N240 als beschreven op p. 3 van de voordracht niet opgenomen in het ontwerpbesluit. Met het aannemen van dit amendement wordt dit gecorrigeerd.

CDA

Christa Kuiper

VERWORPEN M 188 / 14-11-2022

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie Opcenten voor OV en onderhoud

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter behandeling van het iMPI;

overwegende dat:
- goed openbaar vervoer noodzakelijk is;
- er een grote vervangings- en beheeropgave aan zit te komen;
- de CO2-impactanalyse Noord-Holland verhoging van de opcenten noemt als klimaatmaatregel;
- in de toekomst extra kosten voor beheer en onderhoud in de verwachting liggen;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:
- verhoging van de opcenten mee te nemen voor de dekking van toekomstige stijgende kosten voor openbaar vervoer en bij beheer en onderhoud;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon

Partij voor de Dieren

VERWORPEN

M159/14-11-2022

Motie: prioriteringsmechanisme IMPI

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, te Haarlem, ter vaststelling van: "Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030 (VD-57)"

Constaterende dat:

- De stelpost vervangingsinvesteringen in 2026 negatief wordt;
- Vanaf 2028 huidige studieprojecten niet meer gedekt kunnen worden uit de stelpost;
- Vanwege de lange looptijd in 2023 mogelijk projecten al niet meer gepromoveerd kunnen worden naar planfase;
- De toenemende inflatie er mogelijk voor zorgt dat de stelposten nog eerder de bodem bereiken, dan nu bekend;
- Binnen de projecten in de studiefase van het iMPI geen prioritering is opgenomen om aan te geven welke studieprojecten meer of minder belangrijk zijn;
- Het principe 'wie het eerst komt, die het eerst maalt wordt gehanteerd bij de promotie van projecten naar de planfase;
- Gedeputeerde Staten ervanuit gaat dat alle projecten in de plan- en realisatiefase voor Provinciale Staten belangrijk genoeg zijn om te realiseren.

Overwegende dat:

- Door de stijgende inflatie en het leeglopen van stelposten niet alle projecten binnen het iMPI gerealiseerd kunnen worden;
- Provinciale Staten met de keuze voor een project in het heden mogelijk indirect een keuze maakt om een ander project in de nabije toekomst niet uit te voeren vanwege een gebrek aan financiële middelen;
- Het 'wie het eerst komt, die het eerst maalt' principe niet langer houdbaar is bij een gebrek aan financiële middelen in het iMPI.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten op:

- Af te stappen van het 'wie het eerst komt, die het eerst maalt' principe bij de voorstellen tot opwaardering van projecten binnen het IMPI van de studiefase naar de planfase;
- In plaats een overzicht te maken van financiën en prioritering van projecten in de studiefase;
- Provinciale Staten een prioriteringsmechanisme te bieden voor het IMPI;
- In dit mechanisme tenminste aandacht te bieden aan noodzaak van een project omtrent veiligheid, uitval en doorstroming;
- Dit mechanisme zodanig in te richten dat duidelijk wordt welke projecten financieel onhaalbaar worden bij accordering van een nieuw project.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,
Eric Jensen
JA21 Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

PS-vergadering

Dossiernummer	10581
Extern Zaak ID	1797643
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	14 november 2022
Agendapunt	10
Titel	Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55).
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2022
PS-vergadering	**14 november 2022**

Toelichting

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2023 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

S. Ibrahim

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235145288

salih.ibrahim@noord-holland.nl

Verzenddatum

31 AUG. 2022

Kenmerk

1797643/1893307

Uw kenmerk

Betreft: Begroting 2023

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de begroting 2023.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)
- Voordracht begroting 2023
- Begroting 2023
- Addendum begroting 2023

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Addendum begroting 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
1 Inleiding en leeswijzer 3
2 Financieel overzicht 4
2.1 Verloop begroting 2023 4
2.2 Addendum in één oogopslag 4
2.3 Samenvatting addendum 5
3 Overzicht per programma 7
Programma 1 Openbaar bestuur 8
Programma 2 Klimaat en Milieu 12
Programma 3 Ruimte en Water 13
Programma 4 Bereikbaarheid 16
Programma 5 Groen 19
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 20
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 23
Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 24

1 Inleiding en leeswijzer

De P&C Cyclus van de provincie Noord-Holland bestaat uit de kaderbrief, de begroting en de jaarrekening. Op deze (bij)sturingsmomenten wordt aan uw Staten gerapporteerd of worden voorstellen tot wijziging voorgelegd.

Naast deze P&C documenten zijn doorgaans nog drie momenten waarop de programmabegroting wordt bijgesteld. Dit zijn de eerste, tweede en laatste begrotingswijziging. In deze begrotingswijzigingen worden de programmabudgetten bijgesteld op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen.

Normaal gesproken is de kaderbrief het moment waarop financiële keuzes gemaakt worden over nieuwe beleidsambities. Dit jaar is vanwege de vele onzekerheden die invloed kunnen hebben op de financiële ruimte in de provinciale begroting ervoor gekozen om het keuzemoment waarop de ruimte in de begroting ingevuld wordt, zo laat mogelijk in het jaar te leggen. Hierdoor is het niet haalbaar gebleken om deze keuzes ook integraal in het boekwerk van de begroting op te nemen. Om die reden zijn de keuzes die wij aan U voorleggen voor de invulling van de begrotingsruimte opgenomen in dit addendum.

Dit addendum is feitelijk een eerste begrotingswijziging en heeft in tegenstelling tot reguliere begrotingswijziging een meerjarige doorwerking. Als zodanig dient dit addendum onderdeel uit te maken van de beraadslagingen over de begroting 2023.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een financieel overzicht waarin een samenvatting wordt weergegeven van alle relevante meerjarige financiële ontwikkelingen die zijn opgenomen in het addendum. Hoofdstuk 3 bevat per begrotingsprogramma een overzicht van de financiële wijzigingen. In dit hoofdstuk vindt u voor zover van toepassing voor ieder begrotingsprogramma een financiële tabel met wijzigingen waarop het budgetrecht van uw Staten van toepassing is.

De financiële wijzigingen zijn onder de budgettabel toegelicht per operationeel doel.

2 Financieel overzicht

2.1 Verloop begroting 2023

Verloop begroting (x € 1.000)	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026
Begrotingssaldo conform kaderbrief 2023	-8.648	-18.010	-35.845	-22.052
Mutaties begroting 2023	-4.875	-12.199	-1.999	12.293
Mutaties addendum	15.172	3.203	2.224	1.854
Begroting na addendum	**1.650**	**-27.006**	**-35.620**	**-7.904**

Uit de regel “begrotingssaldo na addendum” blijkt dat het saldo voor begroting 2023 1,65 mln. nadelig is, echter in de daarop volgende jaren zien we een voordelig begrotingssaldo.

2.2 Addendum in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1 Openbaar bestuur	23.070	21.985	21.891	21.473
2 Klimaat en Milieu	46.947	40.394	36.084	34.380
3 Ruimte en Water	17.279	11.963	11.463	11.491
4 Bereikbaarheid	227.921	209.304	194.730	194.623
5 Groen	127.868	106.165	75.205	72.479
6 Economie, cultuur en welzijn	40.832	30.521	24.687	19.635
7 Economisch herstel en duurzaamheid	16.617	522	521	518
8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-410.994	-418.597	-409.673	-380.604
Totaal saldo van baten en lasten	**89.541**	**2.256**	**-45.092**	**-26.005**

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Stortingen	156.611	113.116	91.589	86.051
Onttrekkingen	-244.502	-142.378	-82.116	-67.950
Totaal mutaties reserves	**-87.891**	**-29.262**	**9.473**	**18.101**
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	**1.650**	**-27.006**	**-35.620**	**-7.904**

2.3 Samenvatting addendum

In de tabel hieronder worden de beleidsvoorstellen die effect hebben op het meerjarig begrotingssaldo beschreven. Het begrotingssaldo wordt in het begrotingsjaar 2023 met € 15,17 mln. nadelig bijgesteld, in het begrotingsjaar 2024 met € 3,30 mln. nadelig bijgesteld, in het begrotingsjaar 2025 met € 2,22 mln. nadelig bijgesteld en in het begrotingsjaar 2026 met € 1,85 mln. nadelig bijgesteld. Uitgebreidere informatie over deze beleidsvoorstellen is te vinden in de toelichtingen per programma.

Totaaloverzicht mutaties begroting 2023 – 2026

Nieuwe mutaties begroting 2023 - 2026 (bedragen x € 1.000)

OD	Omschrijving mutatie	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1.2.1	Sterke gemeenten, sterke regio's	395	395	395	0
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten 2023-2027	2.043	1.243	43	43
3.2.1	Knooppunt Alkmaar rond fase 1	1.200	0	0	0
	Masterplan Wonen	PM	PM	PM	PM
4.1.1	Doorpakken mobiliteitstransitie – Urgente kortetermijnacties Actieve Mobiliteit (o.a. regionale doorfietsroutes bestaande uit: *a Onderzoek/inwinning data opstarten (200)* *b Ontwikkelen Veerpontbeleid/aanpak (200)* *c Gedragsbeïnvloeding (100)*	500	0	0	0
4.1.2	Doorpakken mobiliteitstransitie – Urgente kortetermijnacties Actieve Mobiliteit (o.a. regionale doorfietsroutes bestaande uit: *d. Subsidieregeling kleine infra (3.100)* *e. Subsidie buiten uvr aantal projecten (5.900)* *f. realiseren ketenreisvoorzieningen (600)* *g. bewegwijzering doorfietsroutes (100)*	9.700	0	0	0
4.4.2	Prijsindexatie voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen iMPI	100	100	200	300
6.1.4	Erfcoaches	200	200	200	0

6.2.1 Bibliotheek indexering	143	216	289	364
6.3.1 Toepassen indexatie op uitgaven decentralisatiemiddelen erfgoed (steunpunt)	18	20	21	23
6.3.3 Doorontwikkeling Huis van Hilde	392	317	317	317
6.4.1 Toepassen indexatie op uitgaven decentralisatiemiddelen erfgoed (monumenten)	481	528	575	623
8.1.8 Overhead	0	184	184	184
Totaal	**15.172**	**3.203**	**2.224**	**1.854**

3 Overzicht per programma

Programma 1 Openbaar bestuur

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	23.129	22.044	21.950	21.532
Baten	-59	-59	-59	-59
Saldo van baten en lasten	23.070	21.985	21.891	21.473
Stortingen reserves	3.043	1.243	43	43
Onttrekkingen reserves	-395	0	0	0
Resultaat	**25.718**	**23.228**	**21.934**	**21.516**

Nieuwe mutaties begroting 2023 – 2026 (bedragen x € 1.000)

OD	Omschrijving mutatie	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1.2.1	Sterke gemeenten, sterke regio's	395	395	395	0
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten 2023-2027	2.043	1.243	43	43
Totaal	**Openbaar bestuur**	**2.438**	**1.638**	**438**	**43**

Toelichting

OD 1.2.1 Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren

Sterke gemeenten, sterke regio's

In september 2021 hebben GS bij de bespreking van de midterm review hun zorgen uitgesproken over de uitvoeringskracht van gemeenten. Veel van de provinciale ambities, zeker in regionale of gebiedsgerichte processen, kunnen alleen in samenwerking met gemeenten gerealiseerd worden. Gemeenten doen steeds vaker een beroep op de provincie om hen daarbij te ondersteunen of als samenwerkingspartner op te treden, dan wel de regie te pakken.

De provincie biedt deze ondersteuning ook vanuit onze verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokale bestuur. In 2013 is het beleidskader 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland vastgesteld (PS 18 november 2013). De uitgangspunten van het beleidskader zijn actueel. Vanuit dit kader ondersteunen we gemeenten om de bestuurskracht te versterken op lokaal en regionaal niveau. Op grond van het beleidskader is een Uitvoeringsregeling "Versterken bestuurskracht Noord-Holland" vastgesteld (GS 5 november 2019). Met deze regeling ondersteunt de provincie gemeenten ten aanzien van:

- bestuurskrachtonderzoek zowel individueel als regionaal;
- onderzoeken naar de gewenste vorm of samenwerkingspartner;
- het organiseren van regionale bijeenkomsten voor raadsleden ten behoeve van het bevorderen van de regionale samenwerking;
- het opstellen van een regionale samenwerkingsagenda;
- het opstellen van een regionale visie op de toekomstige bestuurlijke organisatie.

Deze regeling vervalt op 1 januari 2023. Gemeenten worden dan niet meer op deze wijze ondersteund.

De provincie heeft een groot belang bij vitale gemeenten en sterke regio's. Enerzijds door de taak en zorg voor de kwaliteit van het openbaar bestuur, anderzijds vanwege onze ambities om regionale en provinciale opgaven te realiseren. Daarom, en met het oog op de midterm review, is het juist nu van belang gemeenten en regio's de komende jaren te blijven ondersteunen. Voor de goede uitvoering van hun taken en (regionale) opgaven is voldoende bestuurskracht nodig en goede samenwerking tussen gemeenten (regio). Om te komen tot sterke gemeenten en sterke regio's is het noodzakelijk om de huidige regeling te verlengen en aan te passen zodat ingespeeld wordt op de vraag van gemeenten en de provinciale belangen.

Het voorstel is om de huidige regeling aan te passen aan de actuele ontwikkelingen en te verlengen tot en met 2025. En daarnaast budget beschikbaar te stellen voor opdrachtverlening. De focus komt te liggen op:

- Adviezen/ onderzoeken/procesbegeleiding lokale en regionale bestuurskracht en uitvoeringskracht, maatwerktrajecten voor een duurzame verbetering van bestuurskracht in brede zin;
- Versterken van (regionale) samenwerking, o Waaronder de doorontwikkeling van regionale samenwerking, raadsledenbijeenkomsten en samenwerkingsagenda's;
- Ondersteuning voor het experimenteren met nieuwe vormen van democratische besluitvorming (nadere uitvoering motie maatwerk democratie), bijvoorbeeld door Thorbecke experimenten zoals een federatiegemeente te ondersteunen;
- Pilot met data & kennisdelen. De positie van lokale bestuurders en ambtenaren versterken met meer kennis, betere vaardigheden en een sterker netwerk.

Totaal verwacht benodigd budget voor de uitvoeringsregeling per jaar €150.000. De uitvoeringsregeling wordt vastgesteld voor een periode van 3 jaar. Aangezien niet alle activiteiten in een uitvoeringsregeling zijn te voegen, stellen we voor budget beschikbaar te stellen voor opdrachtverlening, per jaar €245.000. Totaal komt het budget neer op €395.000. Door te investeren in de lokale en regionale bestuurskracht draagt de provincie in belangrijke mate bij aan de (regionale) uitvoeringskracht.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Cofinanciering Europese projecten 2023-2027

Sinds 2007 stimuleert Noord-Holland met provinciale cofinanciering Noord-Hollandse partijen om gebruik te maken van Europese fondsen ter stimulering van innovaties en verduurzaming. In het coalitieakkoord 2019-2023 is daarover het volgende opgenomen:

'Veel Europese wet- en regelgeving werkt door in onze provincie. Wij hebben de afgelopen jaren veel inzet gepleegd in Europa en ons daarmee een positie verworven. Dat levert (financiële) kansen op die we willen verzilveren, bijvoorbeeld op de beleidsterreinen milieu, landbouw, energie en klimaatbeleid. We reserveren middelen voor de cofinanciering van Europese projecten.'

In totaal is daarvoor in 2022 en 2023 een bedrag van €4 miljoen gereserveerd, maar dit bedrag blijkt onvoldoende om aan de ambitie uit het coalitieakkoord te voldoen. Dit komt mede door de verplichte bijdrage aan het programma Kansen voor West III (KVWIII - €1,1 miljoen voor uitvoeringskosten), de bijdrage aan de uitvoeringskosten van het nieuw opgerichte Just Transition Fund (JTF - naar verwachting €1,2 miljoen euro) en doordat een deel van de reserve is aangewend ter mitigatie van het risico van onze deelneming in de ROM InWest (€2 miljoen). Met deze aanvraag wordt het budget in de reserve weer aangevuld met €3,2 miljoen (het totaal van de onvoorziene kosten voor het JTF en de deelneming in de ROM), zodat het alsnog mogelijk is om in 2023 en 2024 cofinanciering voor Europese projecten beschikbaar te stellen.

Noord-Holland heeft een sturende rol bij de uitvoering van EFRO-subsidies en is daarom actief betrokken bij de programma's Kansen voor West III (KVW3) en Interreg. Met deze EU-subsidies wordt mede uitvoering gegeven aan provinciale beleidsdoelen zoals energietransitie, circulaire economie, slimme en duurzame mobiliteit en MKB-innovatie. Vanaf deze EU-programmaperiode (2021-2027) is de provincie ook betrokken bij de uitvoering van het JTF-programma dat regionale clusters ondersteunt bij de transitie naar een duurzame economie en arbeidsmarkt. Binnen KVW3 is voor 2022-2027 ruim €31 miljoen voor Noord-Holland gereserveerd en binnen JTF naar verwachting €58,5 miljoen voor de regio IJmond. Noord-Hollandse partijen, zoals MKB, medeoverheden en kennisinstellingen, kunnen subsidie aanvragen voor projecten die bijdragen aan eerdergenoemde doelen. De EU financiert voor EFRO-projecten echter maximaal 40% van het totale projectbudget en voor JTF-projecten maximaal 50%. Provinciale cofinanciering is daarom een belangrijke stimulans voor partijen om projectaanvragen in te dienen wanneer zij op eigen kracht niet volledig aan de 50-60% cofinancieringseis van de EU kunnen voldoen. Zeker in het licht van de coronacrisis, waarbij delen van het MKB hard zijn geraakt, kan het lastig zijn om cofinanciering elders te vinden en is provinciale cofinanciering extra belangrijk. Verder is uit onderzoek gebleken dat EFRO-middelen hoge private en publieke investeringen opleveren. De totale omvang van investeringen in een project binnen het EFRO-programma KVW2 bleek van 2014-2020 gemiddeld 2,86 groter dan de verleende EU-subsidie. Dit betekent dat de door de EU geïnvesteerde €41 miljoen, naast de provinciale investering van €10 miljoen, ruim €66 miljoen aan extra publieke en private investeringen in duurzame en innovatieve projecten heeft opgeleverd. Provinciale cofinanciering vergroot dus het rendement van de reguliere middelen in EFRO en JTF en daarmee investeringen in duurzame projecten.

De in dit voorstel geraamde middelen voor cofinanciering Europese projecten worden ingezet ten behoeve van projecten gericht op de versterking van de arbeidsmarkt. Dit doel past goed binnen de doelen waarvoor het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (hierna 'EHDF') is opgericht. Voorgesteld wordt om een deel van de financiële middelen uit de 2e tranche van dit fonds toe te

kennen aan de versterking van de arbeidsmarkt en over te hevelen naar de reserve Cofinanciering Europese projecten, ter dekking van het nu voorliggende voorstel.

Programma 2 Klimaat en Milieu

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	51.727	45.529	38.559	36.955
Baten	-4.780	-5.135	-2.475	-2.575
Saldo van baten en lasten	46.947	40.394	36.084	34.380
Stortingen reserves	14.069	2.599	1.674	419
Onttrekkingen reserves	-11.163	-6.836	-2.888	-1.319
Resultaat	**49.853**	**36.157**	**34.870**	**33.480**

Toelichting

Het programma Tata Steel 2020 – 2050 komt in een versnelde fase van uitvoering in samenhang met de ‘Route naar Groen Staal’ van Tata Steel . De omschakeling naar Groen Staal is een grote opgave binnen Tata Steel die leidt tot een groot aantal vergunningaanvragen en andere vraagstukken in de IJmond. De benodigde financiële middelen voor het dossier Tata Steel en de route naar Groen Staal zijn op dit moment niet goed te ramen daarom niet volledig in de begroting opgenomen. Zodra hier meer duidelijkheid over is, wordt dit aan u voorgelegd.

Programma 3 Ruimte en Water

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	24.328	19.078	18.578	18.606
Baten	-7.049	-7.115	-7.115	-7.115
Saldo van baten en lasten	17.279	11.963	11.463	11.491
Stortingen reserves	24.462	9.262	15.000	16.000
Onttrekkingen reserves	-16.482	-3.340	-2.360	-2.436
Resultaat	**25.259**	**17.885**	**24.103**	**25.055**

Toelichting

Nieuwe mutaties begroting 2023 - 2026 (bedragen x € 1.000)

OD	Omschrijving mutatie	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
3.2.1	Knooppunt Alkmaar rond fase 1	1.200	0	0	0
	Masterplan Wonen	PM	PM	PM	PM
Totaal		**1.200**	**0**	**0**	**0**

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens (Reserve OV-fonds)

Knooppunt Alkmaar rond fase 1

In het coalitieakkoord 2019-2023 ‘Duurzaam Doorpakken!’ is besloten een OV-Fonds van 20 miljoen euro in te stellen. Dit fonds is gekoppeld aan de provinciale programma’s Openbaar Vervoer en OV-knooppunten, die onlosmakelijk verbonden zijn onder de opgave ‘Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid’. Het doel is woon- en werkgebieden duurzaam met elkaar te verbinden. Aan de reserve van het OV-fonds is het restant investeringsbudget OV-knooppunten uit de vorige coalitieperiode toegevoegd, waarmee het fonds bij aanvang bestond uit een totaal van 22,5 mln. euro. Het Bestedingsplan OV-fonds (PS 14 september 2020) beschrijft hoe de ambities van de programma’s samenkomen en hoe de middelen op een transparante, efficiënte en doelmatige wijze kunnen worden besteed. De Voortgangsrapportage OV-fonds 2021 (GS 5 oktober 2021) geeft inzicht in de besteding van de middelen van het OV-fonds. Hierin is beschreven wat de stand van zaken is van de projecten op de Investeringsagenda OV-fonds en welke projecten en aanvragen op kortere termijn worden verwacht. Ook is aangegeven dat nog 8 miljoen euro te besteden was en dat het aantal projecten waarover we met de verschillende

regio's in gesprek zijn (en op de prioritaire lijst van de Investeringsagenda zijn opgenomen) de beschikbare 8 miljoen euro overstijgt. Met het besluit van 23 november 2021 om een bijdrage van 8 miljoen euro te reserveren voor de ontwikkeling van OV-knooppunt Haarlem Nieuw Zuid is het totale OV-fonds toebedeeld.

Een van de projecten die op de prioritaire lijst van de Investeringsagenda is opgenomen en die in de Voortgangsrapportage 2021 is opgenomen als verwacht project (verwachte financiële aanvraag), is Alkmaar Noord. Prioritaire projecten zijn projecten, waarbij we al enige tijd als samenwerkingspartner betrokken zijn, waarvoor al draagvlak in de regio is, die voldoen aan de doelstellingen en die naar verwachting op korte termijn tot een financiële aanvraag komen. Projecten op de investeringsagenda betreffen veelal complexe gebiedsontwikkelingen die forse langetermijninvesteringen vragen van zowel publieke als private partijen. Vanwege de complexiteit en integraliteit van de opgaven is betrokkenheid en een lange adem van partners nodig en is een bestuurlijke toezegging voor cofinanciering noodzakelijk om de businesscase sluitend te krijgen, alvorens te kunnen starten met de nadere uitwerking.

In de Omgevingsvisie NH2050 is Alkmaar benoemd als essentiële schakel tussen de MRA en Noord-Holland Noord en als regionaal centrum met een belangrijke functie voor zowel de omliggende kernen als voor de hele regio. Het gaat daarbij om de regionale woonopgave, voorzieningen en goede verbindingen binnen de regio. De geplande grootschalige woningbouw rond de stations Alkmaar en Alkmaar Noord kan een belangrijke bijdrage leveren aan de urgente woningbouwvraag uit de MRA. Bovendien draagt de ontwikkeling van beide knooppunten bij aan de bereikbaarheid van de geplande woningbouw binnen Alkmaar. Ook wordt een mobiliteitshub ontwikkeld voor bewoners, waarbij onderzocht wordt hoe een dergelijke hub kan helpen om de druk op het overbelaste wegennet richting Amsterdam te verlichten.

De ontwikkeling van beide knooppunten in Alkmaar dragen bij aan de urgente woningbouwvraag en aan de bereikbaarheid binnen de regio en richting de MRA. Eind 2021 is de integrale gebiedsvisie voor knooppunt Alkmaar Noord vastgesteld door de gemeenteraad van Alkmaar. De visie betreft de ontwikkeling van het knooppunt tot een gebied met (meer) gemengd programma (naar schatting 800 woningen, werklocaties en voorzieningen), betere langzaam verkeerroutes, een forse verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving en de ontwikkeling van een mobiliteitshub. Voor de eerste fase van de gebiedsontwikkeling, die eind 2022/begin 2023 van start gaat, bestaat een tekort van circa 1,15 miljoen euro. Hierbij gaat het onder andere om de inrichting van het noordelijke stationsplein en de aanleg van een groene as met langzaam verkeer routes richting de Hoornse Vaart. Hiervoor wordt naar verwachting medio 2022 een aanvraag voor een financiële bijdrage verwacht . In 2023 zal naar verwachting de concrete subsidie aanvraag worden ingediend.

Masterplan Wonen (PM)

Binnen het college van GS is wonen één van de twee topprioriteiten. In het Masterplan Wonen 2.0 worden diverse opties uitgewerkt voor de actieve inzet van instrumenten om woningbouw te versnellen en betaalbaar te houden. Te denken valt aan actief grondbeleid op binnenstedelijke locaties, financieringsarrangementen (bv fonds betaalbare koop, subsidies aan gemeenten) en investeringen via flankerend beleid (bijvoorbeeld in mobiliteit). Het is op dit moment echter nog niet mogelijk om een (onderbouwd) bedrag te noemen voor het Masterplan Wonen. De kosten en de risico's kunnen nu nog niet worden bepaald. Op 29 maart 2022 is een tweede, (tussen)versie van het Masterplan Wonen 1.5 in het college van GS vastgesteld. Bij de bespreking van het Masterplan Wonen 1.5 in de commissie RWK van 11 april 2022 is gesproken over de politieke wenselijkheid om de komende jaren structureel geld te reserveren voor de uitvoering van het

Masterplan Wonen, door uitbreiding van de provinciale instrumentenkoffer, voor de actieve inzet van instrumenten om woningbouw te versnellen en betaalbaar te houden. Te denken valt aan actief grondbeleid op binnenstedelijke locaties, financieringsarrangementen (bv fonds betaalbare koop, subsidies aan gemeenten) en investeringen via flankerend beleid (bijvoorbeeld in mobiliteit). De resultaten hiervan worden in het najaar bij de vaststelling van de 2.0 versie van het Masterplan Wonen aan GS en PS voorgelegd. Naar aanleiding van deze bespreking en dit addendum kunnen PS aan GS de opdracht geven om op zoek te gaan naar dekking voor de uitvoering van het Masterplan Wonen.

Programma 4 Bereikbaarheid

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	249.355	219.452	212.029	211.820
Baten	-21.434	-10.148	-17.299	-17.197
Saldo van baten en lasten	227.921	209.304	194.730	194.623
Stortingen reserves	60.245	62.642	42.859	42.609
Onttrekkingen reserves	-76.033	-65.198	-39.431	-33.539
Resultaat	**212.133**	**206.747**	**198.157**	**203.692**

Nieuwe mutaties begroting 2023 - 2026 (bedragen x € 1.000)

OD	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
4.1.1 Doorpakken mobiliteitstransitie – Urgente kortetermijnacties Actieve Mobiliteit (o.a. regionale doorfietsroutes bestaande uit: *a Onderzoek/inwinning data opstarten (200)* *b Ontwikkelen Veerpontbeleid/aanpak (200)* *c Gedragsbeïnvloeding (100)*	500	0	0	0
4.1.2 Doorpakken mobiliteitstransitie – Urgente kortetermijnacties Actieve Mobiliteit (o.a. regionale doorfietsroutes bestaande uit: *d. Subsidieregeling kleine infra (3.100)* *e. Subsidie buiten uvr aantal projecten (5.900)* *f. realiseren ketenreisvoorzieningen (600)* *g. bewegwijzering doorfietsroutes (100)*	9.700	0	0	0
4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	100	100	200	300
Totaal	**10.300**	**100**	**200**	**300**

Toelichting

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen & 4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Doorpakken met de mobiliteitstransitie – Urgente kortetermijnacties Actieve Mobiliteit (o.a. regionale doorfiets routes)

Een investering in de fiets verdient zich op veel vlakken terug. Naast een betere bereikbaarheid zorgt het voor een verminderde CO_2-uitstoot, minder stikstofdepositie, een minder hoge energievraag, meer ruimte voor woningbouw, een gezondere leefomgeving en gezondere inwoners. Daarom staat in het Coalitieakkoord dat vervoer per fiets meer aandacht krijgt. Er is afgesproken het fietsbeleid te intensiveren en te investeren in nieuwe doorfietsroutes in de regio.

Om te bepalen waar en op welke manier het best geïnvesteerd kan worden, is inwinning van de juiste data cruciaal. Daarnaast is voldoende (subsidie)budget nodig om gemeenten te ondersteunen bij de realisatie van routes en vervolgens om inwoners te stimuleren hier gebruik van te maken.

De spitspont bij Velsen wordt in het coalitieakkoord genoemd als belangrijk onderdeel van het regionale fietsnetwerk, waarvan GS willen dat deze behouden blijft. Daarnaast is uitgesproken dat middelen ter beschikking worden gesteld om knelpunten in het aanbod van fietsenstallingen bij OV-knooppunten op te lossen. Met de maatregelen uit dit korte termijn pakket wordt het mogelijk om deze afspraken waar te maken. Concreet gaat het om (bedragen 2023):

- Onderzoek/inwinning data opstarten (€ 200.000);
- Ontwikkelen Veerpontenbeleid/aanpak (€ 200.000);
- Gedragsbeïnvloeding (€ 100.000);
- Op niveau houden subsidieregeling Kleine Infra (€ 3.100.000);
- Subsidie buiten uitvoeringsregeling voor een aantal grote fietsprojecten (o.a. 2e elektrische pont Velsen, verbeteren fietstunnel onder station Uitgeest en fietsverbinding Heilooërbos) (€ 5.900.000);
- Realiseren ketenreisvoorzieningen (€ 600.000);
- Stimulering gebruik doorfietsroutes door goede bewegwijzering (€ 100.000).

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Prijsindexatie voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen iMPI

De prijzen voor materialen die nodig zijn voor het bouwen van infrastructuur zijn enorm gestegen. Alleen al in 2021 zijn de prijzen voor de Grond-, Weg- en Waterbouwsector gestegen met circa 11,6%. Voor de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen hebben we, conform het financieel uitgangspunt dat alleen budgetten geïndexeerd worden waarbij contractuele verplichtingen dit vereisen, geen mechanisme om het beschikbare budget voor de dekking van kapitaallasten te corrigeren voor inflatie. Daardoor gaan de kredietverhogingen van realisatieprojecten als gevolg van de kostprijsstijgingen ten koste van de beschikbare budgetruimte voor verbeter- en uitbreidingsprojecten in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

De budgetruimte voor vervangingsinvesteringen worden wel jaarlijks geïndexeerd. Door nu ook de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen jaarlijks te indexeren, wordt in het kader van het vereenvoudigen van de financiële systematiek ‘onder de motorkap’ van het iMPI, ook de werkwijze van indexeren geharmoniseerd.

Nadere toelichting:

Effect begroting 2023: De coronamaatregelen hebben effect op de economie, waardoor onder andere de grondstofprijzen voor infraprojecten enorm zijn gestegen. Daardoor hebben we dit jaar te maken met een hoge inflatie en dus een hoog indexcijfer ten opzichte van het langjarig gemiddelde van 2%. Op basis van de voorlopige cijfers van het CBS over 2021, hanteren we op dit moment een indexatie van 11,6%. Bij het opstellen van de Begroting 2023 is gebruik gemaakt van het vastgestelde indexcijfer over 2021.

De indexatie van de stelpost voor vervangingsinvesteringen (Stelpost PMO) en de stelpost voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen (Stelpost PMI) in het integraal MeerjarenProgramma Infrastructuur is verschillend georganiseerd. Dit komt door de gescheiden werkwijzen in het verleden tussen onderhoud en nieuwbouw. Bovendien volgen beide werkwijzen niet de werkelijke prijsontwikkelingen in de grond-, weg- en waterbouw, zoals bijgehouden door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in de GWW-prijsindex.

Huidige werkwijze stelpost Vervangingsinvesteringen:

Met de Nota infrastructurele Kapitaal Goederen (NiKG) 2020-2023 is ingesteld dat de stelpost jaarlijks met € 100.000 structureel toeneemt (oplopend naar €5 miljoen/jaar in 2070). Dit bedrag is bedoeld voor indexatie en het opvangen van tegenvallers. Dit vaste bedrag sluit niet aan bij de werkelijke prijsontwikkeling.

Huidige werkwijze stelpost Verbeter- en Uitbreidingsinvesteringen:

Bij het instellen van de stelpost is rekening gehouden met een maximale investeringsomvang van € 100 miljoen, wat zich vertaalt in een stelpost waarmee maximaal € 2,0 miljoen kapitaallasten gedekt kan worden. Voor dit budget is geen systematiek voor indexatie ingesteld in de begroting, waardoor de jaarlijkse kostprijsstijgingen in de GWW-sector ervoor zorgen dat we met de gelijkblijvende investeringsomvang, een afnemend deel van de projecten in de studiefase van het iMPI kunnen realiseren. Een deel van de investeringen zijn onvermijdelijk als het gaat om de aanpak van verkeersveiligheidsknelpunten, afspraken met partners en het actueel houden van onze infrastructuur aan veranderend gebruik, nieuwe wetten/ richtlijnen en maatschappelijke inzichten. Door het integraal werken zitten deze doelstellingen verweven in alle investeringsprojecten.

Nieuwe werkwijze:

Beide stelposten worden jaarlijks in de begroting geïndexeerd met de op dat moment beschikbare (definitief vastgestelde) GWW-index van het CBS. Voor de raming van de toekomstige begrotingsjaren wordt uitgegaan van de meest actuele inflatie ramingen door het Centraal Planbureau (CPB) en van een langjarig gemiddelde van 2%. Deze nieuwe werkwijze gaat voor de stelpost PMI (voor verbeter- en uitbreidingsinvesteringen) in vanaf begroting 2023. Voor de stelpost PMO (voor vervangingsinvesteringen) gaat de nieuwe werkwijze in vanaf de begroting 2025, volgend op het jaar dat de nieuwe NiKG2024-2027 wordt vastgesteld.

Programma 5 Groen

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	148.110	115.336	81.807	73.464
Baten	-20.242	-9.171	-6.602	-985
Saldo van baten en lasten	127.868	106.165	75.205	72.479
Stortingen reserves	35.613	25.749	20.145	19.686
Onttrekkingen reserves	-78.901	-54.319	-29.682	-28.209
Resultaat	**84.580**	**77.595**	**65.668**	**63.956**

Toelichting

Geen mutaties.

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	40.832	30.521	24.687	19.635
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	40.832	30.521	24.687	19.635
Stortingen reserves	15.559	10.201	10.448	5.874
Onttrekkingen reserves	-16.358	-9.958	-5.348	0
Resultaat	**40.033**	**30.764**	**29.787**	**25.509**

Nieuwe mutaties begroting 2023 - 2026 (bedragen x € 1.000)

OD	Omschrijving mutatie	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
6.1.4	Erfcoaches	200	200	200	0
6.2.1	Bibliotheek indexering	143	216	289	364
6.3.1	Toepassen indexatie op uitgaven decentralisatiemiddelen erfgoed (steunpunt)	18	20	21	23
6.3.3	Doorontwikkeling Huis van Hilde	392	317	317	317
6.4.1	Toepassen indexatie op uitgaven decentralisatiemiddelen erfgoed (monumenten)	481	528	575	623
Totaal		**1.234**	**1.281**	**1.402**	**1.327**

Toelichting

6.1.4 Erfcoaches

Erfcoaches voor toekomstbestendig landelijk gebied

Voor een duurzame toekomstbestendige landbouw en vitaal landelijk gebied is het belangrijk om boeren te helpen bij de invulling van de beleidsambities. Veel agrarische ondernemers worstelen met vragen op het gebied van hun toekomst, wel of niet investeren in duurzaamheid, natuurinclusieve landbouw, opvolging, financiële zorgen, enzovoorts. De erfcoach probeert agrariërs te helpen met de juiste keuze. De ervaringen van de andere provincies met erfcoaches, die samenwerken met andere partijen, zoals ITO Noord', zijn tot op heden succesvol. Erfcoaches verlagen de drempel om het gesprek aan te gaan over de toekomst van het bedrijf en de activiteiten die plaats vinden op die locatie. Erfcoaches leveren een bijdrage aan het toekomstbestendig maken van het landelijk gebied in Noord-Holland. Het voorstel is om een pilot

te starten -– om in Noord-Holland een provincie breed ‘coachings-aanbod’ te realiseren, dat gebaseerd is op de meest voorkomende zorgen bij agrarische ondernemers.

OD 6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Bibliotheek indexering

De Wet Stelsel Openbare Bibliotheken regelt de verantwoordelijkheden en taken van de deelnemers aan het bibliotheeknetwerk. Voor provincies zijn hierin drie provinciale kerntaken benoemd: Interbibliothecair Leenverkeer (IBL), Bibliotheek Innovatie en Netwerktaken. Alle provincies laten deze taken conform de wet uitvoeren door een provinciale ondersteuningsinstelling (POI). Provincie Noord-Holland subsidieert Probiblio voor het uitvoeren van deze taken in Noord-Holland. Deze organisatie ontvangt ook subsidie vanuit de provincie Zuid-Holland.

Sinds 2010 is geen indexering voor de Loon- en Prijscompensatie (LPC) geweest van het bedrag dat Probiblio ontvangt voor de uitvoering van deze taken. Sinds het verzakelijken van de subsidierelaties verstrekt de provincie uitsluitend activiteitensubsidies. Deze worden niet automatisch geïndexeerd.

Dit betekent dat loon- en prijsstijgingen opgevangen moeten worden binnen het bestaande subsidiebudget. Aangezien de jaarlijkse kosten voor Probiblio wel stijgen, kunnen per saldo minder taken worden uitgevoerd. De belangrijkste kosten van Probiblio zijn loonkosten. De organisatie is verplicht om de geldende CAO te volgen.

Een recente vergelijking met andere provincies (op basis van geactualiseerde gegevens) laat ook zien dat alle overige provincies indexatie toepassen op de subsidie aan de POI. Zuid-Holland is voornemens om met ingang van 2023 ook indexatie toe te passen. Voor 2022 staan zij Probiblio toe de gestegen loonkosten te dekken uit de opgebouwde reserve. Probiblio heeft geen reserve kunnen opbouwen voor Noord-Holland.

Door onze bijdrage structureel met de -dan geldende- LPC per jaar te verhogen, wordt Probiblio in staat gesteld om de provinciale wettelijke taken op het huidige niveau te blijven uitvoeren in lijn met de andere provincies en kunnen zij de continuïteit en kwaliteit waarborgen richting de openbare bibliotheken in Noord-Holland.

Op basis van de landelijk vastgestelde LPC van de laatste 10 jaar is vooralsnog gerekend met een gemiddelde van 2% per jaar.

OD 6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Doorontwikkeling Huis van Hilde

Museum Huis van Hilde is een icoon van en voor de provincie. Het laat bezoekers kennis maken met het archeologische erfgoed in een bijzonder gebouw in Castricum. Met de verkregen museumstatus is het vertellen en beleven van de geschiedenis nadrukkelijker naast collectiebeheer en onderzoek komen te staan. Uit het reguliere archeologiebudget wordt alles gefinancierd omtrent Huis van Hilde: collectiebeheer, in stand houden depot, beheer gebouw Huis van Hilde, onderzoeken en uitvoering publiekstaken museum Huis van Hilde. In de afgelopen jaren zijn extra (capaciteits)kosten vrijwel allemaal binnen het eigen budget opgelost, waarbij ook in beperkte mate budget voor collectiebeheer en onderzoek voor onderwaterarcheologie is benut voor collectiebeheer en onderzoek voor archeologie (vindplaats Velsen 2).

Dit is echter niet houdbaar op de langere termijn zonder dat het inhoudelijke doel ondergeschikt raakt. Met het personeelsbudget (structureel € 267.400) kan de organisatie zich ontwikkelen tot een modern museum met een rol in het maatschappelijk debat, ontmoetingsplaats in de regio en icoon van de provincie. Met de incidentele middelen (€ 150.000 in 2022 en € 75.000 in 2023) wordt een aantal aanpassingen aan het gebouw gefinancierd zodat de verhuurmogelijkheden groeien (zoals geluiddicht maken van tribune, afsluitbaar maken van winkel, streaming lezingen mogelijk maken). Dit ondersteunt de opdracht die al eerder aan Huis van Hilde is meegegeven om stabiele inkomsten te genereren. De structurele middelen (€ 50.000) worden ingezet voor het op peil houden van onderzoek, publicaties en educatie.

OD 6.3.1 & 6.4.1 Toepassen indexatie op uitgaven decentralisatiemiddelen erfgoed

De provincie ontvangt sinds 2012 een decentralisatie-uitkering van het Rijk van € 2.562.440 voor de restauratie Rijksmonumenten en een van € 83.333 voor het steunpunt monumenten en archeologie. Deze decentralisatie-uitkeringen worden, net als alle andere decentralisatie-uitkeringen, niet geïndexeerd. Indirect wordt via de indexatie die het rijk toepast op het accres als onderdeel van de algemene uitkering van het provinciefonds wel een indexatie toegepast. De decentralisatie-uitkeringen tellen voor het Rijk mee bij de te indexeren uitgaven via het accres. Provincies besluiten zelf hoe het ontvangen accres wordt ingezet. Dit accres is, conform het ‘nee tenzij beleid’ voor indexeren van de provincie tot op heden niet doorgevoerd ten bate van de bovengenoemde erfgoedmiddelen. Voorstel is om de uitgaven voor erfgoed in 2023 eenmalig te corrigeren voor de prijsstijgingen sinds 2012 en deze indexatie daarna jaarlijks in de begroting mee te nemen. Vanwege de grote en toenemende restauratiebehoefte, de prijsstijgingen in de restauratiemarkt en de groeiende behoefte aan ondersteuning van gemeenten bij de erfgoedtaken, wordt voorgesteld vanaf de begroting 2023 indexatie toe te passen op de uitgaven voor erfgoed.

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	16.617	522	521	518
Baten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	16.617	522	521	518
Stortingen reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	-16.325	0	0	0
Resultaat	**292**	**522**	**521**	**518**

Toelichting

Geen mutaties.

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Budgettabel (x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	102.300	114.697	124.891	135.339
Baten	-513.294	-533.294	-534.564	-515.943
Saldo van baten en lasten	-410.994	-418.597	-409.673	-380.604
Stortingen reserves	3.620	1.420	1.420	1.420
Onttrekkingen reserves	-28.845	-2.727	-2.407	-2.447
Resultaat	**-436.218**	**-419.904**	**-410.660**	**-381.631**

Nieuwe mutaties begroting 2023 - 2026 (bedragen x € 1.000)

OD	Omschrijving mutatie	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
8.1.8	Overhead	0	184	184	184
Totaal		**0**	**184**	**184**	**184**

Toelichting

8.1.8 Overhead

Burgerparticipatie en scholierenprogramma

In het coalitieakkoord 2019-2023 is in het kader van burgerparticipatie en actieve communicatie t/m 2023 incidenteel geld beschikbaar voor 1 fte adviseur burgerparticipatie en 1 fte projectleider scholierenproject Baas in Noord-Holland. De benodigde middelen voor deze 2 fte worden nu structureel geraamd in de meerjarenbegroting. Omdat de kosten van deze fte's volgens het BBV onder overhead vallen zijn ze opgenomen in Hoofdstuk 8 Financiën, ook al werken de betreffende fte's aan het programma Openbaar Bestuur.

Programmabegroting 2023

Voorwoord

In de begroting die voor u ligt staat wat de provincie in 2023 gaat doen en welke middelen we daarvoor in gaan zetten. Met deze begroting geven wij als college voor het laatste jaar uitvoering aan ons coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! Na de komende Provinciale Staten verkiezingen in maart 2023 is het immers aan een nieuw college om hun ambities middels hun begroting aan de nieuwe Staten voor te leggen.

De slotfase van deze bestuursperiode betekent niet dat we met deze begroting pas op de plaats maken. Integendeel. We bevinden ons in een roerige tijd. We hebben niet alleen te maken met de nasleep en onzekerheden van de Covid-19 pandemie, ook de oorlog in Oekraïne, de sterk stijgende energie- en grondstofprijzen en de oplopende inflatie hebben invloed op ons provinciaal beleid en waar we ons geld aan besteden. Daarnaast zetten wij vol in op de afronding van ons coalitieakkoord om ervoor te zorgen dat Noord-Holland nu én in de toekomst een fijne plek is om te wonen en te werken. Dat betekent inzet op grote uitdagingen. Van stikstof tot klimaatverandering en van het woningtekort tot de congestie op het elektriciteitsnet. We geven er in deze begroting 2023 financieel invulling aan.

De woonopgave in Noord-Holland is groot. Samen met de regio's, gemeenten, woningcorporaties en bouwers nemen we de verantwoordelijkheid door tot en met 2030 gemiddeld 18.000 betaalbare en toekomstbestendige woningen per jaar te realiseren. En om fijn te kunnen wonen is het van belang dat de fysieke leefomgeving gezond is. Zo wordt het programma Tata Steel 2020 – 2050 voortgezet.

Onze inzet om de klimaatdoelen van 2030 en 2050 te halen, gaat onverminderd door in 2023. We werken aan de uitvoering van de Regionale Energie Strategieën, de warmtetransitie en energiebesparing in de gebouwde omgeving. Vanuit de Taskforce energie-infrastructuur zoeken we met netbeheerders aan oplossingen voor de netcongestie. Daarnaast geven we een impuls aan de productie van waterstof in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder.

Ook ons landelijk gebied willen we in de toekomst gezond houden. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied en het door de provincie op te stellen Gebiedsprogramma spelen daarin een grote rol. Het zijn de randvoorwaarden waarbinnen we werken aan natuurherstel, vermindering van stikstof, verbetering van waterkwaliteit, transitie van de agrarische sector en het verminderen van bodemdaling. Dat doen we in gebiedsprocessen, waarin met alle belanghebbenden in het gebied wordt verkend welke oplossingen mogelijk zijn.

De economie in Noord-Holland herstelt zich na de Covid-19 pandemie snel. Dat betekent niet dat we geen uitdagingen kennen. Productieproblemen, stijgende grondstofprijzen en tekorten op de arbeidsmarkt. Daarnaast loopt de inflatie sterk op en neemt de kans op een recessie toe. Wij blijven ons ook in deze tijd onverminderd inzetten voor de verduurzaming van de economie. Door middel van onze ondernemersprogramma's en door, bijvoorbeeld met onze Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InWest, te investeren in innovaties die daar aan bijdragen.

De tijd zal leren wat de situatie in de wereld voor effect gaat hebben op onze samenleving. Als de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, spelen ook wij hier vanzelfsprekend op in. Tot die tijd werken we

samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, ondernemers, inwoners en andere partners onverminderd aan de uitvoering van onze doelstellingen en opgaves die geen van allen hun urgentie verloren zijn.

Rosan Kocken, gedeputeerde Financiën

Inhoudsopgave

Inhoud

Inhoudsopgave 4
1 Samenvatting 5
2 Programma's 12
Programma 1 Openbaar bestuur 13
Programma 2 Klimaat en Milieu 30
Programma 3 Ruimte en Water 55
Programma 4 Bereikbaarheid 94
Programma 5 Groen 124
Programma 6 Economie, cultuur en welzijn 149
Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid 181
Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering 186
3 Paragrafen 191
3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 192
3.2 Onderhoud kapitaalgoederen 207
3.3 Financiering 211
3.4 Bedrijfsvoering 214
3.5 Verbonden partijen 219
3.6 Grondbeleid 238
4 Financiële begroting 251
5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 319
6 Bijlagen 331

1 Samenvatting

Inleiding

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2023-2026. De begroting is een belangrijk stuurinstrument van de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten de budgettaire kaders voor het jaar 2023 vaststellen. De voorliggende begroting is opgesteld op basis van het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' en de door PS gestelde kaders in de kaderbrief 2023. In deze samenvatting zijn de belangrijkste aspecten van deze begroting opgenomen.

Om de provinciebegroting toegankelijk te maken is er naast dit boekwerk een animatie van deze begroting gemaakt. Ook is een gebruiksvriendelijke webversie van de begroting ontwikkeld. Alle financiële stukken van de provincie, waaronder de animatie en de webversie van deze begroting zijn te vinden via de financiële portal op de website van de provincie Noord-Holland.

Financiële begroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1 Openbaar bestuur	22.675	21.590	21.496	21.473
2 Klimaat en Milieu	46.947	40.394	36.084	34.380
3 Ruimte en Water	17.279	11.963	11.463	11.491
4 Bereikbaarheid	217.621	209.204	194.530	194.323
5 Groen	127.868	106.165	75.205	72.479
6 Economie, cultuur en welzijn	40.079	29.768	23.860	18.931
7 Economisch herstel en duurzaamheid	16.617	522	521	518
8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-410.994	-418.781	-409.857	-380.788
Totaal saldo van baten en lasten	**78.093**	**825**	**-46.698**	**-27.193**

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Stortingen	152.887	111.345	90.971	85.385
Onttrekkingen	-244.502	-142.378	-82.116	-67.950
Totaal mutaties reserves	**-91.615**	**-31.033**	**8.855**	**17.435**
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	**-13.523**	**-30.209**	**-37.844**	**-9.759**

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	644.951	565.747	521.416	516.681
Baten	-566.858	-564.922	-568.114	-543.874
Saldo van baten en lasten	78.093	825	-46.698	-27.193
Stortingen reserves	152.887	111.345	90.971	85.385
Onttrekkingen reserves	-244.502	-142.378	-82.116	-67.950
Resultaat	**-13.523**	**-30.209**	**-37.844**	**-9.759**

Structureel en reëel evenwicht

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Saldo van baten en lasten	78.093	825	-46.698	-27.193
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-91.615	-31.033	8.855	17.435
Begrotingssaldo na bestemming	**-13.523**	**-30.209**	**-37.844**	**-9.759**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	5.710	19.522	20.619	18.358
Structureel begrotingssaldo	**-19.233**	**-49.730**	**-58.462**	**-28.116**

Sluitende begroting

Uit de regel "Begrotingssaldo na bestemming " in bovenstaande tabel blijkt dat de provincie voor 2023 een sluitende begroting heeft. Ook in meerjarenperspectief is de begroting sluitend.

Structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, wordt gekeken of de structurele lasten en stortingen en onttrekkingen lager zijn dan de structurele baten. In de tabel hierboven zien we dat dit voor alle jaren het geval is. Daaruit blijkt dat de begroting 2023 een structureel evenwicht kent. Dit geldt ook voor de jaren 2024 tot en met 2026. In andere woorden: Al onze jaarlijks terugkerende lasten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Dit geeft de zekerheid dat de provincie Noord-Holland ook op de lange termijn een robuust financieel beleid heeft. De structurele baten van de provincie bestaan voornamelijk uit de provinciefondsuitkering en de motorrijtuigenbelasting.

Overzicht financiële ontwikkelingen

De tabel hieronder laat het verloop van het begrotingssaldo zien ten opzichte van de vigerende meerjarenraming (begroting 2022).

Verloop begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
Vigerende meerjarenraming	**-225**	**-1.639**	**-18.953**	**-21.192**
Bijstellingen kaderbrief 2023	-8.423	-16.371	-16.892	-860
Bijstellingen begroting 2023	-4.875	-12.199	-1.999	12.293
Begrotingsaldo 2023	**-13.523**	**-30.209**	**-37.844**	**-9.759**

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn het gevolg van de verwerking van de financiële kaders en de voorstellen zoals geschetst in de kaderbrief 2023. Deze begroting bevat echter ook een aantal nieuwe ontwikkelingen. Het betreffen met name exogene en onvermijdelijke bijstellingen. De mutaties die nieuw zijn in deze begroting zijn hieronder nader gespecificeerd en toegelicht.

Operationeel doel en toelichting begrotingsmutatie (Bedragen x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren Door het tekort aan personeel bij ons oude cateraar waren wij genoodzaakt om van cateraar te wijzigen. Daarbij zijn het aantal bijeenkomsten gestegen en de prijs per verzorgde dag is gestegen.	80	80	80	80

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de koning uitvoeren Als provincie vinden we het wenselijk om het historisch besef en de bewustwording rondom thema's als vrijheid, veiligheid en discriminatie in de provincie te stimuleren. Daarom is in 2022 een subsidieregeling vastgesteld waarmee de provincie activiteiten ondersteunt die zijn gericht op herdenken, koesteren en vieren van markerende gebeurtenissen en/of personen uit de geschiedenis van Noord-Holland. Er is in 2022 groot beroep gedaan op deze regeling en hebben geconcludeerd dat de huidige subsidieplafond niet toereikend is en verhogen op basis hiervan het subsidieplafond.	80	80	80	80
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren Bij de kaderbrief zijn 2025 middelen aangevraagd voor het uitvoeren van de VTH-taken, transitie naar groen staal en gezondheidsonderzoeken. Echter de inzet voor het uitvoeringsprogramma Tata 2020-2022 Roadmap Plus/ ZZS/ kwartiermakers groenstaal omgevingsdienst zal ook na 2025 nodig zijn.				339
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen Actualisatie verkopen strategische grond groen en beheer onroerend goed.	-33	35	126	126
4.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen Bijstelling IPO bijdrage	-37	-	-	-
4.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren Terugbetaling van het verleende voorschot aan MRA-E.	-84	-	-	-
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundige beheer uitvoeren Er wordt in de begroting structureel € 32.000 bijgeraamd voor hogere brandstofkosten.	32	32	32	32
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen Op 8 juli 2021 heeft de AVA het principebesluit genomen de RON NV te ontbinden, leningen zijn ondertussen ingelost bij de BNG daarmee komt de borgtochtprovisie Bedrijventerrein Westzaan Noord CV te vervallen.	48	48	48	112
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen De subsidieregeling omtrent campusvorming (een centraal sturingsinstrument vastgesteld in de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023, door GS op 30 november 2021) is verschoven naar 2023. Ook in 2023 zijn hier gelden voor gereserveerd. Er is gekozen om hiervoor 1 regeling op te stellen en de regeling in zijn geheel in 2023 te laten lopen.	565	-	-	-
Uitkering provinciefonds De opbrengsten uit het provinciefonds zijn bijgesteld op basis van de meicirculaire 2022, hogere accressen zorgen voor een hogere uitkering.	-15.069	-22.127	-13.363	-707

8.1.3 Dividend Het verwachte dividend van PWN wordt verlaagd.	630	630	630	630
8.1.4 Financieringsfunctie De rentebaten zijn geactualiseerd. Het betreft diverse kleinere wijzigingen.	-12	-11	-11	-11
8.1.7 Vennootschapsbelasting Op basis van de geactualiseerde winstverwachting van Polanenpark is de te betalen vennootschapsbelasting bijgesteld.	1.077	-	-	-
8.1.8 Overhead In de meicirculaire van het provinciefonds is € 72.000 extra opbrengst toegekend voor 2023 in het kader van de Wet Open Overheid.	72	-	-	-
8.2.1 Stelposten Bij de Kaderbrief 2023 is de stelpost opgehoogd voor prijsstijgingen als gevolg van de inflatie. Op basis van recentere gegevens blijkt dat de inflatie hoger uitvalt dan eerder werd verwacht.	9.032	9.068	9.099	9.131
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren De kosten in verband met de nazorg van de vliegramp nemen af.	-15	-15	-15	-15
Diverse operationele doelen De kapitaallasten zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de verwachte opleverdata van projecten. De bijstelling in deze begroting wordt veroorzaakt door een verschuiving van de opleverdatum van een aantal projecten naar latere jaren. Omdat de provincie, conform de financiële verordening, start met afschrijven in het jaar na oplevering van een project leidt dit tot verschuivingen in de begrote kapitaallasten per jaar.	-1.611	-279	1.150	2.401
Diverse operationele doelen De verwachte opbrengsten uit leges zijn geactualiseerd. Deze inkomsten zijn verspreid over meerdere operationeel doelen. De volgende oorzaken leiden tot een verlaging van de begrote leges opbrengsten; • De legesopbrengsten WABO worden naar beneden gesteld. De begroting is gebaseerd op het aantal verwachte aanvragen zoals die door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is opgegeven. • De begrote leges worden omhoog bijgesteld als gevolg van de meer kostendekkende tarieven voor	370	260	145	95

met name de leges wegen- en vaarwegen.				
Totaal mutatie begroting 2023	**-4.875**	**-12.199**	**-1.999**	**12.293**

Koppeling met brede basismonitor

In 2021 is op verzoek van PS een traject doorlopen om de informatie- en sturingswaarde van de in de begroting opgenomen indicatoren te verbeteren. Dit traject heeft geresulteerd in een nieuwe set indicatoren die is opgenomen in de begroting. Een deel van de indicatoren zijn indicatoren die alle provincies monitoren in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De overige indicatoren sluiten aan bij diverse monitoren die landelijk en binnen de provincie Noord-Holland beschikbaar zijn. Bij de selectie van deze overige indicatoren hebben onder andere provinciale opgaven, beschikbaarheid over de tijd en datakwaliteit een rol gespeeld. Een aantal indicatoren uit de brede basismonitor is niet direct te koppelen aan de begroting, met name omdat het brede ontwikkelingen zijn die niet specifiek raken aan een begrotingsprogramma. Deze zijn wel opgenomen in de brede basismonitor omdat ze relevante trends weergegeven en inzicht geven in de welvaart en welzijn in Noord-Holland. Deze indicatoren zijn niet in de begroting opgenomen.

De begroting kent twee type indicatoren: trendindicatoren en prestatie-indicatoren. De trendindicatoren in de begroting zijn afkomstig uit de brede basismonitor. De brede basismonitor geeft weer hoe in onze provincie de welvaart zich in de brede zin van het woord (economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk) ontwikkelt. Het gaat hierbij dus naast materiële welvaart (economie) ook over zaken als welzijn, gezondheid, werk, bereikbaarheid, ruimte, wonen, samenleving, natuur, milieu en klimaat. De brede welvaartbenadering van deze monitor past bij de provinciale ambitie om in de toekomst de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken.

De trendindicatoren in de brede basismonitor zijn niet direct te koppelen aan prestaties of inzet van de provincie. Met de brede basismonitor Noord-Holland volgen we op een overzichtelijke en systematische manier de belangrijke trends in Noord-Holland. Dit om de provinciale organisatie en PS/GS van feitelijke en datagedreven informatie te voorzien. De brede basismonitor heeft daarbij een signalerende en een agenderende functie om integraal de grotere beleidsvraagstukken van de provincie te bespreken. De brede basismonitor kan niet gebruikt worden ter verantwoording voor het gevoerde beleid en doet geen uitspraak over de effectiviteit, efficiency of legitimiteit van het beleid. De maatschappelijke en beleidsopgaven zijn namelijk complex en kennen meerdere betrokken actoren en autonome trends. Daardoor is het directe effect van provinciaal beleid op de waargenomen trends in de brede basismonitor niet causaal aan te tonen.

De monitor geeft een integraal overzicht van de belangrijkste trends voor de provincie. Daarmee kan de monitor wel aanleiding geven tot verdiepend onderzoek, evaluaties of het maken van nieuw beleid. Naast de trendindicatoren uit de brede basismonitor bevat de begroting ook een aantal prestatie-indicatoren zoals de aanrijtijden van de weginspecteurs en de klanttevredenheid van pachters van provinciale gronden. Deze zijn wel direct gekoppeld aan prestaties van de provincie.

De brede basismonitor is een groeimodel. Bij de verdere doorontwikkeling van de monitor betrekken we nieuwe en beter passende data die zowel binnen de provincie als landelijk beschikbaar komen en betrekken we de ontwikkelingen binnen de opgaven van de provincie. We sluiten waar mogelijk aan bij landelijke ontwikkelingen rondom het monitoren van Brede Welvaart van het CBS en de drie landelijke planbureaus.

Om de begroting beknopt te houden is de tekst bij de indicatoren beperkt tot een korte duiding van de grafiek en een technische toelichting. Meer duiding en verdieping is te vinden in de brede basismonitor, die is hier te bekijken: https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor

2 Programma's

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

1. Openbaar Bestuur
1.1 Organiseren van provinciaal bestuur
1.1.1 Functioneren van provinciale Staten faciliteren
1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren
1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen
1.1.4 Integriteit borgen en toetsen
1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie
1.2.1 Kwaliteit van het openbaar bestuur optimaliseren
1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen
1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren
1.3 Verzekeren van veiligheid
1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises
1.3.2 Risicokaart beheren
1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren
1.4 Representeren van het provinciaal bestuur
1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren
1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau.

Maatschappelijk doel

Inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een goed functionerend bestuur. Wij zetten daar op in door regelmatig te overleggen met gemeentebesturen, duidelijk te communiceren over wat we zelf doen, door het vertegenwoordigen van de Noord-Hollandse belangen in Europa en Den Haag en de financiële handel en wandel van gemeenten strak te volgen.

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018

- MRA agenda 2020-2024
- Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland
- Beleidsnota IBT 2022-2025
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie NH 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Agenda toekomst van het toezicht

Budgettabel 2023 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
1.1	Organiseren van provinciaal bestuur	12.193	16	12.177	0	0	12.177
1.2	Organiseren van openbaar bestuur in de provincie	5.258	43	5.215	0	0	5.215
1.3	Verzekeren van veiligheid	463	0	463	0	0	463
1.4	Representeren van het provinciaal bestuur	4.820	0	4.820	395	1.000	5.425
	Totaal	**22.734**	**59**	**22.675**	**395**	**1.000**	**23.280**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
1	1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Onze rol
Provinciale Staten vormen het hoogste orgaan binnen de provincie. Zij vervullen een volk vertegenwoordigende, kader stellende en controlerende rol richting het college van Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de provincie. Daarbij schept de Statengriffie de voorwaarden voor het (duaal) functioneren en het waarmaken van de kwalitatieve en kwantitatieve ambities van Provinciale Staten.

Samenwerkingspartners
Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning werken samen met gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen, inwoners, bedrijven, organisaties en de media.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten (PS). Tot de taken van de Statengriffie behoren onder andere: het faciliteren van PS- en commissievergaderingen, het ondersteunen van de agendacommissie en het Presidium. De activiteiten van Provinciale Staten worden zichtbaar gemaakt via live-uitzendingen van de Staten- en commissievergaderingen en via de website, in persberichten en sociale media.

Jaarlijks nodigen Provinciale Staten van Noord-Holland iemand uit de wereld van kunst, wetenschap of religie uit om de Willem Arondéuslezing te houden. Met de lezing willen Provinciale Staten de herinnering aan deze kunstenaar en verzetsstrijder levend houden.

Provinciale Staten hebben in 2019 de Ribbius Peletier penning ingesteld vanwege 100 jaar vrouwenkiesrecht. In 2023 vindt een evaluatie van de uitreiking van de penning plaats.

In 2023 worden de Provinciale Staten verkiezingen gehouden en zal Noord-Holland weer nieuwe Staten kiezen. Het eerste kwartaal van 2023 zal dan ook in het teken staan van een voorlichtingscampagne over de verkiezingen.

Voor de Statengriffie staat het jaar 2023 daarnaast in het teken van afscheidsvergaderingen van commissies en Staten en de installatievergadering. Het inwerkprogramma voor de nieuwe Statenleden is een samenwerking tussen concern en de commissieadviseurs.
De nieuwe Staten besluiten over de nieuwe vergadercyclus en de nieuw te vormen commissies.

In het verkiezingsjaar zal de Statengriffie de ‘Gast van de Statenbijeenkomsten’, specifiek voor gemeenteraden gaan organiseren. Bij een ‘Gast van de Statenbijeenkomst’ voor gemeenteraadsleden ontvangen de Staten op de dag van de Provinciale Statenvergadering raadsleden van een gemeenteraad of een regio.

De Statengriffie treft daarnaast voorbereidingen voor Anno X: een mediaprogramma voor en door jongeren. Studenten maken videorapportages voor social media en TV, aan de hand van

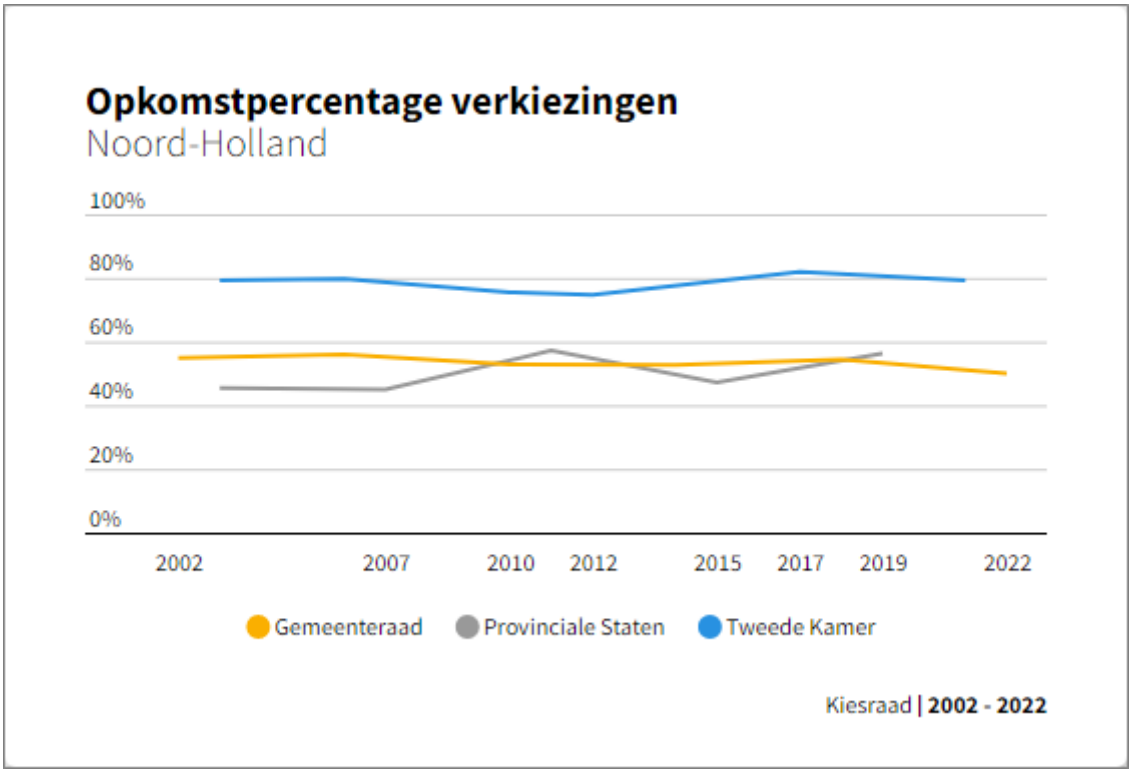
provinciale vraagstukken. Dit mediaprogramma is geschikt om jongeren te betrekken en veel jongeren te bereiken.

Prestatie Indicatoren 1.1.1

	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes			
		2021	2022	2023	2024	2025
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal		3	3	3	3

Koppeling met brede basismonitor

Opkomst verkiezingen

Het opkomstpercentage voor de Provinciale Statenverkiezingen varieert in de tijd, in 2019 lag het op 56%, vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. De opkomst voor de landelijke verkiezingen in 2021 was in Noord-Holland 79%. Dit was gelijk aan het landelijk gemiddelde. Ook de opkomst voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 was in Noord-Holland vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (50%).

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Hier worden de kosten van het faciliteren van Gedeputeerde Staten begroot en verantwoord. Het betreft onder meer secretariële ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Voor een goed functionerend openbaar bestuur is het belangrijk om aan alle fasen van de beleidscyclus een robuust en op feiten gebaseerde invulling en onderbouwing te geven. Daarom is het essentieel te beschikken over actuele informatie en data. Dat maakt onderbouwde beleidskeuzes mogelijk en zo verantwoorden we de effectiviteit van het gevoerde beleid. Daarnaast maakt deze informatie het (tussentijds) bijsturen van beleid mogelijk dat gericht is op het realiseren van onze provinciale doelen en op het optimaal bijdragen aan maatschappelijke opgaven.

Uit te voeren activiteiten zijn:

1. Het (vraag-gestuurd) uitvoeren van beleidsevaluaties. Met beleidsevaluaties wordt de effectiviteit van het gevoerde beleid tussentijds of achteraf inzichtelijk gemaakt voor PS en voor de inwoners van Noord-Holland. Ook bieden beleidsevaluaties input voor de ontwikkeling van nieuw beleid. Provinciale subsidieregelingen worden eens per vier jaar volgens de wet (art. 4:24 AwB) op doeltreffendheid geëvalueerd, conform het door PS vastgestelde Evaluatiekader Subsidies.

2. Het inzetten en adviseren over de inzet van actuele (geo)data voor een goed onderbouwde besluitvorming van (nieuw of aangepast) beleid. De provincie verzamelt data, analyseert data en maakt beleidsdata en -informatie (onder meer big data) geografisch inzichtelijk. De data worden ingezet bij de ontwikkeling en/of aanpassing van beleid. Daarnaast worden data en informatie gedeeld met externen. Dat gebeurt onder meer via het (geo)dataportaal, door het vullen van het open dataregister en een algoritmeregister (beide onderdeel van de Datastrategie) en door datavisualisaties en dashboards. Daarnaast zorgt de provincie ook voor actuele en betrouwbare beleidsinformatie door het inrichten en beheren van de wettelijk verplichte basisregistraties en meetnetten. Dit gebeurt mede door publicatie van de provinciale plannen via DSO en door borging van de verplichte gegevenslevering aan landelijke voorzieningen en het Europese INSPIRE-initiatief. Portaal Kaart en Data.

3. Het monitoren van beleid ten behoeve van eventuele bijstelling van beleid. Door het ontwikkelen van nieuwe monitors en het actualiseren en stroomlijnen van bestaande monitors, zoals de Brede Basismonitor. Profieltaart.

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De integriteit van het openbaar bestuur, in het bijzonder bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang. De provincie voert diverse integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur). In het kader van deze wet worden de volgende natuurlijke personen en rechtspersonen onderzocht: aanvragers en houders van omgevingsvergunningen (milieudeel), inschrijvers van aanbestedingen, aanvragers of ontvangers van subsidies en participanten aan vastgoedtransacties. Als sprake is van een ernstig gevaar dat een vergunning, subsidie, opdracht of vastgoedtransactie mede wordt of zal worden misbruikt, dan wel zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen, wordt de relatie verbroken of niet aangegaan. Indien nodig wordt nader advies ingewonnen bij het Landelijk Bureau Bibob. Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. De toetsen worden risicogestuurd uitgevoerd. De provincie Noord-Holland voert op verzoek ook onderzoeken op grond van de Wet Bibob uit voor de provincies Utrecht en Flevoland en incidenteel voor Noord-Hollandse gemeenten. Daarnaast zet de provincie zich in om andere overheden te kunnen ondersteunen als kennispartner. Dit doet de provincie onder andere door bijeenkomsten te organiseren en te participeren als spreker bij bijeenkomsten.

Voor de provinciale organisatie is een coördinator integriteit aangesteld. Dit om integer handelen blijvend onder de aandacht te houden en om eventueel voorkomende dilemma's op het terrein van integriteit mee te bespreken. De provincie wil verder een goed en veilig werkklimaat bieden. Daarom wordt een actief beleid gevoerd om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan. De provinciale organisatie beschikt over twee interne vertrouwenspersonen en één extern vertrouwenspersoon.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	3.932	4.438	4.332	4.306	4.212	4.246
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	2.708	3.065	3.084	3.058	3.055	3.052
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	2.999	3.994	4.061	3.931	3.924	3.908
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	636	717	716	686	685	681
	Totaal lasten	10.275	12.214	12.193	11.981	11.876	11.887
	Totaal baten	-15	-32	-16	-16	-16	-16
	Saldo van baten en lasten	10.260	12.182	12.177	11.965	11.860	11.860
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**10.260**	**12.182**	**12.177**	**11.965**	**11.860**	**11.871**

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Onze rol
De provincie heeft een taak om de kwaliteit van andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen, te bevorderen en te borgen.

Samenwerkingspartners
Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning voeren hun taken in nauw overleg uit met de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, waterschappen en het Rijk.

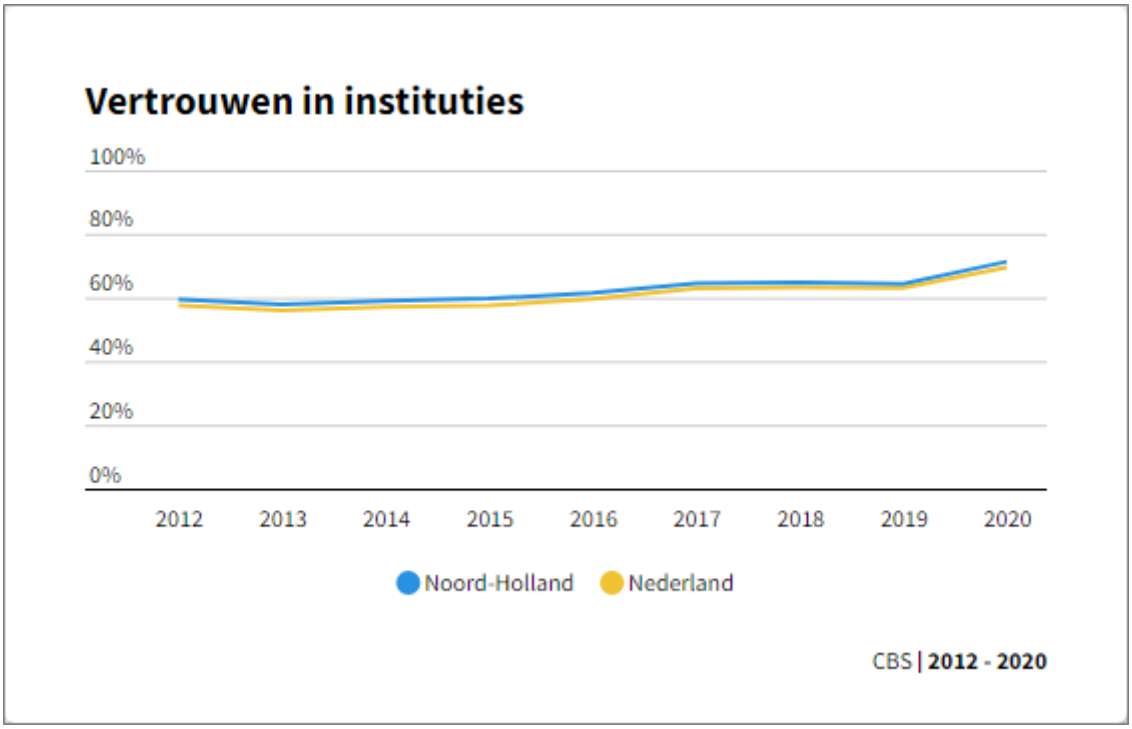
1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie is (mede)verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur. Gemeentelijke opgaven hebben steeds vaker een regionaal karakter. Vanuit deze wettelijke rol en tegen deze achtergrond vinden wij het van belang dat gemeenten en regio's over voldoende bestuurskracht beschikken. Om dit te bereiken stimuleren we regionale samenwerking en voeren we bestuurlijk overleg met zowel individuele gemeenten als in regionaal verband. Wij zetten dus in op bestuurskrachtige regio's door overleggen te voeren, kennis te delen, te faciliteren en te stimuleren. Indien noodzakelijk starten we een provinciale Arhi-procedure (Wet algemene regels herindeling). Dit kan een gemeentelijke herindeling inhouden, waar wij terughoudend in zijn, want in beginsel komt dit op initiatief van gemeenten zelf. We geven een zienswijze op een herindelingsadvies op initiatief van gemeenten. De provincie Noord-Holland is ook nauw betrokken bij de regionale samenwerking in het kader van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Deze MRA-samenwerking is in 2019 geëvalueerd. Daarna is begonnen met de implementatie van de aanbevelingen. De nieuwe samenwerkingsafspraken binnen de MRA zijn in januari 2022 van kracht geworden. Gedurende de afgelopen jaren heeft de provincie Noord-Holland een actieve inbreng gehad in de bestuurlijke samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. Die actieve rol is ook in de vernieuwde samenwerkingsafspraken bestendigd.

Koppeling met brede basismonitor

Vertrouwen in instituties

Het percentage personen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in instituties is in Noord-Holland tussen 2013 en 2017 gestegen en bleef tot 2019 redelijk stabiel rond de 65%. In 2020 steeg het vertrouwen naar 71%. De coronapandemie is hiervoor waarschijnlijk een belangrijke verklaring. De meting voor 2020 vond plaats tijdens de beginperiode van de coronapandemie in Nederland toen het vertrouwen in de overheid fors toenam. Landelijk is de ontwikkeling over de jaren vergelijkbaar, maar is het percentage iets lager.

Technische toelichting

Percentage mensen van 15 jaar en ouder dat vertrouwen heeft in drie instituties (Tweede Kamer, politie, en rechters). De indicator betreft het gemiddelde van de drie scores.

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

De provincie draagt met het interbestuurlijk toezicht bij aan het juist uitvoeren van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De provincie levert hiermee een bijdrage aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur. De daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden zijn: goed informatie- en financieel beheer.

De wijze waarop Gedeputeerde Staten toezicht houden, is neergelegd in de beleidsnota IBT 2022-2025 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen).

Binnen het domein Financiën (specifiek toezicht) worden jaarlijks aan de hand van de vastgestelde toezichtregimes de financiële posities van de gemeenten tegen het licht gehouden. Preventief toezicht, waarbij sprake is van verscherping van het toezicht, is daarbij uitzondering. Vanuit het generieke interbestuurlijke toezicht (hieronder vallen de overige toezichtdomeinen, zoals Omgevingsrecht, Informatie- en archief en Huisversting verblijfsgerechtigden) worden naast het systematische onderzoek ook incidentgerichttoezicht, thema-onderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd.

De jaarlijkse oordelen over de taakuitvoering van de gemeenten worden gepubliceerd in een Jaarverslag IBT en tevens weergegeven op een interactieve kaart.

In het jaarlijkse werkprogramma Interbestuurlijk Toezicht Generiek wordt verder uitgewerkt welke activiteiten worden uitgevoerd.

1.2.3 Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Over de uitvoering van zijn rijkstaken is de commissaris van de Koning verantwoording verschuldigd aan de minister van BZK. De commissaris van de Koning heeft een adviserende rol bij de benoeming en herbenoeming van burgemeesters. Daarnaast voert hij op gezette tijden gesprekken met de burgemeesters in de provincie tijdens hun benoemingsperiode. Voor de advisering over Koninklijke onderscheidingen wordt gewerkt met LINT, een digitaal systeem, waar gemeenten, provincies en Rijk gezamenlijk gebruik van maken. In geval van een bestuurlijke integriteitskwestie kan de commissaris van de Koning adviseren en bemiddelen en daarbij besluiten tot een zelfstandig integriteitsonderzoek. De commissaris beoogt om gedurende zijn ambtsperiode (1 januari 2019 – 1 januari 2025) iedere gemeente in Noord-Holland ten minste eenmaal te bezoeken. Voorts worden door de commissaris van de Koning met alle dijkgraven in Noord-Holland reguliere gesprekken gehouden. Ten slotte vervult de commissaris van de Koning ook een adviserende rol voor de Dienst Koninklijk Huis bij het toekennen van de predicaten Koninklijk en hofleverancier en Koninklijke erepenningen.

Prestatie-indicator 1.2.3

	Gerealiseerd (2019-2021)	Verwacht in 2022	Verwacht in 2023	Streefwaarde (2025)
Afgelegde ambtsbezoeken aan gemeenten in de huidige ambtsperiode (cumulatief)	26	32	38	44

Toelichting
Aantal gemeenten waaraan de commissaris van de Koning in zijn huidige ambtsperiode (1 januari 2019 – 1 januari 2025) per einde van het jaar een bezoek heeft gebracht.
Het streven is om in de ambtsperiode aan alle gemeenten een ambtsbezoek af te leggen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1.2.1	Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren	2.025	2.596	2.525	2.476	2.473	2.465
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	1.402	1.584	1.582	1.514	1.510	1.500
1.2.3	Rijkstaken commissaris van de Koning uitvoeren	905	1.072	1.151	1.123	1.121	1.117
	Totaal lasten	4.332	5.252	5.258	5.113	5.104	5.082
	Totaal baten	-41	-43	-43	-43	-43	-43
	Saldo van baten en lasten	4.292	5.209	5.215	5.070	5.061	5.061
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**4.292**	**5.209**	**5.215**	**5.070**	**5.061**	**5.039**

1.3 Verzekeren van veiligheid

Onze rol
De commissaris van de Koning is op basis van zijn ambtsinstructie belast met het toezicht op en het bevorderen van de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.

Ten aanzien van de aanpak van ondermijning en het stimuleren van weerbaarheid openbaar bestuur vervult de provincie vooral een rol als verbinder en facilitator.

Samenwerkingspartners
Omdat in de veiligheidszorg de bestuurlijke samenwerking centraal staat, wordt op dit domein samengewerkt met de Noord-Hollandse gemeenten en met de veiligheidsregio's. Bij de gemeenten wordt in het bijzonder samengewerkt met de burgemeesters. Deze hebben in de gemeenten de zorg voor openbare orde, veiligheid en integriteit. Voor het tegengaan van ondermijning wordt ook met de drie Regionale informatie- en expertisecentra in Noord-Holland (het RIEC Noord-Holland, het RIEC Amsterdam-Amstelland en het RIEC Midden-Nederland), het Openbaar Ministerie en het Rijk (Ministeries van J&V en BZK) samengewerkt.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises

Toelichting

Tunnelveiligheid
Om het toezicht op de tunnelveiligheid onafhankelijk van het reguliere beheer van provinciale tunnels te organiseren is de functie van de wettelijk voorgeschreven tunnelveiligheidsbeambte ondergebracht bij het Kabinet van de commissaris van de Koning. Aan het toezicht op de tunnelveiligheid kan onder andere invulling gegeven worden via jaarlijkse onderzoeken die worden uitgevoerd door externe deskundigen. Het betreft de Waterwolftunnel en de Abdijtunnel.

Toezien op crises
De commissaris geeft invulling aan zijn toezichthoudende rol op de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg, door regelmatig netwerkbijeenkomsten te organiseren over een actueel veiligheidsthema, waarbij alle organisaties en instellingen die bij dat thema zijn betrokken worden uitgenodigd. Daarnaast worden de vergaderingen van het algemeen bestuur van de veiligheidsregio’s in Noord-Holland bijgewoond door een liaison van de commissaris van de Koning. De commissaris van de Koning kan in uitzonderlijke gevallen ten tijde van een crisis, op grond van de Wet veiligheidsregio’s en de Gemeentewet een aanwijzing geven aan de burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio’s. Tevens kan de commissaris van de Koning een aanwijzing geven aan het bestuur van een veiligheidsregio indien (op basis van bevindingen van de Inspectie Justitie en Veiligheid) de taakuitvoering tekortschiet. Ook kan de commissaris van de Koning op basis van de Provinciewet en de ambtsinstructie een rol spelen bij het bevorderen van de bestuurlijke samenwerking door veiligheidsregio’s met andere overheden.

1.3.2 Risicokaart beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen. Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart.

Omdat de uitvoering van deze wetgeving – naast de provincie – ligt bij gemeenten en omgevingsdiensten dient voor het actueel houden van de gegevens in de Risicokaart, met deze partijen nauw te worden samengewerkt. Hierbij is de Risicokaart afhankelijk van de input van deze organisaties.

De provincie draagt zorg voor het actueel houden van de risico's van overstromingen. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart, wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

Zoals opgenomen in het coalitieakkoord blijft de provincie strijden tegen alle vormen van ondermijnende criminaliteit. Deze ambitie is in het voorjaar van 2020 vertaald in de Agenda Weerbaar NH. In deze agenda richten we ons op de preventieve kant van de aanpak van ondermijning. We werken langs drie lijnen aan een vergroting van de weerbaarheid binnen de geografische grenzen van Noord-Holland. Allereerst is er de weerbaarheid van de provinciale organisatie zelf. Deze lijn ziet toe op brede bewustwording van potentiële kwetsbaarheden, inherent aan het provinciale werk. Daarnaast voorziet de agenda in een lijn die toeziet op de vertaling van het ondermijningsvraagstuk naar verschillende provinciale opgaven. Ten derde ondersteunen we gemeenten in het verder inzichtelijk krijgen van de eigen weerbaarheid.

In 2022 worden de laatste Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid in de regio RIEC Noord-Holland uitgevoerd. Dit traject is in het voorjaar van 2021 van start gegaan. In 2023 wordt uitvoering gegeven aan het Plan van Aanpak voor een integere en weerbare organisatie dat naar aanleiding van het interne weerbaarheidsbeeld tot stand is gekomen. Met de uitvoering is in 2022 gestart. De diverse acties worden gefaseerd in de tijd uitgevoerd. Verder zal conform de Agenda Weerbaar Noord-Holland worden ingezet om zowel de eigen als de lokale informatiepositie in de aanpak van ondermijnende criminaliteit te versterken.

Prestatie-indicator 1.3.3

	Gerealiseerd t/m 2021	Doel 2022	Doel 2023	Doel 2024
Aantal gerealiseerde Quickscans Gemeentelijke Weerbaarheid (cumulatief)	13	23	0	

Toelichting:

Aantal gemeenten (cumulatief) waarbij een quickscan gemeentelijke weerbaarheid is uitgevoerd.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	109	57	179	175	174	173
1.3.2	Risicokaarten beheren	107	15	134	130	129	128
1.3.3	Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren	307	424	150	0	0	0
	Totaal lasten	524	496	463	305	303	301
	Totaal baten	-83	-87	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	441	409	463	305	303	303
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**441**	**409**	**463**	**305**	**303**	**301**

1.4 Representeren van provinciaal bestuur

Onze rol
De inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een bestuur dat hen serieus neemt, een betrouwbaar bestuur, met een luisterend oor, en een besluitvaardig bestuur dat duidelijk is in zijn gekozen koers. Daarvoor is het belangrijk dat zowel inwoners als partners weten wat de provincie doet en dat zij invloed kunnen uitoefenen op het beleid.

Samenwerkingspartners
In communicatie en belangenbehartiging werkt de provincie samen met partners. In onze communicatie staan de Noord-Hollanders centraal. Hen willen we zo goed mogelijk informeren en betrekken. Daar waar mogelijk doen we dat in samenwerking met partners, bijvoorbeeld in projecten. Ook laten wij in onze media partners en inwoners aan het woord. De belangenbehartiging in Den Haag, Brussel of in de Metropoolregio Amsterdam gebeurt samen met andere overheden, gemeenten, provincies, Rijk, waterschappen en het maatschappelijk middenveld. Zo brengen we onze gezamenlijke opgaven krachtiger onder de aandacht.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie Noord-Holland communiceert transparant, herkenbaar en inclusief. We versterken de band met onze inwoners en vergroten onze zichtbaarheid, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo zijn de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen en kunnen zij het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen én beïnvloeden. Onze belangrijkste ambitie is in verbinding staan met de samenleving. We gaan voortdurend in gesprek, zodat iedereen gehoord wordt én inbreng kan leveren.

Met deze aanpak groeien we door van een zendende provincie naar een provincie die in gesprek is. Dat doen we door participatie van onze bewoners te versterken, door het ambassadeurschap van onze medewerkers en bestuurders te verstevigen, door actief te monitoren wat speelt en dat te vertalen naar concrete communicatieve acties. Zowel online als offline blijven we continu in gesprek, bijvoorbeeld via sociale media, tijdens bijeenkomsten, op door de provincie gesponsorde evenementen en door bij scholen op bezoek te gaan.

Om onze communicatie beter te laten aansluiten op wat Noord-Hollanders bezighoudt bouwen we onze newsroom verder uit, zodat we signalen uit de samenleving eerder op kunnen vangen en waar nodig beschikbaar kunnen stellen voor beleidsontwikkeling.

Door het thuiswerken tijdens de coronapandemie en de mogelijkheden die hybride werken blijvend bieden, is de versterking van de interne communicatie komend jaar een belangrijk speerpunt. Om webinars en videoboodschappen vaker als communicatiemiddel in te zetten richten we een eigen studio in. Tevens vernieuwen we het intranet van de provincie, de centrale werkplek die onze medewerkers toegang biedt tot alle informatie en applicaties.

We blijven verschillende evenementen sponsoren, waarbij we met onze sponsorbijdrage extra aandacht geven aan duurzaamheid, dierenwelzijn en diversiteit & inclusie.

Samen met de griffie voeren we in aanloop naar de verkiezingen een informatieve campagne. Op basis van een nieuw coalitieakkoord zullen we onze communicatie-aanpak uitbouwen en waar nodig bijsturen.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

Samen krijg je meer voor elkaar dan alleen. Noord-Holland werkt daarom in Den Haag en Brussel samen met andere provincies en regio's. Door samen te werken kunnen wij meer invloed uitoefenen op de beleidsontwikkeling, wisselen wij kennis uit en leren wij van elkaar. De Noord-Hollandse inzet richting de EU is vastgelegd in de Europastrategie 2022-2030. De twaalf provincies werken in Brussel samen in het Huis van de Nederlandse provincies (HNP), waarbinnen Noord-Holland bovendien deel uitmaakt van de nauwe samenwerking in Randstadverband. Gedeputeerde Zaal vertegenwoordigt Noord-Holland zowel in het Randstad Bestuur als in het HNP Bestuur. Commissaris van de Koning Van Dijk is naast zijn functie als Europa-adviseur van het IPO, ook voorzitter van het HNP bestuur. Daarnaast is gedeputeerde Zaal namens Noord-Holland lid van het Comité van de Regio's, dat de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Europese Raad adviseert over Commissievoorstellen. Noord-Holland is lid van de Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe (CPMR, het netwerk van Europese maritieme regio's) waarvan gedeputeerde Loggen president is. De grootte en deskundigheid van CPMR zorgt ervoor dat dit een invloedrijke partij is in Brussel. Inhoudelijk ligt de nadruk op maritieme onderwerpen, klimaat en energie, cohesiebeleid, transport en de positie van regio's in de Europese Unie. De verantwoordelijk gedeputeerde is lid van de Marine Resources Group van de CPMR North Sea Commission die zich richt op samenwerking rond de Noordzee, in het bijzonder op het gebied van duurzaam gebruik en beheer van de zee.

Noord-Holland heeft een ambtelijk Europateam om relevante Europese ontwikkelingen tijdig te signaleren en om te lobbyen voor Noord-Hollandse belangen. Hiervoor zijn twee leden van het Europateam permanent in Brussel gevestigd. Daarnaast zijn er twee adviseurs Public Affairs die de schakel zijn tussen het provinciebestuur en de Tweede Kamer. Verder is de provincie lid van het Interprovinciaal Overleg (IPO), dat de belangen van de twaalf provincies behartigt bij het Rijk en in Europa.

Net als de vorige jaren zetten we de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam en in Noord-Holland Noord door. Binnen het MRA-verband is de provincie betrokken bij de uitvoering van de MRA agenda 2020-2024 en de versterking van de MRA Europees en internationaal. En op Noord-Holland Noord-niveau wordt samengewerkt in het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (IBAO) en drie bestuurlijke overleggen op het gebied van economie, mobiliteit en wonen.

Ook met de bestuurlijke deelregio's in Noord-Holland wordt de samenwerking voortgezet. De regiomanagers zijn het eerste aanspreekpunt voor de Noord-Hollandse gemeenten en regionale partners en zij zorgen ervoor dat de contacten tussen de regio én de provincie op de inhoudelijke dossiers goed worden gelegd. Zo worden er in 2023 naar verwachting vier ontmoetingen georganiseerd tussen GS en bestuurders uit de regio of van waterschappen. Ook wordt er verder gewerkt aan het verkennen, maken, monitoren of actualiseren van regionale samenwerkingsagenda's. Het uiteindelijke product, de vorm en de inhoud van een regionale samenwerkingsagenda, dan wel de onderlinge uitvoeringsafspraken, verschillen per regio en zijn een resultaat van een gezamenlijk proces.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.063	1.507	1.282	985	985	985
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.761	3.576	3.538	3.265	3.287	3.277
	Totaal lasten	4.824	5.083	4.820	4.250	4.272	4.262
	Totaal baten	-7	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	4.817	5.083	4.820	4.250	4.272	4.272
	Stortingen						
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	0	2	1.000	0	0	0
	Onttrekkingen						
1.4.2	Resv. Cofinanciering Europese projecten	-2.740	-215	-395	0	0	0
	Resultaat	**2.077**	**4.870**	**5.425**	**4.250**	**4.272**	**4.262**

Programma 2 Klimaat en Milieu

Doelenboom

2. Klimaat en milieu
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen
2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie
2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie
2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren
2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen
2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Maatschappelijk doel

Klimaat

In 2050 wil Noord-Holland klimaatneutraal en circulair zijn. Het doel: de CO2-uitstoot en het gebruik van fossiele brandstoffen verminderen. Ook willen we bestand zijn tegen extreme weersveranderingen Dat heeft gevolgen voor bijvoorbeeld wonen, werken, vervoer en landbouw. We werken aan de energietransitie, aan een circulaire economie, duurzaam wonen en duurzame infrastructuur. Ook zorgen we ervoor dat het energienetwerk deze veranderingen aankan. De provincie draagt bij aan innovatieve technologie om deze doelen te bereiken. Begin 2021 is het Actieprogramma Klimaat vastgesteld. Dit programma loopt tot en met 2023 en is een vertaling van de klimaat-, duurzaamheid- en energietransitie ambities uit het Coalitieakkoord van de provincie. In het Actieprogramma scherpt de provincie de klimaatmaatregelen aan die zij neemt.

Als aanscherping op het akkoord van Parijs heeft de Europese Commissie in 2021 een groot pakket aan maatregelen gepresenteerd om 55 procent minder CO2 uit te stoten in 2030, met de naam ‘Fit for 55’. Het kabinet heeft deze doelstelling verder aangescherpt en het beleidsprogramma klimaat(2022) gepresenteerd gericht op 60% CO2 reductie in 2030.

Het Actieprogramma Klimaat sluit aan bij de vijf thema’s uit het nationale Klimaatakkoord: duurzame elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en landgebruik, en mobiliteit.

De energietransitie

In het kader van de energietransitie heeft de provincie beleid opgesteld op het gebied van energie-infrastructuur, de opwek van duurzame energie op land (in de Regionale Energiestrategieën (RES)), de warmtetransitie en waterstof. Voor deze ontwerpen zijn inmiddels allemaal uitgewerkte strategische plannen en deelplannen opgesteld die aansluiten op de ambities in het Actieprogramma Klimaat. Als provincie geven we daarbij het goede voorbeeld, dus ook de provinciale organisatie en haar vastgoed zijn uiterlijk in 2030 geheel klimaatneutraal, is de

ambitie in het Actieprogramma. Samen met gemeenten ,Rijksoverheid, netbeheerders, havens, andere betrokkenen en inwoners zoeken wij voor al deze thema's de komende jaren naar oplossingen.

De acties uit het Actieprogramma Klimaat doorsnijden meerdere inhoudelijke portefeuilles. Zij zijn terug te vinden in de verschillende hoofdstukken van de begroting onder bereikbaarheid, economie (waar maatregelen zijn opgenomen die worden genomen in de industrie en bedrijfsleven) en andere onderwerpen. Een voorbeeld daarvan is het Uitvoeringsprogramma Energietransitie NZKG (UVP ET NZKG) waarin is te lezen hoe het Programmabureau NZKG en de partners van het Bestuursplatform Energietransitie NZKG de verduurzaming van het NZKG willen realiseren. De focus ligt hierbij op verduurzaming van de industrie. Een ander dossier wat meerdere nationaal klimaatakkoord thema's (tafels) raakt is de Verkenning Aanlanding Wind op Zee 2031-2040 die in 2023 start waarin het Rijklocaties onderzoekt waar de windenergie van zee aan land kan komen. De provincie draagt hieraan bij vanuit onze inhoudelijke expertise. Daarnaast dragen we bij aan de inspraak vanuit gemeenten en andere regionale stakeholders zoals havenbedrijven en bedrijvengroepen.

Circulaire economie

De manier waarop in de huidige lineaire economie producten worden geproduceerd, geconsumeerd en vervolgens vaak vernietigd, leidt tot veel ongewenste effecten voor natuur en milieu. Naast de druk op natuur en milieu nemen leveringsrisico's van bepaalde grondstoffen toe. Dit is vooral een probleem bij kritieke grondstoffen (grondstoffen van economisch belang met leveringsrisico's) die ook nodig zijn voor andere noodzakelijke transities zoals de energietransitie. Leveringsrisico's komen ook door lange internationale aanvoerketens en belemmeringen die hierin ontstaan door internationale ontwikkelingen. Efficiënter omgaan met grondstoffen vermindert deze kwetsbaarheid. In een circulaire economie worden grondstoffen en producten steeds zoveel mogelijk opnieuw gebruikt.

Doel van de provincie Noord-Holland is de transitie van de huidige lineaire economie naar een circulaire economie te versnellen. De provincie Noord-Holland ondersteunt en stimuleert daarom bedrijven bij het zetten van stappen naar circulair ondernemen en stimuleert daarnaast dat bedrijven bij elkaar komen om grondstofketens circulair te maken. Naast het versnellen van de transitie wil de provincie de noodzakelijke systeemverandering op de lange termijn realiseren. Hiervoor ontwikkelt de provincie kennis en spant de provincie zich in om barrières voor ondernemers in hun circulaire ambities door wet- en regelgeving op te heffen. Door zelf zo circulair mogelijk in te kopen en aan te besteden, geeft de provincie het goede voorbeeld en prikkelt zij de markt om circulaire producten en diensten te ontwikkelen.

De ambitie is dat Noord-Holland in 2050 een volledige circulaire economie kent en dat in 2030 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen is bereikt. In de Actieagenda circulaire economie 2021-2025 zijn de doelen en acties om deze doelen te bereiken uitgewerkt. Deze actieagenda vormt daarmee de routekaart tot en met 2025 van de provincie om de ambities te bereiken.

Gezonde leefomgeving

De provincie Noord-Holland streeft ernaar om een gezondere fysieke leefomgeving te creëren voor haar inwoners. Wij richten ons op de aspecten van de leefomgeving die binnen ons huidige takenpakket vallen of daaraan raken en waarbij de grootste gezondheidswinst is te behalen. We richten ons in onze aanpak van een gezondere leefomgeving op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof en (ontwikkelingen in) de

bodem en ondergrond. We voldoen in elk geval aan de wettelijke normen, maar we bekijken ook actief waar er meer gezondheidswinst te behalen valt. Hiervoor hebben we het programma Gezonde Leefomgeving. Waar mogelijk streven we daarbij naar het versneld behalen van WHO-advieswaarden, zoals bepaald in 2005. Wat de in 2021 verder aangescherpte WHO advieswaarden voor Nederland betekenen is nog onduidelijk en wordt landelijk uitgezocht.

We werken gebiedsgericht, met speciale aandacht voor de milieugerelateerde gezondheidsrisico's die samenhangen met de verdichting van het stedelijk gebied. Aanvullend kijken we per gebied ook naar waar gezondheidswinst valt te behalen op andere beleidsvelden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan mobiliteit en klimaatadaptatie.

De provincie Noord-Holland werkt al langer aan een goed woon- en leefklimaat en de bescherming van de gezonde leefomgeving. Maar het behalen van gezondheidswinst is voorheen zelden een belangrijke drijfveer geweest of benoemd als primaire doelstelling. Door dit wel te doen en bestaande activiteiten en programma's op dit punt te actualiseren, ontstaan er mogelijkheden om een aanzienlijke gezondheidswinst te boeken in de provincie Noord-Holland.

De provincie Noord-Holland is een veelzijdige provincie waar vele functies rondom wonen, werken, recreëren en vervoer samenkomen. Deze diversiteit en dynamiek biedt veel kansen en mogelijkheden voor de provincie en haar inwoners, maar legt ook een milieudruk op de leefomgeving. Grote opgaven waarvoor we ook in Noord-Holland staan, zoals de energietransitie of de woningbouw, geven nieuwe dilemma's ten aanzien van een gezonde leefomgeving. Inwoners van onze provincie vragen daarvoor nadrukkelijk aandacht als die dilemma's in hun omgeving spelen. Bedrijvigheid in de provincie brengt een sterk en aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat en tegelijkertijd heeft het ook effect op de leefomgeving. En hoewel onder andere de luchtkwaliteit de afgelopen jaren is verbeterd, is er ook de komende jaren en decennia nog veel milieu- en gezondheidswinst te behalen.

De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH), zijn belangrijke instrumenten in de verbetering van de leefomgeving en worden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de vier Noord-Hollandse omgevingsdiensten.

Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, zwemwater en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Met deze gemeenten en andere zogenoemde 'ketenpartners' in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeheerders, het Openbaar Ministerie en de politie, werken wij samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder

- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- PVA waterstof
- Actieagenda - Provincie Noord-Holland
- Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023

Budgettabel 2023 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
2.1	Bijdragen aan de energietransitie	7.904	0	7.904	4.636	10.450	13.718
2.2	Bevorderen gezonde leefomgeving	43.278	4.780	38.498	6.527	3.619	35.590
	Totaal	**51.182**	**4.780**	**46.402**	**11.163**	**14.069**	**49.308**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
2	2.2.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	2.2.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
2	2.1.1	Alliander N.V.	Energievoorziening
2	2.1.1	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2	2.1.1	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Onze rol

De provincie heeft op het gebied van de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie verschillende rollen. Zoals de regierol, het laten zien van voorbeeldgedrag, een kennisrol, een faciliterende rol in de regio, een stimulerende rol richting bedrijven et cetera.

Voor circulaire economie zijn in de actieagenda de rollen per actie benoemd. Dit zijn de rollen van opdrachtgever, (beleids)ontwikkelaar, partner en bemiddelaar.

Samenwerkingspartners

De energietransitie en de transitie naar een circulaire economie kan alleen samen met anderen worden bereikt. Het aantal samenwerkingspartners is daarmee groot en bestaat onder meer uit ondernemersverenigingen, de provinciale MKB-innovatieprogramma's, medeoverheden (Rijk, provincies, IPO, gemeenten, Metropoolregio Amsterdam), kennisinstellingen, omgevingsdiensten, afvalinzamelaars en -verwerkers, de Noord-Hollandse bouwambassadeur, Servicepunt Duurzame Energie Noord-Holland, woningcorporaties en stichting C-creators.

Prioriteiten

- In gezamenlijkheid uitvoeren van de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. Waarbij de provincie de gemeenten ondersteunt bij het concretiseren van de zoekgebieden en vergunningverlening voor concrete projecten zon of wind.

- In 2030 moeten we in Noord-Holland 260.000 woningen verduurzaamd hebben. De provincie ondersteunt gemeenten om deze doelstelling te behalen. Dat gebeurt onder andere door het subsidiëren van het SPDE, door ondersteuning met uitvoeringsregelingen en bijvoorbeeld het financieren van warmte regisseurs op regio niveau.

- Stimuleren van energiebesparing bedrijven op bedrijventerreinen. Het streven is dat alle provinciale bedrijven middelgrote en grootgebruikers van energie- in 2025 energiebesparende maatregelen hebben genomen die verplicht zijn in het kader van de geldende wet- en regelgeving.

- In 2023 wordt het SCAN-onderzoek MRA (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland) afgerond door Interpretatie resultaten als basis voor de mogelijkheden voor geothermie (aardwarmte) Uitvoeren van de acties uit de routekaart aardwarmte MRA 2023.

- In 2023 geeft de provincie verdere uitvoering aan de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-infrastructuur via het samenwerkingsverband (de Taskforce) met netbeheerders TenneT en Alliander met 3 werksporen met als doel:

- De no-regret maatregelen om de korte termijn knelpunten op te lossen en zorg te dragen voor ruimtelijke inpassing aanlanding Wind-op-Land;
- Het ontwerpen en ontwikkelen van een hybride energie-infra van de toekomst en Ontwikkeling H2 productie- en transportnetwerk;
- Het ondersteunen en stimuleren van slimme oplossingen (Smart Energy Systems) zoals tijdelijke opslag.

- Verkenning van de mogelijkheden voor ontwikkeling van de waterstofmarkt.

- Inzetten van de CO_2-impactanalyse als instrument om meer inzicht te bieden in de verwachte effecten van het gevoerde klimaatbeleid binnen de provincie.

- Verwerken aanbevelingen uit onderzoek Randstedelijke Rekenkamer naar beleid circulaire economie van de vier Randstedelijke provincies waaronder Noord-Holland.

- Uitvoering tussentijdse beleidsevaluatie Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 zoals opgenomen in de actieagenda.

Omgevingsfactoren

- De energietransitie – de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energie – vraagt om verandering in alle sectoren van onze maatschappij. Het vraagt niet alleen grote investeringen in technologie maar ook in mensen. Door omvang en impact van de transitie zijn er veel omgevingsfactoren waar we rekening mee moeten houden. Nu zijn dat onder andere een krappe arbeidsmarkt en een tekort aan specifieke kennis. Daarnaast is de oorlog in Oekraïne van invloed op de hoeveelheid gas die we tot onze beschikking hebben. Laatste voorbeeld, door dat het elektriciteitsnetwerk steeds meer onder druk komt te staan (netcongestie) kan dat de energietransitie vertragen.

- De mate waarin bedrijven zich kunnen en willen richten op een omschakeling naar of uitbreiding van circulair werken en produceren.

- De mate waarin de rijksoverheid verdere wet- en regelgeving invoert die de transitie naar een circulaire economie stimuleert.

- De mate waarin mensen bereid zijn hun consumptiepatroon aan te passen dat leidt tot minder consumptie, overproductie en ongebruikte reststromen.

2.1.1 Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen

Toelichting

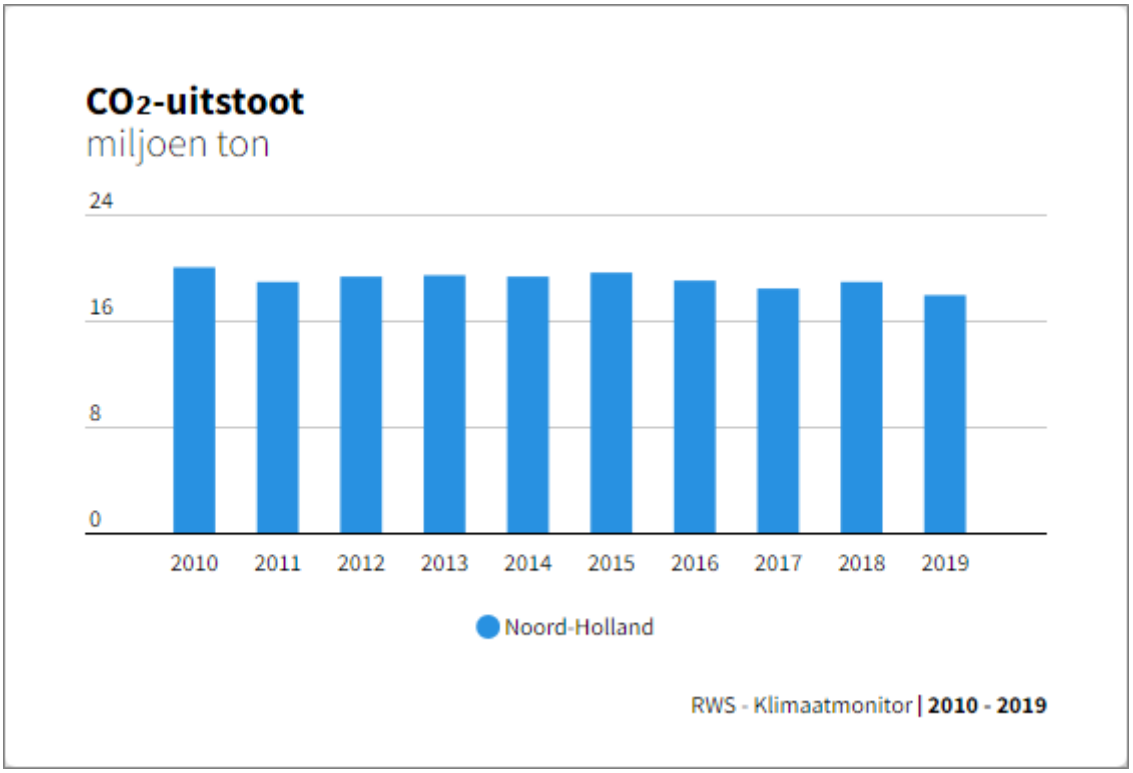
De provincie Noord-Holland heeft twee RES-regio's: regio Noord-Holland Noord en regio Noord-Holland Zuid. In het uitvoeringsprogramma voor de Regionale Energiestrategieën (RES) in Noord-Holland staat hoe de regio's concrete projecten van zonne- en windenergie en regionale warmtebronnen gaan realiseren. Gemeenten concretiseren de zoekgebieden in samenwerking met provincie en omgeving. Dat is maatwerk per zoekgebied.

In de RES beschrijven energieregio's, overheden, inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties samen hoe en waar duurzame elektriciteit (zon en wind) wordt opgewekt en hoe de warmtetransitie (duurzame alternatieven voor aardgas) mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast kijken ze samen met de netbeheerders naar de opslag en infrastructuur voor energie en warmte.

Gemeenten zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het contact met bewoners en belanghebbenden in hun werkgebied. Daarnaast is de provincie nauw betrokken bij de mogelijkheden van nieuwe energie-ontwikkelingen in relatie tot natuur, landschap, leefbaarheid, energie-infra en economie. Het NH Perspectief op de RES en de Omgevingsvisie NH2050 vormden hierbij het uitgangspunt. Zo zorgt de provincie dat een goede integrale afweging gemaakt wordt tussen de vele belangen die spelen. Ook ondersteunt de provincie gemeenten op veel manieren zowel voor ontwikkelingen met zonne-energie, als voor meervoudig ruimtegebruik zon en wind, ruimtelijke samenhang en participatie.

Koppeling met brede basismonitor

Emissie van broeikasgassen

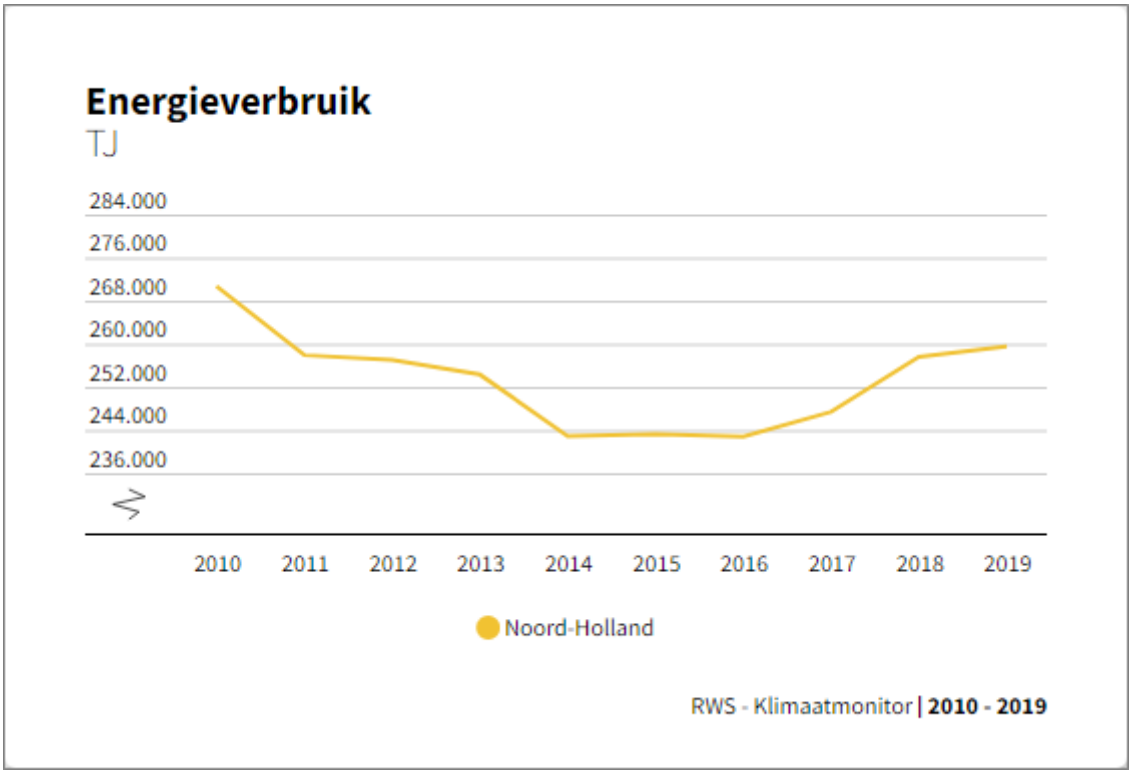

Landelijk neemt de CO2-uitstoot sinds 2015 af. Een goede vergelijking tussen de verschillende provincies is niet mogelijk, omdat van een aantal provincies de dataset niet compleet is. Op basis van de beschikbare gegevens heeft provincie Noord-Holland de op een na hoogste CO2-uitstoot, net onder de provincie Noord-Brabant. De uitstoot van Noord-Holland schommelt. Sinds 2015 is, in lijn met het landelijke beeld, wel een daling te zien.

Technische toelichting

CO_2-uitstoot totaal van de sectoren gebouwde omgeving – industrie, energie, afval en water – landbouw, bosbouw en visserij – verkeer en vervoer, inclusief autosnelwegen. De CO_2 uitstoot is berekend volgens de verbruiksbenadering, waarbij de uitstoot wordt toegerekend aan de gebruiker. Het eindverbruik van fossiele energie wordt gevolgd. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat door bij de verbruiksbenadering in vergelijking met de bronbenadering een deel van de CO_2-uitstoot niet in beeld is. De CO_2-uitstoot die door het productieproces van een grote speler als Tata Steel wordt uitgestoten is bijvoorbeeld bij de verbruiksbenadering niet in beeld. Op het dashboard energietransitie van Noord-Holland is te zien dat het verschil van rekenmethode (bronbenadering vs. verbruiksbenadering) 12.321.800 ton CO_2 bedraagt.

Energieverbruik

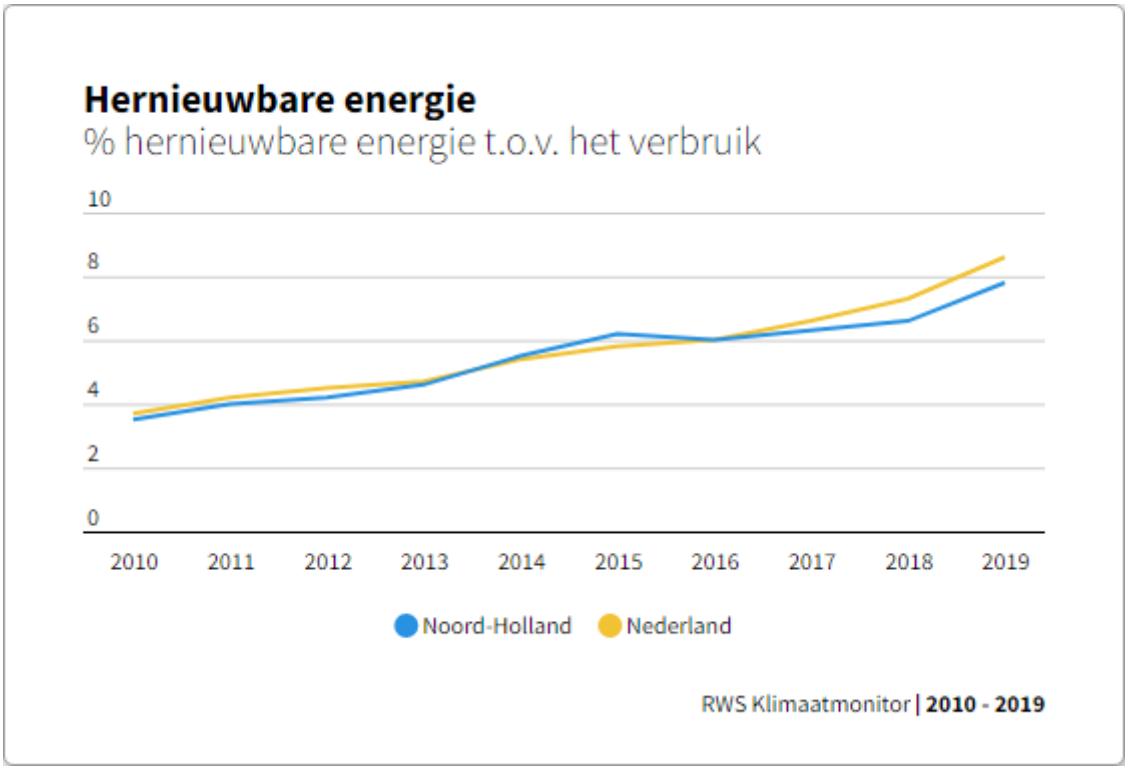

Bij het energieverbruik was tussen 2010 en 2014 een duidelijke afname te zien. Sinds 2014 is een lichte stijging te zien. Deze indicator geeft alleen het verbruik via het openbare net weer.

Technische toelichting

Energieverbruik totaal van de sectoren gebouwde omgeving - industrie, energie, afval en water - landbouw, bosbouw en visserij - verkeer en vervoer, inclusief autosnelwegen - hernieuwbare warmte, zonnestroom 'achter de meter. Het gaat hier om het zogenaamde eindverbruik of finaal gebruik van energie.

Productie van hernieuwbare energie

Sinds 2010 is de hoeveelheid hernieuwbare energie in de provincie Noord-Holland toegenomen van 9.346 TJ naar 20.616 TJ. In 2010 bedroeg het aandeel van hernieuwbare energie 3,5% binnen het totaal aan niet-hernieuwbare en hernieuwbare energie; in 2019 was dit opgelopen tot 7,9%.

Technische toelichting

Het betreft hier de totaal bekende opwek van hernieuwbare elektriciteit, t.o.v. het totaal bekende elektriciteitsverbruik.

2.1.2 Bijdragen aan de warmtetransitie

Toelichting

Gemeenten hebben hierbij de regie, maar het ontbreekt ze meestal nog aan capaciteit, kennis en middelen om hiermee voortvarend aan de slag te gaan. De provincie stelt gemeenten het Servicepunt Duurzame Energie beschikbaar. Het Servicepunt Duurzame Energie faciliteert de kennisontwikkeling van gemeenten, adviseert die en faciliteert de samenwerking tussen gemeenten bij de uitvoering van de energietransitie in de gebouwde omgeving. Eind 2021 zijn de gemeentelijke transitievisies warmte vastgesteld en er wordt nu verder gewerkt aan de wijkuitvoeringsplannen om helder te hebben welke wijken in 2030 van het aardgas af zijn. Vanwege de toenemende vraag naar ondersteuning door deze ontwikkelingen wordt de dienstverlening van het servicepunt uitgebreid, onder andere met een expertpool.

De provincie zet ook in op verdere ontwikkeling van de warmteviewer (voor het in kaart brengen van vraag en aanbod van warmte in de provincie Noord-Holland) en verspreiding van kennis op het gebied van duurzame warmtebronnen zoals aquathermie en gebruik van restwarmte. Voor geothermie (aardwarmte) wordt samen opgetrokken met de provincie Flevoland en we gaan door

met de uitvoering versnellingsplan Aardwarmte. Onderdelen van dat plan zijn onder andere garantiestelling voor de eerste proefboringen in de MRA, samenwerken met gemeenten en bedrijven in de uitvoering van de Routekaart Aardwarmte: voorlichting over aardwarmte, ondersteuning van beleidsvorming, bijvoorbeeld ten aanzien van verdeling van de warmte, en toetsingscriteria voor aardwarmtelocaties.

2.1.3 Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie

Toelichting

In 2023 geeft de provincie verdere uitvoering aan de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-infrastructuur. Door het samenwerkingsverband (de Taskforce) met netbeheerders TenneT en Alliander te starten.

Via Taskforce Energie Infra wordt gewerkt aan het oplossen van de knelpunten in de energie-infrastructuur en een toekomstbestendig energienetwerk (de uitvoering van de infrastructuur ligt niet bij de provincie Noord-Holland). De uitwerking vindt op de volgende niveaus plaats:

- Korte termijn: De no-regret maatregelen om de korte termijn knelpunten op te lossen en zorg te dragen voor ruimtelijke inpassing aanlanding Wind-op-Land.
- Lange termijn: Het ontwerpen en ontwikkelen van een hybride energie-infra van de toekomst en Ontwikkeling H2 productie- en transportnetwerk.
- Het ondersteunen en stimuleren van slimme oplossingen (Smart Energy Systems)

Op het gebied van waterstof ligt de focus op kennisontwikkeling door onder andere bijdragen aan pilots/demo's, vraagaggregatie in mobiliteit et cetera, en met name het cofinancieren van ruimtelijke verkenningen voor regionale infrastructuur. Dit betreft bijvoorbeeld verkenningen naar fysieke locaties voor grootschalige electrolysers, naar mogelijke opslaglocaties, naar interne haveninfrastructuur, naar logische transport- en scheepvaartcorridors voor waterstoftankstations en -vulpunten, tracé-onderzoeken en haalbaarheidsonderzoeken naar blauwe en groene waterstof.

Algemene activiteiten energietransitie

Ook wordt een aantal dingen ontwikkeld die ondersteunend zullen zijn aan alle drie de operationele doelen die bijdragen aan de energietransitie in de provincie als geheel. Omdat binnen het operationele doel energie-infrastructuur vraag, aanbod en opslag bij elkaar komen, plaatsen we de ontwikkeling en uitvoering van de data- & digitaliseringsstrategie Energietransitie onder dit operationele doel. Voor het realiseren van een duurzaam energiesysteem van de toekomst is data zeer belangrijk. Inzichten uit data ondersteunen niet alleen de afstemming van energievraag en -aanbod maar ook de benodigde ruimtelijke inpassing van de systeemveranderingen, zo valt verder te lezen in de provinciale datastrategie.

Naast onderhoud en beheer ligt de nadruk op het in beeld brengen datapositie, energiedata en -informatie open en transparant maken (actiepunten 3.1, 3.2 en 4.5 uit de datastrategie) denk aan open data register, algoritme register en dergelijke.

Dit is ook de plek waar overige zaken begroot worden die energietransitiebreed worden ingezet.

2.1.4 Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie

Toelichting

In 2023 wordt de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 (Actieagenda) uitgevoerd volgens de hierin opgenomen planning. Dit betekent dat de doorlopende acties uit 2022 worden voortgezet. Eén actie die in de planning stond tot en met 2022 loopt door in 2023, omdat deze later is gestart. Dit betreft de circulaire bouwexpert (voorheen circulaire bouwambassadeur). Het onderzoek naar de ruimtelijke randvoorwaarden voor circulaire economie in het Noordzeekanaalgebied (NZKG) zal al zijn afgerond in 2023. Zie voor het volledige overzicht pagina 39 van de Actieagenda - Provincie Noord-Holland (noord-holland.nl).

Volgens de Actieagenda wordt daarnaast gewerkt aan:

- de regionale aanpak met de gemeenten;
- de uitvoering van de lobbystrategie;
- de uitvoering van de communicatiestrategie;
- het benutten van de raakvlakken met andere provinciale opgaven zoals beschreven in de Actieagenda;
- samenwerking met medeoverheden;
- samenwerking met de Noord-Hollandse omgevingsdiensten;
- het stimuleren van circulariteit via de eigen bedrijfsvoering en aanbesteding van infrastructurele werken.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
2.1.1	Opwekking van duurzame elektriciteit bevorderen	4.326	7.447	4.222	2.716	2.709	2.694
2.1.2	Bijdragen aan de warmtetransitie	4.483	13.031	826	823	72	72
2.1.3	Borgen van de energie infrastructuur en bijdragen aan de waterstoftransitie	1.608	2.997	1.941	3.736	288	244
2.1.4	Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie	1.064	1.740	1.460	1.724	1.798	540
	Totaal lasten	11.482	25.215	8.449	8.999	4.867	3.550
	Totaal baten	-674	-819	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	10.808	24.396	8.449	8.999	4.867	4.867
	Stortingen						
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	0	9.200	2.867	33	33	33
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	0	12.977	3.267	33	33	33
2.1.3	Resv. Energietransitie	10.200	4.664	3.967	33	33	33
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	1.591	350	350	1.180	1.255	0
	Onttrekkingen						
2.1.1	Resv. Duurzame elektriciteit	0	-4.603	-1.380	0	0	0
2.1.2	Resv. Warmtetransitie	0	-12.136	-750	-750	0	0
2.1.3	Resv. Energietransitie	-8.255	-17.049	-1.616	-3.800	-352	-308
2.1.4	Resv. Circulaire Economie	-453	-1.170	-890	-1.180	-1.255	0
	Resultaat	**13.891**	**16.629**	**14.263**	**4.549**	**4.615**	**3.342**

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Onze rol
De provincie heeft verschillende taken gericht op het bevorderen van een duurzaam, gezond en veilig Noord-Holland.

De provincie is bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van wetgeving in het fysieke domein (milieu, water en natuur). Op het gebied van luchtkwaliteit heeft de provincie ook een stimulerende en samenwerkende rol. De provincie is medeondertekenaar van het Schone Luchtakkoord en ondersteunt het citizen science project Hollandse Luchten. Op het terrein van geluid is de provincie verantwoordelijk voor het bewaken van de geluidbelasting van provinciale wegen en van industrieterreinen van regionaal belang. Tevens heeft de provincie wettelijke taken op het gebied van bodembeheer.

Op basis van de Wet milieubeheer heeft de provincie beperkt ruimte om eigen regels te stellen, die zijn opgenomen in de eerste versie van de Omgevingsverordening. Dit betreft milieubeschermingsgebieden zoals stiltegebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en aardkundige monumenten. Hier zijn regels voor industrieterreinen van provinciaal belang aan toegevoegd.

De provincie is bevoegd gezag voor de vaststelling en goedkeuring van (provinciale) plannen en projecten waarvoor een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld. De provincie kan ook in het kader van de vergunningverlening bevoegd gezag voor een MER zijn, bijvoorbeeld voor de vergunningen van Tata Steel en voor windparken.

In aansluiting op de gezondheidsbeschermende maatregelen, stimuleert de provincie ook gezondheidsbevorderende initiatieven. Immers, het thema Gezonde Leefomgeving is één van de aspecten die zowel Rijk, provincies en gemeenten in hun omgevingsvisies een plek dienen te geven. De provincie biedt kennis en inzicht in verschillende gezondheidsbevorderende aspecten voor gemeenten, bijvoorbeeld in de fase van het opstellen van een gemeentelijke omgevingsvisie. Maar ook bij concrete gebiedsprocessen waarin de grote woningbouwopgaven veelal moeten samengaan met andere complexe opgaven, w.o. de energietransitie, mobiliteit, bereikbaarheid en natuur. Bij de eigen opgaven kijkt de provincie ook naar de mogelijkheden om de impact op de gezondheid voor inwoners te vergroten, bijvoorbeeld bij het stimuleren van actieve mobiliteit.

Samenwerkingspartners
Per onderwerp variëren de samenwerkingspartners. De voornaamste partijen op het gebied van gezonde leefomgeving zijn inwoners, TBO'ers (terrein beherende organisaties), Rijk, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten, kennisinstellingen, gezondheidsinstanties en bedrijven.

2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

Het realiseren van onze ambities op het vlak van gezonde leefomgeving, klimaat, energietransitie, circulaire economie en natuurverbetering is in zeer grote mate afhankelijk van de uitvoering door onze omgevingsdiensten. Het vraagt daarom om goed op hun taak toegeruste diensten. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving, belangrijke instrumenten in de verbetering van de leefomgeving, worden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de omgevingsdiensten. In de Nota uitvoering en handhaving staat onze visie voor de VTH-taken en hoe die kan bijdragen

aan een betere uitvoering van de bevoegdheden en taken door de omgevingsdiensten en de samenhang tussen de omgevingsdiensten in Noord-Holland. Zo kunnen deze taken beter bijdragen aan de beleidsdoelen van de provincie en gebiedsgericht worden ingezet, zoals in de IJmond. De omgevingsdiensten voeren deze taken uit binnen de kaders van de Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH)-strategieën en op basis van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Met deze diensten hebben wij een eigenaars- en een opdrachtgever-opdrachtnemer relatie. De omgevingsdiensten ontvangen jaarlijks een bijdrage van de provincie voor het uitvoeren van die activiteiten.

Door de toename van de samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven, wordt het werk in de uitvoeringspraktijk niet alleen in omvang meer, maar vraagt door de complexiteit ook andere competenties en kwaliteiten. Om onze ambities waar te kunnen maken, is een innovatieve aanpak noodzakelijk met meer capaciteit voor vergunningverlening en voldoende personeel voor toezicht en handhaving met adequate financiering. Aan de voorkant moeten we investeren om knelpunten in wet- en regelgeving te voorkomen en op te heffen.

We zetten concrete stappen voor het versterken van onze uitvoeringspraktijk, inclusief alle randvoorwaarden. Onder meer via het tweejarige interbestuurlijk programma versterking stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Specifiek voor de uitvoering van de taken rondom de stikstofproblematiek en de programmatische aanpak van Tata Steel zijn extra middelen aangevraagd voor 2023.

De consequenties van wijzigingen in bevoegdheden en takenpakketten door de invoering van de Omgevingswet zijn geïnventariseerd en hierover worden in 2023 afspraken gemaakt met de omgevingsdiensten en gemeenten.

2.2.2 Gezonde leefomgeving bevorderen

Toelichting

Het Programma Gezonde Leefomgeving, vastgesteld in 2020, is ontwikkeld om de opgaven op het gebied van de leefbaarheid aan te pakken. Met een vijftal sporen wordt onder andere ingezet op meer onderzoek naar de gezondheidseffecten van milieuhinder en naar het monitoren van de omgevingskwaliteit. Gebieden met een hoge milieudruk op één of meerdere milieukwaliteiten brengen we, samen met onze partners en de inwoners, in verschillende projecten gedetailleerder in kaart. We onderzoeken daarnaast wat nodig is om de gezondheid van onze inwoners beter te beschermen door niet alleen te kijken naar afzonderlijke milieunormen, maar ook de optelsom van verschillende normen of pieken in de belasting van de leefomgeving daarbij te beschouwen. In de afwegingen die gemaakt moeten worden bij (gebiedsgerichte) ruimtelijke opgaven gaan we na hoe gezondheidsrisico's daarin beter kunnen worden meegenomen en hoe die risico's vervolgens verkleint of weggenomen kunnen worden. Ook wordt geïnvesteerd in het optimaliseren van de toezicht en handhaving, om zo de milieukwaliteit en de veiligheid van de leefomgeving te verbeteren, met name bij de bedrijven, waarvoor de provincie bevoegd gezag is zoals Tata Steel. De pilot 'Duurzaam Slim Verkeersmanagement', die we in 2023 doorzetten, verkent de mogelijkheden om met verkeersmanagement een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de gezonde leefomgeving.

In de Omgevingswet is het thema Gezonde Leefomgeving benoemd als één van de prioriteiten. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, gepland voor 1 januari 2023, worden gemeenten steeds meer verantwoordelijk voor de uitvoering van wettelijke taken, zoals op het gebied van

bodem, geur en externe veiligheid. We dragen zo veel mogelijk zorg dat het kennisniveau bij gemeenten toereikend is, onder andere met een kennisschakelpunt.

Het provinciaal programma Gezonde leefomgeving loopt af na 2023. In 2023 zal bepaald worden hoe het thema Gezonde Leefomgeving voor 2024 en verder te verankeren.

In de integrale afstemming bij grote gebiedsopgaven en afweging is het belang van een gezonde leefomgeving belangrijk. Instrumentarium daarvoor is in ontwikkeling. In 2023 doen we verder ervaring op met mogelijke instrumenten.

In een aantal regio's, bijvoorbeeld in de IJmond, staat een gezonde leefomgeving onder druk. Van gebieden met een hoge milieudruk op één en of meer milieukwaliteiten wordt de milieuhinder gedetailleerd in kaart gebracht in samenwerking met de inwoners en partners.

Met het 'Programma Tata Steel 2020-2050: samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond' werkt de provincie samen met de IJmond-gemeenten, de GGD Kennemerland, en de Omgevingsdiensten aan opgaven die bijdragen aan een gezondere leefomgeving IJmond. Ook de samenwerking met het Rijk is hierbij van groot belang voor onder andere de wet- en regelgeving over milieu en de leefomgeving waarmee de provincie werkt. Het Rijk heeft een belangrijke taak bij de verduurzaming van Tata Steel.

Het programma Tata Steel 2020 – 2050 komt in een versnelde fase van uitvoering in samenhang met de 'Route naar Groen Staal' van Tata Steel . De omschakeling naar Groen Staal is een grote opgave binnen Tata Steel die leidt tot een groot aantal vergunningaanvragen en andere vraagstukken in de IJmond. Naast de inzet vanuit de Omgevingsdienst NZKG, vraagt deze opgave ook om meer inzet vanuit de provincie. Met de kaderbrief 2023 zijn extra middelen toegekend. Met deze extra middelen kunnen we de taken uitvoeren die nodig zijn om de Groen Staal route te realiseren. Daarnaast zetten we het onderzoek en (gezondheids)monitoring rondom Tata Steel voort, waarvoor extra middelen zijn geraamd.

Vanuit het Programma Gezonde Leefomgeving zetten we in op scherp vergunnen Dit is tevens verankerd in de beleidsnotaVTH (hoofdstuk 3). Hierin wordt de beleidsruimte die er is om te vergunnen binnen de bandbreedte voor best beschikbare technieken (BREF range) vertaald naar de concrete ambitie om zo dicht mogelijk aan de onderkant van de BREF bandbreedte te vergunnen voor fijnstof en stikstofdioxide. In 2023 zetten we hier onverminderd op in. De bedoeling is dat deze ambitie wordt toegepast bij oprichting- actualisatie- en uitbreidingsvergunningen. Dit doen we vanuit het Programma Tata Steel. Voor de rest van de bedrijven in Noord-Holland waar we bevoegd gezag voor zijn is in 2022 een start gemaakt met een viertal pilots. In 2023 gaan we op basis van deze pilots verder met scherp vergunnen.

Jaarlijks presenteert de provincie datarapporten over de luchtkwaliteit in drie gebieden: IJmond, Westpoort en de Haarlemmermeer. In de Omgevingsvisie NH2050 is de ambitie geformuleerd om zo spoedig mogelijk aan de WHO advieswaarden uit 2005 voor luchtkwaliteit te voldoen. De waarden voor fijnstof (PM10, PM2,5) dalen wel maar voldoen nog niet aan de WHO-advieswaarden. In 2023 worden de drie meetnetten geëvalueerd, wat mogelijk gaat leiden tot aanscherping van het meetpakket in daaropvolgende jaren.

Met het project Hollandse Luchten brengt de provincie met burgermetingen op specifieke plekken in de provincie de luchtkwaliteit in kaart. In 2022 worden nieuwe meetgemeenschappen met inwoners toegevoegd aan het programma waarmee we in 2023 ervaring gaan opdoen.

De in 2022 opgeleverde nieuwe geluidbelastingkaarten vormen een belangrijke bouwsteen voor het nieuwe Actieplan Geluid, dat we in 2023 gaan opstellen. Daarnaast heeft de provincie een aantal industrieterreinen van regionaal belang benoemd, waar gezoneerd geluidbeleid wordt toegepast. Het zonebeheer heeft de provincie belegd bij de Omgevingsdienst NZKG. De provincie staat voor de wettelijke taak om SWUNG-2 (Samen Werken aan de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid) te implementeren. Met de kaderbrief 2023 zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld.

De provincie heeft speciale aandacht voor de problematiek van zeer zorgwekkende stoffen ZZS en voor de verbetering van de luchtkwaliteit in het kader van het Schone Lucht Akkoord (SLA). In 2023 participeert de provincie in een nationaal onderzoeksprogramma in het kader van het SLA naar hoog blootgestelde gebieden, hierin is de regio IJmond één van de te onderzoeken gebieden. Aan de hand van resultaten bepalen we in 2023 concrete vervolgstappen.

Het provinciale geurbeleid is erop gericht om toe te werken naar een verwaarloosbare geurhinder in Noord-Holland. Het E- Nose netwerk ondersteunt het toezicht op het verbod op varend ontgassen, maar geeft ook gebiedsspecifiek inzicht, zoals in de IJmond en Tuindorp Oostzaan. We werken nauw samen met de Omgevingsdienst NZKG, het Havenbedrijf Amsterdam en bedrijven die geurhinder veroorzaken. Met de komst van de Omgevingswet zijn we voornemens om het provinciale geurbeleid te actualiseren. Dat zal in 2023 gestalte krijgen.

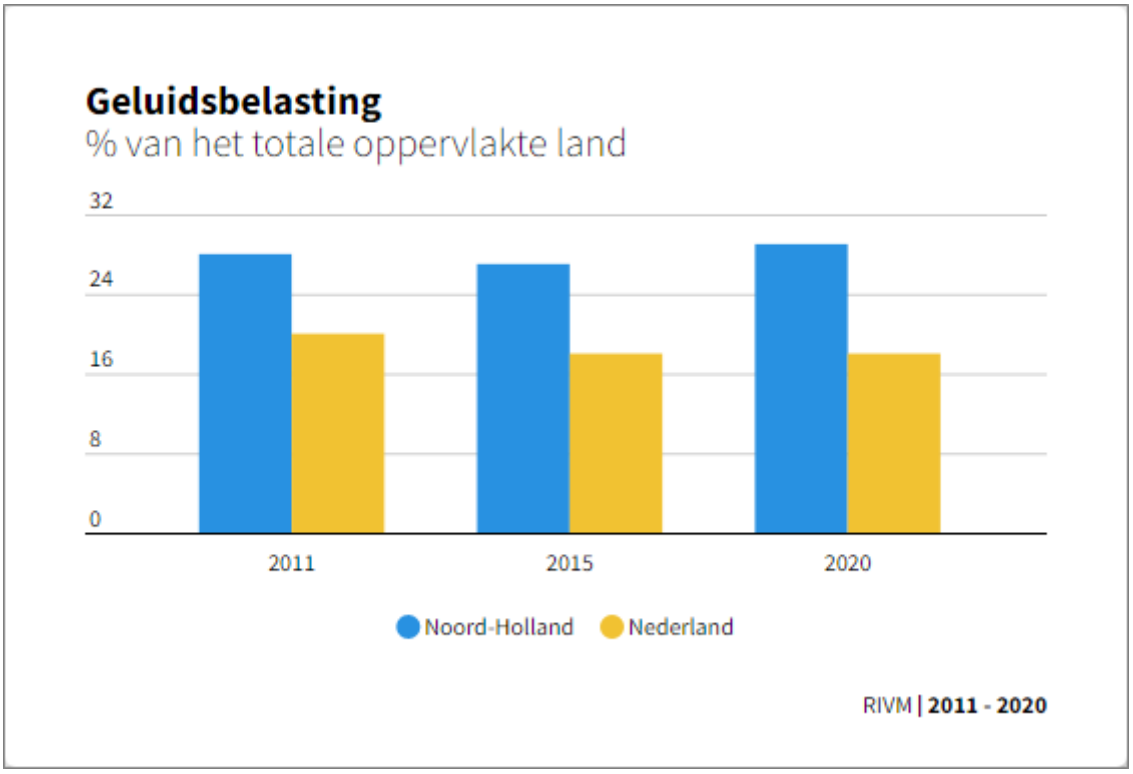
Het Rijk is aan zet om, in aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet, aandachtsgebieden te bepalen die inzichtelijk maken in welk gebied zich bij een ongeval met gevaarlijke stoffen mogelijk nog levensbedreigende gevolgen voor personen in gebouwen kunnen voordoen. Deze aandachtsgebieden zijn voor ons extra van belang om inzicht te krijgen welke ruimtelijke effecten de energietransitie in bijvoorbeeld het Noordzeekanaalgebied heeft en de keuzes die we in 2023 hierin moeten gaan maken.

De provincie Noord-Holland heeft aandacht voor het terugdringen van uitstoot van Zeer Zorgwekkende Stoffen en volgt hierin nauwgezet het Rijksbeleid. Met de Omgevingsdienst NZKG maken wij voor 2023 afspraken over de toepassing van de regels, zoals het maken van een Vermijdings- en Reductieprogramma, bij de bedrijven waar wij bevoegd gezag van zijn.

Om de stortplaats Nauerna beschikbaar te maken voor recreatie is in 2022 een onderzoek gestart van het RIVM om na te gaan op welke manier er veilig gerecreëerd kan worden. Dit onderzoek loopt door in 2023.

Koppeling met brede basismonitor

Geluidbelasting

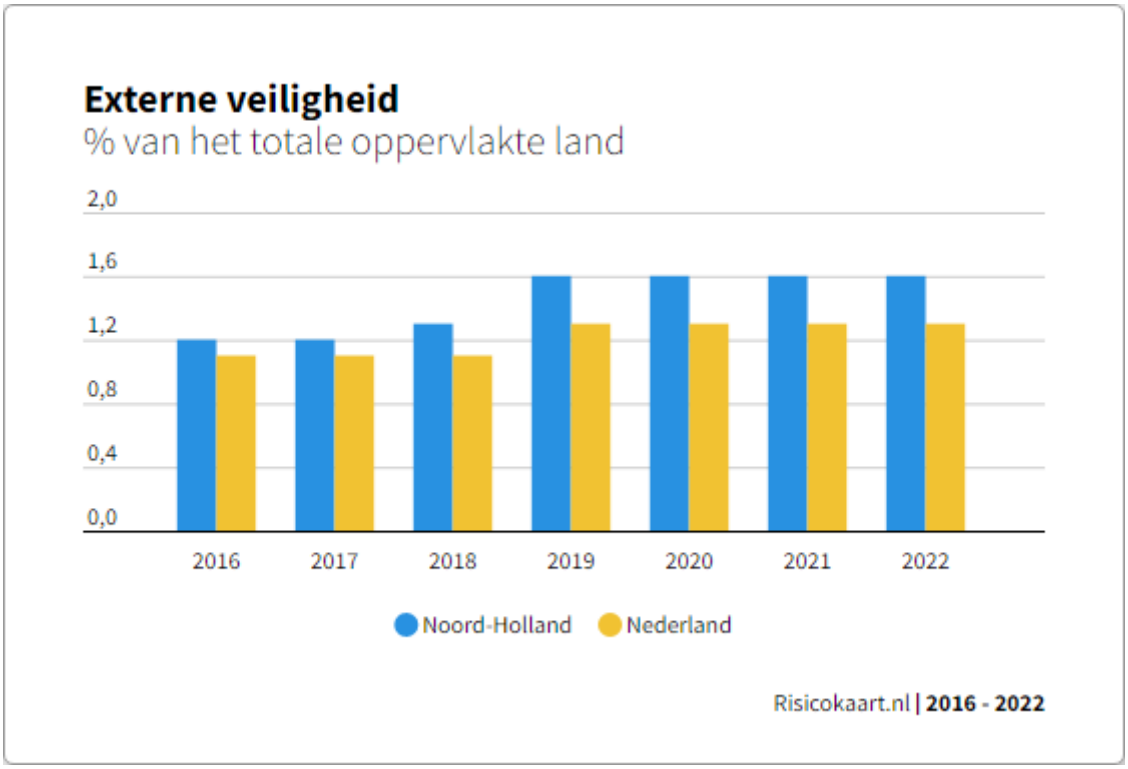

De meest recente cijfers uit 2020 laten zien dat in Noord-Holland 29% van het landoppervlak belast is met 55 decibel of meer. Dit is hoger dan het percentage in heel Nederland met 18% oppervlakte. De gemiddelde geluidsbelasting varieert weinig over de jaren, met maximale dalingen en stijgingen tussen de 2 en 4 procentpunten. De geluidsbelasting is in Noord-Holland wat toegenomen ten opzichte van 2015 en 2011. Toen was de geluidsbelasting respectievelijk 27% en 28% van de totale oppervlakte. Voor de andere provincies geldt doorgaans een stabiele of licht dalende trend.

Technische toelichting

Landoppervlakte belast met een geluidsniveau boven 55 dB. De indicator is opgesteld aan de hand van de cumulatieve geluidkaart. De cumulatieve kaart geeft een indicatief beeld van de geluidbelasting van weg-, rail- en vliegverkeer, windturbines en industrie. De hoeveelheid geluid wordt uitgedrukt in decibellen (dB Lden). De toevoeging Lden staat voor het geluidniveau gedurende de dag en nacht. Het aantal gridcellen in een klasse per gemeente is bepaald met behulp van GIS.

Externe veiligheid

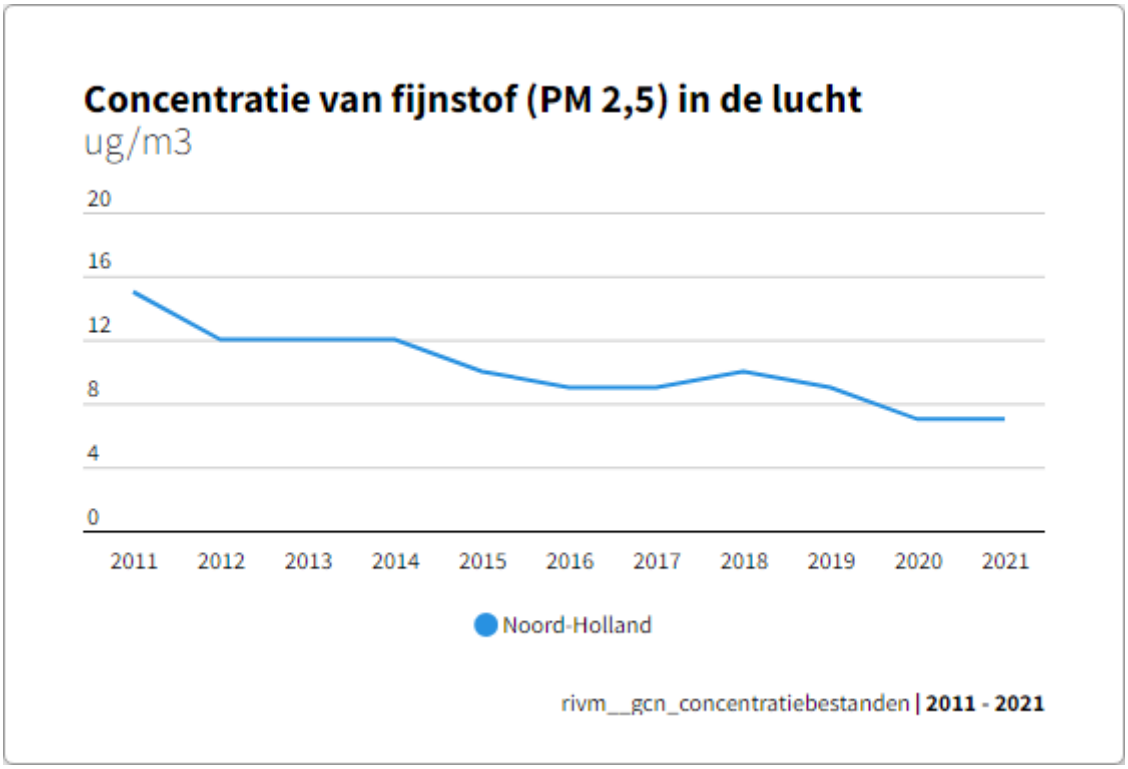

Het aandeel landoppervlakte in Noord-Holland binnen een risicocontour is 1,6%, wat iets meer is dan het percentage voor heel Nederland (1,3%). In Noord-Holland wonen 10.300 mensen binnen een risicocontour. Noord-Holland staat op basis van het aandeel landoppervlakte binnen een risicocontour op de achtste plaats. Zuid-Holland heeft het grootste aandeel landoppervlakte binnen een risicocontour met 3,6%.

Technische toelichting

De zogenoemde plaatsgebonden risicocontour geeft aan hoe groot in een bepaalde omgeving de overlijdenskans is door een ongeval met een risicobron. Het plaatsgebonden risico is de berekende kans per jaar dat een persoon overlijdt door een ongeval bij een risicobron. Voor het bepalen van de plaatsgebonden risicocontouren zijn risico's van bedrijven (installaties en inrichtingen), buisleidingen en vliegvelden meegenomen. In deze berekening is gebruik gemaakt van 10-6 risicocontour. Dat wil zeggen dat de kans dat daadwerkelijk een zwaar ongeval plaatsvindt 1 op een miljoen is.

Luchtkwaliteit Fijnstof

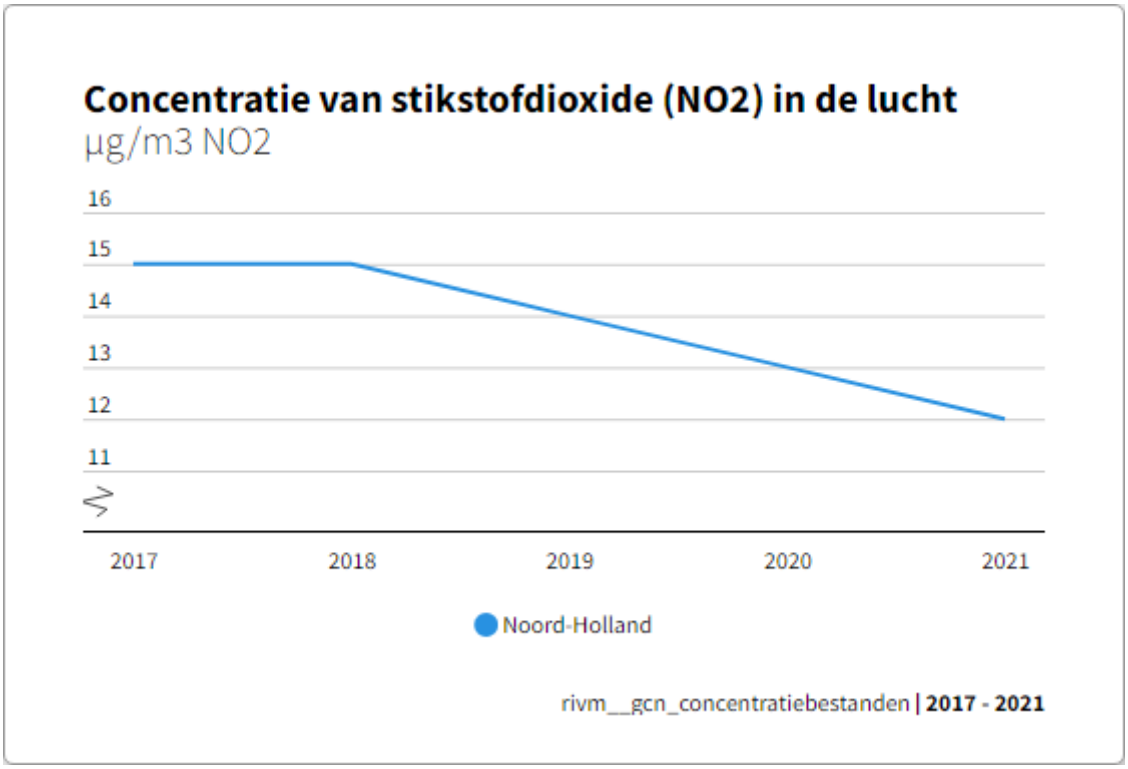

Fijnstof is een verzamelbegrip en omvat deeltjes van verschillende grootte. Fijnstof veroorzaakt gezondheidseffecten. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) stelt dat blootstelling aan PM 2,5 schadelijker is dan blootstelling aan PM10. In 2021 was de gemiddelde concentratie PM2,5 voor de provincie Noord-Holland 7 µg/m3. Het gemiddelde van Nederland was in 2021 ook 7 µg/m3.

Technische toelichting

Concentratie van fijnstof (PM 2,5) in de lucht. De indicator is gebaseerd op de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). In de GCN wordt op basis van modellen de luchtkwaliteit op iedere plek in Nederland berekend.

Luchtkwaliteit NO2

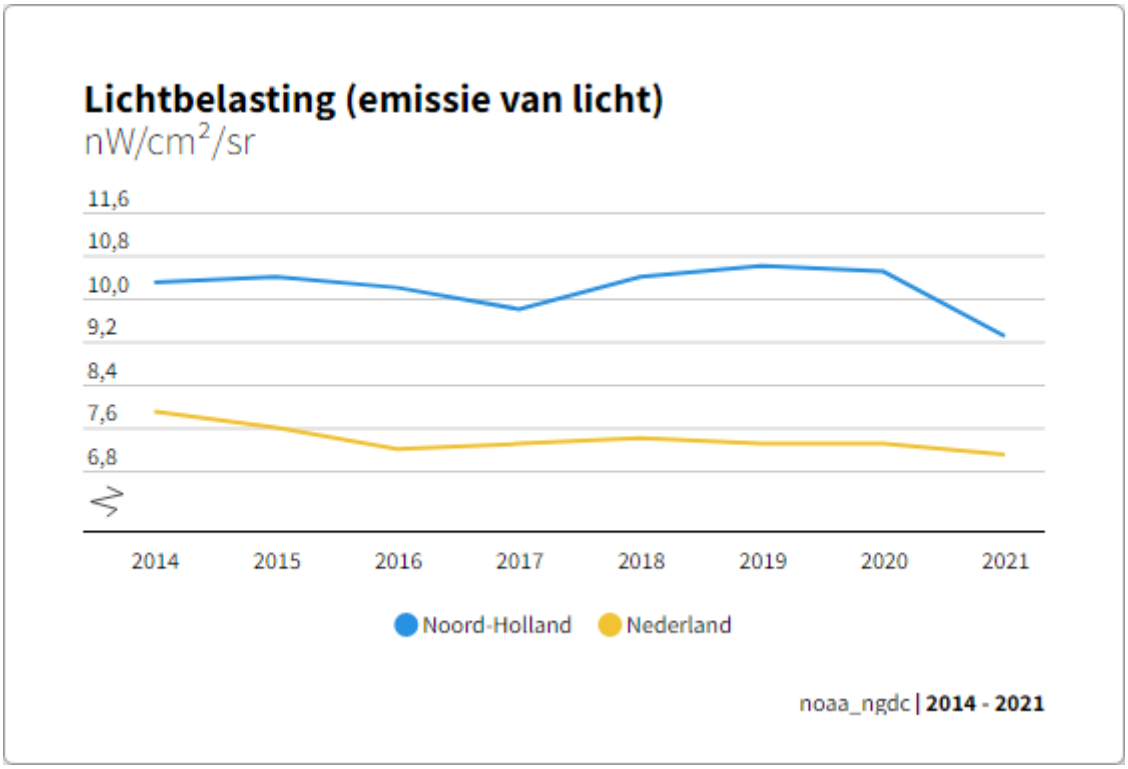

Stikstofdioxide (NO2) is een gas dat in Nederland effect heeft op de luchtkwaliteit. Verkeer is de belangrijkste bron van stikstofdioxide, maar ook de industrie, raffinaderijen en de energiesector zijn bronnen van NO2 emissie en hebben dus effect op de stikstofdioxide concentratie in de lucht. Blootstelling aan stikstofdioxideconcentratie (NO2) kan schadelijk zijn voor de gezondheid. De gemiddelde concentratie van NO2 in Noord-Holland was in 2021 12 µg/m3. De gemiddelde concentratie in Nederland was in 2021 ook 12 µg/m3.

Technische toelichting

De gemiddelde concentratie van stikstofdioxide (NO2) in de lucht. De indicator is gebaseerd op de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). In de GCN wordt op basis van modellen de luchtkwaliteit op iedere plek in Nederland berekend.

Lichtbelasting (emissie van licht)

De lichtbelasting in Noord-Holland is, na Zuid-Holland, het grootst van Nederland. Dit zijn de twee provincies met de vier grootste stadsagglomeraties van Nederland. Friesland en Groningen hebben het minst last van lichtbelasting. De gemiddelde lichtbelasting in Noord-Holland is hoger dan het Nederlands gemiddelde.

Technische toelichting

Deze indicator geeft de lichtbelasting aan. Daarbij geldt: hoe hoger het getal, hoe groter de oppervlakte die last heeft van verlichting in de nacht. De gegevens voor deze indicator zijn bepaald aan de hand van satellietwaarnemingen van nachtelijke verlichting.

Bodemsanering

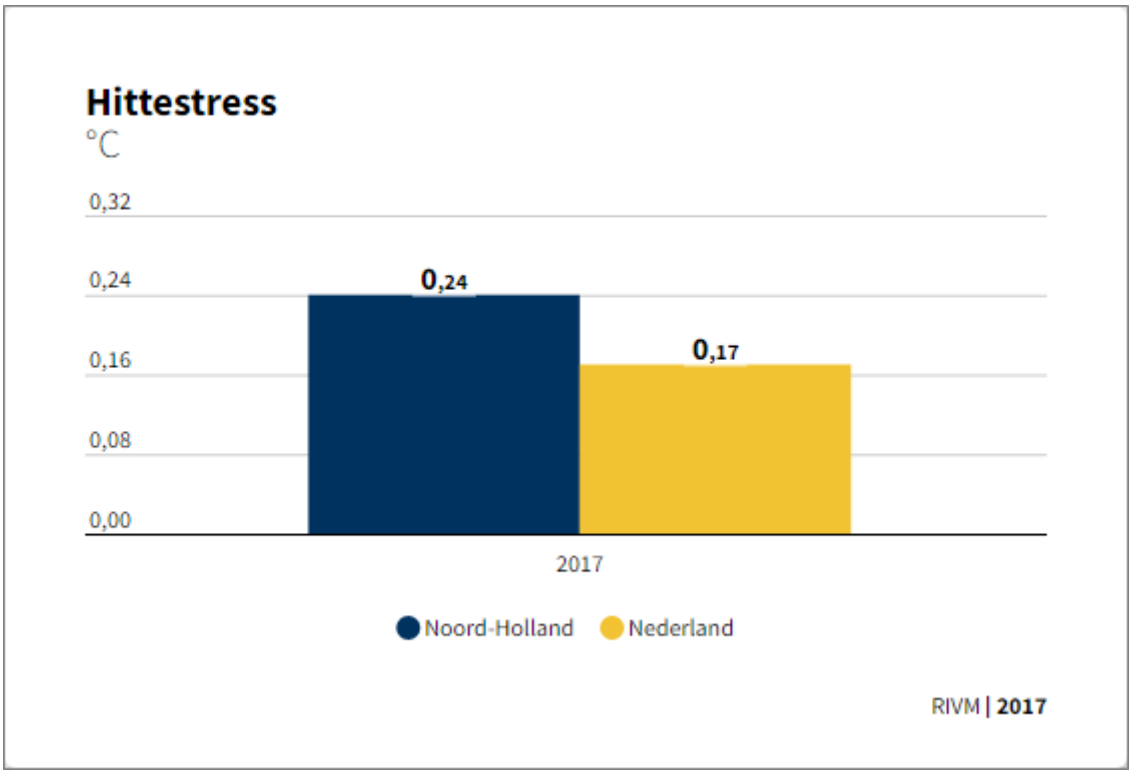

Noord-Holland heeft 2 spoedlocaties voor bodemverontreiniging waar de risico's nog niet beheerst zijn. De provincie monitort ieder jaar de voortgang van de aanpak van de spoedlocaties. Dat zijn locaties waar de bodemverontreiniging leidt tot onaanvaardbare risico's voor mensen, voor ecologie of voor verspreiding van stoffen met het grondwater. De meeste van die locaties zijn in het verleden geïnventariseerd en onderzocht. Toch worden af en toe nog nieuwe spoedlocaties bekend doordat er nieuw onderzoek is verricht op een locatie. In 2021 zijn daardoor in Noord-Holland 2 spoedlocaties toegevoegd en betreft de lijst van spoedlocaties inmiddels 98. De twee nieuwe locaties betreffen de 'Kleiput Oosterdijk De Bult te Enkhuizen' en het 'Voormalige defensieterrein Crailo Amersfoortsestraatweg 111 te Hilversum'. Voor "Crailo" heeft de provincie opdracht voor sanering gegeven, is de sanering nagenoeg afgerond en zijn de risico's weggenomen. Voor "De Bult" worden voorbereidingen voor sanering getroffen. Daardoor zullen de risico's worden beheerst. De provincie volgt de voortgang van de aanpak van deze (en alle andere) spoedlocaties en actualiseert de informatie bij de jaarlijkse monitoring.

Technische toelichting

Aantal spoedlocaties voor bodemverontreiniging waar de risico's nog niet beheerst zijn.

Hittestress

Noord-Holland heeft relatief gezien een hoog stedelijk hitte-eiland effect ten opzichte van andere provincies. Alleen Zuid-Holland heeft te kampen met hogere gemiddelde temperaturen. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2017.

Technische toelichting

De indicator geeft weer wat het jaarlijks temperatuurverschil (in graden Celsius) is dat ontstaat door het hitte-eiland effect, oftewel het fenomeen dat de temperatuur in een stedelijk gebied gemiddeld hoger is dan in het omliggende landelijk gebied. Het gemiddelde temperatuurverschil binnen de gemeente is bepaald door middel van een GIS-berekening op basis van 10x10 meter gridkaart.

2.2.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

De provincie richt zich op instandhouding en verbetering van de kwaliteit van bodem en ondergrond. De opgaven zijn:

- De grondwaterkwaliteit ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening beschermen.
- Verontreinigingen van bodem en grondwater saneren ter bescherming van mens en milieu en ter verhoging van de (gewenste) gebruiksmogelijkheden.
- De energiewinning uit de bodem (bijvoorbeeld door geothermie, warmte-koudesystemen en warmtenetten) faciliteren.

Mijnbouwwet

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is bevoegd gezag voor vergunningen onder de Mijnbouwwet. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de winning van gas of aardwarmte (geothermie). Vanuit haar adviesrol rol kijkt de provincie naar de gevolgen van de winning voor onder andere het grondwater en de bovengrondse veiligheid.

Bodembeheer

Met de invoering van de Omgevingswet (Ow), naar verwachting per 1 januari 2023, en het intrekken van de Wet bodembescherming verandert de taakverdeling tussen provincie en gemeenten. Kern van de verandering is dat gemeenten primair verantwoordelijk worden voor de bodemkwaliteit in de bovengrond en de provincie voor het grondwater. Daarnaast blijft de provincie bevoegd gezag voor overgangsrechtlocaties en voor bodemkwaliteit bij complexe bedrijven. Over de financiering hiervan door het Rijk worden in de loop van 2022 afspraken gemaakt.

Een belangrijk onderdeel van de taak van de provincie is het gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen. Bescherming van de drinkwatervoorziening en het faciliteren van het gebruik van de ondergrond voor bijvoorbeeld energiewinning worden hierin meegenomen (zie ook Grondwaterbeheer het Gooi). Andere taken zijn het afmaken van de bodemsanering van spoedlocaties (zie deze interactieve kaart) en diffuse bodemverontreiniging (bijvoorbeeld lood), nazorg en beheer van restverontreinigingen na sanering en de aanpak van nieuwe stoffen zoals PFAS (PerFluor-Alkyl stoffen).

Voor PFAS vertegenwoordigt Noord-Holland zowel ambtelijk als bestuurlijk het IPO in overleggen met Rijk, VNG en UvW. Het doel is knelpunten in uitvoer en beheer en knelpunten op het gebied van mogelijk conflicterende beleidskaders aan te pakken.

Stortplaatsen Wet milieubeheer

De provincie is verantwoordelijk voor de nazorg van stortplaatsen Wet milieubeheer. Voor één stortplaats wordt een sluitingsprocedure afgerond door het verstrekken van een geslotenverklaring door GS en een goedgekeurd nazorgplan. Op twee gesloten stortplaatsen wordt in opdracht van GS nazorg uitgevoerd.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
2.2.1	VTH taken uitvoeren en coördineren	29.197	30.308	31.723	29.973	29.894	29.889
2.2.2	Gezonde leefomgeving bevorderen	3.301	5.492	5.497	2.302	2.194	2.186
2.2.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	3.916	10.211	6.058	4.255	1.604	1.330
	Totaal lasten	36.414	46.011	43.278	36.530	33.692	33.405
	Totaal baten	-3.062	-2.595	-4.780	-5.135	-2.475	-2.575
	Saldo van baten en lasten	33.352	43.416	38.498	31.395	31.217	31.217
	Stortingen						
2.2.2	Resv. Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	0	0	0	0	0	0
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	3.500	3.420	3.300	1.000	0	0
2.2.3	Resv. Bodemsanering	4.235	319	319	319	319	319
	Onttrekkingen						
2.2.2	Resv. Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	-131	-554	0	0	0	0
2.2.2	Resv. Gezonde leefomgeving	-1.516	-3.467	-3.467	-67	-67	-67
2.2.3	Resv. Bodemsanering	-3.190	-8.878	-3.060	-1.039	-1.214	-944
	Resultaat	**36.250**	**34.256**	**35.590**	**31.608**	**30.255**	**30.138**

Programma 3 Ruimte en Water

Doelenboom

3. Ruimte en Water
3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid
3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen
3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren
3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid’
3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV- knooppunten en ketens
3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren
3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren
3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen
3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen
3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw
3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen
3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie
3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit
3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie
3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water
3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen
3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen
3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van Noord-Holland. Diverse functies zoals wonen, werken, energietransitie, landbouwtransitie, mobiliteit, natuurontwikkeling vragen in Noord-Holland om ruimte en de druk op de ruimte is daarmee groot. Dit tegen een achtergrond van belemmeringen ten aanzien van onder andere stikstof, energie-infrastructuur, geluidsregels, milieuregels, klimaat. Het vraagt om scherpe keuzes. De provincie bekijkt deze vragen in samenhang, maakt ruimtelijk strategisch beleid, ontwikkelt gebiedsgericht beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen. De rol van de provincie is door de Ruimtelijke Ordeningsbrief van het Rijk nog verder versterkt.

De sturingsfilosofie van de provincie is gebaseerd op de Omgevingswet: lokaal wat kan en regionaal wat moet. Dit is vastgelegd in het Coalitieakkoord 2019-2023 ‘Duurzaam doorpakken!’.

In de provinciale Omgevingsvisie NH2050 staat de langetermijnvisie van Provinciale Staten van Noord-Holland op de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie NH2050 vormt het strategische langetermijnbeleid van de provincie Noord-Holland. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans in Noord-Holland tussen economische groei en leefbaarheid. Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Om deze te borgen hanteert de provincie basisrandvoorwaarden voor gezondheid, veiligheid en klimaatadaptatie. Daarnaast gelden generieke ontwikkelprincipes voor landschap, natuurinclusiviteit, clustering van activiteiten en samenhang tussen de bovengrond en de ondergrond.

De woonopgave is enorm. Tot 2030 moeten in Nederland 900.000 woningen worden gerealiseerd. Als Noord-Holland leveren we hier een grote bijdrage aan, namelijk 183.600 woningen bruto en 162.000 netto (nieuwbouw minus sloop). De nadruk ligt op het versneld realiseren van (betaalbare) woningen. Dit is ook de lijn in het Masterplan Wonen. Om de woningen te realiseren maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen, zoals het instrument actief grondbeleid. Belangrijk is dat de woonopgave niet los wordt gezien van de andere opgaven in Noord-Holland. Denk bijvoorbeeld aan de grote uitdagingen van de energietransitie. Daarnaast kunnen geen woningen gebouwd worden zonder antwoord te geven op vraagstukken als stikstof, vliegtuiggeluid, bereikbaarheid, klimaatbestendigheid, leefbaarheid, toenemende druk op recreatiegebieden, landschap en natuur.

Voor wat de hoofdambities uit onze Omgevingsvisie betreft, is de provincie mede afhankelijk van de keuzes die het Rijk voor de toekomstige ontwikkeling van de luchtvaart in het algemeen en de ontwikkeling van Schiphol in het bijzonder maakt. De sectorale luchtvaartwet- en regelgeving is daarbij kaderstellend (LIB, hoogtebeperkingen, radardekking). De aanwezigheid en het gebruik van de luchthaven Schiphol heeft een grote ruimtelijke impact. De ruimtelijke consequenties van keuzes in de luchtvaart dienen daarom scherp in beeld te blijven en in een integrale afweging te worden betrokken. Om die reden wordt samen met het Rijk gewerkt aan de NOVEX Schiphol.

De hoofddoelen op het gebied van water zijn het beschermen tegen overstromingen en het duurzaam gebruik van water voor verschillende doeleinden. De beide hoofddoelen sluiten aan op de doelen van twee belangrijke Europese richtlijnen: de ROR (Richtlijn Overstromingsrisico's) en de KRW (Kaderrichtlijn Water).

Bij het beschermen tegen overstromingen staan drie elementen centraal:
1. primaire en regionale keringen die aan de wettelijke norm voldoen;
2. een robuuste ruimtelijke inrichting;
3. effectieve calamiteitenplannen.

Bij een duurzaam gebruik van het water gaat het om een zorgvuldig beheer van grond- en oppervlaktewater. Een goede waterkwaliteit en het voorkómen van verdroging en verzilting zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

Klimaatverandering en maatschappelijke opgaven als de energietransitie, biodiversiteit en woningbouwopgave maken aanpassing, versnelling of intensivering van het waterbeleid op een aantal aspecten nodig. Bij het versterken van primaire waterkeringen wordt ingezet op: adaptieve versterkingsoplossingen die daarmee tegen lagere kosten uitbreidbaar zijn bij een klimaatverandering, op het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit aan de dijk en de directe omgeving van de dijk. Hiervoor worden de middelen ingezet uit de Reserve meekoppelkansen dijkversterkingen en kustontwikkeling.

De provincie werkt samen met gemeenten, veiligheidsregio's en waterschappen in het verkrijgen van meer inzicht in vitale en kwetsbare infrastructuur. Eigen netwerken (onder andere wegen en kanalen) worden beoordeeld op klimaatbestendigheid.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet (in ontwikkeling)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML)
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonagenda 2020 - 2025
- Masterplan Wonen versie 1 en Masterplan Wonen versie 1.5
- Programma OV-knooppunten ("Maak Plaats!")
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Watervisie 2021 'Buiten de oevers'
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie OV2020

Budgettabel 2023 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
3.1	Ontwikkelen ruimtelijk beleid	3.865	0	3.865	0	0	3.865
3.2	Uitvoeren ruimtelijk beleid	8.995	5.810	3.185	10.695	19.000	11.490
3.3	Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen	3.219	0	3.219	2.180	1.200	2.239
3.4	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie	3.866	0	3.866	2.214	1.500	3.152
3.5	Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water	3.883	1.239	2.644	1.393	1.562	2.813
	Totaal	**23.828**	**7.049**	**16.779**	**16.482**	**23.262**	**23.559**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
3	3.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
3	3.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
3	3.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	3.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	3.5.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

3.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Onze rol
We zijn verantwoordelijk voor het maken van integrale ruimtelijke afwegingen over ontwikkelingen in voornamelijk het landelijk gebied. We wegen mogelijkheden af om wel of niet te bouwen in het buitengebied via onze verordening, wij maken beleid, stellen kaders en stimuleren en regisseren via onze instrumenten zoals de provinciale Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening, de Omgevingsregeling, regionale samenwerkingsagenda's en integrale programma's. Bij het vormgeven en behouden van de ruimtelijke kwaliteit in de provincie worden wij bijgestaan door het ontwerpteam, het Adviesteam Ruimtelijke Kwaliteit (ARK/intern), de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO/extern) en de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK/extern).

Samenwerkingspartners
We werken samen met gemeenten aan het verhogen van de kwaliteit van de gemeentelijke plannen en met initiatiefnemers voor ruimtelijke ontwikkeling. Deze rol zal toenemen onder de nieuwe Omgevingswet, vanwege de in deze wet opgenomen zorgplicht omgevingskwaliteit en door de grote transities die het landschap grondig zullen veranderen. Hoe zorgt de provincie ervoor dat deze ontwikkelingen blijven passen in het veranderende landschap?

Prioriteiten

- Uitdragen van de Omgevingsvisie
- Het uitdragen van de Omgevingsverordening NH2020 en van de Omgevingsverordening NH2022 die gelijktijdig met de Omgevingswet op (naar verwachting) 1 januari 2023 in werking treedt
- Het stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit.

3.1.1 Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen

Toelichting

Provinciale Staten (PS) hebben in 2018 een integraal strategisch langetermijnbeleid vastgesteld met de Omgevingsvisie NH2050. Elk van deze ambities is terug te vinden in de programma's in deze begroting. De belangrijkste acht onderwerpen waar PS ambities over hebben vastgesteld zijn: klimaatadaptatie (beleidsdoel 3.4); gezonde leefomgeving, waaronder bodem, water, lucht, geluid, veiligheid (beleidsdoel 2.2); biodiversiteit (programma 5), economische transitie en energietransitie (beleidsdoel 2.1); mobiliteit (programma 4), verstedelijking en landschap (programma 3, 5 en 6).

De Omgevingsvisie wordt uitgedragen door advisering vanuit de vastgestelde visie aan GS, PS, de ambtelijke organisatie en via het bepalen en uitwerken van activiteiten die bijdragen aan het behalen van door PS in de visie gestelde ambities en doelen.

De vertaling van de Omgevingsvisie in ons juridisch instrumentarium vindt plaats door middel van de Omgevingsverordening. In 2021 heeft de provincie de Omgevingsverordening NH2022 voorbereid. Deze omgevingsverordening treedt tegelijk in werking met de Omgevingswet. In de Omgevingsverordening NH2022 worden de provinciale regels omgezet naar de juiste juridische basis, zodat de provincie voldoet aan de Omgevingswet op het moment van inwerkingtreding.

Input van partners, waaronder gemeenten en waterschappen, is onderdeel van de totstandkoming geweest.

Extern borgt de provincie de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening in de omgevingsvisies, omgevingsplannen en waterschapsverordeningen van lagere overheden via de instrumenten die de Omgevingswet ons hiertoe ter beschikking stelt. Hiertoe zijn onze werkprocessen heringericht.

De Omgevingswet wordt ondersteund door een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO wordt interbestuurlijk ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Wij zijn bij inwerkingtreding van de Omgevingswet aan het DSO gekoppeld en hebben onze werkprocessen hierop ingericht, zodat wij omgevingsbesluiten als de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening hiermee kunnen ontsluiten.

De Omgevingswet treedt naar verwachting in werking op 1 januari 2023. Tot dat moment blijft de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 derhalve van kracht. Deze is immers al in de geest van de Omgevingswet opgesteld. De Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 ligt klaar om in werking te treden zodra de Omgevingswet van kracht wordt.

3.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

Noord-Holland heeft na brede consultatie belangrijke waarden en grote ambities geformuleerd in haar Omgevingsvisie. Provinciale Staten hebben daarbij een sturingsfilosofie omarmd volgens het adagium: ‘lokaal wat kan, regionaal wat moet’. De opgave staat altijd centraal en bepaalt of en zo ja met wie en met welke instrumenten we opgaven proberen aan te pakken.

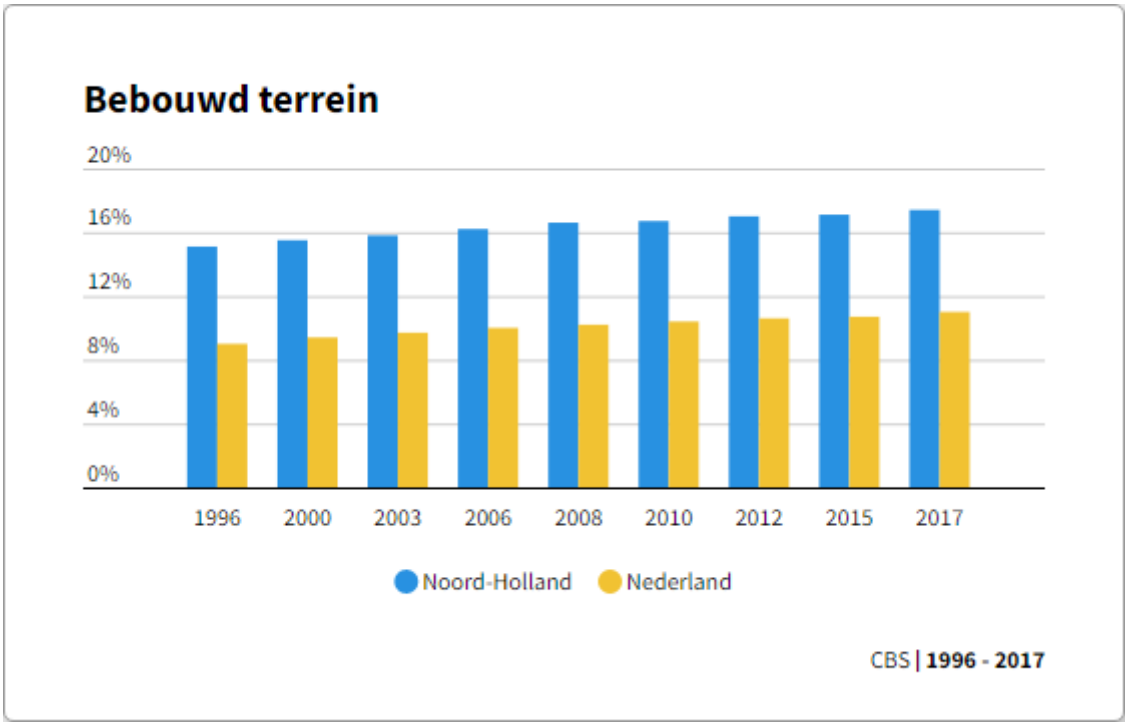
Gedeputeerde Staten beschikken over verschillende instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen, onder wie de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO).

De ARO adviseert op basis van een vraag van een initiatiefnemer (provincie, gemeente of waterschap) over de ruimtelijke kwaliteit van plannen die grote impact hebben op het landschap. Focus van het advies ligt dan ook niet op de ruimtelijke kwaliteit van de afzonderlijke plannen, maar vooral op hoe deze bijdragen aan de kwaliteit van het landschap. De ARO komt hiervoor gemiddeld negen keer per jaar bijeen en geeft tussen de 15 en 30 adviezen per jaar. Over de plannen die zijn besproken, de adviezen die hierover zijn uitgebracht en de trends die worden gesignaleerd, wordt ieder jaar een jaarverslag gemaakt in de vorm van een online magazine.

De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) is een onafhankelijk expert op het gebied van ruimtelijke ordening die GS adviseert bij veranderingen en ontwikkelingen op regionaal niveau. Door zijn onafhankelijke positie heeft de PARK een belangrijke rol binnen het debat over de inrichting van de fysieke ruimte in Noord-Holland. De adviezen van de PARK zijn zoveel mogelijk integraal, gebiedsgericht, agenderend en innovatief. De adviezen zijn openbaar via de website van de provincie. De huidige PARK is door GS aangesteld tot 1 juni 2023.

Koppeling met brede basismonitor

Bebouwd terrein

Het aandeel bebouwd terrein ligt in de provincie Noord-Holland zo'n 6 procentpunt hoger dan in heel Nederland. In zowel Noord-Holland als in heel Nederland nam dit percentage tussen 1996 en 2017 toe. Voor Nederland is dit een stijging van 2,3 procentpunt, voor Noord-Holland van 2 procentpunt. In 2017 bestond 17,4% van het landoppervlak in Noord-Holland uit bebouwd gebied. Op dit moment vormen de data uit 2017 de meest recente; deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit.

Technische toelichting

Terrein in gebruik voor wonen, werken, winkelen, uitgaan, cultuur en openbare voorzieningen als percentage van het totale oppervlakte land.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
3.1.1	Omgevingsvisie en omgevingswet uitdragen	1.422	2.524	2.300	2.226	2.225	2.215
3.1.2	Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	403	1.566	1.565	1.505	1.501	1.494
	Totaal lasten	1.825	4.090	3.865	3.731	3.726	3.709
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	1.825	4.090	3.865	3.731	3.726	3.726
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**1.825**	**4.090**	**3.865**	**3.731**	**3.726**	**3.709**

3.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Onze rol

De provincie maakt als regisseur samen met de partners in de regio afspraken over realisatie van de verstedelijkingsopgaven (in samenhang met bereikbaarheid) bij OV-knooppunten. Daarnaast vervult de provincie de expertrol en brengt specifieke kennis in over de ontwikkelingen van knooppunten samen. De provincie overlegt met de rijksoverheid over de ontwikkeling van Schiphol c.q. het luchtvaartbeleid en we zijn bevoegd gezag voor de regionale luchthavens. Samen met de medeoverheden en het bedrijfsleven in het Noordzeekanaalgebied (NZKG) realiseert de provincie faciliteiten ten dienste van de regionale economie en ruimtelijke ontwikkeling in het NZKG en in het maritiem cluster Kop van Noord-Holland/Den Helder. De provincie stimuleert ruimtelijke ontwikkelingen door financiële middelen beschikbaar te stellen voor subsidies en onderzoeken. Ten slotte oefent de provincie de rol van bevoegd gezag uit door regels te stellen via de Omgevingsverordening en te adviseren over ruimtelijke visies en plannen van gemeenten.

Samenwerkingspartners

Onze samenwerkingspartners zijn zeer divers van aard, en omvatten medeoverheden zoals het Rijk, waterschappen, gemeenten en private partijen, zoals Schiphol en Haven Amsterdam, vervoerders als NS en Connexxion, beheerder van het spoornetwerk ProRail en maatschappelijke organisaties actief op het gebied van wonen, onderwijs, zorg, natuur, recreatie en cultuur.

Prioriteiten

- De ontwikkeling van de bestemming van de Averijhaven tot Energiehaven;
- Actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woon- en leefomgeving (impact van luchtvaart op de Schipholregio);
- De ruimtelijke en economische ontwikkeling van regionale luchthavens en zeehavens;
- De ruimtelijke facilitering van energietransitie in Noord-Holland, waaronder in het Noordzeekanaalgebied en de haven van Den Helder;
- Bij OV-knooppunten geeft de provincie prioriteit aan de knooppunten die bijdragen aan de doelen voor woningbouw en uit de Omgevingsvisie;
- Opstellen van een ruimtelijke strategie voor Noord-Holland Noord, waarbij o.a. verstedelijking, energietransitie, landbouwtransitie, natuurontwikkeling en klimaatadaptatie met elkaar worden verbonden;
- Ruimtelijke verkenningen, bijvoorbeeld naar de transformatie van verouderde glastuinbouwgebieden in de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn.

3.2.1 Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens

Toelichting

Voor het faciliteren van de verstedelijking en het duurzaam verbinden van woongebieden en werklocaties is een duurzaam en samenhangend OV-systeem nodig. Het functioneren van dit OV-systeem wordt mede bepaald door de kwaliteit van de knopen (OV-knooppunten) en de ketens

(deur-tot-deur reis). In het coalitieakkoord 2019-2023 is hiervoor een OV-fonds van € 20 miljoen beschikbaar gesteld. In 2021 is dit fonds reeds volledig toegezegd. Het in 2020 opgestelde bestedingsplan beschrijft de inzet van middelen voor de periode tot en met 2023. Doel is cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV-bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. Dit bereiken we samen met partners en in afstemming met andere beleidstrajecten zoals onder andere Multimodaal Toekomstbeeld (Samen Bouwen aan Bereikbaarheid), Regionaal en landelijk OV Toekomstbeeld, Versnelling Woningbouw, Regionale afspraken werklocaties, Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027, Stedelijke Bereikbaarheid en het aanbesteden van busconcessies.

De provincie draagt in 2023 vanuit verschillende rollen bij, bij bovengenoemde doelen op het gebied van OV-knooppunten, Openbaar Vervoer en Ketenmobiliteit.

Kennis en onderzoek

Voor kennis- en instrumentenontwikkeling die wordt ingezet voor de ondersteuning van gemeenten en andere partners, werkt de provincie met een onderzoeksagenda en een datastrategie OV-knooppunten. De resultaten zijn te vinden op het in 2023 door te ontwikkelen Kennisportaal OV-knooppunten. Ook stelt de provincie de jaarlijkse Monitor OV-knooppunten op en worden het dashboard en de viewer geactualiseerd. Bij de uitvoering van de datastrategie OV-knooppunten zetten we o.a. in op het delen van data met partners, in samenhang met de landelijke actie-agenda OV-knooppunten (Toekomstbeeld OV).

Vanuit de UvA vindt in 2023 een promotieonderzoek plaats naar TOD in het landelijk gebied, met een casus in Noord-Holland. Daarnaast zullen we nauw blijven samenwerken met het programma Smart Mobility door o.a. toepassen van het instrument Mobiliteits Programma van Eisen (MPVE) en de Low Carbo Station Area District Tool (LDC) bij de ontwikkeling van OV-knooppunten en bij vervolgacties die voortkomen uit de Visie Hubs die in 2022 is opgesteld. Na de focus Smart Mobility die in 2021 is gedaan, zal ook een verkenning naar MaaS en deelmobiliteit worden opgesteld. Hierin zal aandacht zijn voor de groeiende markt in deelproducten en hoe deze een toevoeging kunnen zijn voor de ketenreis. In 2023 zal verder uitvoering worden gegeven aan de onderzoeksagenda van het Regionaal OV Toekomstbeeld voor Noord-Holland en Flevoland (ROVT). Zoals nadere studies, uitwerkingen van varianten en het definiëren en uitwerken van maatregelen (conform onderzoeksagenda ROVT).

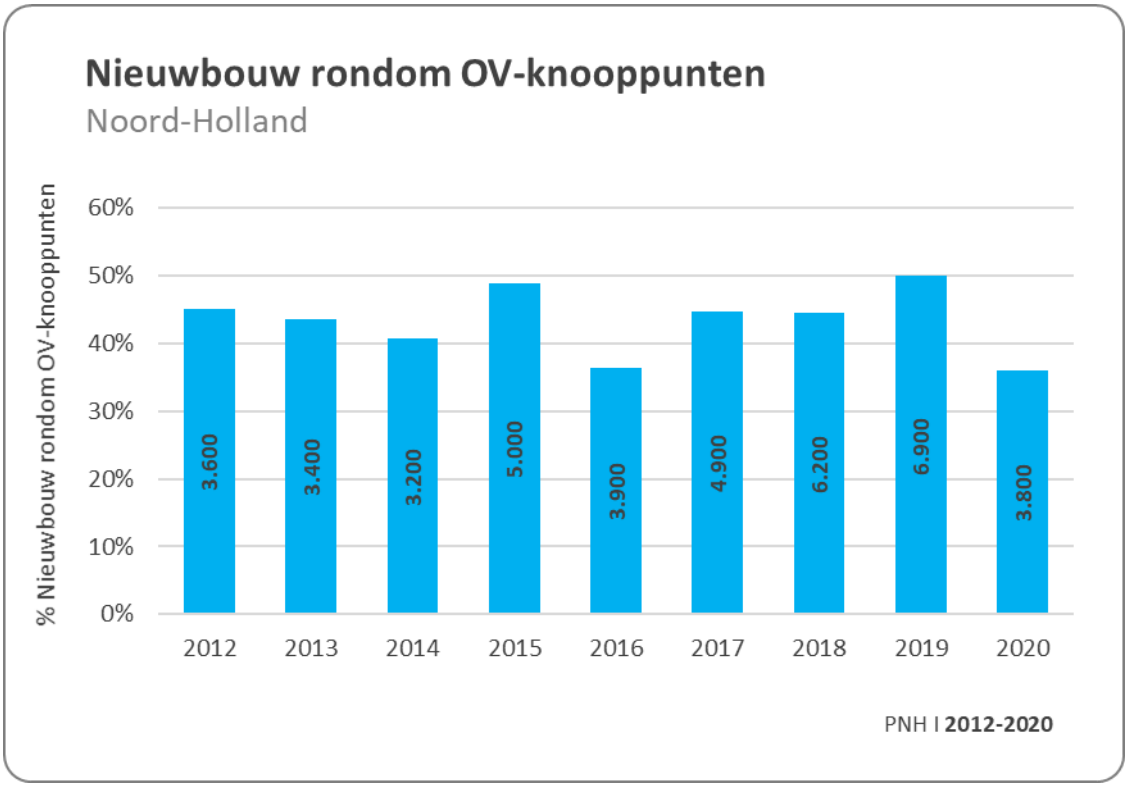
Coördinerende en verbindende rol (samenwerking)

In 2023 werkt de provincie aan de verdere uitwerking en actualisatie van acties die voortkomen uit de regionale strategieën en actieprogramma's voor de spoorcorridors in Noord-Holland: Zaancorridor, de OV-knooppunten IJmond/Zuid-Kennemerland, de Gooicorridor, de Hoornse Lijn (Amsterdam-Hoorn), de Westfriese Lijn en de Helderse Lijn. Samen vormen deze de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland. De agenda bevat maatregelen op het gebied van OV-bereikbaarheid, ketenmobiliteit en knooppuntontwikkeling. De Regionale Ontwikkelagenda wordt jaarlijks geëvalueerd en gemonitord. De brede integrale regionale aanpak van de Regionale Ontwikkelagenda wil de provincie in 2023 ook toepassen op de ambities van het ROVT en belangrijkste HOV ontwikkelingen. Deze (regionale) werkwijze (multimodaal, gebiedsgericht en brede verkenning van het totale netwerk) sluit tevens goed aan bij het Perspectief Mobiliteit (vastgesteld in 2021 door PS).

Stimulerende rol

De provincie zal gemeenten stimuleren en ondersteunen met procesinstrumenten en kennis bij circa 25 knooppunten (OV-knooppunten (inclusief 4 buitenpoorten), P+R knopen/mobiliteitshubs en busstations). Voor twee projecten waarvoor binnen het fonds een reservering is gemaakt, zal in 2023 een concrete subsidieaanvraag worden gedaan. Daarnaast zal de uitvoering van het in 2022 vastgestelde pakket voor maatregelen op het gebied van ketenreis boven het Noordzeekanaal in 2023 leiden tot enkele subsidieaanvragen voor kleinere concrete projecten. De provincie is als samenwerkingspartner betrokken bij de in het Bestedingsplan OV-fonds genoemde prioritaire projecten. Dit betreft met name langjarige gebiedsontwikkelingen met meerdere partners, waarbij de komende jaren vragen om een financiële bijdrage te verwachten zijn. Hiervoor is geen budget meer beschikbaar in de reserve OV-fonds.

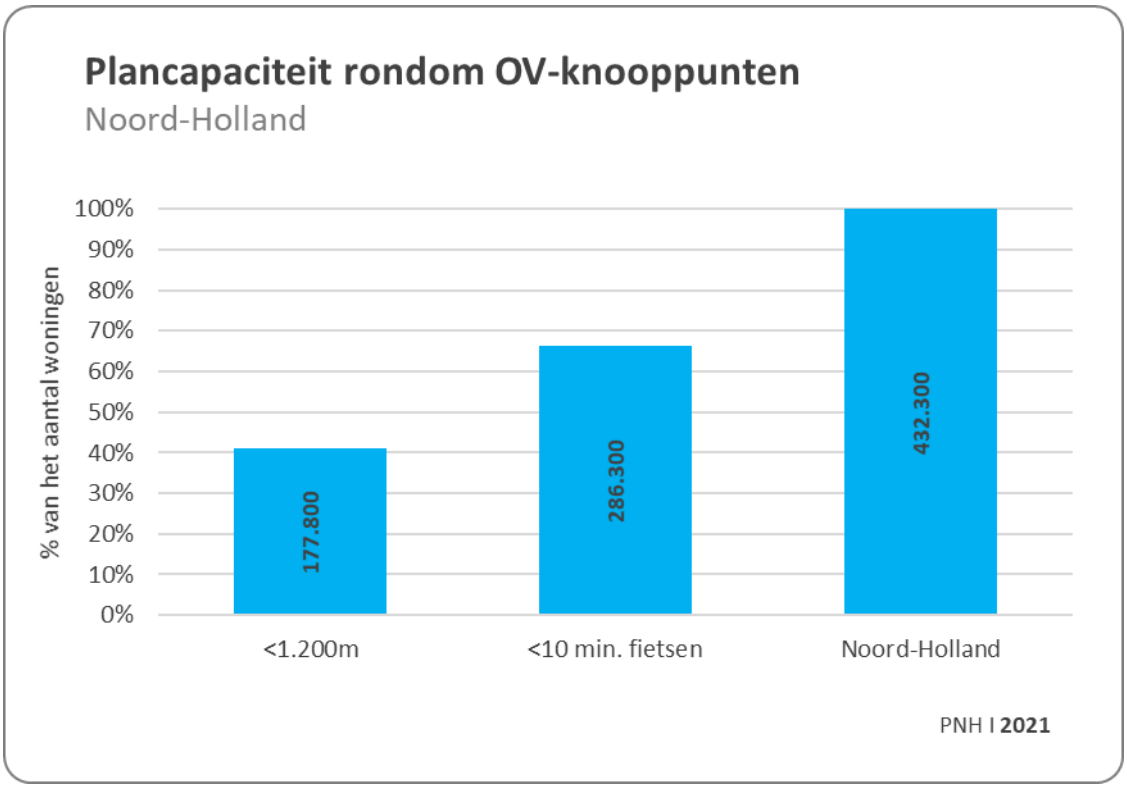
Veel van de bovengenoemde werkzaamheden hebben een samenhang met de begroting van mobiliteit, zie ook 4.2.1 (OV-concessies ontwikkelen en aanbesteden).

Toelichting

Woningbouw per jaar binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergegeven in het aantal woningen en % van totale nieuwbouw.

Bron: Provincie Noord-Holland

Toelichting

Plancapaciteit woningbouw binnen 1.200 meter van OV-knooppunten, weergeven in het aantal geplande woningen en % van totale plancapaciteit. Van de totale plancapaciteit (432.300 woningen) is 41% binnen 1.200 meter gepland en 66% binnen 10 minuten fietsen. Een zeer groot deel van de woningbehoefte in Noord-Holland (circa 274.000 woningen op basis van de bevolkingsprognose 2021-2050) kan daarmee rondom de OV-knooppunten gerealiseerd worden.

3.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Het Rijk is het bevoegd gezag voor Schiphol en bepaalt hoe de luchtvaart (luchtvaartnota) en de luchthaven (luchthavenverkeersbesluit Schiphol) zich de komende jaren verder mogen ontwikkelen. Daarnaast loopt er een grootschalig programma om het Nederlandse luchtruim opnieuw in te richten. Hierin worden ook de start- en landingsroutes en -procedures rond Schiphol aangepast (luchtruimherziening).

Het belang van luchtvaart en Schiphol als onderdeel van de internationale connectiviteit van onze provincie en de MRA staat niet ter discussie. Maar naast de lusten vragen wij het Rijk bij de keuzes voor verdere ontwikkeling van de luchthaven en de inrichting van het luchtruim om meer aandacht te hebben voor de belasting op de omgeving, in de vorm van geluidshinder, CO2-emissies en fijnstof.

Daarnaast schuurt de impact van luchtvaart soms met andere maatschappelijke opgaven in de Schipholregio (waaronder woningbouw). Een goede afstemming tussen de diverse publieke belangen en bestuurslagen is daarom belangrijk. Samen met decentrale overheden trekt de

provincie daarbij op in de Bestuurlijke Regie Schiphol (Bestuurlijke Regie Schiphol - Provincie Noord-Holland).

Governance
De Omgevingsraad Schiphol (ORS) is in 2021 geëvalueerd door de heer Van Geel. Hij heeft geadviseerd om een nieuwe structuur in te richten waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen interbestuurlijke samenwerking (Rijk en BRS) en maatschappelijke participatie en informatievoorziening. Het is aan het Rijk om de participatie en informatievoorziening rond zijn besluitvorming te organiseren. Daar zijn we als provincie geen partij in. Rond de interbestuurlijke samenwerking zijn eind 2021 de eerste werkafspraken gemaakt. In 2022 wordt gekeken of we de Rijksregio samenwerking kunnen verbreden en verdiepen in een apart NOVEX programma voor de Schipholregio dat door zal lopen in 2023.

Wonen-Vliegen
De provincie houdt toezicht op de uitvoering van de regionale afspraken ‘wonen en vliegen’ en voert regie in de monitoring van de uitvoering van de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour. Daarnaast blijven wij actief met het Rijk in gesprek (IenW en BZK) over de knelpunten binnen het huidige stelsel en de mogelijkheden voor maatwerk binnen de huidige beperkingencontouren van Schiphol om de vitaliteit te kunnen borgen.

Leefbaarheid
De tweede tranche van de Stichting Leefomgeving Schiphol liep eind 2020 af, maar de uitvoering loopt nog enkele jaren door.

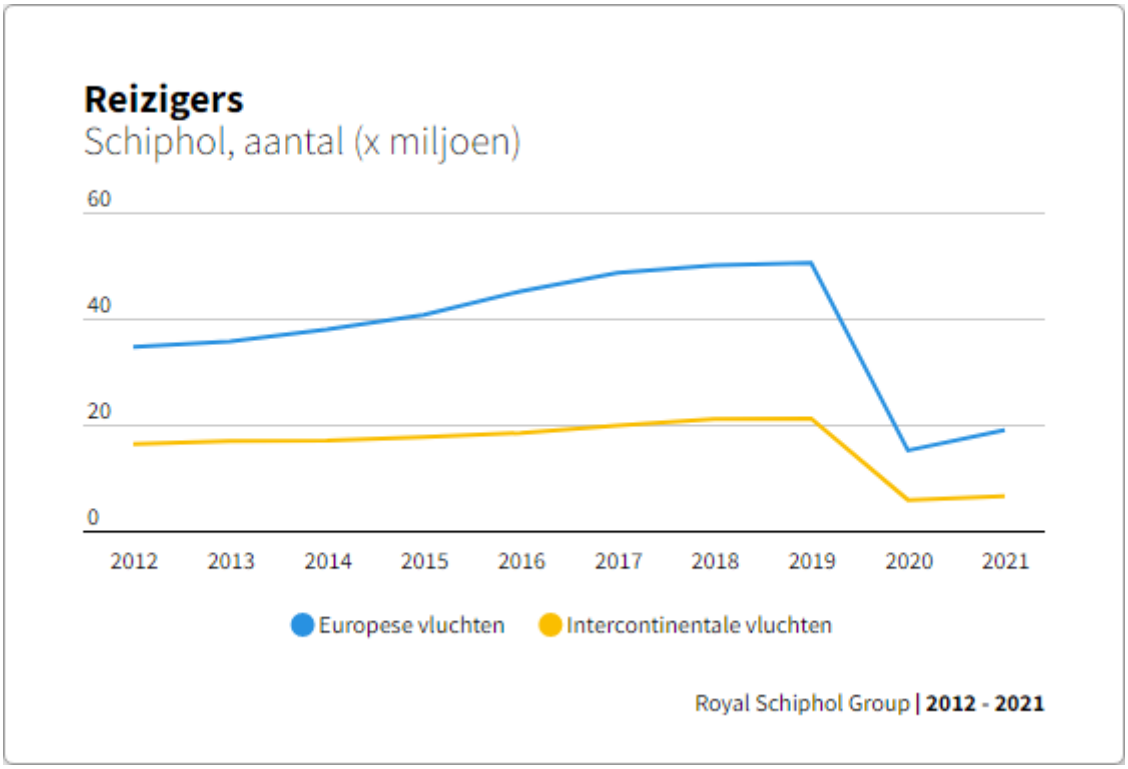
Regionale luchtvaart

Naast de ontwikkeling van Schiphol is de provincie zelf bevoegd gezag voor regionale luchthavens in de provincie. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Verder verleent de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Een deel van de provinciale luchtvaarttaken wordt in opdracht van de provincie uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Met het Rijk is afgesproken om de Regeling Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) te evalueren. Daaraan gekoppeld wordt het provinciale regionale luchtvaartbeleid waar nodig geactualiseerd. Ook autonome nieuwe ontwikkelingen en de ambities uit het collegeprogramma en de Omgevingsvisie worden daarin meegewogen.

Koppeling met brede basismonitor

Schiphol

Door de coronacrisis daalde het totale aantal reizigers op Schiphol in 2020 met zo'n 70% ten opzichte van 2019 (voor Europese en intercontinentale vluchten samen). In 2021 is het aantal reizigers weer toegenomen naar 25,5 mln. Dit ligt nog fors onder het niveau van voor de coronacrisis (71,7 mln. in 2019).

Technische toelichting

Aantal passagiers wiens Europese of intercontinentale vlucht start of eindigt op Amsterdam Airport Schiphol.

3.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

De provincie Noord-Holland streeft naar toekomstbestendige havengebieden waarbij de economische ontwikkeling, klimaatdoelen en leefbaarheid in balans zijn. De provincie stuurt in de havengebieden op de volgende ambities:

- De (inter)nationale concurrentiepositie van de zeehavens wordt behouden en versterkt;
- De kwaliteit van de fysieke leefomgeving wordt verbeterd;
- De zeehavens en omgeving zijn klimaatbestendig en waterrobuust;
- De activiteiten in de havens zijn in balans met landschap en verstedelijkingsopgaven.

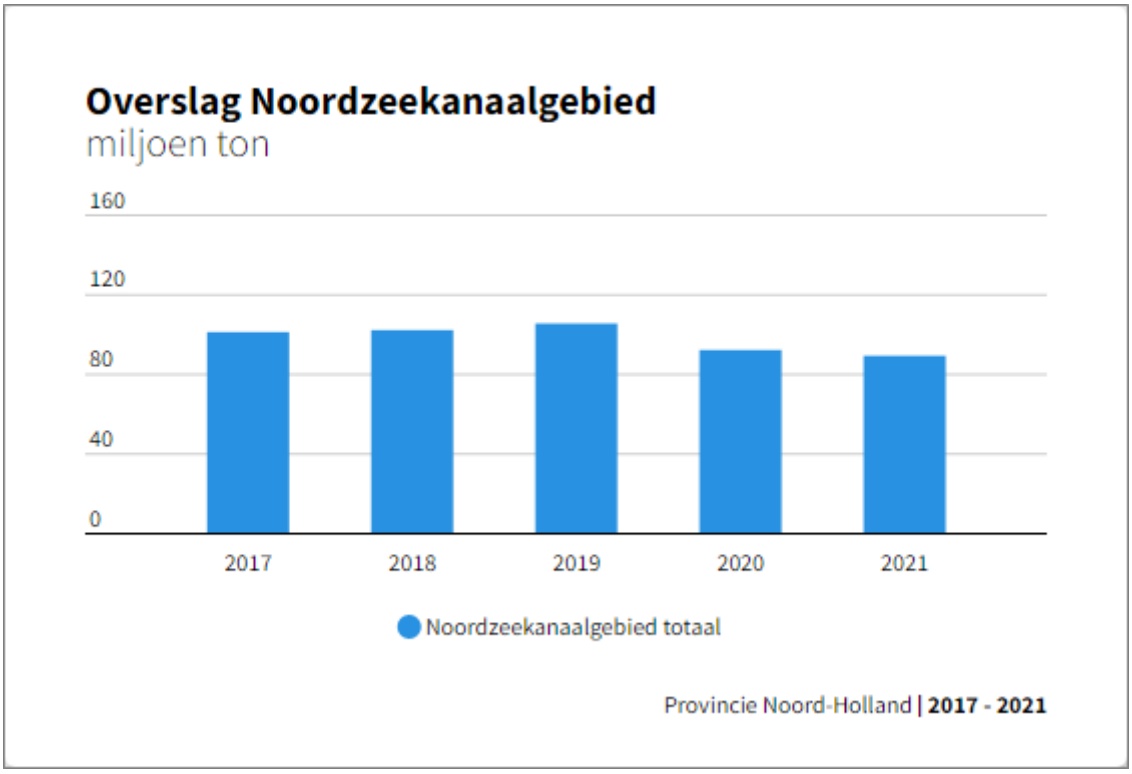
Gegeven deze ambities maakt de provincie Noord-Holland een heldere keuze: in het Noordzeekanaalgebied en in Den Helder wordt vanuit de provincie de prioriteit gelegd bij de energietransitie en de circulaire economie.

In de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 zijn de regionale belangen voor dit gebied geformuleerd. Binnen de Nationale Omgevingsvisie is het Noordzeekanaalgebied aangewezen als gebied om nader uit te werken (NOVI-NZKG). Deze visie is onderdeel van de nieuwe omgevingswet die per 1 januari 2023 wordt ingevoerd. Regio's die van uitzonderlijk belang zijn voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Nederland leggen met de NOVI hun prioriteiten vast inclusief bijbehorende strategie. Dit traject is in 2021 gestart en wordt in samenwerking met het Rijk en de regio uitgevoerd binnen de context van het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied, een samenwerkingsverband met publieke en private partners. Beoogd moment van afronding is in 2023. Om in te spelen op de bouw van de nieuwe windparken voor de Noord-Hollandse kust wordt het baggerdepot in de Averijhaven in IJmuiden getransformeerd in een Energiehaven voor de offshore wind. Aanvankelijk was het doel om in 2022 de Energiehaven op te leveren. Door onduidelijkheden over toepassing van bouwmaterialen om de huidige Averijhaven te dempen, is vertraging opgetreden bij de realisatie. Naar verwachting wordt de Energiehaven nu in 2023 opgeleverd.

Voor wat het havencomplex van Den Helder betreft is in 2022 een Bestuursakkoord gesloten over de integrale ruimtelijke ontwikkelrichting voor de haven, stad, bereikbaarheid en energietransitie, ten behoeve van de versterking van de regionale economie. Koninklijke Marine, Defensie en Rijksvastgoedbedrijf, I&W en het waterschap, EZK, Den Helder en de Kopgemeenten en de provincie werken nauw samen om de visie Maritiem Cluster Den Helder/Kop van Noord-Holland die de basis is onder het Bestuursakkoord, uit te werken tot een Omgevingsprogramma en uitvoeringsafspraken. De visie wordt in 2023 opgenomen in de omgevingsvisie van de gemeente Den Helder.

Koppeling met brede basismonitor

Noordzeekanaalgebied

De overslag in het Noordzeekanaalgebied (NZKG) groeide tussen 2010 en 2019 met 12%. In 2020 trad een flinke daling op. Ook in 2021 is de overslag gedaald. De overslag in het NZKG (exclusief Zeehaven IJmuiden) kwam in 2021 uit op bijna 89 miljoen ton. Volgens de Port of Amsterdam is de belangrijkste oorzaak voor deze daling de afgenomen vraag naar brandstoffen als gevolg van de energietransitie. Ook de coronacrisis werkte door in de cijfers.

Technische toelichting

Overslag x mln. ton in het Noordzeekanaalgebied exclusief de Zeehaven IJmuiden over de periode 2017-2021.

3.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

De provincie waarborgt provinciale doelstellingen door in gesprek te gaan met gemeenten over hun ruimtelijke plannen en visies. De provincie doet dat in dialoog binnen heldere kaders, waaronder de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening, en in een vroegtijdig stadium. De sturingsfilosofie uit de Omgevingsvisie en de Omgevingswet, die volgens de planning van het Rijk in januari 2023 in werking treedt, wordt met deze werkwijze nader ingevuld. Het doel is om de provinciale belangen en gemeentelijke belangen samen te brengen en waar nodig een afweging op bovenlokaal niveau te maken. De formele RO-procedure voor bestemmingsplannen en provinciale inpassingsplannen (inclusief het instrumentarium als zienswijze en reactieve aanwijzing) is sluitstuk van deze werkwijze van ruimtelijke planvorming.

De provincie adviseert regio's over regionale visies, opgaven en afstemming en brengt de provinciale belangen hierbij in. Dit kan ook bovenregionaal of interprovinciaal zijn.

Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact stellen we adviezen op. We voeren daarnaast diverse onderzoeken en projecten uit ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland. De basis hiervan ligt in de Omgevingsvisie. Dit betreft onderzoeken en projecten op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen die niet al in andere operationele doelen zijn ondergebracht. Wat studies en onderzoeken betreft gaat het bijvoorbeeld om aanvullende verkenningen en strategieën van de ruimtelijke impact van energietransitie, samenwerkingsagenda's met gemeenten – zoals Haarlemmermeer en Den Helder – en samenwerkingsagenda voor regio's zoals De Kop van Noord-Holland, IJsselmeergebied en over het Metropolitaan landschap. Ook worden waar nodig hieruit activiteiten betaald die het gevolg zijn van onze bovenlokale rol bij projectbesluiten en omgevingsvergunningen, zoals extra onderzoek voor locatiebepaling van het transformatorstation tussen Beverwijk en Vijfhuizen. Diverse ruimtelijke verkenningen, o.a. naar de transformatie van verouderd glastuinbouwgebied Aalsmeer-Uithoorn, worden uitgevoerd, evenals een onderzoek naar de wijze waarop de provincie een instrumentenmix kan inzetten bij gebiedsgerichte projecten.

3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Voor diverse beleidsdoelen, in het bijzonder Groen: beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur en Bereikbaarheid: provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen, koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Deze activiteiten worden uitgevoerd binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. De vier kernwaarden in deze nota zijn rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. Binnen dit operationeel doel valt bovendien het duurzaam beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie die niet behoren tot de provinciale infrastructuur of in gebruik zijn voor de eigen provinciale organisatie. De ontwikkelingen rondom het grondbeleid en de boekwaarden van de gronden worden uitgebreider beschreven in de Paragraaf Grondbeleid van deze begroting en in de jaarrekening. De onderstaande Prestatie-indicatoren geven inzicht in de bijdrage van het Grondbeleid aan het bereiken van provinciale doelen. Twee indicatoren hebben samenhang met het programma Groen.

Prestatie-indicatoren

Indicator	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Uitvoering pachtprogramma (klanttevredenheid pachters)	Cijfer 1-10	n.v.t.	7,2	n.v.t.	7,5	n.v.t.	7,5
Verkoop t.b.v. Groen (verkopen strategische gronden Groen, behaalde opbrengst)	Bedrag	€ 1 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.	€ 1 mln.
Aankoop NNN	Hectare	66	80	80	90	150	175
MJOP-uitvoering (gerealiseerd onderhoud panden)	Aantal	6	4	4	pm	pm	pm

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
3.2.1	Bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens	1.055	1.036	1.211	657	1.033	1.668
3.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	587	503	503	500	499	499
3.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	2.048	2.474	1.592	572	571	569
3.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	3.854	2.079	1.928	1.422	1.649	1.648
3.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	8.633	9.012	4.261	4.209	4.205	4.198
	Totaal lasten	16.177	15.104	9.495	7.360	7.957	8.582
	Totaal baten	-10.114	-12.542	-5.810	-5.815	-5.815	-5.815
	Saldo van baten en lasten	6.063	2.562	3.685	1.545	2.142	2.142
	Stortingen						
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	5.000	5.000	5.000	0	0	0
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	5.500	5.000	8.000	0	0	0
3.2.3	Resv. Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	0	0	0	0	0	0
3.2.3	Resv. Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	0	0	0	0	0	0
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	523	0	0	0	0	0
3.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.2.4	Reserve subsidies OD 3.4.4	1.818	0	0	0	0	0
3.2.5	Resv. Waardevermindering grond Groen	6.697	4.541	6.000	6.500	13.000	14.000
	Onttrekkingen						
3.2.1	Resv. OV-Knooppunten	-5.718	-5.680	-8.680	0	0	0
3.2.1	Resv. subsidies OD 3.4.1	0	0	-175	-312	-688	-1.325
3.2.3	Resv. Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	-523	0	0	0	0	0
3.2.3	Resv. Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	-140	-140	0	0	0	0
3.2.3	Resv. Ontwikkeling Havencomplexen	-5.414	-1.277	-1.000	0	0	0
3.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	-2.842	0	0	0	0	0
3.2.4	Reserve subsidies OD 3.4.4	0	-706	-840	-272	0	0
3.2.5	Resv. Waardevermindering grond Groen	0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**10.964**	**9.300**	**11.990**	**7.461**	**14.454**	**15.442**

3.3 Bijdragen aan betaalbaar en toekomstbestendig wonen

Rol

De provincie treedt op als regisseur van de woningmarkt en vervult een aanjagende rol in de woningbouwproductie. De provincie treedt daarnaast op als kennismakelaar en verbinder tussen partijen en draagt zorg voor actuele informatievoorziening over de woningbehoefte, plancapaciteit en woonzorggegevens in de provincie.

Samenwerkingspartners

De provincie heeft met de Noord-Hollandse gemeenten per regio uitgangspunten en acties afgesproken op het gebied van nieuwe woningbouw en bestaande bouw, waaronder betaalbaarheid, bouwen bij OV-knooppunten, duurzaamheid en voorzieningen. Deze afspraken staan in de woonakkoorden. In het zuidelijk deel van de provincie kiest de provincie op het beleidsterrein wonen een actieve rol in de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam. Verder werken we nauw samen met (koepel)organisaties als Bouwend Nederland, Neprom, Aedes, TNO alsook marktpartijen via bijvoorbeeld onze klankbordgroep marktpartijen en de versnellingstafel.

Prioriteiten

- Versnelling woningbouw
- Uitvoeren woonakkoorden

Omgevingsfactoren

Om de woningbouw te kunnen versnellen is het cruciaal dat het Rijk maatregelen neemt met betrekking tot stikstof, geluidscumulatie, mobiliteit en betaalbaarheid. Via de Woondeal Noord-Holland Noord, de Woondeal MRA, de Verstedelijkingsstrategie MRA en diverse andere Rijk-regio trajecten wordt ingezet op versteviging van de samenwerking tussen gemeenten, Rijk en provincie op deze onderwerpen. Hoe deze samenwerking op wonen/woningbouw gebied vorm krijgt is voor een belangrijk deel afhankelijk van het nieuwe kabinet en of er een Minister(ie) voor Wonen komt.

3.3.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

De provincie maakt met gemeenten regionaal afspraken over de woningmarkt en programmering in de woonakkoorden. Een woonakkoord bevat afspraken met de provincie over aantallen, opgaven en acties, over nieuwbouw en bestaande bouw voor de periode 2020-2025, met de mogelijkheid om tussentijds bij te stellen wanneer daar aanleiding voor is. In de Omgevingsverordening is regelgeving opgenomen over het maken van deze woningbouwafspraken. Deze omvatten ook regels voor bouwen in het landelijk gebied. Zoals afgesproken in de provinciale Woonagenda 2020 – 2025 geven de regio's in 2023 uitvoering aan de afgesloten woonakkoorden. In 2023 zullen enkele woonakkoorden geactualiseerd worden.

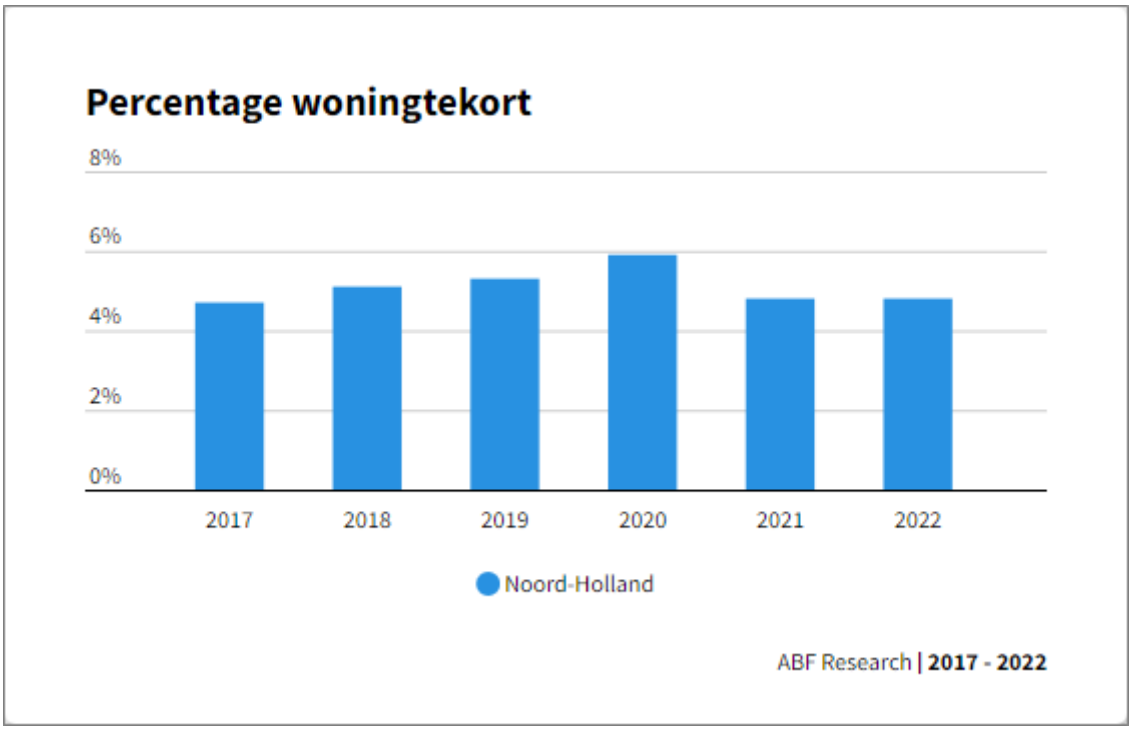
Op basis van een woonakkoord kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor regionale projecten of onderzoeken. Voor de periode 2020-2025 is budget beschikbaar gesteld om projecten in het kader van de woonakkoorden te subsidiëren.

De incidentele uitgaven vanuit de reserve woonbeleid voor 2023 worden besteed aan subsidies voor de woonakkoorden, de uitvoering daarvan en aan proceskosten die nodig zijn voor de woonakkoorden en uitvoering daarvan.

De provincie zorgt voor een actuele informatievoorziening met betrekking tot onder andere woningbehoefte, plancapaciteit en woonzorggegevens. Deze zijn via het dashboard te vinden.

Koppeling met brede basismonitor

Woningtekort

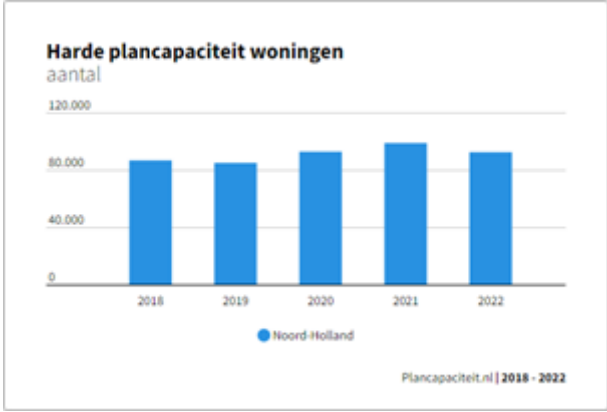

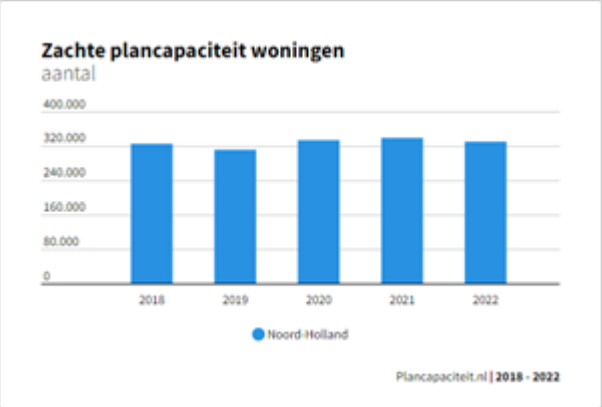
Tot 2020 liep het woningtekort op, om in 2020 licht te dalen. Dat heeft te maken met de bevolkingsgroei; die daalde tijdens de COVID-crisis, door een hogere sterfte en een verminderd buitenlands migratiesaldo. Het aantal gebouwde woningen was groter dan de groei van het aantal huishoudens, waardoor het woningtekort in 2021 afnam. Inmiddels is de bevolkingsgroei weer aangetrokken. In 2021 liep in Noord-Holland de groei van de vraag gelijk op met de groei van het aanbod. Het woningtekort begin 2022 is daardoor gelijk aan 2021 (4,8 procent). Nationaal steeg het tekort van 3,5 procent in 2021 naar 3,9 procent in 2022.

Technische toelichting

Percentage woningtekort: woningvraag t.o.v. het aanbod.

Plancapaciteit

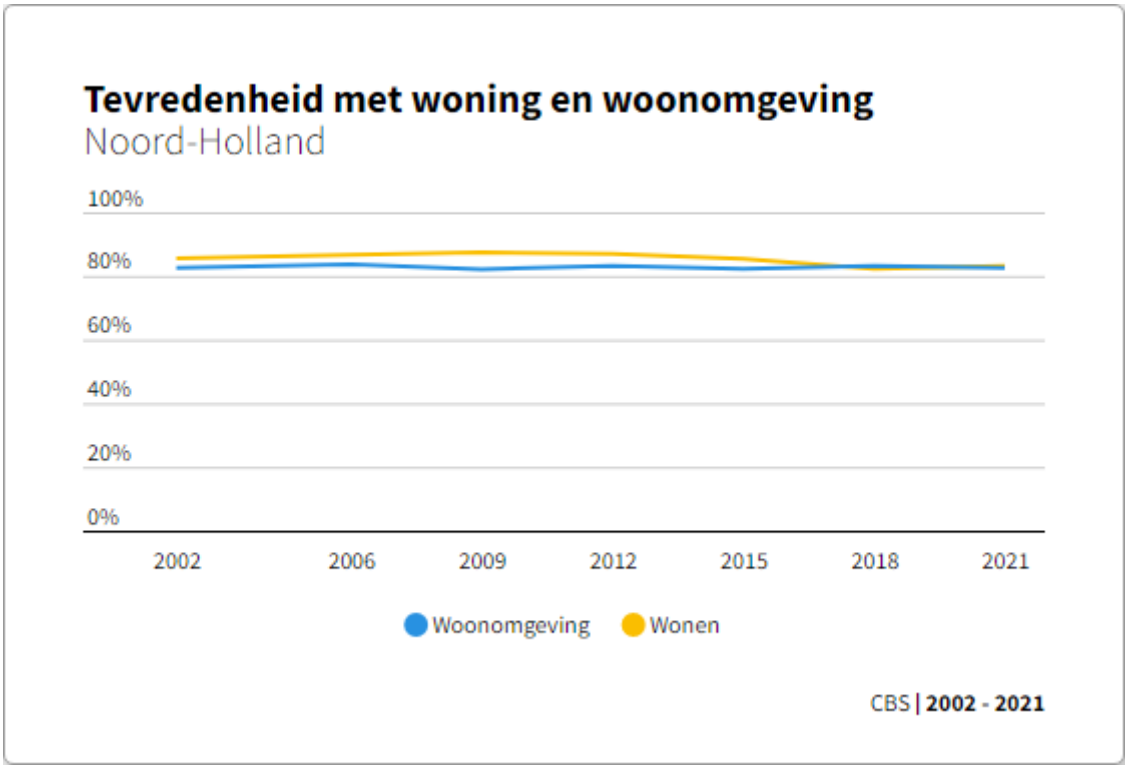

De cijfers voor plancapaciteit zijn gebaseerd op periodieke inventarisaties van de provincie. Bij gemeenten worden de bouwplannen geïnventariseerd. Het totaal aantal woningen in gemeentelijke plannen (zowel harde als zachte plancapaciteit) is gedaald van 437 duizend naar 422 duizend in 2022. De daling zit vooral in de gemeente Amsterdam. De harde plancapaciteit daalde in 2022 met ongeveer 6.000 woningen tot een totaal van 92 duizend woningen.

Technische toelichting

Netto capaciteit harde plannen (locaties met een vastgesteld bestemmingsplan) en zachte plannen (locaties die in voorbereiding of potentieel zijn).

Tevredenheid met woning en woonomgeving

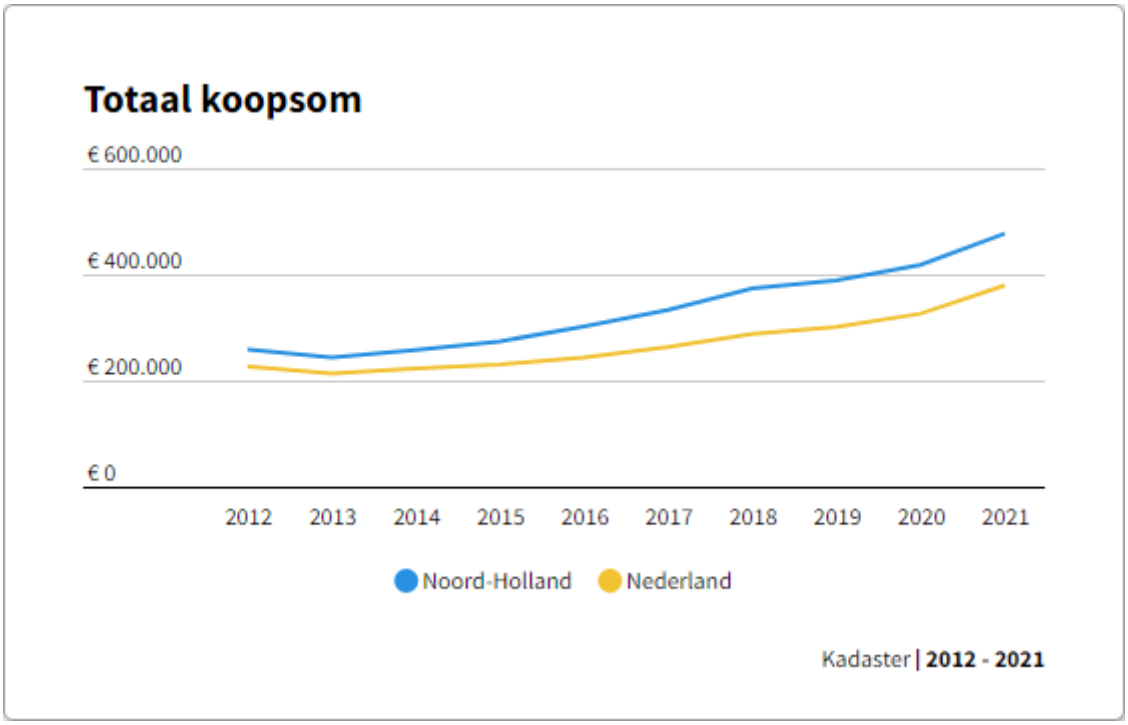
Het percentage inwoners van Noord-Holland dat tevreden is met de woonomgeving is redelijk stabiel. In 2021 was 83% van de inwoners in Noord-Holland tevreden met de woonomgeving; iets lager dan het landelijk gemiddelde (84%). Van 2012 tot 2018 nam het percentage inwoners dat

tevreden is met de woning in de provincie Noord-Holland af, landelijk is ongeveer dezelfde trend waarneembaar. In 2021 is de tevredenheid t.o.v. 2018 licht gestegen van 82% naar 83%. In 2021 is 83% van de inwoners van de provincie Noord-Holland tevreden met de woning, landelijk is dit 86%.

Technische toelichting

Het percentage particuliere huishoudens dat o.b.v. enquêtes zeer tevreden of tevreden is met de huidige woning of woonomgeving. De woonomgeving is de omgeving en de buurt waarin een huishouden woont.

Betaalbaarheid wonen

In Noord-Holland steeg de gemiddelde verkoopprijs de afgelopen jaren explosief. Waar in 2015 nog gemiddeld € 274.000, - werd betaald voor een woning is dat bedrag inmiddels opgelopen tot gemiddeld € 477.000, - in 2021, een stijging van ruim 74% procentpunt.

Technische toelichting

De gemiddelde verkoopprijs van woningen betreft de gemiddelde koopsom van woningen en appartementen die betaald is door kopers gedurende de periode.

3.3.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

Voor het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw (Uvp versnellen woningbouw) is budget beschikbaar om gemeenten te helpen bij het versnellen van de woningbouwproductie. Dit budget wordt ook in 2023 ingezet voor cofinanciering van extra huur via de Uitvoeringsregeling subsidie versnelling woningbouw gemeenten Noord-Holland (2021) en

via subsidie aan de Flexibele schil MRA. De flexibele schil MRA wordt met voorrang ingezet voor projecten met meer betaalbare/sociale woningen en voor de aanpak Bereikbare Steden, ofwel grootschalige binnenstedelijke ontwikkeling rondom OV-Knooppunten in de MRA, Alkmaar, Heerhugowaard en Hoorn.

Daarnaast is een knelpuntenbudget beschikbaar voor het wegnemen van financiële knelpunten. Op basis van aanvragen in 2022 en eerdere jaren wordt dit onder andere in 2023 ingezet. Verder denkt de provincie met gemeenten mee via de bouwambassadeur en kernteams versnelling (NHN en MRA). De bouwambassadeur is het eerste aanspreekpunt voor gemeenten en bouwende partijen die de woningbouw willen versnellen en daarbij hulp van de provincie kunnen gebruiken. De bouwambassadeur en secretaris worden uit het Uvp versnellen woningbouw betaald.

Aanvullend op het Uvp versnellen woningbouw heeft de provincie in 2022 in het Masterplan Wonen aanvullende acties en maatregelen uitgewerkt om in de periode tot 2030 tot voldoende (betaalbare) woningbouw in Noord-Holland te komen. Eventuele maatregelen met financiële consequenties worden in 2023 vanuit de begroting van het Uvp versnellen woningbouw gedekt. Voor grotere, aanvullende maatregelen wordt een separaat voorstel voor dekking gedaan, als onderdeel van de vaststelling van de 2.0 versie van het Masterplan Wonen. De benodigde inzet wordt nog nader uitgewerkt in afstemming met gemeenten van Noord-Holland.

De provincie bekijkt de mogelijkheden voor begeleiding van expats bij het vinden van woonruimte buiten Amsterdam, zoals benoemd in actiepunt 6B van de Woonagenda 2020 - 2025.

Vanuit haar rol als kennismakelaar faciliteert de provincie afstemming met marktpartijen en belangenorganisaties via:

- Versnellingstafel: een klein kernteam van wetenschap, gemeenten en marktpartijen;
- Klankbordgroep Marktpartijen: breder afstemmingsoverleg van bouwers, ontwikkelaars, corporaties en belangenorganisaties;
- Bouwtafel, georganiseerd door Bouwend Nederland (BNL).

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
3.3.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	1.890	1.388	1.218	1.194	848	441
3.3.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	4.397	8.830	2.001	1.115	1.115	968
	Totaal lasten	6.287	10.218	3.219	2.309	1.963	1.409
	Totaal baten	-2.804	-2.786	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.483	7.432	3.219	2.309	1.963	1.963
	Stortingen						
3.3.1	Resv. Woonbeleid	0	0	0	0	0	0
3.3.2	Resv. Woningbouw subsidies	0	2.775	0	0	0	0

3.3.2	Resv. Woningbouw	1.200	1.200	1.200	1.200	0	0
	Onttrekkingen						
3.3.1	Resv. Woonbeleid	-1.200	-920	-750	-750	-405	0
3.3.2	Resv. Woningbouw subsidies	0	-229	-285	-570	-571	-428
3.3.2	Resv. Woningbouw	-1.551	-8.019	-1.145	0	0	0
	Resultaat	**1.932**	**2.239**	**2.239**	**2.189**	**987**	**981**

3.4 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Onze rol
De provincie is bevoegd gezag voor het goedkeuren van een Projectplan Waterwet, het bijbehorende milieueffectrapport en de omgevings- en natuurvergunning.
De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De provincie houdt toezicht door middel van de jaarlijkse voortgangsrapportages over toetsing en verbetering van regionale waterkeringen door waterschappen.
De EU Richtlijn Overstromingsrisico's (EU-ROR) verplicht de provincie om data te beheren voor het maken van overstromingsscenario's. Dit doet de provincie samen met de waterbeheerders en het Rijk.

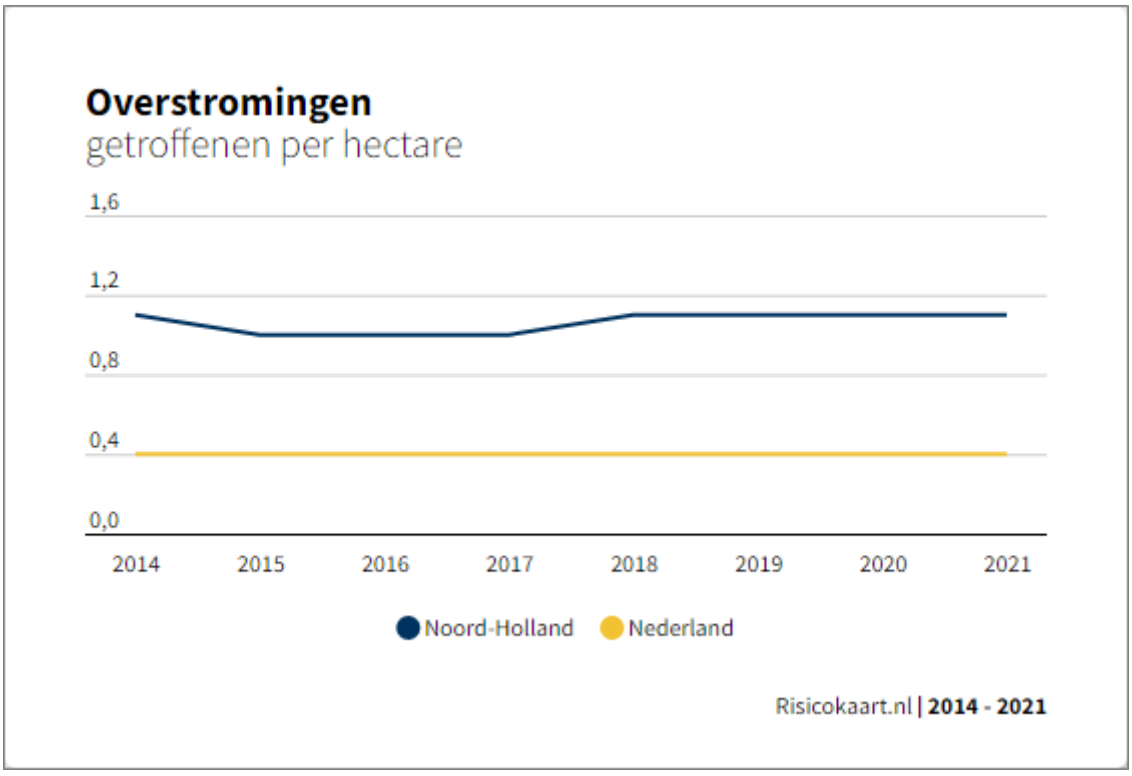
Samenwerkingspartners
Het Rijk, waterbeheerders, veiligheidsregio's en de andere provincies.

Prioriteiten

Zie voor prioriteiten de activiteiten die zijn geformuleerd onder 3.4.1, 3.4.2 en 3.4.3.

Koppeling met brede basismonitor

Overstromingskans

In Nederland worden 0,4 personen per hectare potentieel getroffen bij een overstroming van een middelgrote kans. In Zuid-Holland, Noord-Holland, Groningen, Utrecht en Zeeland worden meer personen per hectare getroffen bij een overstroming van een middelgrote kans dan gemiddeld in Nederland. Noord-Holland zit met 1,1 personen ook boven dit gemiddelde. Over de periode 2014 tot en met 2021 blijft het aantal getroffen personen stabiel.

Technische toelichting

Voor deze indicator wordt gekeken naar gebieden met een overstromingsrisico van hooguit eenmaal in een mensenleven (kans orde 1/100 per jaar – middelgrote kans). Om te komen tot het potentieel aantal getroffen personen is deze kaart samengevoegd met de bevolkingsdichtheid per hectare. Het gaat hier dus om het aantal personen per hectare dat een middelgrote kans heeft om getroffen te worden door een overstroming.

3.4.1 Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

De omgevingswaarden (de normen) voor de Regionale Keringen, die de provincie vaststelt en de verplichte jaarrapportages zijn opgenomen in de Omgevingsverordening. De acties uit de Visie op de Regionale Waterkeringen 2016, die de provincies samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat heeft opgesteld, zijn verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen IV (ORK IV). Onderwerpen zijn onder andere de zorgtaak, actualisatie van de normeringen, kennisontwikkeling ten aanzien van toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeert in het begeleidingsteam Visie van ORK IV.

De beheergebieden van de waterschappen overschrijden de provinciegrenzen. Om het toezicht per waterschap op eenzelfde manier invulling te geven, zijn er op het niveau West-Nederland afspraken gemaakt tussen drie provincies en acht waterschappen, vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014. Ook in 2023 gaat het hierbij om afspraken over onder meer dijkverbeteringen, toetsregels en jaarrapportages. De provincie stuurt op actualiteit en ziet toe op de uitvoering van de afspraken. Er is vastgelegd dat na 2024 het Uitvoeringsbesluit zal worden herzien. Vanaf 2023 zal de Provincie Noord-Holland met de andere provincies en Waterschappen werken aan de uitwerking van een nieuw uitvoeringsbesluit.

In 2023 is specifiek aandacht voor de volgende activiteiten:

- Het verder afronden van de verkenning zorgplicht regionale keringen en wat dat kan betekenen voor de manier van verantwoording van de waterschappen richting de provincie;
- De normen van de regionale keringen worden opnieuw bekeken of ze nog voldoen. Dit is een traject die met de waterschappen is opgestart en dat ergens in 2025 zal zijn afgerond;
- Zorgen dat (potentiële) ruimtelijke ontwikkelingen een plek krijgen in het actueel houden van de normen van regionale keringen;
- Inhoudelijk en beleidsmatig bijdragen aan een overstromingsrisico gestuurd Amsterdam Rijnkanaal (ARK) en Noordzeekanaal gebied (NZK), door onder andere actief te participeren in de programma's "Kennisprogramma zeespiegelstijging Centraal Holland" en "Toekomstbestendig ARK-NZK".

3.4.2 Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

Coördinatie dijkversterkingsprocedures, goedkeuringsbesluiten dijkversterkingsplannen, opstellen programma's ruimtelijke kwaliteit
De provincie keurt op verzoek van waterkeringbeheerders een dijkversterkingsplan goed en verleent de bijbehorende natuur- en omgevingsvergunning. Op verzoek van de waterkeringbeheerders wordt het dijkversterkingsplan met de vergunningen gecoördineerd ter visie gelegd. Tegen het provinciaal goedkeuringsbesluit kan beroep worden ingesteld bij de Raad van State.

- Provincie verwacht in 2023 Dijkversterkingsplan Durgerdam ter goedkeuring voorgelegd te krijgen;
- Provincie verwacht in 2022 Dijkversterkingsplan Katwoude ter beoordeling te hebben afgerond;
- De projectprocedure voor de dijkversterking Den Oever- Den Helder is in 2022 gestart en loopt door in 2023.

Mogelijk worden voor IJburg 2e fase en het Zeeburgereiland de projectbesluiten ter goedkeuring aan ons voorgelegd. Dit is afhankelijk van de voortgang van deze projecten.
In april 2020 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de versterking van de Markermeerdijken tussen Hoorn en Durgerdam. In 2023 wordt verder gewerkt aan de realisatie van de meekoppelkansen zoals vastgelegd in 2021 (Samenwerkingsovereenkomst Markermeerdijken).

Uitvoeringsprogramma's ruimtelijke kwaliteit
Bij het versterken van dijken wordt ingezet op het toevoegen van extra ruimtelijke kwaliteit én op het oppakken van ontwikkelkansen in de aangrenzende gebieden. Hiermee willen we de regionale economie stimuleren en uitvoering geven aan andere ambities en transities zoals biodiversiteit, extra recreatieve mogelijkheden, nieuwe vormen van energie en ontwikkeling van cultuurhistorie en landschap.

De provincie adviseert en ondersteunt in 2023 initiatiefnemers die projecten ontwikkelen in relatie tot dijkversterkingen. Lopende ruimtelijke kwaliteitsprogramma's zijn: de Afsluitdijk, het eiland Marken en de Markermeerdijken. In 2021 zijn we, via een uitvoeringsregeling subsidies, met dertien regionale partijen begonnen met de uitvoering van het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (APRKK Hoorn-Amsterdam). Het gaat hierbij om recreatie-, natuur- en cultuurhistorische projecten.

In 2023 verwachten wij dat de definitieve MIRT besluitvorming van het rijksproject Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) is afgerond. Dan kan de bestuursovereenkomst met RWS worden ondertekend. Daarmee wordt € 20 miljoen aan PAGW middelen van RWS definitief ingezet in de natuurprojecten van het APRK. Deze projecten zijn belangrijk voor de ecologische kwaliteit van het Markermeer-IJmeer.

Met het programma ruimtelijke kwaliteit dat is gekoppeld aan de versterking van de Afsluitdijk – het zogenoemde Uitvoeringsprogramma Afsluitdijk – wordt in 2023 verder uitvoering gegeven

aan de aanleg van de vismigratierivier. Daarnaast wordt de renovatie en uitbreiding van het Vlietermonument verder uitgevoerd door RWS.

In 2023 dragen we bij aan extra ruimtelijke kwaliteit. Dit zijn de meekoppelkansen als wandel- en fietspaden en dijkplaatsen Markermeerdijken, de Nieuwe Afsluitdijk, ecologische maatregelen Markermeer.

Bijdragen aan Deltaprogramma

In opdracht van de Deltacommissaris dragen wij in 2023 inhoudelijk bij aan het Deltaprogramma Kust en het Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KPZSS). De provincie is lid van de Stuurgroep Deltaprogramma namens het Landelijk Overleg Kust (LOK). De provincie is voorzitter van het bestuurlijke LOK en de Landelijke Kennisgroep Kust (LKK). Daarnaast levert de provincie inbreng in het Deltaprogramma Waterveiligheid 2023 (evaluatie nationaal waterplan) en in de landelijke Programmacommissie Waterkeren.

In 2023 levert de provincie een inhoudelijke bijdrage aan de uitvoering van projecten die onder de kustvisie IJsselmeerkust 2021 tot uitvoering komen. Wij dragen bij aan onder meer het MIRT-onderzoek Wieringerhoek van het Rijk en verkennen waar meervoudig ruimtegebruik tot de mogelijkheden behoort. We stellen in 2023 kustvisies op voor de andere kusten van het IJsselmeergebied, samen met betreffende gemeenten, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, met de inzet van Identiteit Kustplaatsen.

In 2023 zal de nieuwe cyclus van ROR3 worden opgestart, waarin we als provincies verantwoordelijk zijn voor het genereren van overstromingsrisico en -gevaarkaarten in het kader van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR). We leveren dan ook de voorzitter van de Landelijke Database Overstromingen (LDO) alsmede vertegenwoordigen we de Provincies bij het opzetten van een Landelijke Voorziening Overstromingsinfomatie (LVO). In 2023 spelen deze activiteiten nadrukkelijk.

3.4.3 Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie

Toelichting

In 2023 werkt de provincie verder aan de in 2020 vastgestelde bouwsteennotitie klimaatadaptatie Noord-Holland. Hierin staan ook de verantwoordelijkheden en de thema's waarop de provincie haar eigen verantwoordelijkheid neemt en waarop ze de samenwerking zoekt met partners. Met de notitie geeft de provincie Noord-Holland uitwerking aan het bestuursakkoord Klimaatadaptatie dat in 2018 door alle koepels is ondertekend en geeft ze uitvoering aan de ambities voor klimaatadaptatie van de provinciale omgevingsvisie. Daarnaast worden in de notitie de extra financiële middelen voor klimaatadaptatie uit het coalitieakkoord gealloceerd.

De provincie werkt intensief samen met andere partijen om de doelstelling te behalen en is grotendeels ook afhankelijk van deze andere partijen.

Met de notitie is vastgesteld dat de extra financiële middelen voor klimaatadaptatie uit het coalitieakkoord worden ingezet om regionale partijen te stimuleren en te faciliteren en om een eigen verantwoordelijkheid te nemen daar waar de provincie die heeft.

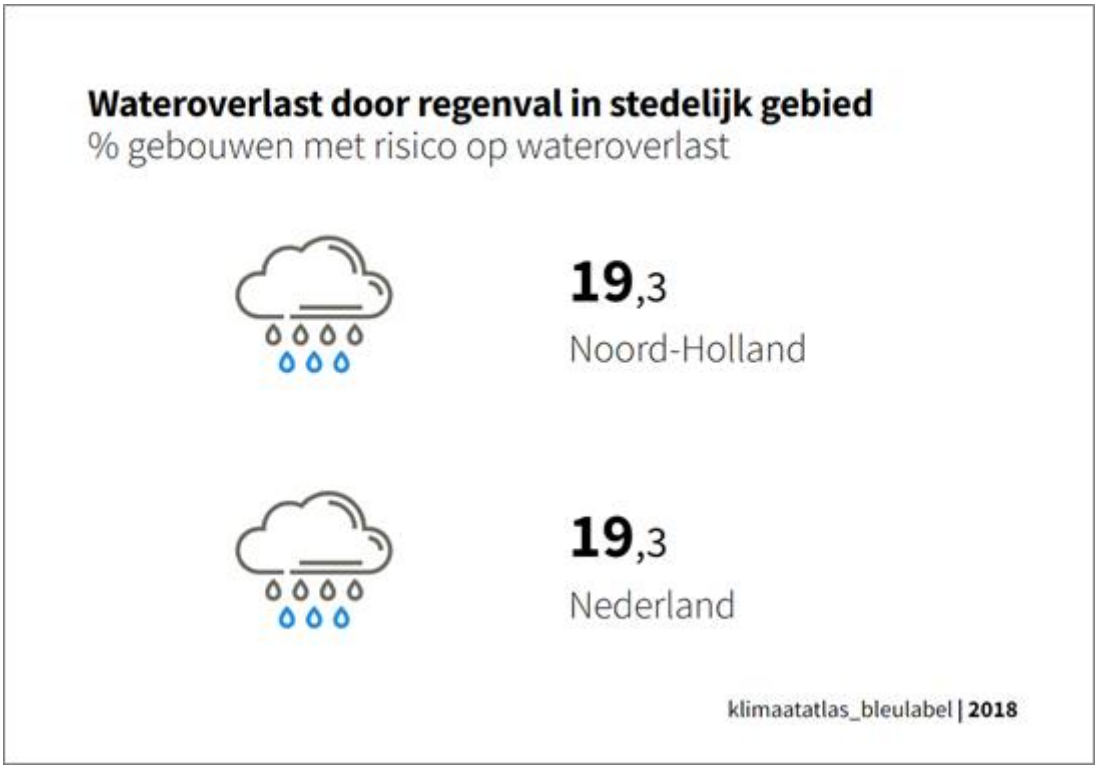
In 2023 worden regionale overheden verder gestimuleerd om klimaatadaptatie in de uitvoering mee te nemen door middel van de Uitvoeringsregeling klimaatadaptatie (€ 1,1 miljoen in 2023). Daarnaast wordt ook in 2023 € 175.000 aan middelen ingezet om eigen beleid verder vorm te geven en noodzakelijke kennis te verkrijgen.

In 2023 worden de ambities uit de notitie Klimaatadaptatie Noord-Holland voortgezet. De volgende activiteiten zijn voorzien:

- Aanvullen en inbrengen van kennis en expertise zeespiegelstijging en waterbeschikbaarheid in lopende gebiedsprogramma's;
- Ontwikkelen van een signaalkaart klimaatadaptatie met als doel beter duiden van de opgave klimaatadaptatie en het handelingsperspectief daarbij. De kaart is vooral voor eigen provinciaal beleid en handelen bedoeld, maar krijgt mogelijk een doorwerking in het ruimtelijke ordeningsbeleid van de provincie Noord-Holland;
- Participeren in diverse landelijke onderzoeksprogramma's klimaatadaptatie (Laag Nederland, Klimaatlandschappen);
- Vervolg Vitaal en Kwetsbaar, focus Noordzeekanaal en Kop van Noord-Holland klimaatstresstest Res'en;
- Deelnemen aan programma toekomstbestendig watersysteem ARK/NZKG;
- Voortzetten ondersteunen gemeenten bij het proces om invulling te geven aan aanvragen Impulsregeling Rijk, onder andere door de UvR klimaatadaptatie tot eind 2023 open te zetten;
- Opzetten nieuw beleid klimaatadaptatie (bouwsteennotitie loopt eind 2023 af) waarin ook waterbeschikbaarheid en wateroverlast wordt opgenomen.

Koppeling met brede basismonitor

Wateroverlast

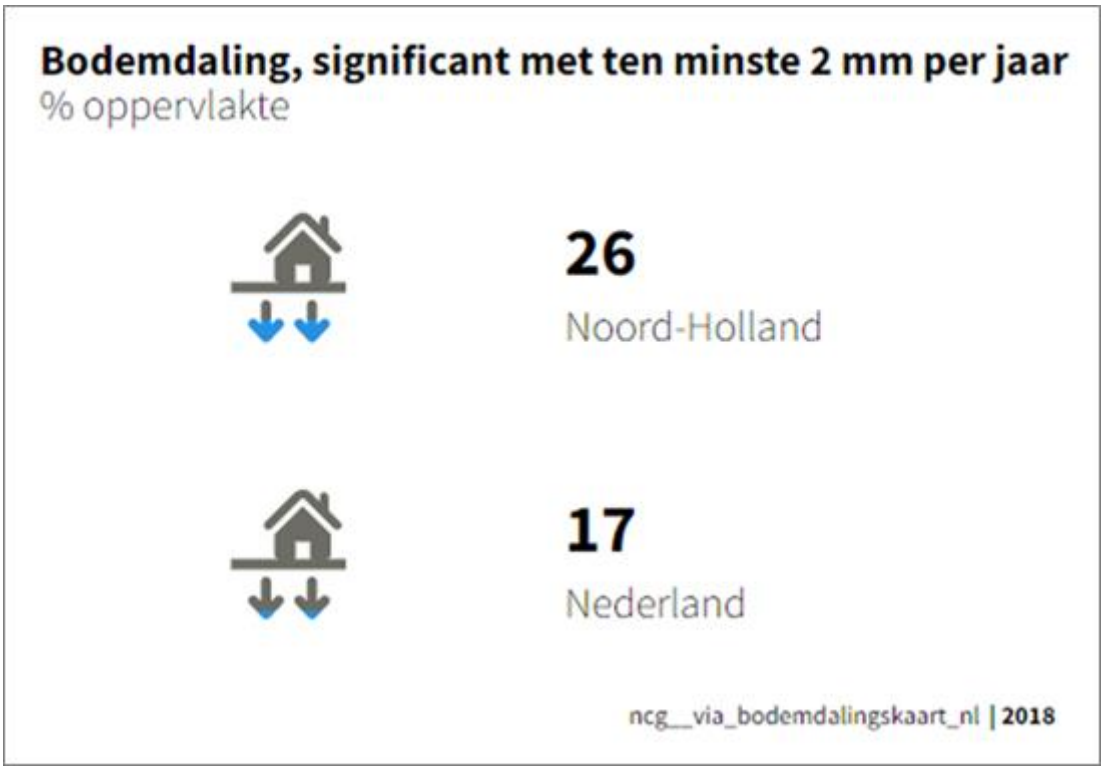

Het gaat in deze cijfers nadrukkelijk om de wateroverlast in bebouwd gebied. Daaruit volgt dat de percentages in de steden en het stedelijk gebied doorgaans hoger zijn dan in de bebouwde omgeving in het landelijk gebieden. Wateroverlast in het landelijk gebied, zoals water dat langer dan een dag op het maaiveld staat kan echter ook schade veroorzaken aan bijvoorbeeld gewassen en kan effect hebben op het grondgebruik. Dit laatste is nog geen onderdeel van deze indicator. In Noord-Holland loopt gemiddeld genomen 19,3% van de gebouwen het risico op wateroverlast bij hevige neerslag. In Nederland is dat gemiddelde hetzelfde. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2018.

Technische toelichting

Het percentage gebouwen in stedelijk gebied waar de kans aanwezig is dat water het gebouw binnen loopt via de drempel bij een hevige bui van 100 millimeter in 2 uur.

Bodemdaling

Van de 12 provincies van Nederland treedt de ergste bodemdaling op in de provincie Groningen, gevolgd door de provincies Flevoland en Zuid-Holland. Na Zuid-Holland volgt Noord-Holland, waar 26% van het oppervlak te maken heeft met significante bodemdaling. In Nederland heeft 17% van het oppervlak te maken met significante bodemdaling. Deze indicator heeft alleen een meting voor 2018.

Technische toelichting

Binnen deze indicator is gekeken naar het percentage van het oppervlakte land dat te maken heeft met bodemdaling of -stijging. Dit wordt weergegeven in drie categorieën, namelijk een significante bodemdaling van ten minste 2 mm per jaar, niet significante bodemdaling of -stijging kleiner dan 2 mm per jaar en een significante bodemstijging van ten minste 2 mm per jaar. De bodemdaling of -stijging is bepaald over een periode van 3 jaar (mei 2015 – mei 2018).

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
3.4.1	Kaders stellen voor regionale keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	274	531	531	508	507	505
3.4.2	Beoordelen versterkingsplannen primaire keringen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	2.819	2.301	1.219	770	769	767
3.4.3	Bijdragen aan ontwikkelen en uitvoeren regionale opgaven klimaatadaptatie	1.086	2.256	2.116	630	629	626
	Totaal lasten	4.180	5.088	3.866	1.908	1.905	1.898
	Totaal baten	-587	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.593	5.088	3.866	1.908	1.905	1.905
	Stortingen						
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	109	50	0	0	0	0
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	1.000	1.500	1.500	0	0	0
	Onttrekkingen						
3.4.2	Resv. Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-2.620	-1.524	-580	0	0	0
3.4.3	Resv. Klimaatadaptie	-787	-1.929	-1.634	-43	-43	-43
	Resultaat	**1.295**	**3.185**	**3.152**	**1.865**	**1.862**	**1.855**

3.5 Verbeteren kwaliteit water en benutten en beheren water

Onze rol
De opgave voor de provincie is om samen met andere partijen ervoor te zorgen dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt voor onder andere drinkwaterbereiding, landbouw, natuur en recreatie. De provincie heeft daarbij kaderstellende en uitvoerende taken. Dit is uitgewerkt in Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 en Deltaprogramma Zoet Water 2021 -2027.

Samenwerkingspartners
Samenwerkingspartners zijn waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten, drinkwaterbedrijven en maatschappelijke partijen zoals LTO en natuurbeheerders.

Prioriteiten

- Uitvoeren Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027.
- Uitvoeren Deltaprogramma Zoet Water 2022 – 2027

3.5.1 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

Het beleid van de provincie is vastgelegd in Deelprogramma Grondwater van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027. De ondergrond moet duurzaam worden gebruikt, onder andere voor drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast moet het grondwaterbeheer worden afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verzilting van grondwatervoorraden en verdroging van gebieden moet worden voorkomen. Met Deelprogramma Grondwater wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn.

De provincie is specifiek bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie. Via vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt ervoor gezorgd dat de ondergrond optimaal wordt gebruikt. Daarnaast ondersteunt de provincie drinkwaterbedrijven bij het ontwikkelen en beschermen van nieuwe wingebieden en van technologieën zoals ondergrondse opslag van drinkwater en winning en zuivering van brak water. De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet.

Output 2023:

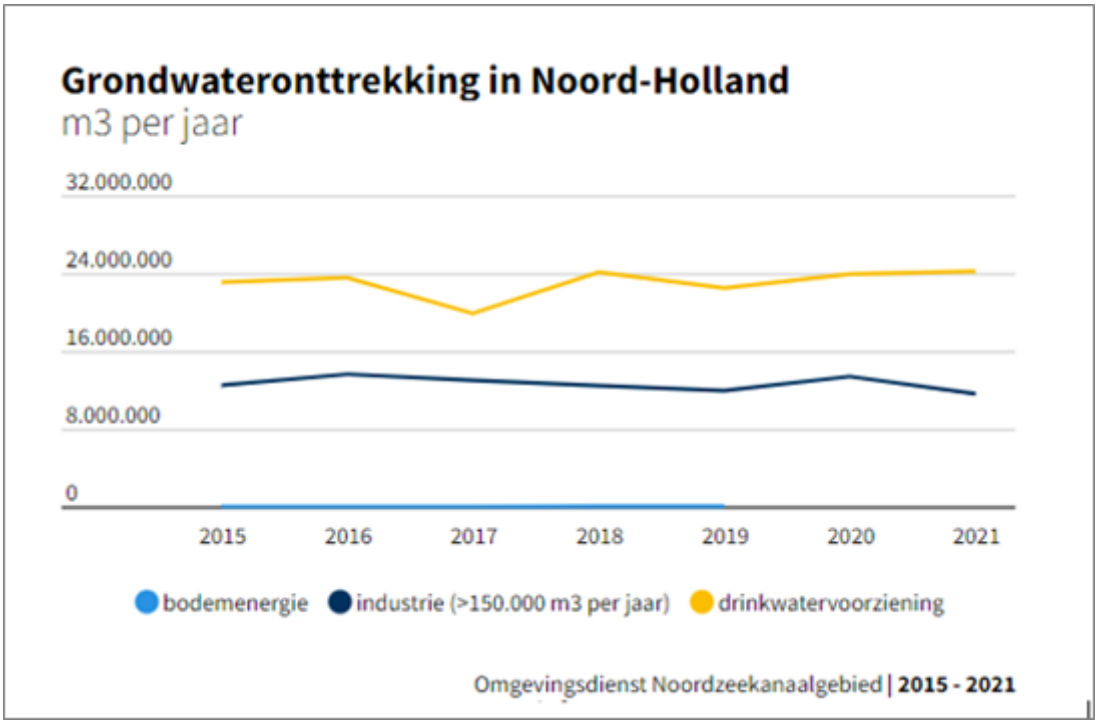
- uitvoeren grondwaterprogramma 2022-2027
- vergunningen
- grondwatermetingen

Prestatie indicator 3.5.1

	Meeteenheid	Gerealiseerd	Streefwaardes			
		2020	2023	2024	2025	2026
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	45	50	55	60	65

Koppeling met brede basismonitor

Kwaliteit en kwantiteit grondwater

In de periode 2015 tot en met 2021 werd gemiddeld per jaar 23 miljoen m3 grondwater voor drinkwater onttrokken. Het aandeel van de grootste onttrekking hierin, de Amsterdamse Waterleidingduinen, bedroeg gemiddeld 48%. De jaarlijkse industriële grondwateronttrekking (>150.000 m3/jaar) is over de periode 2015 tot en met 2021 gemiddeld 13 miljoen m3 per jaar. Grondwater wordt in 2019 op 376 locaties gebruikt voor bodemenergie. De onttrekkingen voor bodemenergie zijn nagenoeg nul.

Technische toelichting

Grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, industrie (>150.000 m3 per jaar) en bodemenergie. Het gaat hier om de netto grondwateronttrekking (onttrekking - infiltratie).

3.5.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

Kwaliteit oppervlaktewater/KRW
Op 31 januari 2022 is het Regionaal waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 vastgesteld, conform de wettelijke vereisten. Onderdeel hiervan is het deelprogramma oppervlaktewater. De

provincie stelt de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater vast in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en draagt bij aan een goede kwalitatieve toestand van oppervlaktewater. In het coalitieakkoord is € 21 miljoen uitgetrokken voor 'NNN, waterkwaliteit en bodemdaling'.

Voor waterkwaliteit zullen hieruit onder andere bestedingen worden gedaan voor de KRW-pilot, zoals genoemd in het coalitieakkoord en investeringen in het KRW-proof maken van de eigen provinciale vaarwegen. Dit budget is geplaatst bij OD 5.1.1. Bij OD 2.2.1 (VTH-taken uitvoeren en coördineren) is benoemd dat vanaf 2022 de formatie van de Omgevingsdienst NZKG structureel is uitgebreid voor de intensivering van de VTH-taken oppervlaktewater.

Zwemwater

De provincie wijst officiële zwemplekken aan, beoordeelt de veiligheid en informeert het publiek. Daarnaast stimuleert de provincie het ontwikkelen van nieuwe zwemplekken en het verbeteren van de waterkwaliteit met een subsidieregeling.

Zoetwater (zie ook OD 3.4.3)

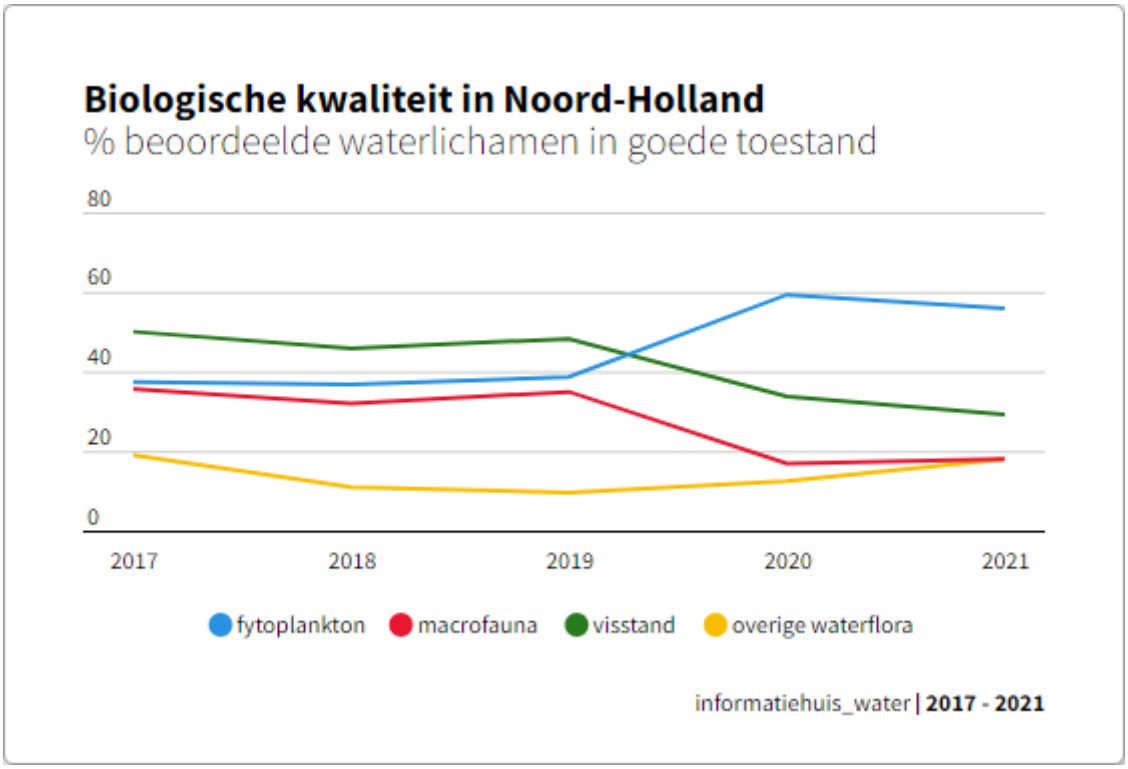
In september 2021 is het Deltaprogramma Zoetwater 2022-2027 vastgesteld.

Noord-Holland maakt deel uit van twee zoetwaterregio's (Noord- en West-Nederland) en per regio is een maatregelenpakket vastgesteld voor de komende planperiode. Alle maatregelen krijgen 25% (of 50% voor het bovenregionale zoutkarteringsonderzoek FRESHEM-NL) cofinanciering uit het Deltafonds. Wij dragen financieel bij aan enkele maatregelen die plaatsvinden in Noord-Holland. Deze maatregelen zullen komende zes jaar worden uitgevoerd.

Het budget hiervoor is afkomstig uit de voorziening grondwaterheffing en de reserve cofinanciering Waddenfonds. De afspraken over de uitvoering van de maatregelen worden in beide zoetwaterregio's dit jaar vastgelegd in een bestuursovereenkomst. De provincie draagt ook (jaarlijks) financieel bij aan de ondersteuning van de regio's en projecten als het Zoet Zout Knooppunt. In 2020 is een 3 jaar durende pilot grootschalige ondergrondse waterberging op Texel (Zoete Toekomst) gestart, gefinancierd door het Waddenfonds en agrariërs, gemeente, waterschap en provincie. Voor zoetwater zal bij de ruimtelijke inrichting meer rekening gehouden worden met waterbeschikbaarheid en met watervragende ontwikkelingen. Aan de uitvoering van het werkpogramma Deltaprogramma IJsselmeergebied (zoetwatervoorziening en veiligheid lange termijn) draag de provincie financieel bij.

Koppeling met brede basismonitor

Kwaliteit oppervlaktewater

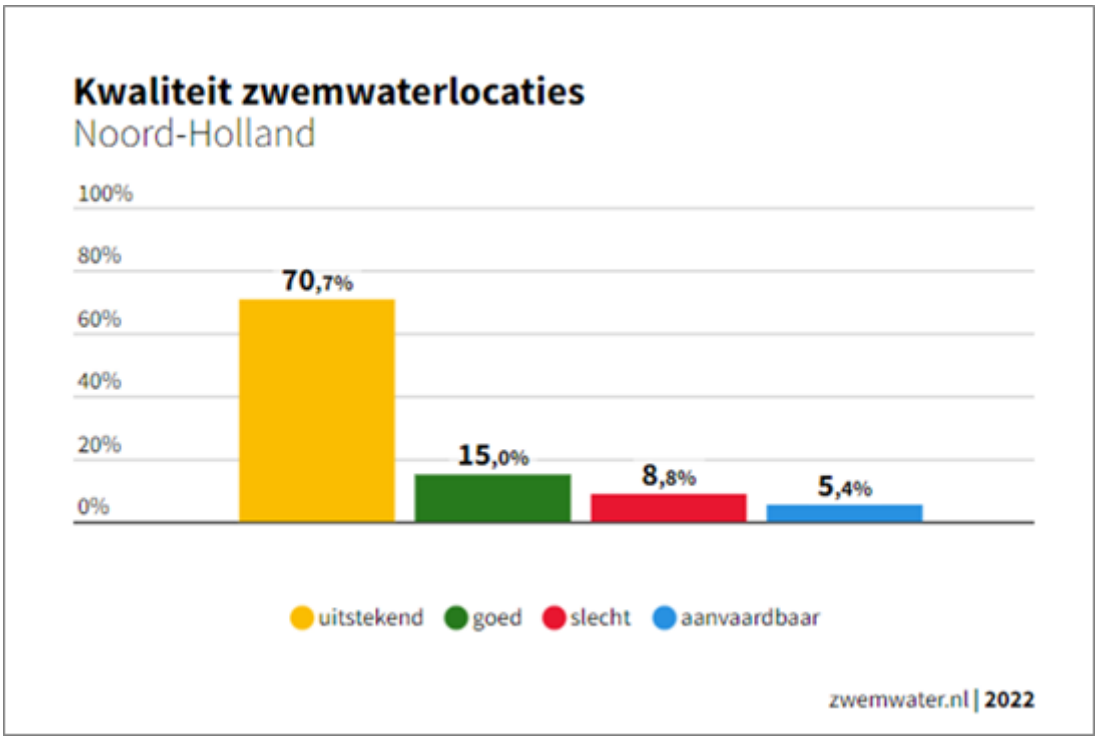

Bij geen van de 89 regionaal oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland zijn de KRW-doelen op basis van 'one out, all out-principe' bereikt. In 2021 voldeed 18% van de oppervlaktewaterlichamen voor macrofauna, 18% voor overige waterflora, 29% voor vis en 55% voor fytoplankton. Het percentage oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland dat goed scoort voor macrofauna is na 2019 afgenomen. Voor overige waterflora is het percentage afgenomen tussen 2017 en 2019, maar neemt sinds 2019 weer toe. Voor vis is het percentage sinds 2017 aan het afnemen. Voor fytoplankton is het percentage na 2019 juist gestegen.

Technische toelichting

Het percentage van de oppervlaktewaterlichamen dat een goede toestand heeft op het gebied van vier biologische kwaliteitselementen: vis, macrofauna (ongewervelde organismen die in zoetwater leven), overige waterflora (waterplanten) en fytoplankton (plantaardige deel van plankton, zoals algen en wieren).

Kwaliteit van zwemwater

Noord-Holland heeft ongeveer 150 officieel aangewezen zwemwaterlocaties in open water. Wanneer de kwaliteit van de aangewezen zwemlocaties van de binnenwateren en kustwateren in Noord-Holland samen wordt bekeken scoort in 2022, 71% van de locaties uitstekend, 15% goed, 9% aanvaardbaar en 5% slecht.

Technische toelichting

Gemiddelde zwemkwaliteit voor de gezondheid van de zwemmer van de locaties in kust- en overgangswateren en meren en rivieren, volgens de normen van de vigerende EU-zwemwaterrichtlijn.

3.5.3 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

Een waterrijke provincie als Noord-Holland biedt veel mogelijkheden voor recreatie op en aan het water. Deze mogelijkheden willen we benutten. Ons beleid voor waterrecreatie is vastgelegd in de Visie op de Waterrecreatie Noord-Holland 2030, 'Water, bron van recreatie'. Deze visie is vastgesteld door Provinciale Staten op 3 oktober 2016. Aan de visie is een uitvoeringsagenda gekoppeld voor de periode 2021-2025. Voor de uitvoering van de visie en het uitvoeringsprogramma is de reserve waterrecreatie beschikbaar. In 2023 zal de focus op de volgende punten liggen:

- evaluatie uitvoeringsagenda waterrecreatie 2021-2025;
- het realiseren van de zogeheten aquapunctuurpunten (beschreven in de visie) en meekoppelkansen bij (provinciale) projecten en bij beheer en onderhoud van ons eigen provinciaal areaal;

- het voortzetten van de drie subsidieregelingen die zich de afgelopen jaren mochten verheugen in grote belangstelling: de subsidieregeling voor kleinere pleziervaart, de subsidieregeling kleine voorzieningen en diensten en de subsidieregeling duurzaamheid en innovatie;
- het uitvoeren van de afspraken over de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijke deel van het IJsselmeergebied;
- het realiseren van locaties voor watergebonden durfsporten;
- het stimuleren van innovatie, duurzaamheid (waaronder pilot loodvrij vissen) en toegankelijkheid voor mensen met een handicap.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
3.5.1	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	867	945	945	922	921	919
3.5.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	1.175	1.806	969	906	905	903
3.5.3	Waterrecreatie stimuleren	1.662	2.673	1.969	1.942	1.201	1.186
	Totaal lasten	3.704	5.424	3.883	3.770	3.027	3.008
	Totaal baten	-1.389	-2.376	-1.239	-1.300	-1.300	-1.300
	Saldo van baten en lasten	2.315	3.048	2.644	2.470	1.727	1.727
	Stortingen						
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	1.562	2.000	2.000
	Onttrekkingen						
3.5.3	Resv. Waterrecreatie	-1.442	-2.097	-1.393	-1.393	-653	-640
	Resultaat	**2.435**	**2.513**	**2.813**	**2.639**	**3.074**	**3.068**

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelenboom

4. Bereikbaarheid
4.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen en uitvoeren
4.1.1 Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen
4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren
4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen
4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren
4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren
4.3.2 Centrales beheren en in stand houden
4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen
4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen
4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren
4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren
4.4.4 Plan- en realisatiefase infrastructuurprojecten uitvoeren
4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden
4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden
4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Maatschappelijk doel

Iedere dag zijn in Noord-Holland mensen en goederen op weg naar hun bestemming. De provincie helpt ze die bestemming slim, schoon en veilig te bereiken. Duurzame bereikbaarheid en verstedelijking is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Tot 2030 moeten in Noord-Holland namelijk 183.600 woningen worden gerealiseerd. Daarnaast moet ook de groei van de werkgelegenheid worden gefaciliteerd. Dit leidt tot meer mobiliteit met allerlei consequenties voor de verschillende beleidsopgaven.

In de Omgevingsvisie is vastgelegd dat de provincie streeft naar balans tussen leefbaarheid en economische groei en daarbij aandacht heeft voor klimaat, gezondheid en veiligheid, biodiversiteit en natuur, verduurzaming van de economie, verstedelijking, duurzame mobiliteit, het landschap en de energietransitie. De sterke groei van het aantal inwoners en banen, de grote woningbouwopgave en de groei van de economie op steeds geconcentreerdere plaatsen in vooral de Metropoolregio, leidt tot een grote toename van verkeer. Mobiliteit kan en moet een bijdrage leveren aan vrijwel alle opgaven waar wij voor staan. We zetten daarom als provincie in op de mobiliteitstransitie:

- het zoveel mogelijk voorkomen (van groei) van mobiliteit door mobiliteitsmanagement (stimuleren thuiswerken en reizen buiten de spits) en door woningen, werkgelegenheid en voorzieningen dicht bij elkaar te concentreren;

- het verduurzamen van mobiliteit, door reizigers te stimuleren om zoveel mogelijk van duurzame modaliteiten gebruik te maken, zoals openbaar vervoer en fiets;

- het verduurzamen van het gemotoriseerd verkeer, door de inzet op zero emissie mobiliteit, minder hinder door verkeer, beter benutten van beschikbare capaciteit en het verbeteren van de verkeersveiligheid;

- door te investeren in grote onderhouds- en vervangingsopgave voor het provinciale wegennet en door veiligheidsknelpunten op te lossen.

Het is daarbij van belang om te sturen op de samenhang tussen de modaliteiten lopen, fiets, openbaar vervoer (OV), spoor, (vracht)auto, binnenvaart en multimodale verplaatsingen. Vervolgens is het ook van belang om een goede samenhang te borgen tussen de verschillende programma's, processen en projecten waar de provincie zelf uitvoering aan geeft of in regionaal verband in participeert. Daarin worden keuzes gemaakt en komt beleid tot uitvoering. Dit vergt een goede samenwerking tussen de verschillende directies en sectoren binnen de provincie, maar ook met onze regionale partners. In deze integrale afstemming en samenwerking geven we de ambities uit het coalitieakkoord een plek.

Het werken aan de mobiliteitstransitie doet de provincie Noord-Holland vanuit verschillende rollen. Als partner stimuleert zij andere wegbeheerders (met bijvoorbeeld subsidies) te werken aan bereikbaarheids- en leefbaarheidsopgaven op hun areaal. In de rol van initiatiefnemer ontwikkelt de provincie beleidskaders en investeert zij in kennisontwikkeling, innovatie, gedrag, transformatie van infrastructuur en nieuwe infrastructuur. In de rol van concessiebeheerder waarborgt de provincie de inzet van het openbaar vervoer (busvervoer). Tot slot onderhoudt de provincie haar infrastructuur en optimaliseert zij het gebruik daarvan, onder meer door gebruik te maken van beschikbare innovaties (zoals Smart Mobility). Werken aan infrastructuur doet de provincie duurzaam, indien redelijkerwijs haalbaar.

Het onderhouden, vervangen en het verbeteren van provinciale infrastructuur wordt geprogrammeerd in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). Provinciale Staten stellen de promoties naar volgende projectfasen vast. Om verbinding tussen de inhoud van de projecten en de dekking van de kosten te behouden, wordt het iMPI voorafgaand aan de begroting behandeld in dezelfde Statenvergadering.

Bij de besluitvorming over onderhoud en investeringen in infrastructuur, worden de langetermijneffecten op de provinciale begroting betrokken. Het oplossen van financiële problemen vraagt daarbij onze aandacht. De beschikbare financiële ruimte voor het doen van investeringen in provinciale infrastructuur loopt namelijk terug. Door de enorme inflatie in 2021 en 2022 is deze opgave verder toegenomen. In 2022 zijn hiervoor scenario's ontwikkeld en deze gaan een rol spelen in de kaderbrief over het begrotingsjaar 2024. Ook de inspanningen van concessieverleners en -houders voor het openbaar vervoer zijn gericht op een financieel gezonde bedrijfsvoering, rekening houdend met een gewijzigde vervoervraag in de nasleep van de coronacrisis.

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (2016)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- 3._Regionaal_Mobiliteitsprogramma_versie_15_april_2021.pdf (samenbouwenaanbereikbaarheid.nl)
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Beleidskader Verkeersmanagement 2015-2020
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieplan geluid
- Visie OV2020
- Perspectief Fiets

- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Werkgeversaanpak

Budgettabel 2023 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
4.1	Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren	28.314	4.002	24.312	19.280	9.140	14.173
4.2	Openbaar vervoer waarborgen	61.163	0	61.163	8.825	67	52.405
4.3	Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren	33.552	1.763	31.789	0	0	31.789
4.4	Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen	116.026	15.669	100.357	47.928	48.765	101.194
	Totaal	**239.055**	**21.434**	**217.621**	**76.033**	**57.972**	**199.560**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
4	4.2.1	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
4	4.3.1	Beheersregeling Amstel	Beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

4.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen en uitvoeren

Onze rol

Als uitwerking van de Omgevingsvisie Noord-Holland hebben Provinciale Staten in 2021 het Perspectief Mobiliteit Noord-Holland vastgesteld. Hierin staat dat de groei van het aantal inwoners en de werkgelegenheid leidt tot meer mobiliteit, meer vraag naar energie en meer uitstoot van schadelijke stoffen. Terwijl de bereikbaarheid op bepaalde plekken nu al onder druk staat en er een (grote) opgave is om de mobiliteit te verschonen en de leefbaarheid te verbeteren. Belangrijke constatering in het Perspectief Mobiliteit is dan ook dat de groeiende mobiliteitsbehoefte alleen maar gefaciliteerd kan worden als verkeersdeelnemers zich op een meer duurzame, slimme en veilige manier verplaatsen. Om dat te bereiken zetten we in op een mobiliteitstransitie van verminderen, veranderen en verbeteren. Dit doen we samen met de regio onder het motto ‘Slim, schoon en veilig’. Alle werkzaamheden van de provincie Noord-Holland op het gebied van Mobiliteit passen binnen dit perspectief.

Samenwerkingspartners

De provincie werkt aan de mobiliteitsopgaven voor haar inwoners en reizigers. Daarom werken we intensief samen met andere overheden, zoals de rijksoverheid, gemeenten, de Vervoerregio Amsterdam en de Waterschappen. Maar ook met organisaties die belangen vertegenwoordigen in de wereld van de mobiliteit (zoals de ANWB en de Fietsersbond). Op landelijk niveau werken we met het Rijk en mede-provincies samen in het IPO en DOVA (samenwerkingsverband van decentrale OV autoriteiten), het Nationaal Openbaar Vervoerberaad (NOVB) en aan nationale bestuurstafels (fiets, OV en Spoor, verkeersveiligheid en mobiliteit).

Prioriteiten 2023

- Vaststellen en (doorgaan met) uitvoeren Regionale Agenda’s Mobiliteit (per regio);
- Deelname in/aan het Rijk-regio programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid MRA (SBaB);
- Deelname aan MRA samenwerking (o.a. relatie met MRA Verstedelijkingsstrategie);
- Nader vormgeven Mobiliteitstransitie in Noord-Holland (o.a. via Regionale Agenda’s Mobiliteit en SBaB);
- Uitvoeren Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland (klimaatakkoord);
- Uitvoeren van de regionale agenda’s en uitvoeringsprogramma’s op het gebied van verkeersveiligheid, smart mobility, logistiek, actieve mobiliteit en openbaar vervoer;
- Actualiseren van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).

Omgevingsfactoren

Voor een groot deel zijn we voor het realiseren van maatregelen afhankelijk van (co)financiering door het Rijk en Europa. Dit kunnen middelen zijn uit het Mobiliteitsfonds (de reservering van € 1,5 miljard voor doortrekken Noord/Zuidlijn naar Hoofddorp is vanuit het Nationaal Groeifonds overgeheveld naar het Mobiliteitsfonds), maar bijvoorbeeld ook fondsen van BZK voor (versnellen) woningbouwopgaven of realiseren van klimaatdoelen. Met name de middelen die het nieuwe kabinet heeft gereserveerd voor de woningbouw- en mobiliteitsopgaven en voor de klimaatopgaven, zijn hier van belang. De provincie zoekt hiervoor nauwe samenwerking met de

gemeenten, onder andere binnen de MRA. Die samenwerking moet leiden tot afspraken in het overleg met de minister (Bestuurlijk Overleg Leefomgeving en Bestuurlijk Overleg MIRT).

4.1.1 Mobiliteitsbeleid en -strategie opstellen

Toelichting

Het Perspectief Mobiliteit geeft een overzicht van het beleid van de provincie op het gebied van Mobiliteit en de samenhang daartussen. Het Perspectief Mobiliteit legt daarbij de verbinding met andere opgaven, zoals verstedelijking, energietransitie, klimaat en is de kapstok voor het uitwerken van het beleid naar strategische agenda's en (vervolgens) uitvoeringsprogramma's.

We geven ons beleid op het gebied van Mobiliteit vorm samen met de regio's. In 2023 richten wij ons in ieder geval op de volgende samenwerkingsverbanden:

- Platform Mobiliteit: één van de drie MRA Platforms, waarbij gesproken wordt over de uitvoering van de MRA Agenda;
- Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB): het Rijk-Regio samenwerkingsprogramma binnen de MRA;
- Samenwerking in deelregio-verband. In alle deelregio's van de provincie worden Regionale Agenda's Mobiliteit opgesteld. Hierin maken we samen met de regio afspraken waar we de komende jaren op inzetten. Deze afspraken bespreken we in de Provinciale Verkeer en Vervoerberaden (PVVB-en). Voor de regio's die vallen binnen het gebied van de Vervoerregio Amsterdam stellen we de regionale agenda's mede op in samenspraak met de Vervoerregio.

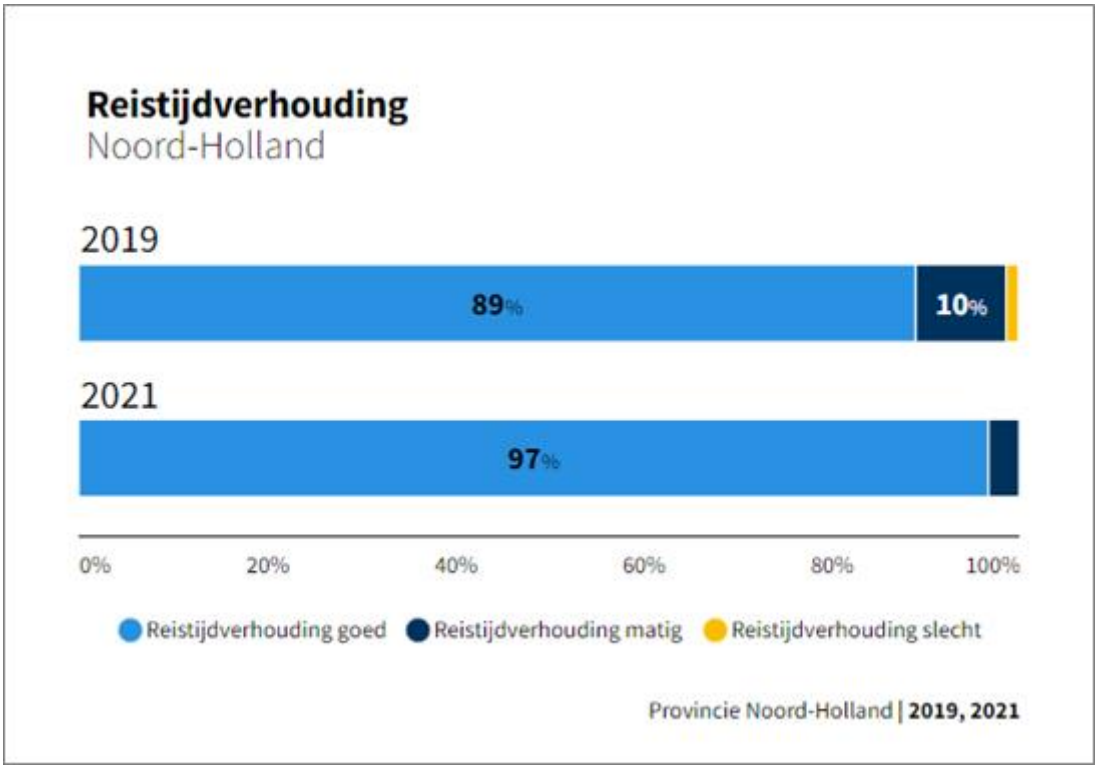
Voor het samenwerkingsprogramma SBaB werken wij in 2023 aan:

- de verdere voorbereiding van de formele startbeslissing voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp;
- het uitwerken van het Multimodaal Toekomstbeeld (MTB 2040), onder andere richting de deelregio's;
- een ontwikkelstrategie voor de Amsterdam Bay Area;
- het uitvoeringsprogramma SBaB 2021-2023 (onder andere minder verkeershinder, mobiliteitsmanagement werkgevers- en onderwijsaanpak);
- het Programma Bereikbare Steden, waarin we afspraken maken met het Rijk over de rijksbijdrage aan het aanpakken van mobiliteitsknooppunten.

Al deze maatregelen worden de komende jaren meegenomen in de voorbereiding op het Bestuurlijk Overleg (BO) MIRT en het BO Leefomgeving.

Koppeling met brede basismonitor

Reistijdverhouding

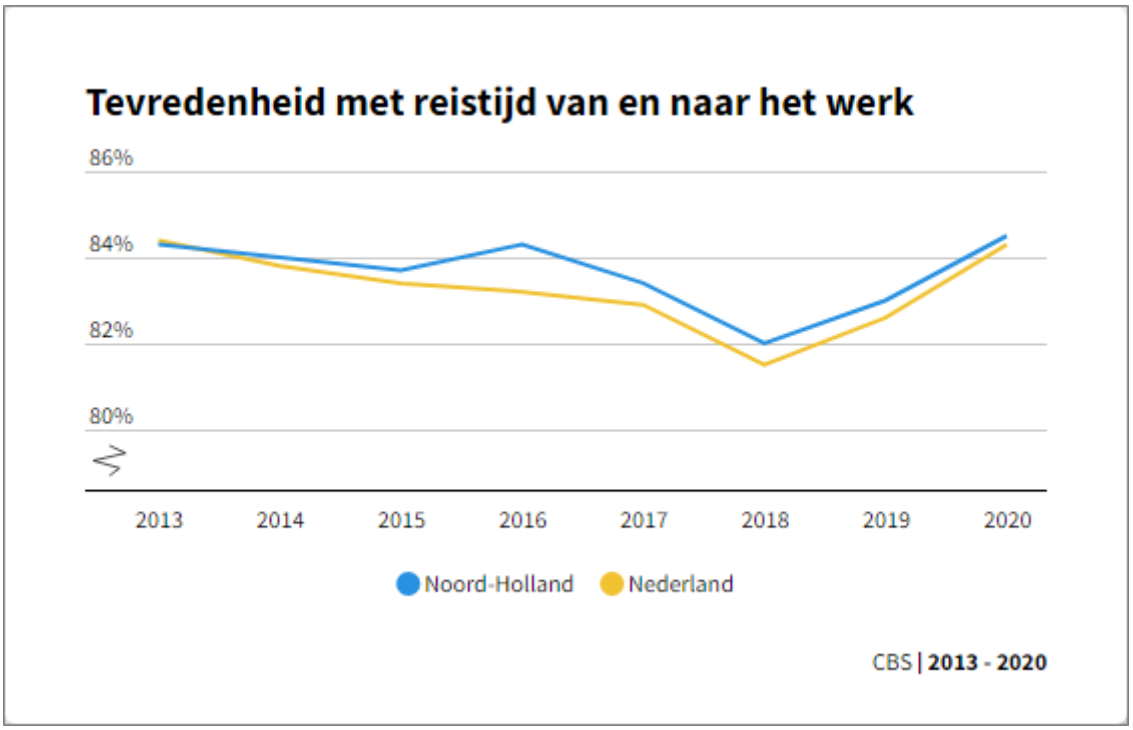

De doorstroming op provinciale wegen is een belangrijk onderdeel van het provinciaal beleid. De reistijdverhouding zegt iets over de gemiddelde vertraging in de spits op onze provinciale wegen. Hoe hoger het percentage 'goed', hoe meer trajecten in het gebied goed scoren. De doorstroming op de provinciale wegen is in 2021 verbeterd in vergelijking met 2019. Vanwege corona hebben meer mensen thuisgewerkt in 2021 en dat is de doorstroming ten goede gekomen.

Technische toelichting

De indicator geeft het percentage weer van de provinciale wegen waar de reistijdverhouding als goed/matig/slecht wordt beoordeeld. De huidige grenswaarde hiervoor is 1,50. In dat geval is de vertraging in de spits maximaal 50% van de minimale reistijd op (zeer) rustige momenten. Een traject scoort 'slecht' als de extra reistijd gemiddeld meer dan twee keer de normale/minimale reistijd is (de grenswaarde hiervoor is dus 2,00).

Tevredenheid met reistijd van en naar het werk

Het percentage inwoners van Noord-Holland dat tevreden is met de reistijd van en naar werk, ligt dicht bij het percentage voor heel Nederland (beide rond de 84%) en ontwikkelt zich hetzelfde. Sinds 2018 is een stijging te zien na een daling vanaf 2016.

Technische toelichting

Deze indicator bevat gegevens uit een steekproef van personen van 18 jaar en ouder, waarbij respondenten op een schaal van 1 tot en met 10 konden aangeven in welke mate ze tevreden zijn met de reistijd van en naar het werk. Een 1 staat daarbij voor volledig ontevreden, een 10 voor volledig tevreden. Een score van 7 tot en met 10 wordt geclassificeerd als tevreden.

4.1.2 Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren

Toelichting

In 2023 gaan we verder met het opstellen van de Regionale Agenda's Mobiliteit en maken we een begin met de uitvoering van deze agenda's.

Acties die we in 2023 samen met partners oppakken zijn onder andere:

- Uitwerking van maatregelen uit het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) en de Focus Smart Mobility;
- Verbeteren van het fiets- en voetgangersnetwerk langs de actielijnen van de Actieagenda Actieve Mobiliteit (AAM) en als uitwerking van het Nationaal en Regionaal Toekomstbeeld fiets (NTF en RTF);
- Uitvoeren projecten uit het programma OV-Knooppunten en Ketenaanpak, zie ook operationeel doel 3.2.1 (bijdragen aan de optimalisering van OV-knooppunten en ketens);

- Uitvoeren onderzoeksagenda provincie Noord-Holland vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040;
- Actualiseren en uitvoeren Regionale uitvoeringsprogramma's verkeersveiligheid;
- Mobiliteitsprogramma's van Eisen (MpvE's) opstellen bij gebiedsontwikkeling.
- Werkgeversaanpak uitbreiden naar heel Noord-Holland;
- Plannen voor Zero Emissie (ZE), laadinfra MRA-E, waterstof, agenda slimme en schone logistiek verder uitwerken.

De voortgang van al deze acties valt of staat, voor wat de uitvoering betreft, voor een belangrijk deel met de inzet van gemeenten. Denk bijvoorbeeld aan de grotere CO2-reductie maatregelen zoals het instellen van ZE-zones, het verlagen van parkeernormen en verhogen van parkeertarieven, het introduceren van deelmobiliteitssystemen en logistieke- en mobiliteitshubs of het faciliteren van de overgang naar schonere vormen van energie. De inzet van gemeenten is ook nodig voor het op orde krijgen van de mobiliteitsdata voor Smart Mobility toepassingen, het verbeteren van de verkeersveiligheid en de aanleg en verbetering van netwerken voor actieve vormen van mobiliteit. De provincie gaat in gesprek met gemeenten en probeert te inspireren en te stimuleren. De provincie pakt hierin haar rol door kennisdeling, het aan elkaar verbinden van partijen, waar nodig en mogelijk beschikbaar stellen van middelen en door efficiënte vormen van samenwerking met de gemeenten en andere partners. Hierin schuilt de capaciteit van gemeenten als risico.

Bij actieve mobiliteit geven we prioriteit aan de aanleg en verbetering van doorfietsroutes, zoals de doorfietsroute Kennemerland, die de IJmond verbindt met Zuid-Kennemerland. Regionale doorfietsroutes leveren een grote bijdrage aan de slim, schoon en veilig doelstellingen en scheppen tegelijkertijd ruimte voor de gewenste verstedelijking. De provincie heeft hierbij enerzijds een regierol en waar het provinciale netwerken betreft, ook een uitvoerende rol. Daarnaast zetten we in op de verbetering van andere fiets- en voetgangersnetwerken, zoals recreatieve routes en het optimaliseren van de ketenreis. Bijvoorbeeld door de aanleg van extra fietsparkeerplekken bij R-net haltes, de realisatie van regiohubs in de Gooi & Vechtstreek en de uitvoering van (andere) projecten uit het programma OV-knooppunten, zie ook operationeel doel 3.4.1.

Bij het verbeteren van het netwerk voor actieve vormen van mobiliteit en andere netwerken gaat speciale aandacht uit naar de verkeersveiligheid. Dit doen we onder het motto 'op weg naar 0 verkeersslachtoffers in 2050'. Om dit te bereiken stellen we samen met de gemeenten en andere belangrijke partners, zoals de politie, meerjarige uitvoeringsprogramma's op. Deze uitvoeringsprogramma's zijn enerzijds gericht op infrastructurele maatregelen (waaronder ons eigen areaal) en anderzijds op het bevorderen van verkeersveilig gedrag. De uitvoering hiervan ondersteunen we met het inwinnen van data, het vertalen hiervan naar verkeersveiligheidsrisico's, het delen van kennis hierover en het verstrekken van subsidies.

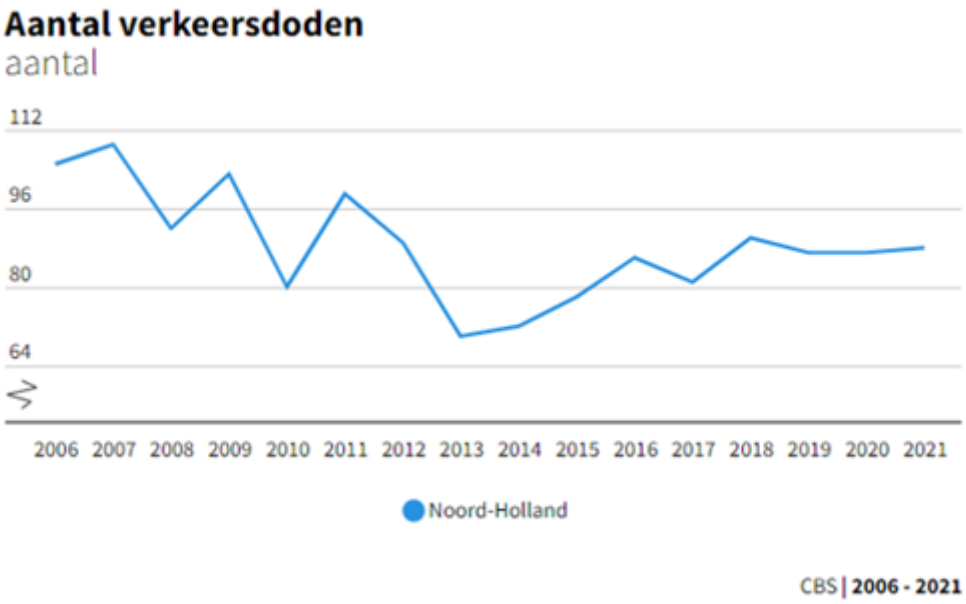
Wij willen de gecombineerde subsidieregeling voor verkeersveiligheid en fietsbereikbaarheid voortzetten (€ 10 miljoen). Dit gebeurt in nauwe samenhang met de subsidieregelingen voor recreatieve verbindingen. De subsidieregeling 'gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid' continueren we met ruim € 3,1 miljoen. Daarnaast is er nog de subsidieregeling voor het specifieke fietsveiligheid bij ouderen project 'Doortrappen' (€ 100.000,-).

De OV- en ketenaanpak (ketenreis) werken we uit in drie richtingen: netwerken, knopen en vervoer. Dit doen we in samenhang en afstemming met het Multimodaal Toekomstbeeld (MTB 2040) van de MRA en het Regionaal OV Toekomstbeeld (ROVT). Samen met de regionale partners werken wij binnen onze verantwoordelijkheden enkele voorstellen uit die zijn opgenomen in het ROVT. Deze zijn ontwikkeld vanuit een integrale blik op het OV-netwerk (treinen, metro's, trams en bussen). De focus in het ROVT ligt in 2023 op de studies in de Gooi en Vechtstreek. Daarbij kijken we specifiek naar het opwaarderen van de busverbindingen Amsterdam – 't Gooi over de A1 en een HOV-verbinding Hoofddorp – Uithoorn – Hilversum/Breukelen. Daarnaast vindt nadere uitwerking plaats van de ambities in Noord Holland Noord en mogelijk ook nog Zuid-Kennemerland /IJmond.

Voor OV SAAL (Openbaar Vervoer Schiphol Amsterdam Almere Lelystad) zijn bij de provincie in 2023 OV SAAL inpassingsgelden gereserveerd voor gemeente Gooise Meren (€ 2,95 miljoen) en Hilversum (€ 3,75 miljoen). We gaan samen met NS en de regio aan de slag met het opstellen en uitvoeren van acties die voortkomen uit de actieprogramma's voor de spoorcorridors in Noord-Holland. Samen vormen deze de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland.

Koppeling met brede basismonitor

Verkeersveiligheid

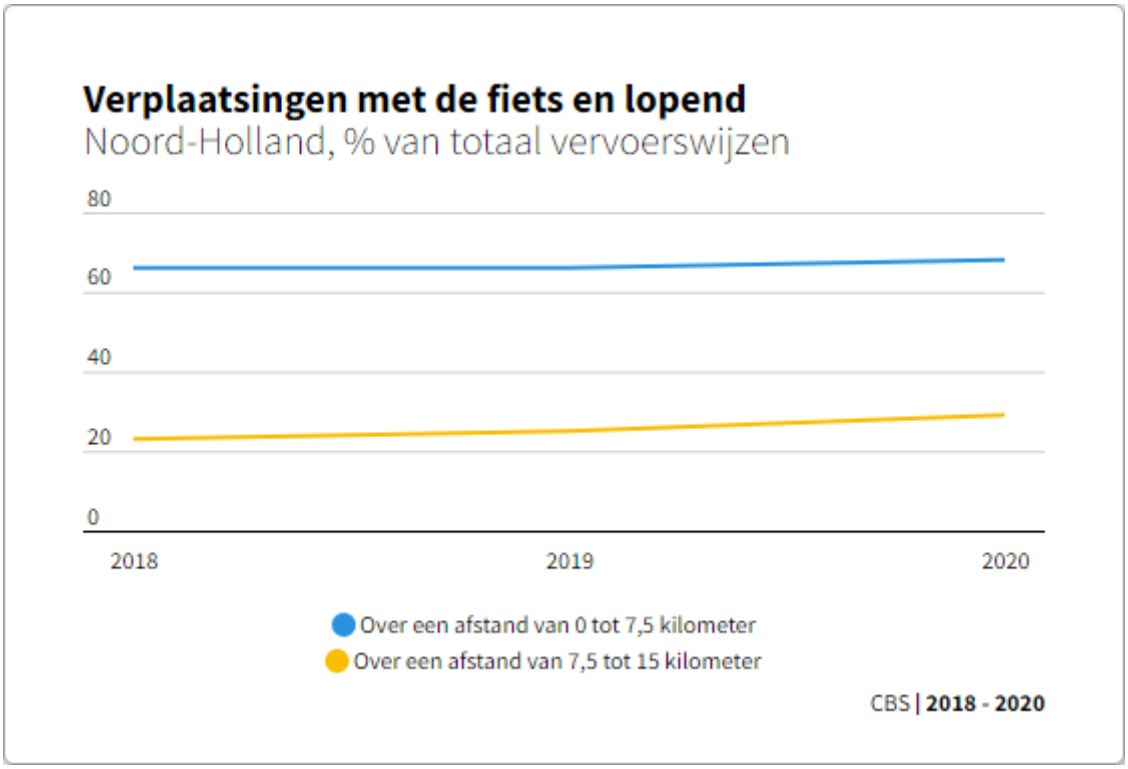

Na een decennialange daling van het aantal verkeersslachtoffers zien we helaas dat het aantal verkeersongevallen in de provincie de afgelopen jaren weer licht toeneemt. Het aantal verkeersdoden is tussen 2020 en 2021 met één toegenomen tot 88. De provincie Noord-Holland en Noord-Hollandse gemeenten werken samen aan verkeersveiligheid. De landelijke plannen hiervoor zijn vastgelegd in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. De gezamenlijke ambitie is nul verkeersslachtoffers in 2050.

Technische toelichting

Aantal verkeersdoden per jaar.

Actieve mobiliteit

In Noord-Holland is het percentage verplaatsingen met de fiets en lopend voor afstanden tot 7,5 kilometer 67,6% en voor de afstanden van 7,5 tot 15 kilometer 28,9%. Dit is beide hoger dan het Nederlands gemiddelde. In Utrecht ligt dit percentage het hoogst, in Limburg verreweg het laagst. In Noord-Holland zijn beide percentages met name tussen 2019 en 2020 toegenomen. [1]

Technische toelichting

Het gemiddelde percentage verplaatsingen dat per persoon per jaar lopend of met de fiets wordt afgelegd over een afstand van 0-15 kilometer ten opzichte van de totaal vervoerwijzen (personenauto, trein, bus/tram/metro, fiets, lopen, overige vervoerwijze).

[1] In de Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027 hebben we de volgende ambitie opgesteld: *Een groei naar 75 procent actieve verplaatsingen op afstanden tot 7,5 kilometer in 2027 en een groei naar 25 procent actieve verplaatsingen op afstanden van 7,5 tot 15 kilometer in 2027*. Het lijkt daarom dat wij deze ambitie voor wat betreft de grotere afstanden al hebben behaald. De verwachting is echter dat dit een tijdelijk corona-effect was. Het percentage gaat namelijk over het aandeel in het aantal verplaatsingen en in coronatijd: minder verplaatsingen met het OV en de auto en veel meer fietsend en lopend. Daardoor is het aandeel actieve mobiliteit hoger.

4.1.3 Investeringsstrategie en meerjarenprogramma’s prov. infrastructuur opstellen

Toelichting

De provincie is verantwoordelijk voor de regionale bereikbaarheid. Investeringen in provinciale infrastructuur hebben als doel om de leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming van voetgangers, fietsers, gemotoriseerd vervoer, vaartransport en openbaar vervoer te verbeteren. De investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) biedt een afwegingskader voor het doen van investeringen in de provinciale infrastructuur en is gebaseerd op het Perspectief Mobiliteit. Indien we investeringen niet kunnen vermijden (door bijvoorbeeld ruimtelijke ordening), dan kijken we vervolgens eerst naar het beter benutten van bestaande infrastructuur (bijvoorbeeld met netwerksturing en slimme technologie), voordat we overgaan tot verbetering of nieuwbouw van infrastructuur. Daarbij betrekken we ook de gevolgen voor de omgeving aan de hand van de thema's gezonde leefomgeving, ontsnippering van natuur en klimaatadaptatie. In 2023 hebben de gevolgen van de verstedelijkingsopgave op de provinciale infrastructuur nadrukkelijk de aandacht.

Onderzoeken naar infrastructuurprojecten vinden hun basis in de iNHi of volgen uit afspraken in de Strategische Agenda's Mobiliteit, regionale verstedelijkingsstrategieën of gebiedsgerichte netwerkvisies en bereikbaarheidsprogramma’s zoals SBaB. Daarnaast kunnen praktijkervaringen van gebruikers aanleiding zijn om locaties nader te verkennen op verbetermogelijkheden. Indien uit deze verkenningen een knelpunt op onze infrastructuur blijkt en dit knelpunt niet zonder infrastructurele maatregelen aangepakt kan worden, dan zal deze als studieproject worden opgenomen in het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI).

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
4.1.1	Mobiliteitsbeleid en –strategie opstellen	4.257	5.138	4.832	3.801	3.549	3.513
4.1.2	Mobiliteitsbeleid met partners uitvoeren	48.348	63.628	22.882	13.193	11.214	10.580
4.1.3	Investeringsstrategie en meerjarenprogramma's prov. infrastructuur opstellen	0	600	600	600	600	600
	Totaal lasten	52.605	69.366	28.314	17.594	15.363	14.693
	Totaal baten	-4.560	-2.723	-4.002	-2.307	0	0
	Saldo van baten en lasten	48.045	66.643	24.312	15.287	15.363	15.363
	Stortingen						
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	1.505	405	205	205	205	205
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	39.671	22.087	8.935	10.511	9.386	9.361
4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 412	4.093	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
4.1.1	Resv. Mobiliteitsbeleid	-1.687	-1.762	-1.410	-469	-224	-205
4.1.2	Resv. Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-53.520	-60.248	-17.870	-9.648	-10.054	-9.429
4.1.2	Resv. verleende subsidies OD 412	-764	0	0	0	0	0
	Resultaat	**37.343**	**27.126**	**14.173**	**15.886**	**14.676**	**14.625**

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Onze rol

De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het openbaar vervoer (OV) in de regio's Noord-Holland Noord, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek. Goed OV is een essentiële voorwaarde om de provincie de komende decennia bereikbaar en leefbaar te houden en de economie verder te laten groeien. Het houdt regio's aantrekkelijk om te wonen, werken, leren, ondernemen en bezoeken.

Samenwerkingspartners

Belangrijke samenwerkingspartners zijn andere opdrachtgevers OV (vertegenwoordigd in het DOVA), Vervoerregio Amsterdam, gemeenten, het Rijk, vervoerders, belangenorganisaties, buurtbusverenigingen en natuurlijk de reizigers.

Prioriteiten

De belangrijkste prioriteiten voor 2023 zijn:

- Langdurige gevolgen van de coronacrisis in het OV zo goed mogelijk opvangen door het vaststellen en uitvoeren van het transitieplan OV;
- Verduurzaming van het OV, zoals is vastgelegd in het Bestuursakkoord Zero Emissie (ZE) Regionaal OV per Bus (Bestuursakkoord ZE 15 april 2016):
    - - Noord-Holland Noord 50% ZE;
    - - Haarlem IJmond 70% ZE;
    - - Gooi- en Vechtstreek 100% ZE;
- Doorvoeren van de vervoerplannen voor onze concessies na de beschikbaarheidsvergoeding OV (BVOV);
- Voor Noord-Holland Noord wordt gekeken naar een nieuwe toekomstvaste lijnvoering, waarin trein, bus, fiets, etc. geïntegreerd zijn;
- Uitwerken nieuw beleid met betrekking tot betaalbaarheid van het OV (samen met Vervoerregio Amsterdam) in combinatie met het nieuwe OV betalen (EMV);
- Komen tot nieuw beleid voor: vervanging van DRIS-panelen (dynamische reizigers informatie systemen) in onze concessies en abri's in Noord-Holland Noord;
- Deelname aan het convenant landelijke OV-toegankelijkheid.

Omgevingsfactoren

- Vervoerders hebben het zwaar als gevolg van de gevolgen van de coronacrisis. De impact op onze samenleving is groot en de impact op het toekomstig OV-gebruik op korte en lange termijn is nog niet te overzien. We houden deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Zolang het OV-gebruik niet terug is op het niveau van voor de coronacrisis, is steun van de rijksoverheid onontbeerlijk om grootschalige afschaling van het OV-aanbod te voorkomen. Samen met onze vervoerder en de andere opdrachtgevers in het OV werken we hard aan het terugwinnen van het vertrouwen bij de reizigers en een financieel gezonde sector via het Transitieplan OV 2021-2025;

- Samen met NS en de regio aan de slag met het opstellen en uitvoeren van acties die voortkomen uit de actieprogramma's voor de spoorcorridors in Noord-Holland.

4.2.1 OV-concessies beheren en verlenen

Toelichting

Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer (BVOV)

Het wegvallen van de BVOV (per 2023) maakt dat het aanpassen van het voorzieningenniveau afhankelijk is van de verwachte reizigersaantallen en -opbrengsten. Doel is het voorzieningenniveau zo veel mogelijk gelijk te houden aan het niveau van 2022. Wel kunnen er aanpassingen doorgevoerd worden die aansluiten bij de gewijzigde vervoervraag. Voor 2023 worden vervoerplannen opgesteld. Tevens zal daarbij gekeken worden naar de financiële consequenties.

Drie concessies provincie

De concessie Gooi en Vechtstreek is gestart in juli 2021 (loopt tot 2030). Wij bereiden ons voor op de oplevering van project HOV in 't Gooi. Het lijnennet zal worden aangepast aan de nieuw aangelegde vrij liggende businfrastructuur, zodra deze in gebruik kan worden genomen. Door de achterblijvende reizigersaantallen/-opbrengsten wordt de uitbreiding geleidelijk doorgevoerd, passend bij het herstel van de vervoervraag. Dit betreft vooral de hoogfrequente R-netlijnen en de voorstellen voor aanvullende mobiliteit. Ten slotte streven we ernaar dat de vervoerder in 2023 – als eerste van Nederland – zijn dienstverlening in deze concessie 100% Zero Emissie uitvoert.

De concessie Haarlem-IJmond (2017-2027) is inmiddels enkele jaren geleden verleend en in beheer. De provincie monitort de actuele prestaties van deze concessies en bespreekt ze maandelijks met de vervoerder. Voor 2023 worden in deze regio beperkte aanpassingen verwacht in lijn met de ontwikkeling van de reizigersaantallen.

Voor de concessie Noord Holland Noord (2018-2028) maakt de vervoerder voor 2023 een vervoerplan passend bij de huidige vervoervraag en het beschikbare budget. Separaat gaan we kijken naar de ontwikkeling van deze concessie waarbij aandacht is voor de mogelijkheden van de integratie van bus, trein en fiets. Ook de ontwikkeling van hubs zal daarbij meegenomen worden.

Reizigerskilometers en klanttevredenheid

De provincie wil met haar OV beleid inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Het doel is om de klanttevredenheid jaarlijks 0,1% hoger uit te laten komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken. In 2021 scoorden de Noord-Holland concessies gemiddeld een rapportcijfer 8,1. Hiermee waren we de tweede beste concessieverlener van Nederland. In Q2 2023 volgt het resultaat over 2022.

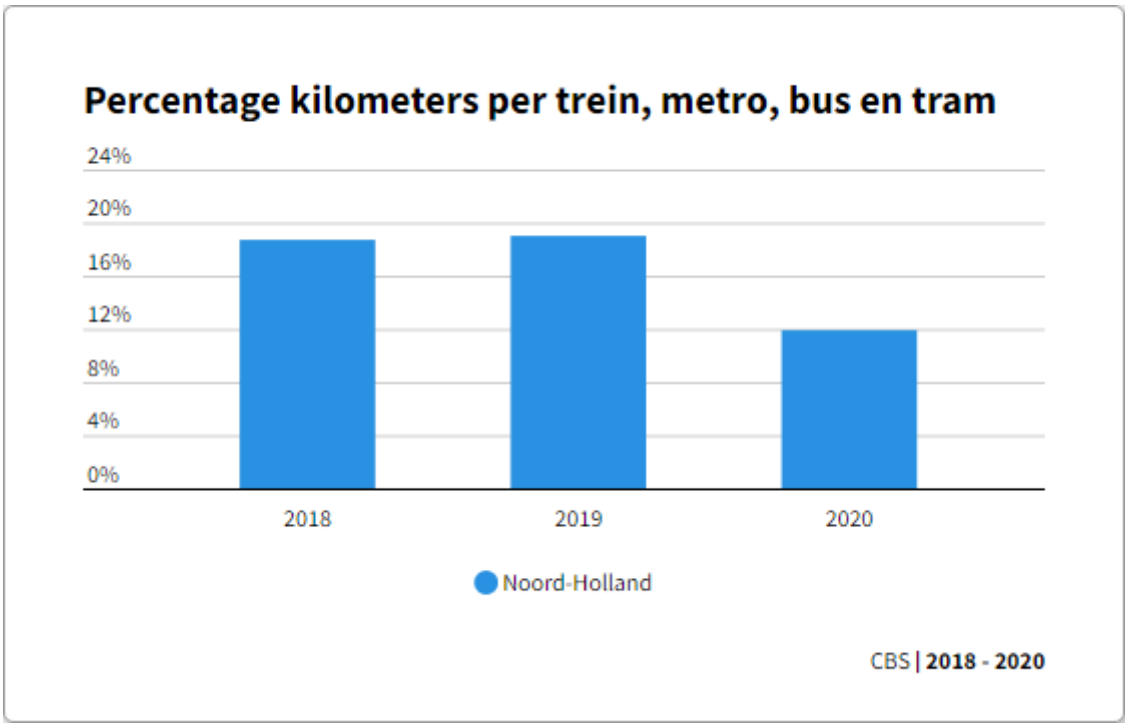
Omvangrijke eenmalige extra uitgaven

Eenmalige extra uitgaven, en een jaarlijkse indexatie van de uit te keren subsidies, veroorzaken fluctuaties in de OV-uitgaven aan de vervoerders. Bijdragen in 2021-2024 aan de vervanging van buurtbussen (€ 2,4 miljoen) en Zero Emissie-materieel (€ 7 miljoen) zijn in dit kader de omvangrijkste eenmalige extra uitgaven. De verwerking van het coalitieakkoord veroorzaakt tot

en met 2023 fluctuaties in de stortingen in de reserve. Aandachtspunt voor 2023 is de inflatie in relatie met de kosten voor de reiziger en de indexatie richting de vervoerder.

Koppeling met brede basismonitor

Gebruik OV

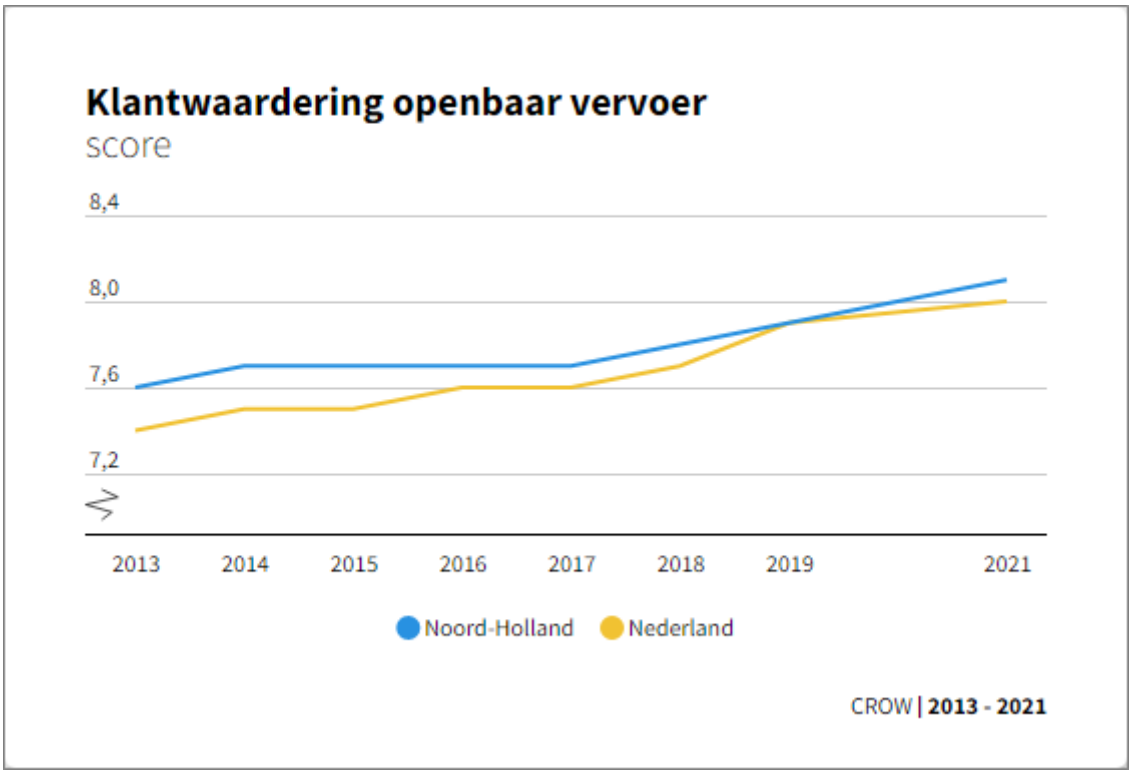

Het percentage kilometers dat afgelegd wordt per trein, metro, bus of tram ten opzichte van het totaal afgelegde kilometers (modal split) is in Noord-Holland het hoogste in vergelijking met de andere provincies. Dit percentage ligt in Noord-Holland consequent hoger in vergelijking met het Nederlands gemiddelde. In 2020 is het percentage kilometers per trein, metro, bus of tram flink afgenomen ten opzichte van 2019 in zowel de provincie als in Nederland. In 2020 daalde het aantal reizigers met het openbaar vervoer fors door de coronacrisis.

Technische toelichting

Percentage kilometers per trein, metro, bus en tram t.o.v. het totaal aantal reizigerskilometers in de populatie 6 jaar en ouder.

Klantwaardering openbaar vervoer

De algemene klantwaardering voor het openbaar vervoer is tussen 2013 en 2021 in Noord-Holland met 0,5 punten gestegen. De waardering in heel Nederland is gestegen met 0,6 punten. Noord-Holland scoorde in 2021 gemiddeld 0,1 punten hoger dan Nederland. In 2020 is er geen OV-klantenbarometer uitgevoerd. De cijfers van 2021 geven een beeld van de tevredenheid met het openbaar vervoer in coronatijd. Reizigers moesten verplicht een mondkapje dragen en de samenstelling van reizigers was anders in vergelijking met voorgaande jaren. Er waren bijvoorbeeld minder forenzen door meer thuiswerken en minder studenten door meer onlineonderwijs.

Technische toelichting

Algemeen oordeel over het openbaar vervoer op een schaal van 1 tot 10.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
4.2.1	OV-concessies beheren en verlenen	59.602	58.171	61.163	53.991	52.837	52.747
	Totaal lasten	59.602	58.171	61.163	53.991	52.837	52.747
	Totaal baten	-7.400	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	52.202	58.171	61.163	53.991	52.837	52.837
	Stortingen						
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	51.577	67	67	67	67	67
	Onttrekkingen						
4.2.1	Resv. Openbaar Vervoer Projecten	-52.093	-5.801	-8.825	-1.689	-536	-451
	Resultaat	**51.687**	**52.437**	**52.405**	**52.369**	**52.368**	**52.363**

4.3 Gebruik infrastructurele netwerken optimaliseren

Onze rol

Met verkeersmanagementmaatregelen benut de provincie de beschikbare verkeersnetwerken zo optimaal mogelijk zodat aan de actuele vraag naar mobiliteit kan worden voldaan. De provincie Noord-Holland heeft een direct belang bij het stimuleren en ontwikkelen van innovaties. Door optimalisatie van producten en processen verbetert de provincie haar prestaties die bijdragen aan de maatschappelijke opgaven. Daarnaast kunnen innovaties worden aangejaagd die de markt niet alleen kan realiseren. Verder wil de provincie haar infrastructuur inzetten om duurzame energie op te wekken en het energiegebruik te reduceren en op deze manier bijdragen aan de energietransitie.

Samenwerkingspartners

De provincie werkt voor het behalen van provinciale doelen nauw samen met organisaties zoals het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat, de partners in de Metropoolregio Amsterdam, andere provincies, gemeenten, waterschappen, openbaarvervoerbedrijven, kennisinstituten, ingenieursbureaus, bouwbedrijven, automobielfabrikanten en andere marktpartijen.

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

Met activiteiten op het gebied van netwerkmanagement en verkeerskundig beheer optimaliseert de provincie de doorstroming voor de scheepvaart, openbaar vervoer, fiets en wegverkeer (inclusief logistiek verkeer). Deze activiteiten bestaan uit een samenspel van een aantal dagelijks uit te voeren activiteiten waaronder:

Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator 2023	Streefwaarde
Aanrijtijd weginspecteurs	90 procent binnen 30 min. aanwezig
Servicepunt	90 procent van meldingen binnen streefdatum beantwoorden
Vergunningverlening	100 procent binnen wettelijke termijn afgehandeld
Verkeerscoördinatiepunt	90 procent minder dan 10 minuten oponthoud door geplande werkzaamheden

Verkeersmanagement op de vaarweg:

met de 'Blauwe Golf' wordt het optimum gezocht tussen doorvaart voor de scheepvaart en de hinder door brugopeningen voor het wegverkeer. De provincie Noord-Holland blijft het vervoer over water stimuleren. Door meer bruggen en sluizen vanuit de bediencentrale in Heerhugowaard

op afstand te bedienen kunnen bedientijden uitgebreid worden en kan gebruik gemaakt worden van corridor- en trajectbenadering. Dit leidt tot een betere doorstroming van zowel de scheepvaart als het verkeer op de weg. Inmiddels zijn 13 bruggen op de bediencentrale aangesloten en is het de ambitie om nog 27 bruggen en sluizen op de bediencentrale aan te sluiten.

Verkeersmanagement op de weg:

de verkeersmanagement centrale in Hoofddorp verzamelt dagelijks alle informatie over de actuele situatie op de weg. Met behulp van deze informatie worden bij voorziene en onvoorziene omstandigheden op de weg verkeerslichten op afstand aangepast, worden Dynamische Route Informatiepanelen aangestuurd en kunnen regelscenario's worden ingezet. Dit om de beschikbare infrastructuur zo optimaal mogelijk te benutten. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met de provinciale- en andere wegbeheerders zoals gemeenten en Rijkswaterstaat. In 2021 is de keuze gemaakt om het verkeersmanagement bij een externe partij te beleggen.

Afstemmen van werkzaamheden en evenementen:

verkeersmaatregelen die een aanzienlijke invloed hebben op de doorstroming stemt de provincie vooraf af binnen het samenwerkingsverband van (vaar)wegbeheerders in Noord-Holland. Daarnaast geeft de provincie vergunningen en ontheffingen af voor werkzaamheden aan de (vaar)weg, evenementen en exceptionele vaartransporten. Ook adviseert de provincie in samenwerking met het RDW bij exceptionele transporten over de weg.

Incidentmanagement:

de weginspecteurs van de provincie staan dagelijks klaar voor een vlotte en veilige doorstroming op de provinciale wegen. Incidentmanagement speelt hierbij een belangrijke rol. Dit behelst het geheel aan maatregelen die er voor moeten zorgen de weg zo snel mogelijk vrij te maken voor het verkeer nadat een pech- of ongeval heeft plaatsgevonden. Daarmee zijn de (vaar)weginspecteurs de gastheer en onze ogen en oren op de (vaar)weg.

Gladheidbestrijding:

 in de wintermaanden staan de gladheidsbestrijders paraat om de weg op te gaan, ook midden in de nacht. De coördinatie en het toezicht op de gladheidbestrijding ligt bij de provincie. Het daadwerkelijke strooien en/of ploegen is uitbesteed. Op basis van de gegevens van zowel het gladheidmeldsysteem (GMS), de meteodienst en de situatie ter plaatse zal de operator beslissen of actie nodig is. De provincie hanteert het uitgangspunt om preventief te strooien, dus de gladheid zien te voorkomen. Naast het preventief strooien is er een programma wanneer de wegen daadwerkelijk glad zijn, bij sneeuw en ijzel. Dit wordt een curatieve actie genoemd. Ook ijsbestrijding op het water wordt uitgevoerd, maar dat komt minder vaak voor. De provincie beoordeelt periodiek of de meest optimale manier van strooien mogelijk is, vanuit welke steunpunten, met de juiste voertuigen. Innovatie in strooimiddelen en strooiwijzen wordt daarbij meegenomen. Ook wordt er veel samengewerkt met aanpalende en inliggende wegbeheerders.

4.3.2 Centrales beheren en in stand houden

Toelichting

De provincie beschikt over één verkeerscentrale in Hoofddorp. Vanuit deze verkeerscentrale worden zowel de tunnels (Waterwolf- en Abdijtunnel) als het Amstelaquaduct bediend, de

zogenaamde 'tunnel desk'. Het verkeersmanagement wordt in de periode 2022-2023 gefaseerd aan de markt uitbesteed. Naast de verkeerscentrale in Hoofddorp beschikt de provincie over een bediencentrale voor het op afstand bedienen van bruggen en sluizen. Deze centrale is gelegen in Heerhugowaard en maakt onderdeel uit van het energie neutrale steunpunt De Lange Balk.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
4.3.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	33.275	35.792	33.552	31.372	30.951	30.658
4.3.2	Centrales beheren en in stand houden	7	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	33.282	35.792	33.552	31.372	30.951	30.658
	Totaal baten	-2.890	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
	Saldo van baten en lasten	30.392	34.029	31.789	29.609	29.188	29.188
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**30.392**	**34.029**	**31.789**	**29.609**	**29.188**	**28.895**

4.4 Provinciale infrastructuur in stand houden en ontwikkelen

Onze rol

De provincie is eigenaar en wegbeheerder van circa 650 km wegen, 50 km busbanen en 250 km vaarwegen. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (circa 380 km) die eigendom van de provincie zijn. Op deze infrastructuur beheert de provincie circa 590 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten. Naast het beheren en onderhouden van de infrastructuur, vervangt en verbetert de provincie bestaande infrastructuur. Daarnaast ontwikkelt ze waar nodig nieuwe infrastructuur om de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid te behouden of te verbeteren. Projecten die hieruit voortvloeien staan geprogrammeerd in het iMPI.

Bij het realiseren van nieuwe infrastructuur en het onderhouden van de bestaande infrastructuur maakt de provincie gebruik van circulaire materialen, probeert zij meerdere doelen te combineren, probeert zij werk met werk te maken en maakt zij afwegingen op basis van levenscycluskosten om de beheer- en onderhoudskosten te beperken.

Het energiegebruik en de CO2 uitstoot wordt beperkt gedurende de gehele levenscyclus (aanleg, gebruik, onderhoud en sloop) van de infrastructuur.

In de aanleg en het onderhoud van groen en bermen vormt het versterken van biodiversiteit een belangrijk uitgangspunt.

Samenwerkingspartners

Voor het vast- en variabel onderhoud van de infrastructuur is de provincie Noord-Holland tienjarige gebiedscontracten aangegaan met verschillende gebiedsaannemers. In totaal zijn er zes gebiedscontracten, waarmee de provincie het beheer en onderhoud van de provincie vormgeeft. Projecten worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met mede-overheden, belangenorganisaties en de omgeving. Daarnaast stemt de provincie de werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud af met Rijkswaterstaat, andere provincies, Hoogheemraadschappen, Metropoolregio Amsterdam (MRA) en gemeenten.

4.4.1 Beheerstrategie en meerjarenprogramma's opstellen

Toelichting

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. Dit staat beschreven in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2020-2023 (NIKG). Zo staat erin beschreven wat de opbouw van onze kapitaalgoederen is, hoe deze worden onderhouden en wat de kosten hiervan zijn. De NIKG stelt ook beleidskaders en financiële kaders vast voor het beheer en onderhoud. Zo wordt de lange termijn ontwikkeling van de financiën van deze kapitaalgoederen van de provincie inzichtelijk gemaakt.

Verder wordt op basis van de gestelde beleidskaders en de kwaliteitseisen uit de NIKG het onderhouds- en vervangingsprogramma opgesteld. Dit is onderdeel van het integraal Meerjaren Programma Infrastructuur (iMPI).

Naast het reguliere beheer en onderhoud zijn verduurzaming en het verbeteren van de biodiversiteit ingebed in de beheerstrategie en het vervangingsprogramma,

Zie het iMPI voor een nadere toelichting.

Prestatie-indicatoren

Indicator		Gerealiseerd	Streefwaardes				
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Percentage wegen(incl. kunstwerken) dat voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	97%	95%	95%	95%	95%	95%
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	83%	80%	80%	80%	80%	80%
Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur (kWh) tov 2019. In 2030 energieneutraal	Percentage t.o.v. 2019	77%	70%	60%	50%	45%	40%
CO_2-reductie bij aanleg en beheer van de provinciale infrastructuur. 55% CO_2-reductie (1990 – 2030)	Percentage	n.v.t.	15%*	20%	25%	35%	40%

*de 15% reductie 1990-2022 is een inschatting, die nog definitief wordt becijferd.

4.4.2 Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren

Toelichting

Opgaven ter verbetering of uitbreiding van de provinciale infrastructuur starten in de studiefase van het iMPI. In de studiefase van een project wordt de problematiek onderzocht en worden mogelijke oplossingen uitgewerkt. Naast locatie- of trajectstudies, worden opgaven steeds vaker integraal en gebiedsgericht aangepakt met onze partners. Voor enkele specifieke studieprojecten is in de begroting apart studiebudget opgenomen. Overige studies en onderzoeken ten behoeve van de provinciale infrastructuur worden gedekt uit het budget Studiekosten. Kleine verbeteringen aan onze infrastructuur, vooral op het gebied van verkeersveiligheid, kunnen direct worden gerealiseerd vanuit de post Kleine Infrastructurele Verbeteringen in de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (OPI).

Een totaaloverzicht van alle lopende studieprojecten is te vinden in het iMPI:

Integraal meerjarenprogramma infrastructuur 2022-2029 - Provincie Noord-Holland

4.4.3 Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren

Toelichting

De vervangingsinvesteringsprojecten uit het iMPI doorlopen net als de verbeter- en uitbreidingsprojecten de fasen van studie, plan en realisatie. In de studiefase wordt nader uitgewerkt welke alternatieven er zijn om het areaal te vervangen. Dit wordt gedaan in overleg met zowel interne- als externe belanghebbenden. Tevens wordt onderzocht of werk-met-werk gemaakt kan worden door gewenste verbeteringen en uitbreidingen mee te nemen. Richting het einde van de studiefase wordt een keuze gemaakt in de voorkeursvariant van de oplossing. Hiermee is de scope van het project dan afdoende vastgelegd om te kunnen promoveren naar de planfase. Meerdere oevertrajecten, kunstwerken en remmingswerken zijn de komende jaren voorzien voor het doorlopen van de studiefase.

De vervangingsprojecten in de studiefase staan beschreven in het iMPI.

4.4.4 Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren

Toelichting

Zodra in de studiefase een integrale afweging van de alternatieven heeft geleid tot een voorkeursvariant, promoveert een project via de vaststelling van het iMPI naar de planfase. In de planfase gaat een integraal projectmanagementteam (IPM-team) aan de slag met onder andere de technische uitwerking, participatie- en inspraaktrajecten, vergunningen en de contractdocumenten. Dit levert een exacte uitvoeringsspecificatie op die nauwkeurig kan worden geraamd. Dit is de basis voor de kredietaanvraag bij Provinciale Staten voor de uitvoeringskosten. Zodra het uitvoeringskrediet is verkregen, promoveert het project naar de realisatiefase. In deze fase wordt het project aanbesteed en voert de aannemer de werkzaamheden uit.

Hieronder worden een aantal relevante voorbeeldprojecten kort besproken:

- HOV Beverwijk: de provincie Noord-Holland en de gemeenten Velsen en Beverwijk werken aan twee nieuwe busbanen tussen Beverwijk en Velsen en aan een voet-fietsonderdoorgang onder de Velsertraverse. De busbanen zijn onderdeel van het hoogwaardig openbaarvervoernetwerk (HOV-netwerk). Met de onderdoorgang ontstaat een regionale, snellere fietsroute (Regionale Mobiliteitsvisie IJmond) met een verbinding naar station Beverwijk. Op dit moment wordt in afstemming met diverse stakeholders gewerkt aan het contract. De uitvoering zal starten in 2023;
- Brug Ouderkerk: de brug Ouderkerk verbindt de gemeenten Amstelveen en Ouder-Amstel. De brug stamt uit 1936 en is technisch en verkeerskundig gezien aan vervanging toe. Daarom vervangt provincie Noord-Holland de huidige brug door twee nieuwe bruggen. Tegelijkertijd vindt aanpassing plaats van de aansluitende wegen en fietspaden. Hierdoor verbetert de verkeersveiligheid rondom de brug Ouderkerk en ontstaat een betere doorstroming van het wegverkeer op de N522. De uitvoering is gestart en zal worden afgerond in de tweede helft van 2023;
- Bereikbaarheid Royal FloraHolland, HOV N231 en OLV Greenport: het project Bereikbaarheid Royal FloraHolland, bestaat uit een tweetal projecten, namelijk de HOV N231 en de OLV Greenport. Met de realisatie van de beide projecten geven de provincie Noord-Holland, de gemeente Aalsmeer, Royal FloraHolland en de Vervoerregio Amsterdam gezamenlijk een bereikbaarheidsimpuls aan de regio Aalsmeer. De provincie legt twee nieuwe haltes aan voor

een snellere busverbinding (HOV-14) en een loopbrug over de N231. Bovendien leggen de provincie en de gemeente Aalsmeer een extra ingang en een extra uitgang aan die aansluiten op het terrein van de bloemenveiling (N231-17). De uitvoering start in 2023

Een totaaloverzicht van alle projecten in de plan- en realisatiefase is te vinden in het iMPI.

4.4.5 Infrastructuur beheren en in stand houden

Toelichting

Om de infrastructuur te beheren en in stand te houden worden diverse activiteiten uitgevoerd, zoals vast en variabel onderhoud. Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt per deelgebied uitgevoerd door aannemerscombinaties aan de hand van de gebiedscontracten. De aannemerscombinaties zijn meerjarig verantwoordelijk voor het vast en variabel onderhoud, de programmering en planning hiervan, bouwcommunicatie en de klachtenafhandeling.

Hieronder worden een aantal relevante voorbeeldprojecten kort besproken:

- Cruquiusbruggen: de provincie vernieuwt de Cruquiusbrug (N201). Zij vernieuwt de oostelijke brug richting Heemstede en er vindt groot onderhoud plaats aan de westelijke brug richting Hoofddorp. De nieuwe brug wordt circulair, energieneutraal en zo onderhoudsarm mogelijk gebouwd. Het project is begin 2021 gegund en het PIP (Provinciaal inpassingsplan) is vastgesteld, de uitvoering zal plaatsvinden in 2023;

- N243 Herinrichting en onderhoud: de N243 is de provinciale weg door Schermer, Beemster en Koggenland. Het is een smalle weg met veel verkeer, een aantal drukke kruisingen en veel directe wegaansluitingen van woningen en bedrijven. De provincie maakt de N243 veiliger en voert groot onderhoud uit. In het kader van innovatie werkt de provincie samen met BAM infra aan vier fietsbruggen die zij maken met behulp van 3D-betonprinttechniek. De werkzaamheden zijn in 2022 gestart en duren tot en met 2023;

- N247 Bereikbaarheid Waterland: fietsers, automobilisten en reizigers in het openbaar vervoer hebben behoefte aan een bereikbaar Waterland. De provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam werken samen met de gemeenten Waterland, Purmerend, Edam-Volendam en Amsterdam aan de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in de regio Waterland. Als gevolg van gewijzigde omstandigheden ter plaatse wordt de projectscope opnieuw gedefinieerd en aanbestedingsgereed gemaakt.

- Renovatie Koopvaardersschutsluis: de Koopvaardersschutsluis in Den Helder is dringend aan onderhoud toe. Op dit moment werkt de provincie samen met een aannemer het ontwerp verder uit. De uitvoering zal naar verwachting in 2023 starten.

- Bruggen Krommenie: de bruggen Krommenie liggen over de Nauernasche Vaart, in de N203 in de gemeente Zaanstad en zijn belangrijk voor zowel vaar- als wegverkeer. De bruggen zijn aan het eind van hun levensduur. In 2018 is levensduurverlengend onderhoud aan de bruggen verricht. De provincie onderzoekt samen met de opdrachtnemer op welke wijze de vervanging/renovatie van de bruggen Krommenie kan plaatsvinden en treft conditionerende maatregelen ter voorbereiding op de realisatie in 2024.

Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabel onderhoudsprojecten is te vinden in het iMPI.

4.4.6 Vaarwegen beheren en in stand houden

Toelichting

De provincie voert noodzakelijke oeververvangingsprojecten uit op basis van inspectieonderzoeken en waarnemingen door de eigen (vaar)weginspecteurs. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd. Dit geldt ook voor de behandeling van schades.

De provincie heeft de oeververvangingsprojecten voor de komende jaren aanbesteed aan één partij. In deze samenwerking is duurzaamheid het belangrijkste criterium. Denk daarbij aan het structureel verminderen van de milieukosten met 80% (door bijvoorbeeld CO2-reductie, minder materiaal- en energiegebruik en toepassing van innovatieve oplossingen en zoveel mogelijke herbruikbare materialen) en voorzieningen ten behoeve van de biodiversiteit en de waterkwaliteit (zoals natuurvriendelijke oevers). Het streven is daar waar kansen zijn voor natuurvriendelijke oevers, deze structureel als het nieuwe duurzame normaal toe te passen.

4.4.7 Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren

Toelichting

De provincie heeft als streven om haar activiteiten continu te verbeteren en inclusiviteit als vanzelfsprekend te hanteren. Hiertoe worden onder meer innovatieprojecten uitgevoerd ten aanzien van duurzaamheid en Smart Mobility.

Smart Mobility:

De provincie voert de Focus Smart Mobility uit om onder andere efficiënter gebruik te maken van haar wegennet. De provincie richt zich op leren, ontwikkelen en realiseren van toepassingen ten behoeve van schoon, slim en veilig reizen. Samen met de Europese netwerkorganisaties POLIS, UITP en Ertico onderzoekt de provincie met kennispartners en andere Europese regio's welke provinciale projecten voor Europese subsidies in aanmerking komen. De financiering uit Europa moet helpen de provinciale ambities om slim, schoon en veilig te reizen waar te maken. Hier vloeien in 2023 de volgende activiteiten uit:

De iVRI:

de uitrol van intelligente verkeerslichten (of: iVRI's) vindt plaats om ervoor te zorgen dat alle 260 VRI's in de provincie uiteindelijk worden uitgerust als iVRI. Samen met gemeenten wordt gekeken waar uitrol nog meer aan de orde is.

Connected en zelfrijdende auto's:

de provincie onderzoekt samen met verschillende autofabrikanten de impact van connected en zelfrijdende auto's op onze rol als wegbeheerder en beleidsmaker.

Interactie gebruiker Smart Mobility-toepassingen:

toepassingen om fietsverkeer te stimuleren en logistieke stromen beter te reguleren met data worden verder uitgebreid.

Werkplaats deelmobiliteit en MaaS:

samen met VRA, MRA en gemeenten richt de provincie een werkplaats deelmobiliteit en MaaS in om handzame werkwijzen te ontwikkelen zodat gemeenten deelmobiliteit mogelijk kunnen maken en om uniformiteit in de uitrol van deze systemen te waarborgen.

Hubs:

de provincie ontwikkelt een visie op de ontwikkeling van hubs en knooppunten en verkent de mogelijkheden voor realisatie en toepassing van hubs, o.a. in de gemeenten Alkmaar en Haarlem.

Werken, evenementen en (water)recreatie:

de provincie gaat na wat Smart Mobility kan bijdragen aan het optimaliseren van de bereikbaarheid rond hotspots (evenementen, recreatiegebieden) en werkzaamheden.

Digitale vaarweg:

de provincie zet in op doorontwikkeling van de digitale vaarweg.

Lange termijn strategie:

de provincie gaat aan de slag met scenariostudie(s) en trendanalyses en werkt dit uit in de routekaarten van het transitiepad Smart Mobility.

Industrieel, Flexibel en Demontabel (IFD):

de provincie draagt bij aan het ontwikkelen en implementeren van verschillende IFD-specificaties voor kunstwerken zoals vaste- en beweegbare bruggen. Hiermee maken wij circulair bouwen van kunstwerken mogelijk. Tevens draagt de provincie bij aan het initiëren van uitwisseling van/handel in grote gebruikte bouwonderdelen.

Levensduurverlengende innovaties:

samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties zoals bijvoorbeeld epoxy-asfalt dat een vier tot vijf keer langere levensduur heeft en stalen brugdekken met een betere vormgeving zodat deze langer meegaan. Daarnaast realiseert de provincie een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen, en aan mossen als bescherming van beton. Tevens wordt gewerkt aan een proces om de innovaties sneller van plan naar realisatie te krijgen.

Energieopwekking en -besparing:

de provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking, zoals bijvoorbeeld: - een deel van het fietspad N232 wordt uitgerust met een zonnewegdek, afronding project LED verlichting fase 2 etc.

Verbeteren effectiviteit regionaal verkeersnetwerk:

de provincie sluit verkeerslichten van gemeenten aan op de eigen verkeerscentrale om de effectiviteit van het huidige verkeersmanagement in het regionale verkeersnetwerk verder te verbeteren. Door verkeersmanagement as a service (VMaaS) toe te passen met de markt, wordt verwacht dat de effectiviteit van het verkeersmanagement toeneemt en dat de kosten afnemen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
4.4.2	Studiefase verbeter- en uitbreidingsprojecten uitvoeren	5.918	4.928	2.998	3.625	4.230	4.317
4.4.3	Studiefase vervangingsprojecten uitvoeren	1.034	4.278	4.273	4.086	4.075	4.053
4.4.4	Plan- en realisatiefase infastructuurprojecten uitvoeren	10.214	12.730	12.174	19.461	24.053	27.779
4.4.5	Infrastructuur beheren en in stand houden	55.816	70.752	76.600	68.877	62.666	61.481
4.4.6	Vaarwegen beheren en in stand houden	10.968	14.061	13.989	14.616	13.357	13.539
4.4.7	Innovatieprojecten infrastructuur uitvoeren	5.097	6.528	5.993	5.730	4.297	2.253
	Totaal lasten	89.046	113.277	116.026	116.395	112.678	113.422
	Totaal baten	-7.726	-12.306	-15.669	-6.078	-15.536	-15.434
	Saldo van baten en lasten	81.320	100.971	100.357	110.317	97.142	97.142
	Stortingen						
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	20.024	21.034	20.074	19.574	7.464	7.464
4.4.4	Resv. Investeringen wegen	0	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	0	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	18.550	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	2.664	0	0	0	0	0
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	18.518	22.804	22.786	20.625	20.077	20.202
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	6.000	7.671	8.178	11.660	5.660	5.310
4.4.6	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	0	0	0	0	0	0
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	224	7.195	0	0	0	0
4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	3.281	4.031	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
4.4.2	Resv. Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-57.550	-20.923	-1.866	-1.450	-1.450	-950
4.4.4	Resv. Investeringen wegen	-6.302	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	-29.009	0	0	0	0	0
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	-28.716	-1.230	-58	-1.652	-1.952	-1.952
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	-116.145	-124	-141	-609	-671	-841
4.4.5	Resv. Groot Onderhoud Wegen	-15.690	-30.564	-31.416	-32.871	-15.160	-13.065
4.4.6	Resv. Groot Onderhoud Vaarwegen	-5.021	-10.718	-9.898	-12.540	-6.472	-5.771
4.4.6	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	-1.420	0	0	0	0	0
4.4.7	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	-6.319	-8.885	-4.146	-3.582	-2.224	-187

4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	0	0	-403	-688	-688	-688
	Resultaat	**-115.591**	**91.262**	**103.467**	**108.783**	**101.725**	**107.509**

Programma 5 Groen

Doelenboom

5. Groen
5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur
5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden
5.1.2 Programma Groene uitweg uitvoeren
5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren
5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren
5.2 Beheren van de groenstructuur
5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren
5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren
5.2.3 Uitvoeren geven aan de Wet natuurbescherming
5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren
5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

Noord-Holland is een prachtige provincie om te wonen, te werken en vrije tijd door te brengen. Dit komt mede door de grote diversiteit aan natuur- en cultuurlandschappen: bossen, heidevelden, duinen, veenweiden, open polders, kwelders en de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer. In Noord-Holland liggen negentien Europees beschermde natuurgebieden en vier werelderfgoederen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zowel bewoners als de overheid zich al meer dan een eeuw inspannen om de waarden van deze gebieden veilig te stellen en te vergroten. Immers, naast de waarde die natuur van zichzelf heeft, levert zij ons ook grondstoffen, voedsel en economische productiviteit. Enkele voorbeelden zijn: drinkwaterzuivering in de duinen, duurzame landbouw, bosbouw en visserij en het afvangen van koolstofdioxide (CO2) door bladgroen. Ook zorgen natuur en landschap voor een plezierige woon- en werkomgeving, wat een positief effect heeft op ons welzijn en onze gezondheid en bijdraagt aan een gunstig economisch vestigingsklimaat.

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd onder druk, ook in Noord-Holland. Dit komt door een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen zoals onvoldoende waterkwaliteit, verdroging van natuurgebieden en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en

landbouw. Nederland voldoet nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden. De living planet index voor Nederland van het Wereld Natuur Fonds laat nog steeds een dalende lijn zien. Hoewel er ook successen worden geboekt, zoals de terugkeer van de otter en de wolf in Noord-Holland, zien we dat ook in Noord-Holland kwetsbare soorten het nog steeds zeer moeilijk hebben en achteruit blijven gaan. De provincie herkent de urgentie van de biodiversiteitsopgave en de noodzaak om maatregelen te nemen. Alleen door een aanzienlijke verbetering van de ruimtelijke, water- en milieu- condities is een balans haalbaar tussen gezonde, veerkrachtige ecosystemen enerzijds en economische activiteiten anderzijds. De provincie wil dit bereiken door verregaande integratie van het (inter)nationale en provinciale beleid voor natuur, landschap, milieu, water, landbouw, bodembescherming en vrijetijdsbesteding – in ons coalitieakkoord samengevat onder de noemer 'vitaal landelijk gebied'. In 2023 werken we hieraan door, in nauwe samenwerking met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. In het regeerakkoord van het huidige kabinet zijn verregaande ambities geformuleerd en middelen gereserveerd, waarbij de provincies de rol van 'gebiedsautoriteit' hebben. Dit past goed bij de aanzienlijke uitbreiding van onze eigen inspanningen in deze coalitieperiode. Op dit moment werken we in elk van de gebieden waar we een opgave hebben, aan gebiedsprocessen om deze te realiseren. De ambtelijke capaciteit is aanzienlijk uitgebreid om dit mogelijk te maken. In 2023 zal de provincie, op basis van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) van het ministerie, een provinciaal Gebiedsplan maken waarin de doelstellingen verder worden uitgewerkt. Ondertussen staan de lopende gebiedsprocessen niet stil en werken we door aan realisatie van het NNN, het nemen van natuurherstelmaatregelen, het tegengaan van stikstofuitstoot, bodemdaling en het bieden van recreatieve voorzieningen.

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming
- Wet stikstofreductie en natuurherstel
- Omgevingswet

Provinciaal beleidskader

- **Omgevingsvisie NH 2050**
- **Programma Natuurnetwerk 2022**
- **Masterplan biodiversiteit**
- **Visie Recreatie & toerisme**
- **Groen Kapitaal**
- **Betrekken bij Groen**
- **Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen**
- **Gebiedsprogramma Laag Holland (i.o.) / Regionale Veenweidenstrategie**

Budgettabel 2023 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
5.1	Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur	72.983	9.866	63.117	69.807	29.613	22.923
5.2	Beheren van de groenstructuur	45.021	885	44.136	0	0	44.136
5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	30.106	9.491	20.615	9.094	6.000	17.521
	Totaal	**148.110**	**20.242**	**127.868**	**78.901**	**35.613**	**84.580**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
5	5.2.2	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
5	5.2.2	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
5	5.3.3	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5	5.2.2	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

5.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Onze rol
Met de decentralisatieakkoorden van 2011 ('Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur') en 2013 ('Natuurpact') is de verantwoordelijkheid voor het natuur-, landschaps- en recreatiebeleid vrijwel volledig aan de provincies gedecentraliseerd. De belangrijke provinciale rol als 'gebiedsautoriteit' is opnieuw bevestigd in het regeerakkoord van het huidige kabinet, waarvan echter wel verwacht mag worden dat het kabinet de komende jaren meer sturend zal optreden dan eerdere kabinetten. Zowel in maatschappelijke aandacht als in financiële omvang is het werk aan het landelijk gebied één van de meest omvangrijke taken in het provinciale takenpakket. De werkzaamheden die de provincie verricht zijn divers van aard. Om onze doelen te bereiken beschermt de provincie natuurgebieden en kwetsbare landschappen. Dit doet de provincie Noord-Holland op grond van landelijke en provinciale wet- en regelgeving, zoals de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening. Daarnaast heeft de provincie een ontwikkelende taak: wij zijn verantwoordelijk voor de aanleg en het herstel van natuurgebieden en het bieden van rust, ruimte en recreatieve mogelijkheden aan onze bewoners en bezoekers. Hierin past de uitvoering van omvangrijke, integrale gebiedsprogramma's en het verstrekken van subsidies voor de ontwikkeling en het beheer van natuur, landschap- en recreatiegebieden. Omdat de provincie deze doelen niet alleen kan bereiken, stimuleren wij ook anderen om hun steentje bij te dragen. Dit doet de provincie door te participeren in diverse netwerken en samenwerkingsverbanden en door kennis te ontwikkelen, te delen en zelf steeds te leren van goede voorbeelden die, gelukkig, ruim beschikbaar zijn.

Samenwerkingspartners
Bij de uitvoering van onze werkzaamheden werkt de provincie samen met:

- Bewoners en gebruikers van natuur- en recreatiegebieden, initiatiefnemers van lokale en regionale projecten en omwonenden die bij deze projecten betrokken zijn;
- De duizenden vrijwilligers die in Noord-Holland actief zijn in het beheer van natuur en landschap, en in milieu- en natuureducatie;
- Maatschappelijke organisaties, zoals terreinbeherende organisaties en belangenbehartigers voor natuur, landschap, de agrarische sector of recreatie;
- Andere overheden, zoals het Rijk en de Europese Unie, andere provincies, gemeenten, waterschappen, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de recreatieschappen;
- Regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Groene Hart, de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland, de Metropoolregio Amsterdam en onze partners in het IJsselmeer- en Waddengebied;
- Bedrijven, zoals agrarische ondernemers, recreatieondernemers of projectontwikkelaars.

Al deze partners in het veld is de provincie dankbaar voor hun betrokkenheid, ideeën en kennis. Hun werk heeft een grote betekenis voor de bescherming en ontwikkeling van de Noord-Hollandse biodiversiteit en landschappen.

Prioriteiten
In 2023 werken wij aan de volgende prioriteiten:

- Concretisering van de Rijksdoelen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied, in een provinciaal Gebiedsplan (inleiding);
- Versnelling van de realisatie van het NNN, de uitvoering van natuurherstelmaatregelen in bestaande natuurgebieden en het terugdringen van de stikstofuitstoot door middel van een gebiedsgerichte aanpak (5.1.1.);
- Verdere besteding van middelen uit het Investeringsbudget Landschapsversterking (5.1.1.);
- Totstandkoming respectievelijk uitvoering van de gebiedsprogramma's Laag Holland (5.1.4.), Groene Uitweg (5.1.2) en Oostelijke Vechtplassen (5.1.3);
- Uitvoering van de Visie Recreatie & Toerisme en het verbeteren van de governance in de recreatieschappen (5.2.2).

Omgevingsfactoren

- Natuur en landschap zijn dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en hun ontwikkeling wordt mede bepaald door factoren die buiten de directe provinciale beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische ontwikkelingen, weersomstandigheden, de ontwikkeling van dieren- en plantenpopulaties en sociaaleconomische ontwikkelingen.

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden

Toelichting

Veel biodiversiteitswinst kan geboekt worden door de verbetering van natuur-, milieu- en watercondities en door het tegengaan van verdroging, stikstof- en fosfaatuitstoot. Daarom voert de provincie vanaf 2021 het Masterplan Biodiversiteit uit, waarmee wordt gewerkt aan kansen voor biodiversiteitsherstel in natuurgebieden, agrarische gebieden, bebouwde gebieden en in het watersysteem. Ook benut de provincie de extra middelen die in 2021 in het coalitieakkoord beschikbaar zijn gesteld voor het stimuleren van kruidenrijke akkerranden, bloemrijke bermen, zorgvuldig maaibeleid, het verminderen van gebruik van bestrijdingsmiddelen en het opstellen van een kennisagenda.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormt de ruggengraat van de Noord-Hollandse natuur en omvat ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en de grotere recreatiegebieden. De provincie werkt onverminderd door aan de bescherming (via de Omgevingsverordening) en brengt versnelling in de afronding van het NNN. Sinds 2020 draagt een ambtelijk Regiebureau Natuurnetwerk zorg voor de voortgang van bestaande en de start van nieuwe projecten die gericht zijn op de afronding van het NNN, de uitvoering van benodigde Natura 2000-herstelmaatregelen (o.a. Programma Natuur) en de uitvoering van de 'gebiedsgerichte aanpak stikstof'. Doel voor het NNN is om deze collegeperiode 1.750 hectare NNN af te ronden en alle voorbereidingen te treffen voor afronding van het NNN in de volgende coalitieperiode. Dit gebeurt in nauwe samenhang met andere beleidsopgaven in het landelijk gebied, zoals de verbetering van de waterkwaliteit, het tegengaan van bodemdaling, het bieden van recreatieve mogelijkheden, het bevorderen van bosaanplant (Bossenstrategie), het stimuleren van natuurinclusieve landbouw en

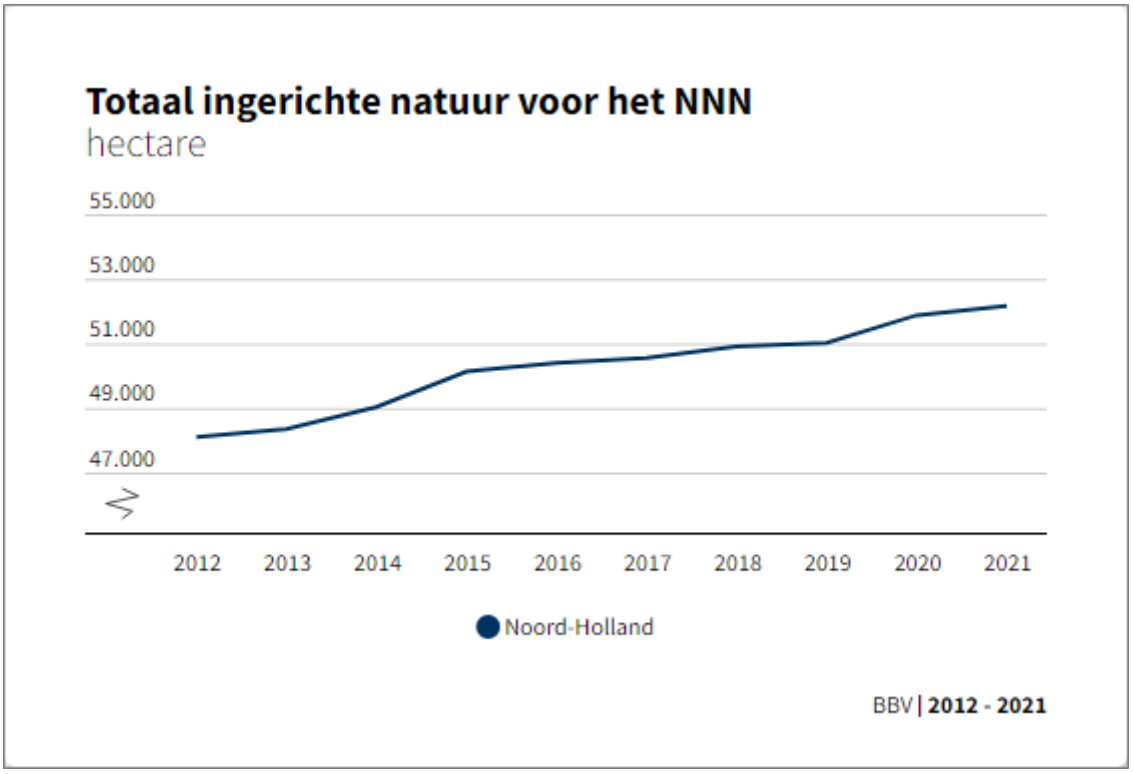
economische ontwikkeling. Daarom werkt de provincie, in gebieden waar de provincie een grote opgave voor het landelijk gebied heeft, al met integrale gebiedsprogramma's (zie ook de paragrafen 'Maatschappelijk doel' en de paragrafen 5.1.2 tot en met 5.1.4, waarin de lopende gebiedsprogramma's worden toegelicht). In de Wet stikstofreductie en natuurherstel is vastgesteld dat provincies een gebiedsplan moeten vaststellen per 1 juli 2023. In het gebiedsplan wordt de aanpak beschreven die nodig is om de doelen voor N2000, Kaderrichtlijn Water en klimaat te halen. Belangrijk is het behalen van een gunstige staat van instandhouding van onze natuurdoelen door onder andere reductie van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Hiervoor heeft het Rijk landelijk een transitiefonds beschikbaar gesteld van 25 miljard euro. In het Programma Natuurnetwerk, waarover Provinciale Staten jaarlijks besluiten, staat een prognose over de NNN-voortgang in de komende jaren. De belangrijkste financieringsbron voor de afronding van het NNN is de Reserve Groen, waarin op basis van het coalitieakkoord extra middelen zijn gestort.

Terwijl de aanleg van nieuwe natuur in volle gang is, wordt binnen de bestaande natuurgebieden gewerkt aan kwaliteitsverbetering. Dit gebeurt door herstelmaatregelen zoals baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bosbeheer ten gunste van verstuiving in de duinen. Deze herstelmaatregelen vallen onder de afspraken in het natuurpact en worden gefinancierd uit de Reserve Groen. Het Rijk stelt via het Programma Natuur aanvullende financiële middelen beschikbaar voor aanvullende herstelmaatregelen, veelal gericht op systeemherstel, omdat deze ook bijdragen aan de verbetering van natuur die onder druk staat door de hoge stikstofdepositie.

De provinciale landschappen herbergen bijzondere cultuurhistorische, aardkundige en ecologische waarden. De provincie beschermt deze landschappen via het beschermingsregime Bijzonder provinciaal landschap (in de Omgevingsverordening). In 2021 is gestart met besteding van de middelen beschikbaar binnen het Investeringsbudget Landschapsversterking (voorheen Landschapsfonds). Hiermee investeert de provincie in enkele projecten die het landschap versterken en de toegankelijkheid ervan verbeteren, zoals de Westeinderscheg, de Diemerscheg, de Amstelscheg, de omgeving van Castricum en Schagen. Een deel van het Investeringsbudget gaat naar de liniedijken van de Stelling van Amsterdam. De provincie zet de besteding van de middelen in 2023 voort.

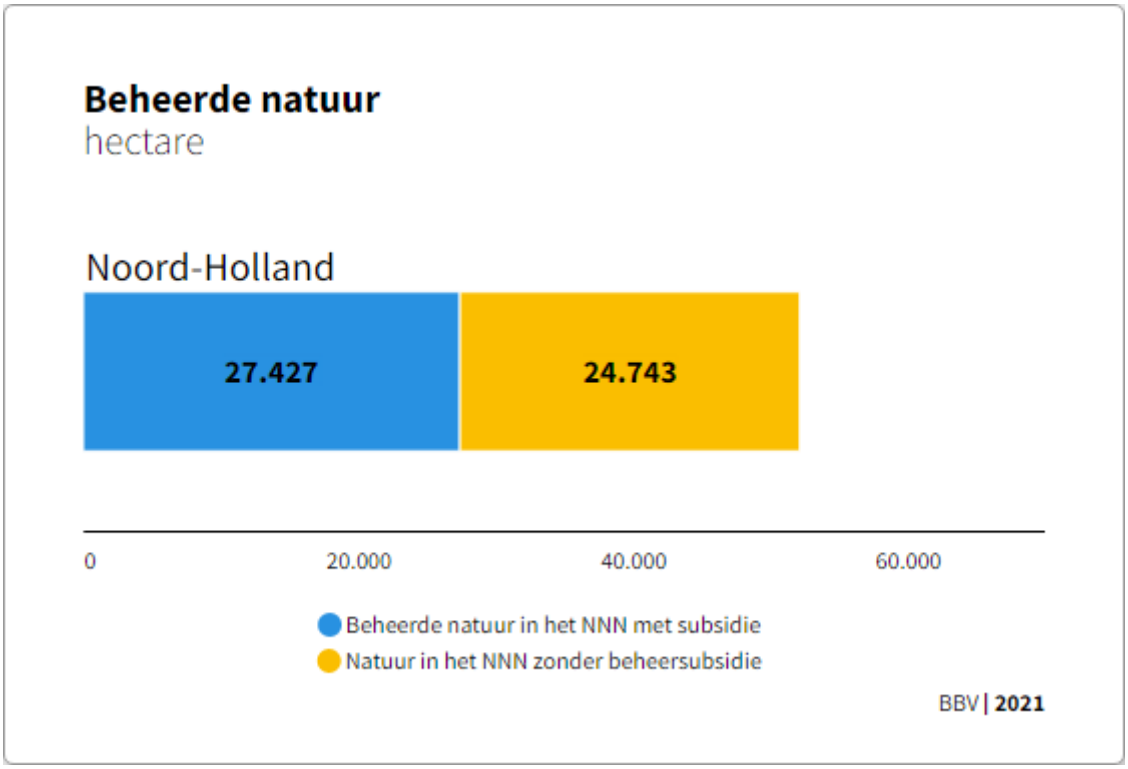
Koppeling met brede basismonitor

Voortgang NNN

Tot en met 2021 is er in de Provincie Noord-Holland 52.170 hectare NNN ingericht. Begin 2022 ligt in Noord-Holland het percentage ingerichte natuur op 92% van de totale doelstelling voor 2027. Op 1 januari 2022 moest de Provincie Noord-Holland nog 3.129 hectare aan gronden verwerven voor het NNN. Het gaat hier niet alleen om gronden die aangekocht moeten worden, maar ook om gronden die door afspraken ter beschikking kunnen komen.

NNN beheerde natuur

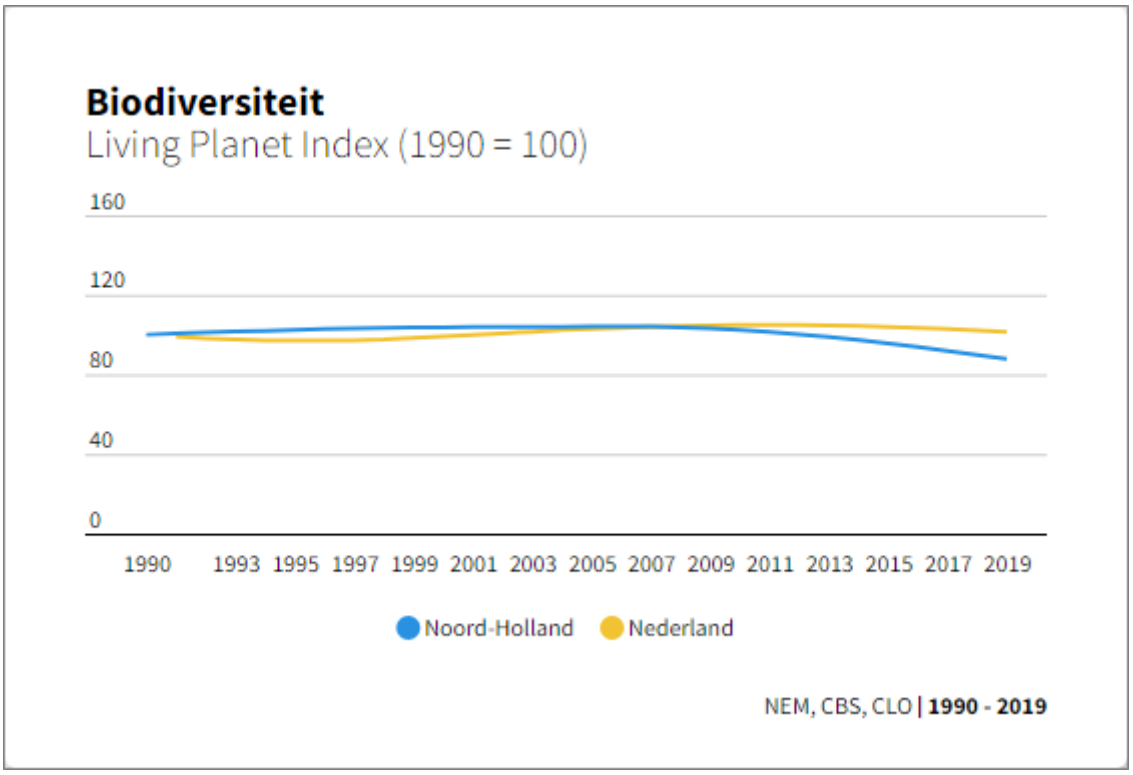

In januari 2022 had Noord-Holland 27.427 hectare NNN-natuur met subsidie; 115 hectare méér ten opzichte van januari 2021. Een ander deel van het NNN bestaat uit natuur zonder een SVNL-beheersubsidie. Voor het beheer van deze natuur zijn vaak wel beheercontracten afgesloten, met daarin beheerafspraken. In januari 2022 had Noord-Holland 24.743 hectare NNN-natuur zonder SVNL-subsidie.

Technische toelichting

Gerealiseerde NNN waar SVNL-beheersubsidie op ligt. SVNL is subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer. Op grond van SVNL is subsidie mogelijk voor natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer.

Biodiversiteit

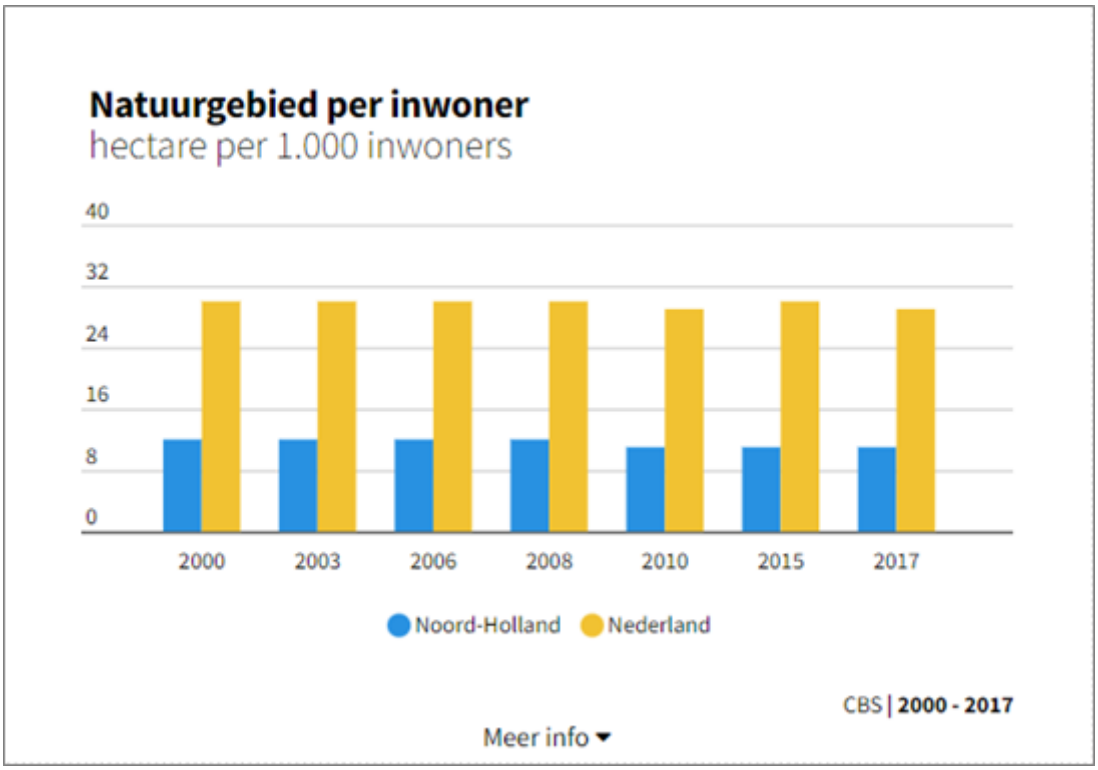

Over de periode 1990-2019 vertoont de Living Planet Index (LPI) in Noord-Holland een dalende trend. Voor deze achteruitgang zijn meerdere oorzaken aan te wijzen, zoals het verdwijnen van ‘groene’ elementen in het landschap (zoals heggen en bomenrijen) en schaalvergroting in het landgebruik. Verder is de toename van de stikstofdepositie te zien aan het steeds vaker voorkomen van stikstofminnende soorten: brandnetels, bramenstruiken en vergrassing van de duinen. Dit wordt ook aangeduid als vergrassing en verruiging van het open duin en moerassen. De LPI is een gemiddelde weergave van de trend. Er zijn dan ook positieve ontwikkelingen te zien, zoals gebieden waar de biodiversiteit juist verbetert. Oude bossen herbergen bijvoorbeeld meer biodiversiteit, en de verbetering van waterkwaliteit geeft bijzondere planten en dieren weer de ruimte. Dit is onder meer terug te zien in de Harger- en Pettemerpolder. Succesvolle natuurontwikkeling in de binnenduinrand heeft bijzondere natuur opgeleverd, maar ook geholpen om de impact van de heftige regenbuien van de zomer van 2021 op te vangen en zo te voorkomen dat de omliggende landbouwpercelen onderliepen.

Technische toelichting

De LPI geeft de gemiddelde trend weer in populatie-omvang van vrijwel alle inheemse soorten broedvogels, reptielen, amfibieën, vlinders en libellen, en ook van een aanzienlijk deel van de soorten zoogdieren en zoetwatervissen. Soorten van mariene habitats (Noordzee offshore en kustzone, Zeeuwse delta en Wadden) zijn (nog) niet meegenomen in deze indicator. Daarom betreft de LPI van Nederland feitelijk de fauna van land en zoetwater bij elkaar.

Natuurgebied per inwoner

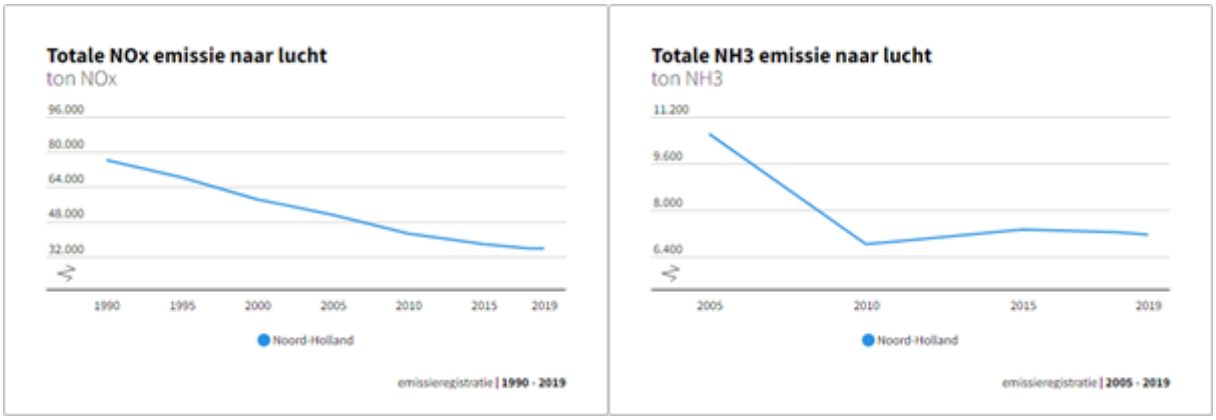

De indicator natuurgebied per inwoner bevat bos en open natuurlijk terrein in hectare; wateren zijn hier dus niet in opgenomen. In vergelijking met andere provincies had Noord-Holland in 2015 minder hectare natuurgebied per 1.000 inwoners beschikbaar, namelijk 11 hectare per 1.000 inwoners. Alleen Zuid-Holland heeft minder natuurgebied per 1.000 inwoners. Tegelijkertijd is Noord-Holland, na Zuid-Holland, ook de provincie met de meeste inwoners en relatief veel bebouwd gebied. Over de tijd gezien vertonen Nederland en Noord-Holland een licht dalende lijn.

Technische toelichting

Bos en open natuurlijk terrein per 1.000 inwoners. Bos: terrein beplant met bomen inclusief onverharde en half verharde wegen. Natuurlijk terrein: terrein in droge en natte natuurlijke staat.

Stikstof

Stikstof (N2) is een kleur- en reukloos gas dat overal om ons heen is. Ongeveer 78% van alle lucht bestaat uit stikstof. Stikstof is van zichzelf niet schadelijk voor mens en milieu, maar er zijn ook

verbindingen van stikstof in de lucht die wel schadelijk kunnen zijn. Dit zijn stikstofoxiden (NOx, een verbinding van stikstof en zuurstof) en ammoniak (NH3, een verbinding van stikstof en waterstof). De uitstoot van deze stikstofverbindingen worden stikstofemissies genoemd.

Voor de totale stikstofoxide-emissie (Nox) is de sterkste daling te zien voor 2015. Vanaf 2015 daalt de emissie nog steeds, maar minder snel. Deze daling wordt met name veroorzaakt door een lichte daling in stikstofoxide-emissie in de sector verkeer en vervoer en in de industrie- en energiesector. In 2019 heeft Noord-Holland van de 12 provincies in Nederland de op een na hoogste totale stikstofoxide-emissie. Alleen in Zuid-Holland is de totale stikstofoxide-emissie hoger.

Tussen 2005 en 2010 is een duidelijke daling te zien in de totale ammoniakemissie (NH3) in Noord-Holland. Tussen 2010 en 2015 is een kleine toename te zien. Sinds 2015 neemt de ammoniakemissie weer heel licht af. Deze lichte daling wordt veroorzaakt door een lichte daling in de landbouwsector. In 2019 bevindt Noord-Holland zich ten opzichte van de andere provincies in de middenmoot. De provincies Drenthe, Utrecht, Zeeland en Flevoland hebben een lagere totale ammoniakemissie dan Noord-Holland.

Technische toelichting

Totale emissie stikstofoxiden en ammoniak van alle sectoren (landbouw, consumenten, verkeer en vervoer, handel, diensten, overheid en bouw) naar de lucht.

5.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A1, A6 en A9. Het programma komt voort uit de wens, die onder andere is verwoord in de Noordvleugelbrief van het kabinet uit 2006, om dit gebied duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. In de Noordvleugelbrief zijn zes thema's opgenomen die in aanmerking kwamen voor een rijksbijdrage van € 86,1 miljoen. Deze rijksbijdrage is, tezamen met € 9 miljoen provinciale cofinanciering, gestort in de Reserve Groene Uitweg. De zes thema's zijn: natuurboulevard IJmeer, waterberging en natuurontwikkeling Horstermeer, recreatieve (vaar)verbindingen, fietspaden en fietsbruggen, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie, en behoud van het weidelandschap. Onder deze zes thema's zijn tientallen projecten en programma's uitgevoerd.

In 2021 heeft het bestuurlijk platform Gooi, Vecht en Diemerscheg 24 nieuwe projecten en programma's vastgesteld. Enkele in het oog springende projecten zijn: 'Entree Muiden', 'Muiden Noordwest' en 'Waterpoort Vecht'. Hiermee wordt de omgeving van het oude tracé van de A1 weer in ere hersteld en de kwaliteit ervan verbeterd. Ook wordt geïnvesteerd in de Diemerscheg, met de projecten: 'Klimaatbos Diemerscheg', 'Ecologische verbindingen Diemerscheg' en 'Rondje Diemerscheg'. Diverse projecten hebben als doel de cultuurhistorie zichtbaar maken en beleven. Goede voorbeelden hiervan zijn 'Linielandschap Fort Nigtevecht', 'Buitenruimte Muiderslot' en 'Schansen Weesp'. Naast de nieuwe projecten kent het programma Groene Uitweg ook een zestal doorlopende projecten en programma's (zie ook De Groene Uitweg - Provincie Noord-Holland).

5.1.3 Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren

Toelichting

In december 2017 is door negentien partijen het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, inclusief bijbehorend uitvoeringsprogramma. Hiermee verbinden de provincies Noord-Holland en Utrecht, gemeente Wijdemeren, Stichtse Vecht en Hilversum, het waterschap AGV en Waternet, het Plassenschap Loosdrecht, recreatieondernemers, beheerders en gebruikers zich aan een meerjarige samenwerking om de Oostelijke Vechtplassen een forse kwaliteitsimpuls te geven. Onder regie van een stuurgroep onder provinciaal voorzitterschap zijn partijen aan de slag gegaan om via een tienjarig programma opgaven voor natuur, water, recreatie, economie en leefomgeving uit te voeren. Hiervoor is de komende jaren ruim € 77 miljoen, waarvan € 51 miljoen van de provincie Noord-Holland, beschikbaar.

Het gebiedsakkoord omvat ruim twintig projecten (sommigen met meerdere deelprojecten), zoals het baggeren van de Loosdrechtse Plassen, de aanleg van recreatieve verbindingen, de ontwikkeling van nieuw NNN, het herstel van legakkers, het verbeteren van de waterkwaliteit en het verduurzamen van de watersportsector. Met het overgrote deel van de projecten is inmiddels begonnen en in 2022 is het uitvoeringsprogramma geactualiseerd. Het project 'Baggeren en zwevend slib' is het meest omvangrijke project binnen het Gebiedsakkoord. In 2023 zal verder gewerkt worden aan de NNN-realisatie binnen de Oostelijke Vechtplassen (met name in de deelgebieden Kortenhoef, Ankeveen, Ster van Loosdrecht en Weersloot), zullen Kaderrichtlijn Water-maatregelen worden uitgevoerd en zullen enkele projecten ten behoeve van de watersport worden uitgevoerd.

5.1.4 Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

Toelichting

Het landelijk gebied van de regio Laag Holland, het gebied tussen Amsterdam, Zaanstad, Hoorn en Alkmaar, kent veel opgaven voor natuur, landbouw, water, bodem, klimaat, recreatie en landschap. Vanwege de sterke onderlinge verwevenheid van deze opgaven voert de provincie een integraal gebiedsprogramma uit, waarin wordt samengewerkt met gemeenten, het hoogheemraadschap en natuur- en landbouworganisaties. Gestuurd wordt door de provincie op de realisatie van de harde (wettelijke) opgaven, zoals de realisatie van het NNN, de vermindering van de stikstofdepositie op natuurgebieden, het remmen en stoppen van de bodemdaling en de realisatie van de klimaatopgave. De provincie zet hiervoor eigen middelen in uit de reserve Groen en doet voorts een beroep op gelden van het Rijk voor de stikstof en de klimaat/bodemdalingsopgave, waaronder de Impulsgelden Veenweiden. Voor de realisatie van de wateropgave wordt mede een beroep gedaan op inzet van capaciteit en geldmiddelen van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Voor het verwezenlijken van de recreatieve en toeristische opgaven wordt een beroep gedaan op de gemeenten.

De uitvoering vindt plaats in de gebiedsprocessen in de verschillende deelgebieden. In Waterland-Oost wordt in een aantal gebieden de natuuropgave gerealiseerd. In Polder IJdoorn gebeurt dit in combinatie met de wateropgaven uit het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam. In het deelgebied Peereboom, Opperwoud, de Nes wordt een definitief ontwerp van de NNN-inrichting opgeleverd. In Polder Westzaan wordt de gebiedsvisie uit 2022 verder uitgewerkt tot een concreet gebiedsplan, waarvan de verbrakking een belangrijk onderdeel is. In het Oostzanerveld, het Ilperveld, het Wormer- en Jisperveld, de Eilandspolder en Polder

Mijzen wordt de verkenningsfase van het de gebiedsprocessen doorlopen. In deze gebieden worden agrarische en ecologische visies opgesteld en een beheercheck uitgevoerd om de minimaal agrarische beheercapaciteit te bepalen die noodzakelijk is om het landschap te kunnen blijven beheren. Uit deze deelproducten worden gebiedsplannen ontwikkeld, die eind 2023 gereed zijn. De regiegroep Laag Holland, onder voorzitterschap van de provincie, stuurt de uitvoering van het gebiedsprogramma aan. De uitvoering van het NNN, natuurherstelmaatregelen in het kader van de stikstofproblematiek en het vraagstuk van bodemdaling spelen hierbij een belangrijke rol.

In de begroting van de Regionale Veenweidestrategie 1.0 is opgenomen welke projecten binnen Laag Holland worden uitgevoerd. Eén daarvan is een verkennend project of en hoe de bodemdaling in een deel van polder Assendelft kan worden aangepakt. Voorts opent de agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken met subsidie van de provincie een veenweideloket, waarmee boeren worden gestimuleerd tot aanleg van drukdrainage of greppelinfiltratie. Daarnaast speelt in Laag Holland het vraagstuk van de klimaatadaptatie en de behoefte aan meer inzicht in de extra watervraag om het grondwaterpeil in de zomer in de veenweidegebieden op niveau te kunnen houden. Samen met HHNK wordt hieraan gewerkt, onder andere via het project Kennis en Inzicht Water uit het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland. Voorts gaat een aantal deelprojecten uit dit programma de uitvoeringsfase in, zoals in het Ilperveld en Landelijk Noord bij Amsterdam.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
5.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden	28.203	102.565	52.496	44.425	16.530	9.800
5.1.2	Programma Groene uitweg uitvoeren	2.413	9.822	4.463	2.037	345	116
5.1.3	Programma Oostelijke vechtplassen uitvoeren	3.155	5.193	11.766	8.751	6.279	6.270
5.1.4	Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren	2.296	4.527	4.258	430	429	426
	Totaal lasten	36.066	122.107	72.983	55.643	23.583	16.612
	Totaal baten	-4.430	-31.344	-9.866	-6.376	-5.408	0
	Saldo van baten en lasten	31.636	90.763	63.117	49.267	18.175	18.175
	Stortingen						
5.1.1	Resv. Groen	75.880	25.800	23.730	16.730	14.980	15.480
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	54	534	1.718	0	0	0
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 511	1.900	0	0	0	0	0
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	107	368	107	107	107	107
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	638	2.058	4.058	4.058	4.058	3.099
5.1.4	Resv. Laag Holland	252	750	0	0	0	0
	Onttrekkingen						

5.1.1	Resv. Groen	-33.898	-80.294	-52.512	-44.060	-23.437	-22.191
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-70	-70	-70	-118	-118	-118
5.1.1	Resv. verleende subsidies OD 511	-621	-1.279	0	0	0	0
5.1.2	Resv. Groene Uitweg	-5.632	-10.269	-4.516	-2.046	-354	-127
5.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen	-1.627	-3.886	-10.255	-7.241	-4.773	-4.773
5.1.4	Resv. Laag Holland	-383	-794	-2.454	0	0	0
	Resultaat	**68.237**	**23.681**	**22.923**	**16.697**	**8.638**	**8.089**

5.2 Beheren van de groenstructuur

Onze rol
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten
In 2023 werkt de provincie aan de volgende prioriteiten:

- Het bevorderen van goed natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbescherming, onder andere door subsidiëring via het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) en de uitvoering van het Actieplan weidevogels (5.2.1);
- Uitvoeren van de actiepunten die voortkomen uit de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme (5.2.2);
- Een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming geeft (5.2.3).

Omgevingsfactoren
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

Noord-Holland kent een groot aantal beheerders van natuur- en recreatiegebieden, landschap en cultuurhistorisch erfgoed: terreinbeherende organisaties, particuliere eigenaren, agrarische ondernemers, recreatieschappen, waterschappen en gemeenten. Zij zorgen voor professioneel, samenhangend beheer, in samenwerking met elkaar en met andere partners. Dit beheer kan vele vormen aannemen. Afhankelijk van de natuurdoelen en maatschappelijke wensen kan het variëren van zeer extensief, gericht op natuurlijke dynamiek, tot zeer intensief, met maatregelen zoals begrazing, beweiding, plaggen, kappen, hooien, maaien en bejaging. Ook indirect beheer, gericht op het tegengaan van ongewenste externe invloeden zoals water- of bodemverontreiniging, is van groot belang.

De provincies zijn verantwoordelijk voor de sturing op, en medefinanciering van, adequaat natuur- en landschapsbeheer. In beginsel streeft de provincie naar het bevorderen van natuurlijke dynamiek. Hierop wordt een uitzondering gemaakt als openbare veiligheid, zwaarwegende redenen van economisch belang, kwetsbare soortenpopulaties of cultuurhistorische waarden een intensiever beheer vragen. De provinciale doelen voor het natuur- en landschapsbeheer worden vastgelegd in het Natuurbeheerplan. Daarnaast stelt de provincie via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) subsidie beschikbaar aan terreinbeherende organisaties (bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland), particuliere grondeigenaren en agrarische ondernemers, verenigd in vier Noord-Hollandse collectieven. Om de kwaliteit van het natuurbeheer en de uitwisseling van kennis en ervaringen te bevorderen staat de provincie in nauw contact met alle beheerders. In de begroting is rekening gehouden met een toename van het te beheren areaal vanwege de groei van het Natuurnetwerk Nederland. Het agrarisch natuurbeheer wordt deels gefinancierd door de EU. Vanaf 2023 start het GLB-NSP: het nieuwe

Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Voor het agrarisch natuurbeheer betekent dit dat provincie Noord-Holland inzet op uitbreiding van het agrarisch natuurbeheer op de thema's akkervogels, water en klimaat. Daarnaast werken we aan de uitvoering van het Actieplan Weidevogels en het Aanvalsplan Grutto, dat een breed pakket aan acties bevat om de weidevogel populatie stabiel te houden.

5.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

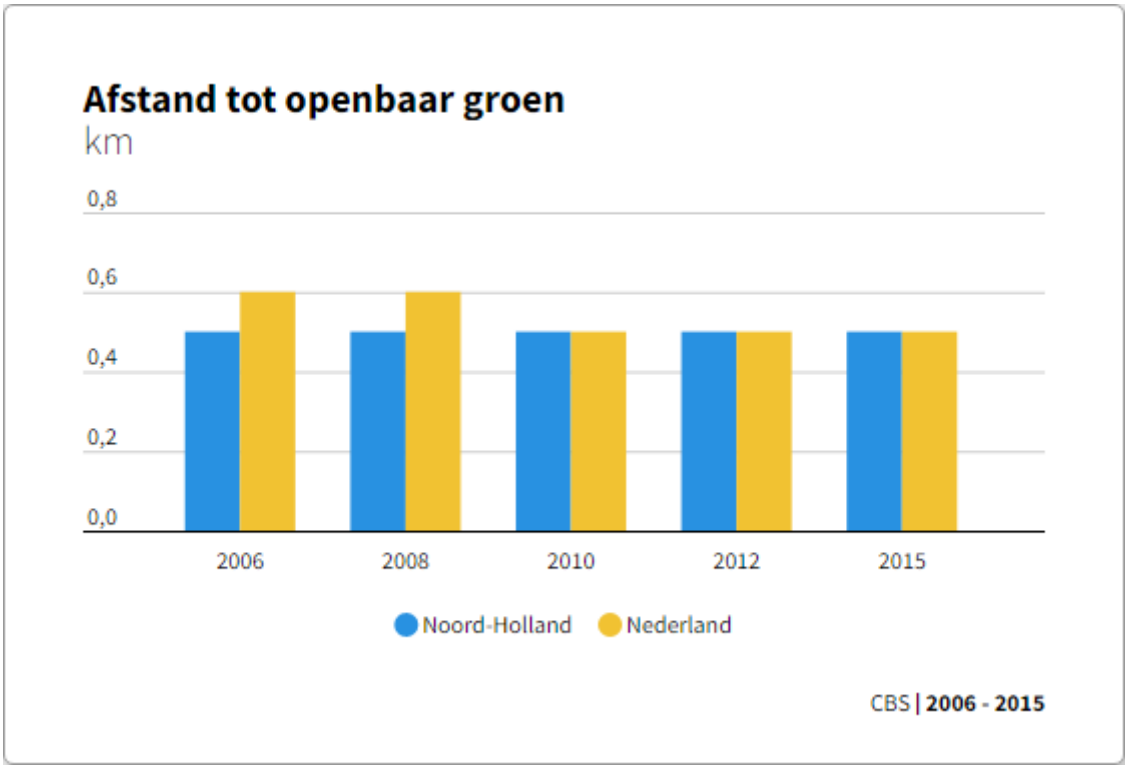
De mogelijkheid om vrije tijd in een groene omgeving te kunnen doorbrengen is belangrijk voor het welzijn van mensen. Naast recreanten maken ook toeristen veel gebruik van de recreatieve voorzieningen in Noord-Holland. De druk op de schaarse ruimte is dan ook groot. Op basis van de in 2021 vastgestelde Visie Recreatie en Toerisme werken we aan de strategie van bestemmingsmanagement. De provincie zet onder andere in op betere verbinding tussen recreatiegebieden, het creëren van aantrekkelijke startpunten, bezoekersinformatie over gebieden en we investeren in goede (drukte)monitoring.

Wandelen en fietsen blijven goede manieren om de natuur en het landschap te beleven. De provincie levert een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet en Fietsplatform en verstrekt subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en voor de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland. De komende jaren verwachten wij tot een afronding van het netwerk te komen.

Een groot deel van de meer omvangrijke Noord-Hollandse recreatiegebieden is in beheer bij de recreatieschappen. De provincie participeert in de meeste van deze samenwerkingsverbanden, samen met gemeenten. Dit zullen wij blijven doen. In 2021 zijn de dienstverleningsovereenkomsten voor het beheer in de recreatieschappen die door Recreatie Noord-Holland N.V. worden uitgevoerd met twee jaar verlengd. Op 1 januari 2022 is het bestuursbureau van de recreatieschappen gestart. Hiermee geven we invulling aan de uitspraak in het coalitieakkoord dat een scheiding tussen de beleids- en beheertaken wenselijk is.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot openbaar groen

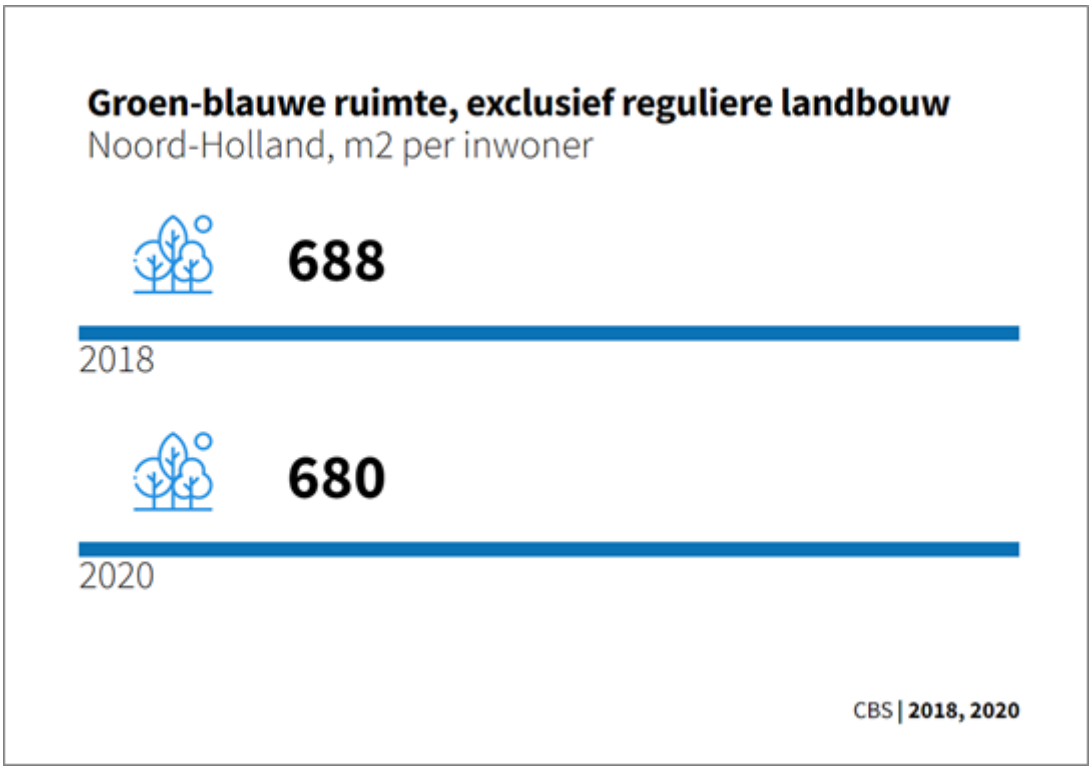

De gemiddelde afstand tot het dichtstbijzijnde openbaar groen is in Noord-Holland 0,5 kilometer. Dit is vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in Nederland. In Utrecht en Flevoland is deze afstand kleiner; in Zeeland en Friesland is deze afstand gemiddeld groter. De gebruikte statistiek is helaas niet actueel, deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit. Volgend jaar wordt deze indicator geactualiseerd.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot het dichtstbijzijnde openbaar groen, berekend over de weg. Openbaar groen is terrein in gebruik als park of plantsoen, voor dagrecreatie, natuur of als bos. Het terrein kan zowel privaat als publiek toegankelijk zijn. Het terrein heeft een omvang van minimaal één hectare.

Groen/blauwe ruimte

In vergelijking met andere provincies is het areaal groen/blauwe ruimte per inwoner in Noord-Holland kleiner dan gemiddeld. In 2020 bedraagt de groen/blauwe ruimte 680 m2 per inwoner. Er is sprake van een lichte daling van groene/blauwe ruimte per inwoner sinds 2013 over de hele provincie. Uit recent onderzoek van de provincie blijkt dat de komende jaren de vraag naar groene recreatieruimte steeds groter zal worden. Oorzaak is de toename in het aantal inwoners, de groei in het aantal toeristen als ook de toenemende behoefte aan buitenrecreatie. Noord-Holland is een dichtbevolkte provincie en heeft na Zuid-Holland het meeste inwoners. Bij dit onderwerp is niet zozeer de vergelijking met Nederland belangrijk, maar vooral de ontwikkeling in de tijd: hoe verhoudt de ontwikkeling van groen/blauwe ruimte zich tot de ontwikkeling van het aantal inwoners?

Technische toelichting

Dit areaal per inwoner omvat groene en/of natuurlijke gebieden in zowel stad als platteland, exclusief de reguliere landbouw inclusief water met uitzondering van de Noordzee. Hieronder vallen o.a. stedelijk groen, kleine en grote wateren, landelijk groen zoals bermen, heggen en bomenrijen, bossen en natuurgebieden en gebieden onder agrarisch natuurbeheer. Reguliere landbouw is landbouw zonder natuurbeheer.

5.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft de provincie Noord-Holland een aantal taken en bevoegdheden die hierna worden toegelicht.

Natura 2000-gebieden

In Noord-Holland liggen negentien Natura 2000-gebieden. De provincie is voor veertien hiervan de voortouwnemer en dus verantwoordelijk voor de Natura 2000-beheerplannen. Inmiddels is voor elk van deze gebieden een beheerplan vastgesteld en zullen sommige beheerplannen worden geactualiseerd als hun looptijd (na zes jaar) eindigt. In die gevallen wordt het beheerplan altijd geëvalueerd. Initiatieven in of nabij Natura 2000-gebieden die negatieve gevolgen kunnen hebben op de natuurdoelen van deze gebieden (bijvoorbeeld vanwege de neerslag van stikstof, licht- of geluidhinder of bouwwerkzaamheden), zijn alleen toegestaan als hiervoor door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, namens de provincie, een vergunning is verleend. In 2023 werken we aan de beheerplannen in Laag Holland en de Schoorlse duinen. De Natura 2000-gebieden in de overige duingebieden zullen in 2023 geëvalueerd worden.

Faunabeheer

De Wet natuurbescherming verbiedt het doden of verstoren van beschermde dieren. Tegelijkertijd kunnen beschermde dieren soms problemen veroorzaken. De provincie kan dan een vrijstelling of ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij zoekt de provincie steeds een balans tussen de instandhouding van een populatie en bescherming van de intrinsieke waarde van dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijke schade aan gewassen of flora en fauna, anderzijds. Deze ontheffingsverlening gebeurt door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, die zich hierbij baseert op verordeningen en beleidsregels die door de provincie zijn vastgesteld. Het faunabeheer zelf wordt uitgevoerd door de partijen die zijn verenigd in de Faunabeheereenheid Noord-Holland. Voor de meeste soorten gebeurt het faunabeheer op basis van een faunabeheerplan dat de Faunabeheereenheid maakt en dat door Gedeputeerde Staten wordt beoordeeld. Specifiek voor ganzen, die veel schade aan agrarische gewassen veroorzaken, biedt de provincie ruime mogelijkheden om zowel preventieve maatregelen te nemen (zoals nestbehandeling), als om schade te bestrijden door verjaging met ondersteunend afschot. Daarnaast zetten we in op gecoördineerd populatiebeheer, gericht om de populatie overzomerende ganzen omlaag te brengen.

Soortenbescherming en bestrijding van invasieve exoten

De provincie is verantwoordelijk voor de zogenoemde ‘passieve’ en ‘actieve’ soortenbescherming. Passieve soortenbescherming betekent dat bijvoorbeeld een ontheffing nodig is voor het verstoren van vleermuizen bij het renoveren van een gebouw. De provincie werkt in 2023 verder aan de uitvoering van verschillende proefprojecten waarin met gemeenten gezamenlijk een aanpak voor gebiedsgerichte ontheffingen, op basis van soortmanagementplannen wordt uitgewerkt. Hiermee beogen we de administratieve lasten van bijvoorbeeld grootschalige renovaties in het kader van de energietransitie te verminderen. Actieve soortenbescherming is het nemen van maatregelen voor het behoud en herstel van beschermde soorten, zoals de ‘rode-lijstsoorten’ en hun leefgebied. Dit doet de provincie bij onze werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer. Ook daarbuiten ontwikkelt de provincie, in lijn met het Masterplan biodiversiteit, projecten voor soorten waarvoor Noord-Holland een bijzondere verantwoordelijkheid heeft, zoals tengere distel, kwabaal, locomotiefje, graslandvlinders en de otter.

Sinds augustus 2016 geldt een Europees verbod op bezit, handel, kweek, transport en import van een aantal uitheemse planten en dieren: zogenoemde invasieve exoten. Deze soorten vormen een bedreiging voor andere dieren en plantensoorten en kunnen daardoor schadelijk zijn voor de biodiversiteit. De provincie ondersteunt de bestrijding van invasieve exoten, zoals de

waterplanten watercrassula en cabomba en de vogels rosse stekelstaart en nijlgans. In 2023 bouwen we voort aan de regiegroep invasieve exoten ten behoeve van kennisuitwisseling, en -ontwikkeling en de coordinatie van de aanpak door alle betrokken partijen in de provincie.

Dierenwelzijn

De provincie werkt op verschillende manieren aan het bevorderen van dierenwelzijn. In algemene zin kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht voor dieren. Dit houdt in dat een ieder verplicht is de nodige zorg te verlenen als een dier hulpbehoevend is. Daarnaast hebben we opvangcentra voor wilde dieren ondersteund met het opstellen van werkprotocollen die zij nodig hebben om aan de regelgeving van het ministerie van LNV te voldoen. De bescherming van het welzijn van gehouden dieren zoals in de veeteelt, is vastgelegd in de Wet dieren, die wordt uitgevoerd door het Rijk, en de rijksuitvoeringsdiensten zoals NVWA en RVO. In onze eigen Voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om een duurzaam voedselsysteem te bewerkstelligen. Onderdeel hiervan is ook het bevorderen van dierenwelzijn (bijv. zo natuurlijk mogelijk houden van dieren via regeneratieve landbouw). Wanneer het aantasten van dierenwelzijn desondanks onvermijdelijk is – bijvoorbeeld bij de bestrijding van gewasschade door ganzen – verplichten wij in onze ontheffingen het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten.

5.2.4 Tegemoetkoming faunaschade uitkeren

Toelichting

In de Wet natuurbescherming staat dat de verantwoordelijkheid voor het tegengaan van faunaschade bij de grondgebruiker ligt. Hij/zij moet alles in het werk stellen om faunaschade te voorkomen of te beperken. Als de overheid de grondgebruiker echter beperkt in het adequaat voorkomen van faunaschade, bijvoorbeeld omdat bepaalde diersoorten een beschermde status hebben, dan bepaalt de wet dat daar een redelijke tegemoetkoming tegenover moet staan. Er is dus een verband tussen de door de overheid toegestane maatregelen om faunaschade te voorkomen en de faunaschade die de overheid vergoedt. De enige uitzondering die de provincie momenteel op dit principe hanteert is de schade veroorzaakt door de brandgans, kolgans en grauwe gans, waarvoor ook in gebieden waar geen belemmeringen zijn voor de bescherming van agrarische gewassen, momenteel een tegemoetkoming in de schade van 80% beschikbaar wordt gesteld (20% eigen risico). We gaan voor de komende jaren vooralsnog uit van € 10 miljoen aan tegemoetkomingen in faunaschade. Dit bedrag is hoger dan voorheen geraamd. Dit wordt met name veroorzaakt door stijging van de droge stofprijzen, kort gezegd de prijs voor vervangend ruwvoer dat grondgebruikers moeten inkopen ter compensatie van grasland dat door schade verloren is gegaan. Zo steeg bijvoorbeeld de droge stofprijs voor voorjaarsgras in 2022 met 7% t.o.v. 2021. Omdat de tegemoetkomingen faunaschade in Noord-Holland grotendeels betrekking hebben op schade aan grasland (in 2021 betrof 88% van het getaxeerde schadebedrag in Noord-Noord-Holland schade aan grasland) hebben dergelijks stijgingen grote invloed op de door provincie Noord-Holland uit te keren tegemoetkomingen faunaschade.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
5.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	33.290	21.390	21.422	21.391	21.481	21.478
5.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	7.079	8.799	8.538	8.348	8.349	8.099
5.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	3.250	4.298	4.258	3.910	3.909	3.007
5.2.4	Tegemoetkoming faunaschade uitkeren	11.657	10.803	10.803	10.780	10.779	10.777
	Totaal lasten	55.276	45.290	45.021	44.429	44.518	43.361
	Totaal baten	-924	-735	-885	-885	-985	-985
	Saldo van baten en lasten	54.352	44.555	44.136	43.544	43.533	43.533
	Stortingen						
5.2.1	Resv. Uittreding Goois Natuurreservaat	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
5.2.1	Resv. Uittreding Goois Natuurreservaat	-6.501	0	0	0	0	0
	Resultaat	**47.851**	**44.555**	**44.136**	**43.544**	**43.533**	**42.376**

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Onze rol
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Samenwerkingspartners
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

Prioriteiten
In 2023 werken wij aan de volgende prioriteiten:

- Uitbreiden van het Groen Kapitaal-netwerk; voortzetten van de ondersteuning van initiatiefnemers en groene vrijwilligers via het programma Betrekken bij Groen; stabiliseren van het aantal groene vrijwilligers (5.3.1);
- Het voortzetten van de regionale samenwerking in het Groene Hart en de Nationale Parken, waarmee we samenwerken bij de uitvoering van het Rijksprogramma 'Nationale Parken nieuwe stijl' (5.3.2);
- Het uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 en zorgdragen voor goede aanwending van de middelen in het Waddenfonds, in lijn met het Investeringskader Waddengebied (5.3.3).

Omgevingsfactoren
Zie de toelichting bij beleidsdoel 5.1.

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Aanpak Groen Kapitaal

Aanpak Groen Kapitaal
Via de Aanpak Groen Kapitaal wil de provincie Noord-Holland laten zien dat combinaties van natuur met wonen, werken en landbouw de normaalste zaak van de wereld zijn. Dat is ook nodig: natuur is immers overal en kan ook overal nog een zetje gebruiken. De stip aan de horizon van een natuurinclusieve samenleving wordt steeds breder gedeeld en goede voorbeelden vinden navolging. Hierbij maakt de provincie dankbaar gebruik van alle energie en initiatieven van bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden. De provincie helpt hen verder door hen een podium te bieden op kenniscafés of het Groen Kapitaal online netwerkplatform, door waardering te uiten, via blogs kennis en inspiratie te delen en steun te bieden. In 2023 blijft de provincie het netwerk van initiatiefnemers offline en online actief ontwikkelen, want een groot en sterk netwerk leidt tot nieuwe ideeën en snellere verspreiding, verbreding en verdieping van bestaande initiatieven. Ook gaat de provincie door met het stimuleren van het vergroenen van bebouwd gebied, natuurinclusief bouwen, de aanpak van klimaatadaptatie door het ondersteunen van projecten vanStichting Steenbreek/de Groene Stad Challenge, de Natuur- en Milieufederatie, gemeenten en waterschappen.

Groene vrijwilligers
Groene vrijwilligers staan ook bekend als 'tellers', 'vertellers' en 'herstellers'. Zij leveren een

enorme bijdrage aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en landschap. Het programma 'Betrekken bij Groen', één van de meest omvangrijke ondersteuningsprogramma voor groene vrijwilligers in Nederland, blijft succesvol. Dit programma wordt uitgevoerd door de Noord-Hollandse natuurorganisaties. Zij leveren educatiemateriaal, gereedschap en stellen hun organisatie beschikbaar aan groene vrijwilligers. Ook organiseren zij jaarlijks het Noord-Hollandse deel van de Natuurwerkdag en de Dialoogdag, waar vrijwilligers met elkaar en met de provincie in gesprek gaan. Via het programma Betrekken bij Groen levert de provincie in 2023 middelen waarmee de terreinbeheerders en het IVN het aantal vrijwilligers stabiel te houden. Ook zal in 2023 opnieuw het 'Betrekken-bij-Groen-fonds' worden ingezet om kleinschalige initiatieven te ondersteunen; dat voorziet in een grote behoefte. MeerBomenNu kan via subsidie (via Masterplan Biodiversiteit) hun laagdrempelige aanpak voortzetten om meer bomen te planten door zaailingen of restpartijen met inzet van vrijwilligers een nieuw leven te geven op een andere locatie.

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) is een dynamisch gebied en heeft door de verdere verstedelijking met grote opgaven te maken, zoals met woningbouw, bereikbaarheid, werkgelegenheid en energietransitie. Tegelijkertijd is de MRA een 'groene metropool', die nationaal en internationaal gewaardeerd wordt als vestigingslocatie, onder andere omdat groene gebieden bijna overal om de hoek liggen – in tegenstelling tot in concurrerende metropolen als Londen en Parijs. Om dat zo te houden en verder te versterken is in de MRA Agenda 2020–2024 afgesproken om te blijven samenwerken aan de versterking van de landschappelijke kwaliteit, de biodiversiteit, de klimaatbestendigheid en het vergroten van recreatiemogelijkheden. Dit is op een goede manier verwoord in de Verstedelijkingsstrategie. In 2023 zorgt de provincie ervoor dat het landschap bij alle relevante ruimtelijke ontwikkelingen op de agenda blijft staan, zoals bij de verdere uitwerking van de Verstedelijkingsstrategie MRA.

Groene Hart
Midden in de Randstad, omringd door grote steden, ligt het Groene Hart. De rust en ruimte van het Groene Hart zijn belangrijk voor de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de Randstad. Het Noord-Hollandse deel van het Groene Hart beslaat alle veenweidegebieden ten zuiden van het Noordzeekanaal. Het Bestuurlijk platform Groene Hart, waarin de provincie Noord-Holland participeert, zorgt voor een samenhangende ontwikkeling van het gebied. De volgende prioriteiten staan centraal: het remmen van bodemdaling en CO2-uitstoot, een toekomstbestendige agrarische sector, bescherming van het landschap en zorgvuldig waterbeheer.

Nationale Parken
De Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland vormen een visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden en richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. De provincie beschouwt de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. Beide Parken worden hoog gewaardeerd door de omwonenden en bezoekers, die ze opzoeken om er even tussenuit te gaan, voor hun lichaamsbeweging, voor de natuur en cultuurhistorie. Beide Parken zijn aangesloten op het rijksprogramma 'Nationale Parken Nieuwe

Stijl', waarmee subsidie beschikbaar is gekomen voor diverse projecten. De provincie levert cofinanciering door ambtelijke inzet.

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura 2000-gebied. Dat vraagt om bescherming en ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden. Tegelijkertijd is het belangrijk dat het Waddengebied vitaal blijft, met voldoende economische kansen voor de mensen die er wonen, werken en ontspannen. De provincie streeft daarom naar een goede balans tussen ecologische en duurzame economische ontwikkelingen in het Waddengebied. Samen met vele andere partners in het Waddengebied zoals het Rijk, de Waddenprovincies Fryslân en Groningen, de waterschappen, gemeenten, de Beheerautoriteit Waddenzee en het Omgevingsberaad (waarin belangenorganisaties zoals de Coalitie Wadden Natuurlijk, de recreatieondernemers, de Waddenzeehavens en LTO-Noord zijn vertegenwoordigd), werken we aan de uitvoering van de Agenda voor het Waddengebied 2050.

Daarnaast is onze provincie, samen met de provincies Fryslân en Groningen, verantwoordelijk voor het Waddenfonds. Het Waddenfonds, dat een looptijd heeft tot 2027, verleent subsidies aan projecten die bijdragen aan de doelen van het fonds, namelijk natuurontwikkeling en duurzame economische ontwikkeling. Om de aanwending van de Waddenfondsmiddelen zo gericht mogelijk te laten gebeuren hebben de Provinciale Staten van Groningen, Fryslân en Noord-Holland eind 2016 het Investeringskader Waddengebied vastgesteld. Hierin staan zes grote opgaven voor het Waddengebied: natuurontwikkeling in de Waddenzee, havenontwikkeling en natuurverbetering, versterken en vermarkten van de Waddenzee als werelderfgoed, vitale kust en Afsluitdijk en Eems-Dollardgebied in balans en eilanden op eigen kracht. De provincie stelt cofinanciering beschikbaar via de Reserve Cofinanciering Waddenzee.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
5.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	1.089	1.305	1.319	1.196	1.195	1.193
5.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	2.485	10.870	13.235	2.781	1.079	868
5.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	1.529	30.551	15.552	11.287	11.432	11.430
	Totaal lasten	5.103	42.726	30.106	15.264	13.706	13.491
	Totaal baten	-613	-6.029	-9.491	-1.910	-209	0
	Saldo van baten en lasten	4.489	36.697	20.615	13.354	13.497	13.497
	Stortingen						
5.3.2	Resv. Landschap	2.500	3.500	4.000	4.000	0	0
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	3.120	5.000	2.000	854	1.000	1.000
	Onttrekkingen						
5.3.2	Resv. Landschap	-1.617	-4.683	-4.000	0	0	0
5.3.3	Resv. Cofinanciering Waddenzee	-575	-10.112	-5.094	-854	-1.000	-1.000
	Resultaat	**7.918**	**30.402**	**17.521**	**17.354**	**13.497**	**13.491**

Programma 6 Economie, cultuur en welzijn

Doelenboom

6. Economie, cultuur en welzijn
6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen
6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen
6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken
6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren
6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur
6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen
6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap
6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken
6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten
6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed
6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed
6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten
6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen
6.5 Uitvoeren welzijnstaken
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Maatschappelijk doel

De provincie blijft zich inzetten voor het bevorderen van brede welvaart en welzijn. In dit hoofdstuk komt dat tot uiting door inzet op transitie- en herstelopgaven in het economisch en cultureel domein. De opgaven zijn ingegeven door klimaatverandering, internationale spanningen en herstel na de coronapandemie. Nadrukkelijk wordt gekozen voor beide termen, omdat het ene versterken zonder het andere niet toekomstvast is. De provincie blijft aandacht geven aan goede, duurzame (fysieke) vestigingsvoorwaarden voor economische activiteiten. Om de ontwikkeling van een duurzame en hernieuwbare economie mogelijk te maken richt de provincie haar beleid daar ook zo specifiek mogelijk op in. Er is aandacht voor de productie en herkomst en hergebruik van producten en de bijbehorende effecten op leefomgeving en welzijn. Stimuleren van vermindering van energiegebruik in bijvoorbeeld de glastuinbouw en mogelijk maken van innovaties zijn voor de provincie onderdelen in het bevorderen van welvaart en welzijn. De noodzakelijke transitie naar een duurzame economie is een belangrijke drijfveer voor innovatie. Schaarste van ruimte en werknemers leidt onvermijdelijk tot nieuwe samenwerkingsvormen en oplossingen. Dat is essentieel, ook om een duurzame economie te realiseren. Om deze kansen te kunnen benutten is een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt een belangrijke

randvoorwaarde. Hierdoor blijft er voldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar en blijft de arbeidsparticipatie op peil. De provincie legt hierbij nadrukkelijk de verbinding met de technische beroepen die heel belangrijk zijn voor het realiseren van de energietransitie.

Verdergaande digitalisering van de maatschappij (zoals online boodschappen bestellen, online mediadiensten en studie en thuiswerken) heeft ook effect op de economie en de ruimte. De provincie zet zich daarbij via regelgeving, stimuleringsmaatregelen en kennisoverdracht in voor het meesturen van deze ontwikkelingen. De provincie heeft hierin geen monopoliepositie.

In het culturele domein ziet de provincie de grote waarde van de diverse, zichtbare en onzichtbare cultuurhistorie. Deze wil zij steunen en duurzaam maken ook voor gebruik door toekomstige generaties van bewoners en bezoekers. Vanuit het vernieuwde beleidskader is daarom aandacht voor de transformaties die op het cultuurlandschap afkomen en hoe daarbij rekening wordt gehouden met cultuurhistorische waarden. De provincie zet zich in om archeologische geschiedenis toegankelijk te maken. Monumenten als kerken, stolpboerderijen, Stelling van Amsterdam vertellen het zichtbare verhaal en zijn ook vaak markeringen in het landschap.

Noord-Holland heeft een hoogstaande en veelzijdige culturele infrastructuur, in de vorm van podia, musea, beeldende kunstinstellingen, bibliotheken, et cetera. Het is belangrijk dat dit aanbod voor alle inwoners en bezoekers goed toegankelijk is en daarom stimuleert de provincie gemeenten en instellingen om zoveel mogelijk regionaal af te stemmen.

Leefbaarheid is een breed thema dat door de provincie vanuit welzijn specifiek wordt ingevuld door oog te hebben voor de dorpshuizen en de rol van sport in een gezonde leefstijl en vrijetijdsbesteding. De provincie vindt het daarnaast belangrijk om discriminatie in de sport tegen te gaan.

Naast het economisch beleid zoals vastgelegd in het Strategisch Beleidskader Economie zet de provincie sinds 2021 extra in op economisch herstel en duurzaamheid. De inspanningen van de provincie op dit terrein zijn opgenomen in het hiervoor ingestelde begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Omgevingswet 2023
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Beleidsbrief “Erfgoed telt”
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening NH 2022
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018

- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Voedselvisie
- Datacenterstrategie
- Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023
- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023

Budgettabel 2023 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
6.1	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie	22.631	0	22.631	8.861	8.672	22.442
6.2	Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur	4.801	0	4.801	0	0	4.801
6.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap	3.540	0	3.540	0	0	3.540
6.4	Behouden en ontwikkelen erfgoed	8.609	0	8.609	7.497	6.406	7.518
6.5	Uitvoeren welzijnstaken	498	0	498	0	0	498
	Totaal	**40.079**	**0**	**40.079**	**16.358**	**15.078**	**38.799**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
6	6.1.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
6	6.1.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
6	6.4.2	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
6	6.1.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
6	6.1.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6	6.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6	6.1.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	6.1.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	6.1.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6	6.1.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6	6.1.2	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6	6.1.2	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
6	6.1.2	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

6.1 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Onze rol

In het Strategisch Beleidskader Economie kiest de provincie ervoor om zoveel mogelijk uit te gaan van onze verbindende rol als middenbestuur en vanuit die rol te werken aan de optimale condities waarbinnen de economie zich duurzaam kan ontplooien. Dit sluit ook het beste aan bij hoe het IPO de rol van provincies ziet voor de regionale economie (Kompas 2020) en onze rol voor andere kerntaken (zoals voor ruimtelijke ordening, bereikbaarheid, natuur, water en milieu). De verbindende rol zetten wij vaak in omdat de mogelijkheden van de afzonderlijke partijen (ook die van de provincie) niet breed genoeg zijn om verandering te realiseren (denk hierbij aan de Voedselvisie, innovatie in het MKB en Arbeidsmarkt en Onderwijs). Daarnaast benutten we ook financiële stimulering (subsidies en investeringen) en regelgeving om bij te dragen aan een duurzame en innovatieve economie.

Samenwerkingspartners

De provincie werkt met vele partners in het economische domein. Dit zijn onder meer gemeenten, bedrijven, kennisinstellingen, deelnemingen/fondsen, onderwijsinstellingen, samenwerkingsverbanden, provincies en het Rijk.

Prioriteiten

- Extra aandacht voor de bijdrage van werklocaties en MKB-instrumenten aan opgaven als energietransitie en biodiversiteit.

Omgevingsfactoren:

- Het zijn onzekere economische tijden: de effecten van de coronamaatregelen in 2020-2022 ijlen na, de oorlog in Oekraïne leidt tot sancties, onzekerheid over levering van brandstof en voedsel en dwingt de energietransitie in een versnelling. De stijgende kosten, logistieke uitdagingen en ontstane krapte op de arbeidsmarkt zorgen voor problemen in Noord-Holland voor ondernemers en inwoners. De sectorstructuur maakt dat dit soort problemen zwaarder in Noord-Holland doorwegen.
- Ook heeft Noord-Holland een hoger aandeel in de flexibele schil van de arbeidsmarkt: zelfstandigen, zzp'ers, eenmanszaken en freelancers.

6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen

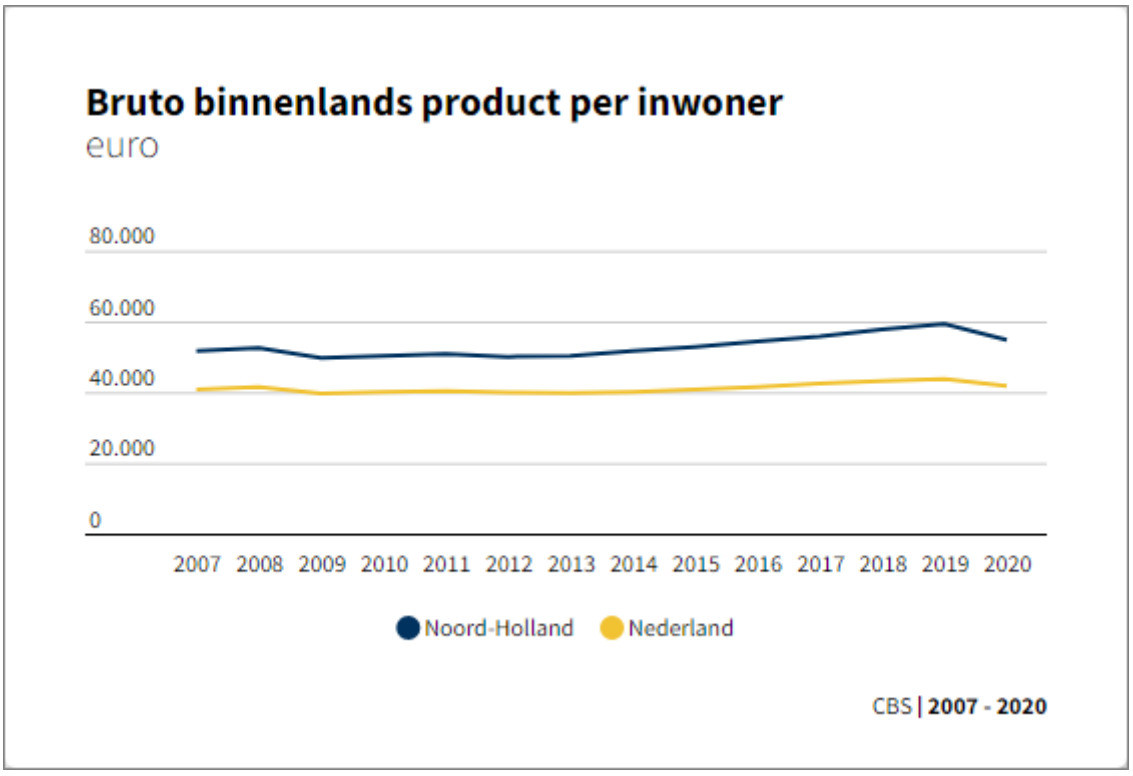
Toelichting

De provincie zet in 2023 subsidieregelingen als de Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen (HIRB) en Uitvoeringsregeling Toekomstbestendige Winkelgebieden voort om de vitaliteit en duurzaamheid van bestaande werklocaties te verbeteren. Speciale aandacht wordt gegeven aan de doorwerking van de duurzaamheidsstrategie bedrijventerreinen. De opzet van de HIRB is verbreed tot HIRB-plus om duurzaam ruimtegebruik ook bij detailhandelslocaties en verblijfsrecreatie te bereiken. Bij de prioritering van te subsidiëren projecten speelt de invulling van de aspecten duurzaamheid, circulariteit en leefbaarheid een belangrijke rol. Vanaf 2021 is er voor de verblijfsrecreatie de HIRB+ Uitvoeringsregeling Revitalisering Verblijfsrecreaties waarmee eigenaren van vakantieparken en campings ondersteund worden die hun locaties willen opknappen en verduurzamen. Daarnaast wordt samen met gemeenten onderzocht waar en hoe

leegstaande winkels kunnen worden getransformeerd naar wonen, ter versterking van de bestaande winkelgebieden.

Koppeling met brede basismonitor

Bruto binnenlands product

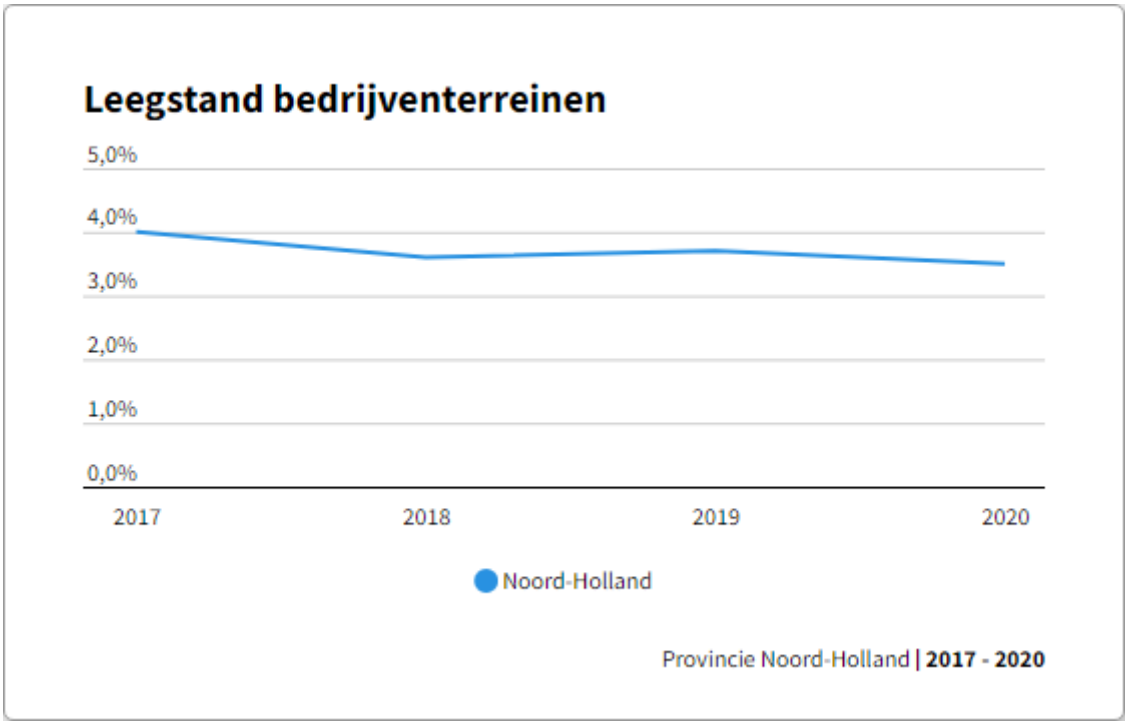

Het bruto binnenlands product (BBP) is tussen 2019 en 2020 in alle provincies gedaald. De daling geeft het negatieve effect weer van de COVID-crisis op de economie. Het totale BBP en BBP per inwoner worden hier weergegeven in euro's. De verschillen in BBP per inwoner tussen Nederland en Noord-Holland lopen steeds verder uiteen: waar eind jaren negentig Noord-Holland al een hoger BBP per hoofd van de bevolking had dan Nederland, is het verschil in 2020 toegenomen. Noord-Holland had in 2020 het grootste BBP per hoofd van de bevolking, met € 54.800, -. Dat is € 3.000, - meer dan de provincie Utrecht, dat het op één na hoogste BBP van de bevolking heeft. Het totale BBP was in 2020 in Noord-Holland €171.000,-, bijna €8.500,- minder dan in 2019.

Technische toelichting

Bruto binnenlands product per inwoner (bbp) tegen marktprijzen. Dit is een maat voor de omvang van de economie.

Bedrijventerreinen

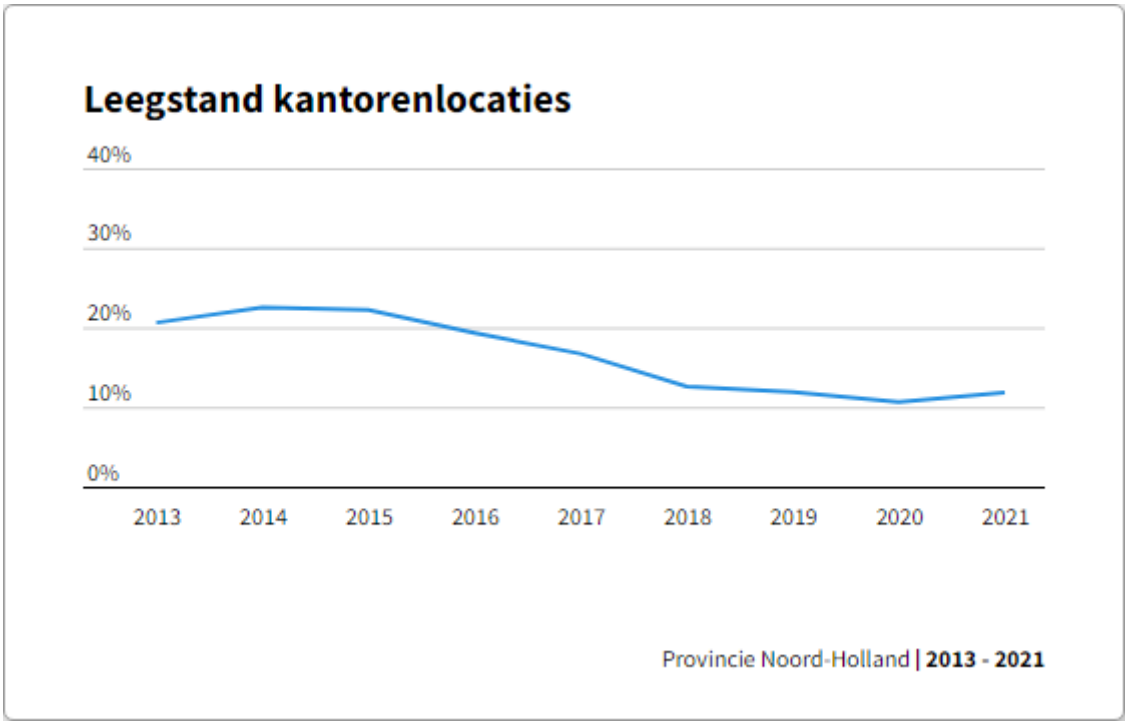

De leegstand op bedrijventerreinen is de laatste jaren afgenomen. In 2020 kwam de leegstand uit op 3,5%. In 2017 was dit nog 4%.

Technische toelichting

Bedrijventerreinen die op de peildatum niet in gebruik zijn. Leegstand wordt uitgerekend door de totale bestaande voorraad te verrekenen met bestaande voorraad in gebruik.

Kantoren

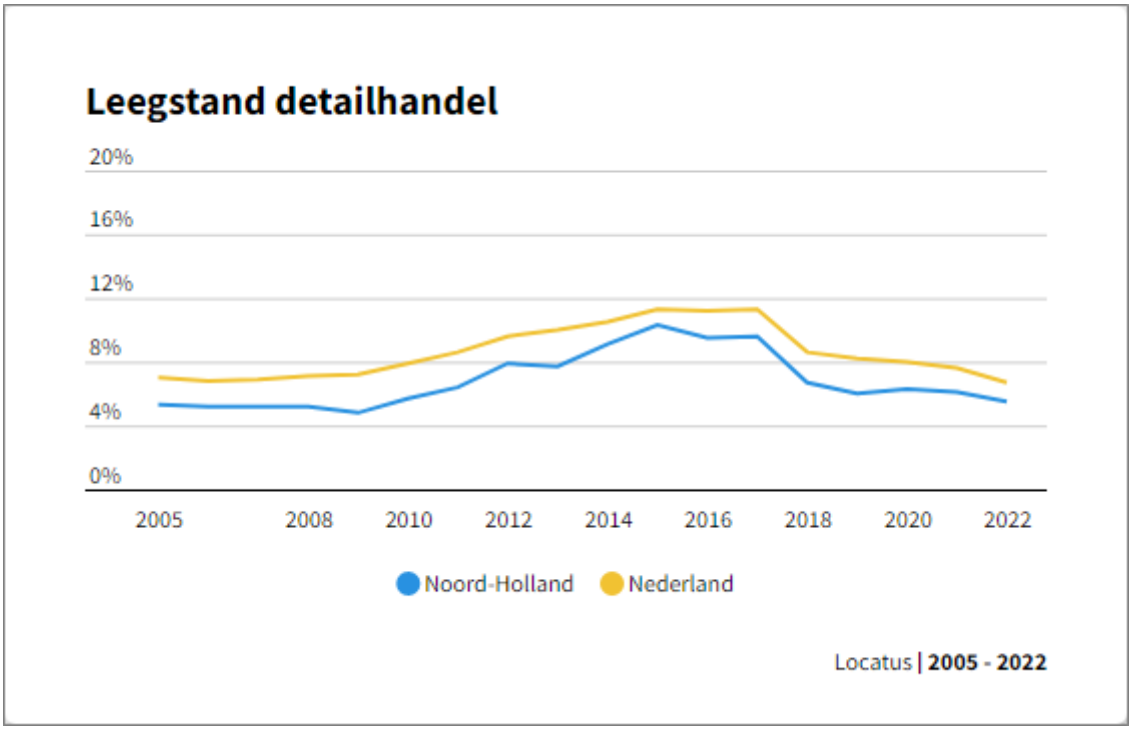

De totale kantorenvoorraad in de provincie Noord-Holland is tussen 2018 en 2021 vrijwel stabiel gebleven. De procentuele leegstand van de kantorenvoorraad is tegelijkertijd afgenomen; in 2021 is de leegstand 11,8%, bijna 9 procentpunt minder dan in 2013.

Technische toelichting

Kantoren die op de peildatum niet in gebruik zijn. Leegstand wordt uitgerekend door de totale bestaande voorraad te verrekenen met bestaande voorraad in gebruik.

Detailhandel

De leegstand in de detailhandel is in Noord-Holland lager dan in Nederland. Vanaf 2009 tot 2015 nam de leegstand toe, het hoogste percentage in Noord-Holland kwam uit op 10,3 procent in 2015. Vanaf 2015 is de leegstand bijna continu gedaald. In 2022 ligt de leegstand in Noord-Holland op 5,5 procent en landelijk op 6,7 procent.

Technische toelichting

Het percentage winkelvloeroppervlak (m2) dat leegstaat t.o.v. het totaal.

6.1.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

Om verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunt de provincie duurzame innovatie.

Eind 2021 is de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest opgericht. De provincie Noord-Holland is aandeelhouder voor € 40 miljoen. Daarnaast zijn het Rijk, gemeente Amsterdam en meerdere gemeenten uit de Metropoolregio Amsterdam en Noord-Holland Noord aandeelhouder. Via deze ROM willen overheden werken aan de transitieopgaven in de economie. Daartoe heeft de ROM InWest 2 grote investeringsfondsen, het Transitiefonds en het mkb-fonds,

aangevuld met een afdeling business development. Hiermee kan de ROM ondernemers in Noord-Holland op deze vlakken ondersteunen door de inzet van menskracht, netwerk en financieringsmiddelen.

De ROM neemt een belangrijke plaats in in het 'ecosysteem' voor innovatie en MKB-stimulering in Noord-Holland. De ROM functioneert aanvullend aan en in samenwerking met de overige (provinciale) instrumenten om innovatie en duurzame transitie in het MKB te stimuleren. De instrumenten zijn vooral gericht op het vergroten van de transparantie van de kapitaalmarkt, het bijdragen aan 'investment readiness' via het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB Noord-Holland (PIM) en de toegankelijkheid van kapitaal in verschillende fasen van innovatie: via het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH), de MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT), en het Innovatiefonds Noord-Holland (INH). Het versnellingsprogramma GO!-NH heeft als doel duurzame innovaties sneller te laten ontwikkelen. Speciale focus bij de provinciale instrumenten ligt op duurzaamheid, zoals energietransitie en circulaire economie. Deze instrumenten worden in 2023 voortgezet. Wij steunen de European Digital Innovation Hub voor onze regio. Dit samenwerkingsverband met partners in het MKB en ook de provincies Utrecht en Flevoland vormt het loket voor alle digitaliseringsvragen van het MKB.

6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

De arbeidsmarkt is krapper dan ooit en dat speelt in alle sectoren. Daarmee is de mismatch in de aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs meer en meer een zoektocht naar het vinden van oplossingen door innovatie van bedrijven, om- en bijscholing van zittend personeel en van laten instromen van langdurig werkzoekenden. De coronacrisis heeft het belang van technologische en digitale skills voor een duurzame economie en arbeidsmarkt nog eens onderstreept.

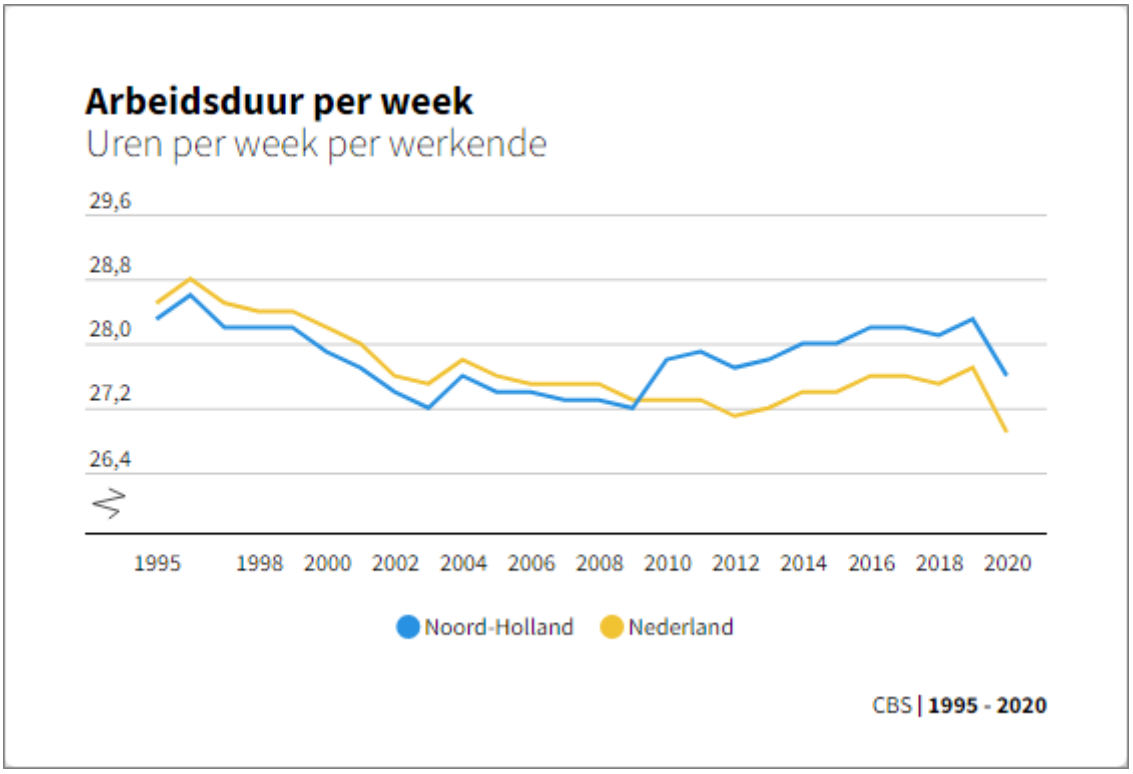
Het reguliere arbeidsmarktbeleid blijft zich focussen op verbindingen tussen overheden-onderwijs-bedrijven (triple helix) in en tussen regionale Techniek- en Technologiecampussen (T&T). Weliswaar minder in aantal door nadere focus op de klimaatopgave, maar breder door extra inzet op onderwijs rond innovaties en benodigde verbinding met het HBO in de regio. In 2023 stellen wij voor het eerst een campusinvesteringsinstrument open, waarmee de triple helix meerjarig eigenaarschap van de campussen kan ontwikkelen.

Met de incidentele inzet van coronaherstelmiddelen (zie ook hoofdstuk 7) voert de provincie enkele pilots gericht op individuele trajecten van mensen en bedrijven. Met de uitvoering van de tweede tranche staan met name digitale skills en een inclusieve arbeidsmarkt voorop. Gelijktijdig willen wij ook daarmee bijdragen aan verduurzaming van de campusstructuur.

Onderlegger voor het faciliteren van het werkveld is het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 NH van de triple helix-partijen, inclusief een gezamenlijke actieagenda. Onze werkambassadeur is aanjager van de realisatie van die actieagenda, die grotendeels in lijn is met zijn eigen werkagenda.

Koppeling met brede basismonitor

Arbeidsduur per week

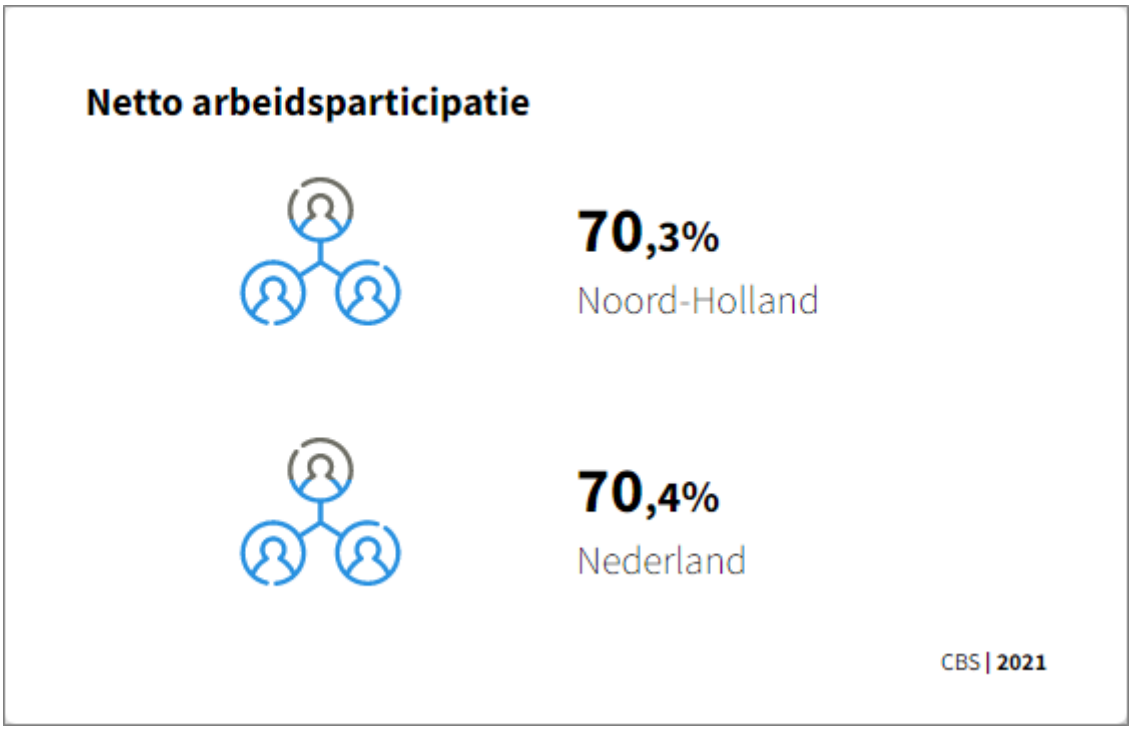

Het totaal aantal uren dat werknemers en zelfstandigen per week werken is in de provincie Noord-Holland licht gedaald tussen 2019 en 2020, namelijk van 28,3 uur naar 27,6 uur. Landelijk is er ook een lichte daling in de arbeidsduur te zien, met 28,5 uur in 1995 naar 26,9 uur in 2020. In de provincie Noord-Holland werken werknemers en zelfstandigen de meeste uren per week in vergelijking met de andere provincies.

Technische toelichting

Het totale aantal uren dat werknemers en zelfstandigen werkelijk hebben gewerkt. Niet-gewerkte uren door verlof of ziekte tellen dus niet mee.

Arbeidsparticipatie

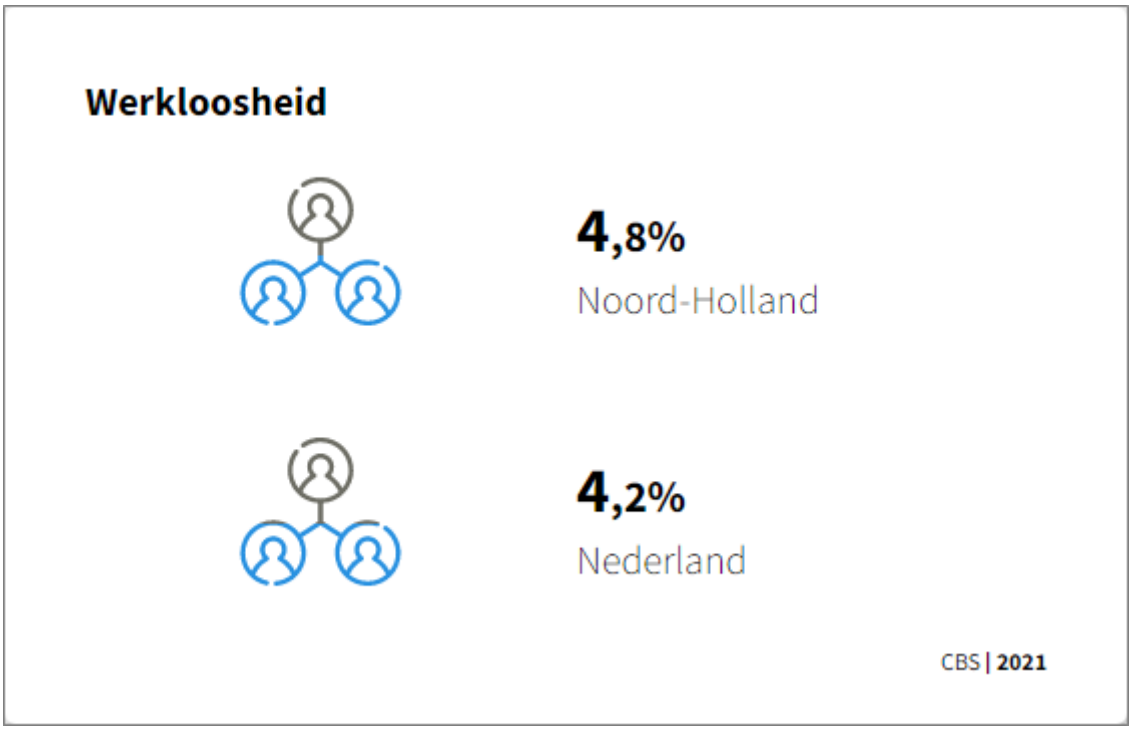

Een hoge arbeidsparticipatie wil zeggen dat, van de mensen die in staat zijn om te werken, relatief veel mensen aan het werk zijn. In 2021 was de netto arbeidsparticipatie 70,3% in de provincie Noord-Holland. In 2021 hadden Gelderland, Overijssel, Flevoland, Noord-Brabant en Utrecht een hogere netto arbeidsparticipatie. De percentages van 2021 zijn nog niet te vergelijken met voorgaande jaren door een aanpassing van het onderzoeksdesign. Het CBS is tijdens de actualisatie van de brede basismonitor bezig om de percentages van 2021 vergelijkbaar te maken met voorgaande jaren.

Technische toelichting

Netto arbeidsparticipatie: Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15 t/m 74 jaar in de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (beroeps- en niet-beroepsbevolking).

Werkloosheid

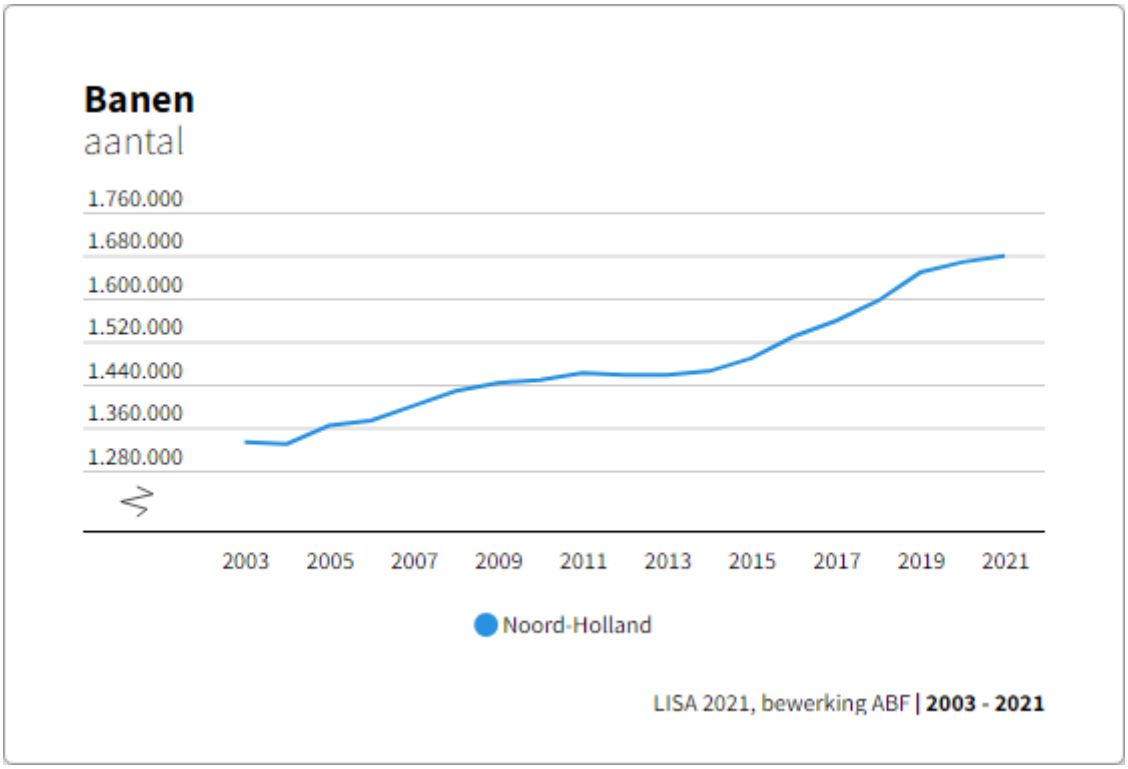

Het werkloosheidspercentage in Noord-Holland is 4,8% in 2021. Dit is hoger in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde van 4,2%. In 2021 was het werkloosheidspercentage van Noord-Holland gelijk aan dat van Flevoland. Alleen de provincies Groningen en Zuid-Holland hadden een hoger werkloosheidspercentage. Het werkloosheidspercentage van 2021 is nog niet te vergelijken met voorgaande jaren door een aanpassing van het onderzoeksdesign. Het CBS is tijdens de actualisatie van de brede basismonitor bezig om het werkloosheidspercentage van 2021 vergelijkbaar te maken met voorgaande jaren.

Technische toelichting

De werkloze beroepsbevolking als percentage van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking.

Werkgelegenheid

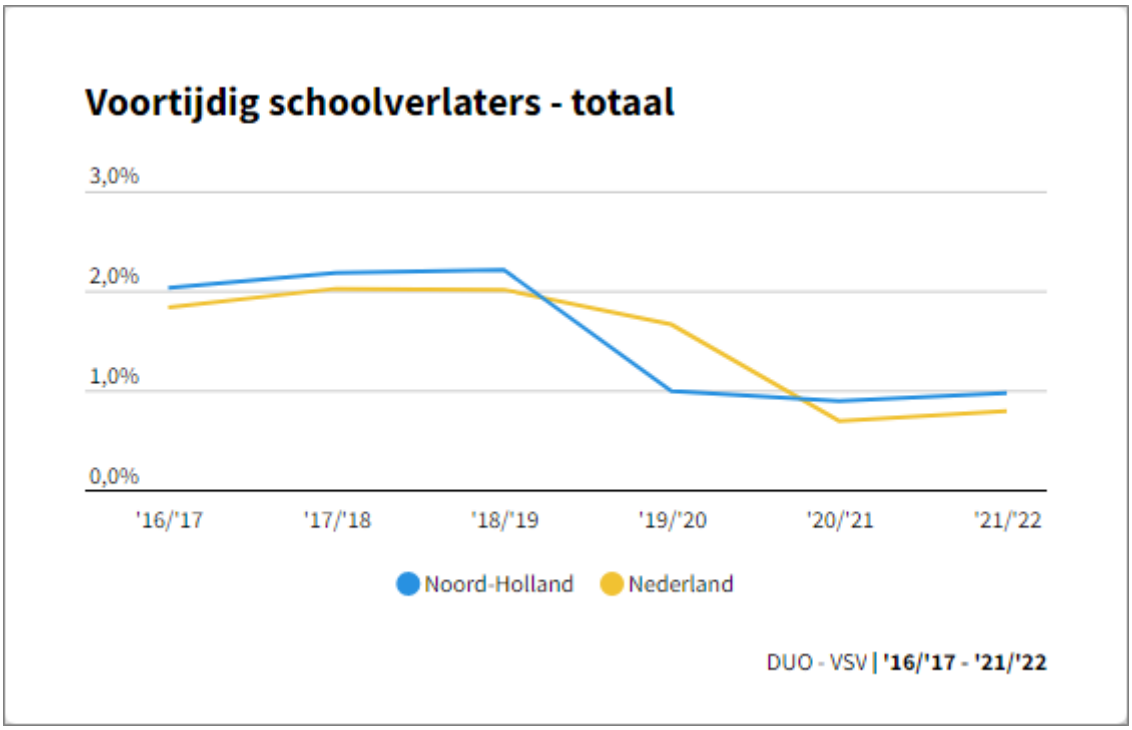

Het totaal aantal banen in Noord-Holland steeg tot 2011. Na een stabilisatie tot 2014 nam het aantal banen weer toe. Tussen 2020 en 2021 is het aantal banen gestegen naar 1.678.780 banen, een stijging van 0,7%.

Technische toelichting

Baan: Persoon die betaalde activiteiten verricht op of vanuit de vestiging: meewerkende eigenaar (directie, bedrijfshoofd), meewerkend gezinslid, zelfstandige beroepsbeoefenaar en/of werknemer. Uitzendkrachten zijn werknemers en worden meegeteld in het totaal aantal werkzame personen.

Voortijdige schoolverlaters

Het percentage voortijdig schoolverlaters steeg op zowel landelijk als provinciaal niveau iets tussen schooljaar 2019/2020 en 2020/2021, wat voor de provincie Noord-Holland neerkwam op een stijging van 0,08 procentpunt (van 0,89% naar 0,97%). In het schooljaar 2020/2021 had Noord-Holland het op drie na hoogste percentage vroegtijdig schoolverlaters, achter Flevoland en Zuid-Holland.

Technische toelichting

De indicator 'voortijdig schoolverlaters' laat het percentage leerlingen zien dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, als deel van alle leerlingen in een gebied. Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo- of vwo-niveau of een diploma op mbo-2 niveau of hoger. De cijfers voor het schooljaar 2021/2022 zijn voorlopig.

6.1.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

Een duurzame agro-food sector is van groot belang, voor de voedselvoorziening, beheer van het landschap en de bijdrage van de keten aan de werkgelegenheid en innovatie. Ingezet wordt op verduurzaming van ruimtelijk-economische landbouw: Greenport Aalsmeer, Greenport Noord-Holland Noord en SeedValley. Via het programma Voedsel Verbindt zet de provincie concreet in op regionale, circulaire ketens en gezonde voeding.

In de Voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om te komen tot een duurzaam voedselsysteem. Dat betekent: gezonde verdienmodellen voor ondernemers, maar ook doen wat goed is voor ons als mens en dier, het klimaat, bodem, water en biodiversiteit.
Het hele voedselsysteem is complex en het kost tijd om dat te veranderen. Wij blijven in 2023 inzetten op ketensamenwerking en netwerkvorming, stimuleren kennisdeling, data(deling) en innovatie en zetten in op de nog te realiseren resterende gebiedsprojecten, ketenbrede

eiwitprojecten en logistieke projecten o.a. met subsidies. We verwachten dat de transitie in de landbouw zich dan nog steeds in de fase ‘take-off’ bevindt, waarbij vooral de doelgroepen innovators, early adapters en early majority zich met de transitieopgaven bezighouden.

De landbouw is tevens onderdeel van grote opgaven zoals die van de natuurrealisatie, stikstofreductie, tegengaan bodemdaling, klimaatadaptatie en verbeteren van de waterkwaliteit en -kwantiteit. Opgaven die in gebiedsprocessen concreet vorm krijgen. In 2023 is onze inzet onderdeel van het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

In de glastuinbouw ligt de nadruk op duurzaam ruimtegebruik, klimaat en concentratie van glastuinbouwbedrijven. Samenwerking in energieprojecten is noodzakelijk om een klimaatneutrale glastuinbouw te realiseren. Daarbij verkennen wij met de Greenports kansen voor warmtenetten, waarin glastuinbouw en gebouwde omgeving worden gekoppeld.

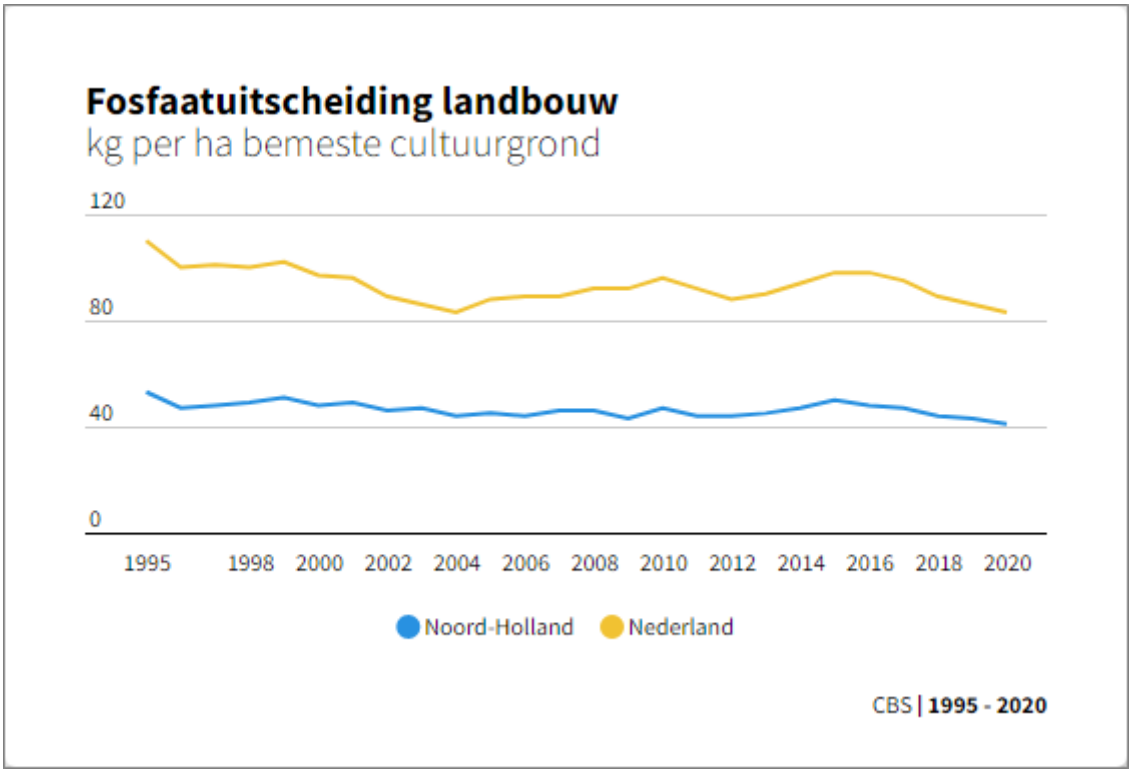
In toenemende mate is er sprake van weersextremen. Dit heeft grote gevolgen: teelten worden uitdagender en bodemdaling en verzilting treden meer op. Het IJsselmeer als zoetwaterbuffer is hierbij van levensbelang. Daarnaast is het voor de agrarische sector van belang om zuinig om te gaan met de beschikbare hoeveelheid zoet water. In het project campus agrarisch waterbeheer worden ondergrondse opslag van zoetwater, druppelirrigatie en zorg voor de bodem gecombineerd.

In het veldlab bollenteelt op zandgrond krijgt de verduurzaming van de bollenteelt een belangrijke impuls. Voor verduurzaming van de bollenteelt werken wij samen met onder meer de waterschappen en de brancheverenigingKAVB.

De provincie investeert in agrimatie, zodat cijfers en feiten over duurzaamheidsprestatie van de land- en tuinbouw in Noord-Holland goed toegankelijk zijn. Zie: agrimatie.

Koppeling met brede basismonitor

Fosfaat

In 2020 had Noord-Holland van alle provincies de op de twee na laagste fosfaatuitstoot per hectare, met 41 kg fosfaatuitscheiding afkomstig uit dierlijke mest per hectare cultuurgrond (grond bestemd voor het voortbrengen van landbouwproducten). Alleen Flevoland (32 kg/ha) en Zeeland (18 kg/ha) scoorden lager. Noord-Brabant en Limburg hebben de hoogste fosfaatuitscheiding per hectare vanuit de landbouw, met respectievelijk 149 en 144 kg/ha fosfaatuitscheiding in dierlijke mest per ha cultuurgrond. In deze provincies is het aandeel intensieve veehouderij hoger dan in provincie Noord-Holland. Landelijk neemt de fosfaatuitscheiding in dierlijke mest per hectare cultuurgrond sinds 1995 over het algemeen af, maar de lijn schommelt. Dit geldt ook voor Noord-Holland. Sinds 2015 is een duidelijk dalende trend zichtbaar.

Technische toelichting

De uitgescheiden hoeveelheid fosfaat in dierlijke mest per hectare uitgedrukt in P2O5. In tegenstelling tot stikstof treden bij fosfaat geen gasvormige verliezen op. Cultuurgrond is grond die, blijvend dan wel tijdelijk, bestemd is voor het voortbrengen van landbouwproducten.

6.1.5 Europese landbouwprojecten cofinancieren

Toelichting

Rijk en provincies voeren sinds het jaar 2000 gezamenlijk het programma uit voor de besteding van Europese landbouwfondsen die beschikbaar komen voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Europa stelt als verplichting dat deze fondsen worden gefinancierd. Daarnaast zijn provincies ook verantwoordelijk voor de uitvoering en de kosten die daar -naar

rato van het aandeel- aan verbonden zijn. Het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) is het lopende programma voor het GLB. Het wordt voor 90% door de provincies uitgevoerd en 10% door het Rijk. POP3 is met twee jaar is verlengd tot en met 2022. De betalingen van POP3-subsidies kunnen drie jaar doorlopen, dat wil zeggen tot en met 2025.

In 2023 begint de nieuwe periode voor het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Hiervoor is in december 2021 het Nationaal Strategische Plan (NSP) voor het GLB ingediend. De periode voor het NSP loopt van 2023 tot en met 2027. De provincie participeert in de voorbereiding van het NSP. De verwachting is dat de provincie circa € 26,0 miljoen tot haar beschikking krijgt.

Het POP3 en het NSP hebben veel overeenkomsten. Met subsidieregelingen dragen wij bij aan innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht, jonge boeren, LEADER (versterken landelijk gebied). Er komt in het NSP meer ruimte voor subsidies voor integrale gebiedsprogramma's. Een ander verschil met het POP3 is dat provincies samen met het Rijk en waterschappen in een interbestuurlijke samenwerking gezamenlijk gaan programmeren en sturen op de doelen. Wij verwachten in 2023 de operationele doelen te kunnen bepalen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
6.1.1	Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen	6.106	7.355	6.763	4.163	4.409	4.403
6.1.2	Een innovatief klimaat bevorderen	10.492	13.718	10.792	9.627	9.309	4.806
6.1.3	Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen	814	1.034	1.564	238	238	236
6.1.4	Een duurzame agrosector behouden en versterken	1.335	3.323	2.793	1.722	922	921
6.1.5	Europese landbouwprojecten cofinancieren	1.096	4.245	719	602	426	0
	Totaal lasten	19.843	29.675	22.631	16.352	15.304	10.366
	Totaal baten	-2.783	-24	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	17.060	29.651	22.631	16.352	15.304	15.304
	Stortingen						
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	2.500	0	0	0
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	3.750	5.672	5.672	4.922	4.922	0
6.1.4	Resv. Duurzame Landbouw	0	0	0	0	0	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	6.000	1.785	500	1.200	1.400	1.700
	Onttrekkingen						
6.1.1	Resv. Herstructurering Bedrijventerreinen	-4.840	-3.116	-2.549	0	0	0
6.1.2	Resv. MKB innovatie-instrumenten	-1.927	-8.557	-5.593	-5.237	-4.922	0
6.1.4	Resv. Duurzame Landbouw	499	-1.785	0	0	0	0
6.1.5	Resv. Europese landbouwprojecten	-598	-4.790	-719	-602	-426	0
	Resultaat	**22.443**	**21.360**	**22.442**	**16.635**	**16.278**	**12.066**

6.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Onze rol

Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen.

Samenwerkingspartners

Belangrijke partners bij dit beleidsdoel zijn, naast gemeenten, ProBiblio en Plein C.

Prioriteiten

De samenwerking in Noord-Holland Noord wordt aan de hand van het regionale cultuurprofiel nader uitgewerkt. In de MRA wordt na de herijking een nieuw uitvoeringsprogramma ontwikkeld.

Omgevingsfactoren

- Het effect van de COVID-19-maatregelen voor de culturele sector zal ook in 2023 voelbaar zijn. De provincie blijft dat samen met gemeenten in 2023 volgen en waar mogelijk actie ondernemen. Mocht COVID-19 in de winter van 2022/2023 weer opspelen dan zullen die effecten nog groter zijn.

- De minister heeft samen met IPO en VNG een Bibliotheekconvenant 2020-2023 vastgesteld dat de samenwerking van netwerkpartners binnen de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen bekrachtigt. De uitvoerende partners waaronder onze uitvoeringsorganisatie Probiblio, geven de samenwerking verder vorm in de netwerkagenda Openbare Bibliotheekvoorzieningen 2021-2023.

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Regionale samenwerking

De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken van gemeenten en culturele instellingen om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Dit doet zij o.a. door middel van het organiseren van netwerk- en kennisbijeenkomsten en/of het uitvoeren van onderzoek.. De drie noordelijke regio's hebben als regio Noord-Holland Noord in 2022 het regionaal cultuurprofiel "Zee aan ruimte, land vol cultuur" opgesteld. In 2023 wordt verdere uitvoering gegeven aan de thema's. De provincie werkt in de MRA samen met 31 gemeenten (via deelregio's), de vervoerregio Amsterdam en de provincie Flevoland aan een betere spreiding en bereikbaarheid van culturele infrastructuur. Dit heeft geleid tot het Regioprofiel 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed". In 2023 wordt een vervolg gegeven aan de uitvoering van acties die behoren bij de programmalijnen Samenwerking en Cultuur aan de Basis.

ProBiblio

Probiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit, met een provinciale subsidie. De Wet benoemt drie provinciale kerntaken: Interbibliothecair Leenverkeer (IBL), Bibliotheek Innovatie en

Netwerktaken. De provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek. Probiblio ondersteunt hierin de lokale bibliotheken.

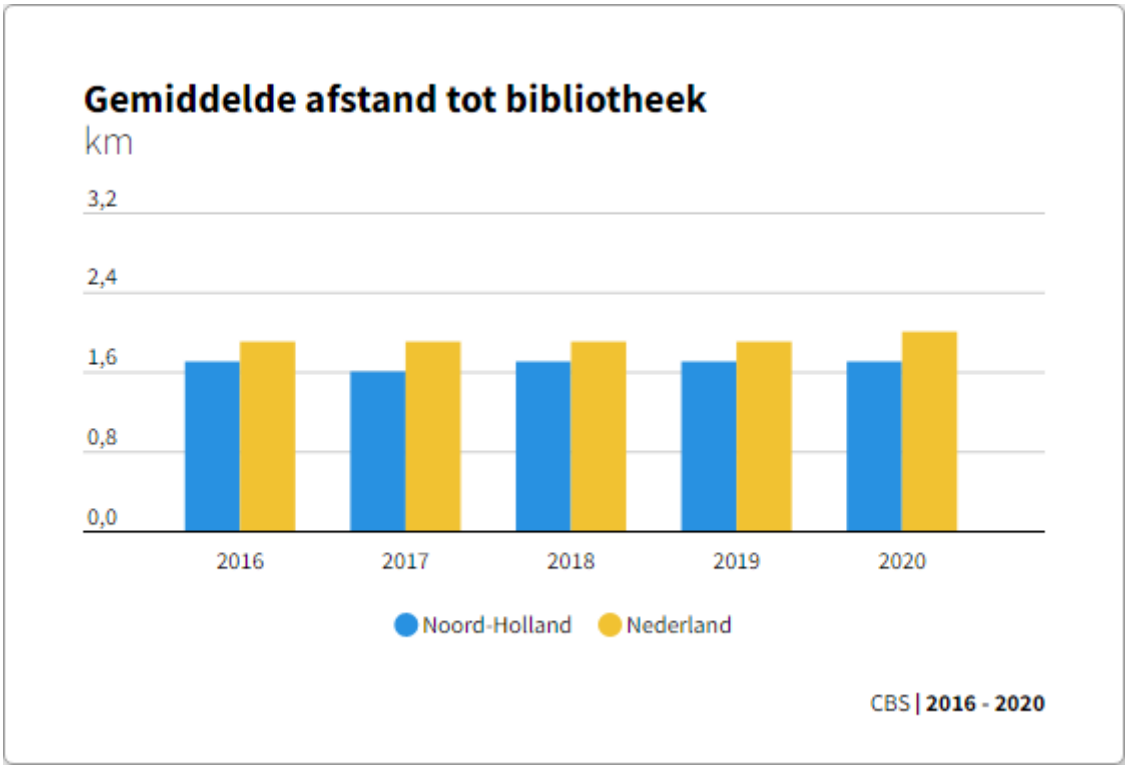
Cultuureducatie

In het coalitieakkoord is besloten cofinanciering beschikbaar te stellen van jaarlijks € 750.000 voor het vervolg van het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2021-2024. Het programma is gericht op goed cultuuronderwijs op basisscholen. De nadruk ligt op het bereiken van nieuwe scholen, in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, om hiermee de kansengelijkheid van kinderen te vergroten. Ook is er meer ruimte voor maatwerk zoals aandacht voor het vmbo en speciaal onderwijs en de relatie binnen- en buitenschools.

Er wordt samengewerkt met het Rijk en 26 gemeenten in Noord-Holland die deelnemen aan het Noord-Hollandse programma Cultuureducatie met Kwaliteit. De provincie subsidieert Plein C om dit programma uit te voeren.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot bibliotheek

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De gemiddelde afstand berekend over de weg van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde bibliotheek is in Noord-Holland beperkt (1,7 kilometer). Alleen in Zuid-Holland is de afstand kleiner (1,5 kilometer). In Drenthe, Friesland, Zeeland en Flevoland is de afstand met rond de 3 kilometer in 2020 het grootst.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde bibliotheek, berekend over de weg. De VOB (Vereniging van Openbare Bibliotheken) publiceert de locaties van de bibliotheken en hun vestigingen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
6.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	7.520	7.010	4.801	4.784	4.034	4.031
	Totaal lasten	7.520	7.010	4.801	4.784	4.034	4.031
	Totaal baten	-114	-62	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	7.406	6.948	4.801	4.784	4.034	4.034
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**7.406**	**6.948**	**4.801**	**4.784**	**4.034**	**4.031**

6.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Onze rol

De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. Dit doet de provincie door het uitdragen van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018, het organiseren van bijeenkomsten, met handleidingen en adviezen. De ruimtelijke kwaliteit is gewaarborgd in de Omgevingsverordening. De provincie investeert direct in het behoud en de benutting van monumenten en landschap. Dit beoogt kwaliteit te verbeteren en te leiden tot hoger maatschappelijk en economisch rendement. Daarnaast is de provincie eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot.

Samenwerkingspartners

Om onze beleidsdoelen te behalen werken wij samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers, eigenaren en initiatiefnemers.

Prioriteiten

In 2023 zijn de resultaten van het onderzoek inzake de stolpenwaarderingskaart nader uitgewerkt. Een eerste onderzoek (quickscan) naar de gevolgen van klimaatverandering voor het gebouwde, groene en archeologisch erfgoed is in 2022 gedaan. In 2023 wordt een verdiepend onderzoek uitgevoerd.

Omgevingsfactoren

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van archeologische waarden en wettelijk is vastgelegd dat bij ruimtelijke ingrepen de verstoorder verantwoordelijk is voor zorgvuldig archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Daar waar wij als provincie eigenaar zijn van de vondsten houden wij toezicht op deze activiteiten. Maar de provincie is grotendeels afhankelijk van gemeenten als het gaat om het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van onderzoek en opgravingen. Waar wij als provincie zelf de ‘verstoorder’ zijn, of de rol van ‘bevoegd gezag’ hebben, zien wij toe op een kwalitatief goede archeologische begeleiding van planvorming en uitvoering van projecten.

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

In de Omgevingsverordening zijn het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) en landschappelijke structuren benoemd en omschreven. Ook in 2023 instrueert de provincie de gemeenten om rekening te houden met de ontwikkelprincipes van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie en tevens om de kernkwaliteiten uit het BPL en de Omgevingsverordening onder de aandacht te brengen bij natuurbeheerders, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers. De provincie ondersteunt de gemeenten bij de toepassing ervan bij ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie heeft bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een Steunpunt Monumenten en Archeologie. Dit steunpunt adviseert gemeenten bij hun wettelijke erfgoedtaken en de vertaling daarvan naar hun omgevingsvisie. Dit gebeurt op basis van de kernkwaliteiten en van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie.
Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden wordt aangesloten op

het bredere, ruimtelijke instrumentarium van de provincie, zoals de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) (voor integrale agendering opgave cultuur), en de ambtelijke adviesgroep ruimtelijke kwaliteit (ARK) voor integrale advisering landschap en cultuurhistorie.

6.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

De provincie ziet kansen om het erfgoed binnen de cultuurhistorische structuren te behouden en beter te benutten. Dit doen we door kennis te ontwikkelen, zoals de Waarderingskaart voor Stolpen, en kennis te delen via lokale, regionale en landelijke netwerken. De Monumentenmonitor, geeft inzicht in de bouwkundige staat, de leegstand, herbestemming en verduurzaming van de rijks- en provinciale monumenten in de provincie Noord-Holland. De provincie zet in op kennisontwikkeling en kennisdeling over herbestemming en verduurzaming van erfgoed. Dit wordt op verschillende manieren gedaan: via actieve communicatie, bijvoorbeeld met thematische of gebiedsgerichte netwerkbijeenkomsten zoals het duurzaam erfgoed congres of informerend (passieve communicatie) via de provinciewebsite en de wegwijzer voor monumenten.

Naast instandhouding investeert de provincie in het verder versterken en benutten van de provinciale structuren, zoals het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Om het verhaal van de cultuurhistorische structuren voor een breed publiek toegankelijk te maken en draagvlak te creëren, benutten we onder andere verhalenplatform Oneindig Noord-Holland (met een vast thema rond provinciale monumenten), en de documentaire foto-opdracht van de historische beeldcollectie Provinciale Atlas.

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland. In tien geselecteerde gebieden met een bovengemeentelijk archeologisch belang probeert de provincie via ‘informatie en inspiratie’ gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan te zetten tot zorgvuldige omgang met deze waarden. De provincie zet zich ook in voor een zorgvuldige omgang met (toevals)vondsten en vindplaatsen. De provincie heeft daarnaast een wettelijke taak voor de instandhouding van een provinciaal archeologisch depot en het (online) toegankelijk maken van de collecties en vondsten. De provincie heeft er voor gekozen deze taak breder in te vullen: via onderzoek van de collecties en de uitgave van verschillende (digitale) publicaties worden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt. We onderscheiden onder andere rijk geïllustreerde publieksbrochures, een reeks met archeologische rapporten en de Archeologische kroniek. Met een online archeologiemagazine wordt archeologische kennis ontsloten voor leerkrachten in het basis- en voortgezet onderwijs en daarmee voor de Noord-Hollandse scholieren.

In Archeologiemuseum Huis van Hilde worden de provinciale archeologische collecties beheerd. Er zijn vaste en tijdelijke tentoonstellingen en educatieprogramma’s over archeologie voor bezoekers en leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs. Voor diverse groepen worden speciale rondleidingen georganiseerd en educatieve bijeenkomsten.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
6.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	569	1.109	1.109	1.084	1.083	1.080
6.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	479	896	896	880	878	876
6.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	2.031	4.624	1.535	1.434	1.447	1.461
	Totaal lasten	3.079	6.629	3.540	3.398	3.408	3.417
	Totaal baten	-21	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.059	6.629	3.540	3.398	3.408	3.408
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**3.059**	**6.629**	**3.540**	**3.398**	**3.408**	**3.417**

6.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Onze rol

De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten. Daarnaast treedt de provincie waar mogelijk op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.

Als mede-siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies, coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed. De provincie is geen eigenaar van dit werelderfgoed, dat zijn anderen waaronder terreinbeherende organisaties, gemeenten, waterschappen en soms particulieren.

Samenwerkingspartners

Bij het behouden van erfgoed werkt de provincie samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeherende organisaties, individuele eigenaren, stichtingen, kerkbestuurders en ontwikkelaars. Wat het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies betreft wordt daarbij ook samengewerkt met UNESCO en de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant. Met deze drie provincies heeft Noord-Holland het Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies opgericht dat de siteholdertaken voor het werelderfgoed coördineert.

Prioriteiten

De focus ligt op behoud, herbestemming en verduurzaming van religieus en argrarisch erfgoed, alsmede op buitenplaatsen en landgoederen met hun groenaanleg

Ten aanzien van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies heeft de provincie de volgende prioriteiten:

- behoud en bescherming van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
- breed uitdragen en bekendmaken van de OUV van dit werelderfgoed;
- een bijdrage leveren aan de implementatie van de Sustainable Development Goals.

Omgevingsfactoren

Demografische en economische factoren dragen in grote mate bij aan de kansen van herbestemming. Herbestemmingsopgaven verschillen sterk. Vooral in Noord-Holland Noord zal het niet altijd mogelijk zijn een economisch rendabele bestemming te vinden voor een monument. In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is gezien de economische groei en de aanwezige investeringskracht van de markt meer mogelijk. Dit vraagt om een eigen aanpak, met bijbehorend instrumentarium, dat aansluit op (her)bestemmingsontwikkelingen zelf, maar dat ook bruikbaar is in bredere gebiedsontwikkeling.

6.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

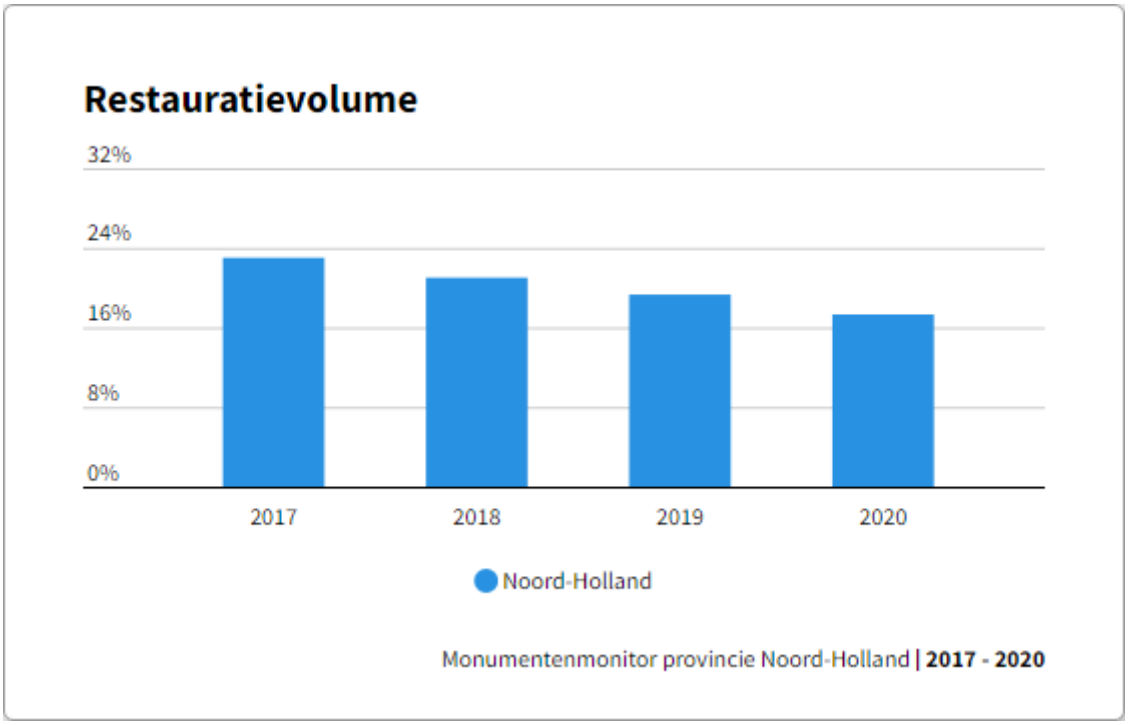
Restauratie en verduurzaming zijn zowel aan de orde bij continuerend gebruik, bij uitbreiding van dit gebruik (bijbestemmen) als bij herbestemming. In alle gevallen zorgt verduurzaming voor consistent toekomstig gebruik en verbetering van exploitatie. De provincie gebruikt de

Monumentenmonitor Noord-Holland en de kennis van de Loods Herbestemming om op hoofdlijnen inzicht te krijgen in de bouwkundige staat van monumenten en hun economische ontwikkelpotentie. De data dienen primair voor beleidsontwikkeling. Met deze data worden ook keuzes gemaakt waar welke inzet gepleegd wordt. De provincie kiest voor investeren in die monumenten, waar de kansen op een succesvolle herbestemming het grootst zijn. Daarnaast zet de provincie haar netwerk, de Loods Herbestemming en het Steunpunt Monumenten en Archeologie in om de kansrijke herbestemmingsopgaven boven tafel te krijgen en om met verschillende experts en betrokkenen te onderzoeken wat de meest kansrijke invulling is. Dit gebeurt tijdens verschillende expertsessies, de Dag van de Herbestemming en adviezen aan eigenaren en initiatiefnemers. Daarnaast kunnen eigenaren gesubsidieerd haalbaarheidsonderzoeken laten uitvoeren om tot een kansrijke herbestemming te komen, waarbij de erfgoedwaarde van het monument goed wordt meegewogen. Verduurzaming speelt hierbij een belangrijke rol en er kan binnen deze regeling ook apart een subsidie worden aangevraagd voor een energiescan.
In 2023 zal de provincie kennisbijeenkomsten organiseren over het verduurzamen van monumenten. Voor restauratie en onderhoud kan een beroep worden gedaan op restauratie- en onderhoudssubsidies . Voor verduurzaming en herbestemming op laagrentedragende financiering uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten.

Het restauratievolume van Rijksmonumenten en provinciale monumenten (in matige en slechte bouwkundige staat) neemt geleidelijk af. Van 28% bij de nulmeting in 2014 tot 17% bij de laatste meting eind 2020. Bij voortzetting van de huidige conjunctuur wordt een verdere afname tot 2025 met 0,5% per jaar realistisch geacht. De streefwaarde voor 2025 ligt daarbij op een restauratievolume van 15 %. Voor 2023 ligt het cijfer op 16%.

Koppeling met brede basismonitor

Restauratievolume monumenten

Het percentage restauratievolume daalt sinds 2017. In 2020 had Noord-Holland een restauratievolume van 17%. In 2017 was dit nog 23%.

Technische toelichting

Het restauratievolume is het percentage rijksmonumenten zonderwoonfunctie en het percentage provinciale monumenten, met en zonder woonfunctie, dat als onderhoudsstaat slecht of matig heeft.

6.4.2 UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

Op 26 juli 2021 heeft het UNESCO comité besloten om het werelderfgoed Stelling van Amsterdam uit te breiden met de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Samen gaan deze waterlinies verder onder de naam UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Dit nieuwe werelderfgoed loopt van Edam tot aan de Biesbosch en doorkruist vier provincies. De provincie Noord-Hollande is samen met de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant siteholder (eerstverantwoordelijke) voor dit werelderfgoed. De siteholder heeft de verplichting om zorg te dragen voor het behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van het werelderfgoed. Daarnaast dient de siteholder deze OUV uit te dragen en breed bekend te maken.

De coördinatie van de siteholdertaken voor de Hollandse Waterlinies hebben de provincies ondergebracht in een gemeenschappelijk orgaan. Het gemeenschappelijk orgaan is onder andere verantwoordelijk voor:

- coördinatie van de harmonisatie van beleid;

- het opstellen van het managementplan voor het werelderfgoed;
- eerste aanspreekpunt Rijk en Unesco;
- communicatie over het werelderfgoed Hollandse Waterlinies als geheel en uitdragen van de unieke universele waarden.

Niet alle taken en activiteiten inzake de Hollandse Waterlinie hebben we gemandateerd aan het gemeenschappelijk orgaan. Het stimuleren van herbestemming en/of restauratie van onderdelen van de Stelling van Amsterdam en het nemen van besluiten over ruimtelijke projecten, die het beschermingsregime raken van het werelderfgoed en het uitdragen van de OUV op regionaal en lokaal blijven de bevoegdheid van de provincie Noord-Holland. Dit geldt ook voor de advisering over aanvragen van omgevingsvergunningen voor provinciale monumenten van de Stelling van Amsterdam. In 2023 gaan we onder andere aan de slag met:

- uitvoering maatregelen liniedijken Stelling van Amsterdam;
- consolidatie van een aantal sluizen Stelling van Amsterdam;
- vastleggen gebiedsanalyses in de provinciale omgevingsverordening;
- onderzoek naar de mogelijkheden om piekwaterberging te realiseren in inundatievelden Hollandse Waterlinies;
- onderzoeken knelpunten en wensen recreatieve infrastructuur (land en water) binnen de Hollandse Waterlinies.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel	**Lasten**	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
6.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	6.827	6.399	6.349	4.562	442	446
6.4.2	UNESCO stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	1.133	2.910	2.260	660	660	659
	Totaal lasten	7.960	9.309	8.609	5.222	1.102	1.105
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	7.960	9.309	8.609	5.222	1.102	1.102
	Stortingen						
6.4.1	Resv. Monumenten	5.751	5.051	5.051	3.551	3.551	3.551
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	3.250	1.350	1.355	0	0	0
	Onttrekkingen						
6.4.1	Resv. Monumenten	-6.346	-5.947	-5.897	-4.119	0	0
6.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	-248	-1.951	-1.600	0	0	0
	Resultaat	**10.368**	**7.812**	**7.518**	**4.654**	**4.653**	**4.656**

6.5 Uitvoeren welzijnstaken

Onze rol

Uit de breedte van welzijnstaken die provincies kunnen uitvoeren, kiest de provincie voor een specifieke bijdrage aan leefbaarheid in kernen, verduurzaming van sportaccommodaties en het stimuleren van een positieve sportcultuur.

Samenwerkingspartners

Wij doen dit samen met partners als Sportservice en Dorpswerk Noord-Holland.

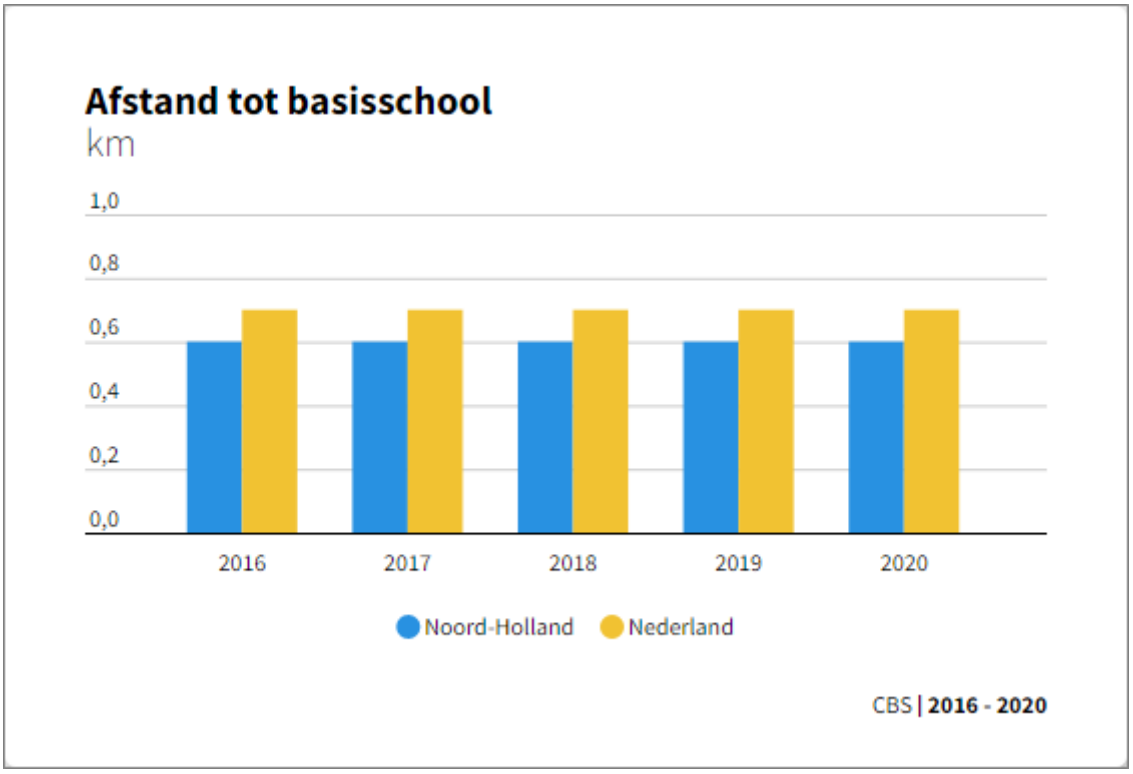
6.5.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

Toelichting

De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Dat doet de provincie door het zelf-initiatief van gemeenschappen te stimuleren via een subsidie aan Dorpswerk Noord-Holland. Via Dorpswerk ondersteunt de provincie initiatieven op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang. Sporten ziet de provincie ook als een belangrijk middel om samenhang in een gemeenschap te versterken. Om te voorkomen dat iedereen het wiel zelf moet uitvinden, zet de provincie in op kennisdeling. Zo ondersteunt de provincie Sportservice Noord-Holland bij het uitvoeren van de Kennisfunctie Sport. Daarnaast richt de provincie zich op het stimuleren van een positieve sportcultuur. Hier gaat het om sporten met elkaar en in acceptatie, ongeacht persoonlijke voorkeuren. Naast een positieve sportcultuur zet de provincie ook in op het verduurzamen van sportaccommodaties, zodat zij op termijn besparingen kunnen inboeken. Hiervoor zet de provincie de Uitvoeringsregeling verduurzaming sportaccommodaties in.

Koppeling met brede basismonitor

Afstand tot basisschool

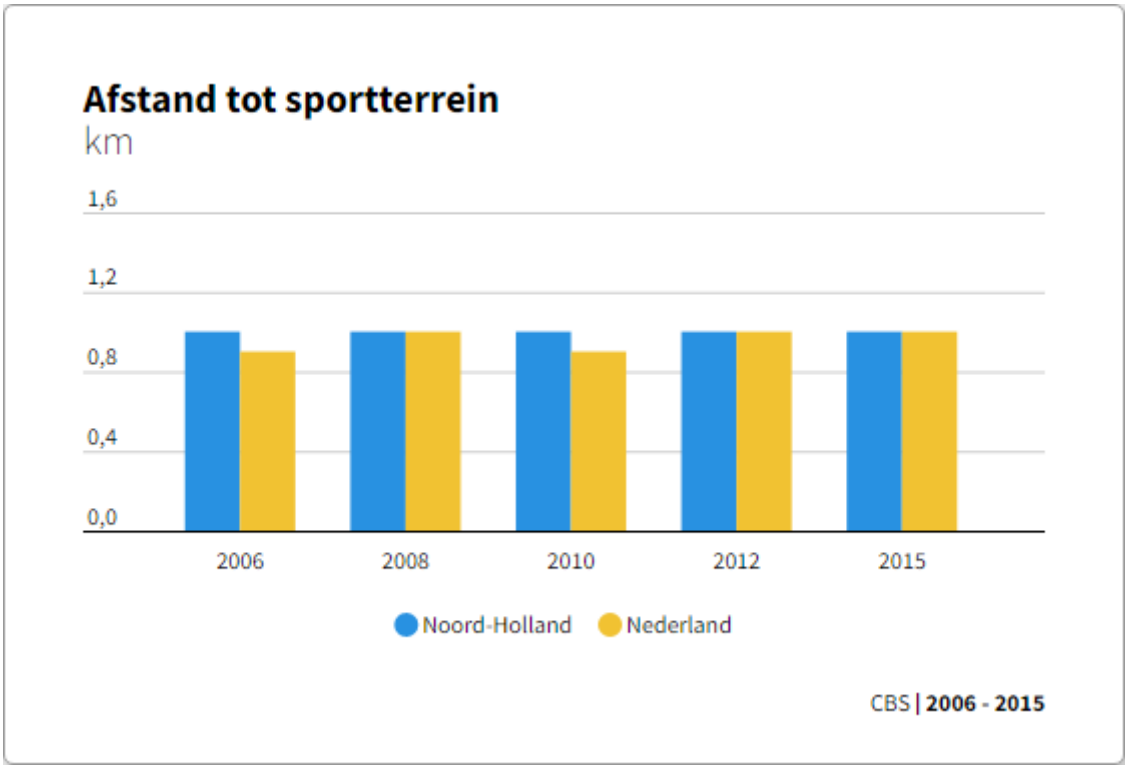

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De gemiddelde afstand tot de dichtstbijzijnde reguliere basisschool is in Noord-Holland 0,6 kilometer. Dit is redelijk vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in Nederland (0,7 kilometer). In Utrecht en Zuid-Holland zijn de gemiddelde afstanden tot de dichtstbijzijnde reguliere basisschool vergelijkbaar met die in Noord-Holland, in de overige provincies is de afstand gemiddeld groter.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand van alle inwoners in een gebied tot de dichtstbijzijnde basisschool, berekend over de weg. Het basisonderwijs omvat alleen de basisscholen zoals bekend bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Het speciaal basisonderwijs en de speciale scholen zijn niet meegenomen.

Afstand tot sportterrein

De brede basismonitor bevat een aantal indicatoren die een beeld geven hoe de afstand tot voorzieningen zich ontwikkelt. De trends van de afstandsindicatoren zijn vooral relevant voor het doel in de omgevingsvisie om in de hele provincie het voorzieningenniveau op peil houden. De indicator afstand tot sportterrein heeft geen directe link met het provincie sportbeleid. Dit richt zich op het stimuleren van een positieve sportcultuur en het verduurzamen van sportaccommodaties.

De gemiddelde afstand tot het dichtstbijzijnde terrein in gebruik voor sportactiviteiten is in Noord-Holland 1,0 kilometer. Deze afstand is de afgelopen jaren stabiel gebleven, en vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde. In Friesland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg is de afstand kleiner dan in Noord-Holland; in Groningen, Drenthe en Flevoland zijn de afstanden gemiddeld groter. De gebruikte statistiek is helaas niet actueel, deze indicator heeft een lange verwerkingstijd bij het CBS vanwege de complexiteit. Volgend jaar wordt deze indicator geactualiseerd.

Technische toelichting

De gemiddelde afstand, berekend over de weg, van alle inwoners in een gebied tot een terrein in gebruik voor sportactiviteiten, zoals sportveld, sporthal, zwembad, kunstijsbaan, motorcrossbaan en bos in het sportterrein, inclusief bijbehorende parkeerplaatsen en tribunes. Het terrein heeft een omvang van minimaal 0,5 hectare.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
6.5.1	Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen	459	498	498	12	12	12
	Totaal lasten	459	498	498	12	12	12
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	459	498	498	12	12	12
	Stortingen						
		0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
		0	0	0	0	0	0
	Resultaat	**459**	**498**	**498**	**12**	**12**	**12**

Programma 7 Economisch herstel en duurzaamheid

Doelenboom

7. Economisch herstel en duurzaamheid
7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen
7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Maatschappelijk doel

Op 18 mei 2020 hebben Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland, middels motie 42, de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds te ontwikkelen. Het doel is de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het coronavirus te verzachten. De financiële omvang van dit fonds bedraagt € 100 miljoen.

Om optimaal zicht te houden op de voortgang is het fonds ondergebracht in een apart begrotingsprogramma Economisch Herstel en Duurzaamheid. Op deze manier zijn alle activiteiten die met dit fonds gerealiseerd worden gemakkelijk terug te vinden in één apart hoofdstuk van de begroting. De hoofddoelstelling van dit begrotingsprogramma is het verzachten van de negatieve effecten van de uitbraak van het coronavirus en dit te combineren met de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Er zijn drie doelen van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds voor de lange termijn:

- Vermindering CO2-uitstoot in de gebouwde omgeving;
- Versterkte culturele en maatschappelijke sector;
- Meer en goed geschoold personeel voor de technische sector.

Wettelijk beleidskader

De invulling die wij geven aan het verzachten van de negatieve effecten van de uitbraak van corona vloeit niet voort uit een wettelijk beleidskader.

Provinciaal beleidskader

- Motie 42
- Raamwerk uitwerking motie 42 (1494135/1494136)
- Uitvoering Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 2e tranche (1494135/1640094)
- Vervolg Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (1494135/1805595)

Budgettabel 2023 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
7.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	16.617	0	16.617	16.325	0	292
	Totaal	**16.617**	**0**	**16.617**	**16.325**	**0**	**292**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

7.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Onze rol

De provincie speelt een ondersteunende rol bij het herstel van de economie van de effecten door de uitbraak van corona. De provincie ondersteunt verschillende sectoren met maatregelen die stimulerend werken voor de verduurzaming en herstel van bepaalde sectoren. Daarbij zoekt de provincie de samenwerking met gemeenten en andere relevante maatschappelijke partijen.

Samenwerkingspartners

Gemeenten, bedrijven, maatschappelijke en culturele organisaties

Prioriteiten

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving, versterken culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt voor de technische sector. Er zijn twee tranches met maatregelen genomen en voor het vervolg ook in 2023 zal de provincie meer focus aanbrengen op het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

Omgevingsfactoren

De onvoorspelbaarheid van het virus blijft en de urgentie van de verduurzamingsopgave is gelijk of groter geworden ondanks het tot nu toe uitblijven van een diepe recessie.

7.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

Toelichting

Particuliere woningeigenaren

Met de maatregelen die de provincie in 2023 wil nemen steunt de provincie een langdurig transitieprogramma voor de verduurzaming van particuliere woningen. Ondersteuning en ontzorging van gemeenten door het Servicepunt Duurzame Energie helpt om verduurzaming te versnellen. Dit willen we combineren met een innovatieve aanpak die door TNO is ontwikkeld, de zogenaamde contingentenaanpak waarbij bij groepen van gebouwen met vergelijkbare kenmerken een vergelijkbare verduurzamingsoplossing toepasbaar is.
Tenslotte streven we naar een pilot waarbij de voorfinanciering onderdeel uitmaakt van een duurzamingslening.

Door eigenaar-bewoners te ondersteunen -en daarover voeren de gemeenten de regie- kunnen we de conversie van "geïnteresseerd naar geïnvesteerd" omhoog brengen.

Corporaties

Met de bestaande regeling stimuleren wij de samenwerking tussen corporaties om de markt uit te dagen de renovatiekosten te verlagen door het behalen van schaalvoordelen en innovatie. Deze regeling loopt door tot 1 oktober 2024. Voor 2023 wordt geen aanvulling op de regeling voorzien.

Bedrijventerreinen

Op bedrijventerreinen worden vaak grotere ontwikkelingen op het gebied van verduurzaming opgezet. Samenwerking tussen de bedrijven is daarbij essentieel. Goede voorbeelden zijn het oprichten van een energiecoöperatie, het opzetten van een smart grid en werking van lokale/regionale energiebedrijven. De provincie is in 2021/2022 enkele pilots gestart en wil deze

voor 2023 omzetten in een regeling die op meerdere bedrijventerreinen de samenwerking stimuleert. Daarbij wil de provincie de aanjaagfunctie van het Ontwikkelingsbedrijf NHN en het Projectbureau Herstructurering NHZ in 2023 voortzetten.

Maatschappelijk vastgoed

Het ontzorgingsprogramma om eigenaren te mobiliseren en te ondersteunen bij het verduurzamen van het maatschappelijke vastgoed is bij de start in 2021 gericht op dorps- en buurthuizen, culturele instellingen en kleine gemeenten. In de loop van 2022 is daar een tweede regeling bij gekomen vanuit het Rijk en daarmee wil de provincie in 2023 de doelgroep verbreden met de zorg en het onderwijs.

Maatschappelijke sector

De verscheidenheid van de maatschappelijke sector is groot en samen met gemeenten hebben we de uitvoeringsregeling Versterken maatschappelijke sector voorbereid en opengesteld vanaf 1 augustus 2021. De uitvoering van de regeling is langzaam op gang gekomen en de provincie heeft de regeling inmiddels verlengd tot maart 2023.

Cultuursector

Doel is de cultuur sector versterken na corona. Dat doen we door het aanbieden van een pakket van maatregelen. CultuurHerstel richt zich op coaching en begeleiding bij nieuwe businessmodellen en loopt al enige tijd. Aanvullend daarop is de Noord-Hollandse Cultuurlening die een financieringsfaciliteit biedt aan de cultuursector. Ten slotte zijn begin 2022 twee regelingen van kracht waarvan één zich richt op innovatie en de andere gericht is op samenwerking. Daarmee helpen we de sector om nieuw aanbod en innovatieve verdienmodellen te ontwikkelen en langdurig herstel van de sector en in de keten te bevorderen. De regelingen lopen door tot begin 2023 en de provincie heeft rekening gehouden met een mogelijke ophoging van het plafond.

Versterking arbeidsmarkt techniekssector

Aparte aandacht vraagt de regio IJmond en de maakindustrie daar. Vanuit het Europese Just Transition Fund (JTF) komen middelen beschikbaar voor plannen om de economische effecten van de (energie)transitie op die maakindustrie op te kunnen vangen. In totaal is daarvoor € 57 miljoen beschikbaar. Naast inzet op innovaties is ruim 40% van het JTF-budget specifiek bestemd voor arbeidsmarktmaatregelen-projecten. Het JTF vraagt cofinanciering van zowel overheden als bedrijven.

Brancheorganisaties, Rijk en lokale overheden werken samen om mensen te leren met nieuwe technieken te werken door om- en bijscholing, intersectorale mobiliteit en het versterken van MBO-campussen. In 2023 zullen de maatregelen naar verwachting nog doorwerken.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
7.1.1	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	3.474	18.115	16.617	522	521	518
	Totaal lasten	3.474	18.115	16.617	522	521	518
	Totaal baten	-257	-797	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.217	17.318	16.617	522	521	521
	Stortingen						
7.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	100.000	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
7.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	-3.214	-17.425	-16.325	0	0	0
	Resultaat	**100.003**	**-107**	**292**	**522**	**521**	**518**

Programma 8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering
8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien
8.1.1 Lokale heffingen
8.1.2 Uitkering provinciefonds
8.1.3 Dividend
8.1.4 Financieringsfunctie
8.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen
8.1.6 Onvoorzien
8.1.7 Vennootschapsbelasting
8.1.8 Overhead
8.2 Bedrijfsvoering
8.2.1 Stelposten
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren
8.2.3 Decentrale arbeidsvoorwaarden
8.2.4 Afrekeningsverschillen

8.1 Overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen

Elk programma heeft in de begroting naast de lasten van dat programma, ook baten - zoals specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves - die direct tot dat programma behoren. Deze baten zijn meestal niet toereikend om de lasten te kunnen dekken. Tegenover de nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen die wij in dit overzicht van structurele algemene dekkingsmiddelen hebben opgenomen. Deze baten dragen bij aan het sluitend maken van de begroting.

De in omvang belangrijkste structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie bestaan uit de inkomsten van het provinciefonds en de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting. Daarnaast rekenen wij de ontvangen dividenden en het renteresultaat (de financieringsfunctie) ook tot de structurele algemene dekkingsmiddelen.

De begroting kent naast de 7 programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Het opnemen van deze posten in een overzicht is een verplicht onderdeel volgens het BBV. Vandaar dat deze onderwerpen in één overzicht zijn opgenomen onder 8.1. In de tabel hierna is de omvang van de hiervoor genoemde posten opgenomen.

Onder 8.2 zijn nog een aantal overige posten opgenomen die niet aan één Programma zijn toe te rekenen.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel

	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
8.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0	0	0
8.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0	0	0
8.1.3	Dividend	0	0	0	0	0	0
8.1.4	Financieringsfunctie	0	0	286	1.070	1.800	1.800
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	6	338	1.216	-15	-15	-15
8.1.8	Overhead	69.111	76.420	80.410	78.433	77.527	77.366
	Baten						
8.1.1	Lokale heffingen	-226.374	-229.100	-229.100	-229.100	-229.100	-229.100
8.1.2	Uitkering provinciefonds	-223.504	-253.455	-269.836	-290.057	-291.326	-272.704
8.1.3	Dividend	-14.363	-12.500	-8.920	-8.920	-8.920	-8.920
8.1.4	Financieringsfunctie	-730	-1.844	-1.844	-1.976	-1.976	-1.976
8.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
8.1.6	Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
8.1.7	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
8.1.8	Overhead	-371	-109	-205	-207	-209	-212
	Totaal lasten	69.117	76.758	81.912	79.488	79.312	79.151
	Totaal baten	-465.341	-497.008	-509.905	-530.260	-531.531	-512.912
	Saldo van baten en lasten	-396.224	-420.250	-427.993	-450.772	-452.219	-433.761
	Stortingen						
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	5.626	1.553	1.420	1.420	1.420	1.420
8.1.8	Resv. Huisvesting	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoering	-1.299	-2.460	-1.908	-1.945	-1.625	-1.665
8.1.8	Resv. Huisvesting	-762	-782	-782	-782	-782	-782

Resultaat	**-392.659**	**-421.939**	**-429.263**	**-452.079**	**-453.206**	**-434.788**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het provinciefonds en de opcenten op de motorrijtuigenbelasting de grootste posten zijn binnen de structurele algemene dekkingsmiddelen. Een nadere toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is te vinden in de paragraaf lokale heffingen van deze begroting.

De dividenden worden prudent geraamd. Een toelichting op de deelnemingen is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen in deze begroting.

Onder de financieringsfunctie wordt het renteresultaat van de provincie verstaan. Een overzicht van het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering van deze begroting. Op de post overige algemene dekkingsmiddelen staat geen budget geraamd. Deze post nemen wij mee in dit overzicht omdat het volgens het BBV een verplicht onderdeel is van het overzicht van de structurele algemene dekkingsmiddelen.

Op de post onvoorzien staat ook geen budget geraamd. Wij gaan er vanuit dat tegenvallers binnen het betreffende programma opgevangen moeten worden en daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Vooralsnog geldt dit enkel met betrekking tot de participatie in Polanenpark C.V.

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. Bij de toewijzing van kosten aan overhead volgen we de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

8.2 Bedrijfsvoering

Onder 8.2 zijn een aantal posten ondergebracht die niet zijn onder te brengen in één van de zeven inhoudelijke programma's.

Budgettabel (x € 1.000)

Beleidsdoel							
	Lasten	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
8.2.1	Stelposten	-2.823	11.992	19.287	33.927	44.301	54.914
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	1.947	4.024	1.101	1.098	1.094	1.090
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	293	2.262	0	0	0	0
8.2.4	Afrekeningsverschillen	-10.601	-711	0	0	0	0
	Baten						
8.2.1	Stelposten	0	-2.150	-2.150	-2.150	-2.150	-2.150
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren	-2.180	-2.211	-1.239	-884	-883	-881
8.2.3	Decentrale arbeidsvoorwaarden	0	0	0	0	0	0
8.2.4	Afrekeningsverschillen	0	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	-11.184	17.567	20.388	35.025	45.395	56.004
	Totaal baten	-2.180	-4.361	-3.389	-3.034	-3.033	-3.031
	Saldo van baten en lasten	-13.363	13.206	16.999	31.991	42.362	52.973
	Stortingen						
8.2.5	Algemene Reserve	62.934	4.100	2.200	0	0	0
8.2.3	Resv. Go-gelden	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
8.2.5	Algemene Reserve	-32.560	-43.341	-26.155	0	0	0
8.2.3	Resv. Go-gelden	-293	-2.262	0	0	0	0
	Resultaat	**16.718**	**-28.296**	**-6.955**	**31.991**	**42.362**	**52.973**

In de begroting zijn twee stelposten opgenomen; één voor toekomstige prijsstijgingen en één voor mogelijke toekomstige tegenvallers. De stelpost heeft betrekking op de reservering voor kostenstijgingen die uit de contractuele verplichtingen van de provincie voortvloeien. De stelpost wordt jaarlijks bij de Kaderbrief berekend. Omdat het een bedrag betreft dat betrekking heeft op meerdere activiteiten van de provincie staat deze stelpost onder hoofdstuk 8 opgenomen. Bij de begroting van het betreffende jaar (of eventueel later bij de 2e begrotingswijziging van het betreffende jaar) worden de daarvoor in aanmerking komende budgetten bij ieder programma opgehoogd en de stelpost verlaagd. De stelpost macro-economische tegenvallers is bedoeld om

eventuele toekomstige bezuinigingen van het Rijk te kunnen opvangen. In dit hoofdstuk is ook de ‘doorschuif BTW’ opgenomen. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen aan de provincie wordt doorberekend en die de provincie van declareren bij het BTW-compensatiefonds.

Daarnaast zijn in dit hoofdstuk activiteiten verantwoord die niet bij één van de inhoudelijke programma’s horen; het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van delen van het gebouw aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef.

Daarnaast worden in dit hoofdstuk mutaties in de algemene reserve begroot. De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico’s te kunnen opvangen. In de financiële verordening wordt een minimale omvang van 25% van de algemene reserve voorgeschreven die wij aanhouden om mogelijke risico’s af te dekken. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico’s en de weerstandscapaciteit toegelicht.

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat en bereid is om financiële gevolgen van ongedekte risico's op te vangen. Deze paragraaf beschrijft de relevante risico's per jaareinde, de middelen waarmee financiële gevolgen van risico's kunnen worden opgevangen (weerstandscapaciteit) en de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van ongedekte risico's op te vangen (weerstandsvermogen).

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025 en de financiële verordening. De Kadernota bevat beleidsregels en normatiek over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de hoogte van de Algemene Reserve en de hoogte van de aan te houden risicoreservering (minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen).

Visie

De visie van de provincie Noord-Holland op risicomanagement luidt als volgt: "De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's leidt tot het 'in-control-zijn' van de organisatie".

De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om haar doelstellingen te bereiken.

Risico's

Binnen de organisatie worden risico's regelmatig geïnventariseerd. Risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken (de ongedekte risico's) met een bruto effect van € 100.000 of hoger worden meegenomen in onderstaand proces.

De gevolg- en kansklassen worden per risico bepaald volgens onderstaande normering. Bij het bepalen van de scoren is de hoogste score doorslaggevend.

Financieel gevolg in euro's	
1	Kleiner dan € 0,5 miljoen
2	Tussen € 0,5 miljoen en € 2 miljoen
3	Tussen € 2 miljoen en € 5 miljoen
4	Groter dan € 5 miljoen

Imagoschade	
1	Interne imagoschade
2	Lokale imagoschade
3	Regionale/provinciale imagoschade
4	Landelijke imagoschade

Tabel 1: Gevolgklassen

Kansklasse naar frequentie	
1	Laag; minder dan één keer in 20 jaar
2	Middel; minimaal één keer in 20 jaar tot één keer per jaar
3	Hoog; één of meerdere keren per jaar

Kansklasse naar kanspercentage	
1	0% tot 25%
2	25% tot 50%
3	50% en hoger

Tabel 2: Kansklassen

Het product van de gevolg- en kansklassen is de risicoscore. Een risicoscore van 4 of hoger worden vermeld in de risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Gevolgklasse 4	4	8	12
Gevolgklasse 3	3	6	9
Gevolgklasse 2	2	4	6
Gevolgklasse 1	1	2	3
	Kansklasse 1	*Kansklasse 2*	*Kansklasse 3*

Tabel 3: Risicoscore

In de kadernota is een nieuwe werkwijze geïntroduceerd voor het presenteren van de risico's met als doel het risicomanagement binnen de organisatie te versterken. Als onderdeel hiervan wordt de opzet van de risicotabel in de komende perioden gewijzigd. Vanaf de begroting 2023 worden alleen strategische en externe risico's met een score 4 of hoger in de tabel weergegeven. Dit betreft zowel financiële als imagorisico's.

Risico's	Risicobedrag	Risicoscore	Dekking

	Strategische risico's			
1.	Beschikbaarheidsvergoeding OV	€ 7.700.000	8	Weerstandsvermogen
2.	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	8	Weerstandsvermogen
3.	Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	6	Weerstandsvermogen
4.	Deelneming PDENH	€ 10.512.114	4	Weerstandsvermogen
5.	Lening Nationaal Restauratie Fonds	€ 9.100.000	4	Weerstandsvermogen
6.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	Weerstandsvermogen
7.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	Weerstandsvermogen

	Externe risico's			
1.	Dividenduitkering	€ 1.782.750	4	Weerstandsvermogen

Strategische risico's

Beschikbaarheidsvergoeding OV

Er bestaat een kans dat de provincie extra kosten maakt om het openbaar vervoer op een toereikend niveau te houden wanneer concessiehouders als gevolg van de coronacrisis hier zelf niet (meer) toe in staat zijn in verband met een eventueel (voorkomen van een) faillissement of het niet nakomen van de verplichtingen in de concessiebesluiten door concessiehouder (geen of veel minder openbaar vervoer) als gevolg van financiële gevolgen van de coronacrisis voor de reizigersopbrengsten in het openbaar vervoer.

Om dit risico voor de periode 2022 en 2023 te beperken zijn verschillende beheersmaatregelen getroffen. Het Rijk draagt bij in de vorm van een beschikbaarheidsvergoeding en de vervoerder in de vorm van een transitieplan. De beheersmaatregelen beperken het risico dat de concessiehouder failliet gaat dan wel dat extra moet worden bezuinigd / afgeschaald om de tekorten bij de concessiehouder in de periode 2022 en 2023 op te vangen. Dit voorkomt dat bereikbaarheid verminderd, structurele schade ontstaat aan de kwaliteit van het OV en/of afbreuk wordt gedaan aan de ambities van het college. Hierdoor is de kans en de impact verkleind van dit risico ten opzichte van een scenario waarin deze beheersmaatregelen niet zijn getroffen. Als zich een worst case scenario voltrekt wordt het restrisico geschat op € 3,5 miljoen voor 2022 en € 4,2 miljoen voor 2023; totaal € 7,7 miljoen.

Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van twee regelingen: de subsidieregeling ANLb en de Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. De POP3 subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit leidt mogelijk tot kosten voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hier tot het jaar 2026 Europese middelen alsnog voor beschikbaar komen. In elk geval zijn tot en met 2025 - het einde van het POP3 - verschillende momenten dat extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 hebben we voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan

subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) taken op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en daarop betrokken wetten is gemandateerd aan omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Fouten in de procedures kunnen er toe leiden dat bedrijven schadeclaims indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten De omgevingsdiensten dienen te voldoen aan de Verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

Deelneming PDENH

Het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH) investeert in duurzame innovatieve bedrijven en initiatieven in Noord-Holland. Financiering vindt plaats met provinciale middelen. De provincie Noord-Holland loopt risico's op faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Als beheersmaatregel wordt voor iedere investering een uitgebreid onderzoek uitgevoerd door een team gespecialiseerde investeringsmanagers in dienst van het participatiefonds. De investering wordt vervolgens voor advies voorgelegd aan een investeringscomité, waarna de provincie als aandeelhouder het uiteindelijke investeringsbesluit neemt.

Ondanks risicobeperkende maatregelen gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het door PDENH uitgezette kapitaal neemt in de toekomst verder toe.

Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 20% van het geïnvesteerd vermogen. Dit risicopercentage is recent geactualiseerd naar aanleiding van de coronacrisis. Hierdoor is het risicobedrag ten opzichte van.de voorgaande periode gestegen. Naar verwachting is het risicobedrag ruimschoots toereikend, omdat in de jaarstukken van de provincie ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen.

Lening Nationaal Restauratie Fonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op zijn beurt door leent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan de provincie. Ter beperking van dit risico toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door middel van hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt de NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 76.997	€ 30.408	€ 55.964	€ 41.307	€ 33.688	€ 42.060	Afname
Externe risico's	€ 1.779	€ 1.783	€ 1.779	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.783	-
Bruto risicobedrag	€ 78.776	€ 32.191	€ 57.743	€ 43.090	€ 35.471	€ 43.843	Afname

**ten opzichte van de meest recente inventarisatie bij de Jaarrekening 2021*

Toelichting
Sinds de jaarrekening 2020 is het risicoprofiel van de provincie niet significant gewijzigd en blijft het risicobedrag stabiel rond de € 40 miljoen.

In vergelijking met de voorgaande inventarisatie (jaarrekening 2021) is het totaal aan bruto risico's per saldo toegenomen met € 0,8 miljoen.

Een toename van € 1,2 miljoen wordt veroorzaakt door bijstelling van het risico 'Deelneming PDENH' naar aanleiding van de coronacrisis. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd, waardoor het bedrag aan uitstaand vermogen is gegroeid. Per juni 2022 bedraagt het uitstaande kapitaal € 52,6 miljoen.

De afname in de bedrijfsvoeringsrisico's wordt veroorzaakt door het vervallen van risico 'Schadeclaim in verband met asbest bij N201' (€ 0,5 miljoen).

Overige risico's niet gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen, waarvan de omvang en eventuele schade die hieruit ontstaat nog niet verder te kwantificeren zijn. Wij denken hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de Rijksoverheid om stikstof te verminderen hebben gevolgen voor de snelheid en kosten van de aanleg van infrastructuur alsmede voor beheer en onderhoud.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, zal dit vertraging in de projecten tot gevolg hebben.

Inflatie

De huidige inflatiecijfers zijn beduidend hoger dan de indexatie die de Provincie toepast. Wanneer voor de inkomstenstroom geen vergelijkbare prijspeilstijging wordt toegepast is dit een risico.

Prijsstijgingen en beschikbaarheid grondstoffen

De grondstofprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen, de staalprijzen zelfs extreem door schaarste van schroot en sterk stijgende ijzerertsprijzen alsmede stijgende energieprijzen. De verdere ontwikkeling hiervan is niet goed in te schatten.

Energiebehoefte in relatie tot het elektriciteitsnet

De vraag naar elektriciteit in combinatie met de toename van duurzame energieprojecten bereiken de grens van de beschikbare netwerkcapaciteit.

Klimaatontwikkelingen, duurzaamheid en circulariteit

Voor 2030 heeft de provincie de onderstaande duurzaamheidsambities die aansluiten bij het Klimaatakkoord van Parijs en het Nationale Klimaatplan. De doelstellingen per duurzaamheidsthema zijn:

- CO2 reductie - De CO2 uitstoot is in 2030 met 50% afgenomen (in lijn met de doelstelling van Parijs, referentiejaar 1990);
- Energietransitie - De provinciale infrastructuur is in 2030 energieneutraal (het elektriciteitsverbruik voor de exploitatie van de infrastructuur wordt opgewekt op het eigen areaal met zonneparken en zonnepanelen);
- Circulaire economie (infrastructuur) - De toepassing van primaire grondstoffen bij aanleg en beheer van provinciale infrastructuur is in 2030 met 50% afgenomen (Van alle gebruikte bouwmaterialen is maximaal 50% een primaire grondstof);
- Klimaatadaptatie - Nieuwbouwprojecten zijn klimaatbestendig en water robuust;
- Biodiversiteit - De biodiversiteit wordt versterkt bij aanleg, beheer en operatie van de provinciale infrastructuur.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. De huidige krapte op de arbeidsmarkt heeft tot gevolg dat vacatures lastig zijn in te vullen. Deze krapte telt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan doorloop van projecten in het gedrang komen.

Referendum-risico

De referendumverordening Noord-Holland biedt de mogelijkheid om een referendum te organiseren. De kosten voor een dergelijk referendum zijn echter niet gedekt. Omdat het vooraf niet zeker is of er in enig jaar een referendum georganiseerd wordt is het niet wenselijk deze kosten in de begroting op te nemen. Daarmee is een provinciaal referendum in financiële zin een risico te noemen. De omvang van de kosten voor een eventueel referendum zijn niet precies bekend maar op basis van een inventarisatie bij gemeenten worden de kosten geschat op ongeveer € 6 miljoen.

Berekening risico's

Bij de begroting en bij de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar.

Om tot het weerstandsvermogen te komen wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de ongedekte risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 43,8 miljoen.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 14,5 miljoen

Op basis van de methode waarbij wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt (de zogenaamde Monte Carlo simulatie), is berekend dat de provincie voor het komende jaar een risico loopt van € 14,5 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties, en dus met 99% zekerheid, gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor vier jaar: € 29,6 miljoen

Op basis van diezelfde methode is berekend dat de provincie voor de komende vier jaar een risico loopt van € 29,6 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties, en dus met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve;
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.

Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit;
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen, en er financiële schade is voor de provincie, wordt gesproken over incidenten. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit bij incidenten:

- Wij informeren PS over het zich voordoen van het incident, inclusief de achtergronden;
- Wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;
- Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;
- De weerstandscapaciteit dient op peil te worden gebracht indien zij zodanig is aangetast dat zij niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan PS een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves ongedekte risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van één jaar (incidentele weerstandsvermogen) of vier jaar (structureel weerstandsvermogen).

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op het minimale niveau.

Daarnaast is in de financiële verordening de norm bepaald om de algemene reserve op minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen staan verder toegelicht in hoofdstuk 8.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	**Begroting 2023**	**Raming 2024**	**Raming 2025**	**Raming 2026**	**Totaal**
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	122,8				122,8
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	**122,8**	-	-	-	**122,8**
Berekende risico's voor 1 jaar					14,5
Kengetal Weerstandsvermogen voor 1 jaar					**8,5**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	**Begroting 2023**	**Raming 2024**	**Raming 2025**	**Raming 2026**	**Totaal**
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	122,8				122,8
Onvoorzien	-				-
Totaal incidentele capaciteit	122,8	-	-	-	122,8
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		170	170	170	510
Onvoorzien		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	**170**	**170**	**170**	**510**
Totale weerstandscapaciteit					632,8
Berekende risico's voor 4 jaar					29,6
Kengetal Weerstandsvermogen voor 4 jaar					**21,4**

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 8,5 bedraagt (was 10,4 bij begroting 2022). Voor een periode van vier jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 21,4 (was 28,7 bij begroting 2022). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de begroting zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 43,8 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 14,5 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende vier jaar bedraagt € 29,6 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2023 bedraagt € 122,8 miljoen. Het weerstandsvermogen voor één jaar komt dan uit op 8,5. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 632,8 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van vier jaar komt dan uit op 21,4. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 is in het BBV voorgeschreven in deze paragraaf een set van zes verplichte financiële kengetallen op te nemen. De zes kengetallen zijn:

1. netto schuldquote;
2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. de solvabiliteitsratio;
4. kengetal grondexploitatie;
5. structurele exploitatieruimte;
6. belastingcapaciteit (zie hiervoor de paragraaf provinciale heffingen).

1. Berekening netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	34	112	180	180
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	20	18	16	16	16
C	Overlopende passiva (art. 49)	350	536	615	684	667	635
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	232	142	53	25	25	25
F	Liquide middelen (art. 40)	5	1	1	0	0	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	53	30	29	28	28	28
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	567	565	568	544
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**17%**	**66%**	**103%**	**134%**	**143%**	**143%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de oude situatie waarbij de provincie voldoende eigen middelen had in de komende jaren verandert in een situatie waarbij geld geleend moet gaan worden. Uit de liquiditeitsprognose blijkt dat naar verwachting vanaf 2023 geld geleend moet gaan worden om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen. De afname van de eigen middelen is vooral zichtbaar op regel E.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	34	112	180	180
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	27	20	18	16	16	16
C	Overlopende passiva (art. 49)	350	536	615	684	667	635
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	99	99	99	99	99	99
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	232	142	53	25	25	25
F	Liquide middelen (art. 40)	5	1	1	0	0	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	53	30	29	28	28	28
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	567	565	568	544
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**-2%**	**49%**	**86%**	**117%**	**125%**	**125%**

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Eigen vermogen (art. 42)	1064	847	755	724	733	750
B	Balanstotaal	1463	1425	1445	1559	1619	1605
	Solvabiliteit A/B * 100%	**73%**	**59%**	**52%**	**46%**	**45%**	**47%**

* 2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie. Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (cq de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit voorzieningen en overlopende passiva. Voor de gevormde voorzieningen is de last reeds genomen. Hiervoor zal dus geen aanspraak meer gemaakt hoeven worden op de reserves. De overlopende passiva bestaan met name uit verplichtingen die gedekt worden door onttrekkingen aan de bestemmingsreserves. Dit laatste zorgt voor de daling van de omvang van het eigen vermogen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekenderatio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen.

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	518	578	567	565	568	544
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**

*2022 t/m Begrotingswijziging 2022

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Totale structurele lasten	412	483	488	479	471	483
B	Totale structurele baten	490	515	528	546	546	527
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	44	32	30	22	20	20
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	2	1	4	4	4
E	Totale baten	518	578	567	565	568	544
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**7%**	**0%**	**2%**	**9%**	**10%**	**5%**

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere opbouw van de baten en lasten verwijzen wij naar onderdeel 4.2.5 deze begroting.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2021	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	83,0	83,5	83,7	84,6	84,6	84,6
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	81,8%	81,3%	81,1%	80,3%	80,3%	80,3%

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten tarief heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2023 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 170 miljoen.

	Rekening 2021	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
1. Netto schuldquote	17%	66%	103%	134%	143%	143%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2%	49%	86%	117%	125%	125%
3. Solvabiliteitsratio	73%	59%	52%	46%	45%	47%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	7%	0%	2%	9%	10%	5%
6. Belastingcapaciteit	81,8%	81,3%	81,1%	80,3%	80,3%	80,3%

*2022 t/m Tweede begrotingswijziging 2022

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om een inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een provincie over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Voor de provincie Noord-Holland geldt voor de komende jaren dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit vertoont om eventuele tegenvallers op te vangen.

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 83%). Noord-Holland heeft het laagste opcenten tarief van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de begroting van 2023 van € 170 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Op basis van de huidige liquiditeitsprognose is de verwachting dat vanaf 2023 een tekort aan middelen ontstaat en dat vreemd vermogen aangetrokken moet worden ter financiering van bedrijfsprocessen.

De verwachte solvabiliteitsratio daalt de komende jaren van ongeveer 60% naar ongeveer 45%. De daling wordt veroorzaakt een daling van de omvang van het eigen vermogen en een toename van het balanstotaal. Dit laatste wordt vooral veroorzaakt door het dat de investeringen in materiële vaste activa en financiële vaste activa de komende jaren toe zullen nemen.

Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen grondexploitatie kent. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties te verwachten.

Het kengetal structurele exploitatieruimte toont aan dat er voldoende structurele baten zijn om de structurele lasten te dekken.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed omschreven kan worden.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Duurzame bereikbaarheid is een belangrijke opgave voor de provincie Noord-Holland. Een goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor het functioneren van de economie in Noord-Holland en een vereiste om deel te nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Onder het motto ‘doelmatig en duurzaam’ spelen deze onderwerpen op dit moment een belangrijke rol. Het handelen van de

provincie is gericht op duurzaamheid. Dit betekent dat ook voor het technisch en operationeel beheer van de infrastructuur geldt dat we in 2030 de hoeveelheid CO2-emissie, het primaire materiaalgebruik minimaal hebben gehalveerd, en energieneutraal zijn, de biodiversiteit en de klimaatadaptiviteit hebben bevorderd en stikstof en fijnstof hebben beperkt. Dit kan invloed hebben op kwaliteitseisen die we gewend zijn te stellen (bijvoorbeeld bij alternatief maaibeheer), maar ook op de vanzelfsprekendheid waarmee we infrastructuur aanleggen voor ‘de eeuwigheid’, uitgaande van eindeloze groei.

Het verbeteren en beheren van de (provinciale) infrastructuur zijn kerntaken van de provincie. De provincie beheert circa 650 km wegen, 380 km fietspaden, 50 km busbanen, 250 km vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM-systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale en dertien gebouwen (waarvan vier huur). Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Verder is het op orde zijn van de cybersecurity van groot belang om misbruik van de kapitaalgoederen te voorkomen.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2023 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van onze assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Thema’s die steeds meer aandacht krijgen zijn toepassing van duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering (klimaatstresstest), energieverbruik, digitalisering (digital twins, een nieuw beheersysteem en dashboards voor de monitoring van onze doelen) en innovatie. Voor deze extra vereisten en functies zijn budgetten vrijgemaakt en in de pilotprojecten wordt geleerd, bijgestuurd en geacteerd op de opgedane ervaringen. Er wordt altijd een afweging gemaakt tussen de risico’s, de kosten en de opbrengsten. Dit afwegingskader kan vervolgens leiden tot aanpassingen in de programmering van de studiefase, de planfase en uitvoeringsfase.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de Kaderbrief gemaakt.

Type areaal	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrij liggende busbanen	B
Haltes/stations Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)	B
Vaarwegen / oevers	C/D

Het beheer wordt gebiedsgericht uitgevoerd. Een belangrijk instrument hierin zijn de gebiedscontracten, waarbij het vast- en variabel onderhoud van het areaal naar de markt is gebracht. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals bijvoorbeeld centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en gladheidscoördinatie. Vanaf april 2023 loopt het huidige contract voor het beheer van de provinciale tunnels af. Om deze reden zal in 2022 begonnen worden met de aanbesteding van een nieuw contract. Verkeersmanagement wordt medio 2023 in de vorm van een iDienst uitbesteed. Het verkeersmanagement vindt dan plaats vanuit een centrale in Rotterdam.

Programmering Onderhoud

Alle maatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en in de 'Provinciale Programmaplanning Infrastructuur' opgenomen, zodat gestuurd kan worden op de voortgang in de studiefase. Bestuurlijk wordt een doorkijk van het infrastructurele programma vastgelegd in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). Het iMPI geeft onder andere aan welke (vervangings-)investeringen noodzakelijk zijn. De kredieten hiervan worden met de behandeling van de begroting aangevraagd en door PS beschikbaar gesteld.

Het vast- en variabel onderhoud is in uitvoering bij een gebiedscontractant. Deze gebiedscontractant is zelf verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. Bijna al het variabel onderhoud voor de gebieden met een gebiedscontract wordt geprogrammeerd door de gebiedsaannemer binnen de vaste jaarlijkse contractprijs.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden voor 2023 kan als volgt worden ingedeeld.

- maincontract;
- planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan;
- niet-planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet-geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor zowel het planmatig als het niet-planmatig onderhoud voor het kantoorpand Houtplein 33 en het nieuwe gebouw Dreef 1 & 3 is een 'maincontract' afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit houdt één contract in, voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden. Medio 2023 gaat het nieuwe maincontract van start, waarin het onderhoud aan de historische panden aan de paviljoenslaan is toegevoegd en de scope wordt uitgebreid met o.a. keukentechniek en legionellabeheer.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig onderhoud (bouwkundig en installatietechnisch) aan de buitenzijde van de panden, zoals vervangingen van installatie(delen), de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In de aanloop naar het nieuwe maincontract vindt in 2023 een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast.

Er zal onderhoud worden uitgevoerd in Paviljoen Welgelegen aan de installatietechnische onderdelen en de beveiligingscamera's zullen worden vervangen. Er wordt groot onderhoud aan de natuurstenen gevel van Paviljoen welgelegen uitgevoerd.

Niet-planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv's, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad-hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie) wordt uitgevoerd. Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (x €1 miljoen)

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (wegen)	2022	2023	2024	2025
A. Vervangingsinvesteringen wegen (PMO)	€ 47,5	€ 73,6	€ 59,3	€ 9,4
B. Groot onderhoud gepland	€ 18,9	€ 20,6	€ 4,0	€ 3,0
C. Projecten reserve kap. lasten VIK v/h Res. GO	€ 0,3	€ 0,6	€ 0,7	€ 2,1
D. Vast onderhoud wegen	€ 7,1	€ 6,9	€ 7,3	€ 7,3
E. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 36,9	€ 37,5	€ 38,4	€ 38,6
F. Tunnels	€ 5,6	€ 4,9	€ 4,9	€ 4,9
G. DVM-areaal wegen	€ 5,5	€ 4,7	€ 4,0	€ 4,0
H. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2
I. Correctief onderhoud gebouwen	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,3	€ 0,3
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 123,4**	**€ 150,1**	**€ 120,0**	**€ 70,8**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 47,5**	**€ 73,6**	**€ 59,3**	**€ 9,4**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	2022	2023	2024	2025
A. Vervangingsinvesteringen vaarwegen	€ 8,2	€ 26,4	€ 10,0	€ 24,4
B. Projecten reserve kap. lasten v/h Res. GO	€ 1,5	€ 2,1	€ 0,4	€ 0,4
C. Variabel onderhoud vaarwegen	-€ 0,1	-€ 0,1	-€ 0,1	-€ 0,2
D. Beheer vaarwegen	€ 1,2	€ 1,3	€ 1,3	€ 1,3
E. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3,4	€ 3,4	€ 3,4	€ 3,4
F. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 6,6	€ 6,6	€ 6,6	€ 6,6
G. DVM-areaal vaarwegen	€ 1,9	€ 1,9	€ 1,7	€ 1,5
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 22,8**	**€ 41,7**	**€ 23,4**	**€ 37,5**
Waarvan activa met een maatschappelijk nut	**€ 8,2**	**€ 26,4**	**€ 10,0**	**€ 24,4**

3.3 Financiering

Algemeen

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de Treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke- en provinciekaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2021;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020.

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt op het moment van opmaken van deze begroting niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2023 niet verwacht.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen te bieden voor het eenduidig behandelen van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico’s;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Liquiditeitsprognose

Op basis van de actuele liquiditeitsprognoses verwacht de Provincie Noord-Holland in 2023 structureel nieuwe geldleningen te moeten aantrekken om de benodigde liquiditeit op peil te houden.

We zullen overgaan tot het aantrekken van langlopende geldleningen gedurende het jaar als het 100% zeker is dat deze nodig zijn. De omvang van de leningen en het tijdstip van aantrekken worden daarom bepaald aan de hand van de liquiditeitsprognose op korte termijn. Dit om overliquiditeit en onnodige rentekosten te voorkomen. Naast de liquiditeitsprognoses die nodig zijn voor het bepalen van de omvang van de geldleningen is het ook van belang om de verwachtingen rondom de renteontwikkelingen te betrekken bij de besluitvorming over het

aantrekken van langlopende geldleningen. We maken hiervoor per kwartaal een actuele rentevisie op en betrekken deze rentevisie bij het bepalen van de vorm (looptijd) van de geldleningen.

De provincie Noord-Holland hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering/project en de rentelasten voor een afgesloten lening. De rentekosten worden evenwel aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend, zodat inzicht is in de volledige kosten van de taakvelden.

Deze werkwijze is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de wet Fido en het Financieringstatuut provincie Noord-Holland 2020. De bevoegdheid voor het aantrekken van geldleningen met een looptijd langer dan drie maanden ligt bij Gedeputeerde Staten. In de paragraaf Financiering van de begroting en de jaarstukken worden Provinciale Staten jaarlijks geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen in het financieringsbeleid.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de twee volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie geschiedt door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.

- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is. Vanwege de aflopende financiële ruimte wordt van het plaatsen van deposito's geen gebruik gemaakt.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken we gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de marktconformiteit vast te stellen. Echter omdat de rentevergoeding op deze uitzettingen nagenoeg nihil is, verdient schatkistbankieren op dit moment de voorkeur.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting die we ieder kwartaal opstellen met twee rentevisies van verschillende treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft ons geleerd dat de door ons geraadpleegde instanties voor 2023 nog steeds lage renteniveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan.. De provincie had ultimo 2021 bij de Schatkist € 144 miljoen in rekening-courant staan. Uitzettingen bij de schatkist leveren sinds medio 2020 geen rente meer op.

Financieringstekort

Voor het begrotingsjaar is sprake van het aantrekken van middelen op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses. In de aanloop van het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut gehandeld worden.

Kasgeldlimiet/Renterisiconorm

De Wet Fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid zal de provincie Noord-Holland in 2023 binnen deze normen blijven. Overschrijding van de kasgeldlimiet zal worden voorkomen door langlopende leningen aan te trekken. De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van die meerjarige leningen over de jaren te spreiden.

Renteresultaat

	Renteresultaat (x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	De externe rentelasten over de korte en lange				
A.	Financiering	286	1.070	1.800	1.800
B.	De externe rentebaten	-1.844	-1.976	-1.976	-1.976
	Totaal door te rekenen externe rente	-1.558	-906	-176	-176
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden				
C.	Doorberekend	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het				
	betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	-1.558	-906	-176	-176
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht	-1.558	-906	-176	-176
	Overhead) toegerekende rente (renteomslag)				
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief				
	overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-1.558	-906	-176	-176

3.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijk opgaven van de Provincie zijn veelomvattend en -vanwege de onderlinge verwevenheid- in toenemende mate complex. Een robuuste én wendbare bedrijfsvoering draagt zorg voor dat de Provincie deze opgaven en haar wettelijke taken adequaat kan vervullen. Zowel op het gebied van het interne functioneren van de organisatie, het faciliteren van in- en externe samenwerking als het politiek-bestuurlijke besluitvormingsproces. Doeltreffend, doelmatig én rechtmatig.

De afgelopen jaren heeft het accent in de organisatie van de bedrijfsvoering gelegen in het op orde brengen van de basis. Daardoor zijn we als organisatie nu beter in staat om tijdig in te spelen op politiek-maatschappelijke ontwikkelingen. En als de basis op orde is, vraagt dat om onderhoud en om doorontwikkeling. De thema's waarop we dat in de bedrijfsvoering van de provincieorganisatie doen zijn:

- Professionalisering en inzet van gebundelde expertise;
- Digitalisering en data-gedreven werken;
- Bedrijfsvoeringssystemen die ons functioneren en presteren ondersteunen;
- Kaderstelling;
- Sturing & beheersing.

Belangrijke ontwikkelingen waar we binnen deze thema's rekening mee houden zijn hybride werken en de krapte op de arbeidsmarkt.

Professionalisering

De provincie staat voor goed werkgeverschap. Wij willen met ons personeelsbestand een afspiegeling zijn van de maatschappij en een inclusieve organisatie vormen, waarbij al onze medewerkers zich bij de provincie thuis voelen. De integratie van diversiteit en inclusie in het strategische HRM- beleid wordt voortgezet en voeren we actief uit.

De provincie richt zich op een optimale inzet van het personeel in een organisatie die werkt in een dynamische omgeving. We stimuleren onze medewerkers om zich duurzaam te ontwikkelen tot professionals die binnen en buiten de provincie samenwerken aan onze maatschappelijke opgaven. In de nieuwe beleidsrijke cao staat 'Duurzame inzetbaarheid' centraal. Dit bestaat uit leren en ontwikkelen; arbeidsmobiliteit en loopbaan; vitaliteit en werk-privébalans. Hier gaan we in 2023 verder vorm aan geven.

Met het instrument van strategische personeelsontwikkeling kijken we op basis van data naar de invloed van onze omgeving op het gewenste personeelsbestand, nu en in de toekomst. In deze krapper wordende arbeidsmarkt zetten we ons nog meer actief in om nieuwe, talentvolle mensen aan te trekken en aan ons te binden. We besteden in 2023 daarom ook aandacht aan de profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever.

Het optimaliseren van de kennis van onze medewerkers is cruciaal om juist in een veranderende omgeving aan onze opgaven te kunnen blijven werken. We investeren in opleiding en training via het POB-budget per medewerker en het Algemene Opleidingenbudget, waarbij het leren steeds meer online plaatsvindt tijdens en in het werk. Vakkennis, talentontwikkeling en integriteit zijn hierbij belangrijke onderwerpen.

De strategische agenda van de directie en de in deze paragraaf benoemde ontwikkelingen vragen om passend leiderschap. In 2023 gaan we aan de slag met een geactualiseerd leiderschapsprofiel en bieden we instrumenten om het leiderschap verder te ontwikkelen.

Hybride werken en het vanuit verschillende locaties individueel- of samenwerken vraagt om verandering en/of uitbreiding van faciliteiten. We zetten in op een gezond werkklimaat, op kantoor én thuis en in het op een andere wijze met elkaar samenwerken. We bieden actief instrumenten aan die de vitaliteit van de medewerkers bevorderen, zoals de griepprik, de healthcheck en handvatten hoe om te gaan met werkdruk. Medewerkers van de Provincie kunnen al sinds 2021 circulaire faciliteiten aanvragen voor een thuiswerkplek. In 2023 worden aanpassingen doorgevoerd die hybride overleggen makkelijker maken en worden in het kantoor extra voorzieningen getroffen voor samenwerken, ontmoeten en in stilte werken

Interne communicatie is nog belangrijker geworden. Niet alleen om collega's te informeren, maar ook om te verbinden, zowel inhoudelijk als sociaal. Intranet is hierbij het centrale communicatiekanaal, maar wordt daarnaast ook gebruik gemaakt van onder meer livestreams, videoboodschappen, e-mails van de directie en achtergrondverhalen en interviews. Begin 2023 wordt het intranet van de provincie vernieuwd. Dit wordt de start van de werkdag voor elke medewerker van de provincie.

Digitalisering en datagedreven werken

In 2021 is de geactualiseerde datastrategie 2021-2023 vastgesteld. De datagedreven acties die direct samenhangen met de maatschappelijke opgaven worden bij deze opgaven toegelicht. De ambities worden ondersteund door te voorzien in de technische randvoorwaarden, onder andere voor het kunnen opslaan, aanbieden en combineren van data. In 2023 maken we daarnaast verdere stappen in het ontwikkelen van dashboards en analyses voor het sturen en monitoren van de bedrijfsvoering.

Verder blijven we de ontwikkeling van medewerkers en leidinggevenden op het gebied van digitalisering en datagedreven werken stimuleren, door specifieke opleidingen en trainingen.

De provincie Noord-Holland heeft in 2022 flinke stappen gezet met betrekking tot de ontwikkeling van de ICT-basisdiensten, zoals de werkplek en het ICT-netwerk. Tot 2023 worden deze stapsgewijs gereed gemaakt voor de toekomst. Zo worden onderdelen van het ICT-netwerk vernieuwd en wordt dit netwerk gemoderniseerd. Het bedrade en draadloze netwerk worden hiermee blijvend geschikt gemaakt voor thuiswerken en mobiel werken op en vanuit kantoor.

Daarnaast wordt gewerkt aan een cloud-transitie. De provincie Noord-Holland heeft, evenals veel (overheids)organisaties, gekozen voor het optimaal inzetten van de zogeheten publieke cloud in plaats van in het traditionele datacenter. Een gedeelte van de applicaties is in 2022 naar de cloud gemigreerd en in 2023 worden de volgende ICT-systemen naar de cloud verplaatst.

In 2023 ronden we de implementatie van de nieuwe digitale werkplek af Begin 2023 worden de laatste medewerkers overgezet naar deze cloud-gebaseerde werkplek. Deze ondersteunt nog

beter het thuiswerken en mobiel werken. Ook is erin voorzien dat in de komende jaren steeds meer medewerkers van de provincie veilig kunnen werken via hun eigen laptop of tablet.

Bedrijfsvoeringssystemen

Om klaar te zijn voor de toekomst wordt op verschillende terreinen gewerkt aan het optimaliseren van de bedrijfsvoeringssystemen. Gebruiksgemak, zo min mogelijk maatwerk en vereenvoudigde onderliggende werkprocessen zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Op basis van een strategische visie werken we in 2023 concrete plannen nader uit. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan vervanging van verouderde systemen en worden systemen geïmplementeerd die de bedrijfsvoering efficiënter moeten maken. Zo implementeren we een nieuw subsidiesysteem en wordt gestart met de implementatie van een nieuw inkoopsysteem. Deze systemen bieden een betere ondersteuning van de werkprocessen, kunnen beter voorzien in relevante (stuur)informatie (o.a. ten behoeve van datagedreven werken) en bieden ondersteuning bij het zoveel mogelijk geautomatiseerd borgen van de rechtmatigheid.

Kaderstelling

De provincie vertaalt externe kaders in interne regelgeving die sturend is voor het primaire proces. Hierbij is het uitgangspunt dat deze kaders begrijpelijk zijn en praktisch toepasbaar in de context van de opgaven van de Provincie.

In 2023 geeft de provincie verdere invulling aan het inkoopbeleid dat in 2021 is vastgesteld. In 2021 is het kader ‘Externe capaciteit’ opgesteld. Hierin zijn onder andere spelregels opgenomen voor de inzet van externe capaciteit. Gezien de arbeidsmarktontwikkelingen, de ontwikkelingen op de inhuurmarkt en de nadere invulling vanuit het Rijk van de wet DBA, verwachten we in 2023 dit kader te herzien.

In het kader van fiscale beheersing en het sluiten van een nieuw horizontaal toezicht convenant per ultimo 2022 met de Belastingdienst wordt het tax control framework in 2023 verder uitgebreid, geïmplementeerd en doorontwikkeld binnen de provincie Noord-Holland.

In 2022 heeft de provincie reeds nieuw beleid vastgesteld voor het openbaar maken van persoonlijke beleidsopvattingen in de lijn met de WOO. In 2023 zullen vier categorieën van informatie, geprioriteerd door de stuurgroep WOO (koepels, BZK en Plooi) via het landelijke Platform Open Overheidsinformatie worden gepubliceerd: Organisatiegegevens, Statenstukken, Convenanten en de Woo verzoeken. In een latere fase volgen de andere informatiecategorieën die volgens de WOO te zijner tijd actief openbaar gemaakt moeten worden.

Sturing en beheersing

Sturing op het behalen van de doelstellingen van de provincie vindt plaats via de planning & controlcyclus. In 2023 zal hierbij de focus liggen op het ondersteunen van de coalitieonderhandelingen en het zorgen voor een robuust financieel kader. De ontwikkelingen bij het Rijk (contourennota) worden hiertoe nauwlettend gevolgd.

Intern sturen we steeds meer op dashboards en werken we toe naar datagedreven analyses op het gebied van bedrijfsvoering. In 2023 zetten we in op verder integratie van diverse dashboards ter ondersteuning van het management.

De focus van interne beheersing richt zich de komende jaren op het beheerst realiseren van de provinciedoelstellingen. Hierbij gaat de aandacht uit naar zowel doelmatigheid, doeltreffendheid als rechtmatigheid.

Hiertoe wordt een controlframework ingericht dat vanuit verschillende invalshoeken (de 7 elementen van control als opgenomen in het controlstatuut) bijdraagt onder meer aan het versterken van de governance, het werken in overeenstemming met wet- en regelgeving, risicomanagement en project- en procesbeheersing. Jaarlijks stellen de afzonderlijke directies interne beheersplannen op waarin de concrete behoefte ter versterking van de interne beheersing voor die specifieke directie wordt vastgelegd. De voortgang wordt periodiek besproken en zonodig bijgesteld. In 2023 wordt met name aandacht besteed aan de elementen doelstellingen en risicomanagement. Ter verdere ondersteuning hiervan wordt in 2023 een Governance; Risk en Compliance tool geïmplementeerd. Deze tool zal ook worden ingezet ter ondersteuning van de (verbijzonderde) interne controle en informatiebeveiliging.

Vanaf boekjaar 2023 geeft het college van Gedeputeerde Staten zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording af. Hiervoor is reeds een solide basis gelegd in de organisatie door een goed ingerichte (verbijzonderde) interne controlefunctie.

Kosten Bedrijfsvoering

Overhead
De kosten voor bedrijfsvoering bestaan uit capaciteitskosten voor bedrijfsvoering (personele kosten van eigen medewerkers en externe inhuur) en materiële kosten zoals huisvesting en ICT.

Voor de bepaling van personele overhead gaan we uit van de functies zoals genoemd in de notitie Overhead van de commissie BBV, aangevuld met een aantal interne uitgangspunten. Hierin is voor specifieke functies in lijn met de uitgangspunten van de BBV-notitie vastgelegd, of deze tot overhead of tot programmakosten behoren.

Materiële kosten voor bedrijfsvoering worden voor het overgrote deel gerekend tot de overhead. Dit zijn bijvoorbeeld het onderhoud aan de panden, schoonmaak, beveiliging, catering en kosten van informatisering.

Er worden geen overheadkosten aan investeringen toegerekend. Dat geldt zowel voor personele kosten als voor materiële kosten.

Een deel van de materiële en personele kosten wordt gedekt uit reserves. Het betreft de reserves Huisvesting, Bedrijfsvoering en GO-gelden.

Deze kosten worden toegelicht in de programmabegroting onder programma 8, paragraaf 8.1.8.

Totale kosten overhead begroting 2023 (bedragen x € 1.000)

Overhead capaciteitskosten	48.745
Overhead materiële kosten	30.190
Totaal overhead	**78.935**

Totale capaciteitskosten

Capaciteit wordt ingezet voor bedrijfsvoering (overhead) en voor de realisatie van investeringen en begrotingsprogramma's.

Voor ieder begrotingsprogramma en voor de investeringen wordt geraamd, hoeveel capaciteit nodig is om de opgave te realiseren. De kosten van de capaciteit worden geraamd en gerealiseerd op de organisatorische eenheden (directies en sectoren) waar de medewerkers toe behoren. Aan de hand van de ramingen hoeveel capaciteit nodig is voor ieder begrotingsprogramma en iedere investering, wordt vervolgens een verdeelsleutel voor capaciteit bepaald. Met deze verdeelsleutel worden de capaciteitskosten vanuit de directies en sectoren aan de programma's en investeringen in de begroting toegerekend.

Voor de toerekening van de capaciteitskosten in de jaarstukken wordt een gelijke systematiek van toerekening gebruikt.

Onderstaand overzicht toont de toerekening van de capaciteitskosten naar de verschillende begrotingsprogramma's in € 1.000.

Verdeling capaciteitskosten

Programma (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2023 in %
1. Openbaar bestuur	10.682	10.795	10.330	10.299	10.236	9%
2. Klimaat en Milieu	7.406	6.627	6.335	6.319	6.284	5%
3. Ruimte en Water	10.003	9.749	9.311	9.287	9.239	8%
4. Bereikbaarheid	29.061	28.543	27.287	27.221	27.067	24%
5. Groen	12.091	11.363	10.853	10.829	10.772	9%
6. Economie, cultuur en welzijn	5.130	4.806	4.595	4.582	4.554	4%
7. Economisch herstel en duurzaamheid	546	546	522	521	518	0%
8. Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	53.309	48.475	46.594	46.476	46.213	40%
Totaal naar programma's	**128.228**	**120.904**	**115.827**	**115.534**	**114.883**	
Totaal naar investeringen	**14.595**	**14.595**	**14.595**	**14.595**	**14.595**	
Totale capaciteitskosten	**142.823**	**135.499**	**130.422**	**130.129**	**129.478**	

3.5 Verbonden partijen

Algemeen

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat, of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in een drietal fondsen (PDENH, INH en LSFA), actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven dan wel life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de Coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA, ter behartiging van de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de Kadernota verbonden partijen 2020 .

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben de afgelopen periode plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- De aandeelhouders van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. i.l. hebben in december 2021 besloten deze vennootschap te ontbinden. Het vermogen van de vennootschap zal worden vereffend. De borgstelling ten behoeve van het project Hoogtij verstrekt aan de BNG Bank N.V. is komen te vervallen en de tussen de aandeelhouders daaruit voortvloeiende afspraken zijn beëindigd;

- Medio 2021 hebben GS besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren;

- Per 7 oktober 2021 is de InWest Regio B.V. (ROM) opgericht. De provincie Noord-Holland is 30,8% aandeelhouder in deze ROM. De ROM heeft als doel om binnen de provincie bij te dragen aan het versterken de positie en de internationale concurrentie kracht van de regio en het realiseren van de transitieopgaven op energie en aan circulariteit;

- Innovatiefonds Noord-Holland B.V. (INH) heeft ook in 2021 de Corona Overbruggingsleningen (COL-fonds) uitgevoerd voor de provincie Noord-Holland. Er zijn op dit moment gesprekken gaande met de nieuw opgerichte ROM om het COL-fonds hierin onder te brengen. Daarnaast heeft INH voor het Proof-of-Concept fonds € 3 miljoen aan React-EU middelen ontvangen als aanvulling op het bestaande fondsvermogen;

- De aandeelhouders van Alliander hebben in december 2021 een converteerbare lening van totaal € 600 miljoen verstrekt aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt;
- De provincie Noord-Holland is per 1 januari 2021 uitgetreden uit de Stichting Goois Natuurreservaat;
- SADC heeft voorjaar 2022 het nog openstaande deel van de aandeelhouderslening volledig terugbetaald aan de aandeelhouders. Voor de provincie Noord-Holland betrof dit een bedrag ad € 625.000;
- Op 24 maart 2022 heeft de oprichtingsvergadering plaatsgevonden van de gemeenschappelijke regeling siteholderschap werelderfgoed Hollandse Waterlinies.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, cultuur en welzijn' onder operationeel doel 6.5.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 2.1.5. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

In 2021 ontvingen wij circa € 14,3 miljoen aan dividend. In 2020 is een bedrag ontvangen van circa € 12,6 miljoen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Voor het jaar 2023 is een bedrag begroot ad € 8.920.000.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen;
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 0,6 miljoen. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026;
- De aandeelhouders van Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. i.l. hebben in december 2021 besloten deze vennootschap te ontbinden. Het vermogen van de vennootschap zal worden vereffend. De borgstelling ten

behoeve van het project Hoogtij verstrekt aan de BNG Bank N.V. is komen te vervallen en de tussen de aandeelhouders daaruit voortvloeiende regresovereenkomst is beëindigd;

- Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor;
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de vier aandeelhouders; voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Ultimo 2021 is in totaal een bedrag van € 0,625 miljoen bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit. Voorjaar 2022 is dit bedrag afgelost;
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Deze risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Overzicht verbonden partijen

Deelneming

1	Alliander N.V.			
			2020	2021
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	4.328.000.000	4.470.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	5.094.000.000	5.730.000
% belang	9,16	Resultaat	224.000.000	242.000.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	10.400.000	9.260.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 is een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander			

2	N.V. Afvalzorg Holding			
			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€72.235.000	€73.934.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€138.868.000	€160.565.000
% belang	90	Resultaat	€7.191.000	€3.040.000
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend	€1.125.000	€1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)			
			2020	2021
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€249.064.000	€258.189.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€527.997.000	€523.897.000
% belang	100	Resultaat	€8.436.000	€9.316.000
Programma	Ruimte en Water (3.5.2)	Dividend	€630.573	€602.620
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			

Eventuele ontwikkelingen/risico's	

4	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)			
			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€3.094.710	€2.999.303
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€1.677.417	€1.788.679
% belang	100	Resultaat	€14.966	€-95.407
Programma	Groen (5.2.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren.

5	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)			
			2020	2021
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 116.330.000	€ 120.549.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 26.066.000	€ 24.348.000
% belang	25	Resultaat	€ 4.504.000	€ 4.219.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	0	0

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

6	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)			
			2020	2021
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€7.475.000	€3.929.000
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€38.991.000	€10.780.000
% belang	33,30	Resultaat	€1.351.000	€7.954.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		€2.833.333

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied

Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. Het vermogen wordt thans vereffend. De ten behoeve van het project Hoogtij verstrekte borgstelling aan de BNG Bank is komen te vervallen en in het verlengde daarvan is de tussen de aandeelhouders gesloten regresovereenkomst inzake deze borgstelling geëindigd. Er heeft 2021 in een dividenduitkering ad €2.833.333 plaatsgevonden en een terugstorting van agio van €1.000.000. Er zal nog een liquidatie uitkering volgens als de vereffening is afgerond.

7 Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€1.168.629	€1.238.631
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€2.616.648	€2.747.526
% belang	49	Resultaat	€291.472	€70.002
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8 PolanenPark B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	190.125	251.391
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	3.194.121	2.471.160
% belang	40	Resultaat	102.145	61.266
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend		0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9 PolanenPark C.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	4.890.586	5.169.645
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	12.013.638	10.551.970
% belang	40	Resultaat	549.420	278.950
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	240.000	

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In 2020 heeft een winstuitkering vanuit de CV aan de provincie plaatsgevonden ten bedrage van € 240.000.

10 Zeehaven IJmuiden N.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	25.360.000	26.954.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	36.022.000	32.561.000
% belang	8,40	Resultaat	1.040.000	1.742.000
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Dividend	24.500	24.500

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

11 Zeestad Beheer B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
% belang	50	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Water(3.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

12 Zeestad C.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Nominale waarde aandelen	€ 6.900.000	Vreemd vermogen	€ 48.373.000	€ 61.176.969
% belang	49	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV

Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

13 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 5.097.000.000	€5.062.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 155.262.000.000	€143.995.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 221.000.000	€236.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€775.144	€1.104.734

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In oktober 2021 heeft de BNG alle (gereserveerde dividend) bedragen over 2019 en 2020 uitgekeerd.

14 Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.827.000.000	€1.902.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€105.055.000.000	€94.117.000
% belang	0,2	Resultaat	€81.000.000	€121.000.000
Programma	Financiën en bedrijfsvoering (8.1.1)	Dividend	€97.708	€79.943

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Belegging
Eventuele ontwikkelingen/risico's	In oktober 2021 heeft de NWB alle (gereserveerde dividend) bedragen over 2019 en 2020 uitgekeerd.

15 Life Sciences Fund Amsterdam B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€11.916.957	
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€27.511	
% belang	16,90	Resultaat	-€1.491.530	
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA

Publiek doel	Ontwikkeling economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen

16 Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€31.022.452	€39.309.325
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€2.245.165	€5.677.900
% belang	100	Resultaat	€-499.880	€-2.425.557
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.

17 Innovatiefonds Noord-Holland B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€5.091.675	€6.241.981
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€100.508	€483.993
% belang	50	Resultaat	€161.297	€1.150.306
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	stemrecht AvA
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%

18 SolaRoad B.V.

			2020	2021
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€261.542	€97.970
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€162.409	€119.422
% belang	40	Resultaat	-€103.949	-€163.572
Programma	Klimaat en Milieu (2.1.1)	Dividend		

Bestuurlijk belang	stemrecht AvA

Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

19 InWest Regio B.V. (ROM)

			2020	2021
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen		
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen		
% belang	30,8	Resultaat		
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.2)	Dividend		

Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Deze B.V. is opgericht op 7 oktober 2021. Het eerste boekjaar loopt tot 31 december 2022; derhalve zijn geen cijfers over 2021 beschikbaar.

Gemeenschappelijke regelingen

1 Recreatieschap Spaarnwoude

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 2.744.065	€ 2.942.351
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%		**2020**	**2021**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 16.744.587	€ 15.095.472
		Vreemd vermogen	€ 2.432.447	€ 3.538.271
		Resultaat	-€ 885.108	-€ 1.093.430

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	

2 Recreatieschap Groengebied Amstelland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 960.885	€ 1.024.894
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%		**2020**	**2021**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 3.837.909	€ 1.720.949

		Vreemd vermogen	€ 2.293.018	€ 3.230.874
		Resultaat	-€ 66.070	-€ 108.167
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3 Recreatieschap Twiske-Waterland

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.437.340	€ 1.511.651
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%		**2020**	**2021**
Programma	Groen (6.2.2)	Eigen vermogen	€ 5.151.202	€ 5.091.543
		Vreemd vermogen	€ 391.886	€ 468.982
		Resultaat	€ 71.587	€ 120.345
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4 Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 829.596	€ 848.677
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%		**2020**	**2021**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 1.858.494	€ 1.760.722
		Vreemd vermogen	€ 425.210	€ 907.202
		Resultaat	- € 313.978	€ 353.586
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

5 Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 450.965	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	16,67%		**2020**	**2021**
Programma	Groen (5.2.2)	Eigen vermogen	€ 1.781.192	
		Vreemd vermogen	€ 2.696.701	

		Resultaat	€ 274.193
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur (wordt Plassenraad genoemd). 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur.		
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.		
Eventuele ontwikkelingen/risico's			

6 Beheersregeling Amstel

			2022	2023
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2020**	**2021**
Programma	Bereikbaarheid (4.3.1)	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
		Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.			
Publiek doel	Beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

7 Randstedelijke Rekenkamer

			2022	2023
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 376.400	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%		**2020**	**2021**
Programma	Openbaar bestuur (1.1.1)	Eigen vermogen	€ 492.987	€ 527.706
		Vreemd vermogen	€ 557.413	€ 519.651
		Resultaat	€ 51.094	0
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.			
Publiek doel	Rekenkamerfunctie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8 Openbaar lichaam Waddenfonds

			2022	2023
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%		**2020**	**2021**
Programma	Groen (5.3.3)	Eigen vermogen	€122.217.520	€ 107.522.102
		Vreemd vermogen	€65.949.882	€ 78.546.928

		Resultaat	€4.866.690	€ 6.536.675
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9 Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

			2022	2023
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 73.340	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24		**2020**	**2021**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 1.330.865	
		Vreemd vermogen	€ 5.121.157	
		Resultaat	€ 555.603	
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

10 Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 18.655.000	€ 21.931.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%		**2020**	**2021**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 3.254.000	€ 4.010.000
		Vreemd vermogen	€ 18.672.000	€ 18.534.000
		Resultaat	€ 194.000	€ 832.000
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het DB en AB. Plaatsvervanger is tevens lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

11 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

			2022	2023
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€8775.291	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%		**2020**	**2021**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 5.765.771	5.977.742
		Vreemd vermogen	€ 9.443.491	€5.326.310
		Resultaat	€ 2.797.454	€2.111.560

Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder; Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV en is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof

12	**Omgevingsdienst IJmond**			
			2022	**2023**
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 112.889	€ 117.789
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%		**2020**	**2021**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 861.194	€ 648.213
		Vreemd vermogen	€ 10.410.251	€ 11.095.048
		Resultaat	€ 471.047	€ 160.362
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

13	**Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies**			
			2022	**2023**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30		**2020**	**2021**
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.4.2)	Eigen vermogen		
		Vreemd vermogen		
		Resultaat		
Bestuurlijk belang	Rosan Kocken is de voorzitter van het Gemeenschappelijk Orgaan			
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022			

Privaatrechtelijke rechtspersonen

14	**Interprovinciaal Overleg**			
			2022	**2023**
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%		**2020**	**2021**
Programma	Openbaar bestuur (1.4.2)	Eigen vermogen	€ 4.533.105	€5.169.720

		Vreemd vermogen	€ 27.296.089	€31.630.259
		Resultaat	€ 2.269.884	€2.979.000
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

15 Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.

			2022	2023
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€221.954	
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2020**	**2021**
Programma	Bereikbaarheid (4.2.1)	Eigen vermogen	€ 641.640	
		Vreemd vermogen	€ 2.105.774	
		Resultaat	- € 282.341	
Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

17 Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

			2022	2023
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2020**	**2021**
Programma	Ruimte en Water (3.1.2)	Eigen vermogen	€ 43.398.468	€ 40.199.132
		Vreemd vermogen	€ 324.061	€ 231.935
		Resultaat	€ -443.904	€ -391.832
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht			
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

18 Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied

			2022	2023
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2020**	**2021**
Programma	Ruimte en Water (3.2.3)	Eigen vermogen	€ 305.607	€ 311.501
		Vreemd vermogen	€ 1.016.442	€ 944.602

		Resultaat	€ 24.689	€ 5.893
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG			
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

19	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.			
			2022	**2023**
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2020**	**2021**
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Eigen vermogen	€ 25.360.000	€ 26.954.000
		Vreemd vermogen	€ 36.022.000	€ 32.561.000
		Resultaat	€ 1.040.000	€ 1.742.000
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

20	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor			
			2022	**2023**
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2020**	**2021**
Programma	Economie, Cultuur en Welzijn (6.1.1)	Eigen vermogen	€ -153.068.889	€ -197.541.333
		Vreemd vermogen	€ 164.584.967	€ 213.090.110
		Resultaat	€ -47.648.739	€ -44.472.444
Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.			
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Publiekrechtelijk rechtspersoon

21	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland			
			2022	**2023**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2020**	**2021**
Programma	Klimaat en Milieu (2.2.2)	Eigen vermogen	€ 55.504.449	

		Vreemd vermogen	€ 32.898
		Resultaat	€ 1.721.471
Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.		
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.		
Eventuele ontwikkelingen/risico's			

3.6 Grondbeleid

Algemeen

Voor veel van de provinciale doelstellingen is het nodig om gronden aan te kopen, vervolgens (kortere of langere tijd) te beheren en te verkopen. Zo willen wij het Natuurnetwerk Nederland afronden, bestaande wegen optimaliseren en nieuwe vormen van bereikbaarheid faciliteren, zoals langeafstandsfietspaden en hoogwaardige openbaarvervoersverbindingen. Ook kan het grondinstrumentarium gebruikt worden voor bijvoorbeeld de realisatie van de energietransitie en de woningbouwopgave (Masterplan Wonen).

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en dus geen doel op zich. Onze grondactiviteiten vinden plaats binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid.

De aankoop van gronden geschiedt in beginsel op basis van onafhankelijke taxaties en de verkoop van gronden is in beginsel openbaar, om te voldoen aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam) en de marktconformiteit te waarborgen. Als overheid mogen wij geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en mogen wij geen onrechtmatige staatssteun verlenen, waardoor slechts beperkt en gemotiveerd van marktconforme prijzen afgeweken kan worden. Tevens zijn wij er als overheid aan gehouden om iedereen gelijk te behandelen en niemand een voorkeurspositie te geven. Verhuur, verpachting en verkoop van gronden vindt daarom op zodanige wijze plaats dat iedereen dezelfde positie heeft. Hiervan kan, op basis van een integrale afweging binnen GS, worden afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel als mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen of aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld: De provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering van de grond. In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura-2000 zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Dit instrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en aan alle grondeigenaren de mogelijkheid is geboden om op basis van volledige schadeloosstelling de gronden minnelijk te verkopen.

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). Door de aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van de NNN treedt een (forse) waardedaling op. Dit geldt zeker

voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de daadwerkelijke waarde en behelst een risico voor het moment dat deze grond, als natuurgrond, weer verkocht gaat worden. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserves Groen en Oostelijke Vechtplassen, steeds bij de Tweede Begrotingswijziging aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden (deze is onderbouwd gestandaardiseerd op € 1,-/m2).

De provicnie heeft in het verleden een grote grondportefeuille overgekregen van het Rijk ten behoeve van de realsiatie NNN (de voormalige PASO- en BBL-gronden). Deze Strategische Gronden Groen worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond t.b.v. de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede van de reserve Groen.

Kavelruil

De provinciale landbouwgronden worden zo effectief mogelijk ingezet voor het verbeteren van de agrarische structuur. Hiervoor wordt het instrument vrijwillige kavelruil ingezet. Op dit moment lopen er twee vrijwillige kavelruilprocessen in de Gooi en Vechtstreek. Onderzocht wordt in hoeverre er kavelruilen in andere gebieden kunnen worden opgezet.

Infrastructuur

Ook in 2023 zal, waar nodig, grondverwerving plaats vinden ten behoeve van de provinciale infrastructuur. Het betreft de laatste noodzakelijke verwervingen van het majeure project N241, omdat het grootste deel van de noodzakelijke grond reeds op minnelijke wijze is aangekocht. Andere projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan de N236, N239, N246, N417, N517 en de N522, en de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.

Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet en/of in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders van het door PS vastgestelde grondbeleid worden bewaakt.

Grondbanken

De werking van grondbanken is in 2018 geëvalueerd en geconstateerd is dat deze weinig tot geen meerwaarde hebben gehad. Ons grondbeleid biedt namelijk voldoende ruimte om gronden strategisch aan te kopen, (tijdelijk) in beheer te geven om ze op en later moment in te zetten voor provinciale doelen. Met het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is door provinciale staten besloten om de bestaande grondbanken af te bouwen en geen nieuwe in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet ten behoeve van provinciale doelen. Als dat niet aan de orde is, worden de gronden -conform afspraak- aangeboden aan de zittende pachters.

Strategische grondaankopen

Met het krediet ‘Strategische grondaankopen’ hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen, gronden aan te kopen. In 2016 hebben PS besloten om het krediet de komende 10 tot 15 jaar af te bouwen van € 97 miljoen naar € 20 miljoen, door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening. Met de laatste bijstelling in de jaarrekening 2019 resteert momenteel een krediet van € 40 miljoen. Hiervan zit circa € 25 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. De belangrijkste strategische grondeigendommen zijn:

- zonneweide Jaagweg;
- percelen aangekocht in de kavelruilen naar aaanleiding van het voormalig gebiedsontwikkelingsplan Wieringerrandmeer;
- het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB);
- SLP-zuid;
- percelen aangekocht in de kavelruil Zonnevanck (Bergen en Starnmeer).

Over de ontwikkelingen van deze percelen wordt jaarlijks gerapporteerd in de jaarrekening. Het krediet en de eigendommen strategische grondaankopen worden in brede zin ingezet ten behoeve van provinciale doelen. Dit kan zijn voor een agrarische structuurversterking door middel van kavelruil in bijvoorbeeld het voormalig Wieringerrandmeergebied en Noordelijke Vechtstreek, energietransitie (zonneweide Jaagweg, transformatorstation SLP-zuid) en/of (mogelijk) de woningbouwopgave (materplan wonen).

Beheer en verkoop

De provincie bezit van ca. 13.100 hectare grond. Ca. 3.100 ha van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen en ca. 7.300 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten. Van de resterende 2.700 ha grond is 2.000 ha verpacht aan in totaal ca. 225 agrariërs. Het overige deel bestaat uit water, kleine incourante percelen, bermen en overhoeken.

De provincie verhuurt ca. 800 ligplaatsen en de grond onder 26 tankstations langs provinciale wegen. Met de verhuur en verpachtingen ontving de provincie in 2021 ongeveer € 3 miljoen per jaar. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

Sinds 2017 worden percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen ten aanzien van natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit.

Overtollig vastgoed wordt verkocht. Het gaat hier bijvoorbeeld om vastgoed dat eerder verworven is om een provinciaal doel te realiseren, bijvoorbeeld de aanleg van een weg. Zodra dit doel gerealiseerd is kan het overtollige vastgoed verkocht worden. Indien een provinciaal project vervalt, zoals bijvoorbeeld het voormalige Wieringerrandmeer, wordt het betreffende vastgoed

ingezet of voor het realiseren van andere provinciale doelen en/of het wordt verkocht. Uitgangspunt voor verkoop is transparantie, marktconformiteit en rechtmatigheid en/of met verkoop wordt een provinciaal doel gerealiseerd. Verkoop van vastgoed gebeurt in principe op basis van een onafhankelijke taxatie. Hiervan kan worden afgeweken als het object een zodanig lage waarde heeft dat een dergelijke taxatie qua kosten de waarde van de grond overstijgt.

Verantwoording GS aan PS

Te allen tijde wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie afwijken van de raming.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom zo nodig een beroep op geheimhouding worden gedaan.
- GS leggen aan PS verantwoording af over alle aan- en verkopen van grond. Vanwege de bovengenoemde kanttekeningen zal het daarbij in de praktijk ook kunnen gaan over verantwoording achteraf (met name via de jaarrekening), waarbij GS toelichten welke van de geraamde doelstellingen wel en niet zijn gehaald en waarom.

Overzicht provinciale gronden op balans

Onderstaand treft u een overzicht van de boekwaarden per 31-12-2021 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Boekwaarde per 31-12-2022	Oppervlakte (m2)
1. Zonneweide Jaagweg, Koggenland	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)	€ 4.717.894	1.009.723
6. NW-deel SLP-zuid, Rijssenhout	€ 4.626.281	92.183
7. perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug	€ 1.073.952	184.730
9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen	€ 1.071.708	67.880
10. Percelen kavelruil Zonnevanck, Starnmeer/Bergen	€ 2.674.919	479.829
11. Percelen fietspad Wierdijk, Wieringen	€ 390.846	72.875
12. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl	€ 347.590	63.768
Subtotaal	**€ 24.989.998**	**3.381.293**
10. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 4.703.504	2.182.570
11. Percelen voormalige beheergrondbank Laag-Holland	€ 1.133.722	1.096.970
12. Strategische Gronden Groen (samenvoeging BBL & PASO per 31.12.2019)	€ 24.491.932	12.929.710
13. NNN eigendom	€ 18.917.187	2.224.475
Subtotaal	**€ 49.246.344**	**18.433.725**
Totalen	**€ 74.236.343**	**21.815.018**

3.7 Provinciale heffingen

Algemeen

Uit provinciale belastingen en heffingen ontstaan inkomsten, die betaald worden door de inwoners en ondernemers in onze provincie. Met provinciale belastingen en heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend op onder meer de uitkering uit het provinciefonds, collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij uit van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening, voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen worden de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weergegeven. Bij het heffen wordt rekening gehouden houden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar- en/of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Realiseren sluitende begroting door minder uitgaven en niet door meer heffen

In het Coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam doorpakken!' is aangegeven dat structurele uitgaven structureel gedekt worden en dat het tarief van de opcenten motorrijtuigenbelasting (voor het laatst verhoogd in 2009) niet wordt verhoogd. De provincie Noord-Holland blijft naar verwachting ook in 2023 de provincie met het laagste opcententarief. Een eventuele wijziging van het tarief opcenten motorrijtuigenbelastingen dient door Provinciale Staten te worden vastgesteld. De eventuele wijziging van het tarief 2023 dient vóór 1 december 2022 kenbaar te worden gemaakt bij het Ministerie van Financiën.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor de uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel;
- Heffingen: betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening, die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland de grondwaterheffing;
- Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten;
- Nazorgheffing: In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto’s en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het huidige wettelijk maximum bedraagt voor 2022 118,4 (Provinciewet artikel 222, 2 de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer. Het maximum opcententarief voor 2023 wordt in augustus/september van dit jaar bekendgemaakt. Het huidige tarief (2022) in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9. In het coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!' is opgenomen dat het tarief opcenten motorrijtuigenbelasting niet wordt verhoogd.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie. Hierbij wordt aangetekend dat de tarieven voor 2023 voorlopig zijn en gebaseerd zijn op de beschikbare informatie per ultimo mei 2022. Voor de provincie Noord-Holland is bij de berekening van de opbrengst uitgegaan van het thans geldende tarief opcenten van 67,9.

Provincie	2022	2021
Noord-Holland	67,9	67,9
Utrecht	77,5	74,9
Limburg	77,9	77,9
Noord-Brabant	79,6	78,4
Overijssel	79,9	79,9
Flevoland	82,2	81,4
Zeeland	82,3	89,1
Friesland	87,0	87,0
Gelderland	90,6	89,5
Zuid-Holland	91,8	90,4
Drenthe	92,0	92,0
Groningen	94,5	93,3
Gemiddeld	**83,6**	**83,5**

Maximum tarief	**118,4**	**116,8**

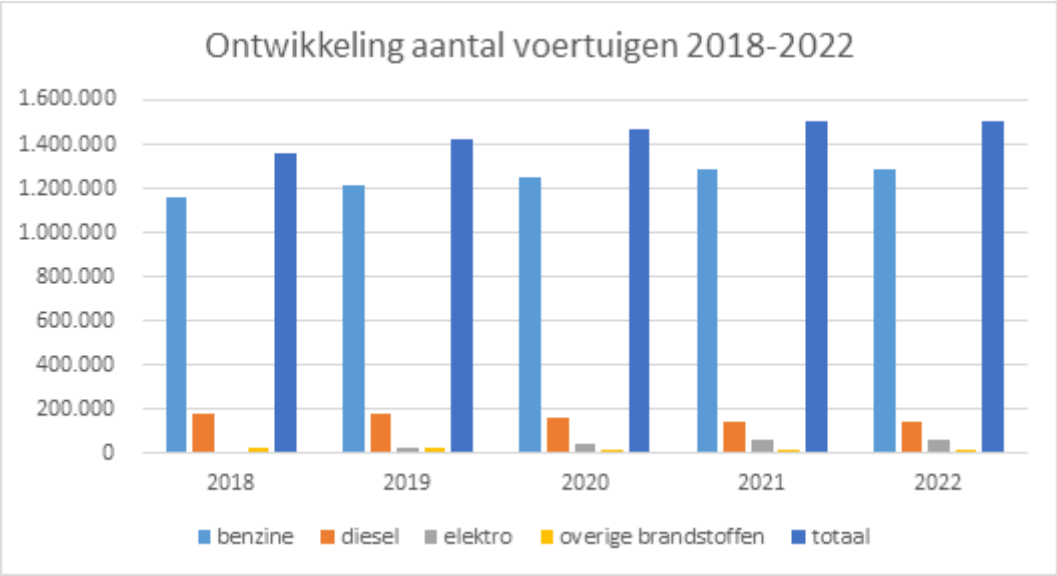
Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

In de tabellen hieronder wordt voor de jaren 2018 t/m 2022 de samenstelling van de in Noord-Holland geregistreerde voertuigen gegeven. Uit de tabellen blijkt dat het totaal aantal voertuigen een jaarlijks stijgende trend toont. Daarnaast valt op dat het aandeel van zowel benzine als elektrische voertuigen blijft stijgen (zowel in absolute aantallen als in procenten). Voor diesel voertuigen zien we de laatste jaren een dalende trend.

aantal voertuigen	2018	2019	2020	2021	2022*
benzine	1.157.701	1.209.465	1.251.388	1.282.449	1.285.242
diesel	175.768	178.368	162.887	142.066	137.685
elektro	8.932	19.911	40.197	59.122	63.509
overige brandstoffen	20.000	18.866	17.818	17.327	17.314
totaal	**1.362.401**	**1.426.610**	**1.472.290**	**1.500.964**	**1.503.750**

% brandstofverbruik	2018	2019	2020	2021	2022*
benzine	85,0%	84,8%	85,0%	85,2%	85,5%
diesel	12,9%	12,5%	11,1%	10,5%	9,2%
elektro	0,7%	1,4%	2,7%	3,0%	4,2%
overige brandstoffen	1,5%	1,3%	1,2%	1,2%	1,2%
totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

*2022 betreft de verdeling op basis van de gewichtsuitdraai per 31-03-2022.

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting

Op basis van de gewichtsuitdraai per 1 januari 2022 wordt door de belastingdienst de zogenoemde 'theoretische' opbrengst provinciale opcenten voor 2022 verwacht van € 229,1 miljoen (personenauto's € 227,7 miljoen en motoren € 1,4 miljoen). Het Rijk stelt (hybride) elektrische auto's in de periode 2021-2024 (gedeeltelijk) volledig vrij van motorrijtuigenbelasting. De voorgestelde stimuleringsmaatregel voor het (hybride) elektrisch vervoer leidt tot een versmalling van de belastinggrondslag van de provincies.

Voorgesteld wordt om voor 2022 tot en met 2026 rekening te houden met een structurele opbrengst, van € 229,1 miljoen, waarbij gerekend is met het huidige tarief opcenten van 67,9.

Opbrengsten opcenten MRB	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Jaarrekening	223,6	226,4					
Begroting			229,1	229,1	229,1	229,1	229,1

Onderdeel van hiervoor vermelde aantallen voertuigen zijn de leasevoertuigen. Hierna zal deze categorie nader toegelicht worden.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (denk bijvoorbeeld aan de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct en egaliserend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland. De stijging van het aantal leasevoertuigen in 2019 is het gevolg van de verhuizing van een leasemaatschappij van de provincie Flevoland naar Noord-Holland (circa 60.000 voertuigen).

Noord-Holland	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-3-2022
GWH					
Personenauto's	90.903	166.783	154.179	161.035	161.243
Motoren	129	76	77	100	101
	91.032	**166.859**	**154.256**	**161.135**	**161.344**

Particulieren	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-3-2022
Personenauto's	32.814	41.082	51.026	56.012	56.737
Motoren	5	20	40	52	56
	32.819	**41.102**	**51.066**	**56.064**	**56.793**

Totaal	123.851	207.961	205.322	217.199	218.137

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2022 is dat vastgesteld op 118,4 opcenten. Uitgaande van de verwachte opbrengstraming voor 2022 van € 229,1 miljoen en het huidige opcententarief (67,9) is de opbrengst per opcent € 3,37 miljoen. Uitgaande van het maximumtarief opcenten 2022 zijnde 118,4 zijn 50,5 opcenten onbenut. De theoretische (meer)opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit bedraagt afgerond €170 miljoen.

Overzicht onbenutte belastingcapaciteit

Prognose opcenten 2022 (x € 1.000.000)	Opcenten tarief 2022	Opbrengst per opcent (x € 1.000.000)	Maximum opcenten tarief 2022	Maximale opbrengst 2022 (x € 1.000.000)	Onbenutte belastingcapaciteit 2022 (x € 1.000.000)
€ 229,10	€ 67,90	€ 3,37	€ 118,40	€ 399,00	€ 170,00

Grondwaterheffing

Sinds 1 januari 2010 is de Grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2021 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 818.000,- (afgerond). Er is een voorziening ingesteld met tot doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan, tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Heffingplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar.Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Voor 2023 wordt een opbrengst geraamd van € 800.000,-.

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Door de afnemers van zo'n dienst moeten leges worden betaald ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor onder andere het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (Wabo), Waterwet, Wet natuurbescherming en Wegenwet.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn of worden. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. In december 2019 heeft u besloten dat de leges voor de vergunningsaanvragen gefaseerd in drie jaar naar een kostendekkend niveau moesten worden gebracht. Voor de berekening van de kostendekkendheid wordt in zijn algemeenheid uitgegaan van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Het uurtarief van de omgevingsdienst/provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. In de tweede helft van 2022 worden de legestarieven 2023 aan u ter vaststelling aangeboden.

Kostendekkendheid leges in 2022

De uitvoering van de vergunningverlening en handhaving is opgedragen aan de omgevingsdiensten (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en de regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord) en is opgenomen in de lumpsum bekostiging. Het onderstaande overzicht geeft enig inzicht in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Bij de vaststelling van de legesverordening en tarieventabel 2023 geven wij u inzicht in de geactualiseerde kosten verbonden aan de vergunningverlening. De te realiseren opbrengsten voor 2023 zijn gebaseerd op de kostendekkende tarieven en het te verwachten aantal vergunningsaanvragen dat in het komende jaar wordt ingediend.

Kostprijsberekening methode

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en/of de uurtarieven omgevingsdiensten. Voor de uurtarieven van de provincie wordt de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de "Handleiding overheidstarieven".

Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. De onderbouwing van de kostendekkendheid wordt vastgelegd in de rapportage kostendekkendheid 2023.

Overzicht kostendekkendheid leges 2023

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Raming baten 2023	Raming lasten 2023	Kostendekkend 2023
WABO	OD NZKG	€ 1.300.000	€ 1.300.000	100,0%
Milieuleges	OD NZKG, ODIJ	€ 500.000	€ 4.175.000	12,0%
Wegen/waterwegen	provincie Noord-Holland	€ 465.000	€ 550.000	84,5%
Waterwet	OD NZKG	€ 400.000	€ 795.000	50,3%
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 20.000	€ 32.000	62,5%
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 50.000	€ 60.000	83,3%
Wadloop	provincie Fryslân	€ 1.000	€ 37.000	2,7%
Wet Natuurbescherming*	Bij12/faunafonds	€ 300.000	€ 600.000	50,0%
Wet Natuurbescherming*	OD NHN	€ 400.000	€ 1.681.000	23,8%
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 10.000	€ 39.000	25,6%
Overige	provincie Noord-Holland	€ 0	€ 0	0,0%
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.446.000**	**€ 9.269.000**	**37,2%**

* De leges Wet Natuurbescherming (BIJ12) en Wadloop worden ontvangen bij de Uitvoerende organisatie en worden verrekend met de bijdrage die de provincie Noord-Holland moet betalen. Daarmee lopen deze baten niet via de begroting van de provincie Noord-Holland.

Voor 2023 worden de totale legesopbrengsten geraamd op circa € 3,5 miljoen.

Ontwikkelingen met betrekking tot leges

De belangrijkste ontwikkeling die is voorzien, is de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Onder de Omgevingswet wordt een verschuiving ingezet van het meer met algemene regels werken en minder met vergunningplichten voor bedrijven. Ook zal het aantal bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is, licht afnemen (dit gezag gaat naar de gemeenten). Anderzijds neemt door de ruimere werkingssfeer van de Omgevingswet het aantal mogelijke situaties waarvoor leges kunnen worden geheven weer toe.

Een belangrijk punt is dat de vrijstelling van leges voor milieuvergunningen zal vervallen. Dit maakt het mogelijk voor de milieubelastende activiteiten leges te heffen. Verder zal bij de invoering van de Omgevingswet ook het Digitaal Stelsel Omgevingswet(DSO) worden ingevoerd, hetgeen moet leiden tot snellere afwikkeling van aanvragen en daarmee beperking van de ambtelijke inzet.

Tegelijk met de Omgevingswet treedt de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Onder de Omgevingswet wordt er een ‘knip’ gemaakt in de huidige omgevingsvergunning voor het bouwen: ruimtelijke regels (omgevingsplanactiviteit) en technische regels (bouwactiviteit). Een gevolg van de inwerkingtreding van de Wkb is dat meer bouwwerken vergunningsvrij voor de bouwactiviteit zullen zijn.

Dit alles vraagt om herziening van de legesverordening en de tarieventabel, alsmede van de herberekening van de legestarieven. In de tweede helft van 2022 wordt de legesverordening 2023 aan Provinciale Staten ter besluitvorming voorgelegd.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig te worden geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats te worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2023 wordt vooralsnog geen opbrengst geraamd.

Opbrengsten provinciale heffingen en belastingen

Voor 2023 gaat de totale opbrengst belastingen en provinciale heffingen € 233,35 miljoen bedragen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Opcenten motorrijtuigenbelasting	218,4	223,6	226,4	229,1*	229,1
Grondwaterheffing	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
Leges					
* WABO	2,3	1,8	2	1,2	1,3
* overige leges	0,7	0,7	1	1,8	2,15
Totaal	**222,3**	**226,9**	**230,2**	**232,9**	**233,35**

* t/m tweede begrotingswijziging 2022

4 Financiële begroting

4.1 Inleiding

Artikel 3 en de artikelen 17 t/m 23 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevatten de wettelijke eisen waaraan de financiële begroting en meerjarenraming moeten voldoen.

Over het algemeen is in dit hoofdstuk de volgorde van de wetsartikelen aangehouden. Om de leesbaarheid en de verbanden tussen jaren zo goed mogelijk in beeld te brengen, hebben we er voor gekozen de tabellen en toelichtingen voor het begrotingsjaar 2023 enerzijds en de meerjarenraming 2023 - 2026 anderzijds te integreren in één hoofdstuk, waarin een compleet meerjarig beeld wordt gegeven.

4.2 Meerjarenraming

4.2.1 Meerjarenraming 2023-2026

Openbaar bestuur (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	19.955	23.045	22.734	21.649	21.555	21.532
Baten	-145	-162	-59	-59	-59	-59
Saldo van baten en lasten	**19.810**	**22.883**	**22.675**	**21.590**	**21.496**	**21.473**
Storting reserves	0	2	1.000	0	0	0
Onttrekking reserves	-2.740	-215	-395	0	0	0
Resultaat	**17.070**	**22.670**	**23.280**	**21.590**	**21.496**	**21.473**

Klimaat en Milieu (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	47.895	71.226	51.727	45.529	38.559	36.955
Baten	-3.736	-3.414	-4.780	-5.135	-2.475	-2.575
Saldo van baten en lasten	**44.160**	**67.812**	**46.947**	**40.394**	**36.084**	**34.380**
Storting reserves	19.526	30.930	14.069	2.599	1.674	419
Onttrekking reserves	-13.545	-47.857	-11.163	-6.836	-2.888	-1.319
Resultaat	**50.141**	**50.885**	**49.853**	**36.157**	**34.870**	**33.480**

Ruimte en Water (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	32.172	39.924	24.328	19.078	18.578	18.606
Baten	-14.893	-17.704	-7.049	-7.115	-7.115	-7.115
Saldo van baten en lasten	**17.279**	**22.220**	**17.279**	**11.963**	**11.463**	**11.491**
Storting reserves	23.409	21.628	23.262	9.262	15.000	16.000
Onttrekking reserves	-22.237	-22.521	-16.482	-3.340	-2.360	-2.436
Resultaat	**18.450**	**21.327**	**24.059**	**17.885**	**24.103**	**25.055**

Bereikbaarheid (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	234.535	276.606	239.055	219.352	211.829	211.520
Baten	-22.576	-16.792	-21.434	-10.148	-17.299	-17.197
Saldo van baten en lasten	**211.959**	**259.813**	**217.621**	**209.204**	**194.530**	**194.323**
Storting reserves	166.107	85.294	60.245	62.642	42.859	42.609
Onttrekking reserves	-374.236	-140.254	-76.033	-65.198	-39.431	-33.539
Resultaat	**3.830**	**204.853**	**201.833**	**206.647**	**197.957**	**203.392**

Groen (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	96.445	210.123	148.110	115.336	81.807	73.464
Baten	-5.967	-38.108	-20.242	-9.171	-6.602	-985
Saldo van baten en lasten	**90.478**	**172.015**	**127.868**	**106.165**	**75.205**	**72.479**
Storting reserves	84.452	38.010	35.613	25.749	20.145	19.686
Onttrekking reserves	-50.924	-111.387	-78.901	-54.319	-29.682	-28.209
Resultaat	**124.006**	**98.638**	**84.580**	**77.595**	**65.668**	**63.956**

Economie, cultuur en welzijn (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	38.862	53.121	40.079	29.768	23.860	18.931
Baten	-2.918	-86	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**35.944**	**53.035**	**40.079**	**29.768**	**23.860**	**18.931**
Storting reserves	21.251	16.358	15.078	9.673	9.873	5.251
Onttrekking reserves	-13.460	-26.146	-16.358	-9.958	-5.348	0
Resultaat	**43.735**	**43.247**	**38.799**	**29.483**	**28.385**	**24.182**

Economisch herstel en duurzaamheid (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	3.474	18.115	16.617	522	521	518
Baten	-257	-797	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**3.217**	**17.318**	**16.617**	**522**	**521**	**518**
Storting reserves	100.000	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-3.214	-17.425	-16.325	0	0	0
Resultaat	**100.003**	**-107**	**292**	**522**	**521**	**518**

Overzicht Financiën en bedrijfsvoering (x € 1.000)

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	58.753	94.325	102.300	114.513	124.707	135.155
Baten	-467.521	-501.369	-513.294	-533.294	-534.564	-515.943
Saldo van baten en lasten	**-408.768**	**-407.044**	**-410.994**	**-418.781**	**-409.857**	**-380.788**
Storting reserves	68.560	5.653	3.620	1.420	1.420	1.420
Onttrekking reserves	-34.914	-48.845	-28.845	-2.727	-2.407	-2.447
Resultaat	**-375.122**	**-450.235**	**-436.218**	**-420.088**	**-410.844**	**-381.815**

Totaal 2023 tot en met 2026 (bedragen x € 1.000)

Programma 1 t/m 8

	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	532.091	786.485	644.951	567.178	523.022	517.869
Baten	-518.012	-578.432	-566.858	-564.922	-568.114	-543.874
Saldo van baten en lasten	**14.079**	**208.052**	**78.093**	**2.256**	**-45.092**	**-26.005**
Storting reserves	483.304	197.875	152.887	113.116	91.589	86.051
Onttrekking reserves	-515.270	-414.650	-244.502	-142.378	-82.116	-67.950
Resultaat	**-17.887**	**-8.723**	**-13.523**	**-27.006**	**-35.620**	**-7.904**

4.2.2 Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De begroting is opgesteld met inachtneming van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens het BBV is het gemodificeerd stelsel van lasten en baten van toepassing. In overeenstemming met de BBV-regelgeving is het autorisatieniveau bepaald op het totaal van de lasten en het totaal van de baten per programma. De begroting geeft in overeenstemming met de normen van het BBV een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten. De baten en lasten worden tenzij anders vermeld toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Basis voor de ramingen in de begroting
De begroting 2023 bestaat uit de oorspronkelijke ramingen van ongewijzigd beleid met daarbij de effecten van de door uw Staten vastgestelde kaderbrief 2023. Daarnaast zijn in de begroting 2023 een aantal autonome ontwikkelingen verwerkt en een aantal onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen. Op deze plaats vermelden wij de meer algemene opmerkingen waarop de ramingen zijn gebaseerd.

Verantwoording subsidies
Subsidies worden geraamd in het jaar, dat deze worden toegekend. Voor meerjarige lopende projectsubsidies zijn binnen IPO-verband afspraken gemaakt met BBV en de accountants. Deze afspraken houden in dat wanneer de subsidies niet voor het eind van het jaar zijn afgerond, het restant bedrag in een reserve "Subsidieverplichtingen" beschikbaar blijft voor de restant uitbetalingen de komende jaren. Omdat wij werken met 1 operationeel doel per reserve, zullen daarvoor zo nodig meerdere reserves worden ingesteld in de loop van 2022 en gedurende het jaar 2023. Op die manier blijven per operationeel doel de lopende subsidieverplichtingen inzichtelijk.

Materiële vaste activa
Materiële vaste activa met economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze activa worden lineair afgeschreven met inachtneming van de volgende afschrijvingstermijnen

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met

bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden lineair afgeschreven in maximaal:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen worden –tenzij anders word vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig word een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen worden tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij blijkt dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Reserves en voorzieningen
Reserves en voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken word gewaardeerd.

Rente
De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten aangezien er bij ons geen sprake is van een financieringstekort.

Dividenduitkering
De provincie ontvangt dividend vanuit de deelnemingen waarin zij een aandeel heeft. De hoogte van de dividenduitkering wordt gebaseerd op berichtgeving vanuit de deelnemingen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

Salariskosten en toerekening van organisatiekosten
De geraamde kosten voor capaciteit zijn gebaseerd op ramingen van de personele capaciteit die nodig is om de opgaven uit te voeren. De personele capaciteit bestaat uit zowel het eigen personeel als ingehuurde capaciteit. De kosten worden verantwoord in de jaarrekening op de operationele doelen en taakvelden en investeringen op basis van de bij de begroting (inclusief begrotingswijzigingen) vermelde verdeelsleutel.

Algemene uitkering en decentralisatie-uitkeringen van het provinciefonds
De raming van de inkomsten uit het provinciefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2022.

4.2.3 Verklaring van aanmerkelijke verschillen

Overzicht aanmerkelijke verschillen lasten (x 1.000 euro)

Nr	Lasten per programma	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Verschil t.o.v. jaarrekening 2021	Verschil t.o.v. Begroting 2022
1	Openbaar bestuur	19.955	23.045	22.734	2.779	-311
2	Klimaat en Milieu	47.895	71.226	51.727	3.832	-19.499
3	Ruimte en Water	32.172	39.924	24.328	-7.844	-15.596
4	Bereikbaarheid	234.535	276.606	239.055	4.520	-37.550
5	Groen	96.445	210.123	148.110	51.665	-62.013
6	Economie, cultuur en welzijn	38.862	53.121	40.079	1.217	-13.042
7	Economisch herstel en duurzaamheid	3.474	18.115	16.617	13.143	-1.498
8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	58.753	94.325	102.300	43.548	7.975
	Totaal van de lasten	532.091	786.485	644.951	112.860	-141.534

Overzicht aanmerkelijke verschillen baten (x 1.000 euro)

Nr	Baten per programma	Rekening 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Verschil t.o.v. jaarrekening 2021	Verschil t.o.v. begroting 2022
1	Openbaar bestuur	-145	-162	-59	86	103
2	Klimaat en Milieu	-3.736	-3.414	-4.780	-1.044	-1.366
3	Ruimte en Water	-14.893	-17.704	-7.049	7.844	10.655
4	Bereikbaarheid	-22.576	-16.792	-21.434	1.142	-4.642
5	Groen	-5.967	-38.108	-20.242	-14.275	17.866
6	Economie, cultuur en welzijn	-2.918	-86		2.918	86
7	Economisch herstel en duurzaamheid	-257	-797		257	797
8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-467.521	-501.369	-513.294	-45.773	-11.925
	Totaal van de baten	-518.012	-578.432	-566.858	-48.846	11.574

Algemene oorzaken van verschillen

Over het algemeen zijn de verschillen tussen de jaarschijven van de vorige begroting en de huidige te verklaren aan de hand van een beperkt aantal oorzaken. Aan de lastenkant zijn de belangrijkste hiervan de variaties in uitvoering van incidentele projecten en subsidies. Deze zijn ongelijkmatig over de jaren verdeeld. Het ene jaar gebeurt slechts voorbereiding, terwijl in het volgende jaar de uitvoering van start gaat en volop wordt uitgegeven. Veel van deze projecten

dekken wij uit onze reserves. Het overzicht van stortingen en onttrekkingen dat u vindt bij de financiële tabellen geeft u hierin inzicht.

Verdere algemene oorzaken van de verschillen zijn:

- Mutaties in de kasraming van reserves als gevolg van (bijvoorbeeld) het later afrekenen van subsidies/aanvragen van voorschotten door subsidieontvangers, en vertraging in projecten;
- Mutaties in de raming van begrotingsposten gerelateerd aan de voortgang in projecten/declaratiegedrag van leveranciers;
- Voorstellen voor nieuw beleid;
- (mutaties in) specifieke uitkeringen van het Rijk;
- Verschuivingen van budgetten uit administratief technische overwegingen.

Specifieke oorzaken
De belangrijkste verklaring van verschillen tussen 2022 en 2023 is te vinden in de verwerking van de kaderbrief 2023. Daarnaast hebben zich echter ook nog ontwikkelingen voorgedaan, die in deze begroting zijn verwerkt. In de toelichting op de opbouw van de exploitatie zijn deze ontwikkeling nader gespecificeerd/toegelicht.

.

4.2.4 Presentatie van het structureel begrotingssaldo

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Saldo van baten en lasten	78.093	825	-46.698	-27.193
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-91.615	-31.033	8.855	17.435
Begrotingssaldo na bestemming	**-13.523**	**-30.209**	**-37.844**	**-9.759**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	5.710	19.522	20.619	18.358
Structureel begrotingssaldo	**-19.233**	**-49.730**	**-58.462**	**-28.116**

4.2.5 Structureel en reëel evenwicht

Bedragen x € 1.000

2023	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**126.073**	**-47.980**	**78.093**
Baten		-39.010	-527.848	-566.858
	1 Openbaar bestuur	0	-59	-59
	2 Klimaat en Milieu	-2.575	-2.205	-4.780
	3 Ruimte en Water	-3.039	-4.010	-7.049
	4 Bereikbaarheid	-14.039	-7.395	-21.434
	5 Groen	-19.357	-885	-20.242
	6 Economie, cultuur en welzijn	0	0	0
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	0	-513.294	-513.294
Lasten		165.083	479.868	644.951
	1 Openbaar bestuur	395	22.339	22.734
	2 Klimaat en Milieu	13.219	38.508	51.727
	3 Ruimte en Water	6.313	18.015	24.328
	4 Bereikbaarheid	23.379	215.677	239.055
	5 Groen	81.305	66.805	148.110
	6 Economie, cultuur en welzijn	21.548	18.531	40.079
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	15.413	1.204	16.617
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	3.511	98.789	102.300
Totaal Reserves		**-120.362**	**28.747**	**-91.615**
Baten		-243.048	-1.454	-244.502
	1 Openbaar bestuur	-395	0	-395
	2 Klimaat en Milieu	-11.163	0	-11.163
	3 Ruimte en Water	-16.482	0	-16.482
	4 Bereikbaarheid	-75.431	-602	-76.033
	5 Groen	-78.831	-70	-78.901
	6 Economie, cultuur en welzijn	-16.358	0	-16.358
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	-16.325	0	-16.325
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-28.063	-782	-28.845
Lasten		122.686	30.201	152.887
	1 Openbaar bestuur	1.000	0	1.000
	2 Klimaat en Milieu	14.069	0	14.069

	3 Ruimte en Water	23.262	0	23.262
	4 Bereikbaarheid	60.245	0	60.245
	5 Groen	11.883	23.730	35.613
	6 Economie, cultuur en welzijn	10.027	5.051	15.078
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	2.200	1.420	3.620
Eindtotaal		**5.710**	**-19.233**	**-13.523**

Bedragen x € 1.000

2024	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**68.407**	**-67.582**	**825**
Baten		-18.559	-546.363	-564.922
	1 Openbaar bestuur	0	-59	-59
	2 Klimaat en Milieu	-2.825	-2.310	-5.135
	3 Ruimte en Water	-3.000	-4.115	-7.115
	4 Bereikbaarheid	-4.448	-5.700	-10.148
	5 Groen	-8.286	-885	-9.171
	6 Economie, cultuur en welzijn	0	0	0
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	0	-533.294	-533.294
Lasten		86.966	478.781	565.747
	1 Openbaar bestuur	11	21.638	21.649
	2 Klimaat en Milieu	9.023	36.506	45.529
	3 Ruimte en Water	3.022	16.056	19.078
	4 Bereikbaarheid	11.099	208.253	219.352
	5 Groen	50.315	65.021	115.336
	6 Economie, cultuur en welzijn	10.078	19.690	29.768
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	16	506	522
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	3.402	111.111	114.513
Totaal Reserves		**-48.885**	**17.852**	**-31.033**
Baten		-138.529	-3.849	-142.378
	1 Openbaar bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en Milieu	-6.836	0	-6.836
	3 Ruimte en Water	-3.340	0	-3.340
	4 Bereikbaarheid	-62.249	-2.949	-65.198
	5 Groen	-54.201	-118	-54.319

	6	Economie, cultuur en welzijn	-9.958	0	-9.958
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-1.945	-782	-2.727
Lasten			89.644	21.701	111.345
	1	Openbaar bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en Milieu	2.599	0	2.599
	3	Ruimte en Water	9.262	0	9.262
	4	Bereikbaarheid	62.642	0	62.642
	5	Groen	9.019	16.730	25.749
	6	Economie, cultuur en welzijn	6.122	3.551	9.673
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	0	1.420	1.420
Eindtotaal			**19.522**	**-49.730**	**-30.209**

Bedragen x € 1.000

2025		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**27.504**	**-74.202**	**-46.698**
Baten			-22.523	-545.591	-568.114
	1	Openbaar bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en Milieu	0	-2.475	-2.475
	3	Ruimte en Water	-3.000	-4.115	-7.115
	4	Bereikbaarheid	-13.906	-3.393	-17.299
	5	Groen	-5.617	-985	-6.602
	6	Economie, cultuur en welzijn	0	0	0
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	0	-534.564	-534.564
Lasten			50.027	471.389	521.416
	1	Openbaar bestuur	11	21.544	21.555
	2	Klimaat en Milieu	2.201	36.358	38.559
	3	Ruimte en Water	3.053	15.525	18.578
	4	Bereikbaarheid	18.946	192.883	211.829
	5	Groen	16.716	65.091	81.807
	6	Economie, cultuur en welzijn	5.688	18.172	23.860
	7	Economisch herstel en duurzaamheid	16	505	521
	8	Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	3.396	121.311	124.707
Totaal Reserves			**-6.885**	**15.740**	**8.855**

Baten		-77.905	-4.211	-82.116
	1 Openbaar bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en Milieu	-2.888	0	-2.888
	3 Ruimte en Water	-2.360	0	-2.360
	4 Bereikbaarheid	-36.120	-3.311	-39.431
	5 Groen	-29.564	-118	-29.682
	6 Economie, cultuur en welzijn	-5.348	0	-5.348
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-1.625	-782	-2.407
Lasten		71.020	19.951	90.971
	1 Openbaar bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en Milieu	1.674	0	1.674
	3 Ruimte en Water	15.000	0	15.000
	4 Bereikbaarheid	42.859	0	42.859
	5 Groen	5.165	14.980	20.145
	6 Economie, cultuur en welzijn	6.322	3.551	9.873
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	0	1.420	1.420
Eindtotaal		**20.619**	**-58.462**	**-37.844**

Bedragen x € 1.000

2026	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**16.993**	**-44.186**	**-27.193**
Baten		-16.504	-527.370	-543.874
	1 Openbaar bestuur	0	-59	-59
	2 Klimaat en Milieu	0	-2.575	-2.575
	3 Ruimte en Water	-3.000	-4.115	-7.115
	4 Bereikbaarheid	-13.504	-3.693	-17.197
	5 Groen	0	-985	-985
	6 Economie, cultuur en welzijn	0	0	0
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	0	-515.943	-515.943
Lasten		33.497	483.184	516.681
	1 Openbaar bestuur	11	21.521	21.532
	2 Klimaat en Milieu	631	36.324	36.955
	3 Ruimte en Water	3.142	15.464	18.606

	4 Bereikbaarheid	15.969	195.551	211.520
	5 Groen	9.574	63.890	73.464
	6 Economie, cultuur en welzijn	771	18.160	18.931
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	16	502	518
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	3.383	131.772	135.155
Totaal Reserves		**1.365**	**16.070**	**17.435**
Baten		-63.569	-4.381	-67.950
	1 Openbaar bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en Milieu	-1.319	0	-1.319
	3 Ruimte en Water	-2.436	0	-2.436
	4 Bereikbaarheid	-30.058	-3.481	-33.539
	5 Groen	-28.091	-118	-28.209
	6 Economie, cultuur en welzijn	0	0	0
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	-1.665	-782	-2.447
Lasten		64.934	20.451	85.385
	1 Openbaar bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en Milieu	419	0	419
	3 Ruimte en Water	16.000	0	16.000
	4 Bereikbaarheid	42.609	0	42.609
	5 Groen	4.206	15.480	19.686
	6 Economie, cultuur en welzijn	1.700	3.551	5.251
	7 Economisch herstel en duurzaamheid	0	0	0
	8 Overzicht Financiën en bedrijfsvoering	0	1.420	1.420
Eindtotaal		**18.358**	**-28.116**	**-9.759**

Structurele stortingen in reserves

Structurele stortingen in reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
5.1.1	Resv. Groen	23.730	16.730	14.980	15.480
6.4.1	Resv. Monumenten	5.051	3.551	3.551	3.551
8.1.8	Resv. Bedrijfsvoerin	1.420	1.420	1.420	1.420
Eindtotaal		**30.201**	**21.701**	**19.951**	**20.451**

Structurele onttrekkingen aan de reserves

Structurele onttrekkingen aan de reserves (bedragen x € 1.000)

OD	Onderwerp	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
4.4.4	Resv. Kapitaallasten OV	-58	-1.652	-1.952	-1.952
4.4.4	Resv. Kapitaallasten Wegen	-141	-609	-671	-841
4.4.7	Resv. Kapitaallasten innovatieprojecten	-403	-688	-688	-688
5.1.1	Resv. Kapitaallasten Groen	-70	-118	-118	-118
8.1.8	Resv. Huisvesting	-782	-782	-782	-782
Eindtotaal		**-1.454**	**-3.849**	**-4.211**	**-4.381**

4.2.6 EMU saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de provincie Noord-Holland. In het BBV is voorgeschreven dat de provincies het EMU saldo opnemen in de begroting en de jaarstukken. Het EMU-saldo geeft een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden).

	Omschrijving	Begroting 2022*	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-208.052	-78.093	1.267	48.346	28.891
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	68.275	95.893	128.693	45.109	-18.877
(2)	Mutatie voorzieningen	330	333	308	283	258
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-	-	-	-
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-	-	-	-
(0-1+2-3-4)	**EMU saldo**	**-275.997**	**-173.653**	**-127.118**	**3.520**	**48.026**

* t/m Tweede begrotingswijziging 2022

4.3 Uiteenzetting financiële positie

4.3.1 Opbouw van het begrotingssaldo

4.3.1.1 Opbouw exploitatie

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de ontwerpbegroting zijn voornamelijk het gevolg van de verwerking van de financiële kaders en de voorstellen zoals geschetst in de kaderbrief 2023. Deze begroting bevat echter ook een aantal nieuwe ontwikkelingen. Het betreffen met name exogene en onvermijdelijke bijstellingen. De mutaties die nieuw zijn in deze begroting zijn hieronder nader gespecificeerd en deze worden onder de tabel toegelicht.

Totaaloverzicht nieuwe mutaties begroting 2022 – 2025 (bedragen x € 1.000)

Operationeel doel en toelichting begrotingsmutatie (Bedragen x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren Door het tekort aan personeel bij ons oude cateraar waren wij genoodzaakt om van cateraar te wijzigen. Daarbij zijn het aantal bijeenkomsten gestegen en de prijs per verzorgde dag is gestegen.	80	80	80	80
1.2.3 Rijstaken commissaris van de koning uitvoeren Als provincie vinden we het wenselijk om het historisch besef en de bewustwording rondom thema's als vrijheid, veiligheid en discriminatie in de provincie te stimuleren. Daarom is in 2022 een subsidieregeling vastgesteld waarmee de provincie activiteiten ondersteunt die zijn gericht op herdenken, koesteren en vieren van markerende gebeurtenissen en/of personen uit de geschiedenis van Noord-Holland. Er is in 2022 groot beroep gedaan op deze regeling en hebben geconcludeerd dat de huidige subsidieplafond niet toereikend is en verhogen op basis hiervan het subsidieplafond.	80	80	80	80
2.2.1 VTH taken uitvoeren en coördineren Bij de kaderbrief zijn 2025 middelen aangevraagd voor het uitvoeren van de VTH-taken, transitie naar groen staal en gezondheidsonderzoeken. Echter de inzet voor het uitvoeringsprogramma Tata 2020-2022 Roadmap Plus/ ZZS/ kwartiermakers groenstaal omgevingsdienst zal ook na 2025 nodig zijn.				339
3.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen Actualisatie verkopen strategische grond groen en beheer onroerend goed.	-33	35	126	126
4.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen Bijstelling IPO bijdrage	-37	-	-	-
4.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren Terugbetaling van het verleende voorschot aan MRA-E.	-84	-	-	-

4.3.1 Netwerkmanagement en verkeerskundige beheer uitvoeren Er wordt in de begroting structureel € 32.000 bijgenaamd voor i.v.m. hogere brandstofkosten.	32	32	32	32
6.1.1 Ruimtelijke vestigingsklimaat bevorderen Op 8 juli 2021 heeft de AVA het principebesluit genomen de RON NV te ontbinden, leningen zijn ondertussen ingelost bij de BNG daarmee komt de borgtochtprovisie Bedrijventerrein Westzaan Noord CV te vervallen.	48	48	48	112
6.1.3 Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt bevorderen De subsidieregeling omtrent campusvorming (een centraal sturingsinstrument vastgesteld in de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023, door GS op 30 november 2021) is verschoven naar 2023. Ook in 2023 zijn hier gelden voor gereserveerd. Er is gekozen om hiervoor 1 regeling op te stellen en de regeling in zijn geheel in 2023 te laten lopen.	565	-	-	-
Uitkering provinciefonds De opbrengsten uit het provinciefonds zijn bijgesteld op basis van de meicirculaire 2022, hogere accressen zorgen voor een hogere uitkering.	-15.069	-22.127	-13.363	-707
8.1.3 Dividend Het verwachte dividend van PWN wordt verlaagd.	630	630	630	630
8.1.4 Financieringsfunctie De rentebaten zijn geactualiseerd. Het betreft diverse kleinere wijzigingen.	-12	-11	-11	-11
8.1.7 Vennootschapsbelasting Op basis van de geactualiseerde winstverwachting van Polanenpark is de te betalen vennootschapsbelasting bijgesteld.	1.077	-	-	-
8.1.8 Overhead In de meicirculaire van het provinciefonds is € 72.000 extra opbrengst toegekend voor 2023 in het kader van de Wet Open Overheid.	72	-	-	-
8.2.1 Stelposten Bij de Kaderbrief 2023 is de stelpost opgehoogd voor prijsstijgingen als gevolg van de inflatie. Op basis van recentere gegevens blijkt dat de inflatie hoger uitvalt dan eerder werd verwacht.	9.032	9.068	9.099	9.131
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren De kosten in verband met de nazorg van de vliegramp nemen af.	-15	-15	-15	-15
Diverse operationele doelen De kapitaallasten zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de verwachte opleverdata van projecten. De bijstelling in deze begroting wordt veroorzaakt door een verschuiving van de opleverdatum van een aantal projecten naar latere jaren. Omdat de provincie, conform de financiële verordening, start met afschrijven in het jaar na oplevering van een project leidt dit tot verschuivingen in de begrote	-1.611	-279	1.150	2.401

kapitaallasten per jaar.				
Diverse operationele doelen De verwachte opbrengsten uit leges zijn geactualiseerd. Deze inkomsten zijn verspreid over meerdere operationeel doelen. De volgende oorzaken leiden tot een verlaging van de begrote leges opbrengsten; • De legesopbrengsten WABO worden naar beneden gesteld. De begroting is gebaseerd op het aantal verwachte aanvragen zoals die door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied is opgegeven. • De begrote leges worden omhoog bijgesteld als gevolg van de meer kostendekkende tarieven voor met name de leges wegen- en vaarwegen.	370	260	145	95
Totaal mutatie begroting 2023	**-4.875**	**-12.199**	**-1.999**	**12.293**

Verloop begrotingssaldo

Begrotingssaldo conform kaderbrief 2023	**-8.648**	**-18.010**	**-35.845**	**-22.052**
Mutaties begroting 2023	**-4.875**	**-12.199**	**-1.999**	**12.293**
Begrotingssaldo 2023	**-13.523**	**-30.209**	**-37.844**	**-9.759**

4.3.1.2 Geprognotiseerde balans

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000	**31-12-2022**	**31-12-2023**	**31-12-2024**	**31-12-2025**	**31-12-2026**
Activa					
Immateriële activa	-	-	-	-	-
Materiële activa (investeringen)	981.397	1.077.236	1.205.929	1.251.038	1.232.161
Economisch nut	*149.186*	*153.582*	*154.297*	*164.095*	*177.374*
Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*832.211*	*923.654*	*1.051.632*	*1.086.943*	*1.054.787*
Financiële vaste activa	265.210	280.210	295.210	309.210	314.210
Kapitaalverstrekkingen	*165.905*	*180.905*	*195.905*	*209.905*	*214.905*
Verstrekte langlopende leningen	*99.305*	*99.305*	*99.305*	*99.305*	*99.305*
Vlottende activa					
Voorraden	*5.000*	5.000	5.000	5.000	5.000
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	*142.000*	53.000	25.000	25.000	25.000
Liquide middelen	*900*	500	300	300	300

	Overlopende activa	*30.000*	29.000	28.000	28.000	28.000
	Activa	1.424.507	1.444.946	1.559.439	1.618.548	1.604.671
Passiva						
	Algemene reserves	163.106	139.151	139.151	139.151	139.151
	Bestemmingsreserves	683.468	615.808	584.775	593.628	611.065
	Voorzieningen	22.202	22.535	22.843	23.127	23.384
	Vaste Schuld	0	34.000	113.000	180.000	180.000
	Netto-vlottende schulden	20.000	18.000	16.000	16.000	16.000
	Overlopende passiva	535.731	615.452	683.670	666.642	635.071
	Passiva	1.424.507	1.444.946	1.559.439	1.618.548	1.604.671

4.3.2 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onderstaand overzicht geeft de verplichtingen die de provincie heeft ten aanzien van arbeidskosten die jaarlijks een beslag leggen op de begroting weer. Het gaat hier om verplichtingen die in een jaar ontstaan en in latere jaren tot uitbetaling komen, maar niet op de balans zijn opgenomen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (Bedragen x €1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Vakantiedagen	-	-	-	-
Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit	-	-	-	-
Werkloosheidsuitkeringen				
* overige werkloosheidsuitkeringen	€ 132	€ 22	€ 2	€ 2
Totaal	**€ 132**	**€ 22**	**€ 2**	**€ 2**

Toelichting

Vakantiegelden
Door de invoering van het individueel keuzebudget (voortkomend uit de cao) worden vakantiegelden in het lopende jaar volledig uitbetaald.

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit
De Statenleden zijn buiten beschouwing gelaten conform artikel 44, lid 3 van het BBV.

Werkloosheidsuitkeringen
Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment maandelijks een uitkering ontvangen van het UWV en/of Loyalis.

4.3.3 Investeringen

In de tabel 4.3.3 zijn de netto investeringen van de materiële vaste activa en de financiële vaste activa apart weergegeven. Omdat de provincie geen immateriële vaste activa heeft staan deze niet in dit overzicht. De opgenomen bedragen zijn het saldo van de bruto investeringen, de desinvesteringen en bijdragen van derden.

Bedragen x € 1.000	Overzicht van netto investeringen per programma	2023	2024	2025	2026
Programma	**Lopende investeringen:**				
	Materiële vaste activa				
	Investeringen met een economisch nut				
5	Gronden NNN	7.000	7.500	14.500	16.000
3	Beheergrondbank Laag-Holland	-	-	-	-
4	Steunpunten voor dagelijks beheer (vaar)wegen	679	5.598	6	-
	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
4	Investeringen provinciale infrastructuur	52.250	73.928	15.167	-
4	Groenprojecten	1.966	-	-	-
4	Innovatieve duurzame infra	1.244	-	-	-
4	Investeringen Openbaar Vervoer	20.617	14.599	-	-
4	DVM (intelligente verkeerslichten)		4.515		
4	Vervangingsinvesteringen wegen PMO	27.247	34.396	10.076	-
4	Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	-	14.746	204	2.277
4	PMO kunstwerken	3.366		37.741	
	Totaal Materiële vaste activa	**114.369**	**155.282**	**77.694**	**18.277**
	Financiële vaste activa				
6	ROM Regio BV	5.000	5.000	5.000	5.000
3	Participatiefonds deelnemingen Duurzame Energie	10.000	10.000	9.000	-
	Totaal financiële vaste activa	**15.000**	**15.000**	**14.000**	**5.000**
	Totaal netto investeringen	**129.369**	**170.282**	**91.694**	**23.277**

4.3.4 Activa

4.3.4.1 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 een 52)

Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 01-01-2023	Netto investeringen 2023	Desinvesteringen 2023	Afwaarderingen 2023	Afschrijving 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
1. Immateriële activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-	-	-	-	-	-
2. materiële vaste activa						
A. Investeringen met een economisch nut	**149.186**	**7.679**	**-**	**-**	**3.283-**	**153.582**
- Gronden en terreinen	91.874	7.000	-	-	-	98.874
- Bedrijfsgebouwen	57.312	679	-	-	3.283-	54.708
B. Investeringen in openbare ruimte met een						
maatschappelijk nut	**832.211**	**106.690**	**-**	**-**	**15.247-**	**923.654**
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	832.211	106.690	-	-	15.247-	923.654
Totaal materiële vaste activa	**981.397**	**114.369**	**-**	**-**	**18.530-**	**1.077.236**
Totaal geactiveerde investeringen	**981.397**	**114.369**	**-**	**-**	**18.530-**	**1.077.236**

4.3.4.2 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 36)

	Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 01-01-2023	Investeringen in 2023	Desinvesteringen in 2023	Herwaardering in 2023	Afschrijvingen in 2023	Boekwaarde per 31-12-2023
A.	**Kapitaalverstrekkingen aan:**						
	- deelnemingen	165.912	15.000	-	-	-	180.912
B.	**Leningen aan:**						
	- openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
	- deelnemingen	56.214					56.214
C.	**Overige langlopende leningen**	9.891	-		-	-	9.891
	Totaal financiële vaste activa	**265.217**	**15.000**	-	-	-	**280.217**

4.3.5 Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit capaciteitskosten en directe kosten.Tabel 4.3.5 geeft de totale kapitaallasten per onderdeel weer zoals ze voor de jaren 2023 tot en met 2026 in de begroting staan geraamd.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
A. Capaciteitskosten				
Grond Houtplein	-	-	-	-
Renovatie Houtplein	1.643	1.643	1.643	1.643
Nieuwbouw Dreef	557	557	557	557
Totaal A	2.200	2.200	2.200	2.200
B. Directe kosten				
Parkeergarage Dreef	407	407	407	407
Aanleg van provinciale wegen	8.238	9.959	11.824	11.958
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten wegen	141	609	671	840
Vervangingsinvesteringen wegen PMO	2.937	3.836	4.868	5.100
Vervangingsinvesteringen Kunstwerken	269	1.993	2.146	4.662
DVM (intelligente verkeerslichten)	67	67	368	368
Duurzame infrastuctuur	403	688	688	688
Steunpunten B&U	397	489	821	835
Stelposten Bereikbaarheid	720	1.768	3.276	4.774
Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	1.785	1.785	2.174	2.179
Investeringen OV	321	502	556	556
Vast onderhoud wegen	50	50	50	50
Onderhoud tunnels/aquaducten	188	188	188	188
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten OV	58	1.652	1.952	1.952
Investeringen Groen (reserve kapitaallasten)	70	118	118	118
Archeologie opdrachten	279	279	279	279

4.3.6 Financiering

4.3.6.1 Overzicht van het renteresultaat

In tabel 4.3.6.1 is het renteresultaat opgenomen. Het renteresultaat bestaat uit het saldo van de ontvangen rente van de verstrekte langlopende leningen en de verwachte te betalen rente op het vreemd vermogen. Hiervan is naar verwachting sprake vanaf 2023. In tabel 4.4.1 van deze begroting is een overzicht opgenomen van de verstrekte langlopende leningen in 2023.

	Renteresultaat (x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
	De externe rentelasten over de korte en lange				
A.	Financiering	286	1.070	1.800	1.800
B.	De externe rentebaten	1.844	1.976	1.976	1.976
	Totaal door te rekenen externe rente	-1.558	-906	-176	-176
	De rente die aan de grondexploitatie moet worden				
C.	Doorberekend	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het				
	betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	-1.558	-906	-176	-176
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht	-1.558	-906	-176	-176
	Overhead) toegerekende rente (renteomslag)				
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief				
	overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-1.558	-906	-176	-176

4.3.6.2 Staat van investeringen en financiering

Bedragen x € 1.000		Begin 2023	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Afschrijvingen 2023	Eind 2023
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*149.186*	*7.679*		*3.283*	*153.582*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*832.211*	*106.690*	-	*15.247*	*923.654*
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*165.905*	*15.000*	-	-	*180.905*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden					-
	Verstrekte langlopende leningen	99.305	-	-	-	*99.305*
	Activa	**1.246.607**	**129.369**	-	**18.530**	**1.357.446**
Passiva						
	Algemene reserves	163.106	2.200	26.155	-	139.151
	Bestemmingsreserves	683.468	150.687	218.347	-	615.808
	Voorzieningen	22.202	783	450	-	22.535
	Vreemd vermogen	-	34.000	-	-	34.000
	Passiva	**868.776**	**187.670**	**244.952**	-	**811.494**

Bedragen x € 1.000		Begin 2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Eind 2024
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*153.582*	*13.098*		*12.384*	*154.296*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*923.654*	*142.184*		*14.206*	*1.051.632*
	Financiële vaste activa					

	Deelnemingen	*180.905*	*15.000*	-	-	*195.905*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	99.305	-	-	-	*99.305*
	Activa	1.357.446	170.282	-	26.590	1.501.138
Passiva						
	Algemene reserves	139.151	-	-	-	139.151
	Bestemmingsreserves	615.808	111.345	142.378	-	584.775
	Voorzieningen	22.535	783	475	-	22.843
	Vreemd vermogen	34.000	79.000	-	-	113.000
	Passiva	811.494	191.128	142.853	-	859.769
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-545.952**				**-641.369**

Bedragen x € 1.000		**Begin 2025**	**Vermeerderingen 2025**	**Verminderingen 2025**	**Afschrijvingen 2025**	**Eind 2025**
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*154.296*	*14.507*	-	*4.708*	164.095
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.051.632*	*63.189*	-	*27.878*	1.086.943
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*195.905*	*14.000*	-	-	209.905
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	99.305	-	-	-	99.305
	Activa	1.501.138	91.696	-	32.586	1.560.248
Passiva						
	Algemene reserves	139.151				139.151
	Bestemmingsreserves	584.775	90.971	82.116		593.630

	Voorzieningen	22.843	783	500		23.126
	Vreemd vermogen	113.000	67.000			180.000
	Passiva	859.769	158.754	82.616	-	935.907
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-641.369**	**67.058**	**82.616**	**-32.586**	**-624.341**

Bedragen x € 1.000		**Begin 2026**	**Vermeerderingen 2026**	**Verminderingen 2026**	**Afschrijvingen 2026**	**Eind 2026**
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*164.095*	*16.000*		*2.721*	177.374
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.086.943*	*2.277*		*34.433*	1.054.787
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*209.905*	*5.000*	-	-	214.905
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	99.305	-	-	-	99.305
	Activa	1.560.248	23.277	-	37.154	1.546.371
Passiva						
	Algemene reserves	139.151	-	-	-	139.151
	Bestemmingsreserves	593.630	85.385	67.950	-	611.065
	Voorzieningen	23.126	783	525	-	23.384
	Vreemd Vermogen	180.000	-	-	-	180.000
	Passiva	935.907	86.168	68.475	-	953.600
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-624.341**				**-592.771**

4.3.7 Stand en mutaties van reserves

4.3.7.1 Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

2023

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2022	Storting	Over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
8.2.5	Algemene reserve	163.106	-	2.200	-	-26.155	-	-	139.151
	Totaal algemene reserves	**163.106**	**-**	**2.200**	**-**	**-26.155**	**-**	**-**	**139.151**
	Programma 1 Openbaar bestuur								
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	1.665	-	1.000	-	-199	-	-196	2.270
	Programma 2 Klimaat en Milieu								
2.2.3	Reserve Bodemsanering	18.871	-	319	-	-3.060	-	-	16.130
2.1.3	Rerserve Energietransitie	15.901	-	3.967	-	-1.616	-	-	18.252
2.1.4	Reserve Circulaire economie	775	-	350	-	-890	-	-	235
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	-		-		-	-	-
2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	5.704	-	3.300	-	-3.467	-	-	5.537
2.1.1	Reserve duurzame electriciteit	4.597	-	2.867	-	-1.380	-	-	6.084
2.1.2	Reserve Warmte transitie	841	-	3.267	-	-750	-	-	3.358
									-

	Programma 3 Ruimte en Water								-
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling	23.607	-	-	-	-425	-	-155	23.027
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	2.858	-	1.562	-	-1.393	-	-	3.027
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	11.109	-	5.000	-	-680	-8.000	-	7.429
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	2.767	-	-	-	-1.000	-	-	1.767
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	-	-	-	341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	2.950	-	-	-	-750	-	-	2.200
3.3.2	Reserve Woningbouw	4.019		1.200	-	-1.145	-	-	4.074
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	861	-	1.500	-	-1.503	-	-131	727
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	16.693	-	-	6.000	-	-	-	22.693
3.2.4	Reserve subsidie Bloemendalerpolder	1.112	-	-	-	-840	-	-	272
3.2.1	Reserve subsidie OV-fonds	10.500	-	-	8.000	-175	-	-	18.325
3.3.2	Reserve Woningbouw subsidies	2.546	-	-	-	-285	-	-	2.261
									-
	Programma 4 Bereikbaarheid								-
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	1.759	-	-	205	-1.410	-	-	554
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	64.321	-	8.935	-	-17.640	-205	-25	55.386
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Profinciale Infrastructuur	120.714	-	20.074	-	-1.866	-	-	138.922
4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	20.928	-	20.186	2.600	-30.016		-1.400	12.298
4.4.4	Reserve Investeringen Wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	3.922	-	8.178	-	-5.588	-2.600	-1.710	2.202
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	10.174	-	-	-	-4.146	-	-	6.028

4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	14.040	-	67	-	-8.825	-	-	5.282
4.1.2	Reserve Verleende subsidies OD 4.1.2	3.329	-	-	-	-	-	-	3.329
	Programma 5 **Groen**								-
5.1.1	Reserve Groen	83.632	-	23.730	-	-42.512	-10.000	-	54.850
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	8.839	-	107	-	-4.311	-205	-	4.430
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	13.017		58	4.000	-10.255	-	-	6.820
5.1.4	Reserve Laag Holland	3.561	-	-	-	-2.454	-	-	1.107
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.094	-	2.000	-	-5.094	-	-	-
5.3.2	Reserve Landschap	-	-	4.000	-	-2.850	-1.150	-	-
5.1.1	Resverve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	-	-	-	-	-	-	0	-
	Programma 6 **Economie, Cultuur en Welzijn**								-
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	1.424	-	2.500	-	-2.549	-	-	1.375
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	8.775	-	5.672	-	-5.593	-	-	8.854
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	-	-		-		-	-	-
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	3.765	-	500	-	-719	-	-	3.546
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	2.603	-	5.051	-	-5.897	-	-	1.757
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.557	-	-	1.355	-1.600	-	-	6.312
	Programma 7 **Economisch herstel en Duurzaamheid**								-
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	79.361	-	-	-	-16.325	-	0	63.036

	Programma 8 Overzicht Financiën en Bedrijfsvoering								-
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	12.548	-	1.420	-	-1.908	-	-	12.060
8.2.3	Reserve GO-gelden	-	-	-	-	-	-	-	-
8.1.8	Reserve Huisvesting	12.177	-	-	-	-782	-	0	11.395
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	14.376	-	-	-	-141	-	-	14.235
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	50.785	-	-	-	-58	-	-	50.727
4.4.7	Reserve Kapitaallasten Innovatieve projecten	7.921	-	-	-	-403	-	-	7.518
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	4.127	-	1.718	-	-70	-	-	5.775
	Totaal Bestemmingsreserves	683.467	-	128.528	22.160	-192.570	-22.160	-3.617	615.808
	Totaal Reserves	**846.573**	-	**130.728**	**22.160**	**-218.725**	**-22.160**	**-3.617**	**754.959**

2024

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2023	Storting	Over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
8.2.5	Algemene reserve	139.151	-	-	-	-	-	-	139.151
	Totaal algemene reserves	**139.151**	-	-	-	-	-	-	**139.151**

	Programma 1 Openbaar bestuur								
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	2.270	-	-	-	-	-	-	2.270
	Programma 2 Klimaat en Milieu								
2.2.3	Reserve Bodemsanering	16.130	-	319	-	-1.039	-	-	15.410
2.1.3	Rerserve Energietransitie	18.252	-	33	-	-3.800	-	-	14.485
2.1.4	Reserve Circulaire economie	235	-	1.180	-	-1.180	-	-	235
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	-		-		-	-	-
2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	5.537	-	1.000	-	-67	-	-	6.470
2.1.1	Reserve Duurzame electriciteit	6.084	-	33	-		-	-	6.117
2.1.2	Reserve Warmte transitie	3.358	-	33	-	-750	-	-	2.641
	Programma 3 Ruimte en Water								
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling	23.027	-	-	-	-	-	-	23.027
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	3.027	-	1.562	-	-1.393	-	-	3.196
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	7.429	-	-	-	-	-	-	7.429
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	1.767	-	-	-	-	-	-	1.767
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-		-	-	341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	2.200	-	-	-	-750	-	-	1.450
3.3.2	Reserve Woningbouw	4.074	-	1.200	-		-	-	5.274
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	727	-	-	-	-43	-	-	684
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	-	-	-	-	-	-	-	-

3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	22.693	-	-	6.500	-	-	-	29.193
3.2.4	Reserve Bloemendalerpolder	272	-	-	-	-272	-	-	-
3.2.1	Resverve subsidie OV-fonds	18.325	-	-	-	-312	-	-	18.013
3.3.2	Reserve Woningbouw subsidies	2.261	-	-	-	-570	-	-	1.691
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	554	-	-	205	-469	-	-	290
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	55.387	-	10.511	-	-9.418	-205	-25	56.250
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Profinciale Infrastructuur	138.922	-	19.574	-	-1.450	-	-	157.046
4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	12.298	-	15.525	5.100	-31.471		-1.400	52
4.4.4	Reserve Investeringen Wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	2.202	-	11.660	-	-5.597	-5.100	-1.843	1.322
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	6.028	-	-	-	-3.582	-	-	2.446
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	5.282	-	67	-	-1.689	-	-	3.660
4.1.2	Resverve verleende subsidies OD 4.1.2	3.329	-	-	-	-	-	-	3.329
	Programma 5 Groen								
5.1.1	Reserve Groen	54.850	-	16.730	-	-33.560	-10.500	-	27.520
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	4.430	-	107	-	-2.046	-	-	2.491
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	6.820	-	58	4.000	-7.241	-	-	3.637
5.1.4	Reserve Laag Holland	1.107	-	-	-	-	-	-	1.107
5.2.1	Reserve Uittreding Goois natuurreservaat	-	-	-	-	-	-	-	-
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-	-	854	-	-854	-	-	-
5.3.2	Reserve Landschap	-	-	4.000	-	-	-	-	4.000

	Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn								
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	1.375	-	-	-	-	-	-	1.375
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	8.854	-	4.922	-	-5.237	-	-	8.539
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	-	-		-		-	-	-
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	3.546	-	1.200	-	-602	-	-	4.144
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	1.757	-	3.551	-	-4.119	-	-	1.189
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.312	-	-	-	-	-	-	6.312
	Programma 7 Economisch Herstel en Duurzaamheid								
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	63.036	-	-	-	-	-	-	63.036
	Programma 8 Overzicht Financien en Bedrijfsvoering								
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	12.060	-	1.420	-	-1.945	-	-	11.535
8.2.3	Reserve GO-gelden	-	-	-	-	-	-	-	-
8.1.8	Reserve Huisvesting	11.395	-	-	-	-782	-	-	10.613
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	14.235	-	-	-	-609	-	-	13.626
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	50.727	-	-	-	-1.652	-	-	49.075
4.4.4	Reserve Kapitaallasten investeringen kunstwerken (Progr. 4)	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4.6	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	-	-	-	-	-	-	-	-

4.4.7	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	7.518	-	-	-	-688	-	-	6.830
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	5.775	-	-	-	-118	-	-	5.657
	Totaal Bestemmingsreserves	**615.809**	**-**	**95.539**	**15.805**	**-123.305**	**-15.805**	**-3.268**	**584.775**
	Totaal Reserves	**754.960**	**-**	**95.539**	**15.805**	**-123.305**	**-15.805**	**-3.268**	**723.926**

2025

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2024	Storting	Over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
8.2.5	Algemene reserve	139.151	-	-	-	-	-	-	139.151
	Totaal algemene reserves	**139.151**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**139.151**
	Programma 1 Openbaar bestuur								
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	2.270	-	-	-	-	-	-	2.270
					-	-	-		
	Programma 2 Klimaat en Milieu				-	-	-		
2.2.3	Reserve Bodemsanering	15.410	-	319	-	-1.214	-	-	14.515
2.1.3	Rerserve Energietransitie	14.485	-	33	-	-352	-	-	14.166
2.1.4	Reserve Circulaire economie	235	-	1.255	-	-1.255	-	-	235
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	-	-	-	-	-	-	0

2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	6.470	-		-	-67	-	-	6.403
2.1.1	Reserve Duurzame electriciteit	6.117	-	33	-	-	-	-	6.150
2.1.2	Reserve Wamte transitie	2.641	-	33	-	-	-	-	2.674
	Programma 3 Ruimte en Water								
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling	23.027	-	-	-	-	-	-	23.027
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	3.196	-	2.000	-	-653	-	-	4.543
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	7.429	-	-	-	-	-	-	7.429
3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	1.767	-	-	-	-	-	-	1.767
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	-	-	-	341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	1.450	-	-	-	-405	-	-	1.045
3.3.2	Reserve Woningbouw	5.274	-	-	-	-	-	-	5.274
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	684	-	-	-	-43	-	-	641
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	-	-	-	-	-	-	-	0
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	29.193	-	-	13.000	-	-	-	42.193
3.2.4	Resverve subsidie Bloemendalerpolder	-	-	-	-	-	-	-	0
3.2.1	Resverve subsidie OV-fonds	18.013	-	-	-	-688	-	-	17.325
3.3.2	Reserve Woningbouw subsidies	1.691	-	-	-	-571	-	-	1.120
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	290	-	-	205	-224	-	-	271
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	56.250	-	9.386	-	-9.849	-205	-	55.582
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	157.045	-	7.464	-	-1.450	-		163.059

4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	52	-	19.377	700	-13.760	-	-1.400	4.969
4.4.4	Reserve Investeringen Wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4.5	Reserve Investeringen Kunstwerken	-	-	-	-	-	-	-	0
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	1.322	-	5.660	-	-3.952	-700	-1.820	510
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	2.446	-	-	-	-2.224	-	-	222
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	3.660	-	67	-	-536	-	-	3.191
4.1.2	Resverve verleende subsidies OD 4.1.2	3.329	-	-	-	-	-	-	3.329
	Programma 5 Groen								
5.1.1	Reserve Groen	27.520	-	14.980	-	-6.437	-17.000	-	19.063
5.1.2	Reserve Groene Uitweg	2.491	-	107	-	-354	-	-	2.244
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	3.637	-	58	4.000	-4.773	-	-	2.922
5.1.4	Reserve Laag Holland	1.107	-	-	-	-	-	-	1.107
5.2.1	Reserve Uittreding Goois natuurreservaat	-	-	-	-	-	-	-	0
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-	-	1.000	-	-1.000	-	-	0
5.3.2	Reserve Landschap	4.000	-	-	-	-	-	-	4.000
	Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn								
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	1.375	-	-	-	-	-	0	1.375
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	8.539	-	4.922	-	-4.922	-	-	8.539
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	-	-	-	-		-	-	0
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	4.144	-	1.400	-	-426	-	-	5.118
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	1.189	-	3.551	-	-	-	-	4.740
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.312	-	-	-	-	-	-	6.312

	Programma 7 Economisch herstel en Duurzaamheid								
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	63.036	-	-	-	-	-	-	63.036
	Programma 8 Overzicht Financien en Bedrijfsvoering								
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	11.535	-	1.420	-	-1.625	-	0	11.330
8.2.3	Reserve GO-gelden	-	-	-	-	-	-	-	0
8.1.8	Reserve Huisvesting	10.613	-	-	-	-782	-	-	9.831
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)		-	-	-	-	-	0	0
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	13.626	-	-	-	-671	-	-	12.955
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	49.075	-	-	-	-1.952	-	-	47.123
4.4.4	Reserve Kapitaallasten investeringen kunstwerken (Progr. 4)	-	-	-	-	-	-	-	0
4.4.6	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	-	-	-	-	-	-	-	0
4.4.7	Reserve Kapitaallasten Innovatieve projecten	6.830	-	-		-688		-	6.142
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	5.657	-	-	-	-118	-	-	5.539
	Totaal Bestemmingsreserves	**584.774**		**73.065**	**17.905**	**-60.991**	**-17.905**	**-3.220**	**593.628**
	Totaal Reserves	**723.925**		**73.065**	**17.905**	**-60.991**	**-17.905**	**-3.220**	**732.779**

2026

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2025	Storting	Overheveling vanuit andere reserve	Bestedingen	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
8.2.5	Algemene reserve	139.151	-	-	-	-	-	-	139.151
	Totaal algemene reserves	**139.151**	-	-	-	-	-	-	**139.151**
	Programma 1 Openbaar bestuur								
1.4.2	Cofinanciering Europese projecten	2.270	-	-	-	-	-	-	2.270
	Programma 2 Klimaat en Milieu								
2.2.3	Reserve Bodemsanering	14.515	-	319	-	-944	-	-	13.890
2.1.3	Rerserve Energietransitie	14.167	-	33	-	-308	-	-	13.892
2.1.4	Reserve Circulaire economie	235	-	-	-	-	-	-	235
2.2.2	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	-	-	-	-	-	-	0
2.2.2	Reserve Gezonde Leefomgeving	6.403	-	-	-	-67	-	-	6.336
2.1.1	Reserve Duurzame electriciteit	6.151	-	33	-		-	-	6.184
2.1.2	Reserve Warmte transitie	2.675	-	33	-		-	-	2.708
	Programma 3 Ruimte en Water								
3.4.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling	23.027	-	-	-	-	-	-	23.027
3.5.3	Reserve Waterrecreatie	4.543	-	2.000	-	-640	-	-	5.903
3.2.1	Reserve OV Knooppunten	7.429	-	-	-	-	-	-	7.429

3.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	1.767	-	-	-	-	-	-	1.767
3.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	341	-	-	-	-	-	-	341
3.3.1	Reserve Woonbeleid	1.045	-	-	-	-	-	-	1.045
3.3.2	Reserve Woningbouw	5.274	-	-	-	-	-	-	5.274
3.4.3	Reserve Klimaatadaptatie	641	-	-	-	-43	-	-	598
3.2.3	Reserve Investeringsimpuls Duurzame Zeehavens	-	-	-	-	-	-	-	0
3.2.5	Reserve Waardevermindering grond Groen	42.193	-	-	14.000	-	-	-	56.193
3.2.4	Resverve subsidie Bloemendalerpolder	-	-	-	-	-	-	-	0
3.2.1	Resverve subsidie OV-fonds	17.325	-	-	-	-1.325	-	-	16.000
3.3.2	Reserve Woningbouw subsidies	1.120	-	-	-	-428	-	-	692
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	271	-	-	205	-205	-	-	271
4.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	55.582	-	9.361	-	-9.224	-205	-	55.514
4.4.2	Reserve Ontwikkelen Profinciale Infrastructuur	163.059	-	7.464	-	-950	-	-	169.573
4.4.5	Reserve Groot onderhoud wegen	4.969	-	19.702	500	-12.915	-150	-	12.106
	Reserve Investeringen wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4.4	Reserve Investeringen Kunstwerken	-	-	-	-	-	-	-	0
4.4.6	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	510	-	5.160	150	-3.452	-500	-1.819	49
4.4.7	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	222	-	-	-	-187	-	-	35
4.2.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	3.191	-	67	-	-451	-	-	2.807
4.1.2	Resverve verleende subsidies OD 4.1.2	3.329	-	-			-	-	3.329
	Programma 5 Groen								
5.1.1	Reserve Groen	19.063	-	15.480	-	-5.150	-17.041	-	12.352

5.1.2	Reserve Groene Uitweg	2.244	-	107	-	-127	-	-	2.224
5.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen	2.922	-	58	3.041	-4.773	-	-	1.248
5.1.4	Reserve Laag Holland	1.107	-	-	-	-	-	-	1.107
5.2.1	Reserve Uittreding Goois natuurreservaat	-	-	-	-	-	-	-	0
5.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-	-	1.000	-	-1.000	-	-	0
5.3.2	Reserve Landschap	4.000	-	-	-	-	-	-	4.000
5.1.1	Resverve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, OD 5.1.1	-	-	-	-	-	-	-	0
	Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn								
6.1.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	1.375	-	-	-	-	-	-	1.375
6.1.2	Reserve MKB Innovatie-instrumenten	8.539	-	-	-	-	-	-	8.539
6.1.4	Reserve Duurzame Landbouw	-	-	-	-	-	-	-	0
6.1.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	5.118	-	1.700	-	-	-	-	6.818
6.4.1	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	4.740	-	3.551	-	-	-	-	8.291
6.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	6.312	-	-	-	-	-	-	6.312
	Programma 7 Economisch herstel en Duurzaamheid								
7.1.1	Reserve Economisch herstel en Duurzaamheid	63.036	-	-	-	-	-	-	63.036
	Programma 8 Overzicht Financien en Bedrijfsvoering								
8.1.8	Reserve Bedrijfsvoering	11.330	-	1.420	-	-1.665	-	-	11.085
8.2.3	Reserve GO-gelden	-	-	-	-	-	-	-	0
8.1.8	Reserve Huisvesting	9.831	-	-	-	-782	-	-	9.049
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								

3.2.3	Reserve Dekking kap.lasten invest.Haven (Progr. 3)	-	-	-	-	-	-	-	0
4.4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen (Progr. 4)	12.955	-	-	-	-841	-	-	12.114
4.4.4	Reserve Kapitaallasten OV (Progr. 4)	47.123	-		-	-1.952	-	-	45.171
4.4.4	Reserve Kapitaallasten investeringen kunstwerken (Progr. 4)	-	-	-	-	-	-	-	0
4.4.6	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen (Progr. 4)	-	-	-	-	-	-	-	0
4.4.7	Reserve Kapitaallasten innovatieve projecten	6.142	-	-	-	-688	-	-	5.454
5.1.1	Reserve Kapitaallasten Groen (Progr. 5)	5.539	-	-	-	-118	-	-	5.421
	Totaal Bestemmingsreserves	**593.631**	**-**	**67.488**	**17.896**	**-48.235**	**-17.896**	**-1.819**	**611.065**
	Totaal Reserves	**732.782**		**67.488**	**17.896**	**-48.235**	**-17.896**	**-1.819**	**750.216**

4.3.7.2 Toelichting op de reserves

	Reserve Investeringen Kunstwerken
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Realiseren van investeringen in kunstwerken.
Instellingsbesluit	Derde begrotingswijziging 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	5 Groen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Klimaatadaptie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	De reserve wordt ingesteld bij de laatste begrotingswijziging 2018. De looptijd is gelet op het BBV gekoppeld aan de duur van de afschrijving.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	5 Groen
Looptijd	De afronding van de, in het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, genoemde opgaven is vooralsnog voorzien in 2027.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	5 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2025

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009 Eindigt op: 2038

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	5 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 2022

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Programma	5 Groen
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2030

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve ‘Herstructurering Bedrijventerreinen’ opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010–2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2027

	Reserve Europese landbouwprojecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma’s POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2026

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	2019 t/m 2026

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	t/m 2025

Functie	
Doel	
Instellingsbesluit	
Programma	
Looptijd	

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019

Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	5 Groen
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten

Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Bedrijfsvoering

Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2025. Dijkversterkingen zijn zowel qua voorbereiding als uitvoering langlopende projecten. Meekoppelkansen kunnen vaak pas worden uitgevoerd als de waterkering is versterkt. De looptijd van de reserve is om die reden tot eind 2025.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten

Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	De looptijd van de reserve is afhankelijk van de, nog te besluiten, specifieke aanwending. Vooralsnog wordt de einddatum bepaald op 31-12-2021.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	t/m 2025

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	6 Economie, Cultuur en Welzijn
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Uittreding Goois Natuurreservaat
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van middelen voor de uittreding uit het Goois natuurreservaat.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2019
Programma	5 Groen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.

Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Programma	5 Groen
Looptijd	Het integrale gebiedsprogramma Laag Holland heeft een looptijd van 2020 t/m 2030.

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Programma	7 Economisch herstel en duurzaamheid
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	2030

	Reserve Warmte Transitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	2030

4.3.8 Stand en mutaties van de voorzieningen

4.3.8.1 Staat van het verloop van de voorzieningen

2023

2023	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.861	0	0	0	2.861
2. Kosten reorganisatie	0	0	0	0	0
3. Pensioenen leden GS	11.052	586	-450	0	11.188
4. Grondwaterheffing	2.959	197	0	0	3.156
5. Bodembeheertaken	2120	0	0	0	2120
6. Sanering Parnassia	1.960	0	0	0	1.960
7. Voorziening Agriport	1.250	0	0	0	1.250
Totaal voorzieningen	22.202	783	-450	0	22.535

2024

2024	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675	-	-	-	2.675
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	-
3. Pensioenen leden GS	11.188	586	475-	-	11.299
4. Grondwaterheffing	3.156	197	-	-	3.353
5. Bodembeheertaken	2.120	-	0	-	2.120
6. Sanering Parnassia	1.960	-	0	-	1.960
7. Voorziening Agriport	1.250	-	0	-	1.250
Totaal voorzieningen	**22.535**	**783**	**-475**	**0**	**22.843**

2025

2025	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.861	-	-	-	2861
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	0
3. Pensioenen leden GS	11.299	586	500-	-	11385
4. Grondwaterheffing	3.353	197	-	-	3550
5. Bodembeheertaken	2.120	-	0	-	2120
6. Sanering Parnassia	1.960	-	0	-	1960
7. Voorziening Agriport	1.250	-	0	-	1250
Totaal voorzieningen	**22.843**	**783**	**-500**	**0**	**23.126**

2026

2026	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.861	-	-	-	2861
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	0
3. Pensioenen leden GS	11.385	586	-525	-	11446
4. Grondwaterheffing	3.550	197	0	-	3747
5. Bodembeheertaken	2.120	-	0	-	2120
6. Sanering Parnassia	1.960	-	-	-	1960
7. Voorziening Agriport	1.250	-	-	-	1250
Totaal voorzieningen	**23.126**	**783**	**-525**	**0**	**23.384**

4.3.8.2 Toelichting op de voorzieningen

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Programma	7 Financiën en Bedrijfsvoering
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Programma	2 Klimaat en Milieu
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

4.4 Overige financiële overzichten

4.4.1 Langlopende leningen

Bedragen x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Rente	Restantbedrag per 01-01-2023	Te verstrekken leningen in 2023	Totaal van de rente in 2023	Aflossing in 2023	Restandschuld per 31-12-2023	Laatste jaar van aflossing
Leningen aan openbare lichamen								
Gemeente Hilversum (1)	18.681	variabel	16.081	-	-	-	16.081	2029
Gemeente Laren (1)	10.011	variabel	8.617	-	-	-	8.617	2029
Gemeente Gooische Meren (1)	9.877	variabel	8.502	-		-	8.502	2029
Leningen aan openbare lichamen	38.569	-	33.200	-	-	-	33.200	
Leningen aan deelnemingen								
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	635	1,80%	635	-	11	0	635	2026
Schiphol Area Development Company (3)	3.375	4,46%	625	-	58	-	625	07-2025/2027
Alliander	55.000	1,98%	54.954	-	1140	-	54.954	
Leningen aan deelnemingen	59.010		56.214	-	1.209	-	56.214	
Overige langlopende leningen								
Nationaal Restauratiefonds (4)	9.100		9.100	-	-	-	5.100	2060
CPO (Collectief Particuloer Opdrachtgeverschap)	1.380		668				668	
Vila Nieuwland (5)	123	2,60%	123	-	3	-	123	2025
Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)	40.000	1,50%	42.062	-	631	-	42.063	
Voorziening Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)	-40.000		-42.062	-	-	-	-42.063	
Overige langlopende leningen	10.603		9.891	-	634	-	5.891	
Totaal	**108.182**		**99.305**	-	**1.843**	-	**95.305**	

Organisatie/instelling	Datum & nummer besluit PS of GS
Gemeente Hilversum (1)	976112/1013313
Gemeente Laren (1)	976112/1013313
Gemeente Gooische Meren (1)	976112/1013313
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	GS 21-06-2011;33454
Schiphol Area Development (3)	13 februari 2018 GS 1035658/1044807
Nationaal Restauratiefonds (4)	21-06-2011;27350
Vila Nieuwland (5)	226465/561131
Collectief Agrarisch Natuurbeheer (6)	GS 2015; 184
Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)	GS 309599/340912

(1) Betreft de verkoop in 2017 van het terrein Crailo aan de gemeenten Hilversum, Gooische Meren en Laren voor een bedrag van €33,2 miljoen ex.BTW (incl.BTW 38,57 mln.). Hierbij heeft de provincie NH een uitgestelde betaling verleent aan de gemeenten voor een bedrag van € 33,2 miljoen tot uiterlijk 31-12-2029, waarbij de gemeenten vrij zijn om (delen) eerder te betalen. Aan de gemeenten wordt een rentevergoeding in rekening gebracht van 0% over de eerste 6 jaar (2018-2023) en 0,4% per jaar over de tweede 6 jaar (2024-2029).

(2) Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een rentedragende lening verstrekt, welke dient tot aflossing van een schuld van IJmuider Delta BV aan een dochter van Regionale Ontwikkelingsmij. voor het Noordzeekanaalgebied NV.(RON). De leningsovereenkomst heeft een looptijd tot en met 2026.

(3) Dit betreft een kredietfaciliteit ad € 3.375.000 welke in maart 2018 beschikbaar is gesteld aan SADC (Schiphol Area Development Company N.V.). De andere drie aandeelhouders hebben een identieke kredietfaciliteit voor SADC gecreëerd, waardoor SADC per saldo een faciliteit heeft van in totaal € 13,5 miljoen. In 2020 is deze faciliteit voor het eerst benut, voor een bedrag ad € 1.250.000.

(4) De renteloze lening aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) vloeit voort uit de Samenwerkingsovereenkomst dd.15 november 2017 met de Stichting Nationaal Restauratiefonds ter verbreding van het Noord-Hollands Fonds voor monumenten ten bate van herbestemming, restauratie en verduurzaming van beschermde monumenten en karakteristiek vastgoed in Noord-Holland. De hoogte van het Fonds bedraagt € 9,1 mln. waarvan reeds € 5,1 mln. is gestort. Zodra de rekening-courant van het Fonds minder dan € 1 mln. bedraagt zal een 2e tranche van € 2 mln. worden gestort. Het NRF gaat uit het fonds hypothecaire leningen verstrekken voor de restauratie van provinciale monumenten en stolpboerderijen. De looptijd van de overeenkomst loopt tot 2060.

(5) Betreft een lening t.b.v. een uitgestelde betaling door geldnemer naar aanleiding van de verkoop van de Wierschuur in het kader van het herontwikkelingsplan Wieringerrandmeer.

(7) Aan de stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase

van de Pallas-reactor. Voor de verstrekte lening is een verliesvoorzieninggetroffen tot hetzelfde bedrag van de uitstaande lening.

4.4.2 Investeringskredieten

Voor een overzicht van de nieuw aangevraagde kredieten verwijzen we naar de Voordracht van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI). Voor nadere informatie over alle lopende en voorziene projecten wordt verwezen naar het iMPI zelf.

4.4.3 Staat van gewaarborgde leningen

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000,-)	% of deel gewaarborgd provincie	Verwachte boekwaarde 1-1-2023	Verwachte boekwaarde 31-12-2023
Viva! Zorggroep	Bouw verpleeghuis Heemswijk	3.374	100	-	0
idem	idem	3.403	100	113	113
Totaal		**6.777**		**113**	**113**

#	Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2023 (x € 1.000)
(1)	Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	1.606
(2)	BNG Bank	financiering van het project Hoogtij van de RON NV	21.000
(3)	BNG Bank	(her-) financiering van PolanenPark CV	10.000
(4)	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V.	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	12.200
(5)	Breedband Beemster/Kabeltex	Garantstelling voor het leggen van glasvezelnetwerk	4.800
(6)	Landschap Noord-Holland	Uitvoering project 'Natuurvriendelijke oevers Ilperveld'.	600
	Totaal		**50.206**

1) Rente en aflossing komen t.l.v. van de van het rijk te ontvangen zgn. convenantsgelden.

2) De oorspronkelijk afgegeven garantie aan de BNG van oorspronkelijk 70 mln. is in 2019 verlaagd naar 42 mln. PNH staat garant voor 50%. Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV van 33,3 %.

3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

4) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het aanleggen van het "Glasvezelnet Hollandse kroon". Voor deze kosten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse

Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 10,3 miljoen voor het witte netwerk en € 1,9 miljoen voor het grijze netwerk.

5) De garantstelling is in december 2018 verleend voor het project "Coöperatie Breedband Beemster U.A.". Voor de kosten van deze activiteiten worden twee leningen afgesloten bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De omvang van de lening en garantstelling bedraagt € 4,3 miljoen voor het witte netwerk en € 0,5 miljoen voor het grijze netwerk.

6) De garantstelling is in 2017 verleend voor het project "natuurvriendelijke oevers llperveld" aan Landschap Noord-Holland. De provincie staat zelf garant en neemt respectievelijk de cofinanciering voor haar rekening (beide categorieën € 600.000 in totaal € 1.200.000). De dekking is afkomstig uit de reserve Groen.

4.5 Overzicht van lasten en baten per taakveld

Taakvelden (x € 1.000)		Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0	**Algemene dekkingsmiddelen**	**255.178**	**-757.786**	**-502.608**	**225.849**	**-675.662**	**-449.813**	**215.669**	**-616.670**	**-401.001**	**220.531**	**-583.883**	**-363.352**
0	Uitkering provinciefonds	0	-269.836	-269.836	0	-290.057	-290.057	0	-291.326	-291.326	0	-272.704	-272.704
0	Opbrengst Provinciale belastingen	0	-229.100	-229.100	0	-229.100	-229.100	0	-229.100	-229.100	0	-229.100	-229.100
0	Geldleningen en uitzettingen	286	-1.844	-1.558	1.070	-1.976	-906	1.800	-1.976	-176	1.800	-1.976	-176
0	Deelnemingen	0	-8.920	-8.920	0	-8.920	-8.920	0	-8.920	-8.920	0	-8.920	-8.920
0	Algemene dekkingsmiddelen, overige b	20.379	-3.584	16.795	35.016	-3.231	31.785	45.386	-3.232	42.154	55.995	-3.233	52.762
0	Overhead	80.410	0	80.410	78.433	0	78.433	77.527	0	77.527	77.366	0	77.366
0	Vennootschapsbelasting	1.216	0	1.216	-15	0	-15	-15	0	-15	-15	0	-15
0	Mutaties reserves	152.887	-244.502	-91.615	111.345	-142.378	-31.033	90.971	-82.116	8.855	85.385	-67.950	17.435
1	**Bestuur**	**22.965**	**-69**	**22.896**	**22.061**	**-69**	**21.992**	**21.966**	**-69**	**21.897**	**21.940**	**-69**	**21.871**
1	Provinciale Staten	4.821	0	4.821	4.775	0	4.775	4.680	0	4.680	4.711	0	4.711
1	Gedeputeerde Staten	3.288	0	3.288	3.213	0	3.213	3.213	0	3.213	3.213	0	3.213
1	Kabinetszaken	2.706	-43	2.663	2.610	-43	2.567	2.604	-43	2.561	2.590	-43	2.547
1	Bestuurlijke organisatie	7.867	0	7.867	7.440	0	7.440	7.427	0	7.427	7.400	0	7.400
1	Interbestuurlijk toezicht op de regi	32	0	32	32	0	32	32	0	32	32	0	32
1	Openbare orde en veiligheid	1.189	-16	1.173	1.001	-16	985	998	-16	982	992	-16	976
1	Bestuur, overige baten en lasten	3.062	-10	3.052	2.990	-10	2.980	3.012	-10	3.002	3.002	-10	2.992
2	**Verkeer en vervoer**	**240.421**	**-21.434**	**218.987**	**220.667**	**-10.148**	**210.519**	**213.141**	**-17.299**	**195.842**	**212.827**	**-17.197**	**195.630**
2	Landwegen	158.124	-20.171	137.953	142.808	-8.885	133.923	136.567	-16.036	120.531	135.720	-15.934	119.786

2	Waterwegen	19.192	-1.263	17.929	19.772	-1.263	18.509	18.387	-1.263	17.124	18.110	-1.263	16.847
2	Openbaar vervoer	61.585	0	61.585	56.187	0	56.187	55.387	0	55.387	55.297	0	55.297
2	Verkeer en vervoer, overige baten en	1.520	0	1.520	1.900	0	1.900	2.800	0	2.800	3.700	0	3.700
3	**Water**	**10.561**	**-1.524**	**9.037**	**7.150**	**-1.585**	**5.565**	**7.144**	**-1.585**	**5.559**	**7.129**	**-1.585**	**5.544**
3	Waterkeringen	3.851	0	3.851	1.893	0	1.893	1.890	0	1.890	1.883	0	1.883
3	Kwantiteit oppervlaktewater	887	-39	848	824	0	824	823	0	823	821	0	821
3	Kwantiteit grondwater	2.144	-1.200	944	2.121	-1.300	821	2.120	-1.300	820	2.118	-1.300	818
3	Kwaliteit oppervlaktewater	2.599	0	2.599	1.264	0	1.264	1.264	0	1.264	1.264	0	1.264
3	Kwaliteit grondwater	1.080	-285	795	1.048	-285	763	1.047	-285	762	1.043	-285	758
3	Water, overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	**Milieu**	**58.265**	**-13.986**	**44.279**	**36.298**	**-6.760**	**29.538**	**27.630**	**-2.399**	**25.231**	**25.823**	**-2.290**	**23.533**
4	Bodembescherming	4.978	-2.575	2.403	3.207	-2.825	382	557	0	557	287	0	287
4	Luchtverontreiniging	33	0	33	33	0	33	33	0	33	33	0	33
4	Geluidhinder	388	0	388	387	0	387	331	0	331	331	0	331
4	Vergunningverlening en handhaving	21.078	-1.870	19.208	19.378	-1.970	17.408	19.302	-2.070	17.232	19.302	-2.170	17.132
4	Ontgrondingen	0	-50	-50	0	-55	-55	0	-120	-120	0	-120	-120
4	Duurzaamheid	27.172	-9.491	17.681	11.866	-1.910	9.956	6.032	-209	5.823	4.503	0	4.503
4	Milieu, overige baten en lasten	4.616	0	4.616	1.427	0	1.427	1.375	0	1.375	1.367	0	1.367
5	**Natuur**	**134.298**	**-10.751**	**123.547**	**110.200**	**-7.261**	**102.939**	**78.372**	**-6.393**	**71.979**	**70.491**	**-985**	**69.506**
5	Natuurontwikkeling	83.341	-9.866	73.475	63.070	-6.376	56.694	31.155	-5.408	25.747	24.183	0	24.183
5	Beheer natuurgebieden	32.588	-485	32.103	32.432	-485	31.947	32.521	-485	32.036	32.516	-485	32.031
5	Beheer flora en fauna	15.511	-400	15.111	14.690	-400	14.290	14.688	-500	14.188	13.784	-500	13.284
5	Natuur, overige baten en lasten	2.858	0	2.858	8	0	8	8	0	8	8	0	8

6	**Regionale economie**	**36.956**	**-10**	**36.946**	**29.011**	**-15**	**28.996**	**27.221**	**-15**	**27.206**	**22.016**	**-15**	**22.001**
6	Agrarische aangelegenheden	3.299	0	3.299	2.360	0	2.360	1.384	0	1.384	957	0	957
6	Logistiek	8.346	-10	8.336	4.723	-15	4.708	4.967	-15	4.952	4.959	-15	4.944
6	Kennis en innovatie	10.231	0	10.231	7.815	0	7.815	7.497	0	7.497	2.992	0	2.992
6	Recreatie en toerisme	12.280	0	12.280	12.063	0	12.063	11.323	0	11.323	11.058	0	11.058
6	Regionale economie, overige baten en	2.800	0	2.800	2.050	0	2.050	2.050	0	2.050	2.050	0	2.050
7	**Cultuur en maatschappij**	**24.598**	**0**	**24.598**	**13.416**	**0**	**13.416**	**8.556**	**0**	**8.556**	**8.565**	**0**	**8.565**
7	Cultuur	14.486	0	14.486	9.940	0	9.940	5.080	0	5.080	5.089	0	5.089
7	Maatschappij	10.112	0	10.112	3.476	0	3.476	3.476	0	3.476	3.476	0	3.476
8	**Ruimte**	**14.596**	**-5.800**	**8.796**	**12.440**	**-5.800**	**6.640**	**12.688**	**-5.800**	**6.888**	**12.744**	**-5.800**	**6.944**
8	Ruimtelijke ordening	10.411	-5.800	4.611	9.708	-5.800	3.908	9.926	-5.800	4.126	9.899	-5.800	4.099
8	Volkshuisvesting	3.147	0	3.147	2.240	0	2.240	1.894	0	1.894	1.341	0	1.341
8	Stedelijke vernieuwing	1.038	0	1.038	492	0	492	868	0	868	1.504	0	1.504
	Totaal taakvelden	**797.837**	**-811.360**	**-13.523**	**677.091**	**-707.300**	**-30.209**	**612.386**	**-650.230**	**-37.844**	**602.065**	**-611.824**	**-9.759**

5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Programma 1 Openbaar bestuur

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023
1.1.3	Amsterdam Smart City Toelichting: Subsidie om als grote partner deel te kunnen nemen aan het kennisnetwerk Amsterdam Smart City	€ 100.000
1.3.3	Gemeente Huizen: bestuurlijk Interventieteam Toelichting: In het bestuurlijk interventieteam bundelen gemeenten de krachten door gezamenlijk overlast en complexe handhavingskwesties aan te pakken. Het bestuurlijk interventieteam sluit aan bij de doelstellingen van de Agenda Weerbaar Noord-Holland; namelijk een bijdrage leveren aan de versterking van lokale weerbaarheid. In het bestuurlijk interventieteam werken meerdere gemeenten samen. Hierdoor wordt de lokale uitvoeringskracht vergroot, de informatiepositie versterkt en wordt lokaal steviger opgetreden tegen de ondermijnende criminaliteit. Deze werkwijze past daarmee geheel binnen de opgave om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan vanuit een maatschappelijke opgave waarbij samen en vooral integraal werken effectief is.	€ 60.000

Programma 2 Klimaat en Milieu

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
2.1.2	Gemeente Hilversum, warmteregisseur Deze subsidie wordt ingezet voor het inhuren van een warmteregisseur die gemeenten die gezamenlijk gebruik gaan maken van een duurzame warmtebron en/of gezamenlijk een warmtenet gaan ontwikkelen, hierbij te faciliteren.	€ 70.000
2.1.2	Gemeente Aalsmeer, warmteregisseur Deze subsidie wordt ingezet voor het inhuren van een warmteregisseur die gemeenten die gezamenlijk gebruik gaan maken van een duurzame warmtebron en/of gezamenlijk een warmtenet gaan ontwikkelen,	€70.000

	hierbij te faciliteren.	
2.1.2	OD IJmond, warmteregisseur Deze subsidie wordt ingezet voor het inhuren van een warmteregisseur die gemeenten die gezamenlijk gebruik gaan maken van een duurzame warmtebron en/of gezamenlijk een warmtenet gaan ontwikkelen, hierbij te faciliteren.	€ 70.000
2.1.2	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Ecologische effecten van thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) installaties	€ 150.000
2.1.4	C-creators, uitvoeren activiteiten om circulair bouwen te stimuleren Het doel van stichting C-creators is het versnellen van de transitie naar een circulaire bouw in de MRA. Ze bundelen kennis, maken deze collectief en passen deze proactief toe. Dit stelt partijen in staat om voor elk project de circulaire ambitie hoger te leggen.	€ 80.000

Programma 3 Ruimte en Water

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
3.2.1	Alkmaar Noord, knooppuntontwikkeling fase 1	€ 1.150.000
3.2.1	Gemeente Haarlem Knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid betreft een nieuw OV-knooppunt buiten het centrum van Haarlem, een plek waar wonen en mobiliteit op elkaar zijn afgestemd. De ontwikkeling van een mobiliteitshub is een van de 4 projecten van de knooppuntontwikkeling (naast 3 woonprojecten). Hier komen belangrijke (H)OV-lijnen samen, plus een aanbod van deelmobiliteit en fietsparkeerplaatsen. Op 23 november 2021 heeft GS een reservering van € 8 miljoen uit het OV-fonds toegekend aan dit OV-knooppunt. Na verder dooronderzoek en het sluitend maken van de businesscase zal de gemeente Haarlem naar verwachting eind 2022 de definitieve subsidieaanvraag indienen bij de provincie.	€ 8.000.000
3.2.3	NV Port of Den Helder, vervanging kadewand Het Nieuwe Werk Vooruitlopende op de ontwikkelingen vanuit het Maritiem Cluster wordt een nieuwe kadewand van -9m wordt geplaatst i.p.v. de reguliere vervanging van de huidige -7m variant.	€ 1.000.000

Programma 4 Bereikbaarheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
4.2.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer Toelichting: Bijdrage 2023; inhuur	€ 50.000
4.1.2	Gemeente Alkmaar: Doorstroming OV en veiligheid Bergerweg Toelichting	€ 550.000
4.1.2	Gemeente Alkmaar: Haven Boekelermeer Toelichting: De haven draagt bij aan de mobiliteitstransitie door het verminderen van vrachtverkeer over de weg en verminderd brugopeningen van de Leeghwaterbrug, waarmee de doorstroming op de N242 verbeterd.	€ 7.500.000
4.1.2	Gemeente Gooise meren: OV SAAl: Regionale fietsroutes Toelichting: Subsidie voor de realisatie van regionale doorfietsroutes in de Gooi en Vechtstreek	€ 375.000
4.1.2	Gemeente Gooise Meren: Stationsweg aanpassen Toelichting: Subsidie voor de herinrichting van de Stationsweg nabij station Naarden-Bussum	€ 500.000
4.1.2	Gemeente Hilversum: Fietsenstalling station Hilversum Toelichting: Subsidie voor de realisatie van een ondergrondse fietsenstalling bij station Hilversum	€ 2.000.000
4.1.2	Gemeente Hilversum: Kleine spoorbomen Toelichting: Subsidie voor het verbeteren van de verkeersveiligheid/doorstroming van de gelijkvloerse spoorwegovergang ten westen van station Hilversum.	€ 1.000.000
4.1.2	Gemeente Gooise Meren: Transformatielocatie fietsenstalling	€ 2.000.000

	Toelichting: Subsidie voor de herinrichting van de oostzijde van station Naarden-Bussum	
4.1.2	Gemeente Haarlemmermeer: Fietsfile vrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem Toelichting: Subsidie voor de verbetering van de F200, de doorfietsroute tussen Haarlem en Amsterdam. Het gaat in 2023 om het resterende deel van de subsidie; het grootste deel wordt aangevraagd in 2022.	€ 336.643
4.1.2	Gemeente Haarlem: Fietsfile vrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem Toelichting: Subsidie voor evaluatie, monitoring en/of fietsstimulering van de F200, de doorfietsroute tussen Haarlem en Amsterdam. Subsidie wordt in 2023 aangevraagd, nadat het routedeel in Haarlemmermeer is verbeterd.	€ 159.441
4.1.2	Gemeente Landsmeer: Pontje Ilpendam Toelichting: Subsidie voor bijdrage aan de exploitatie van het pontveer voor de jaren 2023-2026. In 2023 willen wij voor de resterende jaren (2023, 2024, 2025 en 2026) in één keer beschikken, maar in jaarlijkse voorschoten van €80.000 uitbetalen.	€ 320.000
4.1.2	Gemeente Haarlem: Doorfietsroute Kennemerland Toelichting: Subsidie verbetering fietsverbinding langs de N208 (Lodewijk van Deyssellaan	€ 452.250
4.1.2	Gemeente Velsen: Doorfietsroute Kennemerland Toelichting: Subsidie verbetering fietsverbinding Hagelingerweg (deel 2) in Santpoort-Noord	€ 209.634
4.1.2	Gemeente Velsen: Velsertraverse fietsonderdoorgang Toelichting: Subsidie voor het gemeentelijke deel van aanleg van de fietsverbinding onder de Velsertraverse, tussen Station Beverwijk en Velsen Noord	€ 1.300.000
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Verbindingsweg Dorpsstraat-Communicatieweg	€ 1.300.000

	Toelichting: Aanleg van een verbindingsweg tussen de Communicatieweg en de Dorpsstraat in Assendelft aan te leggen. Deze verbindingsweg moet het verkeer op de Communicatieweg en de overlast die er mee gemoeid is verminderen, en de doorstroming te verbeteren.	
4.1.2	Gemeente Den Helder: Project KVSS Renovatie Boerenverdrietbrug	
4.1.2	Gemeente Den Helder: Project KVSS Verplaatsen jachthaven/museumhaven Willemsoord	€ 500.000
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Zaanbrug Meerkosten Toelichting: Meerkosten conform besluit iMPI2022-2029	€ 2.664.172
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Zaanbrug duurzaamheidsmaatregelen Toelichting	€ 240.000

Programma 5 Groen

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023
5.1.1	Gemeente Schagen, Boskerpark realisatie NNN inrichting (NHN16)	€ 247.000
5.1.1	Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 3 en 4, inrichtingskosten Toelichting: doorgeschoven van 2021 naar 2022	€ 1.491.700
5.1.1	Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 5, inrichtingskosten Toelichting: doorgeschoven van 2021 naar 2022	€ 520.000
5.1.1	Landschap Noord-Holland, NNN inrichting Zandpolder (NHN17)	€ 350.000
5.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Uitgeester- en Heemskerkerbroek	€ 700.000
5.1.1	WUR/Deltares, Living lab Koopmanspolder Toelichting: Beschermen en ontwikkelen NNN en N2000	€ 120.000
5.1.1	Natuur en milieufederatie, Kennisnetwerk natuurinclusief Toelichting: Aanpak groen kapitaal uitvoeren	€ 150.000
5.1.1	Urgenda, MeerBomenNu Toelichting: Aanpak groen kapitaal uitvoeren	€ 50.000
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Aanlegplaatsen trekvaart Muiden	€ 420.000
5.1.2	Gemeente Gooise Meren , Biodiversiteit kernen	€ 70.000

5.1.2	LTO-projecten, Boer actief in de Groene Uitweg	€ 80.000
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Entree Muiden	€ 1.511.500
5.1.2	Natuurmonumenten, Horstermeer landschapsbeleving	€ 63.910
5.1.2	Staatsbosbeheer, klimaatbos Diemerscheg fase 2 Toelichting: Toelichting: Fase 1 (50K) is in 2021 niet gelukt en wordt nu samengevoegd met fase 2.	€ 500.000
5.1.2	Natuurmonumenten, Linielandschap fort Nigtevecht	€ 48.895
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Muiden Noord-West	€ 1.850.000
5.1.2	Rijksmuseum Muiderslot, Buitenruimte Muiderslot fase 2	€ 457.000
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek, Natuurboulevard 2.0	€ 1.050.000
5.1.2	Stichting Monumentenbezit, Recreatieve kwaliteit 's-Graveland Toelichting: subsidieontvanger was Gemeente Wijdemeren.	€ 1.800.000
5.1.2	Gemeente Amsterdam, Rondje Diemerscheg	€ 70.000
5.1.2	Gemeente Diemen, Ecologische verbindingen Diemerscheg Toelichting: Een goede ecologische verbinding langs de westoever van het Amsterdam Rijnkanaal in Diemen en Gooise Meren, waarbij drie knelpunten zijn aangepakt: twee onderdoorgangen van snelwegen en de onderdoorgang van de spoorbrug Weesp.	€ 70.000
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek, Vaarnetwerk	€ 142.500
5.1.2	Gemeente Gooise Meren, Waterpoort Vecht	€ 265.000
5.1.2	Rijksmuseum Muiderslot, Buitenruimte Muiderslot fase 2	€ 707.000
5.1.4	Recreatie Noord-Holland; Vitaal Platteland Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ 1.020.000
5.1.4	Agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken, Boeren tegen bodemdaling regio Assendelft Toelichting: werving van deelnemers en het doen van voorbereidende onderzoeken	€ 69.000
5.1.4	Agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken Toelichting: Oprichten studieclub en nemen van maatregelen bodemdaling	€ 300.000
5.1.4	Agrarische natuurvereniging Water, Land en Dijken Vitaal Platteland Landelijk Noord Maatregelen bodemdaling op landbouwbedrijven	€ 448.000
5.1.4	SBB Vitaal Platteland Waterland-Oost Maatregelen natuur, water en bodemdaling in Waterland-Oost	€ 2.900.000
5.2.1	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid, professionalisering	€ 25.000

	werkprocessen	
5.2.1	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland, Begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 35.000
5.2.1	ANV Water Land en Dijken, Biodiversiteit in agrarisch gebied Toelichting: uitvoering voor de doelen van het masterplan biodiversiteit.	€ 100.000
5.2.3	Faunabeheereenheid, faunabeleid van de provincie Noord-Holland	€ 1.270.000
5.3.1	Landschap Noord-Holland, Uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen'	€ 708.000
5.3.2	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan	€ 160.789
5.3.2	Nationaal Park Duinen van Texel, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan.	€ 166.530
5.3.2	Recreatie Noord-Holland, Beleving Oer-IJ, E-bikeroute	€ 70.000
5.3.2	Gemeente Castricum, Buitenpoort Castricum Toelichting: Buitenpoorten zijn (spoorweg) stations vlakbij natuur en daardoor een startpunt om van het landschap te genieten. Een goed bereikbaar landschap dankzij het openbaar vervoer draagt bij aan de leefkwaliteit in de regio's.	€ 200.000
5.3.3	Green Shipping Beunschip Toelichting: In 10 jaar naar een 'schone' en CO_2-neutrale scheepvaart op de Waddenzee; pilot beunschip	€ 441.073
5.3.3	Green Shipping Baggerschip Toelichting: In 10 jaar naar een 'schone' en CO_2-neutrale scheepvaart op de Waddenzee; pilot neutrale scheepvaart op de Waddenzee; pilot baggerschip	€ 405.529
5.3.3	Waddengastronomie Toelichting: Duurzame, streekeigen 'waddenproducten' als groenten en vis beter vermarkten, zodat op den duur een culinaire traditie ontstaat dmv foodroutes en online marktplaatsen.	€ 91.054
5.3.3	Waddenbaai, Rondje Toelichting: De realisatie van een aantrekkelijke fietsverbinding tussen Den Helder en Den Oever	€ 700.000

Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2023
6.1.1	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V. Toelichting: Garantstelling voor de lening die nodig is voor de aanleg van het glasvezelnetwerk in Hollands Kroon.	€ 12.200.000
6.1.1.	Gemeente Zaanstad, regionale detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland Toelichting: Bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland.	€10.000
6.1.1	Gemeente Hoorn, regionale detailhandelsvisie West-Friesland Toelichting: Bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie West-Friesland.	€10.000
6.1.1	Gemeente Uithoorn, regionale detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden Toelichting: Bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden	€10.000
6.1.4	Greenport Noord-Holland Noord/ Campus Agrarisch Waterbeheer Toelichting: *Watertransitie voor een klimaatbestendige en weerbare landbouw*	€50.000
6.1.4	Greenport Aalsmeer/programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband glastuinbouw regio Aalsmeer.	€150.000
6.1.4	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op gebied van ruimtelijke clustering,versterking en verduurzaming glastuinbouw.	€100.000
6.1.4	Greenport Noord-Holland Noord /programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband agrosector regio Noord-Holland Noord.	€ 165.000
6.1.4	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op gebied van versterking en verduurzaming agrosector.	€ 100.000
6.1.4	Greenports Nederland/programma Toelichting: Landelijk samenwerkingsverband agrosector.	€ 150.000
6.1.4	Stichting Sichting Fieldlab Bol Toelichting: Project-innovatie en verduurzaming bollenteelt.	€ 50.000
6.1.4	Stichting Voedsel Verbindt/programmabureau	€ 125.000

	Toelichting: Het faciliteren van het regionaal organiserend vermogen op voedselvraagstukken.	
6.1.4	Stichting Voedsel Verbindt/uitvoeringsagenda 2020-2023 Toelichting: Het stimuleren van regionale korte keten projecten.	€150.000
6.1.4	Stichting Foodvalley/programmabureau TPC Toelichting: Het stimuleren van de eiwittransitie van dierlijk naar plantaardig.	€ 20.000
6.1.4	Aeres Hogeschool/lectoraat bodem Toelichting: Het brengen en verbinden van bodemkennis naar de boerenpraktijk.	€ 50.000
6.2.1	St Plein C Toelichting: Schade als gevolg van corona.	€ 15.000
6.2.1	St NMF/Steunpunt Monumenten & Archeologie Toelichting: Schade als gevolg van corona.	€8.376
6.2.1	Plein C Toelichting: Uitvoering programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024	€750.000
6.2.1	Probiblio Toelichting: Uitvoering van de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel.	€3.607.478
6.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A Toelichting: Uitvoering wettelijke taken en provinciaal beleid m.b.t. monumenten en archeologie.	€ 180.864
6.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A Toelichting: Uitvoering wettelijke taken en provinciaal beleid m.b.t. monumenten en archeologie.	€ 279.136
6.3.2	Molenfederatie Toelichting: Projectsubsidie voor het organiseren van o.a. de Molencontactdag.	€ 15.000
6.3.2	Noord-Hollands Archief / verhalenplatform Oneindig Noord-Holland. Toelichting: Voor een breed publiek ontsluiten van cultuurhistorische verhalen uit Noord-Holland via verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.	€ 124.000
6.3.3	Museum Kaap Skil Toelichting: Ten behoeve van de presentatie van de Palmhoutwrak-collectie.	€ 1.000.000

6.3.3	Nationale Monumentenorganisatie (NMO) Toelichting: Overdracht kasteelterrein Nuwendoorn	€ 2.100.000
6.4.1	ROP Midden West Toelichting: Begeleiding leer-werktrajecten restauratiemarkt	€ 17.000
6.4.2	Gemeente Gooise Meren/ Vestingsplein Muiden De gemeente Gooise Meren is bezig met het programma Verder met de Vesting Muiden' met als doelstelling: het vergroten van de aantrekkelijkheid van Muiden voor inwoners en bezoekers. Het opknappen van het Vestingplein maakt hier onderdeel van uit. Het plein vormt de entree van Muiden en wordt nu als 'verloren' stenige plek ervaren vol auto's en weinig uitstraling. € 800.000 256 Bedoeling is om het Vestingplein om te vormen tot een representatieve entree van de stad met een prettig verblijfsklimaat.	€ 800.000
6.4.2	Regio Gooi- en Vechtstreek, Nieuwe werken nieuwe Hollandse waterlinie Doelstelling is het bevorderen van de bekendheid en leesbaarheid van de late periode van de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en dit te verbinden aan recreatieve, cultuurhistorisch en ecologische doelstellingen.	€ 490.000
6.4.2	Gemeente Weesp, Schanzen Doelstelling is het beter leesbaar maken en de recreatieve kwaliteit vergroten van belangrijke historische onderdelen van de Vestingstad Weesp. Het gaat hierbij om het bastion Nieuw Agtkant en het realiseren van een coupure bij de Utrechtseweg als markering van de historische entree van Weesp.	€ 400.000
6.4.2	Recreatie Noord-Holland, Fort benoorden Spaarndam Voor restauratie en herontwikkeling Fort.	€ 1.000.000
6.4.2	Gemeente Gooise Meren – Verder met de vesting Muiden extra bijdrage	€ 805.000
6.5.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland Toelichting: De provincie stimuleert de vitaliteit van gemeenschappen. Via Dorpswerk worden initiatieven ondersteund op het gebied van leefbaarheid en sociale samenhang.	€ 60.000
6.5.1	NOC*NSF / challenges sport Toelichting: De provincie wil sportverenigingen stimuleren om de acceptatie van LHBTIQ bespreekbaar te maken binnen hun vereniging. Namens de provincie voert NOC*NSF een servicebudget uit om verenigingen tools te bieden om dit	€150.000

	bespreekbaar te maken.

Programma 7 Economisch Herstel en Duurzaamheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2022
7.1.1	RPA-NHN, Servicepunt techniek Noord-Holland-Noord	€ 100.000
7.1.1	Vakschool technische installaties (VTI), Servicepunt techniek Groot Amsterdam	€ 100.000
7.1.1	Servicepunt techniek Utrecht/Amersfoort, Servicepunt techniek Gooi en Vecht	€ 100.000
7.1.1	DudokXP-Infrabindt-Horizon College/Leerwijkcentrum Energie	€ 30.000
7.1.1	Huis van het werk, RPA-NHN, match Noord-Holland-Noord	€ 100.000
7.1.1	Stichting SmartsMakersAcademy and Network, Haarlem: MKB skillsroute	€ 250.000
7.1.1	Bouwmensen, gemeenschappelijke restauratie opleiding van en met ROC's. Het ontwikkelen van een specialistische kopstudie restauratie op MBO niveau.	€ 250.000
7.1.1	Hogeschool/ Universiteit van Amsterdam, Pilot MKB-Digitale Circulaire werkplaats	€ 450.000
7.1.1	RPA-NHN ism Greenport-NHN, Inclusieve leer- werklocaties en trajecten	€ 450.000
7.1.1	Duurzaam Gefinancierd, Project Duurzaamheidsfonds Noord-Holland Het niet kunnen financieren van duurzaamheidsmaatregelen is één van de belemmeringen waarom woningeigenaren geen duurzaamheidsmaatregelen treffen. Het is voor woningeigenaren wel mogelijk om een lening aan te vragen bij het warmtefonds, maar dit is complex en duurt al gauw 2 tot 10 weken. Deze lange wachttijd verstoort de klantreis en leidt tot onzekerheid bij bouw- en installatiebedrijven omdat materialen tussentijds duurder kunnen worden. Daarom wijzen bouw- en installatiebedrijven doorgaans niet op de mogelijkheden van het warmtefonds. Bij dit project loopt het aanvragen van een lening via het bouw- of installatiebedrijf en binnen 1 dag is bekend of men voor een lening in aanmerking komt.	€ 2.600.000
7.1.1	TNO, Contigenten aanpak Met dit project worden relevante data van alle	€ 2.000.000

(grondgebonden) woningen nauwkeurig in een database ondergebracht

6 Bijlagen

6.1 Bestuur en directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
GroenLinks	9
VVD	7
D66	6
PvdA	6
JA21	6
CDA	4
Forum voor Democratie	3
Partij voor de Dieren	3
PVV	3
SP	3
ChristenUnie	1
50Plus/Partij voor de Ouderen	1
DENK	1
Fractie Baljeu	1
Liberaal Noord-Holland	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Hans van der Stelt	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

6.2 Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

6.3 Waar zijn wij te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

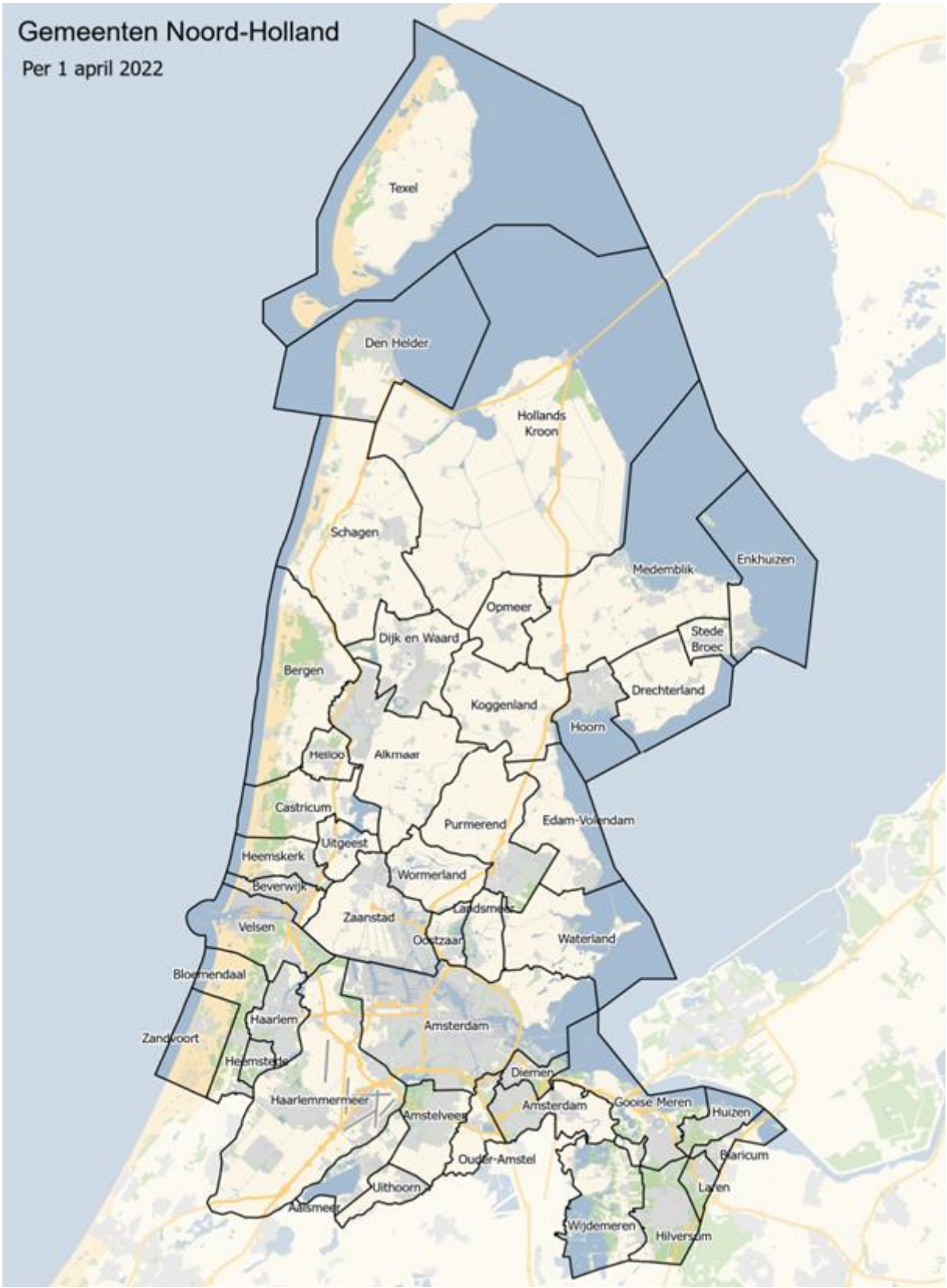
Website

www.noord-holland.nl

Algemene email

post@noord-holland.nl

6.4 Lijst met gemeenten

A	K
Aalsmeer	Koggenland

Alkmaar	**L**
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Laren
B	**M**
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	**O**
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	**P**
D	Purmerend
Den Helder	**S**
Diemen	Schagen
Dijk en Waard	Stede Broec
Drechterland	**T**
E	Texel
Edam-Volendam	**U**
Enkhuizen	Uitgeest
G	Uithoorn
Gooise Meren	**V**
H	Velsen
Haarlem	**W**
Haarlemmermeer	Waterland
Heemskerk	Wijdemeren
Heemstede	Wormerland
Heiloo	**Z**
Hilversum	Zaanstad
Hollands Kroon	Zandvoort
Hoorn	
Huizen	

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr S. Ibrahim
CZ/FIN

Telefoonnummer 023 514 52 88
Salih.ibrhaim@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 5 OKT. 2022

Kenmerk
17907214/1907214

Uw kenmerk

Betreft: Memorie van antwoord bij de begroting 2023

Geachte leden,

Ter kennisname zenden wij u bijgaand de memorie van antwoord bij de begroting 2023 toe.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J. Olthof

1 bijlage(n)

Memorie van antwoord bij de begroting 2023

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Memorie van Antwoord bij de begroting 2023

Vragen van PS over de begroting 2023

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
1	EFB	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Addendum p. 10	p. 10 spreekt over betrokkenheid van de provincie bij de programma's Interreg. Bij welke programma's Interreg was de provincie Noord-Holland betrokken in 2021 en 2022 en bij welke verwacht de provincie ook in 2023 betrokken te zijn? Wat leveren deze Noord-Holland op?	Coby Riensema	Ilse Zaal	De provincie was in 2021 en 2022 betrokken bij de Interreg programma's 2 Zeeën, North Sea Region, North West Europe en Interreg Europe en adviseert over waar deze subsidies aan worden besteed. In 2023 verwacht de provincie bij dezelfde programma's betrokken te zijn. Interreg financiert onderzoek en innovatie en stimuleert daarbij samenwerking tussen Europese regio's. De huidige doelen van de Interreg programma's dragen bij aan de uitvoering het coalitieakkoord van Provincie Noord-Holland, o.a. door middel van internationale kennisdeling, opschalen van innovaties en financieren van pilots. Deze doelen zijn vastgesteld in de Regionale Smart Specialisation Strategie voor Innovatie in West Nederland (RIS3) waarover u op 11 maart 2020 bent geïnformeerd. In de verantwoording provinciale cofinanciering Europese EFRO-projecten 2014-2020, die op 16 maart 2022 aan u is verzonden, is te lezen dat Interreg in de periode 2014-2020 35 projecten in Noord-Holland heeft gefinancierd.
2	M&B	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Addendum p. 18	p. 18 De nieuwe werkwijze voor de stelpost PMO gaat in vanaf 2025. Het huidige NIKG loopt tot en met 2023. Is het dan niet logischer de werkwijze per 2024 in te laten gaan?	Han Roebers	Jeroen Olthof	Na vaststelling van de NIKG (naar verwachting eind 2023/begin 2024) is het nieuwe kader van de stelpost PMO opgesteld. Daarna kan dan een eventuele aanpassing van deze stelpost via de P&C cyclus in gang gezet worden. Het

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									eerstvolgende moment daarvoor is dan via de Kaderbrief en de Begroting 2025.
3	EFB	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Addendum p. 22	p. 22 Huis van Hilde: op zich eens met de lovende woorden, maar waarom moet dit 'een modern museum met een rol in het maatschappelijk debat' zijn? En wat is die rol? in welk maatschappelijk debat? Hoe verhoudt zich de rol in het maatschappelijk debat tot de archeologisch-wetenschappelijke rol?	Michiel de Graef	Rosan Kocken	Huis van Hilde staat sinds 2020 geregistreerd als museum. Dit betekent dat er specifiek aandacht is voor museale beleidsaspecten zoals presentatie en collectiebeheer naar hedendaagse maatstaven. De tentoonstellingen belichten de geschiedenis van Noord-Holland. Deze geschiedenis is niet los te zien van de huidige maatschappelijke ontwikkelingen. De wettelijke taak voor de instandhouding van een provinciaal archeologisch depot betekent dat dit depot ontsloten en toegankelijk moet zijn. De provincie heeft ervoor gekozen deze taak breed in te vullen: via onderzoek van de collecties en de uitgave van verschillende (digitale) publicaties worden archeologische vondsten en collecties voor een breder publiek beleefbaar gemaakt.
4	RKW / NLG (er stond eerst ?)	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Begroting p. 34	Begroting p. 34 warmteregisseur: wat is dat? Wat doet deze functionaris?	Paul Lensink	Edward Stigter	Een warmteregisseur wordt ingezet bij gemeenten die moeten samenwerken omdat zij gebruik maken van een gezamenlijke bron of een gezamenlijk warmtenet. Deze warmteregisseur draagt bij aan de versnelling van de aanleg van een warmtenet of bron door er voor te zorgen dat het beleid van gemeenten en corporaties op elkaar worden afgestemd en knelpunten worden gesignaleert en aangepakt.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
5	EFB	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Begroting p. 35	p. 35 nr 2.1 laatste zin: maakt het aanzetten tot vermindering van consumptie door consumenten deel uit van het beleid voor circulaire economie?	S.T. van den Noort	Rosan Kocken	Voor de transitie naar een circulaire economie is ook een gedragsverandering nodig. We laten aan inwoners waar mogelijk zien op welke manier zij kunnen bijdragen aan de circulaire transitie maar op beperkte schaal, omdat deze rol volgens ons primair bij het Rijk ligt met landelijke campagnes (bijv. Sire) en lokaal via gemeenten.
6	RWK	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Begroting p. 56	p. 56 ‘om de woningen te realiseren maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen zoals het instrument actief grondbeleid’. In welke projecten is dit gebeurd en in welke projecten gebeurt het momenteel of zit het in de planning?	Silvia van der Meij	Cees Loggen	Dit is in voorbereiding, eerst worden er gebiedsontwikkelaars ingehuurd om samen met de gemeenten bij grotere gebiedsontwikkelingen in beeld te brengen welke maatregel uit de ‘instrumentenkoffer’ nodig is om het project te versnellen. Het definitieve gebruik van de instrumentenkoffer wordt nog besproken bij de behandeling van het Masterplan Wonen 2.0
7	M&B	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Begroting p. 64	p. 64 Wat is het promotieonderzoek ‘TOD in het landelijk gebied’?	Corine Meijer	Cees Loggen	Sinds een half jaar is een promovendus vanuit de Universiteit van Amsterdam gestart met een internationaal promotieonderzoek naar TOD in het landelijk gebied. Provincie Noord-Holland is een van de casussen waarop het onderzoek zich richt. Daarom zijn wij ook als kennispartner betrokken bij het onderzoek. De focus van het onderzoek zal komen te liggen hoe transit-oriented development (TOD) oftewel OV-gerichte verstedelijking er in minder-verstedelijkte gebieden uit ziet. In onze provincie zal het onderzoek zich richten op Noord-Holland Noord.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
8	M&B	Liberaal Noord-Holland	Grethe van Geffen		Begroting p. 229	p. 229 Solaroad: Solaroad heeft in 2020 en 2021 meer verlies geleden dan er aan eigen vermogen was. U hebt recent aangegeven dat deze verliezen ten laste van eigen vermogen komen. Betekent dit dat Solaroad in 2022 draait op vreemd vermogen? Is er perspectief voor 2022 en 2023 dat Solaroad in de zwarte cijfers komt?	Mirjam Luimstra	Edward Stigter	Door de aandeelhouders is gezamenlijk €900.000 aan agio gestort. Daarnaast is een lening verstrekt van €100.000, waardoor Solaroad genoeg vermogen heeft. Dit blijkt echter niet uit de publicatie jaarrekening. We hebben goede hoop dat Solaroad in de toekomst in de zwarte cijfers komt door eigen activiteiten.
9	EFB	JA21	G.J.W. Hartog	1.2.1	Addendum blz. 9	Uitvoeringsregeling “Versterken bestuurskracht Noord-Holland” vervalt op 1 januari 2023. Het voorstel is om de huidige regeling aan te passen aan de actuele ontwikkelingen en te verlengen tot en met 2025 (kosten €150.00 p.jr.) en daarnaast aanvullend budget beschikbaar te stellen voor opdrachtverlening (kosten €245.000 p.jr.). 1. Wat is de betekenis van “de huidige regeling aan te passen aan actuele ontwikkelingen”? 2. Is er een overzicht van de activiteiten die onder de huidige regeling zijn uitgevoerd en waar is dit terug te vinden? 3. Heeft er een effectmeeting plaatsgevonden naar de activiteiten die onder de huidige regeling zijn uitgevoerd en wat is daarvan dan het resultaat? 4. Is de achtergrond voor dit nieuwe beleid waar aanvullend budget voor gevraagd wordt eerder aan PS ter kennisgeving/discussie voorgelegd en zo ja, waar is dat terug te vinden? 5. Zijn er ervaringsgegevens van andere provincies of overheden bekend waaruit	Coby Riensema	Ilse Zaal	1. De huidige uitvoeringsregeling aanpassen aan actuele ontwikkelingen betekent, dat de regeling aangepast wordt op basis van de evaluatie van de uitvoeringsregeling en op basis van de Verkenning naar Sterke gemeenten en sterke regio's. Het idee is dat de regeling aangepast wordt, om nog beter aan te sluiten bij de behoeften van gemeenten ter versterking van gemeenten en regio's. 2. Wij publiceren elk jaar in januari en juli een overzicht van alle subsidieverleningen in ons subsidieregister. Deze is te vinden op onze website, onder loket/ subsidies. Hierin staan ook de verstrekte subsidies voor versterking bestuurskracht. 3. Momenteel wordt de huidige uitvoeringsregeling Versterken bestuurskracht Noord-Holland geëvalueerd. Naar verwachting wordt de evaluatie in het voorjaar van 2023 opgeleverd. De uitkomsten van de evaluatie worden meegenomen bij het opstellen van een nieuwe uitvoeringsregeling door Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten zullen over de nieuwe regeling worden geïnformeerd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						blijkt dat het effectief is om de nieuwe activiteiten te ontplooien? Zo ja waar is informatie daarover terug te vinden? 5. Welke kostenraming ligt er ten grondslag aan het bedrag waarvoor de komende jaren aanvullend budget wordt gevraagd en welke kosten staan tegenover welke activiteiten? 6. Zijn er gemeenten die aandringen op dit aanvullend nieuw beleid. Zo ja welke gemeenten zijn dat en kunt u aangeven wat daar de achterliggende gedachten bij zijn? 7. Wordt dit aanvullend beleid ook (al) in andere provincies toegepast of voorgesteld voor zover u bekend? ˚Door te investeren in de lokale en regionale bestuurskracht draagt de provincie in belangrijke mate bij aan de (regionale) uitvoeringskracht.˚ 8. Kunt u deze stelling onderbouwen op grond van eigen ervaringen? Zo ja welke? Als dit niet geval is waar baseert u de juistheid van deze stelling dan op? 9. Zijn ervaringsgegevens bekend van andere provincies die de stelling onderschrijven?			4. Wij doen dit voorstel om onze gemeenten en regio's te kunnen blijven ondersteunen in hun kwaliteit van het openbaar bestuur. De uitvoering van de kwaliteit van het openbaar bestuur is enerzijds een kerntaak van de provincie en anderzijds hebben wij gemeenten en regio's nodig voor de uitvoering van onze ambities. In 2022 verkennen wij hoe wij gemeenten en regio's beter kunnen ondersteunen. In de technische briefing commissie EFB van 12 september jl. zijn uw Staten over deze verkenning geïnformeerd. 5.a. Een onderdeel van onze verkenning is te bezien hoe andere provincies vorm geven aan dit onderwerp. Wij constateren dat de kwaliteit van het openbaar bestuur bij allen centraal staat en dat er accentverschillen zijn in rolaanname. Ook varieert de wijze van aanpak (sectoraal of programmatisch). Voorbeelden van nieuwe instrumenten zijn de Gelderland academy en de Zuid-Holland academy. Het is ons niet bekend of deze voorbeelden geëvalueerd zijn. Daarnaast merken wij op dat bestuurskracht lastig is te kwantificeren. Gelet op onze eigen ervaring met de uitvoeringsregeling zien wij dat in een aantal gevallen de subsidie voor bestuurskracht onderzoek geleid heeft tot een herindeling of doorontwikkeling van regionale samenwerking. 5.b. In het voorstel wordt een bedrag van in totaal €395.000 gevraagd. Het deel voor de uitvoeringsregeling (€150.000) is afgeleid van het bedrag van het subsidieplafond wat de laatste jaren

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									daartoe gehanteerd is. Het deel voor de eigen opdrachten (€245.000) is een inschatting op grond van de focuspunten zoals genoemd in het voorstel (bijvoorbeeld experimenten nieuwe vormen van democratische besluitvorming en pilots data en kennisdelen). 6. Wij bemerken een grote belangstelling van gemeenten bij het onderwerp sterke gemeenten, sterke regio's. Juist om de behoefte van gemeenten ten aanzien van onze inzet te valideren zijn zij een belangrijke partner in onze verkenning. Zodoende hebben wij een enquête daarover uitgezet bij de gemeenten (zowel bestuur, raadsleden als ambtelijk). Wij verwachten de resultaten van de verkenning eind dit jaar met u te kunnen delen. Verder kunnen wij u meegeven, op grond van de huidige subsidieaanvragen, dat wij zien dat er een verschuiving is in de behoefte naar middelen voor bijvoorbeeld versterking van de regionale samenwerking. 7. zie onze beantwoording van vraag 5a. 8. Ja. Wij zien dat door ons handelen, hetzij via de uitvoeringsregeling, hetzij via de inhoudelijke portefeuilles de regionale uitvoeringskracht versterkt wordt. Een voorbeeld daarvan is de regionale raadsledenbijeenkomsten. In de regio's De Kop, West-Friesland en sinds kort ook Zuid-Kennemerland ondersteunen wij die bijeenkomsten. Raadsleden komen zo makkelijker met elkaar in contact, er ontstaat begrip en een algemene deler

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									waarmee de regionale uitvoeringskracht wordt versterkt. 9. zie onze beantwoording van vraag 5a.
10	NLG (er stond eerst EFB)	JA21	G.J.W. Hartog	Programma 2	Addendum blz. 12	Bij de Kaderbrief 2023 zijn extra middelen ter beschikking gesteld voor onder andere de transitie naar Groen Staal en gezondheidonderzoek en -monitoring. In het addendum staat: “De benodigde financiële middelen voor het dossier Tata Steel en de route naar Groen Staal zijn op dit moment niet goed te ramen daarom niet volledig in de begroting opgenomen. Zodra hier meer duidelijkheid over is, wordt dit aan u voorgelegd.” 1. Wat is de gedachte achter het plaatsen van deze opmerking? 2. Voorziet u naast de eerder beschikbaar gestelde middelen nog een aanvullende opgave waarvan de hoogte nu nog niet in te schatten is? Als het antwoord bevestigend luidt wat is hier dan de aanleiding voor zo kort na de Kaderbrief 2023? 3. Heeft de provincie het vooruitzicht dat een deel van de kosten waar we hier over spreken zal leiden tot (nog niet geraamde) leges?	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	In de kaderbrief 2023 is dit reeds benoemd en toegelicht bij het inhoudelijke beleidsvoorstel 14. Het wordt nu op een zelfde wijze opgemerkt in de begroting 2023. 1. De innovatieve aard van de transitie naar groen staal en de onduidelijkheid van de snelheid waarmee dit kan worden gerealiseerd brengt onzekerheid met zich mee voor de geraamde kosten. Ook zijn we van mening dat de extra kosten voor VTH-activiteiten voor de transitie naar groen staal moet worden gedekt met een bijdrage vanuit het Rijk. Hiervoor is het college in gesprek met het Rijk, waardoor ook de hoogte van deze bijdrage op dit moment onduidelijk is. 2. De in het addendum opgenomen tekst is als zodanig niet anders dan de toelichting bij het voorstel van de kaderbrief gedaan. De ontwikkelingen op dit dossier volgen elkaar in hoog tempo op. In overleg met de OD NZKG, het Rijk en Tata Steel wordt de fasering van de VTH-werkzaamheden en de financiering naar groen staal stap voor stap verder ingevuld (herijkingsmomenten). 3. Een deel van de kosten kunnen inderdaad worden gedekt door het heffen van leges voor de aanvragen van Tata Steel voor omgevingsvergunningen bouw en na inwerkingtreding van de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									Omgevingswet ook voor omgevingsvergunningen milieu. De hoogte van deze leges is afhankelijk van de tarieventabel die PS nog moet vaststellen en de totale bouwsom.
11	EFB/RWK (er stond eerst EFB)		G.J.W. Hartog	3.2.1	Addendum blz. 14	"De geplande grootschalige woningbouw rond de stations Alkmaar en Alkmaar Noord kan een belangrijke bijdrage leveren aan de urgente woningbouwvraag uit de MRA." 1. Rekent u Alkmaar tot de MRA? 2. Is het college bekend met het feit dat er in Alkmaar maar ook in de aanpalende gemeenten een grote behoefte is aan nieuwe woningen onder de inwoners zelf. 3. Kunt u toelichten wat u met de geciteerde opmerking bedoelt? 4. Hoe ziet het college de bijdrage aan de urgente woningbouwvraag uit de MRA concreet voor zich ten aanzien van woningbouw rond stations in Alkmaar?	Corine Meijer	Cees Loggen	1. Nee, Alkmaar maakt geen onderdeel uit van de MRA, maar maakt wel onderdeel van het daily urban system van de MRA. Een aanzienlijk deel van de beroepsbevolking in Alkmaar is werkzaam in de Metropoolregio Amsterdam. Daarnaast maakt Alkmaar, naast Hoorn, onderdeel uit van het traject Bereikbare Steden. 2. Ja. 3. Behalve bouwen voor de eigen behoefte kan Alkmaar en de omliggende gemeente ook een rol spelen in het opvangen van een deel van de woningbehoefte vanuit de MRA. 4. De potentie voor woningbouw rondom beide OV-knooppunten (Kanaalzone) ligt hoger dan de lokale behoefte, waardoor ook kan worden bijgedragen aan de behoefte van de MRA (zie Kennisportaal OV-knooppunten)
12	EFB/RWK? Is RWK	JA21	G.J.W. Hartog	Programma 3	Addendum blz. 15	***Masterplan Wonen (PM)*** …"en dit addendum kunnen PS aan GS de opdracht geven om op zoek te gaan naar dekking voor de uitvoering van het Masterplan Wonen." 1. Kunt u toelichten wat u met de geciteerde opmerking bedoelt?	Silvia van der Meij	Cees Loggen	Op 29 maart 2022 is versie 1.5 in GS vastgesteld en deze is op 11 april 2022 met de commissie RWK besproken. Het was op dat moment nog niet mogelijk om een (onderbouwd) bedrag te noemen voor het Masterplan Wonen, aangezien de kosten en de risico's nog niet voldoende konden worden bepaald. In het najaar wordt de 2.0 versie van het Masterplan aan GS en PS voorgelegd. In de 2.0 versie worden aan de hand van de instrumentenkoffer en inzet in

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									grote projecten concrete voorstellen uitgewerkt, met financiële onderbouwing. Er zijn naar verwachting forse bedragen nodig om deze grote projecten te kunnen versnellen. Aan de hand van de onderbouwing kunnen PS besluiten om GS opdracht te geven om hier dekking voor te zoeken.
13	M&B	JA21	G.J.W. Hartog	4.4.2	Addendum blz. 17	"Voor de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen hebben we, conform het financieel uitgangspunt dat alleen budgetten geïndexeerd worden waarbij contractuele verplichtingen dit vereisen, geen mechanisme om het beschikbare budget voor de dekking van kapitaallasten te corrigeren voor inflatie. Daardoor gaan de kredietverhogingen van realisatieprojecten als gevolg van de kostprijsstijgingen **ten koste van de beschikbare budgetruimte voor verbeter- en uitbreidingsprojecten in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur** (iMPI)." Ik heb de tekst gedeeltelijk gearceerd omdat mijn vraag ziet op dit deel van het citaat. 1. In het algemeen is duidelijk dat hogere kosten tot gevolg hebben dat de uitvoering van andere projecten worden afgeschaald, vertraagd of wellicht niet worden uitgevoerd. Hoe worden die keuzes gemaakt, door wie, op welk moment en op basis waarvan? 2. Op welke wijze worden PS hierin gekend dan wel betrokken?	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Binnen de projecten in de studiefase is in het iMPI geen prioritering opgenomen om aan te geven welke studieprojecten meer- of minder belangrijk zijn. Aan het einde van de studiefase stellen GS aan PS voor projecten te promoveren naar de planfase. Het principe 'wie het eerst komt, die het eerst maalt' wordt tot nu toe gehanteerd bij de promoties naar de planfase. Op het moment dat de studiefase van een project is afgerond, is aan PS de keuze om het project wel of niet te promoveren naar de planfase en daarmee te besluiten of het project nog steeds prioriteit heeft voor PS om verder voor te bereiden en te realiseren. Wij gaan er daarom vanuit dat alle projecten in de plan- en realisatiefase voor PS belangrijk genoeg zijn om te realiseren.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
14	M&B	JA21	G.J.W. Hartog	4.4.2	Addendum blz. 18	˚De budgetruimte voor vervangingsinvesteringen worden wel jaarlijks geïndexeerd. Door nu ook de verbeter- en uitbreidingsinvesteringen jaarlijks te indexeren, wordt in het kader van het vereenvoudigen van de financiële systematiek 'onder de motorkap' van het iMPI, ook de werkwijze van indexeren geharmoniseerd.˚ 1. In welke regeling(en) is het provinciaal beleid ten aanzien van indexatie vastgelegd? 2. Kan de harmonisatie als hier aangehaald zonder aanpassing van bestaande regelgeving te aanzien van indexeern?	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	1. Op dit moment wordt het indexatiebeleid jaarlijks beschreven in het hoofdstuk 'Begrotingsbeleid' van de Kaderbrief. 2. Ja, want het betreft interne uitgangspunten vastgesteld door PS.
15	NLG (Er stond EFB)	JA21	G.J.W. Hartog	6.1.4	Addendum blz. 20	"De erfcoach probeert agrariërs te helpen met de juiste keuze." 1. Kunt u aangeven wanneer iets de juiste keuze is? "Erfcoaches leveren een bijdrage aan het toekomstbestendig maken van het landelijk gebied in Noord-Holland.˚ 2. Wat is in uw ogen 'toekomstbestendig" en op welke wijze dragen (of kunnen) erfcoaches bijdragen aan dat (vermeende) doel? "Het voorstel is om een pilot te starten -– om in Noord-Holland een provincie breed 'coachings-aanbod' te realiseren, dat gebaseerd is op de meest voorkomende zorgen bij agrarische ondernemers."	Michiel de Graef	Ilse Zaal	1. Nee, dit is niet concreet af te bakenen. 2. Toekomstbestendig is een bedrijf passend binnen omgevingsfactoren en met een goed verdienmodel. Erfcoaches kunnen helpen bij het inzichtelijk maken van de mogelijkheden en een afweging maken welke mogelijkheid toekomstbestendig is. 3. De zorgen zijn zeer verschillend, bijvoorbeeld (financiële) zorgen over de landbouwtransitie tot persoonlijke moeilijkheden zoals stress en burn-out. 4. Aanbod dat toegankelijk is voor alle agrariërs in de Provincie Noord-Holland 5. Dit is nog niet concreet, en is onderdeel van de uitwerking van de motie over erfcoaches (motie juli 2022)

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						3. Heeft u inzicht in wat de meest voorkomende zorgen zijn bij agrarische ondernemers? Kunt u ons daarin meenemen? 4. Wat verstaat u onder een 'provincie breed coachings-aanbod' en waaruit bestaat dat of waar zou dat in uw visie uit moeten bestaan? 5. Aan welke kaders zou de pilot moeten voldoen en is er een beschrijving van de pilot beschikbaar? 6. Kunt u een nadere onderbouwing geven van de geraamde kosten van €200.000 p. jaar? 7. Wie worden ingezet als erfcoach? Wat zijn de competenties waarover een erfcoach dient te beschikken en op welke basis vindt inhuur of aanstelling plaats? "De ervaringen van de andere provincies met erfcoaches, die samenwerken met andere partijen, zoals ITO Noord', zijn tot op heden succesvol." 8. Kunt u PS meenemen in de ervaringen van andere provincies die al met erfcoaches werken?			6. Dit is nog niet concreet, en is onderdeel van de uitwerking van de motie over erfcoaches (motie juli 2022) 7. De coaches die ingezet zullen worden zijn nog niet bekend, maar de agrarische sector wordt geraadpleegd om een gevarieerd aanbod van geschikte coaches samen te stellen. 8. In de Provincie Utrecht worden de erfcoaches met een 8.5 gemiddeld beoordeeld door 52 deelnemers; waarvan 93% zo'n traject zou aanbevelen aan collega's. Zie ook het antwoord over vraag 117 over erfcoaches.
16	EFB	JA21	G.J.W. Hartog		Addendum 6.3.1 en 6.4.1	°Voorstel is om de uitgaven voor erfgoed in 2023 eenmalig te corrigeren voor de prijsstijgingen sinds 2012 en deze indexatie daarna jaarlijks in de begroting mee te nemen.° 1. Welke methodiek van indexeren wordt hierbij voorzien zowel ten aanzien van de eenmalige als ook ten aanzien van de voorgenomen structurele indexatie?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Bij de eenmalige indexering is gerekend met een percentage van 1,54% per jaar. Dit is bepaald aan de hand van de gemiddelde indexering die het Rijk rekent over 2012-2023 (volgens IPO BAC Cultuur). Voor de structurele indexatie volgen we de consumentprijsindex van het CPB.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
17	EFB	JA21	G.J.W. Hartog	8.1.8	Addendum blz. 24	“In het coalitieakkoord 2019-2023 is in het kader van burgerparticipatie en actieve communicatie t/m 2023 incidenteel geld beschikbaar voor 1 fte adviseur burgerparticipatie en 1 fte projectleider scholierenproject Baas in Noord-Holland. De benodigde middelen voor deze 2 fte worden nu structureel geraamd in de meerjarenbegroting.˚ 1. Kunt u een overzicht verstrekken van de activiteiten die de adviseur burgerparticipatie heeft uitgevoerd in de afgelopen collegeperiode en kunt u aangeven wat daarvan de kosten waren? 2. Kunt u een overzicht verstrekken van de activiteiten die de projectleider scholierenproject Baas in Noord-Holland heeft uitgevoerd in de afgelopen collegeperiode en kunt u aangeven wat daarvan de kosten waren? 3. Heeft er een effectmeeting plaatsgevonden naar de activiteiten die door de functionarissen als bedoeld onder 1 en 2 in de afgelopen collegeperiode zijn uitgevoerd en wat is daarvan dan de uitkomst? 4. Wat is de reden dat u de werkzaamheden van de functionarissen als bedoeld onder 1 en 2 wilt voortzetten? 4. Is de achtergrond voor dit nieuwe beleid waar aanvullend budget voor gevraagd wordt eerder aan PS ter kennisgeving/discussie voorgelegd en zo ja, waar is dat terug te vinden? 5. Zijn er ervaringsgegevens van andere provincies of overheden bekend waaruit	Otte Beeksma	Arthur van Dijk	1. De adviseur burgerparticipatie heeft zich tot nu toe vooral gericht op het opstellen van de Uitgangspunten Burgerparticipatie, die op 19 september unaniem zijn aangenomen door Provinciale Staten. Daarnaast adviseert de adviseur burgerparticipatie de statenwerkgroep inwonersparticipatie van Provinciale Staten. Samen met de ambtelijke werkgroep inwonersparticipatie heeft hij een werkwijze en stappenplan inwonersparticipatie ontwikkeld.en adviseert hij de organisatie over de inzet van participatie. Komende tijd gaat hij aan de slag met het verankeren van de werkwijze in de organisatie, het ontwikkelen van een digitaal participatieplatform en het verkennen van mogelijkheden voor nieuwe participatievormen. De kosten zijn beperkt tot de inzet van 1 fte (94.200 euro per jaar). 2. Het scholierenprogramma Baas van Noord-Holland bestaat uit drie onderdelen: de gastles belastingbazen op scholen, het provinciespel op het provinciehuis in samenwerking met Provinciale Staten, de break-inbox voor mbo-studenten, de provinciebattles en de kinderpersconferenties. Meer informatie is te vinden op Scholierenprogramma Baas van Noord-Holland - Provincie Noord-Holland. De kosten zijn beperkt tot de inzet van 1 fte (81.400 euro). 3. Bij burgerparticipatie niet, want de uitgangspunten zijn onlangs aangenomen door Provinciale Staten. Voor het scholierenprogramma wordt bijgehouden

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
						blijkt dat het effectief is om de nieuwe activiteiten te ontplooien? Zo ja waar is informatie daarover terug te vinden?			hoeveel scholieren met de activiteiten zijn bereikt. In 2021 (tijdens corona) waren dat 1442 scholieren en in 2022 zijn dat er tot nu toe 2455. 4. Om de ambities uit de door Provinciale Staten aangenomen uitgangspunten voor burgerparticipatie waar te maken en structureel aandacht te blijven houden voor de kansen van participatie en waarborgen van de kwaliteit van participatietrajecten, is de structurele inzet van één adviseur inwonersparticipatie noodzakelijk. Provinciale Staten hebben in hun werkprogramma aangegeven dat het betrekken van jongeren blijvend een prioriteit blijft. Ook daarvoor is daarom de structurele inzet van één projectleider noodzakelijk. De manier waarop dit wordt georganiseerd bij verschillende provincies is verschillend, maar in grote lijnen vergelijkbaar met wat de provincie Noord-Holland doet. Met enige regelmaat worden ervaringen uitgewisseld. Maar de provincie Noord-Holland beschikt niet over gegevens over de effectiviteit in andere provincies.
18	EFB	JA21	G.J.W. Hartog		blz. 5	˚Om de provinciebegroting toegankelijk te maken is er naast dit boekwerk een animatie van deze begroting gemaakt. Ook is een gebruiksvriendelijke webversie van de begroting ontwikkeld. Alle financiële stukken van de provincie, waaronder de animatie en de webversie van deze begroting zijn te vinden via de financiële portal op de website van de provincie Noord-Holland.˚	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	De digitale versie van de begroting 2023 was te benaderen via de website. De begroting en de bijhorende stukken zijn inmiddels te benaderen via de financiele protal en via de vergaderstukken voor de commissies en PS plenair.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						De begroting, noch de animatie en de andere stukken zoals het addendum zijn terug te vinden via het financiële 'portal'. Naar de mening van JA21 is het feit dat de begroting niet is vastgesteld (zoals recent in de rekeningen commissie als reden werd aangevoerd vanuit de organisatie hiervoor geen valide argument. Transparantie is belangrijk en de praktijk leert dat aanpassingen van de tekst en financiële opgaven beperkt zijn. 1. Wat is het probleem om op zijn minst de begroting en bijbehorende stukken op het financiële portal te plaatsen ook al zijn de stukken nog niet formeel vastgesteld? 2. Wilt u in aanvulling op antwoord op vraag 1 toelichten wat er nodig is of aan gedaan kan worden om publicatie in 'conceptvorm' wel handen en voeten te geven?			
19	NLG Er stond EFB	JA21	G.J.W. Hartog		blz. 9	"Het verwachte dividend van PWN wordt verlaagd." 1. Wat is de reden dat voor de komende 4 jaren de verwachte dividenopbrengst jaarlijks met €630.000 neerwaarts wordt bijgesteld?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Om in de toekomst te kunnen blijven voldoen aan artikel 7 en artikel 32 lid 2 van de Drinkwaterwet heeft PWN een terugkerende investeringsopgave, welke jaarlijks wordt herijkt. Om deze investeringsopgave te kunnen realiseren is het van belang om voldoende winst te reserveren, zodat PWN aan de uit de Drinkwaterwet voorvloeiende taken kan blijven voldoen. De verwachting is dat hierdoor geen dividend kan worden uitgekeerd de komende jaren.
20	EFB	JA21	G.J.W. Hartog		blz . 9	Bij de Kaderbrief 2023 is de stelpost opgehoogd voor prijsstijgingen als gevolg van de inflatie. Op basis van recentere gegevens blijkt dat de inflatie hoger uitvalt dan eerder werd verwacht. In de begroting	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Ad 1) Op dit moment wordt het indexatiebeleid jaarlijks beschreven in het hoofdstuk 'Begrotingsbeleid' van de Kaderbrief.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						wordt daarnaast voor de komende 4 jaren ruim €9M per jaar extra begroot. Ook in het addendum komt dit onderwerp terug en worden op verschillende plaatsen (blz. 17, blz. 18, blz. 21, blz. 22) voorstellen gedaan om op meerdere beleidsterreinen een extra bedrag te voorzien. Bij onze fractie bestaat de indruk dat het beleid ten aanzien van indexering geen samenhangend geheel is en wellicht beter verankerd kan worden in bijvoorbeeld de financiële verordening. 1. Zijn er beleidsmatig of anderszins belemmeringen om het beleid ten aanzien van indexatie op 1 centrale plek onder te brengen en vast te leggen? 2. Kan in aanvulling op vraag 1 de financiële verordening een goede plek zijn om dit te doen. Als uw antwoord ontkennend luidt wat zou dan een aanvaardbare manier of een betere methode zijn om het beleid op 1 plek vast te leggen ?			Zoals wij hebben toegezegd bij de behandeling van de Kaderbrief wordt momenteel gewerkt aan een notitie waarin het beleid wordt vastgelegd. 2) Op dit moment denken wij aan een op zichzelf staande notitie waarin het beleid is opgeschreven.
21	EFB	JA21	G.J.W. Hartog	1.1.1	blz. 16	“Provinciale Staten hebben in 2019 de Ribbius Peletier penning ingesteld vanwege 100 jaar vrouwenkiesrecht. In 2023 vindt een evaluatie van de uitreiking van de penning plaats.” 1. Op welke wijze zal de evaluatie in 2023 plaatsvinden? 2. Kunt u inzicht verschaffen in de kosten die over afgelopen jaren gemaakt zijn aan het uitreiken van de penning?	Katja Bolt	Arthur van Dijk	1. Na de zomer van 2023 zal een evaluatie naar PS komen. Deze evaluatie richt zich op de uitgangspunten zoals deze zijn verwoord in het reglement van orde voor de Penning (PS 8 okt 2018), de inzet van de griffie ter ondersteuning van de jury is daar onderdeel van. 2.

<table>
<tr><th>Nr</th><th>Commissie</th><th>Fractie</th><th>Naam vragensteller</th><th>OD</th><th>Pagina begroting</th><th>Vraag</th><th>Beantwoording door</th><th>Portfeuillehouder GS</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>3. Welke bedragen zijn er in de meerjaren begroting opgenomen of meegenomen als het gaat om jaarlijkse kosten verbonden aan het uitreiken van de penning?</td><td></td><td></td><td><table><tr><th>Jaar uitreiking</th><th>Bedrag in euro</th></tr><tr><td>Uitreiking penning 2019</td><td>€ 16.385</td></tr><tr><td>Uitreiking penning 2020</td><td>€ 5.931</td></tr><tr><td>Uitreiking penning 2021</td><td>€ 3.943</td></tr><tr><td>Uitreiking penning 2022</td><td>€ 9.727</td></tr></table>3. Voor de start van de uitreiking op 8 maart 2019 is een begin begroting opgenomen van € 25.000, van dit bedrag is een tentoonstelling georganiseerd en zijn 5 penningen ontworpen. Voor de jaarlijkse kosten van de uitreiking is een bedrag van € 7.500 per jaar begroot voor de jaren 2019 tot en met 2023.</td></tr>
<tr><td>22</td><td>EFB</td><td>JA21</td><td>G.J.W. Hartog</td><td>3.1</td><td>192 ev.</td><td>Het risico van inflatie wordt tot op heden met een stelpost in de begroting afgedaan. Voor zover ons bekend wordt in de risicobeheersing met dit onderdeel geen rekening gehouden. Alhoewel het weerstandsvermogen dient om de financiële gevolgen van ongedekte risico’s op te vangen, wordt met het ongedekte risico van inflatie geen rekening gehouden.

Waar JA21 bij de Kaderbrief al waarschuwde voor een ietwat te laconieke houding (het zou van tijdelijke aard zijn) is nu de algemen concensus dat gedurende langere tijd rekening gehouden dient te worden met schaarste en krapte op de arbeidsmarkt en de markt voor goederen en grondstoffen. Op een begroting van pak em beet €800 miljoen is het grillige verloop van kostenstijgingen geen factor van verwaarloosbare betekenis.

1. Op welke manier kan het risico van loon/ en prijsstijgingen meegenomen worden in</td><td>Mirjam Luimstra</td><td>Rosan Kocken</td><td>Het risico van de gevolgen van inflatie wordt, conform het systeem van risicomanagement, periodiek beoordeeld en indien nodig van extra maatregelen voorzien. Bij elke begrotingswijziging wordt bekeken of bijstellingen in de begroting noodzakelijk zijn, ook als deze het gevolg zijn van inflatie. Dit jaar is dat ook gebeurd in de periode tussen de kaderbrief en de begroting. Het bijstellen van de stelpost indexeringen is in dit licht de beheersmaatregel bij het inflatierisico.

Voor risico’s met een structureel effect brengen we ook de structurele weerstandscapaciteit in kaart. Deze staat weergegeven in de tabel onderaan bladzijde 200 van de begroting.

Indien een risico optreedt met een structureel karakter, dat niet -beleidsmatig of financieel- opgelost kan worden binnen de bestaande begroting, is er ook de</td></tr>
</table>

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
						het proces van riscobeheersing zodat het daarmee afgedekt kan worden in de omvang het weerstandsvermogen?			mogelijkheid om de structurele weerstandscapaciteit aan te spreken.
23	NLG	Ja21	Gerard Kohler	Beheren groenstructuur	143-144	De begroting uitkering faunaschade is lager dan de realisatie in 2021. Dit terwijl de uitkering in 2021 met 15% is verlaagd. De ganzenschade neemt dus toe en uit gesprekken met veehouders blijkt ook dat het aantal indieners toeneemt. Is er een overzicht van het aantal indieners over de afgelopen 5 jaar en wordt genoemde trend door cijfers bevestigd? Is de prognose van de uitkeringen niet veel te laag mede gezien het volledig falende ganzenbeheerbeleid van de provincie?	John Arkes	Esther Rommel	De aanvragen komen binnen bij BIJ12. De prognose was lager dan de daadwerkelijk uitbetaalde tegemoetkomingen. De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beinvloedbaar en dus lastig te voorspellen, omdat weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische producten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen. In Noord-Holland is het aantal aanvragen ten opzichte van 2020 met 17% toegenomen (landelijk is dit 12%). De stijging van uitbetaalde schade in 2021 ten op zichte van 2020 in Noord-Holland (7%) is lager dan de landelijke stijging (15% uitbetaald).
24	NLG	Ja21	Gerard Kohler	Beheren groenstructuur	142	Genoemd wordt de rosse stekelstaart naast 3 andere zeer bekende schadelijke invasieve exoten. Nu hadden wij nog nooit van deze eend gehoord en dat blijkt te kloppen, het aantal waarnemingen van dit dier in pnh is nihil. Weliswaar is er een trendmatige stijginkje, maar nauwelijks zorgenbarend. Wat is de reden om dit eendje specifiek te noemen ipv bijvoorbeeld muskusrat of amerikaanse rivierkreeft waar de schade groot van is en die geregeld de pers halen omdat we in pnh niet in staat zijn deze invasie te weerstaan? Richten we ons op onbeduidende eendjes in de hoop enig succes te kunnen melden?	John Arkes	Esther Rommel	De verantwoordelijkheid voor de aanpak van invasieve exoten is verdeeld over verschillende overheden. De aanpak van de Amerikaanse rivierkreeft is het domein van het Ministerie van LNV. De aanpak van de Rosse Stekelstaart is de verantwoordelijkheid van de provincies. Als uitvoering van Europees en landelijk beleid is de doelstelling om deze invasieve exoot te elimineren. Daaraan geven wij uitvoering.
25	EFB	VVD	Erik van der Maas	Risicobeh	195	Wat is de basis voor het hanteren van 20% in de berekening van het risicobedrag voor PDENH? Hoe wordt dit gemonitord?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Het is vooraf lastig te voorspellen hoe de investeringsportefeuille zich ontwikkelt, daarom stellen wij een percentage vast op basis van resultaten van PDENH tot nu toe,

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
				eersing					waarbij we een ruime marge aanhouden. Gecombineerd met ervaringen van vergelijkbare fondsen en de expert opinion van het fondsmanagement komen we uit op een percentage van 20%. Risico's worden in algemene zin beperkt door het uitvoerige PDENH beoordelingsproces, waarbij de provincie als aandeelhouder besluit over de investeringen door PDENH. Daarnaast wordt de volledige portefeuille van het fonds twee keer per jaar geherwaardeerd door het interne 'valuation committee' van PDENH. Indien nodig wordt deze herwaardering door PDENH in de jaarrekening doorgevoerd, waarna de provincie eventueel een aanvullende voorziening treft.
26	EFB	VVD	Erik van der Maas	Risicobeheersing	196	Hoe wordt in deze begroting de volatiliteit van de inflatie meegenomen? Zijn er scenario's doorgerekend en, zo ja, welke zijn dat?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	In de budgetten in de begroting waar wij een indexering op toepassen, is rekening gehouden met de inflatie door zo recent mogelijke indices te gebruiken. Bij elke begrotingswijziging beoordelen wij of een bijstelling hiervan noodzakelijk is. Dit doen wij echter niet aan de hand van scenario's.
27	EFB	VVD	Erik van der Maas	Risicobeheersing	197	Hoe wordt indeze deze begroting het renterisico meegenomen? Welke maatregelen zijn of worden overwogen om dit risico te beheersen?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	De normen met betrekking tot het renterisico zijn verankerd in de wet FIDO zoals ook staat toegelicht in de paragraaf 3.3 Financiering op bladzijde 211 e.v. In de tweede alinea op bladzijde 213 is te lezen dat we binnen deze normen blijven. In deze begroting zijn overigens voor het eerst sinds een aantal jaren rentelasten opgenomen omdat we op basis van de liquiditeitsprognoses rekening houden met mogelijkheid dat we in 2023 leningen

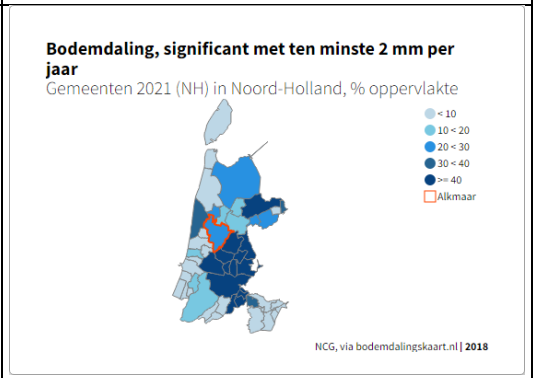
Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									zullen moeten aangaan om onze activiteiten te financieren.
28	NLG	VVD	Bas de Wit	5.1.1.	128	“Doel voor het NNN is om deze collegeperiode 1.750 hectare NNN af te ronden en alle voorbereidingen te treffen voor afronding van het NNN in de volgende coalitieperiode.” Hoe verhoudt dit statement zich tot de eerder aangenomen uitvoeringsstrategie NNN, waarin is genoemd dat na de planvorming uitloop van werkzaamheden (mits met duidelijk doel) tot na maart 2027 kan doorgaan?	John Arkes	Esther Rommel	Met de realisatiestrategie wordt zowel de aankoop van gronden alsook de zelfrealisatie aantrekkelijker, omdat hiermee de mogelijkheid ontstaat om voor alle NNN-gronden in en nabij Natura 2000-gebieden een volledige schadeloosstelling te betalen. Om het natuurnetwerk compleet te krijgen dient er nog 4407 ha NNN gerealiseerd te worden. Hiervan is circa 3.129 ha in eigendom van particulieren en voor het overgrote deel in agrarisch gebruik. Om het natuurnetwerk te kunnen afronden, zullen deze gronden eerst beschikbaar moeten komen. De realisatiestrategie gaat er vanuit dat alle gronden uiterlijk in 2027 beschikbaar zijn. Daarmee is de belangrijkste stap in de realisatie van het NNN gezet. De inrichting van (een deel van) de beschikbare NNN gronden zal nog doorlopen tot na 2027.
29	NLG	VVD	Bas de Wit	5.1.1.	131	Er wordt een grafiek getoond over de beheerde NNN met of zonder subsidie. Welke informatie en mogelijke risico’s haalt u uit deze grafiek? Wordt er door de provincie gestuurd op het beheer van NNN met of zonder subsidie?	John Arkes	Esther Rommel	De grafiek geeft aan dat meer dan de helft van het natuurbeheer ondersteund wordt door de provincie door middel van subsidie. Beheerders die geen subsidie aanvragen dienen wel te voldoen aan de beheerdoelen van het Natuurbeheerplan. Beheerders als Recreatieschappen, PWN en gemeenten komen niet in aanmerking voor subsidie. Het beschikbaar stellen van natuurbeheersubsidie is één van de financiele middelen in de gebiedsprocessen om natuur te realiseren. Hierover wordt daarom actief door de provincie gecommuniceerd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
30	NLG	VVD	Bas de Wit	5.1.1.	132	Effecten van natuurbeleid zijn vaak pas jaren later zichtbaar in het veld. Wanneer kunnen wij in de Living Planet Index effecten zien van het beleid uit de periode 2019-2023?	John Arkes	Esther Rommel	Afhankelijk van de soort en van de ingreep kan gemiddeld genomen binnen een tot twaalf jaar een effect zichtbaar worden. De living planet index is een optelsom van circa 200 soorten. Het is dan ook moeilijk om een hard jaartal op te hangen aan het verwachte moment van verandering van de living planet index. Als op veel gebieden maatregelen doorgevoerd zijn, verwachten we wel een verandering in de trendberekening na enkele jaren. Voor de effecten in een gebied kijken we lokaal en zijn er meestal na de eerste drie jaar uitspraken te doen. Deze worden onder andere meegenomen in de evaluaties van de beheerplannen van de Natura 2000 gebieden.
31	NLG	VVD	Bas de Wit	5.1.1.	133	Welke inzichten en conclusies levert de grafiek met hecatares natuur per 1.000 inwoners u voor Noord-Holland op? Welke beleidsdoelen van de provincie zijn afgeleid aan deze KPI?	John Arkes	Esther Rommel	De grafiek is een trendindicator en geeft inzicht in hoe de ontwikkeling van het oppervlakte natuur zich verhoudt tot de ontwikkeling van het aantal inwoners. Deze indicator is onderdeel van de Regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS en is opgenomen in de brede Basismonitor. Alle indicatoren uit de Brede Basismonitor die raken aan de programma's in de begroting zijn opgenomen in de begroting. Deze specifieke trendindicator is niet direct gekoppeld aan een beleidsdoel.
32	NLG	VVD	Bas de Wit	5.1.1.	133	Wat zijn de verklaringen voor de omvangrijke daling in NH3 in de periode 2005-2010? Geven deze verklaringen inzichten voor de huidige stikstofaanpak en, zo ja, welke?	John Arkes	Esther Rommel	In de periode 1990-2018 zijn de emissies van ammoniak met 66% afgenomen; in de periode 1990-2000 was de afname het sterkst. Deze afname is het gevolg van krimp van de veestapel, eiwitarm voer, afdekken van mestopslagen, emissiearm bemesten en emissiearme stallen. Emissiearme bemesting leverde in die

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									periode de grootste reductiebijdrage. De stijging die zich tussen 2013 en 2017 voordeed kan grotendeels worden toegeschreven aan de groei van de melkveestapel. Het aantal koeien in Nederland steeg als gevolg van de afschaffing van het melkquotum per 1 april 2015. De prominente aandacht in de stikstofaanpak voor de landbouwsector heeft te maken met het feit dat deze sector de meeste uitstoot genereert, waarbij ammoniak ook de eigenschap heeft dat het vlak bij de bron neerslaat.
33	NLG	VVD	Bas de Wit	5.1.4.	136	Er worden beheerchecks in diverse gebieden uitgevoerd. Welke factoren worden meegenomen in de beheerchecks, en waarop worden bedrijven beoordeeld in hun bijdrage aan natuurbeheer? Wanneer kunt u met PS de eerste uitkomsten van deze beheerchecks delen?	Peter Hoogervorst	Esther Rommel	In de beheerchecks wordt gekeken naar de inpassingswaarde van natuurdoeltypen in het agrarisch bedrijf uitgedrukt in draagkracht (Grootvee-eenheden GVE) en voedingswaarde (VEM). Er wordt gekeken naar de hoeveelheid GVE in een gebied naar ratio verdeeld over de hectares. De beheercheck brengt daarmee in beeld welke extensivering vd landbouw er in een bepaald gebied mogelijk is zonder dat daarmee het beheer van de natuur in gevaar komt. Individuele bedrijven zullen niet beoordeeld worden. Dat is onderdeel van de gebiedsprocessen. De methodiek van de beheercheck is nog in ontwikkeling. De eerste resultaten worden in de loop van 2023 verwacht.
34	NLG	VVD	Bas de Wit	5.2.1.	144	Hoe kan het dat de begrote lasten voor beheer van NNN en agrarische natuur relatief stabiel blijven, terwijl in de komende jaren nog enkele duizenden hectares NNN gerealiseerd worden (en dus beheerd moeten worden)? En wat verklaart het verschil tussen	John Arkes	Esther Rommel	De tabel op pagina 144 betreft alle kosten die worden toegeschreven aan (in dit geval) Beleidsdoel 5.1. Hieronder vallen bijvoorbeeld ook de apparaatskosten. Uit deze tabel zijn de kosten voor het aantal hectares natuurbeheer dan ook niet 1-op-1

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						de lasten in 2021 en de begrote lasten vanaf 2022 (daling van EUR 12 mln)? Hoe worden de effecten van minder beschikbaar budget opgevangen met behoud van het noodzakelijk natuurbeheer?			af te lezen. Hiervoor verwijzen wij naar het Natuurbeheerplan (NBP) 2023, dat op 14 november in uw Staten zal worden behandeld. In het NBP zijn de begrote lasten voor natuurbeheer, afgestemd op bestaande *en* nog te realiseren hectares (gebaseerd op het Programma Natuurnetwerk) opgenomen. De kosten voor Natuur- en Landschapsbeheer worden gedekt uit een structurele begrotingspost. Op basis van de te verwachten kosten zal indien nodig via de daartoe geeigende begrotingsmomenten aan uw Staten worden voorgesteld de meerjarenraming aan te passen aan de te verwachten lasten. Het verschil in lasten tussen 2021 en 2022 wordt overigens veroorzaakt door een eenmalig lastneming in 2021 ten gevolge van de uittreding uit het Goois Natuurreservaat in dat jaar.
35	NLG	VVD	Bas de Wit	3.5.3.	93	In maart 2023 loopt de bestuursovereenkomst tussen provincies en gemeenten in het zuidelijk IJsselmeergebied af. Doel van deze bestuursovereenkomst is het regelen van het beheer van waterplanten inclusief financiering daarvan. Hoe wordt omgegaan met het waterplantenbeheer na afloop van deze bestuursovereenkomst? Is verlenging daarvan een optie, en wat is ervoor nodig om tot verlenging over te kunnen gaan? Hoe verlopen de contacten met het ministerie van I&W over de waterplantenoverlast in het zuidelijk Ijsselmeergebied?	John Arkes	Cees Loggen	Opdracht is gegeven aan een bureau om een slotdocument op te stellen met de behaalde resultaten van de samenwerking in de afgelopen jaren voor de bevaarbaarheid en veiligheid op het water en de bruikbare structurele oplossingsrichtingen (en kosten daarvan) voor de toekomst. Daarnaast is een terugblik op het samenwerkingsproces, en een vooruitblik hoe verder te gaan en wat daar voor nodig is onderdeel van de opdracht. Het ministerie van I&W zit in de begeleidingsgroep van deze opdracht en zal mede op basis van dit document financiering zoeken. In bestuurlijk overleg in januari zullen het rapport, nieuwe

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									afspraken voor de bevaarbaarheid en veiligheid op het water in het zuidelijk IJsselmeergebied en een eventueel vervolg van de samenwerking besproken worden. Het contact met het ministerie I&W is moeizaam, het uitgangspunt uit de samenwerkingsovereenkomst is uiteindelijk herbevestigd door minister Harbers. Er is sprake van een benoemde gezamenlijke verantwoordelijkheid, maar geen beweging in het standpunt van het ministerie I&W dat waterrecreatie geen beleidsitem van het ministerie is en dus geen taak voor Rijkswaterstaat.
36	NLG	VVD	Bas de Wit	3.4.3.	89	26% van het oppervlakte in Noord-Holland heeft te maken met bodemdaling van ten minste 2 mm per jaar. Over welke gebieden gaat dit, anders dan het veenweidegebied in met name Laag Holland? Voert de provincie beleid op de bodemdaling in die gebieden (anders dan het programma Laag Holland)?	John Arkes	Esther Rommel	Onderstaand kaartje geeft een beeld van de gemeentes waar dit in meer of mindere mate speelt. Ook in de gemeenten Diemen (100%), Ouder-Amstel (71%) en Medemblik (44%) heeft meer dan 40% van de gemeentelijke oppervlakte te maken met een significante bodemdaling van ten minste 2 mm per jaar.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									
37	M&B	VVD	K.J. Terwal	4.1.1	99	In 2023 wordt er voor het samenwerkingsprogramma SBaB gewerkt aan de verdere voorbereiding van de formele startbeslissing voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp. In hoeverre is de (co)financiering van dit project rond? Kan er een staartje worden gegeven van de bijdragen van alle bij dit project betrokken partijen?	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Tussen Rijk (ministerie IenW) en regio lopen gesprekken over financiering van Schaalsprongprojecten zoals Zuidasdok, doortrekken NZ Lijn naar Schiphol en Hoofddorp en het Sluiten van de Kleine Metroring Amsterdam. (co) Financiering van die projecten is dus nog niet rond. Vanuit de regio worden die gesprekken gecoördineerd vanuit de Naionale Alliantie, waarin deelnemen: de gemeente Amsterdam, de Vervoerregio Amsterdam, de provincie Noord-Holland, de gemeente Haarlemmermeer, NS, KLM, Prorail en Schiphol. Indien daarover meer duidelijkheid is, dan informeren we uw Staten.
38	M&B	VVD	K.J. Terwal	4.1.2	104	In het grafiekje met het aantal verkeersdoden in de provincie Noord-Holland is te zien dat na een jarenlange daling het aantal verkeersdoden vanaf 2013 weer een stijgende lijn vertoont. Wat is de reden hiervoor (wellicht gedrag)? En wat kunnen de	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Het jaarlijks aantal verkeersdoden in Noord-Holland is in de voorbije jaren inderdaad gestegen. Dat is overigens in lijn met de landelijke trend. Dat komt onder andere doordat het drukker wordt op de weg en weggebruikers meer dan vroeger

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						provincie en andere partijen doen om deze trend om te buigen en zo toe te werken naar de gezamenlijke ambitie van nul verkeersslachtoffers in 2050?			worden afgeleid door de mobiele telefoon. Daarnaast wordt de diversiteit aan (elektrische) verkeerstypen (ook op het fietspad) steeds groter, en zijn er meer (kwetsbare) ouderen die tot op hogere leeftijd doorfietsen. Om de stijging in het aantal verkeerslachtoffers een halt toe te roepen is door overheden en maatschappelijke partijen gezamenlijk het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV2030) opgesteld en ondertekend. Hierin staat de zogenaamde 'risicogestuurde aanpak' centraal, waarmee we de stijgende trend beogen te keren. De provincie verzamelt in dit kader actief steeds meer gegevens over risicofactoren in het verkeer. Het gaat dan bijvoorbeeld om informatie over de inrichting van wegen en fietspaden, verkeersdrukte, en gedragskenmerken zoals snelheidsoverschrijdingen en de aanwezigheid van kwetsbare leeftijdsgroepen (jeugd/ouderen) en verkeerstypen (fietsers/bromfietsers). Door al deze gegevens slim te combineren kunnen we de risico's in het verkeerssysteem gerichter en effectiever aanpakken. Deze werkwijze passen we steeds meer toe op de gehele verkeersveiligheidsaanpak: bij investeringen in veilige infrastructuur, verkeerseducatie, campagnes en het maken van afspraken over verkeershandhaving met politie en OM. Ook testen we innovaties op het gebied van verkeersveiligheid, zoals het afgelopen jaar de spaarpaal. Met deze proactieve aanpak, die we gezamenlijk met gemeenten, maatschappelijke partijen, politie en OM opbouwen en uitvoeren, beogen we de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									stijging in het aantal verkeersongevallen om te buigen in een significante daling. Het afgelopen jaar zijn in alle regio's de Contourendocumenten Uitvoeringsprogramma SPV2030 vastgesteld. Deze zijn hier te vinden: Provincie Noord-Holland - Verkeersveiligheid Momenteel worden deze contourendocumenten middels de hierboven beschreven werkwijze doorontwikkeld tot meer concrete uitvoeringsprogramma's.
39	M&B	VVD	K.J. Terwal	4.4.4	118	De provincie werkt samen met de gemeenten Velsen en Beverwijk aan twee nieuwe busbanen tussen Beverwijk en Velsen en aan een voet-fietsonderdoorgang onder de Velsertraverse. Door scheurvorming in het beton van de Velsertraverse is sinds januari 2022 een rijstrook minder beschikbaar voor verkeer richting de Velsertunnel en moet het viaduct extra ondersteund worden. Wat is nu de stand van zaken? In hoeverre levert deze situatie vertraging en bijkomende kosten op voor de realisatie van de twee nieuwe busbanen en de voet-fietsonderdoorgang?	Han Roebers	Jeroen Olthof	Rijkswaterstaat realiseert de ondersteuning van het viaduct binnen een jaar zodat het mogelijk wordt de busbaan aan te laten sluiten op de huidige vluchtstrook. Deze situatie heeft geleid tot vertraging van het project HOV Station Beverwijk (HOVSB). Het beschikbare budget is toereikend om de extra kosten die hierdoor gemaakt zijn te dekken. Het project bevindt zich daarnaast in een complex gebied met vele ontwikkelingen, projecten en stakeholders. Behalve Rijkswaterstaat kent het project ook een afhankelijkheid van ProRail, welke een risico vormt voor onze planning. Wij zijn in gesprek met ProRail om te bepalen welke invloed en consequenties de werkzaamheden van ProRail hebben op ons project.
40	M&B	VVD	K.J. Terwal	4.4.5	119	Bij de herinrichting van de N243 werkt de provincie samen met BAM Infra aan vier fietsbruggen die gemaakt zijn met behulp van 3D-betonprinttechniek. Enkele maanden	Han Roebers	Jeroen Olthof	Voorlopig is 1 van de 4 bruggen buiten de pilot gehouden. Die kan later worden gerealiseerd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						geleden bleken er haarscheurtjes in deze fietsbruggen te zitten en zou worden gekeken of de bruggen nog bruikbaar zouden zijn. Wat is nu de stand van zaken? Als de bruggen niet meer bruikbaar blijken te zijn hoe groot is dan de schade en hoe wordt deze tussen de partijen verdeeld?			De haarscheurtjes zaten in een aantal segmenten van de drie bruggen. De kortste brug is inmiddels samengesteld, afgespannen en voorzien van een betonnen druklaag / afwerklaag. TU Eindhoven begeleidt het proces. De verwachting is dat de brug en de gelijkvormige tweeling voldoen aan de testen en in het voorjaar kunnen worden opengesteld voor gebruik. De derde brug volgt met enige achterstand. De reeds aangebrachte funderingen van de bruggen zijn geschikt voor alle keuzes voor zowel de printbrug als een traditionele brug. Zonder fietsbruggen is de verkeersveiligheid niet te garanderen. Om de pilot met de printbruggen zorgvuldig te doorlopen en de verkeersveiligheid te borgen zijn tijdelijk lichtgewicht brugdekken gehuurd. De meerkosten door de haarscheurtjes zijn afhankelijk van de testresultaten. Met de nog onzekere uitgangspunten dat de twee korte bruggen slagen voor de testen, maar de complexere derde brug opnieuw moet worden ontworpen, is de schade voor de Provincie circa € 190.000. Binnen die schade vallen tevens de tijdelijke brugdekken en de extra onderzoekskosten voor TU Eindhoven. De aannemer neemt de kosten van het opnieuw printen van een onvoldoende betrouwbaar betonsegment, de druklaag op de eerste brug en het proefbelasten voor eigen rekening.
41	M&B	PVV	M. Deen	4.4.7	121	*“Energieopwekking en -besparing:*	Han Roebers	Jeroen Olthof	-Voor het project zonnefietspad N232 is totaal € 1,6 mln. budget beschikbaar. Voor

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
						de provincie zet haar infrastructuur in voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking, zoals bijvoorbeeld: - een deel van het fietspad N232 wordt uitgerust met een zonnewegdek, afronding project LED verlichting fase 2 etc." VRAAG Kunt u aangeven voor de jaren 2020 t/m 2023 hoeveel provinciaal geld in totaal is en wordt gestoken in zonnewegdekken? Graag een concreet antwoord.			de realisatiefase (periode t/m 2023) is € 1,23 mln. gereserveerd en voor de instandhoudingsfase (periode van de 5 jaar) € 370.000. Het zonnefietspad N232 maakt onderdeel uit van een interprovinciale aanbesteding, waarbij de provincies Noord-Holland, Brabant en Zuid-Holland allemaal een perceel hebben aanbesteed. -Voor de pilot SolaRoad voor lichtverkeer is € 1.37 mln. beschikbaar en verplicht via een samenwerkingsovereenkomst. Dit bedrag zal in de komende jaren (ook nog na 2023) worden uitgegeven. Tussen 2020 en 2022 is circa € 1 ton uitgegeven aan met name onderzoekskosten.
42	M&B	PVV	M. Deen	4.4.7	121	VRAAG Kunt u (bij benadering) aangeven hoeveel procent van de provinciale wegen nog niet is uitgerust met LED-verlichting en wat het ongeveer zou kosten om dat te bewerkstelligen? (gezien de vele onzekerheden is een groffe schatting meer dan voldoende) Graag een gemotiveerd antwoord.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Momenteel is 65% van de OVL voorzien van ledverlichting en dat gaat naar 100%. Er kan enige vertraging opgetreden door de levering van componenten, maar de verwachting is nog steeds dat we medio Q1 2023 gereed kunnen zijn met het project. - Gebiedscontract 1 is uitgerust met led-verlichting - Gebiedscontract 6 is uitgerust met led-verlichting - Gebiedscontract 2/3/4/5/7 is gedeeltelijk uitgerust met led-verlichting Naar verwachting kan de resterende 35% nog niet met led uitgeruste verlichting binnen het reeds beschikbare budget worden gerealiseerd.
43	EFB	PVV	I. Bezaan	1.2.2	21	*"Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert*	A.A. Dalenoort	Ilse Zaal	Op basis van de halfjaarlijkse taakstellingen en het aantal verblijfsgerechtigden dat in die periode wordt gehuisvest plus een eventuele

<table>
<tr><th>Nr</th><th>Commissie</th><th>Fractie</th><th>Naam vragensteller</th><th>OD</th><th>Pagina begroting</th><th>Vraag</th><th>Beantwoording door</th><th>Portfeuillehouder GS</th><th>Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur.”

VRAAG

Kunt u aangeven voor de jaren 2020 t/m 2022 hoeveel Noord-Hollandse gemeenten door de provincie zijn aangesproken op het niet behalen van taakstellingen inzake het huisvesten van verblijfsgerechtigde asielzoekers, alsmede hoeveel van hen in deze collegeperiode in totaal zijn gehuisvest in alle gemeenten van Noord-Holland? Graag een gemotiveerd antwoord.</td><td></td><td></td><td>achterstand uit een vorige periode wordt een gemeente aangesproken. 43 van de 44 huidige Noord-Hollandse gemeenten zijn tussen 1-1-2020 en 1-7-2022 minstens éénmaal aangesproken op hun achterstand (fusiegemeenten die vóór 1-7-2022 zelfstandig waren zijn hierin niet meegenomen). In het afgelopen half jaar (1/1 - 1/7) hebben 25 van de 44 gemeenten hun taakstelling gehaald.

Hieronder een overzicht met de taakstellingen en de plaatsingen in Noord-Holland tussen 1-1-2020 en 1-7-2022.

<table>
<tr><th></th><th>Taakstelling</th><th>Geplaatst</th><th>Saldo</th><th>Stand</th></tr>
<tr><td>Op 1-1-2020</td><td></td><td></td><td></td><td>-202</td></tr>
<tr><td>2020 1ste helft</td><td>1026</td><td>797</td><td>-229</td><td>-431</td></tr>
<tr><td>2020 2de helft</td><td>1070</td><td>1285</td><td>215</td><td>-216</td></tr>
<tr><td>2021 1ste helft</td><td>2228</td><td>1562</td><td>-666</td><td>-882</td></tr>
<tr><td>2021 2de helft</td><td>1818</td><td>2005</td><td>187</td><td>-695</td></tr>
<tr><td>2022 1ste helft</td><td>1638</td><td>1911</td><td>273</td><td>-422</td></tr>
<tr><td>Totaal</td><td>7780</td><td>7560</td><td></td><td></td></tr>
</table>
*Ieder half jaar worden kleine correcties doorgevoerd na publicatie van de formele cijfers van het COA waardoor kleine verschillen met de meest actuele cijfers van het COA mogelijk zijn.</td></tr>
<tr><td>44</td><td>EFB</td><td>PVV</td><td>I. Bezaan</td><td>3.4</td><td>214</td><td>“De provincie staat voor goed werkgeverschap. Wij willen met ons personeelsbestand een afspiegeling zijn van de maatschappij en een inclusieve organisatie vormen, waarbij al onze medewerkers zich bij de provincie thuis voelen. De integratie van diversiteit en inclusie in het strategische HRM-beleid wordt voortgezet en voeren we actief</td><td>Conny Hems</td><td>Rosan Kocken</td><td>Op 1 oktober 2020 is in de brief aan PS “Duurzaam doorpakken en onze rol als werkgever, diversiteit op de werkvloer” (kenmerk 1443929/1443933) het strategisch HRM-beleid en in het bijzonder diversiteit toegelicht, inclusief de aanpak. Deze aanpak is in 2021 en 2022 voortgezet en verder ontwikkeld. Het D&I-beleid is</td></tr>
</table>

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						uit." VRAAG Kunt u aangeven welke activiteiten u in de jaren 2020 t/m 2023 heeft ontplooid en nog gaat ontplooien om te komen tot "integratie van diversiteit en inclusie", alsmede wat deze activiteiten in totaal hebben gekost en gaan kosten? Graag een gemotiveerd antwoord.			geintegreerd in het personeelbeleid van de provincie, o.a. in personeelsinstrumenten, werving & selectie en leeraanbod. In 2023 zal het beleid verder ontwikkeld worden. Er is jaarlijks D&I-budget bij HRM beschikbaar van € 25.000,-.
45	NLG	PVV	R. van Tiggelen	5.1.1	128	*"Doel voor het NNN is om deze collegeperiode 1.750 hectare NNN af te ronden en alle voorbereidingen te treffen voor afronding van het NNN in de volgende coalitieperiode."* VRAAG Gaat het om voorbereidingen die volledig of deels kunnen worden teruggedraaid door een nieuw College in 2023? Graag een gemotiveerd antwoord.	John Arkes	Esther Rommel	Voorbereidingen kunnen worden teruggedraaid zolang ze nog niet tot bestuurs-of andere overeenkomsten hebben geleid, of in wet- en regelgeving zijn vastgelegd.
46	NLG	PVV	R. van Tiggelen	5.1.1	128	VRAAG Kunt u aangeven voor zowel het totaal aantal hectares NNN dat in deze collegeperiode al is afgerond, als voor het aantal hectares NNN dat in 2023 afgerond zou moeten worden, wat de totale kosten zijn? Graag een gemotiveerd antwoord, waarin ook informatie staat over de totale aankoopkosten van gronden t.b.v. NNN.	John Arkes	Esther Rommel	Deze college periode is t/m januari 2022 1.193 ha gerealiseerd. Hoeveel budget er is uitgegeven aan het Natuurnetwerk valt terug te lezen in het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2023 dat in november in uw Staten zal worden besproken, waarin de voortgang van het NNN wordt bijgehouden, inclusief de daarmee gemoeide kosten. N.B. het uitgegeven budget aan NNN is niet één op één te koppelen aan de 1.193 ha omdat een deel van de kosten betrekking heeft op voorbereidingswerk voor NNN die de komende jaren wordt gerealiseerd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
47	RWK Er stond NLG	PVV	R. van Tiggelen	3.2.3	69	*"Om in te spelen op de bouw van de nieuwe windparken voor de Noord-Hollandse kust wordt het baggerdepot in de Averijhaven in IJmuiden getransformeerd in een Energiehaven voor de offshore wind."* VRAAG Kunt u aangeven wat het College in deze collegeperiode heeft ondernomen (indien van toepassing) en eventueel nog gaat ondernemen om het Rijk te bewegen (zoveel mogelijk) af te zien van windparken voor de Noord-Hollandse kust? Graag een gemotiveerd antwoord.	Marco Berkhout	Edward Stigter	Het college heeft geen acties ondernomen om het Rijk te bewegen zoveel mogelijk af te zien van windparken voor de Noord-Hollandse kust. Het college is van mening dat windparken op zee een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie
48	NLG	PVV	R. van Tiggelen	5.1.1	129	*"In de Wet stikstofreductie en natuurherstel is vastgesteld dat provincies een gebiedsplan moeten vaststellen per 1 juli 2023. In het gebiedsplan wordt de aanpak beschreven die nodig is om de doelen voor N2000, Kaderrichtlijn Water en klimaat te halen. Belangrijk is het behalen van een gunstige staat van instandhouding van onze natuurdoelen door onder andere reductie van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden."* VRAAG Wordt er door de provincie ook uitgebreid onderzocht wat de negatieve sociaal-economische gevolgen zijn van het nastreven van de doelen voor N2000, Kaderrichtlijn	John Arkes	Esther Rommel	Ja, een sociaal-economische impactanalyse wordt een onderdeel van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (in Noord-Holland hanteren we deze term voor het 'gebiedsprogramma'). Op welke wijze deze impactanalyse vorm krijgt, zal in de komende maanden moeten worden uitgewerkt, in overleg met het ministerie van LNV en de relevante kennisinstellingen.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						Water en klimaat in betreffende Noord-Hollandse gebieden? Graag een gemotiveerd antwoord.			
49	NLG	PVV	R. van Tiggelen	5.1.1	129	VRAAG Waar is het meetbare natuurherstel dat het gevolg zou moeten zijn van de enorme stikstofreductie die reeds heeft plaatsgevonden sinds 1990? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	John Arkes	Esther Rommel	In de Natura 2000 beheerplannen en de evaluaties ervan is na te lezen welk natuurherstel heeft plaatsgevonden en wat nog hersteld moet worden.
50	NLG	PVV	R. van Tiggelen	3.6	238	*"In 2020 hebben Provinciale Staten besloten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura-2000 zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Dit instrument zal enkel worden ingezet nadat in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en aan alle grondeigenaren de mogelijkheid is geboden om op basis van volledige schadeloosstelling de gronden minnelijk te verkopen."* VRAAG Kunt u aangeven hoe vaak in deze collegeperiode het instrument van onteigening is toegepast t.b.v. natuurbeleid? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details over betreffende casussen.	Kelvin Broersen	Esther Rommel	Ten behoeve van het natuurbeleid is het instrument onteigening in deze collegeperiode de facto niet toegepast: Er zijn geen gronden daadwerkelijk onteigend. Wel is ten behoeve van het project 'Schil Naardermeer' in augustus 2022 het Koninklijk Besluit tot onteigening geslagen (zie Staatscourant 2022, 18314 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)). Het betekent dat de provincie een gerechtelijke procedure kan opstarten ter verkrijging van de betreffende percelen van de drie resterende grondeigenaren in de Schil. Omdat de minnelijke verwerving nog loopt en we voorzichtig optimistisch zijn over een goede afloop, is de gerechtelijke procedure nog niet opgestart. Ten behoeve van het natuurbeleid zijn momenteel verder geen onteigeningsprocedures in voorbereiding.
51	NLG	PVV	R. van Tiggelen		304	*"Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke*	Tom Smeelen	Cees Loggen	De meekoppelkansen zijn vaak fysiek onderdeel van de dijk, maar mogen geen negatieve invloed hebben op de dijkveiligheid en de planning daarvan.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen." VRAAG Welke invloed heeft het streven naar en eventuele complicaties bij meekoppelkansen bij dijkversterkingsprojecten op de realisatie van de benodigde dijkversterkingen? Wordt (of is) dit geëvalueerd? En wat wordt gedaan om te voorkomen dat benodigde dijkversterkingen vertragingen oplopen door het streven naar en eventuele complicaties bij meekoppelkansen? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.			Daarbij geldt dat de meekoppelkansen vroegtijdig worden geïnventariseerd en meegenomen worden in het projectplan van de dijkversterking en in de vergunningen. Daarmee lopen de projecten mee in de ontwerpen, de veiligheidsberekeningen, de (MER) procedures, de planning, communicatie en participatie met de betrokkenen. De provincie geeft subsidies aan projecten rondom de dijk. Deze hebben geen fysieke impact op de dijk en vormen dus geen risico voor de planning of de kosten van de dijkversterking zelf. De afspraken over de kostenverdeling en de verantwoordelijkheden worden vooraf vastgelegd in een overeenkomst of worden als subsidievoorwaarden meegegeven. Daar waar er in de uitvoering er knelpunten ontstaan, worden die via de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking besproken en opgelost. Waar nodig leggen de partijen de nieuwe afspraken vast. Voorbeelden van de samenwerking en meekoppelkansen zijn: • Natuurontwikkeling en fietspad bij Prins Hendrikzanddijk op Texel • Fietsverbinding, wandelverbinding en natuurontwikkeling bij project Hondsbosche Duinen bij Petten • De Vismigratierivier door de Afsluitdijk, • De Fiets- en wandelverbinding, de dijkplaatsen en de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									ringslangverblijven voor de Markermeerdijken De meekoppelkansen zijn nog niet allemaal gereed en daarom nog niet geëvalueerd. Het bij Prins Hendrikzanddijk gerealiseerde project met meekoppelkansen is wel geëvalueerd qua samenwerking tussen provincie en HHNK (Bij de Prins Hendrikzanddijk heeft dat geleid tot winnen van de landelijke WOW prijs). https://youtu.be/T0qrkIjg3h4
52	EFB Er stond M&B	PVV	M. Deen	2.1.4	41	In de Budgettabel staan de budgetten voor operationeel doel 2.1.4 “Bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie”. VRAAG Hoeveel kosten heeft het College in totaal deze collegeperiode uitgegeven aan het stimuleren van een circulaire economie & en kunt u kwantitatief aantonen wat deze investeringen de Noord-Hollandse economie precies hebben gebracht? Graag een gemotiveerd antwoord.	Suzanne van den Noort	Rosan Kocken	De kosten in 2019, 2020 en 2021 waren in totaal €2,8 miljoen. In 2020 is een voortgangsrapportage vastgesteld over het jaar 2019. Conform de Actieagenda 2021-2025 volgt een evaluatie van de lopende Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 eind 2023.
53	EFB Er staat M&B	PVV	M. Deen	4.1.2	102 en 107	Blz. 102: *“- Werkgeversaanpak uitbreiden naar heel Noord-Holland;* *- Plannen voor Zero Emissie (ZE), laadinfra MRA-E, waterstof, agenda slimme en schone logistiek verder uitwerken.”* Blz. 107: in de Budgettabel staan de opgenomen budgetten voor o.a. operationeel	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	<u>Werkgeversaanpak</u> Voor de werkgeversaanpak regio Noord-Holland Noord is € 250.000 budget beschikbaar. Hiervan is Stichting Breikers en een mobiliteitsmakelaar ingehuurd voor een periode van twee jaar (tot halverwege 2024). Daarnaast hebben wij eind 2021 een analyse laten uitvoeren om de kansen in de regio Noord-Holland Noord in kaart te brengen. Deze analyse heeft €30.000

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						doel 4.1.2. VRAAG Kunt u (indien mogelijk) aangeven voor specifiek de Werkgeversaanpak, ZE, Laadinfra MRA-E, waterstof, alsmede slimme en schone logistiek wat de budgetten zijn & wat tot nu toe in de collegeperiode in totaal is uitgegeven? Graag een gemotiveerd antwoord.			gekost. Op basis daarvan zijn wij in mei jl. gestart met de werkgeversaanpak. <u>ZE-zones</u> De ondersteuning van ZE-zones bestaat uit verschillende onderzoeken naar stadslogistieke stromen en logistieke hubs, als ook het opzetten van coördinatie van de invoering van de ZE-zones. Gezamenlijk bedragen die kosten in deze collegeperiode voor de provincie Noord-Holland €65.000. <u>Laadinfra MRA-E</u> De jaarlijkse bijdrage van de PNH bedraagt €100.000 – €200.000. In de collegeperiode wordt ongeveer €500.000 uitgegeven ten behoeve van het plaatsen van laadinfra. PNH draagt slechts een klein deel bij aan de kosten. Het restant komt van partners en/of gemeenten en inkomsten uit geplaatste laadpalen. De totale uitgaven van PNH en de partners gezamenlijk in de periode 2019 -2022 is €6,9 mln. <u>Waterstof</u> In het begrotingsprogramma Bereikbaarheid is een budget voor waterstof in mobiliteit opgenomen van €1 mln. De afgelopen collegeperiode zijn hierop geen kosten gemaakt. De additionele budgetten voor waterstof liggen verspreidt in de andere begrotingsprogramma's. Dit wordt gecoördineerd vanuit de Noord-Hollandse waterstofstrategie. <u>Agenda Slimme en Schone logistiek</u> GS heeft in 2021 besloten €2,9 mln beschikbaar te stellen voor het

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									investeringsplan Mainport Logistics (subsidies). Voor de Agenda Slimme en Schone Logistiek zijn de kosten deze collegeperiode beperkt geweest aangezien de Agenda pas in 2022 is aangenomen. In 2022 zijn de kosten €165.000 euro. De uitgaven in 2023 zijn geraamd op €200.000.
54	RWK	PVV	J. van Hooff	2.1	34	*"Prioriteiten* *- In gezamenlijkheid uitvoeren van de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. Waarbij de provincie de gemeenten ondersteunt bij het concretiseren van de zoekgebieden en vergunningverlening voor concrete projecten zon of wind."* VRAAG Kunt u aangeven hoeveel vergunningen in deze collegeperiode zijn verstrekt voor de realisatie van zon- en windprojecten, alsmede hoeveel kosten de provincie in totaal tot nu toe heeft gemaakt voor haar activiteiten t.b.v. het bijdragen aan de energietransitie? Graag een gemotiveerd antwoord.	Paul Lensink	Edward Stigter	Voor windprojecten is in deze collegeperiode één vergunning verleend. Voor zonneparken zijn gemeenten het bevoegd gezag voor vergunningverlening, waardoor wij niet exact weten hoeveel vergunning er zijn verleend. Deze collegeperiode zijn er 43 zonneparken in Noord-Holland in gebruik genomen. Het programma energietransitie heeft in deze coalitieperiode tot nu toe in 2019: 8 mln, in 2020: 9,8 mln en in 2021: 10,4 mln aan kosten gemaakt. De basis van deze cijfers zijn de jaarrekeningen van genoemde jaren.
55	RWK	PVV	J. van Hooff	6.1	153	*"Het zijn onzekere economische tijden: de effecten van de coronamaatregelen in 2020-2022 ijlen na, de oorlog in Oekraïne leidt tot sancties, onzekerheid over levering van brandstof en voedsel en dwingt de energietransitie in een versnelling."* VRAAG	Michiel de Graef	Zaal en Stigter	De oorlog in Oekraïne leidt tot onzekerheden over levering van fossiele brandstoffen waardoor de prijzen van deze brandstoffen zijn gestegen. Zowel de onzekerheid rond de levering van fossiele brandstoffen als de hogere energieprijzen leiden tot een versnelling in het aanwenden van duurzame energiebronnen én een betere businesscase voor duurzame

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						Kunt u aangeven waarom de oorlog in de Oekraïne de energietransitie in een versnelling dwingt, alsmede wat het huidige stikstofbeleid precies bijdraagt aan het waarborgen van zoveel mogelijk voedselproductie door boeren in Noord-Holland? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.			energie. Daarnaast leidt het tot een grotere bereidheid om in Nederland zelf in te zetten op duurzame energieproductie om zodoende minder afhankelijk te zijn van onzekere buitenlandse leveringen van energie, hetgeen ook leidt tot een versnelling in de energietransitie. Het stikstofbeleid heeft niet voedselproduktie als doel. Er is overleg met de agrariërs over de aanpak.
56	EFB	GroenLinks	Robert Zaal	Programma 6	149	Gezien de minimale samenhang die tussen de onderdelen wordt aangebracht: is het een beleidskeuze of een formele verplichting om de onderdelen economie, cultuur en welzijn in één programma onder te brengen?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Het is aan de provincies zelf om de programma-indeling te bepalen en het is dus ook een eigen keuze om deze onderdelen in 1 programma onder te brengen. Het is uiteindelijk aan uw Staten hoe de programma-indeling eruit ziet. De huidige programma-indeling is bij de begroting 2021 voor het laatste herijkt en uw Staten hebben ingestemd met het vormen van een programma economie, cultuur en welzijn als onderdeel van de kaderbrief 2021.
57	EFB	GroenLinks	Robert Zaal	1.2.2	21/22	Is duidelijk welke kosten er gemoeid zijn met het toezicht op gemeenten inzake de huisvesting van statushouders? Zo ja, hoeveel bedragen deze kosten en waar in de begroting zijn deze ondergebracht?	A.A. Dalenoort	Ilse Zaal	Het Interbestuurlijk Toezicht op het domein “Huisvesting verblijfsgerechtigden” (HVG) is georganiseerd binnen het generiek toezicht en de lasten zijn niet gespecificeerd in de begroting opgenomen.
58	RWK	GroenLinks	Anouk Gielen	2.1.2	41	Welke taken zijn in 2022 afgerond die het verschil van 13031 naar 826 mogelijk maken in de bijdrage aan de warmtetransitie?	Paul Lensink	Edward Stigter	De begroting voor 2023 is in mei 2021 opgesteld. De 13 mln van 2022 bestaat uit SEB 2021 van 8 mln, uvr warmte in geb omgeving van 1,1 mln, geothermie van 1,8 mln, uvr daarzaamheidsinitatieven van 0,5 mln, 0,75 kosten servicepunt duurzam energie, capaciteiskosten, proceskosten en bedragen aan nog een aantal kleinere initatieven. De 823 begroot in 2023 is

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									gebaseerd op capaciteitskosten en 0,750 kosten tbv servicepunt duurzame energie. Inmiddels zijn een aantal nieuwe initiatieven in de maak die begin volgend jaar tbv van de warmte transite zullen worden opgenomen in e begroting.
59	RWK	GroenLinks	Tessa van Wijnen	3.1.2	60	Welke kosten maken we voor onderzoek om te kijken hoe ruimtelijke maatregelen ingrijpen op landschap? Zijn dat alleen kosten ARO en PARK? Dat zijn ongeveer 30 adviezen per jaar, maar hoe verhoudt zich dat dan tot totaal aantal aanvragen vanuit gemeentes?	Marco Berkhout	Cees Loggen	Dit zijn inderdaad alleen de kosten voor de PARK en ARO. Naast deze adviesorganen hebben wij interne adviseurs ruimtelijke kwaliteit. Zij krijgen gemiddeld 150 adviesaanvragen per jaar, waarvan 100 nieuwe plannen en 50 eerder voorgelegde plannen. Ook nemen deze adviseurs regelmatig deel aan kwaliteitsteams, zoals die voor de dijkversterking van Marken, de Bloemendalerpolder/Weespersluis en het landschapsplan A7A8.
60	RWK	GroenLinks	Tessa van Wijnen	3.1.1	59 / 60	Hoe organiseren we binnen de Omgevingsverordening koppeling met Digitaal Stelsel Omgevingswet? En hoe zie ik dat terug in begroting?	Tom Smeelen	Edward Stigter	We bouwen onze omgevingsverordening op met plansoftware. PNH gebruikt hiervoor Tercera Go. Vanuit Tercera Go kunnen wij met behulp van een digikoppeling onze verordening publiceren richting het DSO. We betalen voor Tercera GO incl. digikoppeling €11.000,- per jaar. Dit valt onder bedrijfsvoeringskosten die in de begorting zijn verwerkt in programma 8, Overzicht Financiën en bedrijfsvoering.
61	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	5.1.1 / 6.1.4	128 (163)	Wat is tot nu toe gedaan aan het verminderen van gebruik van bestrijdingsmiddelen en met welke resultaten? En wat is de stand van zaken m.b.t. de kwartiermaker biologische bollenteelt (motie Blakende Bollen bij begroting 2022)?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	De sector werkt aan realisatie van het landelijke uitvoeringsprogramma van de toekomstvisie gewasbescherming 2030 (UPGWB) en jaarlijks worden acties benoemd en uitgeivoerd. Periodiek wordt de Tweede Kamer door de minster geïnformeerd. Doelstellingen zijn: planten en teelt zijn weerbaar; natuur en landbouw

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									zijn meer verbonden, er zijn nagenoeg geen emissies en zonder residu. M.b.t. de uitvoering van de motie Blakende Bollen: het veldlab is van start en er is een projectleider aangetrokken. Op 23 september 2022 heeft een open dag plaatsgevonden over verduurzaming bollenteelt en de voortgang van het veldlab. Statenleden zijn daarvoor uitgenodigd.
62	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	5.1.1	128	Hoeveel van de taakstelling van 1750 hectare NNN voor deze collegeperiode is tot nu toe gerealiseerd en hoeveel hectares zijn er dit jaar bij gekomen of zitten nog in de pijplijn?	John Arkes	Esther Rommel	Van de taakstelling van 1.750 ha is deze college periode tot en met januari 2022 1.193 ha gerealiseerd. N.B. de daadwerkelijke realisatie van NNN ligt iets hoger (namelijk op 1.271 ha) omdat er door het uitvoeren van verschillende compensatieafspraken (oa met RWS) circa 78 ha extra NNN is ingericht. Omdat dit een uitbreiding van het NNN betreft, is deze 78 ha niet van de restanttaakstelling af te trekken.
63	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	5.1.1	129	Hoeveel van de extra middelen in Reserve Groen zijn tot nu toe benut en is aan te geven wat dit heeft bijgedragen aan afronding NNN?	John Arkes	Esther Rommel	De extra middelen zijn als volgt toebedeeld: Bodemdaling € 4 miljoen. Kaderrichtlijn Water (KRW) € 7 miljoen en NNN € 10 miljoen. De middelen voor NNN en Bodemdaling worden ingezet t.b.v. diverse projecten binnen het Programma Natuurnetwerk (PNN). In dit PNN, dat gelijktijdig met de begroting aan uw Staten wordt aangeboden, kunt u ook informatie vinden over de besteding van de middelen en de voortgang van de NNN-realisatie. De KRW-middelen worden ingezet t.b.v. diverse projecten op het gebied van o.a. natuur, landbouw, vaarwegen, bodem en baggeren.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
64	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	5.1.1	130	Op 1 januari 2022 moest PNH nog 3.129 hectare aan gronden verwerven voor NNN. Het gaat hier […] ook om gronden die door afspraken ter beschikking kunnen komen. Om wat voor (soort) afspraken gaat dit?	John Arkes	Esther Rommel	Ook door afspraken over zelfrealisatie komen gronden beschikbaar voor het Natuurnetwerk. De eigenaar ontvangt dan subsidie om zelf de gronden in te richten als natuur.
65	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	5.1.1	132	Wat doen we aan het stimuleren van nieuwe landschapselementen en tegengaan van schaalvergroting in het landgebruik? Welke middelen worden ingezet?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	Tegengaan van schaalvergroting in het landgebruik is geen onderdeel van provinciaal beleid. De inzet is gericht op vergroten van biodiversiteit ongeacht de omvang van een bedrijf. Een landelijke regeling over landschapselementen is in voorbereiding. De Europese ambitie is om in het landelijk gebied 10% groen blauwe dooradering voor 2030 te realiseren. De 10 % staat als doel in het Nationaal Programma Landelijk gebied. Wat al gebeurt is het stimuleren van landschapselementen via het GLB en het agrarisch natuurbeheer en financiering van het beheer van tuunwallen.
66	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	5.2.1	139	Is al bekend hoe we de NSP-gelden in NH gaan inzetten en hoe we agrariërs gaan ondersteunen? Aan welke integrale gebiedsprogramma's wordt gedacht en hoe worden die gelden ingezet?	John Arkes	Esther Rommel	In het Natuurbeheerplan 2023, dat op 14 november in uw Staten zal worden behandeld, staat naar welke leefgebieden de NSP-gelden gaan. Deze verdeling is op interprovinciaal niveau vastgelegd. Het gaat om de leefgebieden open grasland, open akker, water en klimaat, met het zwaartepunt op open grasland door middel van het Aanvalplsan Grutto. In overleg met de agrarische collectieven zijn zogenaamde Aanvalsplan Grutto gebieden aangewezen waarin ingezet wordt op extra (zwaar) weidevogelbeheer. Het voorstel is om Laag Holland, Amstelland, West-Friesland en Spaarnwoude hiervoor aan te wijzen.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
67	NLG	GroenLinks	Rien Cardol	3.6	238/239	Vragen over grondbeleid: 1. Welke rol kan/gaat het huidige grondbeleid spelen in de gebiedsprocessen? 2. Gaan we onze strategische grondposities – huidige en/of nog te verwerven – ook inzetten voor de landbouwtransitie? 3. Hoe informeren we partners in gebiedsprocessen hierover (grondbeleid gebruiken als grondbank)?	Kelvin Broersen	Esther Rommel	1. Het huidige grondbeleid (5e Nota Grondbeleid) stelt de kaders en randvoorwaarden waar binnen maatwerkoplossingen gevonden kunnen worden voor ook de gebiedsprocessen. Voor de uitwerking van het grondbeleid op gebiedsniveau kan het in de 5e Nota Grondbeleid genoemde instrument grondstrategieplan worden gebruikt. Hierin kan concreet uitgewerkt worden hoe grondinstrumenatrium ingezet wordt. Denk hierbij aan (strategisch) aankopen, (kavel)ruilingen, beheer provinciale grondeigendommen en verkoop. 2. Hierover is nog geen besluit genomen Hoe provinciaal grondbeleid wordt ingezet is altijd één van de (gespreks)onderwerpen die in de gebiedsprocessen met de partners wordt besproken.
68	NLG	GroenLinks	Nicole van der Waart	4.3.1	97	4.3.1 Beheersregeling Amstel Beheer van de Amstel is overgedragen' hoe ziet zo'n beheersoverdracht er uit, welke beheer en onderhoudskosten zijn meegefinancierd door de provincie? van de provincie aan het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Het nautisch beheer van een deel van de Amstel is bij de wijziging van de omgevingsverordening overgedragen aan de gemeente Amsterdam. Nautisch beheer betreft regulering en toezicht van het scheepsvaartverkeer. Deze overdracht heeft op verzoek van de gemeente Amsterdam plaatsgevonden. Hierover zijn geen financiële afspraken gemaakt. Onderhoud van de vaarweg (het vaarwegbeheer) van dit deel van de Amstel is bij PNH gebleven.
69	NLG	GroenLinks	Ayse Er	2.2.2	44	Geldt het scherp vergunnen binnen de vier pilots voor alle soorten vergunningen zoals het geval is bij Tata Steel?	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	In de opzet van de pilot scherper vergunnen is naar verschillende type vergunningen en naar vier actuele casussen gekeken. Bedoeld wordt dat aan de hand van een feitelijke vergunningsaanvraag of wijziging van een bestaande vergunning,

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									onderzocht wordt of scherper vergunnen binnen het bestaande wettelijke kader en mede op basis van de VTH nota haalbaar is en welke mogelijke implicaties er zijn voor de uitvoeringspraktijk. Zo verkent de OD NZKG in de pilot het scherper vergunnen bij de vergunningsaanvraag voor een nieuwe fabriek en bij een ambtshalve wijziging van een vergunning. De uitkomsten van de pilot krijgen betekenis voor alle bedrijven die vallen onder provinciaal toezicht. Er is overigens nog niets te melden over de conclusies en aanbevelingen die de pilot gaat opleveren en daarmee kan niet gesteld worden dat de pilot helderheid zal geven over scherper vergunnen bij alle soorten vergunningen van Tata Steel.
70	M&B	GroenLinks	Nicole van der Waart	4.4	95	Er wordt genoemd: '. Werken aan infrastructuur doet de provincie duurzaam, indien redelijkerwijs haalbaar'. Kunt u dit toelichten, graag met een voorbeelden wanneer duurzaam werken niet mogelijk zou zijn	Han Roebers	Jeroen Olthof	Duurzame materialen zijn niet in alle omstandigheden geschikt om te gebruiken, soms zijn ze ook erg duur of niet in voldoende mate beschikbaar. Datzelfde geldt voor duurzaam materieel, dat ook nog niet in alle gevallen de juiste functionaliteit heeft of beperkt beschikbaar is. Voorbeelden zijn duurzame asfaltmengsels, de toepassing waarvan is door kwaliteitsverlies met name in de winterperiode beperkt mogelijk. Ook worden nieuwe stalen damwanden toegepast indien er geen alternatief voorhanden is (wel zijn recent tweedehands damwanden aangeschaft, maar deze zijn niet geschikt voor alle type oeverconstructies). Toepassing van met name zwaarder elektrisch materieel (zoals

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									kranen, vrachtwagens) is ook nog zeer beperkt mogelijk. Daarnaast wordt altijd bij de duurzame maatregelen gekeken hoe effectief deze zijn over de gehele levenscyclus.
71	EFB	D66	Kapitein	1.3.3	25	Stoppen wij met Quick scans vanaf 2023 of is dit een foutje?	Alexander Dalenoort	Arthur van Dijk	Met deze collegeperiode eindigt ook het programma Agenda Weerbaar Noord-Holland. De quick scans maken deel uit van deze Agenda e de resultaten daarvan zullen dit najaar worden gepresenteerd. Eventuele aanleiding oor follow-up zal deel uitmaken van die presentatie.
72	EFB	D66	Kapitein	2.1.3	39	Waarom is er geen beleidsindicator voor de netwerkcongestie?	Paul Lensink	Edward Stigter	Er is geen beleidsindicator voor netcongestie omdat wij niet kwanitatief kunnen bepalen hoeveel maatschappelijke impact de netcongestie heeft. De netbeheerders publiceren de actuele netcongestie op hun webside op kaart per gebied https://www.liander.nl/grootzakelijk/transportschaarste/beschikbaarheid-capaciteit/noord-holland?cmp=kaartnoordholland. Achter deze kaarten met kleuren zit heel veel infomratie die de provincie niet bekend is en de netbeheerder niet met ons kan delen. Zo weten wij niet hoeveel bedrijvn in de wachtrij staan in congestiegebieden en dus hoeveel maatschappelijke impact de netcongestie heeft. Ook kan in een gebied van de ene op de andere dag congestie ontstaan als er een grote capaciteitsvaanvraag bij Liander wordt gedaan. Liander mag deze gegevens niet met ons delen vanwege privacy regels.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
73	NLG	D66	Kapitein	2.2.3	52	Ontbreekt bij de opgaven voor de bodem geen landbouw opgave? Eén van de speerpunten in de Voedselvisie is regeneratieve landbouw (bodem kwaliteit wordt beter in plaats van slechter)	Han Roebers	Ilse Zaal	De opgaven die in 2.2.3 zijn genoemd betreffen taken die aan de provincie zij toebedeeld op het gebied van bodem en ondergrond. De landbouwopgave valt daar niet onder. Het klopt dat regeneratieve landbouw bijdraagt aan verbetering van de bodem.
74	RWK	D66	Kapitein	3.1.1	60	Hoe is koppeling aan het DSO bij NH verlopen? Zijn inmiddels alle eventuele kinderziektes en implementatie issues opgelost? Wat zijn de belangrijkste openstaande punten, of zijn deze er eigenlijk niet?	Tom Smeelen	Edward Stigter	PNH heeft ondertussen 2x een initiële verordening gepubliceerd. Hier liepen we beide keren tegen issues aan. Het grootste issue is dat we niet kunnen muteren. Dat betekent dat we onze verordening nog niet kunnen actualiseren. Er wordt momenteel nog steeds gewerkt aan en getest met deze functionaliteit. Daarnaast kunnen niet alle typen omgevingsdocument via de nieuwe standaard (STOP-TPOD) worden gepubliceerd. Hiervoor worden tijdelijke alternatieve maatregelen, zogenaamde TAM's gemaakt en getest. Landelijk vinden er zogenoemde indringende ketentesten (IKT) plaats, waar provincie Noord-Holland ook aan mee doet. Deze testen leveren nog altijd nieuwe bevindingen op. Deze bevindingen zijn op onderstaande site terug te vinden: https://aandeslagmetdeomgevingswet.nl/implementatie/voortgang-monitoring/indringend-ketentesten/rapportages-ikt-testweken/ Per 1 januari 2023 verwachten we een werkend DSO te hebben die voldoet aan de minimale eisen die zijn gesteld. Na 1 januari zal het DSO nog worden doorontwikkeld en uitgebouwd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
75	NLG	D66	Kapitein	3.2.5 en 5.1.1	72 en 128	(Pagina 72) De aankoop van NNN hectares is voor 2023- 2026 begroot op 495 hectare. Hoe verhoudt zich dit tot de ambities die bij OD 5.1.1. op pagina 128 staan beschreven: "Doel voor het NNN is om deze collegeperiode 1.750 hectare NNN af te ronden en alle voorbereidingen te treffen voor afronding van het NNN in de volgende coalitieperiode." En hoe tot de status beschreven op pagina 130: Begin 2022 ligt in Noord-Holland het percentage ingerichte natuur op 92% van de totale doelstelling voor 2027. Op 1 januari 2022 moest de Provincie Noord-Holland nog 3.129 hectare aan gronden verwerven voor het NNN. Wat is de laatste status, is hier al wat meer over te melden?	Kelvin Broersen John Arkes	Esther Rommel	De aankoop van NNN-gronden is slechts één instrument tot realisatie van de NNN-opgave en daarmee niet in relatie te brengen met de NNN-reaslisatie opgave. Zo wordt het NNN ook gerealiseerd door grondaankoop door andere partijen of door het afsluiten van overeenkomsten met particuliere grondeigenaren in het kader van de SKNL (particulier natuurbeheer). In 2022 is tot 1 september ca. 45 ha NNN-gronden verworven door de provincie.
76	NLG	D66	Kapitein	5.1.	124	Bij de doelenboom staan maar 3 van de 25 gebiedsprogramma's. Hebben wij geen doelen (passend in de doelenboom) voor de andere gebieden voor groen voor 2023?	John Arkes	Esther Rommel	In de doelenboom van Programma 5 Groen worden inderdaad drie grote gebiedsprogramma's benoemd: het programma Oostelijke Vechtplassen, het programma Laag Holland en het programma Groene Uitweg. De reden dat deze drie programma's een eigen plek in de doelenboom hebben, heeft met hun financiële omvang te maken. Dit zijn financieel omvangrijke programma's; dat is niet voor alle 24 gebieden het geval. Inmiddels zijn in het Programma Natuurnetwerk (PNN) 24 gebieden benoemd. In het kader van het nog uit te werken Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG, zie ook het antwoord op vraag 154) zal in 2023 nader worden uitgewerkt hoe o.a. de PPLG-doelen (o.a. NNN en stikstofreductie, maar ook water- en veenweide-/klimaatdoelen) via

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									gebiedsprocessen kunnen worden opgepakt en geïntegreerd. Dit zal in de Begroting 2024 worden verwerkt.
77	NLG	D66	Kapitein	5.1.1.	136	In 2023 wordt ruim 52 mio begroot voor het beschermen en ontwikkelen van NNN en N2000 gebieden. In 2022 ruim 102 miljoen. Om hoeveel bij bijbehorende hectares gaat dit?	John Arkes	Esther Rommel	Deels betreft dit gelden voor concrete projecten die in 2023 of later tot uitvoering komen en deels betreft dit gelden voor de voorbereiding waarmee onderzoeken en het proces met de omgeving worden gefinancierd. En nadere specificatie is terug te vinden in het Programma natuurnetwerk (PNN) 2023, dat in november in uw Staten zal worden besproken.
78	MB	D66	Kapitein	4.1.2	107	Wat een grote verschillen tussen 2022 en 2023, met nog veel meer dalingen in 2024 en verder. Wat zijn hier de redenen van?	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Enkele grotere projecten lopen in 2022 en 2023. In 2022 vindt de laatse betaling aan de Zuidas-OV terminal plaats van € 30,2 mln, een groot deel van subsidies voor Fietsmaatregelen, en veilige uitwegen is in 2022 gepland. OV SAAL subsidies voor € 2,7 mln, mainport Logisitek € 16 mln en € 1,9 mln fietsmaatregelen zijn in 2023 gepland. Vanaf 2024 zijn er nog geen grote subsidieprojecten ingepland.
79	NLG	D66	Kapitein	5.2.4	144	Opmerking: De bedragen voor ganzenschade zijn hoog begroot. Verwacht GS door het aangepaste beleid geen lagere bedragen komende jaren nodig te hebben?	John Arkes	Esther Rommel	De totale omvang van deze tegemoetkomingen is zeer variabel en deels niet beinvloedbaar en dus lastig te voorspellen, omdat weersomstandigheden en prijsontwikkeling van agrarische proucten (zoals gras) hier een belangrijke rol in spelen.
80	EFB	D66	Kapitein	6.1.5	164	Hier staat “Europa stelt als verplichting dat deze fondsen worden gefinancierd.” Wat wordt hier exact mee bedoeld? Dat wij mee moeten financieren? Voor een gedeelte? Kunt u hier meer over aangeven?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	We bedoelen dat de meeste grote Europese fondsen (bijvoorbeeld het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling) als eis stellen dat er ook een bepaald percentage nationale overheidscofinanciering tegenover de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									Europese bijdrage moet staan. Dit percentage varieert per fonds.
81	NLG Er stond EFB	D66	Kapitein	3.6. Grondbeleid	239	Hier staat: Ons grondbeleid biedt namelijk voldoende ruimte om gronden strategisch aan te kopen, (tijdelijk) in beheer te geven om ze op en later moment in te zetten voor provinciale doelen. Vraag: bestaan deze doelen ook uit doelen voor natuurrealisatie, stikstofreductie en landbouwtransitie (naar natuurinclusief voor grondgebonden landbouw)? Zo ja, is er dan nog steeds voldoende ruimte? Zo nee, waar moeten wij die ruimte dan wel vinden en zou dit geen onderdeel moeten worden van ons grondbeleid?	Kelvin Broersen	Esther Rommel	Dit citaat is primair gericht op de beleidsruimte die de 5e Nota Grondbeleid biedt. In deze Nota is ook genoemd dat voor concrete uitwerkingen een grondstrategieplan wordt opgesteld. Inzet van strategische aankopen, alsmede de financiering hiervan, is onderdeel van een grondstrategieplan. Voor genoemde thema's is er geen grondstrategieplan opgesteld. Genoemde thema's worden namelijk meegenomen in de gebiedsprocessen en de daarvoor op te stellen grondstrategieplannen. Het opstellen van een grondstrategieplan op thema-niveau is een politieke keuze.
82	NLG	D66	Kapitein	3.6.	239	Voor natuur is er een financieel degelijke oplossing gevonden voor een eventuele afwaardering van de waarde van aangekochte natuurgronden. Vanuit het stikstofbeleid zullen mogelijk ook boeren uitgekocht gaan worden en krijgen we ook te maken van verschillen in waardering van de grondprijzen. Hoe gaan wij daar financieel technisch mee om?	Kelvin Broersen	Esther Rommel	Ten alle tijden zullen wij opereren conform de uitgangspunten van ons grondbeleid, waaronder marktconformiteit. Voor de aankoop van een agrarische bedrijf zal de prijs altijd door een onafhankelijke gecertificeerde taxateur bepaald worden. Ter info: Stikstofrechten zijn vergund aan een bedrijf en niet gekoppeld aan grond(eigendommen). De stikstofrechten zijn daarmee onderdeel van de waarde van een (agrarisch) bedrijf en niet van de grond(prijs) in eigendom van een bedrijf. Het stikstofbeleid heeft dan ook geen effect op de grondprijs. In een taxatie worden ook altijd de verschillende elementen van een agrarisch bedrijf (b.v. woning, stal, schuren, grond) apart op waarde gezet, om dit onderscheid te maken.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
83	MB	D66	Kapitein	4.2.1 Meerjarenraming 2023 - 2026	255	De baten blijven ongeveer op hetzelfde niveau over de jaren heen, de lasten worden fors minder (logisch nieuwe coalitie) en de stortingen en onttrekkingen naar de reserves worden ook fors lager. Het resultaat is niet spectaculair groot positief. Betekent dit dat er voor de komende jaren eigenlijk weinig ruimte is om zaken te gaan doen als we niet meer willen gaan lenen of als we geen substantieel extra inkomsten krijgen?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Dat is een subjectieve vraag. Het positieve begrotingsaldo voor 2023, zoals weergegeven in de tabel op blz 255 onderaan, is ingezet voor de voorstellen die in het Addendum staan. De positieve saldi van de jaren daarna zijn vrij inzetbaar als dekking voor nieuwe voorstellen en ambities. De vraag of voor de financiering van deze activiteiten geleend moet worden, staat hier los van.
84	EFB	D66	Kapitein	4.2.2.	257	Gaat de grondslag voor interne rente (geen interne rente omdat er geen sprake is van een financieringstekort) komend jaar wijzigen? Immers, in 2023 moet de provincie geld gaan lenen.	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Nee. Wanneer we gaan lenen, rekenen we geen interne rente toe aan specifieke activiteiten. Dit is vastgelegd in het financieringsstatuut.
85	EFB	D66	Kapitein	4.2.3 Tabel Overzicht	258	In veel programma's is te zien dat de begroting van 2022 veel hoger was dan de rekening in 2021 en de begroting in 2023. Er zijn een aantal generieke verklaringen hiervoor gegeven, maar het verschil is wel opmerkelijk groot. Net alsof we niet veel gaan doen in 2023. Dit lijkt mij niet. Zijn er ook nog aanvullende verklaringen?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	De belangrijkste verklaring van dit verschil betreft de onvoorspelbaarheid van incidentele uitgaven die gedekt worden vanuit de reserves. Wanneer lastig of niet is te voorspellen/begroten in welk jaar een uitgave precies plaats gaat vinden wordt vaak gebruik gemaakt van een reserve. Pas op het moment dat bekend is wanneer een uitgave gerealiseerd gaat worden begroten we zowel de last als de onttrekking aan de betreffende reserve. Gedurende het begrotingsjaar ontstaat er meer zicht en zekerheid op dit soort uitgaven en wordt de begroting bijgesteld via de begrotingswijzigingen. Hierdoor zijn meer incidentele uitgaven begroot in het lopende jaar dan in het komende jaar. Ter illustratie bij dit antwoord verwijzen we ook naar de totale begrote onttrekking aan de reserves zoals weergegeven op pagina 255 van de begroting (tabel totaal 2023 tot en met 2026) waarin te zien is dat voor

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									2022 €414 mln. aan onttrekkingen is begroot terwijl dit bedrag voor 2023 op dit moment € 244 mln. bedraagt.
86	MB Er stond EFB	D66	Kapitein	4.2.5.	265	Tabel 'Structurele storingen in reserves' Waarom geen structurele stortingen in reserves voor groot onderhoud wegen en vaarwegen? Of wordt hier nu op een andere manier mee om gegaan? Hoe dan?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Bij het beantwoorden van deze vraag is de classificatie van de term 'structureel' bepalend. Waarbij de volgende 2 classificaties te onderscheiden zijn: 1 Structureel als 'jaarlijks terugkomend in de begroting' 2 Structureel als 'de classificatie die aan een begrotingspost is gegeven in de begroting/jaarrekening' Deze 2 classificaties kunnen van elkaar verschillen. Dit heeft te maken met de voorschriften vanuit het BBV voor het bepalen van het structurele en het incidentele begrotingssaldo. Niet iedere begrotingspost die jaarlijks terugkomt in de begroting is volgens de voorschriften vanuit het BBV een structurele post. In de begroting is voor de reserves groot onderhoud wegen en groot onderhoud vaarwegen net als voor de reserves Groen, Monumenten en bedrijfsvoering (die wel in de tabel 'structurele stortingen in reserves' zijn opgenomen) ook structureel rekening gehouden met een jaarlijkse storting in deze reserves. Vanuit classificatie 1 kun je zeggen dat ook voor groot onderhoud wegen en vaarwegen structurele stortingen plaatsvinden in de reserve.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									Echter, vanuit het BBV en de nadere duiding hiervan door de commissie BBV in de notitie materiële vaste activa (paragraaf 7.5.3) is bepaald dat bij het egaliseren van uitgaven aan groot onderhoud van materiële vaste activa, de lasten als structureel dienen te worden geclassificeerd en de mutaties in de reserves als incidenteel. Vanuit classificatie nummer 2 is dus bepaald dat de stortingen in de reserve groot onderhoud incidenteel zijn. Dit betekent dat de structurele kosten voor het groot onderhoud wegen/vaarwegen dus in de structurele lasten zijn verwerkt en niet in de structurele component van de reserves. Voor de kosten vanuit de reserve groen en monumenten zijn juist de lasten als incidenteel aangemerkt en de stortingen in de reserve als structureel.
87	EFB	D66	Kapitein	4.2.5	265	Tabel 'Structurele storingen in reserves' Waarvoor dienen de structurele stortingen in de reserve Groen?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Deze stortingen voeden de Reserve Groen die als doel heeft: Het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS, thans N2000 Herstelmaatregelen), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen.
88	EFB	D66	Kapitein	4.3.1	268	Bij Polanenpark was er een resultaat van 102 (BV)en 549 (CV) K, waarom moeten wij dan 1 miljoen extra vennootschapsbelasting betalen voor Polanenpark?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Dat heeft te maken met het verschil tussen het fiscale resultaat enerzijds en de bedrijfseconomische winstberekening anderszijds. Er zijn specifieke fiscale

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									bepalingen, maar ook regels omtrent de openingsbalans die het fiscale resultaat beïnvloeden. Op basis van het verwachte fiscale resultaat ramen wij jaarlijks de af te dragen vennootschapsbelasting.
89	NLG	D66	Gonggrijp	2.1.4	41	De circulaire ambities zijn groot en de uitdagingen om in 2050 volledig circulair te gaan zijn wellicht nog groter. In de actie agenda zijn (financiële) kaders aangegeven, maar is het wel realistisch om deze kaders aan te houden nu we nog beter weten hoe groot de aanpassingen en investeringen zullen zijn. Circulair legt een groot ruimtelijk beslag en vraagt ook veel milieuruimte en vraagt dus ook veel van de OD's Is het realistisch om voor 2023 minder geld te reserveren? En ja zo waarom dan?	Suzanne van den Noort	Rosan Kocken	Voor 2023 is het bedrag geraamd dat bij het opstellen van de begroting 2023 nog beschikbaar was in de reserve. Vanaf 2024 is er nieuw budget voor de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 dat in de Kaderbrief 2022 geregeld is.
90	NLG	D66	Gonggrijp	2.2	54	De OD's zullen meer taken krijgen m.b.t. vergunningen circulariteit, transitie IJmond en de vergroening Tata. Hoe is bij het opstellen van de begroting rekening gehouden met deze activiteiten waarvan we weten dat ze veel inspanning zullen vragen.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Voor de transitie naar groen staal zijn bij de Kaderbrief 2023 extra middelen beschikbaar gesteld. Met de omgevingsdiensten stellen we ieder jaar een uitvoeringsprogramma voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTHUP) op. In deze VTHUP's wordt op basis van de beschikbare informatie zo goed mogelijk geraamd welke VTH-werkzaamheden in het komende jaar worden uitgevoerd. Hierover worden afspraken gemaakt en middelen beschikbaar gesteld. Gedurende het jaar monitoren we dit en kan waar nodig worden bijgesteld. De financiële consequenties hiervan worden voor besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
91	RWK Er stond NLG	D66	Gonggrijp	3.4.3	58 & 87	Afgelopen zomer was wederom zeer droog. Zijn deze actuele ontwikkelingen meegenomen in de budgetten m.b.t. klimaatadaptatie. En zo ja op welke manier en zo nee waarom dan?	Tom Smeelen	Cees Loggen	Ja, in het algemeen zijn de gevolgen van droogte meegenomen in de begroting bij het onderdeel klimaatadaptatie. De gevolgen van de droogte deze zomer moeten echter eerst nog worden geëvalueerd en vervolgens moet bekeken worden of beleid en begroting daarop aangepast moeten worden.
92	NLG	D66	Gonggrijp	3.5	58 & 87	We weten allemaal dat in N-H geen waterlichaam voldoet aan de KRW. Is er in de begroting hiermee rekening gehouden? Het is aannemelijk dat er nog de nodige investeringen gedaan zullen moeten worden om wel te voldoen. In de begroting lijkt dat niet terug te komen. Op p. 90 staat dat een deel van het budget bij de OD is geplaatste. Dat maakt vraag 1 nog relevanter	Tom Smeelen	Cees Loggen	U doelt op de KRW-doelen voor het oppervlaktewater. Het bereiken van deze doelen, uiterlijk in 2027, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk, provincie en waterschappen, waarbij de laatste partij verreweg de meeste verbetermaatregelen hebben geprogrammeerd. De rol van de provincie is relatief beperkt. Onze maatregelen hebben wij geprogrammeerd in het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland, hoofdstuk 2. De financiering van deze maatregelen vindt grotendeels plaats uit de reserve Groen, dus niet uit de lopende jaarbegroting.
93	EFB Er stond NLG	D66	Gonggrijp	6.1.3	165	Bevorderen van een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt is een belangrijk sperpunt ook in het kader van de transitie opgaven. Er wordt in 2023 ruim 500k extra begroot. Percentueel een forse toename. Waaruit bestaat deze toename?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	Dit betreft een technische overboeking van het jaar 2022 naar 2023. Voorziene uitgaven zijn van 2022 naar 2023 verplaatst, maar blijven binnen de begroting. Inhoudelijk gaat het hier om de overheveling van geld dat openstelling van de regeling campussen (UVR) mogelijk maakt in 2023.
94	NLG	D66	Strens	5.1	129	Kan er een uitsplitsing worden gegeven van de bedragen binnen het IBL die nu gealloceerd zijn? Wordt er ook rekening	Marco Berkhout	Esther Rommel	Voor het antwoord op de eerste vraag verwijzen wij u naar de brief aan uw Staten d.d. 25 maart 2021 (kenmerk 1591396/1591451).

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						gehouden met extra kosten qua beheer van deze gebiede?			Binnen het IBL is geen budget opgenomen voor toekomstig beheer/onderhoud. De subsidieaanvrager dient in de subsidieaanvraag aan te geven op welke manier het toekomstig beheer/ onderhoud en daarmee de instandhouding van de projectresultaten, voor de lange termijn, is geborgd.
95	NLG	D66	Strens	5.1	134	Hoeveel agrarische ondernemingen met een Nbw vergunning zijn er op dit moment actief in noord-Holland (die dus bijdragen aan de uitstoot van NH3)	John Arkes Kees Joustra	Esther Rommel	Helaas zijn deze gegevens bij de provincie niet voorhanden en is het ook niet mogelijk gebleken deze op kort termijn te achterhalen.
96	EFB	D66	Kanik	6	166	'Het effect van de COVID-19-maatregelen voor de culturele sector zal ook in 2023 voelbaar zijn. […] Mocht COVID-19 in de winter van 2022/2023 weer opspelen dan zullen die effecten nog groter zijn.' Waarom is dit zo en waar is dit op gebaseerd? Met welk(e) scenario(s) word(t/en) rekening gehouden?	Michiel de Graef	Rosan Kocken	Verschillende branche organisaties rapporteren dat de culturele sector op dit moment in zwaar weer verkeert als gevolg van de schade die men de afgelopen 2 jaar heeft opgelopen. Het gemiddeld aantal bezoekers ligt nog steeds onder het niveau van voor Corona en de ondersteuningsregelingen van het Rijk (o.a. NOW) zijn beeindigd. Ook zijn veel instellingen door hun financiële reserves heen. Indien COVID-19 weer opspeelt komende winter en dit wederom zou leiden tot (gedeeltelijke) sluiting van culturele instellingen, betekent dit dat de schade voor de sector verder oploopt. Dit zou kunnen leiden tot definitieve sluiting van instellingen.
97	EFB	D66	Kanik	6	172	In de begroting van 2022 was er nog 1.889 begroot voor Investeren in behoud van archeologisch erfgoedvoor het jaar 2023. In de begroting van 2023 is dat gedaald naar 1.535. Vanwaar dit verschil?	Michiel de Graef	Rosan Kocken	Aan de operationele doelen wordt voor een deel capaciteit toegerekend (zie overzicht capaciteit in paragraaf bedrijfsvoering, blz. 218). In 2022 heeft een herijking plaatsgevonden van de toedeling van capaciteit aan de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									operationele doelen. De doorwerking naar 2023 en verder hebben we nu verwerkt in de begroting 2023. Er worden dus niet minder middelen besteed aan dit operationeel doel, maar de capaciteit die besteed wordt door de organisatie aan dit operationeel doel is scherper begroot.bronnen
98	NLG Er stond NLH	FVD	Johan Dessing		Algemeen	Er wordt in de begroting 32 keer melding gemaakt van biodiversiteit en is duidelijk een ambitie van de provincie. Hoe is deze ambitie meetbaar? Met andere woorden; bij welke hoeveelheid biodiversiteit is het doel bereikt? -	John Arkes	Esther Rommel	De doelstelling zoals verwoord in het Masterplan biodiversiteit is weergegeven op pagina 6. Daar is genoemd dat we willen zien dat de trend van de biodiversiteit zoals uitgedrukt in de Living Planet Index van achteruitgang en stagnatie keert naar groei.
99	NLG Er stond NLH	FVD	Johan Dessing		56	Biodiversiteit wordt gezien als maatschappelijke opgave. Welke opgave dient biodiverstiteit dan?	Tom Smeelen	Cees Loggen	Met maatschappelijke opgave bedoelen we een opgave die zowel de overheid, als de burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen aangaat. Biodiversiteit verbeteren komt ten goede van alle genoemde partijen.
100	NLG	FVD	Johan Dessing		125	'De provincie herkent de urgentie van de biodiversiteitsopgave.' Is deze urgentie van alle tijden of is deze urgentie juist nu? Wat vindt er plaats / heeft er plaatsgevonden waardoor de biodiversiteitsopgave nu zo urgent is, aangezien de provincie deze herkent?	John Arkes	Esther Rommel	De biodiversiteit in Nederland op dit moment nog ongeveer 15% ten opzichte van begin twintigste eeuw. Ter vergelijking; in de rest van Europa ligt dat gemiddeld op 40%. De urgentie is dat er nu nog zo weinig over is, dat het de kern van veel functies in de provincies bedreigt. Niet alleen natuur, maar ook functies zoals de landbouw zijn afhankelijk van een goede biodiversiteit.
101	NLG	FVD	Johan Dessing		142/143	Invasieve exoten zoals de rosse stekelstaart en de Nijlgans worden bestreden. In welke	John Arkes	Esther Rommel	De bestrijding van nijlgans en rosse stekelstaart wordt zo veel mogelijk meegenomen in het populatiebeheer van de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
						vormen vindt deze bestrijding plaats en welk prijskaartje hangt eraan vast?			ganzen, omdat de uitvoerders vaak dezelfde zijn, evenals het moment waarop zij in actie komen. Het is niet goed mogelijk de inzet voor de verschillende doelen financieel gezien uit te splitsen naar soort.
102	RWK	FVD	Johan Dessing		58	'Klimaatadaptatie' wordt hier in één post genoemd met 'beschermen tegen overstromingen'. Wat wordt op dit onderdeel specifiek met klimaatadaptatie bedoeld?	Tom Smeelen	Cees Loggen	Hiermee wordt bedoeld dat overstromingsgevoeligheid onderdeel is van de te maken afwegingen bij ruimtelijke ontwikkelingen.
103	RWK	FVD	Johan Dessing		81	Een stijging van de zeespiegel correleert met een stijging van de kosten die gemaakt moeten worden aan het verbeteren van waterwerken (sluizen, dijkophogingen, etc.) om overstromingen in heel Noord-Holland tegen te gaan. Bestaat er een grafiek waarin is uitgezet de mate van zeespiegelstijging (in cm) tegenover de benodigde investeringen (in €) in Noord-Holland? Zo ja waar is deze te raadplegen?	Tom Smeelen	Cees Loggen	Nee. Hier is geen grafiek voor te vinden. De kosten zijn afhankelijk van de strategie die je inzet om de zeespiegelstijging het hoofd te bieden. Die kunnen heel verschillende zijn. Je kan bijvoorbeeld meer inzetten op technische maatregelen, gericht op het tegenhouden van het water (dijkversterkingen) of inzetten op een strategie waar je binnen de ruimtelijke ordening probeert te sturen op de mogelijke gevolgen van overstromingen.
104	NLG Er stond RWK	FVD	Johan Dessing		136	Hoe is het heugelijke feit te verklaren dat in de tabel bij 5.1.1 'Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura-2000 gebieden' vanaf 2022 de begrote kosten met elk opeenvolgend jaar steeds verder dalen?	John Arkes	Esther Rommel	De in deze tabel opgenomen budgetten zijn gebaseerd op de middelen die volgens de huidige prognose ook daadwerkelijk beschikbaar zijn. Bepalend voor de daling is in dit geval de stand van de Reserve Groen die volgens de huidige prognose zoals opgenomen in het Programma natuurnetwerk (PNN) 2023 (dat in november in uw Staten zal worden besproken) medio 2025 negatief komt te staan. Er zijn dus voor de afronding van het NN meer middelen nodig dan momenteel beschikbaar. Omdat een reserve volgens de BBV-normen geen negatief saldo mag

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									hebben, zijn voor 2025 en verder alleen de op dat moment binnen de reserve beschikbare middelen opgenomen. Het verschil tussen 2022 en 2023 wordt overigens verklaard door uitgaven in het kader van enkele grote programma's en projecten zoals het Programma Natuur en Natura200o Herstelmaatregelen tweede tranche in 2022.
105	RWK	FVD	Johan Dessing		163	Bij het onderdeel 6.1.4 'Een duurzame agrosector behouden en versterken' zien we 'klimaatadaptatie' terug. Welke soort kosten moeten wij ons hierbij voorstellen?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	Dit gaat om de kosten van cofinanciering ad € 140.000,- van het Topsector kennis en innovatie-project zoetwaterboeren. Het project met akkerbouwers richt zich op het ondergronds opslaan van zoetwater en precisielandbouw voor druppelirrigatie.
106	RWK	FVD	Johan Dessing		197	Er staat 'Klimaatadaptatie - Nieuwbouwprojecten zijn klimaatbestendig en waterrobuust'. Wat wordt hiermee bedoeld? En hoe is dit wezenlijk anders dan de manier van bouwen die we vanaf de watersnoodramp in 1953 implementeren?	Silvia van der Meij	Cees Loggen	De situatie in 1953 is niet te vergelijken met die van nu. Binnen de MRA is een intentieovereenkomst gesloten voor klimaatadaptieve nieuwbouw waarbij zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met de gevolgen van klimaatverandering die zich nu al voordoen. Denk hierbij aan zoveel mogelijk voorkomen dat er schade wordt toegebracht aan nieuwbouw door extreme neerslag en rekening houden bij nieuwbouw met hittestress. Het Rijk heeft nieuwe beleidsregels bodem en water in voorbereiding waarbij de uitgangspunten van de intentieovereenkomst waarschijnlijk voor een groot deel worden overgenomen in een landelijke maatlat klimaatadaptatief bouwen.
107	RWK	FVD	Johan Dessing		35	Er wordt aangegeven dat de oorlog in Oekraïne invloed heeft op de hoeveelheid gas die we tot onze beschikking hebben. Is PVNH	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Nee, dat zijn wij niet van plan. Dit is niet de lijn die wij willen uitdragen en bovendien heeft het IPO hier geen invloed op.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						van plan om bij het IPO erop aan te dringen om de Groningse gasbel weer aan te spreken om tijdelijk de druk van de gasmarkt en op de energieprijzen te verlagen voor inwoners van NH?			
108	EFB	FVD	Johan Dessing		algemeen	Er staat in deze begroting veel in over duurzaamheid, circulaire economie, energietransitie, stikstof en andere zaken. Is de PVNH ook bereid te kijken naar verlichting van Provinciale lasten voor inwoners in deze tijd waarin energiearmoede toeneemt door de extreem gestegen energieprijzen? Zo ja, hoe gaat de Provincie hier concreet invulling aan geven?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Dit is een politieke afweging die aan de orde gensteld kan worden bij de algemene beschouwingen.
109	EFB	FVD	Johan Dessing		algemeen	Is het mogelijk gelden die komend jaar bestemd zijn voor de energietransitie incidenteel te gebruiken om lastenverlichtingen door te voeren?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	De enige mogelijkheid voor de provincie om direct de lasten voor haar inwoners te verlagen is door het opcententarief -al dan niet tijdelijk- naar beneden bij te stellen. Dit zal echter geen effect hebben op alle inwoners van Noord-Holland maar slechts op het deel dat een auto bezit. De middelen die bestemd zijn voor de energietranisitie zijn grotendeels vastgelegd in bestemmingsreserves en zijn daarmee niet geschikt om lastenverlichtingen door te voeren.
110	RWK	FVD	Johan Dessing		2	Heeft de Provincie onderzoek gedaan naar de op dit moment beschikbare en goedkoopste energiebronnen voor onze provincie?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	De provincie koopt sinds 2020 samen met andere provincies via een Europese aanbesteding haar elektriciteit en gas duurzaam in. De contracten, via deze collectieve inkoop, lopen voor elektriciteit tot 1 januari 2025 en voor gas tot 1 januari 2024. De essentie van de contracten is dat gedurende de looptijd het collectief op verschillende momenten tarieven voor gas

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									en elektriciteit “vastklikt”, om zo voordelig mogelijk in te kopen op de energiemarkt. De provincie doet geen onderzoek naar de (beschikbaarheid van de) goedkoopste energiebronnen, anders dan de bronnen die nu op de markt aangeboden worden.
111	RWK	FVD	Johan Dessing		2	Kan de provincie een rol spelen bij het (tijdelijk) overschakelen naar de goedkoopste energiebronnen om zo de druk op de energiekosten voor gebruikers zoveel mogelijk te verlagen?	Mirjam Luimstra	Rosan Kocken	Nee dat is niet mogelijk.
112	RWK	FVD	Johan Dessing		34	Is de provincie bereid het doel van de RES bij te stellen van puur ontwikkeling van een duurzame energie strategie naar een strategie om op korte en lange termijn de best betaalbare energie voor Noord-Hollanders beschikbaar te maken?	Paul Lensink	Edward Stigter	De provincie is naast andere partijen deel van de RES en kan de doelen niet eenzijdig aanpassen. Echter, naast de ambitie op het gebied van duurzame opwek, worden er uitgangpunten gehanteerd voor de realisatie van deze ambitie. De eerste twee uitgangspunten hebben een doelstelling die verband houdt met de betaalbaarheid van energie voor Noord-Hollanders. Dit zijn: 1) Zorgvuldige participatie: bij planvorming kunnen inwoners en belanghebbenden meedenken. 2. Eerlijke verdeling van de lusten en lasten: er wordt gestreefd naar minimaal 50 procent lokaal eigendom per project. Los hiervan vind er in oktober een BOT overleg plaats over de provinciale invulling van een rechtvaardige energietranistie. Hier kunnen uiteraard dergelijke vraagstukken aan de orde worden gesteld.
113	NLG	FVD	Johan Dessing		2	Er wordt gesproken over transitie van de agrarische sector. Wanneer/bij welke	John Arkes	Esther Rommel	Elk van de beleidsthema’s die u noemt kent zijn eigen doelen en instrumenten, soms afkomstig van de Rijksoverheid – vaak via

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						waarden van stikstof, biodiversiteit, waterkwaliteit en natuurherstel is deze transitie volgens de provincie geslaagd?			het Nationaal Programma Landelijk Gebied – en soms door uw Staten vastgesteld als provinciaal beleid via bijvoorbeeld de Voedselvisie. Wij beschouwen ons beleid als geslaagd als deze doelen gehaald worden. De agrarische sector is hier een belangrijke speler in.
114	NLG	FVD	Johan Dessing			Hoe is de provincie van plan om te gaan met eigenaren van agrarische grond die niet willen meewerken aan plannen omtrent biodiversiteit of stikstof- en fosfaat uitstoot omdat dit hun winstgevendheid schaad?	John Arkes	Esther Rommel	Hiervoor verwijzen wij naar onze brief aan PS *Werkwijze integrale gebiedsprocessen in het landelijk gebied*. Daarin staat het volgende: Vrijwillige verwerving op onteigeningsbasis zodat volledige schadeloosstelling kan worden toegepast. Of: Wanneer het niet lukt om tot gezamenlijke afspraken te komen, kan de provincie indien noodzakelijk overgaan tot grondonteigening. De provincie volgt dan onderstaande stappen: Onteigeningsbeschikking door PS; Eventueel bekrachtiging door de rechtbank; Eventueel hoger beroep bij Raad van State; Betaling voorlopige schadeloosstelling; Inschrijving onteigeningsbeschikking bij notaris; Verkrijgen eigendom.
115	NLG	FVD	Johan Dessing		323	Bij 5.1.1 staat een subsidiebedrag van max €150.000 dat in 2023 uitgegeven mag worden. Aan wat voor soort posten moeten wij denken waaraan de subsidie onder de noemer ‘kennisnetwerk natuurinclusief’ gegeven kan worden?	John Arkes	Esther Rommel	Dit betreft een subsidie voor 3 jaar (2022 tot 2024) om gemeenten te ondersteunen bij het versterken van biodiversiteit in bebouwd gebied i.s.m. Stichting Steenbreek. Dit door ambtelijk onderling kennis uit te wisselen over goede voorbeelden en gezamenlijke acties te organiseren. Gemeenten geven zelf aan welke onderwerpen dit betreft, onder andere klimaatadaptatie, aangepast bermbeheer, stadslandbouw of natuurinclusief bouwen.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									Zie Toolbox voor gemeenten en inwoners - Groen Kapitaal
116	NLG	CDA	Willemien Koning	2.2	Addendum p.4	Budget Groen laat in de meerjarenbegroting sterke daling zien. Is er de komende jaren voldoende geld gereserveerd voor onderhoud van groen? Wat is het beschikbare bedrag en kan daarvoor al het onderhoud worden uitgevoerd dat nodig is?	John Arkes	Esther Rommel	De in deze tabel opgenomen baten en lasten zijn gebaseerd op de middelen die volgens de huidige prognose per programma beschikbaar zijn en betreffen zowel uitvoeringsbudgetten (structurele begrotingsposten en reserves) alsmede apparaatskosten. Bepalend voor de daling zijn met name inzet van middelen die in de komende jaren t.l.v. de Reserve Groen worden gebracht. Zie verder het antwoord op vraag 104. De kosten voor Natuur- en Landschapsbeheer worden gedekt uit een structurele begrotingspost. Op basis van de te verwachten kosten zal -indien nodig- via de daartoe geëigende begrotingsmomenten aan uw Staten worden voorgesteld de meerjarenraming aan te passen aan de te verwachten lasten. Een actuele meerjarenraming t.a.v. de voor Natuur- en Landschapsbeheer benodigde middelen is terug te vinden in het Natuurbeheerplan (NBP) 2023 dat op 14 november in uw Staten zal worden behandeld.
117	NLG	CDA	Willemien Koning	2.3	Addendum p.5 en p.20	Zijn er al concrete plannen voor het instellen van erfcoaches en de wijze waarop zij te werk zullen gaan? Wanneer kunnen deze concept-uitwerkingsplannen met PS gedeeld worden?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	Er wordt momenteel een afweging gemaakt tussen de verschillende manieren waarop de coaches ingezet kunnen gaan worden. Daarbij is het uitgangspunt dat de coaches onafhankelijk te werk kunnen gaan. GS zullen PS nader informeren over er de uitwerking van de motie erfcoaches (juli 2022).

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									Zie ook het antwoord op vraag nr 15 over erfcoaches.
118	EFB	CDA	Christa Kuiper	Programma 3	Addendum p.9	Voor opdrachtverlening wordt voorgesteld een budget beschikbaar te stellen van 245.00 euro. Welke voorbeelden zijn er van dergelijke opdrachtverleningen?	Coby Riensema	Ilse Zaal	Voorbeelden van opdrachtverlening zijn het ondersteunen van experimenten met nieuwe vormen van democratische besluitvorming, opdrachten m.b.t. regionale samenwerking waarbij wij partner zijn, een pilot voor het delen van kennis & data. Bij deze laatste zou gedacht kunnen worden aan een Noord-Holland academy vergelijkbaar met de Gelderland academy en de Zuid-Hollandse variant ervan. Verder zal de uitkomst van de verkenning voor sterke gemeenten en sterke gemeentes daartoe ook aanwijzingen geven. Wij verwachten de uitkomsten van de verkenning eind 2022 met u te delen.
119	EFB / RWK (er stond eerst RKW)	CDA	Niek Wijmenga	Programma 2	31	Op pagina 31 staat: “De manier waarop in de huidige lineaire economie producten worden geproduceerd, geconsumeerd en vervolgens vaak vernietigd, leidt tot veel ongewenste effecten voor natuur en milieu…. In een circulaire economie worden grondstoffen en producten steeds zoveel mogelijk opnieuw gebruikt.” Vraag: wordt met “zoveel mogelijk” bedoeld dat hergebruik een doel op zich is? Of kan met hergebruik ook bedoeld worden dat de (warmte) energie uit verbranding van afval “hergebruik” is? – bijvoorbeeld wanneer fysieke hergebruik van producten erg inefficiënt is of veel energie kost?	Suzanne van den Noort	Rosan Kocken	Belangrijke leidraad in het circulaire beleid zijn de zogenaamde R strategieën. Zie p. 9 in de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025. Hergebruik (re-use) is een van deze strategieën. Het streven is grondstoffen zo hoog mogelijk op de ladder van circulaire strategieën te gebruiken. De laagste strategie op deze ladder is recover dat staat voor energieterugwinning. Dit is de minst gewenste oplossing voordat moet worden overgegaan tot verbranden of storten. Hergebruik is een nadrukkelijk streven: urgent bij kritieke (schaarse) grondstoffen en zeer gewenst bij andere niet-hernieuwbare/ a-biotische grondstoffen.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
120	RWK	CDA	Niek Wijmenga	2.1.1	35	Kunt u een aantal manieren noemen hoe de provincie gemeenten ondersteunt voor ontwikkelingen met zonne-energie en voor meervoudig ruimtegebruik zon en wind, ruimtelijke samenhang en participatie.	Paul Lensink	Edward Stigter	De provincie heeft voor de gemeente een drietal ondersteuningsregelingen gericht op de genoemde onderwerpen (https://www.noord-holland.nl/Loket/Regelingen_uitwerking_Regionale_Energiestrategie) in het leven geroepen, waar gemeenten(en initiatiefnemers een beroep op kunnen doen. De regelingen bieden gemeenten ondersteuning in de vorm van capaciteit en expertise (geen subsidie) bij de verdere uitwerking van de RES zoekgebieden
121	EFB / RWK (er was hier niets ingevuld)	CDA	Niek Wijmenga	2.1.4	41	Waarom zijn de begrote bedragen voor 2023 en verder zoveel lager dan in 2022? Hoe is dit te rijmen met de erboven omschreven ambities?	Suzanne van den Noort	Rosan Kocken	Het verschil is € 300.000. Voor 2023 is het bedrag geraamd dat bij het opstellen van de begroting 2023 nog beschikbaar was in de reserve. Vanaf 2024 is er nieuw budget voor de uitvoering van de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 dat in de Kaderbrief 2022 geregeld is.
122	NLG	CDA	Willemien Koning	2.2.1	43	Hoe staat het anno najaar 2022 met de capaciteit/ voldoende personeel voor toezicht en handhaving bij de Omgevingsdiensten? Beschreven wordt dat er adequate financiering nodig is. Is die er?	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Op basis van de uitvoeringsprogramma's voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTHUP) wordt de benodigde capaciteit bepaald. De provincie stelt hiervoor middelen beschikbaar. Er is vanuit de provincie dus adequate financiering. Anno najaar 2022 zit de uitdaging voor de omgevingsdiensten veel meer in het behouden en werven van personeel. We constateren dat de samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven toeneemt, waardoor het werk van de omgevingsdiensten niet alleen in omvang meer wordt, maar door de complexiteit ook andere competenties en kwaliteiten vraagt.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									Daardoor is er veel behoefte, maar ook veel concurrentie om geschikte arbeidskrachten. Door de krapte op de arbeidsmarkt is het voor de omgevingsdiensten zeer lastig om gekwalificeerd personeel te werven, zeker voor specialistische functies. Ook het behoud van huidig personeel vraagt in deze context meer aandacht en inzet dan voorheen. Gezien het aantal grote opgaves, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie, het stikstof dossier, de integrale gebiedsontwikkeling en het verder reduceren van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), kan dit leiden tot knelpunten in de uitvoering en zal het in de uitvoering een uitdaging worden om alle ambities van deze maatschappelijke opgaven waar te maken. De omgevingsdiensten constateren dat door deze krapte niet alle (productie)afspraken kunnen worden nagekomen. Bij de omgevingsdiensten is hier veel aandacht voor en wordt met veel inzet geprobeerd voldoende personeel voor de toekomst aan te trekken. Onder meer door een flexibele schil van personeel, extra inzet werving, innovatie op het vlak van digitalisering en data-analyse en strategische personeelsplanning (traineeprogramma's, opleidingstrajecten voor zij-instromers en *training on the job*).
123	NLG	CDA	Willemien Koning	2.2.1	43	Op welke knelpunten in wet- en regelgeving wordt gedoeld, in relatie tot de uitvoeringspraktijk van toezicht en handhaving?	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Op 14 april 2021 (1606307/1610498) en op 2 september 2021 (1665703/1694133) hebben we u kopieën gestuurd van onze brieven aan de staatssecretaris. In deze brieven hebben we de knelpunten die we ervaren in de uitvoeringspraktijk

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									beschreven. Op 1 april 2022 (11084596) heeft de OD NZKG een brief gestuurd aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat over hun ervaring met knellende wet- en regelgeving. Samengevat bestaan de knelpunten uit: • Zeer zorgwekkende stoffen • Luchtkwaliteitsnormen • Scherp vergunnen • Externe veiligheid • Emissie-begassing • Afval
124	RWK	CDA	Wilma van Andel	3.1	59	In wat voor plannen voor ruimtelijke ontwikkeling heeft de provincie onder de nieuwe omgevingswet een grotere rol dan op dit moment? Wat houdt de zorgplicht omgevingskwaliteit precies in?	Tom Smeelen	Cees Loggen	De rol van de provincie wijzigt niet onder de Omgevingswet. Het instrumentarium wordt voor alle overheden meer uniform en ons vertrekpunt is een provinciaal belang, net als nu. De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht waarbij overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Als er geen specifieke decentrale regels zijn of rijksregels, dan is de algemene zorgplicht een vangnet. Als er wel specifieke (decentrale of rijks) regels zijn, dan geldt de algemene zorgplicht niet meer. De specifieke zorgplicht geldt voor specifieke activiteiten voor concreet genoemde belangen en zijn dus concreter dan de algemene zorgplicht.
125	RWK	CDA	Wilma van Andel	3.3.2	78	Hoeveel geld zit er nog in het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw (Uvp)?	Silvia van der Meij	Cees Loggen	Op 29 maart 2022 is versie 1.5 in GS vastgesteld en deze is op 11 april 2022 met de commissie RWK besproken. Het was op dat moment nog niet mogelijk om een (onderbouwd) bedrag te noemen voor het Masterplan Wonen, aangezien de kosten en

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									de risico's nog niet voldoende konden worden bepaald. In het najaar wordt de 2.0 versie van het Masterplan aan GS en PS voorgelegd. In de 2.0 versie worden aan de hand van de instrumentenkoffer en inzet in grote projecten concrete voorstellen uitgewerkt, met financiële onderbouwing. Er zijn naar verwachting forse bedragen nodig om deze grote projecten te kunnen versnellen. Aan de hand van de onderbouwing kunnen PS besluiten om GS opdracht te geven om hier dekking voor te zoeken.
126	RWK	CDA	Wilma van Andel	3.3.2	78, addendum p. 15	Is het de bedoeling dat in de 2.0 versie van het Masterplan Wonen tegelijkertijd een dekkingsvoorstel voor de grotere maatregelen wordt gepresenteerd, zodat PS kan meewegen of de dekking passend wordt gevonden in relatie tot de voorgestelde maatregelen in het Masterplan?	Silvia van der Meij	Cees Loggen	Het budget is nog niet volledig uitgegeven, maar wel volledig toegezegd, gereserveerd, voor projecten en cofinanciering van inzet van de flexibele schil. Gemeenten werken aan subsidieaanvragen voor de gereserveerde bedragen. Dit wordt komend jaar uitgekeerd, daarmee is het budget volledig benut.
127	NLG	CDA	Willemien Koning	Programma 5	125	NH werkt aan tegengaan van stikstofuitstoot. Hoever moet stikstofuitstoot worden teruggebracht? Kan er ook een situatie ontstaan dat er te weinig stikstof in lucht zit?	John Arkes	Esther Rommel	Dat hangt af van wat er nodig is om een gunstige staat van instadhouding van de natuur te bereiken en dat verschilt per habitat. Op wereldschaal brengen grote landbouwregio’s te veel stikstof in de natuur, maar het gehalte aan bruikbare stikstof neemt in veel ecosystemen al decennialang af. Ook dat is schadelijk.
128	NLG	CDA	Willemien Koning	5.1.1	51	Wat is momenteel nog taak van de provincie bij het tegengaan van fosfaatuitstoot? Klopt het dat de uitstoot in Nederland onder het fosfaatplafond zit?	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Klopt, de fosfaatuitscheiding in Nederland daalde volgens het CBS in 2021 met 1,8 miljoen kilogram naar 149,0 miljoen kilogram. De uitscheiding ligt daarmee ruim onder het plafond van 172,9 miljoen kilogram. Ook de fosfaatproductie van de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									melkveesector in Nederland ligt in 2021 met 73,7 miljoen kilogram ruim onder het fosfaatplafond van 84,9 miljoen kilogram.
129	NLG	CDA	Willemien Koning	5.1.1	129	Wanneer krijgt Noord-Holland het eerste bedrag uit transistiefonds van 25 miljard? Hoe ziet de tijdslijn eruit van het beschikbaar komen van de gelden uit het transitiefonds? Welk bedrag zal Noord-Holland ongeveer ontvangen uit het transistiefonds?	John Arkes	Esther Rommel	Het Transitiefonds moet nog formeel bij wet worden ingesteld. Het ministerie van LNV werkt hieraan, maar gelet op de tijd die een wetgevingsprocedure kost zal het Transitiefonds vermoedelijk pas 1 januari 2024 volledig operationeel zijn. Bedragen uit het Transitiefonds zullen in de jaren daarna uitgekeerd worden op basis van aanvragen door de provincie(s) en na toetsing door het ministerie van LNV. Het Transitiefonds is niet over de provincies verdeeld, dus er is geen 'Noord-Hollands aandeel'. Wel heeft de minister van Natuur & Stikstof onlangs enkele versnellingsprojecten van provincies goedgekeurd met een speciale procedure, om ook in 2022/2023 nog enige besteding te kunnen doen. In Noord-Holland is € 1,5 miljoen beschikbaar gekomen voor het gebiedsproces in de Ronde Hoep. Hoewel ons college hier positief over is, was de Noord-Hollandse inzet om een ruimer bedrag (van circa € 50 miljoen) beschikbaar te krijgen voor de uitkoop van enkele piekbelasters die zich bij ons melden met de vraag om hun bedrijf te kopen. Hiervoor heeft het ministerie echter (nog) geen geld beschikbaar gesteld. Wij blijven de minister van Natuur & Stikstof wijzen op het belang om voor deze groep middelen beschikbaar te stellen, omdat hiermee een goede stap kan worden gezet in het behalen van verschillende NPLG-doelstellingen.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
130	NLG	CDA	Willemien Koning	5.1.1	133	De emmissie van NOX naar lucht in Noord-Holland is ruim 32.000 ton en de emmissie van NH3 naar lucht is circa 7.000 ton. Klopt het dat de stikstof uitstoot vanuit industrie en verkeer dus veel groter is dan stikstof uitstoot vanuit de landbouw in Noord-Holland?	John Arkes	Esther Rommel	Ja. Qua uitstoot wel. Daarom worden er ook eisen aan de industrie gesteld. Qua depositie is de landbouwsector een grotere bijdrager dan de sectoren verkeer en industrie samen. Niet alle stikstof die Nederland uitstoot, komt in Nederland op de grond terecht, maar verdwijnt in de deken, waardoor een groot deel ook verwaait naar het buitenland. De eigenschappen van NH3 en NOx zijn verschillend.
131	M&B	CDA	C.Kuiper	4.1.2	107	Waarom dalen de lasten voor de uitvoering van het mobiliteitsbeleid met partners van **63.628** milj. euro in 2022 naar **22.882** milj. euro in 2023 en verder naar 13.193 mil. in 2024?	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Zie het antwoord bij vraag 78
132	EFB	CDA	C.Kuiper	6.2.1	169	Waarom dalen de lasten voor de ondersteuning van de bovenlokale culturele samenwerking van **7.010** milj. euro in 2022 naar **4.801** milj. euro in 2023?	Michiel de Graef	Rosan Kocken	Dit komt doordat de middelen uit het Noodfonds sociale infrastructuur (Motie 41-2020), in totaal 10 miljoen euro, ten laste komen van Bovenlokale culturele samenwerking. In 2020, 2021, 2022 en 2023 worden de uitgaven gedaan. In 2022 resteerde nog een groot deel van de middelen, in 2023 is dit slechts 850.000. euro. In de 4.801 miljoen euro is ook opgenomen de indexering van de middelen voor bibliotheken.
133	EFB	PvdD	I. Kostic	1.1.3	18	1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen. Activiteit 3: “Het monitoren van beleid ten behoeve van eventueel bijstellen van beleid.” Via onder andere de Brede Basismonitor. profieltaart (noord-holland.nl) Is er een koppeling te geven tussen Indicatoren die oranje en rood zijn gekleurd in de Basismonitor (zoals CO2-uitstoot, energiebesparing, stedelijke hittestress,	A.A. Dalenoort	Arthur van Dijk	De Brede Basismonitor is een trendmonitor en geen beleidsmonitor. De thema’s uit de Brede Basismonitor geven dan ook inzicht in de grotere trends binnen onze provincie. Daar staan wij in vrijwel alle gevallen niet alleen voor aan de lat, maar dat doen wij samen met andere partijen binnen onze provincie. Welke capaciteit en middelen door alle partijen op deze thema’s wordt

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						biodiversiteit, betaalbare woningen, groen-blauwe ruimte, kwaliteit oppervlaktewater), en prioriteit in Beleid, in de zin van inzet personeel en middelen?			ingezet is niet binnen een redelijke termijn in beeld te brengen.
134	EFB	PvdD	J. Hollebeek	1.3.2	23	Risicokaart beheren: Zijn dieren inmiddels ook opgenomen in de Risicokaart, bijvoorbeeld evacuatie bij overstroming?	A.A. Dalenoort	Arthur van Dijk	De risicokaart vloeit voort uit landelijke wetgeving: Wet op de Veiligheidsregio's. Dierenwelzijn is daarbij geen factor. Het doel van de Risicokaart is dat inwoners beter de risico's in hun woon- en leefomgeving kennen. Het tweede doel is dat de kaart professionals helpt bij het voorkomen en bestrijden van rampen en zware ongevallen. Instanties als bestuursorganen, overheidsdiensten en hulpverleningsdiensten gebruiken de gegevens bijvoorbeeld voor het ruimtelijke ordeningsbeleid, de vergunningverlening, het handhavingsbeleid en de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing.
135	EFB	PvdD	I. Kostic	1.4.2	28	Voor welke Noord-Hollandse belangen is door het Huis nederlandse Provincies voor Noord-Holland 2022 gelobbyd? Ook bijv. Verlengen derogatie? Wat is de lobbyagenda 2023, voor zover al bekend?	Coby Riensema	Ilse Zaal	Het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) is het samenwerkingsverband van de 12 provincies en het IPO in Brussel en tevens het gezamenlijke kantoor. In 2022 richtte de samenwerking zich o.a. op de thema's Klimaat & Energie, Gezonde en Duurzame Leefomgeving, Circulaire Economie en Agrofood. Verlengen van derogatie is daar geen onderdeel van. In 2023 zullen de thema's van de HNP samenwerking naar verwachting gelijk blijven. De focus binnen die thema's zal mede worden bepaald door het werkprogramma van de Europese Commissie dat in het laatste kwartaal van dit jaar gepresenteerd zal worden.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
136	EFB	PvdD	I. Kostic	1.4.2	29	In de Budgettabel is te lezen dat er in 2023 een storting is van € 1 miljoen in de Reservering cofinanciering Europese projecten. Voor welk soort projecten is deze cofinanciering bedoeld?	Coby Riensema	Ilse Zaal	De Reserve Cofinanciering Europese projecten wordt o.a. aangesproken voor de Noord-Hollandse technische bijdrage aan de Management Autoriteit Kansen voor West: € 1.125.601 voor de nieuwe programmaperiode 2021- 2027. De Management Autoriteit (MA) Kansen voor West (KVW) is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma KVW en is ondergebracht bij het college van B&W van Rotterdam. Projecten die onder Kansen voor West worden gesteund -dit geldt eveneens voor de Interreg projecten- moeten passen binnen de Regionale Slimme Specialisatie strategie West Nederland (RIS3) om in aanmerking te komen voor Europese subsidie. De thema's in de RIS3 sluiten aan bij de nationale thema's: Energie en Duurzaamheid, Landbouw, Water en Voedsel, Gezondheid en Zorg en Veiligheid. Samengevat leidt dit tot het volgende leidmotief voor de RIS3 West-Nederland: *"West-Nederland voert een missiegedreven innovatiestrategie, gericht op valorisatie en het wegnemen van obstakels voor brede implementatie van innovaties nodig voor de maatschappelijke transities. Acceptatie door bedrijven en inwoners is van groot belang, evenals de ontwikkeling van skills op de arbeidsmarkt. Kernwoorden zijn circulair, klimaatneutraal, gezond, veilig, digitaal en integraal."*

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									De RIS3 is als basis voor het Operationele Programma Kansen voor West 2021 -2027 door Gedeputeerde en Provinciale Staten besproken en als zodanig vastgesteld in het voorjaar van 2020. Het Operationeel Programma Kansen voor West 2021 – 2027 vindt u hier : https://kvw3.kansenvoorwest.nl/documenten/programma-documenten/
137	RWK	PvdD	Zoon	2	30	Het beleidsprogramma klimaat (2022) gaat uit van het ambitieniveau “hoge reductie”, waardoor 60% reductie het doel van het kabinet wordt. Op welk ambitieniveau zit de provincie? En moet de provincie extra stappen nemen om mee te komen met het Rijk?	Paul Lensink	Edward Stigter	De provincie draagt bij aan het behalen van de nationale en Europese doelen. De Europese Unie heeft de 55% reductie wettelijk geborgd in een verordening. Hiermee werkt deze verplichting direct door in het Nederlandse recht. Het Rijk heeft met de medeoverheden interbestuurlijke afspraken gemaakt over de taakverdeling en samenwerking binnen het Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat van minister Jetten. Het gehele beleidsprogramma heeft de streefambitie om 60% reductie van broeikasgassen te realiseren. Binnen de bestaande afspraken en wettelijke taken en rollen dragen wij bij aan dit doel, zonder dat we als provincie zelf kwantitatieve doelen hebben geformuleerd. Alleen voor de RES is een doelstelling van 6,2 Tw in 2030 geformuleerd. Uit de concept Klimaatnota die op Prinsjesdag is gepubliceerd blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn voor het realiseren van de klimaatdoelen. Deze aanvullende maatregelen hebben zeer waarschijnlijkheid ook gevolgen voor de provincie. Deze moeten in de komende tijd blijken en goed in kaart worden gebracht.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									Binnenkort wordt de C02 Impactanalyse, die onlangs is opgesteld in opdracht van de provincie, aan u toegezonden. Hierin staat de voortgang van de reductie van de CO2 uitstoot op het grondgebied van de provincie in kwantitatieve zin beschreven. Wij zullen voor het kerstreces in een BOT overleg met u hierover in gesprek gaan.
138	RWK/NLG	PvdD	I.Kostic	2.1.1. - 2.2.3 en 5.1.1. – 5.3.3	30-54; 124-148	In de zomer is een motie aangenomen waarin PS extra andacht voor de klimaat- en biodiversiteitscrisis, ook in de communicatie en belangrijke beleidsstukken van de provincie. PS vond dat dat de urgentie van de twee crises onvoldoende tot uitdrukking kwam in belangrijke provicniale stukken, GS heeft tijdens de discussie toegezegd om de urgentie van de klimaat- en biodiversiteitscrisis sterker te benadrukken in stukken zoals de Begroting. In deze Begroting is dat nog niet verwerkt. Nergens wordt überhaupt het feit genoemd dat we een klimaat- én biodiversiteticrisis hebben (zoals uitgesproken door kadersteller PS). Terwijl coronacrisis meerdere malen wordt genoemd. Het stuk straalt geen enkele urgentie uit. Gaat u dat aanpassen voor de definitieve versie van de Begroting?	Paul Lensink John Arkes	Esther Rommel Edward Stigter	GS onderkennen de urgentie van de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitsdoelen. Binnen de begroting heeft dat een plek gekregen door binnen de operationele doelen hier met elkaar aan te werken. Wij richten ons hierbij vooral op het aanpakken van de twee crises. De urgentie van de biodiversiteitsaanpak staat benoemd in programma 5 (Groen). De urgentie van de klimaatcrisis staat benoemd in programma 2. De begroting geeft inzicht in de wijze waarop de financiële middelen voor genoemde operationele doelen wordt ingezet. Binnenkort ontvang PS de eerste CO2 Impactanalyse voor Noord Holland. Op basis daarvan zal GS in een BOT-overleg het gesprek met PS aangaan over de urgentie van het nemen van extra maatregelen ivm de klimaatcrisis.
139	RWK/NLG	PvdD	I.Kostic	2.1.1. - 2.2.3 en 5.1.1. – 5.3.3	30-54; 124-148	VN-wetenschappers van IPCC en IPBES benadrukken met klem dat de biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis in samenhang moeten worden aangepakt en dat we als we dat niet doen geen van beide crises gaan oplossen. Zij sporen overheden aan om zoveel mogelijk klimaatbeleid te voeren dat ook bijdraagt aan het oplossen van de	Paul Lensink John Arkes	Esther Rommel Edward Stigter	a) GS onderkent de urgentie van de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitsdoelen. Binnen de begroting heeft dat een plek gekregen door binnen de operationele doelen hier met elkaar aan te werken. Wij richten ons hierbij vooral op het aanpakken van de twee crises. Het IPBES advies is verwerkt in beleidsdocumenten. De

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
						biodiversitietiscrisis en andersom. De aanpak van de ene crisis mag de andere crisis niet verergeren. a) Waar in de Begroting kunnen we dit fundamentele advies van de meest geronmeerde wetenschappers ter wereld terugzien? b) Welke maatregelen worden concreet genomen om te voorkomen dat de aanpak van de ene crisis niet de andere crisis verergert?			begroting is niet de plaats waar dit uitgebreid aan de orde kan komen. Het IPBES advies heeft bijvoorbeeld mede aan de basis gelegen van het Masterplan biodiversiteit dat al enkele jaren geleden is opgesteld. Daarnaast is het ook een onderlegger voor de uitwerking van het Nationaal programma landelijk gebied. Voor wat betreft het klimaat: zie het antwoord op vraag 138. Vraag b is geen technische vraag bij de begroting. Het antwoord op een vraag als deze is onder meer te vinden in de beleidsdocumenten; Masterplan biodiversiteit en straks de uitwerking van het nationaal programma landelijk gebied.
140	RWK/NLG/ EFB (Er stond RWK/NLG)	PvdD	I.Kostic	2.1.1. - 2.1.4	30-41	“De ambitie is dat Noord-Holland in 2050 een volledige circulaire economie kent en dat in 2030 een reductie van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen is bereikt.” Hoeveel procent van deze doelstelling is gehaald en welke concrete maatregelen worden genomen om de doelen te bereiken?	Suzanne van den Noort	Rosan Kocken	Noord-Holland heeft zich aangesloten bij de nationale ambities. De doelstelling is richtinggevend. Over de stand van zaken wordt later dit jaar, binnen de huidige mogelijkheden, gerapporteerd voor de 12 provincies. Deze provinciale rapportage loopt vooruit op de nationale rapportage van het PBL in 2023: de Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER) door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Het vinden van een uniforme definitie en daarbij behorende data is in ontwikkeling is. Het PBL beschreef dit in de ICER 2021 als volgt: “Aanpassing van methoden, meer en betere data en nieuwe wetenschappelijke inzichten leiden de komende jaren naar verwachting tot een steeds beter inzicht in het grondstofgebruik en de effecten ervan, alsook in de processen die de transitie naar een circulaire economie binnen bereik

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									moeten brengen.". Met de interprovinciale monitor wordt hieraan een bijdrage geleverd. De concrete maatregelen staan in de Actieagenda circulaire economie 2021-2025.
141	RWK/NLG/ EFB (Er stond RWK/NLG)	PvdD	I.Kostic	2.1.1. - 2.1.4	30-41	Methaan is, na CO2, verreweg het belangrijkste broeikasgas waarvan door toenemende hoeveelheid de wereldwijde opwarming van het klimaat wordt veroorzaakt. Internationaal is daarom gebruikelijker om te rekenen in CO2 equivalenten in plaats van alleen CO2. De Begroting (klimaatprogramma) en Brede Basismonitor lijken zich weer te richten op CO2 ipv. op alle belangrijke broeikasgassen. In de Begroting staat: "In 2050 wil Noord-Holland klimaatneutraal en circulair zijn. Het doel: de CO2-uitstoot en het gebruik van fossiele brandstoffen verminderen." Kan dit worden gecorrigeerd?	Paul Lensink	Edward Stigter	Een belangrijk deel van de CO2-uitstoot wordt veroorzaakt door het gebruik van fossiele brandstoffen. Bij deze indicator wordt enkel de emissie van het broeikasgas CO2 weergegeven die gerelateerd is aan het elektriciteits- en gasverbruik via openbare netten. Van de totale broeikasgassen is het aandeel CO2 ongeveer 90%. Overige broeikasgassen zoals F-gassen (HFK's en SF6), lachgas (N2O) en Methaan (CH4) worden binnen deze indicator niet meegenomen. Wij zijn voornemens dit te corrigeren. De onlangs uitgevoerde CO2 impactanalyse, waar u binnenkort over geïnformeerd wordt, richt zich al op alle broeikasgassen.
142	RWK/NLG	PvdD	I.Kostic	2.1.1. - 2.1.4	30-41	Het kabinet heeft de klimaatdoelstelling verder aangescherpt om 60% CO2eq reductie te behalen in 2030. a) Welke concrete maatregelen gaat Noord-Holland nemen om ook dat doel van 60% te bereiken? Hoeveel geld is daarvoor precies gerserveerd in de Begroting?	Paul Lensink	Edward Stigter	a) Zie antwoorden vraag 137 Wij hebben nu geen zicht op het geld in de begroting dat is gereserveerd voor de reductie van broeikasgassen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
143	NLG	PvdD	I.Kostic	algemeen	algemeen	a) Provincies moesten van het Rijk hiertoe een Regionale Veenweidestrategie (VWS) opstellen. Provincie NH moet 0,14 Mton CO2eq-reductie bereiken. Hoeveel geld is daarvoor beschikbaar gesteld? b) Hoever zijn met bereiken van onze doelen om bodemdaling te stoppen en waar mogelijk terug te draaien? Hoeveel geld is voor dit vrijgemaakt in de begroting en wat wordt precies nog gedaan om de doelen te halen?	Paul Lensink	Ilse Zaal	Het doel voor de provincie is een reductie van 0,09 Mton CO2-equivalenten op de agrarische veenweidegronden. Het is onduidelijk welke maatregelen waar worden uitgevoerd om het doel te realiseren. Daarmee is het onduidelijk hoeveel dat gaat kosten. Op dit moment zijn enkel de IMPULS-gelden voor een bedrag van € 18,- miljoen beschikbaar. Aanvullend geld kan via het PPLG worden aangevraagd. In de omgevingsvisie NH2050 is het doel om de bodemdaling te vertragen, stoppen en herstellen. In de RVS gaat het vooral om de vermindering van de CO2 uitstoot, waarbij het uitgangspunt is, dat als de oxidatie en daarmee de CO2 uitstoot vermindert, automatisch de bodemaling vermindert. Apart beleid voor het tegengaan van bodemdaling ontbreekt. Dit zal mogelijk wel onderdeel uitmaken van het nog op te stellen PPLG.
144	RWK/EFB (Er stond eerst RWK)	PvdD	J. Hollebeek	2.1	34	Als prioriteit is genoemd: “Stimuleren van energiebesparing bedrijven op bedrijventerreinen.” Streven: alle provinciale bedrijven, middelgrote en grootgebruikers van energie in 2025 energiebesparende maatregelen hebben genomen die verplicht zijn in het kader van de wet- en regelgeving. Hoever staat het hiermee?	Paul Lensink	Edward Stigter	Hier wordt nu uitvoering aan gegeven op basis van het Plan van Aanpak “Energiebesparingsaanpak bedrijven provincie Noord-Holland 2022-2025”. Op dit moment is er al een dashboard energiebesparingsaanpak provinciale bedrijven. We verwachten vanaf 2023 via de OD NZKG over steeds meer informatie te beschikken over de stand van zaken van energiebesparingsaanpak bedrijven
145	RWK	PvdD	Zoon	2.1.1	36	Waarom wordt er gebruik gemaakt van verbruiksbenadering bij CO2 uitstoot en niet bronbenadering?	Paul Lensink	Edward Stigter	De provincie volgt hierin de landelijke Regionale Klimaatmonitor, waarvoor de verbruiksbenadering wordt gebruikt. Deze

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									houdt volgens de Regionale Klimaatmonitor concreet in dat: · We voor het bepalen van de CO2-uitstoot het eindverbruik van fossiele energie volgen; · We voor het bepalen van de vermeden CO2-uitstoot het eindverbruik van hernieuwbare energie volgen. Essentieel in de keuze voor deze benadering is het feit dat CO2-uitstoot een globaal probleem is. Dit probleem wordt voor een groot deel veroorzaakt door het verbruik van fossiele energie. Door het verbruik van fossiele energie terug te dringen en de productie en het verbruik van hernieuwbare energie toe te laten nemen, dringen we de CO2-uitstoot terug. We pakken het probleem dan aan bij de oorzaak, niet op de plek waar de uitstoot plaatsvindt ('end of pipe'). Het is beleidsmatig dus relevant om: · Te sturen op minder verbruik van fossiele en meer verbruik van hernieuwbare energie; · Te sturen op de CO2-impact van deze veranderingen in het verbruik van fossiele en hernieuwbare energie. Daarnaast wegen we mee dat decentrale overheden meer invloed hebben op het energieverbruik van woningen, bedrijven en voertuigen en op de productie en het eindverbruik van hernieuwbare energie op hun grondgebied, dan op de fysieke CO2-uitstoot van kolen- en gascentrales op hun grondgebied. Laat staan op de CO2-uitstoot

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									van kolen- en gascentrales aan de andere kant van het land. Op grond van bovenstaande is het voor decentrale overheden minder relevant waar de fysieke CO2-uitstoot plaatsvindt of vermeden wordt.
146	RWK	PvdD	Zoon	2.1.1	37	Is bekend wat de top 5 aan energieverbruikers zijn in Noord-Holland? Zo ja, welke zijn dat?	Paul Lensink	Edward Stigter	In Noord-Holland zijn de bedrijven met het grootste energieverbruik en de meeste CO2-uitstoot te vinden in het Noordzeekanaalgebied (NZKG), met Tatasteel voorop. NZKG is één van de zes Nederlandse Industrieclusters die in het Klimaatakkoord benoemd zijn. Hier zijn de krachten gebundeld in een zogenoemde Cluster Energiestrategie (CES) om gezamenlijk de klimaatambities waar te maken en de kansen van de energietransitie te benutten. Het NZKG draagt proportioneel bij aan de sectorale doelstelling van het Klimaatakkoord. Vanwege privacy regels zijn verbruiksgegevens slechts op geaggregeerd niveau beschikbaar. Het Dashboard Energietransitie in Noord-Holland informeert u over de stand van zaken in de provincie waaronder het geaggregeerd energieverbruik van de industrie en bedrijfsleven
147	RWK	PvdD	F. Zoon	2.1.3	39	“Bijdragen aan de waterstoftransitie”: hoeveel waterstof is, bij benadering, in NH nodig om de industrie over te laten gaan op waterstof?	Paul Lensink	Edward Stigter	Verreweg de meeste industrie in Noord-Holland bevindt zich in het Noordzeekanaalgebied. De vraag in het NZKG naar waterstof loopt in 2030 op naar 250 tot 300 kton. In 2035 is zo’n 550 kton nodig voor het verduurzamen van de industrie in het Noordzeekanaalgebied

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
148	EFB	PvdD	J. Hollebeek	2.1.4	40	De Circulaire Bouwexpert: Kan aangegeven worden wat de resultaten over 2022 zijn en wat het doel is voor 2023?	Suzanne van den Noort	Rosan Kocken	De circulair bouwexpert is een nieuwe functie, gekoppeld aan de provinciale Woningbouwambassadeur. De expert is gestart op 1 juli jl. De beoogde resultaten zijn dat een nader te bepalen aantal (woning)bouwprojecten/plannen geanalyseerd is waarover advies aan de gemeenten wordt uitgebracht. Dit is inclusief opvolging over de wijze waarop het advies al dan niet is overgenomen. In de adviezen wordt de financiële haalbaarheid meegenomen. Daarnaast is een beoogd resultaat een analyse van de door de gemeenten ervaren belemmeringen en obstakels bij circulair bouwen. Tot slot is de bouwexpert vraagbaak en zorgt hij voor beantwoording van gestelde vragen van gemeenten over circulair bouwen en voert een nader te bepalen aantal collectieve acties uit gericht op kennisdeling van circulair bouwen in nauwe samenwerking met C-Creators. De bouwexpert is om te beginnen gestart met gesprekken met gemeenten, corporaties en netwerkpartners en bekendmaking van deze nieuwe functie via media om voorgaande resultaten te behalen.
149	RWK	PvdD	F. Zoon	2.1.2	41	Wat is de reden van het teruglopen in de bijdragen aan de warmtetransitie richting 2025 en 2026 (naar €72.000) ?	Paul Lensink	Edward Stigter	In 2025 en 2026 zijn alleen capaciteitskosten. Opgenomen. Bijdrage aan de warmtetransitie zal door het nieuwe college (nieuw coalitie akkoord) moeten worden vastgesteld.
150	NLG	PvdD	I.Kostic	2.2.1. – 2.2.3	42-54	PvdD en GL intiatiefvoorstel is al een tijd geleden aangenomen. https://noordholland.partijvoordedieren.nl/initiatieven/naareen-toekomst-zonder-plastic-	Suzanne van den Noort	Jeroen Olthof	Het betreft een pilot voor de periode 2021-2023. De resultaten zijn nog niet bekend. De uitwerking van de pilot is in samenspraak met de gebiedsaannemers

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						zwerfafval Een van de besluitpunten uit het voorstel was: “provincie Noord-Holland heeft de ambitie uit om een afvalloze provincie te worden”. a) Wat is het resultaat geweest van de pilot bermafval? b) Welke extra maatregelen neemt de provincie om het doel van afvalloze provincie te bereiken? Hoeveel geld is hiervoor gereserveerd?			opgepakt. Per gebied is passend binnen het beschikbare budget de meest kansrijke aanpak voor het zoveel mogelijk verminderen van zwerfvuil bepaald. Zo wordt jaarlijks extra zwerfvuil opgeruimd voor de maaironde uit. En er zijn extra voorzieningen geplaatst waarin afval kan worden gegooid, bekend onder de naam ‘blikvanger’ en ‘blikmikker’. Deze aanpak komt bovenop de opruimacties die al worden uitgevoerd op basis van het gebiedscontract tussen provincie en gebiedsaannemer. Eind 2023 wordt de pilot geëvalueerd en kan advies worden gegeven over een eventueel vervolg.
151	NLG	PvdD	F. Zoon	2.2.2	46	Is bekend wat de reden is van toename van geluidsbelasting in Noord-Holland?	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Dat is op basis van de brede basismonitor niet bekend. In Q4 van 2022 worden nieuwe geluidbelastingkaarten van onze provinciale wegen vastgesteld door GS, op het moment dat er verschillen geconstateerd worden trachten we wel verklaringen mee te geven aan PS.
152	NLG	PvdD	I. Kostic	2.2.2	54	Waarom halveert het budget Gezonde leefomgeving bevorderen in 2024, ten opzichte van 2023? Het betreft ook een afname ten opzichte van 2021.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Onder de paragraaf 2.2.2. “gezonde leefomgeving bevorderen” vallen zowel het budget voor de uitvoering van milieutaken (w.o. de gezondheidsonderzoeken in de IJmond) als het budget voor het programma Gezonde Leefomgeving. Dit programma heeft een looptijd van vier jaar. Het is gestart in 2020 en wordt afgerond in 2023. In de budgettabel 2.2. zijn de stortingen opgenomen voor dit programma. In 2024 is een relatief klein bedrag nog beschikbaar voor het programma. Door de afbouw van het programmabudget is het

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									totale budget voor “gezonde leefomgeving bevorderen” in 2024 aanzienlijk lager.
153	NLG	PvdD	J.P. Hollebeek	3.?.?	56	De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans in Noord-Holland tussen economische groei en leefbaarheid. Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Om deze te borgen hanteert de provincie basisrandvoorwaarden voor gezondheid, veiligheid en klimaatadaptatie. Daarnaast gelden generieke ontwikkelprincipes voor landschap, natuurinclusiviteit, clustering van activiteiten en samenhang tussen de bovengrond en de ondergrond. Vraag: is er een overzicht van deze ontwikkelprincipes en hoe concreet zijn ze?	Tom Smeelen	Cees Loggen	De 21 ontwikkelprincipes zijn genummerd terug te vinden in de Omgevingsvisie NH2050, verdeeld over de verschillende bewegingen.
154	NLG (er stond eerst RKW)	PvdD	J.P. Hollebeek	3.1.2	60	Waar in de Begroting 2023 is de enorme opgave terug te vinden voor het opstellen en uitvoeren van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied? De extra inzet op o.a. waterkwaliteit (KRW), klimaat (doel die het Rijk de provincie dit najaar oplegt), landbouwtransitie?	Marco Berkhout	GS	Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en dus ook het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) bestrijkt een groot aantal beleidsdoelen op het gebied van water, natuur en klimaat. Dit beleid en de daarmee gemoeide budgetten zijn niet op één centrale plek in de begroting terug te vinden, maar bij de afzonderlijke begrotingsprogramma’s. De financiële consequenties van het NPLG en PPLG zijn nog niet inzichtelijk; hier zal in het komende jaar meer duidelijkheid over moeten komen.
155	RWK	PvdD	J.P. Hollebeek	3.1.2	60	Er zijn toezeggingen gedaan door GS c.q. moties aangenomen door PS om pilots op te starten voor Tiny Houses en ruimte voor meer dan 2 woningen bij vrijkomende agrarische bebouwing. Is hier ruimte voor	Marco Berkhout	Cees Loggen	Nee, er zijn hiervoor geen middelen opgenomen in de begroting. Toelichting:

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						opgenomen in de begroting, en zo ja: onder welk operationeel doel?	--> Rien Wezenberg		1) Motie 146-2020 betreffende Tiny Houses. Bij de pilots Tiny Houses gaat het om initiatieven van derden. Er zijn criteria opgesteld voor het kunnen toepassen van de Experimenteer en meerwaardebepaling in de Omgevingsverordening NH2020 voor het mogelijk maken van Tiny Houses (GS brief aan PS 30 maart 2022 kenmerk 1801939/1801511) 2) Motie 147-2020 over vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) is uitgevoerd door het opnemen van een gewijzigd artikel 6.15 in de OVNH2022. Op 23 mei jl. hebben uw Staten deze OVNH2022 vastgesteld.
156	M&B (hier stond EFB)	PvdD	J.P. Hollebeek	3.2.2	63	Als prioriteit wordt genoemd: "Actief pleiten voor een balans tussen duurzame connectiviteit (ontwikkeling van Schiphol) in balans met een gezonde woon- en leefomgeving (impact van luchtvaart op de Schipholregio) Schiphol." a) Gaat het hierbij alleen om stimuleren of ook zelf actief bijdragen? b) Welke factoren dragen bij aan het verbeteren van de leefbaarheid rond Schiphol? c) Er wordt op p.63 en elders ook gesproken over 'ontwikkeling van Schiphol'. Wat wordt daarmee bedoeld? Houdt dat groei in?	Silvia van der Meij	Jeroen Olthof	a. Waar het onze eigen bevoegdheden raakt sturen we hier actief op. Maar Schiphol is een bevoegdheid van het Rijk, daar gaan wij niet over. Wij proberen via de BRS lijn de minister te bewegen om die balans tussen connectiviteit en leefomgeving vorm te geven. b. Vanuit de BRS pleiten we voor het terugdringen van alle emissies van luchtvaart. Betere normering en aansluiting van de wet luchtvaart op de systematiek in de Omgevingswet. Ruimte voor vitalisering in belast gebied. Ruimtelijke kwaliteit in de openbare ruimte, waarbij rekening wordt gehouden met geluid en andere zintuiglijke prikkels (ook wel sound- en sensescaping genoemd), geluidadaptief bouwen, meer groen (scheggenstructuur versterken met de Westeinderscheg), betere (reactreatieve) verbindingen. c. Niet per sé. Het gaat over de ontwikkeling van mobiliteit in de toekomst. Daarbij

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									kijken wij naar een geintegreerd mobiliteitssysteem dat mobiliteit en connectiviteit op de verschillende schaalniveaus (intercontinentaal, Europees, regionaal, binnenstedelijk) zo duurzaam mogelijk vormgeeft. De ontwikkeling van Schiphol moet in de context worden gezien, multimodale knoop, binnen de grenzen van de Europese Green Deal (streven naar emissieloos, circulair en inclusief).
157	M&B	PvdD	F. Zoon	3.2.2	67	Wanneer is de evaluatie te verwachten over het regionale luchthaven beleid?	Silvia van der Meij	Jeroen Olthof	De evaluatie wordt uitgevoerd door het ministerie van I&W. Wij gaan niet over de planning van het Rijk. Hun planning is een oplevering eind 2022; gegeven de discussie over de insteek van de evaluatie tussen provincies, sector en omwonden enerzijds en het Rijk anderzijds lijkt die planning ons erg optimistisch.
158	NLG	PvdD	F. Zoon	3.2.5	72	Van 2022 t/m 2026 is de planning om 575 ha NNN aan te kopen. Echter op pagina 130 staat dat er nog 3.129 ha aan grond verworven moet worden. Waar komt dit verschil vandaan?	Kelvin Broersen	Esther Rommel	Zie antwoord vraag 75. Daarop aanvullend hebben wij u in februari 2022 een brief gestuurd over de werkwijze van de integrale gebiedprocessen: https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/95d95f0c-778a-44e9-b432-37cf2b8727d2?documentId=f80ecc24-84d4-4179-90de-6afd09d167e9&agendaItemId=951227c5-d71a-43d2-8e9a-8ec42d0f82da https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/95d95f0c-778a-

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									44e9-b432-37cf2b8727d2?documentId=fe9f91f3-72c0-407a-8abf-0c4c07945981&agendaItemId=951227c5-d71a-43d2-8e9a-8ec42d0f82da Met deze werkwijze hebben wij “gezocht naar een fasering en planning waarin - rekening houdend met de deadline van 2027- zoveel mogelijk ruimte wordt geboden voor het vinden van oplossingen op vrijwillige basis. We zien ruimte ontstaan als we eventuele onteigeningsprocedures door laten lopen tot na 2027.” De consequenties van deze werkwijze is dat de eerstkomende jaren de nadruk komt te liggen op verkenning en planvorming en naar onze inschatting de nadruk op grondverwerving pas in de jaren daarna zal toenemen.
159	NLG	PvdD	I.Kostic	3.5.1 - 3.5.2	88	Samenwerkingspartners voor verbetering waterkwaliteit en benutten/beheren van water zijn volgens de provincie: waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen zoals LTO. a) Als LTO wordt betrokken, wordt ook aan Caring Farmers of biologische boerenverenigingen actief om input gevraagd? b) Wordt input gevraagd aan milieuorganisaties? c) Wordt input gevraagd aan dierenwelzijnsorganisaties (zoals Vissenbescherming en Dierenbescherming),	Tom Smeelen	Cees Loggen	a) De vraag wordt gesteld over paragraaf 3.5 waarin staat dat de rol van de provincie is om samen met andere partijen ervoor te zorgen dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt. Deze doelstelling is weer uitgewerkt in het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 (hierna: RWP) en het Deltaprogramma Zoetwater 2021 - 2027. In deze inleidende paragraaf 3.5 wordt een aantal samenwerkingspartners kort genoemd, maar dit is geen limitatieve opsomming. Zowel het RWP als het Deltaprogramma

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						aangezien ook dit waterbeleid vaak aan levens van dieren raakt?			bevatten vele verschillende maatregelen die met verschillende partners opgepakt en uitgevoerd zullen gaan worden. Dit is per opgave anders. Als voorbeeld wordt in deze inleiding dan ook LTO genoemd, maar dit is zeker niet beperkt tot LTO. b) Zowel RWP als Deltaprogramma zijn vooral ook kaderscheppend. Dat wil zeggen dat concrete uitvoering nog moet plaatsvinden, waarvoor dan ook weer een (juridische) procedure geldt. In het RWP staan veelal samenwerkingsprojecten. Daarnaast wordt veel concrete uitvoering voor het RWP bijvoorbeeld gedaan door waterschappen (dit zijn projecten t.b.v. behalen ecologische doelen voor water). Bij concrete uitvoering van projecten zal participatie onderdeel uitmaken van het proces. Zeker onder de Omgevingswet kan dat ook niet anders. Door participatie worden betrokken belanghebbenden – ook milieuorganisaties of dierenwelzijnsorganisaties – vroegtijdig meegenomen. Afhankelijk van het concrete project zal daar invulling aan worden gegeven. Het Deltaprogramma Zoetwater bevat alle geprogrammeerde maatregelen en investeringen van Rijkswaterstaat, provincies en waterschappen.. Achterin het

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									Deltaprogramma Zoetwater is ook te lezen hoe de samenwerking met andere partijen is geregeld. Het Deltaprogramma Zoetwater is een netwerkorganisatie, waarbij ook vertegenwoordigers van watergebruikers (landbouw, natuur, scheepvaart en industrie) worden betrokken. **c)** Zie beantwoording onder a en b.
160	NLG	PvdD	I.Kostic	3.5.1	88-89	De OD NZKG heeft naar aanleiding van het RRK-rapport over grondwaterbescherming aangegeven dat ze 5 tot 6 extra fte nodig hebben voor goede bescherming van grondwater. Wordt dat meegenomen in de begroting? Wordt er meer geinvesteerd in OD NZKG voor deze taak en zo ja, hoeveel?	Tom Smeelen	Cees Loggen	Naar aanleiding van opmerkingen en vragen over het rekenkamerrapport zijn we met de OD NZKG in gesprek gegaan. Als resultaat van dit gesprek heeft de OD NZKG zijn werkzaamheden voor het onderwerp grondwaterbescherming specifieker geanalyseerd. Hieruit bleek dat de raming van OD NZKG niet alleen betrekking had op werkzaamheden in grondwaterbeschermingsgebieden maar ook op andere werkzaamheden zoals algemene provinciebrede VTH-taken rond open bodemenergiesystemen. Uit de analyse bleek verder dat in 2021 sprake was van 1 verleende ontheffing, 1 wijziging van een ontheffing, 1 overtreding, 19 meldingen en 18 vragen. Binnen het budget en de capaciteit die we beschikbaar hebben gesteld, zijn geen werkzaamheden blijven liggen. Voor 2022 hebben we middelen beschikbaar gesteld voor 1.271 uur voor regulering en toezicht bij grondwaterbeschermingsgebieden.
161	NLG	PvdD	I.Kostic	3.5.1 - 3.5.2	88 - 93	De Nederlandse hobbyvisserij zorgt in totaal voor meer lood in de leefomgeving dan Tata Steel. Lood is een ZZS, dat zelfs in de kleinste	Tom Smeelen	Cees Loggen	A) Op dit moment zijn wij nog bezig met het onderzoek. Wij verwachten u rond de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						hoeveelheden gevaarlijk is en waarvoor beleid geldt dat het zoveel mogelijk geweerd moet worden. Er is toegezegd voor de zomer met conclusies te komen over of een verbod kan worden ingeveord op gebruik van lood bij verhuur van visrechten door provincie. Dat is immers al succesvol gedaan door enkele andere overheidslagen, zoals Waterschap AGV. Wanneer krijgen we de bevestiging dat ook de provincie die kan doen (bij nieuwe contracten)? b) Hoeveel geld zal in 2023 ongeveer aan faciliteren van 'sportvisserij' gaan?			jaarwisseling (2022-2023) antwoord te kunnen geven. B) Er zijn in 2023 twee regelingen die betrekking hebben op de sportvisserij: 1. Kleine voorzieningen en diensten: het is mogelijk om een bijdrage aan te vragen voor de aanleg van een vissteiger binnen de regeling kleine voorzieningen en diensten. Uitgangspunt is hierbij dat een dergelijke steiger ook gecombineerd gebruik van andere (water)recreatie faciliteert. In 2022 zijn er tot op heden geen aanvragen geweest voor de aanleg van een vissteiger. De verwachting is dat het aantal aanvragen voor een dergelijke voorziening ook in 2023 gering zullen blijven. 2. Pilot loodvrij vissen: er is een samenwerking opgezet om in 2023 met tenminste 3 hengelsprotverenigingen een loodvrij visgebied in te richten en een bewustwordingscampagne te organiseren rondom het gevaar van loodverlies in het oppervlaktewater. Deze pilotlocaties zijn gelegen in Amsterdam, Haarlem/Spaarnwoude en Schagen. In totaal is er een budget van € 60.000,- euro beschikbaar in 2023 om het

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									vervangen van vislood door loodalternatieven en bewustwording rondom dit onderwerp te faciliteren. Bijdrage van de provincie varieert per hengelsportvereniging en gebied, met een maximum van €12.500,-.
162	NLG	PvdD	I. Kostic	3.5.2	90	Hoe staat het met de KRW-pilot, zoals genoemd in het coalitieakkoord? Hervoor worden in 2023 bestedingen gedaan, is te lezen.	Tom Smeelen	Cees Loggen	De KRW pilot bestaat uit een drietal deelpilots die plaatsvinden in de Sloterplas, Uitgeester- en Heemskerkerbroek en Amstelveense Poel. Hiervoor worden door de provincie Noord-Holland kosten gemaakt. Voor de Sloterplas en Amstelveense Poel is de subsidie reeds toegezegd. Voor de Uitgeester- en Heemskerkerbroek komt er in 2023 een subsidieaanvraag waarvoor middelen zijn opgenomen in de begroting 2023.
163	NLG	PvdD	I. Kostic	3.5.2	93	Schoon oppervlaktewater bevorderen: waarom is er een halvering in budget voor 2023 t/m 2026, terwijl de KRW doelen in 2027 moete zijn behaald en Noord-Holland nog steeds een doelbereik van 0% heeft?	Tom Smeelen	Cees Loggen	Er is geen halvering voor de KRW, deze blijft gelijk. De financiering komt voor het grootste deel uit genoemde reserve Groen. KRW komt ook gedeeltelijk terug in post 5.1.1. Het verschil in de begroting komt niet door KRW, maar omdat in de begroting budget is opgenomen voor de Uvr Bodem en Water. Dit is budget dat de provincie van het Rijk ontvangt. Zie ook antwoord op vraag 92.
164	M&B	PvdD	J.P. Hollebeek	4.1.3	106	Indien we investeringen niet kunnen vermijden (door bijvoorbeeld ruimtelijke ordening), dan kijken we vervolgens eerst naar het beter benutten van bestaande infrastructuur (bijvoorbeeld met netwerksturing en slimme technologie),	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Nee, voor ontsnipperingsmaatregelen in infraprojecten is geen apart budget opgenomen in begrotingsprogramma Bereikbaarheid. Per infraproject wordt aan PS voorgelegd extra budget beschikbaar te stellen om de ontsnipperingsmaatregelen

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						voordat we overgaan tot verbetering of nieuwbouw van infrastructuur. Daarbij betrekken we ook de gevolgen voor de omgeving aan de hand van de thema's gezonde leefomgeving, ontsnippering van natuur en klimaatadaptatie. Vraag: Valt de uitwerking van het betrekken van ontsnippering van natuur geheel onder 4.1.3 (opstellen van strategie) of is er ook geld voor begroot in de fysieke uitvoering van het mobiliteitsbeleid?			mee te nemen in het project, indien deze op de betreffende locatie van meerwaarde zijn. Per project zal daarvoor budget in de begroting gevonden moeten worden.
165	M&B	PvdD	F. Zoon	4.2.1	112	Hoewel de verwachting is dat kosten stijgen, zien we een daling in de begroting voor OV Concessies beheren en verlenen in 2024 en later. Wat is hier de verklaring van?	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	In de kosten zit ook de raming van eenmalige investeringen. Dus eventuele fluctuaties worden daardoor veroorzaakt en niet door het reguliere exploitatiebudget voor het OV (onderste regel 'resultaat' uit de budgettabel). Het exploitatiebudget blijft ongeveer gelijk, maar wordt wel jaarlijks geïndexeerd.
166	M&B (er stond eerst RWK)	PvdD	F. Zoon	4.4.1	117	Met welke maatregelen wordt de Elektriciteitsverbruik voor exploitatie van infrastructuur meerjarig bereikt? Is dit plaatsing van led-verlichting of zijn het ook andere maatregelen?	Han Roebers	Jeroen Olthof	Naast Led-verlichting zijn er ook andere energiebesparende maatregelen, zoals toepassing van energiezuinigere verkeerregelinstallaties bij vervanging, het isoleren van (civieltechnische) panden, aanleg van energiezuinige bruggen, energiebesparing bij tunnels, het dimmen of verminderen van verlichting, etc. Toepassing van Led-verlichting is hierbij de grootste energiebesparende maatregel.
167	NLG	PvdD	F. Zoon	5.2.3	141	Artikel 1.3 lid 7 van de Wnb benoemt dat PS bevoegdheden kunnen overdragen aan GS. Heeft PS bevoegdheden Wnb overgedragen aan GS? Zo ja, welke? En welke delegatiebesluiten betreft het?	John Arkes	Esther Rommel	Voor zover nu is na te gaan hebben PS in het kader van de Wnb artikel 1.3 lid 7, geen bevoegdheden aan GS overgedragen. Er zijn dan ook geen delegatiebesluiten gevonden.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
168	NLG	PvdD	I.Kostic	5.2.3	141-143	Hoeveel geld is er uitgetrokken voor innovatie, onderzoek en uitbreiding van niet dodelijke middelen voor oplossen van mens-dierconflicten (zoals bij schade en veiligeheid)?	John Arkes	Esther Rommel	In de BIJ12 onderzoeksagenda zijn alle onderzoeken naar innovatie etcetera in het faunabeheer verzameld. Jaarlijks is hiervoor €560.000 beschikbaar.
169	NLG	PvdD	I. Kostic	5.2.3	141-143	"Daarnaast hebben we opvangcentra voor wilde dieren ondersteund met het opstellen van werkprotocollen die zij nodig hebben om aan de regelgeving van het ministerie van LNV te voldoen." a) Wanneer en hoe is dit precies gedaan? Hoeveel geld is daaraan besteed en wie zijn daarbij allemaal precies betrokken geweest (welke opvangcentra ook)? b) Er staat al lang 100.000 euro op de plank voor wildopvang. Kunt u garanderen dat dit nog voor de verkiezingen van maart 2023 wordt besteed?	John Arkes	Ilse Zaal	We hebben de protocollen nog niet kunnen afronden. De reden daarvoor is dat de beleidsregels bij het ministerie van LNV nog niet definitief aangepast zijn. Het is mede afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen wanneer deze protocollen uitgewerkt kunnen worden. We kunnen garanderen dat deze opdracht zal worden uitgevoerd. De uiteindelijke oplevering van het resultaat zou, mede afhankelijk van landelijke ontwikkelingen, ook na de provinciale verkiezingen van 2023 kunnen liggen.
170	NLG	PvdD	I. Kostic	5.2.3	141-143	"In onze eigen Voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om een duurzaam voedselsysteem te bewerkstelligen. Onderdeel hiervan is ook het bevorderen van dierenwelzijn (bijv. zo natuurlijk mogelijk houden van dieren via regeneratieve landbouw)." a) Op welke manier wordt dierenwelzijn concreet meegenomen in uitvoering van dit beleid? b) Bij de Voedelvisie is ook afgesproken om dierenwelzijn te integreren in het beleid voor kringlooplandbouw. Daar zou de provincie nog in gesprek over gaan met dierenwelzijnsorganisaties. Wanneer krijgen we de resultaten van de concrete uitwerking hiervan?	Danielle Lieuwen	Ilse Zaal	a. De ontwikkeling van de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) kringlooplandbouw omvatten ook KPI's voor dierenwelzijn en dier-en plantgezondheid. Daarnaast is in de uitvoeringsagenda 2021-2022 een aantal subsidieregelingen opgenomen waaraan agrarisch ondernemers kunnen deelnemen. Er is tot nu toe één project aangevraagd dat zich mede richt op de gezondheid van landbouwdieren: vanuit multifunctionele kruidenstroken op percelen van boeren worden additieve kruidenbrokken gemaakt. Om het effect van de kruiden op de diergezondheid te meten worden dierenartsen ingeschakeld. Dit zijn de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						c) Hoeveel geld word concreet geinveesteerd in dierenwelzijn voor 2023 en waar gaat dat geld precies heen? d) Hoeveel fte is er voor dierenwelzijnsbeleid?			vaste dierenartsen van de deelnemende veehouders. Daarnaast is er een samenwerking binnen het project Agroforestry met provincie Friesland. Zij onderzoeken op welke manier bomen in het landschap een rol kunnen spelen voor het schuilen van vee op warme dagen. Aangezien het Friese landschap overeenkomsten kent met het Noord-Hollandse open landschap en de veenweide zijn volgen GS de bevindingen van deze Publiek Private Samenwerking. b. In gesprekken met verschillende partijen die de Gedeputeerde voert, bijvoorbeeld tijdens werkbezoeken komt dit onderwerp aan de orde. In dit najaar staat er o.a.met de caring farmers en Urgenda een werkbezoek gepland. Er wordt geen aparte uitwerking van deze gesprekken voor dit onderwerp gemaakt. c. Concreet kan daarover op voorhand niets gezegd worden. GS stimuleren regeneratieve landbouwprojecten in brede zin. De subsidieregeling Voedselvisie Noord-Holland wordt in 2023 opnieuw opengesteld. d. Het Rijk is de verantwoordelijke overheid voor het welzijn van gehouden dieren. Daarom ontwikkelt de provincie geen eigen beleid op dit onderwerp. Echter de onderwerpen dierenwelzijn en diergezondheid krijgen wel aandacht vanuit het landbouw- en voedselbeleid, zoals hierboven beschreven.

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
171	RWK	PvdD	J.P. Hollebeek	5.3.1	145	Ook gaat de provincie door met het stimuleren van het vergroenen van bebouwd gebied, natuurinclusief bouwen, de aanpak van klimaatadaptatie door het ondersteunen van projecten vanStichting Steenbreek/de Groene Stad Challenge, de Natuur- en Milieufederatie, gemeenten en waterschappen. Vraag: vorig jaar bleek het niet mogelijk om de efecten van het stimuleren van natuurinclusieve woonwijken en bedrijventerreinen te monitoren, omdat er geen provinciale definitie bleek te zijn van 'natiiurinclusiviteit'. Worden er inmiddels stappen gezet om te zorgen dat monitoring van vovengenoemde ambitie wel mogelijk wordt?	John Arkes	Esther Rommel	Een definitie of norm voor natuurinclusief is er nog niet, hier wordt landelijk aan gewerkt op basis van de Agenda Natuurinclusief. Via de Groene stad Challenge beschikken 15 gemeenten via provinciale financiering nu wel over een nulmeting hoeveel groen er is en waar de potentie ligt tot verbetering, zij krijgen ook een vervolg meting. Dit geeft ons als provincie ook een steekproef hoe het er in gemeenten voor staat en hoe het zich ontwikkelt. Enkele andere Noord-Hollandse gemeenten hebben zich op eigen kosten ook hier voor aangemeld. Zie Home - De Groene Stad Challenge
172	NLG (er stond eerst EFB)	PvdD	I. Kostic	6.1.4	162	6.1.4: Een duurzame agrosector behouden en versterken a) Wat is begroot voor de Landbouwtransitie? b) Een van de belangrijkste doelstellingen van de EU is dat tegen 2030 minstens 25% van de landbouwgrond in de Europese Unie biologisch moet zijn. Hoeveel middelen investeert de provincie om dit te bereiken en om welke projecten gaat het? c) Hoeveel % van de Noord-Hollandse landbouw is biologisch (opgesplitst naar verschilende sectoren)?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	a. De landbouwtransitie is verweven met verschillende provinciale opgaven zoals stikstof. De paragrafen 6.1.4 en 6.1.5 hebben betrekking op de landbouwtransitie en een sterke en duurzame agrosector. Vanuit de Voedselvisie is voor de transitieopgaven regeneratieve landbouw, kringlooplandbouw en korte ketens voor de periode 2020-2024 € 6.1 mln begroot. b. Het stimuleren van biologische landbouw maakt onderdeel uit van de Voedselvisie. In de uitvoeringsagenda Voedselvisie 2021-2022 zijn negentien actiepunten opgenomen waaraan ook de biologische bedrijven en bedrijven in omschakeling in Noord-Holland kunnen deelnemen. Het 25% EU

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portefeuillehouder GS	Antwoord
									biologisch percentage wordt gezien als een gemiddeld percentage van alle lidstaten in Europa. Eind dit jaar presenteert het ministerie van LNV een nationaal plan voor biologische landbouw en consumptie. In de uitvoeringsagenda Voedselvisie 2023-2024 sluiten we o.a. aan bij de landelijke aanpak. **c.** **Deelsector** **% NH** **landelijk aandeel** Akkerbouw 2% 3% Vollegrondsgroenten 1% 8% Glastuinbouw 1% 1% Melkveehouderij 5% 9% Bloembollen < 1 % 1%
173	NLG/RWK	PvdD	I.Kostic	6.1.4	162-163	a) Hoeveel energie verbruikt de Noord-Hollandse sierteelt jaarlijks? Hoeveel procent van het totale energieverbruik van Noord-Holland is dat? Hoeveel energie verbruiken de Noord-Hollandse huishoudens?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	De sierteelt in Noord-Holland verbruikt ongeveer 6,5 Pj. Dat is circa 3 % van het totale energieverbruik. Huishoudens verbruiken circa 112 PJ.
174	NLG (Er stond eerst RWK)	PvdD	I.Kostic	6.1.4	162-163	a) Wat is de exacte definitie van een grondgebonden veehouderij en waar moet zo'n veehouderij dan precies aan voldoen? b) Hoeveel van deze bedrijven hebben we in Noord-Holland? Hoeveel dieren worden er daar gehouden? Hoeveel procent van oppervlakte van Noord-Holland nemen deze bedrijven in, inclusief het totale landgebruik dat nodig is om de vee helemaa; te voeren?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	a. Grondgebonden landbouw in de Voedselvisie: agrarische bedrijfsvoering die hoofdzakelijk niet in gebouwen plaatsvindt, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf. Deze definitie is niet specifiek voor de veehouderij. b. In Noord-Holland zijn er 2.291 bedrijven met grasland en groenvoedergewassen. Totale oppervlakte 7.413.000 ha. Rundvee aantal dieren: 152.000 (bron CBS 2022.). Of dit areaal allemaal wordt ingezet voor het

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						c) Hoeveel intensieve veehouderijen heeft Noord-Holland en hoeveel dieren worden daar jaarlijks gehouden? Kunt u op een kaartje globaal aangeven waar deze intensieve veehoudeirjen zich precies bevinden en welk soort veehouderijen het zijn?			rundvee in Noord-Holland, is niet uit deze cijfers af te leiden. c. Deze gegevens zijn niet beschikbaar. Het CBS publiceert totalen van bedrijven en dieren, geen uitsplitsing intensief-niet intensief. Het CBS publiceert tevens gegevens over weidegang. De varkens- en pluimveehouderij in Noord-Holland is landelijk gezien beperkt in omvang. Er is geen kaart beschikbaar.
175	NLG	PvdD	I.Kostic	6.1.4	162-163	a) Hoeveel procent van sier/bollenteelt is biologisch/natuurinclusief? b) Hoeveel procent van de productie van sier/bollenteelt is voor de export? c) De maatschappelijke kosten (m.b.t. milieuvervuiling, gezondheid, etc.) van bollen/sierteelt zijn hoog. Welke conclusies trekt de provincie uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken die daarnaar zijn gedaan in eigen beleid? Kunt u daarbij vermelden op welk onderzoek u zich dan baseert?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	a) Minder dan 1 % van de bollenteeltbedrijven in Noord-Holland is biologisch Het aandeel biologische glastuinbouwin Noord-Holland bedraagt circa 3%. Veel glastuinbouwbedrijven telen op substraat. In Nederland kunnen deze producten niet als biologisch product worden afgezet. In andere landen, zoals de Verenigde Staten, is dit anders. Daar kunnen producten uit de teelt op substraat onder voorwaarden wel als biologisch product (organic) worden afgezet. Het percentage natuurinclusieve bedrijven wordt niet bijgehouden. b) Export aan bloembollen is circa 60 % waarvan 40 % binnen Europa blijft. Voor de sierteelt is het percentage lastig te bepalen, In 2021 werd voor 12 miljard euro aan sierteeltproducten uitgevoerd (substantieel meer dan in 2020). c) GS achten het belangrijk dat de landelijke Uitvoeringsagenda van de

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Paginabegroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
									toekomstvisie gewasbescherming 2030 wordt gerealiseerd.
176	NLG	PvdD	I.Kostic	6.1.4	162-163	Hoeveel oppervlakte (in hectare en %) van het land van Noord-Holland neemt de veehouderij (per soort) in beslag, inclusief de grond die wordt gebruikt om veevoer (inclusief gras) op te verbouwen? Hoeveel van de veevoer komt uit het buitenland en hoeveel hectare grond neemt dat daar in beslag?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	Wij hebben geen specifieke data voor het grondgebuik voor de verschillende veehouderijsectoren. Het areaal grasland in Noord-Holland is ook niet specifiek voor de veehouderij, omdat de veehouderij plaatselijk ook bijvoorbeeld natuur beheert.. Wij beschikken niet over gegevens over de import van veevoer uit het buitenland voor de veehouderij in Noord-Holland. In Noord-Holland is de intensiteit van de melkveebedrijven gemiddeld iets geringer dan het Nederlands gemiddelde waardoor er minder voer hoeft te worden aangekocht. Hierdoor ligt het aandeel eiwit van eigen land circa 5% hoger dan in de rest van Nederland. Het aandeel eiwit eigen land is zowel in Nederland als in Noord-Holland tussen 2015 en 2020 niet veel veranderd met respectievelijk 58 en 63 à 64% (bron: Agrimatie 2022).
177	NLG	PvdD	I.Kostic	6.1.4	162-163	De maatschappelijke kosten (m.b.t. milieuvervuiling, gezondheid, etc.) van de veehouderij zijn hoog. Welke conclusies trekt de provincie uit verschillende wetenschappelijke onderzoeken die daarnaar zijn gedaan in eigen beleid? Kunt u daarbij vermelden op welk onderzoek u zich dan baseert?	Michiel de Graef	Ilse Zaal	Wij hebben geen maatschappelijke kosten-baten analyse voor de landbouw in Noord-Holland of voor de verschillende veehouderijsectoren in het bijzonder. Wij leveren onze bijdrage om samen met andere partijen, te komen tot een transitie van de landbouw, via ondermeer de voedselvisie en het integrale beleid voor het landelijk gebied waar landbouw een van de hoofdthema's is (PPLG).
178	EFB	PvdD	F. Zoon	3.5	236	Bij 20. Stichting Voorbereiding Pallas-reactor staat: "Bestuurlijk belang: Benoeming leden Raad van Toezicht". Hoe komt die benoeming van leden RvT tot stand en welke invloed heeft de provincie hierin? Tevens, in de	Mirjam Luimstra	Ilse Zaal	De leden van de RvT worden benoemd door de minister van VWS en de provincie Noord-Holland gezamenlijk. Dat gebeurt

Nr	Commissie	Fractie	Naam vragensteller	OD	Pagina begroting	Vraag	Beantwoording door	Portfeuillehouder GS	Antwoord
						begroting van 2021 stond een ander bestuurlijk belang. Wanneer is dit belang veranderd?			door een GS besluit op basis van art 158 Provinciewet. In eerdere jaren was abusievelijk het maatschappelijke belang ingevuld als bestuurlijk belang.
179	EFB	PvdD	I.Kostic			Voor de verkiezingen is een Regenboogakkoord getekend door bijna alle provinciale partijen. De provincie is ook een Regenboogprovincie. a) Kunt u schetsen wat de afgelopen 3 jaar precies is gedaan om o.a. de punten uit het Regenboogakkoord en breder provinciaal regenboogbeleid te realiseren? b) Werkloosheid en discriminatie onder met name trans personen is buitengewoon groot. Andere overheidslagen zoals gemeente Utrecht werken samen met in trans personen gespecialiseerde uitzendbureaus	Conny Hems	Rosan Kocken	a. Enerzijds intern met name op het gebied van onze rol als werkgever (onder de bredere noemer van diversiteit & inclusie) is diversiteit en inclusiebeleid ontwikkeld en geïmplementeerd. Een van de aandachtsgebieden is LHBTIQ+. Anderzijds vanuit onze rol als Regenboogprovincie naar buiten: we hebben online inspiratiesessies georganiseerd voor regenbooggemeenten (sessie met jongeren, sessie over LHBTI beleid en sessie over monitoring). Daarnaast hebben we deelgenomen aan de Canal Parade. De regenboogvlag wordt gehesen op specifieke momenten. b. In onze raamcontracten met intermediairs is aandacht voor diversiteit en inclusie.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 augustus 2022

Onderwerp: Begroting 2023

Kenmerk: 1808369

Bijlagen:
- Begroting 2023
- Addendum begroting 2023
- Was-wordt overzicht indicatoren

1. Inleiding

De begroting is een belangrijk stuurinstrument voor de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten de budgettaire kaders voor het jaar 2023 vaststellen. De begroting zelf is bijgevoegd als bijlage bij deze Statenvoordracht en in het ontwerpbesluit vragen wij u de begroting vast te stellen. Daarnaast zijn in deze Statenvoordracht de kredietbesluiten ter uitvoering van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) opgenomen.

De begroting, die als bijlage bij deze voordracht is te vinden, is ook als webversie beschikbaar via de financiële portal op de provinciale website. Daarnaast is een animatie van de begroting in B1 opgesteld waarmee we communiceren over de begroting richting onze inwoners.

2. Toelichting op de begroting 2023

Een uitgebreide samenvatting van de begroting 2023 is te vinden in hoofdstuk één van de begroting zelf. De begroting 2023 is opgebouwd conform de indeling van de beleids- en operationele doelen zoals door uw Staten is vastgesteld als onderdeel van de kaderbrief 2023. Daarnaast vermelden wij dat het traject verbetering begrotingsindicatoren is afgerond waarover uw Staten ook per brief zijn geïnformeerd.

Financieel overzicht
Onderstaand overzicht laat zien hoeveel de provincie de komende jaren per programma per saldo verwacht uit te geven of te ontvangen en wat de begrote mutaties in de reserves zijn.

Totaal 2023 tot en met 2026 (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026
Lasten	644.951	565.747	521.416	516.681
Baten	-566.858	-564.922	-568.114	-543.874
Saldo van baten en lasten	78.093	825	-46.698	-27.193
Stortingen reserves	152.887	111.345	90.971	85.385
Onttrekkingen reserves	-244.502	-142.378	-82.116	-67.950
Resultaat	**-13.523**	**-30.209**	**-37.844**	**-9.759**

3. Addendum begroting 2023

Normaal gesproken is de kaderbrief het moment waarop financiële keuzes gemaakt worden over nieuwe beleidsambities. Dit jaar is vanwege de vele onzekerheden die invloed kunnen hebben op de financiële ruimte in de provinciale begroting, ervoor gekozen om het keuzemoment waarop de ruimte in de begroting ingevuld wordt, zo laat mogelijk in het jaar te leggen. Hierdoor is het niet haalbaar gebleken om deze keuzes ook integraal in het boekwerk van de begroting op te nemen. Om die reden zijn de keuzes die wij aan U voorleggen voor de invulling van de begrotingsruimte opgenomen in dit addendum.
Dit addendum is feitelijk een eerste begrotingswijziging en heeft een meerjarige doorwerking. Als zodanig dient dit addendum onderdeel uit te maken van de beraadslagingen over de begroting 2023.

Verloop meerjarige begrotingsresultaat na verwerking addendum

Verloop begroting (x € 1.000)	**Saldo 2023**	**Saldo 2024**	**Saldo 2025**	**Saldo 2026**
Begrotingssaldo conform kaderbrief 2023	-8.648	-18.010	-35.845	-22.052
Mutaties begroting 2023	-4.875	-12.199	-1.999	12.293
Mutaties addendum	15.172	3.203	2.224	1.854
Begroting totaal na addendum	**1.650**	**-27.006**	**-35.620**	**-7.904**

4. Kredietbesluiten infrastructuurmaatregelen uit het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI 2023-2030)

In de Financiële Verordening is opgenomen dat kredieten bij de vaststelling van de begroting (-swijziging) ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Per kredietaanvraag melden wij of voor de maatregelen een bijdrage van derden en/of dekking uit eigen reserves wordt verkregen en welke bedragen uiteindelijk ten laste van welke kapitaallasten komen.

De kredietaanvragen zijn in onderstaande tabellen samengevat.

Verbeter- en uitbreidingsmaatregelen

					Provinciaal financieringsbudget		
Project nummer	**Project naam**	**Reeds beschikbaar krediet**	**Krediet aanvraag**	**Bijdrage derden**	**Reserve OPI**	**t.l.v. Kapitaal-lasten**	**Totaal krediet**

HOV-03	HOV in 't Gooi	115.335.000	10.100.000		10.100.00	125.435.000
HOV-07	HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)	42.425.500	3.500.000		3.500.000	45.925.500
HOV-14	HOV Legmeerdijk (N231) bushalte Royal Flora-Holland	8.856.000	3.386.000	2.669.000	716.400	12.242.000
N231-17	Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport Aalsmeer	1.760.000	1.102.000		1.102.000	2.862.000
N201-29a	Verbreding Cruquiusbrug	9.700.000	2.870.000	332.400	2.537.600	12.570.000
N240-16	Bermverharding N240, ged. Slootdorp-De Haukes		700.000	102.050	597.950	700.000
	Totaal Kredietbesluiten		**21.658.000**	**3.103.450**	**8.453.950**	

Vervangingsmaatregelen

Project nummer	Kredietbesluit vervangingsinvestering	Krediet soort	Reeds beschikbaar krediet	Krediet aanvraag begroting	Totaal krediet
25C 02A-91	Vervanging- Cruquiusbrug A	Wegen	12.250.000	5.455.000	17.705.000
K06-10	Vervanging- Braaksluis (14G28) wachtplaats Noord en Zuid	Vaarwegen	0	1.285.000	1.285.000
K20z-b-01	Vervanging 16 km – 8,5 km – Vaarwegvak 13 – Noordhollandsch Kanaal: duikeronder busbaan (km, 8.15) tot Sluis Purmerend	Vaarwegen	0	12.205.000	12.205.000
K18a-01	Vervanging – 7,8km – 0 km- Vaarwegvak 16 – Westfriesche Vaart; Splitsing Waardkanaal – zijsloot bij km. 7,8	Vaarwegen	2.355.000	225.000	2.580.000
K18a-01	Vervanging – 14,6 km- 7,8 km- Vaarwegvak 17 – Westfriesche Vaart; zijsloot bij km. 7,8	Vaarwegen	5.654.000	530.000	6.184.000
K20n-a-01	Vervanging- 55,5 km – 44,9 km – Vaarwegvak 4 – Noordhollandsch Kanaal: Alkmaar Noord – St. Maartensvlotbbrug	Vaarwegen	1.635.000	350.000	1.985.000
K20a-01	Vervanging- 44,9 km – 38,4 km – Vaarwegvak 5 – Noordhollandsch Kanaal: Splitsing Omval – Alkmaar Noord	Vaarwegen	3.400.000	720.000	4.120.000
K20/10/09-b-01	Vervanging – 38,4 km – 32km – Vaarwegvak 7 – Noordhollandsch Kanaal: Gat van de meer (Akersloot) – Splitsing Omval	Vaarwegen	2.800.000	600.000	3.400.000
N197a-01	Vervanging – 5,6 km – 6 km - Wegconstructie	Wegen	Eenmalige afschrijving ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen		
	Totaal Kredietbesluiten			**21.370.000**	

Voor de uitvoering van het iMPI vragen wij u de volgende investeringskredieten (exclusief BTW) beschikbaar te stellen:

<u>Nieuwe kredietaanvraag verbeter- en uitbreidingsmaatregel</u>

a. **N240-16, Bermverharding N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes** **€ 700.000**
€ 597.950 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen. Het Rijk geeft een subsidie van € 102.050.

(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
Er wordt bermverharding aangelegd ter verbetering van de verkeersveiligheid.

<u>Nieuwe kredietaanvragen vervangingsmaatregelen</u>

b. **K06-10, Wachtplaats Noord en Zuid Braaksluis** **€ 1.285.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De wachtplaatsen aan de noord- en zuidzijde van de Braaksluis worden vervangen.

c. **K20z-b-01 Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 13** **€ 12.205.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
(jaar opleverng: 2024; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De oevers van vaarwegvak 13 in het Noordhollandsch Kanaal worden vervangen.

<u>Kredietverhogingen verbeter- en uitbreidingsmaatregelen</u>

d. **HOV-03, HOV in 't Gooi** **€ 10.100.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen.
(jaar oplevering: 2022/2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
Er zijn prijsstijgingen en meerkosten door onvoorziene, noodzakelijke ontwerpaanpassingen.

e. **HOV-07, HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)** **€ 3.500.000**
Het krediet komt vooralsnog ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidings-investeringen. Met de SOK-partners wordt overlegd over een aanvullende bijdrage conform de in de samenwerkingsovereenkomst afgesproken verdeelsleutel. Als deze bijdragen definitief zijn, wordt de dekking van dit krediet aangepast.
(jaar oplevering: 2021; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
Er is overeenstemming over de hoogte van de schadeclaims van de aannemer. Daarnaast zijn er aanvullende werkzaamheden uitgevoerd.

f. **HOV-14, HOV Legmeerdijk (N231)/bushalte Royal FloraHolland Aalsmeer** **€ 3.386.000**
€ 716.400 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen.
De VRA geeft een subsidie van € 2.669.600.
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De inschrijvingen waren hoger dan voorzien door hogere materiaal- en materieelprijzen. Daarnaast hogere capaciteitskosten en extra kosten voor kabels en leidingen.

g. **N201-29a, Verbreding Cruquiusbrug** **€ 2.870.000**
€ 2.537.600 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen.
De VRA geeft een subsidie van € 332.400.
(jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De realisatiekosten zijn hoger dan verwacht. De onderhandeling voor gunning is afgerond. Met de aannemer zijn afspraken gemaakt over de te verwachten sterke kostenontwikkelingen.

h. **N231-17, Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport** **€ 1.102.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen.
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De inschrijvingen waren hoger dan voorzien door hogere materiaal- en materieelprijzen. Daarnaast hogere capaciteitskosten en extra kosten voor kabels en leidingen.

<u>Kredietverhogingen vervangingsmaatregelen</u>

i. **K18a-01, Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 16** **€ 225.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
(jaar oplevering: 2022; afschrijvingstermijn: 40 jaar)
Als gevolg van extreme prijsstijgingen is er een tekort aan projectbudget om te voldoen aan de contractuele verplichtingen.

j. **K18b-01, Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 17€ 530.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).

(jaar oplevering: 2022; afschrijvingstermijn: 40 jaar)
Als gevolg van extreme prijsstijgingen is er een tekort aan projectbudget om te voldoen aan de contractuele verplichtingen.

k. **K20n-a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 4 € 350.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten (vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 80 jaar)
Als gevolg van extreme prijsstijgingen is er een tekort aan projectbudget om te voldoen aan de contractuele verplichtingen.

l. **K20-a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 5 € 720.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten (vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 80 jaar)
Als gevolg van extreme prijsstijgingen is er een tekort aan projectbudget om te voldoen aan de contractuele verplichtingen.

m. **K20/10/09b-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 7 € 600.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen).
(jaar oplevering: 2023; afschrijvingstermijn: 80 jaar)
Als gevolg van extreme prijsstijgingen is er een tekort aan projectbudget om te voldoen aan de contractuele verplichtingen.

n. **25C02A-91, Vervanging Cruquiusbrug A € 5.455.000**
Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (wegen).
(jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
De realisatiekosten zijn hoger dan verwacht. De onderhandeling voor gunning is afgerond. Met de aannemer zijn afspraken gemaakt over de te verwachten sterke kostenontwikkelingen.

o. **Aanvulling Algemeen Voorbereidingskrediet planfase B&U € 60.000**
Dit betreft een eenmalige afschrijving ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen. Voor de voorbereiding van projecten in de planfase is een Algemeen Voorbereidingskrediet beschikbaar van € 10.000.000. Bij de toekenning van een uitvoeringskrediet worden de gemaakte voorbereidingskosten teruggeboekt op dit krediet. De vervangingsmaatregel N197a-01 wordt echter niet gerealiseerd, waardoor de gemaakte voorbereidingskosten niet kunnen worden teruggestort. Deze kosten kunnen niet kunnen worden gekapitaliseerd en dienen in 1 keer te worden afgeschreven.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 55-2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2022;

besluiten geamendeerd (A63-2022):

1. Ter uitvoering van het iMPI 2023-2030 de volgende kredieten beschikbaar te stellen:
   a. N240-16, Bermverharding N240, gedeelte Slootdorp-De Haukes € 700.000
   € 597.950 ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen en een rijkssubsidie van € 102.050
   b. K06-10, Wachtplaats Braaksluis € 1.285.000
   ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen)
   c. K20z-b-01 Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 13 € 12.205.000
   ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen)
   d. HOV-03, HOV in 't Gooi € 10.100.000
   ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen
   e. HOV-07, HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ) € 3.500.000
   vooralsnog ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen
   f. HOV-14, HOV Legmeerdijk (N231)/bushalte Royal FloraHolland € 3.386.000
   € 716.400 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen en een subsidie van de VRA van € 2.669.600.
   g. N201-29a, Verbreding Cruquiusbrug € 2.870.000
   ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen
   h. N231-17, Ongestoord Logistieke Verbinding Greenport € 1.102.000
   ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen
   i. K18a-01, Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 16 € 225.000
   ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen)
   j. K18b-01, Vervanging oever Westfriesche Vaart vaarwegvak 17 € 530.000
   ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (vaarwegen)
   k. K20n-a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 4 € 350.000
   ten laste van de kapitaallasten (vervangingsinvesteringen (vaarwegen)
   l. K20a-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 5 € 720.000
   ten laste van de kapitaallasten (vervangingsinvesteringen (vaarwegen)
   m. K20/10/09b-01, Vervanging oever Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 7 € 600.000
   ten laste van de kapitaallasten (vervangingsinvesteringen (vaarwegen)
   n. 25C02A-91, Vervanging Cruquiusbrug A € 5.455.000
   ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen (wegen)
   o. Aanvulling Algemeen Voorbereidingskrediet planfase B&U € 60.000
   eenmalige afschrijving ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen

2. De begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2026 inclusief het addendum vast te stellen.
A63-2022:
'- onder voorbehoud van besluitvorming over het Masterplan Wonen 2.0 en de dekking daarvan - ' in Programma 3 Ruimte en Water, paragraaf Maatschappelijk doel, 3e alinea op pdf-begroting-pagina 56, na 'Om de woningen te realiseren maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen, zoals' en voor 'het instrument actief grondbeleid.' "

Amendement A63-2022 (bijgevoegd) is aangenomen en wordt bij dit besluit betrokken.

Haarlem, 14 november 2022

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

A63 / 14-11-2022

Amendement maatregelen Masterplan Wonen

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2022 hebben kennisgenomen van de statenvoordracht 55 Begroting 2023

besluiten:

beslispunt 2 van het ontwerpbesluit van de voordracht te wijzigen zodat dit beslispunt luidt:

"De begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2026 inclusief het addendum vast te stellen, met toevoeging van de zinsnede:
'- onder voorbehoud van besluitvorming over het Masterplan Wonen 2.0 en de dekking daarvan – '
in Programma 3 Ruimte en Water, paragraaf Maatschappelijk doel, 3e alinea op pdf-begroting-pagina 56, na 'Om de woningen te realiseren maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen, zoals' en voor 'het instrument actief grondbeleid.' "

<u>Toelichting</u>
Het voorstel van de statenvoordracht uitgebreid is besproken in de commissievergadering ruimte, wonen & klimaat van 24 oktober, maar het Masterplan Wonen nog niet door Provinciale Staten is vastgesteld. Maatregelen voor het Masterplan Wonen kunnen pas worden vastgesteld na behandeling in de commissie en vaststelling van dit plan door Provinciale Staten. De tekst die nu in de begroting staat hierover moet om die reden worden aangepast en de betreffende zinsnede verwijderd.
Dit amendement is ambtelijk en door de griffie getoetst.

Sijmen Mülder (D66)	Grethe van Geffen	Dennis Heijnen	Heidi Bouhlel
(D66)	(Namens Noord-Hollanders)	(CDA)	(SP)

Correctie memorie van beantwoording begroting 2023

03-11-22: Naar aanleiding van vragen in commissie RWK van 24 oktober jl. is er een correctie op het memorie van antwoord toegevoegd. Het betreft een correctie op de beantwoording van vragen 125 en 126 die per abuis waren verwisseld. Onderstaande de juiste versie.

125	RWK	CDA	Wilma van Andel	3.3.2	78	Hoeveel geld zit er nog in het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw (Uvp)?	Silvia van der Meij	Loggen	Het budget is nog niet volledig uitgegeven, maar wel volledig toegezegd, gereserveerd, voor projecten en cofinanciering van inzet van de flexibele schil. Gemeenten werken aan subsidieaanvragen voor de gereserveerde bedragen. Dit wordt komend jaar uitgekeerd, daarmee is het budget volledig benut.
126	RWK	CDA	Wilma van Andel	3.3.2	78, addendum p. 15	Is het de bedoeling dat in de 2.0 versie van het Masterplan Wonen tegelijkertijd een dekkingsvoorstel voor de grotere maatregelen wordt gepresenteerd, zodat PS kan meewegen of de dekking passend wordt gevonden in relatie tot de voorgestelde maatregelen in het Masterplan?	Silvia van der Meij	Loggen	Ja. In de 2.0 versie wordt een onderbouwing geleverd voor de voorgestelde maatregelen en het budget dat er nodig is om dat uit te kunnen voeren. Aan de Staten zal op dat moment ook worden voorgesteld waar hier dekking voor gevonden kan worden.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
K. Konings
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
Koen.konings@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**14-11-2022**
Commissie EFB	
Datum commissievergadering	**31-10-2022**

7 november 2022

Onderwerp: Begroting 2023

Advies commissie EFB:

De voordracht begroting 2023 als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 14 november 2022

Uittreksel van het concept-verslag EFB 31-10-2022:

1. A-Agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Kocken)

4.a. **Financiën: Begroting 2023**

4.a.1 **Financiën: Memorie van antwoord begroting 2023**

De **voorzitter** geeft een inleiding. In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2023 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. De agendapunten 4.a en 4.a.1. worden tegelijk behandeld. Het doel van de behandeling is het uitbrengen van een advies aan PS over onderwerpen die betrekking hebben op deze commissie.

Eerste termijn

Dhr. **Hartog** (JA21) vindt de behandeling van de laatste begroting in deze Statenperiode een gedenkwaardig moment. Hij herhaalt de oproep van JA21 bij de Perspectiefnota om een kerntakendiscussie te voeren. JA21 zal daarvoor bij de begrotingsbehandeling een motie indienen. JA21 vindt het bijzonder dat het college extra geld vraagt in een addendum, nog voordat de begroting is vastgesteld. Daarmee heeft het addendum feitelijk de functie van een eerste begrotingswijziging. JA21 vindt behalve de dekking, de inflatie in deze stukken een groot risico. JA21 zou indexatie willen inbedden in de P&C-cyclus, omdat indexatie in de komende jaren belangrijker zal worden. JA21 pleit voor een aparte nota over indexatie en opname van dat beleid in

Financiële Verordening. Zo nodig zal JA21 ook daarvoor een motie indienen. Tot slot vindt JA21 ook de infrastructuur een groot risico. Spreker gaat daar inhoudelijk niet op in, maar benadrukt dat er wel geld voor beschikbaar moet zijn.

Dhr. **Heijnen** (CDA) complimenteert Gedeputeerde Staten met de heldere begroting, de vormgeving en de beleidsindicatoren. Verschillende fracties hebben technische vragen gesteld over de voorbereiding van GS op de hoge inflatie. Spreker vraagt wanneer de Staten de toegezegde update kunnen verwachten, temeer omdat snel schakelen in de huidige, omstandigheden noodzakelijk is. Het CDA is tevreden over het proces in aanloop naar deze begroting en blij dat de erfcoaches een plek hebben gekregen, dat kostenbesparingen niet nodig zijn en dat de provincie kan blijven investeren in infrastructuur en cultuur. Wat het CDA betreft mag de provincie ook buiten haar kerntaken actief blijven. Spreker vraagt hoe de betrokkenheid van Provinciale Staten bij het opstellen van de begroting voor de toekomst geborgd is om te voorkomen dat de provincie terugvalt op de oude systematiek. Het CDA maakt zich grote zorgen over het financiële proces bij het Masterplan Wonen. In de commissie RWK heeft gedeputeerde Loggen gezegd, dat de financiering buiten de begroting om gaat. Spreker vraagt aan de gedeputeerde Financiën wat dat betekent, of er meer uitgaven zijn waarvoor dat geldt en of het realistisch dat het Masterplan nog in deze periode buiten de begroting om wordt gefinancierd.

Mw. **Kapitein** (D66) beperkt zich tot enkele bijzonderheden die zijn opgevallen bij het lezen van de begroting:

- De indicatoren uit de Brede Basismonitor en de uitgebreide toelichting vergroten de leesbaarheid enorm en bieden veel meer inzicht in de impact van het beleid.
- Het opkomstpercentage van 50% bij de verkiezingen is een zorgpunt voor D66.
- De stelposten voor prijsstijgingen en toekomstige tegenvallers zijn grote bedragen met een grote impact op de begroting. D66 is blij dat Gedeputeerde Staten met een aparte notitie daarover komen.
- De leges in Noord-Holland zijn niet kostendekkend en daar ligt dus nog een kans voor de komende jaren.
- Naar aanleiding van het advies van de Raad van Cultuur over de provinciale rol bij archeologie stelt D66 de volgende vragen. In het huidige archeologiebestel hebben provincies een toezichthoudende rol op gemeenten. Het is slechts procestoezicht en draagt weinig bij aan de daadwerkelijke borging van de publieke waarden. De raad adviseert om provinciale beleidscommissies in te stellen om de rol van provincies inhoudelijk te versterken. D66 merkt dat lang niet alle gemeenten de waarde zien of de middelen hebben om archeologie op te pakken. Zij zijn wellicht gebaat bij extra ondersteuning. De raad adviseert ook de adviesstructuur vast te leggen in de Omgevingswet en dus in de Omgevingsverordening. D66 wil graag weten hoe de gedeputeerde, maar ook de andere partijen daarover denken.

Mw. **Bezaan** (PVV) bedankt voor de beantwoording van de technische vragen. Zij heeft nog een vervolgvraag bij vraag 44. De aanpak van diversiteit in het HRM-beleid is in 2021 en 2022 voortgezet en verder ontwikkeld. Er is jaarlijks 25.000 euro beschikbaar aan DNI-budget. De PVV vraagt of dit betekent dat in 2021 en 2022 50.000 euro is uitgegeven aan DNI-beleid.

Dhr. **Roosendaal** (VVD) constateert dat de Begroting 2023 een licht negatief resultaat laat zien in plaats van het verwachte positieve resultaat, maar het verstoort het evenwicht tot en met 2026 niet. Het addendum houdt rekening met wat de provincie wil bereiken in 2023 en wat het mag kosten. In de Begroting 2023 wordt rekening gehouden met kapitaalintensieve investeringen in infrastructuur, maar niet met alle onzekerheden. Dat roept de vraag op of de financiële plannen solide genoeg zijn. De VVD ziet extra taken met extra kosten op de provincie afkomen, zoals een recessie en de woningbouw. De VVD stelt de volgende vragen:

- Is er voldoende inzicht in wat een aanhoudende terugval in het BBP voor de begroting en het beleid betekent in termen van extra uitgaven, zeker als daarvoor geleend moet worden en de rente blijft oplopen?
- Wat betekent een mogelijke daling van inkomsten bij de provincie en haar partners voor de realisatie van duurzaamheidsambities en hoe gaat de provincie daarmee om?

In de inleiding staat dat Noord-Holland in totaal 144.000 woningen gaat realiseren tot en met 2030, terwijl dat 183.000 woningen moeten zijn volgens de afspraken met minister De Jonge. De VVD wil weten of er extra geld nodig is voor meer plancapaciteit bij de provincie en voor de toegezegde ondersteuning van gemeenten.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) bedankt voor al het werk dat verzet is. Het huishoudboekje van de provincie lijkt op orde, maar de begroting laat niet zien hoe slecht het gaat met de ecologie en het klimaat. De provincie zou een realistischer beeld moeten geven door middel van een 'groene' begroting of jaarrekening. De PvdD vraagt de gedeputeerde om voor de komende verkiezingen te onderzoeken hoe Noord-Holland haar ecologische doelen en klimaatdoelen structureel kan borgen in de P&C-cyclus en om daarbij de experimentele klimaatbegrotingen van Breda en de provincie Utrecht als voorbeeld te nemen. De begroting laat alleen de kosten zien, maar niet de opbrengsten van de maatregelen. De PvdD vraagt de gedeputeerde om te onderzoeken hoe de baten van het klimaatbeleid en het ecologisch beleid beter in beeld kunnen worden gebracht. Het RIVM en CE Delft hebben daarvoor wat tools. Zo nodig zal de PvdD een motie indienen op dit punt. De PvdD maakt zich zorgen over de personele bezetting, gezien de grote transities die gemaakt moeten worden, en vraagt de gedeputeerde om voor de volgende commissievergadering in een brief aan de Staten uiteen te zetten hoe zij gaat zorgen voor voldoende bezetting. Tot slot gaat spreekster in op de catering van de provincie. Het college wil wel naar groener en plantaardiger, maar maakt de uitvoering onnodig ingewikkeld. Het gedrag van mensen kan het beste veranderd worden door een nieuwe norm te stellen en dat kan volgens de PvdD zelfs met het behoud van keuzevrijheid. Dat werkt als volgt. De provincie serveert bij bijeenkomsten en borrels plantaardig als standaard, maar gasten kunnen van tevoren doorgeven dat zij toch liever dierlijk willen. Op deze manier wordt er veel minder verspild en wordt de opdracht voor de catering eenvoudiger. De PvdD vraagt de verantwoordelijke gedeputeerde te kijken of en hoe Noord-Holland deze werkwijze volgend jaar kan invoeren. Dhr. **Roosendaal** (VVD) vraagt of mw. Kostiç zich ervan bewust is dat aan het einde van de middag alleen nog de vegankoekjes over zijn. Statenlid **Kostiç** (PvdD) vindt dat een mooi voorbeeld. De zuivel in de vegetarische koekjes levert zelfs een grotere milieubelasting op dan het vlees dat geserveerd wordt. Het gaat erom dat de plantaardige koekjes lekker zijn, want dan heeft niemand bezwaar. Dhr. **Mangal** (DENK) herkent een voorstel van de heer Van Lammeren (PvdD) uit Amsterdam dat DENK van harte gesteund heeft. Spreker pleit ervoor om vooral een voorbeeld te nemen aan de Zuid-Aziatische keuken die overwegend vegetarisch is. Statenlid **Kostiç** (PvdD) vindt dat een goede suggestie. Zij hoort de gedeputeerde terecht zeggen dat vooral gebruikgemaakt moet worden van regionale producten, maar dierlijke producten zijn hoe dan ook minder duurzaam. Dhr. **Klein** (ChristenUnie) maakt bezwaar tegen de opmerking dat dierlijke producten per definitie minder duurzaam zijn. Noord-Holland heeft heel veel

veenweidegebied en dat kan alleen in stand gehouden worden door er koeien op te laten grazen. Daarom is in het stikstofbeleid de 'beheercheck' ingevoerd. Hij vraagt of mw. Kostiç zich daarvan rekenschap geeft. Statenlid **Kostiç** (PvdD) doet dat zeker, maar haar eerdere conclusie wordt bevestigd door allerlei rapporten. Zij pleit er nogmaals voor een stap maken met behoud van keuzevrijheid. De discussie over veenweidegebieden staat hier los van. Dhr. **Klein** (ChristenUnie) wijst op de publicatie "Wat ligt er op ons bord", waarin de conclusie is dat een klein percentage dierlijke producten in een klimaat-optimaal voedselsysteem past. Statenlid **Kostiç** (PvdD) benadrukt dat niemand gedwongen wordt, maar dat de provincie zou moeten uitdragen dat plantaardig duurzamer is.

Zij vervolgt haar betoog. In de antwoorden op vragen van de PvdD staat dat de provincie op zoek gaat naar indicatoren voor een ecologische en klimaatadaptieve inrichting van bedrijventerreinen. De PvdD vraagt of Gedeputeerde Staten de eerste resultaten daarvan voor de verkiezingen aan de commissie kunnen presenteren.

Dhr. **Carton** (PvdA) begrijpt dat Gedeputeerde Staten, gezien alle onzekerheden, terughoudend zijn met nieuw beleid en nieuwe projecten. De PvdA is blij dat de Actieagenda actieve mobiliteit en de indexering van bibliotheken zijn meegenomen in het addendum. De PvdA vraagt welke rol alle onzekerheden hebben gespeeld bij de afwegingen bij het addendum en of de provincie nog steeds voldoende ruimte heeft om mogelijke tegenvallers op te vangen.

Statenlid **Dulfer** (GL) bedankt voor een leesbare en heldere begroting, een memorabele begroting, omdat het de laatste van deze Staten is. Daarom staat hij stil bij de resultaten die zijn geboekt op het terrein van begroten:

- De financiële hygiëne. De begroting is leesbaarder, helderder en transparanter geworden.
- De Brede Basismonitor als onderdeel van de begroting.
- De bestuurlijke vernieuwing; het betrekken van alle partijen bij het opstellen van de begroting.

GL is tevreden over de manier, waarop daarmee geëxperimenteerd is. GL is ook tevreden over het opnemen van de erfcoaches in de begroting. GL vraagt de gedeputeerde of zij de voorkeur geeft aan de 'mandjes', een addendum of nog iets anders voor de volgende periode. Spreker vraagt zich tot slot, net als de heer Heijen af, wat de gedeputeerde zich voorstelt bij financiering buiten de begroting, bijvoorbeeld van het Masterplan Wonen.

Dhr. **Mangal** (DENK) heeft in de commissie RWK al iets gezegd over gemeenten die nieuwe energiecontracten moeten afsluiten tegen veel hogere tarieven, omdat zij Russisch gas moeten afstoten. Hij vraagt of en hoe de provincie volgt of gemeenten in problemen komen, wat bijvoorbeeld de stijging van het minimumloon en de rente voor de schuldpositie van gemeenten betekenen en of de provincie daarvoor middelen opzijgezet heeft. Spreker wil ook weten welke gevolgen de kostenstijgingen voor de provincie zelf heeft, met welk inflatiepercentage er wordt gerekend en of de loonstijging is meegenomen. Het addendum voor de bedrijfsvoering lijkt hem erg optimistisch en geeft volgens hem een vertekend beeld. Tot slot roept hij de

provincie op om bedrijven te helpen om hun moeder-/dochterbedrijven buiten de grenzen aan te spreken op de klimaatopgaven. Dhr. **Hartog** (JA21) vraagt of dhr. Mangal pleit voor een compleet nieuw beleid en hoe hij de kosten daarvan zou willen dekken. Dhr. **Mangal** (DENK) heeft daar geen antwoord op. Mw. **Kapitein** (D66) vraagt of de heer Mangal deze discussie gevoerd heeft in de commissie RWK. Dhr. **Mangal** (DENK) heeft dat niet gedaan, omdat buitenlandbeleid in de commissie EFB thuishoort. Hij vraagt hoe Gedeputeerde Staten hierover denken en of zij hiervoor budget willen vrijmaken. DENK overweegt om moties in te dienen op dit punt.

Mw. **De Groot** (SP) heeft de volgende vragen en opmerkingen:

- Richt de provincie zich op het herindelen van gemeenten, als de provinciale ondersteuning voor het verbeteren van de bestuurskracht onvoldoende blijkt te zijn?
- De aanstelling van een adviseur en projectleider scholierenparticipatie en Werkgroep Participatie zijn mooi, maar de SP vindt dat de provincie veel meer zou moeten doen om de verkiezingsopkomst te bevorderen. Spreekster vraagt wat de provincie gaat doen om de opkomst te bevorderen.
- De rol van Noord-Holland in Europa. Spreekster begrijpt dat de MRA ook een lobbyist in Brussel wil hebben. Zij vraagt of die dan in het Huis van de Nederlandse Provincies komt en of daarmee het risico ontstaat van een tegengestelde belangen.
- Tata Steel is niet alleen een economische grootheid, maar een grote last voor het klimaat. Spreekster pleit ervoor om meer geld uit te trekken voor handhaving om als provincie niet ongeloofwaardig te worden.
- Ook al is het mooi dat afgeleefde vakantieparken opgeknapt worden, het is niet netjes dat mensen daarvan op een onheuse manier de dupe worden. Spreekster vraagt of en wat de provincie daaraan kan doen.
- Er is meer recreatie dan de natuur aankan. Spreekster vraagt of de provincie meer kan handhaven op recreatie. Dhr. **Roosendaal** (VVD) vraagt of en hoe zij recreëren wil gaan beperken. De **voorzitter** stelt voor het debat te beperken tot de financiën. Mw. **De Groot** (SP) antwoordt dat natuur veel geld kost, maar dat het anderzijds goed is voor de gezondheid van mensen en dat wat haar betreft daarin een goede afweging gemaakt moet worden.
- Agrosector. Nog los van de huidige energieprijzen, zou het voor een circulaire economie beter zijn als bedrijven in Noord-Holland zich in de zomer zouden richten op aardbeien, bessen, sla en boontjes en in de winter op boerenkool, rode kool en spruitjes van de koude grond. De SP zet daarom vraagtekens bij provinciale subsidies om de glastuinbouw in stand te houden.

Dhr. **Klein** (ChristenUnie) bedankt voor de begroting. De koppeling met de Monitor Brede Welvaart maakt goed duidelijk waar de provincie haar prioriteit moet leggen. De ChristenUnie is blij met het addendum en tevreden over het feit dat er niet gekort wordt op de bibliotheek, het Huis van Hilde en de mobiliteitstransitie. De procedure is misschien wat rommelig, maar het resultaat telt. De ChristenUnie pleit wel voor een betere toelichting bij wijzigingen in budget, zodat duidelijk is of het beleidswijzigingen zijn. Dat roept ook de vraag op of deze begroting een kaderstelling vanuit Provinciale Staten is of alleen een samenvatting van de financiële consequenties van het lopende beleid. Wat de ChristenUnie betreft zou de begroting die kaderstellende functie beter moeten vervullen en dat zou al kunnen beginnen met meer duidelijkheid over wel of geen beleidswijzigingen.

De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun bijdragen en schorst de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing van 14.25 tot 14.30 uur.

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan Gedeputeerde Staten voor beantwoording van de vragen en reacties op de bijdragen.

Gedeputeerde **Kocken** bedankt voor de complimenten en gaat vervolgens in op de vragen die zij per onderwerp bundelt:

- De kerntakendiscussie. De heer Hartog wil de kerntaken beperken, maar de heer Heijnen wil die juist verbreden. Noord-Holland beperkt zich op dit moment tot de kerntaken die voor alle provincies gelden. Provinciale Staten moet onderling de discussie aangaan over meer of minder doen. De gedeputeerde vindt eigenlijk dat jaarlijks gekeken moet worden of beleid wel of niet kan worden voortgezet. De paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen ziet er nog vertrouwenwekkend uit, dus de provincie kan op dit moment tegenvallers nog opvangen. De cijfers zijn up to date, maar dat is wel een momentopname van enige tijd geleden. En hetzelfde geldt voor de begroting. Er is rekening gehouden met inflatie en CAO's, maar ook die informatie is gedateerd. Gedeputeerde Staten proberen zo goed mogelijk vooruit te zien, maar gaan uit van de realiteit van het moment van schrijven. Daarom moeten zaken soms in begrotingswijzigingen worden aangepast.
- Of inflatie in de verordening zou moeten worden opgenomen, is al eerder besproken. De gedeputeerde heeft al toegezegd het indexatiebeleid inzichtelijk te maken. Er komt een overzicht met kosten, waarin duidelijk is welke geïndexeerd worden en waarom. Aan de hand daarvan kunnen de Staten kijken of het anders moet, maar zij moeten zich daarbij wel de financiële consequenties realiseren. In reactie op de aankondigde motie, geeft de gedeputeerde mee dat het opnemen van inflatie in de verordening de wendbaarheid van de provincie beperkt, want dan kan de provincie daar niet van afwijken, terwijl een beleidsstuk die ruimte wel biedt.
- In antwoord op de vraag over de financiering van het Masterplan Wonen benadrukt de gedeputeerde dat welk instrument er ook gekozen wordt, er altijd instemming zal worden gevraagd van Provinciale Staten. Subsidies staan op de begroting, maar deelnemingen zijn alleen in de balans te zien. In dit geval wordt nog gezocht naar het meest geëigende instrument.
- Het Masterplan Wonen. De vraag van heer Roosendaal over aantallen woningen hoort thuis in de commissie RWK. Dhr. **Roosendaal** (VVD) bedoelde te vragen of de provincie in staat is om eventuele extra verantwoordelijkheden binnen de financiële kaders op te vangen. Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat extra taken in principe financiële gevolgen hebben, maar dat dit waarschijnlijk minder geldt voor het realiseren van een groter aantal woningen, omdat de provincie geen woningen bouwt, maar alleen plant en aanjaagt. Dhr. **Heijnen** (CDA) vraagt of de gedeputeerde het realistisch acht, dat er nog in deze Statenperiode uitvoering wordt gegeven aan de financiële kaders, als het Masterplan Wonen in dit jaar

nog wordt vastgesteld. Gedeputeerde **Kocken** antwoordt daarop bevestigend. Waar het landt, is afhankelijk de gekozen instrumenten, maar er komt waarschijnlijk nog een tweede begrotingswijziging. Voor zover de gedeputeerde weet, is het nog steeds de bedoeling dat het Masterplan Wonen in deze periode in werking treedt. Mw. **Van Soest** (50PLUS) vraagt wat meer uitleg over het opnemen op de balans of in de begroting. Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de PM-post van het Masterplan Wonen nu nog niet in de begroting is meegenomen. Als Gedeputeerde Staten een subsidieregeling zouden voorstellen om de woningbouw vlot te trekken, dan komen die middelen in de begroting. Als er gekozen wordt voor een ander instrument, bijvoorbeeld een fonds, dan komt de middelen op de balans. De gedeputeerde benadrukt dat het altijd voorgelegd wordt aan Provinciale Staten. Mw. **Van Soest** (50PLUS) vraagt of de Staten nog invloed hebben op de voorwaarden, waaronder het geld beschikbaar wordt gesteld. De **voorzitter** wijst erop dat deze vraag thuishoort bij RWK. Gedeputeerde **Kocken** verwijst mw. Van Soest naar de gedeputeerde Wonen, maar zij gaat ervan uit dat Provinciale Staten nog input kunnen geven. Dhr. **Heijnen** (CDA) denkt dat de rol van de gedeputeerde Financiën misschien wel groter is als het geld in een fonds gaat. Hij vraagt hoe de gedeputeerde erbij betrokken is en of de Staten een integrale financiële paragraaf kunnen verwachten bij het Masterplan Wonen, als dat in het Masterplan Wonen behandeld wordt. Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat er in ieder geval een collegevoorstel komt en dat de Staten een besluit nemen.

- De Partij voor de Dieren constateert dat de begroting er misschien nog wel aardig uitziet, maar dat in de realiteit alles in het rood staat. Daarom is de CO_2-monitor opgesteld die naast de begroting staat. In de commissie RWK is al toegezegd dat het college zal kijken hoe Utrecht het doet, maar vooralsnog is ervoor gekozen de begroting financieel te houden en de CO_2-monitor ernaast te leggen. Statenlid **Kostiç** (PvdD) houdt nogmaals een pleidooi voor een 'groene' jaarrekening en een 'klimaatbegroting' en vraagt Gedeputeerde Staten om de mogelijkheden te onderzoeken, zodat het wellicht in maart 2023 met een nieuwe coalitie besproken kan worden. Dat zou een motie schelen. Gedeputeerde **Kocken** weet niet wat er ontbreekt aan de toezegging. Zij zal er zo op terugkomen.
- De catering. De gedeputeerde constateert dat niet iedereen het voorstel van de PvdD om de norm om te draaien, een goed idee vindt. In het akkoord is geen duidelijke keuze gemaakt. Als de Staten het anders willen, dan moeten zij dat aan het college meegeven.
- Dhr. Dulfer vraagt of de voorkeur van de gedeputeerde voor de toekomst uitgaat naar het 'mandje' of het addendum. De gedeputeerde vindt het addendum een verbeterde versie van het 'mandje', omdat daarbij zowel de wensen van GS als PS integraal zijn afgewogen. Het college zoekt naar een manier, waarop de Staten nog invloed kunnen hebben en wellicht is er nog een derde variant nodig, waarmee het resultaat ook nog tijdig in de begroting verwerkt kan worden.
- Dhr. Klein vraagt om meer uitleg in de begroting over waarom bedragen veranderen of budgetten omhoog of omlaaggaan. De tekst wordt door heel veel verschillende mensen aangeleverd. Daar wordt zo goed mogelijk een eenheid van gemaakt en er de beleidskeuzes worden zo veel mogelijk gemotiveerd, maar niet alle stukken zijn met dezelfde insteek geschreven. Er is al veel verbeterd, maar de gedeputeerde beaamt dat er ruimte is voor verdere verbetering.
- Mw. Kapitein vindt stelpost prijsstijgingen erg groot. Het college wil vooral niet te voorzichtig zijn in zijn voorzichtigheid.
- Met betrekking tot archeologie zegt de gedeputeerde dat de provincies in IPO-verband aan het ministerie van OC&W hebben laten weten dat de provincies zich niet kunnen vinden in het advies. Noord-Holland heeft een Steunpunt monumenten en erfgoed. Dat werkt goed; er zijn in Noord-Holland relatief weinig missers. Volgens het steunpunt past informeren in een goede sfeer niet bij toezichthouden. Daarom hebben de provincie bij het Rijk aangegeven dat deze taak niet thuishoort bij de provincie.

- Mw. Bezaan wil weten of er 25.000 euro per jaar is besteed aan diversiteit en inclusie. Dat is niet zo. Het budget is beschikbaar, maar het meeste wordt gedaan in het reguliere werk. Het budget is in 2021 en 2022 niet volledig benut. Er is ongeveer 10.000 euro wel besteed. De bedragen zijn te klein om in jaarrekening verantwoord te worden. Als de Staten precies willen weten hoe het zit, kunnen zij daarvoor een motie indienen.

Gedeputeerde **Zaal** gaat in op de volgende onderwerpen:

- Statenlid Kostiç vraagt naar de verduurzaming van bedrijventerreinen. De Staten hebben al een brief ontvangen, waarin staat dat het college de focus van het beleid wil verleggen van herstructurering naar verduurzaming. De gedeputeerde kan voor de verkiezingen wel een eerste aanzet voor de verkenning van indicatoren sturen, zodat de Staten kunnen beoordelen of de richting goed is, maar een hele duurzaamheidsmonitor redt het college niet.
- Er is een aantal vragen gesteld over de positie en bestuurskracht van gemeenten. DENK maakt zich zorgen over de energiekosten van gemeenten, maar de provincie heeft niet van iedere gemeente de energiekosten in beeld. De raden bepalen waar de gemeenten hun middelen aan uitgeven en houden daar ook controle op. Pas als er geen sluitende begroting wordt ingediend, gaat de toezichthoudende taak van de provincie in.
- De SP vraagt of de provincie herindeling stimuleert. De provincie kan op basis van de Wet AHRI geen herindeling van bovenaf opleggen. De provincie wacht dus af, totdat gemeenten aangeven dat zij willen herindelen. Op dit moment speelt er op dat terrein zeer weinig.
- Met betrekking tot de recreatieparken zegt de gedeputeerde het volgende. Bestemmingsplannen en huurdersbescherming lopen hier door elkaar. Het laatste kan alleen door het Rijk geregeld worden, maar het ministerie wil er vooralsnog niets aan doen. Voor het vestigen van recreatieparken in de provincie is het bestemmingsplan van de gemeente leidend. De provincie kan wel samen met gemeenten kijken of het wenselijk is om regels op te stellen in regionaal verband. De Staten krijgen nog een brief over de uitvoering van de motie. De motie heeft in Noord-Holland Noord, waar de meeste parken en campings gevestigd zijn, al geleid tot een evaluatie en herziening van de regionale visie. De gedeputeerde zegt toe dat zij contact zal opnemen met de gemeente Wijdemeren om te kijken of er binnen de MRA regionaal ook zoiets mogelijk is.
- Handhaven op te drukke recreatie. De gedeputeerde is het eens met dhr. Roosendaal dat de provincie vooral moet zorgen voor voldoende ruimte om te recreëren, zodat de natuur niet in het gedrang komt. Of er gehandhaafd moet worden, is aan de terreinbeherende organisaties en Recreatie Noord-Holland. Zij hebben voldoende handhaving beschikbaar.
- De Glastuinbouw. De provincie geeft geen subsidies voor de instandhouding van de glastuinbouw, maar wel voor de verduurzaming van de glastuinbouw. Gedeputeerde Staten willen dat blijven doen, omdat zij vinden dat de glastuinbouw een belangrijke rol kan spelen bij het op duurzame wijze telen van groente, omdat het een belangrijke economische sector is en omdat de provincie het consumeren van voedsel uit de regio wil stimuleren.

Commissaris Van Dijk deelt de zorgen over de opkomst bij de verkiezingen. Daarom heeft hij onlangs in het presidium een terugkoppeling gegeven van de Statenwerkgroep in het kader van de verkiezingen. De provincie is bezig met een uitgebreide informatiecampagne, ook op social media. Hij heeft het voornemen om in de komende tijd een aantal malen een niet-politiek open huis te organiseren om inwoners uitleg te geven

over het functioneren en het belang van de provincie als middenbestuur. Ten tweede gaat hij in op de vraag over het Huis van de Nederlands Provincies en MRA in Brussel. De CdK is voorzitter van het Huis van de Nederlandse Provincies en voorstander van samenwerking die hij, waar mogelijk, zal stimuleren. Op Randstadniveau vindt al samenwerking plaats tussen gedeputeerde Zaal en haar collega's uit Rotterdam, Utrecht en Flevoland. Omdat het belang van de provincies niet altijd hetzelfde belang is als dat van gemeenten, hebben grote gemeenten als Rotterdam een eigen kantoor in Brussel.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Kocken voor een nabrander.

Gedeputeerde **Kocken** komt terug op het verzoek van Statenlid Kostiç om te kijken naar de mogelijkheden van een 'groene' jaarrekening en een 'klimaatbegroting'. Zij wil op dit moment geen toezegging doen, want zij weet niet wat Statenlid Kostiç precies wil. Zij stelt voor dat Statenlid Kostiç haar vraag op papier zet of mondeling toelicht, zodat zij er in de commissie op terug kan komen.

De **voorzitter** begrijpt haar toezegging, maar pleit er toch voor om discussies vooral in de commissie te voeren en niet erbuiten. Hij constateert dat een vraag van dhr. Mangal niet beantwoord is.

Gedeputeerde **Zaal** begrijpt dat de heer Mangal zich zorgen maakt over het waterbedeffect, als klimaatambities hier veel hoger zijn dan in andere landen. Daar wordt aandacht aan besteed in de Europese samenwerking en de lobby van het Rijk. Het is de bedoeling dat de Nederlandse ambities vertaald worden naar Europese schaal om een waterbedeffect te voorkomen. Dhr. **Mangal** (DENK) waardeert dat ten zeerste, maar hij wil vooral de stedenbanden, maar ook bedrijven met moeder-/dochterbedrijven elders in de wereld inzetten om klimaatmaatregelen te stimuleren. Gedeputeerde **Zaal** ziet daarin weinig mogelijkheden. De provincie spreekt wel bedrijven in Noord-Holland, zoals Tata Steel, aan op vergroening, maar het is aan die bedrijven zelf om daarover te communiceren met hun aandeelhouders. De invloed van de provincie wereldwijd is wat dat betreft gering, maar de gedeputeerde gaat er wel vanuit dat afspraken met een bedrijf in Noord-Holland worden gecommuniceerd met aandeelhouders elders in de wereld.

Tweede termijn

Dhr. **Hartog** (JA21) bedankt de gedeputeerde Financiën voor de toelichting. Hij vraagt of de Staten de aparte nota met betrekking tot het indexatiebeleid, nog in deze periode kunnen verwachten.

Dhr. **Carton** (PvdA) bedankt de gedeputeerde voor haar antwoord en de geruststelling dat het weerstandsvermogen voldoende is om tegenvallers op te vangen. Een deel van de financiële ruimte voor tegenvallers is echter inmiddels ingevuld met beleidsacties. Spreker vraagt naar de gevolgen daarvan voor de financiële wendbaarheid van de provincie.

De **voorzitter** geeft het woord aan Gedeputeerde Staten voor een reactie in tweede termijn.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat het college besloten had om bij de Kaderbrief nog niet alle wensen van GS en PS mee te nemen, vanwege alle onzekerheden. Het college heeft inmiddels besloten dat het verantwoord is om alsnog geld te besteden aan de voorgestelde acties. De provincie moet overal op voorbereid zijn, maar de provincie moet ook handelen. Het college vindt de noodzaak van de bibliotheken, de mobiliteit en de erfcoaches zwaarder wegen dan financiële voorzichtigheid. In de richting van dhr. Hartog zegt zij dat de Staten de nota nog in deze periode kunnen verwachten.

De **voorzitter** bedankt de gedeputeerden en de ambtenaren voor hun aanwezigheid, sluit de behandeling van de Begroting 2023 en concludeert dat die als bespreekstuk geagendeerd wordt voor Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
K. Konings
AD/STG

Doorkiesnummer +31235143032
Koen.konings@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d 14-11-2022
Commissie EFB
Datum commissievergadering 24-10-2022

7 november 2022

Onderwerp: Begroting 2023

Advies commissie RWK:

De voordracht begroting 2023 als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 14 november 2022.

Uittreksel van het concept-verslag RWK 24-10-2022:

1. A-agenda Algemeen

4.a Financiën: Begroting 2023 (A-agenda alle commissies)

4.a.1 Financiën: Memorie van antwoord Begroting 2023 (A-Agenda alle commissies)

De **voorzitter** stelt dat in de Begroting wordt vastgesteld wat de commissie in 2023 wil bereiken, wat ze hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. In de Memorie van antwoord geeft de gedeputeerde antwoord op de gestelde vragen. Het doel van deze bespreking is het uitbrengen van een advies aan PS over onderwerpen in de Begroting en de Memorie van antwoord die betrekking hebben op deze commissie.

Mevrouw **Kaamer van Hoegee** (VVD) stelt dat energie en wonen de twee belangrijke onderwerpen in deze commissie zijn. Over wonen valt nog niet veel te zeggen; het wachten is op het masterplan Wonen 2.0. Dat moet PS eerst vaststellen alvorens PS aan GS de opdracht geeft om te zoeken naar dekking voor de uitvoering hiervan. In de Begroting wordt over de plancapaciteit gezegd dat het totaal aantal woningen in zowel harde als zachte plancapaciteit over de gehele provincie is gedaald met circa 15.000 woningen, waarvan 6000 in Amsterdam. Zo'n daling is bijzonder, zeker nu de nood zo groot is. Dit vergt een toelichting, zeker voor die daling in Amsterdam.

In de provincie Noord-Holland zijn grote problemen met het elektriciteitsnetwerk: de netwerkcongestie. Ze hoort graag hoe de gedeputeerde die denkt te kunnen verbeteren. Het ontbreekt de gemeenten aan

kennis, capaciteit en middelen om hiermee voortvarend aan de slag te gaan. Dit kan er uiteindelijk ook toe leiden dat de woningbouw wordt vertraagd. Dat is een grote zorg voor de VVD.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) constateert dat de klimaatplannen in de Begroting een continuering van het huidige beleid laten zien. Veel windprojecten worden vervangen door zonnepanelen. Ze hoort graag hoe de gedeputeerde hiertegenaan kijkt. Die zonnepanelen leveren immers niet genoeg op. Komt kernenergie in beeld? Voorts memoreert ze de toezegging uit juni over de buurtbatterij. Ze hoort graag hoe het daarmee staat. Dat kan immers een mooie oplossing zijn.

Niet alle beantwoording van de technische vragen bij Ruimte en Wonen is haar helemaal duidelijk. Bij nr. 125 vraagt mevrouw Van Andel hoeveel geld er nog in het uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw zit. Het antwoord gaat over het masterplan Wonen.

Bij nr. 126 over een dekkingsvoorstel voor het masterplan Wonen wordt gezegd dat er een dekkingsvoorstel komt voor de grotere bedragen. Dat budget is nog niet volledig uitgegeven, maar wel volledig toegezegd. Dat is geen antwoord op de vraag hoeveel budget er zit in het uitvoeringsprogramma. Dat bedrag gaat in 2023 fors omlaag, terwijl het toch een succesvol programma is. Ze is benieuwd waarom dat bedrag wordt verlaagd.

Over het masterplan Woningbouw leest ze dat er nog forse bedragen nodig zijn, maar er wordt niet ingegaan op de vraag of er straks een dekking wordt voorgesteld. Ze hoort graag hoe dat straks in het najaar gaat. Betekent dit eerst de Begroting vaststellen en bij het masterplan Wonen alsnog beslissen de bedragen anders uit te geven?

Bij nr. 124 over de rol van de provincie bij de nieuwe Omgevingswet, leest ze in de Begroting dat die rol bij ruimtelijke kwaliteit zal toenemen door de in de wet opgenomen zorgplicht, maar in de beantwoording leest ze dat de rol van de provincie niet verandert. De uitleg van algemene en specifieke zorgplicht begrijpt ze niet.

De heer **Mülder** (D66) stelt vast dat het nieuws de laatste tijd wordt gedomineerd door de opgave in de provincie van 183.600 woningen in Noord-Holland en de 900.000 woningen in heel Nederland voor 2030. Hij vraagt zich af in hoeverre dat reëel is en hoe de gedeputeerde denkt over de harde en zachte plancapaciteit die lijkt te zijn afgenomen. Daar komt de stikstofproblematiek nog bij, maar over het effect daarvan op de woningbouw leest hij geen woord. Zijn grootste onrust zit bij het masterplan Wonen. De versie 2.0 ligt er nog altijd niet. In de Begroting leest hij wel dat er voor de grote, aanvullende maatregelen een separaat dekkingsvoorstel komt. D66 zou graag nu zien wat de plannen zijn, ook om de financiën integraal te kunnen doornemen. In de Statenvergadering zou PS de eerdere versies van dit “werkdocument” hebben vastgesteld, maar dat is volgens de heer Mülder niet het geval. In de Begroting staan verschillende plannen die echter alleen nog maar in conceptversie aan PS zijn voorgelegd. Het masterplan – waarbij nog keuzes zouden moeten worden gemaakt – ligt nu ten grondslag aan deze begroting, terwijl er nog helemaal geen inhoudelijke discussie is gevoerd. Door in te stemmen met deze Begroting zou PS de facto instemmen met het actief grondbeleid van de provincie, waarbij hij zich afvraagt

of dit wel de meest efficiënt bestede euro's zijn om de woningbouw uit het slop te trekken. Die zin zou hij dus graag uit de Begroting geschrapt zien. Zo nodig komt hij daarvoor met een amendement.

Tot slot geeft hij aan erg blij te zijn dat de inspanning om expats te verleiden zich te spreiden over de regio gelukkig in de Begroting staat.

De heer **Klein** (CU) krijgt graag bevestigd dat de gedeputeerde zich inzet voor alle woningzoekenden in Noord-Holland. De koppeling tussen deze begroting en de brede welvaart vindt hij heel plezierig. Gaat het over het klimaat, dan ziet hij dat de bijdrage aan de warmtetransitie naar beneden gaat van 23 miljoen euro dit jaar naar nog geen miljoen euro volgend jaar terwijl de opgave eigenlijk alleen maar groter is. Dat vergt een toelichting.

Gaat het om de bijdrage aan een versnelling van de woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen, dan gaat die omlaag van 9 miljoen euro naar 2 miljoen euro. Hij is benieuwd of met deze Begroting de kaders voor beleid worden vastgesteld of dat het de accordering van bestaande plannen op de meerjarenbegroting betreft.

Het is fijn dat het ov-knelpunt Alkmaar nu in het addendum staat opgenomen. De bijdrage aan het masterplan Wonen is echter nog niet ingevuld. Datzelfde geldt voor de bijdrage groen staal. Hij hoort graag wanneer GS denkt deze punten concreet in te vullen.

De heer **Van Hooff** (PVV) bedankt voor de beantwoording van de twee technische vragen. Hij is benieuwd of het uitstel van de Omgevingswet nog invloed heeft op het provinciaal beleid en zo ja hoe.

Statenlid **Van Wijnen** (GroenLinks) is ook blij over de koppeling met brede welvaart in deze Begroting. Ze benieuwd naar de beantwoording van de vragen over het masterplan Wonen, hoe de financiering rond komt en wat dat betekent voor het tempo.

Mevrouw **De Vries** (PvdA) legt de focus op twee grote onderwerpen: voldoende betaalbare woningen op de juiste plek die ook betaalbaar blijven en de energietransitie. Samen met GroenLinks, D66 en de PvdD komt ze met een motie die vraagt om duidelijkheid als het gaat op welke zaken PS invloed kan uitoefenen om mensen en middelen het meest efficiënt in te zetten om die CO_2-opgave te behalen. Ze denkt hierbij aan een monitor zoals Utrecht die kent.

De provincie moet goed kijken naar de industrie en naar bedrijven. Strakke handhaving is nodig bijvoorbeeld als het gaat om de besparingsplicht. Ze is benieuwd of de Omgevingsdiensten daarvoor voldoende geëquipeerd zijn en of daar nog ruimte voor opschaling zit.

De heer **Van den Berg** (JA21) ziet in het addendum weer de grote onzekerheid rond de kosten voor het masterplan Wonen. Die concrete kosten moeten dit najaar inzichtelijk worden. Dan kan PS de opdracht geven aan GS om op zoek te gaan naar dekking hiervoor. Wonen is een van de belangrijkste taken van de provincie in deze tijden van woningnood. De kosten moeten worden geborgd in de Begroting voor het komende jaar, maar helaas zijn die kosten nog niet verwerkt in deze Begroting. Hij hoort graag hoe de gedeputeerde de mogelijkheid tot dekking inschat.

De netcongestie vormt een groot probleem en blijft dat waarschijnlijk de komende jaren ook. Geraamde kosten in 2025 zakken terug naar slechts 200.000 euro. De provincie dient die netcongestieproblemen echt op zowel korte als lange termijn aan te pakken. Daarbij hoort een structureel en realistisch budget. Hij krijgt graag de verwachte kosten toegelicht en hoe die meerjarig in de Begroting worden geborgd.

Statenlid **Zoon** (PvdD) ziet grote uitdagingen in de Begroting: stikstof, klimaatverandering, woningentekort en elektriciteit. De verwachtingen voor de Begroting inzake die transitie waren dan ook hoog, maar dat gebeurt niet. De reductie van 60% CO_2-reductie is noodzakelijk, maar dat is geen provinciaal doel. 55% reductie gaat de provincie niet halen met de huidige omvang van Tata Steel en de luchthaven Schiphol. Voor belangrijke meerjarenbeleidsdoelstellingen zoals de woontransitie, de energie-infrastructuur en de circulaire economie staat in de Begroting minder opgenomen. De Partij voor de Dieren kent wel een aantal maatregelen om versneld de doelstellingen te behalen. Daar komt hij in andere commissies op terug. Die extra CO_2-reductiemaatregelen zijn echt een vereiste. In die poging tot stikstofreductie heeft het weinig zin om luchtwassers te plaatsen die weinig nut hebben maar wel een grote impact op het energieverbruik.

Zorgen zijn er rond handhaving bij verduurzaming en bij ondersteuning voor energiebesparende maatregelen bij het mkb. De PvdD heeft al eerder aangedrongen op die verplichting. Nu leest hij in het plan van aanpak dat “er vooral lange adem nodig is.” De OD’s en de provincie moeten hier echt meer werk van maken. Niet alle openbare verlichting is vervangen door ledverlichting, hoewel de gedeputeerde van destijds hier al in 2011 op aangesproken werd. Het helpt om bestaande potentie beter te benutten naar het voorbeeld van de gemeente Utrecht.

De Begroting roept de vraag op of de grote uitdagingen nu worden aangegaan of vooruitgeschoven worden naar de volgende periode – met het risico op een jaar vertraging tijdens de coalitievorming en verdere uitwerking. De Partij voor de Dieren komt met een aantal voorstellen om snelheid te maken, te handhaven en te verbeteren.

De heer **Mangal** (DENK) bespreekt graag de risico’s. Er zit een groot probleem bij de bouwopgave. Die kampt met hogere materiaalkosten, personeelskosten en hogere energiekosten. Er is vooral een schreeuwend tekort aan sociale en middenhuur. Dat betekent dat er waarschijnlijk financiële gevolgen voor de gemeenten zullen zijn of dat er sprake zal zijn van gentrificatie. Dan kunnen slechts mensen met geld in bepaalde gemeenten wonen. De resterende Noord-Hollanders moeten dan vertrekken naar Flevoland. Hij is benieuwd hoe de provincie hiermee rekening houdt, hoe dit wordt gemonitord, of deze zaken überhaupt worden bijgehouden en of daarvoor wel middelen zijn vrijgemaakt.

In de energiecrisis moesten gemeenten nieuwe contracten afsluiten omdat ze Russisch gas moesten afstoten. Een aantal heeft dat inmiddels gedaan, maar wel tegen enorm verhoogde tarieven. Dat zal z’n weerslag hebben op het beleid van die gemeenten en dat is wellicht van invloed op het energiearmoedebeleid in die gemeenten. Hij hoort graag of er geld is vrijgemaakt om dat nauwlettend te monitoren en wat de provincie gaat doen als ze moet bijspringen.

De heer Mangal mist een risicostrategie voor de eigen provinciale kosten. Hij is namelijk benieuwd met welke inflatie wordt gerekend.

Gedeputeerde **Loggen** heeft bij het masterplan Wonen al eerder aangegeven dat het om een behoorlijk volume aan middelen gaat die daarvoor nodig zijn. Dat kan niet uit de lopende begroting worden gefinancierd, maar dat vergt een dekkingsvoorstel. Daarin staan alle maatregelen opgesomd die GS denkt te kunnen leveren om juist die versnelling en die betaalbaarheid in de woningbouw te bevorderen.

Een aantal vragen ging over de budgetten die naar omlaag zijn gegaan. Aan het einde van een collegeperiode raken de beschikbare middelen op. Wil men het beleid continueren, dan zullen daarvoor opnieuw middelen beschikbaar moeten worden gesteld. Dat is gebruikelijk.

Gaat het om de plancapaciteit, dan worden gemeenten permanent gevraagd die plancapaciteit te actualiseren. Sommige plannen zijn mooi, maar worden nooit gerealiseerd vanwege contouren, vanwege protesten of andere factoren. Die 6000 woningen minder in Amsterdam is zo'n voorbeeld van het actualiseren van de plancapaciteit. De zachte plancapaciteit moet daarom altijd zo snel mogelijk hard worden gemaakt waarbij de zoektocht naar zachte plancapaciteit altijd doorgaat. Vooralsnog kan de provincie bogen op meer plancapaciteit dan ze op dit ogenblik aan woningbouwplannen heeft.

De gedeputeerde stelt dat het aantal van 183.600 woningen vanuit de verstedelijkingsstrategie en vanuit de discussies rondom wonen al meerdere keren met de Staten is gedeeld. Dat bod is samen met de regio, samen met de MRA voorzien van een reality check richting het Rijk gegaan. Daarin zitten aspecten als stikstof en krapte verwerkt. Bij het Rijk is aangegeven dat dit een zeer ambitieus bod is. Toch denkt GS op basis van de voorhanden informatie dat dit aantal haalbaar is, mits het Rijk over de brug komt met een aantal randvoorwaarden zoals middelen, regelgeving en het wegnemen van drempels. Als het om stikstof gaat, heeft de provincie nu nog met een vrijstelling te maken. Vervalt die, dan raakt dat de productie wel.

De heer **Van den Berg** (JA21) weet dat de afspraak met het Rijk 183.600 woningen behelst. Hij is benieuwd wat er gebeurt als het Rijk zijn belofte niet nakomt op die zeven voorwaarden en hoeveel woningen er dan nog zouden kunnen worden gebouwd in Noord-Holland. Voort hoort hij graag welke voorwaarde de gedeputeerde het allerbelangrijkst acht.

Gedeputeerde **Loggen** weet dat de cumulatie van geluid circa 80.000 woningen raakt. Als die randvoorwaarden niet worden ingevuld, wordt dat beoogde aantal van 183.600 niet behaald. Er is heel regelmatig overleg met het Rijk over wonen. Het Rijk geeft de provincie een hoge ambitie mee en die probeert de provincie echt na te jagen, maar het Rijk heeft daarbij ook zijn verantwoordelijkheid om obstakels weg te nemen. Twee voorwaarden zijn in ieder geval cruciaal: financiën – zeker als het gaat om projecten met een sociale component – en regelgeving. Zo zouden er 2500 studentenwoningen in Amstelveen kunnen worden gebouwd, maar dat mag niet vanuit de rijksregelgeving. Dat maakt het dus heel complex. Het Rijk moet zich doortastend opstellen, misschien door ontheffing te verlenen of zaken op een andere manier in te vullen.

Mevrouw **Van Soest** (PvdO/50+) benadrukt dat er niet alleen woningen nodig zijn voor studenten, maar heel veel ouders zien hun kinderen echt graag het huis verlaten. Ze wijst op de afspraak tussen de

staatssecretaris en de wethouder in Amsterdam: als daar een x-aantal asielzoekers worden opgevangen, betaalt het Rijk voor 300 woningen. Ze hoopt dat de gedeputeerde ook zo'n aanbod heeft gehad.

Gedeputeerde **Loggen** wijst erop dat een oud-raadslid toch echt wel weet hoe het zit met die verhouding tussen Rijk, provincie en gemeente. Het Rijk maakt rechtstreeks afspraken met gemeenten als het gaat om locaties. De provincie is geen gemeente. Het gaat overigens over 3000 woningen.

De heer **Mülder** (D66) is benieuwd of het masterplan Wonen ook een randvoorwaarde vormt om het beoogde aantal te bouwen woningen te behalen en of de gedeputeerde dat masterplan heeft meegenomen in zijn bod aan het Rijk.

Gedeputeerde **Loggen** licht toe dat het masterplan een instrument is. Dat voorziet in het versnellen en het betaalbaar houden van woningen; dat gaat niet over de omvang.

Richting het CDA geeft de gedeputeerde aan de vragen nog eens goed uit te zoeken. Als vragen door elkaar heen zijn gehaald, heeft hij dat ook in de naleesronde kennelijk over het hoofd gezien, waarvoor excuses. Hij zorgt ervoor dat de juiste antwoorden alsnog komen.

De provincie heeft geen monitoringbeleid op gentrificatie van woonwijken. Er wordt gebouwd voor de vraag en die komt voornamelijk vanuit Noord-Hollanders. Er is geen beleid om Noord-Hollanders in Noord-Holland te blijven laten wonen. Keuzevrijheid staat voorop. Dit ligt primair op het terrein van de gemeenten. Het Rijk schrijft inmiddels voor: 30% sociale huur en 30% sociale middenhuur. Daar zal de provincie waarschijnlijk op moeten gaan toezien.

De heer **Mangal** (DENK) vraagt zich af hoe vrij die keuze is om in een woning te blijven wonen die je niet kunt betalen. Een andere woning is niet te vinden. Dat betekent al snel dat je dan de provincie uit moet.

Gedeputeerde **Loggen** wijst erop dat gemeenten en provincie een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om te zorgen voor een evenwichtige opbouw van het woningbestand. Dat betekent dat er een contingent betaalbare woningen moet zijn: sociale woningen, koop en huur; woningen in het middensegment en woningen in het hogere segment. Noord-Holland moet een diverse provincie blijven. Het kan niet zo zijn dat mensen in laagbetaalde banen naar de randen van de provincie worden geduwd als ze in het hart van de provincie werken. De gemeenten bouwen voor alle doelgroepen en de provincie voorziet in de mogelijkheden dat de gemeente dat kunnen doen. In de Woonagenda zijn de trends en de bewegingen zichtbaar met statistieken. Zo monitort de provincie dat. Daarover is al eens een briefing geweest. Dat kan wellicht aan het begin van de volgende periode nog eens gebeuren. Het monitoren van gentrificatie ziet hij echter niet als een provinciale taak.

De heer **Mülder** (D66) hoort de gedeputeerde aangeven dat die 183.600 woningen ook betaalbaar moeten zijn. Maar de provincie heeft zich wel gecommitteerd aan de factor tijd. Die woningen moeten er immers voor 2030 wel staan. Daarnaast is afgesproken dat twee op de drie nieuwe huizen in een betaalbare categorie moeten vallen. Daarvoor is het masterplan Wonen nodig. Als dat onderdeel is van de afspraak, dan benadrukt hij dat PS dat masterplan Wonen nog niet heeft goedgekeurd.

Gedeputeerde **Loggen** verzekert dat het masterplan geen onderdeel is van die afspraak.

Gedeputeerde **Stigter** maakt zich eveneens grote zorgen over de netcongestie. Die raakt inmiddels ieder opgave in Noord-Holland. Daarop heeft GS fors ingezet via drie werksporen: de versnelde benodigde infrastructuur, de slimme oplossingen en het toewerken naar het nieuwe energiesysteem van de toekomst. Die infrastructuur moet sneller, dus het gaat om verkorting van de vergunningsprocedures, versnelde besluitvorming en het gelijkschakelen van de werkprocessen tussen netbeheerder en overheden. Die slimme oplossingen worden gevonden in het bestaande netwerk nog intensiever te gebruiken door zaken collectief te doen en vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Met dat energiesysteem van de toekomst kunnen ook moleculen – gas en elektra – worden uitgewisseld waarbij wordt gekeken hoe daarbij zo goed mogelijk kan worden geprogrammeerd. Daarvoor is het nodig dat ook gemeenten dat kunnen doen. Om die reden heeft de provincie regelingen opengesteld die gemeenten helpen om die procedures te versnellen, om die slimme oplossingen te vinden. Daartoe is ook een kennisbank ontwikkeld waarvan gemeenten en bedrijven gebruik kunnen maken. Ook dat blijft doorgaan. Voor slimme netoplossingen is deze zomer een regeling opengesteld. Die was al heel snel vol, dus daar komt ook een vervolg op. Helaas zal netcongestie de komende tijd aandacht blijven vergen – de komende jaren ook zichtbaar in de begroting.

De heer **Van den Berg** (JA21) is blij dat er budget voor die netwerkcongestie in de Begroting is verwerkt, maar hij kan die gigantische sprong van 3,7 miljoen euro naar 200.000 euro niet begrijpen.

Gedeputeerde **Stigter** licht toe dat de ambtelijke inzet de komende tijd gelijk zal blijven of zelfs zal groeien. De regeling die was opengesteld, zit vol. Er komt dus een nieuwe regeling maar die zit nog niet in deze Begroting. Die komt er wel in de volgende periode. Voor het nieuwe bestuur zal die infrastructuur een hoofdopgave vormen.

Als het gaat om windenergie, maakt niet alleen mevrouw Van Andel zich zorgen. Juist rond die netcongestie is een balans rond zon en wind wenselijk. In het RES-proces is een bottom up- benadering gekozen. De focus ligt nu wat meer eenzijdig op zon en dat vormt een extra probleem voor netcongestie. De provincie gaat met de gemeenten in gesprek om daar wat meer balans in proberen te brengen. De provincie kan gemeenten daarin ondersteunen met kennis of ingewikkelde procedures over te nemen, als die gemeenten daarom vragen. Inmiddels is er een onderzoek uitgezet voor die buurtbatterijen. Dat moet in kaart brengen wat waar helpt en hoe dat gefinancierd kan worden. Begin volgend jaar is dat onderzoek gereed en komt het naar PS.

De heer Klein informeerde naar de terugval in de warmtetransitie. Dat vindt GS absoluut niet minder belangrijk. Het is het meest ingewikkelde deel van de hele energietransitie. Een aantal belangrijke onderdelen waren echter nog onvoldoende uitgewerkt voor deze Begroting. Zo is er een geothermiecampagne geweest in MRA-gebied. Dat onderzoek heeft naast de doelstelling ook heel veel andere vragen opgeleverd die moeten worden verdiept. Er wordt nu nagedacht over een andere invulling van de gereserveerde middelen voor geothermie. Dat geldt ook voor de collectieve warmtesystemen. Daarvoor dient een aanvullende regeling te komen, naar verwachting bij de begrotingswijziging. De bedoeling is dat die in deze periode van start gaat.

Voor groen staal geldt hetzelfde. De provincie is in afwachting van hoe die groen staalroute zich gaat ontwikkelen. GS probeert dat proces te versnellen en is daarover in gesprek met Tata Steel, de Omgevingsdienst en het Rijk. Veel zaken zijn nog in beweging, zowel in de waterstofproductiekant als in de manier waarop Tata Steel zijn waterstofmaatstaf wil gaan halen. Die mate is wel nodig om vervolgstappen te kunnen zetten in de versnelling van de vergunningsprocedure.

Dan de energiebesparing bij bedrijven en industrie. Dit jaar heeft de provincie een energiebesparingsakkoord gesloten met bijna alle gemeenten met daaraan gekoppeld een regeling om die gemeenten te helpen hun bedrijven daarop aan te spreken. Die gemeenten zijn immers het bevoegd gezag voor die bedrijven. Het is een succesvol project. De regeling wordt goed gebruikt. Dat resulteert in extra opdrachten richting de Omgevingsdiensten die daar kennis-leerprogramma's op hebben gezet. Dus dat werkt. Bij de huidige gasprijzen speelt hetzelfde. De regeling is goed, maar het is een autonoom proces: maatregelen die zich binnen vijf jaar terugverdienen worden makkelijk geïmplementeerd. Het energiebesparingsakkoord houdt bedrijven aan die energiebesparingsplicht. Daarboven is de provincie bezig met een campagne voor een verdere 15% energiebesparing – los van een wettelijke terugverdienplicht.

De inhoud van de aangekondigde motie rondom monitoring kent de gedeputeerde nog niet. Hij verzoekt de statenleden die motie te betrekken bij de CO_2-analyse die vandaag ook staat geagendeerd.

Het gedwongen afstand nemen van Gazprominkoop van de gemeente is primair een zaak tussen gemeenten en het Rijk. Dat geldt niet voor de twaalf provincies. Welke impact dat heeft voor de uitvoering, kan de gedeputeerde niet aangeven. Waarschijnlijk is het een autonoom spoor dat gewoon doorgang vindt.

In de richting van de heer Van Hooff geeft de gedeputeerde aan dat er op basis van de huidige wetgeving geen milieuleges mogen worden geheven. Dat kan straks onder de nieuwe Omgevingswet wel. Dat betekent ook dat de provincie straks geen gebruik kan maken van een aantal instrumenten waarop ze wel had gerekend. Dat vergt straks een tweesporenbeleid dat extra inzet en extra middelen vergt. De minister heeft compensatie toegezegd.

Tweede termijn:

Mevrouw **Van Andel** (CDA) hoort dat er aan het einde van een periode nu eenmaal minder geld over is. Zij ziet echter dat er in 2023 al een stuk minder staat begroot. In de volgende periode wordt straks gesproken over 2024. Ze vreest dat dit gaat knellen. Ze hoopt dat de Staten daar nog iets aan kunnen doen.

Statenlid **Zoon** (PvdD) geeft aan dat een aantal van zijn moties raakvlakken zullen hebben met andere moties. Uiteraard komt de PvdD met moties rond de uitstoot van Tata Steel en Schiphol. Er komt ook een motie voor stikstofreductie juist als er technische maatregelen bij komen kijken die extra energie vergen. Bij overheidspanden heeft de provincie ook een besparingsopgave, bijvoorbeeld bij politie of deelnemingen. Die panden moeten natuurlijk ook gaan voldoen aan de energiedoelstellingen. Hij overweegt een motie om zicht te krijgen op de status van dergelijke panden. De heer Zoon is blij met de

CO_2-monitoring. Er kunnen straks emissievrije zones komen en daar komt de Partij voor de Dieren bij de Begroting nog op terug.

De heer **Mülder** (D66) concludeert dat de doelen die zijn gesteld, niet afhankelijk zijn van het masterplan Wonen. In de Begroting staat dat er actief grondbeleid wordt uitgevoerd. Daarvoor is het nu nog wat te vroeg. Hij hoort graag of de gedeputeerde die zinsnede er zelf uithaalt of dat D66 daarvoor met een amendement moet komen.

Gedeputeerde **Loggen** legt uit dat er op het moment dat de gereserveerde gelden zijn besteed, minder dingen mogelijk zijn. GS probeert dit mee te nemen in het masterplan Wonen. Naar verwachting is er aan het einde van het jaar wel meer duidelijkheid over wat wel of niet zou kunnen. PS stemt niet in met actief grondbeleid, want het masterplan Wonen gaat de provincie nu niet vaststellen. GS kan de tekst niet meer wijzigen, want de tekst ligt ter behandeling bij de Staten. Als PS dat nog wil wijzigen, moet dat middels een amendement.

De heer **Mülder** komt met een amendement.

De **voorzitter** concludeert dat dit punt als bespreekpunt doorgaat naar GS.

1.

Provincie Noord-Holland

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
SJ. Faber
AD/STG

Doorkiesnummer +31235145778
neeskenss@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d	**21-11-2022**
Commissie NLG	
Datum commissievergadering	**24-10-2022**

1 november 2022

Onderwerp: Voordracht Begroting 2023

Advies commissie NLG:

de Voordracht als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 21 november 2022.

Uittreksel van het concept-verslag NLG 24 oktober 2022:

Uittreksel concept-verslag commissie NLG 24-10-2022 over de voordracht begroting 2023 t.b.v. PS 14 nov 2022

4 A-agenda Algemeen - Financiën
4.a Begroting 2023
4.a.1 Memorie van antwoord begroting 2023
4.a.2 Inspraakreactie

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2023 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. De memorie van antwoord heeft GS verschillende schriftelijke vragen van PS over de begroting beantwoord. De commissie wordt gevraagd de onderdelen die betrekking hebben op deze commissie Natuur, Landbouw & Gezondheid te bespreken en te adviseren aan PS over de statenvoordracht Begroting 2023. Deze voordracht zal geagendeerd worden voor de Provinciale Statenvergadering van 14 november 2023.

De **voorzitter** geeft de insprekers de gelegenheid tot hun inspraak.

Mevrouw **Asselbergs** spreekt in namens de Stichting Wildopvang.nl en namens de dertien ondertekenaars van de bijgevoegde brief. Alle dertien wildopvangcentra in de provincie Noord-Holland maken zich zorgen over hun voortbestaan. De wildopvang is specialistisch werk en ook kostbaar. De kosten zijn niet op te vangen met alleen donateurs. Het is een bovenwettelijke taak om wildopvangcentra te financieren. Dat

betekent dat gemeenten en provincies verschillend omgaan met de financiering van wildopvangcentra. Daarin moet echt iets veranderen, zo stelt de inspreker.

In de wet staat dat eenieder een dier in nood moet helpen, maar er is niet beschreven hoe dat moet. Wel is in de wet beschreven dat het verboden is wilde dieren thuis te verzorgen. Er zijn veel regels waaraan wildopvangcentra moeten voldoen. Dit juicht Wildopvang.nl toe, maar daar moet wel wat tegenover staan.

De kosten van energie, diervoeding en loonkosten zijn enorm gestegen. Daar zijn nauwelijks meer middelen voor. Inmiddels is een wildopvangcentrum in Zuid-Holland na 43 jaar gestopt, vanwege de stijging van de kosten zonder dat er een financiële vergoeding vanuit de overheid tegenover stond.

Stichting Wildopvang wil de € 100.000 op de begroting naar rato verdelen over de opvangcentra. Daarnaast wil de stichting een structurele bijdrage aan de opvang van dieren in nood. De Raad voor Dieraangelegenheden, een adviesorgaan van de overheid, heeft in juli 2022 een zienswijze uitgebracht – dilemma's in de wildopvang – waarin kenbaar is gemaakt dat wanneer een overheid hulp aan dieren verplicht stelt en daar regels aan verbindt, daar ook financiële middelen voor ter beschikking moeten worden gesteld. Dit is bij voorkeur aan de provincie, omdat dierenopvangcentra regionaal werken.

Mevrouw **Kapitein** (D66) vraagt wat er, na het wegvallen van de wildopvang, nog meer plaatsvindt in de provincie Zuid-Holland.

Mevrouw **Asselbergs** geeft aan dat deze vierduizend dieren tot 31 december in deze opvang blijven, daarna worden ze verdeeld over opvangcentra in de regio. Dit levert een capaciteitsprobleem op voor die opvangcentra. Daarnaast worden de aanrijtijden voor dierenambulances veel langer.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) memoreert dat deze € 100.000 bestemd was voor het maken van protocollen. Als dit geld niet meer beschikbaar is, hoe worden dan de protocollen gemaakt?

Mevrouw **Asselbergs** geeft aan deze € 100.000 voor de externe deskundige, die hiervoor is aangetrokken, veel lager kunnen. Bovendien waren er ook opvangcentra die een voorkeur hadden voor het verdelen van het geld, omdat er geen structurele bijdrage is vanuit een van de overheden.

De heer **Köhler** (JA21) vraagt waarom de externe deskundige de opdracht heeft teruggegeven.

Mevrouw **Asselbergs** antwoord dat alle opvangcentra zelfstandige organisaties zijn. Sommigen daarvan hadden al protocollen. Verder zijn de protocollen bedoeld voor beleidsregels die worden aangescherpt en vernieuwd. Dit proces is 3,5 jaar geleden gestart en het is wederom uitgesteld om het laatste concept voor te leggen aan wildopvangcentra. Dat betekent dat deze expert geen kaders heeft meegekregen en derhalve de opdracht na vier maanden heeft teruggegeven.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of het klopt dat deze externe adviseur al een deel van die € 100.000 heeft gebruikt.

Mevrouw **Asselbergs** geeft aan dat deze adviseur niet is betaald voor deze vier maanden.

Mevrouw **Berk** is voorzitter van en vrijwilliger bij Egelopvang Midden Nederland. De 1100 egels die jaarlijks door honderd vrijwilligers door Egelopvang Midden Nederland worden opgevangen zijn in nood geraakt door (in)direct menselijk handelen. De Egelopvang draagt met haar werk bij aan het behoud van deze diersoort – die het net als veel andere diersoorten moeilijk heeft – in Nederland. De honderd vrijwilligers staan veelal op afstand van werk of de maatschappij en vinden bij de Egelopvang een dagbesteding binnen een inclusief team van hulpvaardige collega's. Daarnaast is er een educatief programma voor kinderen, wordt kennis regelmatig gedeeld met andere opvangcentra en zijn de pers en social media een vast onderdeel van de communicatie. Er is één betaalde medewerker in dienst. Dit is mooi, maar dit betekent ook een uitdaging waar het gaat om de doorloop van zaken. De Egelopvang is gedwongen om een professionele en veelal efficiënte organisatie te zijn. Er wordt gewerkt met strakke werkprocessen en protocollen. Door een nauwe samenwerking met lokale dierenartsen is er een effectief medisch beleid. Alles is gericht op een snelle diagnose, behandeling en een optimale verblijfstijd. Enerzijds natuurlijk om verder dierenleed te voorkomen, maar ook met het oog op de kosten. Op dat laatste is weinig winst meer te behalen.

15% van de inkomsten komt uit subsidie, voor de rest is de organisatie afhankelijk van donaties en sponsoring. Dit maakt de inkomstenstroom zeer onzeker. Een terugkerend dilemma is dat mensen met veel energie worden opgeleid, maar hen slechts een tijdelijk contract geboden kan worden. Dat betekent een hoog personeelsverloop. Nu de kosten van exploitatie door de stijgende energieprijzen en inflatie zo bovenmatig toenemen, is er een probleem ontstaan. Zonder hulp bestaat de organisatie over drie jaar niet meer. Daarom roept de inspreker de hulp in van de provincie.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of het klopt dat de organisatie ondersteuning vraagt voor de huur, energie- en afvalkosten.

Mevrouw **Berk** antwoordt dat het om de exploitatiekosten in brede zin gaat. Dit is breder dan de huur, energie- en afvalkosten. Als het gaat om diervoeding of bijvoorbeeld een quarantaineruimte komt er vaak vanuit de achterban een bijdrage.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt hoe de financiering van medewerkers via de Wmo is geregeld i.c. kan er financiering bij de gemeente worden aangevraagd?

Mevrouw **Berk** geeft aan dit wel wordt geprobeerd: mensen met een Wajong-uitkering worden intern opgeleid en daarna, als dat mogelijk is, in dienst genomen. Ook is niet duidelijk welke voorwaarden er in iedere individuele situatie zijn; het is tijdrovend om dit te onderzoeken. Tegelijkertijd is er specialistische kennis nodig. Dat betekent dat er beperkte mogelijkheden zijn om mensen aan te nemen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of het klopt dat gelden die vanuit de Wmo vrij komen bedoeld zijn voor de begeleiding van mensen en niet voor de bedrijfsvoering.

Mevrouw **Berk** heeft niet voldoende verstand op dit onderwerp en onthoudt zich van een antwoord in deze.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of de inspreker kan bevestigen dat in de brief, die door de opvangcentra is ondertekend, staat dat de organisatie mee wil denken met de gemeenten en de provincie over de

verdeling van de kosten en dat er mogelijkheden zijn om een deel van de kosten op te vangen via fondsenwerving en een deel via de provincie.

Mevrouw **Berk** bevestigt dit.

\- - -

Mevrouw **Van Joost** spreekt in namens de Wildopvang Krommenie van de Dierenbescherming. Deze organisatie is een van de dertien ondertekenaars van de eerdergenoemde brief. De inspreker vraagt aandacht voor het verzoek aan de provincie om de regie te nemen in de regio en in overleg met onder andere gemeenten een voorstel te doen voor een regeling voor een structurele financiële vergoeding.

Wildopvang Krommenie vangt jaarlijks uit verschillende gemeenten ruim vijfduizend dieren op. Er zijn gemeenten die hun verantwoordelijkheid voelen en dit concreet vertalen in een vergoeding voor opvang en verzorging. Maar er zijn ook gemeenten die niet of nauwelijks willen meebetalen aan de noodhulp aan in het wild levende dieren. Tegelijkertijd zijn de vergoeding vanuit de gemeenten niet structureel geborgd en zijn ze versnipperd. De wildopvangcentra in de provincie Noord-Holland hebben het zwaar. Al voor corona, de vogelgriepcrisis en de nu stijgende vaste lasten gecombineerd met inflatie was het voor de stichtingen een terugkerende opgave om het hoofd financieel en operationeel boven water te houden. De huidige problemen versterken dit.

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) heeft aanbevolen dat de overheid zorgdraagt voor continuïteit en dat dit alleen gerealiseerd en geborgd kan worden als de overheid de middelen verschaft om de uitvoering van de zorgplicht structureel en langdurig te faciliteren. Vanwege de regionale functie zien de opvangcentra de provincie als de ideale regiehouder. De provincie is immers verantwoordelijk voor het beheer van de natuur en geeft ook de ontheffingen af om inheemse dieren te mogen opvangen.

De heer **Dessing** (FvD) vraagt hoe de inspreker de invulling van de regierol vanuit de provincie ziet.

Mevrouw **Van Joost** antwoordt dat de provincie enerzijds een overlegstructuur tussen de wildopvangcentra, de gemeenten en de provincie in het leven moet roepen, zodat er in kaart wordt gebracht waar de behoefte ligt en wat daarvoor nodig is. En anderzijds moet er besloten worden wie de benodigde financiële middelen ter beschikking stelt. De inspreker denkt dat de provincie dat moet zijn.

\- - -

De heer **Koks** is voorzitter van Wildopvang De Bonte Piet. In 2019 werd er door de provincie € 200.000 gereserveerd voor de Noord-Hollandse wildopvangcentra. De helft is inmiddels besteed aan communicatie en educatie, voor de andere helft is het bestedingsdoel nog onduidelijk. In eerste instantie is er een externe adviseur aangetrokken voor het uniformeren van de protocollen. Dit is vooralsnog niet gelukt, omdat de Rijksoverheid nog de beleidsregels moet bepalen. De inspreker benadrukt dat de wildopvang geen behoefte heeft aan een externe adviseur: de protocollen zijn op orde en er is met name een oplossing nodig voor de stijgende kosten.

De wildopvang staat voor grote uitdagingen. Voorbeelden die de inspreker noemt, zijn dat het aanbod hulpbehoevende dieren met 5% stijgt, de prijzen voor diervoeding en dierbenodigdheden stijgen enorm,

net als de kosten voor onderhoud en de exploitatie- en loonkosten. Gemeenten dragen tot nu toe voor 30%-35% bij aan de exploitatiekosten, de overige kosten moeten op een andere manier worden gefinancierd.

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart zijn er veelal nieuwe wethouders aangetreden. Zij zijn vaak niet bekend met de problematiek bij wildopvangcentra en moeten daar opnieuw in worden meegenomen. Ditzelfde zal waarschijnlijk gebeuren na de Provinciale Statenverkiezingen in 2023. De inspreker wil dit voor zijn. Daarom pleit de inspreker, mede namens de andere opvangcentrale, voor een alternatieve besteding van de resterende € 100.000 en dit bedrag naar rato te verdelen over de opvangcentra in de provincie. Daarnaast wil De Bonte Piet graag meedenken met de provincie over een structurele financiële vergoeding voor de Noord-Hollandse wildopvangcentra.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of het klopt dat de inspreker wenst dat dit bedrag wordt gebruikt voor de kerntaken van de opvangorganisaties.

De heer **Koks** bevestigt dit.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt hoe de inspreker die verdeling naar rato voor zich ziet.

De heer **Koks** geeft aan een wildopvang met hoge exploitatiekosten een hogere bijdrage zou moeten krijgen dan een organisatie die minder kosten heeft.

De heer **Roosendaal** (VVD) kan zich voorstellen dat er rekening gehouden wordt met in hoeverre wildopvangcentra op een andere manier extra overheidsondersteuning krijgen. Hoe staat de inspreker daartegenover?

De heer **Koks** geeft aan dat De Bonte Piet beperkt ondersteuning van gemeenten – en omdat De Paddenstoel zal sluiten ook van de provincie – krijgt.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt de inspreker te bevestigen dat de brief is ondertekend door (bijna) alle opvangcentra en dat zij in samenspraak met elkaar tot een regeling willen komen.

De heer **Koks** bevestigt dit.

De **voorzitter** constateert dat alle insprekers aan het woord zijn geweest en de vragen hebben beantwoord.

Voor de behandeling van dit agendapunt neemt gedeputeerde Rommel waar voor gedeputeerde Loggen.

Eerste termijn commissie

Statenlid **Kostić** (PvdD) ziet positieve ontwikkelingen. In woorden is de provincie groener geworden dan voorgaande colleges, er wordt geïnvesteerd in de Omgevingsdiensten (OD) – al lijkt dit voor achterstallig onderhoud te zijn. Tegelijkertijd geven burgers en maatschappelijke organisaties signalen af dat het onduidelijk is hoe waar zij welke incidenten kunnen melden. Herkent de gedeputeerde deze signalen dat

het budget en de personeelscapaciteit nu onvoldoende is om de leefomgeving en de natuur te beschermen? Zijn er ook geluiden dat er onvoldoende is om de circulaire ambities te realiseren?

Partij voor de Dieren is blij met de paragraaf over dierenwelzijn. Echter, er staat in dat de provincie de wildopvangcentra heeft ondersteund met het opstellen van werkprotocollen. Dit is niet gelukt.

Partij voor de Dieren heeft een uitgewerkt voorstel gedeeld, genaamd Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen. Het is een budgetneutraal voorstel met twee kanten: 1, het vrijmaken van de beloofde € 100.000 voor wildopvangcentra en 2, de regie pakken om samen met onder andere gemeenten en de sector te komen tot een model voor structurele financiering van wildopvangcentra. Hiermee kan een nieuw college direct aan de slag. De spreker roept de commissie op dit voorstel te steunen.

De Partij voor de Dieren constateert dat het huishoudboekje van de provincie nog steeds niet op orde is: de provincie staat in de ecologische min, scoort onvoldoende op klimaat en er worden meer grondstoffen gebruikt dan de planeet aankan. Dit komt niet uit de begroting naar voren. Jongeren en wetenschappers voeren protestacties, de klimaatcrisis en natuurcrisis zijn een alles overschaduwende bedreiging. En PS heeft middels een aangenomen motie een duidelijk signaal afgegeven dat de provincie duidelijk moet communiceren hierover. Er ontbreekt lef om echt door te pakken. Concrete doelen met bijbehorende monitoring en aanpak op veel vlakken ontbreekt en de wel concrete doelen voor natuur worden niet gehaald. De provincie heeft nog steeds geen data over haar intensieve veehouderijen. Vervuilers zoals Tata Steel en vrije industrie worden nog veel te veel ontzien, terwijl de gewone burger de rekening moet betalen. Partij voor de Dieren roept al twintig jaar op te stoppen met het faciliteren van vervuilers en geen belastinggeld te verspillen aan technologische lapmiddelen die de problemen niet oplossen. De Partij voor de Dieren roept op te werken aan de afbouw van de vee-industrie en zo ruimte te maken voor natuur en natuurinclusief wonen en de boeren te helpen over te schakelen naar biologische, plantaardige en regionale landbouw.

> Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) is statenlid Kostić ook van mening dat de voedselproducenten hiermee negatief worden benaderd, terwijl er wel voedselproductie nodig is?

Statenlid **Kostić** (PvdD) antwoordt dat de voedselvoorziening voor de rest van de wereld in gevaar komt door de industrie zoals eerdergenoemd. Dat ligt niet aan de voedselproducenten, maar aan het beleid van de overheid. Dit probeert Partij voor de Dieren al twintig jaar te veranderen.

Gelukkig wordt het steeds duidelijker dat dit noodzakelijke stappen zijn en de enige realistische weg is om de verschillende crises op te lossen en het huishoudboekje echt op orde te krijgen. Daarom heeft Partij voor de Dieren een aantal voorstellen.

De Partij voor de Dieren wil de intensieve veehouderij aan banden leggen door in de Omgevingsverordening te stellen dat er geen nieuwe intensieve veehouderijen mogen komen in de provincie Noord-Holland. Dit kan met argumenten voor klimaat, gezondheid, dierenwelzijn. Bijna alle fracties zijn het eens dat de intensieve veehouderij moet worden afgebouwd.

> Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) verzoekt mevrouw Kostić haar woordkeuze aan te passen, omdat er in Noord-Holland geen sprake is van intensieve veehouderij.

Statenlid **Kostić** (PvdD) antwoordt dat de Partij voor de Dieren de regels voor de intensieve veehouderij, die zijn opgenomen in de Omgevingsverordening, wil aanpassen. Er speelt nu een casus in Purmerend. Dit had voorkomen kunnen worden als de regels in de Omgevingsverordening op dit punt waren aangepast.

Ook willen de meeste partijen af van de verspilling van belastinggeld aan dieronvriendelijke ontwikkelingen, intensieve veehouderij, monoculturen en technologische lapmiddelen. Via de provincie gaat er geld naar de landbouwsector. De provincie kan deels sturen hoe dat geld wordt ingezet. Partij voor de Dieren stelt voor om die geldstromen nogmaals goed door te lichten, zodat ingezet kan worden op systeemverandering in plaats van lapmiddelen.

Het grond- en pachtbeleid zou geen schade moeten opleveren voor biodiversiteit, klimaat en provinciale landbouwdoelen. De Partij voor de Dieren stelt voor om daarmee aan de slag te gaan.

Slechts 2% van de akkerbouw is biologisch, voor bloembollen is het zelfs minder dan 1%, terwijl de gangbare sector een grote aanslag is op de water- en bodemkwaliteit en het de gezondheid van mens en dier aantast. Zonder een omslag krijgt de provincie de waterkwaliteit niet op orde. Niet voor niets is een Europees doel om voor 2030 25% van het landbouwareaal biologisch te maken. Daarom pleit de Partij voor de Dieren voor minstens drie maatregelen. GroenLinks diende eerder een initiatief in om het fieldlab voor biologische bollen een extra impuls te geven. Dit oorspronkelijke kosten hiervan zijn € 50.000 per jaar.

> De heer **Kohler** (JA21) vraagt of mevrouw Kostić op de hoogte is dat er beperkt vraag is naar biologisch geteelde bloembollen. Daarop inzetten zou een negatieve impact hebben op de handel in bloembollen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) antwoordt dat het daarom belangrijk is duidelijk te communiceren wat de doelstelling is, wat waardevol is en wat echt schade oplevert. Daarnaast kan de provincie ook helpen in de afzetmarkt door bijvoorbeeld gemeenten meer aan te sturen. De spreker benadrukt dat er wel stappen moeten worden gemaakt voordat het te laat is. Daarom vraagt de spreker de toegezegde bijdrage te verdubbelen naar € 100.000, zodat er vooruitgang komt vanuit de biologische boeren zelf.

Daarnaast wil Partij voor de Dieren een aanzet maken voor een spuitvrije zone in de Omgevingsverordening – dat is juridisch mogelijk – en te kijken welke mogelijkheden er verder zijn met bijvoorbeeld het voorzorgsbeginsel – een idee van de provincie Drenthe – om de groei van de gangbare sierteelt, bollenteelt, in Noord-Holland te beperken.

Tot slot pleit de Partij voor de Dieren ervoor een notitie te maken over hoe de provincie het areaal biologisch kan verhogen naar bijvoorbeeld 50% in 2030. De Voedselvisie is hier niet helemaal duidelijk over. Bovendien gaat de Voedselvisie niet over die sierteelt en bollenteelt; dit valt nu onder het economisch beleid en is vooral gericht op groei en het faciliteren van de sector. Zo'n notitie kan het volgend college helpen om een volgende stap te maken.

De **voorzitter** constateert dat Partij voor de Dieren een voorstel heeft toegevoegd ter voorbereiding op een eventueel amendement. De voorstellen in het betoog zullen mogelijk omgezet worden in moties.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat het college in haar antwoord op technische vraag 48 aangeeft dat er in overleg met het ministerie van NLV en de relevante kennisinstellingen een sociaaleconomische

impactanalyse wordt opgesteld, die onderdeel wordt van het provinciaal programma landelijk gebied. Stel dat uitkomsten van deze impactanalyse laten zien dat er grote negatieve sociaaleconomische gevolgen zijn van het nastreven van de doelen voor de Natura2000 Kaderrichtlijn Water en Klimaat, wat doet de provincie in dat geval? Is GS in dat geval bereid om in overleg met partners te treden om ambities naar beneden bij te stellen of misschien zelfs te schrappen?

De PVV is van mening dat de klimaatcrisis niet zichtbaar is. Wat maakt dat hier geld in gestopt zou moeten worden?

In reactie op de brief van de dertien wildopvangcentra geeft de spreker aan de zorg te begrijpen. De PVV steunt de oproep om de resterende € 100.000 doelmatiger dan de eerste € 100.000 te besteden. Er is voldoende kennis bij deze opvangcentra; daar hoeft vanuit de provincie niet verder in te worden geïnvesteerd. Aanvullend geeft de spreker aan dat de overheid een zorgplicht ten aanzien de opvang van wilde dieren heeft. Hier wordt verschillend mee omgegaan. Het is daarom goed wanneer de provincie zich inspant de gemeenten op één lijn te krijgen en te kijken naar een structurele oplossing.

De heer **Kohler** (JA21) is het eens dat er circa € 180 miljoen wordt uitgegeven aan het groenbeheer in de provincie. JA21 heeft wel andere ideeën over waar dit aan uitgegeven moet worden. Ook is JA21 het eens met de verdeling van de resterende € 100.000 over de verschillende opvangcentra. Het is aan hen hoe de verdeling plaats zal vinden.

JA21 heeft op de volgende onderdelen in de begroting opmerkingen en, of vragen:
- Ten aanzien van de ganzenproblematiek geeft de spreker aan dat de ervaring leert dat nestbehandeling de beste optie is. Het is een groot probleem. JA21 zou dan ook graag in (een addendum bij) de begroting, net als bij de schade-uitkeringen, de inzet van de bestrijding en de resultaatdoelstellingen en de daadwerkelijke resultaten concreet terugzien.
- Eerder heeft de heer Köhler al aangegeven dat de invasieve exoot het grootste probleem is voor het ecosysteem en de biodiversiteit. De aanpak stelt niet gerust. In de uitvoeringsplannen van 2021-2023 wordt wel meermaals de Japanse duizendknoop genoemd, maar andere invasieve exoten eigenlijk niet. In antwoord op schriftelijke vragen is gezegd dat uitsplitsing naar soorten en bestrijdingskosten niet mogelijk is. De spreker is van mening dat dat wel kan en verzoekt dit als bijlage bij de begroting te voegen, omdat er te weinig is begroot voor de bestrijding van invasieve exoten. De middelen hiervoor kunnen gehaald worden uit, zoals de spreker noemt, prestigeprojecten, zoals eerder De Duinstichting, een van de insprekers, al noemde.

Statenlid **Bwefar** (GL) heeft een aantal vragen:
- Kan aangegeven worden hoe de opgave van groen staal naar Tata Steel terug te vinden is?
- Is er al zicht op wanneer de pilot met de erfcoaches van start moet gaan? Wat zijn de vereisten voor de agrariër om hiervoor in aanmerking te komen.
- De percentages ten aanzien van de waterkwaliteit lijken niet correct te zijn. Afgezien van het aanvullende werk van de waterschappen, wat zijn de maatregelen om de zwemlocaties van slechte kwaliteit naar minimaal aanvaardbaar niveau te krijgen?

- De inwerkingtreding van de Omgevingswet is wederom uitgesteld naar 1 juli 2023. In de begroting wordt nog gesproken over een ingangsdatum per 1 januari 2023. Verwacht de gedeputeerde dat alleen het aanpassen van de data afdoende zal zijn of moet ook lopend beleid worden aangepast?
- Kan de gedeputeerde ten aanzien van de wildopvangcentra aangeven hoe de opdrachtverlening aan de extern adviseur nu alsnog vorm gaat krijgen? Ziet de gedeputeerde andere mogelijkheden om wildopvangcentra structureel te ondersteunen. Het is immers duidelijk dat de centra ondersteuning nodig hebben.

De heer **Klein** (ChristenUnie) heeft de volgende vragen en opmerkingen:
- De spreker geeft aan blij te zijn met de begroting met de expliciete koppeling met de monitor brede welvaart. Het is goed dat dit laat zien dat er, ondanks de inzet, nog veel te doen is, zoals bijvoorbeeld op het gebied van de teruggang van de biodiversiteit.
- Verder is de ChristenUnie blij met de prioriteit voor 2023 op het Actieplan Weidevogel. De ChristenUnie maakt zich zorgen met het beperkte budget voor faunabeheer. Er is meer geld nodig. Wat is de reden dat er niet meer geld voor is begroot?
- Er wordt conservatief begroot voor faunaschade. De verwachting is dat de kosten komend jaar weer op zullen lopen. Kan de gedeputeerde uitleggen waarom deze keuze is gemaakt?
- De ChristenUnie vraagt GS met een voorstel te komen voor een structurele financiële oplossing voor de wildopvangcentra. Het advies van de RDA is duidelijk. De opvangcentra hebben, naast de zorg voor wilde dieren, ook een maatschappelijke meerwaarde en bieden educatie aan kinderen. De ChristenUnie vindt het wel prematuur om nu al die € 100.000 ter beschikking te stellen.

Mevrouw **Kapitein** (D66) geeft aan blij te zijn met deze begroting met onder andere de koppeling naar de brede welvaart. D66 zal zich in deze bijdrage beperken tot enkele opvallende onderwerpen.
- D66 onderschrijft het belang van de extra middelen die ter beschikking zijn gesteld voor de Omgevingsdiensten. Om de provinciale ambities waar te kunnen maken is een innovatieve aanpak nodig met meer capaciteit voor vergunningverlening en voldoende personeel voor toezicht en handhaving met adequate financiering.
- Uit de stukken blijkt dat de geluidsbelasting een issue lijkt te zijn voor de provincie Noord-Holland. Is het Actieplan Geluid wel voldoende?
- D66 heeft zich in deze statenperiode vaker uitgesproken over de waterkwaliteit. Dit thema is opgenomen in de stukken, maar er wordt geen concreet beleid geformuleerd. Het is zorgelijk dat de KDW-doelen bij geen van de 89 regionale oppervlaktewaterlichamen in Noord-Holland op basis van het one out all out-principe bereikt. Wat D66 is in de nieuwe PPLG water een van de hoofdprioriteiten en moet de provincie nauw samenwerken met het Rijk en de waterschappen.
- In paragraaf 2.3 ontbreekt de opgave voor de landbouw. Juist de regeneratieve landbouw is een essentieel onderdeel van het provinciale beleid en de landbouw en heeft veel impact op de vele hectares van de grond in Noord-Holland.
- De KPI Living Planet Index is aanleiding voor een zeer interessante analyse over hoe de natuur zich ontwikkelt in Noord-Holland. Het toont aan dat er veel te doen is, maar dat er ook successen mogelijk zijn en ook behaald zijn.

- Het aantal vierkante meters groenblauw blijkt terug te lopen. Aan de ene kant is dit begrijpelijk, maar omdat de provincie zo dichtbevolkt is, bevestigt dit dat de vraag naar recreatieruimte steeds groter wordt. Dit is meegenomen in de Recreatievisie en wordt ook meegenomen in de PPLG-plannen.
- De conclusie dat er ruim voldoende gronden aanwezig zijn voor de provinciale doelen lijkt achterhaald gezien de discussies over stikstof, landbouw en zonering. GS geeft aan dat het grondstrategieplan op themaniveau een politieke keuze is. D66 voorziet een grote wijziging van het grondbeleid in de komende periode; inhoudelijk van een compleet andere orde dan in het verleden. Zeer waarschijnlijk wordt dit een uitkomst van gebiedsprocessen met de partners. GS mag, wat D66 betreft, de gronden inzetten voor de landbouwtransitie.
- Dan over de dieren de wilde dierenopvang. D66 onderschrijft dat de wilde dierenopvang kwetsbaar is. Het draait nu vooral op zeer gedreven vrijwilligers die zoveel mogelijk doen met heel weinig middelen. Er is duidelijk een structureel financieringsprobleem. Na het webinar over het advies van de RDA op 8 november kan er worden besproken hoe de structurele financiering geregeld zou moeten worden.
- Het proces om een bestemming te bepalen voor de resterende € 100.000 is zorgvuldig doorlopen. D66 heeft geen moeite met een ander bestedingsdoel, mits dit in overleg met alle wildopvangcentra plaatsvindt en het niet besteed gaat worden aan de reguliere bedrijfsvoering. Per opvangcentrum is dit maar een klein bedrag en zou nauwelijks helpen. Dit was ook een van de overwegingen destijds om niet voor deze bestemming te kiezen.

> Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of D66 ook niet van mening is dat de wildopvangcentra zelf moeten bepalen waaraan zij dit geld besteden.

Mevrouw **Kapitein** (D66) geeft aan dat het een randvoorwaarde is dat dit in overleg gaat met de wildopvangcentra. De spreker heeft de mening van D66 eerder gedeeld.

De heer **Leerink** (PvdA) benoemt twee punten uit de begroting.

- de PvdA spreekt haar waardering uit over de inzet van de vrijwilligers van de wildopvangcentra. Het is om nu alvast na te denken over een structurele financiering en dit eventueel vóór de nieuwe statenperiode geregeld te hebben. De PvdA is niet onwelwillend om de resterende € 100.000 te besteden aan de wildopvang, maar de fractie hoort ook graag de mening van GS en hoe dit op een goede manier geregeld kan worden.
- Door de inflatie is het reëel te verwachten dat het komende halfjaar in toenemende mate verschillende organisaties bij de provincie aan zullen geven dat er onvoldoende financiële middelen zijn. De heer Leerink pleit er daarom voor tijdig hierop te anticiperen zodat er, voordat de nood te hoog is bij die organisaties, een structurele oplossing is.

> De heer **Köhler** geeft aan dat zijn collega hier in de commissie EFB, vergezeld van voorstellen, uitvoerig op terug zal komen.

De heer **Roosendaal** (VVD) benoemt dat er voor Natuur, Landbouw & Gezondheid steeds meer geld gaat naar de financiering van de Omgevingsdiensten en faunabeheer. Om met dat laatste te beginnen: de doelstelling om de ganzenstand van 2005 te bereiken, raakt verder uit beeld. Zijn de grondoorzaken de beste manier om het aantal ganzen te verminderen? En moet de politiek daar niet juist meer bovenop zitten door de uitvoering op afstand van de provincie te zetten? De uitgaven de afgelopen jaren waren niet

doeltreffend en dus wordt er meer geld aan uitgegeven, terwijl de doelstellingen per gebied nog moeten worden vastgesteld. In zijn algemeenheid kunnen er pas goede keuzes gemaakt worden waar het geld aan wordt besteed als de doeltreffendheid en de doelmatigheid vastgesteld kan worden en daarnaar gehandeld wordt. Daar vraagt de VVD aandacht voor.

Bij de Omgevingsdiensten wordt de problematiek steeds groter. Specifieke kennis en verdere professionalisering zijn provincie overschrijdend en noodzakelijk. Dat kost, naast nieuwe keuzes, ook meer geld. De VVD ziet hier graag het principe 'de vervuiler betaalt' om een steeds groter beslag op de algemene middelen te verminderen. Is GS bereid om met de Rijksoverheid te overleggen in hoeverre het financieringsmodel van de toezicht op de banken ook kan worden toegepast op de taken van de Omgevingsdiensten voor wat betreft het toezicht. De banken betalen zelf voor het toezicht.
Ten aanzien van het voorstel van Partij voor de Dieren voor de wildopvang is de VVD het voor de korte termijn eens dat de wildcentra dit gebruiken voor de extra kosten vanwege de energiecrisis en dus niet structureel voor de bedrijfsvoering. Voor een goed financieringsmodel voor de wildopvang, is ook het Rijk nodig. Hoe wordt voorkomen dat door voortgaande professionalisering – door de overheid afgedwongen – de vrijwilligers onder druk komen te staan en ook dat dit belangrijke werk een primaire overheidstaak wordt, omdat er te weinig draagvlak is onder de bevolking om hieraan bij te dragen, juist omdat de overheid steeds meer bemoeienis vertoont en professionalisering eist. Dit gebeurt ook bij de vrijwillige brandweer. Het zou jammer zijn, aldus de VVD, als het bij de dierenopvang dezelfde kant op gaat. Is er duidelijkheid over de zorgplicht voor de overheid als het gaat om de dierenopvang? Iedereen moet gewonde en kwetsbare dieren beschermen, maar waar ligt nu de taak van de overheid? Graag hoort de spreker een antwoord hierop van Partij voor de Dieren en GS.

Statenlid **Kostić** (PvdD) verwijst hiervoor naar het voorstel van de Partij voor de Dieren en het RDA-rapport.

De heer **Roosendaal** (VVD) ziet liever een politieke uitwisseling van ideeën.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) dankt voor de begroting en voor het opnemen van de erfcoaches in de begroting. Goed dat GS hierover contact opneemt met andere provincies. Het CDA verneemt het graag als er meer bekend.

De spreker stipt zeven punten uit de begroting kort aan:

- Het blijft ondoorzichtig om goed te kunnen beoordelen of er voldoende geld beschikbaar is in de toekomst voor het onderhoud van alle natuurgebieden. Daarnaast wordt ook het NNN uitgebreid. Uit de meerjarenraming van het Natuurbeheerplan blijkt niet wat er na 2027 gebeurt. Wat is de visie van de gedeputeerde hierop?
- Het CDA is blij dat het Stivas met hulp van de POP3-gelden in staat zal zijn om ook de komende jaren ruimtelijke opgaven en kavelruil te initiëren, begeleiden en faciliteren. Er is door de provincie toegezegd dat de voorfinanciering geregeld zou worden. Kan de gedeputeerde bevestigen dat dit zo is?
- Er moet ondersteuning komen voor de biologische teelt van bloembollen. Is het mogelijk een jaarlijkse subsidie te geven, zodat het fieldlab goed kan draaien?
- Ter zake de Omgevingsdiensten vraagt het CDA of er inmiddels reactie is van het ministerie van I&W op de brief van de provincie over de knelpunten in wet- en regelgeving in relatie tot de uitvoeringspraktijk van toezicht en handhaving.

- De antwoorden op de vragen die gesteld zijn over stikstof zijn aanleiding tot zorg. GS geeft aan dat veel meer stikstof in de vorm van NO_X door industrie en auto's wordt uitgestoten in Noord-Holland dan door de landbouw in de vorm van NH_3. Het gaat om uitstoot van 32.000 ton door industrie en auto's tegenover 7000 ton door landbouw. En daarbij daalt de stikstof van de landbouw ook steeds op korte afstand neer, vaak op het land van de agrarische bedrijven zelf, en het wordt snel afgebroken. Heeft de gedeputeerde goed in beeld bij toekomstig beleid dat er verschillen zijn in die stikstofsoorten en dat het niet zo mag zijn dat bedrijven onterecht worden opgekocht.
- Het CDA is van mening dat de resterende € 100.000 voor wildopvangcentra een andere bestemming kan krijgen. Graag hoort het CDA de mening van de gedeputeerde hierover.
- Het CDA heeft eerder aangegeven dat het ganzenbeleid effectiever moet. Wil de gedeputeerde daar nog naar kijken? Kan de gedeputeerde ook ingaan op de knelpunten die de FBE signaleert? Kan er financiële ruimte gevonden worden in de begroting om de knelpunten op te lossen?

Voor mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) is het de grote vraag of de provincie doorgaat op de oude weg of gaat veranderen. En zo ja, hoe snel gaan die veranderingen? Met name in de bijdrage van de Partij voor de Dieren zijn veel veranderingen de revue gepasseerd die de SP het gevoel geven dat het de goede kant op gaat. Verandering is nodig. Naast andere belangrijke onderwerpen, zoals de intensieve veehouderij, het gif op het land, biologisch boeren, benoemt de SP specifiek één onderwerp: het voedselpark Amsterdam. Daar komen verschillende raakvlakken van de provincie bij elkaar. Het is om te beginnen een bedrijventerrein waar Schiphol, de provincie en de gemeente Amsterdam een deelname in heeft. Het is een bedrijventerrein met bijzonder vruchtbare grond. Bovendien is het grond die nog nooit met gif bewerkt is geweest. Deze grond is daarmee met name geschikt voor biologische landbouw. En het zou dus heel jammer zijn als daar nog meer bedrijven komen. De provincie wil heel graag circulair zijn, biologische landbouw versterken, korte afstanden van de boer tot de consument. Dit terrein ligt op de rand van de stad en heeft daarmee een korte afstand tot de consument. Hier komt alles samen, aldus de SP. De spreker pleit ervoor dat de provincie zich inzet voor dit voedselpark. De SP zal daar een voorstel voor indienen.

> De heer **Roosendaal** (VVD) ziet graag het voorstel tegemoet. De spreker wijst erop dat de instandhouding van het roggeveld € 40 miljoen zal kosten. Het is daarom belangrijk de financiering hiervan mee te nemen in het voorstel.

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) benadrukt dat het goed is aan de financiering te denken, maar dat er ook gekeken moet worden naar bijvoorbeeld de positieve gezondheid effecten. Ook moet er een bestemmingsplanwijziging plaatsvinden. Dit is een bevoegdheid van de gemeente Amsterdam. De spreker zal in haar functie als raadslid van de gemeente Amsterdam een voorstel voor een bestemmingsplanwijziging indienen, waarbij landbouw naast bedrijven wordt toegestaan.

> De heer **Kohler** (JA21) vraagt of mevrouw Alberts ervan op de hoogte is dat biologische teelt vele malen duurder.

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) antwoordt dat de prijs meevalt.

> Mevrouw **Kapitein** (D66) geeft aan dat de gemeente Amsterdam ook een positie heeft ingenomen en vraagt of de provincie de besluitvorming van de gemeente Amsterdam moet overrulen.

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) pleit ervoor hierin samen op te trekken en samen die verandering tot stand te brengen, omdat de provincie en de gemeente samen eigenaar zijn van het SADC-gebied.

Mevrouw **Kapitein** (D66) vraagt of de gemeente Amsterdam niet het eerste initiatief in deze moet nemen.

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) antwoordt nogmaals dat dit in gezamenlijkheid met de provincie moet gebeuren.

Bij deze planvorming is het zaak naar de ruimtelijke ordening te kijken. Er moet gekeken worden naar het aantal benodigde distributiecentra; er zijn er inmiddels genoeg. De spreker pleit voor verandering en dit voedselpark zo neer te zetten dat het zeer levensvatbaar is.

Gedeputeerde Staten krijgen de gelegenheid te reageren en de vragen te beantwoorden.

Gedeputeerde **Zaal** refereert aan een aantal voorstellen die zijn aangekondigd, onder andere van de Partij voor de dieren over intensieve veehouderij en de bloembollen. De gedeputeerde stelt voor het aanpassen van de Omgevingsverordening mee te nemen in de reguliere cyclus van de Omgevingsverordening.

Ten aanzien van de biologische bollen geeft de gedeputeerde aan dat de provincie is gestart met het fieldlab en dat het fieldlab zelf ook bij externe partijen financiering wil verzorgen en dat daar ook goed zicht op is. Vrijdag 21 oktober heeft de provincie een EFRO-subsidie opgesteld van € 1 miljoen voor de verduurzaming van de bollen. Dat betekent dat de gedeputeerde, samen met de euro 50.000 voor het fieldlab, genoeg financiering ziet voor het belangrijke doel om die bollenteelt te verduurzamen. Deze ambitie deelt de gedeputeerde.

Bij de vaststelling van de begroting wordt ook besloten over de erfcoaches. Als deze op 14 november wordt aangenomen, gaat het college daarmee aan de slag. GS denkt daar begin 2023 mee kunnen starten. De voorwaarden zijn nog niet uitgewerkt, maar dit wordt in nauw overleg met de sector gedaan en er wordt ook gekeken naar wat er bij andere provincies gebeurt. De gedeputeerde zal Provinciale Staten informeren hoe daar uitvoering aan wordt gegeven.

Ten aanzien van Stivas, geeft de gedeputeerde aan een toezegging te hebben gedaan over het NSP, want daarvoor is landelijk geregeld dat de provincie mag voorfinancieren. Dit geldt vanaf 1 januari 2023. Stivas is een organisatie, die onafhankelijk is van de provincie en zou dit in principe zelf moeten regelen. Voor POP3 geldt deze voorfinanciering niet; dit zijn nog de vorige subsidies die niet onder het nieuwe NSP vallen en daarvoor geldt geen mogelijkheid voor voorfinanciering. dat betekent dat iedere subsidieaanvrager dit op een bepaalde manier in zijn exploitatie moet regelen. Wel is een lening mogelijk. Hier zijn regels aan verbonden. De gedeputeerde denkt dat het verstandig is ook met RVO te spreken over de vraag of dat niet sneller kan.

De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt of mogelijk de provincie – naar voorbeeld van gemeenten die dit al een doen – een garantstelling kan afgeven, zodat de subsidieaanvrager zelf de financiering kan regelen bij banken, zodat de provincie zo min mogelijk ingrijpt op marktmechanismen en de aanvragers ook het snelst geholpen kunnen worden.

Gedeputeerde **Zaal** zal tijdens het gesprek met Stivas op 25 oktober de verschillende opties verkennen. De gedeputeerde is gehouden aan de kaders die zijn vastgesteld in de Kadernota leningen en garanties.

De provincie is een van de aandeelhouders van het SADC, maar het bestemmingsplan is van de gemeente Amsterdam. Daarin staat dat het een bedrijventerrein is. De gedeputeerde herkent de behoefte aan bedrijventerreinen in de MRA. In de komende raming staat dat er heel erg veel tekorten zijn. De gemeente Amsterdam moet een voorstel doen tot het wijzigen van het bestemmingsplan. De democratische verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenteraad van Amsterdam. De gedeputeerde raadt mevrouw Alberts daarom aan om die motie daar in te dienen.

> Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) geeft aan dat dit project veel raakvlakken heeft met de ambities van de provincie. Het voedselpark kan ook een voorbeeld zijn voor heel veel plekken in de provincie Noord-Holland. Om het dan alleen maar te laten bij een bestemmingsplan, zou het project te kort doen. De provincie grijpt wel degelijk in bij bestemmingsplannen. Dit is onlangs nog gebeurt de het datacentrum in Hollands Kroon, waar bezwaar is gemaakt vanuit de provinciale verordeningen.

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat in dat geval het bestemmingsplan niet in overeenstemming was met de provinciale verordeningen. Dat is hier niet het geval. GS heeft een Voedselvisie die streeft naar duurzame en circulaire landbouw in de hele provincie, maar er is ook een groot belang bij een goed vestigingsklimaat en het zoeken van ruimte voor bijvoorbeeld circulaire economie. Dat moet ook ergens een plaats krijgen in de provincie. In het Huis van Thorbecke is afgesproken dat de afweging wat waar komt binnen de grenzen van een gemeente primair de taak is van de gemeente.

> De heer **Klein** (ChristenUnie) memoreert dat de provincie medeaandeelhouder van SADC. De provincie ziet in haar rol als aandeelhouder toch ook mogelijkheden. Wat is de visie van de gedeputeerde daarop?

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat de provincie aandeelhouder is in SADC vanuit het belang om duurzame bedrijventerreinen te ontwikkelen. Dus de gedeputeerde zit daar als aandeelhouder vanuit de portefeuille Economie en niet vanuit de portefeuille Voedsel. Er is altijd bereidheid om te spreken of een en ander gecombineerd kan worden, maar het initiatief daarvoor ligt primair bij de gemeente Amsterdam, die aangeeft daar een bedrijventerrein te beogen. Maar het is al gezegd: SADS is bereid te praten.

> De heer **Kohler** (JA21) is van mening dat de provincie de mogelijkheid heeft dit te heroverwegen en het als BPL aan te wijzen.

Gedeputeerde **Zaal** geeft aan dat Provinciale Staten de kaders heeft vastgesteld. Daarin is dit gebied niet aangesteld als bijzonder provinciaal landschap. Provinciale Staten kan hiertoe een voorstel indienen.

> De heer **Kohler** (JA21) geeft aan dit voorstel niet te maken, omdat de fractie tegen BPL's is.

Gedeputeerde **Zaal** vervolgt met de vragen over de wildopvangcentra in Noord-Holland. Deze centra doen heel belangrijk werk. De constatering is dat er een gat in de wetgeving is: iedere inwoner is verplicht om deze dieren op te vangen. De wildopvangcentra doen dit gelukkig. Tegelijkertijd heeft niemand de verantwoordelijkheid gekregen voor deze specifieke taak. Er ligt een advies van de RDA. De provincie

Noord-Holland zal samen met de opvangcentra meediscussiëren over de vraag in hoeverre hier een rol voor de provincies ligt. GS volgt de ontwikkelingen en is in gesprek met de ministerie van LNV. De gedeputeerde is echter van mening dat de vraag over een structurele financiële oplossing bij de volgende coalitie moet liggen.

De gedeputeerde geeft aan dat de provincie een besteding heeft geformuleerd voor de

> Statenlid **Kostić** (PvdD) memoreert dat eerder is toegezegd dat wanneer de opvangcentra met een gezamenlijk voorstel komen de gedeputeerde hiernaar zal kijken. Nu ligt er een voorstel en is de gedeputeerde van mening dat het reeds ingezette proces gevolgd moet worden. de spreker pleit ervoor dat de gedeputeerde samen met de wildopvangcentra kijkt hoe dit bedrag een goede bestemming kan krijgen.

Gedeputeerde **Zaal** geeft aan dat GS het oorspronkelijk plan uitvoert en zij nog steeds hierachter staat. Dit draagt bij aan de professionaliteit van de organisaties. Daarnaast vindt de gedeputeerde het lastig dit bedrag random over de organisaties te verdelen en daar (een deel van) de exploitatiekosten van te betalen.

De gedeputeerde is het eens met D66 dat de resterende € 100.000 niet naar de exploitatie moet gaan. De gedeputeerde schrikt ook van de verhalen over de hoge energierekening en de gevolgen van de inflatie. Daar zijn de wildopvangcentra niet alleen in; dit speelt bij alle grote en kleine organisaties. Dat betekent dat er voorzichtigheid is geboden bij het toekennen van bijdragen. Voor de resterende € 100.000 is een specifiek doel benoemd. De gedeputeerde vindt dit nog steeds belangrijk, want ook al lekt het dak, dan moeten nog steeds de protocollen op het gebied van euthanasie bijvoorbeeld goed worden nageleefd. Dit proces is ook in nauw overleg met de dierenopvangcentra tot stand gekomen. GS heeft informatie dat het ministerie van LNV snel zicht geeft op deze uniforme protocollen. De provincie is ook al bezig met de opdrachtverlening. De gedeputeerde wil dit proces eerst afmaken, voordat er een ander bestedingsdoel komt. Mocht dit niet afdoende zijn, komt de gedeputeerde weer bij Provinciale Staten terug, want het is wel de bedoeling dat deze € 100.000 wordt besteed.

Gedeputeerde **Olthof** beantwoordt de vragen op zijn portefeuille en die van gedeputeerde Stigter.

De gedeputeerde start met de klachten van organisaties over het functioneren of over de bereikbaarheid van de Omgevingsdienst. De gedeputeerde zijn geen klachten van andere organisaties bereikt over het algemeen functioneren van de Omgevingsdienst. Dit staat los van de brede discussie rondom Tata Steel, waar de omgeving en ook de verenigingen en de stichtingen, die er zitten, wel wat vinden van de Omgevingsdienst.

Het klachtenproces voor particulieren verloopt soepel en de klachten worden goed opgevolgd, kan de gedeputeerde uit eigen ervaring vertellen. En wanneer er een onderzoek is gedaan, worden de uitkomsten teruggekoppeld aan de melder. Er is de afgelopen tijd stevig geïnvesteerd in de klachtafhandeling.

Net als in veel sectoren, heeft de Omgevingsdienst ook issues op het gebied van personeelsbezetting. Daarnaast is de Omgevingsdienst in transitie als gevolg van nieuwe vraagstukken, nieuwe technieken, nieuwe inzichten ten aanzien van milieuregels, nieuwe soorten installaties, circulariteit.

Die transitie, met name op het gebied van circulariteit, vraagt ook een bepaald specialisme. De omgevingsdiensten kijken waar ze zelf moeten investeren in capaciteit, maar ook wat er samen met bijvoorbeeld het IPO gedaan kan worden. Bijvoorbeeld op het gebied van circulariteit zijn er nu afspraken gemaakt om te kijken of in ieder geval de vijf BRZO-omgevingsdiensten hun kennis te bundelen om de bedrijven beter te kunnen adviseren.

Daar zit ook een financieringsvraagstuk achter. Dit is opgenomen in de bijlage van de begroting. De omgevingsdiensten hebben extra capaciteit beschikbaar gesteld om te kijken wat er nodig is. Het gaat extra geld kosten. Dit is voor een deel inzichtelijk gemaakt. Om te voorkomen dat de kosten automatisch bij de provincie neergelegd worden, wordt er gekeken welke kosten de provincie moet dragen en welke door de Rijksoverheid kunnen worden gefinancierd. Gedeputeerde Stigter spreekt bijvoorbeeld in rijksverband over de financiering van de uitvoeringskosten vanuit budgetten voor klimaat bijvoorbeeld. Voor de provincie zijn leges een inkomstenbron.

De VVD verwees naar de situatie waarbij banken het toezicht financieren. Dat zou kunnen bij de omgevingsdiensten – indirect vindt dat ook plaats – maar de provincie financiert de omgevingsdiensten. De provincie financiert dit met leges, met een brede doeluitkering vanuit het Rijk, maar voor een deel zijn het ook de algemene middelen. Dus als de omgevingsdiensten dit zelf gaan financieren, leggen zij die rekening bij de provincie neer.

> De heer **Roosendaal** (VVD) geeft aan dat de stijgende kosten van de omgevingsdiensten met name voortvloeien uit het extra toezicht op, in dit geval, Tata Steel. De spreker zou verwachten dat die kosten bij de bedrijven waar extra toezicht op nodig is, worden neergelegd. Is het mogelijk deze constructie met de centrale overheid te bespreken, om zo te voorkomen dat de provinciale begroting onder druk komt vanwege toegenomen toezicht.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat deze kosten voor een deel verwerkt kunnen worden in de legesverordening voor de vergunningverlening. Provinciale Staten bepaalt uiteindelijk de intensiteit van het toezicht. De provincie heeft het Programma Tata Steel gemaakt waarin is bepaald dat er meer toezicht moet zijn. Dus voor een deel zal het reguliere toezicht in de leges verwerkt kunnen worden. Maar op het moment dat de provincie meent dat het toezicht geïntensiveerd moet worden, dan is het wat ingewikkeld om die kosten bij Tata Steel te leggen. Dat wil niet zeggen dat ze er niet voor betalen, maar er moet wel een balans in worden gevonden.

Er komt volgend jaar een nieuw Actieplan Geluid. Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld een geactualiseerde geluidskaart. Hierbij wordt rekening gehouden met de Gezonde Leefomgeving. Er zullen ook vanuit de EU en het Rijk strengere eisen worden gesteld als het gaat over geluidsbelasting. Als het gaat over de SWUNG-middelen (SamenWerken aan de Uitvoering van een Nieuw Geluidsbeleid) zijn er middelen beschikbaar gesteld om dat verder uit te werken.

Gedeputeerde **Rommel** beantwoordt de vragen op haar portefeuille en die van gedeputeerde Logge.

De maatregelen van de waterkwaliteit bij de waterschappen staat als basis in hun waterbeheerprogramma. Deze zijn samen met het Regionaal Waterprogramma opgezet en zijn complementair. De verwachting is dat in Q2 2023 een eerste monitor naar Provinciale Staten toe zal komen.

De gedeputeerde zal schriftelijk reageren op de vraag over de percentages die genoemd zijn ten aanzien van de waterkwaliteit.

Over de vraag in hoeverre de doelen worden bijgesteld als de impactanalyse tegenvalt, zullen alleen die doelen worden bijgesteld waar de overheid om vraagt. Voor bijstellingen waar Provinciale Staten over gaat, zal de gedeputeerde deze aan Provinciale Staten voorleggen.

De gedeputeerde komt bij Provinciale Staten terug op de uitsplitsing per invasieve exoot. Dit naar aanleiding van de vraag van JA21.

Er wordt veel gesproken over het faunabeheer. De gedeputeerde is met de diverse provincies in overleg om te kijken van hoe daar in gezamenlijkheid meer aan gedaan kan worden. De kennis vanuit de Noord-Hollandse faunabeheereenheden (FBE) wordt ook overgebracht naar andere provincies. Er wordt onderzocht of er een efficiëntere vertaalslag gemaakt kan worden.

De fauna-app is ook een interessante, want als andere provincies daar ook interesse in hebben kan deze tegen betaling beschikbaar worden gesteld aan die provincies. De data geven meer inzichten in waar de ganzen zich bevinden en op welk moment.

Provinciale Staten heeft al extra geld beschikbaar gesteld aan het FBE voor gebiedsgericht beheer. De gedeputeerde is er voorstander van eerst te kijken hoe dat uitpakt. Als het gaat over efficiëntie is bijvoorbeeld gebleken dat eieren schudden efficiënt werkt.

In antwoord op de vraag of de € 10.000.000 voor de vergoeding van de schade die ganzen aanrichten voldoende is, geeft de gedeputeerde aan dat dit op dit moment nog niet mogelijk is in te schatten. Er is nauw contact met BIJ12 en het Faunafonds om die inschatting te kunnen maken. Het is ook het eerste jaar dat het met 5% is verhoogd. Dus vooralsnog is het voldoende, maar pas in de loop van 2023 wordt meer duidelijk.

> De heer **Klein** (ChristenUnie) is benieuwd waarom er minder geld is gereserveerd voor de faunaschade dan voor 2022. Zijn er aanwijzingen dat het minder gaat worden?

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat Provinciale Staten hebben besloten het eigen risico te verhogen. Hieruit volgt de inschatting dat het bedrag lager zal worden.

De samenwerking tussen de waterschappen, ook richting de PPLG, is al intensief. De waterschappen willen graag overal bij betrokken zijn. in de Regionale Veenweide Strategie, die later op de agenda wordt behandeld, is te lezen dat de waterschappen daarin heel belangrijk zijn.

De financiële middelen voor het natuurbeheer na 2026 zijn nog niet helemaal begroot. In overleg met het ministerie van LNV zal gekeken worden in hoeverre daar invulling gegeven kan worden.

De gedeputeerde heeft goed in beeld dat er verschillen zijn in stikstofsoorten. Het is maatwerk. Ook in Noord-Holland is het overal de vraag in hoeverre van de maatregelen die de provincie Noord-Holland kan nemen er andere provincies zijn die daar meer in kunnen doen. Dat is maatwerk en dat zal in nauw overleg met het Rijk en ook met de andere provincies worden ingevuld.

Gedeputeerde **Stigter** beantwoordt de vraag over de Omgevingswet. Het is meer dan alleen een datum die met een halfjaar verschuift, vooral omdat de provincie nu geen milieuleges meer kan heffen, maar ook omdat de voorbereiding op de inzet van het instrumentarium van de Omgevingswet – bijvoorbeeld het projectbesluit – geen doorgang kan vinden. Dat betekent dat er nog steeds twee parallelle sporen bewandeld moeten worden. Dit vraagt extra inzet.

Tweede termijn commissie
De heer **Roosendaal** (VVD) vraagt waar de rol van de provincie ligt als het gaat om de zorgplicht voor wilde dieren. Eerder is de wolf een warm welkom geheten in de provincie. Tegelijkertijd verhoudt zich dat slecht tot de bescherming van kwetsbare wilde dieren. Boeren worden aangesproken op hun plicht om hun dieren te beschermen tegen de wolf, maar in hoeverre zal de provincie worden aangesproken op haar zorgplicht in deze?

Gedeputeerde **Zaal** geeft aan dat er verschillende verantwoordelijkheden zijn. Eigenaren en ook boeren hebben hun eigen verantwoordelijkheid voor de bescherming van hun dieren. Daarnaast is er ook het faunabeheer. Ten aanzien van de in het wild levende dieren is er op dit moment geen enkele overheidsorganisatie die daar de wettelijke verantwoordelijkheid voor heeft, maar er ligt een zienswijze van de RDA dat dat bij voorkeur de provincie zou kunnen zijn. Daar moet verder het gesprek over worden aangegaan met het ministerie van LNV en RDA en mogelijk ook de wildopvangcentra. Daar zal het volgende college een voorstel voor doen.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is behandeld. Het advies van de commissie Natuur, Landbouw & Gezondheid zal in de vorm van het verslag aan PS worden toegezonden voor de Provinciale Statenvergadering van 14 november.

Uittreksel concept-verslag cie. M&B 31-10-2022

5. Financiën: Begroting 2023
5a.1 Financiën: Memorie van antwoord begroting 2023

In de memorie van antwoord hebben GS de schriftelijke vragen beantwoord.
De onderdelen in de begroting die betrekking hebben op de commissie M&B worden vandaag besproken. Het advies van de commissie M&B zal in de vorm van een verslag aan de vergaderstukken van de PS-vergadering worden toegevoegd.

De heer **Meiland** (D66) is tevreden over het programma bereikbaarheid van de begroting. Wel zijn er zorgen over de inflatie. Belangrijk om de ambitie van de kwaliteit van het ov op gelijk niveau te houden. De begroting van het ov loopt met 7 miljoen terug. Hoe kan dit zonder dat reizigers lang op ov hoeven te wachten.
De heer **Hoogervorst** (SP) vraagt waarom de heer Meiland het ov op gelijk niveau houden terwijl zijn collega Steeman (D66) het ov wil uitbreiden.
De heer **Meiland** (D66) reageert dat het ov minimaal gelijk gehouden moet worden. Doel moet zijn dat mensen de auto laten staan. D66 beraadt zich hierom op een motie.
Groot compliment voor de inzet op innovatie dat een structurele kostenbesparing gaat opleveren. D66 wil blijven inzetten op innovatie en hoort graag van de overige fracties of geld voor innovatie minimaal op niveau gehouden moet worden.

Mevouw **Van Geffen** (Liberaal N-H) leest in het antwoord op haar technische vragen dat er goede hoop is op perspectief op zwarte cijfers voor SolaRoad. Waarop is dat gebaseerd? Wat is er terecht gekomen van de eerdergenoemde te vinden financiers.
Het addendum vraagt om financiering voor gedragsbeïnvloeding. Is dat het programma *Doortrappen* en zo ja, is dat dan niet standaard in de middelen opgenomen.
De provincie stimuleert het verlagen van de parkeernormen en het verhogen van de parkeertarieven. 70% van bevolking is afhankelijk van de auto. Is het beleid dat de provincie gemeenten hierop probeert te beïnvloeden.
Is het mogelijk een criterium te ontwikkelen voor mobiliteit met een beperking.

De heer **Mangal** (DENK) leest in het nieuws dat NS dienstregelingen gaat versoberen. Gevolg is meer betalen voor minder ov. Het aanbod van het ov verschraalt dus.
De doorstroming van het ov: Amsterdam wil vele 30km/u zones maken. Dit heeft gevolgen voor de aanrijtijden van het ov. Hoe kijkt GS hier tegenaan? Heeft dit gevolgen voor de kosten van het regionaal vervoer en hoogwaardig openbaar vervoer.
De prijzen voor diesel lopen op en er is een schaarste. Wat betekent dit voor het ov, neemt de provincie maatregelen om het ov betaalbaar te houden.
Zijn de strooiwagens inmiddels elektrisch of rijden ze op diesel?

De heer **Klein** (ChristenUnie) geeft aan blij te zijn met de koppeling monitor brede welvaart. Duidelijk is waar de prioritering komt te liggen. De ChristenUnie maakt zich zorgen over de enorme afname van het aantal kilometers die gemaakt zijn met het ov.
De ontwikkeling van het pontenbeleid is belangrijk. Wat is de voortgang van het pontenbeleid.
In de Meerjarenraming staat bij het beheren van ov concessies vanaf 2024 een behoorlijke afname in de begrote lasten. Dit is niet verstandig en ook niet reëel. Waar is dit op gebaseerd en is het niet beter om dit ruimer te begroten.

De heer **Terwal** (VVD) geeft aan dat de VVD instemt met de infrastructurele kredietbesluiten zoals beschreven in de voordracht nu de vragen van de VVD hierover afdoende zijn beantwoord bij de behandeling van het iMPI.

Statenlid **Zoon** (PvdD) baart de prijsontwikkeling zorgen. Leefbaarheidsproblemen verminderen door het instellen van emissievrije zones is belangrijk om de CO2 doelstellingen te behalen en de modal shift aan te jagen.
Het aantal vluchten op Schiphol dient te dalen. PvdD ziet nog geen koppeling met de CO2 doelstellingen van de provincie.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) ziet een voortzetting van het eerdere beleid waarbij flexibiliteit en maatwerk voor de reiziger een goed overall systeem oplevert. Het CDA vraagt naar het Multimodaal kernnet goederenvervoer. Hierover is in de begroting niets te vinden. Graag hierop antwoord van de gedeputeerde.

Statenlid **Van der Waart** (GroenLinks) vindt maatwerk belangrijk voor gebieden die minder goed bereikbaar zijn met ov. Ov moet aantrekkelijker worden voor de automobilist. Noodzakelijk is daarom te weten hoe mensen zich willen verplaatsen en waarnaartoe. Is inzichtelijk wat de mobiliteitsbehoefte is. Weten we of men gestimuleerd wordt om voor fiets en ov te kiezen en wat de effecten zijn van de maatregelen. Graag een toezegging van de gedeputeerde hoe deze gegevens te benutten om tot concrete resultaten te komen. Het is van belang dat goed inzichtelijk gemaakt wordt wat de bestemmingen van de mensen zijn.
De heer **Hoogervorst** (SP) valt het op dat GroenLinks vraagtekens zet bij maatwerk in het ov omdat ov ook gaat over reguliere verbindingen. GroenLinks wil uitbreiding van het ov om mensen uit de auto te krijgen. De begroting die voorligt is ook de begroting van GroenLinks als coalitiepartner. Hoe valt dit te rijmen met het feit dat GroenLinks 10% ov budget wil schrappen.
Statenlid **Van der Waart** (GroenLinks) reageert dat het ontbreekt aan geld om overal goed ov te bieden. Daarom moeten we goed inzichtelijk hebben waar ov nodig is en waar maatwerk nodig is.
De heer **Hoogervorst** (SP) wijst erop dat de SP al jaren tracht om het ov te versterken. Is GroenLinks het eens dat hiervoor fundamentele keuzes gemaakt moeten worden.
Dat is statenlid **Van der Waart** met de heer Hoogervorst eens. We werken aan het verminderen van mobiliteit door bijv. thuiswerken. Het te besteden geld is beperkt dus breng goed in beeld hoe dit goed is in te zetten.

Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat het ov-budget gelijk blijft en niet teruggaat met 7 miljoen. Alleen een deel komt in de toekomst uit de reserve. Het bedrag wat de provincie aan het ov betaalt blijft gelijk. Het aantal reizigers blijft wel achter maar het ov zal in stand gehouden worden omdat het ov zo belangrijk is.
De provincie heeft een grote opgave wat betreft de personeelstekorten in het ov. Er is geen beleid van het college om het budget naar beneden bij te stellen.
De heer **Mangal** (DENK) vraagt of het budget ook is geïndexeerd. Dit kan gedeputeerde bevestigen.
De gedeputeerde vertelt dat bedrijven worden gestimuleerd om thuis te werken in de geest van minder reizen. De provincie wil innovatie blijven stimuleren ondanks de beperkte middelen.
De deelneming SolaRoad hoort niet thuis in deze commissie, het gaat hier om investeringen in zonnefietspaden.
Gedeputeerde **Olthof** zegt toe schriftelijk terug te komen op het bedrag van de gedragsbeïnvloeding.

De provincie gaat niet over de parkeertarieven en parkeernomen. Provincie is hierover wel in gesprek met gemeenten maar de besluitvorming is aan de gemeenten. Beleid van de provincie is wel om de auto's die rijden op fossiele brandstoffen terug te dringen zodat mensen voor het ov kiezen wanneer ze naar het centrum van de stad reizen.
Mensen met beperking en de tevredenheid: er is contact geweest met belangenorganisaties, binnenkort komt er een convenant voor toegankelijkheid ov voor mensen met een beperking. Wat betreft tevredenheid: dit wordt niet standaard opgenomen.
Mevrouw **Van Geffen** (Liberaal N-H) ziet dat mensen met een beperking nu niet zichtbaar in beeld zijn in het beleid. Is er een criterium te bepalen dat inclusie zichtbaar maakt.
Gedeputeerde **Olfhof** reageert dat juist op verzoek van Liberaal N-H toegankelijkheid ov op de agenda is gekomen. Het heeft dus wel degelijk een plek.
De heer **Mangal** (DENK) vraagt of parkeerplekken voor mensen met beperking er ook bijhoren.
Gedeputeerde **Olthof** gelooft niet dat hij gezegd heeft dat er geen parkeerplaatsen voor mensen met een beperking moeten zijn.
De 30km zones in Amsterdam: juist in Amsterdam wordt bekeken waar de bus kan doorrijden om het ov aantrekkelijk te houden. Gedeputeerde was nog niet bezig met eventuele financiële consequenties als de bus eventueel langzamer gaat rijden.
De strooiwagens zijn van de onderaannemers. De strooibakken zijn voor een deel geëlektrificeerd. De wagens veelal nog niet. Er is geen kostenpost opgenomen voor de stijging van de dieselkosten. Gedeputeerde kan nu niet aangeven wat hierover in de contracten staat.
Pontenbeleid: er zijn gesprekken met de gemeente Velsen om mee te denken hoe de frequentie op peil te houden. Pontveer Het Schouw wordt de komende weken onderzocht om te bepalen of groot onderhoud nodig is. Voor de pont bij Ilpendam Waterland Landsmeer loopt nog een onderzoek voor een vaste oeverbinding. Voorlopig blijft de pont in de vaart. De gedeputeerde komt erop terug met een nota over het pontenbeleid.
Emissievrije zone: de ambitie is om de stikstof en CO_2 terug te dringen. Het Rijk gaat over de concrete maatregelen. Hier komen gesprekken over met het Rijk.
Statenlid **Zoon** (PvdD) geeft aan dat de PvdD met een motie komt bij de begroting om sturing te geven richting de coalitieonderhandelingen.
Het kernnet zal investeringen met zich meebrengen die via het iMPI lopen.
Er is informatie over de bestemmingen van de reizigers maar dat is niet volledig, wel zijn er verkeersmodellen. Het is goed te onderzoeken wat het gedrag is van mensen en waar men gevoelig voor is ten behoeve van de gedragsbeïnvloeding.
Statenlid **Van der Waart** (GroenLinks) vraagt zich af wat de beweegredenen zijn om de auto te laten staan. Weten we voldoende van de reizigers in de provincie?
Gedeputeerde reageert dat dit wordt gebaseerd op data. De informatie hierin is een continu proces en is ook regionaal heel verschillend.

De **voorzitter** dankt de gedeputeerde voor de beantwoording en de commissie voor de inbreng. Zij concludeert dat de voordracht van de begroting als bespreekstuk naar de PS-vergadering wordt doorgeleid.

A63/14-11-2022

AANGENOMEN

Amendement maatregelen Masterplan Wonen

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2022 hebben kennisgenomen van de statenvoordracht 55 Begroting 2023

besluiten:

beslispunt 2 van het ontwerpbesluit van de voordracht te wijzigen zodat dit beslispunt luidt:

"De begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2026 inclusief het addendum vast te stellen, met toevoeging van de zinsnede:
'- onder voorbehoud van besluitvorming over het Masterplan Wonen 2.0 en de dekking daarvan – '
in Programma 3 Ruimte en Water, paragraaf Maatschappelijk doel, 3e alinea op pdf-begroting-pagina 56, na 'Om de woningen te realiseren maken we gebruik van onorthodoxe maatregelen, zoals' en voor 'het instrument actief grondbeleid.' "

Toelichting
Het voorstel van de statenvoordracht uitgebreid is besproken in de commissievergadering ruimte, wonen & klimaat van 24 oktober, maar het Masterplan Wonen nog niet door Provinciale Staten is vastgesteld. Maatregelen voor het Masterplan Wonen kunnen pas worden vastgesteld na behandeling in de commissie en vaststelling van dit plan door Provinciale Staten. De tekst die nu in de begroting staat hierover moet om die reden worden aangepast en de betreffende zinsnede verwijderd.
Dit amendement is ambtelijk en door de griffie getoetst.

Sijmen Mülder (D66)	Grethe van Geffen	Dennis Heijnen	Heidi Bouhlel
(D66)	(Namens Noord-Hollanders)	(CDA)	(SP)

AANGENOMEN

M192/14-11-2022

Motie Een veiligere rijksweg N9

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, begroting 2023,

Constaterende dat:

- er wekelijks ongelukken gebeuren op de rijksweg N9
- in de Tweede Kamer eind 2019 de motie De Pater-Postma en Dijkstra is aangenomen over een onderzoek naar de aanhoudende ongevallen op de N9
- er naar aanleiding van dit onderzoek in mei 2021 een eindrapportage is opgeleverd met mogelijke maatregelen voor de verkeersveiligheid op de N9 maar ook de N99 en de N250
- blijkens een artikel in het Noord-Hollands Dagblad van 29 oktober 2022 Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat met de 10 miljoen euro die beschikbaar is gesteld door de gemeente en het Rijk een aantal maatregelen kunnen worden genomen om de veiligheid op de N9 te verbeteren
- het bedrag van 10 miljoen euro niet toereikend is voor grote infrastructurele maatregelen die de veiligheid verbeteren zoals het uit elkaar halen van de rijbanen

Overwegende dat:

- de gedeputeerde Mobiliteit heeft aangegeven dat de verkeersveiligheid op de N9 een grote zorg is en dat hij hiervoor aandacht bij het Rijk vraagt
- het van belang is dat ook de Provinciale Staten zich uitspreekt over het belang dat zij hechten aan het vergroten van de verkeersveiligheid op de N9 gezien het grote aantal verkeersongevallen op deze weg en het leed dat daarbij veroorzaakt wordt

Verzoeken GS:

- Zowel bij Rijkswaterstaat als het Rijk aan te dringen op infrastructurele maatregelen die daadwerkelijk een grote bijdragen leveren aan het terugdringen van het aantal verkeersongevallen op de N9 en hierbij aan te geven dat zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten van Noord-Holland het Rijk verzoeken om de uitkomsten van de motie De Pater-Postma en Dijkstra een verder inhoudelijk vervolg te geven.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen – CDA VVD Eric Jensen – JA21

AANGENOMEN

M200/14-11-2022

Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland | SP | GROEN LINKS NOORD-HOLLAND | D66 noord-holland | NOORD-HOLLAND

Motie Klimaatbegroting

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- Provinciale Staten van Noord-Holland uitgesproken hebben meer aandacht te willen voor de klimaat- en biodiversiteitscrisis;
- Internationale wetenschappers van de Verenigde Naties laten zien dat we een opwarming van meer dan 1,5°C moeten zien te voorkomen, om grote rampen en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen;
- er volgens de huidige koers rekening gehouden moet worden met 2,8 graden opwarming[1], wat desastreuze gevolgen (overstromingen, watertekorten, droogte, bosbranden, voedselproblemen, etc.) zal hebben;
- Noord-Holland ook niet op koers is om de eigen klimaatdoelen te halen, waarbij de verwachting is dat de uitstoot van broeikasgassen in de provincie met slechts 26% zal afnemen in 2030, terwijl we dan idealiter klimaatneutraal zouden moeten zijn;[2]

overwegende dat:

- de provincie stappen zet om de vorderingen op het gebied van ecologische en klimaatdoelen te monitoren;
- de provincie nog onvoldoende voorziet in het meer structureel kunnen borgen van klimaatdoelen in een planning & control (P&C) cyclus;
- ook de Noord-Hollandse CO2-impactanalyse en het Drawdownmodel van Utrecht hier nog niet in voorziet;
- een aantal overheden, zoals gemeente Breda en provincie Utrecht, daarmee al aan het experimenteren zijn, bijvoorbeeld via een Klimaatbegroting;[3]
- grotere bedrijven vanaf volgend jaar in hun jaarverslag moeten rapporteren over duurzaamheidsprestaties;[4]
- een Klimaatbegroting bijdraagt bij bewustwording en het provinciebestuur kan helpen bij het beoordelen of middelen in verschillende portefeuilles doelmatig en doeltreffend worden ingezet, en daarmee bijdraagt aan tijdig behalen van de klimaatdoelstellingen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- te onderzoeken op welke wijze we onze ecologische en klimaatdoelen structureel kunnen borgen in de P&C cyclus via een Klimaatbegroting, en om daarvoor lessen te trekken van de inzet van andere overheden;
- over de resultaten bij voorkeur voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Remine Alberts	Anouk Gielen	Emre Kanik	Annette de Vries
Partij voor de Dieren	SP	GroenLinks	D66	PvdA

[1] https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/cop27-richting-2-5-c-opwarming-deze-eeuw

[2] https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2022/September_2022/Uitstoot_CO2_in_Noord_Holland_naar_verwachting_26_lager_in_2030/CO2_impactanalyse_Noord_Holland.pdf

[3] https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/documenten/Motie/Motie-79-Code-Rood-voor-Klimaat-uitwerken-op-maat-ingediend-door-D66-e-a-AANVAARD.pdf; https://www.hetgeldvanbreda.nl/begroting-2022/programma/klimaatbegroting-2022#2165497-onderdeel-21-vervolg-na-tabel-1-klimaatbegroting-2022

[4] https://www.rtlnieuws.nl/economie/bedrijven/artikel/5281667/bedrijven-rapportage-duurzaam-nieuwe-regels-eu-kpmg

AANGENOMEN

M201 / 14-11-2022

Motie Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- Provinciale Staten van Noord-Holland uitgesproken hebben meer aandacht te willen voor de klimaat- en biodiversiteitscrisis;
- als iedereen zoals een Noord-Hollander zou leven, we bijna 4 aardes nodig zouden hebben om in onze behoefte te voorzien;
- we daarmee dus in het rood staan en meer aan de aarde onttrekken dan dat ze terug kan geven;
- Noord-Holland niet op koers is om eigen klimaat- en natuurdoelen te halen; [1]
- uit verschillende onderzoeken blijkt dat ecologisch en klimaatbeleid uiteindelijk ook financieel veel meer oplevert dan het kost;[2]

overwegende dat:

- er nu alleen de kosten van ecologisch- en klimaatbeleid inzichtelijk worden gemaakt in o.a. de provinciale begroting;
- de baten van dat beleid nu onzichtbaar blijven, wat een vertekend beeld geeft;
- het in kaart brengen van de opbrengsten het draagvlak voor beleid zou vergroten;
- het in kaart brengen van de baten van klimaat- en natuurbeleid nieuw is, maar o.a. RIVM met het Natuurlijk Kapitaal Model, CE Delft en Wageningen Universiteit daarvoor ideeën en tools hebben uitgewerkt;[3]
- ook de Noord-Hollandse CO2-impactanalyse en het Drawdownmodel van Utrecht deze baten nog niet in kaart brengen;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- de baten van ons ecologisch- en klimaatbeleid meer in beeld te brengen, en daarvoor in gesprek te gaan met experts op dit gebied;
- over deze mogelijkheden bij voorkeur voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Remine Alberts	Emre Kanik	Süleyman Koyuncu	Annette de Vries	Anouk Gielen
Partij voor de Dieren	SP	D66	DENK	PvdA	GroenLinks

[1] https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2022/September_2022/Uitstoot_CO2_in_Noord_Holland_naar_verwachting_26_lager_in_2030/CO2_impactanalyse_Noord_Holland.pdf
[2] https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/klimaatakkoord-levert-financieel-veel-meer-op-dan-het-kost~b4f2dbad/
[3] https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=24566

AANGENOMEN

M202/14-11-2022

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

DENK NOORD-HOLLAND

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

Motie Duurzaam doorhappen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- Noord-Holland niet op koers is om eigen klimaat- en natuurdoelen te halen; [1]
- een meer plantaardig en minder dierlijk voedingspatroon niet alleen bevorderlijk is voor de gezondheid, maar ook duurzamer is en een grote positieve bijdrage levert aan het behalen van de klimaat-, natuur- en milieudoelen;
- de wetenschappelijke consensus is dat de transitie naar meer plantaardig onvermijdelijk is om milieu-, klimaat- en biodiversiteitsdoelen te halen. Ook het nieuwste grote internationale onderzoek naar de voortgang van het terugbrengen van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen ("State of Climate Action 2022"), geeft aan dat we veel minder vlees moeten eten;
- de hoogste belasting voor het klimaat in de provinciale catering de consumptie van zuivel (plek 1) en vlees (plek 2) is, volgens het provinciale team Duurzaamheid;
- dat de voedselkeuze volgens wetenschappers in sterke mate wordt bepaald door het aanbod en de sociale norm;
- het concept "Carnivoor? Geef het door!" van professor, gedragseconoom en voormalig D66-senator Henriëtte Prast[2], hierop inspeelt door plantaardige maaltijden als uitgangspunt te nemen in de menukaart, met behoud van volledige keuzevrijheid;

overwegende dat:

- steeds meer mensen plantaardig willen gaan eten, o.a. om redenen van gezondheid, klimaat en dierenwelzijn[3];
- provincie Noord-Holland een voorbeeldfunctie heeft en zegt vanuit de provinciale organisatie te willen bijdragen aan een duurzaam, meer plantaardig voedselsysteem en dat ook in eigen communicatie te verwerken;
- de provincie Groningen, de gemeenten Zutphen, Zwolle, Amsterdam, Haarlem, Delft, Rotterdam, Nijmegen en Eindhoven, de ministeries OCW en I&W, de publieke organisaties Universiteit van Wageningen, Universiteit Utrecht, Erasmus Universiteit Rotterdam, Radbouduniversiteit, Universiteit Tilburg en TU Delft (Bouwkunde) het concept al toepassen;
- door de norm in de provinciale catering om te draaien van dierlijke producten als standaard, naar plantaardige producten als standaard, communiceert de provincie dat ze duurzaamheid, dierenwelzijn en gezondheid serieus neemt;
- door het principe "Carnivoor? Geeft het door!" toe te passen, blijft de keuzevrijheid van mensen behouden en iedereen die alsnog dierlijke producten wil eten kan dat gewoon doorgeven;

gehoord de discussie,

verzoeken het College van Gedeputeerde Staten:

- standaard plantaardige gerechten te serveren tijdens door de provincie georganiseerde bijeenkomsten, met de mogelijkheid om van tevoren andere eetwensen door te geven;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Süleyman Koyuncu	Anouk Gielen
Partij voor de Dieren	DENK	GroenLinks

[1] https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2022/September_2022/Uitstoot_CO2_in_Noord_Holland_naar_verwachting_26_lager_in_2030/CO2_impactanalyse_Noord_Holland.pdf

[2] https://vimeo.com/492553593

[3] https://www.biojournaal.nl/article/9287786/steeds-minder-mensen-zien-zichzelf-als-vleeseter/

AANGENOMEN

M 203 / 14-11-2022

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

GROEN LINKS
NOORD-HOLLAND

Motie Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- mede door provinciaal beleid in de vorm van o.a. ruimtelijke ordening en infrastructurele projecten, het leefgebied van wilde dieren steeds beperkter wordt en wilde dieren daarom steeds vaker in nood komen;
- wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;
- deze opvangcentra al jaren moeten vechten om te overleven, omdat voor hun structurele financiering wettelijk gezien niets geregeld is, terwijl ze wel plichten hebben en belangrijke maatschappelijke diensten leveren;
- provincie Noord-Holland erkent dat de wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten leveren voor de provincie;

overwegende dat:

- de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) adviseert om samen met de sector en andere overheden in te zetten op de zorg voor continuïteit en afspraken over structurele financiering van wildopvangcentra;[1]
- de RDA adviseert om met de wildopvangcentra samen te werken aan de concrete invulling en vormgeving van de ondersteuningsstructuur, aangezien de sector goede ideeën hierover heeft (bijvoorbeeld instandhoudingsbijdrage, professionaliseringsbijdrage, kosten per dier, fonds);
- de RDA daarbij een belangrijke rol ziet voor de provincie;[2]
- de opvang van wilde dieren gemeentegrenzen overschrijdt en de provincie juist gezien haar verbindende bovenregionale functie en haar verantwoordelijkheid m.b.t. natuur, een logische rol heeft om de gesprekken met o.a. gemeenten en de sector te organiseren. De provincie kan daarbij aansluiten bij de betrokkenheid die een aantal gemeenten nu al tonen bij wildopvang;
- alle wildopvangcentra in Noord-Holland, Stichting Wildopvang.nl en Stichting Dierenlot de provincie hebben opgeroepen om deze taak op zich te nemen;[3]

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

---

[1] https://www.rda.nl/binaries/raad-voor-dierenaangelegenheden/documenten/publicaties/2022/07/11/zienswijze-wildopvang/RDA.2022.073+RDA+zienswijze+Dilemma%27s+in+de+wildopvang.pdf

[2] "Gezien de regionale functie van wildopvangcentra en de verantwoordelijkheid voor natuurbeheer bij de provincies, inclusief het verlenen van ontheffingen, dient op dat niveau ook structurele ondersteuning/financiering te worden gegeven." https://www.rda.nl/binaries/raad-voor-dierenaangelegenheden/documenten/publicaties/2022/07/11/zienswijze-wildopvang/RDA.2022.073+RDA+zienswijze+Dilemma%27s+in+de+wildopvang.pdf

[3] https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/370ce09a-402e-4a89-bec5-76820d4dab18?documentId=cc72c4aa-d361-403b-8919-1e795b2e4d70&agendaItemId=91ec521f-48f0-4e29-b113-3bf7d1aade11

M203

AANGENOMEN

- overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector te organiseren, met het doel om een mogelijk model voor structurele financiering te verkennen, waarmee een provincie-dekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden. Daarbij ook te inventariseren hoeveel geld nodig is;
- dit af ronden voor 15 maart 2023;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

Ruchama Bwefar
GroenLinks

7

AANGENOMEN

M 205/14-11-2022

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

PVDA NH

DENK NOORD-HOLLAND

D66

Motie Hernieuwde aandacht voor (meer) biologische landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- er in de Voedselvisie van de provincie wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw in 2030 door verdere reductie van bestrijdingsmiddelen, verbetering van waterkwaliteit en bodemvruchtbaarheid en vergroting van biodiversiteit;
- de Voedselvisie nog onvoldoende duidelijk lijkt over hoe we het areaal biologische landbouw kunnen verhogen;
- de Voedselvisie niet over sierteelt/bollenteelt gaat;
- de Europese Unie onder de Green Deal het doel heeft gesteld om de consumptie van biologische producten te stimuleren, en uiterlijk in 2030 ten minste 25 % van de landbouwgrond te gebruiken voor biologische landbouw;
- Noord-Holland en Nederland op dit punt nog wel een achterstand in te halen heeft bij veel andere Europese landen;
- de concurrentiepositie van biologische agrarische ondernemers nog altijd achterloopt op de reguliere agrarische ondernemers;

overwegende dat:

- het percentage areaal biologische landbouw jarenlang ongeveer gelijk is gebleven. Door de bank genomen in Noord Holland nog maar zo'n 1 tot 5%;
- dit terwijl we met een omslag naar biologisch grote vooruitgang kunnen boeken op het gebied van water- en bodemkwaliteit en gezondheid van mensen en dieren;
- om hier verbetering in te brengen een plan nodig is, dat niet alleen gaat over voedselbeleid, maar ook over sier- en bollenteelt;

gehoord de discussie,

verzoekt het college van GS:

- de noodzaak van meer biologische agrarische activiteit - en met de Voedselvisie 'onder de arm' - nogmaals onder de aandacht te brengen van de sector, de organisaties die de sector vertegenwoordigen en de rest van de keten;
- acties te ondernemen (door GS te beoordelen in hoeverre daar nu capaciteit voor is die een bredere inzet op biologisch verbouwen / telen stimuleert en/of die een bredere vraag (van consumenten) naar biologische producten genereren;
- een brief te sturen aan PS over de vraag hoe de provincie kan bijdragen aan de Europese doelstelling tot verhoging van het biologisch areaal;
- deze brief voor de zomer 2023 aan PS te doen toekomen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

Aukelien Jellema
PvdA

Süleyman Koyuncu
DENK

AMELIE STRENS
D66

AANGENOMEN

M22/14-11-2022

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Geen BTW op OV kaartjes

Constaterende, dat:

- ondanks dat haltes, bus- en tramlijnen op steeds meer plekken opgeheven zijn of opgeheven worden het OV wel steeds duurder wordt.

Overwegende, dat:

- ook de financiële bereikbaarheid in toenemende mate een drempel vormt om het OV te nemen;
- diverse steden, waaronder Den Haag, er bij het kabinet op aandringen om de BTW op de kaartjes voor het openbaar vervoer af te schaffen;
- de prijzen voor een ritje zo wezenlijk omlaag gaan en het OV aantrekkelijker maakt.

Verzoekt het college van Gedupeerde Staten:

- om er bij het kabinet op aan te dringen om de BTW op OV kaartjes af te schaffen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest,
50PLUS / Partij van de Ouderen

Koyuncu Suleyman
DENK

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

AANGENOMEN

M229/14-11-2022

GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

VVD NOORD-HOLLAND STATENFRACTIE

PVDA NH

D66 noord-holland

Motie 'GAAN voor GOUD' inzake provinciale invulling Nationaal Strategisch Plan[1]

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 14 november 2022 ter bespreking van de provinciale begroting 2023:

Constaterende dat:

- Onlangs het Nationaal Strategisch Plan (NSP), de Nederlandse invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), is vastgesteld en per 1 januari 2023 van kracht wordt.
- Het nieuwe GLB-NSP meer dan eerdere versies van het GLB is gericht op groene ontwikkeling van de landbouw en daarmee aansluit op onze provinciale Voedselvisie 2020-2030 waarin we ambities, doelstellingen en instrumenten hebben opgenomen die leiden naar een verdere verduurzaming van ons voedselsysteem.
- Het NSP ook aansluit op landelijk en provinciaal beleid inzake klimaat, bodemdaling, biodiversiteit, water- en luchtkwaliteit en op de gebiedsgerichte aanpak zoals deze vorm zal krijgen via het Nationaal en Provinciaal Programma Landelijk Gebied (NPLG resp. PPLG).
- Het NSP belangrijk kan bijdragen aan toekomstperspectief en nieuwe verdienmodellen voor boeren en andere ondernemers op het platteland en in de voedselketen.

Overwegende dat:

- Het NSP ruimte biedt voor regionale initiatieven en maatwerk op gebiedsniveau – o.a. voor veenweidegebieden en overgangszones nabij Natura 2000-gebieden - en daarmee provincies de kans biedt hieraan een invulling te geven die bijdraagt aan het bereiken van landelijke en provinciale doelen.
- Het NSP ook specifieke interventies kent voor jonge boeren, bijvoorbeeld via verhoogde subsidies bij investeringen, en voor samenwerkingsverbanden van boeren w.o. vouchers voor advisering via de Subsidiemodule agrarische bedrijfsadvisering en educatie (SABE).
- Een grote deelname van boeren aan de groene regelingen uit het GLB-NSP niet alleen kansen biedt voor de deelnemende ondernemers zelf, maar ook provinciale doelen en succes in de gebiedsgerichte aanpak kan bevorderen.
- Diverse actoren zoals de agrarische collectieven nu al druk bezig zijn om voorstellen te ontwikkelen binnen de kaders van GLB-NSP en er dus urgentie is om snel aan de slag te gaan.
- De provincie zelf de regie kan nemen door samen met betrokkenen een samenhangend pakket te ontwikkelen dat aansluit op de specifieke behoeften van boeren in Noord-Holland én op de provinciale doelen.

---

[1] https://open.overheid.nl/repository/ronl-5d4237dd474ac1be566ba5f4e22bf9720032abd5/1/pdf/nsp-glb-2023-2027.pdf
Toelichting: bij de eco-regelingen is er een driedeling in mate van deelname: brons, zilver, goud. Ons streven is: zoveel mogelijk deelnemers in NH in de categorie 'goud'. Biologische boeren zijn 'gold by definition'.

M229

- Aanvullende middelen uit de programma's inzake klimaat, water, bodemdaling, stikstof (transitiefonds) en natuurherstel/biodiversiteit mogelijk kunnen bijdragen om de aanpak op provinciaal niveau extra (financiële) impulsen te geven.

Verzoeken het College van GS:

1. De komende tijd met betrokkenen het pakket van regelingen en interventies uit het GLB-NSP toe te spitsen op de situatie in Noord-Holland om hiermee de deelname van boeren aan de eco-regelingen en het ANLb te stimuleren, onnodige belemmeringen weg te nemen en tegelijk bij te dragen aan de provinciale doelen voor een duurzame toekomst van de landbouw in Noord-Holland.
2. Begin volgend jaar een brede expertmeeting te organiseren met deelname van ondernemers en organisaties uit de sector w.o. mogelijke co-financiers en instituties die een rol spelen in de uitvoering van het GLB-NSP (zoals de Rijksdienst voor Ondernemend NL) om ideeën op te halen voor het provinciale plan.
3. In het provinciale plan extra aandacht te besteden aan voorlopers in de transitie waaronder biologische boeren en Caring Farmers die als voorbeeld kunnen dienen voor de vele boeren die ook bereid zijn verdere stappen te zetten naar duurzame landbouw.
4. Te onderzoeken of de aan te stellen erfcoaches een rol kunnen spelen in het stimuleren van deelname aan het GLB-NSP en of de capaciteit voor advies en ondersteuning kan worden uitgebreid met middelen uit het GLB-NSP.
5. De plannen die voortkomen uit bovenstaande initiatieven mee te nemen in het Provinciaal Programma Landelijke Gebied en de gebiedsgerichte processen en op termijn een effectrapportage te maken inzake de bestede middelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Rien Cardol
D66, Amélie Strens
PvdA, Aukelien Jellema
VVD, Bas de Wit

M230/14-11-2022

AANGENOMEN

Motie RES versnelling

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2022
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht NUMMER Begroting 2023;

constateren dat:

- de provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan het klimaatakkoord;
- de provincie Noord-Holland klimaat in veel programma's meeneemt als doelstelling en in de regio's gewerkt wordt aan de regionale energie strategie (RES), maar de regio's dreigen hun doelstellingen in de energietransitie niet te halen;
- er recent een CO_2 impactanalyse voor Noord-Holland gepubliceerd is waaruit blijkt dat de verwachte reductie van de uitstoot van broeikasgassen onvoldoende is om een evenredige bijdrage te leveren aan de nationale klimaatdoelstelling;
- er op Europees- en Rijksniveau beleid gemaakt wordt om vergunningverlening voor duurzame projecten te versnellen;

overwegen dat:

- er bij sommige gemeenten een gebrek aan capaciteit is om de uitvoering met daadkracht op te pakken;
- er veel obstakels in de uitvoering zijn waar gemeenten onvoldoende op (kunnen) ingrijpen;
- sommige gemeenten het bod van de RES'sen niet kunnen waarmaken;

zijn van mening dat:

- de provincie een stevigere regierol moet oppakken om minimaal het bod van de RES'sen te gaan halen;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- de gemeenten nog meer te ondersteunen en ontzorgen rond het vertalen van zoekgebieden naar realisatiegebieden (plus bijbehorende infrastructuur) en gezamenlijk vaart te maken met de uitvoering van de RES'sen,
- te verkennen op welke punten de provincie meer regie kan gaan nemen mocht de opgave echt niet gehaald worden,
- te onderzoeken of met 1 loket, waar integraal alle provinciale regels/beleid die voor een REszoekgebied of wind/zonproject gelden snel in beeld gebracht kunnen worden, een snellere afhandeling van vergunningsaanvragen bewerkstelligd kan worden,
- De bovenstaande punten inhoudelijk terug te koppelen aan Provinciale Staten.

en gaan over tot orde van de dag.

Emre Kanik (D66)	Anouk Gielen (Groen Links)	Dennis Heijnen (CDA)	Annette de Vries (PvdA)	Michel Klein (ChristenUnie)

AANGENOMEN M233/14-11-2022

SP

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Wet Bibob toepassen bij recreatieparken"

Constaterende dat:

- De berichten in de media betreffende de handel en wandel aangaande de vakantieparken zeer verontrustend zijn.
- Investeerders die vakantieparken opkopen vaak al aan herstructurering beginnen terwijl de vergunningen nog niet rond zijn.
- De recreanten vaak angst aangejaagd wordt door de investeerders

Overwegende dat:

- Voorkomen moet worden dat de provincie Noord-Holland onbedoeld en ongewild strafbare activiteiten faciliteert.
- Investeerders dienen aan te tonen waar hun investering vandaan komt.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Om gemeenten dringend te adviseren bij overname van een vakantiepark of nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek uit te voeren.
- Om in overleg te gaan met de gemeenten om een Bibob-onderzoek te starten bij parken die onlangs verkocht zijn maar waar nog geen plan ligt, zoals Camping Sandevoerde (Zandvoort) of Jachthaven De Otter (Wijdemeren).

en gaat over tot de orde van de dag;

SP,
Remine Alberts

VERWORPEN

A6b/14-11-2022

Amendement:
Intrekken aanvullend budget opdrachtverlening bestuurskracht

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022 ter vaststelling van de 'Begroting 2023'.

Het addendum bij de begroting 2023 wordt als volgt te wijzigen:

In de laatste paragraaf onder "OD 1.2.1 Kwaliteit van optimaal bestuur optimaliseren" worden de volgende zinnen geschrapt:

"Aangezien niet alle activiteiten in een uitvoeringsregeling zijn te voegen, stellen we voor budget beschikbaar te stellen voor opdrachtverlening, per jaar €245.000. Totaal komt het budget neer op €395.000."

Toelichting:
Uitvoeringsregeling "Versterken bestuurskracht Noord-Holland vervalt op 1 januari 2023. Het voorstel is niet alleen om het huidige beleid te verlengen maar daarnaast aanvullend budget ter beschikking te stellen voor 'eigen' opdrachtverlening. Uit de beantwoording van technische vraag 9 blijkt dat de 245k een "inschatting op grond van de focuspunten zoals genoemd in het voorstel (bijvoorbeeld experimenten nieuwe vormen van democratische besluitvorming en pilots data en kennisdelen)" is. Vanuit de gemeenten is niet concreet gevraagd om deze nieuwe activiteiten. Er zijn ook geen ervaringsgegevens voorhanden uit andere provincies. De evaluatie van de huidige uitvoeringsregeling wordt op zijn vroegst in het voorjaar van 2023 opgeleverd en daarnaast loopt een verkenning naar onder andere het antwoord op de vraag of andere provincies dergelijk aanvullend beleid ook kennen.

Met het voorliggende voorstel wordt vooruitgelopen op de evaluatie van het tijdelijke beleid terwijl daarnaast nut en noodzaak van de nieuwe activiteiten nog niet gebleken is. Gezien de huidige financiële omstandigheden van de provincie vinden wij het op dit moment voorbarig om deze bedragen voor aanvullend beleid nu al ter beschikking te stellen en vast te leggen in de begroting en de meerjarenraming.

Ondertekening:

Gerard Hartog
JA21 Noord-Holland

A62/14-11-2022

VERWORPEN

CDA
NOORD-HOLLAND

Amendement verhogen bijdrage aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, begroting 2023,

Besluiten de bijdrage voor 2023 voor de bijdrage aan Versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen op pagina 78 van de begroting te verhogen van 2.001.000 euro naar 8.830.000 euro.

En het daarvoor benodigde bedrag van 6.829.000 te dekken uit te ontvangen Rijkssubsidies voor inhuur ambtelijke capaciteit en uit de Algemene Reserve.

Toelichting

Het bedrag voor het programma Versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen bedroeg in de rekening 2021 4.397.000 euro en in de begroting 2022 8.830.000 euro. Voor 2023 (en verder) is hiervoor slechts 2.001.000 euro begroot. De gedeputeerde heeft aangegeven dat voor dit programma ook middelen worden gereserveerd in het Masterplan Woningbouw. Voor dit Masterplan is de dekking echter nog niet rond. Met dit amendement wordt voorkomen dat er in 2023 veel minder geld is om vanuit de provincie te doen wat we kunnen doen om de woningbouwproductie aan te jagen. Het programma is succesvol in o.a. de mogelijkheid van de tijdelijke inhuur van ambtelijk personeel voor gemeenten voor het versnellen van de woningbouw. Ook kent het programma een knelpuntenbudget, waarmee maatwerkoplossingen kunnen worden gezocht voor knelpunten bij woningbouwplannen. Deze kunnen betrekking hebben op een financiële bijdrage, maar ook bijvoorbeeld denk- of lobbykracht, een bemiddelende rol tussen partijen, of het vinden van praktische oplossingen voor belemmerende (provinciale/rijks/milieu-)kaders.

Dit amendement stelt dit bedrag wat de provincie kan inzetten om de woningnood te verkleinen nu bij de begrotingsbehandeling voor 2023 veilig, zodat we zeker weten dat dit bedrag aan een belangrijke provinciale ambitie: het verkleinen van de woningnood, wordt besteed. Daarna kan dit weer onderwerp van discussie worden voor de nieuwe periode.

CDA

Dennis Heijnen

M 190/14-11-2022

VERWORPEN

Motie: Indexatie beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, te Haarlem, ter vaststelling van: "Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)"

Constaterende dat:

- het beleid ten aanzien van indexeren niet in een afzonderlijke nota is vastgelegd maar jaarlijks wordt beschreven in de Kaderbrief;
- het gezien de huidige macro economische ontwikkelingen van belang is om te beschikken over actueel indexatie beleid;
- uit de Memorie van antwoord bij de begroting 2023 (technische vraag 20) blijkt dat gewerkt wordt aan een notitie waarin het beleid wordt vastgelegd;
- de gedeputeerde in de commissie EFB van 31-10-2022 heeft toegezegd dat de notitie indexatie beleid nog voor de verkiezingen van 15-03-2023 ter beschikking wordt gesteld aan Provinciale Staten;

Overwegende dat:

- het indexatie beleid niet behoort tot de financiële beleidskaders van provincie Noord-Holland;

Spreekt uit dat:

- het belangrijk is om het indexatie beleid onder te brengen in de Financiële verordening provincie Noord-Holland;

Roept het college van Gedeputeerde Staten op:

- het indexatie beleid onder te brengen in de Financiële verordening provincie Noord-Holland;
- voor de begroting 2024 de Financiële verordening te actualiseren en daarin het indexatie beleid op te nemen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Gerard Hartog
JA21 Noord-Holland

VERWORPEN

M 191/14-11-2022

Motie: Kerntakendiscussie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, te Haarlem, ter vaststelling van: "Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)"

Constaterende dat:

- in de Kaderbrief 2023 staat dat macro economische ontwikkelingen, als stijgende energieprijzen en schaarste aan personeel en grondstoffen, de begroting sterk kunnen beïnvloeden;
- uit de Perspectiefnota 2022 het beeld naar voren komt dat komende jaren sprake zal zijn van veel financiële onzekerheden;
- onder andere inflatie en de vervangingsopgaven van onze infrastructuur de structurele lasten doen toenemen waardoor de financiële ruimte voor incidentele uitgaven in de begroting afneemt;
- inmiddels ook de rente op geleend geld een sterk stijgende tendens vertoont en het moment waarop de provincie geld moet lenen steeds dichterbij komt;

Overwegende dat:

- uit Bijlage I van de Perspectiefnota 2022 blijkt dat bovenop de middelen uit de begroting, voor de jaren 2023 tot en met 2026 minstens €130 miljoen extra nodig is om het huidige beleid te continueren;
- de provinciale doelstellingen en ambities in de komende jaren niet alleen onverminderd groot zullen zijn maar met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op meerdere onderdelen zullen toenemen;
- het minimale ambitieniveau vast ligt door de wettelijke taken waar de provincie aan moet voldoen;

Spreekt uit dat:

- in de voorliggende meerjarenbegroting onvoldoende middelen zijn geraamd om het huidige beleid te continueren;
- het goed is om zicht te krijgen op de wettelijke taken die de provincie verplicht moet uitvoeren;
- het wenselijk is dat Provinciale Staten op korte termijn van gedachten wisselen over het gewenste ambitie niveau en dat hiervoor meer informatie nodig is;

migi

Roept het college van Gedeputeerde Staten op:

- het mogelijk te maken dat in 2023 een kerntakendiscussie kan plaatsvinden;
- daartoe te inventariseren wat de wettelijke taken zijn die de provincie verplicht moet uitvoeren en in kaart te brengen welke middelen hiervoor minstens benodigd zijn;
- De Staten te informeren over het pakket Lodders+ (Lodderstaken) wat in de vorige kerntakendiscussie als uitgangspunt is gebruikt;
- op de kortst mogelijke termijn maar in ieder geval voor 15 maart 2023, de datum van de volgende verkiezingen voor Provinciale Staten, een voorstel tot behandeling aan Provinciale Staten voor te leggen

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Gerard Hartog
JA21 Noord-Holland

Johan Dessing
FvD

M193/14-11-2022

AANGEHOUDEN

CDA NOORD-HOLLAND

Motie Ondersteuning project duurzame bloembollen (Fieldlab) van Vertify

Provinciale Staten in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, begroting 2023,

Constaterende dat:

- Vertify (Proeftuin Zwaagdijk) financiële steun nodig heeft voor een project (Fieldlab) aangaande de verduurzaming van de bloembollenteelt;
- Het stimuleren van duurzaamheid in de bloembollenteelt past binnen de beleidsdoelen van de Provincie Noord-Holland.

Overwegende dat:

- Vertify voornemens is een EFRO Subsidie aan te vragen;
- Het niet zeker is of de EFRO subsidie daadwerkelijk verleend zal worden;
- Het mogelijk is dat de EFRO subsidie slechts gedeeltelijk of helemaal niet verleend wordt;
- Het onwenselijk is om het project ter verduurzaming van de bloembollen af te blazen of on-hold te zetten.

Verzoeken GS:

Om indien de EFRO subsidie niet of slechts gedeeltelijk wordt toegewezen alsnog een provinciale subsidie te verlenen aan Vertify voor de uitwerking van het project (Fieldlab) ter verduurzaming van de bloembollenteelt;

Dit aan PS voor te leggen middels een begrotingswijziging en daarvoor op dat moment dekking te zoeken in bijvoorbeeld de algemene middelen of ruimte in het budget van het masterplan biodiversiteit.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA

Dennis Heijnen

VERWORPEN

Mig 4/14-11-2022

CDA
NOORD-HOLLAND

Motie verstandig omgaan met kosten natuurbeheer

Provinciale Staten in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, begroting 2023,

Constaterende dat:

- Het nu nog niet duidelijk is of er na 2027 voldoende financiële middelen zijn om al het natuurbeheer in Noord-Holland te financieren;
- Er de komende jaren nog extra natuurgebieden worden toegevoegd o.a. door uitbreiding van het NNN;
- De kosten van natuurbeheer daardoor de komende jaren nog verder gaan toenemen.

Overwegende dat:

- Het verwerven van de gronden voor natuur, zoals o.a. voor uitbreiding van het NNN, vaak op veel weerstand stuit bij grondeigenaren omdat zij die gronden niet kunnen missen in hun bedrijfsvoering.
- Het niet uit te leggen is dat provincie gronden omzet naar natuur en er vervolgens geen zekerheid is dat er na 2027 nog voldoende financiële middelen zijn om het beheer goed uit te voeren.
- Het verstandig is om met elkaar na te nadenken over effectief en goed beheer van onze natuurgebieden op een wijze die in de toekomst ook nog betaalbaar is.
- In het natuurbeheerplan 2023 staat dat er na 2027 geen ANLB contracten meer afgesloten kunnen worden (dat betekend dat er nu al besloten zou wordt dat agrarisch natuurbeheer binnen NNN na 2027 niet meer mogelijk is).

Verzoeken GS:

Onderzoek te doen naar slimme en effectieve mogelijkheden van natuurbeheer die kosten van natuurbeheer zo mogelijk verlagen;

Onderzoek te doen naar een uitbreiding van de mogelijkheden tot samenwerking tussen grondeigenaren, TBO's en Provincie voor het beheer van nog te verwerven en nieuw aan te leggen NNN waarbij beheertypen en gebruiksmogelijkheden op elkaar worden afgestemd;

In 2026 te bekijken of het mogelijk is om agrarisch natuurbeheer in NNN voort te zetten op duurzame wijze – zodat er ook na 2027 voor natuurbeheer nog gebruik kan worden gemaakt van de bijbehorende subsidies uit Brussel.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dennis Heijnen - CDA

INGETROKKEN

M195/14-11-2022

CDA
NOORD-HOLLAND

Motie Invasieve exoten

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, begroting 2023,

Constaterende dat:

- In de begroting de focus ligt op het uitvoeren van de afspraken over de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijke deel van het IJsselmeergebied;
- Invasieve exoten, zoals fonteinkruid, zo hard groeien dat beroeps- en pleziervaart er grote hinder van ondervinden;
- Ook zwemmers en watersporters in het zuidelijk deel van het IJsselmeergebied en in de randmeren hinder ondervinden van het fonteinkruid;
- Er aanhoudend gemaaid moet worden om vaarroutes bevaarbaar te houden en het water begaanbaar te houden;
- Er een app is ontwikkeld (waterplanten.nu) die bijhoudt waar en wanneer vaarroutes gemaaid zijn.

Overwegende dat:

- Er situaties kunnen ontstaan die de veiligheid in het gedrang brengen;
- De provincie een belangrijke bijdrage blijft leveren in de ondersteuning van de gemeenten bij de bestrijding van invasieve exoten, zoals fonteinkruid;
- De begrote middelen achter blijven bij de ambities en focus.

Verzoeken GS:

- In de begroting komende jaren meer ruimte te reserveren voor het maaibeleid op vaarroutes en ten behoeve van zwemmers en andere watersporters.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA

Dennis Heijnen

INGETROKKEN

M196 / 14-11-2022

CDA NOORD-HOLLAND

Motie versneld voorbereiden MKB

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, begroting 2023,

Constaterende dat:

- De huidige economische situatie van stijgende rentes en absurd hoge inflatiecijfers van 14,3% ongekend zijn;
- De hoge inflatiecijfers voor een groot deel veroorzaakt worden door de sterk stijgende energieprijzen;
- Veel inwoners en ondernemers in Noord-Holland hard worden geraakt door de economische situatie;
- Verschillende MKB-ers, zoals bakkerijen, de deuren hebben moeten sluiten omdat ze de kosten niet langer kunnen betalen.

Overwegende dat:

- Verduurzaming van gebouwen en productieprocessen kunnen bijdragen aan het beheersen van het energiegebruik en daarmee aan de kosten;
- Er in de provincie Noord-Holland verschillende subsidieregelingen zijn voor het MKB zoals:
    - Kleinschalige activiteiten circulaire economie Noord-Holland, subsidie
    - MKB innovatiestimulering topsectoren (MIT) Noord-Holland - Haalbaarheidsproject, subsidie
    - MKB innovatiestimulering topsectoren (MIT) Noord-Holland - R&D-Samenwerkingsproject, subsidie
- Veel van deze subsidies voor dit jaar al uitgeput zijn;
- De Regionale Ontwikkelings Maatschappij (ROM InWest) ook programma's heeft ter ondersteuning van innvatie in het MKB.

Verzoeken GS:

- Te onderzoeken hoe de reeds bestaande subsidieprogramma's het MKB kunnen helpen versneld voorbereid te zijn op mogelijk aanhoudende stijging van energiekosten en inflatie.

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA

Dennis Heijnen

VERWORPEN

M197/14-11-2022

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Christen Unie

SP

DENK NOORD-HOLLAND

Motie Trek vergunning Kooksgasfabriek 2 (Tata Steel) in

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- Tata Steel een van de grootste bronnen is van uitstoot van CO2, stikstof en giftige Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS);
- het verouderde (50 jaar) en lekkende onderdeel Kooksgasfabriek 2 (KGF2) daar een belangrijke bijdrage aan levert;
- de OD en RIVM bevestigen dat het aannemelijk is dat de KGF2 fabriek het meeste bijdraagt aan uitstoot van kankerverwekkende PAK's met een gezondheidsrisico op lokaal niveau;[1]
- het bedrijf sinds 2020 – pas na druk van burgers - drie keer een Last Onder Dwangsom is opgelegd voor het uitstoten van rauwe kooks, wat zorgt voor luchtverontreiniging met ZZS en gezondheidsrisico's;
- onlangs bij metingen bij KGF2 bleek dat de fabriek milieunormen overschrijdt en te veel kankerverwekkende PAK's uitstoot;[2][3]

overwegende dat;

- door de vervuiling van KGF2 jarenlang door te laten gaan het mensenrecht op leven en gezondheid geschonden wordt;
- de provincie na aandringen van de omwonenden onderzoek laat doen naar de vraag of ze de vergunning van de kooksgasfabrieken in kan trekken, maar het bovengenoemde meer dan voldoende onderbouwing is voor de provincie om te besluiten de vergunning voor de KGF2 in te trekken;
- de omwonenden en hun kinderen al te lang in de schadelijke uitstoot van de KGF2 hebben moeten leven, met daarmee gepaard gaande stress;
- de sluiting van KGF2 ook stikstofruimte zou vrijmaken die nu nodig is voor o.a. natuur en woningbouw;

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- uiterlijk begin 2023 te besluiten de vergunning van de Kooksgasfabriek 2 in te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Michel Klein	Anna de Groot	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	ChristenUnie	SP	DENK

[1] https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2021-0216.pdf
[2] https://www.rivm.nl/binnenmilieu/chemische-stoffen-in-huisstof/polycyclische-aromatische-koolwaterstoffen-pak-s
[3] https://odnzkg.nl/onderzoek-uitstoot-kooksgasfabriek-reden-voor-waarschuwing-en-nader-onderzoek/

VERWORPEN

M198 /14-11-2022

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

ChristenUnie

SP

Motie Forse krimp Schiphol

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat;

- provincie Noord-Holland zich heeft gecommitteerd aan het op tijd en in samenhang aanpakken van de klimaat- en biodiversiteitscrisis;
- Noord-Holland niet op koers ligt om de eigen geformuleerde klimaatdoelstellingen tijdig te realiseren;
- steeds meer burgers, ambtenaren en wetenschappers de straat op gaan en naar de rechter stappen om meer actie van overheden te eisen;

overwegende dat:

- om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5°C een sterke krimp van het vliegverkeer is vereist;
- de luchthaven Schiphol in de top van landelijke piekbelasters NOx-uitstoot staat[1];
- de Randstad in het lijstje van gebieden met meest vervuilde lucht in Europa staat, waarbij rond Schiphol en Amsterdam de gezondheidsrisico's hoog zijn[2];
- korte vluchten kunnen worden vervangen door snelle, comfortabele en betaalbare treinverbindingen;
- er op Schiphol in 2021 267.000 vluchten waren[3] en we nu de kans hebben om dit positieve Corona-effect vast te houden;
- Noord-Hollanders in het publieksonderzoek ten behoeve van de Omgevingsvisie Noord-Holland hebben aangeven het 'verbeteren van de luchtkwaliteit' van zeer groot belang te vinden en deze opgaven te verkiezen boven economische doelen, waaronder meer vluchten op Schiphol[4];

gehoord de discussie,

spreekt Provinciale Staten zich uit:

- het aantal vliegbewegingen op Schiphol te willen verlagen naar maximaal 300.000 in 2024;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Michel Klein	Remine Alberts
Partij voor de Dieren	ChristenUnie	SP

[1] 22143530bijlage1-top100-van-stikstofoxiden-bronnen-nox-als-no2.pdf (overheid.nl)
[2] Randstad bij vuilste gebieden Europa: 'Ik zou wonen in Amsterdam zeker niet aanraden' | RTL Nieuws
[3] Hoeveel vliegbewegingen zijn er van en naar Nederland? (cbs.nl)
[4] Publieksonderzoek Omgevingsvisie - openresearch.amsterdam

VERWORPEN

M199/14-11-2022

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Christen Unie

SP

DENK NOORD-HOLLAND

Motie 1,5°C minimaal als maat

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) van de Verenigde Naties stelt dat we een opwarming van meer dan 1,5°C moeten zien te voorkomen, om grote rampen (droogtes, extreem weer, overstromingen, etc.) en onherstelbare schade aan ecosystemen te voorkomen[1];
- met het huidige klimaatbeleid de kans groot is dat we deze eeuw uitkomen op 2,8 graden opwarming, wat desastreuze gevolgen (overstromingen, watersnoden, voedselproblemen, etc.) zal hebben[2];
- steeds meer burgers, ambtenaren en wetenschappers de straat op gaan en naar de rechter stappen om meer actie van overheden te eisen;

overwegende dat:

- het PBL in zijn recent uitgebrachte jaarlijkse Klimaat- en Energieverkenning (KEV) constateert dat ook als het kabinet al zijn plannen weet uit te voeren, de kans klein is dat het landelijk lukt de uitstoot van broeikasgassen met 55 procent te verminderen in 2030[3];
- de verwachte reductie van broeikasgassen in de provincie Noord-Holland in 2030 t.o.v. 1990 slechts 26 procent is[4];
- het PBL stelt dat alleen met extra nieuwe maatregelen in o.a. de sectoren Industrie, Landbouw en Gebouwde omgeving, het Europese doel van 55 procent minder broeikasgasuitstoot in 2030 nog haalbaar is;
- elke tiende graad minder opwarming de ernst van klimaatverandering en het risico op gevaarlijke kantelpunten vermindert;[5]
- de provincie momenteel geen reductiedoelen per transitiepad heeft en bureau Berenschot in het rapport 'CO2-impactanalyse Noord-Holland' de provincie adviseert om eigen concrete ambitie en doelstelling te definiëren;

gehoord de discussie,

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- om er bij het Rijk op aan te dringen om het beleid erop te richten om onder de 1,5°C opwarming te blijven;
- om in lijn met het advies van bureau Berenschot eigen doelstellingen (per sector) te definiëren en vast te stellen, zodat we onder de 1,5°C opwarming blijven;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon	Michel Klein	Remine Alberts	Süleyman Koyuncu
Partij voor de Dieren	ChristenUnie	SP	DENK

[1] https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/klimaatdoel-parijs-wordt-vrijwel-zeker-niet-gehaald-is-de-pijnlijke-boodschap-van-het-ipcc~b35f2035/
[2] https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/cop27-richting-2-5-c-opwarming-deze-eeuw; https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2022
[3] https://www.nrc.nl/nieuws/2022/11/01/de-aangescherpte-klimaatplannen-van-het-kabinet-zijn-toch-niet-toereikend-2-a4146901
[4] Eindrapport CO2-impactanalyse Noord-Holland, RWK 27 oktober
[5] https://www.volkskrant.nl/wetenschap/de-kantelpunten-van-het-klimaat-de-rampen-die-onomkeerbare-gevolgen-kunnen-hebben-bij-verdere-opwarming~b31a868d; https://www.duurzaamnieuws.nl/klimaat-begonnen-met-kantelen-vijf-dramatische-kantelpunten-al-gepasseerd/

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

INGETROKKEN

M 204/14-11-2022

Motie Toegezegd geld aan opvangcentra voor wilde dieren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 14 november 2022, ter behandeling van de Begroting 2023;

constaterende dat:

- wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten voor Noord-Holland leveren door het bieden van hulp aan wilde dieren in nood, door het geven van natuureducatie en het bieden van een plek aan jongeren en mensen met een rugzakje;
- deze opvangcentra al jaren moeten vechten om te overleven, omdat voor hun structurele financiering wettelijk gezien niets geregeld is, terwijl ze wel plichten hebben en belangrijke maatschappelijke diensten leveren;
- provincie Noord-Holland erkent dat de wildopvangcentra belangrijke maatschappelijke diensten leveren voor de provincie en daarvoor €200.000 euro opzij heeft gezet voor de periode 2019-2023;

overwegende dat:

- €100.000 euro echter na drie jaar nog ligt te wachten op besteding, terwijl de wildopvangcentra het geld hard nodig hebben;
- die €100.000 in 2019 gereserveerd is voor een externe deskundige die de wildopvangcentra zou begeleiden naar het schrijven van uniforme protocollen, in de verwachting dat de Rijksoverheid snel met nieuwe beleidsregels zou komen;
- die nieuwe beleidsregels er nog niet zijn en ook niet voor de verkiezingen van 2023 komen;
- het lastig is uit te leggen dat zoveel geld zolang op de plank wordt gehouden voor inhuur van één externe kracht, terwijl wildopvangcentra het al jaren moeilijk hebben en er nog geen aanzet is gedaan voor het regelen van structurele financiering;
- het uitgangspunt altijd was om in overleg met opvangcentra en op basis van hun behoeften tot besteding van het gereserveerde geld te komen;
- gedeputeerde Zaal in commissie van 5 september 2022 aangaf dat op het moment dat "er signalen zijn van álle opvangcentra" over de besteding, daar natuurlijk naar gekeken moet worden;
- de wildopvangcentra gezamenlijk, Stichting Wildopvang.nl en Stichting Dierenlot duidelijk zo'n signaal hebben gegeven en hebben laten weten dat gezien de ontwikkelingen het niet wenselijk is dat de €100.000 euro aan een externe wordt besteed en zeker niet voor zo'n groot bedrag;[1]

gehoord de discussie,

verzoeken GS:

- het resterende bedrag à €100.000,- niet langer voor één externe deskundige op de plank te houden, maar te luisteren naar de Noord-Hollandse wildopvangcentra en Stichting Dierenlot, en vóór maart 2023, in overleg, het geld zo te besteden dat het maximaal bijdraagt aan de behoeften van de opvangcentra;

en gaan over tot de orde van de dag.

Fabian Zoon
Partij voor de Dieren

[1] https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/370ce09a-402e-4a89-bec5-76820d4dab18?documentId=cc72c4aa-d361-403b-8919-1e795b2e4d70&agendaItemId=91ec521f-48f0-4e29-b113-3bf7d1aade11

VERWORPEN

M 206 / 14-11-2022

PARTIJ VOOR DE **VRIJHEID**
Noord-Holland

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, hebben kennisgenomen van de Statenvoordracht Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55),

Constaterende dat:

- De koopkracht van veel Noord-Hollanders zienderogen afneemt door het afbraakbeleid van kabinet Rutte IV.

Overwegende dat:

- De enige manier waarop de provincie de koopkracht van haar burgers op directe wijze kan verbeteren, is via de opcenten;
- De provincie per jaar vele miljoenen euro's aan belastinggeld verkwanselt aan beleid voor niet-bestaande problemen, zoals klimaat, stikstof en natuur.

Roept het College op om:

- De koopkracht van onze burgers te verbeteren door de opcenten met 16% te verlagen en dekking daarvoor zoveel mogelijk te halen uit de budgetten voor genoemde niet-bestaande problemen.

En gaan over tot de orde van de dag.

M. Deen
PVV N-H

M207/14-11-2022

VERWORPEN

SP

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 9 – Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2023-2030 (VD-57)

Fundamentele koerswijziging zichtbaar in iMPI 2024-2031 – 'Nu echt meer geld en ruimte voor ons OV'

Constaterende dat:

- In deze Statenvergadering voorligt de het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023-2030, als VD-57;
- Het deel van het totale budget ten behoeve van infrastructurele projecten steeds kleiner wordt;
- De projecten in plan- en realisatiefase van het iMPI 2023-2030 steeds meer budget vragen, door ontwikkelingen in de macro-economie;
- Er maatschappelijk meer behoefte is en komt aan kwalitatief (en kwantitatief) goed OV in ons land, alsook in Noord-Holland;
- In de commissiebehandeling door veel partijen de wens en noodzaak tot meer OV-voorzieningen helder is geworden.

Overwegende dat:

- Het alsmaar investeren in 'nieuw asfalt' steeds meer onder druk komt te staan, mede doordat betreffende projecten alsmaar duurder worden en zullen gaan worden;
- Het wens-en-noodzaak uitspreken van kwalitatief en kwantitatief beter OV zal moeten leiden tot een verschuiving in de budgettering, als we het hebben over budgetten voor het komende iMPI;
- Er door allerlei ontwikkelingen in de samenleving kansen liggen voor meer OV;
- Veel gebieden, vooral buiten de stedelijke gebieden, meer en meer verstoken blijven van goede bereikbaarheidsmogelijkheden, en ook een groot deel van de Staten dit zorgelijk vindt.

Besluit het college van GS op te roepen:

- de noodzaak tot beter (kwalitatief en kwantitatief) openbaar vervoer te onderschrijven;
- dit zichtbaar te maken in de PS-voorstellen en een groter budget beschikbaar te stellen voor OV-verbindingen in onze provincie, waarbij ook 'fijnmazig OV' een grotere rol krijgt;
- dit vorm te geven in een actualisering van het iMPI 2023-2030, welke verschijnt in het voorjaar van 2023;
- deze actualisering van het iMPI 2023-2030 te verwerken in een wijziging van de begroting van 2023, te verschijnen in het eerste kwartaal van 2023.

SP,
~~Heidi Bouhlel~~
Remine Alberts

M2057/ 14-11-2022

AANGEHOUDEN

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"De natuur kan wel een extra zetje in de rug gebruiken"

Constaterende dat:

- er in Nederland, vanaf 1 januari 2022, nog 34.432 ha NNN (Natuurnetwerk Nederland) moet worden ingericht;
- de provincie Noord-Holland hiervan nog 4.698 ha voor haar rekening moet nemen;
- in 2021 alle provincies slechts 1.922 ha NNN hebben ingericht;
- de provincie Noord-Holland hier slechts 150 ha voor haar rekening nam;
- wanneer in dit tempo wordt doorgegaan met de inrichting van NNN het beoogde doel in 2027 niet gehaald is.

Overwegende dat:

- het programma PNN onderdeel is van de gebiedsgerichte aanpak stikstof en het Programma Natuur;
- weliswaar aan de gebiedsgerichte aanpak stikstof en het Programma Natuur wordt gewerkt, maar er nog niet heel veel resultaten worden geboekt;
- de teruggang van de biodiversiteit in de provincie Noord-Holland is gestopt, maar er nog geen voortgang gemaakt wordt met het herstel;
- daarom versneld moet worden ingezet op de verdere voltooiing van het NNN.

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

- over te gaan op het versneld verwerven van gronden voor en inrichten van het NNN;
- daarvoor onder meer gebruik te maken van de MGA-2 (tweede tranche maatregelgerichte aankoop en beëindiging veehouderijlocaties) van het Rijk;
- indien de genoemde middelen ontoereikend zijn voor de versnelde inzet dekking te zoeken in de Reserve Groen, de Reserve Groene Uitweg, de Reserve Oostelijke Vechtplassen, de Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen en/of de secundaire dekkingsbronnen Programma Natuurnetwerk;
- de eventuele extra structurele kosten die voor rekening van de provincie Noord-Holland komen te dekken uit het positieve structureel begrotingssaldo.

en gaat over tot de orde van de dag;

SP,

~~Anna de Groot~~
Remine Alberts

VERWORPEN

M29/14-11-2022

SP

motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Liever meer natuur dan meer infrastructuur"

Constaterende dat:

- de Raad van State onlangs uitsprak dat voor de aanlegfase van infrastructuurprojecten de bouwvrijstelling niet meer van toepassing is;
- dit tot gevolg heeft dat ook voor de aanleg van infrastructuur een individuele beoordeling moet worden gemaakt van de stikstofgevolgen;
- diverse projecten uit het iMPI (Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur) wellicht niet of wellicht op een veel later tijdstip dan gepland doorgang kunnen vinden;
- er in elk geval twee infrastructuurprojecten zijn waartegen de bewoners van onze provincie zich verzetten;
- voor de projecten Afslag A9 Heiloo en het project Aanpak Guisweg geen natuurcompensatie gevonden is;
- verwacht wordt dat de beide projecten stranden omdat voor beide projecten de Passende Beoordeling een significant negatief effect heeft op Natura 2000.

Overwegende dat:

- door af te zien van de Afslag A9 Heiloo en de bijdrage van Noord-Holland aan het project Aanpak Guisweg veel geld kan worden bespaard;
- met het afzien van de beide projecten een besparing van ongeveer € 55 miljoen in investeringen kan worden gerealiseerd;
- investeren in natuur in plaats van infrastructuur een positieve bijdrage zal leveren aan de natuurkwaliteit;
- de mens - en daarom ook de Noord-Hollandse mens - niet kan leven als de natuur wordt opgeofferd;
- Noord-Holland, door middel van een investering, een bedrag van € 55 miljoen kan toevoegen aan de instandhouding van de natuur.

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

- de bijdrage van de provincie Noord-Holland aan de projecten Afslag A9 Heiloo en project Aanpak Guisweg te schrappen;
- het investeringsbedrag van ongeveer € 55 miljoen te investeren in het NNN;
- te onderzoeken welke andere infrastructurele projecten in Noord-Holland, vanwege de uitspraak van de Raad van State inzake de tussenuitspraak Porthos, geen doorgang kunnen vinden;
- deze op een andere wijze te alloceren, zodat deze ten gunste komen van natuurontwikkeling.

En gaat over tot de orde van de dag;

SP,

~~Anna de Groot~~
Remine Alberts

VERWORPEN

M 210 / 14-11-2022

SP

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Geen sloop, maar onderhoud"

Constaterende dat:

- Er nog steeds teveel sociale huurwoningen gesloopt worden;
- Sociale huurwoningen die gesloopt worden, plaats moeten maken voor duurdere nieuwbouw;
- Bewoners, van woningen die gesloopt worden, uit hun vertrouwde omgeving worden gerukt en in andere buurten moeten gaan wonen; veelal verder weg van hun sociale leven.

Overwegende dat:

- Veel sociale huurwoningen nog lang mee kunnen gaan wanneer deze onderhouden worden;
- Om sloop te voorkomen ingezet moet worden op onderhoud.

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

- Samen met woningcorporaties renovatie en onderhoud voorop te stellen, waardoor de weg naar sloop vermeden wordt.

en gaat over tot de orde van de dag,

Namens de fractie van SP,

~~Heidi Bouhlel~~
Remine Alberts

M211 / 14-11-2022

VERWORPEN

SP

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Geen verkoop van sociale woningen"

Constaterende dat:

- Er nog steeds teveel sociale huurwoningen verkocht worden;
- Er een groot tekort is aan sociale huurwoningen;
- De verhuurdersheffing afgeschaft wordt, waardoor de prikkel om te verkopen vervalt.

Overwegende dat:

- Wanneer sociale huurwoningen niet meer verkocht worden de woningvoorraad in deze categorie niet meer krimpt.

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

- Met gemeenten afspraken te maken dat zij het verkopen van sociale huurwoningen niet langer in de prestatieafspraken opnemen.

en gaat over tot de orde van de dag.

SP,
~~Heidi Bouhlel~~
Remine Alberts

M 212/ 14-11-2022

VERWORPEN

SP

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Leg cruiseverkeer aan banden"

Overwegende dat:

- cruiseschepen zwaar vervuilend zijn;
- de CO2-uitstoot van een groot cruiseschip gelijk staat aan de uitstoot van 84.000 personenauto's;
- de fijnstofuitstoot van een groot cruiseschip gelijk staat aan de uitstoot van een miljoen personenauto's;
- in het Noordzeekanaalgebied in de nabij toekomst nog altijd '190 calls' met cruiseschepen worden toegestaan;
- het nog lang zal duren voordat cruiseschepen echt schoon en uitstootvrij zullen zijn.

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

In de overleggen met de Gemeente Amsterdam erop aan te dringen om grote cruiseschepen niet meer door het Noordzeekanaal te laten varen en aanmeren in de Amsterdamse haven.

en gaat over tot de orde van de dag;

SP,
Remine Alberts

AANGEHOUDEN

M213/14-11-2022

SP Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Leg vliegverkeer van privéjets aan banden"

Overwegende dat:

- er jaarlijks duizenden privévluchten vanaf Schiphol vertrekken;
- veel van deze privévluchten 'relatief korte afstanden' betreffen van nog geen 500 kilometer;
- het aantal vliegbewegingen moet worden teruggebracht om de CO2-uitstoot te verminderen, de luchtkwaliteit te verbeteren en de geluidsoverlast voor omwonenden te verminderen.

Besluit Gedeputeerde Staten opdracht te geven:

Het gebruik van privéjets te ontmoedigen, door bij het Rijk te pleiten voor:

- het invoeren van een belasting op kerosineverbruik voor privévluchten;
- privévluchten te laten meetellen bij het maximaal aantal toegestane vliegbewegingen vanaf Schiphol;
- een onderzoek naar de mogelijkheden om gebruik van privévluchten te verbieden;
- te onderzoeken hoe binnen de EU de belastingvoordelen voor gebruik en bezit van privéjets afgeschaft kunnen worden en hoe gebruik en bezit zwaarder belast kan worden.

en gaat over tot de orde van de dag;

SP, Remine Alberts

PvdD, Fabian Zoon

INGETROKKEN

M 214 / 14-11-2022

SP

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Wet Bibob toepassen bij recreatieparken"

Constaterende dat:

- De berichten in de media betreffende de handel en wandel aangaande de vakantieparken zeer verontrustend zijn.
- Investeerders die vakantieparken opkopen vaak al aan herstructurering beginnen terwijl de vergunningen nog niet rond zijn.
- De recreanten vaak angst aangejaagd wordt door de investeerders

Overwegende dat:

- Voorkomen moet worden dat de provincie Noord-Holland onbedoeld en ongewild strafbare activiteiten faciliteert.
- Investeerders dienen aan te tonen waar hun investering vandaan komt.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Om in overleg te gaan met de gemeenten om bij overname van een recreatiepark of nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek verplicht te stellen.
- Om in overleg te gaan met de gemeenten om een Bibob-onderzoek te starten bij parken die onlangs verkocht zijn maar waar nog geen plan ligt zoals Camping Sandevoerde (Zandvoort) of Jachthaven De Otter (Wijdemeren).

en gaat over tot de orde van de dag;

SP,
~~Heidi Bouhlel~~
Remine Alberts

VERWORPEN

M215/14-11-2022

SP Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

Motie
vergadering Provinciale Staten – 14 november 2022
agendapunt 10 – Begroting 2023 en Memorie van Antwoord (VD-55)

"Lutkemeerpolderen"

Overwegende dat:

- Ahold zich heeft teruggetrokken uit de Lutkemeerpolder;
- Verschillende betrokken partijen hebben aangegeven bereid te zijn om in overleg te treden over de toekomst van de Lutkemeerpolder;
- Een groeiende groep Amsterdammers een voedselpark in de Lutkemeerpolder wil realiseren;
- Stadslandbouw goed past in de transitie naar een circulaire economie.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- In overleg te treden met de initiatiefnemers van het Voedselpark, de gemeente Amsterdam, de aandeelhouders van SADC en de overige betrokken gemeenten;
- zich te buigen over de ontwikkeling en realisatie van een Voedselpark in de Lutkemeerpolder;
- en de uitkomsten van dit overleg te rapporteren aan Provinciale Staten.

en gaat over tot de orde van de dag;

SP, Remine Alberts

PvdD, Jaap Hollebeek

VERWORPEN

M 216 / 14-11-2022

ChristenUnie Provinciale Staten Noord-Holland

SP

Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland

Geen prijsstijging busvervoer in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, "Begroting 2023" (VD-55),

constaterende dat:

- er momenteel sprake is van ongekend inflatie;
- veel inwoners in de problemen komen door deze prijsstijgingen;
- de verwachting is dat het tarief voor de bus in 2023 met 7% zal stijgen;

overwegende dat:

- de vervoerders vrijheid hebben om tarieven wel of niet te verhogen;
- de provincie de bijdrage aan de vervoerders kan verhogen om een prijsverhoging voor reizigers te voorkomen;

verzoeken GS:

- de ambitie uit te spreken dat het tarief voor het busvervoer in Noord-Holland in 2023 gelijk blijft aan het tarief in 2022;
- met de concessiehouders voor het busvervoer in gesprek te gaan om te bepalen met welke extra provinciale bijdrage een prijsverhoging voor reizigers te voorkomen;
- hiervoor ruimte te zoeken in de begroting en PS een voorstel voor te leggen bij de eerste begrotingswijziging;

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein	Remine Alberts	Fabian Zoon
ChristenUnie	SP	Partij voor de Dieren

VERWORPEN M217 / 14-11-2022

Christen Unie

Provinciale Staten Noord-Holland

Tankstationconcessies herzien op basis van maatschappelijk verantwoord ondernemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, "Begroting 2023" (VD-55),

constaterende dat:

- de provincie Noord-Holland zo'n 24 concessies heeft uitgegeven voor de exploitatie van tankstations op (deels) provinciale grond;
- de provincie de ambitie heeft om klimaatneutraal te zijn in 2050;
- de provincie een breed palet aan beleid, maatregelen en activiteiten in om invulling te geven aan deze opgave;
- oliemaatschappijen dit jaar enorme winsten maken en sommige bedrijven er voor kiezen om die winsten voor het overgrote deel uit te keren aan aandeelhouders;
- in de evaluatie van het provinciale tankstationbeleid uit 2017 door Decisio al is gesuggereerd duurzaamheidseisen te formuleren en die op te nemen in de overeenkomsten met exploitanten;
- GS in het voorjaar van 2017 het standpunt heeft ingenomen dat bij de actualisatie van het tankstationbeleid meer rekening dient te worden gehouden met duurzaamheid;

overwegende dat:

- er brede maatschappelijk verontwaardiging is over de keuze van oliemaatschappijen om winsten uit te keren aan aandeelhouders;
- deze keuze geen enkele bijdrage levert aan de provinciale ambities, en er zelfs mee in tegenspraak is;
- de winst mede gemaakt wordt binnen de concessie die de provincie heeft verleend voor de exploitatie van tankstations;
- dat van samenwerkingspartners van de provincie maatschappelijk verantwoord gedrag mag worden vereist;

verzoeken GS:

- de oliemaatschappijen met tankstations op provinciale grond in Noord-Holland die extreme winsten aan aandeelhouders uitkeren aan te spreken op dit gedrag;
- te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om binnen bestaande concessies consequenties te verbinden aan een gebrek aan maatschappelijk verantwoordelijkheid;
- te onderzoeken op welke manier aanvullende voorwaarden kunnen worden gesteld aan concessiehouders;
- PS hierover te informeren en op basis hiervan een voorstel te doen waarmee beter gestuurd kan worden op duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen,

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

M218 /14-11- 2022

ChristenUnie
Provinciale Staten Noord-Holland

Partij voor de Dieren
Statenfractie Noord-Holland

VERWORPEN

Versteviging van de omgevingsdiensten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van agendapunt 10, "Begroting 2023" (VD-55),

constaterende dat:

- de vergunningverlening en handhaving rondom een aantal grote bedrijven in Noord-Holland veel aandacht vraagt, waaronder bij TATA Steel;
- er situaties zijn geweest waarin de omgevingsdiensten pas na veel klachten en handhavingsverzoeken vanuit inwoners aan de slag zijn gegaan;
- de OD NZKG verschillende lasten onder dwangsom heeft opgelegd aan TATA Steel;

overwegende dat:

- wij verschillende signalen horen dat de mankracht bij de omgevingsdiensten te beperkt is en het verloop onder personeel groot;
- het voor de geloofwaardigheid van de het provinciale milieubeleid essentieel is dat er voldoende mankracht en expertise aanwezig is bij de omgevingsdiensten;

verzoeken GS:

- in de begroting voor de komende 5 jaar 300.000 euro extra op te nemen voor de uitvoering VTH taken (2.2.1);
- deze lasten te dekken uit de lasten onder dwangsom die door de OD's zijn verbeurd;
- met de omgevingsdiensten een plan uit te werken voor een 5-jarig versterkingsprogramma dat de effectiviteit en kwaliteit van de VTH taken ten goede komt,

en gaan over tot de orde van de dag.

Michel Klein
ChristenUnie

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

VERWORPEN

M219/14-11-2022

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Aandacht voor zorg, welzijn en ouderen

Constaterende, dat:

- Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe een uitgebreide Zorg en Welzijn paragraaf heeft opgenomen in haar coalitieakkoord waarin ook ouder worden in de provincie een centrale plek inneemt.

Overwegende, dat:

- de provincie Noord-Holland hier een voorbeeld aan kan nemen.

Verzoekt het college van Gedupeerde Staten:

- om aan de toekomstige onderhandelende partijen voor een nieuw college, over te brengen dat er een paragraaf 'Zorg, Welzijn en Ouderen' wordt opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

VERWORPEN

M 220/14-11-2022

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Toegankelijker openbaar vervoer

Constaterende, dat:

- haltes, bus- en tramlijnen op steeds meer plekken opgeheven zijn of opgeheven worden waardoor het OV voor veel mensen, zeker in de kernen, moeilijker of zelfs niet bereikbaar geworden is.

Overwegende, dat:

- uit onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) gebleken is dat de beschikbaarheid van het OV buiten de steden alleen maar verder is afgenomen;
- 30 procent van de ouderen binnen een half uur geen ziekenhuis of polikliniek kan bereiken als ze niet met de auto kunnen en 12 procent van hen dat zelfs niet binnen 45 minuten lukt.

Verzoekt het college van Gedupeerde Staten:

- om te onderzoeken hoe- en waarmee het openbaar vervoer in de provincie verbeterd kan worden en ruimer beschikbaar kan worden, zeker voor ouderen en mindervaliden.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

VERWORPEN

M222/14-11-2022

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Help ouderen van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein

Constaterende, dat:

- ouderen sinds de invoering van de 'participatie-samenleving' langer thuis moeten wonen.

Overwegende, dat:

- woningcorporaties, aangejaagd door de landelijke verhuurdersheffing, in grote mate sociale huurwoningen verkocht hebben;
- woningen op de begane grond en eerste verdieping, als eerste verkocht zijn omdat deze het meeste opbrengen;
- dit juist de huizen zijn waar ouderen, zeker met mindere mobiliteit of na een operatie, nog prettig zelfstandig kunnen wonen;
- in Amsterdam het principe: Van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein gehanteerd wordt;
- dit geldt voor mensen van 65-jaar en ouder die van een bovenwoning naar begane grond of eerste verdieping willen verhuizen en dit kan dan voor hetzelfde huurbedrag;
- van Groot naar Klein huurders stimuleert die (te) groot wonen om te verhuizen naar een kleinere, meer comfortabele woning;
- huurders met deze regeling in een sociale huurwoning van een woningcorporatie voorrang krijgen en er daardoor broodnodige woningen voor gezinnen beschikbaar komen.

Verzoekt het college van Gedupeerde Staten:

- om gemeenten in de provincie actief te stimuleren om het principe van Hoog naar Laag en van Groot naar Klein binnen hun gemeente in te voeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest,
50PLUS / Partij van de Ouderen

Heidi Bouhlel
SP

M223/14-11-2022

VERWORPEN

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Meer alternatieve woonvormen voor ouderen

Constaterende, dat:

- ouderen sinds de invoering van de 'participatie-samenleving' langer thuis moeten wonen;
- er voor mensen die (in beperkte mate) wat zorg nodig hebben om zo op zichzelf te kunnen blijven wonen, er sinds het verdwijnen van het verzorgingshuis geen alternatief meer is.

Overwegende, dat:

- er sinds het wegvallen van het verzorgingshuis een gat is ontstaan tussen zelfstandig thuis wonen aan de ene kant en opgenomen worden in een verpleeghuis anderzijds.

Verzoekt het college van Gedupeerde Staten:

- om een voortrekkersrol te spelen in het bewerkstelligen van meer alternatieve woonvormen en verzorgingshuizen voor ouderen in de diverse gemeentes van onze provincie.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest	Jaap Hollebeek	Heidi Bouhlel
50PLUS / Partij van de Ouderen	Partij voor de dieren	SP

VERWORPEN

M 224/14-11-2022

50PLUS | Partij van de Ouderen | Partij voor de Dieren

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Vaker uitzondering voor lintbebouwing

Constaterende, dat:

- Op 17 november 2020 de Omgevingsverordening NH2020 in werking is getreden;
- Vaststelling van de beleidsnotitie 'Wonen in de tweede lijn' op dit moment niet mogelijk zal zijn;
- De beschermingsregimes in de Omgevingsverordening NH2020 ruimtelijke ontwikkelingen in de dorpslinten binnen de MRA feitelijk onmogelijk maken;
- Bij de vaststelling van de Omgevingsverordening Gedeputeerde Staten daarom hebben toegezegd een Notitie Lintbebouwing te zullen opstellen;
- Op 2 november 2021 Gedeputeerde Staten besloten de Notitie Lintbebouwing: Probleemlocaties in dorpslinten vast te stellen waarmee bij wijze van uitzondering 22 problematische locaties in lintbebouwing in de MRA limitatief kunnen worden aangepakt.

Overwegende, dat:

- De hoop en verwachting was dat gemeenten door de Notitie Lintbebouwing aanzienlijk meer ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zouden krijgen in het lint;
- Het toevoegen van woningen in de linten kan bijdragen aan de invulling van de woningbouwopgave en bovendien van belang is met het oog op de leefbaarheid in de kernen en linten;
- De overtuiging op gemeentelijk niveau bestaat dat er in de dorpslinten aanzienlijk meer ruimtelijke ontwikkelingen kunnen worden gerealiseerd met inachtneming van de kernkwaliteiten van het Bijzonder Provinciale Landschap en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie dan de limitatieve uitzonderingen zoals besloten in de Notitie Lintbebouwing.

Verzoekt het college van Gedupeerde Staten:

- Om vast te leggen onder welke specifieke ruimtelijke voorwaarden gemeenten een ontheffing van Gedeputeerde Staten kunnen krijgen om extra woningen in de dorpslinten te kunnen realiseren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest
50PLUS / Partij van de Ouderen

Jaap Hollebeek
Partij voor de Dieren

INGETROKKEN

M225/14-11-2022

50 PLUS

Partij van de Ouderen

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Uittreksels bij uitgebreide stukken

Constaterende, dat:

- De Provinciale Statenleden veelvuldig uitgebreide beleidsstukken ontvangen.

Overwegende, dat:

- Het voor de controlerende taak van de Statenleden van groot belang is dat zij hier ook kennis van kunnen nemen;
- Het voor kleine fracties/eenpitters ondoenlijk is om dit volledig eigen te kunnen maken;
- In de gemeenteraad van Amsterdam om deze reden ook uittreksels worden aangeleverd bij uitgebreide stukken.

Verzoekt het presidium:

- Om te onderzoeken of-, hoe- en op welke wijze de griffie versterkt kan worden om zodoende ook in de gelegenheid te zijn om bij uitgebreide stukken een uittreksel aan te leveren bij de Statenleden.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

VERWORPEN

M 226 / 14-11-2022

Motie

Ook bij eventuele versnelling RES zorgdragen voor gedegen participatie.

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022

kennis genomen hebbende van de Begroting 2023;

constaterende dat

- er op Europees- en Rijksniveau beleid gemaakt wordt om de vergunningverlening voor duurzame projecten te versnellen;
- er ook fracties zijn in de Provinciale Staten die de RES willen versnellen;

overwegende dat

- actieve betrokkenheid van inwoners en het ontwikkelen van breed maatschappelijk draagvlak noodzakelijk zijn voor het realiseren en het uitvoeren van de RES;
- eventuele versnelling van de RES de participatietrajecten niet negatief mogen beïnvloeden;

dringen er bij het college op aan dat

- ook bij een eventuele versneld vergunningstraject van de RES zorg te dragen voor een gedegen participatietraject;

en gaan over tot de orde van de dag.

Süleyman Koyuncu (DENK)
Daniël van den Berg (JA21)

VERWORPEN M 227/ 14-11-2022

Motie partnergebieden van de provincie meenemen in klimaatopgave

Provinciale staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022

kennis genomen hebbende van de Begroting 2023

Constaterende dat:

- Wij in de Provincie ons uiterste best proberen te doen om de klimaatdoelen voor 2030 te behalen;
- We in de Provincie bedrijven en burgers aanspreken en onderwerpen aan maatregelen, wetten en regelgeving ter verbetering van het klimaat;
- Er zelfs sprake is van eventuele versnelling van de RES;
- Het klimaat echter niet bij de provinciegrenzen ophoudt en daarom onze inspanningen ook niet daar zouden moeten eindigen.

Overwegende dat:

- We moeten voorkomen dat bij het behalen van de klimaatdoelen in onze Provincie, vervuilende activiteiten buiten de Provinciegrenzen onze inspanningen teniet doen;
- Gedeputeerde Staten zich eerder heeft uitgesproken dat zij het met bovenstaande overweging van de DENK-fractie eens is;
- De provincie partnergebieden heeft waarmee zij een samenwerking mee heeft, zo geheten 'zusterrelaties'.

Verzoeken het college:

- Haar huidige partnerschappen c.q. zusterrelaties inzet om ook daar klimaatmaatregelen proberen te treffen van ongeveer gelijke strekking als in Noord-Holland.

en gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

S. Koyuncu (DENK Noord-Holland)

M 228/14-11-2022

VERWORPEN

Namens Noord-Hollanders.

Motie Versnelling toegankelijkheid openbaar vervoer

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022,

Constaterende dat:

- Vervoerders, overheden waaronder de provincie Noord-Holland en belangenorganisaties van mindervaliden op maandag 7 november het Bestuursakkoord Toegankelijkheid OV 2022-2032 hebben getekend;
- In Nederland zo'n 2 miljoen mensen met een beperking obstakels in het OV ervaren, omdat zij een fysieke of verstandelijke beperking of psychische problemen hebben.
-

Overwegende dat:

- Het bovengenoemde bestuursakkoord als termijn voor toegankelijkheid het jaar 2040 noemt;
- Het onderwerp toegankelijkheid niet nieuw is – al in de jaren '90 werd hieraan gewerkt;
- Veel terugkerende problemen worden veroorzaakt omdat het onderwerp niet standaard onderdeel van de werkwijze is (denk aan problemen die telkens opnieuw ontstaan na het bestellen van nieuwe metrotoestellen of bussen);

Verzoeken GS:

- Voor Noord-Holland als termijn voor toegankelijkheid het jaar 2030 te nemen.

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Namens Noord-Hollanders.

INGETROKKEN M231/14-11-2022

D66 noord-holland | Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland | PvdA NOORD-HOLLAND | GROEN LINKS NOORD-HOLLAND

Motie Drawdown: Op weg naar het kantelpunt voor het klimaat

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2022
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht VD-55 Begroting 2023;

constateren dat:

- de provincie Noord-Holland (PNH) zich heeft gecommitteerd aan het klimaatakkoord en het in samenhang aanpakken van de klimaat- en biodiversiteitscrisis;
- PNH ook niet op koers ligt om de eigen geformuleerde klimaatdoelstellingen tijdig te realiseren;
- er recent een CO_2 impactanalyse voor Noord-Holland gepubliceerd is, waaruit blijkt dat de verwachte reductie van de uitstoot van broeikasgassen onvoldoende is om een evenredige bijdrage te leveren aan de nationale klimaatdoelstelling;
- PNH geen goed en vergelijkbaar inzicht heeft in de totale potentiële impact van de maatregelen die we nu nemen (kosten, broeikasgasbaten, doorlooptijd) en nog kunnen en moeten gaan nemen;
- inzicht noodzakelijk is om onze financiële en andere middelen zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten om alsnog de provinciale doelstellingen op tijd te realiseren;

overwegen dat:

- het urgent is om inzicht te krijgen in de totale potentiële impact van de te nemen maatregelen en een tandje bij te zetten;
- 'Project Drawdown'[1] zich bezighoudt met het ontsluiten en doorrekenen van integrale klimaatoplossingen die sectoren overstijgen, waarbij kosten, broeikasgasreductiebaten en tijdpad inzichtelijk worden gemaakt;
- daarbij niet alleen de energietransitie centraal staat, maar een integrale aanpak van de klimaatcrisis, waarbij gezonde landbouw, landgebruik, sociale duurzaamheid, nieuwe banen, biodiversiteit, herstel van bodem en het reduceren van de uitstoot van verschillende broeikasgassen allemaal een rol spelen;[2]
- dit voor de provincie Utrecht heeft geresulteerd in een regeneratief klimaatplan, waarbij natuurlijke hulpbronnen worden versterkt in plaats van uitgeput, en een overzicht van de impact van de verschillende mogelijkheden, waardoor participatie, prioritering, sturing én verantwoording zijn verbeterd;
- daarmee deze methode de potentie in kaart brengt om meer te doen voor het klimaat, waarbij ook inzichtelijker wordt hoe iedereen bij kan dragen, omdat het duidelijk maakt aan welke knoppen de provincie kan/moet draaien om haar klimaatdoelstellingen te halen ;[3]
- een dergelijke aanpak en uniforme werkwijze nieuwe inzichten kan opleveren voor optimalisatie van het huidige beleid;
- een totaaloverzicht voor de provincie Noord-Holland ook van toegevoegde waarde is voor de RES-regio's, de gemeenten en waterschappen in de provincie;

---

[1] Drawdown is het moment waarop de concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde van jaar tot jaar begint af te nemen.
[2] https://klimaatinspiratieutrecht.nl/achtergrond-drawdown/
[3] https://klimaatinspiratieutrecht.nl/achtergrond-drawdown/

M 231

- dit totaaloverzicht in voor iedereen begrijpelijke en toegankelijke taal moet worden gemaakt, waarbij een goede communicatiecampagne naar de Noord-Hollanders essentieel is om iedereen mee te nemen, inclusief een communicatieplan richting de Noord-Hollanders;

verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- de CO2-impactanalyse door te trekken naar het Drawdownmodel, naar het voorbeeld van Utrecht;
- een goed communicatieplan richting de Noord-Hollanders op te stellen, zodat de eigen informatie van de provincie toegankelijk en begrijpelijk is voor iedereen;[4]
- daarover voor 15 maart 2023 aan PS te rapporteren;

en gaan over tot orde van de dag.

Emre Kanik (D66) Ines Kostic (PvdD) Anouk Gielen (GL) Annette de Vries (PvdA)

[4] zie oa Besluit digitale toegankelijkheid overheid

AANGEHOUDEN

M232/14-11-2022

CU
NH

Motie Noord-Holland laat niemand in de kou staan

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 14 november 2022
hebben kennisgenomen van de statenvoordracht VD-55 Begroting 2023;

constaterende dat:

- enkel glas een van de belangrijkste "energie lekken" is bij bestaande woningen;
- ongeveer 1 op de 7 woningen nog steeds voorzien zijn van enkel glas;
- de urgentie van versneld isoleren wordt steeds groter met de stijgende energieprijzen;
- de energiecrisis pijnlijk duidelijk maakt dat veel mensen met een kleine en veel Noord-Hollanders met een middeninkomen in de slechtst geïsoleerde woningen wonen en daardoor de hoogste energierekening ontvangen;
- dit invloed heeft op het comfort in de woningen en het welzijn van de bewoners;[1]
- de Woonbond aanraadt enkel glas als onderhoudsgebrek te bestempelen bij huurwoningen en grote vaart te maken in het installeren van dubbel glas; [2]

overwegende dat:

- er vanuit het Rijk een nationaal isolatie programma met bijbehorende middelen is;
- in sommige gemeenten al concrete initiatieven zijn ontwikkeld om isolatiemaatregelen te stimuleren. Een voorbeeld is de gemeente Amsterdam die reeds is begonnen met het verduurzamen van de buurten die het meest lijden onder de stijgende energieprijzen.[3] Andere regio's en gemeenten hebben het energiezuinig maken van de bestaande woningvoorraad nog niet opgenomen in hun plannen;[4] [5]
- veel kleinere gemeente last hebben van onderbezetting en daardoor geen leidende rol kunnen nemen in dergelijke nieuwe en ingewikkelde projecten. Als provincie willen we dat alle Noord-Hollanders gelijk behandeld worden en er geen grote onderlinge verschillen ontstaan tussen gemeenten;
- een sterkere provinciale regie, waarbij gemeenten, marktpartijen, woningcorporaties en andere belanghebbenden gezamenlijk optrekken, ongelijkheid tussen gemeenten kan voorkomen;
- hiermee zowel onze meest kwetsbare inwoners worden geholpen als het klimaat;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- de gemeenten te ondersteunen bij het maken van een plan waarmee alle Noord-Hollandse woningeigenaren sneller geholpen kunnen worden bij het verduurzamen van hun woning, om te beginnen met de woningeigenaren met een kleine beurs;

---

[1] ENERGIEARMOEDE EN DE ENERGIETRANSITIE. ENERGIETRANSITIE BETER METEN, MONITOREN EN BESTRIJDEN (tno.nl)
[2] Woonbond: pak enkel glas in huurwoningen alvast aan - Nieuws.nl
[3] Amsterdam begint volgende week met isolatie 24.000 woningen | Haarlemsdagblad
[4] Woonakkoord Kop van Noord-Holland 2022-2026.pdf
[5] 2021_Woonakkoord_Regio_Alkmaar.pdf (regioalkmaar.nl)

M232

- met de gemeenten en andere belanghebbenden ernaar te streven de verduurzaming van deze woningen zo snel mogelijk gerealiseerd te hebben;
- te monitoren of het geldende rijksbeleid met betrekking tot huurwoningen toereikend is om ook deze zo snel mogelijk te verduurzamen;
- dit terug te koppelen naar PS;

en gaan over tot orde van de dag.

Annette de Vries	Süleyman Koyuncu	Remine Alberts
PvdA	DENK	SP

Michel Klein
CU

INGETROKKEN

M 234/14-11-2022

Provinciale Staten van Provincie Noord-Holland bijeen op 14 november 2022, ter bespreking van de Begroting 2023 en Memorie van Antwoord.

Motie: Geen vermogenstoets bij ouderen met klein pensioen

Constaterende, dat:

- ouderen met enkel AOW en een klein pensioentje maar wel over wat spaargeld beschikken, geen recht hebben op de energietoeslag of bijzondere bijstand vanwege de vermogenstoets.

Overwegende, dat:

- veel ouderen een bescheiden spaarbedrag achter de hand houden voor hun uitvaart om er zodoende hun kinderen/nabestaanden niet mee op te hoeven zadelen.

Van mening, dat:

- het niet eerlijk is dat deze bescheiden reservering erin resulteert dat ouderen de broodnodige energietoeslag en/of bijzondere mislopen.

Verzoekt het college van Gedupeerde Staten:

- om aan het kabinet over te brengen dat de provincie Noord-Holland deze onrechtvaardige, vermogenstoets onwenselijk vindt.

En gaat over tot de orde van de dag.

Wil van Soest, 50PLUS / Partij van de Ouderen

INGETROKKEN M 235/14-11-2022

Namens Noord-Hollanders.

Motie Geen verhoging opcenten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022,

Overwegende dat:

- Een solide realistisch financieel beleid met zo laag mogelijke lasten voor inwoners en bedrijven wenselijk is – vooral nu we allemaal te maken hebben met enorme stijgingen van energieprijzen en hoge inflatie;

Verzoeken GS:

- De komende 4 maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen over de verhoging van de opcenten;
- De komende 4 maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen om te putten uit reserves ~~ten bate van het woonbeleid, anders dan uit reserves die voor woonbeleid bestemd zijn,~~

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Namens Noord-Hollanders.

VERWORPEN

M236/14-11-2022

Namens Noord-Hollanders.

Motie Geen verhoging opcenten – aangepast

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 14 november 2022,

Overwegende dat:

- Een solide realistisch financieel beleid met zo laag mogelijke lasten voor inwoners en bedrijven wenselijk is – vooral nu we allemaal te maken hebben met enorme stijgingen van energieprijzen en hoge inflatie;

Verzoeken GS:

- De komende 4 maanden niet met een voorstel ter besluitvorming te komen over de verhoging van de opcenten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Namens Noord-Hollanders.